

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם (בראשית א, יד), זו ו'ו', שְׁהִיא הָאוֹת שֶׁנִּקְרְאת שָׁמַיִם, רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם שֶׁהִתְפַּשְׁטָה מִמֶּנּוּ הִתְפַּשְׁטוֹת אַחַת, לְהַאִיר לְאֶרֶץ וּלְהַשְׁקוֹת אֶת אוֹתָהּ הַיְבֵשָׁה, וְזֶהוּ רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מִי הוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם? זֶהוּ הִתְפַּשְׁטוֹת שֶׁהִתְפַּשְׁטָה מִן הָאוֹת ו'ו' לְהַאִיר וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הָאֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

הָאוֹת ו'ו', הַדְּיוֹקָן הַזֶּה הִתְפַּשֵּׁט מֵהַכֹּל, שְׂאִין נִרְאִים בּוֹ כָּלֵל מֵאוֹתָם הַצְּדִידִים הָאֲחֵרִים, פָּרַט לְהִתְפַּשְׁטוֹת אַחַת שֶׁל הַגּוֹף לְבָדוּ, בְּלִי זְרוּעוֹת וְתוֹמְכִים, וְעוֹמֵד כֵּן בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ כְּדִי לְהִיֹּת מְזַמֵּן לְנִקְבָה לְמִטָּה.

וְאֵת עַל גַּב שֶׁהַצְּדִידִים הָאֲחֵרִים הִלְלוּ נִרְשְׁמוּ אֵלָיו, כְּאֵן סוּד הַסּוּדוֹת לְאוֹתָם הַיּוֹדְעִים סוּדוֹת הָאֲמוּנָה, לְדַעַת בְּאִיזָה זְמַן הוּא אֶל"ף וּבְאִיזָה זְמַן הוּא ו'ו'.

בְּזִמְן שְׁעוֹמֵד (לְהִרְאוֹת) סוּדוֹת הָאֲמוּנָה וּלְלַמֵּד אֶת הַיַּחֲוֹד בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל הָעוֹלָם, אֲזַ עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל א', אֶלְף לְעִין, שְׁזוֹ רֵאשִׁית הַכֹּל, לְלַמֵּד אֶת אֲמוּנַת הַיַּחֲוֹד שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעַל כֵּן עוֹמֵד הָרֵאשִׁית לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהָרִי לֹא בָּא אָדָם לְעוֹלָם אֶלָּא לְלַמֵּד וּלְהַכִּיר אֶת רְבוּנוֹ, וְעוֹמֵד בְּדִיוֹקָן לְעִינֵי הַכֹּל וּלְלַמֵּד אֶת חֻכְמַת הָאֲמוּנָה שֶׁל רְבוּנוֹ, (דְּבָרִים ד', ל"ב) וּלְמַקְצֵה הַשָּׁמַיִם וְעַד קִצֵּה הַשָּׁמַיִם.

וְעַל כֵּן נִרְשָׁם אֶצְלוֹ בְּדִיוֹקְנָאוֹת שֶׁל בְּרֵאשִׁית (שֶׁל אָדָם), שֶׁרְאוּי לְשֶׁאֵל וּלְהַכִּיר, שֶׁכְּתוּב (שם) כִּי שָׁאֵל נָא לְיָמִים רֵאשׁוֹנִים, וְזוֹ הַשְּׁאֵלָה הָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁיַּכִּיר הָאָדָם אֶת רְבוּנוֹ, שְׁזֶהוּ רֵאשִׁית הַכֹּל, וְאֲזַ הוּא הַסּוּד שֶׁל אֶל"ף, הָרֵאשִׁית שְׁעוֹמֵדֶת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת.

וּבְזִמְן שְׁעוֹמֵד לְהַזְדַּוֵּג אֶל הַנִּקְבָה בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, עוֹמֵד בְּסוּד שֶׁל ו'ו' וְנִשְׁלָם מִן הַכֹּל, וְלֹא נִרְאִים רַק הַגּוֹף לְבָדוּ, וְהַכֹּל נִקְשָׁר עִם הַנִּקְבָה, זְרוּעַ אַחַת תַּחַת הָרֵאשִׁית, וְאַחַת שֶׁמְחַבֶּקֶת אוֹתָהּ.

וְעַל כֵּן אֵין נִרְאוֹת בְּאוֹת ו'ו' יְרֻכִים, וְהֵהוּא שֶׁל הַרְקִיעַ הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ, בְּסִתְרֵי הַסּוּדוֹת, וְנִרְאִים ו'ו' לְבָדוּ, כְּמִי שֶׁנִּתְפַּשְׁטוּ מִן הַכֹּל, וְאֲזַ הוּא מְזַמֵּן וְנִקְשָׁר אֶל הַנִּקְבָה, וְעַל כֵּן מְזַמְּנֵת הָאוֹת ו'ו'

בסוד השם הקדוש להראות הכל. ועומדת ה"א אחרונה שלמה ומלאה כמו שראוי. אשרי חלקו של מי שנכנס ויצא, ויודע הדרכים והשבילים בסוד האמונה להכיר את רבונו. אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

הדיוקן של האות יו"ד, הנקדה הראשונה שעלתה במחשבה, ונסתרה ולא ידועה, הנקדה הזו עומדת בסתר המחשבה, משום שלא התפשטה כלל, ולא ידוע לאיזו דרך היא ולאן הולכת, ומאיפה היא, ומאיפה יצאה. ועל כן כלם עומדים בחוץ באותה הנקדה, שעומדת ברצון המחשבה שלא נודעה כלל.

והיא הנקדה שעומדת באות ה"א העליונה שעומדת על כל אותם ששה העמודים שאמרנו, והם חמשה כפי שאמרנו, והם פליאות, ולכן נקרא הסוד הזה פלא, והאות אלה עולה כאן, וכאן הכל אות פלאות, והרי בארנו.

וכך אלו העמודים וכל אלו המרכבות שאמרנו, כשעולה ה"א האחרונה להקשר עם האות וא"ו, אותן המרכבות שלה פרושות על הנקבה כפי שאמרנו, וכל אותן המרכבות שלא (שלה) כלולות באותן המרכבות העליונות, כלן מכסות סביב הנקבה.

הסוד הזה, כשהנקבה לא נקשרת לזכר, מכסה אותה קלפה אחת חזקה שמסתירה אורה, וכשננקשרת בזכר, מכסות אותה כל אותן המרכבות העליונות והתחתונות, הן קלפה קדושה שמכסות אותה, ומתלבשת בהם, והיא נקשרת עם האות ו"ו.

למעלה נוסעת עם ה"א, שהנקדה העליונה נסתרת בתוכה. וכשהיא נוטלת אותם וכלם בה, אז כלם נעשים כמו זה כ. ומסתיר הנקדה העליונה שקימת באמצע, שהיא ו"ו שהולכת בעגול, לעשות גוף להסתיר הנקדה הזו.

כמו (שה"א) האחרת עושה גוף עם אותה המרכבות שלה, והיא הנקדה שעומדת באמצע, ואז נקראת ה"א, כך גם האות הזו הסוד של ו"ו, הם הגוף, ועומדים בסוד זה, והנקדה הזו באמצע. ומשום כך הכל אחד, והנקדה העליונה הזו נקראת חכמה עליונה, והנקדה התחתונה הזו נקראת חכמה תחתונה, חכמה קטנה. והה"א הזו, והה"א הזו, רק שהנקדה הזו נרשמת בראשונה בלבדה.

י' נקדה אחת עליונה שעומדת על תשעה עמודים, כמו שבארנו. אלו לא נקראים בשמות, רק באותן המרכבות שלהם, אבל התשעה הללו יוצאים מתוך המאור, ונרשמים תחת היו"ד.

ואותן תשע נקדות שמתפשטות בכל האותיות, משום שכל האותיות יוצאות מן יו"ד באותם השבילים שלה, וכמו שהאותיות יוצאות מן יו"ד, כך הנקדות, וכל הנקדות הללו התשע, יוצאות מאותם תשע.

ואף על גב שאמרנו שהתשע הללו הם תחת היו"ד, הם על היו"ד, אבל הם תומכים אותה, והם מרכבות לט' אחרות, שהם סוד האיין סוף, וכלם עומדים ליו"ד, וכל אלה שלמטה נסתרו וחסרו לנקדה הזו, על זה כל הימים.

בא וראה, כמה יש לאנשים להשמר מחטאייהם ולהתעסק ברצון רבונם, שהרי שבעה צדיקים שהיו בישראל, שהחזיקו בקדוש ברוך הוא בלב שלם, והם שבעת עמודי עולם ממש. בימיהם התגבר בעולם הימין על השמאל, וישראל על שאר העמים.

וביין שהם נשלמו, קמו מצד שמאל שבעה בתי דינים ממש, שכלם עובדי עבודה זרה, כמו שהעירו החברים, שלא חרבה ארץ ישראל עד שעבדו שבעה בתי דינים עבודה זרה, ומי שבאו מהם. ואלו הם: ירבעם בן נבט, ובעשא בן אחיה, ואחאב בן עמרי, ויהוא בן נמשי, ופקח בן רמליהו, ומנחם בן גדי, והושע בן אלה. זהו שכתוב (ירמיה טו, ט) אמללה ילדת השבעה, זו הארץ הקדושה שילדה אותם.

בא וראה, כשבן לא עושה רצון אביו, על אמו מטל להלקותו ולהנהיגו בדרך ישרה, זהו שכתוב (משלי לא, א) דברי למואל בן משא אשר יסרתו אמו. מה זה אמו? ודאי בת שבע אם שלמה, ולא אביו. מה הטעם? משום שהיא נתמנתה על הבית, וכל הגנזים וכל כלי הקרב נמסרו בידיה, והיא רוצה להנהיג את בניה בדרך ישרה, שיעשו את רצון המלך. ועל שהיא לא הנהיגה את השבע הללו בדרך ישרה ולא הלקתה אותם, הסתוכבו לצד שמאל, ושלט השמאל על הימין והלכה עמם בגלות. זהו שכתוב (ירמיה טו, ט) אמללה ילדת השבעה.

בא וּרְאֵה, הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה בָהֶם, שֶׁהוּא יָרֻבְעָם, הָעִיר בְּעוֹלָם אֵת צַד הַשְּׂמָאל וְעָשָׂה שְׁנֵי עֲגָלִים, שֶׁהָיָה הָעֵגֶל הוּא מֵהֵצֵד שֶׁל שׁוֹר, שֶׁהוּא בְּשִׂמְאֵל. וּמָה שֶׁהָיָה - שְׁנַיִם. הַסּוּד שֶׁל שְׁנֵי כַחוֹת הַשְּׂמָאל בָּאוּ מִמֶּנּוּ. אִז הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם, עַד שֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם הַזֵּי שֶׁמִּצַּד הַשְּׂמָאל. כִּיּוֹן שֶׁבָּא הוֹשַׁע בֶּן אֱלֹהִים, אִז נִפְגְּמָה הַלְּבָנָה, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל וּשְׂכִינָה עִמָּהֶם.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁכִּנְסַת יִשְׂרָאֵל עוֹלָה בְּשַׁבְּעָה, וּבְשַׁבְּעָה יוֹרֶדֶת, בְּשַׁבְּעָה נִשְׁלַמֶת וּבְשַׁבְּעָה נִפְגְּמֶת. בְּשַׁבְּעָה נִשְׁלַמֶת, כְּמוֹ שֶׁבָּאֲרָנוּ בְּסוּד הָאֲמוֹנָה. וְהַצְדִּיקִים הָאֲחוּזִים בָּהּ, אֲבָרָהֶם יִצְחָק וְיַעֲקֹב יוֹסֵף מִשֶּׁה אֶהְרֹן דָּוִד. בְּשַׁבְּעָה נִפְגְּמֶת, הַשַּׁבְּעָה בְּתֵי הַדִּין הַלְלוּ, וְגִרְשָׁה מֵהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

שֶׁהָיָה שְׁנַיִם עֲשָׂר בָּנִים רְשָׁעִים הָיוּ לָהֶם לְאוֹתָם ז' בְּתֵי דִין, וְאִז אוֹתָם עֲמוּדִים שְׁלֹמֵעָלָה נִשְׁבְּרוּ, אוֹתָם י"ב שְׁבָטִים שֶׁסָּבִיב הַשְּׂכִינָה, וְיִשְׂרָאֵל הִלְכוּ בְּגָלוּת. אֲלֹא יְהוּדָה שֶׁחִכּוּ לוֹ, עַד עֲשָׂרָה.

בא וּרְאֵה, עַד שֶׁהָיוּ בִירוּשָׁלַיִם לְמִטָּה, עֲשָׂרָה מְלָכִים רְשָׁעִים לֹא נִחְרְבָה וְלֹא הִסְתַּלַּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, וּמִירוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית, וְנִקְרָאת שְׁבִיעִית, (וְהֵם עֲשָׂרָה מְלָכִים שְׁלֹמֵעָלָה, שֶׁהִיא עֲשִׂירִית, וְנִקְרָאת שְׁבִיעִית) וְהֵם עֲשָׂרָה הַמְּלָכִים שְׁלֹמֵעָלָה: רְחַבְעָם, אָבִיָּה, יְהוֹרָם, אַחֲזִיָּהוּ, אַחָז, מְנַשֶּׁה, אָמֹן, יְהוֹאָחָז, יְהוֹיָקִים, יְהוֹיָכִן. וּכְשֶׁהָיָה הָעֲשִׂירִי שֶׁבָהֶם רַע וְלֹא נִדְבַק בַּתּוֹרָה, אִז נִתַּן מְקוֹם לְצַד הַשְּׂמָאל לְשֵׁלֵט עָלָיו וְעַל יְרוּשָׁלַיִם, וְאִז הִסְתַּלַּקָה הַשְּׂכִינָה, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהָיוּ בִירוּשָׁלַיִם גָּלוּ. עַל כֵּן כְּתוּב (ירמיהו ו, ד) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה יוֹם, זֶהוּ הַחֹסֵד הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא יוֹם. כִּי יִנְטוּ צְלָלֵי עָרֵב, זֶה סוּד הַשְּׂמָאל, שֶׁהִתְחִיל לְשֵׁלֵט, שֶׁהָיָה מִכָּאן בָּא הַכַּחַח לְצַד הַשְּׂמָאל.

בא וּרְאֵה, שְׁלֵמָה הוּא בְּאֲמָצֵעַ, בֵּין צַד הַיָּמִין לְצַד הַשְּׂמָאל, וְחִכְמָתוֹ עָלְתָה בְּסוּד הַיָּמִין, בְּסוּד הָאֲמוֹנָה, עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהָיָה אָמוֹ לְמִדָּה אוֹתוֹ, וּבִימֵי עֲמָדָה הַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹת. מִשׁוֹם כֵּן כְּתוּב וַיִּחַכְכֶם מִכָּל הָאָדָם, שֶׁנִּבְנְהָ בֵית הַמִּקְדָּשׁ.

ובסוף יָמֵי הַתְּחִילָה הַלְּבָנָה לְהִפָּגֵם, וְאִז כְּתוּב וַיַּעַשׂ שְׁלֵמָה הָרַע בְּעֵינָי ה', וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי ה' כְּדוּד אָבִיו. לֹא מִלֵּא דוֹקָא, לֹא הַשְּׁלִים מָה שֶׁהָיָה לוֹ לְהַשְּׁלִים הַכֹּל אַחֲרֵי דוּד, שֶׁהוּא מֵאוֹתָם שְׁבַעַת הָעֲמוּדִים, וְלֹא מִלֵּא הַלְּבָנָה, אֲלֹא שֶׁנִּפְגְּמָה.

משום כִּף לא מוּנִים אוֹתוֹ, לא עִם שִׁבְעָה צְדִיקִים עֲמוּדֵי עוֹלָם, וְלֹא עִם אוֹתָם שְׁמָרְדוּ בְּרִבּוֹנָם, אֲלֵא הוּא בְּאֲמָצֵעַ. מִצַּד הַיָּמִין שָׁלֵם, וּמִצַּד הַשְּׂמָאל פְּגוּם.

משום כִּף כָּתוּב (מלכים א' יא, יא) קָרַע אֶקְרַע אֶת הַמַּמְלָכָה, זֶה הַסּוּד שֶׁהַמֶּלֶךְ קָרַע אֶת בְּגָדֵי מַלְכוּתוֹ, שֶׁהָרִי הַמַּמְלָכָה הִיא עַל שְׁלֵמָה, וְאִמּוֹ נִקְרְאת, וְזוֹ בַת שִׁבְעָה, וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדָּךְ. מִשׁוּם כִּף כָּתוּב (משלי ל, כב-כג) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֵרְתָהּ. בֹּא וּרְאֵה, לְעַבְדְּךָ הַזֶּה לֹא נִתְּנָה מַלְכוּת, אֲלֵא מִכָּאן. זֶהוּ שְׁכָתוּב וּנְתַתִּיהָ לְעַבְדָּךְ, וְאִזּוֹ הַתְּחִילָה הַשִּׁפְחָה לְשֵׁלֵט.

בא וּרְאֵה, בַּהֲתַחֲלָה כָּתוּב קָרַע, וְאַחַר כִּף אֶקְרַע. קָרַע מְעַט, שֶׁנִּקְרַע מִמִּילָא, מִשׁוּם שְׁאוֹתָהּ שְׁעָה הַתְּחִילָה הַלְּבָנָה לְהַפְגֵּם, וְאַחַר כִּף אֶקְרַע, שֶׁהִתְכַסְּתָה בְּגָלוֹת, וְעַתִּיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַשִּׁיב הַשְּׂכִינָה לְמִקּוּמָהּ וְאֶת יִשְׂרָאֵל לְמִקּוּמָם, וְלְהַפְרֵעַ מֵאוֹתָם שְׁמָצַד שְׂמָאל שֶׁהִצִּיקוּ לָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (עובדיה א, כ) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשִׁפְט. וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים - צְדִיק, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. בְּהַר צִיּוֹן - סוּד הַיָּמִין. לְשִׁפְט אֶת הַר עֵשׂו - סוּד שֶׁל הַשְּׂמָאל.

בא וּרְאֵה, הֵהָר הַזֶּה, לְשׁוֹן שֶׁל חֹזֵק הוּא, אוֹתָם הֵהָרִים לְמַעְלָה, וְאֵלוֹ הַצְּדִיקִים שְׂאֲחוּזִים בְּכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְנִקְרְאִים הַר צִיּוֹן אוֹתָם הָרִים הַמְּקִיפִים אֶת יְרוּשָׁלַיִם, מִשׁוּם שֶׁהֵם מְצִינִים וְאוֹמְרִים זֶה עִם זֶה בְּצַד הַיַּחֲדוּד, לְשִׁפְט אֶת הַר עֵשׂו, שֶׁקְטָרְגוֹ הַמְּקַטְרֵג מִצַּד הַשְּׂמָאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן (ס) וְהִיְתָה לֵה' הַמְּלוּכָה. בְּרֵאשׁוֹנָה נִקְרְאת מַמְלָכָה, מִשׁוּם שֶׁהִינִיקָה לְשָׁנֵי צְדָדִים, לְיָמִין וְלַשְּׂמָאל, וְעַכְשָׁו נִקְרְאת מְלוּכָה, מִשׁוּם שֶׁמִּינִיקָה אֶת הַיָּמִין. זֶהוּ שְׁכָתוּב (הושע ב, כב) וְאַרְשִׁתֶּיךָ לִי לְעוֹלָם, וּמִשׁוּם שֶׁגָלוּת אֵינָה לְעוֹלָם, שֶׁהָרִי יִשְׁבָּה בְּגָלוֹת.

בא וּרְאֵה שְׁסֻמָּךְ לוֹ (זכריה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד. מִשׁוּם שֶׁעַד עַכְשָׁו, כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל בְּגָלוֹת, שְׂכִינָה עִמָּהֶם, וּמֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה אֵינּוּ מֶלֶךְ. אֲבָל אוֹתוֹ הַזְּמַן, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיוֹם הַהוּא יְהִיָה ה' אֶחָד וְשָׁמוֹ אֶחָד. כְּשֶׁנִּדְבַּקְתָּ הַשְּׂכִינָה עִם צְדִיק, וְאִזּוֹ הוּא הַיַּחֲדוּד. שְׁכָךְ לְמַדְנּוּ בְּסוּד שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, שֶׁצְרִיף אָדָם לְיַחַד אֶת רִבּוֹנוֹ וְלִקְשֹׁר אֶת קֶשְׁרֵי הָאֲמוּנָה בְּרִצּוֹן הַלֵּב.

וּבְשִׁמְגוּיַע לְאַחַד, צָרִיךְ לִכְוֹן בְּא' - הַנִּסְתָּר הָעֵתִיק (הַעֲמֵק) שֶׁל הַכֹּל, וְח' - שְׁמוֹנֵה דְרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת, מְחַכְמָה הָעֲלִיוֹנָה עַד צְדִיק. וְד' רַבְתִּי - הַתְּדַבְּקוֹת שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא חֲלָקוֹ שֶׁל דָּוִד, שֶׁנִּקְרָא עָנִי וְאֲבִיוֹן. כְּשֶׁנִּדְבַּקְתָּ לְאוֹתֵן דְרָגוֹת שֶׁלְמַעְלָה שְׂרַמּוּזוֹת בְּא"ח, אָזי הִיא גְדוּלָה, וְכֹל הָעוֹלָם יוֹנֵק מִמֶּנָּה. וְאוֹתָם שְׂדִים, שֶׁהֵם כְּמַגְדְּלוֹת (שִׁיר ח), אֵז הֵייתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם.

בא וּרְאֵה, הַפְּסוּק הַזֶּה נֹאמֵר עַל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהִיא בְּגִלוֹת עִם בְּנֵיהָ בֵּין אֲמוֹת הָעוֹלָם נִקְרָאת קִטְנָה, זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ס) אַחוֹת לָנוּ קִטְנָה. וּכְשִׁישְׂרָאֵל מְנַהֲגִים בַּתּוֹרָה וְהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֲמֵת, אֵז מִתְמַלֵּאת, וְשְׁלוֹם מִתְחַבֵּר בָּהֶם. מְשִׁיבָה הִיא וְאוֹמְרָת, אֲנִי חוֹמָה וְשְׂדֵי כְּמַגְדְּלוֹת.

באותו הַזְמַן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמִּי אָז, וְשְׁלוֹ"ם. א' - הַסּוּד שֶׁל הָעֵתִיק הַקְּדוּשׁ שֶׁל הַכֹּל. ז' - שְׁבַע הַדְּרָגוֹת, וְשְׁלוֹם - שֶׁנִּקְרָא צְדִיק. כִּיּוֹן שֶׁהַדְּרָגוֹת הִלְלוּ מִתְחַבְּרוֹת, אָזי אָז הֵייתִי בְּעֵינָיו כְּמוֹצֵאת שְׁלוֹם. וּמִי הָעֵינִים? אוֹתָם שְׁבַע הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ עֵינֵי ה', פְּנֵי ה', וְאֵז שְׁלוֹם לְעוֹלָם, וְשׁוֹרָה הַטּוֹב שֶׁל הָעֵתִיק בְּמָקוֹם שֶׁל הַזְּכָר וְהַנְּקֵבָה, וּמִשׁוֹם כֶּף צָנָה מִשָּׁה בַּתּוֹרָה וְאָמַר (דְּבָרִים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, לְקַשֵּׁר אֶת כָּל קִשְׁרֵי הָאֲמוּנָה.

בא וּרְאֵה, כָּל הַמְּאָרִיךְ בְּאַחַד, מְאָרִיכִים לוֹ יָמָיו וְשָׁנוֹתָיו. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁהוּא הַמָּקוֹם שֶׁכָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּיִים בוֹ, בְּסוּד אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת שְׂרַמּוּזוֹת בְּאַחַד, וְהֵם עֲשָׂרָה, וְכֹל אֶחָד, וְהַתְּעוֹרָרוּ בוֹ הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ בְּדַל"ת, וַיִּפֶּה, מִשׁוֹם שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא שֶׁל דַּל"ת, וְאֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָה, וְצָרִיךְ אָדָם לְהֶאָרִיךְ בָּהּ וּלְהַמְשִׁיךְ לָהּ בְּרָכוֹת מֵאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים, שֵׁשֶׁת הַבָּנִים הָעֲלִיוֹנִים עַל יְדֵי הַצְּדִיק. וְאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים רְמוּזִים בַּח' בְּסוּד שֶׁל שְׁמוֹנֵה. **שֵׁשֶׁת** אֵלוּ וְשָׁנִים לְמַעְלָה, חֲכָמָה וּבִינָה הָאֲבָא וְהָאֲמָא לְהוֹסִיף וּלְהַכְלִילֵם לְמַעְלָה וּלְתַת לָהֶם בְּרָכוֹת מֵאֲבָא וְאֲמָא הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהֵרִי אֵין שׁוֹרָה הַטּוֹב שֶׁל הָעֵתִיק אֲלֵא בְּמָקוֹם שְׁלָם, בְּמָקוֹם שֶׁנִּמְצָאִים זְכָר וּנְקֵבָה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁיר ג) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ שְׁלֹמָה וְגו', בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ וְגו'. בְּיוֹם חֲתָנָתוֹ דּוֹקָא. וְעַל כֵּן אָמְרוּ, וּבִלְבָד שְׁלֵא יַחֲטֹף בַּחֲי"ת, אֲלֵא צָרִיךְ לְהַמְשִׁיךְ בְּרָכוֹת מִהַמָּקוֹם הָעֲלִיוֹן שֶׁל הַכֹּל, וּלְהַרִיק לְאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַבָּנִים, וְאַחַר כֶּף

לבת הזו, שאין לה ירשה בבית אביה ואמה אלא הבן הזה. ומכאן למדנו שבין יורש את האבא והאמא, והבת לא. אלא שיש לה מזונות מן הבן, אלא צריך להאריך בדל"ת הזו.

וְשָׁם אומרים, כמה צריך אדם להאריך בה? כשעור שימליך אותה למעלה ולמטה ולא רבע זויות העולם. הסוד של ששת הצדדים העליונים, שכלם יתחברו עמה ולא יפרדו לעולמים, וכשאדם מאריך בזה, כל אותם ימים ושנים עליונים מוסרים ברכות על ראשו, והקדוש ברוך הוא קורא לו (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

בא וראה, כלל התורה רמוזים בפסוק הזה, והכלל של כל אותם אמירות שבהם נברא העולם, באחד רמוזים. זהו שכתוב (איוב כג) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש, ובהם נברא העולם. ועל זה שנינו, בעשרה מאמרות נברא העולם וכו', ובארנו שכלם עשרה, וכלם כלולים בפסוק הראשון שבתורה.

בְּרֵאשִׁית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ראשי תבות אהו"ה, שבו נבראו שמים וארץ. א"ה בו נבראו השמים, ו"ה בו נבראה הארץ וכל מה שיש בה, והוא נתן תשוקה בכל האילנות והעשבים שבארץ. והוא מה שאמרו אין לך עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה שמכה אותו ואומר לו גדל, שנאמר (איוב לח) הידעת חקות שמים אם תשים משטרו בארץ.

בא וראה, כתוב (בראשית א, ה) ויקרא אלהים לאור יום, וכתוב (שם ב) וירא אלהים את האור כי טוב, שכשמאיר האור הזה שלמטה, מאיר מהכח שנתן לו מהטוב שלמעלה.

ומשום כך מנין ימות החמה שלש מאות ששים וחמשה, ארבעים ותשעה שבועות מהם כנגד הדרגה הזו של צדיק שנקרא טוב, והיא שביעי, ויונק ממנה השמש הזה שלמטה שבועה שבועות שבע פעמים, כנגד שבועה שבועות שבע פעמים שהוא יונק מהאם העליונה שנקראת יובל, וכנגד שני היובל שלמטה.

נשארו משלש מאות ששים וחמשה עשרים ושנים ימים, כנגד עשרים ושתים אותיות של התורה שהעולם התחתון עומד עליהם, שהרי הצדיק שלמעלה נקרא תורה שבכתב, וכשנשלמו אותם שלש מאות ששים וחמשה ימים, שבים שנית לקבל מהדרגה

הזו של טוב, שהדרגה הזו וכל אותן שבע דרגות עליונות, שבים
שנית לקבל מן האם העליונה.

והדרגה הזו של הלכנה ששולטת בלילה, יונקת מהדרגה הזו
שנקראת (שכינה תחתונה שיונקת מאתו) צדיק, ומשום שאותו
הצדיק ממלא אותה מאותם התפנוקים העליונים ויונק ממנה, נקראת
לכנה, שפמו שהלכנה התחתונה הזו אין לה אור מעצמה אלא מה
שנתן לה מן השמש, כך גם אותה הדרגה שלמעלה.

והדרגה הזו נקראת ים החכמה למעלה, ועומדים שנים עשר
שבטים עליונים קדושים, שלשה לצפון, ושלשה לדרום,
ושלשה למערב, ושלשה למזרח, וים החכמה הזה עליהם, וכנגדם
למטה שנים עשר שבטים עומדים סביב המזבח כמו זה. וכנגד
הדרגה הזו עשה שלמה ים למטה, עומד על שנים עשר בקר.

והים הזה שלמעלה, מה הטעם נקרא ים? אלא משום אותה דרגה
של צדיק שממלא את הים הזה נקרא יום, שכתוב (בראשית א,
ה) ויקרא אלהים לאור יום, וכתוב (תהלים צז, יא) אור זרע לצדיק, וזה
מאיר בסוד של ו'ו של השם הקדוש, שבו ממלא את הים הזה,
שנקרא ה"א תחתונה האחרונה שבשם הקדוש.

זהו שכתוב (קהלת א, ז) כל הנחלים הלכים אל הים. כל - זו הדרגה של
צדיק, שנקרא כ"ל, משום שכל התפנוקים יוצאים ממנו.
הנחלים - אותם חמש דרגות שעמו הולכים אל הים למלא אותה.

והדרגה הזו נקראת בת שבע, וכשמאיר הצדיק הזה לדרגה הזו,
בסוד של שבעה שבועות שבע פעמים, אז השמש
התחתון מאיר בסוד של שבעה שבועות שבע פעמים ללכנה.

משום כך שנת הלכנה שלש מאות חמשים וחמשה ימים. ארבעים
ותשעה שבועות מהם כנגד הדרגה השביעית הזו, הים
העליון שמאיר מצדיק בארבעים ותשעה שבועות אורות עליונים.
(שנת הלכנה כמה הרבה הוא) שנה ימים ארבעים ותשעה שבועות, מהם
כנגד אותה דרגת הים שלמעלה לקבל ממנו) נשארו שנים עשר ימים
לחשבון שנה, כנגד שנים עשר שבטים שסוכבים את הים הזה,
לשמר משמרת המשכן בשנים עשר שערים עליונים שיש בירושלים
העליונה. ומדרך אותם השערים יונקים אותם השבטים מאמא

התחתונה, כל אחד לצדו כראוי לו. זהו שכתוב (יחזקאל מח) שער יהודה אחד.

ועל כן כתוב (ישעיה מג, ז) כל הנקרא בשמי, זו הדרגה של צדיק שמאיר בכח של שמו. ולכבודי בראתיו, להאיר לאותו המקום שנקרא כבוד בראתיו, וזה ים החכמה, שנקרא כבוד ה', שנתגלה במשכן. יצרתיו, זהו הסוד של הים שלמטה, שהוא כנגד כל שלמעלה, ועל זה כתוב (שם מה) יוצר אור. והצדיק הזה למעלה לא כתוב בו יצירה, עד שנתגלה מעשהו למטה, ומאיר העולם התחתון ממנו.

אף עשיתיו, זו הלכנה למטה, זהו שכתוב (שם) ובורא חשך. כשהתחברו, אז עושה שלום, שלום לעולם. זהו שכתוב (בראשית א, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אז היחוד שלמעלה, היחוד שלמטה, שלום למעלה, שלום למטה.

כמו זה יוסף למטה, שהוא אחוז בצדיק שלמעלה, כשנשלם למטה הוסיף שלום בכל העולמות ובכל הימים העליונים. כתוב כאן (שם לט, י) ויהי פדברה אל יוסף יום יום, וכתוב שם (תהלים סח, י) ברנך ה' יום יום, כשלא שמע לה יום יום, אז הימים העליונים בשלום ובברכה בכל העולמות.

ויאמר ה' אמה את האדם אשר בראתי מעל פני האדמה (בראשית ו, ז), להוציא האדם שלמעלה. ואם תאמר אדם שלמטה לבדו? לא להוציא כלל, משום שאין עומד זה בלי זה.

ואלמלא החכמה הסתומה של הכל, הכל נתקן כמו מראש. זהו שכתוב (משלי ח, יב) אני חכמה שכנתי ערמה. אל תקרי שכנתי, אלא שכנתי, ואלמלא זה אין העולם עומד. זהו שכתוב (שם ג, יט) ה' בחכמה יסד ארץ, וכתוב (בראשית ו, ח) ונח מצא חן בעיני ה'.

ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. למדנו מכאן, שאחרים לא היו בדמותו, וזהו בדמותו כצלמו, נעשה בתקון הגוף ובתקון הנפש בדרך ישרה כראוי. בא וראה, הנחש הטיל זהמא בחוה, ואותה זהמא היתה מכשכשת במעיה ולא יכל להצטייר.

משום שטרום חטא אדם, היו אותיות הא"ב מתקנות בו ומצטיירים בו בעולם הזה, כיון שהגיע לכ"ף שהתקנו זכר ונקבה

בְּחִיבוֹת בְּגָן, וְהַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים לַפְּנִיָּהם, וּמִיד הָרַע לְסַמְא"ל
בְּרָקִיעַ, וַיֵּרֶד רֶכּוֹב עַל נֶחֱשׁ קָשָׁה, וַנִּרְאָה לַפְּנִיּוֹ. מִיד הִתְעַכְּבוּ
(הִתְעַרְּבוּ) הָאוֹתִיּוֹת.

אז הִתְחַבֵּר סַמְאֵל עִם אוֹתוֹ נֶחֱשׁ וַנַּעֲשׂוּ אֶחָד, וַנִּטְלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וַעֲשׂוּ
מִשָּׁם וְהִלְאָה אֲמָנוֹת רָעָה בְּאוֹתִיּוֹת צ"ד צי"ד, וְהִינּוּ צ"ץ, וְצָדוּ
אוֹתָם בְּפִתּוּי רַע, וַעֲשׂוּ אֲמָנוֹת יִתְרָה בְּאוֹתִיּוֹת ק"ר, אֲמָנוֹת שֶׁל שָׁקֵר,
מִשׁוֹם שֶׁחִזְרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְהִתְהַפֵּךְ בְּאֲמָנוֹת רָעָה, קו"ף שֶׁלֹּא יִכְלֶה
לַעֲמֹד, שְׂאִין לֶה רְגָלִים, כְּקוֹף בְּפָנֵי אָדָם, אִין לֶה קִיּוֹם. רי"ש רַע. אֵלוּ
הִתְהַפְּכוּ בְּאֲמָנוֹת רָעָה, עַד שֶׁנִּפְּלוּ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

ובא"ל הָאוֹתִיּוֹת ק"ר הוֹלִידוּ בָּנִים, וְלֹא בְּקִיּוֹם. זֶה־מַּת הַנֶּחֱשׁ
שֶׁנִּשְׁאַבָּה לַחֲוָה, מֵאוֹתָהּ זֶה־מָא נוֹלַד קִין, וּמִשׁוֹם כָּךְ
נִמְצָא רוֹצֵחַ, מִשׁוֹם שֶׁאֲמָנוֹת הַנֶּחֱשׁ הִיא רְצִיחָה, וְהִתְעַרְּבוּ
הָאוֹתִיּוֹת עַד כָּאן.

בְּשַׁעָה שָׁשֵׁב אָדָם בְּתִשׁוּבָה וְחָזַר לְשִׁמְשׁ עִם נִקְבָּתוֹ כְּמוֹ מִקְדָּם, מַה
כָּתוּב? וַיּוֹלַד בְּדַמּוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ, שְׁזָהוּ מִתְקוֹן שֶׁל הַגּוֹף וְהַרוּחַ
כְּרֹאוּי, וְכָתוּב (קֹהֶלֶת ח, יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נֶעֱשָׂה עַל הָאָרֶץ, וְחִזְרוּ
הָאוֹתִיּוֹת לְרֵאשִׁית שֶׁל שִׁי"ן תִּי"ו, שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ד, כה) כִּי שֵׁת לִי
אֱלֹהִים זָרַע אַחֵר תַּחַת הֶבֶל. שֵׁת הִיָּה בְּצִלְמֵ וּדְמוּת, שֶׁהִרְאִישׁוּנִים אִינָם
כָּךְ, וּמִכָּאן נִבְּנָה הָעוֹלָם בְּגִוֹן אַחֵר שֶׁל אֶלְפָּא בִּיתָא, קִינָן מִהִלְלָל
יָרַד, נוֹסְפָה אוֹת לְתַקֵּן אֶת הָעֵקֶם.

סְדוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשִׁבְעַ קְשָׁרִים עַגְלָגְלִים, שֶׁבַע אֲרָצוֹת הֵן זוֹ לְמַעְלָה
מִזוֹ, כְּמוֹ שְׁאוֹתָם שֶׁבַעֲה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֲרָץ,
אֲדָמָה, אֲרָקָא, גִּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תַּבַּל. מַעַל לְכֻלָּם תַּבַּל, שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים
ט) וְהוּא יִשְׁפֹּט תַּבַּל בְּצַדִּיק.

בְּשִׁיבְצָא אָדָם מִגֵּן עֵדֶן וּגְרַשׁ מִשָּׁם, הוּא נִזְרַק לְאוֹתָהּ שֶׁנִּקְרְאת אֲרָץ,
שֶׁהוּא מְקוֹם חֲשׁוּף, שְׂאִין שָׁם אוֹר כְּלוּם, וְלֹא מִשְׁמַשׁ
כְּלוּם. כִּיּוֹן שֶׁאָדָם נִכְנַס לְשָׁם, פָּחַד פָּחַד גָּדוֹל, וְלֵהִט הַחֲרֹב
הַמְתַּהַפֵּכֶת הִיָּה לוֹהֵט בְּתוֹךְ הַצְּדָדִים, בְּתוֹךְ אוֹתָהּ אֲרָץ.

כִּיּוֹן שִׁיבְצָאָה שְׁבַת וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, הָרִים אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְהִעֲלָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית ג, כג)
וַיִּשְׁלַחַהּ ה' אֱלֹהִים מִגֵּן עֵדֶן לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה. כִּזוֹ יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר,
וּדְמִיּוֹת שֶׁל כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת.

וְשֵׁם צִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם עֲלִיוֹנִים, גְּבָרִים שִׁיִּצְאוּ מֵאָדָם הָרֵאשׁוֹן, בְּמֵאָה וּשְׁלֹשִׁים הַשָּׁנִים שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נְקֻבוֹת, וְהֵם תְּמִיד עֲצוּבִים וְאֵין בָּהֶם שְׂמֻחָה, וְאֵלּוּ יוֹצְאִים וּמְשׁוֹטְטִים לְעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע וְחוֹזְרִים שָׁם, וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלָּה, וּמִתְיַשְׁבִּים בְּמִקְוָם שָׁם, וְזוֹרְעִים זֵרְעִים וְדוֹרְכִים וְאוֹכְלִים, וְאֵין שָׁם חֲטִיִּים וְלֹא אַחַת מִשְׁבָּעָה מִיָּנִים שֶׁל הַתְּבוּאָה. בְּמִקְוָם הַזֶּה נוֹלְדוּ קִין וְהָבֶל.

כִּיּוֹן שִׁחְטָא קִין, הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶרֶץ, שְׁכָתוּב (שם ד, יד) הֵן גִּרְשַׁת אֹתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֲדָמָה, וְהֵייתִי נֹעַ וְנָד בְּאֶרֶץ, מְשׁוּם שֶׁשָׁם נִדְחָה וְגֵרָשׁ. וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יְהִרְגֵנִי, הִלְהֵט הַחֶרֶב הַמִּתְהַפְּכַת הַהִיא.

וְהָיָה פּוֹחַד וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, וְהֵעֵלָה אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֶרֶץ, וְהָיָה שָׁם, וְהוֹלִיד בָּנִים. וּבְאֶרֶץ יֵשׁ אוֹר שְׁמַאִיר מִתּוֹךְ הַשְּׁמֶשׁ, וְזוֹרְעִים זֵרְעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאֵין שָׁם חֲטִיִּים וְלֹא מֵאוֹתָם שְׁבָעָה מִיָּנֵי תְבוּאָה.

כִּי אוֹתָם שְׁשִׁים הֵם מִתּוֹלְדוֹת קִין, וְהֵם עִם שְׁנֵי רְאשִׁים, מֵהֶם גְּבָרִים עֲלִיוֹנִים וּמֵהֶם קְטַנִּים. אֵין לָהֶם דַּעַת שְׁלֵמָה כְּמוֹ שְׁאֵר בְּנֵי אָדָם שֶׁל כָּאֵן. צְדִיקִים הֵם לְפַעְמִים, וְלַפְעָמִים חוֹזְרִים לְצַד הָרַע, וּמוֹלִידִים וּמִתִּים כְּמוֹ שְׁאֵר בְּנֵי אָדָם.

אָדָם הָיָה בְּאֲדָמָה עַד שֶׁהוֹלִיד אֶת שֵׁת, וּמִשָּׁם עָלָה לְמַעְלָה, (אֶרְבַּע) דְּרָגוֹת הַקִּיף. וְעָלָה לְמִקְוָם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תַּבַּל. וְהַתְּבַל הַזֶּה עֲלִיוֹנָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת. כִּיּוֹן שֶׁעָלָה, עָלָה לְמִקְוָם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁנִּקְרָא בְּאוֹתָם הַשְּׁמוֹת שֶׁהָיָה דִּיּוּרוֹ בָּהֶם. אֶרֶץ אֲדָמָה - כֶּךָ נִקְרָאת. דִּלְגָּ אָדָם שֶׁלְשָׁה מְקוֹמוֹת, גִּי"א נְשִׂי"ה צִי"ה. גִּיָּא הוּא מְקוֹם בְּמִקְוָם גָּדוֹל כְּמוֹ רֹחַב וְאֶרֶץ הַגִּיהֶנֶם. בְּגִי"א וּנְשִׂי"ה וְצִי"ה הַתְּפָזְרוּ אוֹתָם שֶׁבְנוּ אֶת הַמַּגְדָּל, וְהוֹלִידוּ שָׁם. עַל שֶׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, מְשׁוּם זֶה קָרַב לְאֵשׁ שְׁדוּלְקַת. יֵשׁ בְּנֵי אָדָם בְּכָל הַפְּכוּד, בְּעֵשֶׂר וְעֶפְרוֹת זָהָב וְאֶבֶןִים יְקָרוֹת, מִי שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם וְהוּא מִכָּאֵן מִתְבַּל, בְּחֻמְדַּת אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר נוֹתְנִים לוֹ, וְיוֹרֵד לְפַעְמִים לְמִקְוָם שֶׁנִּקְרָא נְשִׂיָה, כְּדִי שִׁישְׁכַח מִשָּׁם, וְיוֹרֵד לְגִיָּא הַזֶּה שֶׁלֹּא יוֹדַע הַמְּקוֹם שֶׁהוּא מִשָּׁם.

גִּי"א זֶהוּ בְּאִמְצַע שְׁלֵמַעְלָה וּמִטָּה, זֶה נִקְרָא גִי בֶן הַנֶּסֶם, וְרִצּוּעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה לְתַבַּל הַזֶּה, וְנִקְרָא אֶף כֶּךָ גִי בֶן הַנֶּסֶם, וְשָׁם

פֶּתַח הַגִּיהֶנֶם. וְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שֵׁשׁ, מִשּׁוּם זֶה כָּלֵם יוֹדְעִים בְּכַשְׁפִּים
וְחֻכְמוֹת, וְשֵׁם זֹרְעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שָׁם חֲטִים וְלֹא אָחַד
מִשְׁבַּעַה מִיָּנִים.

בְּנִשְׂיָה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם קְטוּעִים קְטַנִּים, וְאִין לָהֶם חֲטָמִים, רַק שְׁנֵי
נְקָבִים שְׂיוֹצָאֵת בָּהֶם רוּחַ, וְכָל מָה שְׁעוֹשִׂים - מִיַּד
מִשְׁתַּפְּחִים, וְעַל כֵּן נִקְרָאֵת נִשְׂיָה, וְזֹרְעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שָׁם
חֲטִים וְלֹא מִשְׁבַּעַת הַמִּיָּנִים.

צִי"ה הוּא מְקוּם כְּשִׁמוֹ, בִּיבֹשׁ שֶׁל הַכֹּל. שָׁם בְּנֵי אָדָם יָפִים לְמִרְאָה,
וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ צִיָּה, כְּשִׂיּוֹדְעִים מְקוּם שֶׁל מְקוֹר מִים נוֹבְעִים,
נִכְנָסִים לְשָׁם, וְלִפְעָמִים שְׁעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמַּיִם לְתֵבֶל הַזֶּה. וְהֵם בְּנֵי
אָמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אַחֲרִים, וּבִינְיָהֶם דִּיּוּרִים טוֹבִים וְעֶשֶׂר רַב,
וְזֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיִּבֹשׁ שֵׁשׁ, וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת וְלֹא מִצְּלִיחִים,
וּתְשׁוּקָתָם לְבְנֵי אָדָם שֶׁל כָּאן.

וּמִכְבָּלִים אִין שְׂאוּכְלִים לָחֵם, פָּרֵט לְאֵלוֹ שְׁכָאן בְּתֵבֶל, שְׁהָרִי לְמַעְלָה
מְכָל אֵלוֹ תֵבֶל, שְׁכָתוּב וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵבֶל בְּצִדְקָה. כְּמוֹ שְׁכָל
אֵלוֹ הָאֲרָצוֹת, יֵשׁ בְּתֵבֶל הַזֶּה. וְכָל אֵלוֹ הַשְּׂמוֹת יֵשׁ בָּהֶם אֵף כֶּף, מִשּׁוּם
שְׁהִיא שְׁבִיעִית. יֵשׁ כָּאן אֵף כֶּף כְּמוֹ שְׂאוֹתוֹ מְקוּם שְׁלִמְטָה, וְכָל אֵלוֹ
בְּדִיּוּרִים שֶׁל בְּנֵי אָדָם, מְשֻׁנִּים אֵלוֹ מְאֵלוֹ, שְׁכָתוּב (תהלים קד, כד) מָה רַבּוֹ
מַעֲשֵׂיָהּ ה'. עַד כָּאן.

וְעִקְרֵי סוּדוֹת הַזֶּהָר הֵם מַחְתָּמִין בְּאֵלֶיךָ עֵיזְקִין

וְעִין בְּתִשׁוּבוֹת חוֹת יָאִיר (סִימּוֹן ר"י) מֵה שְׁכָתוּב הוּא וּמָה שְׁכָתוּב בְּשֵׁם אָבִיו זְכָרוֹנוֹ
צִדִּיק לְבָרְכָה לְחַיֵּי הָעוֹלָם הֵבֵא עֵין שָׁם שְׁהָאֵרִיכוּ בְּדַבְרֵים הָאֵלֶּה וְעַם כָּל זֶה לֹא
מְנַעַתִי עֲצָמִי מִלְּלַמַּד בְּזֶהָר בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים וְסִמְכָתִי יִתְדוֹתִי עַל מָה שְׁכָתוּב
הַזֶּהָר פְּרִשֵׁת בְּמִדְבָּר וְזֶה לְשׁוֹנוֹ: וְהַמְשַׁכִּילִים יִבְיִנוּ מִסְטָרָא דְבִינָה וְכו'. שְׁמַעִינוּ
מֵהַמְאָמֵר הַזֶּה, שְׁטוֹב הוּא לְלַמַּד הַזֶּהָר שְׁבִזְכוֹת זֶה יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא אֲמַנָּם מִמָּה
שְׁכָתוּב דְּעִתִּידִין יִשְׂרָאֵל לְמִטְעַם וְכו' הַאי סֵפֶר הַזֶּהָר, מִשְׁמַע טַעֲמָהּ בְּעֵלְמָא, אֲמַנָּם
לֹא לְהִסְבִּיר סְבָרָה מְדַנְפְּשִׂיָה בְּדַבְרֵיהֶם שְׂאִינָם מְבִינִים לוֹ בְּנִקְל בְּלִי עֵינִין וְכֵה עֲשִׂיתִי
וְאֶעֱשֶׂה כִּי יֵשׁ בּוֹ מוֹסְרִים וְהַנְּהֻגוֹת יִשְׂרָאֵל לְהַתְקַדֵּשׁ אֲפֵלוֹ מִמָּה שְׁמַתָּר לוֹ גַּם מִרְאָה
לְנוּ גְדוּלוֹת וְרוֹמְמוֹת תּוֹרַתְנוּ הַקְּדוּשָׁה אֲבָל מִמָּה שְׁנִנְרָאָה שְׁהֵם דְּבָרִים פְּשׁוּטִים הֵם
עוֹמְדִים בְּרוּמוֹ שֶׁל עוֹלָם וְעִקְרֵי סוּדוֹת הַזֶּהָר הֵם מַחְתָּמִין בְּאֵלֶיךָ עֵיזְקִין כְּדָאִיתָא בְּזֶהָר
וְלֹא יִפְתַּח עַד כִּי יְבוֹא הַגּוֹאֵל וְחִדוּשֵׁי תוֹרָה מֵאִתּוֹ יֵצְאוּ וּמְלָאָה הָאֲרָץ דְּעָה וְגוֹמֵר.
(הוֹסְפוֹת יוֹסֵף תְּקוּן יג)

מדרש הנעלם

שְׁנִינּוּ, בַּעֲשֶׂרָה מְאֻמְרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי נִתָּן אוֹמְרִים, בְּמֵאֵר אֶחָד נִבְרָא, וְאִיזְהוּ? שְׁכָתוּב (תהלים לג) בְּדָבָר ה' שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ. וְרַבִּי אַבָּא אָמַר, שְׁכָתוּב (שם) כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי הוּא צְנוּה וַיַּעֲמַד. אַמִּירָה אַחַת בְּלִבָּר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֲלֵא בְּאוֹת אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֵא אַמִּירָה. שְׁלַמְדָּנוּ, רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אוֹת אַחַת נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁמוֹ, וּבְאוֹתָהּ הָאוֹת נִבְרָא, וְהִינּוּ שְׁאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהוּ שְׁכָתוּב (שמות טו) מִי כַמֶּכָּה בְּאֵלֶם ה', שְׁיֻכַּל לִבְרָא אֶת הָעוֹלָם?

אַלֵּא מִשְׁמַע בַּה"א נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּאוֹת אַחַת מִמֶּשׁ, וּבְמֵה נִבְרָא (תהלים לג) כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי וְגו', (שם) בְּדָבָר ה' שְׁמַיִם נִעֲשׂוּ? אֲלֵא אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם שְׁהִרִי הִיָּה נִבְרָא וְלֹא הִיָּה מִתְגַּלְגַּלָּה, וְהַצְטַרֵּף כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהִתְגַּלְגַּלוֹת, לְהוֹצִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִעֲשָׂיו וּכְחוֹ שְׁרָאוּי לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ וְכָל תּוֹלְדוֹתֵיהֶם, בְּרַגַע אֶחָד נִבְרָאוּ, בְּשַׁעָה אַחַת נִבְרָאוּ, וּבְיוֹם אֶחָד נִבְרָאוּ, שְׁכָתוּב (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בַּהִבְרָאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים. בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמֶּשׁ, בְּאוֹתָהּ שַׁעָה מִמֶּשׁ וְאוֹתוֹ רַגַע מִמֶּשׁ.

וְשְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קֹדֶם שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הִיָּה הוּא וּשְׁמוֹ אֶחָד, וְהִיָּה בְּדַעְתּוֹ לִבְרָא אֶת הָעוֹלָם, וּבְרָא קֹדֶם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שְׁנַאֲמַר (שיר השירים ח) הָאֶלֶף לָךְ שְׁלֵמָה, וְאַחַר כֵּךְ בְּרָא עוֹלָמוֹת אַחֲרָיִם, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נִגְדוּ כְּאֵין.

וְהִינּוּ שְׁאֵמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה אֶלֶף רַאשׁוֹנָה שְׁבְּאוֹתִיּוֹת? מִפְּנֵי שֶׁבְּתַחֲלָה בְּרָא אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שְׁקִדְמוּ לְשֵׁאֵר עוֹלָמוֹת, וְאַחֲרָיו בִּי"ת, שֶׁהוּא בְּנִין שְׁמַיִם וְאָרֶץ. רַב הוֹנָא אָמַר, בְּתַחֲלָה בְּרָא כִּסָּא הַכְּבוֹד, שְׁכָתוּב בּוֹ (דניאל ז) אֶלֶף אֲלָפִים יִשְׁמְשׁוּהוּ, וְאַחֲרָיו שְׁאֵר הַמְּלָאכִים, וְהָאָרֶץ, שֶׁהֵם בֵּית הָעוֹלָם. וְאַחֲרָיו גִּימ"ל, גֵּן עֵדֶן שֶׁהוּא גְּמוּל הַצְּדִיקִים, וְאַחֲרָיו דָּל"ת, שֶׁהוּא הָאֲדָם שְׁנֹרֶכֶב בְּאַרְבַּע רוּחוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, קִנְיִם יִרְקִים הָיוּ סוּבְכִים עַל הַתְּהוֹם, וְהַתְּהוֹם הִיָּה עוֹלָה וַיּוֹרֵד, וְאוֹת אַחַת הִיָּתָה מִתְּפַשְׁטָת

בשֵׁלשׁ זְיוּתֶיהָ עַל הַתְּהוֹם, וְהַתְּהוֹם שְׂכָךְ. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (בראשית א) וְרוּחַ
אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מִכָּאן מִשְׁמַע, אֲלָא מִכָּאן, שְׂכַתוֹב (תהלים עז)
רָאוּךְ מִים אֱלֹהִים, רָאוּךְ מִים יַחִילוּ אִף יִרְגְּזוּ תֵהוֹמוֹת.

וְהִינֵנוּ מֵה שְׂשֻׁנֵינוּ, אֶלֶף עוֹלָמוֹת הָיוּ טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְזִיו כְּבוֹדוֹ
הָיָה מִתְפַּשֵּׁט וּבוֹרָא עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיב אוֹתָם, עַד שֶׁעָלָה כְּרִצּוֹן
לְפָנָיו לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְפַּשְׁטוּ שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת
מִשְׁמוֹ, וְקִיַּם אוֹתָן, וּשְׁתֵּים אַחֲרוֹת נִחְקְקוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, אַחַת בְּתוֹךְ
אַחַת. חִקַּק אַחַת וְחִזְרוּ שְׁלֹשׁ, וְחִקַּק אַחַת אַחֲרֶיהָ וְחִזְרוּ שְׁתֵּים, עַד
שֶׁעָלוּ עֶשֶׂר. נִחְלְקוּ אוֹתָן עֶשֶׂר וְחִזְרוּ לְשִׁלְשִׁים וּשְׁתֵּים, וְהֵם שְׁלֹשִׁים
וּשְׁתֵּים נְתִיבוֹת חֲכָמָה. אֵלּוּ נִחְלְקוּ בְּחִקְיֹתֶיהֶם לְעֶשֶׂר, וְחִזְרוּ
לְאַרְבָּעִים וּשְׁתֵּים. מִכָּאן וְלֵהֲלֹאָה, מִי שִׁישְׁגִּיחַ, יִשְׁגִּיחַ בְּכַעֲתַת הַלֵּב,
יִסְתָּם, וְאִין שְׁפוֹתָחִים לוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה מב, ח) אָנִי ה' הוּא שְׁמִי
וּכְבוֹדִי לֹא אֲחַר לֹא אֶתֵּן וְתֵהֲלֵתִי לְפִסְיִלִים. וְכָתוּב (שמות כ) לֹא תַעֲשֶׂה
לָךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּהוֹם הָיָה נִשְׁקַע בְּאַרְבַּע אַבְנִים, וְהִטְבְּעוּ לְמַטָּה
עַל אֶבֶן אַחַת, שֶׁהוּא הָעַמּוּד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד. זֶהוּ שְׂכַתוֹב
(איוב לח ו) עַל מָה אֲדַנְיָה הִטְבְּעוּ אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן פִּנְתָּהּ. אָמַר רַבִּי זִירָא,
זוֹהִי הָאֶבֶן שֶׁמִּמֶּנָּה הִשְׁתַּת הָעוֹלָם, וְעָלֶיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְהוּא קִדְשׁ
הַקִּדְשִׁים, וְהוּא טְבוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִמֶּנָּה יֵצְאוּ אַבְנִים הַמְּשַׁקְעוֹת
בְּתֵהוֹם, וּמֵהֶם יוֹצְאִים מִים.

אָמַר רַבִּי אֶחָא בַר יַעֲקֹב, בְּשֵׁלשׁ אוֹתִיּוֹת נִשְׁקַע הַתְּהוֹם, וְנִחְלַק
בְּשֵׁלשָׁה חֲלָקִים, וְהֵם עַמּוּדֵי הָאָרֶץ. וְאַחַת לְשֵׁלשׁ מֵאוֹת שָׁנָה
מִתְרוֹפְפִים מִמְּקוֹמָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט, י) הַמְרַגִּז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ
עַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן.

שָׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַל שְׁבַעַת עַמּוּדִים הָאָרֶץ עוֹמֵדָת, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי
ט) חֲצָבָה עַמּוּדֶיהָ שְׁבַעַת, וְהֵם תְּלוּיִים עַל הַמַּיִם, וּכְנִגְדָם אָמַר
דָּוִד הַמֶּלֶךְ, עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, שְׁבַעַת קוֹלוֹת, שְׂכַתוֹב (תהלים כט) קוֹל ה'
עַל הַמַּיִם.

הַכֹּף תְּלוּי עַל שְׁבַעַת: עַמּוּדֵי שָׁמַיִם הֵם שְׁבַעַת, וְהַרְקִיעִים שְׁבַעַת,
וְהַכּוֹכְבִים שְׁבַעַת מַעְלוֹת, שְׁבַעַת גּוֹיִם לְמַעְלָה, שְׁבַעַת גּוֹיִם

למטה, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, ימי בראשית שבעה, והשביעי שבת לה', יום שכלו שבת.

שנינו שם, רבי יהודה בר אלעאי אומר, שבעה לבושיו פרוסים, נחקקו בשלשים ושנים אלפים חלקים, והיה פורס בהם שעור אחד של העולם, עד שמתח אותו לארבע זוויות, וסמך אותו על תומכיו. זהו שכתוב (ישעיה מד, כד) אנכי ה' וכו' נטה שמים לבדי רקע הארץ מי אתי.

אמר רבי שמעון, מה זה שכתוב (שם מח) קרא אני אליהם יעמדו יחדו? אלא אמר רבי שמעון, כשעלה במחשבתו לברא העולמות, באותה שעה נבראו עליונים ותחתונים וכל מה שבהם, שנאמר קרא אני אליהם יעמדו יחדו, אל תקרי אליהם אלא אלהים. מלמד שבה"א בראם, והינו שכתוב (שמות טו) מי כמכה באלים ה', כמו אסקפה שמלאה מכל צרכי הבית, ואז יודעים ששם הכל, מה שמצטרף להם.

אמר רבי יהודה, בג' דברים ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו: בסופר וספר וספור. כנגדם בחכמה בתבונה ובדעת. בחכמה, שכתוב (משלי ג) ה' בחכמה וגו'. בדעת, שכתוב (שם) בדעת תהומות נבקעו. רבי נחוניא אומר, בחכמה בלבד נבראו כל העולמות כלם, זהו שכתוב בראשית ברא אלהים, וראשית היא החכמה, וזה בא כמו מי שאומר בה"א בראם, ושלשתם נכללים בו.

משנה, הפתחים נפתחו. השערים הם שמורים, הנכנס לא יוצא, והיוצא לא נכנס, לפני הפתח יש שומרים, עולים לתוכו גדולים חזקים, תומך אחד עומד בתוכו, אותו התומך היה נעוץ, ושלשה גונים היו בו: גון חשוף, גון לבן, גון ירק. בו עולים ובו יורדים, הכל משתוקקים להכנס לתוכו, ואין רשות לכל.

הוא קדם לבריאת העולם, עליו עומד שלטן אחד שנגנז בארץ עולמות, ממנו נתבקעו כל חקיקות העולם. אשרי מי שישרה בתוכו.

אחריו נמצאים שני אחים אחוזים זה בזה. אחד מקבל אורחים, והוא מראה של חיים. מי שאוכל בשלחנו, עומד תמיד, ואחד מקבל אורחים ולא מקבל. הוא מראה של חיים, מראה של מות. מי שאוכל בשלחנו נופל ומת. אין לו הצלה, אין שאוחז בידו.

אחריו נמצאים אוהבים המשתוקקים לראות, משתוקקים לקרב אותם, כלם משבחים אותם.

ענר אחד היה הולך קרב אליהם לתבע את חלקם. קרב לאותו מראה של חיים ומראה של מות, החזיק בו, אחז בגופו, חברו היה קורא (משלי כג, ב) ושמת שכין בלעף אם בעל נפש אתה. לא הקשיב ולא הטח אָזְנו, עד שנפל ומת.

אחר אלו יצא מתוך אחד ונחלק לארבע, ומכל אחד יצאה חכמה, מאותו גדול ונכבד שרצו, וכל אותם האוהבים והמשתוקקים לראות, ואותם שני האחים האחוזים זה עם זה.

אחריו שני ילדים עלמים תינוקות, וחרב המלהטת השנונה של אש בידיהם, שומרים הדרך והשבילים שלא יפנס אחד ולא יצא אחד, פרט לאותו שלא אכל ולא שתה, שנאמר (בראשית ג) וישכן מקדם, שנבראו לפני העולם הזה. מפאן והלאה נתקנו כל צדדי העולם.

שורה אחרת - צד השמאל, הצד שנופלים שרידים, המקום שהיתה האש דולקת ימים ולילות לזרק לפניה את רמי הרוח, שהולכים לשמאל, בו הם נטרדים עד ערן ועדנים, אלו הם ימין ושמאל הקדימו לבריאת העולם, ואחר כך זוויתיהם של הארץ.

פסקא: אמר רבי יהודה אמר רב, כתוב (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה ואומר בדעתו תהומות נבקעו. בשלשה דברים הללו נברא העולם, ועל שנים מהם הוא עומד - על התבונה ועל הדעת. והרי שנינו שלש? אמר רבי יצחק, החכמה, נטלה הקדוש ברוך הוא למעלה והיא שמו, להודיע לעבדיו הצדיקים, והשנים עמדו בעולם, והם קיומו.

אמר רבי אבא, כל השלשה נרמזו במראה קטן, והם שלש תנועות הפה: עליון, אמצעי ותחתון. בנהוגי הפה מתנהג בהם. אמר רבי אבא, והם חכמה ותבונה ודעת.

מה משמע שהשנים הללו מתנהג בהם העולם והם תבונה ודעת? ששנינו, אלו מנהגי העולם, השמים שנבראו בתבונה, והתהום בדעת, והחכמה היא שמו של מקום, והוא נקרא חכמה. ושנינו, הוא והחכמה - הכל דבר אחד.

שָׁאָמַר רבי יהושע, מה שכתוב (ישעיה מב) אָנִי ה' הוּא שָׁמַי, מִלְמַד שֶׁהוּא וְשָׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רבי אֶבְהוּ, הַכֹּל נָתַן, אֲבָל שָׁמוֹ הַגְּדוֹל לֹא נָתַן וְלֹא הִשְׁאִיל לְאַחֵרִים, שְׁכָתוּב אָנִי ה', לְבַדִּי. מִלְמַד שֵׁשׁ זֶה לֹא נָתַן לְשׁוֹם נִבְרָא.

וְאָמַר רבי אֶבְהוּ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה חֲשַׁשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שָׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. תִּדְעַ לָךְ, בְּזִמְנֵי שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קִיָּם, כָּל הַמִּקְרִיב קֶרֶבֶן וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הִנְקִיָּא אֱלֹהִים, חֲיִב מִיָּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כב, יט) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתִּי ל' לְבַדּוֹ. מִלְמַד שֶׁצָּרִיךְ לְהִזְכִּיר שָׁמוֹ הַמִּיָּחַד בְּלִבְדּוֹ.

וַעֲלֵ כֵן, כְּדִי שְׁלֹא יִטְעֶה אָדָם, צְוֶה בְּקֶרְבָּנוֹת וְאָמַר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרֶבֶן לַה', (שם יט) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תּוֹדָה לַה', וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח שְׁלָמִים לַה', (שם ב) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קֶרֶבֶן מִנְחָה לַה'. הַכֹּל לַה', וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים.

מָה הַטְּעַם? אָמַר רבי אֶבְהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשַׁתֵּף, שֶׁהַמְּלֹאכִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיָיִנִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים לְמִי מֵהֶם זוֹבַח, לְכַךְ צָרִיךְ לְהִזְכִּיר הַשֵּׁם הַמִּיָּחַד לְבַדּוֹ.

אָמַר רבי חֲזִיָּא, בֵּא וּרְאֵה, מִי שֶׁמְקַלֵּל אֶת הַשֵּׁם, שְׁכָתוּב (ויקרא כד) אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהִיו וְנִשְׂא חֲטָאוֹ. שֶׁהָרִי אִם קָלַל הַשֵּׁם הַזֶּה סָתָם, אִינוּ חֲיִב מִיָּתָהּ וְאִין מְנַדִּים אוֹתוֹ, שֶׁיִּכּוֹל לְטַעַן לְאֶחָד מִן הַדְּיָיִנִים אוֹ לְגְדוֹל הַדּוֹר הוּא אָמַר.

אָמַר רבי אֶבְהוּ, מִיָּתָהּ אִין מְחִיבִים אוֹתוֹ, אֲבָל גְּדוּי מְחִיבִים אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם לָאוּ שֶׁל הַתּוֹרָה, שְׁכָתוּב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל, סָתָם. אֲבָל אִם קָלַל שֵׁם הַמִּיָּחַד, חֲיִב מִיָּתָהּ, שְׁכָתוּב (ויקרא כד, ו) וְנִקַּב שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת. מִלְמַד שֶׁאִינוּ חֲיִב עַד שֶׁיִּזְכִּיר שָׁמוֹ הַמִּיָּחַד.

הָאִישׁ הַהוּא שֶׁהַקְּדִישׁ אֶת בְּנוֹ וְאָמַר, הַבֶּן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד יִהְיֶה מְקַדָּשׁ לְאֱלֹהִים, שָׁמַע רבי חֲזִיָּא וְנָדָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: וּמָה עַל שֶׁהַקְּדִישׁ אֶת בְּנֵי לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיְהִיָּה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּנִדוּי? אָמַר לוֹ: לֹא עַל כֵּךְ עֲשִׂיתִי, אֲלֵא עַל שֶׁהַקְּדִישׁ אוֹתוֹ לְשֵׁם הַנְּקִיָּא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שמות כג) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם. אָמַר: וְאִיךְ הָיָה לִי לֹא אָמַר לוֹ: הַבֶּן הַזֶּה שֶׁנּוֹלַד לִי יִהְיֶה מְקַדָּשׁ לַה' וְלֹא לְשֵׁם אֲחֵר. וּמִנֵּיין לָנוּ? מִחֲנֻנָה, שְׁכָתוּב (שמואל א-א) וּנְתַתִּיו לַה', וְלֹא אָמְרָה לְאֱלֹהִים.

אמר רבי שלום, והרי בארנו שבשם אלהים נברא העולם, אם כן, יכל לטען האיש הזה, כמו כן שהיו מלאכים, או היו גדולי הדור, או היו דינים. אמר רבי אבהו: הרי העולם נברא טרם שיבאו בני אדם וטרם שיבאו דיני הדור וגדולי הדור, ואין לשגות.

כמו שאמר רבי אלעזר החביב והיקר, שכתוב (שמות טו) מי כמכה באלם ה', שיוכל לברא את העולם. משמע שאלים אינו יכול לברא העולם, עד שנטל הקדוש ברוך הוא אות אחת משמו, והיא האות ה"א, ובו נברא העולם, ונעשה מן אלים אלהים, ונבנה שמו אלהים, ועל זה שנינו בה"א בראם.

אמר רבי יוסי, הרי ראינו שאין כתר ומלכות אלא בשמו הקדוש, שלא השאילו לאחר, והוא השם יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שאמר רבי יוסי, בו נכללים עליונים ותחתונים, שמים וארץ וכל צבאם, כסא הכבוד וחיות הקדש, וכלם לנגדו כאין וכלא חשובים, והוא היה, והוא הנה, והוא יהיה. ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

אמר רבי יהודה, יתברך ויתעלה שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שהוא ראשון והוא אחרון, ומבלעדיו אין אלהים, וברא את העולם בסוד שלשה ענינים גדולים וטובים, והם דעת חכמה ובינה, שנאמר (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו.

ולמה ברא הקדוש ברוך הוא הארץ, שהיא עולם השפל, בסוד החכמה, והשמים, שהוא גדול ממנו, בתבונה, שהוא דבר קטן מן החכמה? וכבר שנינו, מתי נקרא אדם חכם בחכמה? כששואלים אותו בכל דבר, ועונה ומשיב כענין וידו בכל, אז נקרא חכם בחכמה, שהוא גדול על התבונה ועל הדעת, על כן היה לו יתברך לעשות השמים בחכמה, והארץ, שהיא שפלה מהם, בתבונה.

תדע שהחכמה גדולה מכלם, ועל כן נקרא אדם חכם, מפני שהוא חכם בכל החכמות, והתבונה קטנה מן החכמה, ועל כן נקרא אדם מבין, כלומר מבין דבר מתוך דבר, הוא מעצמו ומלבדו מבין דבר מתוך דבר אחר, כלומר, בראותו יסוד, בונה בנין עליו. וכן הוא המבין, בראותו דבר אחד או קצתו, משלים הענין עליו.

וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבַרַךְ שְׁמוֹ בְּרֵאשִׁימִים בְּסוּד הַתְּבוּנָה, שֶׁהוּא עֲנִין הַבִּינָה מִתּוֹךְ הַיְסוּד, וּבְרֵאשִׁית כָּל הַנְּבָרָאִים בְּרֵאשִׁית צוּרַת הַמְּלָאכִים הַקְדוֹשִׁים, שֶׁהֵם תְּחִלַּת כָּל הַנְּבָרָאִים הַנֶּאֱצָלִים מִזֵּיו אֹר הַדְּרוּ.

וְעֵשְׂרָה שְׁמוֹת נִקְרְאוּ בְּסוּדֵם, וּבְתוֹךְ שְׁמוֹתֵם נִקְרָא אֱלֹהִים. וְעַל כֵּן בָּא לְהוֹרוֹת בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים, כְּלוּמַר, בְּרֵאשִׁית יִתְבַרַךְ שְׁמוֹ צוּרַת הַמְּלָאכִים הַנְּקָרָאִים אֱלֹהִים, וְהֵם הַיְסוּד מִכָּל הַנְּבָרָאִים הָאֲחֵרִים, וּמִתּוֹךְ זֶה הַיְסוּד נִבְרְאוּ הַשְּׁמַיִם לְאַחַר כֵּן בְּסוּד הַתְּבוּנָה, כְּאֲשֶׁר הַתְּבוּנָה הוּא דְבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, כִּי נִבְרְאוּ הַשְּׁמַיִם דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, שֶׁהֵם מְסוּד אֹר צוּרַת הַמְּלָאכִים, כְּלוּמַר, הֵם בְּנִין מִתּוֹךְ הַיְסוּד, וְעַל כֵּן כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתְבוּנָה.

אָבֶל הָאָרֶץ נִהְיָה מִתּוֹךְ יְסוּד אַחַר, אֲלֵא שֶׁהִיא תְלוּיָה עַל הַמַּיִם. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵסֵד לָהּ יְסוּד עֲשׂוּי בְּחֻמָּה, וְעַל כֵּן נֶאֱמַר ה' בְּחֻמָּה יֵסֵד אָרֶץ כּוֹנֵן שְׁמַיִם בְּתְבוּנָה, דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כֶּמָּה חֲשֵׁשׁ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגְּדוֹל שֶׁהוּא יְהו"ה, כִּי זֶהוּ שְׁמוֹ מִמֶּשׁ. אָבֶל שֵׁם אֱלֹהִים מְשֻׁתָּף הוּא עַל יְתֵר הַנְּבָרָאִים. הַמְּלָאכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, הַדְּיֻנִּים נִקְרָאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חֲשֵׁשׁ הַמְּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תִּדְעַ לָךְ, כָּל הַמְּקָרִיב קְרִבָּנוּ וּזְבַחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנְּקָרָא אֱלֹהִים, חַיֵּב מִיתָה, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחְרַם בְּלִתֵּי לֵה' לְבָדוּ. בְּשִׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מְשֻׁתָּף, וְאֵין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זָבַח לְמְלָאכִים אוֹ לְבְנֵי אָדָם אוֹ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה זָבַח לְאֱלֹהִים יִחְרַם בְּלִתֵּי לֵה' לְבָדוּ, כְּלוּמַר, שְׁצַרִּיךְ שִׁזְכִּיר שֵׁם יְהו"ה לְבָדוּ. וּלְפִיכָךְ נֶאֱמַר בְּקִרְבָּנוֹת (ויקרא כב) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תּוֹדָה לֵה', וְכֵן בְּשִׁלְמִים וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים, אֲלֵא לֵה' מִמֶּשׁ.

וְשְׁמַיִם נִבְרְאוּ מֵאוֹתוֹ הָאֹר הַנִּשְׁפָּע בְּאֱלֹהִים, עֲשֵׂה אוֹתָם דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, וּבְג' דְּבָרִים הִלְלוּ נַעֲשֵׂה הַמְּשַׁכֵּן, שְׁנֶאֱמַר (שְׁמוֹת לג, ג) וְאִמְלֵא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמָּה וּבְתְבוּנָה וּבְדַעַת. וּשְׁלִשְׁתָּן הֵם בְּמַתְנַת עֲלִיּוֹן, לְכָל אֲשֶׁר יִחְפֹּץ יִתְנֵם, שְׁנֶאֱמַר כִּי ה' יִתֵּן חֻמָּה מִפִּיו דַּעַת וּתְבוּנָה.

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים (בראשית א). רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר (שם טו), בְּיוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אֲבָרָם בְּרֵית לֵאמֹר. בְּחֻמְשָׁה עֲנִינִים נִאָּמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרֵית מִלָּה, שְׁנַאָּמַר (שם יז) וְהִיתָה בְּרֵיתִי בְּבִשְׂרָכֶם לְבְרֵית עוֹלָם. הַב' - בְּרֵית הַקֶּשֶׁת, שְׁנַאָּמַר (שם ט) וְהִיתָה לְאוֹת בְּרֵית. הַג' - בְּרֵית הַמֶּלַח, שְׁנַאָּמַר (במדבר יח) בְּרֵית מֶלַח עוֹלָם. הַד' - בְּרֵית הַיְסוּדִין, שְׁנַאָּמַר (דברים כח) אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית. הֵה' - בְּרֵית הַכְּהֻנָּה, שְׁנַאָּמַר (במדבר כה) וְהִיתָה לוֹ וּלְזֶרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרֵית כְּהֵנָּה עוֹלָם. וְקִדְּם שְׁנִתְּנוּ הֵה' בְּרֵיתוֹת, לֹא הִיתָה הַבְּרֵית אֶלָּא בְּאֵשׁ, שְׁנַאָּמַר (בראשית טו) וְהֵנָּה תִּנּוֹר עֵשֶׂן וּלְפִיד אֵשׁ וְגו', וְכָתִיב (שם) בְּיוֹם הַהוּא כָּרַת ה' אֶת אֲבָרָם בְּרֵית לֵאמֹר. וְהָאֵשׁ הִיתָה בְּרֵית בְּתַחֲלָה. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. הוֹצֵא מִשֵּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאַר בְּרֵית. כְּלוֹמַר בְּרֵית א"ש.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בְּרֵית כְּרוּתָה כָּרַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מִנְתַּ שְׂיַעֲמַד אֲבָרָהֶם וְיִתְקִים הָעוֹלָם בְּזִכּוּתוֹ, שְׁנַאָּמַר (בראשית ב) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָם - בְּאֲבָרָהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁכָרַת עֲמוֹ הַבְּרֵית בְּאֵשׁ, עֲמַד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרֵית אֵשׁ, בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כְּדֵי שְׂתַעֲמַד אוֹתָהּ הַבְּרֵית אֵשׁ.

וְהַחֲכָמָה אוֹמְרַת, לָמָּה הֵבִיא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבּוֹל מַיִם לְעוֹלָם בְּתַחֲלַת דִּינוֹ וְלֹא דָבַר אַחֵר? אֶלָּא רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּבְרֵית אֵשׁ, וְרָאָה שְׂאֵם יָדִין הָעוֹלָם בְּדִין אַחֵר, אֶפְשָׁר שְׂיוּכְלוּ הָרְשָׁעִים לְעַמַּד בְּעוֹלָם מִפְּנֵי אוֹתוֹ בְּרֵית אֵשׁ, כַּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם. אֶלָּא מָה עָשָׂה? דִּן אֶת הָעוֹלָם בְּמַיִם, בְּדָבַר הָרְאוּי לְכַבּוֹת אֶת הָאֵשׁ, כְּדֵי לְהַעֲבִיר אֶת הָרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם, שְׁנִמְשְׁלוּ לְאֵשׁ, שְׁנַאָּמַר (יחזקאל טו) מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. רְצוֹנוֹ לֹאֵמַר, מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ בְּתַחֲלַת הָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְרָא.

לָכֵן בְּתַחֲלָה אָמַר, אֲמַחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בְּרֵאתִי בְּמַיִם, שְׁנַאָּמַר (ישעיה נז) וְהָרְשָׁעִים כִּיִּם נִגְרָשׁ, לְאַחַר כֵּן נִאָּמַר, מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַד כָּאן הָיוּ נִמּוֹקִים בְּמַיִם, מִכָּאן וְאֵילָךְ - מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

וּבְשִׁחְטָאוֹ אַחֵר כֵּן, דִּן אוֹתָם בְּאֵשׁ, שְׁנַאָּמַר (בראשית יט, כד) וְה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל עֲמֹרָה גִּפְרִית וְאֵשׁ. וְאֵימְתִי נִתְּבַסֵּם הָעוֹלָם? כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, וְנִתְּמַלְא כְּלוֹ אֵשׁ, שְׁנַאָּמַר (דברים ד, יא) וְהָהָר בָּעַר

בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, וְהַתּוֹרָה נִהְיְתָה בְּרִית בֵּין הַשָּׁם וְהָעוֹלָם, שֶׁנִּמְשָׁלָה בְּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג, כט) הֲלוֹא כֹה דִבַּרְתִּי כְּאֵשׁ, וְזֶהוּ בְּרִית אֵשׁ, בְּרֵאשִׁית.

רַבִּי יוֹחָנָן פֶּתַח, (משלי כג) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת - שְׁלֹשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּדַרְכֵי הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵן: לְבָנוֹת בַּיִת מוֹשָׁבוֹ, וְלִטַע כָּרֶם לְהַתְפָּרֵס בּוֹ, וְאַחַר כֵּן לְקַחַת לוֹ אִשָּׁה, וְלִהְיוֹלִיד בָּנִים, לְפָרְנָסָם בָּהֶם. וְלֹא כַּדֶּרֶךְ הַשׁוֹטִים, הַלּוֹקְחִים אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן נוֹטְעִים כָּרֶם, וְאַחַר כֵּן בּוֹנִים בַּיִת.

כִּי זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי סִימוֹן, כָּל הַלּוֹקֵחַ לוֹ אִשָּׁה וְאֵין לוֹ בַּתְּחִלָּה בְּמָה שְׂיוּכַל לְפָרְנָסָה, הָרִי זֶה חֲפָשִׁי מִן הַמְצוּוֹת, כַּמֵּתִים הַנִּקְרָאִים חֲפָשִׁים, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פח) בַּמֵּתִים חֲפָשִׁי. וְלָמָּה נִקְרָא חֲפָשִׁי? לְפִי שְׁהוּא חֲפָשִׁי מִן הַמְצוּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוּדַת בּוֹרְאוֹ, אֶלָּא בַּעֲבוּדַת אִשְׁתּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּאֵלּוּ לּוֹקֵחַ עֲבוּדָה זָרָה לְעַצְמוֹ. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַחֻכְמִים וְהַחֲסִידִים לּוֹקְחִים אִשָּׁה, וְלֹא הָיָה לָהֶם דִּי פָרְנָסָתָם, וּמִמֵּיתִים עַצְמָם בְּרָעַב וּבְצָמָא, וּמִנִּיחִים כָּל חַיֵּי הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמְצוּוֹת וּבַעֲבוּדַת בּוֹרְאָם. אֲבָל בְּזִמְן הַזֶּה, שֶׁהָעוֹלָם טָרֹד אַחַר הַפָּרְנָסָה, צָרִיךְ לְכוֹנֵן בַּיִת בַּתְּחִלָּה, וְלִזְמַן מְזוֹנּוֹתָיו, וְאַחַר כֵּן לְקַחַת אִשָּׁה, וְיִכּוֹל לְעַבֵּד בּוֹרְאוֹ, וְלַעֲסֵק בַּתּוֹרָה. כִּי זֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָהּ, אִם אֵין קָמַח אֵין תּוֹרָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, אִזּוֹ נִקְרָא עֶבֶד ה', מִפְּנֵי שֶׁלְבוּ פְּנוּי מְלַהֲסֵתְכֵל בַּעֲבָרָה וּבִנְשִׁים וּמִלְתוֹר אַחַר לְכַבּוֹ וְעֵינָיו, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר טו) וְלֹא תְתוֹרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם וּגו'. לְפִיכֵךְ צָרִיךְ אָדָם לְהַשְׁתַּדֵּל לְכוֹנֵן בַּיִת בְּרֵאשִׁית, וְלַעֲשׂוֹת יָשׁוּב בַּבַּיִת.

וּמִמֵּי אֵתָּה לָמַד? מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קִדְּם בְּנֵה בַּיִת וְכוֹנְנֵנוּ, וְזִמְן כָּל הַפָּרְנָסָה וְהַמְזוֹנּוֹת קִדְּם שְׂיִבֵּא אָדָם לְעוֹלָם. וּבְרָא אֶת הָעוֹלָם בְּרֵאשִׁית, שֶׁהוּא הַבַּיִת. וְזִמְן כָּל הַפָּרְנָסָה הָאֵיךְ? בְּרָא אֶת הַבְּהֵמוֹת, וְאֵת הַחַיּוֹת, וְאֵת הָעוֹפּוֹת וְהַדְּגָיִם הַצֹּמְחִים וְהָאֵילָנוֹת, שֶׁהֵם זְמוּן כָּל הַפָּרְנָסָה. לְאַחַר שֶׁהִכִּין הַבַּיִת וְהַפָּרְנָסָה, הֵבִיא אֶת הָאָדָם, וּבְרָא אוֹתוֹ וְאֵת אִשְׁתּוֹ, וְהוֹלִידוּ בָנִים וְעָשׂוּ יָשׁוּב בַּבַּיִת. וְעַל כֵּן נֶאֱמַר בְּרֵאשִׁית,

בית ראש. כְּאֲשֶׁר תִּבְיִן בְּאוֹתִיּוֹת, תִּמְצָא בֵּי"ת ראש. וְכֵן הִתְחִילָה הַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית, כְּלוֹמֵר בֵּית רֵאשִׁית, וְהַכֹּל עֲנִין אַחַד.

וְעַם כָּל זֶה צְרִיף הָאָדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, וְלַעֲשׂוֹת עֲתִים לַתּוֹרָה, וְלִהְיוֹת עֲמָלוֹ בְּשֵׁתֵי הַדְּרָכִים הָאֵלּוּ, מִפְּנֵי שְׂיִגִיעַת שְׁנֵיהֶם מִשְׁכַּחַת עֹן. וְשָׁמָּה יֹאמֵר אָדָם: הֲרִינִי בֵּן אָבוֹת הָעוֹלָם, מִמְּשַׁפְּחָה גְדוֹלָה, אֵינִי רְאוּי לַעֲשׂוֹת מְלָאכָה וְלֹא לְהִתְבַּזּוֹת. אָמַר לוֹ: שׁוּטָה, כְּכֹר קִדְמָךְ יוֹצֵרְךָ, שֶׁנֶּאֱמַר בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְהוּא עָשָׂה מְלָאכָה קִדְמָה שֶׁבָּאתָ לְעוֹלָם. וּמִנֵּינ לָנוּ? שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) מִכָּל מְלָאכָתוֹ אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. קָרָא אוֹתָהּ מְלָאכָה. וְכֵן (שם) וַיִּשְׁבַּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכָּל מְלָאכָתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בֵּא וּרְאֵה, לָמָּה בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם אַחֲרוֹן לְכָל הַנְּבִרָאִים. אֲלֹא לְלַמְדָּךְ, שֶׁעָשָׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם מְלָאכָתוֹ, וּבְרָא הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, שֶׁהוּא אַחֲרוֹן לְמְלָאכָתוֹ, בְּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם. אָמַר לוֹ לְאָדָם: עַד כָּאן הֵייתִי אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל בְּמְלָאכָה, מִכָּאן וְאֵילָךְ אַתָּה תִּשְׁתַּדֵּל בָּהּ. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, קִדְמָה שֶׁיֵּבֵא אָדָם לְעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֵלֶם אֱלֹהִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ? מִשָּׁל לְמַלְךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל עַל הַמְּדִינָה, וְהָיָה בּוֹנֵה בִּירְנִיּוֹת וְתַקּוּנִים לְעִיר, וְכָל בְּנֵי הָעִיר מִשְׁתַּעֲבָדִים תַּחְתָּיו. יוֹם אֶחָד קָרָא לְכָל בְּנֵי הָעִיר, וּמָנָה עֲלֵיהֶם שׁוֹר אֶחָד שָׁלוֹ. אָמַר: עַד כָּאן הֵייתִי טוֹרַח בְּכָל צְרָכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מַגְדָּלִים וּבִירְנִיּוֹת, מִכָּאן וְאֵילָךְ הָרִי זֶה כְּמוֹנִי.

כְּעֲנִין זֶה נֶאֱמַר בְּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְאָמַר לוֹ: רְאֵה בְּנִיתִי כָּל הָעִיר וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וְכֹאֲשֶׁר הֵייתִי מוֹשֵׁל עָלֶיךָ וּבּוֹנֵה אוֹתָהּ כְּכָל חִפְצֵי - כֵּן אַתָּה תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה מְלָאכָתָה הָעוֹלָם. מִכָּאן וְאֵילָךְ יִהְיֶה הַכֹּל מְסוּר בְּיָדְךָ, וְכֹלֶם יִהְיוּ מִשְׁעַבְדִּים תַּחְתֶּיךָ וַיִּרְאִים מִמֶּךָ כְּאֲשֶׁר הָיוּ יִרְאִים מִמֶּנִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ט, ב) וּמוֹרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצֵלֶם אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צְרָכֵי הָעוֹלָם וְתַקּוּנָיו כְּאֲשֶׁר הוּא עָשָׂה בַּתְּחִלָּה.

בראשית, כתוב (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו קדם מפעליו מאז.
הפסוק הזה חוזר על כל התורה, שהיא היתה ראשית
דרכי האל, שהתורה נבראת אלפים שנה קדם שנברא העולם.

שאמר רבי אלעזר, שבעה דברים נבראו עד שלא נברא העולם,
ואלו הם: התורה, וגן עדן, וגיהנם, וכסא הכבוד, ובית
המקדש, ושמו של משיח, והתשובה. ובתורה ברא את העולם,
שנאמר (סם) ה' קנני וגו'. וזהו בראשית ברא אלהים. רוצה לומר עם
ראשית, שהיא התורה, ברא אלהים את השמים ואת הארץ. אמר רבי
יהודה, בא וראה כמה הפרש יש בין התורה והעולם, שהעולם נברא
בששת ימים, והתורה בארבעים יום וארבעים לילה.

רבי יוחנן היה הולך מקיסרי ללוד, והיה מטיל עמו רבי חייא בר
אבא. כשהגיעו לשדה אחת, אמר רבי יוחנן: זה היה שלי
ומכרתי אותו כדי לזכות בתורה. בכך רבי חייא בר אבא. אמר לו:
ולמה אתה בוכה? אמר לו: שלא השארתי לזקנתך כלום.

אמר לו: חייא בני, קלה הוא בעיניך מה שעשיתי, שהשארתי דבר
שנברא בששה ימים בעבור דבר שנברא בארבעים, שנאמר
(שמות לד) ויהי שם עם ה' ארבעים יום וארבעים לילה, וקניתי דברים
גדולים וטובים שאינם בעולם, והם עצה ותושיה וחקמה וגבורה,
שנאמר (משלי ח, יד) לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה.

כשהיה רבי יוחנן עוסק בתורה, היו פניו מאירים כזהר השמש. יום
אחד פגש בו רבי יוסי. אמר לו: ראה פניך זוהרים כזהר
השמש. אמר לו: אינו אלא שהשעור מאיר לי. קרא עליו (שופטים ה,
לא) ואהביו כצאת השמש בגבורתו.

רבי יצחק אמר, התורה נקראת תושיה בתחלה, ואחר כך גבורה,
שנאמר לי עצה ותושיה וגו'. תדע לך, כי בתחלה נקראת
תושיה, שמתשת כחו של אדם, מפני שיש לו להלחם עם יצר הרע,
ולכתת כל גופו בבית המדרש, עד שירגיל אותו בתורה. כיון שהוא
רגיל לעסק בתורה, אז יש לו שמחה וגבורה, שנאמר אני בינה לי
גבורה. רוצה לומר, כשאדם רגיל בתורה ובחקמה, אז יש לו תפארת.
ואיזו היא גבורה? להלחם מלחמות ה', שנאמר (במדבר כא, יד) על כן
יאמר בספר מלחמת ה', שם תהא המלחמה והגבורה.

וּבַתּוֹרָה בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, שְׁנֵאָמַר (משלי ח, ל)
וְאֵהִיָּה אֲצִלוֹ אֲמוֹן, אֵל תִּקְרִי אֲמוֹן, אֲלֵא אֲמֹן. וְזֶהוּ
בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֶלָּא בְּשִׁבִיל הִירָאָה, שְׁנִקְרָאת רֵאשִׁית,
שְׁנֵאָמַר (משלי א) יִרְאֵת ה' רֵאשִׁית דַּעַת. וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא
עַל פִּי הִירָאָה? שְׁנֵאָמַר (קהלת ג, יד) וְהֵאֱלֹהִים עָשָׂה שְׁיִירָאוּ מִלְּפָנָיו.
עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם כְּדִי שְׁיִירָאוּ מִלְּפָנָיו, וְעַל פִּי הִירָאָה, שֶׁהִיא רֵאשִׁית,
בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פְּתַח (תהלים קכ) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בְּצִרְתָּהּ
לִי קִרְאתִי וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תֵּאָבִים בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּכִרְיַת שָׁמַיִם וְאָרֶץ, כְּדִי לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם
אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שְׁנֵאָמַר (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל,
וְהָאָרֶץ אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שְׁנֵאָמַר (שם צו) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שְׁכָל הָעוֹלָם תֵּאָבִים וּשְׁמֵחִים לְפָאֵר לְיוֹצְרָם בְּחֻזוֹתָם
נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עַיִן בְּאוֹתִיּוֹת
וְתִרְאָה, שִׁיר תֵּאָב. כְּלוֹמֵר, תֵּאָב לֵאמֹר שִׁיר עַל נִפְלְאוֹתָיו
בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵיזָה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהִיא דוֹד הַמְּלֶךְ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם אוֹמֵר. אֵלוּ הֵם אוֹתָם הַשִּׁירִים שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם
הַשָּׁמַיִם, שְׁנֵאָמַר (עמוס ט) הַבּוֹנֵה בַּשָּׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. וְדוֹד תֵּאָב לָהֶם וְהִיא
אוֹמְרָם, וְזֶהוּ שִׁיר תֵּאָב.

וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וַיִּרְעִעוּ כָּל בְּנֵי
אֱלֹהִים. מִי הֵם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? אֵלוּ הֵם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם
אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ מְשֻׁמְרוֹת
שֶׁהִיא הַלַּיְלָה, וּבְכָל מְשֻׁמְרָה וּמְשֻׁמְרָה כָּל כֵּת וְכֵת אוֹמֶרֶת שִׁירָה.
וּבְמְשֻׁמְרָה הָאֲחֻרוֹנָה שֶׁהִיא בְּסוּפָהּ, וְהִיא לַעֲת הַבְּקָר, כָּל הַכּוֹכְבִים
וְהַמְּזֻלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּקְרָאִים בְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם אוֹמְרִים שִׁירָה,
שְׁנֵאָמַר בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בְקָר וְגו'.

וְכֵּן אֶחָד כְּפִי מַעֲלָתוֹ, לְהוֹרוֹת (קהלת ה) כִּי גְבוּהַ מַעַל גְבוּהַ שְׁמַר, כִּי
מַעֲלוֹת יֵשׁ לָהֶם אֵלָה לְמַעֲלָה מֵאֵלָה, עַל כֵּן נֵאָמַר שִׁיר לְמַעֲלוֹת,
מִמַּעֲלוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, שִׁיר תֵּאָב,
בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ

רבי חזקיה היה הולך בדרך, והיה עמו רבי יוסי בר חלפתא. קמו ללכת אחר חצות הלילה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חזקיה, מה עשינו? שהרי שנינו, לעולם יצא אדם בכי טוב.

אמר לו רבי חזקיה: ברייתא היא, בא ושמע סדר נעימות קול גלגלי החיות שהם משבחים שירה לפני אלהינו. עד שהטה אָזְנוֹ, שמע קול תשבחת נעימות, שמע שהיו אומרים (תהלים ט) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'.

אמר לו רבי חזקיה: בני, שמעת כלום? אמר לו: קול נעימות. ומהנעימות והתשבחת מהפסוק הזה ששמעתי, כעת ידעתי פרושו, שפתוב וה' לעולם ישב כונן למשפט כסאו, שבכל שעה ושעה שדנים דין, שכינת הקדוש ברוך הוא, שהיא כסא כבודו, מתקנת שם, ממשמע שנאמר כונן למשפט כסאו.

אמר לו: ידעת איזו היא משמרה ממלאכי השרת שאומרים את זה? אמר לו: לא. אמר לו: משמרת אותם המלאכים הנקראים אלהים היא, שלמדנו, עשרה משמרות של מלאכי השרת יש ברכיע, והם מתחלקים לשלש משמרות שהוא הלילה.

ותדע לך איה, כשישראל מסימים תפלתם בלילה, נושאים שירה אחריהם אותם שנקראים אישים, ואומרים שירה. ומה השירה שאומרים? (שם ח) מה אנוש כי תזכרנו וגו' ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו וגו' ה' אדנינו מה אדיר שמו בכל הארץ. במשמרה השנייה נושאים שירה אותם שנקראים מלאכים וחסמלים ואראלים, ומה אומרים? (שם כט) הָבו לָה' בְּנֵי אֱלֹהִים.

בחצות הלילה ממש, עד שמסתימת משמרה שניה, שאותה השעה שהקדוש ברוך הוא מסתכל בעדן ממש, שגנז לצדיקים לעתיד לבא, פותחים חיות הקדש, ואחריהם שרפים ואופנים וכרובים, ואומרים (שם לא) מָה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צִפַּנְתָּ לִירְאֶיךָ, (שם סח ה) סלו לרכב בערבות ביה שמו.

בתחילת המשמרת השלישית נושאים שירה אותם שנקראים אלהים, ואומרים (תהלים ט) וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. כִּשְׁבָא

הבקר, פותחים השמים ואומרים (שם ט) השמים מספרים כבוד אל וגו'. כוכבי בקר אומרים (שם קמז) מונה מספר לכוכבים וגו', גדול אדוננו ורב כח. אותם המלאכים הנקראים בני אלהים, פותחים ואומרים (שם כט) הבו לה' בני אלים, הבו לה' כבוד ועז.

עד שהיו הולכים, ראו שהקדיר השחר וחזר האור. אמר רבי חזקיה לרבי יוסי: בא ואראה לך שכך היא גאלתן של ישראל. בזמן שתאיר להם השמש של הגאלה, תבא להם צרה אחר צרה, וקדרות אחר קדרות. עד שהם בה יאיר עליהם אורו של הקדוש ברוך הוא, שנאמר (הושע ו) כשחר נכון מצאו, וכתוב (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

ובאותו הזמן מלחמות יתעוררו בעולם, גוי בגוי ועיר בעיר, וצרות רבות יתחדשו על שונאיהם של ישראל, עד שיקדדו פניהם כשולי קדרה, ואחר כך יתגלה עליהם גאלתן מתוך שאגת לחצים ודחקים.

וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים כב) למנצח על אילת השחר. אילת השחר? אילת הבקר היה לו לומר! אלא על אילת וחזק השחרות של ישראל, כמו שנאמר (שם פח) כגבר אין איל. באותה שעה יזעקו בני ישראל, ויאמרו אלי אלי למה עזבתני, מתוך צרתם, ואחר כך מה כתוב? (תהלים ל) פתחת שקי ותאזרני שמחה.

רבי אומר: השיתים מששת ימי בראשית נבראו, והקדוש ברוך הוא ברא שית. וזהו בראשית, כלומר, ברא שית. אילו של יצחק, אמת הוא שנברא מששת ימי בראשית, והקדוש ברוך הוא ברא שי"ת, תי"ש בהפוך אותיות.

בראשית יתברך שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שברא כל העולם, והכינו בחכמה ובתבונה ובדעת, וכנגדן ברא ג' עולמות: עולם העליון, ועולם התחתון, ועולם התיכון. ונתן בעולם התחתון הקטן שלשה צורות: צורת המדברת, וצורת הצומחת, וצורת השכלית.

ותדע לך, כי העולם התחתון מתקיים באויר, כאשר תראה כי הגוף מתקיים בנפש, והנפש מתקיימת באויר, והאויר בבורא יתברך. תדע לך, שהבורא יתברך ברא האדם, וברא אותו בצלם ובצורה.

וְהִכִּינוּ מארבעה דברים מבדלים זה מזה - מאש, מרוח, ממים, מעפר. שְׁנֵאמַר (בראשית א) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. אלו הם הארבעה דברים הנזכרים, כמו שאתה אומר, מקום יש בכרפי הים שקורין לאש תהו, וזהו היסוד הראשון. ובהו וחשך - הם המים והעפר. ומנין לנו שחשך הוא העפר? שְׁנֵאמַר (קהלת ו) וּבַחֲשֶׁךְ שָׁמוּ יִכְסֶה, וְאָמְרוּ שְׂזָהוּ גֹוֹשׁ הָעֶפֶר. וְהָרוּחַ - הוא רוח ממש.

וְאִמְנָם כי האל יתברך ברא את האדם, שהוא נקרא עולם התחתון, כנגד עולם העליון הגדול, ונתן בו קיום הנפש, המניע לגוף כלו, ועל כן הבדילו מכל הנבראים אשר למטה עמו, ובמה האדם מבדל מיתר הנבראים? מפני זאת הנפש. ואיזהו היא? נפש המדברת. **שְׂאֵל** רבי יהודה לרבי דוסתאי, הנפש אשר באדם הנקראת שכלית, איזהו נפש היא, ואיזהו מקומה? אמר לו, הלא ידעת כי האדם, ברא אותו המקום יתברך בשמו, וכאשר הוא גדל ורואה עניני העולם ומביט בלבבו, הוא מעצמו מריח הנפש הזאת, כי הואיל והוא מביט ורואה נפלאות הבורא, וחדוש העולם, וזריחת המאורות ערב ובקר, וכי כל העולם כלו תלוי בכחו יתברך, הוא משתדל בעצמו לחקר ולהשיג השגה קדושה וברה, ואז יש לו נפש השכלית, מפני שהוא משכיל לדעת לחקר בחכמה.

רבי עזריה אומר, הנפש מקומה בלב, והיא מניעה לכל הגוף, והיא מנחת באמצע הגוף, ומאירה לכל הגוף, כאשר נתן השמש בחצי השמים. והגוף מתקיים בנפש, והנפש באויר, והאויר בבורא. והבורא יתברך סובל כל העולמות בכחו, שְׁנֵאמַר (ישעיה מו) אֲנִי עֹשֵׂיתִי וְאֲנִי אֲשָׂא וְאֲנִי אֶסְבֵּל.

רבי יהודה אומר, למה הזכיר הקדוש ברוך הוא בריאת שמים והארץ תחלה, והלא כסא הכבוד והמלאכים נבראו תחלה? אלא, כדי שלא יהרהר אדם דברים הסתומים מהעין ואשר לא גלה בראש.

רבי אומר, כדי להראות לאדם שאינו בעל חכמה, ואינו ראוי לגלות לו סתרי תורה. שאמר רבי יצחק, אין מגלין סתרי תורה אלא לאדם חכם, וקורא ושונה, ותלמודו מתקיים בידו, והוא ירא שמים, ובקי בכל דבר. ואדם שאינו כענין זה, וישאל על הסתרים

והנעלמים שלמעלה - אמר לו: מה אתה שואל, שא נא עיניך וראה, כי בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. תדע לך שלא גלתה התורה יותר.

ואם תאמר שאין סתרים בתורה - תדע לך, כי על כל דבר ודבר יש תלי תלים של סודות והלכות ופרושים, שנאמר (שיר ה) קנצותיו תלתלים, על כל קוץ וקוץ תלי תלים. כי זה שרפן יוחנן בן זכאי היה אומר על הפסוק הזה (בראשית ל"ו) ושם אשתו מהיטבאל בת מטרד בת מי זקב, שלש מאות הלכות פסוקות, ולא רצה לגלות אותם אלא לרבי אלעזר בן ערף ולרבי אלעזר בן הורקנוס תלמידיו, שהיו עוסקים במעשה מרכבה עמו.

אמר רבי, בא וראה מה כתוב בשלמה, וידבר שלשת אלפים משל ויהי שירו חמשה ואלף. על כל דבר ודבר היה אומר בו אלף וחמשה טעמים. ומה שלמה, שהיה עבד של הקדוש ברוך הוא, היה אומר על כל דבר ודבר שלשת אלפים משל ואלף וחמשה טעמים - הקדוש ברוך הוא שהוא מגלה עמקות ונסתרות, והוא הנותן החכמה והבינה, שנאמר (משלי ב) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, על אחת כמה וכמה.

רבי לוי אמר, כתוב (תהלים צב) מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבתך. מה גדלו מעשיך ה' - זה מעשה בראשית, שהם מעשיו של הקדוש ברוך הוא. מאד עמקו מחשבתך - אלו סתרי תורה.

רבי אליעזר הגדול אומר, כתוב וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו, מלמד שעמד על דקדוקי תורה, אבל על עמקיה לא עמד. וכשבקש לעמד עליה, אמר (קהלת ז) אמרתי אחקמה והיא רחוקה ממני.

שא"ל רבי דוסתאי לרבי אליעזר הגדול. אמר לו: רבי, העמידני על סוד זה הפסוק, (במדבר כח, ו) עלת תמיד העשיה בהר סיני לריח ניחח אשה לה'. אמר לו: בני, חייך, דבר אמרת לי שעדין אינך ראוי לעמד עליו, ולא שאלני אדם על זה זולתי עקיבא תלמידי, ועדין השרשים בידי. שמע רבי עקיבא, אמר: כיון שהנצו הפרחים, אכלתי השרשים. אמר לו: עקיבא עקיבא, מוכן תהיה לריח ניחוח לה', ועדין בליעת המתוק נשאר.

יום אחד היו הולכים בדרך. אמר לו: אם אז אכלת השרשים שאמרת? אמר לו: רבי, משאמרת לי הסוד, עמדתי על תכונתו. וסח לו איך. אמר לו: עמדת ואכלת ועדין הבליעה מהמתוק נשאר. ואותה שעה גלה לו ארבעים סודות בתורה.

ער שהיו הולכים ראה מעין מים אחד. ישבו שם. אמר לו רבי אליעזר: עקיבא, בא ואראה לך נביעת המים, שפותחים מים, וצלולים ונוזלים, כפתיח (שיר ד, טו) באר מים מים ונוזלים מן לבנון. ועל הפסוק הזה גלה לו שיחת מלאכי השרת, שיחת כוכבים ומזלות, וידיעת חלוני חמה בעתותיו וזמניו, שיחת דקלים ועופות, שיחת הרוחות, ידיעת התקופות והעבורים.

באותה שעה בכה רבי עקיבא. אמר לו: על מה אתה בוכה? אמר לו: אוי לדור שיהיו יתומים ממך. אמר לו: אל תאמר כך, אלא אוי לדור שיהיו יתומים בלי אב, בלי חכם ומורה, ולא תלמיד הוגה. וימים יבואו שכל הדור יהיו חצופים ועזי פנים ותשתכח תורה, ואין דורש ואין מבקש. והמתעורר לבו בתורה יהיה נבזה וחדל אישים. אוי לדור שהוא כשיבא אותו הדור.

אמר לו: אין אותו הדור מתקיים אלא בהבל פיהם של תינוקות של בית רבן, כשהם רפים בלבד, וכשהם קשישים, התורה נשכחת מהם, כמו מה שאמר רבי יהודה, מהו זה שכתוב אל הנער הזה התפללתי? היה לו לומר, אל הבן הזה התפללתי. אלא אמרה חנה, יהי רצון שבשעה שיגדל, ישתדל בעבודת המקום, כמו עכשו שהוא נער.

וכף אדם שיזכה להיות בזקנותו כמו בנערותו, יזכה למעלת שמואל הנביא, שכתוב ומעיל קטן תעשה לו אמו והעלתה לו מימים ימימה. וכי תעלה על דעתו כך? אלא צדקתו וזכותו היה גדל עמו תמיד, כתפלת אמו. ולדעת רבי יהודה, מעיל ממש הוא.

ואמר רבי, מהו שכתוב (ויקרא יט) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן? אמר רבי, בו הוא מוסר ליונק, כלומר, מפני שיבה תקום, קודם שתעלה לשיבה ולזקנה תקום להיות טוב, וכאשר תשתדל להיות טוב בכחונתך, לאחר כן והדרת פני זקן. וסוף הפסוק הזה מוכיח עליו, שעל זה נאמר ויראת מאלהיך.

רבי יצחק אומר, תחלת כל העולם ובנינו לא נברא אלא על היראה, להיות אדם בעל יראה לשמים ובעל יראה לבריות. ממה שכתוב (בראשית א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ את השמים - להיות ירא את השמים, ואת הארץ - להיות ירא לבריות. כמו כן מלמד שכל העולם לא נברא אלא על היראה שנקראת ראשית, שנאמר (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה', וזהו שכתוב בראשית.

ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור (בראשית א). רבי חייא פתח, (תהלים צ) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה. הקדוש ברוך הוא ראה וצפה שהעולם אינו יכול לעמד בלתי היסוד, ואיזהו היסוד שהעולם עומד עליו? הוא הצדיק, שנאמר (משלי י) וצדיק יסוד עולם. וזהו יסוד הראשון שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, והוא נקרא אור, שנאמר אור זרע לצדיק. ועוד, ממה שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב. נאמר כאן כי טוב, ונאמר להלן (ישעיה ג) אמרו צדיק כי טוב. **רבי אומר**, זה האור, אור המלאכים, הוא שנבראו תחלה, קדם כל העולם. ואם תאמר, והרי אנו רואים שהשמים והארץ נבראו תחלה? לא קשה, שזה שנאמר למעלה עד כאן, הוא אמר ספור. אלא זה ויהי, הוא הראשון, ומכאן התחילו כל הנבראים.

רבי יהודה אומר, זהו אור הכסא ממש, ומזה האור נבראו שאר כל הנבראים. ממנו נבראו השמים, וכסא נברא בתחלה, שנאמר (ירמיה יז) כסא כבוד מרום מראשון.

רבי אליעזר הגדול אומר, אור המלאכים נברא בתחלה, שכתוב וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. כלומר, הבדלה נתן הקדוש ברוך הוא יתברך בין זה האור, ובין החשך, שהוא העולם הזה. והשמים הם המבדילים בין העולם הזה ובין אור המלאכים, והם המבדילים בינתיים בין האור ובין החשך.

רבי יוחנן בן זכאי אומר, נתן הקדוש ברוך הוא ממשלה למלאכים על השמים, והשמים על הארץ, וכלם נתלים בכסאו יתברך שמו, להורות כי גבה מעל גבה שמר.

יהי אור (בראשית א). רבי אלכסנדראי אומר, הוואה הכוכבים במסלותם תיב לברך. מה מברך? ברוך המסדר את הכוכבים

בְּרָקִיעַ. רָאָה כּוֹכַב אֶחָד, אֵינּוּ מְבָרָךְ. שְׁנַיִם, מְבָרָךְ. וְאֵימָתִי? כְּשִׁנְהִיָּה
הַלֵּילָה מְבָרָךְ בְּרוּךְ הַמְעַרֵּיב עֲרָבִים. רַבִּי אוֹמֵר, אֵלּוּ כּוֹכָבִים דְּקִים
שְׁדַרְכֵיהֶם מִסְתַּלְקִים עַל אוֹתוֹ הַיּוֹם מִפְּחַד הַחַיּוֹת, מְבָרָכִים שׁוֹמֵר
עֲמוּ לְעַד. וְלִפְיֶכָךְ תִּקְנֵנוּ עַל דְּרָךְ זֶה כָּל תְּפִלַּת הָעֲרָבִית.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הֶלֶךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
לְקוֹנִיָּא חֲמִיּוֹ. סָמוּךְ לְקַרְיָה יָרַד הַלֵּילָה. אָמַר לְרַבִּי יוֹסִי, שְׁהִיָּה
הוֹלֵךְ עִמּוֹ: הֲרֵאִיתָ אֶת הַכּוֹכָבִים הַמְּאִירִים הַלָּלוּ? אָמַר: רָאִיתִי. אָמַר
לוֹ: אֵת כּוֹכַב הַשְּׁבִיט, זְמַן רַב שְׁאֵנִי מִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וּמִיָּמִי לֹא אָמְרוּ לִי
עַל זֶה כָּלוּם.

אָמַר לוֹ: שְׁנֵי עֲנִינִים שְׁמַעְתִּי, אֶחָד הוּא – שְׁכָל מַה שְּׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּשָׁמַיִם וְכוֹכָבִים וּמַזְלוֹת, יֵשׁ בָּהֶם יְדִיעָה וְהַשְּׁכָל,
וְכֻלָּם עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכּוֹכַב הַזֶּה
שְׁאִמְרָתָ, אֵל תֹּאמַר וְאֵל תַּעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהוּא אֶחָד, אֲלֵא רַבִּים
הֵם, שְׁאֶחָד תִּרְאֶה בְּצַד הַזֶּה, וְאֶחָד תִּרְאֶה בְּצַד הַזֶּה, וְלִפְעָמִים
שְׁכָלָם בְּשַׁעַה אַחַת.

וְאֵנִי שְׁמַעְתִּי מֵאֲבָא שְׁהֵם שְׁבַעָה, וּבְזִמְנָן שְׁמַגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד
מֵהֶם לֹמֵר שִׁירָה, מֵרַב הַשְּׁמַחָה שִׁישׁ בָּהֶם, שׁוֹלְחִים אֶת זִיוָם
וְהוֹלְכִים לֹמֵר שִׁירָה.

וְעֲנִיָּן אַחֵר, שְׁשַׁבְעַת הַכּוֹכָבִים הַלָּלוּ לֹא הוֹלְכִים וְלֹא נוֹסְעִים
מִמְּקוֹמָם, פָּרַט לְזִמְנָן שְׁקוֹרָא לְאֶחָד מֵהֶם רַבּוֹן הָעוֹלָם לְהֵאִיר
לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֶה. שְׁכַתּוֹב (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יִקְרָא.
וּכְשִׁנוֹסְעִים, שׁוֹלְחִים זִיוָם עִמָּהֶם לְלַכֵּת.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְבֵית חֲמִיּוֹ, לֹא הָיָה שָׁם. כְּשֶׁבָא, אָמַר: אַתָּה כָּאן, וְאֵנִי
בְּאֵתִי לְרֵאוֹת כּוֹכַב אֶחָד שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן
אֲדוֹנּוֹ. אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: כּוֹכַב הַשְּׁבִיט, וְאֶחָד מֵהֶם רָאִיתִי
שְׁהִיָּה הוֹלֵךְ לְמַצּוֹת אֲדוֹנּוֹ. יֵשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם.

אַחֵר כֶּף הַשְּׁכִימוֹ לְלַכֵּת, כְּשֶׁבָא הָאוֹר, וְהֶלֶךְ עִמּוֹ חֲמִיּוֹ כְּמַחְצִית
הַמִּיל. בְּרַךְ אוֹתוֹ חֲמִיּוֹ, אָמַר: זוֹהִי הַשְּׁעָה שְׁמַתְקִימַת בְּרַפְת
הַצְּדִיק. מִנֵּיִן לָנוּ? שְׁכַתּוֹב (בראשית א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב,
כְּתוֹב כָּאן כִּי טוֹב, וְכַתּוֹב שָׁם, (במדבר כד) כִּי טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרָךְ אֶת
יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: אֶפְלוּ בְּרַכְתּוֹ שֶׁל כָּל אָדָם מַתְקִימַת בְּשַׁעַה הַזֹּו,
שְׁהַשְּׁמִים וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, שְׁבָרְכָה יְתָרָה הוֹסֵפֶת לוֹ, וְזוּהִי שְׁמֻחָה, מְשׁוּם שֶׁהַשְּׁעָה הַזֹּאת אֲמָרִים הַשָּׁמַיִם, (תהלים יט) וְהוּא כְּחֶתֶן יוֹצֵא מִחֶפְתּוֹ. מָה הַחֶתֶן כְּשִׁיּוֹצֵא יְשִׁישׁ, כִּי הַיּוֹצֵא לְדֶרֶךְ יְשִׁישׁ בְּשַׁעֲרֵי הַזֵּי"ו.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר (בראשית א). שֶׁם שְׁנִינוּ אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ שְׁכַתּוֹב (ישעיה כא) מִשָּׂא דוֹמָה אֵלַי קָרָא מְשַׁעִיר שְׁמֵר מֵה מְלִילָה שְׁמֵר מֵה מְלִיל וְגו', דְּכָר זֶה הוֹלֵךְ, כְּמוֹ זֶה שָׁאֵמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כָּל הַגְּלוּת שְׁגָלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאַרְצָם, כָּלֵם הָיָה גְלוּי לְכָל, וְהַגְּלוּת הַרְבִּיעִית לֹא נִגְלָה לְעוֹלָם. וְאִיזְהוּ גְלוּת הַרְבִּיעִית? זֶה שֶׁהוּא מְשַׁעִיר, שֶׁהוּא עֹשֵׂו, וְכַתּוּב (בראשית לו) וַיֵּשֶׁב עֵשׂו בְּהַר שַׁעִיר.

אָמַר רַבִּי, לְמָה נִקְרָא שְׁמוֹ שַׁעִיר? עַל שֶׁם תִּקַּף וְחִזְקָה, הָעַל הַכְּבֵד, שְׁמוֹנְעִים מֵהֶם הַתּוֹרָה וְהָעֲבוּדָה. וְזֶהוּ עַל נִשְׁמָתָם שְׁנוֹתְנִים עַל יִשְׂרָאֵל. שַׁעִיר הוּא תִקְ"ף בְּגִימָטְרִיא, וְזֶהוּ הַגְּלוּת שִׁישְׁרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּהּ, הוּא מִשָּׂא דוֹמָה, כְּלוֹמַר בְּחֻשָּׁא, דְּכָר שְׁלֹא נִגְלָה מֵהֵלֶב לְפָה, שְׁנֵאמַר (ישעיה סג) כִּי יוֹם נִקַּם בְּלִבִּי וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (דברים לד, ו) וַיִּקְבַּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאַרְץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר, וְכַתּוּב (שם) וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שׁוֹטִים הֵם הַמְּחַשְׁבִּים אֶת קֶץ הַמְּשִׁיחַ, דְּכָר שְׁלֹא גְלוּתִי לְעוֹלָם, שְׁנֵאמַר (ישעיה סג) כִּי יוֹם נִקַּם בְּלִבִּי. הֵלֶב לְפָה לֹא גְלוּת, וְאַתֶּם מְשַׁתְּדְּלִים לְחַשֵּׁב אֶת הַקֶּץ שְׁלִי!?

בְּזֶה נִרְאָה שְׁלֵשָׁה סִימָנִים כְּתוּבִי וְהִרְאִיתִי לְדוֹרוֹת הָעוֹלָם בְּקְבוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַבְדִּי, וְאֵלּוּ הֵם: בְּגִיאָה, בְּאַרְץ מוֹאָב, מוֹל בֵּית פְּעוֹר. הִרְאִיתִי וְנִתְתִּי סִימָנִים לְכָל הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹדְעִים אִיפֹה קְבוּרָתוֹ, שְׁכַתּוֹב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ. דְּכָר שְׁלֹא גְלוּתִי וְלֹא הִרְאִיתִי, אִיךְ אֲמָרִים שְׁטוּת וְשִׁקָּר לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה!?

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם כא) מִשָּׂא דוֹמָה אֵלַי קָרָא מְשַׁעִיר. אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שְׁקוֹרָאִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהָעַל הַכְּבֵד שֶׁל בְּנֵי שַׁעִיר. וְמָה אֲמָרִים? (שם) שְׁמֵר מֵה מְלִילָה וְגו'. רְצוּנוֹ לֹמַר, רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲתָה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה', עַד מָתִי אָנוּ בְּזֶה הַגְּלוּת שְׁדוּמָה לְלִילָה? אָמַר לָנוּ מֵה מְלִילָה, מֵה תְהִיָּה מִזֵּו הַלִּילָה, מָתִי תוֹצִיאֵנוּ מִמְּנָה?

בֵּא וְרָאָה מֵה שְׁכַתּוֹב אַחֲרָיו, (שם) אָמַר שְׁמֵר אֲתָא בְּקָר וְגַם לִילָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: בָּא בְּקָר, הַבְּאֲתִי

והוצאתי אתכם מן הגלות, ולא זכיתם להיות בבקר. וגם לילה, הבאתי לכם הלילה, והאפלתי אתכם בבור הגלות הזו שהוא כלילה. (שם) אם תבעיון בעיו, אם אתם מבקשים לדעת קץ גאלתכם מתי תהיה ואימתי תבאו לארצכם - (שם) שובו אתיו. שובו בתשובה ומיד אתיו. כי זה שאמר רבי יהודה, אין קץ הגלות נתלה אלא בתשובה, שנאמר (תהלים צה, ז) היום אם בקלו תשמעו.

וביון שנברא העולם, נרמז הרמז הגדול הזה ברוי הסתרים, שנאמר (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. כלומר, יהי רו. ורו ואור דבר אחד הוא. וירא אלהים לזה הרז כי טוב להיות ברו וסוד כדי שלא יתגלה לשום אדם, שאלמלי יתגלה, כמה פריצים מבני עמנו ילכו לאבדון.

ועל שנהיה ברו וסוד, הבדיל אלהים בין האור ובין החשך, בין אמתו שהוא האור, ובין האמות שהם החשך, שנאמר ורשעים בחשך ידמו. ועוד כתיב (תהלים פב) בחשכה יתהלכו. (בראשית א) ויקרא אלהים לאור יום, אמר רבי, זה יום קץ הגאולה, שנאמר (זכריה יד) הנה יום בא לה, זה יום הקץ.

רבי יוסי בן חלפתא היה יושב לפני רבי יצחק. אמר לו: דבר שמוע לו לומר, על מה התארך יום המשיח מהגלות הזו? אמר לו: לא התארך אלא על בטול תורה, שפך שמעתי מרב המנונא סבא, שלש גליות גלו ישראל, וחזרו בזכותם של שלשה אבות, ובגלות הרביעית יחזרו בזכות משה.

בא ואראה לה, לא גלו ישראל אלא על בטול תורה, שנאמר (ירמיה ט) ויאמר ה' על עזבם את תורת. אמר הקדוש ברוך הוא, בגליות הראשונות חזרו בזכות אברהם יצחק ויעקב, עכשו הם חטאו בתורה שנתתי למשה, ונקראת על שמו, שנאמר (מלאכי ג) זכרו תורת משה עבדי. כשישובו ויתעסקו בתורתו, בזכות משה אני גואלם.

על כן נאמר בתורה (דברים לג) תורה צוה לנו משה, כדי לשמרה ולעסק בה, ואם לאו, מורשה קהלת יעקב. מורשה - זוהי העניות, כמו שנאמר ה' מוריש ומעשיר. מלמד שלא ראה עניות לכת יעקב אלא על שלא התעסקו במצוות התורה.

רבי חזקיה אמר, אני הייתי במקומות הערביים, וראיתי גברים שהיו מסתתרים בין ההרים במערה, ובאו מערב שבת לערב שבת

לְבַתִּיהֶם. אָמַרְתִּי לָהֶם: מַה זֶה מַה שְּׂאֲתֶם עוֹשִׂים? אָמְרוּ לִי: אָנוּ פְּרוּשֵׁי הָעוֹלָם, וּמִתְעַסְקִים בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וְלִפְעָמִים אֵינָנו אוֹכְלִים, רַק מְעַשְׂבֵי הַבֵּר.

אָמַרְתִּי לָהֶם: וּשְׂאֵר הַפְּעָמִים, בְּמַה אַתֶּם מִתְפַּרְנְסִים? אָמְרוּ לִי: אָנוּ מֵצֵאנוּ בַּמִּדְבָּר עֲצִים שְׂמֻצְמִיחִים בְּאֵלֹד, וְאָנוּ אוֹכְלִים אוֹתָם. כְּשֶׁמְאַיְרָה לָנוּ הַשְּׂמוּעָה, מֵרַב שִׂמְחָה מְשִׁתְּמָטִים מֵעֲמָנוּ, וּמְבַשְׂלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים, וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נֶחֱשֵׁב לָנוּ שֶׁהוּא כִּי טוֹב. וּבְזִמְן שֶׁלֹּא צוֹמְחִים אוֹתָם הָעֲצִים, אָנוּ אוֹכְלִים עֲשָׂבִים שְׂאָנוּ מוּצָאִים, וּמְבַשְׂלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים.

אָמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי חֶלְקִי עִמָּכֶם לְעוֹלָם הַבָּא, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לְעוֹלָם הַבָּא. כַּעַת יִדְעַתִּי שֶׁלֹּא תִהְיוּ בְּבוֹשָׁה כְּשִׁיבֵא מִשָּׁה לְתַבְעֵ אֶת עַלְבוֹן הַתּוֹרָה. אָמַרְתִּי לָהֶם: בְּנֵי, חֲיִיכֶם, הַיּוֹם הַזֶּה אֵיזָה חֲדוּשׁ הַתַּחֲדָשׁ לָכֶם?

אָמְרוּ לִי הַפְּסוּק הַזֶּה: (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְשָׁנָה רַבִּי כְרוֹסְפָדַי, גְּדוֹל הַתּוֹסֶפֶת מִהָאוֹר, שֶׁהִיא אוֹר שֶׁלֹּא הִיא כְּמוֹהוּ, זֶהוּ הוּא אוֹר הַשֶּׁכֶל הַגְּדוֹל שֶׁנִּתְהַוָּה מֵאוֹר זֵיו הוֹדוֹ, וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד.

שְׁשָׁנִינוּ, מַה שְּׂכַתוֹב (תהלים קד) עֲטָה אוֹר כְּשֶׁלְמָה, מִלְּמַד שֶׁעָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאֵר הַמְּלֵאכִים בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאוֹר מִמֶּשׁ, הַתְּעֵלָה עַל דְּעִתְךָ כְּמוֹהוּ? אֵלֶּא מַה הוּא דְבָר מְבַדֵּל וּמְשַׁכֵּל, כִּךָ שְׂאֵר הַמְּלֵאכִים דְּבָרִים מְבַדְּלִים וּמְשַׁכֵּלִים, אֲבָל אֵין הַשְּׂגָתָם כְּהַשְּׂגָתוֹ, שְׁשָׁנָה רַבִּי כְרוֹסְפָדַי, הַשְּׂגַת הַמְּלֵאכִים הִיא הַשְּׂגָה גְדוֹלָה, מַה שְּׂאֵין כֵּן לְמִטָּה מֵהֶם.

הַשְּׂגָה שְׁנִיָּה הִיא הַשְּׂגַת הַשָּׁמַיִם, שְׂמִשְׁיָגִים הַשְּׂגָה, מַה שְּׂלְמָטָה מֵהֶם אֵין מְשִׁיגִים כְּמוֹתָם. הַשְּׂגָה שְׁלִישִׁית הִיא הַשְּׂגַת הַמְּדַרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה אֲשֶׁר מֵעַפְרָ יְסוּדָה, וְהִיא הַשְּׂגַת בְּנֵי אָדָם, מַה שְּׂאֵין מְשִׁיגִין שְׂאֵר הַנְּבָרָאִים.

וּכְנֻגָד שֶׁלֹּשׁ מַעְלוֹת הֵלְלוּ יֵשׁ בְּאָדָם שֶׁלֹּשׁ צוּרוֹת נְפִשׁוֹת. צוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא הַנְּפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית. הַשְּׁנִיָּה הִיא הַנְּפֶשׁ הַמְּדַבְּרָת. הַשְּׁלִישִׁית הִיא הַנְּפֶשׁ הַבְּהֵמִית הַמְּתְאֵוִית תְּאוֹוֹת, וְהִיא הַנְּפֶשׁ אֲשֶׁר תִּמְעַל מֵעַל.

ואם תאמר כן, הנפש הראשונה היא נפש הבהמית, כנגד המדרגה התחתונה שאמרנו. נפש המדברת כנגד השמים, שהיא מעלה יתרה על הראשונה. נפש השכלית כנגד מדרגת המלאכים, שהיא המעלה העליונה על כל אלה.

ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א). רבי אלעזר פתח, (תהלים סג) אלהים אלי אתה אשחרך. בא וראה שאין מקום בעולם פנוי בלא מים, מפני שהארץ תלויה על המים, שנאמר (שם כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה. וכי תעלה על דעתך שהמים הם מתחת לארץ, והארץ שהיא כבדה מכל היסודות עומדות על המים? אלא שהמים על הארץ, ולמעלה לשמים.

אמר לו רב חסדא, והרי כתוב (בראשית א) המים אשר מעל לרקיע? אמר לו, אין זה אלא כתרגומו, באמצע המים, שהרקיע מבדיל ביניהם. כי המים אחדים היו, אבל מפני שנכנס הרקיע באמצע נחשבו כשנים. והרקיע כדור, ובא במימי אוקינוס, כמבדיל בין המים. נמצאו מים ממעל, ומים מתחת.

אמר רבי יהודה, רקיעים הם הסובבים, לפעמים ממזרח למערב, ולפעמים ממערב למזרח, ובאים באמצע הים ומבדילים בינתים. וזהו ויבדל בין המים.

ומפני מה מי הים מלוחים? מפני חמימות הרקיע ורתיחתו. בא וראה, קדרה העומדת על האור, וכל מה שמתעכבת על האור, יותר התבשיל נמלח מרב חמימות האש. ואמר רבי יהודה, אלמלא הרקיע היה קיים בין המים, כל המים היו נקפאים כמלח, אלא הולך וסובב ואינו ואינו מתקיים בין המים.

אמר רבי יצחק, בא וראה למה לא נאמר כי טוב בשני? מפני שענין זה חוזר על יחודו, להורות כי אין שני לנגדו, ואין טוב בשני, על כן נאמר ביום הראשון יום אחד.

וששנה רבי יצחק, למה לא נאמר ראשון במקום אחד? להורות, דאלו נאמר ראשון, על כל פנים היה ראוי להיות שני, כי ראשון מחרת לשני, אבל אחד אינו מחרת לשני.

רבי יהודה אומר, והרי נאמר (ישעיה מא) אני ה' ראשון. אמר לו: דברו מסייע לראשון, מהכתוב ואת אחרונים אני הוא (שם). אף על פי

שֵׁשׁ אַחֲרוֹנִים לְרֵאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי יֵשׁ אַחֲרוֹנִים לְרֵאשׁוֹן? כֵּן. שְׂמוּ
הַמִּיחָד, שֶׁהוּא רֵאשׁ וּמִיחָד. אַחֲרֵים הֵם: אֶלֶף דָּלָת נוּן יוֹד,
אֱלֵהִים, שֵׁדִי, אִל, צָבָאוֹת, וְהֵם מִתְכַּנְּיִם בִּיחֻדוֹ, וְהוּא הוּא
תְּבַרְךָ מִמָּשׁ, דְּכָתִיב וְאֵת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

**תְּאֲמִינוּ לִי בַעַת הַיּוֹתֵי כְּבָר שֵׁשׁ נִתְלַחֵב לְבוּ בְּקִרְבִי הַרְבֵּה לְלַמּוֹד זֶה
וְדַבְּקֵתִי נַפְשִׁי מֵעוּדֵי בְלַמּוֹד זֶה**

וְאַתֶּם בְּנֵי אַחֵי וְרַעֵי אִם תִּזְכּוּ לִפְנֵי הַשֵּׁם לְהַסִּיר מֵעַט מִגְּסוֹת וְעִבּוֹת הַחֹמֶר
אֲזִי תִדְבַק נַפְשְׁכֶם בְּסֵפֶר הַזֶּהר וּבְכַתְבֵי הָאֵרִי וְסִדְר הַלַּמּוֹד יִהְיֶה מִתְחַלֵּה
לְלַמַּד סֵפֶר הַזֶּהר לְדַבֵּק נַפְשׁוֹ בְּאוֹתֵי תוֹרָה וּבְרֵזֵי תוֹרָה דְרָךְ הַכְּבוֹשָׁה
בְּסֵתֶר וְתִלְמָדוֹ אַחֵר כֶּף בְּכַתְבֵי הָאֵרִי בְּסֵפֶר עֵץ חַיִּים וּבְפָרִי עֵץ חַיִּים וּבְלִקוּטֵי
תוֹרָה אוֹצְרוֹת חַיִּים מְבֹא שְׁעָרִים זֶהר הַרְקִיעַ וְתַעֲיִנו הַיֵּטֵב בְּכָל מְלָה וְאִין
לְכֶם מִתִּיקוֹת עֲרֻבוֹת יְדִידוֹת תוֹרָה בְּתַכְלִית אִם לֹא תִקְשְׁרוּ עֲצַמְכֶם בְּאוֹר
רְזִי תוֹרָה וְסוּדֵיהָ וְעַל זֶה נֹאמֵר מִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּח צוּפִים לִידַע הָאִיר
לְנֶהֱג בְּכָל תְּנוּעָה וְתַנּוּעָה טַעְמוֹ וְרֵאוּ כִי טוֹב ד' וּמְכַל הַסְּפָרִים הַנִּזְכָּרִים
לְעִיל שְׁכַתְבֵתִי לְכֶם בְּנֵי אֵל יִהְיֶה לְכֶם וְאֵל יַעֲלֶה בְלִבְכֶם שׁוֹם פְּחַד לְלַמַּד
כִּי עַל יְדֵי לַמּוֹד יִתְקַדְּשׁוּ וְיִטְהַרוּ רַמ"ח אֵיבָרִים וְשֵׁס"ה גִּידִים וְתִלְכוּ לְקַדֵּשׁ
וְיִטְהַר כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה לְשִׁכִּינָה וְלִקְרֹב קֶץ הַגְּאֻלָּה כִּי בְּלֹא
לַמּוֹד סְפָרִים הַנִּזְכָּרִים לְעִיל תִּהְיֶה כְּבָקֵר יֹאכְלוּ תָּבוּן בְּלִי דַעַת.

אֲבָל הַלַּמּוֹד יִהְיֶה בְּאִימָה וְיִרְאָה וְרַתַּת וְאַהֲבָה וְקַדְּשָׁה יִתְרָה לְדַבֵּק נַפְשׁוֹ
בְּאוֹר חַיִּים אוֹר צַח וּמְצַחֵץ כָּל אֶחָד לְפִי מְדַרְגָּתוֹ, וְאֵל תִּפְחָדוּ וְאֵל תִּירְאוּ
פְּחָדוֹ אֵל טוֹב ד' כִּי תְאֲמִינוּ לִי בַעַת הַיּוֹתֵי כְּבָר שֵׁשׁ נִתְלַחֵב לְבוּ
בְּקִרְבִי הַרְבֵּה לְלַמּוֹד זֶה וְדַבְּקֵתִי נַפְשִׁי מֵעוּדֵי בְלַמּוֹד זֶה בְּשִׁרְפוֹת שְׁלֵהֶבֶת
יְקוּדֵי אֵשׁ הַבוֹעֵר בְּקִרְבִי לְדַבֵּק נַפְשִׁי בְּאֵל עוֹלָם בְּאֵמַת אֵף עַל פִּי שְׁעֵבֵר עַל
רֵאשֵׁי מַיִם הַזִּידוֹנִים מִי הַמְרִים כְּמָה פְּעֻמִּים וְהִיָּה אֵף עַל פִּי כֹן לְבִי חֶזֶק
כְּסִנְפִירֵינוֹן וְשִׁבְרֵתִי תוֹדָה לְקַל אֵת מִתְלַעוֹת אֲנוֹן וְעִמְל בְּתַכְלִית בְּכָל כַּחֵי בְּעֵזֶר
אֱלֹקֵי טוֹב עֲשִׂיתָ עִם עֲבָדְךָ אֲתָה עֲשִׂיתָ וְלֹא אֲנִי לְזַכֶּךָ נַפְשִׁי בְּאוֹר תוֹרָה
מִתּוֹקִים מְדַבֵּשׁ וְנִפְתַּח צוּף עֵייל וְנִפְיֵק וְאֵף עַל פִּי שְׁעֵבֵרוּ עַל רֵאשֵׁי כְּמָה גְלִים
צְרוֹת צְרוּרוֹת וְנִתְקִים בִּי לְלַמַּד תוֹרָה מִתּוֹךְ הַדְּחָק וּמִתּוֹךְ טִלְטוּל גְּדוּל הַרְבֵּה
וּמִתּוֹךְ הַטְּרוּף וְהַשְּׁעֵבוּד וּמִתּוֹךְ חֶסֶד מְזוֹנוֹת עֲנִיּוֹת וְדַחְקוֹת וְדָלוּת וּבְזִיּוֹנוֹת
אֵף עַל פִּי כֹן מְקַבֵּל אֲנִי הַכֵּל עָלִי בְּאַהֲבָה וּבְשִׂמְחָה וּמִנִּי הַטוֹב לֹא אֶעֱזֹב לֹא
שְׁלוֹתִי וְלֹא שְׁקֻטִי וְלֹא נַחְתִּי מִן הָאוֹר תוֹרָה וְרֵזִיהָ וְסוּדֵיהָ לְקַשֵּׁר נַפְשִׁי
בְּאוֹר תוֹרָה רְשָׁפִי אֵשׁ לְהַבֵּת שְׁלֵהֶבֶת לֹא אֶעֱזֹב אֶפְלוּ רְגַע אֶחָד וְכֹן תַּעֲשׂוּ
וְיִהְיֶה לְכֶם טוֹב בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא בְּוֹדָאֵי בְּוֹדָאֵי אֲשֶׁרִירֵי וְטוֹב לָךְ וְדִי
בְּזֶה.

(הִכַּל הַבְּרָכָה קְאָמְרוּנָא בְּרֵאשִׁית דָּף לַב:)

רבי יוסי בר חלפתא ורבי יהודה בן פזי ורבי יצחק היו אוכלים בסעודת ההלוה של רבי אלעזר ברבי שמעון. רבי חייא רבה היה תינוק, והיה יושב שם. אמר רבי יוסי לרבי שמעון: למה לא נאמר כי טוב בשני? אמר לו: מפני שלא נגמרה מלאכת המים בשני, וכשנגמרה בשלישי, אמר כי טוב פעמים.

אמרו: נשאל את התינוק הזה, שמשחרב בית המקדש נמצאת הנבואה בפי התינוקות, אולי נמצא דבר בפיו. אמר לו: חייא בני, אמר לנו למה לא נאמר כי טוב בשני? אמר להם: מפני שאין טוב אלא באחד. בא רבי שמעון ונשקו. קרא עליו (ירמיה א) הנה נתתי דברי בפיה.

אמרו: השעה עומדת לו, נשאל אותו. אמרו לו: מה זה (שופטים ה) ואהביו כצאת השמש בגבורתו, מה שבח הוא זה לצדיקים? אמר להם: מה השמש כשיוצא בגבורתו, יש ששמחים בו ויש שלא שמחים בו, כך הצדיקים - כמותם ישישו, והרשעים לא ישישו. מה השמש יש למי שעושה רפואה, ויש למי שאינו עושה - כך הצדיקים יהיו רפואה לטובים, ומכה לרשעים.

אמרו לו: חייא בני, למה לא נזכר שם המיוחד במעשה בראשית? אמר להם: אין נאה למלך הכבוד להזכיר שמו על המתים, ועל דבר הנאבד, כדי שלא יאמרו, כשם שכל הבריות שבראם הם כלים ונאבדים, כך שמו, חס וחלילה. ולא הזכיר שמו המיוחד עד שנבראו כל הבריות שהם כלים ונאבדים, ולאחר כן הזכיר שמו על דבר שהוא קים לעולם ולעולמי עולמים, שנאמר (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. ומשאר כל הבריות שברא, לא הזכיר בכאן אלא דבר הקים. ולא נאמר ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים אדם וחיית ובהמות ועופות, שהם דברים כלים, אלא דבר העומד לעולם, והם ארץ ושמים.

אמרו לו: מה שכתוב (שם א) ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים וגו', מה צריך היה לו לקדוש ברוך הוא לעשות רקיע להבדיל בין המים? אמר להם: כבר כתוב (משלי טז, ד) כל פעל ה' למענהו. לא ברא הקדוש ברוך הוא דבר שלא לצורך. וברא הרקיע,

ובכשהוא חוזר, אינו חוזר אלא לעתים ידועים. וסילון אחד של מים יוצא מתהומות, וסילון של מים יוצא מגיהנם, ויורד בצנור סילון התהום. זהו שכתוב (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צנוריה. והרקיע נכנס באמצע שניהם, ואלמלא שנכנס בינתיים, היו הורגים לשותיהם. זהו שכתוב (בראשית א) ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע.

אמר רבי יוסי, התינוק הזה ברוח הקדש אמרו, שפך היה ממש שכתוב יהי רקיע בתוך המים, בתוך ממש, באמצע המים, בהכנס הרקיע באמצע, מחזיר המים הרעים היוצאים מגיהנם למקומם, ולא יצא לעולם מאותם המים, אלא כמלא הלג, בימי אלישע. ונאמר בהם והמים רעים והארץ משפלת. כלומר, בשביל שהמים רעים, הארץ משפלת מבני אדם, שכלים בשבילם.

אמר רבי יהודה, על כל זה מעיד הכתוב הזה, שאמר רבי יהודה, כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, לא עשה דבר לבטלה, ומפני שהיה גלוי לפניו שאותם המים היוצאים מגיהנם, ויתערבו במים האחרים ויזיקו לבריותיו, עשה את הרקיע להכנס באמצע שניהם, להבדיל בינתיים. זהו שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים הרעים למים הטובים, ובאותה שעה ממש שהמים יוצאים להתערב במים הטובים, אז הרקיע חוזר ונכנס בינתיים, ומחזירם לאחור.

בא שמע, אמר רבי אלעזר, המים הללו שהם להחיות העולם ולתקון הבריות, איך יקראו? אמר רבי ברכיה, המים אשר מעל השמים, שהם מים טובים.

רבי חייא בר אבא היה הולך בדרך והתעייף מחזק השמש, והיה צמא לשתות מים. פגע באותו מדבר ומצא אילן אחד. ישב תחתיו. עד שהרים עיניו, ראה מעין מים קטן. שמח לשתות מהם. שתה מן המים והיו מרים. אמר לשמשו, הינו טעמו של רבי אלעזר, שאמר רבי אלעזר, אין לך בעולם שאין שם תמצית מאותו סילון של גיהנם, פרט לארץ ישראל, ואלמלא ששותים כל העולם מאותה תמצית של ארץ ישראל, לא יכולים לשתות מהם.

אמר רבי הונא, הרקיע הזה שכתוב ויעש אלהים את הרקיע, הוא הרקיע הידוע למעלה שעל ראשי החיות, שכתוב (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא.

אמר רבי יצחק, החיות הללו, חיה כתוב אחת, למה נאמר ראשי? אמר רבי הונא, יש חיה אחת גדולה, ושולטת על כל שאר חיות הקדש, וזויה גדולים רבים. לה ראשים של זיוים רבים, ואז כתוב ראשי החיה, וזויה החיה שראה יחזקאל במראה הנבואה. ואם תעלה על דעתך שהיא החיות, בא שמע, כתוב (שם) וארא החיות וגו', ראה את זו וראה את החיות.

הרקיע הזה, למה הוא בא? אמר רבי חזקיה, להפריד בין המלאכים הקדושים שמתחת הרקיע ההוא, ובין המלאכים הקדושים שזכו שהם למעלה. זהו שכתוב ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע. בין המים אשר מתחת לרקיע - המלאכים שהם תחת הרקיע ההוא, ובין המים אשר מעל לרקיע - המלאכים שהם מלמעלה. אמר רבי יצחק, מזה נשמע שהוא הפרגוד שמפסיק בינתיים.

רבי אלעזר שאל את רבן יוחנן בן זכאי. אמר לו, הרקיע הזה שנברא בשני מה הוא? אמר לו, סוד עליון הוא, שברא הקדוש ברוך הוא ממנה מתחת ידו ובחר בו, והשליטו על כל צבאות השמים, ומשום אותו ענין לא נאמר כי טוב בשני, אף על פי ששלטון יתר יש לו, שהכל תחת ידו, להראות לכל העולם שאין טוב וכבוד ופדות וגאות אלא בקדוש ברוך הוא בלבד.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי, מה שכתוב (שיר ו) אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל? זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע שנברא בשני, שבראו הקדוש ברוך הוא וסתמו מכל רבבות קדש שלו. ואותם העולמות שכוסף בהם הקדוש ברוך הוא, סתמם ממנו, וכבוד הדרו סתם. מאותם עולמות ולמעלה סתם, והטמין מכלם, וכלם שואלים ואומרים איה מקום כבוד מלכותו, (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו.

בא וראה מה אמר, אל גנת אגוז ירדתי בגנת אגוז לא כתוב, אלא אל גנת אגוז, כמי שיירד וקרוב לגן ולא נכנס בו, כל שכן שלא קרב לאגוז אלא לגנה, וכל שכן שלא ראה מה שכתוב האגוז, וכל שכן שאמר לראות ולא אמר ראיתי. כלומר, לגנה, שהוא חוצה, קרבותי וירדתי לראות, ולא אמר שראה אפלו הגנה שהוא חוצה.

וַעֲוֹד אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, כַּמָּה נִצְטַעַר אוֹתוֹ אִישׁ שֶׁכָּתוּב בּוֹ (במדבר יב) לֹא כֵן עַבְדֵי מֹשֶׁה בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמָן הוּא, לְרֵאוֹת שְׁמַשׁ אַחַד שְׁמַשְׁמַשׁ לְפָנָיו, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת, שֶׁכָּתוּב (שמות לג, יח) הִרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ. אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא שֶׁכָּתוּב בּוֹ (תהלים יט) כְּבוֹד אֵל, וְהוּא מַטְטְרוּ"ן שֶׁר הַפְּנִים.

וְאִידֵי בִקֵּשׁ מֹשֶׁה לְרֵאוֹת אֶת זֶה? אֲלֵא מֹשֶׁה סָבַר, כִּיּוֹן שֶׁרֵאָה גּוֹפּוֹ אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לַיְלוֹת, כְּשֶׁלֹּא אָכַל וְשָׁתָה, וְהָיָה נִזּוֹן מֵאֶסְפֶּקֶלֶרְיָה שְׁלֹמְעֵלָה, סָבַר שֶׁכִּדְאִי הוּא לְבִקֵּשׁ אֶת זֶה.

וְיָמָה הַשֵּׁיב לוֹ? (שמות לג, כ) לֹא תוּכַל לְרֵאוֹת אֶת פָּנָי. הוּא בַעַל הַפְּנִים, וְלֹא נִתֵּן לוֹ רְשׁוּת עַד שֶׁיִּצְאָה נִשְׁמָתוֹ, לְקִיָּם מֵה שֶׁנֶּאֱמַר (שם) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחַי. וְכָל נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְדַעַת וּלְהַדְבִּק, מֵה שֶׁאֵין יָכוֹל בְּעוֹלָם הַזֶּה.

שָׁנִי רְבוּתֵינוּ, כָּל יוֹם וְיוֹם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה מְלֵאכִים קְדוּשִׁים, וְאֵלוֹ הֵם נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תהלים קד, ד) עֲשֵׂה מְלֵאכֵי רִיחֹת מְשַׁרְתֵּי אֵשׁ לַהֵט. עֲשֵׂה לֹא נֶאֱמַר, אֲלֵא עוֹשֶׂה, מִשְׁמַע שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אֲבֵהוּ, לֹא יִקְשֶׁה לָךְ זֶה, שֶׁהֲרִי יֵשׁ מְלֵאכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִכֶּסֶּא הַכְּבוֹד, וְהֵם שְׁלוּחִים מִמְּנִים בְּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אִם שָׁאֵר הַמְּלֵאכִים שֶׁהֵיוּ מִכֶּסֶּא הַכְּבוֹד כֶּף, נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהֵיוּ מִשָּׁם וְקִיְמוּ אֶת הַתּוֹרָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁעוֹשֶׂה אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֵאכִים עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כָּלֵל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאֶדָם אַרְבָּעָה דְּבָרִים: א"ש רי"ח מי"ם עפ"ר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְהֲרִי מֵהַפְּכִים הֵם בַּתּוֹרָה? אָמַר לוֹ רַבִּי פִּנְחָס, וּבַתּוֹרָה הֵם יִשְׁנָם? אָמַר לוֹ, כֵּן, וְאֵלוֹ הֵם: רי"ח א"ש עפ"ר מי"ם.

שָׁנִים הֵם שֶׁנִּגְזְרוּ מֵהַשְּׁמַשִּׁים שְׁלֹמְעֵלָה, וּשְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּגְזְרוּ מִלְּמֻטָּה. מִנֵּיִן לָנוּ? שֶׁכָּתוּב עֲשֵׂה מְלֵאכֵי רִיחֹת - הִנֵּה רִיחַ. מְשַׁרְתֵּי אֵשׁ לַהֵט - הִנֵּה אֵשׁ. יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוּנֵיָהּ - כַּמְשָׁמְעוּ. תְּהוֹם כְּלָבוּשׁ כִּסִּיתוֹ עַל הָרִים יַעֲמָדוּ מַיִם - הִנֵּה מַיִם. כָּלֵם מִתַּחֲבָרִים זֶה עִם זֶה, רִיחַ אֵשׁ עֶפֶר מַיִם. אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, אִף עַל גַּב שְׁמַתֵּהפְכִים, אֵינָנו עוֹסְקִים בָּזֶה, וְטוֹב מֵה שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה.

וְאָמַר רבי יהודה, אַתְּ כָּלֶם כָּלֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲנִי בְּרֵאתִי אוֹתָךְ עֲלִיּוֹן וְהִמְלַכְתִּיךָ עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי, נָתַתִּי בְּךָ כַּחַ מִן הַמְּלֶאכִים, וְכַח מִן הַמְּשֻׁרְתִים, שֶׁהֵם מְלַמְעֵלָה, וְכַח הַתְּהוֹם, וְכַח הָאָרֶץ, וְנָתַתִּי בְּךָ שְׂכָל טְהוֹר הַגְּזוּר מִכֶּסֶּאִי, וְאַתָּה חוֹטֵא לְפָנָי?

אָמַר רבי יצחק, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת אֶת הָאָדָם עֲלִיּוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, לְהִיּוֹת יָחִיד בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהוּא יָחִיד לְמַעְלָה. כִּיּוֹן שֶׁחָטָא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (בראשית ב) הֵן הָאָדָם הִיָּה כְּאֶחָד מִמֶּנּוּ, הִיָּה בְּרַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ כְּאֶחָד. עַכְשָׁו, וְעַתָּה פֶּן יִשְׁלַח יָדוֹ.

אָמַר רבי יהודה, רָקִיעַ אֶחָד עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ הַשָּׁמַיִם, שְׁנַאֲמַר (בראשית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרָקִיעַ שָׁמַיִם. אָמַר רבי יהודה, וְלֹא זֶה בְּלִבְדּוֹ, אֲלֵא כָּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, לֹא עָשָׂה אֲלֵא דְבַר אֶחָד מֵהַכֹּל, וְאוֹתוֹ דְּבַר הוֹצִיא כָּל פְּעֻלוֹתָיו לְמִינוֹ. כְּגוֹן הַשָּׁמַיִם, עָשָׂה מִמֶּנּוּ אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשַׁבַּח מְכֻלָּם, וְאָרֶץ עָשָׂה אֶחָד.

בֵּא שְׁמַע, אָמַר רבי יהודה, מֵהַכֹּל עָשָׂה אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשַׁבַּח מְכֻלָּם, וְזֶהוּ הַרְקִיעַ (יחזקאל א) כְּעֵין הַקֶּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ הַשָּׁמַיִם, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרָקִיעַ שָׁמַיִם. וְאָרֶץ אוֹתָהּ הַמְּשַׁבַּח מְכֻלָּן, וְזוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמֶּנָּה נִתְּהוּוּ שְׂאֵר הָאָרְצוֹת, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (משלי ח) עַד לֹא עָשָׂה אֶרֶץ וְחוּצוֹת. אֶרֶץ – זֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחוּצוֹת – שְׂאֵר הָאָרְצוֹת שֶׁבְּחוּצָה לְאֶרֶץ. הָאָדָם אֶחָד, וּמִמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ כָּל הַשְּׂאֵר, שֶׁכְּתוּב (שם) וְרֹאשׁ עִפְרוֹת תִּבְלֵ. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה. אָמַר רבי יצחק, מִנֵּיִן לָנוּ? מֵהַפְּסוּק הַזֶּה שֶׁאָמַר דָּוִד (תהלים קמח) הִלְלוּ אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ.

שָׁנּוּ רבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הִיָּה הוֹלֵךְ רבי יוחנן לְרֹאוֹת אֶת רבי שמעון, וְהִיָּה הוֹלֵךְ עִמּוֹ רבי יוסי. אָמַר לוֹ רבי יוסי, לָאֵן אַתָּה הוֹלֵךְ? אָמַר לוֹ, לְרֹאוֹת אֶת רבי שמעון. אָמַר: לְבַעַל הַמַּחְלָקֶת שֶׁלָּךְ אַתָּה הוֹלֵךְ?! אָמַר: מַזֶּה נִשְׁמַע שֶׁרְבִי שְׁמַעוֹן חוֹלֵק לְשֵׁם שָׁמַיִם, וְהוֹאִיל וְכָךְ הוּא, חֲבִיבוֹת לְבִי נִמְצְאוֹת בּוֹ. הִסְכִּימוּ לְלַכֵּת, וְנִהְיָה לִילָה. אָמְרוּ, נִשְׁב כָּאֵן עַד שְׁיָבֵא הָאוֹר, וְנִתְעַסַּק בַּתּוֹרָה. יָשְׁבוּ.

אָמַר רבי יוחנן, הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בְּשָׁנִי, הוּא הַרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן. וְשָׁנֵינוּ, הוּא הַפְּרָגוּד הַמְּפָסִיק בֵּינֵינוּ, שֶׁכְּתוּב (יחזקאל א) וְדַמּוֹת

על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא, ומזה הרקיע נעשו כל שאר הרקיעים, הסוככים ושאינם סוככים, וכלם אדוקים בזה הרקיע. וקרא לו רקיע, וקרא לו שמים, שכתוב (בראשית א) ויקרא אלהים לרקיע שמים, על שנתהוו ממנו.

עד שהיו יושבים, קרב בנו של רבי יוסי לאביו. אמר לו, זה שאמר שלמה ואתה תשמע השמים מכון שבתך. היה לו לומר מן השמים! שמע רבי יוחנן, אמר לו, אמר בני, אמר, שדבר פיך דבר קדוש הוא. אמר רבי יוסי, הפסוק הזה שואל, ואתה תשמע השמים מכון שבתך, מן השמים היה לו לומר!

אמר לו רבי יוחנן, מקרא חסר הוא, כמו שועת עניים, היה לו לומר מן עניים, וכן צעקת ענוים, וכן הרבה. קרב לאביו ואמר לו, דבר שמעתי בו. אמר לו רבי יוחנן, אמר בני, אמר.

אמר, שמעתי שבזמן שמבקשים ישראל תפלותיהם ובקשותיהם בבתי תפלותם, מטטרו"ן בעל הפנים נוטל את כל תפלות ישראל ומעלה אותם לרקיע הזה, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להשגיח בזכותיהם של ישראל, הוא מעין באותו הרקיע שנקרא שמים, ששם בקשותיהם של ישראל, ומרחם עליהם, שכתוב ואתה תשמע השמים, ממש. כן אמר דוד, הללו את ה' מן השמים, ששם היא תשבחתם של ישראל. בא רבי יוחנן ונשקו על ראשו וברכו. אמר, המרגלית הזו היתה תחת ידך, מרגלית תהיה בדורך.

אמר רבי יצחק, בא וראה, עשה הקדוש ברוך הוא הרקיע הזה ועשה ממנו שמים, שממנים תחתיו. הרקיע למעלה והשמים למטה, ועשה תחת אלו שמים אחרים שנקראו רקיע השמים, שממנים בו המאורות המאירים.

בא וראה, בין הרקיע הזה, שנקרא רקיע השמים, עד הרקיע הנטוי על החיות, יש שלש מאות ותשעים רקיעים אחרים, ושבעת אלפים וארבע מאות וחמשים חלקים סמוכים על שני מאורות אחרים, ומהמאורות הללו נטל הקדוש ברוך הוא והניח ברקיע השמים הזה להאיר על הארץ.

פרשה ד, (בראשית א) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה. רבי בא פתח בפסוק הזה (ירמיה י, טז) לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, צפה

וְרָאָה שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לְעַמֵּד וּלְקַבֵּל תּוֹרָתוֹ, וְגִזַּר מִכֶּסֶּאֱו כָּל אוֹתָם
הַנְּשָׁמוֹת הַעֲתִידוֹת לְהַנְתֵּן בָּהֶם.

וַעֲשֵׂה לְמַעַלָּה אוֹצַר אֶחָד אֲשֶׁר כָּל הַנְּשָׁמוֹת הַגְּזוֹרוֹת מִכֶּסֶּאֱו
עוֹמְדוֹת שָׁם, וְקָרָא לוֹ גּוֹף הַנְּשָׁמוֹת. וְלָמָּה נִקְרָא גּוֹף
הַנְּשָׁמוֹת? אָמַר רַבִּי בָּא, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת, כְּשִׁיּוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, עוֹשֶׂה לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְמוּת שֶׁל גּוֹפּוֹת כְּמוֹ שֶׁהֵיוּ בְּזֵה
הָעוֹלָם, וּמְנִיחֵם בְּזֵה הָאוֹצָר.

וְזֵה הָאוֹצָר בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
בְּמְקוֹם שֶׁגִּנְזֵי גְּשָׁמִים שָׁם וְגִנְזֵי חַיִּים טוֹבִים, וְנִקְרָא עֲרֻבוֹת.
וּבְעֲרֻבוֹת יֵשׁ גִּנְזֵים הַרְבֵּה, וְגִנְזֵי הַנְּשָׁמוֹת שָׁם. וְהָרִי אָמַר רַבִּי בָּא
שְׂאוּצָר אֶחָד הוּא, וְכֵאֵן שְׁנִינוּ גִנְזֵים?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא יִקְשֶׁה לָךְ, שְׁנַיִם אוֹצְרוֹת הֵם: אוֹצַר הַנְּשָׁמוֹת
שְׁעֵתִידוֹת לְהַנְתֵּן בְּכֵנֵי אָדָם, שֶׁהָרִי שְׁנִינוּ, בְּאוֹתָהּ צוּרָה
וּבְאוֹתוֹ דְיוֹקָן מִמֶּשׁ, שְׁעֵתִיד לְעַמֵּד בְּזֵה הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ דְיוֹקָן שֶׁהוּא
שָׁם, וְנִקְרָא גּוֹף הַנְּשָׁמוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לָהֶם גּוֹף כְּמוֹ שְׁעֵתִידִים
לְהִיּוֹת. וְאוֹצָר אֶחָד כְּנִגְדּוֹ לְאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת שֶׁהֵיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְקִיְמוֹ
הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא גִנְזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם, וְהֵינּוּ מֵה שֶׁהִיָּה אוֹמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
בְּגִנְזֵי חַיֵּי הָעוֹלָם תִּהְיֶה פְּלוֹנִי, שְׂיִצָּא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה.

שְׁנֵי רְבוּתֵינוּ, כָּל יוֹם וְיוֹם הַכְּרוֹז קוֹרָא: הַתְּעוֹרְרוּ בְּנֵי הַקְּדוֹשׁ
הָעֲלִיּוֹן, וַעֲשׂוּ אֶת עֲבוֹדַת רְבוּנְכֶם, שֶׁהַפְּרִיד אֶתְכֶם מִשְׂאֵר
הָעַמִּים וְנָתַן בְּכֶם נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה שְׁנִגְזְרָה מִכֶּסֶּא כְבוֹדוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, אִם כֵּן שְׂאָר עַמִּים, מֵאִיזָה מְקוֹם נִשְׁמוֹתֵיהֶם. הַזְּדִמָּן
לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, בָּא וְרָאָה שְׁכָתוּב (בראשית ב, ז) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו
נִשְׁמַת חַיִּים, זו הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שְׁנִגְזְרָה מִכֶּסֶּא כְבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן,
מֵה כְּתוּב בּו? (שם) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זוֹהִי הַכַּחַ
שְׁנָתָן לְבִהְמוֹת וְלַחַיּוֹת וְלַדְּגִים, שְׁנִבְרָאת מִן הָאָדָמָה, שְׁכָתוּב (שם א)
תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַתּוֹרָה קוֹבֵלֶת עַל הָאָדָם וְאוֹמְרָת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּרָא אֶת הָאָדָם וְנָתַן בּוֹ נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, שֶׁיְהִיוּ לוֹ חַיִּים
לְעוֹלָם הַבָּא, וְהִיא בַחֲטָאִיהָ הַחֲזָרָה לְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה שְׁנִגְזְרָה מִן
הָאָרֶץ לְבִהְמוֹת וְלַחַיּוֹת.

אָמַר רבי יהודה, ממשמע שכתוב ויהי אדם לנפש חיה, לא נאמר ויעשהו, אלא ויהי האדם לנפש חיה, מלמד שהוא בעצמו גרם לחזור לאותה נפש הגזורה מהאדמה.

אָמַר רבי יוחנן, אמר הקדוש ברוך הוא: אדם, אני בראתי אותך עליון על כל בריותי, ונפחתי בך נשמת חיים הנותנת חיים לבעליה, הגזורה מכסאי, ואתה חזרת לאותה נפש חיה שבראתי מן האדמה לבהמות, חייך מפאן ואילך - כל העוסק בתורתך וישמר אותה, אתן לו אותה הנשמה הגזורה מכסאי, שהיא נותנת חיים לבעליה. וכל אותם שלא יעסקו בתורתך, יהיה חלקם באותה נפש חיה שבחרו למען יכלו עמה.

אָמַר רבי יצחק, בא וראה, מה שכתוב (קהלת ג, כא) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ, רוח בני האדם העלה היא למעלה - זו הנשמה הקדושה של הצדיקים, ורוח הבהמה - זוהי נפש חיה שנגזרה מן הארץ לבהמה, שתכלה ותרד להתכלות מן העולם.

אָמַר רבי חייא, אם כן, אין להם נשמה לגוים אלא אותה הנפש החיה? אמר רבי יוחנן, כן הוא! אמר רבי אלעזר, ולישראֵל מי נותנה? תמה רבי חייא. אמר רבי אלעזר, בא וראה, ששנינו, בא לטהר מסייעין אותו. איזה סיוע נותנים לו? אלא אותה הנשמה הקדושה, שתהיה לו סמך, שנותנים לו לסייע לו בעולם הזה ובעולם הבא.

אָמַר רבי אלעזר, עד שלש עשרה שנים השתדלותו של אדם באותה נפש חיה, ומשלוש עשרה שנים ומעלה - אם רוצה להיות צדיק, נותנים לו אותה נשמה קדושה עליונה שנגזרה מכסא כבוד המלך. אמר רבי יהודה, זהו הטעם ששנינו בשלש עשרה מדות הרחמים, במשנה של רבי אלעזר.

רבי שמעון בן יוחאי הזמין את בעלי המשנה לאכל בסעודה גדולה שעשה להם, וכסה את כל הבית בכלים יקרים, והושיב את החכמים בצד זה, והוא בצד הזה, והיה שמח הרבה.

אָמְרוּ לו, מה שמחתו של מר ביום הזה משאר הימים? אמר להם, שהיום הזה ירדה נשמה קדושה עליונה בארבע כנפי החיה לרבי אלעזר בני, ובהלולה הזו תהיה לי שמחה שלמה.

הוֹשִׁיב אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ אֶצְלוֹ. אָמַר, שֵׁב בְּנִי, שֵׁב, שְׂיֹם הַזֶּה אֶתָּה קָדוֹשׁ, וּבְגוּרָלָם שֶׁל קָדוֹשִׁים. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דְּבַר אֶחָד, וְהִקִּיפָה אֵשׁ אֶת הַבַּיִת. יֵצְאוּ הַחֲכָמִים, רָאוּ קִיטוֹר שֶׁהָיָה עוֹלָה מִן הַבַּיִת כָּל הַיּוֹם הַהוּא.

בֵּא רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, מָצָא אֶת הַחֲכָמִים שֶׁהָיוּ תְּמַהִים וְעוֹמְדִים בְּשׁוּק. אָמַר לָהֶם, מַה זֶה? אָמְרוּ לוֹ, רְאֵה הַקִּיטוֹר הַזֶּה מֵהָאֵשׁ שֶׁלְמַעְלָה, זֶהוּ שְׁמַכְתִּירִים בַּיּוֹם הַזֶּה בְּכַתֵּר קָדוֹשׁ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. וְרָאוּ חֲכָמִים אַרְבַּע כַּנְפֵי נֶשֶׁר, שִׁיָּרְדוּ בְּאֵשׁ שֶׁהִקִּיפָה אוֹתוֹ וְאֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן אָבִיו. יָשַׁב שָׁם רַבִּי יוֹסִי עַד שֶׁהִלְכָה הָאֵשׁ.

נִכְנַם לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, עַל הַהִכְתָּרָה וְהַהִסְתָּר, גְּדֹלָה עַל הַכֹּל, שֶׁתְּהִיָּה הַהִלּוּלָה הַזֹּאת שְׁלֵמָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה דַּעְתָּךְ? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הֲרִי בְּתִי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנְךָ. אָמַר, וְדַאי יִהְיֶה כֶּךָ! קָרָאוּ לַחֲכָמִים וְנָתַן לוֹ אֶת בֵּיתוֹ.

יִשְׁבּוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים וְעֶסְקוּ בַּתּוֹרָה לְפָנָיו, וְלֹא הִשְׁאִירוּ סוּד שֶׁל הַמְשָׁנָה שְׁלֵא לְמַד אוֹתָם רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁלֵא נִרְאֶתָה הַקִּשְׁת בְּיָמָיו, שֶׁהֲרִי הוּא הָיָה הַסִּימָן בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנְּשָׁמָה עוֹמֶדֶת בְּקִיּוֹם לְעוֹלָמִים. מַה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִיָּם, אֵף הִיא קִיָּמָה. אֲבָל עַל אוֹתָהּ נִפְּשׁ חִיָּה אָמַר הַכָּתוּב (במדבר טו) הַכֹּרֶת תִּכְרֹת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא עֲוֹנָה בָּהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה רְאָה אוֹנְקֵלוֹס שְׁאָמַר (בראשית ב) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וְתַרְגָּם: לְרוּחַ מְמַלְלָא. אִם נֶפֶשׁ שֶׁל בְּהֵמָה הִיא - לָמָּה לֹא מְדַבְּרוֹת?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל שְׁנֵלוֹשׁוֹ מֵהַעֲבִי הַגָּדוֹל שֶׁל הָעֶפֶר יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם, וְלֹא זוֹקְפוֹת רֹאשׁ, וְלֹא מְסַתְּפֹת בְּרִקְיעַ כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם. שְׂאֵלוּ נְלוֹשׁוֹ מֵעֶפֶר הַקָּל כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם וְזוֹקְפוֹת רֹאשׁ וּמְסַתְּפֹת בְּרִקְיעַ, הָיוּ מְדַבְּרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַלִּישָׁה וְזָקִיפַת הָרֹאשׁ - מִיָּלָא, אֲבָל הַסְּתַפְּלוֹת בְּרִקְיעַ לָמָּה? אָמַר לוֹ, אוֹתוֹ הַסִּיּוּעַ הַגָּדוֹל שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם. בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנְּבוֹכְדַנְצָר נִטְרָד וְהָיָה בְּהֵמָה בְּהָרִים, לֹא הָיָה לוֹ סִיּוּעַ עַד שֶׁהִסְתַּכַּל בְּרִקְיעַ, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (דניאל ד, לא) אֲנִי נְבוֹכְדַנְצָר, עֵינַי לְשָׁמַיִם נְטֻלְתִּי, וּמִדְּעֵי עָלַי הִתִּישַׁב. שְׁעַד שֶׁלֹּא הִסְתַּכַּל בְּרִקְיעַ, לֹא הִיָּתָה דַּעְתּוֹ עָלָיו.

אמר רבי כרוספדאי, הגוים ועמי הארץ שלא מאמינים בקדוש ברוך הוא ולא עוסקים בתורה, אין להם אלא רק אותה נפש חיה שיצאה מן הארץ, ועל כן אין להם אמונה, אבל ישראל שמאמינים בקדוש ברוך הוא ועוסקים בתורה ושומרים מצוותיו, אמר הקדוש ברוך הוא (ירמיה י) לא כאלה חלק יעקב וגו'. לא תהיה להם נפש חיה, אבל מה יהיה להם? כי יוצר הכל הוא. הכל הוא שכינתו, וממנה נגזרת הנשמה הקדושה להיות חלקו של יעקב. מה הוא? כלומר, הכל היא הנשמה, הואיל ונגזרה ממנה.

אמר רבי יהודה, אם לעובדי כוכבים ומזלות אין אמונה, הרי ראינו שהולכים אל תועבותיהם חגרים וסומים ומלאים מכות ומחלות, ונרפאים! אמר לו, לאבד אותם לעולם הבא, זהו שכתוב (איוב יב, כג) משגיא לגוים ויאבדם.

ועוד, הרי שנינו (דברים כח) וחקליים רעים ונאמנים. מה זה נאמנים? שעושים באמונה, כשמגיע הזמן יוצאים מאותו האיש. ולפעמים שנמצא אצל אותם הגלולים, שהם הולכים במחלותיהם לתועבותיהם ונרפאים, ואומר שהוא האליל הוא שעשה.

ואמר רבי יוחנן, פעם אחת ספר לי יהודי אחד, שהיו לו חלאים רבים ולא נרפא, ראה את אותם סוחרים שהיו הולכים עם מחלותיהם לגלוליהם ונרפאו. אמר, אלף לשם, ואף על גב שהוא אסור, אבל כדי לראות מה זה.

היה לשם ונכנס לתוכם, ולן שם בין האנשים שהיו מכים וחולים. כלם ישנו, והוא לא ישן, עד שראה שטן אחד שהיה הולך ביניהם וכלי רפואה בידו, והיה שם על כל אחד ואחד ונרפא. עבר עליו ולא שם עליו. אמר לו, אדוני, הריני מבני החלאים, שים עלי! **אמר** לו, לא כאלה חלק יעקב, שעל אלה צוו אותי להאביד אותם לעולם הבא, אבל בני יעקב לא כאלו. ומפני מה? (שם) על פי יוצר הכל הוא. מה היוצר סותר ובונה, אף הקדוש ברוך הוא מכה ומרפא, וסותר ובונה. יצא אותו האיש וספר לי את המעשה. אמרתי, ברוך הרחמן ששלח אותך לשם לראות את זה ולשמע את זה מפיו. וכזה סח לי יוסי הקרש.

אמר רבי יצחק אמר רב אחא, מה זה שכתוב (איוב לב) ונשמת שדי תבינם? אלא הנשמה היא מביאה את האדם להכיר

את קונו ולהכניסו בתורה ובמעשים טובים, ואשריהם אותם שנכנסים בדרך התורה, בדרך הנשמה, שבשבילה יזכו לחיי העולם הבא ולמעלת הקדושים.

אמר רבי יצחק אמר רבי אחא, כל העוסק בתורה, הוא קונה הנשמה מעצמו. הינו מה ששנינו, בא לטהר מסיעים אותו. אוי להם לרשעים שהם נדבקים בכח האדמה, שהיא נקראת נפש חיה, הנבראת מן האדמה, שבשבילה יכלו לעולם ולעולמי עולמים.

שא"ל רבי דוסתאי את רבי אליעזר, אמר לו, אותה נפש חיה, מה נהיה ממנה לעולם הבא? אמר לו, אל תאמר כך, אלא אמר, מה נהיה ממנה תמיד?

בא שמע, אמר רבי בא, מה שכתוב (במדבר טו) הכרת תפירת הנפש ההיא, אלא כמו ההבל שיוצא מפי אדם, שלא יכול לעלות למעלה אפלו כמלא עיניו, ומיד תכלה, כך היא אותה הנפש החיה, כאותו ההבל שנכרת מן הפה מהרה, ותכלה, ואינו נראה בעולם, והיה כלא היה.

אמר רבי יוסי, והרי שנינו נפשותם של רשעים הן הם המזיקים שבעולם? אמר לו רבי יצחק: יפה אמרת, שהן המזיקות לבעליהן, ומונעות כח הנשמה מעבודת בוראן, שאין מזיק לאדם אלא אותה הנפש על שנכרתה וכלתה עם הגוף. ואמר רבי אחא, לא כך שנינו, אלא נפשותם של רשעים, כשיוצאות מן הגוף, הן הן המזיקים שבעולם.

אמר רבי יצחק, כך וכך יפה, כשיוצאות מן הגוף אז נמצא הנזק, ואיך מזיק אותו נפש לגוף? והכל תמהים היאך הם אותם הנפשות מזיקין שבעולם על שדבקים בכני אדם.

שנו רבותינו, אמר רבי יהודה בר יעקב, תמה אני על אנשי הדור אם רבם נעשים בכשרות. בא וראה מה כתוב (ויקרא יא), והתקדשתם והייתם קדשים, מלמד שצריך אדם לקדש עצמו בשעת תשמיש.

מה הקדשה שיכת לכאן? אמר רבי יהודה בר יעקב, שלא יעשו פריצות ורחציפות, ולא לשם זנות כבהמות, שהבהמות אינן עושות אלא לכך.

שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, כָּל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם זְנוּת, אוּ לְשֵׁם מַה שְּׂאֲמַרְנוּ, וְלֹא יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מֵאוֹתָם הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִים, שְׁשִׁנִּינוּ בְּבְרִיתָא, הָעֶבֶר הַהוּא שְׁנוּלָד, יִהְיֶה פָּרִיץ חֲצוּף זוֹנֶה רָשָׁע, וְאִינוּ בְּכֻלָּל זָרַע אֲמַת.

וְכָל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם מַצּוּה וּמְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ וּמְכוּוֹן לְבוֹ לְשֵׁם שְׁמַיִם, יִהְיֶה לוֹ בָּנִים מְעֻלִּים, צְדִיקִים וְחֲסִידִים, יִרְאִי שְׁמַיִם, קְדוּשִׁים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וְהִתְקַדְּשִׁתֶּם וְהִיִּיתֶם קְדוּשִׁים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַרְשָׁעִים עַל שְׂאִינָם מוֹלִידִים אֲלֵא לְשֵׁם זְנוּת, בְּעֲזוֹת וּבְחֲצִיפוֹת, אֵין לָהֶם אֲלֵא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַנְּתוּנָה לְבִהְמוֹת, שְׁעֲנִינָם אֵינָם אֲלֵא כְּבִהְמָה.

אָבִי צְדִיקִים הַיּוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ עֲצָמָם, כְּתוּב בָּהֶם (ירמיה ב) וְאֲנֹכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלֵה זָרַע אֲמַת. מַה הָאֲמַת? אָמַר רַבִּי אַחָא, אֲמַת שְׂאִינוּ מְהַרְהֵר בְּאִשָּׁה אַחֲרַת, וַיֵּשׁ לוֹ אֲמַת עִם אִשְׁתּוֹ.

רַב הוֹנָא אָמַר, לְכוּן וּלְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ לְשֵׁם שְׁמַיִם, שְׁנֵאֲמַר (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ. כְּלוּמַר, אִם אֵין הַכּוֹנֶה לְשֵׁם שְׁמַיִם לְבָנוֹת הַבַּיִת וְלִהְיוֹלִיד בָּנִים, שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנִיו בּוֹ, שְׁמְכַנְסִים בְּאוֹתוֹ הַוּלָד עֲמַל שֵׁל שְׁוֹא. וְאִיזְהוּ עֲמַל שֵׁל שְׁוֹא? זֶה נֶפֶשׁ חַיָּה, שְׁתַּכְלָה וְתִכְרַת כְּהַבֵּל הַיּוֹצֵא מִן הַפֶּה, שְׁהוּא שְׁוֹא, וְהוֹאִיל וְהוּא מְכַנְסוֹ בְּאוֹתוֹ הַוּלָד, הָרִי עֲמְלוֹ שֵׁל שְׁוֹא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲמַת הוּא נוֹטְרִיקוֹן: אֲלֵ"ף - אֲמַ"ת, מ"ם - מֵאָר"ץ, תִּי"ו - תִּצְמָ"ח. כְּלוּמַר, (תהלים פה) אֲמַת מֵאָרֶץ תִּצְמַח. מַה מְשֻׁמַּע? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַת הַחֲבוּר שְׁצָרִיךָ לַהֲיוֹת שֵׁם הָאֲמַת וְהַיִּשָּׁר, בְּשַׁעַת שְׁנִתְהוּהָ מֵאָרֶץ וְנִתְיַסַּד, וְלֹא בְּשַׁעַת שְׁנִתְגַּבַּל, וְהֵינּוּ מַה שְּׂאֲמַר רַב הוֹנָא, כָּל בְּנֵי שְׂאִין בּוֹ יְסוּד - אֵינוּ כְּלוּם, וְאִיזְהוּ יְסוּד שְׁצָרִיךָ הָאָדָם בְּשַׁעַת הַחֲבוּר, כְּפִי שְׂאֲמַרְנוּ.

רַבִּי זִירָא אָמַר, פְּעַם הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּמַדְבָּר, וּמְצֵאתִי עֲרַבִי אֶחָד שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא עַל כַּתְּפוֹ מִשָּׂא שֵׁל י' סָאִים, וְהָיָה זָקֵן, וְאָמַרְתִּי לוֹ, הַכַּח הַזֶּה צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה! אָמַר, לֹא עָשׂוֹ אוֹתִי אָבִי וְאִמִּי בְּשִׁבְלִי זֶה, אֲלֵא לַמַּעֲשָׂה הַזֶּה.

שְׂאִנִּי שְׁמַעְתִּי אֶת אָבִי, שְׁבִשְׁעָה שְׁעָשָׂה אוֹתִי, שְׁתְּשׁוּקְתוֹ לִבְנֵי הַיִּתָּה שִׁיְהִיָּה לוֹ כַּח לְהַבִּיא תְּבוּאָה מִן הַשָּׂדֶה, וּבְעֲצָה הַזֹּאת נִמְלָךְ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְהָרִי אָנִי זָקֵן, וּמַה אַעֲשֶׂה?

אמר רבי יהודה, אשרי מי שאבותיו הרגרו בדבר טוב. מנין לנו? מבת שבע אם שלמה, שכתוב מעיד עליה שהיא אם שלמה ממש, משום שהתיסד ממנה, מענינה, ומהרהורה, ומהשתדלותה, שנאמר (משלי לא) מה ברי ומר בר בטני וגו'.

אמו מילא, אבל אביו מנין לנו? שכתוב (תהלים קכז) שיר המעלות לשלמה אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. וכי שלמה אמר את המזמור הזה? אמר רבי יצחק, חס ושלום! אלא דוד אמרו ברוח הקדש על שלמה בשעה שאמר הנביא לדוד הנה בן נולד לך כו', כי שלמה יהיה שמו. אמר דוד, בן אחד היה לי מבת שבע ומת, עכשו אחר יולד לי? מן שמיא הוא בא! ואמר שיר זה, ונתפון בו לשם שמים. זהו שכתוב שיר המעלות לשלמה, בשביל שלמה אמרו.

אם ה' לא יבנה בית, אם סיעתו לא יסיע בכונה השלמה שלי, שוא עמלו בוניו בו, לשוא נעמל, כמו שהיה בראשונה שעמלנו לשוא, ובשביל אותו החטא מת, ואני יש לי להטרד מירושלים, ובעוד שאני אצא, אם ה' לא ישמר עיר מכל אדם, שוא שקד שומר. אמר רבי יצחק, שהניח עשר נשים פילגשים לשמר הבית, והיה מה שהיה, ועל כן שוא שקד שומר.

אמר רבי יהודה, בשביל שלמה נאמר שיר זה, שנתפון דוד עליו לשם שמים, ואמו גם כן נתפונה לשם שמים, ויצא מהם שלמה, שכתוב בו וישב שלמה על כסא ה' למלך. אמר רבי יצחק, לפיכך נקרא למואל. מהו למואל? כמו למו פי. מלמד ששניהם נתפנו למו אל, כמו לאל.

ומכאן למדנו, כל המתפון לשם שמים, באותה שעה יוצא ממנו בן מעלה. ומנין לנו? משמואל שנתפנה אמו עליו תמיד לשם שמים, שכתוב ונתתיו לה', וכן אל הנער הזה התפללתי. וכן אמר דוד, אם יהיה לי הבן הזה. מכאן יהיה מזמן למואל, כלומר, נתון הוא לאל.

סדר הלימוד ליום ה אב [יום 300 בשנה]

שָׁנוּ רבותינו, אָמַר רבי יוסי בן פזי, פעם אחת הייתי הולך בדרך ופגעתי באותו הר של כפר קרדו, והיו האנשים שמחים בחלקם, ולנתי שם ליל שבת אחד, וראיתי את מארחי שהיה רוצה לשכב עם אשתו. עמד זה מצד זה והתפלל, ועמדה היא מצד ההוא והתפללה. אמרתי להם: מהי תפלתכם בשעה זו?

אָמְרוּ לי: הזמן שלנו לזיווג משבת לשבת, ומתפללים את תפלתנו לפני הקדוש ברוך הוא שיהיה לנו בן שיעבד עבודתו, בן ירא חטא, בן שיעשה את מצוותיו ולא יסטה מהתורה לימין ולשמאל. אמרתי להם: יהי רצון שתהיה לכם בקשתכם, שהרי לשם שמים עשיתם.

אָמַר רבי יוסי: אראה פני השכינה, שלאחר ימים נקלעתי לשם, וראיתי אותו הבן שנולד להם, והיה בן שבע שנים. ראה אותי בבית, ולא רצה לדבר עמי. אמר לו אביו: לך לפניו, שאיש גדול הוא.

אָמַר: אני פוחד לדבר עמו ולהתקרב עמו, שהרי לא ידעתי אם יש לו נשמה קדושה אם לא, שפך למד אותי מורי היום הזה, שלכל מי שאין לו נשמה קדושה, אסור לדבר עמו ולהתקרב עמו. אמר לו: חס ושלום, שאיש גדול והחכם של הדור הוא.

קָרַב אלי, ולא הספיק לדבר עמי. אמר לי: אני רואה בך שנשמה חדשה יש בך מזה ימים מועטים, ולא נזרקה בך בשעה שיצאת לעולם. תמהתי: כף הוא! שרוק הייתי, כשעסקתי בתורה, ונתנה בי נשמה.

אָמַר לי: ידעת את נפש החיה, שאמר הכתוב שהיתה מן הארץ, והרי משמע נפש חיה? אמרתי לו: אמר בני.

אָמַר: כף אמר לי מורי, שהיא הנפש שהוציאה הארץ, ומן הארץ היא נגזרה, אבל היא חיה שיכולה להתנענע לכאן ולכאן, כמו שעושים בהמות ושרצים והכל. אבל אין בה השכל וחכמה בעבודת הקדוש ברוך הוא, שלא נבראה אלא לבהמה ולחיה להתנענע בה ללא השכל, ולהתפללות כשתצא, כהבל הזה של הפה.

אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, מִי הוּא רַבֶּךָ? אָמַר לִי: רַבִּי אֶלְכַסְנֵדְרָאִי. אָמַרְתִּי לוֹ: וּמָה לְמַדַּת הַיּוֹם הַזֶּה? אָמַר לִי: הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁכַתּוֹב (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵת ה' שִׁכֹּל טוֹב לְכֹל עוֹשֵׂיהֶם, כֶּךָ אָמַר לִי רַבִּי אֶלְכַסְנֵדְרָאִי, מָה הוּא חֲכָמָה? הוּא שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהוּא חֲכָמָה, וּמַעוֹלָם לֹא גָלָה לְשׁוֹם אָדָם וְלֹא עָתִיד לְהַגְלוֹת, אֲלֵא קִצַּת הַיַּמְנָה לְמִשָּׁה לְבַד.

וְלֹא עָמַד עַל כָּל יַדְיעָתָהּ, אֲלֵא עָמַד עַל מָה שֶׁלֹּא עָמַד אָדָם, עַל הַרְאֵשִׁית הַזֶּה שֶׁהִיא חֲכָמָה, שְׁכַתּוֹב בּוֹ בְּמִשָּׁה (דברים לג) וַיִּרְא רֵאשִׁית לוֹ, וְזֵהוּ חֲכָמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כְּתוּב וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה? בֵּא וּרְאֵה, לֹא כְּתוּב נָתַן הַחֲכָמָה, אֲלֵא חֲכָמָה, שֶׁעָמַד עַל קִצַּת אֲמַתָּתָהּ. הַמְּשִׁיחַ עָתִיד לְדַעַת קִצָּתוֹ, שְׁכַתּוֹב בּוֹ (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה' רוּחַ חֲכָמָה וּבִינָה כו'.

וְהַחֲכָמָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל וְקֵדָם הַכֹּל, אֲבָל יִרְאֵת ה' שִׁכֹּל טוֹב. כְּלוֹמַר, הִירְאָה נִשְׁאָרָה בְּשִׁכֹּל וּבִינָה, לְדַעַת וּלְחַקֵּר יִרְאֵת ה'. לְכֹל עוֹשֵׂיהֶם - לְעוֹשֵׂה הַמְצוּוֹת בִּירְאָה בְּתַחֲלָה, עַד שִׁירְגִיל עֲצָמוֹ לְעִשׂוֹת מְאֵהָבָה.

אָמַרְתִּי לוֹ: מָה שָׁמַךְ? אָמַר לִי: אֵהָבָה. אָמַרְתִּי לוֹ: מַר אֵהָבָה, וְקָרָאתִי עָלָיו (ירמיה לא) וְאֵהָבַת עוֹלָם אֵהָבְתִּיךָ. וְאֲנִי זְכִיתִי לְרִאוֹת אֶת רַב אֲדָא בְּנוֹ, וְסַפַּרְתִּי לוֹ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, חֲכָם הָיָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהָיָה מְכִיר וְיוֹדֵעַ לְכֹל מִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה, וּמִי שֶׁהָיָה בּוֹ נִשְׁמָה. כְּשֶׁבָאוּ אֲצָלוֹ, הִכִּיר אֶת כָּלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (בראשית ב) וְכֹל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ הָאָדָם (נֶפֶשׁ חַיָּה, אֵת מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ וּמְכִיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְנִשְׁמָה) לְמִי שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וּמְכִיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ. וְכֶךָ הוּא עַד הַיּוֹם, מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ וּמְכִיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ וְאִינוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה וְלֹא נִשְׁמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִף עַל גַּב שֶׁהִנְפֵּשׁ חַיָּה הַזֶּה יֵשׁ בְּבִהְמוֹת וּבְחַיּוֹת וּבְמִינֵיהֶם וְהִתְיָרָם לְבְנֵי אָדָם, חָס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָלֵיהֶם בְּמִיתָתָם שֶׁלֹּא יַצְעֲרוּ אֶת אוֹתָם בְּעַלֵּי נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁאֵין לָהּ כָּל אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה כְּדִי שִׁיָּשׁוּב לְעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, לְהַבְדִּיל עֲצָמוֹ מִשְׁאָר כָּל אָדָם כְּדִי לְהִתְעַסֵּק בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת, שְׁמְרוּיַח בְּזֶה הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה.

לְפִיכָּהּ, השוחט הִזָּה שְׂיוּצָאת נְבִלָה או טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ, פֶּעַם אַחַת מְנַדִּים אוֹתוֹ, שְׁנִית - מַעֲבִירִים אוֹתוֹ, שְׁלִישִׁית - מְכַרְזִים עָלָיו בְּשׁוּקִים שְׁכָל מָה שְׂשׁוּחַט הוּא טְרֵפָה, וְלַעֲוֹלָם לֹא נַעֲמִיד אוֹתוֹ לִהְיוֹת שׁוּחַט.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל פֶּעַם אַחַת לֹא יַעֲנֶשׁ חוּץ מִזֶּה? וְהָרִי שְׁנִינוּ, שֶׁהַשׁוּחַט הִזָּה שְׁלֹא מֵרָאָה סִכִּין לְפָנָי חָכָם, מְנַדִּים וּמַעֲבִירִים אוֹתוֹ, וּמְכַרְזִים עַל בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא טְרֵפָה? וּמָה עַל סִכִּין שְׁלֹא נִמְצְאָה כָּל כֶּךָ יָפָה הוּא כֶּךָ - עַל מִי שֶׁיִּצְאָה נְבִלָה אוֹ טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵינּוּ דִין שְׁמַנְדִּים אוֹתוֹ וּמַעֲבִירִים אוֹתוֹ וּמְכַרְזִים עַל בְּשָׂרוֹ שֶׁטְרֵפָה?

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי רְאִיתִי אֶת רַבִּי יְהוּדָה שֶׁהִזְמִין אֶת רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲגִי, וְהָיָה שׁוּחַט אֶחָד שֶׁקָּרְאוּ לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְשָׁחַט תְּרַנְגְלַת אַחַת, וְהִתְכַּוֵּן לְשְׁנֵי סִימָנִים, וּבְדָקוֹ וּמִצְאוֹ שֶׁשָּׁחַט סִימָן אֶחָד, וְאֶחָד לֹא נִשְׁחַט.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, עַל מָה הִתְכַּוֵּנְתָּ? אָמַר, עַל שְׁנֵי סִימָנִים. אָמַר, וְהָרִי אֲנִי מִצְאָתִי אֶחָד שָׁחוּט. אֲלֵא הַבְּשָׂר הוּא שְׁכָשֵׁר, וְאִתָּה לֹא תִהְיֶה שׁוּחַט מִכָּאן וְלִהֲבָא. וְאִף עַל גֵּב שְׁלֹא צָרִיךְ כְּוֹנָה בְּשַׁחֲטָהּ.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, הַכְּוֹנָה, לֹא לָזֶה נִאָּמַר, אֲלֵא כְּוֹנְתוֹ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁשׁוּחַט לְשִׁמְיָם וְלֹא לְשׁוּם דְּבָרִים אַחֲרִים, אֲבָל נִתְכַּוֵּן לְשְׁנֵי סִימָנִים וְשָׁחַט אֶחָד - מִתֵּר הוּא בְּדִיעֵבֶר, שֶׁשְׁנִינוּ, הַשׁוּחַט אֶחָד בְּעוּף - בְּדִיעֵבֶד כֵּן, לְכַתְּחִלָּה לֹא.

אָמַר רַבִּי יִצְקָב, בֵּא וּרְאֵה, כָּל מָה שֶׁנִּבְרָא מִנְּפֶשׁ הַחַיָּה הַזֹּו, הַתִּירוֹ הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי אָדָם מִפְּנֵי שְׂאִין לָהֶם נִשְׁמָה לְדַעַת וְלִהְיִיר (בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאָם), שְׂאֵלְמֵלֵא הִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, לֹא הִתְרוּ.

שְׂאֵל רַבִּי אַבָּא אֶת רַבִּי חֲזִיָּא, אֲמַרְתָּם שֶׁנִּשְׁמָה אֵין נִכְנָסַת לְבֵן אָדָם עַד שֶׁיִּסְתַּכַּל בְּעִבּוּדַת הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִז תִּהְיֶה לוֹ נִשְׁמָה, וְאֲמַרְתָּם שֶׁהַנִּשְׁמָה הִיא קְדוּשָׁה, מְעֵלָה עַל הַפֶּל. אִם כֵּן, מָה זֶה שְׂאֵמֶר הַכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ז) כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים בְּאִפּוֹ מִכָּל אֲשֶׁר בְּחַרְבָּה מֵתוֹ, לָמָּה מֵתוֹ? הוֹאִיל וְהִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, הִיְתָה לָהֶם לְהַנְצִיל? לֹא הִיְתָה בִּידוֹ.

בֵּאוּ וְשְׂאֵלוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לָהֶם, כֶּךָ הוּא וְדֵאִי! וְהַכְּתוּב מְסִיעַ לָנוּ שְׁכָךְ אָמַר אָבִיו, שְׁכָאֲשֶׁר בֵּא הַמְּבוּל, לֹא הִיְתָה

אדם שיעשה הקדוש ברוך הוא בשבילו, פרט לגח ובניו, וזכותם לא היתה אלא להגן עליהם ועל בתיהם, ולא היתה מספיקה זכותם כל כך להגן על כל הדור.

ואותם שהיו צדיקים בראשונה, כמו חנוך וירד, שהיתה להם נשמה, וראויים שיעשה הקדוש ברוך הוא למענם, (מתו מקדם לבן), והינו מה שאמר הכתוב (שם ח) כל אשר נשמת חיים באפיו, שעל אותם שנשמה קדושה היתה בהם. שלא תאמר שעל אלו שהיו במבול אמר הכתוב, אלא בא הכתוב ואמר (שם) מכל אשר בחרבה מתו, שלא היו בימי דור המבול ולא באותו זמן, אלא בחרבה מתו, כלומר, כבר נסתלקו מן העולם, ולא נשתיר בעולם צדיק להגן על דורו, ואז נעשה דין ברשעים.

אמר לו רבי חייא לרבי אבא, לא אמרתי לך שהלבוש הזה של זָהב, שהוא לבוש של בעלי המשנה? שיאמר, אשריכם בעלי המשנה, גדול חלקם על הכל לעולם הבא.

עוד אמר רבי אלעזר, מה שכתוב (תהלים קג) הללוהו בתקע שופר הללוהו בנב"ל וכנו"ר הללוהו בת"ף ומחול הללוהו במני"ם ועגב. וכי צריך הקדוש ברוך הוא את זה?

א"א אמר דוד, כל מה שתשבחו לפני הקדוש ברוך הוא במיני הזמר הללו, אינו כלום. כאדם האומר לחברו: עכשו עשה זה וזה, וכל מה שתעשה אינו כלום, עד שתעשה דבר פלוני. כך אמר דוד, הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה, כלומר אינו הללו, אלא מהו הללו? כל הנשמה תהלל יה הללויה. והאחר אינו כלום, אלא הלול הנשמה, זהו שכתוב (שם) כל הנשמה תהלל יה הללויה.

ויאמר אלהים יקוו המים וגו', רבותינו פתחו בפסוק הזה (תהלים מו ט) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אמר רבי אבא, בא וראה שלא כמדת הקדוש ברוך הוא מדת בשר ודם. מדת בשר ודם, מעשיו מבלים אותו, אבל הקדוש ברוך הוא מבלה את מעשיו.

והינו מה שאמרה חנה, אין קדוש כה' כי אין בלתיך. מהו כי אין בלתיך? אל תקרי בלתיך אלא בלתיך.

כָּךְ הוא כתוב, לכו חזו מפעלות אלהים וגו'. אמר רבי אבא, מעשי הקדוש ברוך הוא שעשה אותם בעולם הזה, דוד המלך היה בבהלה, ואמר לכו חזו. באו היה צריך לו לכתב!

אָפָא אמר דוד, כל דירי הארץ שבעולם הזה לכו, לכו מראש העולם עד סופו, ותמצאו את מעשי הקדוש ברוך הוא. כמעשיו בראש העולם, כך מעשיו בסוף העולם. מביא דירים לעולם, אם זכו - מושב אותם ואת בנייהם ואת בני בנייהם עד סוף העולם, לא זכו - מחריב אותם מהם, ואותו מקום ואותה קריה לא תבנה לעולמים. להראות לבני אדם שמקום של רשעים היה אותו מקום, והקדוש ברוך הוא עשה בו דין, זהו שכתוב אשר שם שמות בארץ.

דְּבַר אחר, לכו חזו מפעלות אלהים, אמר רבי פנחס, מה ראה דוד שאמר מפעלות אלהים ולא אמר מפעלות ה'? אלא בשם של אלהים השתכלל מעשה בראשית, וכשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, היו המים הולכים ויורדים, וכשזרק הארץ למטה, זרק אותה בין המים, והיתה טמונה, וקפאה בין המים.

וְנִשְׂאָה הקדוש ברוך הוא אות בתוך אות, דרכו וטבעו של עולם שהמים קלילים והארץ כבדה, ומי שהוא כבד, יורד למטה, והקליל עולה למעלה, אבל הקדוש ברוך הוא, להראות אותותיו ומעשיו לבני האדם, הרפין והוריד המים שקלילים למטה, והארץ שהיא כבדה, העלה למעלה על מה שקליל. זהו מה שכתוב (תהלים קלו) לרקע הארץ על המים. כלומר, המים שהם קלילים - למטה, והארץ שהיא כבדה - למעלה.

וְעוֹד, שמבין המים נראתה ויצאה היבשה, שאין דרך הארץ להעלות מתוך מים יבשה, אלא לחות, וכשהעלה יבשה מבין המים, קרא שמה ארץ. זהו שכתוב (בראשית ז) ויקרא אלהים ליבשה ארץ.

וְשָׁנָה, ז' שמות קרא לה: ארץ, אדמה, גיא, נשיה, ציה, ארקא, תבל. גדול שבכלם תבל, שכתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק. זהו שכתוב אשר שם שמות בארץ. אמר רבי יצחק, שבעה רקיעים ברא הקדוש ברוך הוא, כנגדם ברא שבע ארצות, ושנינו, ארץ אחת ממש הוציאו המים, וממנה נתהוו שבע ארצות, כפי שאמרנו.

אמר רבי יוסי, המים היו היסוד של הכל, משום שמצאנו שעקר כל מעשה בראשית שלו היו מן המים, ושנינו, בתחלה היו המים מפזרים תחת השמים, עד שגער הקדוש ברוך הוא בהם, והכניסם ואספם את מקום אחד. זהו שכתוב (בראשית א) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. ולאחר כך נתפזרו כמתחלה, ורקע הארץ על המים. זהו שכתוב (תהלים קלו) לרקע הארץ על המים כי לעולם חסדו.

אמר עולא, וכי למה צריך כאן חסד, שכתוב לרקע הארץ על המים כי לעולם חסדו? אמר רבי יוסי, חסד גדול עשה הקדוש ברוך הוא בעולמו שהעמיד הארץ על המים, שאלמלא לא היתה הארץ מלמעלה, היתה העולם מטשטש בבת אחת.

אמר רבי חסדא, אלמלא כך, לא היו בני אדם נוטעים וחורשים וזורעים. עכשו שהארץ למעלה, נוטעים וזורעים, והארץ עומדת בכחה ובקיומה מפני לחות המים אשר מתחת לארץ. ומלמטה יוצאים כמה נהרות, כמה מעינות, כמה מקנאות, לדשן כל העולם ולהצמיח הכל, וזהו החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם בריותיו ועם כל העולם.

שנו רבותינו, יום אחד היה יושב רבי שמעון בכניסת השער של לוד, והיו שם רבי יוסי ורבי חגי ורבי אלעזר בנו. בא רבי פנחס, אמר להם, הנה מאור המשנה בא. קם רבי שמעון והושיבו אצלו. אמר לו, מה היום הזה משאר הימים שאתה שותק, ואין פיר מנטף מתיקות של דבש החכמה?

אמר לו, הייתי מסתפל בלבי, זה שאמר יחזקאל (יחזקאל א) ואשמע קול כנפיהם כקול מים רבים כקול שדי. שקל (השנה) אותו למים רבים, ושקל אותו לקול שדי, ומזה נשמע שקול מים רבים הוא כקול שדי. אמר לו, על זה תמהתי עליך, שלא היו שפתותיך מרחשות בסודות עליונים.

אמר לו, הרי סוד המרכבה הקדושה הוא. בא וראה, ששנינו במשנה שלנו, ארבעה מלאכים קדושים נוטעים במסע כסא הכבוד של המלך הקדוש, ומי הם המלאכים? אותם שנקראו חיות הקדש, וארבעה הללו הם נכבדים ועליונים על כל שאר המלאכים, פרט לאחד.

וַיֵּשׁ אומרים שאַחַד הוא מאַרְבָּעָה הַלָּלוּ, וְלֹא כֶּף הוּא, שְׁכֶף מְצֻאנוּ
בסֵפֶר הַחֲכָמָה שֶׁל הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה.

וַיֵּאָדָו הָאֲרַבְעָה, כְּאִשֶּׁר מִתְכַּנְּסִים בְּכַנוּס בְּמִסְעִיָּהֶם, נִשְׁמָע בְּכָל
הָרְקִיעַ קוֹל מִסָּעָם כְּקוֹל מְלֹאכִים רַבִּים וְעֲלִיוֹנִים, שְׁנִקְרְאִים
אֶלְף אֲלָפִים וְרַבּוּא רַבּוּת, וּבְקוֹל הַהוּא שֶׁל שְׁמֵשׁ הָאֶחָד הַהוּא,
שֶׁשְׁמֵשׁ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַעֲלִיּוֹן, וְהַכַּנוּס הַהוּא שֶׁהֵם מִתְכַּנְּסִים, בְּזִמְנָן
שָׂבָא לְהַשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם הַטּוֹב וְהַכְּבוֹד שֶׁל מַלְכָם.

בְּכָה רַבִּי פְּנַחֵס וְאָמַר, בְּמִפְתַּח שֶׁל הַפּוֹתָחִים חֲקוּקִים הָאוֹצְרוֹת
שֶׁחֲתוּמִים, בְּכַאֲשֶׁר הֵם עוֹלִים הַיִּת. בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, הַשְּׁלֵם
הַפְּסוּקָה!

אָמַר, (שם) קוֹל הַמֶּלֶךְ כְּקוֹל מַחְנָה. מַה זֶה קוֹל הַמֶּלֶךְ? כֶּף שְׁנִינוּ,
שְׁכַאֲשֶׁר מְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל דְּבוּר שֶׁהֵם
מְשַׁבְּחִים לְפָנָיו, כְּדְבוּר שֶׁל תְּשַׁבְּחָתֶם שֶׁל מַחְנָה יִשְׂרָאֵל, כְּאִשֶּׁר
מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ לְמַטָּה.

בְּעַמּוּדִים תְּרַפִּינָה כְּנַפְיָהֶן (שם), הַבְּעַמּוּדִים הַזֶּה כְּמוֹ (איוב לב) עָמְדוּ וְלֹא
עָנוּ עוֹד. שְׁכַאֲשֶׁר מַחְנָה יִשְׂרָאֵל הַזֶּה אֵין מְשַׁבְּחִים אֶת
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה, מִיַּד תְּרַפִּינָה כְּנַפְיָהֶן, מִתְּרַפָּה כַּחַם שֶׁל
הַכַּנוּס הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה, וְאֵין לָהֶם כַּח לְשַׁבַּח תְּשַׁבְּחַת שְׁלֵמָה לְפָנָיו.

וַיַּעֲזוּד פְּסוּק אַחַר שֶׁמְסִיעַ לָזֶה, שְׁכַתּוֹב (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לְרַקִּיעַ
אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ וְגו'. וַיְהִי קוֹל, זֶה קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. כְּשֶׁמְרַבֵּין
בַּתְּפִלָּה, לְהִיכֵן עוֹלָה? מֵעַל לְרַקִּיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל חַיִּוֹת, שֶׁשֵּׁם
מִנַּחַת תְּפִלָּתָם שֶׁל צְדִיקִים.

וּבְשִׁפּוּסִים קוֹלֵם וְלִהְתַּפְּלֵל וְלִקְרוֹת בַּתּוֹרָה, מַה כְּתוּב?
בְּעַמּוּדִים, כְּלוֹמַר, בְּשִׁתִּיקוֹתֶם מִהַתּוֹרָה וּמִן הַתְּפִלָּה,
תְּרַפִּינָה כְּנַפְיָהֶן שֶׁל הַחַיִּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. אָמַר לוֹ, עֲבוּר כֵּן בְּאִתִּי
לְשִׁמְעַ מִפִּיךָ רוּחַ שֶׁל חֲכָמָה, סֵדֵר, וְהַשְּׁלוּם שֶׁלְמַעְלָה שְׁנַתֵּן בְּךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יָקוּוּ הַמִּים - הַקּוֹ הַזֶּה שְׁמַנִּיחִים הָאֲמָנִים לְבָנוֹת
הַבְּנִין שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּץ מִמֶּנּוּ לְכָאן וּלְכָאן, כֶּף עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא קוֹ לַמִּים שֶׁלֹּא יֵצְאוּ מִשְׁפָּתָם לְכָאן וּלְכָאן. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (איוב לח)
וְאָמַר עַד פֶּה תָּבֵא וְלֹא תִסְרֵף.

וְשְׁנִינוּ, גְבוּל הַגְּבִיל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם, וְאֵיזֵהוּ הַגְּבוּל? רַבִּי
אָבָא אוֹמַר, זֶה הַחוּל, שְׁכַתּוֹב (ירמיה ה) אֲשֶׁר שְׁמַתִּי חוּל גְבוּל

לִים. וּכְשֵׁרוּאִים אֶת הַחֹל הַזֶּה, חוֹזְרִים לְאַחֹר, וְאֵינָם יוֹצְאִים לְחוּץ
מֵאוֹתוֹ הֵקוּ שְׁנַתָּן לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה שֶׁהוּא עֶקֶר הָעוֹלָם הַמִּים, שֶׁהָרִי
שְׁמִים נָטְלוּ מֵהֶם אֶת הַשֵּׁם, מִי"ם שְׁמִי"ם, וְלָמָּה? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, שֶׁהוֹסִיף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַמִּים אֵשׁ וּבְרָא מִמֶּנּוּ שְׁמִים,
כְּלוּמַר אֵשׁ וּמִים.

אָמַר רַבִּי יוֹדָאי, לֹא כֵן, שֶׁהָרִי מֵהַחֲבִיבוֹת שֶׁלִּפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִבְרָאוּ הַשְּׁמִים. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיִּפֶּה אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
וְלֹא קָשָׁה בְּמָה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹדָאי, וּכְשֶׁתִּדַּע מֵהוּ הַמִּים, תִּדַּע אֶת
עֶקֶר הַדָּבָר.

וּבְשָׂבָא רַבִּי בָּא, נִכְנָסוּ לִפְנֵי רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי חֲזִיָּא. אָמְרוּ לוֹ, יֹאמֵר
לָנוּ מוֹרְנוּ הָעֶקֶר שֶׁל דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים.
אָמַר, אָמַר דָּבָר אֶחָד, וְטוֹב לָמִי שִׁיְהִיָּה לוֹ לֵב לְדַעַת.

אוֹמְרִים בְּעַלֵּי סוּד הַמַּשְׁנָה, שְׁמִי שְׁרוּצָה לְדַעַת וְלְהַתְּבוּנָה בְּלָבוּ
מַחְכְּמַת הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן, יִדַּע בְּרֵאשׁוֹנָה מֵהוּ מִים, וּמִי
שְׁרוּצָה לְדַעַת מֵהוּ הַקֶּפְאוֹן שֶׁל הַכֶּסֶּא, יִסְתַּכַּל בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ,
שֶׁכְּתוּב (בַּמְדָּבָר יח) בְּרִית מְלַח עוֹלָם הִיא, וּמִשְׁנֵים הִלְלוּ יִסְתַּכַּל בְּחֻכְמָה
הַקְּדוּשָׁה שֶׁלְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי אָבָא, מִי שְׁרוּצָה לְדַעַת הָעֲנִין שֶׁל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה,
שִׁידַע אֶת עֲנִין הַמֶּלֶךְ, שֶׁמְנַהֵג מִן הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהַתְּמַנָּה תַּחַת
אֲדוֹנוֹ, וַיִּדַּע מֵהוּ וְאֵיךְ נִמְחָה בְּמִים, וַיִּסְתַּכַּל בְּחֻכְמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, הַחוּזִים בְּפוֹכְכִים שֶׁמַּעֲמִידִים בְּכוֹסוֹתֵיהֶם
מִים וּמְלַח, עֲנִין שֶׁל אוֹרָה, מְאוּר הִיָּה כְּדִי לְהִסְתַּכַּל בְּחֻכְמָה.

דָּבָר אַחֵר (בְּרֵאשִׁית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקּוּוּ הַמִּים מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל
מְקוֹם אֶחָד, רַבִּי פֶּתַח, (תְּהִלִּים צג) מְקוֹלוֹת מִים רַבִּים אֲדִירִים
מִשְׁבְּרֵי יָם אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'. מְקוֹלוֹת מִים רַבִּים, כְּשֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לְמִים שִׁיתְּכַנְסוּ בְּמְקוֹם אֶחָד, הָיוּ מְשׁוֹטְטִים לְכָאן וּלְכָאן,
וּנִתְגָּאוּ לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַת הַזֹּאת נָטְלוּ הַמִּים אֶת הָאָרֶץ, שֶׁהִיָּתָה כְּנוֹסָה
בָּהֶם, וְהָיוּ מְכֻסִּים אוֹתָהּ. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא
כֵן, אֲלֹא הִכְנָסוּ כְּלַכֶּם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה. מִשְׁמַע

שהיבשה היתה מקדם ארץ, בלי לחות, בין המים. לא כתוב יבשה, אלא היבשה.

והיו המים הולכים גובהים ויורדים, ומשמיעים קולם לסוף השמים, עד שגער בהם הקדוש ברוך הוא והכניסם לתהום, ושם היא התכנסות המים, ועד עתה קולם אינו שוכך, וקרא להם ימים. וכשהם גובהים שם במקום ההוא, נשבר תקפם, ויורדים ואין יוצאים החוצה מיראת תקפו של אדונם. זהו שכתוב (שם) אדירים משברי ים אדיר במרום ה'.

אמר רבי יוסי, ואם כן, מה כתוב אחריו? (שם) עדתיך נאמנו מאד לביתך נאנה קדש. מה רוצה פסוק זה לפסוק שלמעלה? אמר רבי יצחק, אמר דוד: רבוננו של עולם, העדות שעשית במעשה בראשית, הם אמת להעיד עליהם בכל יום, שהרי שנינו, כל המעיד במעשה בראשית בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא.

ואמר דוד, אתה הוא שעשית את כל העולם, ועשית את המים, והמים היו מכסים את העולם מהרבויו שבהם, ועשית להם שיתכנסו בצמצום כלם אחד אל מקום אחד. כך יהי רצון מלפניך, ששכינתך שהיא מלאה כל העולם כלו, שתצמצם אותה בביתך, שיותר ראוי הוא להיות שם. זהו שכתוב לביתך נאנה קדש, ולא לזמן מועט, אלא לארך ימים.

דבר אחר, ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. רבי תנחום פתח בפסוק הזה, (ישעיה נז) הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין כי מפני הרעה נאסף הצדיק. שם שנינו, שכאשר הקדוש ברוך הוא מסתכל בעולם ורואה שאין בני אדם צדיקים, והרשעים הרבה פורחים בעולם, אזי עושה דין בעולם. אמר רבי תנחום, כמעשה של הגוף עם הנשמה עושה הקדוש ברוך הוא עם הדור.

אמר רבי יצחק, איך? אמר לו, כגון זה: הצדיקים הם הנשמה, והרשעים הם הגוף. כשמסתכל הקדוש ברוך הוא בעולם, נוטל את הנשמה, ונשאר הגוף לסרחון הבשר. ומה נוטל? נוטל את הנשמה, שהם הצדיקים, וישארו הגוף, שהם הרשעים.

אמר רבי תנחום, זהו שכתוב ויאמר אלהים יקוו המים, אלו הצדיקים הנאספים לבית עולמם, שהיא מקום אחד ומיוחד

להם למעלתם, וכשיתכנסו לעולם הבא, מה כתוב? ותראה היבשה, שהם הרשעים, בלי מעשה, שאין מי שיגן עליהם ויכסה עליהם, כמו שנאמר (במדבר כ) ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו, אלא ויראו.

שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, אמר רבי יצחק אמר רב, ויש אומרים אמר רבי יהודה בשם רב, כל זמן שהצדיקים בדור, אין מדת הדין יכולה לשלט בהם. זהו שכתוב (תהלים קו) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו להשיב חמתו מהשחית. וכשהקדוש ברוך הוא רוצה לעשות דין ברשעים, מסלק הצדיקים מביניהם, ואז עושה דין ברשעים.

מִיִּשְׂרָאֵל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרדס. יום אחד נכנס לגנו וראה שהיו שם בכלו דרדרים רבים. אמר, אני רוצה לבער אותם מכאן. הרים עיניו וראה ורדים טובים ונאים. אמר, בשביל אותם הורדים אשאיר את כל הדרדרים, וכשנתנו ריחם אותם הורדים, נטל אותם ועקר אותם מן הגן. כיון שעקר אותם, אמר, הרי הזמן לעקר את הדרדרים של הגן ולבער אותם מכאן. כך הקדוש ברוך הוא, כל זמן שהצדיקים בדור, אין נעשה דין ברשעים. נסתלקו הצדיקים מביניהם, אז נעשה דין ברשעים.

שְׂאֵל רבי יצחק את רבי אלעזר, כשהיו הולכים במדבר. אמר, אני רוצה לשאל שאלה אחת, אם זה אינו חטא. אמר לו, ראוי אתה לשאל בתורה, מה שאתה רוצה - תשאל.

אָמַר, זה שאמר הכתוב (בראשית א) וירא אלהים כי טוב. אם קדם הפעלה היה - נאה הוא ויפה. אלא מה שאמר אחר הפעלה, משמע שלא היה יודע קדם לכן את עקר הפעלה ותקונה ויפיה, וכשהיתה הפעלה נגמרת, משמע שהיה מעין בה כמות שהיא עומדת, ואזי הוא אומר כי טוב, שכתוב וירא, ואחר כך אמר כי טוב?

אָמַר לו, זה אינו חטא, ואתה צריך לשאל את זה. וזו אזהרה לאדם, שאמר רבי יהודה, כשילמד אדם במעשה בראשית, פעלתו של כל יום ויום, אין לו לשאל על מה שאינו מצוה ולומר, פעלה זו למה נעשית כך בדמות זו, וזו נעשית כך בדמות זו. ואמר לו, תדע למה, וירא אלהים כי טוב לעשותו, ועל כן אל תשאל יותר.

ויעוד, כדי להזהיר לבני אדם ולהורות להם הדרך הנכון, פי גלוי וידוע לפניו הפעלה קדם שיעשה, ולא רצה לומר טוב הוא זה עד גמר המלאכה. וכך אין ראוי לאדם לשבח הדבר עד סיומו, שמא ימצא בו גרעון ויתבדה, ויאחז בדבריו.

אמר רבי ברכיה, כן ראינו בכמה מקומות שנתן הקדוש ברוך הוא אזהרה לאדם להזהר ממנו, אף על פי שלא היה צריך לו, והכל גלוי לפניו, אבל כדי לתת אזהרה לאדם הצריך לעשות כן.

בא וראה, שכתוב (בראשית יח) ארדה נא ואראה הפצעקתה הבאה אלי עשו כלה. וכי לא היה גלוי לפניו, שהוא צריך לדעת ולחקר? אלא אמר רבי ברכיה, מכאן אזהרה לבית דין שאין להם להסמוך על דעתם, אלא יש להם לדעת ולחקר ולדרש הענין יפה. זהו שכתוב (דברים יג) ודרשת וחקרת ושאלת היטב, ואין לך רשות להסמוך על דעתך.

בעוד שהיו יושבים, ראו את רבי אבא שהיה בא. אמרו, מבעלי המשנה הגיע. קרבו אליו, ושאלו את השאלה הזו.

אמר, כך פסקו בעלי המשנה, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, עשה אותו במצותו על ידי אמצעי. אמר לארץ עשי כך, ועשתה כמו שהצטווה ולא שנתה ממנו. אמר למים עשו כך, ועשו המים את המעשה שלהם שהצטוו ולא שנו ממנו, וכך לרקיע כך כגון זה.

ובשניה עושה שום אחד מהם מעשהו כמו שהצטווה, היה רואה אותו הקדוש ברוך הוא שעשה כאותו אופן שצוה אותו, והוא משבח את אותו המעשה. זהו שכתוב וירא אלהים כי טוב, כלומר, וירא באותו המעשה שעשאוהו כמו שצוה, והיה אומר כי טוב, כלומר כי טוב עשה כמו שצטווה, וזהו וירא אלהים כי טוב. אמר רבי יצחק, כלם אמרו יפה, והדבר הזה יפה מכלם.

אמר רבי ברכיה לרבי יצחק, אם כן, קשה דבר זה מכל מה שנאמר, שאם כך, היה לו לומר פסוק זה (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשו והנה טוב מאד, מה זה את כל אשר עשה? אמר רבי יצחק, יפה אמרת!

הלכו אחרי רבי אבא. אמרו לו את הדבר הזה. אמר להם, יפה הוא! ופסוק זה מסייע לנו, שכתוב את כל אשר עשה -

בְּכֻלּוֹ, וְלֹא נֹאמַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ, שְׁמִשְׁמַע (על) הָאֲמֻצְעִים הַלְלוּ שְׁעֵשָׂה, שְׁהוֹצִיאוּ אֶת כָּל מַה שְׁנֻצְטוּ, וְהִנֵּה טוֹב, וּבְגִלְלוּ כְּתוֹב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב, לְהִיּוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאוֹתוֹ קִיּוּם וּבְאוֹתוֹ הַדְּרֹךְ שְׁעֵשָׂהוּ, וְשָׁלֵא יִשְׁתַּנּוּ מִדְּרֹךְ זֶה לְעוֹלָם.

אָמַר רַב הוֹנָא אָמַר רַב, לְשַׁלְּשָׁה קָרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹתָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְאֵלוּ הֵן: הַשָּׁמַיִם, וְהָאָרֶץ, וְהַיָּםִים. הַשָּׁמַיִם מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוֹב (סו) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקִּיעַ שָׁמַיִם. הָאָרֶץ מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוֹב (סו) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבֶּשֶׁת אֶרֶץ. הַיָּםִים מִנֵּין לָנוּ? שְׁכָתוֹב (סו) וְלִמְקוֹה הַיָּםִים קָרָא יָמִים. וְלָמָּה? לְעֲשׂוֹת בָּהֶם כָּל מְלֹאכְתוֹ.

וַיְמַה שְׁיֻצָּא מֵהֶם הַנִּיחוּ לְאָדָם לְקָרָא לָהֶם שְׁמוֹת. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כָּל מַה שְׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, אָדָם הִרְאִישׁוֹן קָרָא לָהֶם שְׁמוֹת, שְׁנֹאמַר (סו ב) וַיִּקְרָא הָאָדָם שְׁמוֹת לְכָל הַבְּהֵמָה וְלַעוֹף הַשָּׁמַיִם וְלְכָל חַיַּת הַשָּׂדֶה.

הַסְּפָרִים שִׁידְבַק בָּהֶם הָאָדָם לְהַשְׁבִּיחַ בָּהֶם הֵם חַבּוּרֵי הַרְשָׁבִי עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם כְּמוֹ הַזָּהָר וְהַתְּקוּנִים וְרַעֲיָא מְהִימְנָא וְשִׁיר הַשִּׁירִים וְסָבָא

אֲמַנָּם הַסְּפָרִים שִׁידְבַק בָּהֶם הָאָדָם לְהַשְׁבִּיחַ בָּהֶם הֵם חַבּוּרֵי הַרְשָׁבִי עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם כְּמוֹ הַזָּהָר וְהַתְּקוּנִים וְרַעֲיָא מְהִימְנָא וְשִׁיר הַשִּׁירִים וְסָבָא וְכֹו' וְהִנֵּה אֶל הַמַּעֲיָן בְּסְפָרִים אֵלֶּה צְרִיךְ שְׁנֵי דְרָכִים הָאֶחָד לְשַׁנּוֹן לְשׁוֹנוֹ פְּעָמִים הַרְבֵּה וְלַצִּיָּן לוֹ צִיּוּנִים כְּדִי שְׁיִזְכֹּר הַבְּקִיאוֹת וְאֵל יַעֲמִיק רֵאשׁוּנָה הַרְבֵּה, וְהַב' יִלְמַד בְּמָקוֹם שְׁנֵי בְּעִיּוֹן רַב כְּפִי כַחוּ. נִמְצָא אֶל הַמַּעֲיָן שְׁתֵּי הַלְכוֹת בְּבְקִיאוֹת, הָא' בְּעִיּוֹן בְּשַׁעוֹת הַנּוֹזְכָרִים בְּפָרָק א', הַב' בְּבְקִיאוֹת כְּפִי כַחוּ, פְּעָמִים יִרְבֶּה בְּזֶה, פְּעָמִים יִמְעַט בְּזֶה, הַכֹּל לְפִי הַצֶּרֶף הַשְּׁעָה וְהַשְּׁקֵט הַשְּׁכָל, וּבְזֶה בְּרִיָּאָה לוֹ, כִּי הוּא יֵלֵךְ לְבִטָּח דְרָכּוֹ, וְיִשְׁיֵג הַדְּרֹךְ הַיִּשְׁרָה, וְאִם יִרְאֶה אֶל הַמַּעֲיָן שְׁאִינוּ מִבִּיּוֹ, עִם כָּל זֶה לֹא יִפְסִיק גְּרָסְתָם מִפּוּמִיָּה, כִּי נֶאֱמַר בְּעַל מְלֹאכְתוֹ לְהַמְצִיאוֹ נִסְתַּר הַחֲמָה, כִּי כְּאֲשֶׁר יִרְגִּיל אִישׁ אֶת בְּנוֹ כֵּן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֶּה לְעוֹסֵק בְּחֻכְמָה זֶה מְעַט מְעַט וְדָבָר זֶה נִסְתִּיּוֹ וְיֵשׁ רְאִיָּה אֶל הַעֲצָה הַזֹּאת מִמָּה שְׁהַעֲתַקְנוּ מִהַזָּהָר (פְּרֻשַׁת קְדוּשִׁים דף פה) בְּחֻלְק א'.

(אור נְעַרְב חֻלְק ג' פָּרָק ג')

סדר הלימוד ליום ו אב [יום 301 בשנה]

פְּרָשָׁה ג'. (שם א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֲשֵׂב מִזְרִיעַ זֶרַע
עֵץ פְּרִי עֲשֵׂה פְרִי לְמִינוֹ. רבי יצחק פתח, (שיר ד) עוֹרֵי צִפּוֹן
וּבוֹאֵי תִימָן הַפִּיחֵי גְנֵי יִזְלוּ בְשָׁמְיוֹ יבֹא דוֹדֵי לְגִנוֹ וַיֹּאכֵל פְּרִי מִגְּדִיו.
רבי אבהו אמר, כִּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִרְהֹר בְּמַעֲשָׂיו וְלִפְקֹד אוֹתָם בְּכָל
יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָה טְהוֹרָה לְדַעַת וְלִהְפִּיר
לְבוֹרָאוֹ, וְלְהַסְתַּכַּל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְׁבוֹת בְּכָל יוֹם מֵאַרְבַּע
רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ מְזֻרַח מְנַשְׁבֵּת מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם,
וַיּוֹצְאִים עִמָּה מְאוּצֵר הַחֲמֻדָּה הַהוּא. שְׁשָׁנִינוּ, אוּצֵר יֵשׁ לְמַעֲלָה
בְּשַׁעְרֵי הַמְּזֻרַח וְחֻמְדָּה שְׁמוֹ, וַיֵּשׁ בּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֻמְשׁ
רוּחוֹת שֶׁל רְפוּאָה לְעוֹלָם.

וְהִינּוּ שְׁשָׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, (שָׁמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מֵהוּ) מֵה
שְׁכַתוֹב בִּקְרָא לֹא עֲבוֹת, כְּלוֹמַר, כִּשְׁהוּא בִקְרָא, מִי שֵׁיִשׁ לוֹ
מַחְלוֹת וְחֻלָּיִים, אֵינּוּ נִלְכָּד בְּעֲבוֹת.

וּמִשּׁוּם כֵּן אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, יֵשׁ מְלֹאָךְ מְמַנָּה מִהַבְּקָר וְעַד
חֲצֵי הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁבָאָה מִמְּזֻרַח, וּמִיכָאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא
מְמַנָּה לְצַד מְזֻרַח. וְאָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, הוּא מִיכָאֵל, שְׁכַתוֹב בּוֹ
הֵנָּה מְלֹאכֵי יֵלֶךְ לְפָנָיֶךָ. בְּהַשְׁגָּחָה תִמְצָא, מִיכָאֵל - מְלֹאכֵי, וְזֵהוּ
שָׁמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה הֵנָּה מְלֹאכֵי יֵלֶךְ לְפָנָיֶךָ, כְּלוֹמַר, הֵנָּה
מִיכָאֵל יֵלֶךְ לְפָנָיֶךָ.

וְשָׁנִינוּ, כְּשֶׁרוּחַ מְזֻרַח מִתְעוֹרֶרֶת לְצֵאת לְעוֹלָם, מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ
וַיְכּוֹן רוּחוֹ לְעֲנִין הַזֶּה, כָּל בְּרִכָּה שְׁמִבְרָכִים אוֹתוֹ, מִתְקַיֶּמֶת
בְּשַׁעַת הַהִיא, וַיְהִיָּה שְׂמִיחַ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

רוּחַ מְעַרְב מְנַשְׁבֵּת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלֵּילָה, וַיּוֹצְאִים עִמָּה מְאוּצֵר
מֵעֵין אַרְבַּע מְאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֻמְשׁ רוּחוֹת לְהַפְרִיחַ עֲשָׂבִים
וְאֵילָנוֹת וַיְבוּלִים. וְלִמְדִינוּ, מְלֹאָךְ מְמַנָּה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלֵּילָה,
וְרְפָאֵל שְׁמוֹ, וְהוּא מְמַנָּה לְצַד מְעַרְב.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּזִּי, אִם כֵּן, קָשְׁיָא יֵשׁ כָּאֵן, שְׁהָרִי שָׁנִינוּ, הַמְּלֹאָךְ
הַמְּמַנָּה עַל הַרְפוּאָה רְפָאֵל שְׁמוֹ, וְאִמְרַת שְׁהַרְפוּאָה בָּאָה
מִמְּזֻרַח, וּמִיכָאֵל הַמְּמַנָּה עֲלֶיהָ?

בא תשמע, אמר רבן יוחנן בן זכאי, כל מעשי הקדוש ברוך הוא לבני אדם כדי שיכירו אותו שהוא מכה והוא מרפא, ולא ישימו אנשים לבם למלאך ולא לגדול, ומשום כך מחליף עדנים וזמנים, שלא יאמרו מלאך פלוני עשה לו את זה, אלא הכל בידו.

ולפיכך מחליף רוחות, עד שיתפללו לפניו וישובו, ואז יפקד את הרפואה לשרות עליו, ואותו מלאך שנפקד על הרפואה, עושה מה שנצטוה מרצון אדוניו.

ובא ראה את רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, שלא מכה את האדם עד שיעלה את מעשיו במשקל בבית הדין שלמעלה, והוא שהתמנה על הדין, הוא מיכאל. ורחמנותו של הקדוש ברוך הוא, שאף על גב שבגללו מגיע לו דין בידו בדין, מגיע לו רוח של רפואה בכל יום, עד שיכשיר אדם את מעשיו וישוב מהם לפני רבונו, ואז משדר לו רפואה על ידי אותו השליח שממנה עליו.

רוח דרום מנשבת מראשית הלילה עד חצי הלילה, ויוצאים עמה מאוצר החמדה שהוא מאתים ושבעים וחמש רוחות, לדשן את הארץ ולחמם את הקר, ומלאך ממנה עליו, ואוריאל שמו, והוא ממנה לצד דרום ברוח ההיא, ואותה רוח כבדה על החולים ודוחקים בו, והוא טוב לעולם. ולמדנו, באותו זמן דנים את הרשעים באש הגיהנם, וכל העולים שוכבים והוזים בשנה, ואין מי שמתפלל עליהם.

רוח צפון מנשבת מחצי הלילה עד הבקר. ולמדנו, שלש מאות אלה רוחות וסערות באים עמה, והיא קשה מכלם לכל, וטוב לחולים מרב הקר שלהם, בעבור החם הרב שבהם.

ולמדנו, אמר רבי שמעון בן יוחאי, באותה שעה יוצא הקדוש ברוך הוא מאותם עולמות רבים שכוסף בהם, ובא להשתעשע עם הצדיקים בגן עדן, וקול הפרוז מכריז לפניו ואומר: עורי צפון ובואי תימן. כלומר, עורי רוח צפון והתעוררי לבא לעולם ולהפיח בבשמים של העדן. זהו שכתוב (שיר ד) הפיחי גני יזלו בשמיו.

שלימדנו, בזמן שרוח צפון מנשבת בחצי הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס בגן עדן, כל הבשמים וכל האילנות שבגן עדן עולים ריחם ומזמרים לפניו, שכתוב אז ירננו עצי היער מלפני

ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הִיעֵר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ה) אֶכְלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי.

וְכֵן הַצְדִּיקִים כָּלֵם נְהַנִּים מְזִיו אֶסְפְּקִלְרִיהָ שֶׁל מַעֲלָה וְנִזְוֹנִים מִמֶּנּוּ, וּמְזַמְרִים לְפָנָי יוֹצֵרִם בְּגֵן עֵדֶן. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) יֵבֵא דוֹדֵי לְגַנוֹ וַיֹּאכַל פְּרִי מְגֵדִיו. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם, מַה זֶה יֹאכַל? הֲיַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֹאכַל? לֹא כֵן! אֲלֵא כְּמִי שְׂאוּמֵר, יֵבֵא שְׁלִיט הַבַּיִת - וַיֹּאכַל הָאוֹרֵחַ. כֵּן כָּתוּב יֵבֵא דוֹדֵי לְגַנוֹ, כְּלֹמֵר, כְּשִׁיבֵא דוֹדֵי לְגַנוֹ, יֹאכַל הַמַּמְתִּין לוֹ, וְאַיִזְהוּ פְּרִי מְגֵדִיו? הֵם הַצְדִּיקִים, שֶׁהֵם פְּרִי מְגֵדִיו שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שָׁנָו רְבוּתֵינוּ, כְּשֶׁמֵתְחִילָה רוּחַ צְפוֹן לְנֹשֵׁב, כָּל הַשָּׁמַיִם וְכָל הָרְקִיעִים וְחַיּוֹת הַקְדֵּשׁ וְהָאוֹפָנִים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כָּלֵם מְזַדְעָזְעִים וּמֵתְחִלְחִלִים, וּפּוֹצְחִים רְנָה וּשְׁבָחָה לְמִי שְׂאֹמֵר וְהִיא הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְנָס עִם הַצְדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְזֶהוּ בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּשְׁמָה קְדוּשָׁה יֵשׁ בּוֹ, וְשׁוֹמֵעַ קוֹל הַתְּרַנְגוּל קוֹרֵא בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה, שְׂאֹמֵר רַב יְהוּדָה, בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה, כְּשֶׁנִּכְנָס הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן, זִיק שֶׁל אִישׁ יוֹצֵא מִבֵּין גִּלְגָּלֵי הַחַיּוֹת וְהוֹלֵךְ בְּכָל הָעוֹלָם וְנוֹגֵעַ תַּחַת כַּנְּפֵי הַתְּרַנְגוּל, וּבְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה, בִּירְאָה מְקִישׁ אֶת כַּנְּפָיו זו עִם זו וְקוֹרֵא, וְזֶהוּ בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה. וְכֵן שִׁישׁ לוֹ הַשֶּׁכֶל בְּלִבּוֹ וַיִּתְעוֹרֵר וַיִּקּוּם לְהִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, הוֹלֵךְ קוֹלוֹ וְנִשְׁמָע בְּגֵן עֵדֶן, וּמִקְשִׁיב הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַצְדִּיקִים אוֹמְרִים לוֹ: רְבוּן הָעוֹלָם, מִי הוּא זֶה? וְהוּא מְשִׁיב וְאוֹמֵר: פְּלוֹנִי וְהַנְּשָׁמָה הַקְדוּשָׁה שִׁישׁ בּוֹ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הִקְשִׁיבוּ כְּלָכֶם, שְׂזֶה נוֹחַ לְפָנָי מְכַל שִׁירָה וְתִשְׁבַּחַת שְׂאוּמֵרִים לְמַעֲלָה.

זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שם ד) הַיּוֹשֵׁב בְּגַנִּים. כְּלֹמֵר, נִשְׁמָה קְדוּשָׁה שְׂאֵת יוֹשֵׁב בְּעוֹלָם הַהוּא בֵּין גְּנוֹת וְטַנוּף, וְאֵת עוֹסֵקת בַּתּוֹרָה - בַּשְּׁעָה הַזֹּאת הַחֲבָרִים מְקִשִּׁיבִים לְקוֹלָךְ, שֶׁהוּא עָרֵב. וְהוֹאִיל וְכֵן, הַשְּׁמִיעִי וְהִרְמִי קוֹלְךָ בַּתּוֹרָתִי, וְאַתָּן לָךְ שֶׁכֵּר חֶסֶד בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בֵּא וְרֹאֵה, דָּוִד הָיָה מְכִיר אוֹתָהּ הַשְּׁעָה, שֶׁשָּׂנִינוּ, כְּנֹר הָיָה תְלוּי לְמַעֲלָה מִמִּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּכְשֶׁהָיָה חֻצוֹת הַלְיָלָה, רוּחַ צְפוֹנִית בָּאָה וּמִנְשָׁבֶת בּוֹ, וּמִיָּד הָיָה קָם וּמִתְגַבֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת, שֶׁכָּתוּב (תהלים נז) עוֹרָה כְּבוֹדֵי עוֹרָה הַנִּבֵּל וְכִנּוֹר אַעֲרִיהָ שְׁחַר.

אמר רבי זירא, מנין לנו שרוח צפונית מנשבת בכנור? אמר רב יצחק, מכאן - כתוב כאן עורה כבודי, וכתוב שם עורי צפון. מה להלן צפון, אף כאן צפון. והיו מקשיבים לו בכל לילה הקדוש ברוך הוא וכל הצדיקים שבגן עדן, וזהו בחצי הלילה.

שנו רבותינו, עשה הקדוש ברוך הוא גן עדן למטה בארץ, והוא מכון כנגד כסא הכבוד, ופרכת, הקרח הנורא. ולמדנו מקום ידוע יש עליו אשר לא שלטה בו עין נביא לראות לא במחזה ולא במראה, ועדן שמו, שכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך. **ואמר** רבי שמעון, מאותו עדן שלמעלה, ממנו נזון אותו הגן שלמטה הימנו, ומתדשנים משם כל האילנות וכל היבולים וכל הצמחים שבגן.

ואמר רבי שמעון, שלש פעמים בכל יום מנטף אותו עדן שלמטה מעל הגן מכל הריחות הטובים והזוהרים העליונים והנאות וכסופים, ומהריח ההוא והכסוף וההנאה שיורד עליו, נזון ממנו כל העולם.

ולמדנו, אמר רבי שמעון, כשאמר הקדוש ברוך הוא תדשא הארץ דשא, מיד הצמיחה הארץ כל היבולים וכל הדשאים וכל האילנות שבגן עדן בתחלה, ואחר כך הצמיחה לכל העולם. ואמר רבי יהודה, הארץ הצמיחה לכל העולם, והקדוש ברוך הוא הצמיח את הגן עדן, וזה שכתוב (בראשית ב, ח) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם. **אמר** רבי שמעון, הארץ הצמיחה הכל, והקדוש ברוך הוא ברר את כל המעלה מהם ושתל אותם בגן עדן, וממה שיורד מעדן כלם נזונים. וזה שכתוב (תהלים כד) ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע אשר שם צפרים יקננו. מי הם הצפרים? אלו הם הצדיקים, שהקדוש ברוך הוא עשה להם כנפים כצפרים להתעופף למעלה במדע והשכל, ולהעלותם למקום שהוא שגנו להם, שכתוב בו (ישעיה סד, ג) עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

אמר רבי יהודה, הולידה הארץ דשאים המגדלים לאחר כן וצומחים, לעשות צרך העולם, וכל העשבים של רפואה לרפאות בהם הבריות, כלם הולידה והצמיחה הארץ בבת אחת.

אמר רבי יהודה בר שלום, בו ביום שנבראו שמים וארץ, בו ביום עשו כלם תולדותם ולא חסר מהם כלום, משמע שכתוב

(בראשית ב) אלה תולדות השמים והארץ. ואימתי נעשו תולדות אלו? ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. דוקא בו ביום נעשה כל צרכי העולם, ולאחר כן גלה אותם בכל יום ויום, ונתן טעם לכל דבר ודבר באותו היום שנתגלה.

וכן אמר רבי יוחנן, בו ביום שנבראת הארץ, בו ביום הולידה והצמיחה כל תולדותיה, והיו כלם גנוזות תחתיה, עד שאמר לה הקדוש ברוך הוא תוצא הארץ. תברא הארץ לא נאמר, אלא תוצא הארץ, דבר שהיה גנוז בה, והוציאה כל דבר ודבר באותה הטבע הראוי לה להוליד ולהזריע מהם כדומה להם, זהו שכתוב למינה.

אמר רבי יהודה, כך עשה הקדוש ברוך הוא לארץ, כנקבה זו המעברת, ואחר כך מוציאה עברה ממנה. כך היתה הארץ - בשעה שנבראת, נתעברה מהיסודות כלם שנכנסו בה, והם הוציאו כל תולדות שלה.

אמר רבי יצחק, כמו גידים של שליה של אשה, שמלאים מזרעו של אדם, שיש בו היסודות כלם, כך הארץ - בו ביום שנבראת, בו ביום נתעברה מכל מה שהולידה, שכתוב (שם א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ומיד והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח, הרי בכאן ארבעה יסודות שהם: אש מים רוח חשך, ואלו הולידו תולדותיה, ומאלו נתיסדו כלם, וכל התולדות נתהוו מכחות הללו.

אמר רבי אבא, הבצות שבארץ מלאים זרע כמו נקבה מאותם המים שלמעלה, ומתעברת מהם כנקבה שמתעברת מן הזכר.

שאל רבי חגי לרבי דוסתאי, אמר לו, הרי כתוב ותוצא הארץ (שם) דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו. הארץ הוציאה אילנות ופרות, מה כתוב לאחר כך (שם ב) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח, ומשמע טרם כתרגומו?

אמר לו, כך הוא, אבל כחות להוליד באותו הזמן לא היה להם, ומפני מה? מפני שלא המטיר ה' אלהים על הארץ, ואד לא היה שיעלה מן הארץ, שאלמלא היה כך, כל כחותם היו להוליד ולהצמיח, אבל מפני זה לא היה בארץ הכח המוליד.

רבי יצחק הלך לרבי זירא, נכנס לביתו ומצא שהיה מטיל באותו הגן. פתח ואמר (שופטים א) ובני קיני חותן משה עלו מעיר התמרים. מה ראו בני יתרו לעלות משם?

שאמר רב יהודה אמר רב, שקולה היתה יריחו כנגד כל ארץ ישראל מרב התענוגים שהיו בה, שאמר רב יהודה אמר רב, למה נקראת שמה יריחו? על שם הרית. אמרו בני יתרו, אנו צריכים להתעסק בתורה, והתורה אינה צריכה תענוגים, נקום מכאן להר ונתעסק בתורה.

אמר רבי זירא, ידעתי על מה התכונת, אלא בני יתרו עד עתה לא היו יודעים תורה, וצריכים את ההר, אבל אנו יודעים בתורה וצריכים צחות ללבון ההלכה.

אמר לו, מהו שכתוב ותוצא הארץ דשא? אמר לו, הוציאה הארץ כל התולדות שהיו בה ושהיו גנוזים בה לחוץ, ולא היו בהם כחותם, עד שהמטיר הקדוש ברוך הוא על הארץ ועמדו כל התולדות בכחם השלמה, וכתוב וירא אלהים כי טוב.

פרשה ד: ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. שם שנינו, אמר רבי יצחק בר יעקב, מהו שכתוב (שיר ד) כלך יפה רעיתי ומום אין בך? בא וראה, כשבא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עשאו מאותו האור הנאצל מלמעלה, וכרא השמים מאותו הרקיע הראשון שהכינו הקדוש ברוך הוא וכראו בתחלה, ואותו הרקיע הוליד כל שאר הרקיעים שנתהוו ממנו.

ואמר רב יהודה אמר רב, אותו הרקיע הוליד כל המאורות מאותו האור שמקבל מלמעלה, וכשבא הקדוש ברוך הוא אותו רקיע, נטל את המאורות, והניחם באותו רקיע הנקרא רקיע השמים, שאותו רקיע נתהוו מן השמים.

אמר רב יהודה אמר רב, הרקיע העליון הוליד השמים אשר תחתיו, והשמים הולידו את הרקיע הזה, ונקרא רקיע השמים. ונטל הקדוש ברוך הוא את המאורות הללו ונתנם בו. זהו שכתוב (בראשית א, י"ז) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים.

אמר רבי יצחק, עשה הקדוש ברוך הוא את המאורות הללו, והניחם ברקיע הזה להיות ממשלה על הארץ ולהשתמש

בהם הבריות, וכשבראם, נתנו אותם שניהם בשוה. אמרה הלבנה, רבוננו של עולם, אין לך להתנהג בשני כתרים בשוה. מה עשה הקדוש ברוך הוא? המעיט אותה, והינו הכפרה של שעיר ראש חדש, שנאמר בו לה'.

אמר רבי יעקב, בכמה מקומות שנינו את זה ולא התישב בלבי הענין. כשבא רב נחמן, באו ושאלו אותו. אמר כמשמעו. אמר רבי יהודה לרבי יעקב, אתה רוצה לעבור על דברי חבריך?! שתק.

רבי יוסי בן רבי שמעון בן לקוניא בא לראות את רבי אלעזר בן רבי שמעון חתנו. יצאה בתו ולקחה ידו לנשק. אמר לה: לכי ומעטי את עצמך מלפני בעליך, שהיא קדוש. שמע רבי אלעזר, אמר: כעת אני נזכר בדבר אחד, שהיא מרגלית יקרה, שנאמר על הלבנה כפי ששנינו, שהקדוש ברוך הוא אמר ללבנה לכי ומעטי את עצמך, שחשבה הלבנה שלה נתן השלטון. אמר לו חמיו: אני כך שמעתי וכך הוא מסתדר בלבי, משום שלא אעבר על דעת החברים.

פתח רבי אלעזר פיו ואמר, (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך. וכי גאותן של ישראל חרב הוא? לא! שהרי החרב נתנה לעשו, שכתוב (בראשית כז) ועל חרבך תחיה, אבל ישראל לא.

אף כך שמעתי מאבא, שאלו הם תלמידי החכמים, שכששומעים דבר ולא מתישב בלבם, שהם נלחמים זה עם זה כאותם לוחמי הקרב בחרב, ורוצים להרג זה את זה.

ודבר זה שאמר חברנו - כך הוא, וכן גזרתי בסוד המשנה שלנו, שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את השמש ואת הלבנה, גזר על השמש שיחזר להיות שלטונו של עשו, וגזר על הלבנה להיות בעולם הזה שלטונו של יעקב, ומנה עליהם שרים חזקים, עד שיבאו שתי האמות הללו.

והשר ההוא שהתמנה על הלבנה, עבור האמה של יעקב, רצה מהקדוש ברוך הוא שינתן השלטון ללבנה בעולם הזה, כלומר לאמה של יעקב. אמר הקדוש ברוך הוא, וכי מה צריכה האמה של יעקב, אלא את העולם הבא, ולהשליטם על כל עובדי

כוכבים ומזלות, אבל בעולם הזה, לכי ומעטי את עצמך והשתעבדי בגלות לזכות לעולם הבא.

בשפאָה האמה של יעקב, התרעמו לפני הקדוש ברוך הוא על שנטל מהם השלטון ונתן לעשו. אמר להם הקדוש ברוך הוא: וכי מה אתם צריכים את שלטון העולם הזה? שהרי אני ערב להשליטכם לעולם הבא על כל האמות, ומשום כך הקריבו עלי כפרה. כלומר, על אותה הבטחה שאני ערב בו, הקריבו כפרה והתעסקו בתורה, ועלי לתת לכם שכר טוב, ועלי להשליט אתכם על כל האמות, שעל כך מעטתי את הירח בעולם הזה.

בא רבי יוסי חמיו ונשקו בראשו. קרא לבתו ואמר לה: הגלוי של האור והמאור שנפרד בטובות יש לך. אשריך, אשרי חלקך, ואשרי חלקי בעולם הזה שזכיתי לראות כן.

רבי יוחנן אמר, זכו ישראל - מאיר להם הקדוש ברוך הוא, ואינם צריכים למאור אחר, שכתוב (ישעיהו ס) והיה לך ה' לאור עולם.

אמר רבי אבהו, ישראל, כיון שנתחלף להם השלטון, מונים חשבון ללבנה, שבה נוהגים ישראל חשבונותיהם. זהו שכתוב (שיר השירים ד) הנהך יפה רעיתי, מנהיגתי. מן רועה כצאן יוסף. (שם) ומום אין כן, שלא נמצא כן חסרון במועדים ובזמנים.

דבר אחר, הנהך יפה רעיתי ומום אין כן, שנו רבותינו, בארבעה פרקים בשנה העולם נדון. אמר רבי אלכסנדראי, וכי לא נדון האדם אלא לפרקים אלו? והרי כתוב (איוב ז) ותפקדנו לבקרים לרגעים תבחננו! ואמר רבי יצחק, אין לך כל רגע ורגע שהקדוש ברוך הוא אינו משגיח באדם בכל מה שהוא עושה, ושנה כאן, שבארבעה פרקים בשנה הוא!?

אמר רבי אלכסנדראי, אני חוזר בי, שדבר התורה בענין זה, ולא בענין של אותו דבר של רבותינו. שהפסוק אמר פקידה ובחינה, וחכמים אומרים דין. ומשמע שהקדוש ברוך הוא משגיח בכל יום ויום בעולם, אבל לדון דין, רק בארבעה זמנים הללו לדון את כל העולם.

וכף הדינים הללו, בשביל בני האדם עושה הקדוש ברוך הוא דין בעולם. בפסח על התבואה, מה משמיענו? אמר רבי יצחק,

על התבואה ממש. שאמר רבי יצחק, בשנה שעברה נתן להם הקדוש ברוך הוא תבואה, ספוקם של העולם. לא מעשרין אותו בני אדם ולא נותנים לאכל למנוני לעניים, ליתומים ולא למנות! כשבאה השנה הזו, דן את כל העולם על אותה תבואה שהיתה בשנה שעברה.

בעצרת דן את העולם על איזה עון? על עון פרות האילן, שלא המתינו שנת ערלתם ושלא הניחום בשביעית לעני ולגר.

בראש השנה דן כל העולם כלו, גופות בני אדם והנשמות, ופוקד אותם, ודן אותם על כל מה שעשו כל השנה כלה. ולמדנו, אפלו צעדי של אדם נמנים ובאים בדין באותו היום. זהו שכתוב (שם לא) וכל צעדי יספור.

שנה רבי יוסי, שלש כתות נכנסים ליום הדין: כת צדיקים גמורים, כת רשעים גמורים, כת בינוניים, וכנגדן שלשה כחות באדם: כח הנשמה הקדושה, וכח המתאווה, וכח המניעה. מהו כח המניעה? אמר רבי יהודה, כח המגדלת והמניע את הגוף בכל צרכיו.

רבי יוסי בן פזי אומר, בא ראה רחמנותו של הקדוש ברוך הוא, אף על פי שבית דין של מעלה באים לעמד בדין ולדון את הפריות ולהורות לפני הקדוש ברוך הוא זכות וחובה של בני אדם, שלמד רבי יוסי בן פזי, שלש כתות של מלאכי השרת עומדים על הדין ביום ראש השנה, יש מהם שהם מורים זכות לטובה, ויש מהם חובה לרעה. ובא ראה, רחמנותו של הקדוש ברוך הוא שנתן עצה להנצל מן הדין.

שלמדנו, מה שכתוב (ויקרא כג) זכרון תרועה, לא מצאנו זכירה לתרועה, אלא מה שאמר רבי יוסי, כתוב (במדבר י) וכי תבאו מלחמה בארצכם על הצר וגו' והרעתם וגו'. וזכר לתרועה זו, אמר הקדוש ברוך הוא, הריעו לפני בתרועה זו, שהיא זכרון אותה התרועה, מיד - ונושעתם מאיביכם כאותה דגמא.

מאיביכם, מי הם? אלו הם המורים חובתם של בני אדם. שלמדנו, אמר רבי יוחנן, מלאכים יש המורים חובתן של בני אדם, ומלאכים יש המורים זכותם. ואפלו אחד מני אלף מורה זכותו, עוזבים אותו. זהו שכתוב (איוב לג) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף, וכתוב אחריו (שם) ויחננו ויאמר פדעו מרדת שחת וגו'.

וכי יש מלאך משטיין זכותו של אדם? אמר רבי שמעון, חס וחסלילה שמלאך משטיין זכות, אלא יש מלאכים ממנים לעין ולהורות בחובתו של אדם בכל שעה שיעבר, והם מורים אותו דבר שנצטוו. **ביוצא** בדבר, וכל צבא השמים עומד עליו מימינו ומשמאלו, מה זה עליו? עליו של אחאב, שהיו מעינים בדינו מימינו ומשמאלו. וכי יש ימין וכו'? אלו מימינים לזכות, ואלו משמאילים לקף חובה.

אמר רב יהודה אמר רב, מפני מה בראש השנה דין הגוף והנשמה? מפני שבו נולד אדם הראשון, ובו ביום נעשה גוף, ונזרקה בו נשמה, ובו ביום נדון ונקבע הדין לדורות.

ובחג נדונים על שהם מבזים בנטילת ידים, ועל שהם מזלזלים במקנאות ובטהרות שהם מים, ועל כך נדונים על המים, על ענין המים.

אמר רבי אחא, בארבעה פרקים כמו כן האדם נדון: בו ביום שמהרהר העברה, ובזמן שעושהו, וביום ראש השנה, ובעולם הבא. רבי אבהו אמר, בזמן שעושה העברות, ובזמן שיחלה. שאמר רבי אבהו, פיון שיחלה אדם, מעלים אותו לדין, ובזמן שמת, כשיוצאה נשמתו ממנו, ובעולם הבא.

אמר רבי יהודה, בטחון הצדיקים ושמחתם, כשיוצאים מן העולם הזה בכשרון מעשים. וכשבאים לעין בנשמה, אין מוחים בידה. ומה אומרים לה? כלך יפה רעיתי. אמר רבי אבהו, הצדיק אומר את זה על הנשמה שבו, כלך יפה רעיתי, מנהיגתי, שלא הרעתי לך במעשים רעים, שכתוב (שיר ד) ומום אין בך.

דבר אחר, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי מארת. למה חסר ו? אמר רבי יהושע בן לוי, תפלת הצדיקים שיצאו מהעולם הזה כדי שלא יתעכב שחרם לעולם הבא. שאמר רבי יהושע בן לוי, מה שכתוב (יחזקאל א) דמות כמראה אדם עליו מלמעלה? זו מעלתן של צדיקים שהם למעלה על כל המעלות.

מה זה עליו? אמר רבי יצחק, הוא יעקב, שמעלתו למעלה. זהו שכתוב כמראה אדם. מה משמע? כתוב כאן עליו, וכתוב שם (בראשית לה) ויעל מעליו אלהים.

אָמַר רבי חייא בר יעקב, אין לך בכל לילה ולילה שאין הפרוז יוצא ואומר: עלו חסידים, באו וברכו ליוצרכם! זהו שכתוב (תהלים קמה) וחסידך יברכוכה. כבוד מלכותך לאמרו וגבורתך ידברו. ולמה? להודיע לבני האדם גבורותיו וגו'.

שְׁנֵי רבותינו, פעם אחת היה הולך רבי יוסי בדרך, פגש בו רבי ירמיה (חייא) והלכו כאחד. פגעו בהר ההוא, והיה ההר מפחיד אותם. אמר רבי יוסי לרבי ירמיה (חייא): נאמר דברי תורה ונלך.

אָמַר רבי חייא: בודאי שאומרים חכמי המשנה, השמש שהיה ליעקב, עד כמה זה יהיה? אמר רבי יוסי: אמר לך דבר שהיה אבא אומר, שאותו השמש ואור הרב שהיה ליעקב, גנוז הוא לצדיקים לעתיד לבא, ולא זה הוא השמש שמשתמשים בו בני עשו, ונגזר שישתעבדו בני יעקב תחתיו.

בְּאוֹתָהּ שעה היה יעקב עצוב. אמר: רבון העולם, הרי האורה שלי נתנה לעשו. יצאה בת קול ואמרה: ואתה אל תירא עבדי יעקב וגו', והאורה שלך נגנזה לך ולבניך. אמר: הראינה לי!

בְּאוֹתָהּ שעה הוציא הקדוש ברוך הוא את השמש שראה אותה יעקב, ולא אדם אחר. זהו שכתוב (בראשית לב) ויזרח לו השמש, אותו השמש שהיה גנוז, כאשר עבר את פנואל. אמר רבי יוסי, כשנצח שרו של עשו, לו משמע ולא לאחר.

וְאֵף על גב שיעקב נהנה לראות שנצח את שרו של עשו, מה כתוב בו? (שם) והוא צלע על ירכו. אמר רבי אחא, האור האיר, אבל לבו היה חשוף על יוצאי ירכיו שישתעבדו תחת עשו.

בְּעוֹד שהיו הולכים, שמעו קול תינוק בהר שהיה הולך ובוכה. אמר רבי יוסי: נלך אליו, שהרי איננו מפחדים, שהרי שנינו, שלא אחד מתחזה ומזיק, לשנים נראה ולא מזיק. הלכו אליו, והתינוק היה בוכה.

בְּשֶׁהֲגִיעוּ אליו, אמר רבי יוסי: בני רבון העולם אנחנו, של אותו שנקרא שמו אחד על שמים, באותיות שלשה רשומים, בסוד של ארבע. תקוקים על אחד שנים, ונקראים על חיות הקדש. מה הטעם? אמר רבי יוסי כך: שחוששים שמא הוא שד, והם פוחדים משמו של רבון העולם הרבה.

בְּאִשֶּׁר אוֹתוֹ הִילָד שְׁמַע אֶת הַדְּבָר הַזֶּה, הַשִּׁיב וְאָמַר: יְהוּדֵי אֲנִי, וּבֶן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲיִיא הַגָּדוֹל אֲנִי, וְאָבִי הִיָּה מְלַמֵּד אוֹתִי פְּסוּקֵי שִׁיר הַשִּׁירִים וּפְרָשַׁת בְּרֵאשִׁית, וּמֵת אָבִי, וּגְנָבוּ אוֹתִי הַגְּנָבִים, וְכַעַת נִצַּלְתִּי מֵהֶם וּבְרַחֲתִי לָהָר הַזֶּה.

בְּכָה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר: אוֹי שֶׁבֶן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲיִיא הַגָּדוֹל הוֹלֵךְ כִּפֵּי; לָקַח אוֹתוֹ בְּיָדוֹ וְהִלְכוּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: אָמַר בְּנִי, מָה הֵייתָ לוֹמֵד עִם אָבִיךָ? אָמַר: בְּפִרְשַׁת יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם הֵייתִי לוֹמֵד. אָמַר לוֹ: מָה הִיָּה אָבִיךָ אוֹמֵר בְּפִרְשָׁה הַזֹּאת?

פָּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק פִּיּוֹ וְאָמַר: (במדבר כא) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם בְּמַחֲקָק בְּמִשְׁעָנָתָם. לְמַדְנֹו, שְׁלֹשׁ מִתְּנוֹת טוֹבוֹת נִתְּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה רוּעִים אֲחִים - מִשָּׁה, אֶהְרֵן וּמְרִים. בְּזִכּוֹת מִשָּׁה הִיָּה הַמֶּן יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל, בְּזִכּוֹת אֶהְרֵן הָיוּ עֲנָנֵי כְבוֹד הוֹלְכִים עִם יִשְׂרָאֵל, בְּזִכּוֹת מְרִים הִיָּתָה הַבְּאֵר הוֹלְכַת עִמָּהֶם.

מֵתָה מְרִים - פְּסָקָה הַבְּאֵר. מֵת אֶהְרֵן - נִטְלוּ עֲנָנֵי כְבוֹד. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם כ) וַיִּרְאוּ כָל הָעֵדָה. אֵל תִּקְרִי וַיִּרְאוּ אֶלֶּא וַיִּירְאוּ. מֵתָה מְרִים - פְּסָקָה הַבְּאֵר, מִנֵּינ לָנוּ? שְׁכַתוֹב (שם) וַיֵּשֶׁב הָעַם בְּקִדְשׁ וּתְמַת שָׁם מְרִים, וְכַתוֹב אַחֲרָיו וְלֹא הִיָּה מִים לָעֵדָה. וּבְזִכּוֹת מִשָּׁה חֲזְרוּ שְׁלֹשָׁתָם. וְהִיָּה אָבִי אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁתָם חֲקוּקוֹת דְּמִיּוּתֵיהֶם בְּרַקִּיעַ, שְׁתֵּאִיר זְכוּתָם עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (בראשית א) וַיִּתֵּן אֶתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ.

וּמִנֵּינ לָנוּ שְׁלֹשָׁתָם חֲקוּקִים בְּרַקִּיעַ? שְׁהֲרִי שְׁנִינֹו, בְּכֻלָּם כְּתוֹב עַל פִּי ה', וּבְמְרִים לֹא כְּתוֹב עַל פִּי ה', שְׁאִין כִּף דְּרֹךְ אָרֶץ. אֶלֶּא אָמַר אָבִי, בְּכֻלָּם כְּתוֹב שָׁם, וּתְמַת שָׁם מְרִים, וַיְמַת שָׁם אֶהְרֵן, וַיְמַת שָׁם מִשָּׁה. כְּתוֹב כָּאֵן שָׁם, וְכַתוֹב שָׁם שָׁם, (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה'. מָה לְהֵלֵן עִם ה', אִף כָּאֵן עִם ה'.

שְׁשִׁנִּינוּ, לָמָּה מֵת מִשָּׁה בְּחוּצָה לְאָרֶץ? לְהוֹרוֹת שְׁבִזְכוּתוֹ יִתְקַיְמוּ מִתִּי מְדַבֵּר. וְאָמַר אָבִי: אָמַר מִשָּׁה לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֶפְנֵס לְאָרֶץ כְּדֵי לָקִים אֶת מְצוּוֹתֶיךָ, שְׁהֲרִי כְּתוֹב (ויקרא כג) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ, (שמות יב) וְהִיָּה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאָרֶץ. וְשָׁם הוּא קִיוּם שֶׁל מְצוּוֹתֶיךָ.

אָמַר לוֹ, מָה שְׁהִזְהַרְתָּ, מִשְׁלִים אוֹתָךְ, וּמָה שְׁיַעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאָרֶץ הַקְּדֹשׁ, יְהִי חֲלֻקָּה עִמָּהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (ישעיה נג) לָכֵן אֲחַלֵּק לוֹ

כרבים - אלו הצדיקים של ישראל, ואת עצומים יחלק שָׁלָל - אלו האבות. ולמה? תחת אשר הערה למות נפשו.

שָׁאֵמַר רבי חייא סבא, לא מצאתי רועה שמסר נפשו על צאנו כמשה, שאמר (שמות לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. מה זה מחני נא? מן העולם הזה ומן העולם הבא, לקים תחת אשר הערה למות נפשו.

וְאֵת פְּשָׁעִים נִמְנָה (ישעיה נג) - שנקבר עם מתי מדבר, שהיו רשעים לפני הקדוש ברוך הוא, (שם) והוא חטא רבים נשא - שלא זז משם עד שמחל להם הקדוש ברוך הוא, ולפשעים יפגיע - שהרבה תפלתו עליהם.

וַיַּעַל כן שלשתם חקוקים למעלה. בא רבי יוסי ונשקו והרפיבו על כתפו שלשה מילין, וקרא עליו (שם נד, יג) וכל בניך למודי ה'.

יש כת אחת שיתרחקו מן החכמה הזאת וישתתפו להם טענות רבות, וכלם מסכימים בגדל מעלת החכמה, יש שיאמר שהיא חכמה נשגבה ואין הכל ראויים להכנס אליה עד שידמה בדעתו להעניש לנושאים ונותנים בה באמרו שהוא מקנא קנאת השם צבקות וקנאת תורתו בראותו כי שלחו ידם במקום גבוה לעסק באלקות וכו', ויש עוד כמה בחינות יפלו תחת סוגי סברות אלו שבארנו.

והנה אל שלשה אלו נאמר: כי כל מגמתם לרומם החכמה הזאת, ובאמת הם פסולים להעיד על זה, וכי מי שלא ראה הירח יבוא ויעיד כמו מי שראהו, והן אמת החכמה רמה ונשגבה, אמנם עליהם ועל רוממותם נאמר: "אשר יאמרך למזמה נשא לשון עריף", ועליהם נאמר: "ראמות לאויל חכמות בשער לא יפתח פיהו", וכתוב: "בקש ליץ חכמה ואין ודעת לנבון נקל אני אהבי אהב ומשחרי ימצאני", ויש כיוצא בזה רבו מספר במוסרי שלמה המלך עליו השלום, ועל כזה אמר דוד המלך עליו השלום: "חלקי ה' אמתתי לשמר דבריך", ירצה כי לשמר דברי השם אני נשפיל עצמי, כי על כזה נאמר: "אל תהי צדיק הרבה ואל תרשע הרבה".

(עמק המלך בהקדמה פרק שביעי)

שְׁנָה רבי שמעון, בא וראה, הקדוש ברוך הוא לא עשה את השמש אלא לשמש בני אדם. בא וראה, בשלש מאות ותשעים מקומות של ישוב הארץ הולך השמש ועולה ויורד, ומדרגות ומעלות ידועות יש לו, והינו שכתוב (שם לח) הנני משיב את צל המעלות אשר ירדה במעלות אחרו.

אמר רבי יוסי, איך היא עולה? אמר רבי, כבר למדנו במשנה מבעלי הישיבה, שהעולם הוא עגל כפדור הזה, וכשיוצא מהמזרח, הולך בעגול, עד שמגיע למטה, ואז נעשה הערב, ובאותה שעה הולך ויורד בגלגלים של מדרגות ידועות, ויורד וסובב את כל הארץ והישוב.

וכשיורד ומתפסה מאתנו, מעריב לנו, ומאיר לאותם הדרים תחתינו, לפי הישוב ועגלגלות הארץ.

ואז הולך ויורד, ומפריד בין המים שפתח המים של האוקינוס ובין המים שהולכים למעלה, ומפריד באמצע המים, לעכב את הסילון של המים שיוצא מגיהנם שלא יעבר להזיק לבני אדם, ועל כן לא נקרא השמש אלא לשמש את בני האדם, שעל כן נקרא השמש - שמש, שמשמש את הכל. אמר רבי אלעזר, אלמלא שהשמש ששוחה בים האוקינוס, היה שורף ומבעיר את כל העולם.

יורד למתחת לארץ של הישוב, ומגיע לאותה דרגה שנקראת קרבוסא בלשון יון, ומאותה הדרגה מתחיל לעלות למעלה, וקול גלגליו נשמע לכל הרקיעים במסעותיו ללכת עם שירתו שהוא אומר, ולא היה אדם ששומע אותו פרט למשה, שהיה הנאמן של המלך, ויהושע שמשמש אותו.

וכשהצטרף אותו יהושע לערוך קרב, והיה שומע קול נעימת ונהימת השמש, לא יכל לסבל אותו, מה כתוב? (יהושע י) ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום. מה זה דום? דום מלומר שירה. דום מקול הנעימה והנהימה שלך, שהרי היה שומע את קול מסעותיו במסעו.

אמר רבי בא, שש מאות וארבעים מסעות עשה השמש, כחשבון שמש, בין יום ולילה, וסובב את כל העולם בהקפה, ולשם

מה צריך? לרפך ולחמם את הארץ, ולדשן עשבים ויבולים,
ולהצמיח פרות ואילנות.

אמר רבי יהודה, בא וראה, כמותו הגון שלמעלה עשה הקדוש
ברוך הוא למטה. מה למעלה יש שמים, אף למטה יש שמים.
ולמה נקראו שמים? אמר רבי יהודה, אש ומים.

אמר רבי יצחק, מכאן (איוב כה) עשה שלום במרומיו. לא כתוב
במלאכיו, אלא במרומיו, על אותם האש והמים, ועושה
שלום ביניהם. כמו הגון הזה למטה, אש ומים.

וחזר הרקיע מתחת, ומחמם האדמה מחמימות האש והשמש,
ומוריד הקדוש ברוך הוא המים על הארץ ומקרר האדמה,
ומסיע את החמימות שלמעלה, וזה וזה מולידים ומצמיחים את
הארץ. ואת כלם ברא הקדוש ברוך הוא לתועלת בני האדם.

רבי אבהו ורבי חייא ורבי נתן היו הולכים בדרך. אמר רבי נתן, לא
תהיתם על בעלי המשנה הללו, שגזרת פיהם כגזרת מלאכים
קדושים? ואני זכרתי מה שאמרו, שהרי השמש נאצל אורו מזיו
האספקלריה שלמעלה, והאורה הזו אינה שלו. משמע שכתוב
(בראשית א) 'יהי מארת, הנה לומר לומר יהי אורות, מה זה מארת? אמר
רבי זירא, מן אורות, מ' תוספת לשמש, כלומר מן אורות, והתבה
היא אורות.

אמר רבי חייא, אל תתמה עליו, שהרי התורה נאצלה מן החכמה
שלמעלה, והשמים נאצלו מאותו הרקיע העליון שעל ראש
החיות, וכמו זה, כשתסתכל, כל מה שלמעלה ולמטה נאצלו זה מזה
וזה מזה, והקדוש ברוך הוא על הכל, ומכפסא כבודו מתחילים להיות
נאצלים זה מזה, וכפסא הכבוד ממנו, וכלם כאין חשובים לנגדו. זהו
שכתוב (דניאל ד) וכל דירי הארץ כאלו לא חשובים.

אמר רבי אבהו, שלא יהיה לך זה קשה, שהרי הראש שלנו
להבדיל, מתחיל בראשונה ללמד את התורה לתרגמן,
והתרגמן לסמוכים לו, והסמוכים לו לסמוכים לו. נמצא, שכאשר
מסתים השעור, שכלם תלויים מן הראש. וכמו זה תמצא למעלה
ולכל העולמות.

וְאָמַר רבי אָבֵהוּ, מִשֶּׁה נֶאֱצַל מֵהַזֵּיו הָעֲלִיּוֹן, יְהוֹשֻׁעַ נֶאֱצַל מִמִּשֶּׁה, הַזְקָנִים נֶאֱצְלוּ מִיְהוֹשֻׁעַ, הַנְּבִיאִים נֶאֱצְלוּ מִן הַזְקָנִים, הַנְּשִׂאִים וְרֵאשֵׁי הָעָם נֶאֱצְלוּ מִן הַנְּבִיאִים, וְכֻלָּם זֶה מִזֶּה.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים פָּגְשׁוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמְרוּ, הִנֵּה אֶחָד מִבְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה בָּא. אָמְרוּ לוֹ: וְדַאי שְׁאֲמַרְתָּם שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נֶאֱצַל אוֹרוֹ מִזֵּיו הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שְׁלַמְעֵלָה? אָמַר: כִּי הוּא!

פְּתַח וְאָמַר (שיר ד) מֵעֵין גַּנִּים בָּאָר מִים חַיִּים וְנִזְלִים מִן לְבַנוֹן. קוֹרְאָה מֵעֵין, וְאַחַר כֵּן בָּאָר, וְאַחַר נִזְלִים. בְּפִסּוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, שֶׁהָרִי הַמֵּעֵין נִמְשָׁךְ מִן הַבָּאָר, וְהַבָּאָר מִן הַנִּזְלִים, וְהַנִּזְלִים מִן לְבַנוֹן. לְדַעַת שְׁכָלָם נֶאֱצְלוּ זֶה מִזֶּה וְזֶה מִזֶּה. כֵּן הוּא הַשֶּׁמֶשׁ, הָאוֹר אֵינוֹ שָׁלוֹ, אֶלָּא נִמְשָׁךְ חוּט אֶחָד שֶׁל זֵיו שְׁמַאִיר לְשֶׁמֶשׁ.

שְׁהָרִי שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנַתְנוּ, הָאוֹר שֶׁבָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתַחֲלָה, אָדָם הָיָה רוֹאֶה בּוֹ וְצוֹפֵה מִרְאֵשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹפּוֹ. בָּא וְרָאָה, אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֶחָד מִשְׁשֵׁים אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשָּׁה חֲלָקִים מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שֶׁל הָאוֹר הַהוּא שְׁנַגְנָז, וְאֶפְלוֹ בָּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה אֵין אִישׁ יָכוֹל לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, כֹּל שֶׁכֵּן בְּאוֹתוֹ הָאוֹר.

וְהָרִי אָמְרָנוּ, שְׁאִישׁ יִסְתַּכֵּל בּוֹ מִרְאֵשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם? אֶלָּא כֵּן גִּזְרָנוּ בְּמִשְׁנָה שְׁלָנוּ, שֶׁבָּאוֹר הַהוּא יָכוֹל הָאִישׁ לְדַעַת וְלִרְאוֹת אֶת אוֹר הַחֲכָמָה, כֹּל מֵה שֶׁהָיָה, וְכֹל מֵה שֶׁיְהִיָּה, מִרְאֵשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְהַהוּא נִגְנָז לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. מֵה זֶה לְעוֹלָם הַבָּא? כְּשֶׁתִּצָּא הַנְּשִׂמָה הַקְּדוּשָׁה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְיִלָּךְ בּוֹ לְעוֹלָם הַבָּא.

בָּא וְרָאָה, כְּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, לְחֵם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה. מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנֵהֲנָה מֵהַזֵּיו הַהוּא. וְאֵף עַל גַּב שְׁיִרְדַּ מִשָּׁם, וְהָאוֹר הַהוּא לֹא יִרְדַּ עִמוֹ, לֹא הָיוּ יְכוּלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָי מִשֶּׁה מִמֵּה שֶׁהִסְתַּכֵּל בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה שָׁם, וְנִשְׁאָרוּ פָנָיו מְאִירִים כְּשֶׁמֶשׁ הַזֶּה.

סָטָה רַבִּי אֶלְעָזָר לְצָרְכוֹ, וְהֵם הִלְכוּ אַחֲרָיו לְלוּוֹתוֹ לְדַרְכוֹ שְׁלִשָּׁה מִיָּלִין. אָמְרוּ לְרַבִּי אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעָלֵי הַיְשִׁיבָה, שְׂאֲחַר גְּבוֹ שֶׁל מִשֶּׁה הָיִיתֶם, כְּשֶׁנִּתְּנָה תוֹרָה עַל יְדוֹ. הִלְכוּ רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי נִתָּן, וְרַבִּי אָבֵהוּ לֹא רָצָה לְהַפְרִד מִמֶּנּוּ, וְהִלָּךְ עִמוֹ לְדַרְכוֹ.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת פִּי וְאָמַר, (בראשית א) **וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת.**
בֹּא וּרְאֵה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה שְׂמוֹנֵה עָשָׂר רְקִיעִים
שְׁנוֹסְעִים לְמַסְעֵיהֶם וְסוֹבְבִים אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְכָל אֶחָד מֵתַעֲכֵב אוֹתוֹ
הַשְּׁעוֹר שֶׁנִּתֵּן לוֹ מְאֹדוֹנוֹ, וְכִשְׂמֵשָׁלִים הֶרְקִיעַ הֵהוּא אֶת הַשְּׁעוֹר הַהוּא,
מִתְחַדָּשִׁים בְּעוֹלָם דְּבָרִים טוֹבִים גְּדוֹלִים וְרַבִּים.

וְחוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם אוֹתָם טַפְשֵׁי הַלֵּב, שֶׁמִּסְבּוֹב הֶרְקִיעַ הֵהוּא זֶה
נַעֲשֶׂה, וְלֹא כִּף הוּא, שֶׁהָרִי כָּל יוֹם וְיוֹם מְחַדָּשׁ הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מִבְּקָר עַד עָרֵב דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים גְּדוֹלִים וְחֻזְקִים, וְלַפְעָמִים
שֶׁמִּשְׁלִים הֶרְקִיעַ הֵהוּא אֶת מִסְעוֹ, וַיִּפְגַּשׁ בְּעוֹלָם אֶת גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיוֹן, וְחוֹשְׁבִים טַפְשֵׁי הַלֵּב שֶׁבְּגִלְלַת הֶרְקִיעַ הֵהוּא זֶה הִיָּה, וְטוֹעִים
בְּלַבָּם בְּטַפְשׁוֹת.

וַנַּעֲשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הֶרְקִיעַ הֶרְבִּיעֵי הַהוּא, וְהִנִּיחַ בוֹ אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ, וּמִסּוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּעֵדָנִים וְזִמְנִים לְתוֹעֵלַת שָׁל
הָעוֹלָם לְבְנֵי הָאָדָם. וְלִמְדָנוּ בְּמִשְׁנֵה שְׁלָנוּ, שֶׁלֹּשׁ מְאוֹת וְאַרְבָּעִים
חֲלוֹנוֹת הוֹלֵךְ הַשֶּׁמֶשׁ, עוֹלָה וְיוֹרֵד בְּעֵדָנִים וְזִמְנִים.

וְהוֹלֵךְ וּמִתְחִיל מִחֲלוֹן הַמְּזֻרָח, מְאוֹתוֹ הַחֲלוֹן שֶׁנִּקְרָא נֶגֶה, וְהוֹלֵךְ
בְּעֵגוֹל עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְחֲלוֹן שֶׁנִּקְרָא קְרִבּוֹסָא. אֲזִי הוֹלֵךְ לְסוֹף
הַצָּפוֹן שֶׁשָׂה חֲדָשִׁים, עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְחֲלוֹן שְׁזוּהָר, וְהוֹלֵךְ שֶׁשָׂה חֲדָשִׁים
לְהַשְׁלִים שָׁנָה לְתוֹעֵלַת הַבְּרִיּוֹת, לַעֲשׂוֹת זְרִיעָה וְקִצִּירָה.

זָהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית ח) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקִצִּיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ
וְחֹרֶף. וּבִהַשְׁלֵמָתוֹ לְצַד הַדְּרוֹם, לְפִי יֵשׁוּב הָאָרֶץ, קִצִּיר וְחֹם
וְקִיץ. וּבִהַשְׁלֵמָתוֹ לְסוֹף הַצָּפוֹן - זֶרַע, קָר וְחֹרֶף. וְהַכֹּל לְפִי יֵשׁוּב
הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׂאֲמָרְנוּ. וּבִגְנוֹן הַזֶּה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בְּנֵי אָדָם
בְּאוֹר הֶרְקִיעַ הַזֶּה, אֲזִי כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּאוֹר הֶרְקִיעַ
שֶׁעַל רֹאשׁ הַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מְאֹרֶת, לְמָה חָסַר וַיִּי״ו? אָמַר לוֹ, עַל מַה שְׂאֲמָרְנוּ
בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂאִין אוֹרוֹ שְׁלָם, שְׂאִין אוֹרוֹ רַק מַה שֶׁמִּקְבֵּל כְּחוֹט
אֶחָד אַחַר הַכֶּתֶל מִן הָאוֹר הֵהוּא שֶׁלְּמַעְלָה.

וּבְגִלְגָּל זֶה לֹא נִקְרָא אוֹר שְׁלָם, וְלֹא רָאוּי לְהִקְרָא שְׁלָם אֶלָּא אוֹתוֹ
הָאוֹר שֶׁנִּקְרָא וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרָה. וְהֵהוּא שֶׁנִּגְנְזוּ לְצַדִּיקִים הוּא
אֶחָד מִשְׁשִׁים אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשָּׁה חֲלָקִים מִן הָאוֹר שֶׁשׁוֹרָה עִם
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֶחָד מִשְׁשִׁים אֲלָפִים וְשִׁבְעִים

וּחִמְשָׁה חֻלָּקִים מִן הָאוֹר הִגָּנוּז לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא אוֹר שְׁלֹם הָאוֹר הַזֶּה שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא רְאוּי לְהִקְרָא.

וּלְפִיכֵן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא יִקְשֶׁה לָכֶם שְׁכָתוּב מְאֹרֶת וְלֹא שְׁלֹם, שְׂאֲנִי לֹא עָשִׂיתִי אוֹתוֹ, אֲלֵא לְמָה שְׁכָתוּב (בראשית א) לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ, לְשִׁמְשׁ אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ, וְדִי לָכֶם לְבְנֵי הָאָרֶץ לְמֵאוֹר הַזֶּה שִׁשְׁמֵשׁ אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה הָאוֹר הַקָּטָן הַזֶּה לֹא יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, הָאוֹר הִגָּנוּז לְצַדִּיקִים עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, וְכָל שְׂכָן הָאוֹר שֶׁל הַמְּאוֹר שְׁשׁוּרָה לְפָנָי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן. **בָּא** לְנִשְׁק אֶת יָדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, כַּעַת יִדְעָתִי שְׁבֹאֲמַת הַמְּאוֹרֶת הַזֶּה חֶסֶד, וְרְאוּי לוֹ לְהִיּוֹת חֶסֶד יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אוּי לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּצָּא מִמֶּנּוּ, שְׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה שְׂאֵלְתִי עַל זֶה, וְלֹא מִצָּאתִי אֶת עַקֵּר הַדְּבָר, רַק עֲכָשׁוּ. אוֹתָהּ הַדְּרִךְ שִׁיִּצָּאתָ בָּהּ, תִּהְיֶה סִימָן שֶׁל בְּרָכָה לִי עַל שְׁפָגְשֵׁתִי אוֹתָךְ.

יָשַׁב עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלָמַד כָּל סֵפֶק וְקִשְׁיָא שֶׁהָיוּ לוֹ, וְלָמַד אוֹתוֹ שְׁשִׁים טַעֲמִים בְּפִרְשַׁת בְּרֵאשִׁית. הֵלֶךְ לְדַרְכּוֹ.

מִצָּא אֶת רַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר לוֹ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ רַבִּי אֲבָהוּ, שְׂאֵטְעִים מְאוֹתָהּ הַמְּתִיקוֹת שֶׁל הַדְּבָשׁ שְׁמִצִּית מְגִזְרַת קְדוּשִׁים עֲלִיּוֹנִים. אָמַר לוֹ, חֲרִיּוֹת דָּקֵל שְׂאִין בְּהֵן פְּרוֹת וְסִבִּיאַת הַדְּבָשׁ אֵין מְתִישְׁבִים יַחַד. וְאֵף עַל פִּי כֵן לָמַד אוֹתוֹ.

בְּבָה רַבִּי חֲזִיָּא וְאָמַר, נִדְרָתִי עָלַי, שְׁעַד שְׂאֵלְמַד לְפָנָי בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה הָעֲלִיּוֹנָה, לֹא אֲשַׁב כְּאֵן. יָשַׁב שָׁם שְׁתֵּים עָשָׂרָה שָׁנִים. כְּשֶׁבָא, קָרְאוּ לוֹ רַבִּי חֲזִיָּא הַגְּדוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאוֹר הִגָּנוּז לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא, אוֹתוֹ שֶׁהוּא גָנוּז. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים צז) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וְלִישְׂרֵי לֵב שְׁמִחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאוֹרֶת (בראשית א). רַבִּי פְּנַחֵס פֶּתַח בְּפִסּוּק הַזֶּה (שיר א) צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֹמָה בְּעֵטְרָה שְׁעֵטְרָה לוֹ אִמּוֹ. אָמַר רַבִּי פְּנַחֵס, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מִצָּאנוּ עֵטְרָה שְׁעֵטְתָהּ בַּת שְׁבַע לְשְׁלֹמָה. כַּעַת יֵשׁ לוֹמַר, זֶה שְׂאֵמַר רַבִּי יִצְחָק מָה זֶה צְאִינָה וּרְאִינָה, הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב בְּאוֹ וּרְאוּ, מָה זֶה צְאִינָה?

אָמַר, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפִּסּוּק הַזֶּה שְׁנִקְרָא עַל אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שִׁיִּצָּאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְנִקְבְּרוּ בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה. אָמַר

רבי אלעזר, ושיצאה נשמתם שם. ועתידה בת קול להעיר בכל ציון וציון של בתי הקברות, ואומרת: צאינה וראינה, צאו מתחת רקבונות העפר והתעוררו משנתכם. בנות ציון - כמו שנאמר (מלכים ב' כג) מה הציון הלז.

אמר רבי פנחס, זכאים אתם הצדיקים לראות את זיו הכבוד העליון של המלך הקדוש, שהשלום כלו שלו, ובאיזו זכות? בשביל העטרה שעטרה לו אמו, בשביל אותו הכתר שהכתירו אותו הצדיקים בדברי תורה בעולם הזה. אמר רבי אבהו, אמו, ומהו? אמו, ואיזהו אם של הקדוש ברוך הוא? אלו הצדיקים שהם אמה הידועה לו.

ביום חתנתו - החתנה הזו ממי היא? אמר רבי פנחס, מהאם ההוא, חתנה של אותו האם שלו. מהו חתנתו? ביום שהכשרו לעשות את מצוות התורה, שהוא שמחת הצדיקים. ואימתי הכשרו? אמר רבי יצחק, משלש עשרה שנים ומעלה, שאותו היום חובה על הצדיקים לעשות שמחת הלב כיום שעולה לחפה, ומשום אותה הזכות עתיד הקדוש ברוך הוא לעורר אותם ולהעביר פרוז לפנייהם בחדוה: צאינה וראינה בנות ציון.

אמר רבי יצחק, בא תשמע, יהי מארת ברקיע השמים. רבי יצחק אמר, כשהקדוש ברוך הוא מחיה את המתים ויעביר פרוז על כל ציון וציון, באותו הזמן תרד אותה הנשמה, כמו האור והמאור שיאיר באור של רקיע השמים על אותו הגוף שיתעורר מן הארץ. זהו שכתוב יהי מארת ברקיע השמים. ולמה? להאיר על הארץ, על אותו הגוף שיוצא מן הארץ.

רבי אבהו אמר, זוהי זהר הרוח השורה על הגוף להחיותו ולהאיר אפלו. זהו שכתוב יהי מארת ברקיע השמים, ולמה? להאיר על הארץ, על היוצא מן הארץ, כמו שאמרנו.

רבי יהודה בן פזי פגש את רב נחמן. אמר לו, אותה הרוח שעתיד הקדוש ברוך הוא להחיות בה את המתים מהי? אמר לו, היא רוח האספקלריה של מעלה, כאשר ישיגו בני אדם הדעות הנכונות. ומנין לנו זה? ממה שכתוב (יחזקאל לו) ונתתי רוחי בכם וחייתם. לא נאמר ונתתי רוח בכם, אלא רוחי, אותו הנאצל מהאספקלריה שלי,

וְכַתּוּב (שם) וְאֵת רוּחִי אֲתֵן בְּקַרְבְּכֶם, וְאַחַר כֵּךְ יִהְיֶה סִימֵן יְדוּעַ בְּעוֹלָם.
זֶהוּ שְׁכַתּוּב (בראשית א) וְהָיוּ לְאֵתֶת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ (בראשית א). רַבִּי אֲבָהוּ פָתַח, (תהלים ח) מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ וּבֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ וּתְחַסְרֵהוּ מֵעַט מֵאֱלֹהִים. רַבִּי תַנְחוּם אָמַר, בְּשַׁעַה שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבֹרָא אֶת הָאָדָם, נִתְיַעַץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם הַסּוֹבְבִים אֶת כְּסָאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ לוֹ: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מָה טֵיבּוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מָה אָנוּשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ?

דָּבָר אַחֵר נַעֲשֶׂה אָדָם, רַבִּי בּוּטָא בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹ אָמַר, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה וְלֹא מְצִינוּ שְׁנִיתְיַעַץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם עַל שׁוּם דָּבָר מִכָּל מָה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וַעֲזַר מְצִינוּ, שָׂאִין לְמַעְלָה וּלְמַטָּה שְׂמִשְׁיָגִים לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם רָצִים לְהַשִּׁיג, מִיַּד חוֹזְרִים לְאַחֹר מִהַשְׁגָּתָם, כְּמוֹ עוֹף הַנִּקְרָא קַנְבוּסָא דְקוֹנָאֲרֵי הַזֶּה, שְׂפוּרַח וְחוֹזֵר לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרָה. כֵּךְ הֵם, עַד שְׂחוֹזְרִים וְאוֹמְרִים (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וַעֲזַר אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מְצִינוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא הָאוֹר הָרִאשׁוֹן, וּבְרָא מִזֶּה הָאוֹר שְׂאָר הַמְּשֻׁמְשִׁים שְׁלוֹ. אִם הָאוֹר שֶׁנִּבְרָא בְּתַחֲלָה לֹא נִתְיַעַץ עִמּוֹ, כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׂאָר צְבָאוֹתָיו, כָּל שְׂכָן וְכָל שְׂכָן (תהלים קמד) אָדָם לְהִבָּל דָּמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִנֵּחַ לְרַבִּי בּוּטָא, שְׁעַם בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה שֵׁם אֶת מְדוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוּטָא, אֲנִי לֹא זָכִיתִי שִׁיְהִיָּה מְדוּרֵי עַמָּהֶם, אָבָל הַקְּשִׂיא הִיְתָה שְׁלָהֶם.

וְתַרְוִיץ שְׂמַעְתִּי שְׂאָמַר רַבִּי בּוֹ, כְּמַלְךְ הַזֶּה שֶׁהִיָּה שׁוֹלֵט עַל הַכָּל, וְרָצָה לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ שְׂכָלָם כְּלוּלִים בּוֹ וְהוּא הַכָּל, עֲשֶׂה עַצְמוֹ בְּלִשׁוֹן רַבִּים. כֵּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְרָצָה לְהִרְאוֹת שְׂכָל הָעוֹלָם שְׁלוֹ, כָּלֵל אֶת הַכָּל בְּיָדוֹ, וְאָמַר לְשׁוֹן רַבִּים לְהִרְאוֹת שֶׁהוּא הַכָּל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם קוֹל מְמֻרָמִים שְׂמַעְתִּי מִזֶּה, אָמַר שֶׁהִיָּה יָפָה, שָׂאִין הַתּוֹרִץ הַזֶּה מִתִּישָׁב בְּלִבִּי.

רַבִּי שְׂמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי בָּא לְטַבְרִיָּה לְטַהַר אֶת כָּל שׁוּקֵי טַבְרִיָּה, רָאוּ אוֹתוֹ רַבִּי פְּנַחֵס וְרַבִּי בָּא וְרַבִּי יִצְחָק. אָמְרוּ: עַד מָתִי נִשְׁבַּ בְּקִיּוּם אַחַד וְלֹא נוֹכַל לְלַכֵּת? אָמְרוּ: הִנֵּה מִבְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה כָּאן, נִשְׂאָל לְפָנָיו.

בא לשם רבי אבהו. אמר לו: אם לא נשמע דבר זה, הרי יפתח פיהם של המינים בפסוק הזה. אמר לו: יאמר לנו מר את עקר הפסוק הזה. אמר לו: מה הוא? אמר לו: זה נעשה אדם בצלמנו כדמותנו.

אמר רבי שמעון, כתוב (ישעיה מב) החרשים שמעו והעורים הביטו לראות. וכי לעורים ולחרשים אמרה התורה את זה? אלא עורים, שהם עורים בתורה, שדרך הישר לפנייהם, והולכים ארחות עקלקלות כעורים, ולא יודעים את עקר הדבר. הפסוק הזה נגזר במשנה שלנו, וכך גזרנו.

בשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, המים היו העקר של הכל, וממים השתיל את כל העולם. ועשה הקדוש ברוך הוא שלשה אמנים שיעשו את אמנותו בעולם הזה, ואלו הם: שמים, וארץ, ומים. ועל ידי אלו נברא כל מה שבעולם הזה.

והזמין את שלשת אלו, את כל אחד מהם, להוציא בריות שצריך לעולם. הזמין את המים. אמר להם: אתם תוציאו את הארץ מתחתכם, ואתה לך תתכנס למקום אחד. והמים עשו כן. זהו שכתוב (בראשית א) יקוו המים.

קרא לארץ. אמר לה: את תוציאי ממך בריות, בהמות וחיות וכדומה להם. מיד עשתה כן. זהו שכתוב (ש) ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה.

קרא לשמים. אמר להם: אתם הבדילו בין מים למים. עשו כן. זהו שכתוב (ש) ויעש אלהים את הרקיע. קרא לארץ. אמר לה: הוציאי דשאים ועשבים ויבולים ועצי השדה. מיד מה כתוב בה? (ש) ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע.

קרא כמו כן לשמים. אמר להם: יהיו בכם אורות ומאורות להאיר על הארץ, זהו שכתוב (ש) יהי מארת ברקיע השמים. קרא כמו כן למים. אמר להם: אתם תוציאו רמש של דגים ועופות וכדומה להם. זהו שכתוב (ש) ישרצו המים שרץ נפש חיה. ועל ידי שלשת אלה נעשה כל מעשה בראשית, כל אחד ואחד למינו.

בשברא היום הששי, כלם היו מזמנים לברא כמו שאר הימים. אמר להם הקדוש ברוך הוא: שום אחד מכם לא יכול לעשות הבריה הזו לבדה כמו שאר כל הבריות שהיו עד כאן, אלא כלכם

תתחברו יחד, ואני עמכם, ונעשה אדם, שהרי אתם לא תוכלו לעשותו לבדכם, אבל הגוף יהיה של שלשתכם, והנשמה שלי.

וְלִפְיִכֶּךָ קרא להם הקדוש ברוך הוא ואמר להם נעשה אדם, אני ואתם. אני את הנשמה, ואתם את הגוף. וכך הוא, שהגוף הוא משלשתם, שהיו אמנים במעשה בראשית. ואת הנשמה נתן הקדוש ברוך הוא, שהשתתף עמהם בה.

בְּצִלְמוֹנוּ כדמותנו, כלומר שראוי לנו, באותו הגוף שנלקח מכם, לדעת ולהדמות לכם כמו אותו שנלקח ממני, שהוא הנשמה, שיפרד ממעשי העולם, ותהיה תשוקתו ורצונו לעליונים הקדושים.

וְעוֹד בצלמנו כדמותנו, שהגוף שנלקח מכם לא יהיה בקיום כמותכם. מה זה כמותכם? כמותן הבריות שהוצאתם, על שהוא עפר כשאר כל הבריות. והנשמה הקדושה ההיא שאני נתתי בו, שיהיה לה קיום לעולמים, שאינה גוף, ותדמה לקיום שלי.

אָמַר רבי אבהו, זהו ברור הדבר, משום שנמצא שבבראשית היו שלשת אלו - שמים וארץ ומים.

רַבִּי אֱלֶעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמֵעוֹן אָמַר, יפה הוא. אבל הארץ לקחה את כח שלשתם לבדה, עד שהיו בה ארבעה יסודות קיימים - מן השמים שנים, ומן המים אחד, והאחד שבה. והיא הוציאה את הגלם של אדם, והקדוש ברוך הוא את הנשמה. זהו שכתוב (שם ב) וייצר ה' אלהים את האדם עפר מן האדמה ויפח באפיו נשמת חיים. הרי שניהם - הארץ והקדוש ברוך הוא - שהשתתפו יחד לעשות אותו, ובגללו אמר נעשה אדם. שהקדוש ברוך הוא אמר לה עשי את הגוף, ואני את הנשמה. אמר רבי יצחק, הנה כל הספק הזה עבר מעמנו.

עוֹד אמר רבי אלעזר, כגון זה שתף הקדוש ברוך הוא את העולם בבריאית בני אדם, שהרי שנינו שלשה שתפים באדם, האיש ואשתו והקדוש ברוך הוא. אמר רבי יהושע, כגון זה השמים והארץ והקדוש ברוך הוא. אמר רבי שמעון, שמים כנגד איש, ארץ כנגד אשתו, ולעולם הקדוש ברוך הוא משתף עמהם, ועל כן נאמר נעשה אדם, בלשון שתפות, ואין הקדוש ברוך הוא משתף עם שום בריה זולת עם אדם.

אמר רבי יוסי, ובשאר הבריות מי משתף עמהם? אמר רבי שמעון, כח האדמה, שאמרו שהיא נפש חיה. אבל הקדוש ברוך הוא אין משתף אלא על האדם בלבד.

אמר רבי יהודה, אוי להם לרשעים שאינם רוצים להדבק בשתפות של הקדוש ברוך הוא, במה? אמר רבי יצחק, באותה הנשמה שהוא נתן, אלא הולך ודבק בכח הבהמות. זהו שכתוב (תהלים מט) ואדם ביקר כל ילין נמשל כבהמות נדמו. כל ילין, שלא רצה לעמד באותו יקר ותפארת של הנשמה. אבל מה חטאתו שעשה? שנמשל כבהמות, באותו הכח שלהן הנכרת והנדמה מהרה, ולא תעלה למעלה.

אמר רבי שמעון בן פזי, זה הולך, כמו מה שאמר רבי יעקב בן אידי, שאמר רבי יעקב בן אידי, מה שכתוב (איוב כח) וכל יקר ראתה עינו, אלו נשמתן של צדיקים, שהם יקר ותפארת לעולם ולעולמי עולמים.

אמר רבי אבהו אמר רבי יונתן, בא וראה מעלתו של אדם שהבדילו הקדוש ברוך הוא מפל שאר הנבראים, איך? אמר רבי אבהו, כל מה שברא הקדוש ברוך הוא, אמר לפועלים האלה שהם יעשו לבדם, ולא נתיחד הוא עמהם. אמר על בריות הארץ תוצא הארץ נפש חיה וגו', אמר למים ישרצו המים, והוא לא נתיחד עמהם.

בשברא האדם, נתיחד הקדוש ברוך הוא עמהם בעשיתו ואמר נעשה אדם. ונתן בו קלסתר פנים, ראיה, ריח, קומ"ה, הליכ"ה, משו"ש, דבור"ר, עשי"ה. המשילו במעשה ידיו, זהו שכתוב (תהלים ח) תמשילוהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו.

ובשזרק בו נשמה, קם על רגליו, ונדמה לתחתונים ולעליונים. נדמה גופו לארץ, ונשמתו לעליונים, בתאר, והדר, וכבוד, באימה, וביראה. זהו שכתוב (שם) וכבוד והדר תעטרהו.

אמר רבי יונתן, ראש הפסוק הזה ספק בלבי, שכתוב (שם) ותחסרהו מעט מאלהים. אמר רבי אבהו, בנשמתו שהיא קדושה ודומה לו, אבל מה חסרון הוא? על שהיה גוף ונלקח מן הארץ.

ואם תאמר בדעת ובחכמה - אי אפשר, שהרי רחוק הוא האדם מן העליונים, שאמר רבי אלעזר אמר רבי תנחום, המלאכים

הקרובים מקבלים כח שפע אספקלריה של מעלה תחלה, ומהם יורד לאותם שאינם קרובים, ומהם יורד לשמים וכל צבאם, ומהם אל האדם.

אמר רבי יוסי, כסא הכבוד מקבל תחלה, וממנו למלאכים העליונים, ומהם לאותם שאינם כל כך עליונים וגבוהים כמותם, ומהם לשמים, ומהם אל האדם.

אבל במה נדמה לו האדם? אמר רבי אבהו, בנשמה, שהיא קדושה, ולא תכלה לעולם, על שנטלה ממנו, מכחו ומגבורתו, ולא כמו הגוף שנטל מן האדמה, ויכלה וישוב עפר כשהיה.

אמר רבי יצחק אמר רב, אדם וזווגו עמו נבראו ביחד, זהו שכתוב (בראשית ה) זכר ונקבה בראם. ונטלה מגביו, והכינה והביאה אל האדם. זהו שכתוב (שם ב) ויקח אחת מצלעתיו.

רבי יהושע אמר, תנה הראשונה היתה, ולקחה ממנו, והיא נזקי הבריות. זהו שכתוב ויקח אחת מצלעתיו. זוהי הראשונה שנלקח ממנו, על שהיא רוח מזקת. ויסגר בשר תחתנה, שהקים אחרת במקומה.

רבא אמר, זו היתה בשר, והאחרת לא היתה בשר. ומה היתה? אמר רבי יצחק, היתה של הארץ ושמריה.

אמר רבי תנחום, כשברא הקדוש ברוך הוא את האדם, נתן זהר פניו שמאיר בכל העולם. כיון שחטא, מה כתוב בו? (קהלת ח) ועז פניו ישנא.

רבי אליעזר ורבי עקיבא היו הולכים בדרך. אמר לו רבי עקיבא, רבי, אמר לי, זה שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם, למה לא נאמר ויהי כן מיד, כשאר כל הימים, כשהיה הקדוש ברוך הוא אומר דבר, מיד נאמר ויהי כן, וכאן לא נאמר, אלא לאחר שאמר נעשה אדם, כתוב ויברא אלהים את האדם, הנה לו לומר ויהי כן!

אמר לו רבי עקיבא, וכי זאת היתה מעשה בראשית ולא יותר? והרי כתוב (שם) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים, ולא נאמר ויהי כן, אלא ויעש אלהים את הרקיע. וכן (שם) יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ, הנה לו לומר מיד ויהי כן, וכתוב ויעש אלהים את שני המארת הגדלים?

אָפֵא, אָמַר לָהּ, כָּל דְּבַר שֶׁלֹּא הָיָה בָּהֶם הַכַּח הָאֲצוּל מְלַמְעָלָהּ, נֹאמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן. שֶׁהָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אוֹתָם בְּתִשְׁלוּם כָּל פְּעֻלָּתָם, וְלֹא הִצְרָכָה לְהַמְתִּין לַכַּח הָעֲלִיּוֹן לְהַשְׁלִים תִּשְׁלוּם אוֹתָהּ הַפְּעָלָהּ.

אָבֵל בְּכָל דְּבַר וְדָבַר שֶׁהוֹצִיָּאָה הָאָרֶץ וְקִיּוּם תִּשְׁלוּם הַפְּעָלָהּ לֹא הִיָּתָה בָּהּ, הִצְרָכָה לְהַמְתִּין עַד שְׂבִיבָא הַכַּח מְלַמְעָלָהּ, וַיַּעֲשֶׂה הַקִּיּוּם וּשְׁלֵמוֹת הַפְּעָלָהּ.

וְכֵן בְּכָאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אוֹתוֹ הַדְּבַר הַמְסַפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָּה עַד שִׁיתֵּן הַכַּח שֵׁישׁ בְּיָדוֹ לְתַת, וּלְפִיכָךְ לֹא נֹאמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן, עַד שֶׁבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ הַכַּח מְלַמְעָלָהּ, וַעֲשֶׂה הַקִּיּוּם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מַה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשֵׁשׁ? אָמַר לוֹ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה פֶתַח חוֹן פֶּה לְאָדָם לוֹמַר שֶׁהוּא סִיעַ בְּשׁוּם דְּבַר מִכָּל מַה שֶׁנִּבְרָא.

הָלָבוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְגַחֲנָן רֵאשׁוּ, וְשָׁם יָדוּ עַל פִּיו וּבִכָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לוֹ, עַל זֶה שֶׁשָּׂאֲלָתָּ. הַמְרָאָה שְׂרָאִיתִי, וְקָשָׂה לִי הַדְּבַר.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, מִי יִזְכֶּה לְאָרֶךְ הַגְּלוּת הַזֶּה שֶׁנִּמְשַׁכֶּת? שֶׁהָרִי לֹא יַעֲמֵד אִישׁ שֶׁעֲתִיד לְהִגִּיעַ לְעַנְנֵי הַשָּׁמַיִם עַד הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, שֶׁהוּא בְּשֵׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים, וְלֹא בְּהַשְׁלֵמָתוֹ, רַק בְּכַח הַתְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי שֶׁלְטוֹן הָאָדָם הַהוּא אֵינוֹ אֶלָּא בְּשֵׁשׁ.

וּבְשִׁבְעֵי תִשְׁאָר שְׁמֻטָּה בְּעוֹלָם, חֲרוּב. וּבְשִׁמְנֵי יִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ מִקְדָּם, וַיְהִי מַה שִׁיְהִיָּה. עַל זֶה (ישעיה ד) וַיְהִי הַנִּשְׁאָר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ, וּבְשִׁבְעִלָם נֹאמַר (תהלים קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׁיו.

אָלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו' (בראשית ב), רְבֵּא בְּשֵׁם רַבִּי בְּרַכְיָה אָמַר, בָּא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת, כִּי לְאַחַר שְׁסַפֵּר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁהוֹצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, שְׁלֹא תֵאמַר בְּשֵׁשָׁה יָמִים נִבְרְאוּ כָּלֶם, בְּרִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְרִיָּה זֶה בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֲלֵא כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תִּדְעַ לָךְ מִתִּי הֵיוּ, (שם) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם. כְּלוֹמַר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמֶּשׁ הֵיוּ בָהֶם כָּל הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, שֶׁכְּתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם.

רַבִּי יִיסָא אָמַר, וְהָרִי כְּתוּב (שם ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם. אִם כֵּן, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמֶּשׁ הֵיוּ כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כִּף הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְּהוּ! שֶׁהָרָאָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כָּל תּוֹלְדוֹתָיו וְהַעֲבִירָם לְפָנָיו הַנְּשָׁמוֹת בְּדַמְיֹתֵיהֶם, וְהָיָה אוֹמֵר: זֶה פְּלוֹנִי וְזֶה פְּלוֹנִי, זֶה חֲכָם הַדּוֹר וְזֶה דִּין הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמִנְהִיגֵיהֶן.

רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, מֵה כְּתוּב לְמַעְלָה מִן הָעֲנִיָּן? (שם ב) וַיְכַלּוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל צָבָאָם. לְאַחַר שֶׁאָמַר (שם א, ל) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, מֵהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה? אֶת כָּל - לְרִבּוֹת עֲנִיָּן הַמְּלֹאכִים שֶׁהֵם טוֹב מְאֹד. וּבְכָל הַנִּבְרָאִים לֹא נֵאמַר אֲלֵא כִּי טוֹב בְּלַבָּד, וּבְכָאֵן כִּי טוֹב מְאֹד, מְלַמֵּד שֶׁהַמְּלֹאכִים נִבְרְאוּ, וְנֵאמַר עֲלֵיהֶם כִּי טוֹב מְאֹד.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמָה עוֹד הוֹסִיף הַכְּתוּב וְאָמַר וַיְכַלּוּ? אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, לְשׁוֹן כְּסוּף הוּא, וְכָל צָבָאָם בְּכֻלָּל, הֵם הַמְּלֹאכִים הַנִּקְרָאִים צָבָא הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו. וּכְשֶׁגָּמַר הַמְּלֹאכָה, נִכְסְפָה וְכֻלְתָּה לְכָל רוֹאֶיהָ.

אָמַר רַבִּי נַחֲמָן, וַיְכַלּוּ - כָּלוּ מִמַּעֲשָׂה, כָּלוּ מִמַּחֲשָׁבָה, וְעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיוֹם הַשְּׁבֵת דְּגָמַת עוֹלָם הַבָּא, שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁבּוֹת בְּשַׁבְּעֵי. מֵה זֶה בְּשַׁבְּעֵי? בְּאַלְף הַשְּׁבֵעֵי.

וְאָמַר רַב נַחֲמָן, נִפְשׁ יִתְּרָה נִתּוֹסַפֵּת בְּאָדָם בְּיוֹם הַשְּׁבֵת. אָמַר לוֹ, רַבִּי, מֵהִי הַנִּפְשׁ הַיִּתְּרָה הַזֹּאת? אָמַר לוֹ, רוּחַ הַקְּדוֹשׁ שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו וּמְכַתִּירָה אֶת הָאָדָם בְּכֶתֶר קְדוֹשׁ, כְּכַתְרֵי הַמְּלֹאכִים. וְהוּא

מאותו הרוח שעתיד לשרות על הצדיקים לעתיד לבא, ועל פן חיב האדם לכבד את יום השבת, על האורח הקדוש הזה ששורה עמו.

ואמר רבי נחמן, הרוח הזו איך נקראת? נקראת מכבד, נקראת קדוש. זהו שכתוב (ישעיה נח) ונקראת לשבת ענג, כמשמעו. לקדוש ה' מכבד, היא תוספת הרוח הנקרא קדוש ה', הנקרא מכבד.

אמר רבי יצחק, כשסימו המלאכות כלם, ברכם הקדוש ברוך הוא והכינם בעולם, וצוה לכל אחד ואחד שלא ישנה הכנתו מאותו הענין שעשאהו, ושכל אחד ואחד יוציא תולדתו הראוי לו מכאן ולעולם. זהו שכתוב (בראשית ב) אשר ברא אלהים לעשות. מה זה לעשות? להוליד ולהוציא כל דבר כמותו. רבי יהודה אומר, זה גוף השדים, שלא נגמרה מלאכתם.

רבי יוסי בר נחמן אמר, כיון שנכנס שבת, כל הדברים שנבראו במעשה בראשית שבתו ושקטו, כל אחד לפי בריתו. ששנינו, אותם האמנים שהיו מוציאים תולדותם בכל יום ויום, שבתו ונחו, וראו כי כלם שלמים, וכל תולדותם עמהם, בקיום ומעשה.

זהו שכתוב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם. אמר רב נחמן, כאדם המשבח ואומר, אלו הם הדברים שאין כמותם. בהבראם, רבי יצחק אמר בה"א בראם. רבי יהודה אומר בהבראם, ממש בדמותם בכחותם ובשלמותם.

ורב נחמן אמר, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, שקבל תורתו ובריתו אשר שם בו. ואלמלא אברהם שקבל תורתו ובריתו של הקדוש ברוך הוא, לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר (ירמיה לג) אם לא בריתי יומם ולילה חקת שמים וארץ לא שמתי.

ואל תתמה על זה, שהרי שנינו, כתוב (תהלים קד) הרים הגבוהים לייעלים סלעים מחסה לשפנים. אם הרים הגבוהים נבראו בעולם לייעלים, והסלעים לא נבראו אלא לשפנים, אל תתמה להיות העולם נברא בשביל אברהם, שקיים כל התורה וכל מה שנצטווה מהקדוש ברוך הוא. רבי יצחק אמר בשם רבי יהודה, בה' בראם, זהו שכתוב (שמות כג) כי שמי בקרבן.

עוד אמר רבי יצחק בשם רבי יהודה, לא נתיחד שמו של הקדוש ברוך הוא בכל הנבראים זולתי באלה, שכתוב (בראשית ב) ביום

עשות ה' אלהים ארץ ושמים, כפי שאמרנו. ולא נזכרו חיות ובהמות ולא שום נברא מאותם שהם נפסדים וכלים, אלא על אותם שהם קיימים לעולם הזכיר שמותיו.

רב הונא אמר, יום שנכספו לפני הקדוש ברוך הוא ברית שמים וארץ, וראה השבת שהיא מנוחה וקדושה, הכינו לדורות. **ולמדנו**, אין לה בכל שבת ושבת שאין הקדוש ברוך הוא הולך לחל עם הצדיקים בגן עדן, ונזונים מאותו הזיו של האספקלריה המאירה. זהו שכתוב (שיר ד) עד שיפוח היום, זה יום השבת. אלף לי את הר המור ואל גבעת הלבונה, זה העולם הבא. **ואמר** רב הונא, אל תתמה על זה, ומה בעולם הזה נותן הקדוש ברוך הוא רוח קדוש לכל אחד ואחד ביום השבת ומכתירן בו - הצדיקים שישנם בעולם הבא, אינו דין להכתיר להם ביום השבת בכתר?!

בא וראה, אמר רב הונא, אפלו הרשעים שבגיהנם מכתרים הם ביום השבת, ושוקטים ונוחים. שאמר רב הונא, אין לה רשע מישראל שאין לו מעשים טובים שמועילים להם לעולם הבא. ומתי מועילים להם? ביום השבת, להיות כלם מכתרים בכתר שבת.

אמר רבי יוסי, וכי הרשעים שחללו שבת בפרהסיא יש להם מעלה בכתר שבת? אמר לו, כן, שהרי שנינו (שמות טז) ויהי ביום הששי לקטו לחם משנה, לכה נדונים הרשעים ביום הששי משנה, להרויח להם ביום השבת.

בי יום השבת נקרא שלם, ולא נגרע. לפיכך אינו נגרע מהטוב וההנאה שבו, בין לצדיקים בין לרשעים. ולהורות שלא לחנם אמרה תורה (שמות לא) ושמרתם את השבת. והזהירה על יום השבת יותר מכל התורה כלה, ולמדנו, כל המקיים את השבת כאלו מקיים את כל התורה.

אמר רב יהודה אמר רב, לא ישב הקדוש ברוך הוא על כסא כבודו, עד שבא שבת ונתעלה וישב על כסאו. אמר לו רבי יוסי, והרי קדם שנברא העולם ישב הנה הנה ויהיה. אמר רבי יהודה, אם משמיע לנו שעל כסא כבודו ממש הוא - לא.

אף כך שנינו, עד שלא נברא העולם לא היה מי שיקלס את הקדוש ברוך הוא ויכיר אותו. בין שברא עולמו, ברא המלאכים

וּחֵיּוֹת הַקֹּדֶשׁ, הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, וּבָרָא אֶת הָאָדָם, וְכָל מוֹכְנֵי
 לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם וּלְפָאֲרוֹ. וְעַדִּין לֹא הָיָה פָּאֵר וְשִׁבַּח לְפָנָיו, עַד שֶׁנִּכְנַס
 שַׁבָּת וְשִׁקְטוּ כָּלָם, וּפָצְחוּ רִנָּה וּשְׁבַחָה הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְאָז
 יָשַׁב עַל כִּסֵּא כְבוֹדוֹ. כְּלוֹמֵר, אֲזִי הָיָה מִי שֵׁיפִיר אֶת כְּבוֹדוֹ (בִּרְאָו)
 וַיִּשְׁבַּח לְכְבוֹדוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵין לָךְ שִׁבַּח וְקְלוֹס לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ
 שִׁבְחוֹ שֶׁל שַׁבָּת הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים כְּלָם מְשַׁבְּחִים לוֹ כְּאַחַד,
 וְאֶפְלוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשַּׁבָּת מִמֶּשׁ מְשַׁבַּח לוֹ, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תהלים לב) מְזִמּוֹר
 שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת.

וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים (בראשית ב). רַבִּי תַנְחוּם פָּתַח, (ישעיה מב) כֹּה אָמַר הָאֵל
 ה' בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם וְגו', כְּשִׁבְרָא הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 עוֹלָמוֹ, בְּרָא אוֹתָם מֵאֵין, וְהוֹצִיאָם אֶל הַפְּעַל וְעָשָׂה מֵהֶם מְמָשׁוֹת.
 וּבְכָל מְקוֹם אֲתָה מוֹצֵא בּוֹרָא עַל דְּבַר שִׁבְרָאוֹ מֵאֵין וְהוֹצִיאֻו לַפְּעַל.
אָמַר רַב חֲסֵדָא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאֵין נִבְרָאוּ, וְהֵלֵא מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל
 מַעֲלָה נִבְרָאוּ? אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, כִּךָּ הוּא! אֲלֵא גוּף הַשָּׁמַיִם
 מֵאֵין הָיָה, וְצוּרְתָם מְדַבֵּר מְמָשׁוֹת, וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְתִמְצָא בַּשָּׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחַר כִּךָּ עֲשִׂיָּה. בְּרִיאָה - בּוֹרָא הַשָּׁמַיִם,
 כְּלוֹמֵר מֵאֵין. עֲשִׂיָּה - לְעוֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם, מְדַבֵּר מְמָשׁוֹת,
 מִהָאוֹר שֶׁל מַעֲלָה. וְאָמַר רַבִּי תַנְחוּם, עֲשִׂיָּה הוּא תְקוּן הַדְּבַר בְּגִדְלָה
 וּמַעֲלָה מִכְמוֹת שְׁהִיָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.

אָמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, הַפְּסוּק הַזֶּה לֹא בָּא אֲלֵא לְהַדְרִישׁ, וַיִּיצֵר בְּשֵׁנֵי
 יוֹדִין, וְכָל הַשָּׂאֵר אֲתָה מוֹצֵא בְּיוֹד אַחַד. אֲלֵא כָּל מָה שִׁבְרָא
 הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָא בְּמַעֲלָה בְּבִינָה, אֲלֵא הָאָדָם
 לְבַדּוֹ, שֶׁנֶּתַן בּוֹ כַח מִן הָעֲלִיוֹנִים לְדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב
 וּבֵין הָרָע, וְהוּא מְעַטֵּר בְּכְבוֹד וְהַדְרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ח) וְכְבוֹד
 וְהַדְרָה תַעֲטֹרְהוּ, וְהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל מַעֲשֵׂה יְדָיו. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם)
 תִּמְשִׁילָהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיָךְ. וְאַחַר כָּל הַשִּׁבַּח הַזֶּה, כְּשֶׁהוּא זוֹכֵר שֶׁהוּא
 עֹפֵר וַיִּשׁוּב אֶל הָעֵפֶר, הִכָּל נַעֲשֵׂה הֶבֶל לְפָנָיו, וְאוֹמֵר וַי. אָמַר רַבִּי
 יוֹחָנָן, חֵלֶק הַתְּבָה, וַי יֵצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֵר מִן הָאֲדָמָה,
 וַיִּשׁוּב אֶל הָעֵפֶר כְּמוֹת שְׁהִיָּה.

דְּבַר אַחֵר, וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֵר מִן הָאֲדָמָה. אָמַר רַבִּי
 שְׁלוֹם, יֵצְרוּ בְּשֵׁנֵי יְצָרִים, בְּיֵצֵר טוֹב וּבְיֵצֵר רָע, מָה שָּׂאִין בֵּין

בשאר הבריות, כדי לנסות בו את האדם ויהיה פתחון פה לצדיקים, ולא יהיה פתחון פה לרשעים.

אמר רבי אבא, מפני מה כתוב ה' ואחר כך אלהים? אלא השם שהוא שמו ממש, שם הקיום. נאמר על הנשמה, שהיא באדם, קימת. אלהים, שהוא שם משתף, נאמר על הגוף, שיש בו שתפות.

אמר רבי אבהו, שם הקיום גוזר ושולט, כמו אותו המוץ הנדף והנדרס לרגלים ולא נלזה לאחרים. ומשום כך לא נגזר במעשה בראשית אלא אות אחת משמו, והוא כמי שאמר בה"א בראם.

ושנינו בספר החכמה הגדולה של שלמה, שמה של השמטה, משא שזופה קרעי המלך, הממשלה שהטיל בה בחותם קטן, לשלט תחתיו, שנאמר (שמות טו) מי כמוכה באלים ה'.

את האדם - לרבות כל הכחות שבו. עפר מן האדמה - אמר רבי אבהו, בא וראה, איך יכול איש להתקיים בעולם הזה, שהרי התורה מעידה עליו שהוא עפר?

ואמר רבי יצחק, עפר ולא חמר, שאלו היה מחמר, היה יותר בקיום, שהרי בנין שנבנה מחמר יש לו קיום, אבל עפר ממש לא יכול להתקיים. זהו שכתוב (בראשית ג) כי עפר אתה ואל עפר תשוב. לא נאמר כי חמר אתה. אמר רבי חנין, והרי כתוב (איוב ד, יט) אף שכני בתי חמר אשר בעפר יסודם.

אמר רבי אבהו, הפסוק הזה מסייע לנו, והוא נאמר על העולם הזה שאינו כן בקיום, שזה כתוב בבני אדם, שמדורם בעולם הזה, שבנינו בטיט, והואיל ואותו הבנין בטיט הוא וראוי לקיום, מה ראוי לו ליסוד? כמו שנאמר (מלכים א ה) אבנים גדלות אבנים יקרות ליסוד הבית. אבל אינו כן הבנין החזק, שהוא בנין של טיט והיסוד הוא עפר, משום כך לא יהיה בקיום. זהו שכתוב אף שכני בתי חמר אשר בעפר יסודם, שאינו של קיום.

ויפח באפיו נשמת חיים וגו' (בראשית ב) - התורה קובלת על האדם: ראו מה שעשה בן אדם זה, שהקדוש ברוך הוא נתן בו נשמה קדושה לתת לו חיים לעולם הבא, והוא בחטאו חזר לאותה נפש חיה, שהיא נפש הבהמה שהוציאה הארץ לבהמה ולחיה. זהו

שְׁכַתוֹב (שם א) תוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמִי הוּא מִינָהּ? בְּהֵמָה
וְרֶמֶשׂ וְחַיְתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, בֵּא וּרְאֵה, וַיַּעַשׂ הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה לֹא נֹאמֵר,
אֲלֵא וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, הוּא מַעֲצָמוֹ חִזֵּר לְאוֹתוֹ כַּחַ
הַבְּהֵמִית הַנִּגְזָר מִן הָאָדָמָה, וְעוֹב כַּח הַנְּשָׂמָה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה
וְנוֹתַנָּת חַיִּים לְבַעְלֶיהָ.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, נַחֲזֵר אָנוּ לְמָה שֶׁהִתְחַלְנוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, (ישעיה מב) כֹּה
אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם. בְּרֵא גּוֹף שְׁלֵהֶם מֵאִין,
וְאַחַר כֵּן נָטָה אוֹתָם כְּאֵהֶל. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שם מ) וַיִּמְתַּחֵם כְּאֵהֶל לְשָׁבֶת.
רַק הוֹנֵא אָמַר מִכָּאן, הַנוּטָה כַּדֵּק שָׁמַיִם.

רַבֵּעַ הָאָרֶץ וְצִאָצְאֶיהָ (שם מב) - רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִתְפַּשֵּׁט בָּהּ כָּל
הַצּוּרוֹת וְהַכַּחוֹת שָׁבָה. נִתַּן נְשָׂמָה לְעַם עֲלִיָּה - לְאַחַר שֶׁהִיא
עָשְׂתָה הַגּוֹף, אֲנִי נִתְּתִי הַנְּשָׂמָה עֲלֶיהָ. מַה זֶה עֲלֶיהָ? עַל אוֹתוֹ מַעֲשֵׂה
הַגּוֹף שֶׁעָשְׂתָה. רַבִּי חֲזִיא אָמַר, עֲלֶיהָ - לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כַּחוֹתֶיהָ,
לָהֶם נִתְּתִי הַנְּשָׂמָה.

וְרוּחַ הַלֵּלְכִים בָּהּ (שם) - לְאוֹתָם הַמְּשַׁתְּפִים בָּהּ בְּכַחוֹתֶיהָ, שְׁאִין
לָהֶם אֲלֵא אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּקְרָאָה רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת
לְמַטָּה לְאָרֶץ. וְעַל כֵּן נֹאמַר נִתַּן נְשָׂמָה לְעַם עֲלִיָּה, הַשּׁוֹלְטִים עֲלֶיהָ
עַל כַּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נְשָׂמָה קְדוּשָׁה הַגְּזוּרָה מִלְּמַעְלָה. אֲבָל הַלֵּלְכִים בָּהּ,
הַמְּשַׁתְּפִים עִמָּה בְּכַחוֹתֶיהָ, אִין לָהֶם אֲלֵא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרֶדֶת
לְמַטָּה לְאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וְרוּחַ הַלֵּלְכִים בָּהּ.

פְּרָשָׁה ה. (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֵן מִקְדָּם. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי
חֲזִיא אָמְרוּ שְׁנֵיהֶם, כְּתוּב (שיר ה) אֵל גִּנַּת אֶגְזוֹ יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת
בְּאֵבֵי הַנַּחַל, רֵאָה כְּמָה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִרְהֵר וּלְדַקְדַּק בְּלָבוֹ בְּכָל יוֹם
וְיוֹם, וּלְפַשֵּׁשׂ בְּמַעֲשָׂיו וּלְדַקְדַּק בְּכָל עֲנִינָיו, וַיְהִרְהֵר בְּלָבוֹ שְׁלֹא
בְּרָאוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנִתַּן בּוֹ נְשָׂמָה עֲלִיּוֹנָה וּמַעְלָה עַל שְׁאָר
בְּרִיּוֹתָיו, אֲלֵא לְהִרְהֵר בְּעִבּוּדָתוֹ וּלְהִדְבֵּק בּוֹ, וְלֹא יִלֵּךְ אַחֲרֵי הַהֶבֶל.

שְׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָאָדָם, הִעֲלָה אוֹתוֹ לְפָנָיו בְּדַמוּתוֹ, וְהוּא יָשָׁב וְהִתְרָה בּוֹ,
וְאָמַר לוֹ: אֲנִי עוֹשֶׂה אוֹתָךְ בְּשִׁבְלִי, שֶׁתְּהִיָּה אֶתָּה שְׁלִיט וּמִלֵּךְ עַל
הַכֹּל בְּשִׁבְלִי, אֲנִי לְמַעְלָה וְאַתָּה לְמַטָּה.

ועוד, אני נותן בך נשמה לדעת השכל וחכמה, מה שאין פן לשאר
הבריות. תהיה זהיר להסתפל בכבודי, תהיה זהיר לעשות
מצוותי, וחויך ממני לא יהיה שליט ונכבד כמותך.

ומנין לנו שהזהיר אותנו, והזהיר אותנו על כך? זהו שכתוב (איוב כח)
ויאמר לאדם הן יראת ה' היא חכמה וסוד מרע בינה. כלומר,
כשתחול יראתי עליך, אז תשיג חכמה, שהיא למעלה מן הכל.
כשראה אדם שהוא שליט ונכבד על הכל, שכח את מצוות רבונו, ולא
עשה מה שנצטווה.

אמר רבי תנחום אמר רבי חנילאי, לא עשאו הקדוש ברוך הוא את
האדם, אלא להשתדל בכבוד קונו. זהו שכתוב (ישעיה מג) כל
הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו. מהו לכבודי? להשתדל ולדעת את
כבודי, ולחשב ממעשיו שינתן לו חלק טוב לעולם הבא.

אמר רב יהודה, בכל יום ויום בת קול יוצאת מלמעלה, ואימתי?
בזמן שהחמה זורחת, ואומרת: אוי להם לבריות, שאינם
רואים את כבודי, ואינם מסתכלים לדעת ולחקר את כבודי.

שישנינו, אמר רבי אלעזר בנו של רבי שמעון, כשהשמש מטה את
כנפיו ללכת בגבורת הגלגלים שלו, מכים בטלפים שלהם
בעלים של האילנות של גן עדן. וכל המלאכים העליונים וחיות
הקדש, וכסא כבוד המלך, והבשמים של גן עדן, והאילנות, השמים
והארץ וצבאותם, מזדעזעים ומשבחים לאדון הכל.

ומזדקפים ורואים אותיות של השם הקדוש המפוש, שחקוקות
בשמש במסעותיו, ונותנים תשבחות לרבון
העולמים. ויוצא הקול ההוא, ואומרים לבריות שאין משגיחים
בכבוד המלך העליון כמו שאר כל הבריות שהם משגיחים
ונותנים תשבחות לשמו.

ומשום כך, אמר רבי אלעזר, אסור לו לאדם לומר את תשבחות
תפלתו אלא עם דמדומי החמה, שכתוב ייראוך עם שמש.

ובן אמר רבי אלעזר, התפלה והתשבחת של הלילה, מששקעה
החמה טרם נראתה הלכנה, שכתוב (תהלים עב) ייראוך עם שמש,
זוהי תפלת הבקר. ולפני ירח וגו', זוהי תפלת הלילה.

רבי יהודה אָמַר מְכַאֵן, (מלאכי א) כִּי מִמְזֻרַח שְׁמֵשׁ וְעַד מְבוֹאוֹ גְדוֹל שְׁמִי. וּבְאִיזָה מְקוֹם? בְּגוֹיִם, בְּאוֹתָם שְׁכָתוּב בָּהֶם כִּי מִי גוֹי גְדוֹל.

מָה הַטַּעַם? שְׁשֵׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעַלָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרִנָּה לְפָנָיו בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְעָשָׂה יִשְׂרָאֵל כְּנִגְדָם לְמַטָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלוֹמַר שִׁיר וְשַׁבַּח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְלָמְדָנוּ שֶׁלֹּשׁ מִשְׁמְרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וּבְשֵׁלֶשׁ הַמִּשְׁמְרוֹת הִלְלוּ מִתְחַלְקוֹת שֶׁלֹּשׁ כְּתוּבָה שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם בְּכָל מִשְׁמְרָה וּמִשְׁמְרָה, וּכְנִגְדָם יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת בַּיּוֹם, כְּשֶׁמִּתְכַּנְּסִים יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם בְּכָל תְּפִלָּה וּתְפִלָּה.

בֵּא תִּשְׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר רַב, בְּבִקְרָא, כְּשֶׁהַחֲמָה זוֹרַחַת, הוּא זְמַן הַתְּפִלָּה וְהַבְּקָשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמִשֵּׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעַלָּה עַד תִּשְׁעֵי שְׁעוֹת, זְמַן תְּפִלַּת הַמְּנַחָה. וּמִשְׁשָׁקְעָה הַחֲמָה עַד שֶׁתַּחֲשֹׁךְ – תְּפִלָּה אַחֲרוֹנָה. שְׁאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, מִשְׁשָׁקְעָה הַחֲמָה עַד שִׁירָאוֹ שְׁנֵי כּוֹכָבִים – זְמַן תְּפִלָּה הָאַחֲרוֹנָה.

שֶׁבַּךְ שְׁנִינוּ, מִשִּׁירָאוֹ שְׁנֵי כּוֹכָבִים הוּא תְּחִלַּת מִשְׁמְרָה רְאשׁוֹנָה, שְׁבָאִים הָרְאשׁוֹנָה שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, וּמִמְתִּינִים לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל עַד אוֹתָהּ שְׁעָה, וְאֵז מִתְחִילִין לֹוֹמַר שִׁירָה. וְנִנְעָלִים כָּל הַשְּׁעָרִים מִתְּשַׁבְּחָתָם שֶׁל מַטָּה, וְאֵין שְׁעָרִים נִפְתָּחִים אֲלֵא לְמַלְאכֵי הַשָּׁרֵת הָאוֹמְרִים שִׁירָה.

וְהֵאֵם אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֹוִי כִּךְ? וְהֵרִי שְׁנִינוּ, כָּל הַקּוֹרָא בַּתּוֹרָה בְּלַיְלָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשִׁיךְ עָלָיו חוּט שֶׁל חֶסֶד בַּיּוֹם, שְׁנֵאָמַר (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוָה ה' חֶסֶד, מִשׁוֹם שֶׁבְּלַיְלָה שִׁירָה עִמִּי, וְכֵאֵן אִמְרָתָם שְׁנִנְעָלִים כָּל הַשְּׁעָרִים לְמַטָּה?

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שֵׁם, בְּמָה אוֹמְרִים? כְּשִׁסִּים אֵת כָּל הַתְּשַׁבְּחוֹת בַּיּוֹם, וּמִחֲצוֹת הַלַּיְלָה וְהִלָּאָה שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁבְּשָׁעָה הַהִיא יוֹצֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שְׁכוֹסֵף בָּהֶם, וְהוֹלֵךְ לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וְהֵינּוּ מָה שְׁאָמַר דָּוִד (תהלים קיט) חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ.

שְׁלֵמֵינוּ, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, כָּל שְׁעָרֵי שָׁמַיִם לְמַעְלָה, עַל הַחַיּוֹת וּלְמַטָּה מֵהֶם, כָּלם נִפְתָּחִים, וְהוּא עֵת רְצוֹן לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה.

וְאוֹתָם הַכֹּתוֹת שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, וְכֹל הַבְּשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן, וְהַצְּדִיקִים, כָּלם פּוֹצְחִים רְנָה לְפָנָיו מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם קמ) אֶף צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ. אֵימָתִי צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ? כְּשִׁיּוֹשְׁבִים יִשְׂרָאֵל אֶת פָּנֶיךָ, שֶׁהוּא בְּשַׁעַת שִׁיּוֹשְׁבִים לְפָנָיו בְּגֵן עֵדֶן.

וְכַת שְׁלִישִׁית שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרֵת שִׁירָה לְפָנָיו עַד שֶׁיִּבְקַע הַשַּׁחַר. וַיֵּשׁ חוֹבָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּשַׁעַת שֶׁעוֹלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, לְקוֹם וּלְהִתְגַּבֵּר בְּשִׁירוֹת וּתְשַׁבְּחוֹת לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנוּשָׂאִים שִׁירָה אַחַר מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצוּי לְמַטָּה עִמָּהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי ח) וּמִשְׁחָרֵי יִמְצְאֵנִי. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וּבִלְבָד שֶׁלֹּא יִפְסִיק מִשִּׁיתְחִיל, עַד שִׁיתְפַּלֵּל כְּשֶׁהַחֲמָה זוֹרַחַת.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹצֵא מֵאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שְׁכוּסָף בָּהֶם וּבָא לְהַכְּנִס עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, הוּא מִמְתִּין וְרוֹאֶה. אִם שׁוֹמֵעַ קוֹל הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה - הַקּוֹל הַהוּא נוֹחַ לְפָנָיו מִכָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת שֶׁאוֹמְרִים מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר השירים ו) אֶל גִּנַּת אֶגּוֹז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת. מָה לְרֵאוֹת? אוֹתָם הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי גֵן עֵדֶן הוּא נִקְרָא גִנַּת אֶגּוֹז? אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, כֵּן, נִקְרָא גִנַּת אֶגּוֹז, כְּלוֹמַר גִּנַּת עֵדֶן. מָה הָאֶגּוֹז הוּא סְתוּם מִכָּל עֵבְרִיו וַיֵּשׁ עָלָיו כְּמָה קְלָפוֹת, כִּף עֵדֶן שֶׁל מַעְלָה הוּא סְתוּם מִכָּל עֵבְרִיו, וַיֵּשׁ עָלָיו כְּמָה שְׁמִירוֹת, שֶׁלֹּא שָׁלְטוּ לְרֵאוֹת לֹא מְלֹאךְ, וְלֹא שָׂרָף, וְלֹא חֲשָׁמַל, וְלֹא עֵין נְבִיא, וְלֹא חוּזָה, שְׁכָתוֹב (ישעיה טו) עֵין לֹא רֵאתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲנִי הֵיטִי לְפָנָיו רַבִּי בְּרוּקָא, וְהָיָה אוֹמֵר, כְּעַת אֲזַכֶּה לְמַעַלְת גִּנַּת אֶגּוֹז עִם חֲסִידֵי יִשְׂרָאֵל. וְלֹא הֵיטִי יוֹדֵעַ מָה הוּא, עַד שֶׁשְׁמַעְתִּי אֶת מָה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זְכַאי, קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגֵן עֵדֶן גִּנַּת אֶגּוֹז. מָה הָאֶגּוֹז קְלָפָה אַחַר קְלָפָה וּפְרִיו מְבַפְּנִים, כִּף עֵדֶן עוֹלָם אַחַר עוֹלָם וְהוּא מְבַפְּנִים.

לָמַד רבי שמעון, הגן הזה מאין נטוע? הקדוש ברוך הוא נטע אותו מתחתיו של עדן. שאם תאמר שזה כנגד זה בשוה - אי אפשר, אלא הגן בארץ, ועדן עליו מלמעלה. ומאין תמציתו של הגן? מעדן הוא.

אָמַר לו רבי יהודה, לדבריך, מה שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן, הנה לו לומר ונהר יורד מעדן להשקות את הגן, שמשמע שמלמעלה יורד למטה לגן. אלא, אמר רבי שמעון, עדן למטה - ועדן למעלה. גן למעלה - גן למטה. ושניהם מכונים זה כנגד זה, והקדוש ברוך הוא נטע זה מתחת זה.

וְכִי הוא נטע אותו ממש? כן, שאמר רבי יהודה, על שאין מטעותיו כשאר מטעות, והם מבחרים משאר מטעות, הוא היה מטע ה', כמו שנאמר (ישעיה סא) מטע ה' להתפאר, כלומר לשבח, וזהו להתפאר. כלומר, אין זה כי אם מטע ה' ולא מאחר.

אָמַר רבי יעקב בר אידי, על כל פנים מטע ה' הוא, שנטע שם כל עץ נחמד למראה. ואיך נטע? אלא כשהוציאה הארץ אילנותיה ופרותיה, הוציאה בתחלה בגן עדן, ואחר כך בכל העולם, והקדוש ברוך הוא בחר במקום שהוא והכינו להיות שם לעולם. והוא פוקד אותו, ומשקה בטובו מאותו הטוב הנשפע מעדן של מעלה. זהו שכתוב (תהלים קד) ישבעו עצי ה' ארזי גו', אלו אילנות שבגן עדן.

שָׂאֵל רבי חגי לרבי יהודה, תאמר שגן עדן הוא בארץ. למה הוא נצרך? אמר לו, להנאת הנשמה, שמקבל מאותו העדן שלמעלה. שאם תעלה על דעתך שזה לכל נשמה - הרי שנינו, לאותם שלא נתנו להם רשות לעלות למעלה, יש להם הנאה ותשוקה באותו שלמטה ממה שמקבל מלמעלה.

אָמַר רבי יהודה, בכל ראש חודש וחודש מעלים אותם לישיבה העליונה שלמעלה. זהו שכתוב (ישעיה סו) והיה מדי חודש בחודש ומדי שבת בשבתו וגו'. ובגן העדן הזה שלמטה ישב אדם, ושם אותו הקדוש ברוך הוא להיות בו את מדורו. זהו שכתוב (בראשית ב) וישם שם את האדם אשר יצר.

רַבִּי חייא ורבי יוסי היו הולכים בדרך. אמר רבי יוסי לרבי חייא, הרי שנינו בברייתא שלנו, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא,

בין למעלה בין למטה, כלם משתוקקים ושוקדים ללכת למינו. הגוף הולך אחר מינו לארץ, שנטל ממנה, ולנשמה אין תשוקה, אלא למקום שגלקחה משם. שכל מה שעשה, משתוקק אחר מינו. זהו שכתוב (תהלים פד) נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ה', ולא לעולם הזה כמו הגוף.

אמר לו רבי חייא, אמר לך דבר שהוא סוד ואין בני אדם יודעים. הרפין ראשו, ובכה וצחק. שתק רבי יוסי, אחר כך אמר לו רבי חייא, אשרי הם הצדיקים, אוי להם לרשעים! אשריהם הצדיקים שנקראים חיים לעולם הבא. וכי משום שהנשמה קימת בקיומה הם קימים, והגוף נרקב בארץ, אף על גב שהיה שלם צדיק? והרי שנינו שתמיד הנשמה עומדת בקיומה?

אלף כך נגזר, שכאשר צדיק נפטר מן העולם הזה, מזמין לו הקדוש ברוך הוא גוף אחר כשר וטוב, שלא יהיה כמו הזהמה והלכלוך של הגוף הזה, ומכניס בו אותה נשמה קדושה, והוא משרה אותו בקיומו באותו הגוף בגן העדן הזה שלמטה, והוא יהיה להם לעולם האחר, העולם הבא.

ובכף ראש חדש וחדש יוצאים ורואים את הרשעים שטורדים אותם בגיהנם, זהו שכתוב (ישעיה 10) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי. מאיזה מקום יצאו? שנה רבי בא, מגן עדן שלמטה, ולמה? לראות לרשעים. והקדוש ברוך הוא מעלה אותם לשיבת הרקיע בכל שבת ושבת ובכל ראש חדש וחדש. זהו שכתוב (שם) והיה מדי חדש בחדשו.

רבי שמעון אמר, בכל לילה ולילה, וכשבא הבקר, מחדש להם את נשמותיהם. זהו שכתוב (איכה ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך. רבי יצחק אמר, אפלו לכל אדם גם כן. בעולם הזה הוא נם בשנתו בכל לילה, ועולה הנשמה למעלה, ונמצאת בכמה חיוכים לפני הקדוש ברוך הוא. ובאמונה הרבה, שהקדוש ברוך הוא מחזיר אותה לגוף, ומחדש אותה הקדוש ברוך הוא בו, ולמה רבה אמונתך? מפני שרבה אמונתך.

מבאן אמר רבי יצחק, המתחייב בממון לחברו, וחברו מוציא לו מה שיחזיק בידו, אסור לו להחזיק בו עד שיתנהו לו חברו,

ואפלו שיתנהו לו בית הדין. זהו שכתוב (שמות כב) אם חבל תחבל שלמת רעך.

רבי יהודה בן רבי סימון אמר, (בראשית ב) וישם שם את האדם אשר יצר - בכלל. אמר רבי שמעון, (שם) וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה, וכי מה העבודה כאן? אלא עבודת הנשמה, להשלים לה בתשלומיה מה שלא השלימה בזה העולם.

רבי שמעון (יהושע) אמר, הניח הקדוש ברוך הוא לאדם הראשון בגן עדן, ונתן לו תורתו לעבד בה ולשמר מצוותיה. זהו שכתוב (שם) ועץ החיים בתוך הגן, וכתוב (משלי ג) עץ חיים היא למחזיקים בה. אמר הקדוש ברוך הוא, כשיהיה לו לאדם הנאה בגן זה, יעסק בה וישמר אותה. ומפני העדוניהם והנאות שהיו לו לאדם שם, לא שמר תורתו, עד שגרשהו משם.

רבי אבא בשם רבי חייא אמר, עץ ממש היה, והיו שנים - האחד הנותן חיים לאדם, והאחד שהאוכלו ידע הטוב והרע. לדעת הדרך הטוב והישר שייכשר האדם, והדרך הרע שיתקלקל בה האדם. ולפיכך צוהו הקדוש ברוך הוא שלא יאכל ממנו, פן ידחה הטוב ויחזיק ברע. **ויצר** בן נאמר (בראשית ב) מכל עץ הגן אכל תאכל, זהו עץ החיים שהיה לו לאדם לאכל ממנו, והוא לא חטא אלא בעץ הדעת טוב ורע, שנצטוה שלא לאכל ממנו. זהו שכתוב (שם) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות.

מכאן, אמר רבי שמעון, גזרה נגזרה על האדם קדם למות, עד שנלקח מן האדמה. משמע שכתוב ביום אכלך ממנו, מלמד שאלמלא לא חטא, היו לו חיים ארכים. כיון שחטא, הוא הענש - שיקצר ימיו וימות באותו היום. לאחר שעשה תשובה, נתן לו הקדוש ברוך הוא את יומו, שהוא אלה שנה.

וזו ראיה שהגזרה היתה קדם למות, שאלמלא כף, כשעשה תשובה היתה לו לביטל הגזרה. אלא, אמר רבי שמעון, עשה תשובה וביטל הגזרה שנגזרה עליו - ביום אכלך ממנו, והאריך לו ימים, שנתן לו יומו.

רבי ברוקא אמר, הוא נצטוה על השם וחסא בשם. נצטוה על השם - זהו השם המיוחד, שכתוב ועץ החיים וגו'. והוא חטא בשם - זה שם המשתף, שכתוב ועץ הדעת טוב ורע.

אמר רבי אבהו, ומה המקריב קרבן לשם זה, אמרה תורה (שמות כב, ט) זבח לאלהים יחרם - המחליף שמו המיוחד בשבילו, על אחת כמה וכמה.

ישחטא בשם, מנין לנו? אמר רבי ברוקא, שכתוב (בראשית ג) "ותקח מפרי"ו "ותאכל", שהוא השם היוצא ממנו, דגמת הפרי היוצא מן העץ. אמר רבי אבהו, לפיכך כנה כל הענין באלו אילני גן עדן.

אמר רבי יצחק, ראינו שהנה שלשה מן החברים על כף נענשו. אמר רבי יהודה, זה שאמר רבי ברוקא אין להרהר עוד בפרשה זו, שאני כמו זה שמעתי מאבי, וכעת נזכרתי, ומכאן צריך דרשה.

והנחש הי"ה ערו"ם מכל חית השדה (שם). שנה רבי יוסי, זהו יצר הרע, שהוא הנחש המסית את בני אדם. ולמה נקרא נחש? מה הנחש הולך עקלתון ואינו הולך בדרך ישרה, כף יצר הרע משטין לאדם בדרך רע, ולא בדרך ישר.

שנה רבי יוסי, מה זה ערום מכל חית השדה? ערום הוא פקח מאותו נפש החיה אשר בגוף, והוא היה המסית לאדם, עד שנגרש מהנאת גן עדן.

שנינו שם, אמר ר"י בן רבי סימון, השגחתי בדבר הזה שאמר רבי ברוקא, ושאלתי אותו, ומצאתי שעקר הקבלה היה בידו, וכך נגזר בספר הראשון של המשנה של רבי אליעזר בן ערף.

אמר רבי שמעון, הנחש, כשהשיא לאשה, מה כתוב? (שם) ותרא האשה כי טוב. מה זה כי טוב? אמר רבי אלעזר בר שלום, הסמימה בדעתה כי טוב הוא, שנאמר (תהלים קלה) כי טוב ה', (שם קו) הודו לה' כי טוב. וכי תאנה הוא לעינים - שהיא התאנה שמתאנים עליונים ותחתונים לדעת ולהשיג, מיד - ותקח מפרי ותאכל.

אמר רבי שמעון, התחלף שלטון בעבודה. אמר רבי אלעזר, כמו שנאמר (שמות כג) אל תמר בו, אל תמירני בו. אמר רבי יהודה, ולא אמרתי שאין להרהר עוד בפרשה די בזה שאמר רבי ברוקא בראש הפרשה, ולא הצטרף יותר אלא דרשה. אמר רבי יצחק, מה זה (בראשית ג) ויתפרו עלה תאנה? מתרגם רב נחמן בר אבהו ויחברו, עלילות דברים.

סדר הלימוד ליום ט אב [יום 304 בשנה]

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו' (שם). אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, וּמָה הַמּוֹשֵׁל הַגָּדוֹל צָרִיף רוּחַ הַיּוֹם? שְׁנִינוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָעֶרְפֶּל בְּבִהֲרוֹת, לָזֶה שְׁאֲמַרְנוּ, לָמָּה הוּא דוֹמָה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה? לְצַפּוֹר שְׁהוֹלֶכֶת, כְּשִׁוְצָאֵת מִקְנָה וְלֹא מוֹצֵאת מִי שְׂיִכְנִיס אוֹתָהּ – כִּף הוּא הָאָדָם, כִּיּוֹן שְׁהַנְשָׁמָה יוֹצֵאָהּ, שׁוֹב אֵינּוּ יוֹדֵעַ וּמִבִּין אֶת הַגּוֹף, פָּרֵט לְאוֹתוֹ הַגּוֹף, מִהָאוֹר הָרַב שֶׁהוֹדְמָן לוֹ לְהִשְׁתַּעֲשַׁע בְּגַן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי אַבְא, מִתְהַלֵּךְ?! מִתְהַלֵּךְ הֵיךָ לוֹ לומר! מַה זֶה מִתְהַלֵּךְ? אָמַר רַבִּי בָּא, וְכִי חוֹשְׁבִים בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵיךָ? בָּא תִשְׁמַע, שְׁכָתוֹב אֶת קוֹל, הוּא שְׁכָתוֹב בּוֹ (שְׁמוֹת ט) וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, וְכֵן (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לְרִקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר רַב חֲסֵדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קוֹל כְּתוּב, מִתְהַלֵּךְ לְרוּחַ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם לו) וַיְהִי קוֹל כְּהִנָּבְאִי וְהִנֵּה רַעַשׁ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָאִי, וְהָרִי רַבִּי יְהוּדָה חֲבַרְנוֹ אָמַר שְׁכָאן צָרִיף דְרִשָּׁה, וְאַתָּם אוֹמְרִים מַעֲשֵׂה מְרַכְבָּה?! אָמַר רַבִּי אֶלְכָסְנִדְרִי, יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה מְרַכְבָּה הוּא, שְׁהָרִי סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים אֲנוּ רְאִינוּ שֶׁהַתְּגִלוֹ כָּאֵן. שְׁנוֹ רְבוּתֵינוּ, כְּשֶׁחָלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, נִכְנָסוּ לְפָנָיו רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי אַבְהוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מִי שֶׁהוּא עֲמוּד הָעוֹלָם – יָמוּת? אָמַר לָהֶם, אֵין בֵּית הַדִּין שְׁלַמְעֵלָה מְעִינִים בְּדִינִי, שְׁהָרִי אָנִי רְאִיתִי שְׁאִינִי נִתֵּן לְמִלְאָךְ וְלִדִּין שְׁלַמְעֵלָה, שְׁאִינִי כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם.

אָפֵא הַדִּין הַזֶּה שְׁלִי, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵּן אוֹתוֹ, וְלֹא בֵּית דִּינּוֹ. וְהֵינּוּ מַה שְׁאֲמַר דּוֹד בְּבִקְשָׁתוֹ לְפָנָיו (תהלים מג) שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי. וְכֵן שְׁלֵמָה אָמַר, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ, הוּא לְבַדּוֹ, וְלֹא אַחֲרָיו. שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׁוֹכֵב, בֵּית דִּין שְׁלַמְעֵלָה מְסַתְּכָלִים בְּדִינּוֹ. יֵשׁ מֵהֶם שְׁנוּטִים לְכַף זְכוּת, שְׁמֵרָאִים זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם, וְיֵשׁ מֵהֶם שְׁנוּטִים לְכַף חוֹבָה, שְׁמֵרָאִים חוֹבָה שֶׁל אָדָם, וְלֹא יוֹצֵא הָאִישׁ מִן הַדִּין כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה.

אָבֵל מִי שֶׁדֵּן אוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, שְׁשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, הוּא טוֹב, וְלֹא יָכוֹל אִישׁ לְהִיּוֹת בְּאוֹתוֹ דִּין, פָּרֵט לְטוֹב. מַה הַטַּעַם? שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, מִדַּת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן נוֹטָה לְזְכוּת תָּמִיד, וְהוּא כֹּל צַד שֶׁל

רחמנות, ובקידו לעזב החטאים והעוונות. זהו שכתוב (שם קל) כי עמך הסליחה וגו', ולא עם אחר.

ומשום כך בקשתי לפניו שהוא ידין דיני, ואני אכנס לשלשה עשר שערים לעולם הבא, שלא עברו אותם רק האבות, ולא יהיה מי שימחה בידי, ועוד - שלא אתבע מהם רשות.

אמר רבי שמעון דבר, וראו את בית חליו שלא היה שם. תמהו, ולא יכל אחד מהם לדבר בפיו מהיראה הגדולה שהיתה עליהם. בעודם שהיו יושבים, עלו להם ריחות של בשמים רבים, וכל אחד ואחד מהם התחזק פחו, עד שראו את רבי שמעון, והיה מדבר דברים, ולא היו רואים אחרים חוץ ממנו.

אחר זמן אמר להם רבי שמעון, הראיתם דבר? אמר לו רבי פנחס, לא, אלא כלנו תמהים על שלא ראינו אותך בבית חליו זמן רב, וכשראינו אותך, עלו אליך ריחות של הבשמים של גן עדן, ושמענו קולך מדבר, ולא ידענו מי מדבר עמך.

אמר להם, ולא שמעתם דבר אחר פרט לשלי? אמרו, לא. אמר להם, אינכם ראויים לראות את סכר פניו של עתיק הימים.

אמר להם, אמר לכם דבר, תמה אני על רבי פנחס שלא ראה, שאני ראיתי אותו כעת בעולם ההוא למטה מרבי אלעזר בני.

וכעת שלחו בשבילי מלמעלה והראו לי את מקום הצדיקים לעולם הבא, ולא התישר בלבי מקומי, רק עם אחיה השילני. ובחרתי מקומי, ובאתי, ובאו עמי שלש מאות נשמות של צדיקים, ולמעלה מהם אדם הראשון, שהיה יושב אצלי, והוא היה מדבר עמי, ובקש שלא יתגלה חטאו לכל העולם, רק שהוא שאמרה התורה עליו, והתכסה בעץ ההוא של גן עדן.

ואמרת לו אני, שהרי החברים גלו. אמר, אותו שגלו החברים ביניהם - טוב ויפה, אבל לשאר בני העולם - לא. מה הטעם? שחס הקדוש ברוך הוא על כבודו ולא רצה לפרסם חטאו, אלא רק באותו עץ שאמר שאכל ממנו.

והקדוש ברוך הוא גלה לי ברוח הקדש, ולחברים, שהם ידברו ביניהם, ולא לקטנים שבחברים ולאותם שיבאו לעולם. שהדבר ההוא שלא יודעים כל האנשים וטועים בו, לא משום החטא

שחטא, אלא משום כבוד השם העליון, שבני אדם אין זהירים בו, וכתוב זה שמי לעלם, ויבאו לשאל מה שלא צריכים להם.

והינו שכתוב (שמות יט) פן יהרסו אל ה' לראות ונפל ממנו רב. מהו ונפל ממנו רב? כך גזרנו, החבר הזה שמורה את השם הקדוש לכל, הוא נופל ונתפס באותו חטא יותר מהם, שכתוב ונפל ממנו רב. הרב נופל ונתפס באותו העון.

קרב אליו רבי אלעזר בנו. אמר לו, אבא, מה אני שם? אמר לו, אשרי חלקך, בני. זמן רב שלא תקבר אצלי, אבל באותו העולם את מקומי ואת שלך בחרתי. אשריהם הצדיקים שהם עתידים לשבח את רבון העולם כאותם מלאכים המשמשים לפניו. זהו שכתוב (תהלים קמ) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישירים את פניהך.

רבי בא בשם רב הונא אמר, כיון שחטא אדם ונגזרו עליו אותן הגזרות, גרשהו הקדוש ברוך הוא מאותן ההנאות והעדוונים שהיו לו בעדן, ומנה שומרים לשערי גן עדן. ומי הם? הם הכרובים. זהו שכתוב (בראשית ג) וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת, כדי לשמר אותו הדרך והפתח.

שאז נגזר שלא יהא רשות לכל אדם מכאן ואילך להכנס שם, זולתי הנשמות הצרופות על ידי הכרובים תחלה. אם רואים שהיא ראויה לכנס - תכנס, ואם לאו - דוחים אותה לחוץ, ותשרף באותו הלהב או תקבל ענשה.

ולמדנו, כנגדם היו במקדש, כשנכנס הפהן לפני ולפנים. שלמדנו, אמר רבי אבא אמר רבי יוסי בשם רב הונא, לפני ולפנים הוא דגמתו של גן עדן. וכשנכנס הפהן לשם, נכנס בנשמה, ולא בגוף. באימה, ביראה, ברתת, בזיע, בנקינות, בטהרה. והכרובים עומדים שם שומרים, כדגמת אותם הכרובים העומדים בשערי גן עדן.

זכה הפהן - נכנס שם בשלום ויוצא בשלום. לא זכה - מבין שני הכרובים יוצא להב, וישרף וימות בפנים. אמר רבי יהודה, אשרי הזוכה לעבר מהם בשלום. אמר רבי פרחיה, אין לך בעולם דבר שאין בו מעלה כדגמתו.

הנחש שהערים לחנה, הוא דבר נופל על הלשון. אמר רב יוסף, היאך? אמר לו, כתרגומו, נחש חויה הוא. חויה - זכר, והיא

חנה - נקבה. דבר נופל על הלשון. כדגמתו (כמדבר כא) נחש נחשת, דבר נופל על הלשון.

אמר רבי יוסי, והרי כתוב (בראשית ג) ויקרא האדם שם אשתו חנה כי היא היתה אם כל חי. אמר לו רבי פרחיה, קרא לה על שם העתיד, הרי לו לקרא אותה חיה, על שם שמחיה את ולדותיה, ונקראה על שם העתיד - חנה, שעתיד חויה להסיט את חנה.

הוא ישופף ראש (שם). אמר רבי יהודה, כך דרכו של נחש - אין הקשה שלו מאדם אלא בראש, ואין הנשיכה מהנחש אלא בעקב. אמר רבי יצחק בר רבי יוסי, למי שאמר שיצר הרע היה, מה נאמר בפסוק הזה?

אמר לו רבי יוסי, מלמד שאין הריגה לנחש אלא בראש, ומי הוא הראש? זה ראש הישיבה. ואין הנחש הזה הורג לאדם אלא בעקב, כשעושה מעשה עברות ודש בהם בעקב, זהו שכתוב (תהלים מט, ו) עון עקבי יסובני.

אמר רבי יצחק מכאן, (ישעיה ה, יח) הוי מושכי העון בחבלי השוא וכעבות העגלה חטאה - כלומר, עושה עברות ודש בהם בעקב, שחושב שאינם כלום, כמו חבלי השוא, שאורג העכביש. ולאחר כן הם כעבות העגלה חטאה, חזקים וקשים, עד שנאספים כלם והורגים לאדם. וכן הוא אומר ואתה תשופנו עקב, באות עון העקב הורג יצר הרע לאדם.

אמר רבי יצחק, בא וראה, כמו שנתקלקלו - כך נדונו. הנחש בתחלה, אחריו האשה, ואחריו האדם. הינו שכתוב (בראשית ג) ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך.

אמר רבי יעקב בר אידי, אם אדם חטא - אדמה מה חטאה? אלא, אמר רבי יעקב בר אידי, כשנברא האדם, השמים והארץ היו עדים. מלמד שהקדוש ברוך הוא עשה אותם עדים על מה שיעשה האדם, שלא יאמר מי רואני, ואותם העדים מפרסמים חטאיו. זהו שכתוב (איוב כ) יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו.

ולמדנו, באותו היום שעבר אדם, השמים החשיכו אורם, והארץ לא ידעה מה לעשות, עד שבא הקדוש ברוך הוא וקלל אותה עד שהתעכבה בעדותה, שלא תוסיף תת כחה

לזרע ולקצר כבראשונה, ועמדה בקלותיה, עד שבא אברהם
אבינו ונתבסם העולם.

רב נחמן אמר, עד שבא נח, שכתוב (בראשית ה, כט) זה ינחמנו ממעשנו
ומעצבון ידינו. ולפיכך נקראה על שמו, שכתוב (שם ט) איש
האדמה, על שיצאה מקללתה בשבילו.

אמר רב נחמן בר יצחק, אדם הראשון, כיון שנטרד מגן עדן, חשב
שימות מיד, והיה בוכה ומתחנן, ושכ בתשובה, עד שקבלו
הקדוש ברוך הוא בתשובה והאריך ימיו וקיים בו דברו, שכתוב ביום
אכלך ממנו, ונתן לו יומו, שהיא אלה שנה, להורות לכל העולם
שהקדוש ברוך הוא חנון ורחום הוא ומקבל בתשובה לשבים, ואינו
חפץ מהם זולתי שיחיו, שכתוב (יחזקאל יח, לא) ולמה תמותו בית
ישראל, (שם לב) והשיבו וחיו.

אמר רבי יצחק, אשריהם הבנים שהאב אומר להם כך! וי להם
לבנים שאינם שומעים ממנו! אמר רב יהודה אמר רב, לא
ראינו רחמנות כרחמנותו של הקדוש ברוך הוא. בכל מקום אתה
מוצא, כשחטאו ישראל ושבו למולו, פשט ידו וקבלם, ומחל להם
מיד. זהו שכתוב (מלכה ז) מי אל כמוך נשא עון ועבר על פשע.

פרשה ח. (בראשית ד) והאדם ידע את חוה אשתו. אמר רבי יהושע בן
לוי, יש לנו להרהר בפרשה הזו, וכל שפן בפסוק הזה,
שאמרה חוה (שם) קניתי איש את ה'.

אמר רבי יצחק, אני ידעתי אותו כפשטותו, שהרי שנינו, אמר רב
יהודה אמר רב, זה מי שנולד לו בן, כשמתחיל לדבר, חובה
עליו ללמדו פסוקי תורה, שהם יראה מלפני ה', שכשיגדל, יזכר את
אותם הפתובים ליראה מרבנו.

רבי עקיבא היה יושב לפני רבי אליעזר. אמר לו, מה הפרשה הזו
והפסוק הזה שאמר ותלד את קין, ותאמר קניתי איש את ה'?
אמר לו, עקיבא, אמר לך. היום שרבי ברוקא ושאר החברים גלו את
אותו החטא שעשה אדם, לא היה צריך לאותם שלא יודעים עמקות
ונסתרות, והיום ההוא שהתגלה, נשמע הכל מן הפסוק הזה.

אדם נצטווה על השם וחטא בשם. נצטווה על השם, הוא השם
המיוחד, שכתוב (שם ב) ועץ החיים וגו'. וחטא בשם, זהו שם
המשתף, שכתוב ועץ הדעת טוב ורע.

וְחִנּוּהָ הִיְתָה תַחֲלָה בְעֵבְרָה עַל זֶה, שְׁכָתוּב (שם א) וַתִּקַּח מִפְרִיו. וְלֵאחֶר
שְׁחָטָאוּ וַיִּדְעוּ עֲוֹנָם עַל מַה שְּׁעָבְרוּ, הִתְמַרְמְרוּ עַל מַה שְּׁחָטָאוּ,
וְהִיא בְיוֹתֵר, מִפְּנֵי שֶׁהִיא הִיְתָה תַחֲלָה לְעֵבְרָה לְעֵבֵר עַל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל.
כִּיּוֹן שֶׁנּוֹלַד לָהּ בֶּן, הִרְגִישָׁה בְדָבָר, וְאָמְרָה קְנִיתִי אִישׁ אֶת ה', שֶׁהוּא
הַשֵּׁם הַמִּיחָד, וְעַל כֵּן לֹא אָמְרָה הַשֵּׁם הַמְּשֻׁפָּח.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הִטְעַם הַזֶּה חוֹזֵר עַל מַה שְּׁאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, (שמות
כב) זָבַח לְאֱלֹהִים יִחָרָם. אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, חֲזָרָה חֲנוּהָ לְהוֹדוֹת
עַל אוֹתוֹ הַעֲוֹן שְׁעָבְרָה, וְאָמְרָה, לֹא יִהְיֶה זֶה כְּמוֹנוֹ לְתַת כְּבוֹד לְאֶחָר
זוֹלָתוֹ, אֲבָל זֶה יִהְיֶה אֶת הַשֵּׁם מִמֶּשׁ, וְלֹא לְאֶחָר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַיִּפֶּה אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא שְׁחֹזֵר הַעֲנִיָּן עַל מַה שְּׁאָמַר
רַבִּי אֲבָהוּ. וְכֵן חֲנוּהָ אָמְרָה אֶת ה', וְלֹא לְשֵׁם אֶחָר. וְכֵן חֲנוּהָ
אָמְרָה וְנִתְתִּיּוֹ לָהּ כָּל יְמֵי חַיֶּיהָ, וְלֹא לְשֵׁם אֶחָר. וְעַל זֶה אָמְרָה תוֹרָה
(שם לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֶחָר, כִּי ה' קָנָא שְׁמוֹ, אֵל קָנָא הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַד אֵימָתִי יִטְּלוּ הַחֲבָרִים בְּסוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל
הַמֶּלֶךְ? אָמַר רַבִּי אֶלְכָסְנִדְרָאִי, שְׁנִינּוּ, מוֹסְרִים סְתָרֵי תוֹרָה
לְחֲבָרִים הָרְאוּיִים לְכָךְ, כְּמוֹ שְׁאֲנַחְנוּ וְהַחֲבָרִים שְׁכְּמוֹנוּ.

וְתוֹסֵף לְלַדֵּת אֶת אַחֲיוֹ אֶת הַבֵּל (בראשית ד, ב). אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי
עֲקִיבָא, מַה נִּשְׁמַע לָךְ בְּזֶה? אָמַר לוֹ, עַל כֵּךְ אֲנִי יוֹשֵׁב לְפָנֶיךָ.
אָמַר לוֹ, סֵתֵם פִּיךָ, וּפְתַח עֵינֶיךָ וְאֲזַנֶיךָ, וְהִקְשֵׁב.

שְׁרָמֹז הוּא רוֹמֵז עַל אוֹתוֹ שֵׁם זְעִיר שֶׁנֶּאֱצַל מִן הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, שְׁאֲנִי
וְאֵתָה יוֹדְעִים. בְּשֵׁם הַזֶּה חוֹטְאִים בְּנֵי אָדָם רַבִּים, וְהוּא רְמֹז
הָאֱמוּנָה לְמִי שְׁמֵתְבוֹנֵן בְּחֻכְמָה.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, הַרְמֹז שֶׁנֶּהֱרַג הַבֵּל מוֹרָה עַל הָאֱמוּנָה
שֶׁל הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שְׁכָתוּב (ישעיה ב) וְנִשְׁגָּב ה'
לְבַדּוֹ. אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, אוֹי לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּצָּא מִמֶּנּוּ, כְּעַת אֲנִי מְסַתְּפֵל
בְּחֻכְמָה רַבָּה. אָמַר לוֹ, הֲרִי אָמַרְתִּי לָךְ סֵתֵם פִּיךָ, שֶׁהֲרִי רְאִיתִי שְׂדֵי
לִי וְלָךְ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֹזֵר קִיֵּן לְהִיּוֹת עוֹבֵד אֲדָמָה וְהַבֵּל רוֹעֵה צֹאן. זֶה
הִבִּיא קֶרְבָּן, וְזֶה הִבִּיא קֶרְבָּן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קִיֵּן בָּא בְּגִסּוֹת
הַרוּחַ, וְהַבֵּל בְּנִמְכִּיכוֹת הַרוּחַ, שְׁכָתוּב זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבְּרָה. מַה
כְּתוּב? (בראשית ד) וַיִּשַׁע ה' אֶל הַבֵּל וְאֶל מִנְחָתוֹ וְאֶל קִיֵּן וְאֶל מִנְחָתוֹ
לֹא שָׁעָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמָה נִפְלוּ פָנָיו? עַל שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְלַמְדָּנוּ, אותו היום ראש השנה הִיָּה, יום שְׁדִיךְ כָּל הַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרִים
לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, לָמָּה תָּרַח לָךְ? הֲלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, כְּלוּמַר, אִם תִּיטִיב, יִהְיֶה לָךְ שְׂאֵת.

לְפָתַח חֲטָאת רַבִּיךְ (בראשית ד, ז) - כְּלוּמַר, לְאוֹתָם פִּתְחֵי גֶן עֵדֶן
שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ - חֲטָאת רַבִּיךְ. הַחֲטָאת שֶׁתַּעֲשֶׂה יִהְיֶה
מִזְמַן שָׁם, וְשָׁם תִּקְבַּל עֲנֻשָׁךְ. וְאַלֶיךָ תִּשׁוּקְתוֹ - כְּלוּמַר, אִם תִּיטִיב
מִעֲשִׂיךָ, וְהַחֲטָאת הַהוּא יִכְסֹף לָךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה עֲבֵרוֹת. אִתָּה תִּמְשַׁל בּוֹ -
שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג עִמָּךְ.

וְלַמְדָּנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי רְאִיתִי אֶת רַבִּי עֲקִיבָא שֶׁשָּׂאל אֶת רַבִּי
אֱלִיעֶזֶר הַדְּבָר הַזֶּה. אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, הֲרִם עֵינֶיךָ לְמַעְלָה,
וְאִתָּה שָׁב אֲצִלִּי, שֶׁהָרִי הַכֹּל מִפְּרֹשׁ בְּמָה שֶׁאִמְרָתִי. הָרִים עֵינָיו, אַחַר
כֵּן הִרְפִּין רֹאשׁוֹ. אָמַר, הָרִי עָשִׂיתִי כְּמַעֲשֵׂה הַנְּחֹשׁ וְלֹא יִדְעָתִי. קָרַב
אֵלָיו רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְלָחֹשׁ לוֹ. בָּא רַבִּי עֲקִיבָא, וְנָשַׁק יָדוֹ וּבָכָה, וְאָמַר,
הַכֹּל הוּא כְּמוֹ שֶׁאִמְרָתְךָ בְּרֹאשׁוֹנָה - מִגְּבִיָּהִים אֶת הַגְּבוּהִים, וּמוֹרִידִים
אֶת הַתַּחְתּוֹנִים, שְׂאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְכוּל עִם שְׂתָפִים.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, חֲוָה אִמְרָה שֶׁקִּנְתָּה אִישׁ אֶת ה', שֶׁהוּא ה' הַמִּיחֵד,
וְהוּא קִלְקַל מִעֲשָׂיו וְלֹא רָצָה לַעֲמֹד בְּדַרְךְ הַיָּשָׁר. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב
(שם) וַיֵּצֵא קִיץ מִלְּפָנָי ה', יֵצֵא מֵאוֹתוֹ הַכֹּלֵל שֶׁאִמְרָה אָמוּ.

וּבְשִׁבְיָל כֵּךְ מָה כְּתוּב? וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, שֶׁהָיָה נוֹד בְּאֶרֶץ. וְהוּא כְּמוֹ
כֵּן עָשָׂה תְּשׁוּבָה, כְּשֶׁהוֹדָה עַל חֲטָאתוֹ וְקִבַּל עָלָיו עֲנֻשׁוֹ.
שֶׁשְׁנֵינוּ, כָּל הַמִּתְוַדֶּה חֲטָאתָיו וּמִתְבַּיֵּשׁ מִהֵן, מוֹחֲלִין לוֹ מִיַּד עַל כָּל
עוֹנוֹתָיו, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי כח) וּמוֹדָה וְעִזָּב יִרְחֹם.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר מִכָּאן, (ויקרא ה) וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא, וְנָאֵמַר (שם) וְנִסְלַח
לוֹ. רַבִּי יִיסָא אָמַר, אֵין דְּבָר בְּעוֹלָם עוֹמֵד בְּפָנָי הַתְּשׁוּבָה. קִיץ
נִגְזַר עָלָיו נַע וְנָד תִּהְיֶה בְּאֶרֶץ, וּכְשֶׁעָשָׂה תְּשׁוּבָה, פָּקַע הַחֲצִי, שֶׁכָּתוּב
(בראשית ד) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, אֲבָל נַע לֹא נָאֵמַר.

שְׁנֵי רְבוּתֵינוּ, עַל הַכֹּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹחֵל, וְאֵינוּ מוֹחֵל עַל כְּבוֹד
שְׁמוֹ. וְהָאִם אֵינוּ מוֹחֵל, וְהָרִי מִנְּשָׂה מִלָּךְ יִהְוֶה הַמִּיר כְּבוֹדוֹ
שֶׁל מְקוֹם בְּהֶבְלִים? שׁוֹנָה מִנְּשָׂה, שֶׁהוּא בְּעֲצָמוֹ יָדַע שֶׁהֵבֵל הוּא, וְלֹא
שָׁם אוֹתוֹ עָקַר בְּלָבוֹ - דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֵין לָךְ
דְּבָר בְּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד בְּפָנָי הַתְּשׁוּבָה כְּלָל.

אמר רבי יצחק, מה זה שכתוב (שם) ואחות תובל קין נעמה? אלא, אמר רבי יצחק, צדקת היתה ונעימה במעשיה. רבי אבהו אמר, פשוטו של מקרא מורה על שהיתה חכמה במלאכת הברזל כמו אחיה תובל קין, ממשמע שכתוב הוא היה אבי כל חרש נחשת וברזל, ואחות תובל קין נעמה. הוא הוציא אמנות זו, ואחותו עמו. זהו שכתוב ואחות תובל קין נעמה, שהיתה בקיאה כמותו. וא"ו של ואחות מוסיף על הענין של מעלה.

רבי בא אמר, אמם של שדים היתה, והולידה אותם. שהרי אמו של אשמדאי, מלך השדים, שמה נעמה. רבי יצחק בשם רבי יוחנן אמר, על שם יפיה נקראת כף, וממנה יצאו אותן שכתוב (שם ו, ב) כי טבת הנה, במראה וביפי.

אמר רבי יוסי, למה נאמר בשת (שם ה, ג) וילד בדמותו כצלמו, ובקין ובהבל לא נאמר? אמר לו רבי חייא, קין והבל לא היו, אלא להראות רמז עליון וסוד נכבד, ולא באו לישב את העולם מהם, אבל שת לא בא לעולם אלא שישתלשל העולם ממנו, ומשום כף אמר בדמותו כצלמו.

שנינו, חנוף בן ירד צדיק היה, וקבל על עצמו להרשיע, ולקחו הקדוש ברוך הוא קדם זמנו לעשות חסד עמו, ושיתן לו שכר טוב לעולם הבא.

רבי אבהו אמר, אנו שנינו (שם כא) כי שמע אלהים את קול הנער באשר הוא שם. יש אומרים באשר הוא שם, שהיה צדיק באותה שעה, ולפיכך שמע הקדוש ברוך הוא את קולו.

ואנו לא גזרנו כף במשנה, שהרי אמר רבי יהודה אמר רבי יצחק, למה גרש ישמעאל מביתו של אברהם, ומה ראתה שרה שאמרה (בראשית כא) גרש את האמה הזאת ואת בנה? אלא כאן כתוב (שם) ותרא שרה את בן הגר המצרית אשר ילדה לאברהם מצחק. אמר רבי יצחק, אין מצחק אלא בעבודה זרה. כתוב כאן מצחק, וכתוב שם (שמות לב) ויקמו לצחק. מה להלן עבודה זרה - אף כאן עבודה זרה. ובאותה השעה היה רשע, אם כן, במה נבאר (שם) באשר הוא שם?

אף מאותו שפסקנו במשנה שלנו, שאמר רבי יהודה, אין בית דין של מעלה דנים את האדם עד שיהיה בן עשרים שנה, ובית

דין של מטה - משלש עשרה שנים ומעלה. וישמעאל באותה השעה לא היה בן עשרים שנה, ולפיכך לא דנוהו, שהרי היה ראוי לענש, אלא שימיו הם שלא חיבוהו והינו מה שכתוב באשר הוא שם, בימים שהוא שם.

אמר רבי ישמעאל, והרי ראינו עלם שאינו בן עשרים, והוא טוב וקורא ושונה ומת. מי סלק אותו מן העולם? אם תאמר בחטאי אביו - לא, שהנה הוא מי"ג ומעלה. ואם תאמר בחטאי - הרי אינו בן עשרים שנה!

אמר רבי יהודה, משל למה הדבר דומה? למלך שהיה לו פרדס, ויום אחד נכנס לטיל באותו פרדס, וראה שושנים קטנים צומחים בתוכו, והיה עולה ריחם לפניו שאין כמותם בעולם. אמר המלך, אם עכשו כשהם קטנים כך, כשיגדלו על אחת כמה וכמה. **לאחר** ימים נכנס באותו פרדס, והיה חושב שימצא אותם השושנים שנתנו ריח בתחלה, כשהיו קטנים ומעלים ריח, גדולים וטובים עתה ויהנה מהם. כיון שהשגיח בהם, ראה שהם יבשים בלא ריח, וכעס. אמר, אלו בתחלה, כשהיו לחים וטובים ומעלים ריח, לקטתים, הייתי נהנה בהם. עכשו במה אהנה? הרי יבשים הם.

לשנה האחרת נכנס המלך לפרדס, וראה שושנים קטנים נותנים ריח. אמר המלך, לקטו אותן עכשו, ואהנה בהן קדם שייבשו, כמו שעשו קדם לכן.

כך הקדוש ברוך הוא, רואה בני אדם קטנים ונותנים ריח, והכל גלוי לפניו, ורואה שעתידים להרשיע ויהיו חשובים כקש יבש, ומקדים להם חסד, כדי להנות בהם בגן עדן, ועכשו כשהם טובים, מסלקם מן העולם הזה לתן להם שכר טוב לעולם הבא. זהו שכתוב (שיר ו) אני לדודי ודודי לי הרועה בשושנים, המנהיג עולמו כענין שושנים.

אמר רבי אבהו, אני מסייע לזה שאמר רבי יהודה, שהרי ראינו כמו זה שעשה הקדוש ברוך הוא עם ירבעם בן נבט, שכשהיה עלם היה צדיק וטוב, ששנינו, מה שכתוב ושניהם לבדם בשדה, מלמד ששקולים הם בצדקותם ובזכותם מכל ישראל.

אמר רבי ברכיה, באותה שעה אמר הקדוש ברוך הוא לפמליא של מעלה: ריחו של ירבעם עולה לפני, ואני רוצה לסלקו מן

העולם עכשו, כְּשֵׁישׁ בוּ רִיחַ. אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה דִּין אַמֶּת, אִם עֲכָשׁוּ הוּא כֵן - כָּל שֶׁכֵּן כְּשִׁיגְדֵל. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: גָּלוּי וְיָדוּעַ לְפָנָי שִׁיעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי. אָמְרוּ לְפָנָיו: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גָּלוּי - לָנוּ וְלִפְנֵי כָּל הָעוֹלָם מִי גָלוּי?! הַנִּיחוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מַה כָּתוּב? וַיּוֹעֵץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֲגָלֵי זָהָב. חָטָא וְהִחְטִיא. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא אֲמַרְתִּי לָכֶם שְׂאֲנִי רוֹצֵה לְסַלְקוֹ מִן הָעוֹלָם קֹדֶם זֶה?! חֲבַל שְׁעֵשִׂיתִי כֵן.

בֵּא אָבִיָּה בְּנוּ, וְהָיָה עוֹשֶׂה טוֹב כְּשֶׁהָיָה קָטָן. וּמָה טוֹב הָיָה עוֹשֶׂה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: עוֹלֵי הַרְגֵל הָיוּ עוֹלִים עַל יְדוּ שְׁלֹא מִדַּעַת אָבִיו. רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא טוֹב, וְסַלְקוּ מִהָעוֹלָם קֹדֶם יָמָיו, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ וּלְהַנְחִילוֹ לְעוֹלָם הַבָּא קֹדֶם שְׂיִבְאִישׁ רִיחוֹ, וְזֶהוּ הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו.

כֶּךָ חֲנוּךְ, בְּעוֹד שֶׁהָיָה צָדִיק וְהַדוֹר כָּלוּ חֲתִיבִים רְשָׁעִים, רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שָׂאֵם יִנִּיחֵהוּ, יִלְמַד מִמַּעֲשֵׂיהֶם, וְסַלְקוּ קֹדֶם זְמַנּוֹ מִן הָעוֹלָם, קֹדֶם שְׂיִבְאִישׁ רִיחוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוּב (בְּרֵאשִׁית ה) וַאֲיַנְנוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים. כְּלוּמַר, וַאֲיַנְנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה לְמִלְאֵת יָמָיו, כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים קֹדֶם זְמַנּוֹ לַעֲשׂוֹת עִמּוֹ חֶסֶד לְהַנְחִילוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא.

וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֵת בְּנוֹת הָאָדָם (שם ו). מִי הֵם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? רַבִּי יְרֵמְיָה אָמַר, גְּדוּלֵי הַדוֹר. שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵיהֶם גְּדוּלֵי הַדוֹר וְלֹא הָיוּ מוֹחִים בְּיָדָם.

לְמוֹדָנוּ, זָקֵן בְּבֵית - סִימָן טוֹב בְּבֵית, צָדִיק בְּדוֹר - סִימָן טוֹב יֵשׁ בְּעוֹלָם. שְׁשָׁנִינוּ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְטִיל אֵימַת הַדִּין וְהַמְנַהֵג עַל בְּנֵי אָדָם, שְׁכָל זְמַן שְׂאֵימַת הַדִּין עַל הַדוֹר, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא צָדִיק וְהֵם צָדִיקִים. נִטְלָה אֵימַתוֹ מִבְּנֵי אָדָם - הוּא רָשָׁע, וְהֵם יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וּבֵא הַכָּתוּב לְהוֹרוֹת, (בְּרֵאשִׁית ו, ד) הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ - אֱלוֹ אָדָם וְאֲשֶׁתוֹ, שֶׁהֵם הָיוּ שֶׁנְּפְלוּ בְּאֶרֶץ בְּלֹא אָב וְאִם. וְלָמָּה נִקְרְאוּ נְפִילִים? שֶׁנְּפְלוּ מִמַּעַלְתָּם שֶׁהָיָה לָהֶם. כְּלוּמַר, נְפִלִים הֵם מִכַּמּוֹת שֶׁהָיוּ כְּבָר, נְפִלִים הֵם עַל שֶׁנְּטָרְדוּ מִגֵּן עֵדֶן וְלֹא חָזְרוּ לָשׁוּב.

עַל כֵּן חָזְרָה הַתּוֹרָה וְאָמְרָה, אֱלוֹ הָיוּ בְּאֶרֶץ, שֶׁהָיְתָה אֵימַתָּם עַל כָּל הַבְּרִיּוֹת, וְעַדִּין הָיוּ קִימִים, וְלֹא מָנְעוּ בְּנֵי הַדוֹר מִלַּעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת.

ומי הם אותם העוברים העברות? גדולי הדור, אנשי השם, שהיו גדולים בדור.

אמר רבי פנחס, מכאן משמעות הפסוק, שכתוב (שם) הנפלים היו בארץ בימים ההם, להם המניעה למנוע עצמם מהעברות בשבילם ולא מנעו, ולעיניהם ממש באים אל בנות האדם בזנות וילדו להם. ומי היו אותם הנפלים שהיו בדור? אותם הגבורים שלא נראה בדור כמותם. אנשי השם - שם הידוע שקרא להם הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שם ה) ויקרא את שמם אדם.

אמר רבי חנינא לרב הונא, מה שאמר בני האלהים, על שם שנבראו משם זה, שכתוב (שם א) ויברא אלהים את האדם.

ויהי היום ויבאו בני האלהים כו' (איוב א). אמר רבי שמעון בן לקיש, הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. אמר רבי יהודה, אותו היום, יום של ראש השנה היה, יום שיש לכל אדם לחזור למוטב. וכך תראה, אין דרכו של יצר הרע לקטרג, אלא בשעה שהאדם רוצה לחזור למוטב. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

פרשת נח (דף כב ע"ב - דף ל ע"א)

ורבי חזקיהו אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקדוש ברוך הוא רצה בהם, ונתן להם תורה קדושה, והזהיר אותם ונתן להם עצה להשמר ממעלה ומטה כדי שלא ישלט בהם - רק הקדוש ברוך הוא לבדו, והם יודעים לדחות מהם את כל המקטרגים וכל המחבלים כדי שיהיו חלק גורלו וירשתו, כמו שנאמר (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

בא וראה, ביום של ראש השנה הקדוש ברוך הוא יושב בדין על העולם, וכל בני העולם נכנסים בחשבון, ואין מי שלא נכנס בחשבון, וספרי חיים ומתים נפתחים ביום ההוא.

והקדוש ברוך הוא, משום שרצה בהם, נתן להם עצה להנצל מכל המקטרגים שלמעלה שמתמנים בכל זמן שהדין שורה בעולם. ביום הזה מזדמנים ישראל לעורר עליהם רחמים, ובמה? בשופר.

שְׁהַקוּלָּה הִזָּה שְׂיוּצָא עוֹלָה לְמַעְלָה וּמַעוֹרָר אֶת הַשׁוֹפָר שֶׁלְמַעְלָה. אִז מַתְעוֹרָרִים רַחֲמִים מִמְקוֹמָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָם מִכִּסֵּא הַדִּין וַיּוֹשֵׁב בְּכִסֵּא רַחֲמִים, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא נִתְּנָת רִשׁוּת לְמַקְטָרֵג עֲלֵיהֶם.

אֲשֶׁרִי הָעוֹסֵק בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וּבְדַבְרֵי רַבֵּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי שְׁכָמוּ שְׁטַעַם בְּעוֹלָם הַזֶּה מַעִין עוֹלָם הָבָא בֶּן יִשְׁבִיעוּהוּ מִפְּנֵי מַעֲשָׂיו וְתוֹרָתוֹ

אם אדם טורח בזה העולם לדעת אף על פי שאין לו לב עתה יהיה לו לב במתיבתא דרקיעא. וכתוב בפרשת וישב (דף קפה), אורייתא לא יתנשי מדמיכי עפרא דהא כדון ינדעון כל ההיא אורייתא דשבקו כד אסתלקו מהאי עלמא, ההיא אורייתא נטירא מההוא זמנא ותיעול במעיהו כמלקדמין ואיהי תמלל במעיהו.

וכל מליו מתקנו יתיר מכמה דהו בקדמיתא, דהא כל אינון מליו דאיהו לא יכיל לאדבקה לו כדקא יאות ואיהו אשתדל בהו ולא אתדבק בהו. כלהו עאלין במעוי מתתקנו, ואורייתא תמלל ביה. והינו דכתיב: "והקיצות היא תשיחך", ושני מלאכי השרת מסדרין תלמודו של אדם בפניו בצאתו מן העולם שלא יהיה לו בשת פנים לפני הקדוש ברוך הוא כמו שדרשו על פסוק לא ירעיב הויה נפש צדיק ואם פן אשרי העוסק בסודות התורה ובדברי רבי שמעון בן יוחאי שכמו שטעם בעולם הזה מעין עולם הבא בן ישביעוהו מפני מעשיו ותורתו ואמר מורי הגאון מפאנו זכר צדיק לברכה כי שני מלאכים אלו הם יצר טוב ויצר הרע להיות כי הם שמעו מפיו תורה כל ימי חייו ונתקדשו שניהם על ידו שמשך אותם לבית המדרש ואם במתן תורה אמר בתקון כ"ב שכל אחד מהמלאכים היה עושה עצמו קול ופורה באויר וכל אחד מישאל שיהיה אומר נעשה ונשמע היה שורה בפיו ומלמדו התורה כלה כל שכן שהמלאכים גבורי כחו של האדם המתהיים מתורתו ומעשיו בחייו שלומדים ומבינים אותו בעצם מה שלמד והגה בעולם הזה וזהו לגרס איניש בעולם הזה והדר לסבר בעולם הבא לגרס איניש ואף על גב דלא ידע מאי קאמר כי עתיד להבין, ואמרו האי מאן דבעי למנדע אף על גב דלא ידע, שבחא איהו ליה, כי מי שטרח ולא השיג יזכה ויבין בגן עדן ולכן טוב לגרס ספר הזהר ותקונים ורעיא מהימנא וכיוצא גם שלא יבין אותם.

(מעבר יבק ממאמר שפתי רננות פרק כו)

ללמד ספר הזהר ושערי אוהר

שאלתי ממנו: איך הדרך לצאת ידי חובתו השעור למוד שאמרו רבותינו זכרונם לברכה?

והשיב: ללמד ספר הזהר ושערי אוהר כדי להבין קצת הכנויים בזהר הקדוש, רק בלי הפרוש, כי הוא מבלבל ומסיע לענין אחר.

(אבו שלמה פרק י"א אות ג')

סדר הלימוד ליום י אב [יום 305 בשנה]

וְיִשְׂרָאֵל שָׁבִים בְּתִשְׁבֻּכָה לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְתוֹקְעִים שׁוֹפָר
וּמְעוֹרָרִים רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הַקּוֹל הֵהוּא שְׁיוּצָא הוּא
הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל רַחֲמִים, וְאִזּוּ הַמַּלְשִׁין לֹא יִכּוֹל לַעֲמֹד לִפְנֵי כִּסֵּא
הַרַחֲמִים, שֶׁהָרִי לֹא בָּא מִן אוֹתוֹ הַצַּד, וְלֹא נִמְצָא קִטְגוֹר.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים, שֶׁהוּא חֲתִימַת הַדִּין, וְעוֹמְדִים יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשַׁת רַבּוֹנָם
בְּיוֹם הֵהוּא כְּדִי שְׁלֹא יִקְרַב הַמַּלְשִׁין לְמִקְדָּשׁ, נוֹתְנִים לוֹ שְׁעִיר
שָׁבָא מִצַּד שֶׁל רוּחַ הַטְּמֵאָה, וְהוּא טְמֵא, וְרוּחַ הַטְּמֵאָה נִהְיֵית מִמֶּנּוּ,
וְהוּא מִתְעַסֵּק בּוֹ, וְלֹא קָרַב לְמִקְדָּשׁ לְטֵמֵא. וְאִזּוּ הַפְּנִים מְאִירוֹת,
וְיִשְׂרָאֵל נִצּוּלִים מִמֶּנּוּ.

בְּזִמְן אַחֵר, כְּשֶׁרַבִּים חֲטָאֵי בְּנֵי הָאָדָם, הַמַּלְשִׁין הִזָּה בְּשַׁעָה שֶׁהִדִּין
מִתְעוֹרֵר עַל חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אִזּוּ הוּא בָּא וְנִמְצָא כְּמִקְטָרֵג לִפְנֵי
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִטְמָא הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הַפְּנִים עֲצוּבוֹת, וְהִדִּין נִמְצָא.
וְעַל זֶה (בראשית ו) קָץ כָּל בְּשָׂר בָּא לִפְנֵי. לִפְנֵי וְדָאֵי, לְבַקֵּשׁ עַל חֲטָאֵי
בְּנֵי הָעוֹלָם, שֶׁהֵם גְּרָמוּ.

בְּאִ וּרְאָה, כָּל אָדָם שֶׁיַּעֲשֶׂה וְיִשְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַנִּשְׁמָה
שְׁמוּרָה בְּגוֹפּוֹ, שֶׁהוּא תְּבָה, וְלֹא נִעֲנַשׁ, וְלֹא יִשְׁלַט עָלָיו מְלֶאךָ
הַמּוֹת. וְכָל אָדָם שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵר וְלֹא מְקִים מִצְוֹת הַתּוֹרָה וְעוֹבֵר עָלֶיהָ,
אִזּוּ מְלֶאךָ הַמּוֹת יִשְׁלַט עָלָיו.

בְּאִ וּרְאָה, הַתְּבָה הִיא הַגּוֹף. נַח וְאִשְׁתּוֹ - י"ה. שֵׁם וְאִשְׁתּוֹ - ו"ה.
וְנִעֲשֶׂה הַשֵּׁם מְלֵא. יְהו"ה אֶחָד - יִפֹּת וְאִשְׁתּוֹ. י"ה - חָם וְאִשְׁתּוֹ,
וְהֵם כְּדָגְמָא זוּ.

וְזָה (שם) וְיֹאמֵר אֱלֹהִים לְנַח, אֱלֹהִים זֶה שְׁכִינָה, קָץ כָּל בְּשָׂר וְגו'. (שם)
צִהַר תַּעֲשֶׂה לְתַבָּה - זֶהוּ הַסּוּד שֶׁל הַגּוֹף. אֶתָּה וּבְנִיךָ וְגו' - גְּבָרִים
לְחוּד וְנִשִּׁים לְחוּד. (שם) וַיַּעַשׂ נַח - זֶה בְּרִית קִדְשׁ. כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה אֹתוֹ
אֱלֹהִים - זֶה שְׁכִינָה. (שם ז, ב) וְיֹאמֵר ה' לְנַח - כָּאֵן מִדַּת הַרַחֲמִים.

וּמִן הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר לֹא טְהוֹרָה הִיא שְׁנַיִם אִישׁ וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהָרִי הִיא מִצַּד
הַטְּמֵאָה, וְעַל זֶה אָמַר (מִיכָה ה) וְהֶאֱבַדְתִּי. וְאִסְתַּכַּל שְׁאִין בּוֹ אֶלֹא
שְׁנַיִם, וְאִין בְּהֵם שְׁבַעָה שְׁבַעָה, כְּמוֹ שְׁכַתּוּב בְּעוֹף הַשָּׁמַיִם, אַרְבַּע
עֲשָׂרָה זָכָר וְנִקְבָּה, לְחִיּוֹת זָרַע עַל פְּנֵי כָּל הָאָרֶץ. (שם ז, ט) שְׁנַיִם שְׁנַיִם

באו וגו'. הסתכל וראה, על מה שאמר בראשונה ומן הבהמה אשר לא טהרה היא, ואחר כך שנים שנים.

אמר רבי יהודה, בא וראה, אין לך בכל לילה ולילה שלא תצא הנשמה מגוף אדם, שנקראת יונה, שכתוב (שם ח, ח) וישלח את היונה. הקלו המים – אלו מים הזידונים, כמו שנאמר (תהלים קכד) המים הזידונים, שהם מצד הטמאה. מעל הארץ, שהם למעלה מן הארץ, אלו מלאכי חבלה.

מה כתוב? ולא מצאה היונה מנוח, שנמנעה מן העולם העליון ומן הצדיקים שלמעלה ומכל הברכות. זהו שכתוב (בראשית ח, ט) ותשב אליו אל התבה כי מים על פני כל הארץ.

הוציא אותה שנית, (שם ט, י) ויוסף שלח את היונה מאתו. ומתוך הדחק והצער – ותבא אליו היונה לעת ערב, שלא היתה מאירה להם שעת הרוחה כמו שהיתה בראשונה, ונחשף לה היום, והעריב לה השמש.

ומה אמרה לנח ולבניו? (שיר ה) מצאני השמרים הסככים בעיר, אלו שומרי שערי ירושלים, ועם כל זה (בראשית ח, יא) והנה עלה זית טרף בפיה. ועל זה (שם) וידע נח כי קלו המים, והתחזקו מלאכי הקדשה על מלאכי החבלה. (שם) ויחל עוד שבעת ימים אחרים וכו', ולא יספה וכו', חרבו המים מעל הארץ.

אחר שהסתתר ועבר אותו הזמן ששלט מלאך המות ועברו הרשעים מן העולם, מה כתוב? (שם) ויזכר אלהים את נח.

הספינה נמשלה לתבת נח, ויש בה אנשים יהודים וישמעאלים ובני עשו. כדגמא זו יש בגוף כלול מכלם, שהגוף הזה אינו מן הנשמה הקדושה, וזהו שאמר לנח שהוא נשמה לנשמה, כמו שנאמר (שם ו) עשה לך תבת עצי גפר.

וזהו שאמר לאברהם (שם יב) לך לך מארצה. למה פעמים? אלא, צא מדירתך ומגופך ומבית אביך, שיש שלמות למעלה. אל הארץ אשר אראך – זה הגוף, שהוא תבת נח.

ובדגמא הזו היה נח. זהו שכתוב (שם ח) וישלח את היונה. והוציא את היונה מן התבה ונתנו אותה במים. כדגמא זו יצאה לה היונה מתבת נח, כמו שנאמר (שם) ולא יספה שוב אליו עוד.

רבי יהודה אָמר, כְּשֶׁנֶחַת הָיָה בַתְּבָהּ, הָיָה פּוֹחַד שְׁלֵא יִזְכֹּר אוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָמִים. וְכִינּוֹן שֶׁעָבְרוּ חֲטָאֵי הָעוֹלָם, אָזִי
מֵה כְּתוּב: וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

מדרש הנעלם

רבי פָּתַח בַּפְּסוּק הַזֶּה, (שם ה) מִצְאֵנִי הַשְּׁמֵרִים הַסְּבָבִים בְּעִיר הַכּוֹנֵי
פְּצָעוֹנֵי נִשְׂאוֹ אֶת רְדִידֵי מַעְלֵי שְׁמֵרֵי הַחֲמוֹת. כִּמְהָ חֲבִיבָה הִיא
הַנְּשֻׁמָּה הַנְּתוּנָה מִתַּחַת כִּסֵּא הַכְּבוֹד, מִמְּקוֹם הַקְּדֹשׁ, מֵאַרְצוֹת הַחַיִּים,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאַרְצוֹת הַחַיִּים.

וְלָמָּה קָרָאוּ דָוִד אַרְצוֹת הַחַיִּים, וְכִי לְמַעְלָה יֵשׁ אַרְצוֹת? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לֹא אַרְצוֹת מִמֶּשׁ, וְלֹא עַל דַּעַת שֶׁל אַרְצוֹת אָמַר אוֹתוֹ
דָּוִד, אֲלֵא לְשׁוֹן רְצוּי הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל כ) אַרְצָה אֶתְכֶם. כְּלוּמַר,
אָמַר דָּוִד, אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּמִקְוֵם אֲשֶׁר יִרְצוּ תְּמִיד הַצְּדִיקִים,
הַנִּקְרָאִים חַיִּים, אֲשֶׁר רְצוּנָם וְחִפְצָם לְלַכֵּת שְׁמָה. וּמִמְּקוֹם הַקְּדֹשׁ בָּאָה
הַנְּשֻׁמָּה לְהֵאִיר עַל הַגּוֹף הָאֶפֶל, כְּדֵי לְהוֹלִיכּוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְלַעֲבֹד
עֲבוֹדָתוֹ וּרְצוֹן בּוֹרְאוֹ, לְבֹא לְמַחֵר וְלִטַּל שְׂכָרוֹ.

אמר רבי יהודה, אֲלֵמְלֵא לֹא הָיִינוּ בְּעוֹלָם - נֶאֱמַר לָנוּ, וְלֹא נִתְּן
חֲשִׁבוֹן לְכַעַל הַפֶּתְקָה. אַחַר כֵּן אָמַר, חֲזַרְתִּי בִּי.

בא וּרְאָה מֵה כְּתוּב בְּאֶדָם, (בראשית ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבַדּוֹ
אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵצָר כְּנַגְדּוֹ. אָמַר רַבִּי, זֶה הִיא הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא אֶצְלוֹ עֵצָר
לְהוֹלִיכּוֹ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ. וְהֵינּוּ מֵה שֶׁשָּׂנִינוּ, הַבֵּא לְטָהָר מְסִיעֵין אוֹתוֹ.
שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁהָאָדָם הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵי קוֹנוֹ, הִרְבֵּה שֶׁמְסִיעֵים לוֹ.
נִשְׁמַתוֹ מְסִיעַת אוֹתוֹ, מִלְּאֲכֵי הַשָּׂרֵת מְסִיעֵים אוֹתוֹ, שְׂכִינָתוֹ שֶׁל מְקוֹם
מְסִיעַת אוֹתוֹ, וְכֻלָּם מְכַרְיִזִים לִפְנֵינוּ וְאוֹמְרִים (משלי ד, יב) בְּלִכְתָּךְ לֹא
יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאִם תִּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. רַבִּי נִתְּן אוֹמַר, נִשְׁמַתָּם שֶׁל צְדִיקִים
מְסִיעוֹת אוֹתוֹ.

רבי אֶלְעָזָר וְרַבִּי יוֹסִי חָמְיוּ הָיוּ הוֹלְכִים מֵאוֹשָׁא לְלוֹד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי
לְרַבִּי אֶלְעָזָר: אֶפְשָׁר שֶׁשְּׁמַעְתָּ מֵאַבְיָה מֵה זֶה שֶׁכְּתוּב (בראשית לב,
ב) וַיַּעֲקֹב הָלַךְ לְדֶרֶכּוֹ וַיִּפְגְּעוּ בוֹ מְלֹאכֵי אֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: כֵּן נִשְׁמַע
לִי מֵאַבָּא, אוֹתָם שֶׁהָיוּ הַמְּלֹאכֵים שְׁלוּוּ אוֹתוֹ בְּרֵאוֹ שׁוֹנָה מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל.
אָמַר לוֹ: מִי הֵם? אָמַר לוֹ: לֹא יָדַעְתִּי. אָמַר לוֹ: נֶאֱמַר לָכֶם הַצְּדִיקִים,
שֶׁדָּבַר פִּיכֶם כְּכֶתֶר הַמַּלְכוּת, בְּרֵאוֹשׁ הַמְּלָךְ.

בעוד שהיו הולכים, הגיעו למערת לוד. שמעו אותו הקול שאומר: שני גוזלי האילת עשו לפני את הרצון שנוח לי, והם היו המרפכה הקדושה שפגש יעקב לפניו. התרגש רבי אלעזר והצטרף בנפשו ואמר: רבון העולם - כך דרכו, טוב לנו שלא נשמע, שמעתי ולא ידעתי.

התרחש לו גם ושמע אותו הקול שאומר: אברהם ויצחק היו. נפל על פניו, וראה את דיוקן אביו. אמר לו: אני שאלתי, והשיבני שאברהם ויצחק היו שפגעו בי עקב כאשר נצול מלבן.

אמר לו, בני, תוציא הפתקה שלך, וקח דברי אביך הזקן, שפה מדבר גדולות הוא. ולא זה בלבד, אלא לכל צדיק נשמות הצדיקים נפגשים לפניו להצילו, והם המלאכים הקדושים העליונים.

ובא ראה, יצחק היה קים באותה שעה, אבל הנשמה הקדושה נלקחה בכסא כבוד של אדונו, כשנעקד על גבי המזבח, ומאז נסתמו עיני מלאאות, והינו מה שכתוב (שם לא) ופחד יצחק היה לי.

אמר לו: מה אנו שם? אמר לו: אני ואתה מלאכי עליון להשתעשע עם המלך המשיח של דוד. קם. בעוד שקם, ראה חמיו שפניו מאירים כמו השמש.

אמר לו חמיו: דבר חדש שמעת, או שבאור כבוד הזיו של משה הסתכלת? אמר לו: לא, אלא אשרי הם הצדיקים ששומרים אותם מחנות קדושים עליונים, שנאמר (תהלים צא) כ"י מלאכיו יצווה ל"ך לשמרך בכל דרכיך.

אמר רבי יהודה, עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים למעלה כנגד ירושלים של מטה, ונשבע שלא יבא שם עד שיבאו ישראל בירושלים של מטה, שנאמר (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר.

וישבע כתות של מלאכי השרת שומרים אותם סביב, ועל כל פתח ופתח כתות של מלאכי השרת, והם הפתחים הנקראים שערי צדק, ואלו הם הפתחים המכונים להכנס שם נפשות הצדיקים. ודוד המלך, עליו השלום, נכסף להם, שנאמר (תהלים קיח) פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יי, זה השער לה' צדיקים יבואו בו.

ולמעלה מהם שומרים מלאכי השרת בחומות העיר, שנאמר (ישעיה סב, ו) על חומתיך ירושלים - זו ירושלים של

מעלה, הפקדתי שמרים - אלו מלאכי השרת. ולמדנו, שבעה פתחים יש לנפשות הצדיקים להכנס עד מקום מעלתם, ועל כל פתח ופתח שומרים.

הפתח הראשון - נכנסת הנשמה במערת המכפלה, שהיא סמוכה לגן עדן, ואדם הראשון שומר עליו. זכתה - הוא מכריז ואומר: פנו מקום, שלום בואו. ויצאה מפתח הראשון.

הפתח השני - בשערי גן עדן, ומוצאה את הכרובים ואת להט החרב המתהפכת. זכתה - נכנסת בשלום. ואם לאו - שם תקבל ענשה, ותשרף בלהט הכרובים. וכנגדם היו הכרובים במקדש, בשעה שהכהן נכנס ביום הכפורים. זכה - נכנס בשלום. לא זכה - מבין שני הכרובים יוצא להב, ונשרף מבפנים ומת. והיו מכוננים כנגד אלו אשר בשער גן עדן, לצרף הנשמות.

זכתה הנשמה - נותנים לה פינקס סימן לכנס, ונכנסת לגן עדן אשר בארץ. ועמוד אחד של ענן ונגה מערב זה בזה, ועשן ונגה סביביו, שנאמר (ישעיה ד, ה) וברא ה' על כל מכון הר ציון ועל מקראיה ענן יומם ועשן ונגה. והוא נעוץ מלמטה למעלה לשערי שמים. זכתה לעלות למעלה - עולה באותו עמוד. לא זכתה יותר - נשארת שם, ומתעדנת מהטוב אשר למעלה. שאמר רבי יוסי, ראיתי גן עדן והוא מכון כנגד פרכת קרח הנורא אשר למעלה, והיא נהנית מזיו השכינה, אבל אינה נזונית ממנה.

זכתה לעלות - עולה באותו עמוד, עד שמגיעת עד הפתח השלישי, והוא נגד הרקיע הנקרא זבול. ומגיעת עד ירושלים אשר שם. ושם השומרים. זכתה - פותחין לה הפתחים ונכנסת.

לא זכתה - נועלים השערים, ודוחים אותה לחוץ, ונוטלים פינקסה ממנה, והנשמה אומרת, (שיר ה, ז) מצאני השמרים הסבכים בעיר. אלו מלאכי השרת, השומרים בית המקדש וירושלים אשר למעלה. נשאו את רדידי מעלי - זהו פינקס, סימן שלה. שמרי החמות - כמו שנאמר (ישעיה סב) על חומתיך ירושלים הפקדתי שמרים.

זכתה לעלות - נכנסת שם באותם השערים, ומשבחת להקדוש ברוך הוא בבית המקדש אשר למעלה. ומיכאל השר הגדול מקריב אותה לקרבן. אמר רבי יצחק לרבי חייא: מה קרבן הוא זה,

יכול לומר כשאר הקרבן? אמר רבי חייא: הקרבה זו היא כאדם המקריב דורון לפני המלך.

ומיכאל הולך עמה, עד הפתח הרביעי והחמישי והששי, ואומר לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, אשרי בניה, בני אוהביך אברהם יצחק ויעקב, אשריהם הצדיקים הטובים הזוכים לזה. עד שמגיעים לשער השביעי, שהוא ערבות, וגנזי חיים טובים מצויים שם, וכל נשמותיהם של צדיקים כלם שם, ונעשים מלאכי השרת, ומקלסים לפני הקדוש ברוך הוא, ונזונין מזיו השכינה, אספקלריה המאירה, ושם המנוחה והנחלה, ונוח חיי העולם הבא, (שם טו) אשר עין לא ראתה אלהים זולתך.

וזהו, (בראשית ו) אלה תולדת נח נח איש צדיק תמים. מי ראוי להיות בזו ההנאה והמנוחה והמרגוע? מי שהוא איש צדיק תמים. אמר רב פפי, זאת המנוחה למעלה, היא את האלהים התהלהך נח, למעלה, ולא למטה.

אלה תולדת נח, רבי אלכסנדראי פתח, (תהלים פא) לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. לא יהיה בך אל זר - זה יצר הרע. ולא תשתחוה לאל נכר - שלא תבעל ארמית.

רבי אלעזר אומר, לא יהיה בך אל זר - שלא תהא נוח לכעס. שכל הכועס, כאלו עובד עבודת אלילים. שאמר רבי עקיבא, כך הוא דרכו של יצר הרע: היום אומר לך עשה כך, ולמחר אומר לך עבד עבודה זרה, והולך ועובד.

הוא היה אומר, פעם תלמיד חכם גדול מכלן. במה דברים אמורים? בדברים שהם כנגד הקדוש ברוך הוא, שאמרה תורה (משלי כא) אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'. אבל בדברים אחרים אסור לו לכעס. והרב אצל תלמיד, כדי שיהא מצוי בכבודו ובמוראו - מתר. ואצל שאר העם, למען יהיה מוראו עליהם לשם שמים - מתר. ושאר אנשים אסור, שאין כעסנותם ליראת שמים.

אמר רבי שמעון, מדת הצדיק - קשה לכעס, ונוח לרצות. וזו המדה גדולה מכלן. ובא הכתוב להורות, אלה תולדת נח - נוח בדעתו, נוח בדבורו, נוח במהלכו. ומי עושה זה? איש צדיק. וכשמת, אומרים עליו: אי ענו, אי חסיד. תמים היה בדרתיו, ולמה יזכה? את האלהים התהלהך נח, למעלה על כל המעלות.

וַיִּוָּדַד נח שלשה בָּנִים. שָׁנָה רַבִּי כְרוּסְפָדַי, אֵלּוּ שְׁלֹשׁ הַנְּהַגוֹת אֲשֶׁר בָּאָדָם: הַנְּהַגַת הַנְּשָׁמָה, לְהִיּוֹת לוֹ עֵזֶר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְהִיא הַנְּקִרְאָת שֵׁם. וְהַנְּהַגַת הַתְּאֻוָּה וְהַיִּצָּר הָרַע, הַמְּנַהֵיג וְהַמְּחַמֵּם אֶת הַגּוֹף בְּדָבָר עֲבֻרוֹת, וְהִיא הַנְּקִרְאָת חָם. וְהַנְּהַגַת הַיִּצָּר הַטּוֹב, הַמְּנַהֵיג אֶת הָאָדָם בְּכָל טוֹב, וְלִיפּוֹת מַעֲשָׂיו בַּתּוֹרָה וּבִקְרִיאַת הַשֵּׁם, וְהִיא הַנְּקִרְאָת יָפֶת. וְהַנְּהַגָּה הַזֹּאת יִנְהִיג הָאָדָם לְהוֹלִיכּוֹ בְּדֶרֶךְ חַיִּים.

ומי מעבב ומפסידו? (בראשית ו) וַתִּשְׁחַת הָאָרֶץ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים. זֶהוּ הַגֶּלֶם, הַמְּפָסִיד וְהַמְּשַׁחֵת אֶת הַכֹּל. וְעָלְיוֹ אָמַר שְׁלֵמָה בְּחֻכְמָתוֹ, (משלי ו) מִשְׁחֵת נִפְשׁוֹ הוּא יַעֲשֶׂנָּה. מַה זֶה הוּא יַעֲשֶׂנָּה? אָמַר רַבִּי כְרוּסְפָדַי, הַגֶּלֶם יַעֲשֶׂנָּה נִשְׁחָתַת.

דבר אחר, אֵלֶּה תּוֹלְדַת נח, מַה כְּתוּב לְמַעַלָּה מִהַעֲנִיָּן? (בראשית ו) וַיִּנָּחֵם ה' כִּי עָשָׂה אֶת הָאָדָם בָּאָרֶץ וַיִּתְּעַצֵּב אֵל לְבוֹ. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, בֵּא וּרְאֵה שְׂאִיִן כְּמִדַּת בְּשָׂר וְדָם מְדוּתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִדַּת בְּשָׂר וְדָם - עוֹשָׂה מַה שְּׁעוֹשָׂה, וְלֹאֲחֵר כֵּן מִתְחַרֵּט וּמִתְעַצֵּב מִמֶּנּוּ. יְכוּל אִף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֵּן?

בא תשמע, שְׁכַתּוּב (דברים ל) רְאֵה נִתְּתִי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמְּוֹת וְאֶת הָרַע. וְהַזְּהִיר לְאָדָם וְאָמַר (שם) וּבַחֲרָתָּ בַחַיִּים לְמַעַן תַּחֲיֶה. וְאִם הוּא הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ רַע - הוּא בְּעוֹנוֹ יָמוּת, שְׁנֹאֲמַר (משלי ה) עוֹנוֹתָיו יִלְכְּדוּ אֶת הָרָשָׁע. כִּף כְּתוּב (בראשית ו) וַיִּרְא ה' כִּי רַבָּה רַעַת הָאָדָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי רוֹאֶה כִּי כָל־מְחַיִּיבִים, וְאִם יָכֻלוּ בְּרַעְתָּם, הֲרִי יֵאָבֵד עוֹלָמִי. כִּיִּן שְׂרָאָה לְנַח וּבְנָיו שְׁהִיוּ צְדִיקִים וַיִּשְׂאֵר פְּלִיטָה בְּעוֹלָם, הַתְּנַחֵם וְשָׂמַח.

ואמר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, מֵהוּ וַיִּנָּחֵם, לְשׁוֹן נַחְמָה הוּא. וְכֵן כָּל וַיִּנָּחֵם שְׁבַתּוֹרָה לְשׁוֹן נַחְמָה הוּא. רוֹאֶה אֶת הָרַע, וְרוֹאֶה אֶת הַטּוֹב, וּמִתְנַחֵם עִם הַטּוֹב. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא: לְדַבְּרֶיךָ, מֵהוּ וַיִּתְּעַצֵּב אֵל לְבוֹ? אָמַר לוֹ: בֵּא וּרְאֵה מִדַּת רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כִּי אִף עַל פִּי שְׁהַתְּנַחֵם, לְקַח עֲצָבוֹן עַל אַבְדַּת הָרָשָׁעִים. שְׂאֵף עַל פִּי שְׁהִיוּ רָשָׁעִים, אִינוּ חִפְּץ בְּמִיתָתוֹ, וְלֹא הִיָּתָה שְׂמִחָה לְפָנָיו.

אמר רַבִּי יְהוֹנָדָה, מֵהוּ שְׁכַתּוּב (שם) וְנַח מִצָּא חֵן בְּעֵינַי ה'? שָׁמוּ גֵרָם, נַח בְּהַפּוּךְ חֵן. וְלָמָּה פִּתַח הַפִּסּוּק בְּתוֹלְדוֹתָיו תַּחֲלָה? כִּדִּי לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁהוּא הִיָּה צְדִיק, אִף הֵם הָיוּ צְדִיקִים, וְרֹאוּיִין לְהִתְיַשֵּׁב הָעוֹלָם מֵהֶם.

וּמִנִּי לָנוּ? בֵּא וְרֵא, כִּיּוֹן שְׁנִכְנְסוּ לַתְּבָה, רְאוּ בְּצַעְרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וְנִצְטַעְרוּ, וּמִנְעוּ עֲצָמָם מִפְּרִיָה וְרִבְיָה. וְאַף עַל פִּי שִׁיִּצְאוּ, יִצְאוּ כְּמוֹ כֵּן. עַד שֶׁרֵאָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲשִׂיהֶם, וְאָמַר: לֹא תִהְיֶה בְּרֵאתִי עוֹלָמִי, וְאַתֶּם פָּרוּ וּרְבוּ, הִזְדַּוְּגוּ לְנִשְׁוֹתֵיכֶם, וְעֲשׂוּ פְרִיָה וְרִבְיָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה בְּרַכְּם, שְׁנֵאמַר (שם ט) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נָח וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

אֵלֶּה תּוֹלְדֵת נֹחַ. רַבִּי פִּנְחָס פְּתַח, (שם י) וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה. מִי הֵם אוֹתָם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? בְּנֵי גְדוּלֵי הַדּוֹר. מְלַמֵּד שֶׁהָיוּ טוֹבוֹת מְרָאָה, כְּתוּב כֹּאן כִּי טֹבֹת הֵנָּה, וְכְתוּב שֶׁם טוֹבֹת מְרָאָה מְאֹד. הָיוּ הוֹלְכוֹת עֲרֻמוֹת, וְאֲנָשִׁים הוֹלְכִים עֲרֻמִּים, וְאֵלּוּ וְאֵלּוּ רוֹאִים אֶת עֲרוֹתָם, וְנוֹאֲפִים אֵלּוּ אֶת אֵלּוּ. וְלָמָּה נִקְרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים? שֶׁהָיוּ גְבוּרִים גְּדוּלִים עֲנֻקִים.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, פַּעַם אַחַת נִקְלַעְתִּי לְהָרַק שֶׁל הַסֵּלַע שֶׁל עֵיטָם, וּמִצְאֵתִי בְּשֵׁנֵי צַדֵּי הַסֵּלַע שְׁנֵי גְבוּרִים, וְדוּמִים בְּשֵׁתֵי פִיּוֹת זֶה לְמַעַלָּה מִזֶּה, וְהָיוּ מְדַבְּרִים זֶה עִם זֶה: בֵּא וְנַעֲבִיר אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם. הִזְדַּמְּן לָהֶם אוֹתוֹ אִישׁ גְּדוֹל שֶׁל אֲגָרַת בֵּת מַחְלַת, וְשָׁמוּ יוֹסֵף הַשָּׂד. אָמַר לָהֶם: זֶהוּ הָרֵב הַגְּדוֹל, הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַדּוֹר, שֶׁבִּגְזַרְתָּ פִּי הָעֵבֶרֶנִי מִהִישׁוּב שֶׁל הָאָרֶץ, וְזֶהוּ שֶׁמְכַרְזִים עָלָיו בְּרַקִּיעַ.

בַּעוֹד שֶׁהֵייתִי הוֹלֵךְ, מִצְאֵתִי אֶת אִמָּם שֶׁל הַגְּבוּרִים הַלָּלוּ. אָמְרָה לְבַתָּה הַקְּטָנָה: אֵלּוּ הֵם חֲגָבִים קְטַנִּים שֶׁכָּחַם בְּפִיהֶם, תְּבִיאֵי אוֹתָם אֵלַי וְאֶעֱשֶׂה מֵהֶם תְּבַשִּׁיל טָעִים לְאַחִים שְׁלֹךְ. עַד שֶׁבָּאָה, הַתְּרַחֵשׁ לָנוּ נָס, וְנַעֲשֶׂה מְלַפְנֵיהָ נֹחַ שֶׁל מִים גְּדוֹל. שֶׁמַּעֲתִי שֶׁהֵייתָ אוֹמֶרֶת: אִמָּא אִמָּא! הַפְּרַפְרַת הַגְּדוּלָּה שֶׁסָּבְרָנוּ עִבְרָה. וּבְרַחֲמֵי מֶהֱזֵן וְנַצְלַתִּי.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי, בִּימֵי דוֹר הַמַּבּוּל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קִנְיָה הַחַטִּים כְּקִנְיָה אֶרֶזִי הַלְּבָנוֹן, וְלֹא הָיוּ זוֹרְעִים וְקוֹצְרִים, אֶלָּא הָרוּחַ מְנַשְׁבֵּת, וּמִנִּשְׂרַח הַחַטִּים לְמַטָּה וְאוֹסְפִים אוֹתָם, וְכָל בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה. לְאַחַר שֶׁחֲטָאוּ, אָמַר (בראשית ח, כב) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקִצִּיר וְקָר וְחֹם וְקִיץ וְחֹרֶף וַיּוֹם וְלַיְלָה לֹא יִשְׁבְּתוּ.

וְאָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, לֹא נִחַתָּם גְּזֵר דִּינָם שֶׁל דוֹר הַמַּבּוּל עַד שֶׁפָּשְׁטוּ יְדֵיהֶם בַּגְּזֵל, שְׁנֵאמַר (שם ו) וּתְמָלֵא הָאָרֶץ חָמָס.

וּבִימֵי דוֹר הַמַּבּוּל הָיוּ פְרִיָה וְרִבְיָה הַרְבֵּה, וּמַשְׁעָה שֶׁהֵייתָ הָאִשָּׁה וְיֹלְדָתָהּ, הָיוּ הוֹלְכִים וְשׁוֹלְחִים אוֹתָם כְּצֵאֲנָם, שְׁנֵאמַר (איוב כא)

יִשְׁלַחוּ כְּצֵאן עוֹלֵיָהֶם וְיִלְדִיָהֶם יִרְקְדוּן. וְלֹאֲחֹר כָּל זֶה מָה כָּתוּב בָּהֶם? (סו) וַיֹּאמְרוּ לֹאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חִפְצָנוּ. עַד שֶׁגָּזַר דִּינָם וְהֵעֲבִירָם מִן הָעוֹלָם.

שָׁנוּ רְבוּתֵינוּ, נַח הָיָה מִתְּרָה בָּהֶם קִדְם, וְלֹא שִׁמְעוּ מִמֶּנּוּ. שָׁהָה בְּעֵשִׂית הַתְּכָה לְמַעַן יִרְאוּ וַיִּשׁוּבוּ, וְהָיוּ מְלַעֲיבִין בּוֹ, עַד שֶׁגָּבַר עֲלֵיהֶם הַתְּהוּם, שֶׁהָיוּ הַמַּיִם יוֹצְאִין רוֹתְחִין כְּאֵשׁ, וְהַמַּיִם מְלַעְלָה, וְנִמְחוּ מִן הָעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָהוּ שִׁכְתוּב (תהלים כט) ה' לְמַבּוּל יֵשֵׁב, וְכִי לְדוֹד הָיָה לוֹמַר דְּבַר זֶה, וְכָל הָעוֹלָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא רֹאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וְאִזִּי וְקִדְם?

אָמַר, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, בְּכָל מְקוֹם אֲתָה מוֹצֵא אֱלֹהִים מִדַּת הַדִּין, ה' מִדַּת הַרְחָמִים. וְאִף עַל פִּי שְׁמַדַּת הַדִּין הִיא - מִדַּת רְחֻמִּים הִיָּתָה בּוֹ, שֶׁאֲלַמְּלֵא כָּךְ, נִחָרַב הָעוֹלָם, אָבָל לְמַעַן אוֹתוֹ מִדַּת הַרְחָמִים הִתִּישַׁב הָעוֹלָם.

וְכֵן אֲתָה מוֹצֵא רְפוּאָה זֹו בְּכָל דִּין שֶׁהוּא עוֹשֶׂה. וְכֵן (בראשית יט) וְה' הִמְטִיר עַל סְדוֹם, נִשְׂאָר מִמֶּנּוּ פְּלִיטָה. (שמות לב) וַיִּגַּף ה' אֶת הָעָם, נִשְׂאָר פְּלִיטָה. וְכֵן כָּלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, חֲכָמִים הָיוּ דוֹר הַמַּבּוּל יוֹתֵר, שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מָה שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת, אָבָל לְקַחוּ עֵינָהּ בְּלִבָּם וְאָמְרוּ: אִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָבִיא מַבּוּל, אֲנַחְנוּ גְּבָרִים רַמִּי קוֹמָה, וְנִשְׁוֹט עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְנִנְצֵל. וְאִם מִן הַתְּהוּם יָבוֹאוּ הַמַּיִם, נָשִׂים רְגִלֵינוּ עַל בְּאֵר הַמַּיִם, וְלֹא יִצְאוּ הַמַּיִם, וְנִנְצֵל.

בְּשִׁבְא הַמַּבּוּל, הִרְתִּיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת מִי הַתְּהוּם, וְהָיוּ שְׂמִים רְגִלֵיהֶם עַל עֵין הַמַּיִם, וְנִמְשַׁךְ עוֹרָם מֵהֶם וְנִפְלוּ. וְהַמַּיִם שֶׁל מַעְלָה הָיוּ מִתְּגַבְּרִים עִם מִי הַתְּהוּם, וְהָיוּ מִתְּגַלְּגָלִים וְיוֹרְדִים, נִמְוָקִים בְּהִרְתָּחָה שֶׁל הַתְּהוּם לְכַבֵּל.

וַיִּבְאוּ אֵל נַח אֶל הַתְּכָה (בראשית ז). רַבִּי יוֹחָנָן פְּתַח, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחַר וְתִקְרַב יִשְׁכֵּן חֲצֵרֶיךָ נִשְׁבְּעָה בְּטוֹב בֵּיתֶךָ קֹדֶשׁ הֵיכָלְךָ. בֵּא וּרְאֵה כְּמָה יֵשׁ לְאָדָם לְזַהַר וּלְבַדֵּק עֲצָמוֹ וּמַעֲשָׂיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם. **הִיאֲדָה?** קָם בְּבִקְר - יֹאמַר: יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי, שְׁיֵהֵא לְבִי נִכוּן וּמְסוּר בְּיַדִּי שְׁלֵא אֲשַׁכְּחֶךָ. מוֹשִׁיט רְגִלּוֹ לְלַכֵּת - יִשְׁגִּיחַ עַל

צַעְדֵי רַגְלָיו שֶׁלֹא יִשׁוּטוּ לְהַרְעוֹ. הֵלֶךְ לְדָבָר מִצְוָה - יְרוּץ, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יא) אַחֲרֵי ה' יִלְכוּ כְּאַרְיֵה יִשְׂאָג. וְאִפְלוּ בְּשִׁבְתַּת מִצְוָה לְרוּץ. עֵבֶר כָּל הַיּוֹם - צָרִיךְ לְבַדֵּק אֶת גּוּפוֹ מֵהַ שְׁעָשָׂה בַיּוֹם הַהוּא, וְאִם צָרִיךְ, יַעֲשֶׂה מִיַּד תְּשׁוּבָה עָלָיו קִדְּם שְׂיִישֵׁן.

שָׁנָנוּ רַבּוֹתֵינוּ, מֵהַ זֶה שֶׁכָּתוּב (שיר ח) כָּרַם הָיָה לְשִׁלְמָה בְּבַעַל הַמּוֹן נָתַן אֶת הַכָּרִם לְנֹטְרִים אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּרִם הָיָה לְשִׁלְמָה - לְמַלְךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ. בְּבַעַל הַמּוֹן - אֵלּוּ מְלֹאכֵי שְׁלוֹם. נָתַן אֶת הַכָּרִם לְנֹטְרִים - אֵלּוּ שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בְּאַרְץ. אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף - אֶלֶף הַנְּאֻת שֶׁהַנְּשָׂמָה כּוֹסֶפֶת בָּהֶם.

דָּבָר אַחֵר, כָּרִם הָיָה לְשִׁלְמָה - זֹהֵי הַתּוֹרָה. בְּבַעַל הַמּוֹן - מִן הַשָּׁמַיִם. נָתַן אֶת הַכֶּסֶף לְנֹטְרִים - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שׁוֹמְרֵי מִשְׁמֶרֶתָהּ. אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף - שֶׁל שְׂכָרָהּ.

רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי חִיָּיא, אָמַר לָנוּ מִהַדְּבָרִים הַמְּעֻלִּים שֶׁהָיָה אוֹמֵר אָבִיךָ מִתְּעַנּוּגֵי הַנְּשָׂמָה. אָמַר לוֹ: יֵצֵא מִכָּאן, שֶׁהַקְּפוּטְקָאִים הִלְלוּ פְּחוּתִים מִמְּעַשִׂים כְּשֵׁרִים. אָמַר לוֹ, כִּי נֶאֱדָה לָנוּ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְנִנְצֵל מֵהֶם. אָמַר לוֹ, בְּמִקּוֹם סִפְנָה לֹא אָמְרוּ אוֹתָהּ רַבּוֹתֵינוּ.

לְאַחֵר שֶׁיֵּצְאוּ וְהִלְכוּ בְּדֶרֶךְ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אָמַר לָךְ דָּבָר שֶׁהוּא טְמוֹן בֵּין הַמְּטְמוֹנוּת שֶׁל אָבִא בְּבֵית גְּנָזִיו, וְזֶהוּ שֶׁכָּתוּב כָּרִם הָיָה לְשִׁלְמָה וְכוּ'. הַכָּרִם הַזֶּה זֹהֵי הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁנִּנְטָעָה לְמַעְלָה תַּחַת כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ. לְשִׁלְמָה - הַמְּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם כְּלוּ שְׁלוֹ. בְּבַעַל הַמּוֹן - הוּא כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ שֶׁשׁוֹלֵט עַל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וְהוּא בַּעַל כָּל הַכַּחַ. נָתַן אֶת הַנְּשָׂמָה הַזֹּאת לְמִי? לְנֹטְרִים, אֵלּוּ שְׁשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו. וַיֵּשׁ לוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹלָמִים רַבִּים לְמַעְלָה עַל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְאֶלֶף וּמֵאוֹת עוֹלָמוֹת אַחֲרֵים שֶׁנִּכְנָס בָּהֶם לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן. אִישׁ יָבֵא בְּפִרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף - אֶלֶף עוֹלָמוֹת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כּוֹסֵף בָּהֶם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִסִּים אֲנִי אֶת הַדָּבָר הַזֶּה שֶׁל רַבִּי יוֹסִי, וְכִי הוּא: מִמֵּה שֶׁכָּתוּב אַחֲרָיו (סו) כָּרַמִּי שְׁלִי לְפָנַי הָאֵלֶּף לָךְ שִׁלְמָה וּמֵאוֹתֵים לְנֹטְרִים אֶת פְּרִיו, שֶׁכֶּסֶף הַכְּבוֹד מְכֻרָת וְאוֹמְרָת: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, זֶה הַנְּשָׂמָה נְטָלָה מִמֶּנּוּ, הֵרִי הִיא לְפָנַי. הָאֵלֶּף לָךְ שִׁלְמָה - שֶׁלָּךְ הֵם אוֹתָם הָאֵלֶּף עוֹלָמוֹת, וְאִינָם רְאוּיִים לְאַחֵר. וּמֵאוֹתֵים

לנטרים את פּרְיוֹ - זֶה עֵדֶן, שֵׁישׁ בּוֹ מֵאֲתִים עוֹלְמוֹת הַנָּאוֹת וְכִסּוּפִים לְנַפְשׁוֹת הַצְּדִיקִים.

שֵׁשְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי, בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּכָל אוֹתָם הָעוֹלְמוֹת, וּבִשְׁעַת חֲצִי הַלַּיְלָה נִכְנָס בְּמֵאֲתִים עוֹלְמוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים, שֶׁנֶּאֱמַר (שם ו) חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דּוּדֵי צְפִנְתִּי לָךְ. וְדוּד הַמֶּלֶךְ, עֲלִיו הַשְּׁלוֹם, נִכְסַף לְבוֹ, כְּשֶׁרָאָה מַעֲלוֹת הַצְּדִיקִים. אָמַר, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, (תהלים סה) אֲשֶׁרִי תִבְחָר וּתְקַרֵב יִשְׁכֵּן חֲצִרֶיךָ.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כִּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִזְהַר הוֹאִיל וּנְשַׁמַּת אֶל בְּאֶפְיוֹ, לְהִטְהַר מֵעוֹנוֹתָיו וּלְעֵין בְּמַעֲשָׂיו, וְלֹא יִחְטָא לְפָנָי קוֹנוֹ, לְמַעַן תִּהְיֶה מַעֲלָתוֹ עִם שְׁאֵר הַצְּדִיקִים, וְלֹא יִמְצָא מוֹחָה בְּיָדוֹ בְּעֲלוֹתוֹ לְרְאוֹת אֶת פָּנָי ה'.

וּמַמִּי אֲתָה לְמַד? מִן הַתְּבָחָה. בֵּא וּרְאֵה, מֵהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ז) וַיִּבְאוּ אֶל נֹחַ אֵל הַתְּבָחָה? בְּלֹא רְשׁוֹת. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל אוֹתָם הָעוֹפוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַבְּהֵמוֹת שֶׁלֹּא חָטְאוּ, הֵם בָּאִים וְהַתְּבָחָה קוֹלְטָתָן. וְאוֹתָם שֶׁחָטְאוּ, הַתְּבָחָה דּוֹחָה אוֹתָם לְחוּץ. וּמָה הַתְּבָחָה שֶׁהוּא עֵץ יִבֵּשׁ כֶּף - פֶּתַחֵי הַשָּׁמַיִם וְשׁוּמְרֵיהֶם, וְשׁוּמְרֵי הַמְּשֻׁמְרוֹת, וְכִסָּא הַכְּבוֹד, שֵׁישׁ בָּהֶם רְשׁוֹת, עַל אַחַת כִּמָּה וְכִמָּה לְהִיּוֹת קוֹלְטִים לְמִי שֶׁלֹּא חָטְאוּ, וְלְהִיּוֹת דּוֹחִים לְמִי שֶׁחָטְאוּ.

רַבִּי חִיָּיא אָמַר, נֹחַ מְקַטְנֵי אִמְנָה הָיָה, שֶׁלֹּא הָיָה מֵאֲמִין שְׂיִבֵּא הַמַּבּוּל, וְלֹא נִכְנָס לְתֵבָה עַד שֶׁהֵמִים דְּחָקוּהוּ, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) וַיִּבֵּא נֹחַ מִפְּנֵי מִי הַמַּבּוּל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁהוֹרִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַמַּיִם, הוֹרִידֵם תְּחִלָּה בְּרַחֲמִים, כְּדִי לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם, שֶׁאִם יִשׁוּבוּ - יִקְבְּלֵם. מִשְׁמַע שְׁכָתוּב בְּתִחְלָה (שם) וַיְהִי הַגֶּשֶׁם, וּלְהֵלֶן הוּא אוֹמַר (שם) וַיְהִי הַמַּבּוּל. שֶׁאִם יִחְזְרוּ יִהְיוּ גִשְׁמֵי בְּרָכָה. לֹא חֲזָרוּ - הָיָה מַבּוּל. וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, שְׁבוּעָה נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁאֵינוֹ חֲפִץ בְּמִיתַתָּן שֶׁל רְשָׁעִים, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל לג, יא) חִי אֲנִי נְאֻם ה' אֱלֹהִים אִם אֲחַפֵּץ בְּמוֹת הַרְשָׁע כִּי אִם בְּשׁוּב רְשָׁע מִדְּרָכּוֹ וְחָתָה וְכוּ'. וְחָתָה - בְּשָׁנֵי עוֹלְמוֹת, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֲשֶׁרִי הַבְּנִים שֶׁאוֹמְרִים לָהֶם כֶּף: וְהִשִּׁיבוּ וְחָיו, (שם) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדְּרָכֵיהֶם הָרָעִים וּלְמָה תָּמוּתוּ בֵּית

ישראל. כי הוא אינו חפץ במיתתן של רשעים, אלא שיחזרו בתשובה למען יחיו.

רבי יוחנן פתח, (איוב יא, כ) ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד מנהם ותקנתם מפח נפש. משל למה הדבר דומה? לכת לסטים שהיו שודדים בהרים. שמע המלך, ושלח עליהם גיסותיו, ותפסום והניחום במגדל גבה. והיו בהם פקחים. אמרו, ידענו בנפשותינו שעשינו מעשים רעים ולא יכלנו להנצל. מה עשו? חפרו חפירה אחת במגדל, ויצאו וברחו להם. טפס אחד היה ביניהם, וראה את החפירה, ולא רצה לנוס להמלט.

למחר בא המלך לראות את המגדל ואת הלסטים. ראה את החפירה שעשו ונסו ונמלטו. אמר לזה: שוטה, חכריך ברחו בזו החפירה ונמלטו מדיני, מה אני יכול לעשות להם עוד, אבל אתה שראית את החפירה ולא רצית להמלט, ינקרו עיניך, ואחר כך יתלו אותך על עץ!

כך הלסטים, אלו הרשעים ההולכים במחשכים. הרשעים הפקחים מה הם עושים? אומרים: אנו חטאנו למלך, אנה נמלט מדינו? אבל נפתח דרך התשובה, ונבקש רחמים, ונברח ונמלט, וכך עשו. הטפשים מה הם עושים? רואים דרך התשובה פתוח לפניהם, שפתחו האחרים, ונמלטו מדין שמים, והם אינם רוצים להמלט.

אומר להם הקדוש ברוך הוא: שוטים, אחיכם ברחו ונמלטו באותו דרך של תשובה שפתחו, מה אני יכול לעשות עוד להם. אבל אתם, עיניכם שראו החפירה, דרך התשובה פתוח לפניכם, ולא רציתם להכנס בתוכו ולנוס ולהמלט - מה כתוב בהם? ועיני רשעים תכלינה. שראו הדרך פתוח, ומנוס אבד מנהם - שלא רצו לנוס ולהמלט. ותקנתם מפח נפש - לעולם הבא.

כך דור המבול, ראו לנח עושה התבה, ומתרה בהם בכל יום, וראו אותו נכנס לתבה - ולא רצו לשוב. אמר הקדוש ברוך הוא: ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד מנהם - שלא רצו לשוב ולנוס מדיני, ותקנתם מפח נפש - שלא יקומו ליום הדין, שנאמר (שם כו) הרפאים יחוללו מתחת מים ושכניהם.

ויחל נח איש האדמה (בראשית ט). אמר רבי יוסי, למה נקרא איש האדמה? שנתישבה ממנו האדמה, כלומר אדון האדמה.

חכמים אומרים, איש האדמה - לפי שבשבילו עמדה האדמה בכחה וטבעה, שנאמר (שם ה, כט) זה ינחמנו ממצשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'. תדע לך, כיון שחטא אדם, נתאררה האדמה, שנאמר (שם ה) ארורה האדמה בעבורך. ועמדה בקלותיה, עד שבא נח ובטל הקללה.

כל שהאדם אינו מבין על בוריו בהשתדלותו בעולם, הזה כד יקום לתחיה יבין אותם על שרשם ועקרם ובזהר שיר השירים בסוף המאמר כתב וזהו לשונו "תא חזי, מאי כתיב, (שיר השירים א) אם לא תדעי לך וכו', אם אנת אחיאי בלא ידיעה, ולא אסתכלת בחכמתא, עד דלא תיעול הכא, ולא ידעת ברזין דעלמא עילאה, צאי לך, לית אנת כדאי למיעל הכא בלא ידיעה זו" עד כאן לשונו וכו' וכן כתב הרב מורנו הרב רבי מאיר ו' גבאי בעל ספר עבודת הקודש עליו השלום ודרך חיים תוכחת מוסר שכל מי שרוצה לילך בדרך החיים, דהינו שרוצה ללמד סודות התורה והתפלה שהם דרכי החיים ותוכחת מוסר רוצה לומר צריך שיקבל תוכחת מוסר אף אם ענש יענש על איזה מכשול המגיע לו דרך למוד זה אל ימנע בעבורו מללמד בה כי אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בה וכן צריכים לומר לפי עניות דעתי לרמוז בפסוק אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו גם כן על דרך הנזכר לעיל הינו רצוננו לומר אשרי הדור אשר תיסרנו יה שיהיה נכשל בלמודו ויקבל תוכחת בעדו אף על פי כן טוב לו ואשרי שמתורתך תלמדנו ודיק תורתך שזו התורה לא כל אדם יכול להבינה אותה עד עמקא וכל זמן שאין האדם יכול להבין נקראת תורת השם ודי, כנודע מדברי חכמינו וזרונם לברכה ויתר מזה מצינו בכמה מקומות שעל כל כהאי גוונא נאמר ודגלו עלי אהבה אל תקרי ודגלו אלא ודלוגו עלי אהבה ולא עוד אלא כל שהאדם אינו מבין על בוריו בהשתדלותו בעולם הזה כד יקום לתחיה יבין אותם על שרשם ועקרם. (טהרת הקדש הקדמון עמוד קנב)

על ידי למוד הסוד זוכים לענוה ומחין דקדשה

העקר תדע אחי, שעקר למוד זה שנתגלה בזמן הזה בכל כף בהירות ואור והתפשטות הוא מחמת שהרע גובר מאד וכנסת ישראל נופלת, וגלמוד זה נדבק הנפש. ובאמת, בעת למוד הסודות, ובפרט ספר הזהר והתקונים מאיר הנפש, ועל ידי למוד וידיעת קננת המצוות מעורר בשרשים עליונים... ויאירו למטה בעלוי רב אור גדול...

ובעת שאתה עושה המצוה אתה מכון בהכנעה ובאימה, לעורר למעלה המקיפין והמחין, אף על פי שאין אתה יודע שום מהות, לא במקיפין ולא במחין ולא בשום דבר... אף על פי כן בידיעתך אתה מעורר את מציאותם, אף שאינך יודע מהותם נמשך אליך אור גדול, ואתה עובד את השם בשמחה ובטוב לבב ממש מרב כל, בגדל אור המאיר עליך.

ובפרט בעת למוד ספר הזהר, שממש השכינה שורה עליך והקודש ברוך הוא מאיר עליך אור וחיות, ובלבד שתהיה לך הכנעה באמת. ועוד, שתזכה על ידי למוד זה להיות עפר ואפר ולקבל יסורים וחרופים ודישות עקב, שתהיה בעיניך כאסקפה התחוננה שהכל דשיו עליך, והשם יתברך יעזר לך בהרחבת המחין של הקדשה ובנעם זיו השכינה, שלא תרגיש מכל אלה שום רגש כלל וכלל, אלא הרחבת הדעת והמחין משמחת נעם זיו אור שכינתו שישרה עליך.

(נתיב מצוותיך קאמארנא, נתיב היחוד, שביל א' אות ב')

שְׁשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי חֵיִיא רַבָּה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַח
צָא מִן הַתְּבָה, אָמַר לְפָנָיו: רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, לָאן אֲצֵא?
אֲצֵא לְאֲדָמָה שְׁנַתְּאָרְרָה? וּמִפְּנֵי שְׁנַתְּאָרְרָה, אֲבָדוּ שׁוּכְנֵיהָ, וְנַתְּאָרְרוּ
כֻלָּם וְנִתְמַעְטוּ. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כִּף אַתֶּם, אֲלֵא (שם ט)
שָׂרְצוּ בְּאֶרֶץ וּרְבוּ בָהּ. הָאֲחֵרִים אֲבָדוּ בָהּ, אֲבָל אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ
וְשָׂרְצוּ בָהּ.

וַעֲמֵ כָּל זֹאת לֹא נִתְיָשַׁב בְּלָבוֹ, וְהֶעֱלָה עוֹלוֹת, שְׁנֹאֲמַר (שם ח) וַיַּעַל
עֹלֹת בְּמִזְבֵּחַ. הוּא הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַקְּרִיב עָלָיו אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אָמַר לוֹ
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: הֲרִי לָךְ מָה שְׁשָׂאֲלֶתָ - לֹא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת
הָאֲדָמָה בְּעַבּוֹר הָאָדָם. אִזּוּ נִתְיָשַׁב בְּלָבוֹ. וּלְפִיכֶךָ נִקְרָא אִישׁ הָאֲדָמָה,
שְׁנַתֵּן נַפְשׁוֹ וְלָבוֹ עָלֶיהָ לְהוֹצִיאָהּ מִן הַקְּלָלָה. וַיֵּשׁ שְׂאוּמְרִים שְׁנַתְּעַסֵּק
בְּעַסְקֵי הָאֲדָמָה.

וַיִּטְעַ כָּרִם (שם ט, כ) - גִּפְּן גְּרוּשָׁה מְצָא, שְׁנַתְּגַרְשָׁה מִגֵּן עֵדֶן, וּבִיּוֹמוֹ
נִטְעָה וְנִשְׁתַּגְּשָׁה, שְׁנֹאֲמַר (ישעיה יז) בְּיוֹם נִטְעָךָ תִּשְׁגְּשְׁגִי. רַבִּי
אוֹמַר, גִּפְּן הֵיטָהּ, שְׁנַתְּגַרְשָׁה מִגֵּן עֵדֶן, וְעַנְבִּיָּה עִמָּה, וְסַחַט אוֹתָם,
וְשִׁתָּה מִן הַיַּיִן, וְנִתְגַּל.

רַבִּי בּוֹן פֶּתַח, (ויקרא י, ט) וַיְדַבֵּר ה' אֶל אֶהֱרָן לֵאמֹר יַיִן וְשִׁכָר אֵל תִּשְׁתֵּן
אֶתָּה וּבְנֵיךָ אֶתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל אֱהֵל מוֹעֵד וְלֹא תִמְתּוּ חֶקֶת עוֹלָם
לְדַרְתֵּיכֶם. שְׁאָמַר רַבִּי אַבּוֹן, אֵינִן בְּכָל הָעוֹלָם דְּבַר שְׁמַתְנָאָה לָבוֹ שֶׁל
אָדָם אֲלֵא בֵּינָן. וְזֶה הָיָה עֲנָשׁ שֶׁל נָדָב וְאַבִּיהוּא, שְׁאֲכָלוּ וְשָׂתוּ וּגְבָהּ
לָבָם, וְזָהוּ (ויקרא י, א) אִשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אַתֶּם.

וְקָדָם זֶה הָיָה נִגְזָר עָלֵיהֶם, וּבִבְּאָה מִדַּת הַדִּין לְשַׁלַּח יָד בָּהֶם, שְׁנֹאֲמַר
(שמות כד) וְאֵל אֲצִילִי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא שְׁלַח יָדוֹ, אִף עַל פִּי שְׁנִגְזָר
דִּינָם לְשַׁלַּח יָד בָּהֶם. וְלָמָּה הָיָה עֲנָשׁ? מִשּׁוּם (שם) וַיַּחֲזוּ אֶת הָאֱלֹהִים
וַיִּאֲכָלוּ וַיִּשְׂתּוּ. נִכְנָסוּ, כְּשֶׁאֲכָלוּ וְשָׂתוּ, וְנִגְזָר עֲנָשׁ בְּאוֹתָהּ שַׁעָה.

וְלִאֲחֵר כֵּן רָאוּ שֶׁלֹּא שְׁלַח יָד בָּהֶם בְּפַעַם הָרֵאשׁוֹנָה, עָשׂוּ גַם כֵּן
בְּשֵׁנִיָּה, וּמִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרוּבִים יָצָא לְהַב וְנִשְׁרָפוּ. כִּי לְכַךְ הָיָה
הַכְּרוּבִים מְכֻוָּנִים, כְּנִגְדַּת אוֹתָם הַכְּרוּבִים אֲשֶׁר כָּנְנוּ עֵדֶן.

וַיֹּאחֲרֶה שְׁמֵתוֹ, צְוָה לְאַהֲרֹן וְלַכֹּהֲנִים הַבָּאִים אַחֲרָיו לְהִמָּנַע עֲצָמָם מִן הַיַּיִן בְּבוֹאֵם אֶל אֹהֶל מוֹעֵד, כִּדִּי שְׁלֹא יִכְנָסוּ וַיִּמְצָא לָבָם בַּגָּאוֹת וּבַגִּסּוֹת הָרוּחַ.

אָמַר רַבִּי, שְׁנֵי עֲנִינִים הֵם שְׂאִין מִתִּישְׁבִּים יַחַד - יַיִן, וְעִבּוּדַת הַשָּׁמַיִם. שְׁשָׁנֵינוּ שָׁם, שְׁתּוּי אֶל יִתְפַּלֵּל, וְכֵן שְׁכוּר אֶל יִתְפַּלֵּל. וְאִם הִתְפַּלֵּל - תִּפְּלֹתוֹ תוֹעֵבָה.

וַאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁכוּר הַמִּתְפַּלֵּל כְּאִלוֹ עוֹבֵד עִבּוּדָה זָרָה. וּמִנַּיִן לָנוּ? מִחֲנֻה, שְׁכָתוּב (שְׁמוּאֵל א) וַיִּחַשְׁבָּה עָלַי לְשַׁכְּרָה. וְהַשִּׁיבָה וְאָמְרָה, אֵל תִּתֵּן אֶת אֲמַתְךָ לִפְנֵי בַת בְּלִיעֵל. וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב כֹּאֵן בַּת בְּלִיעֵל, וְכָתוּב שָׁם (דְּבָרִים ג) יִצְאוּ אַנְשֵׁים בְּנֵי בְלִיעֵל. מֵה לְהֵלֵן עִבּוּדָה זָרָה - אִף כֹּאֵן עִבּוּדָה זָרָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינן לָךְ אַנְשֵׁים שְׁנִקְרְאִים קְדוּשִׁים פָּרֹט לְאוֹתָם פְּרוּשֵׁי יַיִן, שְׁכָתוּב (בְּמִדְבָר ו) כָּל יְמֵי הַזִּירוּת לֵה' קְדוּשׁ יִהְיֶה.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵיךְ לָךְ יַיִן שְׁנִקְרָא יַיִן טוֹב כִּינֵה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְיֹתֵר עַל כָּלֵם הַיַּיִן שֶׁל הַגְּלִיל הָעֲלִיּוֹן, שְׂאִין אִישׁ יָכוֹל לְשַׁתּוֹת מִמֶּנּוּ חֲצִי לֹג.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּר רַבִּי שְׁמַעוֹן הֵלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי לְקוֹנִיָּא חֲמִי. נִתְּנוּ לוֹ לֶאֱכֹל עֵגְלָה מְשֻׁלֶּשֶׁת רֶכֶה. פִּתַּח לוֹ חֲבִית יַיִן אַחַת, חֲמִי מוֹזֵג - וְהוּא שׁוֹתֶה, מוֹזֵג - וְהוּא שׁוֹתֶה. אָמַר לוֹ, אֶפְשָׁר שְׁשַׁמְעֵת מֵאַבִּיךָ כִּמָּה הוּא שְׁעוּרוֹ שֶׁל כּוֹס? אָמַר לוֹ, כְּמוֹת שְׁהוּא, אַחַת בְּחֲמִין וְאַחַת בְּצוּנִין, אֲבָל לֹא שְׁעוּרוֹ רַבָּנִן בְּכוֹסָךְ שְׁהִיא קִטְנָה, וּבִינָךְ שְׁהוּא טוֹב, וּבְמַעֲוֵי שְׁהֵם רַחְבּוֹת.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה. מְבַלְבֵּל בְּדַעְתּוֹ הִיָּה נַח כְּשִׁיזָא מִן הַתְּבָה בְּדִירוֹ עִם הַחִיּוֹת וְהַרְמָשִׁים וְהַשְּׂרָצִים, וּמִפְּנֵי שְׁשֵׁתָה מַעֲט יַיִן, נִשְׁכַּר וְנִתְּגַל.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא כְּנַעַן וְסָרְסוּ. הִקִּיץ מִיַּינוּ, וּמִצָּא עֲצָמוֹ מְסָרְס, שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית ט, כב) וַיִּיקֶץ נַח מִיַּינוּ וַיִּדַע אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן. אֲשֶׁר רָאָה לֹא נֵאֶמַר, אֶלֶּא אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה לוֹ, שְׁסָרְסוּ. וְלִפְיֶכֶךְ קָלְלוֹ, שְׁנֵאֶמַר (שם) אָרוּר כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחֲיוֹ.

רַבִּי פִּתְחָ, (שם ח, כא) וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחַח וַיֹּאמֶר לֹא אֶסַף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאָדָמָה בְּעִבּוּר הָאָדָם. כְּשִׁיזָא נַח מִן הַתְּבָה, פִּתַּח

עיניו, וְרָאָה אֶת כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ חֶרֶב. הִתְחִיל בּוֹכָה עַל הָעוֹלָם. אָמַר, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, אִם בְּשִׁבִיל חֲטָאת הָאָדָם אוּ בְשִׁבִיל הַשּׁוֹטִים תֵּאבֵד עוֹלָמְךָ? לָמָּה בְּרָאָתָם, אוּ זֶה אוּ זֶה. יֵשׁ לָךְ לַעֲשׂוֹת - אוּ שְׂלֵא תִבְרָא אָדָם, אוּ שְׂלֵא תֵאבֵד הָעוֹלָם. הֵעֵלָה עוֹלוֹת, וְקָם וְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו, וְאוֹתוֹ הָרִיחַ עָלָה לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְעָרַב לוֹ.

אָמַר רַבִּי, שְׁלֹשָׁה רֵיחוֹת עָלוּ לְפָנָיו: רֵיחַ עוֹלָתוֹ, וְרֵיחַ תְּפִלָּתוֹ, וְרֵיחַ מַעֲשָׂיו. וְלֹא הָיָה רֵיחַ בְּעוֹלָם שְׁנוֹחַ לְפָנָיו כְּאוֹתוֹ הָרִיחַ. וּלְפִיכֶךָ צָוָה וְאָמַר (במדבר כח, א) רֵיחַ נִיחָחֵי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְמוֹעֵדוֹ. כְּלוֹמַר, רֵיחַ שֶׁהִקְרִיב נִחַ לְפָנָיו, תִּשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי, רֵיחַ עוֹלָה וְתִפְלָה וְכִשְׁרוֹן מַעֲשִׂים.

רַבִּי אִיבּוֹ אָמַר, נִחַ חֶכֶם הָיָה, וְהָיָה מִבֵּין לַחֲיִשֵּׁת וְצַפְצוּף כָּל הַנִּבְרָאִים וְרַמְיָתָם, וְכִשְׁהָיָה בַתְּבָחָה, אָמַר: יוֹדַע אֲנִי שְׂאִין פְּקֻחַ בְּעוֹפוֹת כְּמוֹ הָעוֹרֵב לְדַעַת מְמַנּוּ סִימָן בְּעוֹלָם, מִיָּד (בראשית ח, ז) וַיִּשְׁלַח אֶת הָעוֹרֵב.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְאִיךְ עוֹשֶׂה כֵּךְ? וְהָרִי אָמַר רַבִּי בּוּ, אֲסוּר לְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתָם הַמְּנַחֲשִׁים בְּעוֹפוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָרִי הוּא בְּכֻלָּל (ויקרא יט) לֹא תִנָּחֲשׁוּ וְלֹא תִעוֹנְנּוּ, אֲפֹלוּ כָּל נַחוּשׁ בְּעוֹלָם.

אָרְאָה, אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב? שָׁאֵמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מְצַטְעֵר הָיָה נִחַ יוֹתֵר עַל אֲבָדֵן הָעוֹלָם. אָמַר: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, יִדְעָתִי כִּי אַתָּה רַחוּם, וְאַתָּה לֹא רַחֲמָתָ עַל עוֹלָמְךָ, וְנִהְפָּךְ רַחֲמָנוּתְךָ לְאַכְזָרוּת. אַתָּה לֹא רַחֲמָתָ עַל בְּנֵיךָ, יֵצֵא זֶה שְׂאִינוֹ מֵרַחֵם עַל בְּנָיו, וְנִהְפָּךְ לְהֵם לְאַכְזָרִי. וּלְפִיכֶךָ שָׁלַח אֶת הָעוֹרֵב, רָמַז הוּא שְׂרָמַז.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְכִי לֹא כְּתוּב בּוּ אִישׁ צָדִיק תָּמִים הָיָה, וְהָאִיךְ הִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעֲלָה? אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מֵרַב צָעֲרוֹ הוּא שָׁאֵמַר, שְׁהָרִי שְׁנִינוּ, מִנֵּינן שְׂאִין דְּנִין אֶת הָאָדָם לְפִי צָעֲרוֹ? שְׁנַאָמַר (איוב לד) אִיּוֹב לֹא בִדְעַת יְדַבֵּר וּדְבָרָיו לֹא בְהִשְׁכָּל. אַף עַל פִּי שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעֲלָה, אִין דִּינוּ כְּמַזִּיד, אֲלֵא כְּאָדָם בְּלֹא דַעַת, לְפִי צָעֲרוֹ.

וְלֹא רָצָה הָעוֹרֵב לְהִלָּךְ בְּשְׁלִיחוֹתוֹ, מִפְּנֵי שְׁמִתְקַן הוּא לְשְׁלִיחוֹת אַחֲרָת - לְפָרְגַם אֱלֹהֵיו, שְׁנַאָמַר (מלכים א-יז) וְהָעֲרָבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר, וְלֹא רָצָה לַעֲשׂוֹת שְׁלִיחוֹתוֹ, (בראשית ח) עַד יְבַשֶּׁת הַמַּיִם

מעל הארץ, שהיה על ידי שבועת אליהו. כיון שראה נח שלא עשה כהגן, שלח את היונה.

ואמר רבי בון, שני עניני רמז בה, אחד - שכתוב (הושע י) כיונה פותה אין לב. כלומר, מרב צערי אין לבי עמי ונפתה. אחרת - אמר נח, אין ככל העופות שיסבל מיתתה בלא סרבנות כיונה, ולפיכך נמשלו ישראל כיונה. אמר נח, כך נאה לנו לסבל הכל בלי סרבנות, ולפיכך וישלח את היונה.

שני רבותינו, מה השיב הקדוש ברוך הוא לנח, כשיצא מן התבה וראה כל העולם חרב והתחיל לבכות עליו, ואמר: רבוננו של עולם, נקראת רחום, היה לך לרחם על בריותיך?

השיבו הקדוש ברוך הוא: רועה שוטה, כעת אמרת את זה, ולא בזמן שאמרתי לך בלשון רכה, כי אתה ראיתי צדיק לפני בדור הזה, ואני הנני מביא את המבול כו' לשחת כל בשר כו', עשה לך תבת עצי גפר. כל זה התעכבתי עמך, ואמרתי לך כדי שתבקש רחמים על העולם, ומאז ששמעת שאתה תנצל בתבה, לא נכנסה בלבך רעת העולם, ועשית תבה ונצלת. וכעת שנאבד העולם, פתחת פיך לדבר לפני בקשות ותחנונים!?

כיון שראה כך נח, הקריב עולות וקרבנות, שכתוב (שם ח) ויקח מכל הבהמה הטהרה ומכל העוף הטהור ויעל עלת במזבח.

אמר רבי יוחנן, בא וראה מה בין הצדיקים שהיו לישראל אחר כך ובין נח. נח לא הגן על דורו ולא התפלל עליו כאברהם. שפיון שאמר הקדוש ברוך הוא לאברהם (שם יח, ט) זעקת סדום ועמורה כי רכה, מיד - ויגש אברהם ויאמר, והרבה דברים כנגד הקדוש ברוך הוא, עד ששאל שאם ימצא שם עשרה צדיקים שיכפר לכל הדור בשבילם. וחשב אברהם שהיו עשרה בעיר, עם לוט ואשתו ובניו ובנותיו וחתניו, ולכן לא התפלל יותר.

בא משה והגן על כל הדור. כיון שאמר הקדוש ברוך הוא למשה, ישראל חטאו, סרו מהר מן הדרך - מה כתוב בו? (שמות לב) ויחל משה. מהו ויחל? מלמד שהתפלל עד שאחזתו חלחלה. חכמים אומרים, לא הניח משה להקדוש ברוך הוא עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה ומן העולם הבא, שכתוב (שם) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת.

אמר רבי יוסי מכאן, (תהלים קו) ויאמר להשמידם לוֹלֵי מִשֶׁה בְּחִירוֹ עֵמֶד בַּפֶּרֶץ לְפָנָיו. וְכֵן כָּל הַצְּדִיקִים הִגְנוּ עַל דֹּרָם, וְלֹא הִנִּיחוּ מִדַּת הַדִּין לְשֵׁלֵט בָּהֶם.

וְנָח הַתַּעֲכָב עִמּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאָמַר לוֹ רַבּוּי דְּבָרִים שְׂמָא יִבְקֵשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְלֹא הִשְׁגִּיחַ וְלֹא בִקֵּשׁ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וְעָשָׂה הַתְּבָה וְנֶאֱבַד כָּל הָעוֹלָם.

רבי אליעזר ורבי יהושע היו יושבים בפלכי טבריה. אמר רבי יהושע, רבי, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו? אמר לו, אפלו הוא לא חשב בלבו שימלט. משל למוצא אשכול ענבים שאינם מבשלים בין הבסרים, שאלו היה בין ענבים מבשלים, לא היו כלום.

מישמע שכתוב (בראשית ז) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. שהיה לו לומר צדיק לפני, מהו בדור הזה? כלומר, לפי הדור. ולפיכך לא בקש רחמים. אמר בלבו: ולואי שאבקש רחמים עלי ואמלט, וכך שכן שאתפלל על אחרים.

אחר כך אמר רבי אליעזר, על כל זה היה לו לבקש רחמים על העולם מלפני הקדוש ברוך הוא, שנוח לו מי שאומר טוב על בניו.

מנין לנו? מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל, מה כתוב בו? (שופטים ו) ויאמר לו ה' לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין. מהו בכחך זה? הטובה הזו שאמרת על בני, יהיה לך כח גדול להצילם מיד מדין.

ועוד אמר רבי אליעזר, אף על פי שיהיה צדיק גדול מכל העולם, ויאמר רע לפני הקדוש ברוך הוא או מלשינות על ישראל - ענשו גדול מכלם, ולא מצאנו צדיק טוב כאלהו בכל דור, ומשום שאמר מלשינות על ישראל, שכתוב כי עזבו בריתך בני ישראל את מזבחותיהם הרסו ואת נביאיך הרגו בחרב, באותה שעה הרע הרבה לפניו.

בא וראה מה כתוב בו, ויבט והנה מראשתיו ענת רצפים. מהו רצפים? אמר הקדוש ברוך הוא, כעת ראוי לאכל מי שאמר מלשינות על בני.

אָמַר רבי אליעזר, מה שכתוב וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה עד הר האלהים חרבה, וכי בכח אכילת עוגת רצפים הלך את כל זה?

אָמַר, אמר רבי אליעזר, השליך הקדוש ברוך הוא תרדמה על אליהו, והראהו ענינו של משה שישב לפניו ארבעים ימים וארבעים לילות, ומאז שהיה שם, עשו ישראל את העגל. ומשום שהיה ארבעים ימים וארבעים לילות שלחם לא אכל ומים לא שתה, לא זו משם עד שמחל להם הקדוש ברוך הוא.

אָמַר לו לאליהו, כך היה לך לעשות, ועוד היה לך להראות שהם בני, בני אהובי, שקבלו את תורתך בהר חורב! וזהו שכתוב וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה, שראה את ענינו של משה שהשתהה לפניו ארבעים ימים וארבעים לילות. והענין של ישראל - שקבלו התורה בהר חורב, וזהו שכתוב עד הר האלהים חרב.

אָמַר רבי יצחק, לא זו אליהו משם, עד שנשבע לפני הקדוש ברוך הוא להורות זכותן של ישראל תמיד. וכל מי שעושה זכות, הוא מקדים ואומר לפני הקדוש ברוך הוא: כך וכך עשה עכשיו פלוני. ואינו זו משם, עד שיכתבו זכותו של אותו אדם, שכתוב (מלאכי ג, טז) ויכתב ספר זכרון לפניו.

אָמַר רבי יהודה בן פזי, מה היה ענינו של נח? שיצא חגר ברגליו מן התבה, ושכב ונתבזה, והתלוץ עליו בנו, ועשה לו מה שעשה.

אָמַר רבי אלעזר, בא וראה כמה יש לאדם ללכת בדרך ישרה. בא וראה, מפני שנטל יעקב הברכות מעשו ברמאות, הרי לך שלא נתן רשות לשום אמה בעולם להשתעבד בישראל זולתי אמה של עשו.

אָמַר רבי יוחנן בן נורי, נטל הקדוש ברוך הוא את שם בן נח, והפרישו לכהן עליון ולשרתו, והשרה שכירתו עמו, וקרא שמו מלכי צדק מלך שלם. והיה יפת אחיו לומד תורה ממנו במדרשו, עד שבא אברהם ולמד תורה במדרשו של שם, ונתעסק הקדוש ברוך הוא באברהם, ונשתכחו כל האחרים. בא אברהם והתפלל לפני הקדוש ברוך הוא שישרה שכירתו תמיד בכיתו של

שם, והודה לו, שנאמר (תהלים קי) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק.

אמר רבי יוחנן, והלא יפת הוא הגדול, למה שם נטל הפהנה? בשביל שהיה תמיד עוסק בתורה ופרש מדרכי העולם. ומאין היה לו תורה? אלא אדם הראשון ידע התורה, והניחה בקבלה לשת בנו, ואחר כך באה ליד חנוך, עד שבא לשם, והיה מתעסק תמיד בה. **אמר** לו רבי יוסי, אם התורה היתה במדרשו של שם, למה הצריך הקדוש ברוך הוא לצוות לבני נח אותן שבע מצוות שנצטוו, שהרי בתורה נכתבו קדם לכן? אלא, אמר רבי יצחק, בשעה שהמבול בא לעולם ונכנסו לתבה, מרב צערם נשתכחה משם, עד שבא הקדוש ברוך הוא וחדש להם אותן שבע מצוות.

אמר רבי יוסי, חס ושלום, לא נשתכחה התורה ממנו. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, אם אמר להם שישמרו כל תורת, יפרקו כל העל מהם, כאחרים שאמרו (איוב כא) ודעת דרכיך לא חפצנו, אלא אתן להם דברים מועטים וישמרו אותם.

עד שיבא מי שישמר כלה, והוא אברהם, שנאמר (בראשית כו) עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרת מצותי חקותי ותורת. שכיון שלמד משם התורה, קבל על עצמו שישמר התורה כלה, ולפיכך בירר להם הקדוש ברוך הוא שבע מצוות מן התורה כדי שישמרו אותם.

רבי פתח, בכנסת ישראל כנגד הקדוש ברוך הוא, וישלח את הערב. שאמר רבי פנחס, כתוב ויאמר דוד כו' קומו ונברחה כי לא תהיה לנו פליטה מפני אבשלום. ואף על פי שברח, מה כתוב בו? (תהלים א) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. ואף על פי שהיה בורח ונגרש ממלכותו, לא מנע עצמו מלומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא ולשוב ולהתחנן לפניו. וישלח את הערב, זהו דוד, שהיה קורא עמהם תמיד כעורב.

דבר אחר, העורב שבא מיהודה שנקרא עורב, שנאמר (בראשית מג) אנכי אערבנו. כתוב הערב, בלי וא"ו. אמר רבי פנחס, למה נקרא שמו עורב? שהיה הולך בהרים כעורב. והינו שאמר לשאול כאשר ירדף הקרא בהרים. אמר לו, שמתני להיות כקורא בהרים. כתוב כאן קרא, וכתוב שם (תהלים קמז) לבני עורב אשר יקראו.

וְאָמַר רבי פנחס, בא וראה מה בין מלכי יהודה למלכי ישראל. שלח הקדוש ברוך הוא לדוד וגרשוהו ממלכותו, ומיד שב בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא. ואל תתמה על זה, ואפלו מנשה מלך יהודה, שהיה רשע, מיד שב בתשובה לפני הקדוש ברוך הוא, ולקח אמנות אבותיו, ושב למלכותו.

וְזֶהוּ שבא הכתוב להורות. וישלח את הערב - זה דוד, שהיה קורא תמיד בעורב, ושלחהו הקדוש ברוך הוא ממלכותו והוציאו מביתו, ומה כתוב בו? ויצא יצוא ושו"ב, שכתוב (שמואל ב טו) ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש לו חפוי. היה יוצא ושב בתשובה, ומתודה על חטאתיו ומבקש רחמים עליהם, וידע פי חטאתיו עשו לו שנשלח ממלכותו ונגרש.

וּבְכֹל דבר ודבר של חטא גרם במלכותו או בישראל, היה תולה הדבר בו, והיה יודע שהוא היה גורם. עד יבשת המים, שהשיבוהו: לא עליך הדבר, אלא אל שאול ואל בית הדמים.

בֹּא וראה, שכתוב (שם כא) ויהי רעב בימי דוד שלש שנים שנה אחרי שנה ויבקש דוד את פני ה', שסבר שהוא היה גורם. אמר לו הקדוש ברוך הוא: לא עליך זו, אלא על שאול. עד יבשת המים, היה תולה הכל בעצמו, ומיד היה שב בתשובה, ואז לא הצרך לחזור בתשובה, שהדבר לא בא בשבילו. זהו שכתוב (בראשית ח) ויצא יצוא ושוב עד יבשת המים. שאז לא היה הדבר תלוי בו.

אָמַר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל ושלחם לבבל, שנאמר (שם) וישלח את היונה מאתו, זו כנסת ישראל. ראה מה כתוב בו - ולא מצאה היונה מנוח לכף רגלה. שהכביד עליה מלך בכל ברעב ובצמא ובהריגת צדיקים הרבה, ומשום כבוד עליה - ותשב אליו אל התבה, וחזרה בתשובה וקבלה.

חֲטֵאָה כנסת ישראל כמתחלה - ויוסף להגלותם, שנאמר (שם) ויוסף שלח את היונה מאתו, בגלות אחרת של יון. שאמר רבי יהודה גלות יון החשיכה את פניהם של ישראל כשולי קדרה.

וּמֵרֵב צערם ודחקם מה כתוב בו? ותבא אליו היונה לעת ערב. מה זה לעת ערב? שלא היתה מאירה להם שעת הרוחה כמו שהיה המעשה בראשונה, ונהרגו צדיקים ונחשף היום, והעריב להם השמש ולא יכלו לקום מפני הדחק הרב שהיה עליהם, שנאמר (ירמיה

ו, ד) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. כי פנה היום - אלו הם הצדיקים המאירים כשמש. כי ינטו צללי ערב - שנשארו כעוללות בציר, וזהו לעת ערב, ולא בזמן שמאירים להם הצדיקים כשמש.

והנה עלה זית טרף בפיה (בראשית ח). לולי שהעיר הקדוש ברוך הוא רוח הפהנים שהיו מדליקין נרות בשמן זית, אזי אבדה פליטת בית יהודה מן העולם, ובכל פעם ופעם שבה בתשובה ונתקבלה. אמר רבי פנחס, חוץ מן הגלות הרביעית שעדין לא שבה, והכל תלוי בתשובה.

ואמר רבי פנחס, אין לך בכל פעם ופעם שלא עכב הקדוש ברוך הוא את גזר דינה של כנסת ישראל, שבע שמטות, ושבעה יובלות, שמא תחזור בתשובה. זהו שכתוב (ס) ויחל עוד שבעת ימים אחרים, חוץ מהראשונים.

וישלח את היונה - בגלות אדום. ולא יספה שוב אליו עוד - שעד היום לא חזרה בתשובה ולא העירה רוחה. שאמר רבי פנחס, אלמלי חזרה בתשובה, לא נשארה בגלות יום אחד. רבי אליעזר אומר, כל הגליות שגלתה כנסת ישראל, נתן לה הקדוש ברוך הוא זמן וקץ ונתעוררה תמיד בתשובה, וגלות האחרון אין לו קץ וזמן, אלא הכל תלוי בתשובה, שנאמר (דברים ל) ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו. וכתוב (ס) אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך.

אמר לו רבי עקיבא, אם כן, איך יהיה זה לעורר את כלם כאחד בתשובה? מי שהוא בסופי השמים ומי שהוא בסופי הארץ, איך יתחברו כאחד לעשות תשובה?

אמר לו רבי אליעזר: חייך, שאם יחזרו בתשובה ראשי בית הכנסת, או בית כנסת אחד, בזכותם תתכנס כל הגלות, שהקדוש ברוך הוא מסתכל תמיד מתי יחזרו ויעשה להם טוב, שכתוב (ישעיה ל) ולכן יחפה ה' לחננכם, מחפה תמיד אימתי יחזרו בתשובה.

אמר רבי יוסי, יבא זה כזה שאמר רבי פנחס, שכתוב ולא יספה שוב אליו עוד. לא נאמר ולא יסף שוב אליה, אלא היא לא יספה שוב אליו. מכלל שהוא מזמן ומחפה אימתי תשוב.

רבי יהודה אמר, בא וראה, זה שכתוב ביעקב (בראשית לב, כה) וינתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר. באותו זמן נתנה

רשות לכל צבאות השמים לאותם השרים שהתמנו על המלכות,
ונפרדו לשלט אלה על אלה, ונתנה רשות ושלטון לשר הגדול של
אדם לשלט על האמות.

באותה שעה מה כתוב? ויותר יעקב לבדו, שעד כעת לא היו לו
בנימין ולא אפוטרופוס בשמים.

ויאבק איש עמו, זהו הוא סמאל, האדון של אדם, ורצה שינתן
יעקב תחת שעבודו של אדם, ומשום הזכות הגדולה
שהיתה ליעקב לא נתן בידו.

אמר רבי יהודה, באותה שעה התכנסו כל צבאות השמים, ורצו
לטען עם סמאל בשביל יעקב. אמר הקדוש ברוך הוא: יעקב
אינו צריך לשום אחד מכם, הרי זכותו שיטען עמו. מיד ויאבק איש
עמו, טען עמו.

אמר רבי יודא, בא וראה מה כתוב בו, (בראשית כו) וירא פי לא יכול
לו, שהיתה זכותו רבה, ולא יכל בטענתו לשעבד את יעקב
תחת יד אדם. מיד ויגע בכף ירכו. אלו הם בניו יוצאי ירכו.

באותה שעה נחלש יעקב ולא יכל לטען עמו, שכתוב ותקע כף ירך
יעקב בהאבקו עמו, בטענתו עמו. ונתנה רשות לסמאל, בני
יעקב תחת יד אדם, כל זמן שיעברו על התורה.

רבי היה יושב יום אחד, והיה מסתכל בדבר הזה, שכתוב (דברים ל,
ה) בצר לך ומצאוף כל הדברים האלה באחרית הימים ושבת
עד ה' אלהיך ושמעת בקלו. אמר, מה שאמר משה שיהיה בסוף
הימים, כל אותם הצרות הרי באו, ותשובה עד עתה טרם נעשתה.

בעוד שהיה יושב, בא אליהו, זכור לטוב. אמר לו: רבי, במה
התעסקת? אמר לו: בזה שאמרה התורה, שכשיבואו צרות
לישראל בסוף הימים, שיעשו תשובה לא לתר, שכתוב באחרית
הימים ושבת, ועד עתה לא שבו בתשובה.

אמר לו: חייך רבי, בדבר הזה מתעסק הקדוש ברוך הוא ביום הזה,
ובא מיכאל, האפוטרופוס הגדול שלהם, ומבקש מתי יצאו
בניו אהוביו מתחת לגלות אדם. ואמר: אתה כתבת בתורתך,
שכשיסבלו אותם הענשים על מה שעשו, מה כתוב? (סו) כי אל
רחום ה' אלהיך.

אָמַר לוֹ: יָבֹא סַמָּאֵל, הָאֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל אָדוּם, וַיִּטְעַן עִמּוֹ לְפָנָיו. בָּא סַמָּאֵל, וַיִּטְעַן מִיכָאֵל דְּבַר זֶה כְּבָרָא שׁוֹנָה. אָמַר סַמָּאֵל: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אַתָּה הוּא שְׂאֲמַרְתָּ שְׁתֵּהִיָּה כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל תַּחַת שְׁלִטוֹן אָדוּם, עַד שְׁיֵהִיו צְדִיקִים לְפָנֶיךָ, וְהָרִי כָּלֶם רְשָׁעִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה נִזְף בּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל שְׂאֲמַר הַלְשָׁנָה עַל בְּנָיו, וּבִרְחַ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפֵי מִלִּין, וְאָמַר לְמִיכָאֵל: מִיכָאֵל, הֲיִהְיֶה לְךָ לְהִיּוֹת יוֹרֵד לְרֹאשׁ הַכְּתוּב, שְׁכַתּוּב וְשַׁבְּתָ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ וְשִׁמְעֵתָ בְּקִלּוֹ, וְאַחַר כֵּךְ כְּתוּב כִּי אֵל רַחוּם ה' אֱלֹהֶיךָ.

אָמַר מִיכָאֵל: רַבּוֹן הָעוֹלָם, הֲיִהְיֶה לְךָ לְרַחֵם עֲלֵיהֶם, אַתָּה רַחוּם, וְכָךְ נִקְרָאתָ. אָמַר לוֹ: שְׁבוּעָה נִשְׁבַּעְתִּי בַיּוֹם שֶׁנִּגְזַר הַדִּין לְפָנָיו עַד שְׁיָשׁוּבוּ, וְאִם כְּנִסְתָּ יִשְׂרָאֵל פּוֹתַחַת בְּתִשׁוּבָה כְּמוֹ עֵינַי שֶׁל מַחַט, אֲנִי אֶפְתַּח לָהּ שְׁעָרִים גְּדוֹלִים.

נִסְתָּר דְּתוֹרָה מִגּוֹ נֶגֶד מֵינוֹת, שְׁנֵאת חָנָם וְלִשׁוֹן הָרַע

בְּדוֹרוֹת הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ יְכוּלִין לְהַשִּׁיג שְׁלֵמוֹת נַפְשָׁם, לְהַתְּלַחַב בְּזַכּוּף רַב וּבִקְדוּשָׁה לְהַמְשִׁיךְ עַל עַצְמָם נַעַם זֵיו אֹר הַשְּׂכִינָה בְּאוֹר עֲלִיוֹן וְצַח בְּדַבְּקוֹת וַיִּרְאֶה וְאַהֲבָה, וְהַכֵּל עַל יְדֵי פִשְׁטוֹת הַתּוֹרָה, תּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה נִגְלָה, אֲבָל בְּדוֹר זֶה עֲקוּבוֹת דְּמִשְׁיחָא, שְׁהָרַע גּוֹבֵר וּמִתְנַשֵּׂא וְחֻצְפָּא יִסְגִּי... מִי יִגּוֹ עֲלִינוּ מִן הַקְּלַפּוֹת הָרַעוֹת הַמְּחַשִּׁיכִים הָאוֹר וְהַשְּׂכֵל. וְעַל יְדֵי נִגְלִית הַתּוֹרָה אִי אֶפְשָׁר בְּדוֹר כְּזֶה כְּאִין פְּנִים לְהִלְהִיב כָּל כֵּךְ נַפֶּשׁ הַמְּשַׁכֵּלֶת בְּדַבִּיקָה וְחֻשְׁיָקָה, שְׁהָרַע וְהַמְּקוֹטְרָגִים הָרוֹחֲנִיִּים מִתְגַּבְּרִין, וְלֹא עוֹד אֵלָא שְׁהֵם מְתַלְכָּשִׁים בְּגִשְׁמִיּוֹת בְּעַרְב רַב שְׁהֵם הָרַבִּים, וּמוֹשֵׁל וְגוֹבֵר אֶפִּיקוֹרְסוֹת וּמֵינוֹת וּשְׁנֵאת חָנָם וְלִשׁוֹן הָרַע, וְכֵל מִי שֶׁהוּא חֻצוּף בְּיוֹתֵר גּוֹבֵר בְּיוֹתֵר. וְלוֹלָא מְתִיקוֹת עֲרֻבוֹת נַעַם זֵיו לִשׁוֹן הַזֶּהר וְהַתְּקוּנִים וְכַתְּבֵי מְרוֹן, הַמְּאִירִיו לְנַפֶּשׁ הַמְּשַׁכֵּלֶת וּמִיִּשְׁבִּין הַדַּעַת מְשַׁמַּח לֵב וּמְאִירַת עֵינַיִם, לֹא הִיָּה בְּאֶפְשָׁרוֹת לְהָאִיר מֵרַב הַצָּרוֹת וְחֻלִּישׁוֹת דַּעַת מְרֻשָּׁעִים הַמֵּינִים וְאֶפִּיקוֹרְסִים.

וְלִכּוֹן אַחֵי טַעְמוֹ וַיִּרְאוּ אֹר הַגְּנוּז וּמִתִּיקוֹת שֵׁישׁ בְּזֶהר הַקְּדוֹשׁ הַמְּאִיר לְנַפֶּשׁ, עַד שְׁמֵרַב אֹר תִּקְבַּל עַל עַצְמָךְ כָּל הָרַעוֹת וְהַצָּרוֹת וְהִיסוּרִין, וְלֹא יִתְחַלֵּשׁ דַּעְתְּךָ וְלֹא תִפֵּל מִמְדְּרַגְתְּךָ, וְתִתְעַלֶּה לְמַעְלָה לְמַעְלָה עַד רוּם הַמַּעְלוֹת, חֻזַּק חֻזַּק וְאִמְץ, לֹא תִירָא וְלֹא תִפְחַד.

(נְחִיב מְצוּוֹתֶיךָ, נְחִיב הַתּוֹרָה, שְׂכִיל א' אוֹת ל')

סדר הלימוד ליום יב אב [יום 307 בשנה]

פָּרַשַׁת לֵךְ לָךְ (דף ל ע"א - דף לג ע"א)

בא וּרְאֵה, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִגֵּן לְצַדִּיקִים שְׁלֵא יִשְׁלְטוּ בָהֶם בְּנֵי אָדָם, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִגֵּן עַל אַבְרָהָם שְׁלֵא יִשְׁלְטוּ בוֹ וּבְאִשְׁתּוֹ.

בא וּרְאֵה, הַשְׂכִּינָה לֹא זָזָה מֵעַם שְׂרָה. בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה בָּא פְרָעָה לְקָרֵב אֵלֶיהָ. בָּא הַמַּלְאָךְ וְהִלְקָה אוֹתוֹ. וְכָל פַּעַם שֶׁהִיְתָה שְׂרָה אוֹמֶרֶת הַלְקָה - הִיָּה מַלְקָה.

וְאַבְרָהָם הוּא הַתְחִיזֵק בְּרַבּוֹנוֹ, שֶׁהָרִי שְׂרָה לֹא יָכְלוּ לְשַׁלֵּט עָלֶיהָ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (מְשַׁלֵּי כח) וְצַדִּיקִים כְּכַפִּיר יִבְטַח. וְכֵאֵן הוּא נִסְיוֹן, שְׁלֵא הִרְהֵר אַבְרָהָם אַחֲרֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי, בָּא וּרְאֵה שְׁמִשׁוּם כֶּף לֹא צִוָּה אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְרַדֵּת לְמִצְרַיִם, אֲלֵא הוּא מַעְצָמוּ יָרַד, כְּדִי שְׁלֵא יִהְיֶה פְתַחוֹן פֶּה לְבְנֵי הָעוֹלָם, שְׁאָמַר לוֹ כֶּף, וְאַחַר כֶּף הַצִּטָּעַר עַל אִשְׁתּוֹ. עַד כֵּאֵן.

מִדְרָשׁ הַנְּעֻלָּם

לֵךְ לָךְ. רַבִּי יְהוּדָה פְּתַח, (שִׁיר ו) הַנְּצַנִּים נִרְאוּ בְּאַרְץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְצָנוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא וּרְאֵה כַּמָּה יֵשׁ לוֹ לְאָדָם לְהַכְשִׁיר מַעֲשָׂיו לְפָנָי בּוֹרְאוֹ וְלַהֲתַעֲסֵק בְּתוֹרָתוֹ יוֹמָם וּלְיַלְלָהּ, שְׁמַעֲלַת הַתּוֹרָה לְמַעֲלָה מִן כָּל הַמַּעֲלוֹת.

שְׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שְׁתֵּי טוֹבוֹת גְּדוֹלוֹת יֵשׁ בְּתוֹרָה - חַיִּים וְעֶשֶׂר, שְׁפָתוֹב (מְשַׁלֵּי ג, טז) אַרְךְ יָמִים בִּימִינָה בְּשִׂמְחָה עֶשֶׂר וְכָבוֹד. אָמַר רַב פֶּפְאֵה, אֵלוֹ שְׁלֶשֶׁה הֵם. אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, הַכָּבוֹד הוּא בְּכָלֵל הָעֶשֶׂר, שְׁמִי שֵׁיִשׁ לוֹ עֶשֶׂר, יֵשׁ לוֹ כָּבוֹד, וּבַמָּה יִזְכֶּה הָאָדָם לְכָל? בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא וּרְאֵה, אֵין בְּכָל לַיְלָה וּלְיַלְלָה שְׁאִינוֹ אוֹחִז מַטְטְרוּ"ן שׁוֹר הַפָּנִים כָּל נִשְׁמָתָם שֶׁל תְּלַמִּידֵי חֻכְמַיִם הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה, וּמִרְאָה אוֹתָן לְפָנָי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִמֵּתִינִים מַלְאָכֵי הַשָּׁרַת וְדוּמָמִים מְלוֹמֵר שִׁירָה, עַד שֶׁיִּתְכַנְּסוּ נַפְשוֹת הַצַּדִּיקִים עִמָּהֶם, וַיִּזְמְרוּ בִּיחַד לְאֵל עֲלִיוֹן.

שְׁנַאמַר הַנְּצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ - אֵלוֹ הָעוֹסְקִים בְּתוֹרָה לְשִׁמָּה. עַתָּה
הַזְמִיר הַגִּיעַ - אִזּוּ הוּא עַת לְזַמֵּר לְבוֹרְאִים בְּיַחַד. וְקוֹל הַתּוֹרָה
נִשְׁמַע בְּאֶרְצֵנוּ - זֶה מִטְטְרוֹ"ן, הַבָּא לְאַסֹּף נִשְׁמָתָם שֶׁל צְדִיקִים לְזַמֵּר
לְיוֹצְרָם בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, שְׁנַאמַר (תהלים קמט) יַעֲלִזוּ חֲסִידִים בְּכַבּוֹד
יִרְנְנוּ עַל מִשְׁכַּבּוֹתָם. מַהוּ בְּכַבּוֹד? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זֶה מִטְטְרוֹ"ן.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִידִי, כָּל נִשְׁמוֹתָם שֶׁל צְדִיקִים נִגְזְרוּ מִתַּחַת כֶּסֶף
הַכַּבּוֹד, לְנַהֵג אֶת הַגּוֹף פָּאָב הַמְּנַהֵיג אֶת הַבֶּן, כִּי בְּלִתִּי
הַנִּשְׁמָה לֹא יוּכַל הַגּוֹף לְהִתְנַהֵג וְלֹא לְדַעַת וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאוֹ.
שְׁהָרִי אָמַר רַבִּי אַבְהוֹ, הַנִּשְׁמָה הִיא מוֹרָה וּמְלֻמָּדָה לְאָדָם, וּמְחַנְכֵתוֹ
בְּכָל דֶּרֶךְ יִשְׂרָאֵל.

וּבִשְׁעָה שְׁשׁוֹלַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָהּ לְגוֹף מִמְּקוֹם הַקְּדוֹשׁ,
מְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (בראשית יב) וַיֹּאמֶר
ה' אֶל אַבְרָם, זֶה הִיא הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא א"ב, לְלַמֵּד אֶת הַגּוֹף, וְר"ם
עָלָיו, שֶׁמִּמְּקוֹם רָם וְנִשְׂאָ בָּאָה. וּמָה אוֹמֵר לָהּ? לָךְ לְךָ מֵאֶרֶץ
וּמִמּוֹלַדְתְּךָ - מִדִּירְתְּךָ, וּמִמְּקוֹמְךָ, וּמִהֲנֵאֲתְךָ. וּמִבֵּית אָבִיךָ - אָמַר רַבִּי
יַעֲקֹב, זֶה הִיא אֲסַפְקָלְרִיָּה הַמְּאִירָה. אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אֶרְאֶךָ - כְּלוֹמַר
לְגוֹף פְּלוֹנִי, לְגוֹף קְדוֹשׁ, לְגוֹף יִשְׂרָאֵל.

וְעַם כָּל זֶה - וְאַבְרָכָה מְבָרְכִיךָ, אוֹתָם הַנוֹהֲגִים עִמָּךְ מֵדוֹת טוֹבוֹת,
מֵדוֹת יִשְׁרוֹת. אוֹתָם הַמְּבָרְכִים אוֹתִי בְּשִׁבְלֶיךָ, וְאוֹמְרִים כָּל זְמַן
שֶׁהַנִּשְׁמָה בְּקִרְבִּי מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵי. וּמְקַלְלֶיךָ אָאֵר - אוֹתָם
הַמְּקַלְלִים אוֹתְךָ וּמְקַלְקְלִים מַעֲשֵׂיהֶם וְדַרְכֵיהֶם.

וַיִּלֶּךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' (שם). כִּיִּן שֶׁנִּתְבָּרְכָה בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת
הַלָּלוּ, מָה כְּתוֹב? וַיִּלֶּךְ אַבְרָם. זֶה הִיא הַנִּשְׁמָה, שֶׁהִיא אָב לְגוֹף
וְרָם מִמְּקוֹם הָרָמִים. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' - לְהַכְנִס בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף
שֶׁנִּצְטָוָה לְהִנְהִיגוֹ וּלְלַמְדוֹ.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, רֵאזָה מָה כְּתוֹב בּוֹ כִּיִּן שֶׁבָּאָה לְכַנֵּס בְּגוֹף - וַיִּלֶּךְ
אִתּוֹ לוֹט. זֶהוּ יִצְרָר הָרַע הַמְּזַמֵּן לְכַנֵּס עִם הַנִּשְׁמָה בְּיַחַד, כִּיִּן
שֶׁנוֹלַד אָדָם. וּמִנֵּין שֶׁנִּקְרָא יִצְרָר הָרַע כֶּךָ? שְׁנַאמַר (בראשית ח) כִּי יִצְרָר לֵב
הָאָדָם רַע מִנְּעֻרָיו, וְזֶהוּ לוֹט שֶׁנִּתְאָרַר בְּעוֹלָם.

וְהוֹיֵךְ זֶה כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי יַצְחָק, הַנְּחַשׁ שֶׁהִשְׂיָא לְחַוָּה הוּא יִצְרָר
הָרַע. וְרֵאזָנוּ שֶׁנִּתְקַלַּל, שְׁנַאמַר (שם ג) אָרוּר אַתָּה מִכָּל
הַבְּהֵמָה, וּלְפִיכֶךָ נִקְרָא לוֹט. שֶׁבְּשַׁעָה שֶׁהַנִּשְׁמָה בָּא לְכַנֵּס בְּגוֹף, מִיָּד

וילך אתו לוט, שהוא מזמן לפנס עמו ולהשטין לאדם ולהיות מקטרג להנשמה.

אמר רבי יעקב בר רבי אידי, מנין מה שאמרנו שהוא משל על הנשמה? ממה שכתוב אחר כך (שם יב) ויקח אברם את שרי אשתו - זהו הגוף. ואת לוט בן אחיו - זהו יצר הרע, שהוא בן אחיו, משתף ונדבק עם הגוף. ואת כל רכושם אשר רכשו - אלו מעשיהם. ויצאו ללכת ארצה כנען - כלם מדבקים ללכת בהבלי העולם, הולכים אחרי בצעם והרהורם.

ויעבר אברם בארץ עד מכוס שכם עד אלון מורה - בכל מקום שזה מתאנה, הנשמה עמו. והכנעני אז בארץ - זו התאנה, שהיא דבקה בגוף.

ביון שפוקד הקדוש ברוך הוא מעשיהם ומוציא הנשמה מהגוף, הנשמה רוצה לעלות למעלה. ראה מה כתוב בה, (שם יג) וילך למסעיו מנגב ועד בית אל, ורצונה לחזור אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אמר רבי יעקב, אהלה כתוב, בה"א, ואזי היא עומדת בין בית אל ובין העי, בין לעלות למעלה ובין לירד למטה.

זכתה - עולה אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשנה, מקום אשר מיכאל השר הגדול מקריב נשמתן של צדיקים. ויקרא שם אברם בשם ה', הנשמה נותנת שכח והודאה בירושלים של מעלה, שזכתה לאותה המעלה. ואם לא זכתה - מה כתוב? (שם יב) ויסע אברם הלון ונסוע הנגבה, דוחין אותה והולכת עד שסוכבת כל העולם עד שתקבל ענשה.

אמר רבי יהודה, הצדיקים מה הם עושים? אם בא לטהר - אפלו יצר הרע הבא לקטרגו, נשמתו מסיעת אותו, שנאמר (שם יג) ויאמר אברם אל לוט. הנשמה אומרת ליצר הרע: אל נא תהי מריבה ביני וביניך.

מה עושה הצדיק הזה? הולך לבית המדרש, קורא ושונה, ומקטרג ליצר הרע ואומר לו: הלא כל הארץ לפניך, הפרד נא מעלי. רבים יש בעולם שאתה יכול להם בגלל שהרעו מעשיהם. אם השמאל ואימנה - אם אתה רוצה להשמאל אותי, אני אימין, אלך לצד ימין, שלא אטה אשורי ימין ושמאל. ואם הימין ואשמאלה - אף על פי שאראה שהיא טובה עצתך, אעשה הפך רצונך ותאותך.

וְאָמַר רבי בו, יצר הרע מהו עושה באותה שעה שהוא רואה שלא נעשתה עצתו, מה כתוב בו? ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן, לאותם הרשעים שלא יקטרגו עמו, ובשביל זה הדרדך ויפרדו איש מעל אחיו. ואז הנשמה, מה כתוב בה? ואברם כבד מאד, בכל מעשים טובים וישרים בתורה ומצוות.

וַיִּשְׁמַע אברם כי נשפה אחיו (בראשית יד). רבי תנחום פתח, קמתי אני לפתח לדודי כו', ודודי חמק עבר נפשי יצאה בדברו (שיר ה). אמר רבי תנחום, בא וראה כמה יש לו לאדם לטהר מעונותיו בעוד דרכי התשובה פתוחין לפניו, בטרם יסתם הדרדך, שנאמר (ישעיה נה) דרשו ה' בהמצאו וגו'. יש עתים שהוא קרוב, ויש עתים שהוא רחוק. **וְהָאִם** אמר רבי תנחום כך, והרי כתוב (תהלים קמה) קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת? אמר, הפסוק הזה מסייע לו, ממשמע שכתוב לכל אשר יקראהו באמת, ועם כל זה מה כתוב? רצון יראיו יעשה.

מִשָּׁלַף למלך שהיה יושב, ובא אדם וצווח לפניו. הקשיב המלך לכל מה שאמר ולא השיב לו. הוא צווח, והמלך מקשיב ושותק. הלאך אותו האיש.

אָמְרוּ משמשו לפני המלך: מורנו, למה לא השבת לעני הזה דבר? אמר להם: שמעתי כל מה שאמר והקשבתי לו, אבל הוא רשע לפני, ואינו כדאי לעשות רצונו, שהרי אמרו לו ולחבריו פעמים רבות משמי שלא יהיה רעים, ויבאו לפני ואעשה עמהם טוב, ולא השגיחו בי. כעת איני משגיח בהם.

כִּדְּ הקדוש ברוך הוא - קרוב ה' לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת, ושומע להם, אבל למי שהוא עושה רצונו, לזה כתוב (סו) רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם.

אָמַר רבי חלבו אמר רב הונא, ממי אתה למד? ממשה רבנו עליו השלום, שכתוב (שמות לג) ובמה ינדע אפוא כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך. אמר משה: רבוננו של עולם, אין אנו צריכים למלאך, ולא לשרף, ולא לשר. שאיזה שנתי יהיה לנו מן האמות? להם שר - ולנו שר, אבל ונפלינו אני ועמך וגו'. ובמה ינדע אפוא כי מצאתי חן בעיניך הלוא בלכתך עמנו, אתה ולא שר.

אָמַר רבי יהודה, מָה הֵיטָה דַעְתּוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁלֹּא קָבַל אֶת הַמְּלָאךְ?
אֵלָּא, אָמַר מֹשֶׁה, אֲנִי יוֹדֵעַ עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם רְשָׁעִים וְקָשִׁי עֲרָף,
אֲלֵמָּלָּא הֵם יִתְמַסְרוּ לְמַלְאָךְ, וְכָל שָׂכֵן מִי שֶׁהוּא מֵדַת הַדִּין, לֹא יִשָּׂאֵר
מִשׁוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל שְׂרִיד וּפְלִיט.

שָׂאֵמַר רבי יהודה, בְּכָל מְקוֹם ה' מֵדַת הַרְחָמִים. אָמַר מֹשֶׁה: רַבּוֹנוּ
שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה אִמְרַתְּ שִׁמְצָאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ, וְעַתָּה, (שם לד)
אִם נָא מְצָאֲתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִלְךְ נָא אֲדָנִי בְּקַרְבְּנוּ, שֶׁהוּא מֵדַת הַרְחָמִים.
אָמַר לו, לְמָה? אָמַר לו, כִּי עִם קָשָׁה עֲרָף הוּא וְסִלְחָת. יִשְׂרָאֵל
סֹרְבָנִים טָרְחָנִים הֵם, כִּינּוּן שְׁחוּטָאִים, יֵשׁ בְּיַד הַמְּלָאךְ לַעֲשׂוֹת
דִּין וְלֹא לַעֲשׂוֹת סְלִיחָה וּמַחֲלָה, אֲבָל אַתָּה רַחוּם וְחַנוּן, הֵיכָלֶת וְהַכַּחַ
בְּךָ, וְרַחֲמֶיךָ רַבִּים, וְסִלְחָתְךָ לַעֲוֹנֵנוּ וְלַחַטָּאתֵנוּ וְנַחֲלָתֵנוּ, מָה שָּׂאִין
רְשׁוּת לְשׁוּם מְלָאךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

אָמַר רבי שמעון, רַחֲמֵנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲצֵל כְּנֶסֶת
יִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר ה) פִּתְחֵי לִי - פִּתַּח שֶׁל תְּשׁוּבָה, לְמַעַן
תִּזְכִּי לְכָל טוֹב שְׁבַעְעוֹלָם. שְׂרָאשִׁי נִמְלָא טַל - זֶהוּ רֹאשׁ הָעוֹלָם.
קְנוּצוֹתֵי רְסִיסֵי לִילָה - זֶהוּ קִצָּה הָעוֹלָם. כְּלוּמַר, רֹאשׁ הָעוֹלָם וְקִצָּהוּ
מִלְּאֲתֵי כָּל טוֹב בְּשִׁבְלֶיךָ, וְלֹא פִּתְחָתְךָ לִי בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְלֹאֲחֵר מִכֵּן,
כְּשֶׁהֲצִיק לָּהּ, מָה כָּתוּב? (שם) קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי וְדוּדֵי חֶמֶק עָבַר
נִפְשֵׁי יִצְאָה בְּדַבְרוֹ.

דָּבַר אַחֵר, קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי - זוֹ הִיא הַנְּשָׁמָה אֲצֵל הַגּוֹף, בְּעוֹד
שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוֹף, אֵינָם רוֹצִים לְהַעֲרִיר דְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה. אָמַר רַבִּי
פְּנִיחָס, בְּשַׁעֲהַ שֶׁהַנְּשָׁמָה רוֹצָה לְצִאת מִן הַגּוֹף, מִתְּחַרְטֶת לְמָה לֹא
שָׁבָה בְּתְשׁוּבָה עַד שִׁיִּצְאָה מִן הַגּוֹף, וְנִשְׁאַר הַגּוֹף כְּכִלִּי אֵין חֶפֶץ בּוֹ.
וְאָמַר רבי פְּנִיחָס, כָּל שִׁבְעַת הַיָּמִים נִפְשׁוּ מִתְּאַבְּלַת עָלָיו וְאוּמְרַת,
קִמְתִּי אֲנִי לְפִתַּח לְדוּדֵי. תִּדַע לָךְ, בְּעוֹד שֶׁהַנְּשָׁמָה בַּגּוֹף וְהַגּוֹף
עוֹמֵד בְּכַח, הִיא תְּשׁוּבָה מְעֵלָה, וְלֹא בְּשַׁעֲהַ שִׁאִינוּ יְכוּל.

כְּמוֹ שָׂאֵמַר רבי פְּנִיחָס, מָשָׁל לְמָה הַדָּבָר דּוּמָה? לְאָדָם הָעוֹמֵד עַל
שְׁלַחְנוּ וְהָיָה רָעַב וְתֹאֵב לְאָכֵל, וּבְעוֹד שֶׁהָיָה אוֹכֵל, עָמַד עֲנִי עַל
הַפֶּתַח. שָׂאֵל מִמֶּנּוּ לְהַאֲכִילוֹ, וְלֹא הִחְזִיר לוֹ פָּנִים. הֵלֶךְ אוֹתוֹ הָעֲנִי
בְּפַחֵי נֶפֶשׁ.

לְאַחֵר שַׁעֲהַ הַגִּישׁוֹ עוֹד לְפָנָיו לְאָכֵל, הָיָה בְּטֵנוֹ מְלֵא מִכֵּל. כִּינּוּן
שֶׁרָאָה שִׁאִינוּ יְכוּל לְאָכֵל עוֹד, אָמַר: תָּנוּ לוֹ לְזָה הָעֲנִי. הָיָה

חכם אחד עומד עליו, אמר לו: שוטה, אלו יכלת לאכול לא נתת לו, עתה שאין בך כח לאכול יותר, אפה נותנו לעני?!

כך הוא האדם בעולם הזה - הולך בהכליו רעב לאכול ולהרויח ממון. בא העני, שהוא היצר הטוב, ושאל ממנו בבקשה שיחזור בתשובה ולעסק בתורה, ואינו רוצה, מפני שהוא רעב יותר להרויח ממון.

לאחר זמן תופסים אותו בקולר. כשרואה שאינו יכול להרויח יותר, אומר אחר בתשובה, שמא יתנו לו שעה לכך או שמא לא יתנו לו. אמר לו הקדוש ברוך הוא: שוטה, עכשו שאינך יכול עוד להרויח יותר אפה אומר אחר בתשובה?! שאלו היית יכול להרויח עוד, לא היית חוזר בתשובה. בעודו כך יצאת נשמתו.

ואמר רבי זריקא, הגדול שמן החברים היה אלישע בן אבויה, ולא נתנו לו רשות לחזור בתשובה. שיצא הקול שהוא ואמר: בשעה שהיית מת, כל הדרכים והשבילים מלמעלה ומלמטה יסתמו מאותו האיש שלא יבא לעולם הבא. אמר רבי יהושע בן לוי, למה לנו כל זה? (קהלת יב, א) וזכר את בוראיך כו' עד אשר לא יבאו ימי הרעה.

וישמע אברהם פי נשבה אחיו (בראשית יד). רבי אבא פתח, כנגד יצר הרע כמו שנזכר למעלה. הרי שנינו, כיון שנפרד יצר הרע מן הגוף של הצדיק, לאיזה מקום הולך? למקום הרשעים, שלא יקטרגו עמו.

מה משמיע? שכתוב (שם יג) ולוט ישב בערי הכפר ויאהל עד סדם ואנשי סדם רעים וחסאים וגו'. למקום רשעים וחסאים, שם שם אהלה לשבת. יצר הרע שם מהו עושה? חוטא עמם ומחטיא, עד שנשבה בעונותיו ונלכד.

ונשמת הצדיק מה היא עושה? וישמע אברהם - זו היא הנשמה. פי נשבה אחיו - זה יצר הרע. וירק את חניכיו ילידי ביתו - אלו הם הצדיקים המחנכים במצוות ובדרך הטוב. כמו שאמר רבי אבהו, כיון שרואה הצדיק שהרשע נעזב ונלכד בעונותיו, הולך לאחז בו, ויחזור בתשובה, ומקרבו ומלמדו תורה. זהו שכתוב וירדף עד דן, עד עקר דינו ורדף להצילו מדינה של גיהנם.

וְכֵן הוּא דֶרֶךְ הַצְדִּיקִים, לְרִדְף אַחֲרֵי הַרְשָׁעִים כְּדֵי לְהַחְזִירָם לְמוֹטָב. מִה כְּתוּב בָּהֶם? (סו יד) וַיִּחַלֵּק עֲלֵיהֶם לְלֵלָה וְגו'. וְזֶהוּ נִשְׁמַת הַצְדִּיקִים, שְׁמִיֶּסְרִים וּמִבְקָשִׁים לָהֶם, כְּדֵי שְׁלֵא יִלְכוּ בְּדֶרֶךְ רִשְׁעָתָם. הוּא וְעַבְדּוֹ וַיִּכְסוּ - הַנִּשְׁמָה וְהַצְדִּיקִים רוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, וּמוֹכִיחִים לָהֶם, וּמִיֶּסְרִים לָהֶם.

וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה - מוֹדִיעִים לָהֶם רַעְתָּם, וְרוֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם, עַד שְׁמִגְלִים לָהֶם רַעְתָּם וְרִשְׁעָתָם, לְמַעַן יִבוֹשׁוּ מִמַּעֲשֵׂיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חוֹבָה. הַנִּשְׁמָה עוֹשֶׂה כֶּף, וּמוֹדִיעָה לָהֶם דֶּרֶכָם הַרְעָה, וְזֶהוּ עַד חוֹבָה. וְהָאֵיךְ הֵם הוֹלְכִים? לְשִׁמְאָל וְלֹא לְיָמִין.

מִה כְּתוּב אַחֲרֵי כֵן? (סו) וַיֵּשֶׁב אֶת כָּל הַרְכָּשׁ וְגַם אֶת לוֹט. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בְּעַל כְּרַחֵם הֵם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה, שְׁכַתוּב וְגַם אֶת לוֹט אָחִיו וַיִּכְוֹשׁוּ הַשִּׁיב. וְאֶפְלוּ יֵצֵר הָרַע בְּעַל כְּרַחוּ שָׁב בְּתִשׁוּבָה. וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה שְׂכָרוֹ שֶׁל אָדָם הָעוֹשֶׂה לְאַחֲרִים לְחַזֵּר בְּתִשׁוּבָה. מִנֵּינ לָנוּ? מִמָּה שְׁכַתוּב אַחֲרָיו, (סו) וּמִלְכֵי צֶדֶק מֶלֶךְ שָׁלֵם. שְׁנָה רַבִּי חֲיִיא רַבָּה, בְּשַׁעַה שְׁנִשְׁמַת הַצְדִּיק, הַמַּחְזִיר בְּתִשׁוּבָה לְאַחֲרִים, יוֹצֵאָה מִן הַגּוֹף, מִיכָאֵל הַשָּׂר הַגְּדוֹל הַמְקַרֵּיב נַפְשוֹת הַצְדִּיקִים לְפָנֵי בּוֹרְאוֹ, הוּא יוֹצֵא וּמְקַדֵּים שְׁלוֹם לְנַשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צֶדֶק, שְׁנֵאֵמַר וּמִלְכֵי צֶדֶק. זֶהוּ מִיכָאֵל רֹאשׁ שׁוּמְרֵי צֶדֶק. מֶלֶךְ שָׁלֵם - זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה. הוֹצִיא לְחֵם וַיִּינן - שְׁמִקְדֵים וַיּוֹצֵא לְקִרְאָתוֹ, וְאוֹמַר לוֹ שְׁלוֹם בּוֹאֵךְ.

אָמַר רַבִּי חֲיִיא, מִכָּאֵן לְמַדְנֵנוּ, כָּל הַמְקַדֵּים וַיּוֹצֵא לְקִרְאָת הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וְנוֹתֵן לוֹ שְׁלוֹם, מַעְלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלּוּ אֲכִילָה וְשִׁתִּיָּה הוּא נוֹתֵן לוֹ. מִנֵּינ לָנוּ? מִהַפְּסוּק הַזֶּה, שְׁכַתוּב (דברים כו) עַל דְּבַר אֲשֶׁר לֹא קָדְמוּ אֶתְכֶם בְּלֶחֶם וּבִמִּים. וְכִי צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְלֶחֶם וּלְמִים, וְהֵלֵא הַמֵּן יוֹרֵד לָהֶם, שֶׁהִיָּה טוֹב וַיִּפָּה מִכָּל אֲכִילָה שְׁבַעוּלָם?

אָמַר מִפְּנֵי שְׁלֵא בָּאוּ לְהַקְדִּים לָהֶם שְׁלוֹם, הַעֲלָה עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב כָּאֵלּוּ חֲסְרוּ מַחֲיָתָם. וְכָל הַמְקַדֵּים שְׁלוֹם לְחַבְרוֹ וַיּוֹצֵא לוֹ לְדֶרֶךְ, מַעְלָה עָלָיו הַכְּתוּב כָּאֵלּוּ נוֹתֵן לוֹ לְאֶכּוֹל וּלְשִׁתּוֹת. וְכֵן אָמַר רַבִּי חֲיִיא רַבָּה, מִיכָאֵל וּגְבַרְיָאֵל וּמִלְאֲכֵי הַשָּׂרְת הַשׁוּמְרִים שְׁעָרֵי צֶדֶק, יוֹצֵאִים לְקִרְאָתוֹ וּמְקַדִּימִים לוֹ שְׁלוֹם.

וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיּוֹן - שְׁשָׁנָה רַב יוֹסֵף, כְּשֵׁם שְׁכַהֵן גְּדוֹל לְמַטָּה, כֶּף מִיכָאֵל הַשָּׂר הַגְּדוֹל הוּא כֹהֵן לְמַעְלָה, וְהוּא מְקַדֵּים וּמְבָרֵךְ

לנשמה קדם, ואחר כך מברך לקדוש ברוך הוא. ואלמלא מקרא כתוב, אי אפשר לאמר, שנאמר (בראשית יד) ויברכהו ויאמר ברוך אברהם לאל עליון קנה שמים וארץ. אשריך שזכית לכך, ואחר כך וברוך אל עליון אשר מגן צריך בידך, אלו הרשעים שזכיתם בתשובה, ועשית את נשמתם.

ויתן לו מעשר מכל (שם), אמר רבי יצחק, הפסוק הזה לא ידענו מי נתן מעשר למי. אלא הקדוש ברוך הוא נותן לו מעשר. נוטל אות אחת מתחת כסא הכבוד, ונותן אותה עטרה על הנשמה, שהוא אברהם. ואיזו היא אות אחת? אות ה', כאשר נברא העולם בה, להיות צרורה בצרור החיים, ונשלמת בהשלמתו. זהו שכתוב (שם יז) ולא יקרא עוד את שמך אברהם והיה שמך אברהם, וזהו המעשר שנתן לו הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יהודה, מהו מכל? הוא שכינתו של מקום, שהרי שנינו, אמר רבי ברכיה, מהו שכתוב (בראשית כד) וה' ברוך את אברהם בכל? שהשרה שכינתו עמו.

אמר רב חסדא, אין הקדוש ברוך הוא עושה משפט ברשעים בעולם הבא, עד שנמלך בנשמתם של צדיקים, שנאמר (איוב ד) מנשמת אלוה יאבדו. וכשהם אובדים, אין אובדים אלא מאותו הדין, שהנשמה דנה לרשעים.

ושנינו, ערסיא"ל שרו של גיהנם, עומד לפני נשמת הצדיקים שלא יתפללו על הרשעים לפני הקדוש ברוך הוא, ושיתנם ברשותו להורידם לבאר שחת, זהו שכתוב (בראשית יד) ויאמר מלך סדם אל אברהם תן לי הנפש. מלך סדם זהו שרו של גיהנם, העומד על הרשעים, והוא מלך סדם.

ומה אומר לנשמה, שהוא אברהם? תן לי הנפש, שהיא החוטאת, כמו שנאמר (יחזקאל יח) הנפש החטאת היא תמות. כלומר, תן לי אותה הנפש שהיא מתאנה בחטאות, כדי שתהא נדונית כפי רשעתה, ולא תקחנה בתחנוניך. והרכש קח לך - אותם אשר שבו בתשובה בנפשותם מדרך הרעה, קח לך, והצילם מדינה של גיהנם.

אמר רבי יהודה, באותה שעה הנשמה מה היא אומרת? ויאמר אברהם אל מלך סדם הרמתי ידי אל ה' אל עליון, בשבועה, שלא אתפלל ולא אקח לאותם הרשעים, שהייתי מכריז לפניהם

באותו עולם, והוכחתים לחזר בתשובה, ופרשתי להם כל משפטי גיהנם, ולא שמעו לי. אם אקח מכל אשר לך - שלך הם, וברשותך הם.

שאמר רבי יהושע בן לוי, פעם אחת הייתי רואה ונקלעתי סמוך לשער הגיהנם, ושמעתי קול הרשעים, שהיו נטרדים בגיהנם בדין הגדול שדנים את הרשעים לעולם הבא, והיו אומרים: הפתק של הפסק שלנו שמענו, ולא הרכנו אַזְנֵינו. אוי לנו שדבר הצדיקים לא עשינו.

בביתי, שמעתי הקול שהוא שאמר: בן לוי, בן לוי, עלה עליך וסתם פיה, אין לך רשות להתפלל עליהם, ואתה והחברים כתוב בכם (מלאכי ג) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

ואמר רבי יהושע בן לוי, שבעה מדורות יש בגיהנם באשר נדונין הרשעים לעתיד לבא. ושבעה פתחים יש בגיהנם כנגד שבעה פתחים שיש לנשמות הצדיקים להכנס בהם. כנגדן יש לנפש הרשע שבעה פתחים להכנס בהם בגיהנם, ואלו הם: אפל, צלמות, שערי מות, באר שחת, טיט היזון, שאול ואבדון. ושם נדונים שנים עשר חדש.

שאמר רבי שמעון, משפט רשעים בגיהנם שנים עשר חדש, ושם יצפצפו בתשובה. ונשמתם של צדיקים פוגעים לפני הקדוש ברוך הוא ומעלים אותם משאול, שהוא המדור הששי, שנאמר (שמואל א-ב) מוריד שאול ויעל.

ומי שנכנס במדור התחתון, שהוא אבדון, שוב אינו עולה, ששנינו, אמר רבי יהודה, אף על פי שנכנס בשאול, עולה בתשובה, שנאמר (חנה ב) מבטן שאול שועתי שמעתי קולי.

דבר אחר, (בראשית יד) הרמתי ידי אל ה' אל עליון וגו' אם מחוט וגו'. אמר רבי אלעזר, הראויים לך, שהם רשעים גמורים, שלא שבו בתשובה מעולם, בשבועה שלא אקחם לעולם.

בלעדי רק אשר אכלו הנערים (ס). אמר רבי תנחום, בא וראה כמה חביבה התורה לפני הקדוש ברוך הוא, שבשבילה זוכה האדם לחיי העולם הבא, וכל המלמד תורה לאחרים - יותר מכלם. בא וראה מה כתוב בכאן, אם אקח מכל אשר לך - אותם הרשעים

הראויים לך. בלעדי רק אשר אכלו הנערים - חוץ מאותם המורים
תורה לאחרים ולתינוקות, ששכרם כפול.

שאמר רבי יצחק, המלמד תורה לתינוקות, דירתו עם השכינה.
והינו שאמר רבי שמעון, כשהיה בא לראות את העלמים
בבית הרב, היה אומר: הלכתי לראות פני השכינה.

ואומר, רק אשר אכלו הנערים - חוץ מאותם אשר למדו לנערים
תורה, וחלק האנשים אשר הלכו אתי באותו העולם, תדע
שאחזיק בהם ולא אתנם לך, אף על פי שראויים לענוש.

כמו כן יש נשמת הצדיק עם מלך סדום, שהוא שרו של גיהנם,
המושל על הרשעים. ועוד אומר לו, לא אני לבדי אחזיק באלו,
אלא ענר אשכול וממרא, שהם האבות, הם יקחו חלקם.

רבי אלעזר בר רבי שמעון פגש בו אליהו בדמות זקן אחד, ועלם
קטן עמו, והיה מעבר של מים רבים לעבר לצד הזה. אמר לו:
זקן זקן, ארים על כתפי את הילד הזה, ואתה בצד השני, ואעביר
אתכם את מעבר המים.

אמר: ולא מורה הדור אתה, ולא תוכל להעבירנו. אמר לו: זקן זקן,
אם אתפס בידי האחת אותך ואותו, אשליך אתכם לצד אחר
בחצי מיל.

אמר: לו, ועסקת בתורה? אמר לו, כן. אמר לו: ולא נקראת
תושיה, שמתשת כחו של אדם? אמר לו: ולא נקראת
רפואה ושקוי, שנאמר (משלי ג) רפאות תהי לשרף ושקוי לעצמותיך?
אף אני שותה מהתורה הרבה כמי ששותה כלי של רפואה, והתחזק
כחי. העברתי אותם.

אמר לו: זקן זקן, מי הילד הזה עמך? אמר לי: אני מלמדו תורה.
אמרתי לו: זקן זקן, כחי רב בעולם הזה ובעולם הבא,
ובשביל הילד הזה לא אשאיר את מלאך הגיהנם לגעת בך, ואני
אכניסך לעולם הבא ברב כחי שיש לי שם.

אמר לי: רבי רבי, כחך רב לעולם הבא כאחד משמשי הקדוש ברוך
הוא שמשמשים לפניו. עד שהשגיח בו, לא ראה אותו. אמר:
מזה נשמע שזה היה אליהו. והיה שמח במעשה שעשה לו.

וּמֵאוֹתוֹ הַיּוֹם, כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה דְמוּת אָבִיו, הָיָה אוֹמֵר לוֹ: אָבָא אָבָא,
אָמַר לְאוֹתוֹ הַזֶּקֶן, בְּטוֹלִים רַבִּים הָיָה מֵהַתּוֹרָה. אָמַר לוֹ:
אָמַר לוֹ שֶׁזֶקֶן הַקַּדְמוֹנִים, זֶקֶן שֶׁל הַכְּתוּבִים, וּמֵיֵד יִתְיַשֵּׁר כַּחֲדָּה.

אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דָּבַר ה' אֶל אַבְרָם וְגו' (בראשית טו). רַבִּי
עֲזַרְיָה פֶּתַח, (שיר א) מְשַׁכְּנֵי אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
כָּל הַקּוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתוּבָה עַל מַטְוֵהוּ, עוֹלָה נִשְׁמָתוֹ לְשׁוֹט
בְּאֶרֶץ הַחַיִּים.

אָמַר רַבִּי בּוּ, מֵהוּ כְּתוּבָה? בֵּא תִשְׁמַע, שְׁשִׁים אוֹתוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ
בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל לִילָה שֶׁיְהִי מְכוּוֹן בְּהֵם לְדַעַת הַסּוֹכְבִים אֶת
כֶּסֶף הַכְּבוֹד, שֶׁהֵם שְׁשִׁים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם ג) שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ
מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל. (וְהָרִי הֵם שְׁבָעִים? אֵלָּא עֲשָׂה מְמַנִּים לַעֲשׂוֹת דִּין, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פב)
אֲלֵהִים נֹצֵב בַּעֲדַת אֵל).

שְׁנֵי רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הֵלֶךְ רַבִּי דוֹסְתָאֵי לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר
בֶּן עֲרָךְ. הִזְדַּמֵּן לוֹ רַבִּי חֲגִי. אָמַר לוֹ: יֹאמֵר לָנוּ מוֹרְנוּ דְרָךְ
תְּקִינָה לְפָנָיו, לְמִי הֵלֶךְ? אָמַר לוֹ: לְרֵאוֹת אֶת סִבְר פְּנֵי הַיָּמִים. אָמַר
לוֹ: מִי הוּא? אָמַר לוֹ: מִי שִׁיּוֹרְדִים לְפָנָיו גְּדוֹלִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ
בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ: נוֹחַ לוֹ לְמַר שְׂאֵלְךָ עֲמוּ לְדַרְכוֹ? אָמַר לוֹ: אִם תּוּכַל לְסַבֵּר
סְבָרָא לְמָה שֶׁתִּשְׁמַע - לָךְ, וְאִם לֹא - סֵטָה לְאַחֲרֵיךָ, כִּךְ שְׂלֵא
תַעֲנֵשׁ. אָמַר לוֹ: לֹא יַחֲשֵׁשׁ מִר לָזֶה, שֶׁהָרִי שֶׁמַּעֲתִי דָּבַר שֶׁל סוּד
עֲלִיוֹן, וְהַסְתַּכְּלָתִי בּוּ, וְסַבְרָתִי סְבָרָא.

אָמַר לוֹ: וּמָה הִיא? אָמַר לוֹ: שֶׁמַּעֲתִי אֶת סוּד הַפְּסוּק הַזֶּה (שיר ג)
הִנֵּה מַטְוֵהוּ שֶׁלְשֵׁלְמָה - הִיא כֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם
כָּלוּ שָׁלוֹ. שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ - אֵלּוּ שְׁשִׁים גְּדוֹלִים מְשַׁמְּשִׁים
עֲלִיוֹנִים קְדוּשִׁים, שֶׁהֵם מְשַׁמְּשִׁים לְכֶסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן.
מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל - שֶׁהֵם מְמַנִּים תַּחַת שְׁלִיט גְּדוֹל קְדוּשׁ, מִיְכָאֵל
הַאֲפוֹטְרוֹפּוֹס שֶׁל יִשְׂרָאֵל. מִשׁוֹם שֶׁהֵם תַּחַת יְדוּ, כָּלֵם גְּדוֹלִים שָׂרִים
אֲפוֹטְרוֹפּוֹסִים שֶׁל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁכָתוּב מִגְּבֻרֵי יִשְׂרָאֵל.

אָמַר לוֹ רַבִּי דוֹסְתָאֵי: רְאוּי אַתָּה יוֹתֵר מְמַנֵּי לְלַכֵּת לְרֵאוֹת אֶת סִבְר
פְּנֵי הַיָּמִים. הֲלָכוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו וְרָאָה אוֹתָם, אָמַר לְשִׁמְשׁוֹ:
לָךְ וְאָמַר לָהֶם, שְׁכַסָּא שֶׁל שְׁלֵשָׁה עַמּוּדִים מָה הוּא בְּלִי אַחַד?

שָׁמַע רבי דוסתאי, הסתכל בנפשו על הדבר ואמר לשמש: לך ואמר לומר, שלא לחנם אמר דוד (תהלים קיח) אכן מאסו הבונים היתה לראש פנה, זה דוד המלך שהוא הרביעי.

הֲלֵךְ שמשו ואמר לו הדבר הזה. אמר לו: מאמר יפה אמרת, אלא לך ואמר לו, איפה בחלו בדוד שאמר אכן מאסו הבונים? **אָמַר** לו לרבי חגי: שמעת בדבר הזה אינשהו פתגם? אמר לו: שלשה ענינים שמעתי, אחד הוא דרש. אמר לו: לא לדרש באתי לכאן, שמעשה ישי ובניו שמעתי, אבל עקר הדבר, אם שמעת - אמר.

אָמַר, עקר הדבר הם שני ענינים ששמעתי, אחד הוא שאמר אבא, ביום שנבנה בית המקדש, עשה הקדוש ברוך הוא חסד רב לדוד המלך.

שְׂאָחַר שהזדמן לו אותו החטא, ואף על גב שמחל לו הקדוש ברוך הוא, כשיצא מן העולם הזה לא השאירו אותו המלאכים העליונים לעבר בשערי ירושלים שלמעלה, והיה יושב בחוץ. **וּבַיּוֹם** שנבנה בית המקדש, קרא הקדוש ברוך הוא למיכאל השור הקדוש, ומנה אותו להיות הוא וששים קדושים עליונים אפטרופוסים של ישראל, אותם שהקיפו את כסא כבודו הקדוש. **וּמָנָה** את מיכאל להכניס את דוד המשיח לשערי ירושלים של מעלה, ולהתקינו עם האבות כמרפכה קדושה עליונה. זהו שכתוב (מלכים א-ח) על כל הטובה אשר עשה ה' לדוד עבדו ולישראל עמו.

וְהִיָּתֵר - ענין הוא, שכתוב ביהודה סבו שבחלו בו אחיו. זהו שכתוב (בראשית לח) וירד יהודה מאת אחיו, שהסירוהו מגאותו. והקדוש ברוך הוא אין נוח לפניו מכל בני יעקב להיות שליט של מלכות של עולמים, אלא רק ליהודה. זהו שכתוב (שם מט) לא יסור שבט מיהודה וכו' ולו יקתה עמים. הוא לבדו, ולא לשאר בני יעקב, והינו הדבר שהיה אומר אביו.

וְעוֹד שמעתי, מה ראה הקדוש ברוך הוא לתת שלטון ליהודה מכל שאר אחיו? אלא הסתכל הקדוש ברוך הוא בשמו הגדול שהיה רשום בשמו של יהודה, ובגללו השליטו על הכל ושלטונו לא יסור. בא רבי דוסתאי ונשקו בראשו.

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר, וַיֵּצֵא אֵלֵיהֶם. אָמַר, אַתֶּם בְּעֲלֵי הַיְשִׁיבָה
הַעֲלִינָה, חֲצִי וְשָׁלֹם תָּבֹאוּ אֵלַי, וְתִרְאוּ וְתַחֲיוּ מֵהַשְּׁלֵא
הָיָה גְלוּי לְעוֹלָמִים, שְׁכָתוֹב (שמות לג) כִּי לֹא יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחָי, וְאַתֶּם
תִּרְאוּ וְתַחֲיוּ.

יִשְׁבּוּ לְפָנָיו. הוּא שֶׁתֵּק וְהֵם שֶׁתֵּקוּ. נִכְנַס לַחֲדָר, וְשָׁמַע אוֹתוֹ הַקּוֹל
שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אָמַר לָהֶם מַה שֶּׁהֵם רוֹצִים, שְׁצַדִּיקִים הֵם.
עַד שֶׁיִּרְדוּ, הַעֲרִיב הַלֵּילָה. אָכְלוּ. בְּעוֹדָם אוֹכְלִים, שֶׁתֵּק, וְהֵם שֶׁתֵּקוּ.
כְּשֶׁאָכְלוּ, קָמוּ לִשְׁכַּב. אָמַר לָהֶם: אִם יֵשׁ מִכֶּם שֶׁשָּׁמַע דְּבָר,
שִׂיאֵמַר לִי.

פָּתַח רַבִּי דוֹסְתַאי וְאָמַר, אָנּוּ סִבְרָא נִסְבֵּר, וְטוֹב לְדַעַת, אַתְּהָ אָמַר
לָנוּ. אָמַר לָהֶם, הַשְּׁמַעְתֶּם הַדְּבָר הַזֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק? כָּל
הַקּוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע כְּתוּבָה עַל מִטָּתוֹ, נִשְׁמַתוּ עוֹלָה לְשׁוֹט בְּאַרְץ
הַחַיִּים. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל.
אָמְרוּ לוֹ, יֵאמֵר רַבֵּנוּ!

אָמַר לָהֶם, בְּקְרִיאַת שְׁמַע יֵשׁ שְׁשִׁים אוֹתוֹת יְדוּעוֹת עַד וּבִשְׁעָרֶיךָ,
וְעַל כָּל אוֹת וְאוֹת יֵשׁ סוּד כְּבוֹד הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה שֶׁל הַשְּׁלִיט
הַעֲלִיּוֹן, וְעִבּוּדַת הָאָדָם לְפָנָיו, עַד שֶׁיִּקְרַב דַּעַתוֹ לְכֹסֵא הַכְּבוֹד שֶׁל
הַמַּלְכוּת הַקְּדוּשָׁה.

וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה לוֹקַח אוֹתָם מִפִּי בַעַל הַפְּנִים, שֶׁשָּׂמוּ כֶּשֶׁם אָדוֹנוּ,
וְהוּא מַעֲלָה אוֹתָם לְמַעֲלָה עִם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים לְפָנָיו
מִזְבַּח הַכְּבוֹד שֶׁלְמַעֲלָה.

וְנוֹטְרִיִּים אוֹתָם שְׁשִׁים מְלֶאכִים שֶׁמְקִיפִים אֶת כֹּסֵא הַכְּבוֹד, כָּל אֶחָד
וְאֶחָד אוֹת אַחַת, וּמְזַמְרִים בָּהֶם בְּכָל לַיְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(דברים כו) וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּנָא מִיַּדְּךָ וְהִנִּיחוֹ לְפָנָיו מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. וְלִקַּח
הַכֹּהֵן - זֶהוּ מִטְטְרוֹ"ן, הַטָּנָא - אֵלּוּ שְׁשִׁים אוֹתוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע
שֶׁל הַלֵּילָה.

לְיָמֵד אוֹתָם, יֵצֵא מֵהֶם נִשְׁמַתָּם וְרָאוּ מַה שֶּׁרָאוּ, וְהִתְעוֹרְרוּ. אָמַר
אֶחָד לְאֶחָד: לֹא נִשְׁבַּ כָּאֵן, אֵינְנוּ רְאוּיִים לָזֶה. מִי שֶׁהוּא מְלֶאךָ
עֲלִיּוֹן, יִהְיֶה בְּכְבוֹד הַזֶּה. מַה הֵיטָה דַּעַתָּה? רָאוּ שֶׁמְלֶאכִים דּוֹחִים
אוֹתָם הַחוּצָה, וְהִצְטַעְרוּ. עַד שֶׁרָאוּ מַה שֶּׁרָאוּ, וְנִשְׁמַתוּ שֶׁל רַבִּי
אֶלְעָזָר הַעֲבִירָה אוֹתָם, וְנִצְלוּ.

ר'א את אותו הכהן הגדול שָׁבָא לְקַבֵּל אֶת לַמּוֹדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, וְאָמַר: גָּדוֹל קְדוֹשׁ, עֲלֶה עֲלֶה. אָמַר לוֹ: מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה. אָמַר לוֹ: מִי אֵלֶּה אֶצְלֶךָ? אָמַר לוֹ: גְּדוּלֵי הַדּוֹר הֵם. אָמַר לוֹ: אֵינְ לִי רְשׁוּת, שֶׁהֲרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי לְקַבֵּל פְּנֶיךָ, וְאֲנִי נִכְנָסְתִּי לְפָנָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר א) הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. וּבְחִיָּךְ קְדוֹשׁ, כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, נִגְיָלָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּךְ, לְכֹל הַצְּדִיקִים, עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לַמַּטְרוּן שֶׁר הַפְּנִים, שִׁיעֲלָה נִשְׁמוֹתֵיהֶם מֵעֲלָה. הוּא אוֹמֵר עֲלֶה עֲלָה - וְנִשְׁמָתוֹ מְשִׁיבָה לוֹ וְאוֹמֵר מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה הִבִּיאֲנִי הַמֶּלֶךְ חֲדָרָיו. הוּאֵיל וְרָצוֹנוֹ שְׁאֲנִי אֶכְנַס לְחֲדָרִים הָעֲלִיוֹנִים, נִגְיָלָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קמט) יַעֲלוּ חֲסִידִים בְּכַבּוֹד, זֶה מַטְרוּן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁנִּשְׁמָתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק עוֹלָה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עוֹשֶׂה לוֹ הַבְּטָחָה וּמְבָרֵךְ לוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית טו) אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם בְּמַחְזָה לְאֹמֵר אֵל תִּירָא אַבְרָם אֲנִכִּי מִגֵּן לָךְ שְׁכַרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד. אֶל אַבְרָם - זוֹ הִיא הַנִּשְׁמָה. בְּמַחְזָה - כִּשֶׁהוּא שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ. וּמָה אוֹמֵר לוֹ? אֵל תִּירָא אַבְרָם אֲנִכִּי מִגֵּן לָךְ שְׁכַרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד.

דְּבַר אַחַר, בְּמַחְזָה - זֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כד) וּמִרְאָה כְבוֹד ה' כָּאֵשׁ אֲכַלֶּת בְּרֹאשׁ הָהָר. וְזֶהוּ מַטְרוּן, הַמוֹלִיכּוֹ לְפָנָי בּוֹרְאוֹ.

דְּבַר אַחַר, אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, מַה כְּתוּב לְמַעֲלָה מִן הָעֲנִיָּן? רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים. וְכְתוּב אַחֲרָיו אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה הָיָה דְבַר ה' אֶל אַבְרָם. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהַנִּשְׁמָה יוֹשֶׁבֶת וְנִזְוֵיִת מְאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל מַעֲלָה, וּמִתְלַבֶּשֶׁת בּוֹ. שְׁאֹמֵר רַבִּי תַנְחוּם, לְבוּשׁ הַנִּשְׁמָה לְעוֹלָם הַבָּא הוּא אוֹר זוֹהָר שֶׁלְמַעֲלָה מְכַסֵּא הַכְּבוֹד הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים צז) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׁמְחָה. וְכְתוּב (ישעיהו ס) וְהָיָה לָךְ ה' לְאוֹר עוֹלָם. וְלֹא מִלְּאָף וְלֹא כִסָּא הַכְּבוֹד. וְדוּד אָמַר (תהלים כז) ה' אוֹרִי וְיִשְׁעֵי מִמִּי אִירָא.

וְהוֹיָךְ זֶה כְּמוֹ שְׁאֹמֵר רַבִּי יְהוּדָה, נִשְׁמָתוֹ שֶׁל צְדִיק נִטְלָה מְאוֹר כִּסָּא הַכְּבוֹד, וְנִכְנָסֶת בְּעוֹלָם הַזֶּה. אִם זָכָתָה וְעוֹלָה לְמַעֲלָה - אֵינוֹ דִּין שְׁתִּיתוּסֶף לָהּ יוֹתֵר אוֹר מִמֶּה שֶׁקִּבְּלָה בְּרֹאשׁוֹנָה לְכַנֵּס בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּמִמִּי מְקַבֶּלֶת אוֹתוֹ הָאוֹר? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֶלְמָלָא מְקַרָּא כְּתוּב, אִי

אֶפְשָׁר לְאָמְרוֹ, שְׁכַתּוֹב (בראשית טו) אֵל תִּירָא אַבְרָם אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ, אֲנֹכִי וְלֹא אַחֵר, וְלָמָּה? בְּשִׁבִיל שְׁשֻׁכְרָךְ הִרְבֵּה מְאֹד.

דְּבַר אַחֵר, שְׁכַרְךָ הִרְבֵּה מְאֹד - יֵשׁ לְךָ שְׂכָר הִרְבֵּה מְאֹד, עַל שֶׁהָיָה לְךָ בְּרֵאשׁוֹנָה וּמִתְלַבֶּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נוֹטֵל אוֹת אַחַת מִשְּׁמוֹ, וְנוֹתְנָה בְּרֵאשָׁה. כִּי הָרִי שְׁנִינּוּ, עֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיֹּת עֲטָרָה בְּרֵאשׁ כָּל צְדִיק וְצְדִיק לְעוֹלָם הַבָּא. וְאֵיזְהוּ? זֶה אוֹת ה"א, כְּאֲשֶׁר בְּרָא שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁכַתּוֹב (בראשית ב) בְּהִבְרָאָם, בְּה"א בְּרֵאָם.

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם יז) וְלֹא יִקְרָא עוֹד אֶת שְׁמֵךְ אַבְרָם וְהָיָה שְׁמֵךְ אַבְרָהָם, לְהִיֹּת הַנְּשָׁמָה שְׁלֵמָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת וְהַטּוֹב. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ישעיה סב) עֵינַי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים זוֹלָתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחֲכָה לּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּזִּי הָיָה לוֹ הָאָרִיס הַהוּא, וְהָיָה מְצַעֵר אוֹתוֹ. בָּאוּ לְפָנָיו רַבִּי זִירָא וְרַבִּי אָבָא. אָמְרוּ לוֹ: מָה עוֹשֶׂה מֵרַע אֲרִיסוֹ? אָמַר לָהֶם: כְּשֶׁהָאִישׁ גּוֹנֵב, בְּעַל הַשְּׁמֵשׁ יִזְהִיר עָלָיו זָהָרוּ. אָמְרוּ לוֹ: לֹא מַעֲיֵן אֲדוֹנֵי בְדַבְּרֵינוּ? אָמַר לָהֶם: וּמָה אַעֲשֶׂה, וְהוּא מְצַעֵר אוֹתִי. אָמְרוּ לוֹ: יִפְרֹד אֲדוֹנֵי מִמֶּנּוּ וַיִּרְוַח לְךָ.

בְּעוֹדָם יושְׁבִים, אָמְרוּ לוֹ: לֹא לָזֶה בָּאנוּ אֵלֶיךָ, אֲלֹא יֵאמֵר לָנוּ מוֹרְנוֹ, הַשְּׁבָטִים בְּנֵי יַעֲקֹב מָה הֵם לְעוֹלָם הַבָּא? אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַעֲלֵה אוֹתָם לִישִׁיבַת הַרְקִיעַ, וְכָל נִשְׁמַת צְדִיק שְׁעוֹלָה, הֵם מְעִידִים עַל מַעֲשֵׂיָהּ.

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (תהלים קכב) יְרוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה, זוֹ יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעֲלָה. שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל, כְּדִי לְהַעֲדֵי עַל כָּל צְדִיק וְצְדִיק מִיִּשְׂרָאֵל. וְלָמָּה? לְהִיֹּת כָּלָם מוֹדִים וּמְבָרְכִים לְשִׁמּוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב, עֲדוּת לְיִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה'. וְכָל אֶחָד וָאֶחָד מִפִּיר אֶת שְׁלוֹ וּמִשְׁתַּבַּח וְאוֹמֵר: רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, רָאָה מָה הַנְּחַתִּי בְּאָרֶץ, וְזֶהוּ לְהַדוֹת לְשֵׁם ה'.

וְהִינּוּ שְׁשֻׁנֵינוּ, כָּל צְדִיק וְצְדִיק יֵשׁ לוֹ מְדוּר לְפִי כְבוֹדוֹ וּלְפִי הַרְאוּי לוֹ. מִי שֶׁבָּא מִרְאוּבֵן, שֵׁם מְדוּרוֹ עִם הַצְדִיקִים מִן רְאוּבֵן, וְכֵן כָּל שְׁבָט וְשְׁבָט. וּמִי שֶׁהוּא גֵר מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם וְנִתְגַּיֵר, מְדוּרוֹ בְּמְדוּר שֶׁל גֵרִים. וְהַשְּׁבָטִים עוֹמְדִים לְעֵדִים לְכָל צְדִיק וְצְדִיק. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב שְׁשֵׁם עָלוּ שְׁבָטִים שְׁבָטֵי יִשְׂרָאֵל לְהַדוֹת לְשֵׁם ה'.

אָמַר רבי יהודה, נשמתו של צדיק יודעת ומכרת לעולם הבא מה שאינו יודע ומכיר מלאך המשרת. זהו שכתוב (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב, פי טוב ממלאכי השרת. וכתוב (תהלים צז) אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה.

רבי אבא פתח ואמר, (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות גאולה לבניו כאותם הימים ששלח הקדוש ברוך הוא להוציא את ישראל, והלקה באותם המכות את המצרים בגלל ישראל.

בא וראה מה בין הגאולה הזו לגאלת מצרים. גאלת מצרים היתה במלך אחד ובמלכות אחת, וכאן בכל מלכי העולם ובכל מלכות שבעולם, ואז יתכבד הקדוש ברוך הוא בכל העולם ובכל הארץ, וידעו כלם את שלטונו של הקדוש ברוך הוא בכל העולם, וכלם ילקו במכות עליונות על כל אחת שמים, משום שסרבו בישראל.

ובשידעו את שלטונו של הקדוש ברוך הוא, ככתוב (זכריה יד, כ) והיה ה' למלך על כל הארץ, אז כלם יתנדבו עם ישראל לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (ישעיה טו) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'. ואז יזדמנו האבות בשמחה לראות את גאלת בנייהם כמו מקדם. זהו שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

רבי בונם מפשיסחא: מקדם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך, והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קדם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר, וצריכים להתחזק גם בנסתר

הרב הקדוש רבי בונם מפשיסחא זכרונו לברכה אמר לו להרב הקדוש רבי העניף מאלכסנדר זכרונו לברכה: חדוש לי על עיר פרג שהיא מקום לומדים, ותורה בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגני ומצלי ואיך ירוד שם היהדות מיום ליום אחרונית רחמנא ליצלן? אכן הענין הוא דמקדם היה די בתורה הנגלית, אבל עתה, בעקבתא דמשיחא, צריך להיות גם תורת הנסתר, כמו שאנו רואים נר דולק וקדם שכבה הוא מתחזק ביותר ושלחבת עולה יותר, כמו כן מקדם לא היה היצר הרע מתגבר כל כך והיה די תורה בנגלה לתבלין לנגדו, אבל עתה קדם הגאולה היצר הרע מתגבר יותר וצריכים להתחזק גם בנסתר.

(תורת שמחה דף נ"ז)

סדר הלימוד ליום יג אב [יום 308 בשנה]

פְּרָשֵׁת וַיִּרְא (דף לג ע"א - דף לד ע"א)

וַאֲבָרְהָם הָיָה יְהִיָּה (בראשית יח) - יְהִיָּה בְּגִימְטְרִיא שְׁלֵשִׁים. יוֹם אֶחָד יֵצֵא רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרָאָה עוֹלָם חֲשׁוֹךְ וְאֶפֶל, וְנִסְתַּתֵּם אוֹרוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּנוֹ, בֵּא וְנִרְאָה מָה רוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. הִלְכוּ וּמָצְאוּ מִלְּאָךְ אֶחָד שְׂדוּמָה לְהַר גְּדוֹל, וּמוֹצִיא שְׁלֵהֲבוֹת אִשׁ מִפִּיו. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָה אַתָּה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת? אָמַר לוֹ: אֲנִי רוֹצֵה לְהַחְרִיב אֶת הָעוֹלָם מִשׁוּם שְׁלֵא מְצוּיִים שְׁלֵשִׁים צְדִיקִים בְּדוֹר, שְׁכַף אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אֲבָרְהָם, וְאֲבָרְהָם הָיָה יְהִיָּה, יְהִיָּה בְּגִימְטְרִיא שְׁלֵשִׁים הֵם. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן: בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, לֵךְ לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לוֹ: בַּר יוֹחָאי מְצוּי בְּעוֹלָם.

הֲלֵךְ הַמִּלְאָךְ הַהוּא לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גָּלוּי לִפְנֵיךָ מָה שְׁאָמַר לִי בַר יוֹחָאי? אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֵךְ תַּחְרִיב אֶת הָעוֹלָם וְאַל תִּשְׁגִּיחַ בְּבַר יוֹחָאי.

בְּשֵׁבַא, רָאָה רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶת הַמִּלְאָךְ. אָמַר לוֹ: אִם לֹא תֵלֵךְ, גּוֹזְרֵנִי עָלֶיךָ שְׁלֵא תִכְנַס לְשָׁמַיִם, וְתִהְיֶה בְּמָקוֹם שֶׁל עֲזָא וְעֲזָאֵל. וּכְשֶׁתִּכְנַס לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אָמַר לוֹ, וְאַם אֵינְךָ שְׁלֵשִׁים צְדִיקִים בְּעוֹלָם, אִזְ שִׁיְהִיו עֲשָׂרִים, שְׁהָרִי כְּתוּב לֹא אֶעֱשֶׂה בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרִים. וְאַם אֵינְךָ עֲשָׂרִים, שִׁיְהִיו עֲשָׂרֶה, וְאַחַר כֵּן כְּתוּב לֹא אֲשַׁחֲיִת בְּעִבּוֹר הָעֲשָׂרֶה. אִם אֵינְךָ עֲשָׂרֶה - שִׁיְהִיו שְׁנַיִם, שְׁהֵם אֲנִי וּבְנִי. שְׁכַף כְּתוּב (דְּבָרִים יט) עַל פִּי שְׁנַיִם יְעִידִים יְקוּם דְּבָרְךָ, וְאַיִן דְּבָרְךָ אֶלֶּא עוֹלָם, שְׁכַף כְּתוּב (תְּהִלִּים לג) בְּדָבָר ה' שָׁמַיִם נִעֲשׂוּ וְכוּ'. וְאַם אֵינְךָ שְׁנַיִם - הָרִי יֵשׁ אֶחָד, וְאַנִּי הוּא, שְׁכַף כְּתוּב (מְשִׁלִּי י) וְצְדִיק יִסוֹד עוֹלָם. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יֵצֵא קוֹל מִן הַשָּׁמַיִם וְאָמַר: אֲשֶׁרִי חֲלַקְךָ, רַבִּי שְׁמַעוֹן, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹזֵר לְמַעְלָה, וְאַתָּה מְבַטֵּל לְמַטָּה. בּוֹדַאי עָלֶיךָ כְּתוּב (תְּהִלִּים קמח) רְצוֹן יִרְאוּ יַעֲשֶׂה.

פְּרָשֵׁת תּוֹלְדֹת (דף לג ע"א - דף לד ע"א)

וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאָדָם הָאָדָם הַזֶּה (בראשית כה). לָמָּה כְּתוּב פְּעַמִּים הָאָדָם? אֶלֶּא מִשׁוּם שְׁכַף מָה שֵׁישׁ לוֹ אָדָם, הוּא אָדָם, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (שם) וַיֵּצֵא הָרֵאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי. וְתִבְשִׁילֹו

אדם, שכתוב הלעיטני נא מן האדם האדם הזה, וארצו אדמה, שכתוב (שם לב) ארצה שעיר שדה אדום. ואנשיו אדמים, שכתוב (שם לו) הוא עשו אבי אדום. מי שעתיד להפרע ממנו אדום, שכתוב דודי צח ואדם. ולבושו אדם, שכתוב (ישעיה סג) מדוע אדם ללבושה, וכתוב (שם) מי זה בא מאדום.

סתרי תורה

בא וראה, שבעה ימים עליונים ברא הקדוש ברוך הוא בעולם, ועליהם שתל ובנה עולמות. זהו שכתוב (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה', ולא כתוב בששת.

וכנגד אותם שבעה ימים עליונים, ברא הקדוש ברוך הוא בארץ שבעה צדיקי אמת, לקיים אותם ולהאיר להם, כל אחד ואחד כנגד יומו. ושתל אותם כל אחד בדור הראוי לו, והם אבות העולם, אברהם יצחק ויעקב ויוסף ומשה ואהרן ודוד.

והם נקראים הרים, הררי קדם, שהם תלויים מאותם שבעה הימים העליונים שאמרנו. ששת ימי בראשית, ושבעה שעומדת והולכת לפניהם. זהו שכתוב (זכריה יב) ובית דוד כאלהים כמלאך ה' לפניהם.

ואף על גב שהוא שביעי, רביעי הוא בימים. ויוסף הוא השביעי. אבל כאשר היא נכללת ביוסף, ונותנת לו תוספת תפנוק מבית המלך, אף היא נקראת שביעית.

וכבש אחוזים בשכינה בסוד של שבעה, משום שהשכינה נקראת בת שבע, בת מן האם העליונה, שהיא הכלל של שבע הדרגות שעמה, והיא הדרגה של צדק, העשירית של אותן הספירות שבהם נברא הקדוש ברוך הוא.

ונקראת שביעית בכתוב, (ד"ה א כט) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל וכו', עד הממלכה. ומזה הטעם, והרי רביעית היא לימים? אלא משום שהיא הנטיעה האחרונה ונכללת בשביעית, משום כך נטלה את שמו, והכל אחד.

וכף אחד ואחד מן האבות הכיר את הקדוש ברוך הוא מתוך האספקלריה שלו. אברהם הכיר אותו מתוך חסד, שהיא מדת הגדלה, מדת החסד, ימינו של המלך, ועל פן אחז בה ולא השאירה

לְעוֹלָמִים, וְעָשָׂה טוֹב עִם בְּנֵי אָדָם, וּפְרָשׁוּהָ, שֶׁהָרִי מַעֲשֵׂיו הָעֵלֹו אוֹתוֹ לְדַרְגָּה הַזֹּו.

יִצְחָק הִפִּירוּ בְּדַרְגַת הַגְּבוּרָה, שֶׁנִּקְרָאת פֶּחַד יִצְחָק, וּפֶחַד מִמְּנוֹ לְעוֹלָמִים. יַעֲקֹב הִפִּיר אוֹתוֹ מִתּוֹךְ דַּרְגַת הַתְּפָאֶרֶת, שֶׁהוּא כְּלוּל מִחֶסֶד וּמִפֶּחַד, וְנִקְרָא אֵמֶת, וְאָחוּז בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מִכָּה ז) תִּתֵּן אֵמֶת לְיַעֲקֹב.

יוֹסֵף הִפִּיר אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַהִיא שֶׁנִּקְרָאת כֹּל, וְעַל כֵּן נִקְרָא יוֹסֵף כֹּלְכֹל, שֶׁכָּתוּב (בְּרַאשִׁית מז) וַיִּכְלֹל יוֹסֵף, וְנִקְרָא יְסוּד עוֹלָם.

מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן הֵם שְׁנֵי כְּרוּבִים, שֶׁנִּשְׁמָע הַקּוֹל שֶׁלְּמַעְלָה מִבֵּינֵיהֶם, וְעַל כֵּן נִתְּנָה תוֹרָה עַל יְדֵיהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת כה) וְנוֹעַדְתִּי לְךָ שֵׁם וְדַבַּרְתִּי אִתְּךָ וְגוֹמֵר. וְהֵם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים שֶׁלְּמַעְלָה, הֵם נֶצַח וְהוּד, וְהֵם שְׁנֵי תוֹמְכֵי הַגּוֹף.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ לָהּ לַגְּבִירָה לְמִטָּה שְׁנֵי כְּרוּבִים תַּחְתֶּיהָ, שִׁיּוּנָקִים מִמֶּנָּה, וְהֵם עֲלִיוֹנִים וְדְאִי, עַל אַרְוֹן הָעֵדוּת, שֶׁנִּקְרָא צְדָק אַרְוֹן הָעֵדוּת. וּמִי הָעֵדוּת? זֶה יוֹסֵף, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (תְּהִלִּים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ. וְנִקְרָא תוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב, וְהָאֲרוֹן הַזֶּה תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

בֵּא וְרָאה, כֹּל אוֹתָם אָבוֹת עֲלִיוֹנִים שֶׁאֲחוּזִים לְמַעְלָה, כֹּלָם רְמוּזִים בַּתּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב, תּוֹרַת ה', וְדוּד שֶׁהוּא אָחוּז בְּכַרְתָּא, שֶׁהִיא תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, רְמוּז בְּדַבְרֵי קְבֻלָּה, וּמִשׁוּם כֵּךְ נִקְרָאת קְבֻלָּה, שֶׁמְקַבֵּלֶת אוֹר מִתּוֹרָה שֶׁבְּכֶתֶב, שֶׁנִּקְרָא צְדִיק, וְנִקְרָא יוֹסֵף, וְנִקְרָאת כֹּל.

וְאוֹתָם שְׁנֵי הַכְּרוּבִים הָעֲלִיוֹנִים עוֹמְדִים עַל אוֹתוֹ אַרְוֹן הָעֵדוּת. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְהִנְצַח וְהַהוּד כִּי כֹל בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ סִיוֵם שֶׁל הַשָּׁמַיִם, וּמְזוּג לְאֶרֶץ הַזֹּו.

וְכֵךְ הוּא, שֶׁכֹּל מֵה שֶׁבְּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּרָא כְּנִגְדוֹ לְמִטָּה. וְיוֹסֵף נִקְרָא עֵדוּת, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ, וְעַל כֵּן שְׁמוֹ שֶׁל יוֹסֵף שָׁלֵם כֹּל, לְמַעְלָה וּלְמִטָּה.

וְעַל זֶה שְׁנִינוּ, אַרְוֹן שֶׁל יוֹסֵף וְאַרְוֹן הַשְּׂכִינָה הָיוּ הוֹלְכִים יַחַד בְּמִדְבָּר, וְכֹל הָעוֹלָם הָיוּ אוֹמְרִים: מֵה טִיבָם שֶׁל שְׁנֵי אַרְוֹנוֹת הָאֵלֹו? וּמִשִּׁיבִים לָהֶם: קָיָם זֶה מֵה שֶׁכָּתוּב בְּזֶה. קָיָם וְדְאִי, זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (מְשִׁלִּי י) וְצְדִיק יְסוּד עוֹלָם, הוּא הַקָּיוּם שֶׁל הָעוֹלָם.

בא דוד, שהוא השביעי, שהאבות אחוזים בו, בבת שבע הזו, שהיא ממלכה, ולא עזב אותה לעולמים. זהו שכתוב (יחזקאל לו) וְדוד עבדי נשיא להם לעולם, וכתוב (תהלים פט) כסאו כשמש נגדי. וכל זה למדה אותנו התורה, שכלם אחוזים בשכינה בסוד של שבע.

בא וראה, אברהם המאור הראשון הקדוש של העולם, כשרצה לעלות לדרגתו, לא יכל, עד שעלה ונודע באותן שלש הדרגות העליונות שעליה, של אותו החלק שלו.

ביון שעלה והכיר את הקדוש ברוך הוא מתוך אותן שלש הדרגות שעם אותם השבעה, שהם כתר עליון חכמה בינה, והם השלמות של עשר הספירות שנקרא בהם הקדוש ברוך הוא, וכיון שעלה אחר כך באותם השלשה, שהם העתיק ואבא ואמא, ששופע מהם אור למטה, אז אחז לחלקו את אותה דרגה שתחתיהם של אותם השלשה, שנקראת חסד.

ואת כלם השיג מתוך האספקלריה ששולטת בלילה, שבהם ודאי לא היה אדם שיודע כלום. ועל זה שנינו, בן שלש שנים הכיר אברהם את בוראו. בן שלש דוקא.

ובא ראה סוד של שלש השנים הללו, ולא פחות, משום שהשכינה נקראת בת שבע, ולא יכול לקרב אליה עד שיעלה באותן שלש דרגות עליונות שעם אותן השבע, להודע מתוכן, ולהאיר בכל מה שהוא למטה, שלש ושבע. הרי עשר דרגות עליונות הסוד של השם של הקדוש ברוך הוא.

וביון שהיה מואר באותן השלש, רצה לעלות באותן השבע, בסוד הכתוב (בראשית כא) ויצב אברהם את שבע כבשת הצאן. וסוד זה רמז לאבימלך, שלא ישלטו על בניו עד שישתלמו אותם שבעת צדיקי האמת בישראל, כנגד שבע הדרגות של מעלה.

ביון שישתלמו, ישב העולם התחתון כמו העולם העליון, בקיום שלם. ויבא דוד, שהוא שביעי, ועורר את אותה בת שבע שלמעלה, שהיא נוקמת את נקמות ישראל, ויפרע מהם.

זהו שכתוב (שמואל ב ח) ויהי אחרי כן ויך דוד את פלשתים ויכניעם, ויקח דוד את מתג האמה מיד פלשתים. ומה זה ויהי אחרי כן? אחר שנשלמו ישראל והיו כמו שלמעלה, אז - ויך דוד את פלשתים

וּכְנִיעִים. שְׁהָרִי עַד עֵתָהּ לֹא יָכְלוּ יִשְׂרָאֵל לְשַׁבֵּר אֶת כַּחֲסִים, וְהָרִי
הִתְעוֹרְרוּ הַחֲבָרִים בְּאוֹתוֹ מִתַּג הָאֲמָה, וּפְרָשׁוּהָ.

וּבֹא רֵאָה, זֶה שְׁרָמְזוּ לוֹ אֲבָרָהֶם בְּכִבְשׁוֹת הַצֹּאן, וְלֹא בְּעֵזִים וְלֹא
בְּדָבָרִים אֲחֵרִים, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַחֶסֶד. מֵאוֹתָם הַמְּמַנִּים
שְׁיוֹנָקִים מִצַּד הַחֶסֶד, יוֹנָקִים לְמִטָּה אוֹתָם כְּבָשִׂים, תַּחַת שְׁלֹטוֹנָם.
וְאֲבָרָהֶם אָחִזוּ לְחַלְקוֹ אֶת מִדַּת הַחֶסֶד, וְהִכְלִיל בְּסוּד הַחֲכָמָה.

וַיַּעַל בֶּן שְׁנַיִנו, מִי שְׁשָׂרוּי בְּתוֹךְ הַצֹּאן, לֹא מִסְתַּכֵּן לְעוֹלָמִים, וְאִם הוּא
שָׂרוּי בְּתוֹךְ הָעֵזִים וְרוּעֵה אוֹתָם, כִּמְהָ שׁוֹמְרֵי הַחֲקִים יוֹשְׁבִים
כְּנִגְדּוֹ לְהִסְטוֹת אוֹתוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה.

אֲבָרָה כְּשֶׁבֵּא יִצְחָק לְכָרוֹת עִמּוֹ בְּרִית, כָּרַת עִמּוֹ בְּשִׁבְעָה, בְּשִׁכְנִיָּה
שֶׁהִתְגַּלְתָּה מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַבָּאָר, שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית כו) וַיִּקְרָא
אוֹתָהּ שִׁבְעָה.

בֹּא וּרְאָה, אֲבָרָהֶם קָרָא לְאוֹתָהּ בָּאָר הַמַּיִם הַנוֹבְעִים, בָּאָר שִׁבְעָה.
יִצְחָק קָרָא לָהּ שִׁבְעָה. מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלֹא מִשּׁוּם שֶׁיִּצְחָק אָחִזוּ
לְחַלְקוֹ אֶת דְּרַגַּת הַפְּחָד, שֶׁהוּא דִין, וְעַל כֵּן הוֹסִיף בָּהּ ה', וְה' בְּכָל
מְקוֹם מִדַּת הַדִּין, וְסִימְנָהּ (יְחֻזְקָא ל טו) הִיא דְּרַכְיָה בְּרֵאשִׁית נִתְתִּי. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה, שֶׁלֹּא עָשָׂה בְּכִבְשִׂים כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה אֲבִיו, וְהִכְלִיל
בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהוֹסִיף בָּהּ ה', לְהִרְאוֹת שֶׁהִיא חֵלְקוֹ.

בֹּא וּרְאָה, כְּשֶׁבֵּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בְּרָא אוֹתוֹ בְּדִין.
כִּיּוֹן שֶׁרָאָה שְׂאִינוֹ מִתְקִים, שֶׁתַּף בּוֹ חֶסֶד. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית ב)
בְּהִבְרָאם, בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים, וּפְרָשׁוּהָ שְׁבָאֲבָרָהֶם הַתְקִים הָעוֹלָם.
מִשּׁוּם כִּף הַבָּאָר הַזֶּה, בֵּיתוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, עַל שְׁמוֹ נִקְרָאת. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
(שם כא) עַל כֵּן קָרָא לְמְקוֹם הַזֶּה בָּאָר שִׁבְעָה. אֵף עַל גַּב שֶׁהַבָּאָר הַזֶּה
נִדְבְּקָה בְּיִצְחָק, שְׁכַתוֹב (שם כו) וַיִּקְרָא אוֹתָהּ שִׁבְעָה. שְׁמָהּ בָּאָר שִׁבְעָה,
צִדּוֹ שֶׁל אֲבָרָהֶם, וְלֹא בָאָר שִׁבְעָה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (שיר ב) וַיִּמְנֹ תַחֲבַקְנִי.

וּבֹא רֵאָה, אֲרַבְעָה מֵאוֹתָם שִׁבְעָה צְדִיקֵי אֲמַת, כְּשֶׁרָצוּ לְהִתְקַרֵּב
לְשִׁכְנִיָּה בְּסוּד שֶׁל שִׁבְעָה, כָּלָם פָּגְשׁוּ אֶת הַבָּאָר הַזֶּה, שְׂאִין
פּוֹסְקִים מִימֵיהָ לְעוֹלָמִים.

אֲבָרָהֶם כָּרָה אֶת הַבָּאָר הַזֶּה, מִשּׁוּם שֶׁהוּא לְמַד אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם
שֶׁיַּעֲבֹדוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִיּוֹן שֶׁכָּרָה אוֹתָהּ, הוֹצִיא
מִים נוֹבְעִים שֶׁלֹּא פּוֹסְקִים לְעוֹלָמִים.

וּבִיּוֹן שְׁמַת אֲבָרְהָם, מַה כְּתוּב? (בראשית כו) וְכָל הַבְּאֵרֶת אֲשֶׁר חָפְרוּ עַבְדֵי אָבִיו בְּיַמֵי אֲבָרְהָם. בְּאֵרֶת כְּתוּב, וְאַחַת הִיְתָה, שְׁכַתוּב בְּאֵר שְׁבַע, וְקָרְאוּ לָהּ בְּאֵרֶת, שְׁמִשְׁמַע שְׂרָבוֹת הָיוּ? מִשׁוּם שֶׁהַבְּאֵר הַזֶּה נִרְאָתָה לְאֲבוֹת בְּכָל מְקוֹם שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, וְהִיְתָה נִרְאִית לָהֶם כְּבוֹרוֹת רַבִּים.

בִּיּוֹן שְׁמֵלֵאוֹהָ הַפְּלִשְׁתִּים עָפָר, הַסּוּד שֶׁחָזְרוּ בְּנֵי הָעוֹלָם לְעִבּוּדָה זָרָה, הִיָּה הָעוֹלָם שְׁמֵם, שְׂאִין מִי שְׁמִכִיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בִּיּוֹן שְׁבָא יִצְחָק, מַה כְּתוּב? (ס) וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֶת הַמַּיִם אֲשֶׁר חָפְרוּ בְּיַמֵי אֲבָרְהָם אָבִיו. מַהוּ וַיֵּשֶׁב? אֵלָּא שֶׁהִשִּׁיב אֶת הָעוֹלָם לְתַקּוּנּוֹ, וְלִמַּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁיִּכְיָרוּ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (סג כה) וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת אֲבָרְהָם וַיִּכְרֹךְ אֱלֹהִים אֶת יִצְחָק בְּנוֹ.

הַבְּאֵר הַזֶּה מְאִיפָה הִיא? מִמֵּי שְׁכָל הַחַיִּים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים וְקִיּוּמָם תְּלוּיִים בּוֹ וְרוּאָה הַכֹּל. זֶהוּ שְׁכַתוּב (דניאל ב) יוֹדַע מַה בַּחֲשֻׁכָה וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרָה.

וּבֵא רְאָה, אוֹתָם עַבְדֵי יִצְחָק, מִשׁוּם שֶׁהֵם מִצַּד הַדִּין הַקָּשָׁה, כְּשֶׁחָפְרוּ אוֹתָהּ, מַה כְּתוּב? שְׁטָנָה, וְהָרִי פְּרִשׁוּנָה, עַד שֶׁהוּא בָּא, וַיַּחְפֹּר בְּאֵר אַחֲרֵת וְגו', וַיִּקְרָא שְׁמָהּ רְחוּבוֹת וְדָאִי. אֲבָל עַבְדֵי אָבִיו, מִשׁוּם שֶׁכָּלָם בָּאִים מִצַּד הַיָּמִין, לֹא הִיְתָה שְׁטָנָה בְּעוֹלָם, וְלֹא יִצָּא הַדִּין בְּבֵאֵר הַזֶּה לְהַשְׁטִין לָהֶם, כְּשֶׁאִין מַעֲשִׂיהֶם כְּשָׂרִים.

וּמֵהַבְּאֵר הַזֶּה הוּא הַפֶּתַח לְהַכִּיר אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קיח) פֶּתַח לִי שַׁעֲרֵי צְדָק אָבָא בָּם אוֹדָה יְהוָה. וְטָרַם שִׁיעֲלָה יִצְחָק מִן הָעוֹלָם, בְּרוּךְ אֶת יַעֲקֹב, וַשְּׁלַחוּ לְחָרֶן לְהַזְדַּוֵּג, וּכְשֶׁהֲלַךְ לְחָרֶן, מַה כְּתוּב? (בראשית כט) וַיִּרְא וְהִנֵּה בְּאֵר בְּשָׂדֵה. בִּיּוֹן שְׂרָאָה יַעֲקֹב אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתּוֹךְ אוֹתָהּ הַבְּאֵר, שֶׁנִּקְרָאת בְּאֵר שְׁבַע, אִזְ אָמַר לְלִבָּן אֶעֱבְדֶךָ שְׁבַע שָׁנִים בְּרַחֵל בְּתָךְ הַקְּטָנָה, דּוֹקָא.

בֵּא וְרְאָה, כִּנְגַד אוֹתָם שְׁבַע צְדִיקִים צָנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּתּוֹרָה לְהַקְרִיב קָרְבָן מוֹסָף בְּשֶׁבַע פְּעָמִים בְּשָׁנָה, כְּדִי לְהוֹסִיף לָהֶם תַּפְנוּגִים וְעִדּוּנִים מִבֵּית הַמֶּלֶךְ, שִׁישְׁבְּעוּ אֲבוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה - וְאַחַר כָּךְ בָּנִים. וְהֵם שְׁבַע פְּעָמִים וְלֹא יוֹתֵר.

בַּשָּׁבַת - כַּנְגֵד צְדִיק יְסוּד עוֹלָם, שְׁנַקְרָא כּל, וְנַקְרָא שְׁבַת, לְהוֹסִיף לוֹ עֲדוּנִים מִן הַמַּח הַנְּסַתֵּר. וּבְרֵאשׁ חֲדָשׁ - כַּנְגֵד כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שְׁנַקְרָאת לְבָנָה.

וּבְיוֹם ט"ו לַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן - כַּנְגֵד אַבְרָהָם אָבִיהֶם, שְׁאַחוּז בְּמֵדַת הַחֶסֶד וְנַקְרָא רֵאשׁוֹן. וּבַעֲצָרַת שְׁבַחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי, שְׁנַתְנָה בּוֹ תוֹרָה בְּשִׁבְעָה קוֹלוֹת - כַּנְגֵד יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישִׁי לְאַבוֹת, וְאַחוּז בְּקַל קוֹל יַעֲקֹב. וּבְרֵאשׁ הַשָּׁנָה - כַּנְגֵד יִצְחָק שְׁנוֹלָד בּוֹ, וְאַנּוּ מְזַכְּרִים בּוֹ אֶת עַקְרַת יִצְחָק, וְהוּא יוֹם הַדִּין, כַּנְגֵד מֵדַת הַדִּין שְׁאַחוּז בָּהּ.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים - כַּנְגֵד מִשָּׁה, שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קָבַל בּוֹ אֶת תְּפִלָּתוֹ, וְחָס עַל יִשְׂרָאֵל, וְהַחֲזִיר לוֹ אֶת לִוְחוֹת הַתּוֹרָה. בְּחַג הַסִּכּוֹת - כַּנְגֵד אֶהָרֶן, שְׁבִזְכוּתוֹ הָיוּ הוֹלְכִים שִׁבְעָה עֲנָנִים שְׁכֹסוּ עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סִכּוֹת, וּמִשׁוֹם כֶּךָ הֵם עוֹשִׂים סִכָּה. וְכָל הַתּוֹרָה, כְּמָה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים נִסְתָּרִים בָּהּ, וּכְשֶׁהַשִּׁבְעָה הִלְלוּ מִתּוֹסְפִים בְּבִרְכוֹת, כָּל הָעוֹלָם בְּשִׁלְמוֹת רַבָּה.

פְּרִשֵׁת וַיֵּצֵא (דף לד ע"א - דף לו ע"א)

פְּתַח הַיְהוּדִי הוּא וְאָמַר, וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקַּל לְבָנָה לַח וְלוֹז וְעֶרְמוֹן. וַיִּקַּח לוֹ - לְעִצְמוֹ וְלִתְקוּנוֹ. מִקַּל לְבָנָה - זֶה סוּד שֶׁל וַא"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ, שְׁנַקְרָא תְּפִאֲרַת, שֶׁהוּא אָחוּז בּוֹ, וְהוּא כְּמוֹ הַמְּקַל. לְבָנָה - בֶּן לַה"א הַעֲלִיּוֹן הַנְּסַתֵּר. לַח - מִצַּד הַמַּיִם שְׁנַקְרָאִים חֶסֶד. וְלוֹז - מִצַּד הָאֵשׁ שְׁנַקְרָאת גְּבוּרָה. וְעֶרְמוֹן - מִצַּד שֶׁל עִצְמוֹ וְחִלְקוֹ. הַכֶּלֶל שֶׁל כָּל הַגְּוֹנִים. שֶׁהָרִי יַעֲקֹב חָכֵם הָיָה בְּעֶרְמוּמִיּוֹת.

וַיַּפְצֵץ בָּהֶם פְּצָלוֹת לְבָנוֹת. בָּהֶם? בּוֹ הָיָה לוֹ לוֹמַר, שֶׁהָרִי מִקַּל אֶחָד הָיָה! מַה זֶה בָּהֶם? בְּכָל אוֹתָם שִׁבְעַת דְּרָגוֹת שְׁרָמוּזוֹת בְּכַתוּב שֶׁל לֶךְ ה' הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה. הַשְּׁלִים אוֹתָם בְּאוֹתָן פְּצָלוֹת לְבָנוֹת שֶׁפָּצַל בָּהֶן הַצַּד שֶׁל הָאֵשׁ, וְסוּבֵב אוֹתָן לְצַד הַמַּיִם. זֶהוּ שְׁכַתוּב מַחֲשֵׁף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל הַמְּקָלוֹת.

בֵּא וּרְאֵה, שִׁבְעַת מַעְלוֹת מִמְּקָלוֹת רְמוּזוֹת בְּפִסּוּקִים הִלְלוּ. וַיִּקַּח לוֹ יַעֲקֹב מִקַּל - אַחַת. אֲשֶׁר עַל הַמְּקָלוֹת - שְׁתֵּים. הָרִי שֶׁלֶשׁ. וַיַּצַּג אֶת הַמְּקָלוֹת - שְׁתֵּים. הָרִי חֲמֵשׁ. יַחֲמוּ הַצֵּאן אֶל הַמְּקָלוֹת - הָרִי שִׁבְעַת. וְהֵם הַסּוּד שֶׁל שִׁבְעָה קוֹלוֹת, וְהֵם סוּד הַכְּתוּב (מִשְׁלִי ט) חֲצָבָה עֲמוּדִיהָ שִׁבְעָה. וְהֵם שִׁבְעָה יְמֵי בְּרֵאשִׁית שְׁמֵאִירִים מְרֵאשִׁית, שְׁנַקְרָאת

חכמה. והם שבֵּעָה עמוּדִים שְׁעֲלִיָּהֶם הַקִּים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת
הָעוֹלָם, וְהַכֹּל בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ.

בא וְרָאָה, כְּשֶׁהָיָה הַמַּקָּל הַזֶּה בְּיַדֵּי יַעֲקֹב הַשְּׁלָם, קָרָאָה לוֹ הַתּוֹרָה
מַקָּל. וְכֹאשֶׁר הָיָה בְּיַדֵּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, קָרָאָה לוֹ מִטָּה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
(שמות ד) וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת מִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְגַם אַהֲרֹן אָחִז בּוֹ. מֵה
בֵּין זֶה לָזֶה?

אָא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא. כְּשֶׁהָיָה בְּיַדֵּי יַעֲקֹב, קָרָאָה לוֹ הַתּוֹרָה מַקָּל,
מֵהַצַּד שֶׁל קַל, שֶׁהָיָה יַעֲקֹב נִקְרָא קוֹל, שְׁכַתוֹב (בראשית כז) הַקַּל
קוֹל יַעֲקֹב, וּבְקוֹל הוּא אָחִזוּ, שֶׁהָיָה זֶה דְרָגָתוֹ.

וְכִשְׁהָיָה בְּיַדֵּי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, שֶׁהֵם אָחִזוּם בְּנִצְחָה וְהוֹ"ד, שֶׁהֵם שְׁנֵי
עַמּוּדִים, נִקְרָא מִטָּה, לְשׁוֹן שֶׁל תְּמִיכָה, שֶׁהָיָה עַל יָדוֹ
נִסְמָךְ הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה, שְׂיוּצָאֵת מִבֵּין שְׁנֵי לְמוּדֵי ה' וְנִתְּנָה עַל יָדָם, וְעַל
שֶׁהֵם תּוֹמְכִים אֶת הָעוֹלָם בַּתּוֹרָה, שְׂיוּצָאֵה מִבֵּין נִצְחָה וְהוֹ"ד שְׂאֲחִזוּם
בָּהֶם, קָרָאָה לוֹ מִטָּה. וְמִי שְׂאֲחִזוּ בַּתּוֹרָה, תּוֹמְכֵת אוֹתוֹ, וּמְחַזְּקֵתוֹ
עַל יְרִכּוֹ שֶׁלֹּא יִסָּטֵה יָמִין וּשְׂמָאל.

אֲשָׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לָהֶם תּוֹרָה לְגַלּוֹת לָהֶם
סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, עֲלֵיהֶם כְּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בָּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

מִדְרַשׁ הַנְּעִלָם

וַיֵּצֵא יַעֲקֹב. (דניאל ב) יוֹדַע מֵה בַּחֲשֻׁכָה וְהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרָה. אֵף עַל גַּב
שֶׁהָאוֹר עִמּוֹ שׁוֹרָה, יוֹדַע מֵה בַּחֲשֻׁכָה, וְהֵינּוּ מֵה שְׁכַתוֹב (ירמיה
כג) אִם יִסְתֵּר אִישׁ בַּמִּסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'. וְהָאִם אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה כֶּף, וְהָרִי אֲמַרְנוּ שֶׁהָרִי חֲכָמָה הִיָּתָה בְּסִמְיֻכּוֹת הַפְּסוּקִים בְּכָל
מֵה שְׂנֵאָמַר? וְכַעַת פֶּשֶׁט הַכְּתוּב אָנוּ צְרִיכִים, שְׂאֲבָרְהֶם הָיָה, וַיִּצְחַק
הָיָה, וַיַּעֲקֹב הָיָה. אָמַר לוֹ: אֵף עַל גַּב שֶׁהָיָה, אֵת הַחֲכָמָה שֶׁל הַפְּסוּקִים
הַסְּתַפְּלֵתִי לְדַעַת.

רַבִּי יִצְחָק פְּתַח, (תהלים טו) מְזֻמּוֹר לְדוֹד ה' מִי יִגּוֹר בְּאַהֲלָהּ מִי יִשְׁכֵּן
בְּהַר קְדוֹשׁ הַהוֹלֵךְ תְּמִים וּפְעַל צְדָק וְדָבָר אֱמֶת בְּלִבּוֹ וְגו'. מֵה
מְשֻׁמֵּעַ? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר רַבִּי יוֹסִי, אֵלּוּ הַעֲשָׂרָה הֵם כְּנֻגַד עֲשָׂרַת
הַדְּבָרוֹת שְׁעֲתִידִים בְּנֵי שֶׁל יַעֲקֹב לְקִים בְּמִקּוֹם הַהוּא.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְהָרִי אֶחָד עֲשָׂר הֵם? אָמַר לוֹ, לֹא רָגַל עַל לְשׁוֹנוֹ לֹא
עָשָׂה לְרַעְהוֹ רַעָה - דְּבָר אֶחָד הֵם, שֶׁכָּל הַמְּרַגֵּל בַּחֲבֵרוֹ, מִיָּד

עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. לֹא רָגַל בְּלִשְׁוֹנוֹ - לֹא עָשָׂה עִמּוֹ רָעָה. וְכִי מִי שָׁם אֶת
אֵלֶּה כְּנֶגֶד עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כָּל עֲשֵׂרֶת הַדְּבָרוֹת מְשַׁתְּמָעִים מֵהֶם. הוֹלֵךְ תְּמִים
- כְּנֶגֶד אֲנִי ה' אֱלֹהֶיךָ. מְלַמֵּד שְׂצָרִיךְ אָדָם לְקַבֵּל עָלָיו אֵימַת
עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם, וְאֵין לוֹ רִשׁוּת לְהִרְהֵר בָּמָה שְׂאִינוּ יָכוֹל לְהַשְׁיֵג,
מִשְׁמַע שְׁכַתּוֹב אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ סֵתָם. כְּתוּב כֹּאֵן הוֹלֵךְ תְּמִים, וְכַתּוּב
שָׁם (דְּבָרִים יח) תְּמִים תְּהִיָּה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ, וְאֵין לָךְ רִשׁוּת לְהִרְהֵר עַל
מָה שְׁלֹא הִרְשִׁיתָ.

וּפְעֵל צָדֵק - כְּנֶגֶד לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם עַל פְּנֵי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם. מִכָּאֵן, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵיךְ לָךְ דְּבָר עוֹמֵד
כְּנֶגֶד חִלּוֹל ה'. מִנֵּיִן לָנוּ? מִמַּסִּית, שְׁכַתּוֹב (שם יג) יָדָךְ תִּהְיֶה בּוֹ
בְּרֵאשׁוֹנָה לְהַמִּיתוֹ. לָמָּה? כִּי בִקֵּשׁ לְהַדִּיחֲךָ מֵעַל ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאִם הָרַג
אוֹתוֹ, נִקְרָא צָדִיק, מְקַנָּא וּפְעֵל צָדֵק, וְזֶהוּ וּפְעֵל צָדֵק.

וְדָבָר אֵמַת בְּלִבּוֹ - כְּנֶגֶד לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׂוֹא. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, אֵינָם כְּסוּדָרִם, וְאֵף עַל גַּב שְׂאִינָם כְּסוּדָרִם, אֵין זֶה
מְשָׁנָה לָנוּ. לֹא רָגַל עַל לִשְׁוֹנוֹ לֹא עָשָׂה לְרַעְהוֹ רָעָה - כְּנֶגֶד לֹא תַעֲנֶה
בְּרַעְיָךְ עַד שְׂקָר. וְחִרְפָּה לֹא נִשָּׂא עַל קֶרְבוֹ - כְּנֶגֶד מַחְלִל שְׁבָתוֹת
בְּפִרְהוֹסָיָא. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, כְּנֶגֶד לֹא תִגְנֹב, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת כב) אִם זָרְחָה
הַשֶּׁמֶשׁ עָלָיו.

נִבְזָה בְּעֵינָיו נִמְאָס - כְּנֶגֶד לֹא תִרְצָח. מִי שֶׁהוּא נִבְזָה בְּעֵינָיו, לֹא
יַעֲשֶׂה קְטָטָה שְׂיִהְרַג, וְלֹא יִהְרָגוּהוּ.

וְאֵת יְרָאִי ה' יִכְבֵּד - כְּנֶגֶד כִּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
עַל הַכֹּל חַיֵּב אָדָם לְכַבֵּד אָבִיו וְאִמּוֹ. יֵצֵא מְכַלֵּל זֶה - אִם יֹאמְרוּ
לוֹ לַעֲבֹר עַל דְּבָרֵי תוֹרָה אוֹ לַעֲבֹד עֲבוּדָה זָרָה, שְׂאִינוּ חַיֵּב לְכַבֵּדֵם.
זֶהוּ שְׁכַתּוֹב וְאֵת יְרָאִי ה' יִכְבֵּד.

נִשְׁבַּע לְהִרְעוֹ וְלֹא יָמַר - כְּנֶגֶד לֹא תִנְאָף. שֶׁהָרִי אִם יִצְרוּ רוֹצֵחַ לְשַׁלֵּט
עָלָיו, יִטִּיל שְׁבוּעָה עַל יִצְרוֹ, כְּמוֹ בּוֹעֵז שְׂאִמֵּר (רוֹת ג) חִי ה'
שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.

כִּסְפוֹ לֹא נָתַן בְּנִשְׁךְ - זֶהוּ כְּנֶגֶד לֹא תִגְנֹב. שְׂאִם אֵינוּ מְלוֹה בְּרַבִּית,
וְדָאִי לֹא יִלָּךְ וְיִגְנֹב. וְשַׁחַד עַל נְקִי לֹא לְקַח - כְּנֶגֶד לֹא תַחְמֹד.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קִיסְמָא, כְּנֶגֶד אֵלוֹ נֹאמֵר בִּיעֲקֹב עֲשָׂרָה אַחֲרַיִם,
שְׁכַתּוֹב (בְּרֵאשִׁית כח) וַיִּפְגַּע בְּמִקּוֹם - א'. וְיִלָּן שָׁם - ב'. כִּי בָא

השמש - ג'. ויקח מאבני המקום - ד'. וישם מראשתי - ה'. וישכב במקום ההוא - ו'. ויחלם והנה סלם מצב ארצה - ז'. וראשו מגיע השמימה - ח'. והנה מלאכי אלהים - ט' - עלים וירדים בו - י'. הנה עשרה.

דבר אחר, ויפגע במקום - רבי בו פתח, (שיר א) אל תראני שאני שחרחרת ששזפתני השמש בני אמי נחרו בי שמני נטרה את הכרמים פרמי שלי לא נטרתי. הרי חוזר על יעקב, ששלטון יעקב בראשונה היה השמש, וחזר אותו השלטון לעשו, והעבר ממנו. ויעקב אמר, אל תראני שאני שחרחרת, שהרי נתן לי שלטון הלבנה, שהיא שחורה לעתים וזמנים. ששזפתני השמש - כשהעבר ממני שלטון השמש.

בני אמי נחרו בי - זהו עשו, שכתוב (בראשית כז) וישטם עשו את יעקב. שמני נטרה את הכרמים - שכתוב (שם לא) הייתי ביום אכלני חרב וקרח בלילה. פרמי שלי לא נטרתי - שכתוב (שם ל) ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי.

ויפגע במקום - רבי יצחק אמר, (שם כח) באיזה מקום פגע? במקום שעתיד לעמד בית המקדש, והתפלל שם. רבי יהודה אומר, היום היה גדול, ורצה להלך ולא יכל.

אמר רבי יוסי, התפלל באותו מקום והתחיל להתרעם לפני קונו על שהעבר ממנו אותו שלטון של השמש. זהו שכתוב וילך שם, כמו שנאמר (שמות טו) וילנו העם על משה, לשון תרעומות. ולמה? מפני כי בא השמש, שהעבר ממנו ונתן לעשו.

מה עשה יעקב? התחיל בוכה. מיד ויקח מאבני המקום וישם מראשתי, כדי לצער נפשו. כיוצא בדבר (שם יז) ויקחו אבן וישומו תחתיו וישב עליה.

ויקח מאבני המקום - אמר רבי יוסי, אבן אחת ממש היתה, משמע שכתוב מאבני ולא אבני, כמו שנאמר מבנות הכנעני, ולא אמר אלא אחת. זהו שכתוב (בראשית כב) אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני, אחת מהן. (ע"כ מדרש הנעלם).

רבי זירא נכנס לפני רבי אלעזר בן ערף. מצא אותו שהיה יושב, ועיניו נובעים מים, והיה מרחש בשפתותיו ובוכה. חזר

לאַחֲרָיו רַבִּי זִירָא. אָמַר לְשִׁמְשׁוֹ: מַה זֶה שְׂיוֹשֵׁב מֵר וּבּוֹכָה? אָמַר:
פְּעָמִים נִכְנָסְתִי לְקֶרֶב אֱלֹהֵי, וְלֹא יִכְלָתִי. בְּעוֹדָם יּוֹשְׁבִים, רָאוּ אוֹתוֹ
שֶׁנִּכְנָס לְחֻדְרוֹ. עַד שֶׁיָּרַד, הָיָה קוֹלוֹ הוֹלֵךְ בְּבֵית וּבּוֹכָה.

שָׁמַע שֶׁהָיָה אוֹמֵר: אָבֵן אָבֵן, אָבֵן קְדוּשָׁה עֲלֵיוֹנָה עַל כָּל הָעוֹלָם,
בְּקִדְשֵׁת רְבוּנָה, עֲתִידִים בְּנֵי הָעַמִּים לְהִזְדַּלֵּז בָּךְ וּלְהוֹשִׁיב
גְּלָמִים טְמֵאִים עֲלֶיךָ לְטַמֵּא אֶת מְקוֹמְךָ הַקְּדוֹשׁ, וְכָל הַטְּמֵאוֹת יִקְרִיבוּ
בָּךְ. אוֹי לְעוֹלָם בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן.

יָרַד וַיֵּשֶׁב בְּכֶסֶאֱוֹ. אָמַר רַבִּי זִירָא לְשִׁמְשׁוֹ: לָךְ וְאָמַר לוֹ לְמַר, אִם
אֶכְנָס לְפָנָיו? נִכְנָס שִׁמְשׁוֹ, אָמַר: הִנֵּה רַבִּי זִירָא כָּאֵן. לֹא הִשְׁגִּיחַ
בוֹ, וְלֹא הָרִים עֵינָיו.

אַחַר כֵּךְ אָמַר: רַבִּי זִירָא שִׁיכְנָס, וְאַתָּה שָׁב בַּחוּץ. נִכְנָס רַבִּי זִירָא
וְהִרְפִּין בְּרַפְיָו, וַיֵּשֶׁב לְפָנָיו. רָאָה רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּעֵט בְּרַגְלוֹ,
אָמַר: קוֹם מִשָּׁם, וְשֵׁב כְּדַרְכְּךָ. קָם וַיֵּשֶׁב כְּדַרְכוֹ.

אָמַר רַבִּי זִירָא: זֶה שֶׁמֵּר הָיָה בּוֹכָה, מַה רָאָה? אָמַר: מְרַכְּבָה
בְּשֹׁכֵר גְּדוֹל שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, רְאִיתִי אוֹתָהּ אָבֵן הַיְקָרָה
הַקְּדוּשָׁה שֶׁמִּמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם, וְאוֹתָהּ הָאָבֵן הִיְתָה שִׁיעֶקֶב שֵׁם אֶת
רֵאשׁוֹ עָלֶיהָ.

וְכִי הָאָבֵן שֶׁמִּמֶּנָּה נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם, וְרֵאשָׁה הָיָה שְׁקוּעַ בְּתַהוֹם
הַגְּדוֹל, אֵיךְ יִכַּל יַעֲקֹב לְנַעֲנַע אוֹתָהּ? אֵלֹא אוֹתָהּ הָאָבֵן, זְוִיּוֹתֶיהָ
הָיוּ שְׁקוּעוֹת בְּתַהוֹם הַגְּדוֹל, וְרֵאשָׁה נִתְגַּלָּה בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְעָלֶיהָ
קָדַשׁ הַקְּדוּשִׁים, וְהִשְׁכִּינָה הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן עָלֶיהָ. זֶהוּ שְׁכִתוּב (בראשית
ט) מִשָּׁם רָעָה אָבֵן יִשְׂרָאֵל. וְהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן הָיָה
חֲקוּק עָלֶיהָ.

בְּשָׂבָא יַעֲקֹב, קָרָא אוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וְנִטְלָה מִכָּאֵן, וְשָׁם בְּאוֹתוֹ
מְקוֹם שְׁקִדְשׁ הַקְּדוּשִׁים הָיָה שָׁם. אָמַר רַבִּי זִירָא, אֲנִי שִׁמְעֵתִי
בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹ שֶׁאָמַר אֶת סוּד הַדְּבָר בְּזֶה, וְלֹא נִזְכַּרְתִּי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִי רַבִּי זִירָא, דַּעֲתִי חֶסֶה עֲלֶיךָ. וְאוֹלֵי הַדְּבָר הַזֶּה
הוּא שִׁשְׁמַעְתָּ, וְכֵךְ הוּא בְּרוּר הַדְּבָר, שְׁכִתוּב (שם כח) וַיִּקַּח
מֵאֲבִנֵי הַמָּקוֹם. אָבֵן אַחַת מֵאֲבִנֵי הַמָּקוֹם. מֵאִיזָה מְקוֹם? מִמְּקוֹם
הַיְדוּעַ, שֶׁהוּא מְקוֹם הַתְּהוֹם, שֶׁשָּׁם אָבִנִים שִׁשְׁוֹחֲקִים מִים לְכָל
הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכִתוּב (איוב יד) אָבִנִים שְׁחָקוּ מִים.

הָאֶבֶן הזאת היתה עקר לכלם, והיתה עולה עד מקום שהיה שם בית המקדש. ויעקב לא היתה פונתו על שום אחת מהן, אלא עליה, משום שרמזה לו רמז. מה היא שהכל נשתל ממנה, כך יעקב כל העולם נשתל ממנו.

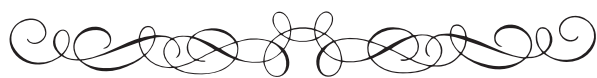
באותה השעה, ויקח מאבני המקום, שהיא עקר כל העולם. וישם מראשתיו - שם בלבו, שהיא מראשתיו - דגמת זה כזו. מיד וישכב במקום ההוא. כלומר, נתישבה דעתו באותו מקום.

וסימן ידוע לקח, אמר: זו היא דגמא שלי, ואם לזו תהיה שום מעלה, בידוע שיהיה לי מעלה. ועל כך שם לבו עליה, ונדר, שכתוב (בראשית כח) והאבן הזאת אשר שמתי מצבה. כלומר, אם האבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלהים, מיד - וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך. נדר המעשר. אמר רבי זירא, זה ודאי שמעתי.

אמר לו, על זה נקראת אבן ישראל (שם מט), כלומר, נקראה כך על שמו, על שנתן לבו ועיניו עליה. והקדוש ברוך הוא עשה אותה בית עולמים, ושם היתה שכנתו.

ועל זה בכיתי, שראיתי שעל האבן הזו עתידים לשים את טמאת העמים ופגרי מתים. מי לא יבכה? אוי לעולם! אוי לאותו הזמן! אוי לאותו הדור! בכה כבראשונה, נאנח ושתק. אחר כך חזר ואמר: אוי לאותם שיהיו נמצאים בעולם, כשיתעורר המלך העליון של העולם.

בכה רבי זירא. אמר, מלאך הקדוש יודע את זה, ראוי הוא לבכות עליה. אשריכם הצדיקים, שאתם קדושים בעולם הזה ובעולם הבא.

סדר הלימוד ליום יד אב [יום 309 בשנה]

פְּרָשָׁה י"ח. (שם כח) וַיִּחַלֵּם וְהִנֵּה סֵלֶם מֵצֵב אֲרָצָה וְגו', עֲלִים וַיִּרְדִּים בו. רבי פתח בפסוק הזה, (שיר ד) כַּמְגִדֵּל דָּוִד צְוֹאֲרָךְ בְּנוֹי לְתַלְפִּיּוֹת אֶלְפֵי הַמַּגֵּן תִּלְוִי עָלָיו כֹּל שְׁלֹטֵי הַגְּבֻרִים. אָמַר רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים יָכְלוּ - וְהַתּוֹרָה לֹא תִכְלָה. וְאִין דְּבָר חֲבִיב לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ הַתּוֹרָה וְלוֹמְדֶיהָ. שְׁשָׁנֵינוּ, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם, יִתְחַדְּשׁוּ לוֹ סִתְרִים שֶׁל מַעְלָה, וְהַתּוֹרָה אוֹמַרְתָּ לוֹ (שם ט) אֲשַׁקֵּף מֵיַיִן הַרְקַח מַעְסִים רַמְנִי. זֶהוּ יִינָה שֶׁל תּוֹרָה, וְזֶהוּ יַיִן הַמְּשַׁמֵּר מִשִּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית, וְהֵם דְּבָרִים הָעֵתִידִים לְהַגְלוֹת לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לְבָא.

קם רבי בו על רגליו ואמר, אם כך הוא - לא היה לו לומר אלא יַיִן הַמְּשַׁמֵּר בְּעֵנְבָיו מֵהַר סִינִי, מַה זֶה מִשִּׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית? אָמַר לוֹ, אוֹתָם עִמְקֵי סְדְרֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁלֹּא הִתְגַּלְּוּ לְאָדָם, וְעֵתִידִים הַצַּדִּיקִים לְדַעַת אוֹתָם, כְּמוֹ כֵּן יִדְעוּ אוֹתָם שְׁעֵסְקוּ בַּתּוֹרָה תָּמִיד.

וְלַמְדָּנוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, סוּדוֹת הַתּוֹרָה נִתְּנוּ לַחֲכָמִים, לְאוֹתָם שְׁמַתְעַסְקִים תָּמִיד בַּתּוֹרָה. וְשָׁנָה רַבִּי יְהוּדָה, כָּל מִי שֶׁהוּא עוֹסֵק בַּתּוֹרָה כָּל צִרְכוֹ, מַעְלִים אֶת נִשְׁמָתוֹ לְמַעְלָה, כִּשֶׁהוּא יֹשֵׁן בְּשֵׁנָתוֹ, וּמְלַמְדִים אוֹתוֹ מַעְמְקֵי תּוֹרָה, וּמְמַנְה דּוֹבְבִים וּמְרַחֲשִׁים שְׁפָתוֹתָיו בְּיוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם ט) דּוֹבֵב שְׁפָתַי יִשְׁנִים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כָּל הַמִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה לְשִׁמְהָ, כִּשֶׁהוּא יֹשֵׁן בְּלִילָה, נִשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמַעְלָה, וּמְרֵאִים לָהּ אוֹתָם הַדְּבָרִים הָעֵתִידִים לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם.

רבי יוסי הָיָה יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. בָּא אֵלָיו רַבִּי אַבָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בַּעַל הַהֲלָכָה בָּא. קָם לְפָנָיו. יָשְׁבוּ וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה. בְּעוֹדָם יוֹשְׁבִים, יָרַד הַלֵּילָה. יָשְׁבוּ וְהִתְעַסְקוּ בָּהּ עַד חֲצוֹת הַלֵּילָה.

נִרְדָּם רַבִּי אַבָּא, וְרַבִּי יוֹסִי הָיָה יוֹשֵׁב. רָאָה אֶת רַבִּי אַבָּא שֶׁפָּנָיו מַעֵט סְמוּקוֹת, וְהוּא צוֹחֵק. וְרָאָה אוֹר גָּדוֹל בְּבֵיתוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַזֶּה נִשְׁמַע שֶׁשְׁכִּינָה כָּאֵן. הִרְפִּין עֵינָיו. יָשַׁב שָׁם. עַד שֶׁהִיָּתָה עוֹלָה שְׁחָרוֹת הַבֶּקֶר וְהָאוֹר הָיָה מְאִיר בְּבֵיתוֹ, עַד שֶׁהָרִים עֵינָיו רָאָה הַבֶּקֶר, וְנִחַשְׁף הַבֵּית.

הַתְּעוֹרָר רַבִּי אַבָּא, וּפָנָיו הָיוּ מְאִירִים וְעֵינָיו צוֹחֵקוֹת. אָחַז בוֹ רַבִּי יוֹסִי. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲנִי יוֹדֵעַ מַה שֶׁאַתָּה רוֹצֵה, חֲיִיד,

סודות עליונים ראית, ובשעה שאחזו בנשמתי, בעל הפנים העלה אותך לחדרים גדולים ועליונים.

וראיתי את נשמות שאר הצדיקים שעולות לשם, ואמר להם, אשריכם הצדיקים שבשבילכם אני נבנה בבנין קדוש של השם הנכבד, לענות לצבאות המלך העליון. וראיתי את תורתך שהיתה מנחת שם תלי תלים כמגדל גדול, ומשום כך שמחתי בחלקי, וצחקו עיני.

אמר רבי יצחק, אל תתמה על זה של רבי אבא, שהרי הפסוק מעיד כך, ששנינו, עשה הקדוש ברוך הוא את זה הממנה תחתיו, ותלה ממנו כל שאר הצבאות, כמו הצואר הזה, שכל הגוף תלוי ממנו. ובשעה שהצדיקים עוסקים בתורה, הקדוש ברוך הוא בונה עולמו, ונותן שמו בקרבו, להגיע לכל, ולהספיק לעולם מטובו של מקום.

ובשאיין הצדיקים עוסקים בתורה, הקדוש ברוך הוא נוטל שמו מקרבו, ואזי העולם חסר, והוא אינו במעלות היכלת. מנין לנו? שכתוב (שיר ד) כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות. אם מרבים ומגדלים הצדיקים תורה כמגדל הזה, מיד צוארך בנוי לתלפיות. זהו שהוא צוארו של עולם, בנוי בבנין קדוש, שכל הפיות תלו ונלאו לדעת השגחתו, וזהו תלפיות, כמו שנאמר (בראשית מז) ותלה ארץ מצרים.

ואז אלה המגן תלוי עליו, וכל שליטי הגברים. אותם הנקראים אלה אלפים, וכל הנשאר תלויים עליו, וכל השליטים וכל העולמות מלאים מטובו של מקום.

אמר רבי יהודה, והינו שכתוב (שם כח) ויחלם והנה סלם מצב ארצה, כלומר, כשהצדיקים אינם עוסקים בתורה - סלם מצב ארצה, ואינו במעלה. זכו הצדיקים ועסקו בתורה - ראשו מגיע השמימה, אזי יש לו מעלה וכל טוב לא יחסר. ומיד - והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו. מהו בו? אמר רבי יהודה, בשמו של מקום, כמו שנאמר (תהלים קיח) נגילה ונשמחה בו.

אמר רבי יצחק, בו - באותו ממנה. ומפני מה? שכתוב אחריו (בראשית כח) והנה ה' נצב עליו, על אותו ממנה. מפני זה עולים וירדים בשבילו, מפני שמו של מקום שהוא נצב עליו. אמר רבי

תנחום, למה נקרא שמו מלך שלם מכל שאר הצבאות? שאין לך נושא שמו של מקום בקרבו כמו זה.

אמר רבי יעקב, רמזו ליעקב, והשיבו על מה שנתרעם לפני הקדוש ברוך הוא. כלומר, שאם בניו יזכו לעסק בתורה ובמצוות, יש מעלה לזה ומעלה לבניו. לא זכו לעסק בתורה ובמצוות - אין מעלה לזה ואין מעלה לבניו. זהו שכתוב (שם) והנה מלאכי אלהים עליהם וירדו בו. מלאכי אלהים - אלו בניו של יעקב, זכו - עולים. לא זכו - יורדים. בו - בשבילו, בו - כשיש לו מעלה, יש להם.

אמר רבי יצחק, כל שרי האמות היו עולים או יורדים בשביל זה. כשיש לו מעלה - יורדים שרי האמות. כשיש לו ירידה - עולים. והכל תלוי בבניו של יעקב. אמר רבי יהודה בר שלום, אין טוב ואין רע בא לעולם אלא בשביל בניו של יעקב.

הגמון אחד בא לרבי אבהו ואמר: יש לכנס את כל העולם עליכם כמו על הארבה הזה, להאביד אתכם מן העולם בשעה אחת. האמה הזו אין עובדת לרבונה, כתוב (דברים יד) ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה. אם היא סוטה, כל העולם יאבד בשבילה?! אמר לו והרי אתם עושים אותה שתסטה ולא תלך בדרך כשרה. אמר לו, חטאיכם הם העושים לעורר אותנו. אמר רבי יהודה, יפה אמר אותו ההגמון.

שני רבותינו, (בראשית כח) והנה סלם מצב ארצה - זהו בית עולמים. וראשו מגיע השמימה - זהו שכתוב (שמות טו) מכוון לשבתך פעלת ה'. איזהו ראשו? זהו ציון, ששם השכינה והפרוכים וקדש הקדשים. אמר רבי אבא, סלם זה סיני, שבו נתנה תורה, ושם נגלו מרכבותיו של הקדוש ברוך הוא.

רבי בא בשם רבי יוחנן אמר, עוד יש להסתפל בפסוק זה כבראשונה, (שיר השירים ד) כמגדל דויד צוארך בנוי לתלפיות, שהרי שנינו, אמר רבי שמעון אמר רבי זירא, כל זמן שישיראל היו עוסקים בתורה, בית המקדש היה קיים. זהו שכתוב כמגדל דויד צוארך בנוי. אם מגדלים תורה כאותו מגדל - צוארך בנוי. מהו צוארך? זה בית המקדש. זהו שכתוב (בראשית מה) ויפל על צוארי בנימין אחיו ויבך. מלמד שבכה על מקדש ראשון ועל מקדש שני.

אמר רבי יצחק, מהו מגדל? אלא מה מגדל דוד מגדל חזק, אף המתעסקים בתורה צריכין חזוק ובנין חזק. ר' תנחום אמר, מגדל דוד - מה דוד הנה מתגדל בתורה יותר מכל בני דורו, כף המתעסקים בתורה צריכין להתגדל בתורה ושל איתבטלו ממנה.

מה דוד הנה עוסק בתורה לילה ויום, כף צריך האדם להתעסק בתורה לילה ויום, ובעוד שיתעסקו בה ויתגדלו בה - כמגדל דוד הצואר בנוי בנין חזק וגדול.

ואם לאו, אף המגן תלוי עליו, אלו אף שנים שיהיו בגלות, והדבר תלוי אם יגאלו בו ואם לאו. זכו בתורה - יגאלו באף שנים. לא זכו - כל שליטי הגבורים, אמר רבי תנחום, כל שליטי הגבורים ששתעבדו בהם, ולאחר כן יגאלו.

מכאן אמר רבי בא, והנה סלם מצב ארצה - זהו בית עולמים, הנצב בכנינו, בשביל אותן העוסקין בתורה בארץ. וראשו מגיע השמימה - שהמקדש הוא במעלה גדולה על כל העולם. והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו - אלו כהני שרת.

רבי אליעזר אומר, על שהוא מכון כנגד ירושלים של מעלה. ואותם השומרים ירושלים של מעלה, הם שומרים ירושלים של מטה. משמע עלים וירדים.

מה מעלה יותר יש בו? אמר רבי אליעזר, זהו שכתוב והנה ה' נצב עליו. כמו שנאמר (תהלים קכז) אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. והינו שכתוב והנה ה' נצב עליו, להיות שומר על אותם השומרים.

מהו עליו? אמר רבי אלעזר, לשמירה. כמו שנאמר (ירמיה ט) ועיניך שים עליו. כף (מלכים א-ט) והיו עיני ולבי שם כל הימים. ולעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לחזור לירושלים, ולהיות חומה לשמרה, כמו שנאמר (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה.

הארץ אשר אתה שכב עליה. אמר רבי יצחק, מלמד שקפל לו ארץ ישראל. אמר רבי יהודה, בית המקדש ממש הנה, ועליו נתבשר, ועליו הנה שוכב. משמע שכתוב וישכב במקום ההוא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִן הַשְּׁלֶשֶׁה אָבוֹת לֹא נִתְבַּשֵּׁר אֶחָד מֵהֶם עַל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אֶלָּא יַעֲקֹב, שֶׁהוּא שְׁלִישֵׁי מִן הָאָבוֹת. וּכְנֻגָּד אֵלּוּ הַשְּׁלֶשֶׁה: יִשְׂי, דָּוִד, שְׁלֹמֹה. שְׁלֹמֹה שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי בְּנֵאוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יַעֲקֹב שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי נִתְבַּשֵּׁר עַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא הַשְּׁלִישִׁי, שִׁיבְנֵהוּ. זֶה אוֹהֵב נָשִׁים, וְזֶה אוֹהֵב נָשִׁים. זֶה עוֹמֵד בְּתַמּוֹ, וְזֶה לֹא עוֹמֵד בְּתַמּוֹ, שְׁכָתוֹב (מַלְכִים-א י"א) וַיְהִי לְעֵת זְקֻנַּת שְׁלֹמֹה נִשְׂוּ הַטּוֹ אֶת לְבָבוֹ.

רַבִּי יוֹסִי פִתַּח, (תְּהִלִּים מ"ח) יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הֵר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צְפוֹן קָרִית מְלֶךְ רַב. יִפֶּה נוֹף, זֶהוּ יְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהוּא (שְׁהִיָּה) (מִשְׁלִי טו) מִתּוֹק לְנֶפֶשׁ וּמִרְפָּא לְעַצְמִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ד') נִפְתַּח תִּטְפְּנָה שְׁפֹתַי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָרֶץ מִצְרַיִם, כָּל יְפֵי שְׂבָה, נוֹף וְתַחֲפֻנְחָס הָיוּ. נוֹף הָיָה הַמְּשַׁבַּח מִכָּלֵם, שֶׁהִיָּתָה בְּשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וְחֲמִשׁ תְּכַשִּׁיטִין שֶׁל יְפֵי. וְצִיּוֹן גְּדֹלָה בְּיְפֵי וְהָדָר עַל נוֹף. שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, לְמָה נִקְרָא שְׁמָהּ צִיּוֹן? מָה הַצִּיּוֹן עוֹמֵד לְגַס לְהִסְתַּכַּל בּוֹ וְכוּ'.

וְהִיָּתָה גְּדוֹלָה בְּיְפֵי מִנוֹף, זֶהוּ שְׁכָתוֹב יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ הֵר צִיּוֹן יִרְכָּתִי צְפוֹן. שְׁכָל מִי שֶׁהִיָּה רוֹאֵה אוֹתָהּ, הָיָה שְׂמֵחַ. שֶׁשְּׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, מִעוֹלָם לֹא נִכְנַס אָדָם בִּירוּשָׁלַיִם וְהִיָּה עֶצֶב, לְקַיִם מָה שֶׁנֶּאֱמַר מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּיּוֹן שֶׁשָּׁכַב יַעֲקֹב עָלֶיהָ, נִתְיָשַׁב דַּעֲתוֹ, וְנִגְלָתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה וְדַבְּרָה עִמּוֹ, מָה שֶׁלֹּא הָיָה קֹדֶם לָכֵן. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַד שֶׁעָמַד יַעֲקֹב בְּאוֹתוֹ מְקוֹם, לֹא נִגְלָתָה עָלָיו הַשְּׁכִינָה.

כִּיּוֹן שָׂרָאָה יַעֲקֹב כָּךְ, יָדַע שֶׁהִמְקוֹם גָּרָם לוֹ, וְהִקִּיץ מִשְׁנָתוֹ, וְנִתְיָרָא שְׂמָא דְבַר אַחַר הָיָה, וַיִּשְׁכַּב כְּבִתְחִלָּה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: יַעֲקֹב, לֹא כָךְ הוּא, אֲנִי ה' אֱלֹהֵי אֲבֹרָתָם אֲבִיךָ וְאֱלֹהֵי יִצְחָק. וְעוֹד, הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ לָךְ אֶתְנַנֶּה וְלִזְרַעְךָ. וְלֹא אֶתְגַּלֶּה לְאַמָּה אַחֲרַת בְּגֵלוֹי הַשְּׁכִינָה עַל הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מָהוּ אֲשֶׁר אַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ? אֶלָּא כְּשֵׁם שֶׁאַתָּה שׁוֹכֵב עָלֶיהָ וְנִבְוָאָה עִמָּךְ, כָּךְ זִרְעָךְ הִנְבּוֹאָה תִּהְיֶה מְצוּיָה עִמָּהֶם, וְלֹא עִם אַמָּה אַחֲרַת.

רַבִּי יַעֲקֹב פִּתַּח, (יִשְׁעִיָּה כ"ו) יִחַן רִשְׁעַי בַּל לָמַד צְדָקָה. שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, וַיִּשְׁהַרְשַׁע יִחַן בְּעוֹלָם הַזֶּה, זֶה זִרְעוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ הַרְשָׁעָה.

ומפני מה יש להם חן ורחמים? מפני שזרעו של יעקב לא למד צדק. בארץ נכחות יעול - זו ירושלים, שהיא ארץ נכוחות.

מהו יעול? אמר רבי יעקב, האויר של ארץ ישראל מחכים. ומרמז נבואה. וזרעו של עשו יעול האויר והנבואה. מפני מה? מפני שזרעו של יעקב לא ראה גאות ה', ואינם עוסקים בתורה, ועל כן יחן רשע ויעול טוב הארץ והנבואה. רבי יהודה ברבי יהושע אמר, יחן רשע - אלו אמות העולם שיש להם ממשלה בעולם הזה, מפני שלא למד ישראל צדק

פְּרֻשֵׁת וַיֵּשֶׁב (דף לו ע"א - דף לו ע"ב)

בא וראה כמה שנים ישב אותו צדיק, שלא ראה את אביו עשרים ושנים שנה. הרי הם ישבו במצרים עשרים ושנים שנה, לכל שבט ושבט מאותם עשרת השבטים שמכרו אותו. לפי החשבון היו מאתיים ועשרים שנה לכלם. תוריד מהם עשר שנים שנכו להם בדין של מעלה בשביל עשרה שבטים קדושים שמתו שם במצרים - נשארו מאתיים ועשר. זהו שכתוב (בראשית מא) רדו שמה.

בא וראה, כשגרמו החטאים והשבת הזו לא נשמרה כראוי, שכתוב (ירמיה יז) ולא תוציאו משא מבתיכם ביום השבת. אל תטלו עליכם משא של עוונות, שהיה מגן עליכם מהם יום השבת.

ולא שמעו לנביא, והתעוררה עליהם חרב נוקמת נקם ברית. מי הברית? זו שבת, שכתוב (שמות לא) לדרתם ברית עולם, וברית מילה, שכתוב (ירמיה יא) ובשר קדש יעברו מעליך, וברית הצדיק שמכרו אותו.

והפל בדרגה אחת - שבת וברית מילה וצדיק. וזהו סוד (עמוס ב) על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו, וכלם תולה במכרם בפסח צדיק. ואז התחילו להשתעבד שבע על חטאתם, ונגזר עליהם בגלות בכל שבעים שנה בחטאים של שמטה ויובל, שתלויים בשבת הגדול ושבת סתם.

אחר כך באו לארץ הקדושה והתישבו בה ארבע מאות ועשרים שנה, לתשלום שבעים שבועות ושבעים שנה, עשר שנים לכל יום, מאותם שיונקים משביעי, שגם שבת הגדול אף כך נקראת

שביעי ממטה למעלה, שכולל כאחד זכור ושמור. אחר כך התקיימו ארבע מאות ועשרים שנה בארץ על כח התורה שהיו מתעסקים.

ובשננים החטא של שנאת חנם, התעוררה שנאת חנם כמו בראשונה. זהו שכתוב (בראשית לו) וישנאו אותו, את אותו הצדיק, ואז נתן אותם הקדוש ברוך הוא בידי מי ששונא אותם שנאת חנם. זהו שכתוב באדום, (יחזקאל לה) יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על ידי חרב.

ואז נפרע מהם על ידי מנין אותן השנים שחסרו מסוד של שבע על חטאתיכם. בא וראה, כשתמנה עשרים ושתיים שנה שבע פעמים לכל אחד מאותם העשרה שמכרו אותו, יצא לך אלף וחמש מאות וארבעים.

ואז תתעורר גאלה לישראל כבקר שמתחיל להאיר מעט מעט, עד שבע עשרה שנים שהסתלק אותו הצדיק, הדרגה של טו"ב. זהו שכתוב (בראשית לו) יוסף בן שבע עשרה שנה היה רעה את אחיו. שהרי אז יראה לעמד בפרץ לפני מדת הדין, שהרי נשלמו חטאי העולם, ואז (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום.

ואז יעורר הקדוש ברוך הוא טובות רבות על ישראל, ויתבע עלבונם ועלבון התורה ששורפו באש, והדם של אותם שנהרגו על קדשת שמו, ואז יתרצה יוסף לאחיו, (ישעיה יא) אפרים לא יקנא את יהודה ויהודה לא יצר את אפרים.

בא וראה שכך זה, ששנינו בי"ז בתמוז בטל התמיד, ובט' באב חרב בית המקדש, כמו שאמר רבי יוסי, מגלגלים זכות ליום זכאי, וחובה ליום חייב. שבאותו הלילה הוציאו דבה רעה על הארץ הקדושה, והרימו קולם בבכיה, ונקבעה לדורי דורות.

ודיק ותמצא, משבטל התמיד, שהיה מכפר על חטאייהם, עד שנחרב בית המקדש, בין בפעם הראשונה בין בפעם השנייה - עשרים ושנים ימים, כנגד עשרים ושתיים שנים שלא ראה הצדיק שהוא את פני כבוד אביו, להראות את החכמה העליונה, שזה תלוי בזה.

והרי התעוררו החברים, שכשחרב בית המקדש, מוצאי שבת היה זה ומוצאי שביעית, ומשמרתו של יהויריב היתה, והלויים

עומדים על דוכנם ואומרים שירה: (תהלים צד) יגודו על נפש צדיק וגו' ויהי ה' לי למשגב וכו', וישב עליהם את אונם וגו'. ולא הספיקו לומר יצמיתם ה' אלהינו, עד שבאו גוים וכבשום. שהרי אם אמרו אותו, לא הייתה להם תקנה.

ומוצאי שבת, חכמה רבה זה רומז, שיצאו משבת שהייתה רפואה למכתם. ומוצאי שביעית, שחטאו אל כנסת ישראל. ולא עוד אלא שחטאו במילה, ולא ברית בשר קדש. ומשמרתו של יהויריב, כמו שנאמר (ירמיה ב) עוד אריב אתכם נאם ה' ואת בני בניכם אריב.

ועתיד הקדוש ברוך הוא להוציאם מן הגלות. זהו שכתוב (זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלכך יבא לך צדי"ק ונושע הוא.

ואם תאמר למה בא המשיח מיהודה? מיוסף היה צריך להיות! אלא ששניהם יבאו, ומשום שהקדוש ברוך הוא אינו מקפח שכר כל ברירה, נתן המלכות לדוד, משום שהיה עשירי לצדיקים והשביעי של האחים, וכך היא מלכות הארץ, כעין מלכות הרקיע.

סתרי תורה

פתח אותו היהודי ואמר, (שם עג) ואני קרבת אלהים לי טוב וגו'. בא וראה, כשבן אדם מתקרב לתורה שנקראת טוב, שכתוב (שם קיט) טוב לי תורת פיך, אזי מתקרב לקדוש ברוך הוא שנקרא טוב, שכתוב (שם קמה) טוב ה' לכל, ואז מתקרב להיות צדיק, כמו שנאמר (ישעיה ג) אמרו צדיק פי טוב. וכשהוא צדיק, שכינה שורה עליו, ומלמדת אותו סודות עליונים בתורה, משום שאין מתחברת שכינה אלא עם טוב, שהרי צדיק וצדק הולכים יחד.

בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, העמיד אותו ושתל על ששת הימים העליונים הללו, והשביעי שעליהם, שבשבילו של השביעי שנקרא צדיק נזונים עליונים ותחתונים, ועליו עומדים, ובו נסמכים, והוא היסוד והשרש שלהם.

זהו שכתוב (תהלים קמה) עיני כל אליך ישברו וגו'. עיני כל אליך ישברו, לאותו שמן משחה עליון ששופע מהמח הנסתר של כל הנסתרים לכ"ל הזה. ואז, ואתה נותן להם את אכלם בעתו. שהכל

הִזָּה, כְּשִׁמְתְּעוֹרֵר אֶל הַכֹּלֵה, שֶׁהִיא כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. וְאִזּוּ הוּא לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׂמְחָה וְשִׂעֲשׂוּעַ.

וְאִזּוּ מַה כְּתוּב? פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וְגו'. וְזֶה רְצוֹן הַרְצוֹנוֹת, שְׂיִוָּרֵד מִן הַמַּחַ הַנִּסְתָּר לְכָל הַזֹּאת, וְכִיּוֹן שֶׁהַכֹּל הִזּוּ מִתְבָּרְכַת, כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתְּבָרְכוּ. זֶהוּ שְׂכַתוּב צְדִיק ה' וְגו', קְרוֹב ה' וְגו', רְצוֹן יִרְאִיו יַעֲשֶׂה וְגו'.

וְכִמוּ שֶׁבָּרָא אֶת זֶה בְּעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּסוּד שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ, כִּף בָּרָא בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן שֶׁשָּׂה צְדִיקֵי אֱמֶת, וְאַחַד שְׁבִיעֵי, כְּכַתוּב (קֵהֶלֶת ז) גַּם אֶת זֶה לַעֲמַת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וְכִשְׁגָּרְמוּ הַחֲטָאִים וְדָחוּ אֶת אוֹתוֹ כָּל, שֶׁנִּקְרָא צְדִיק, מִמְּקוֹמוֹ, כְּכַתוּב (עֲמוֹס ב) עַל מִכְרָם בְּכֶסֶף צְדִיק, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֲנִי גִזְרֹתִי שִׁיְהִיָּה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְיִהְיֶה אוֹתוֹ הַצְּדִיק שְׁלִיט עַל הָאָרֶץ, וְיִהְיֶה כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם מִתְבָּרְכִים עַל יָדוֹ. זֶהוּ שְׂכַתוּב (בְּרֵאשִׁית ט) בֵּן פָּרֶת יוֹסֵף, שֶׁהָרִי אֵין בְּכָל אֵיבָרֵי הַגּוֹף שִׁיעֲשֶׂה פְרוֹת, אֲלֵא רַק הַצְּדִיק יְסוּד עוֹלָם הַזֶּה. וּבֵן פָּרֶת עָלִי עָיִן, מַה זֶה אוֹמֵר?

אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁהָעֵין הִזּוּ קִיּוֹם הַגְּלָגַל, שֶׁאֵין יָכוֹל הַגְּלָגַל לְהִתְקַיֵּם אֲלֵא בְּבַת הָעֵין שְׁלוֹ, כִּף יוֹסֵף הוּא כְּעֵין לְכָל אוֹתָם הַשֶּׁשָּׁה שְׂסוּבְבִים אוֹתוֹ, מִיְמִין שְׁלֶשָׁה וּמִשְׁמָאל שְׁלֶשָׁה, וְהוּא מְקַיֵּם אוֹתָם, וְכִף הוּא לְכָל הָעוֹלָם, שֶׁהָרִי הָעוֹלָם לֹא עוֹמֵד אֲלֵא עַל אוֹתָם הַשֶּׁשָּׁה, וְהַשְּׁבִיעֵי שֶׁמְעַלִּיהֶם.

וְקָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצְדִיק בְּסוּד הַשַּׁבָּת, וְנָח בּוֹ, וְהִנִּיחַ בּוֹ כָּל הַבְּרָכוֹת לְבָרֶךְ אֶת כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים. זֶהוּ שְׂכַתוּב (שְׁמוֹת כ) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בֵּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מִי זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת? הִנֵּה אוֹמֵר, זֶה הַצְּדִיק.

אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתֶּם חִלַּלְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת הִזּוּ שֶׁאֲנִי גִזְרֹתִי שִׁיְהִיָּה מְלָךְ עַל כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים, וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ עֶבֶד עֲבָדִים - אִף אַתֶּם תִּסְבְּלוּ אוֹתָהּ עֲבוּדָה קָשָׁה.

(בֹּא וּרְאֵה כְּמָה שָׁנִים יֵשֵׁב אוֹתוֹ צְדִיק, שֶׁלֹּא רָאָה אֶת אָבִיו עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה. הָרִי הֵם יֵשְׁבוּ בְּמִצְרַיִם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה, לְכָל שְׁבֹט מֵאוֹתָם עֲשָׂרַת הַשְּׁבֹטִים שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ. לְפִי הַחֲשׁוֹבֵן הֵיוּ מֵאֲתַיִם וְעֲשָׂרִים שָׁנָה לְכֻלָּם, תּוֹרִיד מֵהֶם עֲשָׂר שָׁנִים שָׁנְכוּ לָהֶם בֵּית דִּין שֶׁלְּמַעַלָּה בְּשִׁבְלִי

עֲשֶׂה שְׂבִיבִים קְדוּשִׁים שְׁמָתוֹ שֶׁם בְּמִצְרַיִם, נִשְׁאָרוּ מֵאֲתֵימִם וְעֶשֶׂר, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית מב) רד"ו שמה.)

אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, רְדוּ לַגְּלוּת, וְנִכּוּ אוֹתָם הַחֲטָאִים וְלֹא יִחַרֵב הָעוֹלָם בְּרָעַב, שְׁהָרִי אֵין בָּכֶם מִי שִׁיזוֹן אֶתְכֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצְּדִיק שְׁמִכְרַתֶּם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים קמה) פּוֹתַח אֶת יָדָךְ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רִצּוֹן. עַל יְדֵי מִי? עַל יְדֵי "כָּל". חֲזַר וּפְרַשׁ מִי הַכָּל הַזֶּה - צְדִיק. זֶהוּ שְׁכָתוֹב צְדִיק ה' וְגו'.

וְכִמוֹ זֶה לְמַטָּה, עַל יְדֵי הַצְּדִיק הַזֶּה, הִיָּתָה לוֹ לְעוֹלָם הַצְּלָה בְּאוֹתָן שֶׁבַע שָׁנוֹת רָעַב. וְעַל שְׁמִנְעוּ בְּרִכּוֹת מִשְׁבַּע הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, הַתְּעוֹרְרוּ דְרָגוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר עֲלֵיהֶם בְּחֲטָאֵיהֶם.

כִּיּוֹן שְׂיָרֵד יַעֲקֹב הַשְּׁלָם לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אוֹתָם הַשְּׂבִיבִים, וְרֹא הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, שְׁעַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצְּדִיק נִזּוֹן הָעוֹלָם, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית מב) הוּא הַמִּשְׁבִּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ.

הוּא הַמִּשְׁבִּיר - מַה זֶה מִשְׁבִּיר? אֲלֵא מוֹשֶׁה הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן, כְּפָתוֹב עֵינֵי כָל אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, וְאַחַר כֵּן מִשְׁבִּיר לְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.

וּמִנֵּין לָנוּ שִׁיּוֹסֵף נִקְרָא כָּל? שְׁכָתוֹב (מלכים א-ה) וְכָלכָּל וְדָרְדַע. וְלִמְדָנוּ, כָּלכָּל זֶה יוֹסֵף, שְׁכָתוֹב וְיִכְלָל, וְכָתוֹב (בראשית מט) מִשֶּׁם רָעָה אָבֶן יִשְׂרָאֵל.

וּכְשֶׁרָאָה יַעֲקֹב הַשְּׁלָם כָּל זֶה, וְרָאָה כָּל אוֹתָן שֶׁבַע שָׁנִים עֲלִיוֹנוֹת שֶׁהִסְכִּימוּ שִׁיְהִיָּה רָעַב בְּעוֹלָם עַל הַחֲטָא שֶׁגָּרְמוּ בְּנֵיו, שְׁמִכְרוּ אֶת הַצְּדִיק הַקְּדוּשׁ הַזֶּה וְלִהְיוּצִיאוּ מִמְּקוֹמוֹ, אִז הַתְּפִלָּה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהִסִּיר מֵהֶם חֲמֵשׁ שָׁנִים.

מַה הַטַּעַם חֲמֵשׁ שָׁנִים? אֲלֵא בֵּא וְרָאָה, סוּד הַדָּבָר כֵּן הוּא, בְּאוֹתָם יָמִים עֲלִיוֹנִים הוּא אוֹחַז בְּחִמִּישֵׁי, שְׁכָן הוּא מִמַּטָּה לְמַעְלָה. אָבֶל בְּאוֹתָם הַשָּׁנִים שְׁעֲלִיו, שְׁאוֹחֲזִים בָּהֶם אֲבוֹתָיו, לֹא הָיָה לוֹ רְשׁוּת לְבַטֵּל דָּבָר, וְעַד חָלְקוּ בָהֶם בְּטַל הַגְּזֵרָה, וְלֹא יוֹתֵר.

וְגַם יוֹסֵף הַצְּדִיק עָשָׂה כֵּן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית מז) וּמִקְצָה אֶחָיו לָקַח חֲמֵשָׁה אָנָשִׁים וַיְצִיגֵם לִפְנֵי פְרַעֲה. מִי אֵלוֹ? חֲמֵשָׁה הֵם שְׁלֹא שׁוֹנֵא לָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְהוּא נֵעַר אֶת בְּנֵי בְלָהָה וְגו'. אָמַר, כְּדָאִי אַתֶּם הַזִּכָּאִים לְעַמְד בְּפִרְצָה זֹו שְׁפָרְצוּ אַחֲיָכֶם. לִפְנֵי פְרַעֲה, מִי הַפְּרַעֲה? זֶה הַדִּין הָעֲלִיוֹן שְׁעוֹמֵד לְהַפְרֵעַ מִחֲטָאֵי הָעוֹלָם.

וּבְשֵׁנִי שָׁמַרְמוּ אוֹתָם הַיָּמִים שֶׁנִּגְזַר עֲלֵיהֶם לְשַׁבֵּת בְּגָלוֹת, אֲזִי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא הִתְעוֹרַר בְּרַחֲמִים רַבִּים עֲלֵיהֶם, וּבְדִין עַל
אוֹתָם שֶׁהִשְׁתַּעֲבָדוּ בָהֶם, וְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם.

בִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעוּ לְמָרָה, עֲמֵדָה מֵדַת הַדִּין לִפְנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְאָמְרָה: וְאֵיךְ יֵצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִן הַגָּלוֹת, וְהָרִי כָּתוּב בַּתּוֹרָה
שֶׁהִיטָּה נִסְתַּרְתָּ אֲלֵפִים שָׁנָה לִפְנֵי שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, שֶׁעַל אֶחָד פִּי
שֶׁבָּעָה עַל חֲטָאִים יֵשׁ לָהֶם לְסַבֵּל, מִשּׁוּם אוֹתָהּ הַפְּרָצָה הַגְּדוּלָּה
שֶׁפָּרְצוּ וְחָטְאוּ בְּאוֹתוֹ צְדִיק קָדוֹשׁ.

אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כֵּן הוּא הַדִּין! אָבֵל בַּתּוֹרָה הַקָּדוֹשָׁה
יֵשׁ לִי מִתְּנֵה טוֹבָה וְשִׁבְתָּ שָׁמָּה, וְכִשְׁהֵם שׁוֹמְרִים אוֹתָהּ, הִיא
עוֹמֶדֶת בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְסַגֵּר אוֹתָהּ הַפְּרָצָה שֶׁפָּרְצוּ, שְׂאוֹתוֹ הַצְּדִיק
הַשְּׁבִיעִי אַחוּז בָּהּ, וְכֹדָאֵי הוּא לְכַפֵּר עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת טו) וַיִּצְעַק אֶל ה'. מִי וַיִּצְעַק? זוֹ מֵדַת הַדִּין שֶׁעֲמֵדָה
וְצָרְחָה לִפְנֵי. וַיִּוְרָהוּ ה' עֵץ - זוֹ הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מִשְׁלֵי ג) עֵץ
חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. וַיִּשְׁלַךְ אֶל הַמַּיִם - מִי הֵם הַמַּיִם? הַמַּיִם
הַיְדוֹנִים שֶׁקָּמוּ לְהַפְרֵעַ מֵהֶם, וְאִזּוֹ וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם, שֶׁנִּמְתְּקוּ וְדָאֵי, שֶׁהָרִי
רָאוּ אֶת הַרְפּוּאָה הַגְּדוּלָּה לְאוֹתוֹ הַחֲטָא.

וּבְמִנִּין לָנוּ שֶׁבְמָרָה נִצְטוּנוּ? שְׁכָתוּב (דְּבָרִים ה) שָׁמֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת
לְקַדְּשׁוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֶיךָ. וְאָמַר מֶר, כַּאֲשֶׁר צִוָּה - בְּמָרָה.
אָמַר לָהֶם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אֶת הַשְּׁבִיעִי הָעֲלִיּוֹן
הַזֶּה, אֵין רְשׁוּת לְמֵדַת הַדִּין לְקַטְרֵג עֲלֵיכֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת טו) שֵׁם
שֵׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט.

וְעַל כֵּן שָׁנִינוּ, יְכוּלָּה הִיא שַׁבָּת שֶׁתַּרְחַם עָלֵינוּ וְיִקְבְּצֵנוּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְגָלוֹתֵנוּ, וְאֵלְמָלָא שְׁמָרוּ יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּי שַׁבָּתוֹת כֶּהֱלַכְתָּן,
מִיַּד נִגְאָלִים.

בֵּא וּרְאֵה, כִּשְׁגָרְמוּ הַחֲטָאִים, וְהַשַּׁבָּת הַזֶּה לֹא נִשְׁמָרָה כְּרָאוּי, כְּמוֹ
שֶׁמִּצָּאנוּ שֶׁהִזְהִיר אוֹתָם הַנְּבִיא הָעֲלִיּוֹן, זֶהוּ שְׁכָתוּב (יִרְמִיָּה יז) כֹּה
אָמַר ה' הַשְׁמָרוּ בְּנִפְשׁוֹתֵיכֶם וְאֵל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא בְיוֹם הַשַּׁבָּת וְהִבֵּאתֶם
בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם. מַה זֶה וְאֵל תִּשְׂאוּ מִשָּׂא? אֵלָּא אָמַר לָהֶם: בְּבִקְשָׁה
מִכֶּם, אֵל תִּשְׂאוּ אֶת מִשָּׂא אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַשַּׁבָּת עֲלֵיכֶם.

וְאִם אַתֶּם שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ, אַתֶּם תִּגְרְמוּ אֶת קִיּוֹם הָעֲלִיּוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים, שְׂאוֹתוֹ שַׁבָּת הָעֲלִיּוֹן שֶׁחֲטָאתֶם כִּנְגְדוֹ, מְדוּרוֹ

ושעשועו, אינו אלא בשערי ירושלים העליונה, שנקראים שערי צדק, והיא הפלה הכלולה מן הפל.

ואם אתם שומרים אותו, תגדמו שאז היא תתחזק ביד מלכות הארץ, המלכות של דוד, משום שהיא נקראת מלכות, ומשום זה אמר דוד שאחז בה, לך ה' הממלכה, בשתי ממי"ם, להכליל את מלכותו וליחד אותה עם מלכות השמים. ואם אתם לא תשמעו לקדש אותו, ותעשו אותו חל, מה כתוב? והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים, שלמטה.

בא וראה, אז מתעוררת אותה חרב נוקמת נקם ברית על שלא שמרו אותה הברית הקדושה, בשלשה גונים. אחד בסוד על הצדיק שמכרו, שאחז בה ושמר אותה, ובגללה נקרא צדיק, ואחד שכתוב ובשר קדש יעברו מעליך. ואחד בסוד השבת שחללו, והכל הוא במקום אחד.

ואז, על שלשה פשעי ישראל נגזר עליהם להיות שבעים שנה מחוץ לארץ הקדושה, עשרה לכל יום, ולסוף שבעים שנה הוציא אותם הקדוש ברוך הוא משם, ובאו לארץ ישראל. והתקיים בית שני ארבע מאות ועשרים שנה, על כח התורה שהיו מתעסקים בה, באותן המצוות הקדושות כראוי.

(וכשנשלמו, גרם החטא על שנאת חנם, והתעוררה אותה שנאת חנם שלראשונה. זהו שכתוב וישנאו אתו, את אותו הצדיק. ואז נתן אותם הקדוש ברוך הוא ביד מי ששונא אותם שנאת חנם. זהו שכתוב באדום יען היות לך איבת עולם ותגר את בני ישראל על ידי חרב.)

ובגין דעתידיו ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי מתקוני הקרי למי שהוא בעל תורה ישתדל שירגיל עצמו ללמד חכמת הקבלה וסודות התורה (הרב ר"ח זכרוננו לברכה) וקריאת הקבלה הוא תקון לעוון זה, לכן נקראו המקבלים מחצדי חקלא, על שם שכורתים כל הקלפות, ולמוד ספר הזהר הוא בכלל תקון זה. ובפרט למוד תקון מ"ח מספר תקוני הזהר שהוא טוב לאמרו ביום שראה קרי אחר התפלה, וגם בימי השוכבים טוב לומר תקון מ"ח הנזכר מדי יום ביומו חק ולא יעבר (ק"צ). ונראה לי הטעם שלמוד הקבלה הוא תקון לקרי, כי על ידי עוון זה גורם ארך הגלות כמו שכתבתי לעיל בענין זה העוון, ועתה על ידי למוד הקבלה ובהר הקדוש הוא מקרב הגאולה, כמו שמבאר בזהר הקדוש ובתקונים וברעיא מהימנא (פרשת נשא) וזה לשונו: ובגין דעתידיו ישראל למטעם מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר, יפקון ביה מן גלותא ברחמי.

(סמא דחיי חלק ב' אות מ"ח)

סדר הלימוד ליום טו אב [יום 310 בשנה]

פְּרִשֵׁת בְּשֵׁלַח (דף לו ע"ב - דף לח ע"ב)

לא עֲלֵתָה שׁוֹעֲתָם לִפְנֵינוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּשֶׁעוֹשֶׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דִין בְּפִמְלִיאָה שֶׁל מַעְלָה, אוֹתוֹ הַדִּין מֵהַ נִהְיָה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַעֲבִיר אוֹתָהּ בְּאוֹתוֹ נִהַר דִּינור, וְהַעֲבִיר אוֹתָם מִשְׁלֹטוֹנָם, וּמִנְהַ שְׁלִיטִים אַחֲרֵים שֶׁל הָעַמִּים. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים קד) מִשְׁרָתִיו אֵשׁ לֵהֵט? אָמַר לוֹ, יֵשׁ אֵשׁ קָשָׁה מֵאֵשׁ, וַיֵּשׁ אֵשׁ שֶׁמְכַבֶּה אֵשׁ (שְׁדוּחָה אש).

ויאמר מִשֶּׁה אֵל יְהוֹשֻׁעַ בָּחַר לָנוּ אֲנָשִׁים וַיֵּצֵא הַלֶּחֶם וְגו' (שמות יז). מֵהַ הַטַּעַם יְהוֹשֻׁעַ עָרַךְ קָרָב וְלֹא מִשְׁאַר הָעַם? אֵלֵא מִשׁוּם שֶׁעֲמַלְק בָּא עֲלֵיהֶם עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל שַׁבַּת שֶׁלֹּא שָׁמְרוּ אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהֵעִירוּ חֲכָמֵינוּ זְכוּרֵנוֹם לְבִרְכָה, אֲלֵמְלִי שָׁמְרוּ יִשְׂרָאֵל שַׁבַּת רֵאשׁוֹנָה, לֹא שׁוֹלְטֵת בָּהֶם אִמָּה וְלִשׁוֹן. מֵהַ כְּתוּב? (שם טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יֵצְאוּ מִן הָעַם לְלֶקֶט וְלֹא מִצָּאוּ, וְכְתוּב וַיָּבֵא עֲמַלְק.

ובא רֵאָה אֵת סוּד הַדָּבָר, כְּשֶׁצָּנְהָ אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַרְהָ עַל שַׁבַּת, מִשׁוּם שֶׁבָּאָה מִדַּת הַדִּין לְקַטְרֵג עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל הַצְּדִיק שֶׁמְכָרוּ אוֹתוֹ, שֶׁהוּא כְּנֻגַד יוֹם הַשַּׁבַּת, וְהֵם הוֹצִיאוּ אוֹתוֹ לְחַל, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הָרִי יֵשׁ לָהֶם רְפוּאָה לְאוֹתוֹ הַחֲטָא, אִם הֵם שׁוֹמְרִים אֵת יוֹם הַשַּׁבַּת, שֶׁהוּא כְּנֻגַד צְדִיק חַי הָעוֹלָמִים. וְהֵינּוּ מֵהַ שֶׁכְּתוּב (שם טז) וַיִּזְרְהוּ ה' עֵץ. עֵץ חַיִּים, שֶׁיִּשְׁמְרוּ אֵת יוֹם הַשַּׁבַּת, וְהֵם חָלְלוּ אוֹתוֹ, אָז וַיָּבֵא עֲמַלְק.

באותה שַׁעָה אָמַר לוֹ מִשֶּׁה לִּיהוֹשֻׁעַ, צֵא וְעָרַךְ קָרָב עִם עֲמַלְק, שֶׁהָרִי לָךְ רְאוּי, מִשׁוּם שֶׁאַתָּה בֶּן בְּנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ צְדִיק, וְהוּא בְּאוֹתוֹ הַחֲטָא בָּא עֲלֵינוּ. וְאִם לֹא נִמְצָא מְקַטְרֵג לוֹ לְעֲמַלְק מִחֲלָקוֹ וּבְנוֹ שֶׁל אוֹתוֹ הַצְּדִיק, אֵינְן מִי שֶׁיִּכּוֹל לוֹ, וְאָז עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ כְּמוֹ שֶׁאָמַר מִשֶּׁה.

ובא רֵאָה שֶׁבְּגַלְל אוֹתוֹ הַחֲטָא בָּא עֲלֵיהֶם, שֶׁפָּגַשׁ אֵת אוֹתָם שֶׁהִיוּ מֵאַחֲרֵי הָעֵנָן, וְלָקַח מֵהֶם אֵת אוֹת הַבְּרִית קֹדֶשׁ וּזְרָק אוֹתוֹ כְּלִפֵּי מַעְלָה, וְאִם הֵם לֹא הָיוּ חוֹטְאִים בּוֹ, לֹא הָיָה לוֹ סִיוַע מִלְּמַעְלָה לְעֲשׂוֹת כֵּן, אֲלֵא כִּדִּי לְהִרְאוֹת לָהֶם שֶׁיִּכְיָרוּ אֵת חֲטָאָם, שֶׁחֲטָאוּ

באותו הצדיק ששמר את הברית הזו, וכעת חללו השבת שהיא כנגדו, שהיא באה להגן עליהם מפני מדת הדין.

בא וראה מה כתוב, (במדבר לג) ויסעו ממרה ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים וגו'. מהו אילמה? אלא ששבו לעבודת הקדוש ברוך הוא ולקבל דברו בלב שלם, משום כף אל"י מ"ה.

והרי פרשוה שאותו המקום היה משבח במים מכל המקומות של העולם, שהרי תורה שבכתב שם היא, ושם שנים עשר מעינות ושבעים דקלים, והכל בסוד האמונה, שהרי כל שבעים הסנהדרין נזונים משם ומתברכים מאותם מים העליונים המבשמים.

אשרי מי שזוכה למים הללו להתברך מהם, וישראל הקדושים שורים שם, ומתבררים את אותם המים העליונים עם אותם שנים עשר מעינות תחתונים. ואם הם קלקלו בראשונה וחטאו לצדיק שהוא, הרי הדביקוהו במקומו, והעולם נזון על ידו, ושבעים תמרים נזונים מאותו התמר, (שיר ז) זאת קומתך דמתה לתמר. ואותם שנים עשר מעינות, כנגד שנים עשר שבטים, סוכבים את אותו מקום קדוש.

והיו ישראל עוסקים בלמוד תורה שלמדו ממרה, והתחבר עמם הברית הקדוש שהוא, ונפרד נחש עקלתון מאותה באר מים, שהיה ממרר אותם המים. ומי היה גורם? חטאייהם עד עתה.

אבל כעת, כיון שחזרו בתשובה לרבונם, והקדוש ברוך הוא למד אותם דרכי אותו עץ החיים, זהו שכתוב (שמות ז) ויורהו ה' עץ - זו תורה שבכתב. וישלף אל המים - זו תורה שבפעל פה. ומה זה וישלף? אלא י"ש ל"ף. י"ש זה העולם הבא. זהו שכתוב (משלי ח) להנחיל אהבי יש. ל"ף זו האם העליונה, חמשים שיערים שנדבק בו. אז בשמו המים, וירד הטל העליון מהעתיק הקדוש, והתמלא שדה התפוחים.

מי גרם כל זה? אל"י מ"ה, תשובת ישראל לרבונם, ואז היתה להם רשות לחנות על המים הללו. זהו שכתוב (שמות טו) ויחננו שם על המים. מהו ויחננו שם? אלא סם החיים שורה באותם המים, משום כף ויחננו שם על המים.

מדרש הנעלם

וּמִיָּדָה אֲשֶׁר הִכִּיתָ בוּ אֶת הַיָּאֵר קַח בְּיָדְךָ וְהִלַּכְתָּ (שמות יז). לְמַדְנּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, חֲקוּק הָיָה הַמָּטָה מִשְׁנֵי צַדִּים בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. צַד אֶחָד שֶׁל רַחֲמִים וְדִין בְּאוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, וְצַד אֶחָד דִּין עִם דִּין, נֶחֱשׂ עָלַי צוּר.

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב (שם יד) וְאִתָּה הָרַם אֶת מִטְּךָ וּנְטָה אֶת יָדְךָ עַל הַיָּם. מַה זֶה וּנְטָה? כְּלוּמַר, וּנְטָה בְּצַד אֶחָד שֶׁחֲקוּק בְּרַחֲמִים וְדִין. וְכְתוּב וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ, וְלֹא כְּתוּב וַיִּשְׁלַח אֶת יָדוֹ, כְּלוּמַר שֶׁנְּטָה מִצַּד אֶחָד.

וְאִם תֹּאמַר שֶׁהָיָה חֲקוּק מִקֶּדֶם לְכֵן נֶחֱשׂ עָלַי צוּר? אֲלֵא בִּסְנָה נֶחֱקַק, שֶׁכְּתוּב (שם ט) וַיִּשְׁלִיכֵהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנֶחֱשׂ. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה נֶחֱקַק עָלַי צוּר.

וּבֵא רֵאֵה, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁשְּׁמוֹתָיו שְׁהִיוּ חֲקוּקִים בַּמָּטָה, יַעֲשׂוּ אוֹתוֹת. וְלְמַדְנּוּ, שְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בָּיָם בְּאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁנְּטָה מֹשֶׁה בְּרַחֲמִים וְדִין. קָרַע אֶת הַיָּם לְיִשְׂרָאֵל בְּשָׁנִים עֶשְׂרִי שְׁבִילִים, וְהִשִּׁיב בְּדִין עַל הַמִּצְרִים, וְהִטְבִּיעַם בַּתְּהוֹם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שם טו) וַיֵּשֶׁב ה' עֲלֵיהֶם אֶת מִי הַיָּם.

בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה רְצָה לְהוֹצִיא מַיִם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, נָטָה בַּמָּטָה מִצַּד אַחֵר, שֶׁשְׁנֵי אוֹתוֹת נַעֲשׂוּ בוּ כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ מִהַצַּד הָאַחֵר. אוֹת אֶחָד כָּאֵן, וְאוֹת אֶחָד בְּמַרְיָכָה. אֲבָל כְּעַתָּה, (שם יז) וְהִכִּיתָ בְּצוּר. מַהוּ צוּר? בְּצוּר הַזֶּה שֶׁהִנָּחֵשׂ עוֹלָה בוּ.

לְפָנֵינוּ אַחֲרַת אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַהוּ שֶׁכְּתוּב (במדבר ט) קַח אֶת הַמָּטָה וְהִקְהַל אֶת הָעֵדָה אִתָּה וְאֶהְרֵן אַחִיךָ וְדַבַּרְתֶּם, מַהוּ וְדַבַּרְתֶּם? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, צִוָּה אוֹתוֹ עָלַי נֶחֱשׂ. שֶׁהָרִי נַעֲשָׂה בְּצוּר, כְּעַתָּה צָרִיךְ שִׁיעֲשֶׂה בְּנֶחֱשׂ, לְהַשְׁלִים אֶת שְׁמוֹתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתִיּוֹת הַלֵּל.

מִמִּשְׁמֵנוּ שֶׁכְּתוּב וְדַבַּרְתֶּם אֶל הַסֵּלַע, וְכְתוּב (שם כא) וַיְדַבֵּר הָעָם בְּאַלְהֵים וּבַמֹּשֶׁה. מַה כְּתוּב אַחֲרָיו? (שם) וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים. מַה נֶּחֱשׂ כַחוֹ בְּפִיו, אָף כָּאֵן בְּפִהּ.

וּמִשָּׂה לֹא עָשָׂה כֶּף, אֲלֵא הִכָּה, וְלֹא הִשְׁלִים אֶת הַשֵּׁם, אֲלֵא חִזַּר כְּרֵאשׁוֹנָה בְּשֵׁם הַצוּר וְעִזַּב אֶת הַנְּחָשׂ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּךְ, וְלֹא כְּתוּב וַיְדַבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנִּצְטָוָה וְדַבַּרְתֶּם. שֶׁשְׁנִינּוּ, צוּר - לַעֲשׂוֹת, וְהִנָּחֵשׂ

- לְדַבֵּר. וְכָתוּב (שם) וַיֵּן אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פְּעָמַיִם. אֶחָד שֶׁל שְׁעָבֵר, וְאֶחָד שֶׁל כַּעַת.

לְמַדְנֵנוּ, אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה נִשְׁאַר הַשֵּׁם. כְּלוּמַר, שְׁלֹא נִשְׁלַם בְּאוֹתָהּ הָאוֹת, שְׁעֵזֵב מֹשֶׁה הַנִּחָשׁ, וְלֹא נִשְׁלַם כָּל הַשֵּׁם.

שְׁהָרִי בְּצַד אֶחָד נִשְׁלַם בַּיָּם, מִצַּד אַחֵר הַתְּחִיל בְּצוּר, וְלֹא נִשְׁלַם בְּנִחָשׁ. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: עָשִׂיתָ שְׂיִתְחִיל שָׁמַי, וְלֹא נִשְׁלַם לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹת? אַף אַתָּה הַתְּחַלְתָּ וְלֹא תִשְׁלַם, לְכֵן לֹא תִבְיָאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. הַתְּחַלְתָּ לְהוֹצִיאֵם - לֹא תִשְׁלַם לְהַכְנִיסֵם לְאַרְץ, לְכֵן לֹא תִבְיָאוּ.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, יָדַע לֵב מֹשֶׁה בְּרֹאשׁוֹנָה שֶׁפָּתַח כְּשֶׁרָאָה הַנִּחָשׁ, שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת ד) וַיִּנָּס מֹשֶׁה מִפְּנֵי. הֵלֵב רָאָה, וְלֹא יָדַע.

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, כְּתוּב (בְּמִדְבָר כ"א) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נִחָשׁ נִחָשׁ וַיִּשְׁמָהוּ עַל הַנָּס. עַל הַנָּס לֹא כְּתוּב, אֲלֵא עַל הַנָּס. רָצָה לְהַתְקִין וְלִהְיוֹת מֵהַשְּׁלִיִם מֵהַשְּׁחָסֵר. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, כְּתוּב (שם כ"ז) לְהַקְדִישְׁנִי בְּמַיִם. בְּמַיִם וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כָּשֵׁם שֶׁהַתְּחִלְתִּי בְּמַיִם, אָנִי רוֹצֵה שְׂיִשְׁתַּלֵּם שָׁמַי הַנָּס בְּמַיִם. אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר, בְּמָקוֹם שֶׁהָיָה חָסֵר לֹא הַשְּׁלִיִם, אֲבָל כָּאֵן נַעֲשֶׂה הַנָּס.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב (שם כ"א) עָשָׂה לָךְ שָׂרָף. עָשָׂה לָךְ - לְתוֹעַלְתְּךָ. עָשָׂה לָךְ - תִּקַּם מִמֶּה שֶׁחִסְרְתָּ. עִם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֲלֵא רְאִיָּה, שֶׁהָיָה רוֹאִים בְּנִחָשׁ וְחַיִּים, אֲבָל הַשֵּׁם לֹא נִתְקַדַּשׁ בְּמַיִם, וְנִשְׁאַר חָסֵר מִהַשָּׂאֵר.

וְתִקְנֶנָּה בְּרֹאִיָּה, (שם כ"ז) עָלָה אֶל הַר הָעֵבְרִים הַזֶּה וַרְאָה וַגּוֹ', וְרֹאִיתָהּ אֵת וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ, (דְּבָרִים ל"ד) הָרֹאִיתִיךָ בְּעִינֶיךָ וְשָׁמָה לֹא תַעֲבֹר. בֹּא וַרְאָה, שְׁעֲנִשׁוּ הָיָה שְׁאֶפְלוּ רְאִיָּה לֹא תִקֵּן כְּרֹאוֹי. כִּיּוֹן שְׁעָשָׂה לוֹ רְאִיָּה, בְּזֶה הַשְּׁלִיִם לוֹ רְאִיָּה, אֲבָל לֹא הַשְּׁלִיִם שָׁמוּ בְּמַיִם כְּמוֹ כָּל שְׂאֵר הַשֵּׁם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשְׁעָה שֶׁאָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכֵן לֹא תִבְיָאוּ, אָמַר מֹשֶׁה: הַנִּחָשׁ הַזֶּה הָיָה לְתַקְלָה שֶׁל עוֹלָם. אָמַר לוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: לֹא כֵן, דִּין הוּא לְרַשָּׁעִים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי אֱמֶת, שֶׁכְּתוּב (בְּמִדְבָר כ"א) וַרְאָה אֹתוֹ וְחָי. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יָדַע מֹשֶׁה אֶת דְּרָכָיו, וְהַצְדִּיק עָלָיו אֶת הַדִּין.

פֶּתַח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוֹר תָּמִים פִּעֵלוּ, זֶהוּ הַצּוֹר שְׁאֵמְרָנוּ. אֵל
אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל, שְׁכַתוּב וְרָאָה אֶתוֹ וְחָי, וְכַתוּב (תהלים יח) הָאֵל
תָּמִים דְּרָכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָרִי שְׁנִינוּ, אֵל - גְּזַרְתְּ הַרְחָמִים, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (במדבר
כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן? אָמַר לוֹ,
לֹא כֵּן, שְׁשֵׁנִינוּ שְׁשׁוּלְטִים הַרְחָמִים עַל הַדִּין. אֵל לְבַדּוֹ יְכַלֵּת הוּא,
וְהַרְשׁוּת הִיא שְׁלוֹ. מַה זֶה יְכַלֵּת? שְׁלִטוֹן, כְּלוּמַר, שְׁלִטוֹן שֶׁל אֵל,
הַתְּגַבְּרָה הַגְּזֵרָה שְׁלוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (בראשית לא) יֵשׁ לְאֵל יָדַי, (הַרְשׁוּת שְׁלוֹ)
הַיְכַלֵּת שֶׁל הָעֵין הָרַע. אָמַר לוֹ, וְהָרִי כְּתוּב (דברים י) הָאֵל הַגְּדוֹל הַגְּבוֹר.
אֵל גְּדוֹל מְנַצֵּחַ, אֵל לְבַדּוֹ מְנַצֵּחַ.

וְכַתוּב (שם לט) הַצּוֹר תָּמִים פִּעֵלוּ כִּי כָל דְּרָכָיו מִשְׁפָּט - הִנֵּה צוֹר. אֵל
אֲמוּנָה וְאֵין עוֹל וְגו' - הִנֵּה נִחַשׁ עָלַי צוֹר. נִחְזֹר לְדְבָרִים
הַרְאִשׁוֹנִים, וְכַתוּב (איוב ח) הָאֵל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט?! מִשׁוּם שְׁדָרְךָ הַנִּחַשׁ
לְהַסִּיט דְּרָכּוֹ, לְכֵן כְּתוּב וְאֵין עוֹל. הָאֵל יַעֲוֶת מִשְׁפָּט, חַס וְשְׁלוֹם?!
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִינּוּ שְׁכַתוּב (תהלים פה) אֲשַׁמְעָה מַה יִּדְבַר הָאֵל ה'.
וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיַּחֲזֹק בּוֹ וַיְהִי לְמַטָּה בְּכַפּוֹ (שמות ד), כְּמוֹ שְׁנֵאמַר מִטָּה
כְּלָפֵי חֶסֶד. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, שְׁנֵי מִטוֹת הָיוּ - אֶחָד שֶׁל מִשָּׁה,
וְאֶחָד שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוּב (שם יז) וּמִטָּה הָאֱלֹהִים.
שְׁשֵׁנִינוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהָיָה נוֹטֵל מִשָּׁה הַמִּטָּה, הָיָה כְּאִלוֹ הָיָה בְּרִשׁוּתוֹ
וּבִיכְלִתוֹ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (שמות ד) וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת מִטָּה
הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ. וְדַאי שְׁבִידוֹ לְקַח, אֵלָּא מַהוּ בְּיָדוֹ? בְּרִשׁוּתוֹ, כְּאִלוֹ
הוּא שְׁלוֹ.

וְאָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּרִשׁוּתוֹ שֶׁל מִשָּׁה הָיָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן. כִּיּוֹן
שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן, הִחֲזִיר הַמִּטָּה לְפָנֵי הָעֵדוּת, וּמִשָּׁם הָיָה
נוֹטֵלוֹ לְעֵשׂוֹת בּוֹ נְסִים. זֶהוּ שְׁכַתוּב (במדבר כ) וַיִּקַּח מִשָּׁה אֶת הַמִּטָּה
מִלְּפָנֵי ה'. כִּיּוֹן שֶׁלְקַחוֹ, הָרִי הוּא בְּרִשׁוּתוֹ, וְכִשְׁלוֹ הָיָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, אוֹתוֹ הַמִּטָּה שֶׁל סְנִפִּירִינוֹן הָיָה, וּמִשָּׁשׁת יָמֵי
בְּרִאשִׁית נִבְרָא, כְּמוֹ שְׁשֵׁנִינוּ - וְהַמְּכַתֵּב וְהַמִּטָּה. רַבִּי יְהוּדָה
אוֹמַר, שֶׁל עֵץ הָיָה.

מִי שְׁאֵמַר שֶׁל סְנִפִּירִינוֹן הָיָה - שְׁכַתוּב (יחזקאל א) כְּמַרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר
דְּמוּת כֶּסֶא, וְכַתוּב מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּמִי שְׁאֵמַר עֵץ הָיָה - שְׁכַתוּב
(שמות ט"ו) וַיֹּרְהוּ ה' עֵץ וַיִּשְׁלַף אֶל הַמַּיִם וְגו'.

שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה, הרי חק ומשפט לעשות נסים. חק ומשפט - שכתוב (משלי י') נחש עלי צור. ושם נסהו - משום שכתוב וימתקו המים. דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו.

אמר רבי יהודה, כתוב כי מרים הם, מכאן שנינו, יש מים עכורים, ויש מים צלולים, ויש מים מתוקים, ויש מים מרים. ויצעק אל ה', למה צעק? מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשיו צריך לחקק אותו בצור, ושניהם עמדו על המים המרים. ובאותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב שם שם לו חק ומשפט.

באשר בא רבי אבא, שאלו לפניו. אמר להם, טוב אומר רבי יהודה, וכך הוא. ואני נצרך לגלות סוד הדבר, הרי ראיתי שרבי יהודה גלה אותו.

אף, אמר הקדוש ברוך הוא למשה: משה, כעת במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים, אבל כשיצאו ממצרים, כמה מקטרגים מזמנים על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו אצלם. כמה מים רעים יקטרגו בהם. **באו** לים - בא רהב שרו של מצרים ושל ים. אמר הקדוש-ברוך-הוא: משה, (שמות יד) הרים את מטף ונטה את ידך. כיון שאמר הרים את מטף, מהו ונטה את ידך? אלא הרים את מטף נגד שרו של ים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם, ונצטער משה וצעק. זהו שכתוב ויצעק אל ה'.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי לך עצה בזה, השלף המטה אצלם, ויחקק נחש עלי צור שניהם ביחד, וינצל. זהו שכתוב ויורהו ה' עץ, כמו שנאמר (קהלת יא) מקום שיפול העץ, שהוא עצה. וישלף אל המים. וכתוב שם שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסהו - עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה, הרי לך שיעמד אצל המים, הרי לך שיתקדש שמי במים.

בשבאו לאלים, באו המים לקטרג עליהם. אמר הקדוש ברוך הוא: משה, במקום הזה אין צריך מטה, הרי יעקב, שהוא האילן שבבעים נפש, והוא שבעים תמרים. ושתים עשרה עינות מים - שנים

עָשָׂר שָׁבָטִים כְּשִׁבְעִים עֲמוּדִים, וּשְׁנַיִם עָשָׂר שָׁבָטִים, זְכוּתָם יִגַן
עֲלֵיכֶם בַּמָּקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אֵילָן, וְהוּא אֵילִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה א)
כִּי יִבְשׂוּ מַאֲלִים אֲשֶׁר חֲמַדְתֶּם.

מִיד - וַיַּחֲנוּ שָׁם עַל הַמַּיִם, מִשְׁמַע שְׁכָתוֹב עַל הַמַּיִם, וּמִשְׁמַע
שְׁכָתוֹב שָׁם שָׁם לוֹ, וְלֹא בַּמָּקוֹם אַחֵר. וְשָׁם שָׁלְטוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
עַל הַמַּיִם, וְלֹא הֶצְרַךְ הַמַּטָּה. מִכָּאן וְלַהֲלָא נִצְרַךְ הַמַּטָּה בַּנְּחֹשׁ עָלֵי
צוּר אֲצֵל הַמַּיִם.

בְּאוֹ לַחֲוֹרֵב - בָּאוּ הַמַּיִם לְקַטְרֵג. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְהִכִּיתָ
בְּצוּר, הַמַּטָּה אֲצִטְרִיךְ הָכָא, וְהִכִּיתָ לְאֵלוֹ בְּאוֹתוֹ צוּר, וְלֹא
בַּנְּחֹשׁ. אָמַר מֹשֶׁה, יוֹתֵר צְרִיךְ כָּאן, אֲנִי רוֹאֶה מֵיִם שָׂרְצוּ לְשִׁטְף.
לָמָּה? הַנְּנִי עֹמֵד לְפָנֶיךָ שָׁם עַל הַצּוּר [בְּחֹרֵב] וְהִכִּיתָ בְּצוּר.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה: עֲדִין בְּמַרְיָבָה עֲתִידִים הַמַּיִם
לְקַטְרֵג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֲכוּרִים רְעִים וְזוֹדוּנִים, וַיִּזְדוּגוּ בָהֶם
בְּיִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה נִצְרַךְ הַמַּטָּה, וְתִתֵּיר עֲלֵיהֶם
הַנְּחֹשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וַיִּתְקַדֵּשׁ שָׁמַי. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי
בְּמַיִם לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם? בְּגִלּוּי. כְּדָבָר שֶׁנִּזְדוּגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

בֹּא וְרֹאֶה, כִּךְ רָאָה דוֹד, שְׁכָתוֹב (תהלים קכד) לוֹלִי ה' שְׁהִיָּה לְנוּ בְּקוּם
עֲלֵינוּ אָדָם - זֶה פְּרָעָה. אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמַּיִם הַזְּדוּנִים - כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כְּצַפּוֹר נִמְלָטָה מִפַּח יוֹקָשִׁים וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רָאָה מֹשֶׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בַּנְּחֹשׁ? אֵלָא
יִשְׂרָאֵל הָיוּ דוֹחֲקִים לְמֹשֶׁה תְּנָה לְנוּ מַיִם. נִתְיַעַץ מֹשֶׁה וְאָמַר:
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי לְעֹמֵד בַּנְּחֹשׁ, וְאֲנִי רוֹאֶה שֶׁאֵין גְּזֵרָה לַנְּחֹשׁ
בְּמַיִם, שֶׁאֵין יִכְלְתוּ אֵלָא בְּעַפָּר, שְׁכָתוֹב (בראשית ג) וְעַפָּר תֹּאכַל כָּל יְמֵי
חַיֶּיךָ. מִשְׁמַע שֶׁעַפָּר יֹאכַל וַיִּשְׁמִיד כָּל יְמֵיו, אָבַל בְּמַיִם לֹא. וַיִּשְׂרָאֵל
דוֹחֲקִים אוֹתִי, וְאָף עַל גַּב שִׁיעֵשָׂה נֶס, לֹא יַעֲשֶׂה בַּמָּקוֹם זֶה, אֵלָא
כְּשֶׁנִּחְקַק, נִחְקַק בְּעַפָּר וְלֹא בְּמַיִם, שְׁכָתוֹב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֲרָצָה
וַיְהִי לַנְּחֹשׁ. וְצוּר נִחְקַק בְּזֶה, בְּמַיִם, בְּמַרְהָ, וְכִכְּר עָשָׂה נֶס. טוֹב
שֶׁאֲעֲשֶׂה בְּזֶה, שֶׁנֶּעֱשָׂה נֶס אַחֵר. מִיד - וַיִּךְ אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פַּעַמַּיִם.
אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מֹשֶׁה, יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי,
שִׁחַשְׁבַּתֶּם שְׁלֵא יְכוּל הַנְּחֹשׁ בְּמַיִם, לְכֵן לֹא תִבְיֹאוּ. (וימטף אֲשֶׁר הִכִּיתָ בוֹ אֶת
הַצּוּר כו', מֵה טַעַם? מִשּׁוּם שֶׁמִּחְקַק בְּנַסִּים הָיָה, וְהַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ הִעֲלִיזוֹן רְשׁוּם בוֹ).

פְּרִשֵׁת יִתְרוֹ (דף לה ע"ב - דף נא ע"ב)

אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ (שמות כ), בַּפְּסוּק הַזֶּה שָׁאֵל רַבִּי יִיסָא, הַקָּטָן שָׁמַן הַחֲבָרִים, מֵרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, וְאָמַר לוֹ, יֵשׁ לִי לְשֹׁאֵל שָׁאֵלָה אַחַת מִמֶּךָ וּמִשְׁבֵּשׁ לִי בְלָבִי, וְאָנִי פּוֹחֵד מִלְּשֹׁאֵל מִמֶּךָ, וְאָמַרְתִּי, אִם נִשְׁאֵל - פּוֹחֵד אָנִי שְׁמָא אֶעֱנֶשׁ, אִם לֹא נִשְׁאֵל - מִשְׁבֵּשׁ לִי בְלָבִי. אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר.

אָמַר לוֹ, זֶה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַכֵּיר לְיִשְׂרָאֵל בְּכָל מְקוֹם וּמְקוֹם אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. (ויקרא יט) אָנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. מָה הַחֲדוּשׁ שְׁמַלְמַד כָּאֵן? תְּנֵאֵי שְׁלֵם הוּא, זֶה שְׁאָמַר לְאַבְרָהָם (בראשית טו) כִּי גַר יִהְיֶה זֶרְעֶךָ בְּאֶרֶץ לֹא לָהֶם וְגו' וְאַחֲרֵי כֵן יֵצְאוּ בְּרַכְשׁ גָּדוֹל. אִם כֵּן, לָמָּה לְהַזְכִּיר לָהֶם הַדְּבָר הַזֶּה בְּכָל מְקוֹם וּמְקוֹם?

אָמַר לוֹ, בֵּא וּרְאֵה, בְּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְנַה עִם אַבְרָהָם אֲלָא שְׁיֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגְּלוּת מִצְרַיִם, וְלֹא מִתַּחַת שְׁעִבּוּד שֶׁל יִרְאָה אַחֲרָת. שְׁוֹדָאֵי יִשְׂרָאֵל, כְּשֶׁהָיוּ בְּמִצְרַיִם, נִטְמְאוּ וְטִנְפוּ עֲצָמָם בְּכָל מִינֵי טְמְאָה, עַד שֶׁהָיוּ שְׂרוּיִים תַּחַת אַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה כַּחוֹת שֶׁל טְמְאָה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹצִיא אוֹתָם מִתַּחַת עֲבוּדַת כָּל שְׂאֵר הַכַּחוֹת.

וְעוֹד שֶׁהַכְּנִיס אוֹתָם לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי הַשָּׂדֶה כְּנֻגָדָם, מָה שְׁלֹא הִתְנַה עִם אַבְרָהָם, אֲלָא לְהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם, וְהוּא עָשָׂה טוֹבוֹ וַחֲסִדּוֹ עִמָּם.

וּמִשּׁוּם כִּךְ תִּמְצָא בַּתּוֹרָה חֲמִשִּׁים פְּעֻמִּים יְצִיאַת מִצְרַיִם, לְהִרְאוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם הַחֲסִד שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם מֵאוֹתָם כַּחוֹת הַטְּמְאָה, וְהַכְּנִיס אוֹתָם לְתוֹךְ כַּחוֹת הַטְּהָרָה, שֶׁהִינּוּ חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בֵּינָה.

וְזֶהוּ שְׂאֵנוּ מוֹנִים לָהֶם מִיּוֹם טוֹב שֶׁל פֶּסַח, וְאָנוּ מוֹנִים יָמִים וְשָׁבוּעוֹת, וְהָרִי הַתְּעוֹרָרוּ הַחֲכָמִים, מִצְוָה לְמִנּוֹת יָמִים וּמִצְוָה לְמִנּוֹת שָׁבוּעוֹת, כִּי בְּכָל יוֹם הוֹצִיאָנוּ מִכַּח שֶׁל טְמְאָה, וְהַכְּנִיסָנוּ לְכַח טְהָרָה.

(עד כאל לשון הקודש)

(לשון ארמית)

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מְכַל הָעַם, בְּשִׁית סֹטְרִין: בְּשִׁעְרָא דְעַל רִישָׁא, דְּאִיְהִי מִתְתַּקְנָא עַל אוֹדְנִין. בְּמִצְחָא, בְּשִׁרְטוּטִין דְּמִצְחָא. בְּעֵינֵינוּ,

ובקריצין דעל עיינין. באנפין, ובדיוקנא דאנפין. בחוטמא, דאיהו מתתקנא באורח מישר על פומא. בגופא, בקומה דיליה, ובשיעורא דיליה לכל סטר, לארבע סטריין ולעילא ותתא. האי איהו תיקונא דאדם.

ולזמנין איתקרי אריה, ולזמנין איהו דיוקנא דשור, ולזמנין דיוקנא דנשר.

וכען צריך לפרשא, כיון דאיהו ייחוד דקודשא בריך הוא בספירן, אמאי אתקריאו בדיוקנא דאדם, ובדיוקנא דאריה, ובדיוקנא דשור, ובדיוקנא דנשר.

אף ודאי בזמנא דבעי למיעבד עבדותיה, ולאנהגא לישראל דאתקריאו במזלא דאדם, אתלבש בדיוקנא דהיה חיה דאתקריאת אדם, ואתקרי הוא אדם. ובזמנא דבעי לאנהגא לישראל לאיננו דאתקריאו במזלא דאריה, אתלבש בדיוקנא דהיה חיה דאתקריאת אריה. והכי בגוונא דא בחיה דאתקריאת שור. וכן בגוונא דא בחיה דאתקריאת נשר. ובגוונא דא שכנתיה.

ובגין כך אתקרי קודשא בריך הוא באלין שמהן, וכל חילין דילהון. לית אתר ולית בריה בעלמא, דלא שליט שמייה עליה, ואתקריאו בשמיה. כגוונא דא דיוקנא דאדם, י' שרייא ברישא. ה' ה' בעשר אצבען, ו' בגופא. וכגוונא דא בנשר, י' על רישיה ה' ה' על גדפוי. ו' על גופיה. והכי בכל חיה וחיה. וכן בכל מלאך ומלאך.

ולית נימא ברישא דלא שרייא בהם שם יהו"ה. ולית עשבא, דלא שריא ביה שם יהו"ה. ושושנה, בתפוח דיליה שרייא י'. ובשרביט דילה ו'. בחמש עלין דלבר, וחמש דלגו, שרייא ה"ה. לאחזאה, דלית אפילו עשבא דלא אתברי בשמא דיהו"ה. דלא יימרון דאלוה אחרא ברא לון.

לית בריה בעילאין ותתאין, דלאו אינון רשימין בשמיה, וכן בשכנתא בכל חד. ובגין כך אתקריאת שכנתא שושנה. ואתקריאת נשרא. פרה אדמה אילת. יונה. צפור. לית בריה דלא אתקריאת בשמיה, כד אתלבשא ביה, למיעבד פעולתיה.

ובגין כך אתקריאת מעשה מרכבה. כד רכבת בהיה חיה דאיהו נשר, או שור, או אריה, או אדם. ושבתא דכלהו בריין דברא,

אִיהוּ אָדָם, דְּאִיהוּ דְיוֹקְנָא דְכָל עֲלָמָא, וּמְכַל בְּרִיין דְאִית בְּעֲלָמָא,
וּבְגִין כֶּן אִיהוּ חָבִיב עֲלֵיהּ מְכַל בְּרִיין.

וּכְמָה בְּנֵי נֶשָׁא אֵינוֹן בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם מְלָגִיו. וּמְלָכֵר לָא אִית בְּהוֹן
אָלָא אוּ עוֹפָא, אוּ אַרְיָה, אוּ שׁוֹר, אוּ חִיּוּא מְאֲלִין מְזֻלוֹת
דְּאִתְקֵרִיאוּ בְּכַנֵּי נֶשָׁא. וְאַחֲרָנִין בְּהַפּוֹכָא, אֵינוֹן בְּדִיוֹקְנָא דְאָדָם מְלָכֵר,
וְלָאוּ הָכִי מְלָגוּ. וְעַל דָּא הוּוּ אֲמַרִין מְאֲרֵי מִתְנִיתִין, כֹּל מִי שְׂאִין תּוֹכוֹ
כְּבָרוּ אֵל יְכַנְס לְבֵית הַמְדָרְשׁ. דְּאִתְחַזִּי בְּאַנְפוּי דְיוֹקְנָא דְאָדָם, וּמְלָגִיו
חִיּוּא בִישָׂא.

וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַשָּׁה, וְאַתָּה תְחַזֶּה מְכַל הָעָם
אֲנָשֵׁי חֵיל, מְסֻטְרָא דְאַבְרָהָם. יְרָאֵי אֱלֹהִים, מְסֻטְרָא דִיִּצְחָק.
אֲנָשֵׁי אַמֶּת, מְסֻטְרָא דִיעֶקֶב. שׁוֹנְאֵי בְצַע, מְסֻטְרָא דְדוּד. דְּאִיהוּ רַגְלָא
רְבִיעָא, וְעֲלִייהוּ שְׂרִיָא יְהוּ"ה.

וְשִׁמְתָה עֲלֵיהֶם שְׂרֵי אֲלָפִים, מְסֻטְרָא דָא' מִן אֲדַנִּי. שְׂרֵי מְאוֹת,
מְסֻטְרָא דָאֵת ד', דְּאֵינוֹן אַרְבַּע מְאָה שְׁנִין דְּמַצְרַיִם דְּרַמְיָא
בְּקָרָא. נ' שְׂרֵי חֲמִשִּׁים. י' שְׂרֵי עֶשְׂרוֹת.

וְאַנְא בְּעֵינָא לְפָרְשָׂא, גּוֹפָא בְתַמְנֵיָא תִיקוּנִין אֲלִין, בְּגִין דְאִית לוֹן
יְסוּדָא מְהֵאֵי קָרָא. אִף עַל גַּב דְּרַבֵּי שְׁמַעוֹן לָא פְרִישׁ אָלָא
בְּשִׁתָּא אַנְפִּין. וְרַזָּא דְתַמְנֵיָא אַנְפִּין אֲלִין, בְּרַזָּא דִיאַהֲדוּנָה י.

וְאַלִּין אֵינוֹן תַּמְנֵיָא תִיקוּנִין לְגַבֵּייהוּ. וְאַתָּה תְחַזֶּה מְכַל הָעָם אֲנָשֵׁי
חֵיל. בְּרֵאֵייה, בְּעֵינִין, וּבְקֵרִיצִין דִּילְהוֹן, וּבְגוּוֹנִין דִּילְהוֹן,
בְּעַמִּיקוּ דִּילְהוֹן, בְּאַרִיכוּ דִּילְהוֹן, וּבְקֵמִיטוּ דִּילְהוֹן. הֵכָא רַזָּא דְחֵיָה
דְּאִיהוּ אַרְיָה, חֶסֶד פְּעִיל בֵּיהּ. וְאַרְיָה דָא מִכְּאֵל. בְּהִיפּוֹךְ אַתּוּן אַרְיָה,
תְּשַׁכַּח לֵיהּ רֵאֵיהּ.

יְרָאֵי אֱלֹהִים בְּשִׁמְיעָה דְאוּדְנִין, וּבְשַׁעְרָא דְתַלְיָא מְרִישָׂא עֲלִייהוּ
וְשִׁמְיעָה אִיהִי חֵיָה דְאִתְקֵרִיאַת שׁוֹר. שַׁעְרָא אִיהִי דִינָא. וְכְמָה
נִימִין תְּלִיין מִינָה, דְּאֵינוֹן צְבָא הַשְּׁמַיִם, קְיִימִין עַל בֵּי דִינָא רַבְרָבָא,
דְּאִיהִי גְבוּרָה לְשִׁמְאֵלָא, דְּפַעוּלְתָּהּ בְּחֵיָה דְאִיהִי שׁוֹר, וְדָא גְבֻרִיאֵל.

וּבְצִלּוֹתָא, צְרִיךְ לְבַעֲרָא לוֹן מִן בְּתֵר אוּדְנִין, דְּלָא יְהוֹן מְכַסִּין תְּרַעִין
דְּשִׁמְיעָה, לְאַעֲלָא בְהוֹן צְלוּתָא. וְאַם לָאו, אַתְקֵיִים בֵּיהּ
קָרָא, (מְשֻׁלֵּי א כֵּא) אַז יְקֵרְאֲנִי וְלֹא אַעֲנֶה. וּבְזַמְנָא דְשִׁמְיעָה אִיהִי פְנוּיָה
מְאֲלִין דִּינִין, אַתְקֵיִים בֵּיהּ (ישעיה נח ט) אַז תִּקְרָא וְה' יַעֲנֶה.

אנשי אמת, בדיוקנא דחוטמא, דאיהו רוחא דקודשא, ודא תפארת
 איהו חוטמא, חותם אמת. יעקב שלימא. תרין אנפין אית ליה
 לקבל לא"ה ורח"ל. ואלין אינון אנפוי דרחמי, כלילין חיור וסומק,
 מסטרא דחסד וגבורה.

מצחא מתתקנא עליהו, דאיהו בינה, בכמה שרטוטין, דאינון
 אורחין דימא דאורייתא. עלייהו איתמר (תהלים כה י) כל
 ארחות ה' חסד ואמת. מאי ניהו דעביד אורחין אלין, דאינון
 שרטוטין דמצחא. דא מוחא, דאיהו חכמה. (דף לט ע"ב) ואלין
 שרטוטין, אינון תלתין ותריין שבילין דימא דאורייתא.

וחיה דרכיב עליה תפארת, דא נשר. הדא הוא דכתיב (משלי ל יט) דרף
 הנשר בשמים. ודא אוריאל. ומוחא ומצחא, ותריין אנפין
 אלין, דכלהו על חוטמא. אלין אינון ארבע בתי דתפילין, דאינון על
 רישא דתפארת.

וחוטמא דאיהו יעקב, איתמר ביה (בראשית ב ז) ויפח באפיו נשמת
 חיים. ודא בינה, בן י"ה. משה רבנו איהו ליה
 כנשמתא דחיי.

תלתין ותריין שרטוטין דמצחא אלין, אחזיין רזא דתלתין ותריין
 אנפין, וגדפין דארבע חיון דאינון ארבע אנפין, וארבע
 גדפין לכל חיה מאלין.

דיקנא דאנפין, אינון נימין דלית לון סוף. ואחזיין על סבא דסבין
 דאיהו עילת העילות, דלית סוף לעלמין דתליין מניה.

שונאי בצע, דא פומא, ואיהי מלכות. תרין שפון דילה, מתתקנן
 עלה, ואינון נצח והוד. יסוד, דא איהו לשון למודים.

וכלהו אזלין בקו המדה, דאיהו קו היושר, בין עינין, בין אנפין,
 בין אודנין, וחוטמא, ומצחא, ושפון. ואלין דלאו אינון בקו
 המדה, דנפקין מקו היושר, ודאי לאו אינון דיוקנין דלעילא, ולא
 שרייא שם יהו"ה עלייהו.

ובגין דא אמר למשה, ואתה תחזה וגו'. פומא ודאי סיומא דאדם,
 ודא מלכות. וחיה דרכיב בה, הוא רפאל. איהו אפר, איהו
 עפר דבי מקדשא, דאתנטיל מניה אדם. ובהפוכא אפ"ר איהו פא"ר,
 ודא איהו (יחזקאל כד יז) פארף חבוש עליך.

הַיָּי לָךְ אַרְבַּע תִּיקוּנֵינִי, דְּאִינוּן, רְאִיָּה, שְׁמִיעָה, רִיחַ, דְּבוּר. וְהֵאֵי דְבוּר, מִתְמָן נְטֻלִין לִיָּה נְבִיאִים, דְּאִינוּן תְּרִין שְׁפוּן. וְדָא אִיָּהוּ (הושע יב יא) וְדִבְרְתִי עַל הַנְּבִיאִים.

וְעַל אֵלִין אַרְבַּע תִּיקוּנֵינִי, שְׁרִיא יְהוּ"ה. וְסָלִיק לְעֶשְׂרָה, דְּאִיָּהוּ יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, דְּאִינוּן עֶשֶׂר סְפִירִין, דְּנִהְרִין בְּמוֹחָא וּבְמִצְחָא וּבְעֵינֵינִי וְאוּדְנִין וְאִנְפִין וְחוּטְמָא וּפּוּמָא. מִצְחָא וּמוֹחָא תְּרִין. עֵינֵינִי תְּרִין. אוּדְנִין תְּרִין. וְאִנְפּוּי תְּרִין. וְחוּטְמָא וּפּוּמָא תְּרִין. הָא עֶשֶׂר.

אַרְבַּע תִּיקוּנֵינִי דְלִתְתָא, אֲדַנִּי, וְאִינוּן עֶשְׂרֵה בְּיָדִין, נְעֻנּוּעַ בְּגוּפָא, שִׁימוּשׁ בְּבְרִית מִלָּה, הִלִּיכָה בְּרַגְלִים, וְהִכָּא שִׁיעוּר קוּמָה. וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא עַל כְּלָהוּ.

וְאַתָּה תַּחֲזֶה מְכַל הָעַם, אֲנַתְּ אִית לָךְ לְאַסְתְּכָלָא, וְלֹא אַחֲרָא. דְּאַנְתָּ אִיָּהוּ נְהוּרָא דְאוּרִייתָא, לְקִימָא בְּךָ (מלאכי ג כב) זְכָרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי. וְאַתָּה תַּחֲזֶה, וְדָאֵי בְּרִיאָה דִילָךְ בְּעֵינֵינִי, בְּגִין (תהלים קמה טו) דְּעֵינֵי כָל אֵלִיךְ יִשְׁבְּרוּ, וְאַנְתָּ יְהִיב לֹן אֶת אַכְלָם בְּעַתּוֹ, דְּאִיָּהֵי מִיכְלָא דְאוּרִייתָא, בְּגִין דְּשָׂמָא דִילֵי נְהִיר בְּעֵינְךָ, וּבְכָל תִּיקוּנֵינִי דִילָךְ.

יְזַהַר לְעַסְק בְּתוֹרָה סְמוּךְ לְשִׁכְיָה אִיָּה שְׁעוּר גִּירְסָא בְּמִשְׁנֵינֵי אוּ בְּסִפְרֵי זֵהר הַקְדוּשׁ אֲשֶׁר קִדְשֵׁת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר לָמַד בְּשִׁכְלוֹ תִנְצֵר אוֹתוֹ. (צפּוֹן שְׁמִיר סִימּוֹן ח')

מִי שְׁלָא רָאָה אוּר הַזֵּהר לֹא רָאָה אוּר מִיָּמֵי

אֲשֶׁרִינוּ מֵה טוֹב חֲלָקְנוּ שְׂזַכִּינוּ לְאוּרוֹ לִילָךְ וְלִהְיוֹת בְּאַמְרֵי נַעַם מִזֵּי זֵהר עֲלִיוֹן אוּר הַקְדוּשׁ, חֲכוּ מִמְתַּקִּים וְכָלוּ מִחֲמַדִּים, מִיָּם שְׂאִין לָהֶם סוּף וְקֶץ לְהִבִּין וְלִהְשָׁכִיל בְּמַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית וּבְמַעֲשֵׂה הַמְּרַכְבָּה, וְאִיךְ לְהִיוֹת מְרַכְבָּה לְהִתְיַחַד וְלִהְשִׁיב נַפְשׁ אֶל מְקוֹר מַחְצָבָה וְשִׁרְשָׁה. וְזֹאת נְחַלְט וְנִשְׁרַשׁ בְּנַפְשֵׁי אֲשֶׁר מִי שְׁלָא רָאָה אוּר סִפְרֵי הַזֵּהר לֹא רָאָה אוּר מִיָּמֵי. (עֲטָרַת צְבִי פְּרִשְׁת בְּהַעֲלֵךְ)

מִחֲמַת שְׂאִין סִפְרֵי הַזֵּהר הַקְדוּשׁ בְּאַשְׁכְּנֵי, עַל כֵּן הֵם הוֹלְכִים מְלַבְּשִׁים בְּמַלְבוּשֵׁי דִיִּיטֵשׁ (גְּרַמְנִיָּה)

עֵנָה וְאָמַר זֶה אִין אַתָּה יוֹדַע שְׁבְּאַשְׁכְּנֵי אִינָם נִמְצְאִים סִפְרֵי הַזֵּהר הַקְדוּשׁ. וְאִף עַל פִּי שְׁנַדְפְּסוּ שֵׁם סִפְרֵי הַזֵּהר הַקְדוּשׁ, עִם כָּל זֶה אִינָם מְצוּיִים שֵׁם רַק נִמְכְּרוּ לְמִדְיָנְתָנוּ, וּמִחֲמַת שְׂאִין שֵׁם סִפְרֵי הַזֵּהר הַקְדוּשׁ, עַל כֵּן הֵם הוֹלְכִים מְלַבְּשִׁים בְּמַלְבוּשֵׁי דִיִּיטֵשׁ (גְּרַמְנִיָּה). כִּי הַלְבוּשִׁים הֵם בְּחִינַת מְקִיפִים, וּמִחֲמַת זֶה צְרִיכִים לְדַקְדֹק מְאֹד לְהַחֲזִיק הַמְלַבְּוִשִׁים בְּנִקְיּוּת וּלְכַבֵּד כְּרֹאזֵי. וּפְסַק בְּאַמְצַע וְלֹא גְלָה כָּלֵל מֵה שְׂיָכוֹת יֵשׁ לְמַלְבוּשֵׁי דִיִּיטֵשׁ לְמָה שְׂאִין נִמְצְאִים שֵׁם סִפְרֵי הַזֵּהר הַקְדוּשׁ.

(ח"י מוהר"ן רבינו נחמן מברסלב, תכ"ב)

סדר הלימוד ליום טז אב [יום 311 בשנה]

פָּתַח וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָמִים, בְּרָשׁוּ דִילְךָ אָנָּא אֵיעוֹל לְגַלְגָּא רְזִין טְמִירִין דִילְךָ. (תהלים קיט יח) גַּל עֵינֵי וְאֵבִיטָה נַפְלְאוֹת מִתּוֹרְתְךָ, לְשִׁבְחָא דְכֻלָּה דִילְךָ, בְּאַלִּין תִּיקוּנֵינִין, וְלְכֹל אֵינּוֹן דְתַלְיִין מִינָהּ. וְאֵינּוֹן רְשִׁימִין מִינָהּ, דְאֵיהִי תַרְעָא דִילְךָ לְאַעְלָא בְךָ, לְמַחְזֵי אַפְךָ, דְאֵיהִו תַּפְאָרַת. שׁוּפְרָא דִילְךָ, עֲלֵה אִיתְמַר (שה"ש ד ז) כְּלָךְ יַפָּה רַעֲיָתִי, (שם ד א) הֲנֵךְ יַפָּה עֵינֵיךָ יוֹנִים. כְּיוֹנִים וְדָאֵי, דְאֵינּוֹן מְרַקְמִין בְּגוּפֵיהִו בְּגַדְפֵיהִו, וּבְרַקִּימוּ דִילְהוֹן אֲשַׁתְּמוּדְעִין בְּשָׂאָר עוֹפִין.

וְעוֹד כְּיוֹנִים, דְלִית בְּכֹל עוֹפִין מְהִימְנָא לְגַבֵּי בַעְלָה כְּיוֹנָה. עֵינֵינִין גְּבַהֲנִין, מְסַתְּפְלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר לְגַבֵּי בַעְלָה. גְּדַפּוּי דְיוֹנִים, אֲלִין כְּנַפֵּי עֵינָא, דִי בְהוֹן פְּרַחַת יוֹנָה לְגַבֵּי בַעְלָה. יוֹנִים אֲתַקְרִיאָו.

מַסְטָרָא דְחֶסֶד חוֹרִין. וְסוּמְקִין מַסְטָרָא דְגְבוּרָה. וִירוֹקִין מַסְטָרָא דְתַפְאָרַת. וְאוּכְמִין מַסְטָרָא דְמַלְכוּת. דְאִיתְמַר בַּהּ (שה"ש א ה) שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוּהָ.

חוֹרוֹ דִילְהוֹן, כְּמַשְׁכִּיּוֹת כְּסָף. וְאֵיהִו כְּחוֹרוֹ דְשׁוֹשְׁנָה. סוּמְקֵי דִילְהוֹן, כְּתַפּוּחֵי זָהָב, וְאֵיהִו כְּסוּמְקֵי דְשׁוֹשְׁנָה. יְרוֹקָא דִילְהוֹן, כְּלִיל תְּרֵי גְוּוֹנִין. אוּכְמֵי דִילְהוֹן שְׁפִירוֹ דְאוֹרֵייתָא, דְאֵיהִי אוּכְמָא שְׁפִירְתָא, כְּמָה דְאִיתְמַר שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאוּהָ.

בְּגוּזוֹן חִינּוֹר, אֵיהִו יַפָּה כְּלַבְנָה. בְּגוּזוֹן סוּמְקָא, בְּרָה כַחְמָה. אֵיּוּמָה כְּנַדְגָלוֹת, בְּתַרִּין גְוּוֹנִין אַחְרָנִין. רַבּוֹן עֲלֵמָא, בְּאַלִּין אַרְבַּע גְוּוֹנִין, אֵהָא מְסַתְּפֵל לְשִׁמְךָ יְהו"ה, דְתַפְרוֹק לָהּ.

רְאָה ה' כִּי הִגְדִּיל אוֹיֵב (איכה א ט) דְאֵיהִו סַמְא"ל, דְעֵינִין דִילֵיהּ עֲקִימִין, וּגְוּוֹנֵי חֲשִׁיכִין, וְלֹא מְסַתְּפְלִין בְּאוֹרַח מִישַׁר, לְמַעַבְד טַב בְּגִלוּתָא עִם צְדִיקָא, אֲלֵא עִם רְשִׁיעָא, דְאֵינּוֹן עֲקִימִין בְּאוֹרַחֵיהִו בְּכֻלָּא. בְּנוֹי דְנַחַשׁ הִקְדַּמוּנִי, דְקַטִּיל לְאַדָּם וְלְכֹל בְּרִיִּין דְאֲתַתִּין מִנֵּיהּ. גְוּוֹן חוֹר דְעֵינִין דִילֵיהּ, אֵיהִו נַחַשׁ. גְוּוֹן סוּמְקָא, שְׂרָף. גְוּוֹן תְּלִיתָאֵי, יְרוֹק. כְּלִיל מִתְרוּוֵייהִו, עַקְרָב. גְוּוֹן רְבִיעָאָה אוּדָם, צְמָאוֹן אֲשֶׁר אֵין מֵים.

כְּלָהּ גְוּוֹנִין דְעֵינָא דְרְשִׁיעֵי, קְטִלִין. עֲלִייהִו אִיתְמַר (משלי כג ו) אֲל תִּלְחַם אֶת לַחֵם רַע עֵין וְאֵל תִּתְּאוּ לְמַטְעַמְתֵּיו. וּבְגִין דָּא, אָסוּר

לַעֲמֹא קַדִּישָׁא לְאַסְתַּכַּל בְּרִשְׁיַעֲיָא. וְאוֹרִייתָא דִּילְהוֹן, צְרִיף לְאַתְכַּפְּסָא מִינֵיהּ. הֵדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קמז כ) לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וּמִשְׁפָּטִים בַּל יִדְעוּם.

בְּמָה דְיוֹנָה צְרִיכַת נְטִירוֹ מִנֵּן, כְּגוֹוֹנָא דָּא צְרִיכִין נְטִירוֹ, עֵינֵיךָ יוֹנִים דְּצַדִּיקִים, מְעֵינִין דְּרִשְׁיַעֲיָא, דְּאִינוֹן עֲרַב רַב, בְּנוֹי דְּלִילִית רִשְׁיַעֲתָא, דְּאִינוֹן קָשִׁין לְמַעַבְד טִיבו עִם עֲנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. וְאִינוֹן עֲקִימִין בְּכָל אוֹרְחֵיהּ, בְּנוֹי דְּנַחֲשׁ הַקְּדָמוֹנִי, דְּאֵלִין אִינוֹן זוּהֵמָא דְּהַטִּיל חוּיָא בַּחוּהָ.

הָרִי אַרְבַּע גּוֹוִנִין בִּישִׁין לְקַטְלָא. וְאַרְבַּע גּוֹוִנִין אַחֲרָנִין טְבִין לְאַחֲיָא. תְּרִין כְּרוּבֵי עֵינָא, אִינוֹן נְצַח וְהוֹד. אֵלִין אִינוֹן כְּנָפֵי יוֹנָה. עֵין דָּא צַדִּיק, אִיהוּ יוֹנָה מִמֶּשׁ. דְּכַר וְנוֹקְבָא, אִינוֹן צַדִּיק וְצַדִּיק. מִסְטָרָא דְּצַדִּיק אַתְקֵרִיאַת יוֹנָה, מִסְטָרָא דְּתַפְאֶרֶת אַתְקֵרִיאַת עֵין.

נֶשֶׁר, הֵדָא הוּא דְכַתִּיב, (משלי ל יט) דֶּרֶךְ הַנֶּשֶׁר בְּשָׁמַיִם. דְּלֹא דְחִיל מְעוּפָא דְּעֵלְמָא, בְּגִין דְּנִשְׂרָא אִיהִי מְטְרוֹנִיתָא עֵילְאָה, וְשׁוֹלְטָנוּתָהּ בְּיוֹמִין טְבִין וְשִׁבְתוֹת. אֲבָל יוֹנָה שׁוֹלְטָנוּתָהּ בְּשִׁית יוֹמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִיהִי בְּגִלּוּתָא לִית לָהּ מְנוּחַ לְכַף רְגְלָהּ. בְּגִין דְּבְנוֹי דְּלִילִית, זוּהֵמָא דְּחוּיָא, עֲלִייהוּ אִיתְמָר (בראשית ז יט) וְהַיּוֹם גָּבְרוּ מְאֹד עַל הָאָרֶץ, דְּאִינוֹן יִשְׂרָאֵל דְּאַתְמָר בְּהוֹן (בראשית כח יד) וְהָיָה זֶרְעֶךָ כַּעֲפַר הָאָרֶץ. אִינוֹן מִתְגַּבְּרִין עֲלִייהוּ בְּגִלּוּתָא, בְּנִשְׁיִן שְׁפִירִין, בְּכַנִּין שְׁפִירִין, בְּעוֹתָרָא, בְּלְבוּשֵׁין שְׁפִירִין.

ויִשְׂרָאֵל עֲנִיִּים בְּכֹלָא, אוֹכְמָא בְּכֹלָא. בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּאַתְמָר בַּהּ, (שה"ש א ו) אַל תִּרְאוּנִי שְׂאֲנִי שְׁחַרְחֹרֶת, בְּגִלּוּתָא. וְאִינוֹן (דף מ ע"א) בְּנוֹי דְּהַהוּא דְּאַתְמָר בִּיהּ, (ישעיה ג א) אֲלֹבִישׁ שָׁמַיִם קְדוֹת וְשִׁק אֲשֵׁים כְּסוּתָם. אִינוֹן מִתְלַבְּשִׁין בְּאִינוֹן לְבוּשֵׁין, בְּגִין אֵלִין רִשְׁיַעֲיָא דְּמִתְגַּבְּרִין עֲלִייהוּ בְּגִלּוּתָא, דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין (יסתכלון) לוֹן אֶלָּא בְּעֵינָא בִּישָׁא. (משלי כב א) וְעָרוֹם רָאָה רְעָה וְנִסְתָּר, כְּגוֹן נַח, וְהָכִי צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְאַתְכַּפְּסָא מִינֵיהּ בְּגִלּוּתָא, בְּלְבוּשֵׁיהּ, בְּנִשְׁיַהּ, בְּבִנְיַהּ, בְּעוֹתָרָא דְּלְהוֹן. וְלֹא לְמַגְנָא אֲמָרוּ מְאִרֵי מִתְנִיתִין, דְּלִית בְּרַכָּה שׁוֹרָה אֶלָּא בְּדָבָר הַסְּמוּי מִן הָעֵין.

וְנַחֲשׁ וְעַקְרָב, אֵלִין מוֹמִין דְּעֵינָא. עֵינִין עֲקִימִין דְּבַר נֶשֶׁ, דְּלֹא מִסְתַּכְּלִין בְּאוֹרַח מִישׁוֹר, חוּיָא, דְּאִיהוּ נַחֲשׁ עֲקֵלְתוֹן תַּמָּן. בְּהַאי לֹא תַפִּיס כָּלָל, מְאִינוֹן דְּקוּ הַמְּדָה בְּהוּ. עֲלִייהוּ אַתְמָר, (במדבר טו

לט) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם וגו'. אף על גב ד'ישראל אינון בגלותא, (ויפרנסי דרא אינון) כגוונא דלבא, ועיני ישראל דהוו סנהדרי גדולה, כיון דאינון זונים ומשוטפין בזמה, לא תתורו אבתרייהו, דהא לית בהו מהימנותא.

עיינין עקימין, רמאי איהו, ומפתי בני נשא בלישניה, כגון דפתי נחש לחנה. עץ הדעת טוב ורע איהו. אתחזי בפומיה ובמלוי טב, ולביה רמאי ביש, איסתמר מניה. עליה אתמר, (בראשית ב יז) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

חורו דעיינין, מכסייא כל גוונין אחרנין. עיינין דיליה אינון רברבין, גבהנין, ואיהו גבה לב, עליה איתמר (משלי טז ה) תועבת ה' כל גבה לב. כל טבין דעביד, למעבד ליה שם. ואיהי מאלין דאתמר בהון, (בראשית יא ד) הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים ונעשה לנו שם. אלין אינון דבונין בתי כנסיות ובתי מדרשות מממוניהון. וכלא למעבד להון שם, ולא לשמא דה'. האי איהו גייפא, דיוקנא דחמור נואף איהו. אסתמר ברתך ואתתך מניה, אם יהא אושפיזך.

ועוד, האי בר נש משתדל כל יומי בכשוף, ואצלח בהון עם מלכין ושלטיין. איהו מעונן ומנחש ומכשף. ואיהו רשימו דיליה רשימו דחויא, במדה חורא. ורושם חור אית ליה בגדפוי (בכתפוי), דמתמן אתנטיל נחש, ולית שערא על ההוא רושם. ומזליה דהאי בר נש בכל מלה, חורא. שערא דיליה חור, והוא אריך קומה, ושערוי אריכין.

ועיינין חירין, מסתכלין באורח מישר. האי איהו מאריה דחסד, דאתיליד האי בר נש ביומא קדמאה, בשעתא קדמאה, דמזליה טלה. ותיה דיליה אריה ביומא קדמאה, כל תריסר מזלות, ושבעה כוכבייא, אינון משועבדים לכוכבא דיליה, ולמזלא דיליה. והכי כל יומא ויומא כגוונא דא.

האי בר נש איהו חיר, מחורו דנהורא דאתברי ביומא קדמאה. הדא הוא דכתיב, (בראשית א ג) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. אתיליד בריש שעטא דיומא, יהא חכימא יתיר באורייתא. ויהא רישא דמארי מתיבתא. ואם אתיליד באמצעיתא דשעתא, יהא בינוני

באורייתא. ואם בסופא דשעתא, יהא עני באורייתא. זנב לאריות,
דאינון תלמידי חכמים.

יהאי איהו במזל ראוב"ן, דאיהו או"ר ב"ן, מסטרא דחסד. וסיהרא
דאיהי מלכות, נטלא חנורו דנהורא. דמלכות איהי סיהרא
מסטרא דחסד, יפה כלבנה. ואיהי חמה מסטרא דגבורה. ואיהי כוכב
מסטרא דתפארת, הדא הוא דכתיב, (במדבר כד יז) דרך כוכב מעקב.
ואיהי נוגה מסטרא דנצח. ואיהי מאדים, מסטרא דהוד, דאתאדם
בגבורה. ואיהי שבת, מסטרא דיסוד. שבתאי דמסטרא טבא איתמר
ביה שבת.

אבל מסטרא אחרא שבתא"י, ובזמנא דהאי שליט על עלמא אסתלק
שבת, ואמרין אושפיזין דאינון נשמות יתירות, אי שבת.

ובגין דא, עיינין חיוורין, נטלין בסיהרא מסטרא דחסד. אלין אינון
מארי דחסדים טובים, מזרעא דאברהם. אלין עיינין מסתכלין
באורח מישר כלפי ימינא.

האי בר נש, וותרן איהו בממוניה, דממונא דנשמתא איהי אורייתא,
ושאר עותרא ממונא דגופא. האי בר נש חנור איהו ככספא,
אריך קומה איהו. רשימו חנור אית בימינא דיליה. רחים איהו מבני
נשא, רחים איהו מקודשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מא ח)
אברהם אוהבי. שערא דיליה שעיע חנור.

ותא חזי, דלית עיינין דלאו אינון כלילין מארבע גוונין. ואמאי
אתקריאו עיינין חוורין. אלא כל גוון דשליט על אחרנין,
אתקריאו עיינין על שמיה. ובגין דא כד שליט גוון חנור בעיינין,
אתקריאו עיינין חוורין. ומאן דבעי לאצלחא באורייתא, ואשתדל
בה, עליה איתמר הרוצה להחכים ידרים.

עיינין סומקין מסטרא אחרא, נטלין סומקו משרף, דאוקיד לון
בשלהובוי דחמה בישא, ומתאדמין במאדים דסטרא אחרא.
דתרין דרגין אלין, אינון מאומה דעשו, איהו אדום מסטרא דמאדים,
ואתמר בבנוי דמונין לחמה, ובגין דא כד לוקה חמה סימן רע לאמות
העולם. לקותא דחמה דאומין דעלמא.

אורייתא דאיהי אוכמא, דאתמר בה (שה"ש א ה) שחורה אני ונאווה.
לקותא דשמשא דסטר קדישא, שבתאי ליליית פתייא
אוכמא. ובנהא, אינון לקותא דישראל.

מאָדִים, לְקוֹתָא דְסִיְהָרָא טָבָא דִיעֶקֶב. וּמֵאָדִים אִיהוּ עֶשׂוּ.
וּמֵאָדִים דְסִטְרָא טָבָא, לְקוֹתָא לְסִיְהָרָא בִישָׂא, דְמוֹנִין
לָהּ אוּמָה דִישְׁמַעְעָל.

לְקוֹתָא דְעֵינִין בְּסוּמְקוֹ דִילְהוֹן, וּבִאָדִימוֹ דִילְהוֹן בְּבִשְׂרָא, דְגִבְיִין
דְלְהוֹן. הָאִי אִיהוּ חֲמָה דְאוּקִיד לֹון, דְאִיהוּ שְׂרָף, וְאוּשְׁדִין
דְמַעִין וְאָדִימוֹ. כּוּלְהוֹן לְקוֹתָא דְמֵאָדִים אֲלִין. אֵינִין עֵינִין קְמִיטִין
בִּיבְשׁוּתָא, דְשְׂרָף דְאוּקִיד לֹון וְאִתְקִיטוֹ, וְעֵינִין סוּמְקִין דְסִטְרָא
אַחְרָא הוּא.

הַהוּא מֵאָרִי דְעֵינִין סוּמְקִין, אִתְטַמַר מֵינִיה, אוּשִׁיד דְמִין אִיהוּ. וְאִי
הוּא חָזַר בְּתִיבְתָא, אוּשִׁידוֹ דְדָמָא דִלִיָּה, יְהָא בְּפִקּוּדִין
דְאוּרִיָּתָא. אוּ יְהָא טַבְחָא. אוּ מוּהֲלָא.

וְהָאִי בְּרִנְשׁ, אִיהוּ קְמִיט בְּאַנְפוֹי, בְּחוּטְמִיה, בְּקַדְלִיָּה, בְּגוּפִיָּה,
בְּדְרַעוֹי, בְּרַגְלוֹי. בְּהַפּוּכָא דְעֵינִין חֲוּרִין, דְאִיהוּ אָרִיף
בְּאַנְפוֹי בְּחוּטְמִיה (דף מ ע"ב) בְּקַדְלִיָּה בְּגוּפִיָּה בְּדְרַעוֹי בְּרַגְלוֹי. דָּא
רַחֲמִי. וְדָא דִינָא.

עֵינִין סוּמְקִין דְסִטְרָא דְכֵיָּא, אֲלִין עֵינִין דְדוּד דְאִיתְמַר בִּיה, (שמואל
א טז יב) וְהוּא אֲדַמוֹנִי עִם יְפָה עֵינִים וְטוֹב רָאִי. שְׁעָרֵי יְרוּקִין
בְּגוּוֹן חֲמָה טוֹבָא, אֲנְפוֹי סוּמְקִי מְסִטְרָא דְמֵאָדִים טַב.

בְּשַׁעְרוֹהִי הוּוּ שְׂבַעָה מֵינִי גְוּוֹנִי דְהֶבָא, דְאִיהוּ זְהָב סְגוּר, זְהָב
אוּפִיר, זְהָב פְּרָוִים, זְהָב שְׁחוּט, זְהָב טְהוּר, זְהָב מוּפְזוּ,
זְהָב תְּרִשִׁישׁ. שְׂבַעָה אֵינִין מֵינִי דְהֶבָא, דְשְׂבַע סְפִירִין אִתְכְּלִילִין בְּהוּ.
וְשַׁעְרָא דִילִיָּה קְמִיט. וְכָל אֵיבְרִין דִילִיָּה קְמִיטִין. מְסִטְרָא דְשְׂבָרִים.
וּבְגִין דָּא, (שמואל א יז יא) דְוּד הוּא הַקְטָן, וְאִיהוּ דְרָגָא דִילִיָּה הוּד,
דְנָטִיל בְּגַבּוּרָה.

אַבְל עֵינָא חֲוּרִין, נְטִלִין בְּנַצַח וְחֶסֶד, וְאֵינִין אָרִיכִין. וְשִׁרְטוּטִין
דְמַצְחָא כְּלְהוֹן אָרִיכִין, מְסִטְרָא דְתְקִיעָה. אַבְל שְׁרְטוּטִין
דְמַצְחָא מְסִטְרָא דְבֵר נֶשׁ קְמִיט, אֵינִין קְמִיטִין בְּרָזָא דְשְׂבָרִים. וְאִית
לִיָּה רוּשֶׁם סוּמְקִי תַחוּת דְרוּעָא שְׂמָאֲלָא, אוּ בְדְרוּעָא שְׂמָאֲלָא, אוּ
בְשׁוּקָא שְׂמָאֲלָא.

וּמֵאָן דְאִתְיִלִיד בְּשַׁעְתָּא קְדַמָּה דִיוֹמָא תְנִינָא, דְאִיהוּ דְרָגָא
דְגַבּוּרָה. יְהָא תְקִיף בִּיצְרִיָּה, אִם יִשְׁתַּדַּל בְּאוּרִיָּתָא דְבַעַל פָּה.

ומלכות איהו חמה טבא, אורייתא דבעל פה מסטרא דגבורה, ואיהי סיהרא קדישא, אורייתא דבכתב אתקריאת מסטרא דחסד.

חמה בישא איהי גיהנם, דאתברי ביומא תננינא. ובסטרא דדרגא דעשו, נפקת סומקא. אף על גב דנטילת לבתר מכל גוונין, חנור וירוק ואוכס, מאן דאליס גבר, ועל שמייה אתקריאת.

והאי איהי תיקונא דחכמתא עילאה. אבל איסטגנינין לא נטלין כוכבא בסידרא דא, אלא כפום ממשלת דילהון באורח חושבנא.

עיינין סומקין, אינון מרפכה דחיה דשור, דאיתמר בה (יחזקאל א י) ופני שור מהשמאל לארבעתן, דאינון ארבע גווני עינא. ושולטנו דארבע גוונין אלין, איהו סומק. אבל עיינין חורין, מרפכה דילהון אריה.

ואריה איהו מיכאל. שור, גבריאל. ומאן דאתיליד ברישא דשעתא דשור, יהא עתיר בדהבא, ובכל מיני סומק. בעיינין חורין נהיר יהו"ה רחמי ודאי, ואתמר ביה הרוצה להחכים ידרים. בעיינין סומקין נהיר אדני, וביה הרוצה להעשיר יצפין.

מאן דאתיליד בפלוגתא דשעתא קדמאה דיומא תננינא, יהא בינוני בעותרא. מאן דאתיליד בסופא דשעתא, האי איהו בזנבא דשור, יהא עני.

יומין דכל חד מתפלגין לתלת סטרין, כגוונא דנשמתא ורוחא ונפשא. נשמתא איהו מפרסייא יקרא, ואיהי מרפכה בריש כל כוכב ומזל. רוחא איהי מן מלאכייא, ואיהי מרפכה במציעות כל כוכב ומזל. ונפשא שותפי דבעיראן ועופין, וכל אלין דתאווה דעלמא שפלה, ואיהי מרפכה בסופא דכל שעתא, ובסופא דכל כוכב ומזל.

ומפטרא דנפשא דבעירא, יומי דבר נש קצירין, ואינון מעט ורעים. דכל יומי דבר נש דאינון בעניותא בצערא ובדוחקא, לאו אינון חיים, וכל שפן אי אינון יומין בלא תורה ומצוה, דלאו אינון חיים.

אם חזר בתשובתא, אף על גב דאיהו בזנב טלה או שור, בכל מזל ומזל, קודשא בריך הוא אוסיף ביה רוחא יתירא דמלאכין,

וְסָלִיק מִזְנָבָא לְמַהוּי בִּינוּנִי. זָכָה יִתִּיר לְמִיּהָדָר בְּתִיּוּבָתָא
בְּמַחְשַׁבְתִּיהָ, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיה נִשְׁמַתָּא מְפּוֹרְסִיָּא, וְסָלִיק
לְמַהוּי רִישָׁא בְּרִישׁ כָּל כּוֹכֵב וּמְזֵל.

וּבְגִין דָּא אֵין מְזֵל לְיִשְׂרָאֵל. וְאַף עַל גַּב דְּאִתְּלִיד בְּרִישׁ שְׁעָתָא,
וְקַלְקַל עוּבְדוּי, קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא נַחֲתִית לִיה מְרִישָׁא לְגוּפָא,
לְמַהוּי בִּינוּנִי. וְאִי מְקַלְקַל יִתִּיר בְּעוּבְדוּי, נַחֲתִית לִיה לְסוּפָא דְכָל
מְזֵל וּמְזֵל. וְהָאִי אִיהוּ תְלוּי בְּמְזֵל, וּמְזֵל רְכִיב עַלִּיה וְשְׁלִיט עַלִּיה.
אַבְל בְּזַמְנָא דְנִשְׁמַתִּיה שְׁלִיט וְרְכִיב עַל מְזֵלָא, מְזֵלָא אִיהוּ טְפִילָא
לְרוּכֵב עַלְיוּ.

וְאִם מְזֵלָא דְאִיהוּ טְפִלָּה לְרוּכֵב שְׁלִיט עַלִּיה, אִיתְמַר בֵּיה (דְּבָרִים כח מג)
הֲגַר אֲשֶׁר בְּקֶרְבְּךָ יַעֲלֶה עִלְיָךְ מֵעֲלָה מֵעֲלָה וְאַתָּה תֵּרַד מִטָּה
מִטָּה הוּא יִלְוֶךָ וְאַתָּה לֹא תִלְוֶנּוּ הוּא יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְאַתָּה תִּהְיֶה לְזָנָב.
וְאִיתְמַר עַל נִשְׁמַתִּיה וְרוּחִיהָ, (דְּבָרִים כח טו) וְהָיוּ חַיִּיךָ תְלוּאִים לָךְ מִגִּגְד.

וְאִם חֲזַר בְּתִיּוּבָתָא, יַחְזְרוּן לִיה רוּחִיהָ וְנִשְׁמַתִּיהָ, וְאַתְקִיִּים בֵּיה קְרָא
דְּכַתִּיב, (דְּבָרִים כח יג) וּנְתַנְּךָ ה' לְרֹאשׁ וְלֹא לְזָנָב וְהָיִיתָ רַק לְמַעֲלָה
וְלֹא תִהְיֶה לְמִטָּה כִּי תִשְׁמַע אֶל מְצוֹת ה' אֲלֵהֶיךָ. בְּמִצְוֹת זְכִי לְרוּחָא,
בְּאוּרִיתָא זְכִי לְנִשְׁמַתָּא.

עֵינִין יְרוּקִין דְּסִטְרָא אַחְרָא, מְדִידוּ דְאַתְמַשֵּׁף מִנִּיה רְזָא דְתוּהוּ,
דְאִיהִי קוּ יְרוּק, קְלִיפָא דְאַגּוּזָא.

וְתַלְתָּ קְלִיפִין אֵינוּן, דְאַתְחַזְזִין בְּעֵינִין דְּסִטְרָא אַחְרָא. תְּהוּ גְוֹן
יְרוּק, קְלִיפָא קְדָמָא דְאַגּוּזָא. בְּהוּ גְוֹן חֲנוּר, קְלִיפָא תְנַיִנָא
דְאַגּוּזָא, וְאִיהוּ חֲנוּרָא דְעֵינִין. חֲשֵׁף קְלִיפָא תְלִיתָא דְאַגּוּזָא, וְאִיהוּ
סוּמְקָא, כְּעֵשֶׂן דְאַצְטָבַע בְּסוּמְקָא דְאַשָׁא, וְאִיהוּ סוּמְקָא חֲשׁוּף. מְרָה
אוּכְמָא, תְּהוּם, וְאִיהוּ חָלָל דְאַגּוּזָא, וְדָא אִיהִי לְבוּשָׁא דִּיצַר הָרַע.

נְטִיל מְרָה יְרוּקָה בְּסִטְרָא דְתוּהוּ, וְעֵבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין כְּפּוּם
חֻבִּין דְּבָנֵי נֶשֶׂא. כְּלָהוּ צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין עֲקִימִין, וְלָאוּ בְּאוּרַח
מִישֵׁר. וְכֵן חוּטְמָא וְאַנְפִּין וְעֵינִין, בְּכָל אֶתֶר דִּיצַר הָרַע חֲנוּיָא בִּישָׁא
שְׂרִיָּא, אִיהוּ עֲקִימָא, וְכָל צִיּוּרִין דִּילִיה עֲקִימִין.

נְטִיל מְרָה סוּמְקָא מְסִטְרָא דְחֲשֵׁף, וְעֵבִיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין. נְטִיל
מְרָה אוּכְמָא מְסִטְרָא דְתְּהוּם, דְאִיהוּ חָלָל דְאַגּוּזָא, וְעֵבִיד
צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין.

וְתָא חֲזִי, תִּלְת קְטָרִין בְּבַר נֶשׁ מִסְטָרָא דְדִכְיוֹ, וְאִינוּן נִפְשָא רוּחָא וְנִשְׁמָתָא. נֶפֶשׁ, נְטִיל עֶפְרָא וּמִיָּא וְאַשָּׁא וְרוּחָא. הַאי נֶפֶשׁ סְטָא לְיַמִּינָא, וְנְטִיל מִיָּא כְּלִיל בְּפּוּמָא דְאַרְיָה, וְעֵבִיד צִיּוּרִין. וְהָיָא מִיָּא דְנְטִיל, אִיהוּ מְמוּחָא, וְאַתְּפִלַּג לְאַרְבַּע מוּחִין. וְרִזָּא דְמִלָּה (בראשית ב י) וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהָיָה לְאַרְבַּעָה רָאשִׁים. אִינוּן גִּיחוּן פִּישׁוּן פְּרַת חֲדָקַל.

וּבְזִמְנָא דִּיִּיתִי מְשִׁיחָא, כָּל חַד וְחַד מְאַבְהֵן, אַחְזִי פְּעוּלְתֵיהּ. הֲדָא הוּא דְכְּתִיב, (שם א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ, דְּאִיהוּ חֵיתוֹ אָרֶץ, אִפִּיק זֶרְעָא דִּילֵיהּ, כָּל חַד בְּיַחוּסֵיהּ. וְדָא זֶרְעָא דִּיצְחָק, דְּאִיהוּ נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינוּן מִינָהּ, וְזֶרְעָא דִּילָהּ בְּאוּמָה דָּא, זֶרְעָא דְּאִינוּן עַמֵּי הָאָרֶץ, דְּחַיָּה דְּאִיהִי שׁוּר, דְּרָגָא דִּיצְחָק.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים (שם א כ) יִשְׁרְצוּ הַמַּיִם, (דף מא ע"א) אֲלֵין מְאַרְיָהוּן דְּחֻכְמָה, דְּאִיהִי נֶפֶשׁ חַיָּה, דְּאִינוּן כְּנוּנִין דְּמִתְרַבֵּין בְּיַמָּא דְּאוּרִייתָא. וְאִינוּן מִסְטָרָא דְּאַרְיָה דִּימָא, דְּאִיהוּ כְּשׁוּר בַּיָּם. דְּאַרְיָה דְּסְטָרָא אַחְרָא אִיהוּ פְּסוּל בְּיַבְשָׁתָא, וְאַרְיָה דִּימָא אִיהוּ לְיַמִּינָא, דְּאַבְרָהָם, וּבִיָּה הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים.

וַעֲוַף יַעֲוֹפֵף עַל הָאָרֶץ עַל פְּנֵי רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (שם שם), וְדָא פְּנֵי נֶשֶׁר אֲלֵין זֶרְעָא דִּיעֶקֶב, דְּאִינוּן מְאַרֵי פְּקוּדֵי דְּאוּרִייתָא.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה (שם א ט), הַיַּבְשָׁה, דָּא אָדָם דְּאַתְנָטִיל מְאַרְבַּע סְטָרִין דְּעֶפְרָא. כֹּד אֶתְקִיִים בָּהּ, יַבְשָׁה (שם ט יד) הָאָרֶץ מִמֵּי טוּפְנָא, יִפְקוּן מִן גְּלוּתָא. וְרִזָּא דְּמִלָּה וַיְהִי כֵן, דְּאִיהוּ שְׁבַעִין שָׁנִין.

בְּיוֹמָא קְדַמָּא, עֵבִיד עֵבִידְתֵיהּ לְאַנְהָרָא לוּן, הֲדָא הוּא דְּכְּתִיב, (שמות י כג) וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָיָה אֹר. וְעוּד (שמות יג כא) וְהָ הוּלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם וּגּוֹ', כְּגוּוּנָא דְּמִצְרַיִם. בְּיוֹמָא תַנְיָנָא, (בראשית א ו) וַיְהִי מִבְּדִיל, אִפְרִישׁ לְיִשְׂרָאֵל מִנִּיְהוּ, הֲדָא הוּא דְּכְּתִיב, (שמות יד כ) וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה.

בְּיוֹמָא תְּלִיתָא, אַעֲבַר לוּן בְּיַמָּא. הֲדָא הוּא דְּכְּתִיב, (בראשית א ט) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה. כְּתִיב הֲכָא וְתִרְאֶה הַיַּבְשָׁה, וְכְּתִיב הֲתָם (שמות יד כא) וַיִּשָּׂם אֶת הַיָּם לְחֻרְבָּה.

אור דְיומָא קְדמָאָה, מינייה נְהרין שְמִשָּׁא וְסִיְהָרָא, בְיומָא רְבִיעָאָה. וְעֲלִייהו אֲתַמָּר, (שם יג כא) וְה' הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם בְּעֵמוּד עֲנָן לְנַחֲוֹתָם הַדְרֹךְ וְלִילָה בְּעֵמוּד אֵשׁ לְהָאִיר לָהֶם.

יומא תְּנַיִנָא, בִּיה אֲתַבְרִי יִמָּא. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (בראשית א 1) יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְיוֹם חֲמִישָׁאָה, מִיְנִיה אֲפִיק נּוֹנִי יִמָּא. דְכֻמָּה דְמֵאוֹרוֹת דְיומָא רְבִיעָאָה תְּלִיין בְיומָא קְדמָאָה, הָכִי נּוֹנִין דְיומָא חֲמִישָׁאָה תְּלִיין בְיומָא תְּנַיִנָא.

יומא תְּלִיתָאָה, אִיהו כְּלִיל מְכָלָא, אִיהו דְרָגָא דִיעֶקֶב, דְאִיהו נְשָׂרָא, כְּלִילָא מְמִיא וְאָשָׁא. וְיומָא שְׁתִיתָאָה, בִּיה תְּלִיִיא, וּבִיה אֲתַבְרִי אָדָם, מֵהָהוּא עֲפָרָא דְיומָא תְּלִיתָאָה.

יומא קְדמָאָה אֲבָרְהָם, דְדִרְגִיָה חֲסֹד, לְקַבְלִיה הוּא נְצַח, וְאַהֲרֹן כְּהֵנָא נְהִיר אֲנְפוֹי כְּשִׁמְשָׁא, אִיהו לְקַבְלִיה, יוֹמָא רְבִיעָאָה, דָּא בְדָא תְּלִיא, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים טז יא) נְעִימוֹת בִּימִינֶךָ נְצַח.

יומא תְּנַיִנָא יֶצְחָק, דְדִרְגִיָה גְבוּרָה, לְקַבְלִיה יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, דְאִיהו הוֹד, דְרָגָא דְדָוִד.

יומא תְּלִיתָאָה יַעֲקֹב, לְקַבְלִיה יוֹמָא שְׁתִיתָאָה, שְׁלֵמָה, דְדִרְגִיָה יְסוּד, דְאִיהו שְׁלוֹם ה', וְעֲלִיה אִיתַמָּר (במדבר כה יב) הִנְנִי נוֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם.

יום שַׁבַּת, מְלָכוּת, דְרָגָא דְבֵן יִ"ה, דְאִיהו ו'. דְמֵהֲלֵךְ חֲמֵשׁ מָאָה שָׁנִין, דְאִינוֹן חֲמֵשׁ סְפִירוֹת, מְטִי לִיסוּד, לְאַתְחַבְרָא בְה'. וְיוֹם שַׁבַּת אִיהו מִשָּׁה רַבְּנוּ, דְדִרְגִיָה בִינָה.

יום שַׁבַּת כְּלִיל כְּלָא, כְּגוֹנוֹנָא דָּא, (בראשית ב ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יוֹמָא קְדמָאָה. מְלֵאכְתּוּ, דָּא יוֹמָא רְבִיעָאָה. וַיִּשְׁבַּת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, דָּא יוֹמָא תְּנַיִנָא, מְכָל מְלֵאכְתּוּ אֲשֶׁר עָשָׂה, דָּא יוֹמָא חֲמִישָׁאָה, דְבִיה אֲתַחֲרַב בִּי מִקְדָּשָׁא, וְלֹא הָוָה בְּנַיִנָא בִּיה בְּאַלְף חֲמִישָׁאָה. וַיִּקְדַּשׁ אוֹתוֹ, דָּא יוֹמָא תְּלִיתָאָה, כִּי בּו שַׁבַּת מְכָל מְלֵאכְתּוּ, דָּא יוֹמָא שְׁתִיתָאָה.

אשר בְּרָא אֱלֹהִים לְעִשׂוֹת, דָּא גּוֹפִין לְנִשְׁמָתִין דְרְשִׁיעֵיִיא. דְלֹא בְעָא לְמַעַבְד לִוֵן גּוֹפִין, דְאֲזַלִּין כְּלָהוּ נַע וְנָד. וְדָא רְזָא (משלי יא כא) יָד לְיָד לֹא יִנְקָה רַע.

וְשַׁבַּת דְּכֻלְהוּ, נִיּוּחָא דְכֻלְהוּ, יְהֵא מִשָּׁה. דְּאִיהוּ דּוּגְמַת בְּן י"ה, דְּבַת זוגייה מלכות, שַׁבַּת. שַׁבַּת וְדַאי, דְּעֲלָה אֶתְמַר (תהלים קג יט)

וּמְלֻכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה, דְּאִיהוּ מְלֻאכוּת דְּאֶדְכִיר בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא.

וְלֹא כְּמָא דְּחֻשְׁבִּין טַפְּשִׁין, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד עֲבִידְתָּא, או טַרַח לְמַעְבַּד עֲבִידְתִּיה, וְנַח בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, כְּבַר נֶשׁ דְּטַרַח בְּעֲבִידְתִּיה, וְלִבְתַּר דְּסִיִּים נַח. חַס וְשְׁלוֹם, אֲלֵא בְּכָל זְמַנָּא דְּשְׁכִינְתָּא אִיהִי בְּגֻלוּתָא, אֶתְמַר בֵּיה (בראשית ח ט) וְלֹא מְצָאָה הַיּוֹנָה מְנוּחַ, דְּלֹא אֲשַׁתְּכַח צְדִיקָא, דִּיהֵא לָהּ נִיּוּחָא בֵּיה.

וְנִיּוּחָא דִּילָהּ, אֵינוֹן צְדִיקָיָא, דְּנַחְתַּת בְּהוֹן, כְּגוֹן אֲבִרְהֵם וְאַהֲרֹן וְזִרְעִיה. יִצְחָק וְדוֹד וְזִרְעִיה. יַעֲקֹב וְשְׁלֹמֹה וְזִרְעִיה. וְעֲלִיָּהוּ אֶתְמַר, (שם ב יב) וַיְכַל אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיִּשְׁבַּת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וַיְקַדֵּשׁ אוֹתוֹ. יוֹמָא דְּכֻלְהוּ, נִיּוּחָא דְּכֻלְהוּ.

יוֹם הַשְּׁבִיעִי, מִשָּׁה, כְּלִיל כְּלָהוּ, בֵּיה נַח שְׁכִינְתָּא מְכֻלְהוּ, וְדָא אִיהוּ וַיִּשְׁבַּת בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי, שְׁבִיתָה דְּאֱלֹהִים וְדַאי, דְּאִיהִי שְׁכִינְתָּא, וְלֹא אָמַר וַיִּשְׁבַּת ה', דְּאִימָא אִיהוּ דְּטַרַחָא בְּבִנְיָן, הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (ישעיה נ א) וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם.

וּבְגִינָן דָּא אַרְבַּע יְסוּדִין, כָּל חַד עֶבֶיד עֲבִידְתִּיה, חַד אַרְיָה, וְהָא אִיתְמַר. תְּנִינָא שׁוּר, סוּמְקָא כּוּוּרְדָּא, סְטָא לְשִׁמְאָלָא, נְטִל גְּוֹן אָשָׁא וְעֶבֶיד צִיּוּרִין וְשִׁרְטוּטִין וְאַתְרִיה בְּלָבָא.

נְשָׂר, אַתְרִיה בְּגוּפָא, נְטִל רוּחָא כְּלִילָא בְּפוּמָא, סְטָא לְאַחוּרָא, וְנְטִיל גְּוֹן חַד מְסִיחָרָא, סְטָא לְקַמִּיה, וְנְטִיל גְּוֹן חַד מְשַׁמְשָׁא, סְטָא לְיַמִּינָא וְשִׁמְאָלָא וְנְטִיל תְּרִין גְּוֹנִין מְנִיָּיהוּ, אֲשַׁתְּכַח כְּלִיל מְכָל גְּוֹנִין. וְהָא אִיהוּ נְשָׂרָא רְבֻרְבָּא, מְאַרִי דְּנוּצָה, רַב גְּדַפִּין, כָּל גְּוֹנִין בֵּיה אֶתְחַזְיִין.

אַדָּם סְטָא לְעִילָא, וְשִׁרְיָא בְּדִיוּקְנָא דְּאַנְפִּין, וְרָשִׁים תְּמָן דִּיוּקְנָא דְּכֻלְהוּ חִינוּן, וְאַתְלַבֵּשׁ בְּכֻלְהוּ, וְאַתְחַזִּי דִּיוּקְנִיה בְּהוּ. הָדָא הוּא דְּכְתִיב, (יחזקאל א י) וּדְמוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיָה אֶל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוּר מִהַשְּׁמָאל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי נְשָׂר לְאַרְבַּעַתָּן. וְרָשִׁים בְּהוֹן צִיּוּרִין וְגְוֹנִין דְּאַנְפִּין, וְשִׁרְטוּטִין דְּמַצְחָא.

בְּהוֹן רָשִׁים תְּלַתִּין וְתְרִין שְׁבִילִין, דְּאֵינוֹן נְתִיבוֹת פְּלִיאוֹת חֻכְמָה. וְכוּלְהוּ אֶתְפְּסִיין בְּתַלְתִּין וְתְרִין, בֵּין אַנְפִּין וְגְדַפִּין דְּחִינוּן, דְּשֵׁשׁ

עֶשֶׂר אַנְפִּין אֵינּוֹן לְאַרְבַּעַתָּן לְאַרְבַּע חִיּוֹן, וְשֵׁשׁ עֶשֶׂר גְּדִפִּין סְלָקִין תְּלָתִין וּתְרִין. הֵכִי אֵינּוֹן שְׂרִטוּטִין דְּמִצְחָא, וְשְׂרִטוּטִין דְּעֵינִין.

תִּלְתָּת עֶשֶׂר גְּוֹנִין אֵינּוֹן בְּצִיּוּרִין דְּאַנְפִּין דְּקוּ הַמְּדָה. וְכוּלְהוּ גְּוֹנִין אֲזִלִּין בְּקוּ הַמְּדָה, בְּאוּרַח קְשׁוּט, וְכוּלְהוּ רְשִׁימִין בּוּא"ו. תְּרִין וּתְלָתִין שְׂבִילִין מְצוּיִרִין בְּיו"ד ה"א ה"א.

תְּרִין עֶשֶׂר גְּוֹנִין, דְּתִלְתָּת חִיּוֹן, דְּאֵינּוֹן ו"ו, וְדִמּוּת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם א, דְּמִתְלַבֵּשׁ בְּהוֹן וְאֵיתְכַפֵּי בְּהוֹן. ו' לְתַתָּא, ו' לְעִילָא. ו' לְעִילָא, שִׁית גְּוֹנִין עִילָאִין. ו' לְתַתָּא, שִׁית גְּוֹנִין תַּתָּאִין. בְּשִׁית גְּוֹנִין עִילָאִין פְּרַח לְגַבֵּי עִילָא. וּבְשִׁית גְּוֹנִין תַּתָּאִין פְּרַח לְגַבֵּי תַּתָּא.

וְרִזָּא דְּמְלָה, (ישעיה ו ב) בְּשִׁתִּים יְכֶסֶה פְּנֵיו וּבְשִׁתִּים יְכֶסֶה רַגְלָיו וּבְשִׁתִּים יַעֲוֹפֵף, אֲלִין אֵינּוֹן דְּיוֹקְנִין, דְּאֵתְלַבֵּשׁ בְּהוֹן א' עִילָאָה, דְּאֵיהּ תַּפְּאָרְתָּא. אָדָם, יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. אֲלִין אֵינּוֹן נְתִיבִין דְּחֻכְמָה, דְּאֵיהּ נְתִיב לֹא יִדְעוּ עֵיט, (דף מא ע"ב) א', דְּאֵיהּ אָדָם, עֲלִיהּ אֲתָמַר בְּמוּפְלָא מְמַךְ אֵל תְּדַרְשׁ וּבְמִכּוּסָה מְמַךְ אֵל תְּחַקֵּר. דְּאֵיהּ אִוּר (א) דְּאֵתְעִטֵּר בְּגוֹנִין דְּאֵינּוֹן ו"ו, וְאֵיהּ לֹא אֲתַגְּלִיָּא, עֲלִיהּ אֵיתְמַר (דברים ד טו) כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

וְאֵית לְתַתָּא דְּמוּת אָדָם, וְלֹא אָדָם. עֲלָה אֲתָמַר (במדבר יב ח) וּתְמוּנַת ה' יִבִּיט וְדָא נֶפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית, מְסֻטְרָא דְּמַלְכוּת, דְּרִשִּׁים כָּל גְּוֹנִין אֲלִין, וְאֵיהּ אֲתַקְרִיאַת יו"ד ה"א וּא"ו ה"א, וְדָא אֵיהּ מ"ה לְמַטָּה.

רוּחַ רְשִׁים רְשִׁימִין בְּמִלְאָכְיָא, דְּאֵינּוֹן אַרְבַּע, מִיכָא"ל גְּבִרְיָא"ל נּוּרְיָא"ל רְפָא"ל. וְסְלִיק לְעֶשֶׂר, דְּאֵינּוֹן: אַרְאֵלִי"ם. שְׂרָפִים. חֲשַׁמְלִים. שְׁנָאֲנִים. תְּרִשִּׁישִׁים. אוּפְנִים. אֱלֹהִים. אִישִׁים. חִיּוֹת. בְּנֵי אֱלֹהִים.

וּבְרָהוּ מִתְלַבֵּשִׁין וְנִהְרִין בְּגוֹנִין דְּאַנְפִּין. דְּגוֹנִין אֵינּוֹן לְבוּשִׁין לְאֵינּוֹן מְלָאָכִין, כְּגוּפָא דְּמִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשִׁין. וְאֵינּוֹן אַחְזִיִּין דְּיוֹקְנִין בְּלְבוּשִׁין, לְנִבְיָאָה. וְרוּחָא דְּאֵיהּ תַּפְּאָרְתָּא, רְכִיב בְּמִלְאָכְיָא, בְּרוּחָא דְּאֵיהּ רְכִיב בְּגוּפָא, וְרִזָּא דְּמְלָה, (חבקוק ג ח) כִּי תִרְפַּב עַל סוּסֶיךָ מִרְכַּבּוֹתֶיךָ יְשׁוּעָה.

נִשְׁמַתָּא אֵיהּ מְסֻטְרָא דְּבִינָה, וְעֲלָה שְׂרִיָּא מִחֻשְׁבָּה דְּלִית לָהּ סוּף. וְכֵה, לִית דְּמִיּוֹן, וְלִית צוּרָה, וְלִית דְּיוֹקְנָא. בְּגִין דְּאֵיהּ

עֲלֵמָא דְאַתִּי. וְלִית בָּהּ לָא גּוּפָא, וְלָא דְיוֹקְנָא, כְּמָה דְאֹקְמוּהָ מְאָרִי
מִתְנִיתִין, הָעוֹלָם הָבֵא אֵין בּוֹ לָא גּוּף וְלָא גּוּיָה. וְנִשְׁמַתָּא אֲתַלְבַּשׁ
בְּכוּרְסִיָּא, דְאִיהוּ אָדָם דְּבְרִיאָה, וּבְאַרְבַּע סְטָרִין דִּילְהוּן. תַּמָּן אִיתְמַר,
(דְּבָרִים ד' טו) כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה, דְּעֵלָה אִיתְמַר (ישעיה סד ג) עֵין לֹא
רָאתָה אֱלֹהִים זִוְלָתָהּ.

וּבְהַאי מִחְשְׁבָה, הוּוּ מְצִירִין כָּל נְבִיאָא, כָּל דְּמִיוּנִין וְכָל צִיּוּרִין
לְתַתָּא מִינָה. וְלַעֲיֵלָא מִינָה לָא תְּפָסִין צִיּוּר כָּלֵל. בָּהּ לֹא הוּוּ
יְכַלִּין לְמַתְּפֵס צִיּוּר וְלֹאוּ גּוּוֹן כָּלֵל. כָּל שְׁכַן לַעֲיֵלָא מִינָה.

וְצִרִיד לְאַחְזָרָא לְמַלְהָ קְדַמָּא. עֵינִין יְרוּקִין דְּסִטְרָא דְּדַכְיָא,
רַחֲמִים אֵינוֹן מִסְטְרָא דְּתַפְאַרְת, וִירוּקָא דִּילְהוּן מִסְטְרִיהָ.
אִיהוּ נְהִיר כְּנֵהוּרָא דְּאַבְן מְרַגְלִית.

דְּבַגִּין דָּא אֲתַקְרִיאוּ סְפִירָן סְפִירוֹת, דְּנִהְרִין גּוּוֹנִין דִּילְהוּן כְּסָפִירִים
יְקִירִין, וְלָא כְּסָפִירִים דְּאֵינוֹן פְּסוּלוֹת דְּעֲלָמָא שְׁפָלָה, אֲלֵא
כְּאַבְנִין יְקִירִין וּמְרַגְלָאן דְּגִנְתָּא דְּעֵדָן, דְּנִהְרָא דְּלְהוּן מְסוּף הָעוֹלָם
וְעַד סוּפוֹ. וְאַלִּין אֵינוֹן סְפִירָן דְּנִהְרִין לְבַר נֶשׁ בְּאוּרִיתָא כּוּלָּא, עַד
דְּלִית שִׁיעוּרָא.

דְּאִית מְרַגְלָאן וְאַבְנִין יְקִירִין, דְּאֵינוֹן מְנַשְׁמַתָּא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא,
דְּכְרְסִיָּא יְקָרָא, וּמְלֶאכְיָא, וְאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא. נִהְרָא דְּאַלִּין
מְרַגְלָאן אִית לִיהָ שִׁיעוּרָא, וְאִית לִיהָ רִישָׁא וְסוּפָא. אָבַל לְנִהְרָא
דְּנִשְׁמַתָּא וְרוּחָא וְנַפְשָׁא דְּאֵינוֹן בְּאוּרַח אֲצִילוֹת, מְבִינָה וְתַפְאַרְת
וּמְלָכוֹת, לִית לִיהָ שִׁיעוּרָא.

וְאַלִּין אֵינוֹן בְּאוּרַח אֲצִילוֹת, אָבַל אַחְרָנִין, אִיתְמַר בְּהוּן (איכה ד ז)
סְפִיר גִּיזְרָתֶם, כְּמָה דְּאֹקְמוּהָ קְדַמָּא, כָּל הַנְּשָׁמוֹת גְּזוּרוֹת
מִכְּסָא הַכְּבוֹד.

וְכָל אֵלִין גּוּוֹנִין נִהְרִין בְּעֵינִין דְּגּוּפָא דְּגֵן עֵדָן. וּבְהוּן שְׁבַחַת
אוּרִיתָא לְשְׁכִינְתָּא. וּמִשָּׁה בְּגִין דְּאֲתַלְבַּשׁ בְּהֵהוּא גּוּפָא דְּגִנְתָּא
דְּעֵדָן דְּלְתַתָּא, אִיתְמַר בֵּיהָ (שמות לד ל) וַיִּירָאוּ מִגִּשְׁתֵּי אֱלֹוִי.

וּבְגֵן עֵדָן דְּלַעֲיֵלָא אִיתְמַר בֵּיהָ, (שם לג כג) וּפְנֵי לֹא יִרְאוּ, דְּאַף עַל גַּב
דְּבְכָל אֲתַר אִיהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיד הוּא. אִית אֲתַר דְּאֲתַגְלִיָּא בֵּיהָ,
וְאֲתַר דְּלֹא אֲתַגְלִיָּא בֵּיהָ כָּל כָּן. וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּאַסְפַּקְלָרִיא הַמְּאִירָה,
וְאַסְפַּקְלָרִיא שְׁאִינָה מְאִירָה.

סדר הלימוד ליום יז אב [יום 312 בשנה]

בְּגוֹנוֹנָא דא אית באורייתא כְּמָה לְבוּשִׁין, כְּמָה אַנְפִּין, דַּאתְקַרִּיאוּ
פְּנִים הַנְּרָאִים, וּפְנִים דְּאִינָם נְרָאִים. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא
אַתְגְּלִי בְּאוּרִייתָא, אֶלָּא לְכֹל חָדָא כְּפּוּם עוּבְדוּי, וּכְפּוּם נְשַׁמְתִּיה
וְרוּחִיה וְנַפְשִׁיה מְאַתֵּר דַּאתְגְּזֵרוּ.

עֵינִין אינון כְּגוֹנוֹנָא דְגֻלְגַל, עֵיגוּלִין מְסֻטְרָא דְמִים. וְדָא אִיהוּ
רְזָא דְגֻלְגַלִּים. וְאֶזְלִין בְּקוּ הַמְדָּה, בְּאַרְיִכוּ דִּילְהוֹן,
בְּעֵמִיקוּ דִּילְהוֹן.

וְרָזָא דְמִלָּה (ישעיה מ יב) מִי מְדַד בְּשַׁעְלוּ מִים. וְאִינוּן חֲמֻשָּׁה מְדוּדִים
מְדַד בָּהּ, כְּגוֹן זֶה: וְאִינוּן אָ אָ אָ אָ אָ כִּיצַד, מִי מְדַד בְּשַׁעְלוּ
מִים אָ. וְשָׁמַיִם בְּזֶרֶת תְּכָן אָ. וְכֹל בְּשָׁלִישׁ עֶפְרָא הָאָרֶץ אָ. וְשָׁקֵל בְּפֶלֶס
הָרִים אָ. וּגְבָעוֹת בְּמֵאזְנִים אָ.

וְאִינוּן ו', קוּ דְנַפְיָא מִן הַמְדָּה דְאִיהִי י', וּמְדִיד חֲמֻשָּׁה מְדוּדִין בָּהּ,
בְּחֻמְשׁ סְפִירָאן דְכְּלִילָן בְּה' תְּתָאָה. וְדָאִי י' דִּילָהּ, אִיהִי
מְדָה דִּילָהּ.

וְאִינוּן אַרְבַּע גְּוֹנוֹנִין דְעֵינָא, מְדַד בְּהוּן לְאַרְבַּע סְטְרִין. וְקוּ אִיהוּ ו',
גֻלְגַל דְאִיהוּ י' עִם ו' אֶתְעַבִּיד גֻלְגוּ"ל. דְסָלִיק לְחוּשְׁבַן ע"ב.

בְּד גֻלְגַל דְעֵינָא אֶתְהַפֵּךְ בְּקוּ דְאִיהוּ ו', וּמְתַהַפֵּךְ עֵינָא בִּיהַ לְתוֹרָא,
אַתְגְּלִיָּא בִּיהַ דְאִיהוּ גֻלְגוּל דִּילִיהַ, מְזַמְנָא קְדָמָא מְסֻטְרָא
דְחֻסְדָּ. וְאִם יִתְעַסַּק בְּאוּרִייתָא, חֲכִים יְהֵא, מְסֻטְרָא דִּימֵינָא, בְּגִין
דְתַמָּן אֶתְמַר בָּהּ, הַרוּצָה לְהַחֲכִים יְדָרִים.

וְאִי לֹא יִתְעַסַּק בְּאוּרִייתָא, יְהֵא חֲכִים בְּמִלִּין דְעֵלְמָא, לְצִיר בִּידִיהַ
כְּמָה צִירִין, דְכְּמָה מְלָאכּוֹת, אֶף עַל גַּב דְלָא אוּלִיפּוּ לִיהַ בְּהֵאִי
עֵלְמָא. דְמֵאן דְלָא עֵבִיד מְלוּי מְלִבּוּי וּמְמַחְשְׁבִיתִיהַ עַד דְאוּלִיפּוּ לִיהַ,
הֵאִי לָאו אִיהוּ בְּגֻלְגוּלָא דָא כְּלָל.

וְכַד גֻלְגַל דְעֵינָא אֶתְהַפֵּךְ לְשִׁמְאָלָא בְּאֲדִימוּ, דְשָׁלִיט עַל גְּוֹנוֹנִין
אַחֲרָנִין, אִיהוּ מְזַמְנָא תְּנַיִנָא גֻלְגוּלָא דִּילִיהַ. וְהֵאִי יְהֵא עֶתִיר
בְּלָא טוֹרַח וּבְלָא מְזֵל וְעֵלִיהַ אִיתְמַר הַרוּצָה לְהַעֲשִׂיר יְצִפִּין. וְיִתְקַרַּב
בְּרִנְשׁ לְגַבִּיהַ, דְוּוֹתְרָן יְהֵא בְּמִמוּנִיהַ, בְּגִין דְלָא טְרַח בִּיהַ, דְהֵהוּא
דְטְרַח בְּמִמוּנִיהַ לֹא תִתְקַרֵּיב לְגַבִּיהַ, דְקִמְצָן יְהֵא.

וְכַד גִּלְגַּל דְּעִינָא אַתְהַפֵּךְ לִירוּקָא, דְּשִׁלִּיט עַל כָּל גּוֹוִינִין. דָּא אִיהוּ
בְּגִלְגוּלָא תְּלִיתָאָה. וְיֵהֵא חַכִּים בְּאוּרִייתָא, וְעֵתִיר בְּמִמוּנָא דְּלֵא
טָרַח בֵּיהּ. דָּא אִיהוּ שְׁלִים מְכֻלָּא, מְסֻטְרָא דִּיעֶקֶב, דְּאִיתְמַר בֵּיהּ
(בראשית כה כז) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם. (איוב לג כט) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֵל פְּעַמִּים
שֶׁלֶשׁ עִם גָּבַר.

וּבְכַעַן צְרִיף לְפָרְשָׁא, מָאן אִיהוּ עֵין דְּאַתְגַּלְגַּל בְּגִלְגוּלָא דְּתִלְת גּוֹוִינִין,
אַלִּין אָדָם קְדָמָאָה דְּסֻטְרָא דְּכֵיִיא, דְּאִית אָדָם אוּחְרָא מְסֻטְרָא
דְּמְסֻאָבוּ. וְלֵא עוֹד, אֲלֵא תִלְת אָדָם אֵינֻן: אָדָם דְּבְרִיאָה, אָדָם
דִּיצִירָה, אָדָם דְּעֵשִׂיָה, מְסֻטְרָא דְּדְכִיו. וְאִית אַחְרָא מְסֻטְרָא דְּמְסֻאָבוּ,
דְּאִיהוּ אָדָם בְּלִיעֵל, אִישׁ אֹוֹן, יֵצֵר הָרַע. אָדָם טוֹב, יֵצֵר הַטוֹב. דְּהַכִּי
אוּקְמוּהָ קְדָמָאִין, (קהלת ז יד) גַּם אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה הָאֱלֹהִים.

וּבְכַעַן צְרִיף לְפָרְשׁ אָדָם דְּסֻטְרָא דְּכֵיִיא. תָּא חֲזִי, כַּד (דף מב ע"א) אַתְלַבֵּשׁ
אָדָם דְּדְכִיו, בְּאַבְרָהָם, אַתְלַבֵּן בֵּיהּ. וּבִיצְחָק אַצְטְרִיף. הֵדָא הוּא
דְּכְתִיב, (זכריה יג ט) וַיִּצְרְפְּתִים כְּצֶרֶף אֵת הַכֶּסֶף וּבַחֲנֻתִים כְּבַחֵן אֵת
הַזָּהָב. בִּיעֶקֶב, אַחֲזִי דִיוּקְנִיָה, וְעֵבִיד תּוֹלְדִין.

וְהֵאֵי אַמְאִי. אֲלֵא לֵיֵצֵר הַטוֹב וּלֵיֵצֵר הָרַע, דְּאֵינֻן אָדָם טוֹב אָדָם רַע,
מִנִּי קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא תִלְת פְּקוּדִין. עֲבוּדָה זָרָה. גְּלוּי עֲרִיוֹת.
וּשְׁפִיכוֹת דְּמִים. עֲבוּדָה זָרָה, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (בראשית ב טז) וַיֵּצֵאוּ ה'
אֱלֹהִים עַל הָאָדָם לְאָמֹר. וְאָמְרוּ מֵאֲרִי מִתְּנִיתִין, לִית צוּ אֲלֵא עֲבוּדָה
זָרָה. עַל הָאָדָם, זֶה שְׁפִיכוֹת דְּמִים. לְאָמֹר, זֶה גְּלוּי עֲרִיוֹת.

וּבְצוּוּי דָּא הוּוּ כְּחָדָא יֵצֵר הַטוֹב וַיֵּצֵר הָרַע. לְכַתֵּר דְּעֵבֵר יֵצֵר הָרַע
עַל צוּוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, גָּזַר עֲלֵיהּ מִיתָה. אָמֹר, מָה
אַעֲבֵד, אִם אֲנָא אֵימוֹת אִיהוּ נְטִיל עֵבֵד אַחְרָא. דִּיעֵצֵר הָרַע אִיהוּ עֵבֵד,
וּבַת זוּגִיָה שְׁפָחָה, וְאַתְרִיָה יְרִית לִיהּ הֵהוּא עֵבֵד.

מָה עֵבֵד, אֲזַל אִיהוּ וְאַתְתִּיָה, לְפַתָּאָה לְאָדָם וּלְאַתְתִּיָה דְּסֻטְרָא טְבָא.
בַּת זוּגִיָה דִּיעֵצֵר הָרַע לִילִית, פְּתִי לְאָדָם דְּאִיהוּ יֵצֵר הַטוֹב, וּבְגִינָה
אִיתְמַר (שם ג יב) הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי הִיא נִתְּנָה לִי מִן הָעֵץ. וַיֵּצֵר
הָרַע פְּתִי לְחוּהָ, וּגְרָמוּ לוֹן מוֹת.

בְּגִין דָּא, קוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא אֲפֻשִׁיט לְאָדָם דְּאִיהוּ יֵצֵר הַטוֹב מְגוּפִיָה
בְּגִן עֵדֶן וּמְמַלְבוּשׁוּי, לִיהּ וּלְאַתְתִּיָה, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (שם ג ז)
וַיִּדְעוּ כִּי עֲרוּמִים הֵם. וּגְיִרֵשׁ לוֹן מִגֵּן עֵדֶן, הֵדָא הוּא דְּכְתִיב, (שם ג כד)
וַיִּגְרֹשׁ אֵת הָאָדָם. אֵת, בַּת זוּגִיָה עִמֶיהָ.

וְנַחֲתִיתָ לֹוֹן לְשִׁבְעַת אַרְעִין, דְּאִינּוֹן: גֵּיא. נְשִׂיָה. צִיָּה. אַרְקָא. אַרְץ. אֲדָמָה. תִּבְל. עֶבֶד תִּיּוֹבְתָא, הָהּ מְצַפְצַף וְעוֹלָה. וְעַם כָּל דָּא הָהּ עָרוֹם בְּלֹא לְבוּשׁ הוּא וְאִתְתִּיָּה.

מָה עֶבֶד קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֵייתִי לִיָּה בְּגִלְגוּלָא בְּאֲבָרְהָם, וְלֹאֲנַתְתִּיָּה בְּשָׂרָה. וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָהּ מְלַבֵּן לִיָּה בְּכוֹרָא דְכֶסֶפָא, דְּאִיהוּ מְעוֹרֵב בְּאֲבָר, דְּאִיהוּ עוֹפְרַת, מִיַּד דְּאַרְמִי לִיָּה בְּנוֹרָא, אֲתַלְבְּנָא כֶסֶפָא, וְאַפִּיקַת זוּהֶמָא, דְּאִיהוּ עוֹפְרַת לְבָר, וְכַגּוּוֹנָא דָּא אֲתַלְבֵּן אָדָם בְּאֲבָרְהָם. וְאַפִּיק מְנִיָּה זוּהֶמָא לְבָר, וְדָא יִשְׁמַעְעָל, דְּאִיהוּ זוּהֶמָא דֶּהֱטִיל חִיּוּיָא בְּחוּהָ.

לְבַתָּר אֲתַגְלַגֵּל בְּיַצְחָק, בַּת זוּגִיָּה דְאָדָם, וְאַסְתַּמַּק בְּנוֹרָא, וְאַפִּיק זוּהֶמָא לְבָר, וְדָא עֶשׂוֹ. וְסוּמְקָא דִּילִיָּה כְּדָמָא דְשְׁחִיטָה. וּבְגִין דְּאֲתַגְלַגֵּל נוֹקְבָא בְּיַצְחָק, אֲתַקְרִי שְׁמָאֵל נוֹקְבָא.

לְבַתָּר עָאלוּ תְרוּוִיָּהוּ בְּיַעֲקֹב וּבַת זוּגִיָּה, וְאַפִּיקוּ מְנִיָּה זְרַעָא. וְגוּוֹנָא דִּילִיָּה הוּא יְרוּקָא דִּילִיָּה דְסַחְרָא. וְדָא אִיְהוּ (איוב לג כט) הֵן כָּל אֵלָה יַפְעֵל אֵל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבָר.

עֵינִין אוֹכְמִין חֲשׁוּכִין, תַּמָּן לִילִית, דְּאִיְהִי חֲשׁוּכָא אֶפִּילָה, פְּתִיא אוֹכְמָא. וְעֵינִין אוֹכְמִין עֶקִימִין, וְדָאִי תַמָּן שְׁבַתָּאִי, דְעֵלִיָּה אֲתַמָּר (משלי ג לג) מְאָרַת ה' בְּבֵית רְשָׁע. דֶּהֱוּא גּוּוֹן חֲשׁוּף, שְׁלִיט עַל גּוּוֹנִין אַחְרָנִין.

וּלְמָאן דְּאַסְתַּכַּל בֵּיָה לִילִית אוּ שְׁבַתָּאִי בְּאֵילִין עֵינִין, מְאָרָה וְעֵנִיוֹתָא וְכַפְנָא וּמוֹתָנָא יִיתִי. אֲסַתְמַר מְנִיָּה, דְּרַגְלִיָּה יִרְדוֹת מוֹת שְׁאוּל צְעָדִיָּה יִתְמַכוּ. וְכָל מְשָׂא וּמַתָּן דְּעֵבִיד בְּרַ נֶשׁ קָדָם מְאָרִי דְעֵינִין אֵלִין, אֲתַאֲבִיד.

וְצָרִיךְ בְּרַ נֶשׁ דְּלָא יִשְׁתַּכַּח בְּשַׁבְעָה קְדָמִיָּה בְּיוֹמִין דְּחוּל, אֵלָא בְּשַׁבַּת, דְּלִית לִיָּה שְׁלִטְנוֹתָא עֲלִיָּה וְאִם אֲשַׁתַּכַּח בְּיוֹמִין דְּחוּל בְּשַׁבְעָה קְדָמִיָּה, וְאַסְתַּכַּל בֵּיָה בְּעֵינָא בִישָׂא, לָא אֲשַׁתְּזִיב מְנִיָּה מִמִּיתָה אוּ מְעוּנִי. וְחוּטְמָא וּפּוּמָא וְאַנְפוּי דֶּהֱאִי בְּרַ נֶשׁ לָאוּ אִינּוֹן עַל קוּ הַיּוֹשֵׁר.

עֵינִין אוֹכְמִין שְׁפִירָן, עַל קוּ הַיּוֹשֵׁר, אִיְהוּ מְסַטְרָא דְשַׁבַּת, דְּאִיְהִי בַת עֵין שְׁפִירָא. עֲלָה אִיתְמָר, (שה"ש א ה) שְׁחוּרָה אָנִי וְנָאֹוָה. הָאִי אִיְהוּ בְּדִיוֹקְנָא דְשַׁבַּת, דְּאִיְהוּ שְׁקוּל לְאוּרִייתָא כּוּלָּהּ.

ובשבת צריך לאחזקה שובעה, בהפוכא דשפחה לילית. וצריך
באתר דעציבו דשבתאי, לאחזקה חדוה, באתר דחשוכא.
שרגא. באתר דעינוי, ענג. למעבד תמן שינוי בכלא.

דליית מרה אוכמא, צמאון דלית ביה מים, דאיהו (בראשית לו יד)
הבור רק אין בו מים, אבל נחשים ועקרבים יש בו. ונחשין
ועקרבין דילה אינון ערב רב. יוסף דאיהו בגופא, דא ישראל דאינון
בגלותא דילה, בההוא בור.

ומאן דאוקיר שבת, (קהלת ז כו) ימלט ממנה. וחוטא ילכד בה. חוטא
דמחלל שבת, ילכד בה, דאיהי חילול שבת ודאי, חללה זונה.
דמאן דנטיר אות שבת או אות ברית, מלחלל ליה, ביה אתקרי צדיק,
ואשתזיב מינה. ולא עוד אלא דסליק למלכות, דאיהי שבת ודאי.

ויוסף בגין דנטיר ברית, אשתזיב מן גופא, ומן נחשים ועקרבים
דיליה. ולא עוד אלא דזכה למלכות. וישראל דנטרין שבת
ואות ברית מילה, איתמר בהון כל ישראל בני מלכים, ואלמלא נטרין
ישראל שבת אחד כהלכתה מיד נגאלין.

וכל בר נש דאיהו עיינין אוכמין על קו היושר, דאיהי קו המדה,
ענג איהו וחדוה ושבעא, וותרן, ועיינא טבא. וכעי
לאתפארא בלבושין שפירין. בגין דאיהו בן דשבת, בן מטרוניתא
ודאי. ובהיפוכא בן לילית. עד הכא רזא דעיינין. ודאי איהו רזא
דאנשי חיל.

יראי אלהים בשמיעה, דתלייא באודנין, דתמן יראה. הדא הוא
דכתיב, (חבקוק ג ב) ה' שמעתי שמעך יראתי.

ותלת צלותין אינון, חד תלייא בראיה. ותניינא בריחא. ותליתא
בשמיעה. פה, איהו שבת, כלולה מכלהו. איהי תפלה לעני,
דאיהו צדיק, ואיהו יום השבת.

וצלותא דפסח, איהי כורסייא דרחמי. וצלותא דראש השנה,
כורסייא דדין. ותמן קודשא בריך הוא איהו דיין, וכל
צבא השמים קיימין עליה, מימינא ומשמאלא. כגוונא דשערא,
דתלייא בתר אודנין, מימינא ומשמאלא.

ודא אוקימנא לעיל, דצריך לבערא לון, אם אינון תחות אודנין,
לאתגלאה אודנין, דאינון תרעין דצלותא. דכמה מארי דדינין

סְתָמִין תַּרְעִין, בְּחֻבֵּין דִּישְׂרָאֵל. וְצִלּוֹתָא לְבָר, דְּלֹא מְנִיחִין לָהּ
לְאַעְלָאָה בְּהִיכְלָא דִּילִיָּה, דְּאִיהוּ אַדְנִי. וְאִיָּהּ קִרְאָה לְתַרְעִין דְּהִיכְלָא
דִּיפְתַחֲחִין לָהּ. וּבְנִהָא לְתַתָּא קִרְאֵן בְּיַחְוּדָא שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, לְקָלָא
דְּצִלּוֹתָא דִּילָךְ, דְּאִיָּהּ לְתַרְעָא דִּילָךְ.

וְאִם מִבְּעַרִין שְׁעָרִין דְּתַחֲתוֹת אֻדְנִין, דְּאִינוֹן מְאָרִי דְּדִינִין, מִיַּד קוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ יִשְׂרָאֵל, דִּינִין אֲמַת, אֲפַתַּח הִיכְלָא דְּתִיעוּל
צִלּוֹתִיָּה. וְדָא אִיָּהּ (תהלים נא יז) אֲדָנִי שְׁפַתִּי תִפְתַּח, פִּתַּח הִיכְלָא דְּאִיָּהּ
אַדְנִי בְּחֻשְׁבָּן, וְיִיעוּל צִלּוֹתָא.

וְצִלּוֹתָא דִּישְׂרָאֵל לְעִילָא, (דף מב ע"ב) אִיָּהּ מְלַכּוֹת, וְאִיָּהּ תִפְאָרַת.
וְצִרִיכִין יִשְׂרָאֵל דְּלֹא יִסְלְקִין לָהּ לְעִילָא, עַד דִּיתְבַּעְרוֹן
דִּינִין מִתַּרְעָא, וְיִהוֹן צְוּוּחִין בְּהָ לְגַבִּיָּה, בְּעֵשְׂרָה מְלַכּוֹת, וּבְעֵשְׂרָה
זְכֻרֹנוֹת, וּבְעֵשְׂרָה שׁוֹפְרוֹת.

דְּצִלּוֹתָא דְּמַנְחָה, אִיָּהּ דִּינָא דְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה. וּבְגִין דָּא תְקִינּוּ עֵשְׂרָה
שׁוֹפְרוֹת, דְּאִינוֹן: קִשְׂרָא, קִשְׂרָא, קִשְׂרָא. לְסִלְקָא לָהּ
בְּעֵשְׂרָה, דְּלִית שְׂכִינְתָא שְׂרִיָּא בְּפַחוֹת מְעֵשְׂרָה. וּבְגִינִיָּהּ אִיתְמַר
(בראשית יח לב) לֹא אֲשַׁחֲיִת בְּעֵבוֹר הָעֵשְׂרָה.

בְּשִׁבְרִים, (שמות כג כד) שִׁבְרַתְּ שִׁבְרַתְּ מִצְבוֹתֵיהֶם, דְּקִיָּמִין קִדְּם תַּרְעִין,
דְּלֹא מְנִיחִין לְאַעְלָא צִלּוֹתָא. בְּתַרְעוּעָה, תְּפָסִין לוֹן
בְּשִׁלְשָׁלָאִין. בְּתַקִּיעָה, (במדבר כה לד) וְהוֹקַע אֹתָם לְהַ נְגִד הַשְּׁמֶשׁ. בְּגִין
דְּלֹא יִהְיִי יִקְרָא לְמִטְרוֹנִיתָא, לְאַעְלָא בְּתַרְעִין דִּילָהּ.

וּבִשְׁעֵתָא דְּדִינִין פְּנוּיִן מִתַּרְעִין דְּהִיכְלָא דְּמִלְכָּא, סִלְקָא צִלּוֹתָא
בְּכַמָּה שִׁירִין וְתוֹשְׁבַחוֹת וְהוֹדָאוֹת דְּצִלּוֹתָא. וְחִיּוּן כְּלָהּ
פְּתַחֲחִין גְּדַפִּיָּהּ, לְקַבְּלָא לָהּ בְּחֻדוּהָ, הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (יחזקאל א יא)
וּפְנִיָּהּם וְכַנְפֵיהֶם פְּרוּדוֹת. כְּלָהּ פְּרוּדוֹת לְעִילָא לְקַבְּלָא לָהּ.

וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפֵּיהֶם, בְּגִין דִּישְׁמַע מִלְכָּא, דְּמִטְרוֹנִיתָא קָא
אַתֵּיא, וְיִפְתַּח הִיכְלָא לְגַבְּהָ. הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (תהלים נא יז)
אֲדָנִי שְׁפַתִּי תִפְתַּח. מִיַּד אֲפַתַּח מִלְכָּא הִיכְלָא, וְקַבִּיל לָהּ בְּחֻדוּהָ,
וְיִיעוּל עִמָּה בְּהִיכְלִיָּהּ. אִימְתִי בְּצִלּוֹתָא דְּעַמִּידָהּ. מִיַּד אִיתְמַר בְּחִיּוֹן,
(יחזקאל א כה) בְּעַמְדָם תִּרְפִּינָה כְּנַפֵּיהֶם.

בְּהוּא זְמַנָּא, אִיָּהּ יְהוָה בְּהִיכְלִיָּהּ, כְּגוֹנוֹנָא דָּא יֵאָהֳדוּנָהּ. בְּהוּא
זְמַנָּא, מֵאֵן דְּבַעֵי לְמִישָׁאֵל שְׁאֵלְתִיָּהּ, יִשְׁאֵל. הִדָּא הוּא

דְּכַתִּיב, (דברים לב ז) שְׁאֵל אָבִיךָ וַיִּגְדֶּךָ. (תהלים ב ח) שְׁאֵל מִמְּנִי וְאֶתְנֶה גוֹיִם
נַחֲלֶתְךָ. וְהִבֵּן שׁוֹאֵל מֵאֲבִיו, בְּאִמְצָעֵיּוֹת דְּצִלוֹתָא. בְּהֵהוּא זִימְנָא
דְּאִיהוּ יְהו"ה בְּהִיכְלִיָּה, (ישעיה כח ט) אַז תִּקְרָא וְה' יַעֲנֶה.

וְאִית נִימִין דְּשַׁעְרָא, דְּהֵהוּא דְּאִיתְמַר בֵּיה (דניאל ז ט) וְעֵתִיק יוֹמִין יְתִיב
לְבוּשִׁיָּה כְּתִלְג חִינּוֹר וְשַׁעַר רִישִׁיָּה כְּעֵמֶר נָקִי. וְכִלְהוּ רַחְמִי. לִית
נִימָא דְּלֵא אִית לִיה מְבוּעָא, וְדֵא י'. נִימָא אָרִיכָא דָּא ו'. קְמִיטָא ה'
זַעֲרָא. אָרִיכָא וְקְמִיטָא לְתַתָּא, דָּא ה' עֵילָאָה, דְּאִית בְּה דִּינָא וְרַחְמִי.
דְּקְמִיטָא וְלֵא אָרִיכָא, דָּא ה' תַּתָּאָה, דְּאִיהוּ כְּלֵא דִּינָא.

וְכָל נִימָא וְנִימָא, אִיהוּ עֲלֵמָא שְׁלִימָא, וְעֵלְיָהוּ אִיתְמַר (שה"ש ו ח)
וְעֵלְמוֹת אִין מְסַפֵּר. בְּגִין דָּא אָמְרוּ מְאָרִי מִתְנִיתִין כָּל צְדִיק
וְצְדִיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בְּפָנֵי עֲצָמוֹ. וְאִיהוּ נִימָא חָדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
עֲלֵמָא שְׁלִימָא. וּבְגִינָה אִתְמַר, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם
הַצְּדִיקִים אֲפִילוּ כַּחוּט הַשַּׁעֲרָה.

וְצִלוֹתָא דְּשַׁחֲרִית, כַּד סְלָקָא כָּל אֲלִין מְאָרִי דְּדִינָא, כְּלָהוּ רַחְמִי, וְלֵא
מְעַכְבִּין לָהּ לְאֵעֲלֵא. שַׁעְרָא יְרוּקָא, לִית תַּמָּן דִּינָא כְּלָל. כָּל
נִימִין יְרוּקִין שְׁפִירִין, כְּלִילִין מַחְנֹר וְסוּמָק, אֵינֹון כְּלָהוּ רַחְמִי. וְכַד
סְלָקָא צִלוֹתָא בְּהוֹן, כְּלָהוּ חִיילִין דְּנִימִין מְקַבְּלִין לָהּ בְּחֻדְוָה וְרַחֲמִי.
שַׁעְרָא אוּכְמָא שְׁפִירָא, כָּל נִימִין דִּילִיָּה, אִתְקַרִּיאוּ עוֹלְמוֹת דִּילִיָּה.
הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (שם) וְעֵלְמוֹת אִין מְסַפֵּר, וְאֵינֹון חִיילִין
דְּשַׁבְּתָא. וְצִלוֹתָא דְּשַׁבְּתָא, אִיהִי שְׁקִילָא לְאוּרִייתָא. וְכַמָּה תְּלִי תְּלִים
דְּתַלְיִין מִינָה אִתְקַרִּיאוּ קְנוֹצוֹתֵיו תְּלַתְּלִים.

שַׁעְרָא חֲנֹרָא מְסַטְרָא דְּחָסֵד. סוּמָקָא, מְסַטְרָא דְּגְבוּרָה. שַׁעְרָא
יְרוּקָא, מְסַטְרָא דְּתַפְאַרְתָּא. אוּכְמָא, מְסַטְרָא דְּמְלָכוּתָא.
דְּאִיתְמַר בְּה (שה"ש א ה) שְׁחוֹרָה אָנִי וְנֹאֶוָה. הָרִי אַרְבַּע תְּקוּנִין דְּשַׁעְרָא,
דְּשַׁרְיָא עֲלִיָּהוּ יְהו"ה.

תְּלִיסַר תִּיקוּנִין וְאֵינֹון דְּתַלְיִין מְשַׁעְרָא, תְּלַת לְכָל סֵטֶר, לְאַרְבַּע
סֵטְרִין, וְאֵינֹון וַא"ו. עֲלִיָּהוּ אִיתְמַר (שם ה יא) קְנוֹצוֹתֵיו
תְּלַתְּלִים. לְעֵילָא בְּרִישָׁא, בְּפִלְגוּ דְּרִישָׁא, מִתְּפִלְגִין אוּרְחִין בְּשַׁעְרָא,
לְתַלְתִּין וְתַרְיִן שְׁבִילִין, בְּחוּשְׁבֵּן יו"ד ה"א ה"א. וְכִלְהוּ שְׁבִילִין אֵינֹון
בִּימָא, דְּאִיהוּ מוּחָא. וְאֲלִין תִּיקוּנִין אֵינֹון בְּרִישָׁא דְּהֵהוּא גּוּפָא דְּגֵן
עֲדָן, וְכִלְהוּ תִיקוּנִין אִית בֵּיה, עַד הָכָא יְרָאִי אֱלֹהִים.

**אָנְשֵׁי אֶמֶת, בְּדִיּוּקָנָא דְאַנְפִּין, בְּחוּטְמָא, בְּשֶׁרְטוּטִין דְּמַצְחָא,
בְּדִיּוּקָנָא דְאַנְפִּין, בְּקִרְיָצִין דְּעַל עֵינַיִן.**

**תַּא חֲזִי, תַּלְת שׁוּתְפִין אִינוּן, אָדָם דְּבְרִיאָה, אָדָם דִּיצִירָה, אָדָם
דְּעֵשִׂיָה. אָדָם דְּבְרִיאָה, אִיהִי נְשֻׁמְתָא, בְּה חָשִׁיב בְּר נֶשׁ, וְדָא
עוֹלָם הַמְחֻשְׁבָּה וְדָאִי אֶתְקִרִיאַת. רוּחַ, אָדָם דִּיצִירָה, עוֹלָם הַדִּיבּוּר,
כַּד אֶתְלַבֵּשׁ בֵּיה מְחֻשְׁבָּה, בְּה חָשִׁיב, וְצִייר צִיּוּרִין דְּשֶׁרְטוּטִין
וְדִיּוּקָנִין. וְאַף עַל גַּב דְּחָשִׁיב לוֹן, לִית רְשׁוּ לְאַפְקָא לוֹן מֵהוּא חֵילָא
דְּאִיתְמַר בֵּיה מֵהִכַּח אֶל הַפּוֹעֵל, עַד דְּאֶתְלַבֵּשׁוּ נְשֻׁמְתָא וְרוּחָא
בְּנַפְשָׁא, וּבְה אֶפִיקוּ כֻלָּא לַפּוֹעֵל. בְּגִין דְּנַפְשָׁא אִיהוּ עוֹלָם הַמְעֵשָׂה.**

**וּבְה רוּחָא בְּטַשׁ בְּמַצְחָא וְעֵבִיד שֶׁרְטוּטִין. בְּטַשׁ בְּעֵינַיִן, וְעֵבִיד
קִרְיָצִין. בְּטַשׁ בְּעֵינַיִן, וְעֵבִיד גּוֹנִינִין. בְּטַשׁ בְּאַנְפוּי, וְעֵבִיד גּוֹנִינִין
וְתִיקוּנִין. נְחִית לְתַתָּא, בְּטַשׁ בִּידִין, וְעֵבִיד שֶׁרְטוּטִין. בְּטַשׁ בְּאַכְרִים
כְּלָהוּ דְגּוּפָא, וְעֵבִיד דִּיּוּקָנִין. וְלִית חֵילָא לְמְחֻשְׁבָּה וְלָאוּ לְרוּחָא
לְאַפְקָא חֵילָא לְעוּבְדָא, בְּלָא נַפְשָׁא.**

**וְעַם כָּל דָּא דְתַלְת שׁוּתְפִין אֵלִין בְּבַר נֶשׁ, לִית מְחֻשְׁבָּה דְּאִית לָהּ
חֵילָא לְחָשׁוּב בְּלָא שְׁכִינְתָא עֵילָאָה, דְּתַמֵּן חֲכָמָה. וְלָא רוּחָא
דְּאִית לִיה רְשׁוּ לְצִיירָא בְּלָא תַפְאָרַת, דְּאִיהוּ כְּלִיל שִׁית סְפִירָן. וְנַפְשָׁא
לִית לָהּ חֵילָא לְמִיעֵבַד עוּבְדָא בְּלָא מְלָכוּת, דְּאִיהוּ מְעֵשָׂה בְּרֵאשִׁית,
עֲלָה אִיתְמַר (בראשית א כד) תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה.**

**אַבְל בְּרִיאָה בְּאַלְהִים דְּאִיהִי בִינָה, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (שם א א) בְּרֵאשִׁית
בְּרָא אֱלֹהִים. (שם א טז) וַיִּבְרָא (ויצט) אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת
הַגְּדֹלִים. (שם א כז) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. הוּיָהּ אִיהוּ
בִיצִירָה, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, (שם א ג) יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי רְקִיעַ. בְּכָל
אֶתֶר וַיְהִי כֵן, אִיהוּ תַפְאָרַת כְּלִיל שִׁית סְטֵרִין, הוּא טוֹב דְּכָל יוֹמֵי
בְּרֵאשִׁית, וְהוּא צִייר יְצֵר הַטּוֹב, דְּאִיתְמַר בֵּיה (שם ב ז) וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים.
בִּיצִירָה תִשְׁפַּח יְהוָה.**

**מֵאֵן דְּבַעֵי לְמִיפְעַל עֵשִׂיָה, מֵאֵלִין מְלֶאכִין דְּמִמֵּן עַל צְלוּתִין, לִית
לִיה רְשׁוּ לְמִיעֵבַד עוּבְדָא בְּצְלוּתָא, אֶלָּא בְּעוּבְדִין טְבִין דְּתַלְיִין
בְּמַעֲשָׂה, דְּבַהוֹן נְחִית שְׁכִינְתָא עֲלֵיהּ, דְּאִיהִי עוֹלָם הַמְעֵשָׂה, דְּאִיהוּ
מְעֵשָׂה בְּרֵאשִׁית, דְּאִיהוּ פּוֹעֵל.**

**וּבִינָה כַח, כ"ח אֶתְוּוֹן דְּקָרָא קְדָמָא דְּבְרֵאשִׁית, כ"ח מ"ה, דְּאִיהוּ
חֲכָמָה, מְחֻשְׁבָּה. יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה כּוּז"ו בְּמוֹכַס"ז כּוּז"ו.**

פְּעוּלָה דְהַאי כַּח לָאו אִיהֵי, אֶלָּא בְּמַעֲשֵׂהָ, דְאִיהֵי פּוֹעֵל אַדְנִי וְדָא
אִיהוּ מֵהַכַּח אֶל הַפּוֹעֵל. וְהַפּוֹעֵל לִית לִיה חֵילָא לְמִיפְעֵל (דף מג ע"א)
בְּלָא דִיבּוּר, דְאִיהוּ יְהוּ"ה תְּפָאֶרֶת, דְּכָלִּיל כְּלָא.

הָכָא לִית קִיצוּץ וּפִירוּד בְּמַחְשְׁבָה וְדַבּוּר וּמַעֲשֵׂהָ. תְּפָאֶרֶת כְּלִיל כְּלָא,
וְהָכִי אֶתְכָלִּיל כְּלָא בְּבִינָה. וְהָכִי אֶתְכָלִּיל כְּלָא בְּמַלְכוּת.

מַחְשְׁבָה מְבִינָה וּלְעֵילָא עַד אֵין סוּף, וּמִינָה לְתַתָּא עַד אֵין תְּכָלִית.
דַּבּוּר בְּתְּפָאֶרֶת, מְעֵילָא לְתַתָּא וּמִתַּתָּא לְעֵילָא. עֲשִׂיָּה
בְּמַלְכוּת, מִתַּתָּא לְעֵילָא וּמְעֵילָא לְתַתָּא.

מַחְשְׁבָה לְמַהוּי בְּהַ בְּר נֶשׁ חֲשִׁיב בְּבוּרָא עֲלָמִין, לִיחְדָּא שְׁמִיָּה עַד
אֵין סוּף וְעַד אֵין תְּכָלִית, וְאִיהוּ בְּרָא בְּבִינָה. הָדָא הוּא
דְכִתִּיב, (ישעיהו מו כו) וּרְאוּ מִי בְּרָא אֱלֹהֵי. מִי וְדָאִי.

דַּבּוּר לְאַתְעֶסְקָא בִּיה בְּאוּרִייתָא, וּלְמַנְדַּע מְנִיָּה יוֹצֵר הַכֹּל, דְּעֵלִיָּה
אִיתְמָר יוֹצֵר אוּר. וְלִית אוּר אֶלָּא תוֹרָה. הָדָא הוּא דְכִתִּיב,
(משלי ו כג) כִּי נֵר מְצוּהָ וְתוֹרָה אוּר. וְדָא אִיהוּ יוֹצֵר, דְּצִיִּיר בִּיה בְּבַר נֶשׁ
אַנְפִּין וְעֵינִין וְאוּדְנִין וְחוּטְמָא וּפּוּמָא, לְאַתְעֶסְקָא בְּאוּרִייתָא, וּלְמַנְדַּע
לִיה מִינָה.

בְּגוּוּנָא דָּא צִיִּיר פּוּמָא, לְמַלְלָא בְּאוּרִייתָא. צִיִּיר עֵינִין, לְאַסְתְּכָלָא
בְּנְהוּרָא דְאוּרִייתָא. צִיִּיר בִּיה אוּדְנִין, לְמִשְׁמַע בְּהוּן פְּתַגְמֵי
אוּרִייתָא. אֵלִין אֵינּוּן שִׁית סְטָרִין דְּכָלִּיל תְּפָאֶרֶת, תְּרִין עֵינִין, תְּרִין
אוּדְנִין, פּוּמָא וְלָשׁוֹן.

צִיִּיר חוּטְמָא, וּבְהָ (בראשית ב ז) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשַׁמַּת חַיִּים, לְמַהוּי
חֲשִׁיב בְּהָ בְּיִחוּדָא, כְּמָה דְאִיתְמָר, (ישעיהו מד כד) אֲנֹכִי ה' עֹשֶׂה
כֹּל, דָּא שְׁכִינְתָּא תְּתָאָה. מְנִיָּה יְהִיב בְּבַר נֶשׁ נֶפֶשׁ הַשְּׁכָלִית, לְמַנְדַּע
מִינָה בְּכָל עוֹבְדִין דְאוּרִייתָא, דְאֵינּוּן פִּיקוּדִין דְאוּרִייתָא, לְהַהוּא
דְאַתְקָרִי עוֹשֶׂה כֹּל.

וְאֵינּוּן תַּלְת קְטִירִין, דִּיהִיב בְּבַר נֶשׁ. נְשַׁמָּה הַשְּׁכָלִית, לְמַנְדַּע בְּהָ
לְעוֹשֶׂה כָּל עֲלָמִין, דְאִיהוּ אוּמֵר וְעוֹשֶׂה, מְדַבֵּר וּמְקַיִים,
וְאִיהוּ בּוּרָא יוֹצֵר וְעוֹשֶׂה. כְּלָא חַד. אִיהוּ מְלָגִיו, אִיהוּ אֶפִּיק כְּלָא מִכַּח
לְפּוֹעֵל. וְאִיהוּ מְשַׁנָּה עוֹבְדוּי, וּבִיָּה לִית שְׁנוּי.

וְאִיהוּ הוּא דְמְסַדֵּר כָּל סְפִירָאן, וְאִית בְּסְפִירָן, מְנִיָּהוּ, רַב וּבִינּוּנֵי
וְזַעִיר, כָּל חַד עַל סְדוּרוּ, וּבִיָּה לִית סְדֵר. וְאִיהוּ בְּרָא כְּלָא

בבינה, ולית מאן דברא ליה. איהו צייר ויצר כלא בתפארת, וליה, לית ציור וצייר. איהו עביד כלא במלכות, ולית מאן דעביד ליה. ובגין דאיהו באלין עשר ספירן מלגו, דבהון ברא וצייר ועבד כלא, שוי תמן יחודיה, לאשתמודעא ליה תמן. וכל מאן דאפריד בשום ספירה מחברתה מאלין עשר ספירן, דאתקריאו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כאלו אפריד ביה.

ואיהו דמייחד י' בה' ו' בה', ולא אתקריאו יהו"ה, אלא ביה. וכן אדנ"י. וכן אהי"ה. וכן אלהי"ם. ומיד דאסתלק מתמן, לית ליה שם ידיע. ואיהו דקשיר כל מרכבות דמלאכיא, וקשיר לון כחדא. וסביל עילאין ותתאין. ואם הוא אסתלק מנייהו, לית לון קיומא, ולא ידיעה, ולא חיים. לית אתר דלאו איהו תמן, לעילא עד אין סוף, ולתתא עד אין תכלית, ולכל סטרא לית אלוה בר מניה. **אבל** עם כל דא דאיהו בכל אתר, בריאה יצירה ועשיה דיליה לא שוי, לא בכורסיא, ולא במלאכיא, ולא בשמיא, ולא בארעא ובימא, ולא בשום בריה בעלמא. בגין לאשתמודעא ליה כל בריין, אלא בספירן.

ולא עוד, אלא כל בריין אינון, מנייהו על ידי בריאה, ומנייהו על ידי יצירה, ומנייהו על ידי עשיה. וספיראן, אף על גב דכלא ברא ויצר ועבד בהון, לא אתקרי בהו בריאה ויצירה ועשיה כתתאי, אלא אינון באורח אצילות. ובגין דא, כתר וחקמה ובינה ודעת דשאר בריין, לא דמי לון, הדא הוא דכתיב, (שם מ כה) ואל מי תדמיוני ואשׁוה יאמר קדוש. כגוונא דאורייתא דאתמר בה (משלי ג טו) יקרה היא מפנינים וכל חפציה לא ישׁוה בה, ובורא ויוצר ועושה כלא.

אף על גב דאשתמודעא לבני נשא בעשר ספיראן, דאינון כתר עליון חכמה ובינה וכו', אתמר ביה, דאיהו חכים, ולא בחכמה ידיעא. מבין, ולא בבינה ידיעא. חסיד, ולא בחסד ידיעא. גבור, ולא בגבורה ידיעא. איהו פאר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו הוד והדר בכל אתר, ולא באתר ידיעא. איהו צדיק, ולא באתר ידיעא. איהו מלך, ולא במלכותא ידיעא.

איהו אחד, ולא בחושבן. כגון אחד, דסליק תלת עשר מכילן. ואף על גב דלאו איהו לבר מכלא, איהו סביל עילאין ותתאין, וסביל כל עלמין, עד דלית סוף ולית תכלית, ולית מאן דסביל ליה.

אַרְבַּעַה. בְּרָזָא דְהָאֵי כּוּכְבָּא וְאַיְנוּן בְּרָזָא דְאֵת ד'. מִיַּנְיָהּוּ שִׁית
כְּגוּוֹנָא דָא בְּרָזָא דְהָאֵי כּוּכְבָּא מִיַּנְיָהּוּ שְׁבַע בְּרָזָא דְכוּכְבָּא כְּגוּוֹנָא
דָא מִיַּנְיָהּוּ תְּמַנְיָא כְּגוּוֹנָא דָא וּוּוּוּוּוּוּ וְדָא ח' לְמַנְצַח עַל הַשְּׁמִינִית,
וְדָא בִּינָה.

מֵאן דְרָשִׁים כְּלָא י"ו, דְאֵינּוּן קוּ הַמְדָה דְלֵהוּן. וּבִהוּן סְלָקִין לְתַלְתִּין
וּתְרִין. וְכְלָא אַרְבַּע כּוּכְבָּא. וְאֵית בְּהוּן תְּלַתִּין פִּיקוּדִין,
בְּחֻשְׁבָּן תְּלַת יוּדִין, דְאֵינּוּן י י י, וְאַלִּין תְּלַת יוּדִין, אֵינּוּן תְּלַת יְרַחִין
דְסִיְהָרָא. וּבִהוּן (שְׁמוֹת ב ב) וְתִהֵר הָאֲשָׁה וְתִלְד בֵּין וְתִרָא אֲתוּ כִּי טוֹב
הוּא וְתִצְפְּנָהּוּ שְׁלֹשָׁה יְרַחִים. וְאֵינּוּן תְּלַת יְרַחִין דְסִיְהָרָא קְדִישָׁא, תְּלַת
אַבְהָן אֵינּוּן.

יַעֲקֹב, עָלִיָּה אֲתָמֵר (שֵׁם י ט א) בְּחֻדְשׁ הַשְּׁלִישִׁי. בֵּיהּ הֵהוּא טוֹב גְּנִיז,
וְהוּא אֲוִרִיתָא, דְאֲתָמֵר בֵּיהּ, (תְּהֵלִים קִיט עב) טוֹב לִי תוֹרַת פִּיָּךְ.
(מְלָאכִי ג כב) זְכָרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.

וְעַל הֵהוּא טוֹב, אֵיתָמֵר לְגַבֵּי יַעֲקֹב, (בְּרַאשִׁית ל ב) וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ.
וְעָלִיָּה אֲתָמֵר, (שְׁמוֹת יט טז) וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר וַיְהִי
קוֹלוֹת וּבְרָקִים.

וּבְזִמְנָא דִּיִּתִּי מְלָכָא מְשִׁיחָא, בְּסוּף גְּלוּתָא בְּתַרְאָה, דְאֲתָמֵר בֵּיהּ
(בְּרַאשִׁית כ ט ז) הֵן עוֹד הַיּוֹם גְּדוֹל, (שְׁמוֹת ב ג) וְלֹא יִכְלֶה עוֹד
הַצִּפְּנִי וְתִקַּח לוֹ תִּבַת גַּמָּא. כְּגוּוֹנָא דְאָרוֹן דְסִפְרָ תוֹרָה. אֲוִרִיתָא וְדָאֵי
יְהִי גְנִיזוּ דִלְיָה, בְּדָרָא בְּתַרְאָה. וּבָהּ אֲתַטְמֵר, כְּגוּוֹנָא דְנַח בְּתִיבָה,
דְהוּהָ אֲזִיל עַל מִיָּא. הִכִּי הָאֵי אֲזִיל בֵּין עַרְב רַב, דְאֵינּוּן מִים הַזְדוּנִים.
וּבְסוּף גְּלוּתָא שְׁנֵי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמֹשֶׁה בְּהֵיָא תִיבָה, וְאֵיִתִּי
לִיָּה בְּגְלוּתָא. וּמָנָא לָן דְבְּסוּף גְּלוּתָא אֵיִתִּי לִיָּה. הִדָּא הוּא
דְכְּתִיב, (שֵׁם) וְתָשֶׁם בְּסוּף. וְעַד הֵהוּא סוּף, כְּתִיב (דְּבָרִים ד ל) וְהָיָה
בְּאַחֲרִית הַיָּמִים וְשַׁבַּת עַד ה' אֶלְהֵיְךָ. וְעוֹד, וְתָשֶׁם בְּסוּף, דָּא אִיהוּ
רָזָא (קֵהֶלֶת יב יג) דְסוּף דְבָר הַכֹּל נִשְׁמַע.

וְתַחְמָרָה בְּחֵמֵר וּבְזַפְתָּ (שְׁמוֹת שֵׁם), חֵמֵר מְבַפְּנִים חָנוּר, וְזַפְתָּ מְבַחֲוֹץ
אוּכְסִים. הִכִּי אֲוִרִיתָא, חָנוּרָא מְלָגִיו, וְאוּכְמָא מְלָבֵר.
חָנוּרָא מְסַטְרָא דְאֹר, דְאִיהוּ אֹר דְאַבְרָהָם, דְדִרְגִיָּה חֲסֵד. וְהָאֵי אִיהוּ
אֹר דְאֲתָמֵר בֵּיהּ, (בְּרַאשִׁית א ד) וַיִּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. וְאֲתָמֵר
בֵּיהּ (שְׁמוֹת ב) וְתִרָא אֲתוּ כִּי טוֹב הוּא. וְאֵין אֹר אֶלָּא תוֹרָה, דְכְּתִיב (מְשֻׁלִּי
ו כג) וְתוֹרָה אֹר. וְדָא אֹר דְאֲתִיָּהִיב מִמִּינָא. אוּכְמָא מְלָבֵר, בְּהֵהוּא

חֲשׂוֹךְ דִּיצְחָק, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית כו א) וְתַכְהִינְ עֵינָיו מִרְאוֹת, וְאִתְמַר (שם א ה) וְלַחֲשׂוֹךְ קָרָא לֵילָהּ.

וְתַשֻּׁם בְּסוּף, דָּא יַעֲקֹב. דְּאִתְמַר בֵּיהּ, (שם מט לג) וַיֵּאֶסֶף רַגְלָיו אֶל הַמָּטָה. עַל שְׁפַת הַיָּאֹר, דָּא אֹרִייתָא דְּבַעַל פָּה, בְּגִין דְּאִיהִי הַלְכָה לְמֹשֶׁה מְסִינִי, קַבְּלָה לְמֹשֶׁה.

כַּד אֲזַלְת לְגַבְיָהּ, אִתְקַרִיאת הַלְכָה לְמֹשֶׁה. כַּד קַבִּיל לָהּ בְּדְרוּעוּי, אִתְקַרִיאת קַבְּלָה לְמֹשֶׁה. כַּד שְׂרִייא בְּפּוּמִיָּה, (במדבר יב ח) פָּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ. וְעִתִּידָא לְמִיזַל לְגַבְיָהּ בְּסוּף יוֹמִיָּא, וַיִּקְבַּל לָהּ בְּדְרוּעוּי. וּבָהּ בּוֹקַע מַיִם דְּאֹרִייתָא.

וְעוֹד וְתַחֲמָרָה, בְּקַלִּין וְחַמּוּרִין דְּאֹרִייתָא. בַּחֲמַר וּבְזַפְתָּ, בַּחוּמְרָא דְּפִיקוּדִין דְּעֵשָׂה, דְּאֵינּוּן מְצַד אֹר. וּמְפִיקוּדִין דְּלֹא תַעֲשֵׂה, דְּאֵינּוּן חֲשׂוֹךְ.

וְרִזָּא דְּמַלְהָ, (תהלים מב ט) יוֹמָם יִצְנָה ה' חֲסֵדּוֹ וּבִלְיָלָהּ שִׁירָה עִמִּי. בְּהַהוּא דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ה) וְלַחֲשׂוֹךְ קָרָא לֵילָהּ. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם, לְקַבְּלִיָּה אָמַר, יוֹמָם יִצְנָה ה' חֲסֵדּוֹ. וְלַחֲשׂוֹךְ קָרָא לֵילָהּ, לְקַבְּלִיָּה אָמַר, וּבִלְיָלָהּ שִׁירָה עִמִּי.

וְתַשֻּׁם בְּסוּף, בְּסוּף אַרְבַּעִין שְׁנִין בַּתְּרַאִין דְּגְלוּתָא. לְקַבְּלִיָּהּ עַלּוּ יִשְׂרָאֵל לְסוּף אַרְבַּעִין שְׁנִין דְּאֲזַלוּ בְּמַדְבְּרָא, לְאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. בְּהַהוּא זְמַנָּא, (תהלים קלח ו) כִּי רַם ה' וְשָׁפַל יִרְאָהּ.

וְתַתְּצִיב אַחַתּוֹ מִרְחָק (שמות ב ד), דָּא חֲכָמָה דִּילִיָּהּ. הִדָּא הוּא דְּכַתִּיב, (משלי ז ד) אָמַר לְחֲכָמָה אַחַתִּי אֶת. וְתַתְּצִיב, בֵּיהּ (ש"א ג י) וַיִּבֹא ה' וַיִּתִּיצֵב. מִרְחָק, (משלי לא יד) מִמִּרְחָק תִּבְיָא לְחֲמָהּ.

וְעוֹד וְתַתְּצִיב אַחַתּוֹ, דָּא חֲכָמָה. מִרְחָק בְּהַהוּא זְמַנָּא דְּמַתְרַחֲקִין יִשְׂרָאֵל מִחֲכָמַת קַבְּלַת מֹשֶׁה, וְאִתְרַחֲקָא אִיהִי מְנִיָּהּ. וּבְהַהוּא זְמַנָּא, (שמות ב ה) וְתַרְדּ בַּת פָּרְעָה לְרַחֲוֶיךָ עַל הַיָּאֹר, נִחַתָּא מִדַּת הַדִּין לְקַטְרָגָא עַלִּיָּהּ, וְלֹאֲתַרְחָצָא מְדָמָא דִּישְׂרָאֵל, דְּאֵינּוּן דְּמִים מְעוֹת דְּלֵהוֹן, דְּאֵינּוּן חִיָּהּ. וְכֹלָא עַל סִיבָה דְּהַהוּא אֹר דְּאִתְמַר בֵּיהּ (בראשית א ד) וַיִּרָא אֱלֹהִים אֵת הָאֹר כִּי טוֹב, עַל אֹר דְּאֹרִייתָא, דְּהוּוּ מַתְרַחֲקִין מִיָּנָה, אֹר דְּמֹשֶׁה וְדָאִי.

וְנַעֲרֹתֶיהָ הִלְכַת עַל יַד הַיָּאֹר. אֲלִין הָאוּמוֹת, דְּאֵינּוּן עָרֵב רַב. וְכֵן כָּל אוּמִין דְּעַלְמָא, מַתִּיעֵטִין עַלִּיָּהּ דִּישְׂרָאֵל, לְאַעֲקָרָא לֹוּן מִן עַלְמָא, וְכֹלָא עַל סִיבָה דְּהַהוּא אֹר, וְזֵהוּ עַל יַד הָאִי אוּרִי.

סדר הלימוד ליום יח אב [יום 313 בשנה]

מרכבת יחזקאל

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאִמֵּר. רַבִּי שְׁמַעוֹן וְר' אֶלְעָזָר, וְר' אַבְבָּא, הָווּ יְתֻבִּי. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִי נִיחָא לִיה לְאַבְבָּא, לִימָא חַד מְלָה בְּמַעֲשֵׂה מְרֻכְבָּה. אָמַר לִיה, וְהָא תַנּוּן, וְלֹא בְּמֻרְכְבָּה בְּיַחֲדִיד. אָמַר לִיה, דַּעֲתִיה דְאַבְבָּא דְאִימָא מְלָה דְאֹלִיפְנָא מְנִיָּה. נִפְק ר' אַבְבָּא. אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן לְר' אַבְבָּא, אַנְתָּ בְּלַחֲוֹדָךְ תִּתְקַן פְּתוּרָא, וְאַלְעָזָר בְּהַדְרָךְ (בְּהַרְדִּי).

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (יחזקאל לא א) וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים שָׁנָה בְּרַבִּיעֵי בְּחַמְשָׁה לַחֲדָשׁ וְאָנִי בְּתוֹךְ הַגּוּלָּה עַל נְהַר כְּכַר נִפְתָּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאָרְאָה מְרֹאוֹת אֱלֹהִים. הַאי קָרָא לָא אֶתְמַר מֵאֵן אַמְרָה, אִי יִחְזַקָּאל, הָא כְּתִיב אַבְתְּרִיה, הִיָּה הִזְיָה דְבַר ה' אֶל יִחְזַקָּאל בֶּן בּוּזִי הַכְּהֵן. וְהַאי קָרָא אֶצְטְרִיךְ לְמִיקְדָּם בְּקַדְמִיתָא, דְהָא בְּרִשׁוּתָא קָאֻמַר, וְלִכְתָּר וַיְהִי בְּשָׁלְשִׁים.

אַףֹּא יִחְזַקָּאל קָאֻמַר לִיה, וּבְרִשׁוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, קָאֻמַר כָּל מַה דְקָאֻמַר, וְגַלִּי כָּל מַה דְגַלִּי. וְהַאי (דף מד ע"א) קָרָא אוּקְמוּהוּ חֲבַרְיָא. אַבְל נְבוּאָה דָּא הָווּת, בְּזַמְנָא דְנַחְתַּת שְׁכִינְתָּא עִמָּהוּן דִּישְׂרָאֵל בְּגְלוּתָא, וַיִּקְרָא עֵילָאָה מְנַצְצָא, סְתִימָא אֶסְתַּכְלוּתָא דְהָהוּא דְאִיקְרִי זְהַר שְׁכִינְתָּא, דְמַהְהוּא זוּהֲרָא אֶתְזַנַּת, לָא אֶזְדַּהֲרָא. וְשְׁכִינְתָּא עֵילָאָה אֶסְתַּלְקַת מֵעַל בְּנִין, וְאֶתִּיָּהֵב רְשׁוֹ לְשַׁבְעִין שָׁנִין אַחְרָנִין דְמַלְכוּת בָּבֶל לְשַׁלְטָאָה.

אַדְהֵכִי, נַחְתַּת אִשָּׁא מְלַעֲיָלָא, וְסַחְרָא לֹוֹן, וְהָווּ שְׁמַעֲיִן קַל מְשַׁרְיִין עֵילָאִין, מְגוּ אִשָּׁא. חֲדִי רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לִיה פְּתַח פּוּמְךָ וַיִּנְהַרוּן מַלְיִין.

פְּתַח וְאָמַר, בְּרַבִּיעֵי: דָּא דוֹד מְלָכָא דְאִיהוּ סְמְכָא רַבִּיעָאָה לְכוּרְסֵיָא עֵילָאָה, בְּהַדִּי אִינוּן תְּלַת סְמְכִין עֵילָאִין, דְאִינוּן רְזָא דְשְׁלֹשִׁים שָׁנָה, וְהַאי סְמְכָא רַבִּיעָאָה, אִיהוּ בְּחִיבּוּרָא חֲדָא עִמָּהוּן. וּבְגִין דְאִיהוּ עִמָּהוּן בְּלֹא פִירוּדָא, אֶתְמַר בְּרַבִּיעֵי. וְלֹא אָמַר וּבְרַבִּיעֵי בְּחַמְשָׁה לַחֲדָשׁ, אֶלִּין דְרַגְיִן לְתַתָּא, דְאִינוּן תִּיקוּנָא דְסִיְהָרָא, לְאַתְחַבְרָא בְּהוּ. וַיִּיָּת לְכַלְהוּ דְרַגְיִן בְּאֶסְתַּלְקוּת שְׁכִינְתָּא עֵילָאָה מֵעַל בְּנִין, נִיִּיחָא וַיִּנְהוּרָא. וּכְדִין לְבָשׁוּ שָׁמַיִם קַדְרוּת וְשַׁק הוּשֵׁם כְּסוּתָם. וּכְדִין

כתיב, ואני בתוך הגולה, דהא נחתת שכינתא בגלותא, ואתגלייא
יקרא עילאה, ושמשא אתחשף.

ובמה דבזמנא דא, האי קרא דרשינן ליה בצער, הכי בזמנא אחרא,
(פל זימנא) דקיימא ההוא נהורא לאנהרא, וכרסוון אשתלימו
בנהורא, דא בדא. כורסייא עילאה קדישא, אנהיר נהירו באבהן
בקדמיתא, וכד אינון נהרין מגו ההוא נהורא עילאה, כלא נהיר. הדא
הוא דכתיב, ויהי בשלשים וגו' ויהי מקדמת דנא.

והכי תניא, (בראשית א ג) ויהי אור, והיה אור לא נאמר, אלא ויהי אור,
שכבר הוה. אוף הכא ויהי בשלשים שנה, והיה לא נאמר,
אלא ויהי, דהא כבר הוה. ורזא דא דכתיב, על נהר כבר, על נהורא
דכבר הוה. ברביעי: דא דוד מלכא, כמא דאתמר. ואיהו קיימא
בארבע סרי, לאנהרא. איהו רביעאה ודאי. בחמשה: דא שלמה
מלכא, דאיהו אשלים לכורסייא, דכתיב (דה"א כט כג) וישב שלמה על
פסא ה' למלך.

עד כאן אתנהיר נהירו בכלא, מכאן ואילן, שארי נהירו לאתכסייא,
דכתיב ואני בתוך הגולה. רזא ואני, קריבת לאתחשכא. דכתיב
בתוך הגולה, ולא כתיב בגולה, אלא דהוה קריב לגולה, ואתחשכא
ואזיל עד דאתחשף, ואתכסי נהורא.

אמאי אתכסי נהורא, אהדר ואמר על נהר כבר. על נהורא דכבר
הוה, דאסתלק השתא ואתפרש מינה, ובגין דאתפרש מינה
ההוא נהורא דכבר הוה, דאיהו נהורא קדמאה, נפתחו השמים, בגין
כך נפתחו ודאי.

דהא בקדמיתא אשתכח חיבורא חדא בכללא חד, דאתכליל ימינא
בשמאלא, ושמאלא בימינא, ואתעביד מניה שמים דכליל
תרווייהו. כיון דימינא אתהדר לאחורא, כמא דכתיב, (איכה ב ג) השיב
אחור ימינו, כדין ודאי נפתחו השמים, נפתחו מההוא שלימו
דחבורא דהוה בקדמיתא, ואתכסי קדוותא בההוא אתר, דכתיב
(ישעיה ג) אלביש שמים קדוות, דחסר מנייהו נהר כבר, ההוא נהורא
אור קדמאה, דכבר הוה. כביכול אשתכח פירוודא.

ורזא דא (שם סג טז) כי אברהם לא ידענו, וכיון דאברהם לא ידענו
ולא נהיר לן, וכדין וישראל לא יכירנו, דהא נפתחו השמים,
וחבורא לא אשתכח, ונהורא אתאבד.

וְאֶרְאָה מראות אֱלֹהִים, מה דְהוּוּ מִתְכַּסֵּיין בְּקִדְמִיתָא בְּגוּ נְהִירוּ עֵילָאָה, וְלֹא אֶתְגַּלֵּיין, הַשְּׁתָא חֲמִינָא לֹון בְּקִדְרוּ, צְוּוּחִין לְבַר. כְּמָה דָּאָתָּ אָמַר, (שם ל ג ז) הֵן אֶרְאֵלִם וּגוּ, חֲמִינָא לֹון דִּיצְעָקוּ חוּצָה, וְנַחְתוּ לְגִלוּתָא דְאִיהוּ חוּצָה, לְבַר מֵאַרְעָא קְדִישָׁא, לְבַר מִתְחוּמָא דִּילְהוּן.

וְצְוּוּחִין תְּרִין בְּכֵיין, חַד, עַל דְנַחְתִּי בְּגִלוּתָא, לְבַר מִתְחוּמָא דִּילְהוּן. וְחַד, עַל דְנַפְתָּחוּ הַשְּׁמַיִם, וְשְׁלוּם לָא אֶשְׁתַּכַּח, וְאִינוּן תְּרִין בְּכֵיין, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, צְעָקוּ חוּצָה, הָא בְּכֵייה חַד. מְלָאכִי שְׁלוּם, אִינוּן דְהוּוּ מִסְטָרָא דְשְׁלוּם, יְכַפּוּ עַל הַהוּא שְׁלוּם, בְּגִין דְחֲסָרִי נְהַר כְּבָר.

בְּחַמְשָׁה לַחֲדָשׁ הִיא הַשְּׁנָה הַחֲמִישִׁית לְגִלוּת הַמֶּלֶךְ יְהוֹיָכִין, (יחזקאל א ב) בְּחַמְשָׁה לַחֲדָשׁ, הָא אוֹקְמוּהָ. אָבַל יוֹמָא דָּא, יוֹמֵי דְשָׁבֻעוֹת הָוָה, הַהוּא יוֹמָא דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרִייתָא עַל טוֹרָא דְסִינַי, וְשָׁמְעוּ (שמות כ ב) אָנְכִי. וְכַדִּין אֶתְקֵיין, (ישעיה מט טז) וְאָנְכִי לֹא אֶשְׁכַּחְךָ. וְאֶדְכַּר לֹון הַהוּא יוֹמָא, וְנַחְתַּת שְׁכִינְתָא לְגִלוּתָא לְדִירָא עֲמַהוּן דִּישְׂרָאֵל.

בְּהַהוּא יוֹמָא דְאִיהוּ חַמְשָׁה לַחֲדָשׁ, יוֹמָא דְחַמְשִׁין תְּרַעִין, הָוָה כַּד קַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרִייתָא עַל טוֹרָא דְסִינַי, וְנַחְתוּ כְּמָה רְתִיכִין, וְכְמָה מְשַׁרְיִין דְסַחְרִין כּוֹרְסֵי יְקָרָא עֵילָאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְתִיב עַל כּוֹרְסֵייה, גוּ יְקָרָא עֵילָאָה דְמִלְכָּא שְׁלִיטָא בְּהִידוּרָא. וְרַפִּיד שְׁמִיא וְשָׁמִי שְׁמִיא עַל טוֹרָא דְסִינַי, וְיַהִיב אוֹרִייתָא.

וְכַדִּין אֶשְׁתַּכַּח חֲדוּהָ קַמִּיהָ, יוֹתֵר מִיוֹמָא דְאֶתְבְּרוּן שְׁמִיא וְאַרְעָא. דְהָא שְׁמַיִם וְאַרְצָא עַל תְּנַאי אֶתְבְּרִיאוּ, וְלֹא אֶתְקֵימוּ בְּקִיּוּמֵיהוּ, עַד הַהוּא יוֹמָא דְאֶתְיַהִיב אוֹרִייתָא לְיִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרִייתָא עַל טוֹרָא דְסִינַי, כְּדִין אֶתְבְּסֵם עַלְמָא, וְאֶתְקֵימוּ שְׁמִיא וְאַרְעָא.

וְכַמָּא דְהַהוּא יוֹמָא הָוָה חֲדוּהָ קַמִּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָכִי נְמִי הָכָא יוֹמָא דְעַרְבּוּבִיָּא וְעַצִּיבוּ הָוָה, לְאֶתְתַּרְכָּא שְׁכִינְתָא מִתְחוּמָא קְדִישָׁא, וְהוֹאִיל וְאֶתְגַּלֵּיָּא נְבוּאָה דָּא, לֹא אֶתְגַּלֵּיָּא אֱלָא בְּיוֹמָא דָּא, יוֹמָא דְאֶדְכַּר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל הַהִיא קִיּוּמָא דְטוֹרָא דְסִינַי, וְקַבִּילוּ אוֹרִייתָא.

הִיָּה הִיָּה דְבַר ה' אֶל יַחְזָקָאֵל בֶּן בּוּזִי הַכֹּהֵן בְּאֶרֶץ כְּשָׁדִים עַל נֶהַר
כְּבָר וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. מִכָּאן, דְּבַר־שׁוֹתָא גְּלִי יַחְזָקָאֵל,
וְאַתִּי־הֵיב לִיָּה רְשׁוּ עֵילָאָה, לְגַלְאָה כָּל מַה דְּגְלִי.

הִיָּה הִיָּה: קִיּוּם עַל קִיּוּם, הָוָה בְּקִיּוּמָא דִּיהוּא מְלָה, וְהוּא נְבוּאָה.
שְׁמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דְאַתְמָסַר לְמֹשֶׁה, הוּי שְׁמָא קְדִישָׁא
עֵילָאָה, וּשְׁמָא דָּא אִיהוּ לְאַגְנָא עַל גְּלוּתָא, וְאַלְמְלִי הָוָה שְׁלָם בְּרָזָא
דְשְׁלִימוּ, לָא יתְעַכְבוּן כָּלִל בְּגְלוּתָא. אָבַל אֶסְתְּלַק מִשְׁמָא דָּא א',
וְאַשְׁתָּאֵר הִיָּה. וּבְגִין דְאַסְתְּלַק א'. אַתְכֶּפֶל הִיָּה תְרִי זְמִנִי, לְאַגְנָא
עֵלְיָהוּ, וְאִיהוּ רְזָא חָדָא. דְהָא בְשְׁמָא דָּא נַחְתַּת (דף מד ע"ב) שְׁכִינְתָּא
לְגְלוּתָא, אָבַל בְּאַסְתְּלָקוֹת אֹר אֵת א'.

וְאַתְגְּלִי נְבוּאָה דָּא לִיַחְזָקָאֵל בְּאֶרֶץ כְּשָׁדִים, בְּחֶסְרוֹן אוֹת אֶלְ"ף
מְרָזָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא. לְאַחְזָאָה, דְלָא הָוָה אֶלָּא עַל נֶהַר
כְּבָר, עַל נֶהַר דְכְּבָר הָוָה, דְאַסְתְּלַק מִשְׁמָא דָּא.

וּבְגִין כֶּף, וַתְּהִי עָלָיו שָׁם יַד ה'. בְּקַדְמִיתָא דְבַר ה', וּלְכַתֵּר יַד ה',
וּכְלָא חַד, וְרָזָא חַד. אֶלָּא בְּקַדְמִיתָא לָאוּ בְּדִינָא, דְהָא לָאו
אַתְרִיָּה אִיהוּ לְאַתְגְּלָאָה עֵלוּי שְׁכִינְתָּא. וְהָא קְרָא, רוּחַ קוּדְשָׁא אֲמַרָה.
דְאַסְהִיד עֲלֵיהּ דִּיחְזָקָאֵל, דְאַתִּי־הֵיב לִיָּה רְשׁוּ, וּבְרוּחַ נְבוּאָה אֲמַר כָּל
מַה דְאַמַּר. עַד כָּאן אֲשַׁתְּעִי קְרָא רְזָא דְעוּבְדָּא, מִכָּאן וְלֵהֲלָאָה שִׁירוּתָא
דְרָזִין עֵילָאִין.

וְאַרְא וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן וּגו'. מִכָּאן שִׁירוּתָא לְגַלְאָה
רָזִין, וְלָא אֲצִטְרִיכוּ לְגַלְאָה, בְּר לַחֲכִימִי לִיבָא, דִּידְעִין לְמַדְרַשׁ
בְּהוּ. וְאַרְא, וְלָא כְּתִיב וְאַרְאָה. אֶלָּא ה' עֵילָאָה אֶסְתְּלַק, וְלָא חֲמָא,
בְּמַה דְלָא אַתִּי־הֵיב לִיָּה רְשׁוּ, וְלָא לְאַחְרָא לְגַלְאָה.

וְהוּא אֶסְתְּכַל לְתַתָּא, בְּאִינוּן מְרָאוֹת דְאַתְגְּלִיִּין יַתִּיר, וַתְּמַן כְּתִיב
וְאַרְאָה. אָבַל הָכָא, אַף עַל גַּב דְקָא רְמִיז מְלִין עֵילָאִין, כְּמָאן
דְאַסְתְּכַל בְּתַר כּוֹתְלָא, בְּגִין כֶּף אֶסְתְּלַק ה' מִתִּבָּה דָּא.

וְהִנֵּה רוּחַ סְעָרָה בָּאָה מִן הַצָּפוֹן, הָאִי אִיהוּ רְזָא דְקָאֲמַרְן, דְאַתָּא
לְמִיתְבַּר קָמִי נְבוּכַדְנֶצַּר חֲיִיבָא, רִישׁ מְלַכְוּוֹן. רוּחַ סְעָרָה, דְקָא
מְסַעַר כּוֹלָא.

וְהִינֵנוּ רְזָא דְקָא גְּלִי קוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַלְיָהוּ, דְכְּתִיב, (מ"א יט יא)
וְרוּחַ גְּדוּלָה וַחֲזַק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים וּגו', לָא בְרוּחַ

ה' ודאי. ואחר הרוח רעש לא ברעש ה'. והיינו ענן גדול. דההוא
עננא קא מרעיש ואזיל, דאיהו גדול. ואחר הרעש אש לא באש ה'
ודאי. והיינו אש מתלקחת.

וכל אינון קליפין למוחא דסחרן, דא לגו מן דא, ודא לגו מן דא.
וההוא אש, איהו אחיד בגויה ההוא נגה, דכתוב ונגה לו סביב.
האי איהו לגו מן כולא, ודא איהו דקא מתאחד במוחא.

הכא איהו רזא דארבע מלכוון, דסחרן כולא. רוח סערה, דא מלכות
בכל. ענן גדול, דא איהו מלכות מדי. ואש מתלקחת, דא איהו
מלכות אדום. ונגה לו סביב, דא איהו מלכות יון, דסחרא לון נגה,
ולא בהו נגה, דכתוב בהו סביב. בגין דלית בכל מלכוון, דאינון
קרבין לאורח מהימנותא, פנותיהו. אוף הכא באינון קליפין, לאו
מאן דקריב למוחא, כהאי. והאי סחרא ליה נוגה, ולא ביה נגה,
נפקא מגו מוחא, ונהיר סחור סחור.

ואלין ארבע מלכוון מתחלפין, כד שלטא האי על אינון אחרנין,
אתדחין כל אלין, ועאל ההוא דשלטא לקבלא מהאי נוגה,
וביה שלטא למהוי קריב.

ומתוכה כעין חשמל, הא אוקמוה, דאינון חיון אשא ממלון,
ואינון זוהרא דזהיר, סלקא ונחתא, אשא דלהיט, קאים
ולא קאים, דלית מאן דיכול למיקם ביה בדוכתא חדא. ועיינין
וחזויה לא יכלין לשלטאה עליה. הא איהו, והא לא איהו. הא
בדוכתא חדא, והא בדוכתא אחרא. הא סליק, והא נחית. ובחזיו דא,
אתטמר מה דאתטמר, ואתגניז מה דאתגניז.

ודא איהו רזא, דאקרי חשמל. דנביאה למגו מן דא אצטריך למיחזי
ולמנדע, ולאסתכלא בצחותא דליבא, ועינא איהו סגיר יתיר
מכולא, ולואי דיכיל לקיימא ביה.

וכל מה דאסתפל למחמי ולמנדע, כל דא באספקלריא דלא נהרא.
אבל באספקלריא דנהרא, לא זכה נביאה לאסתכלא בר משה
נביאה מהימנא, דכל מפתחן דביתא בידיה. שאר נביאים, כד הוו
מטאן להאי חשמל לאסתכלא לגו עיינין אתבהילו, ולבא לא שכיך,
ונפקו ביה מכל רעיוני גופא, כדין חמו לגו מה דחמו בלחישו.

האי חשמל, גוון אשא מלהטא מנצצא, סלקא ונחתא, נציץ ולהיט.
מהאי סטרא, נפקא נציצו חד, חזו מנצצא מלהטא, הוי ולא

הוי, קאים וְלֹא קאים. וְחַד כְּגוֹנוֹנָא דָּא מֵהַאי סְטָרָא, וְדָא מֵהַאי סְטָרָא,
וְכֵן לֵאֲרַבַּע סְטָרִין.

מִמַּלְלָא דָּא אֵל דָּא, וְדָא מִמַּלְלָא אֵל דָּא, וְכֵן כְּלֵהוּ, עַד דְּאִינוּן חַד. כְּדִין
נִצְצָן נִיצִיצִין בְּנִצְצֵיו חַד. סְלֵקָא וְנַחְתָּא, אֲזֵלָא וְקִימָא. אֲתַחְזִי
וְלֹא אֲתַחְזִי. הָא אִיהוּ, וְהָא לָאו אִיהוּ. לִית מֵאן דְּקִימָא בֵּיהּ. אֲתַהֲדָרֵן
נִצְצֵיו בְּחִיזוּ דְּחִיּוֹן כְּמִלְקָדְמִין. מִמַּלְלָא. רַעִיוֹנִין מִתְּבַהֲלִין בֵּיהּ, וְלִבָּא
לֹא שְׂכִיף וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּחֻשְׂמֵל.

לְגוּ מִן דָּא אִיהוּ רְזָא בְּלַחֲשׁוּ, רְזָא דְּקִימִין לְגוּ בְּמוּחָא. וְדָא אִיהוּ
דְּכְתִיב, וּמִתּוֹכָהּ דְּמוֹת אַרְבַּע חֵיוֹת וְזֶה מְרַאֲיָהָן, וּמִתּוֹכָהּ וּגְוֹ,
הָא אִיהוּ רְזָא פְּנִימָאָה, בְּמוּחָא קִימָא, גּוּ רְזִין עֵילְאִין, בְּדִיוֹקְנָא
עֵילְאָה, מִגּוּ כָּל אִינוּן קְלִיפִין דְּסַחְרִין לְמוּחָא כְּדַקְאֲמָרֵן.

וּמִתּוֹכָהּ, מִתּוֹכָהּ דְּמֵאן. מִתּוֹךְ הֵהוּא דְּאִקְרִי חֻשְׂמֵל. וְאִי תִימָא, הָא
כְּתִיב חֻשְׂמֵל, וְהָא כְּתִיב (יחזקאל ח ב) חֻשְׂמֵלָה, דְּמִשְׁמַע
דְּחֻשְׂמֵל אִיהוּ דְּכַר, וְחֻשְׂמֵלָה אִיהִי נוֹקְבָא, וְהֵכָא כְּתִיב חֻשְׂמֵל, אִמָּאִי
כְּתִיב וּמִתּוֹכָהּ.

אֲרָא כְּלֵהוּ לְתַתָּא, נוֹקְבֵי אִינוּן. וְכָל מֵאן דְּשְׁלִיט דָּא עַל דָּא, הָאִי
דְּאִיהוּ לְתַתָּא, אִיקְרִי נוֹקְבָא, וְכָל אִינוּן דְּלַעֲיֵלָא דּוֹכְרִין אִינוּן,
וְדָא לְגוּ מִן דָּא.

דְּמוֹת אַרְבַּע חֵיוֹת, דְּמוֹת דְּמֵאן. דְּמוֹת דְּאִינוּן חִיּוֹן עֵילְאִין, דְּהָא
מֵאֲלִין אֲתַחְזוּן אִינוּן גְּנִיזִין דְּלֹא אֲתַחְזוּן. הֵכָא אִיקְרִי
דְּמוֹת, וְאִיקְרִי צֻלָּם, דְּכְתִיב (בראשית א כו) בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וְכְתִיב
(שם א טו) בְּצֻלָּם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת הָאָדָם, וְכְתִיב (שם ה א) בְּדְמוֹת
אֱלֹהִים עָשָׂה אֹתוֹ.

בְּגִין דְּהֵכָא רְזָא עֵילְאָה אִיהוּ, דְּכַד הֵהוּא נְהַר דְּנַפְיָק מְעַדָּן, פְּרַחֲזִין
מְנִיָּה כָּל אִינוּן נִשְׁמַתִּין, דְּאִינוּן אִיבָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְנִטְלָא לֹון מֵאן דְּנִטְלָא לֹון, בְּשַׁעְתָּא דְּנַפְקָא מְקַמֵּי קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
כְּלֵהוּ כָּל חַד עָאל בְּדִיוֹקְנָא לְאַצְטִיירָא, בְּהֵהוּא אֲתַר דְּאִיקְרִי דְּמוֹת,
וְאִינוּן אַרְבַּע חִיּוֹן.

וְתַמָּן מְצַטִּיירָא כָּל (דף מה ע"א) חַד וְחַד, בְּהֵהוּא דִּיוֹקְנָא דְּאֲתַחְזִי לֵיהּ.
וּמִתַּמָּן נַפְקֵי כָּל אִינוּן דִּיוֹקְנִין, מְצַטִּיירִין בְּדִיוֹקְנֵיהוּ כָּל חַד
בְּדִיוֹקְנֵיהּ, כְּמֵאן דְּאֵעִיל בְּדַפּוּס לְאַצְטִיירָא. דְּמוֹת דָּא, אִפִּיק דְּמוֹת.
וְצֻלָּם, אִפִּיק צֻלָּם. חֵיוֹת דְּנַפְקֵי מִחֵילָא דְּחִיָּה דְּאִיהוּ דְּכַר.

וּבְגִין דַּאינון נוקבי, איקרונ חיות ארבע, דַּאינון בארבע סטרין דעלמא, ובהון כלילן כל אינון חילין ומשרין. דמות ברזא דלעילא ברזא דלתתא, נטלי דיוקנין לעילא, נטלי דיוקנין לתתא, ואינון דיוקנא ממש דכל סטרין. ואפיקו דיוקנין דכל סטרין דלעילא ותתא.

בִּיּוֹן דַּאמר דמות, אמאי לבתר כתיב וזה מראיהן. אלא דאחית קמיה, ואחזייה מלה דלא ידיע. כמה דאת אמר, (במדבר ח ד) וזה מעשה המנורה. (בראשית ו טו) וזה אשר תעשה וגו', אוף הקא וזה מראיהן.

וְאִי תימא כל אינון נביאים בר משה נביאה מהימנא, כלהו מתערבבי דעתיהו כד מטי לגו חשמל, והוא יכיל למיקם על דא. אלא בגין רוח נבואה הנה קאמר מלין, ובגין רחימו דישראל איתגלי כל חזון דלבר. וכלהו מתערבבי, וכלהו בערבוביא.

וְחִיזוּ פנימאה איהו חיזו בלחישו, כמא דאמר (מ"א יט יב) ואחר האש קול דממה דקה. ודא איהו רזא, דדיוקנא דכליל כל דיוקנין בחיזו דלעילא, קול עילאה, בלחישו דלעילא, דמניה נפקי כל דיוקנין. קול לתתא, כההוא קול עילאה דנקיט בגייה כל דיוקנין. ובגין דדא איהו בלחישו, כד נביאה מטי לגביה, נהיר ביה עיינין, ונהרין רעיונין.

וְזָה מראיהן, דהא לית לון חיזו, אלא מגו רזא דאספקלריא דנהרא לעילא, דאיהו חיזו דילהון, וחווא דכלא, וכלא נהרין בההוא נהורא.

חֲשֵׁמֶל, אינון ארבע נציצין, דלהטין ונצצי ועאלין דא בדא, ואתעביד מנייהו חד גופא, ואיקרי חשמל. אוף הקא אלין ארבע חיות, כלילן דא בדא.

בְּגִין דַּאינון לארבע סטרין. ההוא דלסטר מזרח, אתכליל בסטר מערב. וההוא דלסטר מערב, אתכליל בסטר מזרח. וההוא דלסטר צפון, אתכליל בסטר דרום, וההוא דלסטר דרום, אתכליל בסטר צפון. וכיין דאתכלילו כולהו דא בדא, אתעביד מנייהו חד גופא, ואיהו רזא דאקרי אדם. ואף על גב דכל אנפין משתנין בסטרייהו.

ומגו אלין דאינון רזא פנימא, לגבי נקודה דקיימא עלייהו, נפקי כמה משריין לזינייהו.

אדם דכר ונוקבא. את דאיהו רזא, דכר איהו את ן'. רזא דאדם בשלימו. ואת דא שלטא בנקודה דא דאיהו ארבע, על ארבע חיון.

וברזא דא דאיהו רזא פנימא דכלא, כל אינון משריין אחרנין וכל אינון חילין אקרון בשמא דא, דכתיב, (תהלים סח יח) אלפי שנאן. ואף על גב דאוקמוה, אבל רזא דא, בגין דנפקי מגו רזא דמוחא פנימא, בכללא דכלא, שנאן, רזא דמוחא, שור נשר אריה, אדם כליל לון, אכליל עלייהו ן'. אתחבר מוחא כלא כחדא, ברזא פנימא, ואינון רזא שנאן, ועל דא אקרון אלפי שנאן.

וכד לפום שעתא מסתכלין, כתיב, ודמות פניהם פני אדם. ולבתר מתפרשן דיוקנין, כל חד וחד לסטריה. וכד אתחפיין בלהו, דלא מסתכלין לעילא, לגו רזא דעלייהו, לא אתחזי דיוקנא כלל, בר דיוקנא דאדם, דדא איהו דיוקנא דכליל כל דיוקנין. וכלהו סתימין קמי האי דיוקנא. בגין כך, כל דיוקנין דעלמא כד מסתכלן לדיוקנא דאדם, בלהו דחלי וזעאין מקמי האי דיוקנא.

דיוקנא עילא דנפק מגו רזא עילא, בגו אתון רשימן, איהי רזא דאדם, וכלא כליל ביה. אדם כללא דכלא, ברזא (דברים ד לב) דמקצה השמים עד קצה השמים, ואיהו אמצעיתא, ותתא, ועילא, כלא בכללא חדא. ם סתימא, לעילא, דכליל כלא לתתא. ארבע לתתא, דכליל כמה רתיכין ומשריין כחדא. א' רזא דכלא, באמצעיתא, דנטיל לכל סטרין, בגין כך, אדם, רזא דכלא, מסטרא חד לסטרא חד. בר רזא עילא, דקיימא במחשבה ורעו, עד דסלקא לאין סוף.

ורגליהם רגל ישרה וגו' דא איהו רזא, לבתר דקאמר רזין דגופא, אהדר ונחית לתתא ברגלין, וטלפין.

ארין מטו עד ניצוצי דחשמל, האי איהו חשמל דלבר. בגין דמהאי חשמל, נפקין אחרנין דאיקרון על שמא דא, וכלהו נפקי בשעתא דחיות מכווני רגלייהו. ומטו לאינון ניצוצין דחשמל, כדין מלהטים אינון ניצוצין, סלקי ונחתי ונפקי כל אינון דאקרון על שמא דא.

חֲשֵׁמֶל דָּא, מְקִיף סְחֹר סְחֹר. נְצוּצִין דִּילִיה נְחֲתִין לְתַתָּא, עַד הֵהוּא
אֲתַר דְּאֶקְרִי קַרְקַע זְעִירָא. וְתַמָּן בְּהֵהוּא קַרְקַע, רְהִיטִי כָּל זִינֵי
אֲבָנִין דְּבִדּוּלְחָא, וּמְרַגְלָאן נְצִיצִין, וְאֲבָנִין דְּבִרְקַת.

וְכַד נְצִיצִין וְלֵהִיט נְהִירוֹ דְּחֲשֵׁמֶל, וְסֻלִיק וְנִחִית, וּמִתְגַּפְּפִין אֵינּוּן
אֲרַבַּע סְטָרִין דָּא עִם דָּא, נְהִיר הֵהוּא קַרְקַע זְעִירָא, וְרְהִיטִי
אֲבָנִין, וּמְרַגְלָאן סְלֻקִין, עַד דְּמָטִין לְגַבֵּי תַרְעָא דְדָרוּם. וְתַמָּן אוּצְרִין
סְתִימִין, וּפִיתְחָאן אֲרַבַּע מְאָה וְשִׁבְעִין, כְּחוּשְׁבֵּן קַרְקַע. וּגְלִיצוּרָא
מְמוּנָה בְּהוּ.

בְּזִמְנָא דְּהֵאֵי חֲשֵׁמֶל אֲנֵהִיר נְצוּצִין לְאֲרַבַּע סְטָרִין, קָל חַד נְפִיק
מְלַעֲיָלָא, וְאִיתְעַר מִבֵּין גְּדַפִּין, כַּד אֶקִּישׁוּ דָּא עִם דָּא אֵינּוּן
גְּדַפִּין דְּאֲשְׁמִיעוּ קָלָא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר וְאֲשְׁמַע אֵת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל
מִים רַבִּים. וְכַדִּין הֵאֵי קָלָא כְּלִילָא בְּאֲרַבַּע קְלִין, כַּד נֶפֶק פָּגַע בְּאֵינּוּן
נְצוּצִין, וְאִתְפְּלִיג לְאֲרַבַּע קְלִין.

קָל חַד אֲזֵלָא לְגְלִיצוּרָא, וְאִיתְעַר בְּהֵהוּא קָלָא נְהִירוֹ דְּחֲשֵׁמֶל,
וְאִתְעַבִּיד מְנִיה דְּבוּר חַד. וּבְהֵהוּא דְבוּר אִיתְעַר דִּיבוּרָא אַחְרָא
סְתִימוֹ, בְּלַחֲשׁוֹ. וְכַד מְטִי הֵאֵי לְגְלִיצוּרָא, כְּדִין אֲתַגְלִיין לִיה, מְאֵתָן
וְאֲרַבַּע סְרֵי רְזִין עִילָאִין דְּאֲתַגְלִיאַן.

קָלָא תְּנַנְנָא, אֲזֵלָא לְעֵנָא"ל, רַב מְמַנָּא עַל תְּמַנְסְרֵי אֶלְף רְבוּא
מְשַׁרְיִין, מְשַׁמְשִׁין גּוֹ קַרְקַע אַחְרָא, דְּאִיהוּ בְּנֵהִירוֹ דְּכָל גְּוֹנִין,
הֵאֵי אֶקְרִי קַרְקַע דְּאֶרְגוּוּנָא, נְהִיר בְּכָל זִינֵי נְהוּרִין דְּנַפְקֵי מֵהֵאֵי
חֲשֵׁמֶל. וְתַמָּן בְּהֵהוּא (דף מה ע"ב) קַרְקַע, שְׁקִיעֵן תְּרִיסַר אֶלְף רְבוּא
מְרַגְלָאן (עִילָאִין. וְכַד סְלֻקִין נְצִיצִין דְּחֲשֵׁמֶל, וְעִילָאִין דָּא בְּדָא, סְלֻקִין כָּל אֵינּוּן מְרַגְלָאן)
דְּאֵינּוּן שְׁקִיעֵן בְּהֵהוּא קַרְקַע, וּמְטוֹ לְגַבֵּי תַרְעָא דְמִזְרַח. וְתַמָּן שִׁית
אֶלְף אֲלָפִין תַרְעִין פְּתִיחָן, וְעֵנָא"ל רַב מְמַנָּא בְּהוּ.

וְהֵהוּא קָלָא כַּד אִיתְעַר מְלַעֲיָלָא, בְּטַשׁ נְהִירוֹ דְּהֵאֵי חֲשֵׁמֶל בֵּיה,
וְאִתְעַבִּיד מְנִיה דְּבוּר, וּבְהֵהוּא דְבוּר אִתְעַר דְבוּר אַחְרָא
סְתִימָא.

וְכַד מְטִי הֵאֵי לְעֵנָא"ל מְמַנָּא, כְּדִין אֲתַגְלִיין תְּלַת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ
רְזִין עִילָאִין, דְּאֵינּוּן שְׁקִיעִים בְּגוּשְׁפַנְקָא חוּתִם אָמַת. כְּדִין
בְּאִימְתָא בְּחִיל בְּרִתָּת בְּזִיע, סְלֻקִין שִׁירִין וְתוּשְׁבְּחָן לְמֵאֲרֵי כְּלָא.
וְנְהִירוֹ דְרָשִׁים בְּשֵׁם הַמְּפֹרָשׁ, בְּאֲרַבְעִין וְתַרִין אֲתוּוּן מְחַקְקָן, נֶפֶקָא

מההוא רב סגנין על כל שאר משריין, וסנדלפון אקרי, וההוא נהירו חפייא על אינון תרי קרקעי, מקרקע זעירא ועד קרקע דארגונוא.

ורזא דא (מ"א ז) וספון בארז מהקרקע ועד הקרקע, סנדלפון אקרי הכי, בגין דתמן עאלין כל רזי פנים עילאין, ואנעילו ביה, כהאי סנדלא, דאיהו אעיל בגויה כל יסודא ושרשא דגופא.

דא רב ממנא, משמשא לאינון פנים לגו. כהאי חקיקין רזין דאתוון רשימין גליפין, בלטיין כההוא נהירו דחפייאן על אינון קרקעי. כד האי קשיר כתרין למאריה, אינון אתוון סלקין כההוא נהירו, ומתעטרין באינון כתרין והדרא ההוא נהורא חפייא באתריה, ואתוון סלקין באינון כתרין, ברזא דשמא קדישא.

ורגליהם רגל ישרה, מתחבראן כחדא, דאינון כחדא, למהך באורח מישור, ברגשת חבורתא במישור כחדא, ורגליהן במישור. ועל דא, לחיזו נביאה בדרגין ידיעאן.

וכלהו דרגין איקרון רגלי החיות ארע מנייהו. ולהו כחיזו רגלין בגופא, בסדרא דקא מסדרא, ואיהו כלא בשיעורא.

וכף רגליהם ככף רגל עגל, בחיבורא דהאי סטרא. ולית לון אצבען לתתא, בגין דאצבען לתתא אחזיין חילין אחרנין, בדיוקנא אוחרא. ועל דא בר נש אחזי באצבען חילין אחרנין לעילא בדין, וחילין אחרנין לתתא ברגלין. ואלין לא רשימין בגויהו חילין אחרנין דסטר אחרא, ועל דא אקרון רגל ישרה, דסתים לסטרא דא, ואינון כף אחת.

ואף על גב דלא מתפרשין בפרישו דאצבען בחילין אחרנין דסטר אוחרא, אית בהו רשימו חד, למיהב דוכתא לסטר אחרא, ואתחזיין לתתא ככף רגל עגל, אבל לא כף לאסטאה, אף על גב דאינון רגל עגל, ישרה איהו, דלא אסטי לעלמין.

בדהוא רגשא, נפק נציצו ושלחובא לסטרא דא לשמאלא, ואינון נציצו ושלחובא מתחברן כחדא, ונציצין לכל עיבר, ואתעביד מנייהו חיילין ומשריין, וכלהו איקרון רגלי החיות, בגין דנפקי מאינון רגלין. וכלהו אזלין ושאטן בשליחותא בעלמא, לאתלבשא בגופא לתתא. ואתחזון כאינון אחרנין דאיתחזון ועבדי שליחותא בעלמא, ומהדרן ברמשא ובפניא, ומקדשי שמא דמאריהון.

**וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם, דְּמוֹת הַהוּא דְיוֹקְנָא לְעֵילָא, לְאַצְטִיירָא
בְּצִיּוּרָא גְּנִיזָא. פְּנִים קְלִיטִין בְּקוֹלְפִין דְּקִיקִין. דְּמוֹת אַנְפִּין
דְּלָגוּ צִיּוּרָא דְיוֹקְנָא דְאָדָם, דְּנִצִּיץ נִצִּיצוּ דְהַהוּא נִצִּיצָא מְלַהֲטָא מְלָגוּ
דְּחֻשְׁמֵל פְּנִימָאָה, דְּטָמִיר וְגְנִיזוּ, הוּי וְלֹא הוּי.**

למוד הזהר באמת הוא סעד וסמך לשכינה

ורוח אלקים מרחפת על פני המים, מאי ורוח, אלא בודאי בזמנא דשכינתא נחתת בגלותא, האי רוח נשיב על אינון דמתעסקי באורייתא, בגין שכינתא דאשתכחת בינייהו, והאי רוח אתעביד קלא, ויימא הכי, אינון דמיכין דשינתא בחוריהון, סתימין עיינין, אטימין דלבא, קומו ואתערו לגבי שכינתא, דאית לכוּן לבא בלא סכלתנו למנדע בה, ואיהו ביניכו.

ורזא דמלה קול אומר קרא כו' וכל חסדו כפיץ השדה (ישעיה מו), כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין, ואפילו כל אינון דמשתדלין באורייתא, כל חסד דעבדין לגרמייהו עבדין כו', דאלין אינון דעבדין לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דקבלה כו'.

(תקוני זהר תקון ל' דף ע"ג)

ואם תאמר בדורות אלו שאנו עוסקים בזהר מאי איכא למימר, ויש לומר, שהוא רבי שמעון בן יוחאי העיד בתקונים שהספר בעצמו יהיה נסתר עד דור האחרון דור המשיח, כי צרך גדול הוא עסק החכמה הזאת ליחד קודשא בריה הוא ושכינתיה לסמך אל זה בגלות, ולכן נתגלה הספר הזהר בדור הזה האחרון, לראות אם יעסקו בו באמתות לעשות סמך וסעד לשכינה.

(אור החמה לזהר דף ק"ה עמוד ב' בשם הרמ"ק)

מה שכתב שם בזהר (חלק ג' דף רפ"א), תפלה למשה הרעיא מהימנא, שקם ואשתטח קמי קודשא בריה הוא ובכה ואמר יהא רעוא כו', וזה דרכו להתפלל על ישראל שיתרצו מעשים ליחד השכינה להקל גזרת הגלות הקשה והגזרות המתחדשות אז על ישראל, וזה היה כונת רבי שמעון בן יוחאי עליו השלום בחבור זה, צרך גבוה לבטל הדינין, וכל דור ודור שחכמה זו מתגדלת ונוספת בהם, זוכים ליחד שכינה ולבטל הדינים והגזרות, וזו הייתה תפלת משה רבינו עליו השלום.

(אור החמה לזהר חלק ג' דף רפ"א, בשם הרמ"ק)

אור נציץ, אשא להיט, מלהטא בשלהובי דנורא. רוחא מנצצא אחיד בגונוי, קולפא בסוטרא, גו כלילא חדא. אחיד לעילא, אחיד לתתא. גונוי אחידו לכמה סטריין.

גוון אור גניז, אחיד נהיר ונציץ בנציצו, והאי אור אחיד ותפיס ואעיל לגביה נהירו דאשא מלהטא, ושללהובי נורא, אלין תרין לא מתישבן כחדא. ומגו מרגלא דלא אתגלייא כלל, נפקא רוחא דבוסמא, כלילא בתריסר בוסמין עילאין, ומגו ההוא סליקו דאינון תרין דלא מתישבן כחדא, אחיד בהו ההוא רוחא, ומתישבן בדוכתייהו.

ובדין, אצטבע ההוא רוחא, מגו ההוא נהירו דאור גניז, ונהירו דאשא מלהטא, ואתישבן וקיימא ביה, כדין אצטיירו ביה, ציורא דפני אדם, דכליל כל דיוקנין, והאי איהו גוון דכליל כל גוונין. אנפין דכליל כל אנפין.

וכד אינון מתתקנן כדקא יאות, לגו כרסייא, כלהו בדיוקנא חדא דאדם. ורזא דא, כד מסתכלין לסטר מזרח, כלהו אינון בדיוקנא חדא דאדם, בגין דמתמן איהו תקיפו דרזא דאדם.

וכד מסתכלין לסטר דרום, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דאריה, דתמן איהו חילא ותוקפא דכלא. וכד מסתכלין לסטר צפון, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, דיוקנא דשור, דתמן איהו נגיחו דדינא תקיפא.

וכד מסתכלין לסטר מערב, כל אנפין אינון בדיוקנא חדא, בדיוקנא דנשר. כמה דאת אמר, (משלי ל ט) דרך הנשר בשמים. בגין דתמן (דברים לב יא) נשר יעיר קנו על גוזליו ירחף. ואורח דנשר, לאתדבקא תדיר בשמים, דתמן איהו תיאובתיה לאסתלקא ולאתדבקא. ובגין כך איהו לסטר מערב.

ובגין דכל אנפין משתנין, כפום ההוא אתר דההוא סטרא דמסתכלאן ביה, כתיב בכלהו בכל דיוקנא ודיוקנא, לארבעתם. פני אדם ופני אריה לארבעתם פני שור לארבעתן ופני נשר לארבעתן.

האי כד מתתקנן בכרסייא, כמא דכרסייא פני למיזל, הכי אינון אתחזיין דיוקנייהו, כפום ההוא סטרא דאזל, כדכתיב, אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הַרוּחַ לָלֶכֶת יֵלְכוּ.

וכד לא אזלין ולא מתתקנין גבי כרסייא, כדין כל חד וחד אתפרש בדיוקניה דאתחזי ליה. ועם כל דא, כל חד וחד אתדבק בדיוקנא דחבריה, וכלהו אתחזיין דיוקנייהו מתדבקו דא בדא, ודא כליל בדא, כל חד כליל בחבריה, וחבריה ביה.

סטרא חד אומר קדוש, וסטרא חד אומר קדוש, וסטרא חד אומר קדוש, וסטרא אומר קדוש, וסטרא אומר ה' צבאות מלא כל הארץ כבודו.

ידי אדם (דף מו ע"א) מתחת כנפיהם, האי לקבלא מאריהון דתיובתא לגבייהו, דהא ימינא דקודשא בריך הוא, פרישא לקבלא כל אינון דתייבין לגביה. מתחת כנפיהם, אמאי, בגין צניעו, דהא מאריהון דתיובתא צניעו אצטריך, דלא למנדע בהו אחרא, כמא דאת אמר (תהלים לב א) כסוי חטאה.

רזא דא, דלא סלקין ידיהו לעילא, כמא דבני נשא דידייהו סלקין לעילא על רישיהו, והני לאו הכי, דהא מתחות גדפייהו לא נפקי לבר, דהא גדפייהו ואנפייהו פרידן אינון לעילא. כמא דאמר ופניהם וכנפיהם פרוות מלמעלה. דאתפרשן כד לא מתתקנן גו כורסייא כדקא אמן. ואלין דיין לא אתחזיין כלל לסלקא לעילא, מגו דאתגליין, ועל דא מתחת כנפיהם כתיב.

וכד אלין נטלין, גדפייהו מתחברן כחדא, למהוי בארז מישור, לנטלא דא עם דא כחדא, בשעתא חדא, בזמנא חדא, וכלהו כחדא סלקין לכרסייא לעילא.

ואינון דלא ידעי לאן אתר ולא חמאן ולא מסתפלין, (ועאן, ומההוא זיעא דלהון כד אינון נטלין, וסלקין לכורסייא קדישא, אתעביד) מההוא זיעא נהר דינור, נגיד ונפיק.

וההוא זיעא כנטילו דנטלי איהו. טפין מנטפין מארבע גווני אשין. אשא חוורא, מנטפא אשא סומקא, אשא ירוקא. אשא סומקא, מנטפא אשא אוכמא, אשא ירוקא. אשא ירוקא מנטפא אשא סומקא, אשא חוורא. אשא אוכמא, מנטפא ההוא אשא סומקא.

חַיִּוּרָא תַּנְיִינָא, לָאו אִיהוּ הֵהוּא חַיִּוּרָא קְדַמָּא. וְהֵיא אִשָּׁא
אוּכְמָא, לָאו אִיהִי הֵיא אִשָּׁא אוּכְמָא קְדַמָּא. וְכֵן כָּל
גְּוֹנִין, לָאו אֵלִין כְּאֵלִין, קְדַמָּא, וְתַלְיָתָא, וְכֵן כְּלֵהוּ.

בְּשַׁעְתָּא דְּנִטְפִין אֵלִין אִשִּׁין, וְאִתְכְּלִילוּ לְאִתְחַבְּרָא כְּחָדָא, סְלִקִין
שְׁלֵהוּבִין מְלֵהֲטִין, וּבְטָשִׁי דָּא בְּדָא, וּמֵהֵהוּא בְּטִישׁוּ
דְּבְטָשׁוּ כְּחָדָא, אִתְעַבִּידוּ כָּל אֵינֹן מְלֵאכֵי חֲבֵלָה, דְּטַרְדֵי חֵיבְיָא
בְּגִיָּהֶם. מֵאֵינֹן שְׁלֵהוּבִין אִתְעַבִּיד נֹרָא דְּגִיָּהֶם לְתַתָּא, דְּאֵינֹן
שְׁלִיחִין דְּחֲבֵלָה, אִתְמַנֹּן בְּאֵינֹן שְׁלֵהוּבִין, לְאוּקְדָא חֵיבְיָא תַּמָּן,
דְּרָזָא דִּילְהוֹן תַּמָּן. דְּכְתִיב, (יחזקאל טו ז) מֵהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

כַּד נְטִלִין, כְּלֵהוֹן נְטִלִין לְקַבֵּל אֲנָפוּי, דְּהֵהוּא דְּאִתְמַנָּא לְהֵהוּא סְטָרָא.
כַּד רוּחָא אִיתְעַר לְמִיָּהָ דְּלִסְטָרָא דְּמַזְרַח, בְּטִישׁ הֵהוּא רוּחָא לְגַבֵי
אֲנָפִין דְּהֵהוּא דְּקִימָא לְהֵהוּא סְטָרָא, וְאִיהוּ נְטִיל בְּקַדְמִיתָא, וְכֵלְהוּ
עַמִּיָּה כְּחָדָא, דְּכְתִיב וְאִישׁ אֶל עֵבֶר פָּנָיו יִלְכוּ אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה
הָרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ.

הַאי רוּחַ, אִיהוּ רוּחַ מְמֵלְלָא. רוּחַ דְּכֻלִּיל כָּל רוּחִין בְּגִיָּה. רוּחַ טָמִיר
וְגַנְזוּ בְּגִוּוּיָּהוּ. רוּחַ דָּא, אִיהוּ רוּחַ דְּכֻלִּיל בְּרָזָא דְּלְתַתָּא, לְקַבֵּל
תְּלַת קִידוּשִׁין דְּאִתְקַדְּשׁ בְּהוֹן כְּחָדָא. וְאֵינֹן קְדוּשׁ קְדוּשׁ קְדוּשׁ, לְקַבֵּל
תְּלַת זִמְנִין רוּחַ דְּכְתִיב הֵכָּא. אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שָׁמָּה הָרוּחַ, חַד. עַל אֲשֶׁר
יִהְיֶה שָׁם הָרוּחַ, תָּרִי. שָׁמָּה הָרוּחַ לְלַכֵּת, תְּלַת. בְּגִין, דְּרוּחַ דָּא כְּלִיל
מִתְּלַת רוּחִין, רָזָא דְּחִיּוֹת הַקֹּדֶשׁ עֵילְאִין, דְּאֵינֹן רָזָא דְּתְּלַת קְדוּשָׁאן,
דְּנַחְתָּא מֵהֵהוּא קְדוּשׁ עֵילְאָה, רוּחַ סְתִימָא, דְּכָל קְדוּשָׁאן מְנִיָּה תְּלִיין.

וְדַמּוּת הַחִיּוֹת מְרַאֲיָהֶם כְּגַחְלֵי אֵשׁ בְּעֵרוֹת וּגְוִי. וְדַמּוּת, דִּיוּקְנָא
דְּמִתְלַבְּשָׁן בְּחַד מְנִיָּהוּ, דְּאִתְלַבֵּשׁ בְּנוֹרָא. וְאִיהוּ לָא חָזָא,
אֶלָּא דִּיוּקְנָא חִיזוּ שְׁמָשִׁי דְּגַחְלֵי דְּנוֹרָא.

גַּחְלֵי אֵשׁ, אֵלִין אֵינֹן דְּאִיקְרוּן מְרַאֲיָהֶם, חִיזוּ דְּחִיּוֹן, דְּבָהוּ אִסְתְּכֻלָּן
לְמִיחְמֵי בְּחִיזוּ. כְּמַרְאֵה דְּאִחְזִי כָּל גְּוֹנִין, הֵכִי שְׂרָפִים, אֵינֹן
כְּמַרְאֵה לְאִחְזָא בְּהוֹן דִּיוּקְנִין דְּחִיּוֹן. בְּגִין דְּכּוּלָּא אִתְלַבֵּשׁ דָּא בְּדָא,
וְדָא מְרַאֲה דְּדָא.

אַבְל וְדַמּוּת הַחִיּוֹת, לֹא אָמַר דִּיוּקְנָא דִּילְהוֹן, וְלֹא אִיִּצְטְרִיךְ, דְּהָא
בְּקַדְמִיתָא קָאמַר כָּל דִּיוּקְנִין דִּילְהוֹן. וְהֵכָּא אָמַר מֵאֵינֹן דַּמּוּת
דְּלְהוֹן דְּאֵינֹן מְרַאוּת דִּילְהוֹן.

בְּגַחְלֵי אֵשׁ, מֵאֵן גַּחְלֵי אֵשׁ. אֵלֶּיךָ שָׂרְפִים. מֵרְאִיָּהֶם, אֵינֹן אֹפְנִים,
דְּבִהוֹן אֲתִלְבָּשׁן, לְאַחְזָאָה דְּיוֹקְנִין, וְחִיזוּ דִּילְהוֹן.

וְנִצִּיצוּ דִּילְהוֹן, בְּאֵינֹן דְּאִיקְרוֹן לְפִידִים. וּמֵאֵן אֵינֹן חֲשַׁמְלִים
תַּתְּאִין, דְּנִפְקֵי מֵהֵוּא חֲשַׁמְל תַּתְּאָה. רְזָא דָא, כְּרִזָא עֵילְאָה
לְעֵילָא, בְּהֵוּא חֲשַׁמְל פְּנִימָאָה, בְּגִין דְּכֻלָּא גְוֹנָא תְּדָא, מִתַּתָּא
וְעֵילָא. עַד הֵכָא רְזָא דְחֲשַׁמְל, בְּגְוֹנִין דְּלֹא אֲתַחְזֹן, אֲלֵא בְּחִיזוּ. חִיזוּ
לְגוּ מִן חִיזוּ, חִיזוּ דָא לְגוּ מִן דָּא. כְּמָא דְכְּתִיב, (שׁה"ש ח ו) מִמְרָאָה
מִתְּנִיו וּלְמַעְלָה וּמִמְרָאָה מִתְּנִיו וּלְמַטָּה.

היא מִתְּהַלְכַת בֵּין הַחַיּוֹת, דְּאֲתִיְהִיבַת בֵּין תְּרִין סְטְרִין, וְאֲתַחְקַקַת
תְּמֵן בְּגִלּוּפָא וְדִיוֹקְנָהָא. דְּכְּתִיב שִׁימְנֵי כְּחוֹתֶם עַל לְבָבְךָ וּגו'.
וּמַגּוּ דְהָאֵי אַבְן טְבָא מְרַגְלִיתָא, אֲזֵלָא בֵּין תְּרִין סְטְרִין, אֵית לָהּ נְהִירוּ
לְאַנְהָרָא, וּלְסִלְקָא נְהוּרָא. עַל כֹּל שְׂאָר אַבְנִין מְנַצֵּצִין.

וְנוֹגָה לְאֵשׁ, הָאֵי נוֹגָה אִיהוּ מְסֻטְרָא דְיְמִינָא, וְאֲתַכְלִיל בְּשַׁמְאֲלָא,
וְשַׁמְאֲלָא בְיְמִינָא, וְאֲשָׂא מְלַהֲטָא מְנַצֵּצָא. מֵהֵוּא נוֹגָה נְהִיר
הֵוּא אַבְנָא, וְאֲתִיְהִיב בְּהּ חִיזוּ, לְאַסְתְּכֻלָּא בְּשׁוּפְרָהָא.

וְהָאֵי נוֹגָה אִיהוּ נְצִיצוּ דְנִצִּיצִין כְּאֲשָׂא, וְנְהִיר סוּמְקָא דִּילֵיהּ. וּמַגּוּ דָא,
בְּשַׁעְתָּא דְעָאל וְנִקְיב גּוּ הֵוּא אַבְנָא, אִיהִי שְׁפִירָא בְּחִיזוּ.

בְּתִרִין גְוֹנִין, אֲתַחְזִיאָה אֵי אַבְנָא וְאַצְטְבַּע, בְּגִין דְּאִיהוּ גְוֹן חֲשׁוּד
בְּקַדְמִיתָא, כִּיּוֹן דְּאֲתַתְּקַנַת לְקַבְלָא נְהוּרָא, אֲתַעַר נְהִירוּ
מְסֻטְרָא דְיְמִינָא, וְאֲתַנְהִירַת בְּחִוּוּרָא. כִּיּוֹן דְּאֲנְהִירַת בְּחִוּוּרָא כְּאַבְנָא
בְּדוּלְחָא, עַד כְּעֵן לִית לָהּ חִיזוּ בְּשַׁפִּירוּ לְאַסְתְּכֻלָּא, עַד דְּאֲתָא סְטְרָא
דְשַׁמְאֲלָא דְהֵוּא נוֹגָה, דְּסוּמְקָא, וְעָאל בְּגוּיָה הֵוּא סוּמְקָא בְּהֵוּא
נוֹגָה, כְּדִין אִיהִי שְׁפִירָא בְּחִיזוּ, שְׁפִירָא בְּרִיּוּא, לְאַסְתְּכֻלָּא.

אִיהִי אַבְנָא יְקִירָא בְּשִׁלְיָמוּ בְּגְוֹנִין. כְּאֲתַתָּא שְׁפִירָא בְּחִיזוּ, חִוּוּר
וְסוּמְקָא. וְכִדִּין אֲתוּוֹן מְנַצֵּצִין בְּגוּיָה, וְנִפְיֵק בְּגוּ הֵוּא נְצִיצוּ בְּרַק
מְבַרְקַת, נְהִיר לְפּוּם שַׁעְתָּא, חִוּוּר וְסוּמְקָא, סוּמְקָא וְחִוּוּר.

רְזָא קְדִישָׁא, לְאַצְטְבַּע שְׂאָר אַבְנִין מֵהֵוּא אַבְנָא טְבָא דְאַקְרִי בְּרַקַת.
בְּגִין דְּאַצְטְבַּע מֵהֵוּא נְהִירוּ דְבְּרַק, אִיקְרִי עַל שְׁמִיָּה בְּרַקַת.
בְּגִין דְּהָאֵי אַבְנָא טְבָא, מְרַגְלִיתָא עֵילְאָה, אַצְטְבַּע בְּתִרִיסַר גְוֹנִין,
מְנַהֲרִין גּוּ אֵינֹן תְּרִין. וּמַגּוּ נְצִיצוּ דְנִצִּיצִין וְאַפִּיק, אַצְטְבַּעַן תְּרִיסַר
אַבְנִין דִּילְהוּ, וְאֵינֹן תְּרִין סְדְרִין. וְכַפּוּם דְאַצְטְבַּעוּ (דף מו ע"ב) מִינָהּ, הֵכִי
אַקְרוּן עַל הֵוּא שְׁמָא מְמַשׁ.

וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוּב, (יחזקאל א יד) נְהִירִין גְּנִיזִין גְּלִיזִין, וּסְתָרִין קְיִימִין
וְלֹא קְיִימִין, נְהִירִין וְלֹא נְהִירִין. זְמַנִּין נְהִירִין בְּהַאי גְּוֹן,
וּלְפֻם שְׁעָתָא גְּוֹן אַחְרָא. הַשְׁתָּא שְׁמָא דָּא, וּלְפֻם שְׁעָתָא שְׁמָא
אַחְרָא. לִית מֵאן דִּיכִיל לְקְיִימָא בְּאַלִּין נְהוּרִין.

יְהוּ"ה, נְהִירוּ דְאַסְתִּילַק בְּשְׁמָא דָּא, דְכִלִּיל כָּל נְהוּרִין בְּשְׁלִימוּ. וּלְפֻם
שְׁעָתָא, נְחִית וְאַתְהֵדֵר נְהִירוּ בְּגְוֹן אַחְרָא, וְאַסְתִּילַק בְּשְׁמָא
אַחְרָא, אֱלֹהִי"ם. וּלְפֻם שְׁעָתָא, א"ל. וּלְפֻם שְׁעָתָא, צְבָאוּ"ת. וּלְפֻם
שְׁעָתָא שְׁד"י. וְהָכִי בְּכָל אֵינֻן שְׁמֵהֶן דְּאִיקְרִי בְּהוּ קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וּבְגִין דְּאִית אֶתֶר גְּנִיז דְּנַפְקִי מְנִייהוּ, וּכְפֻם דְּאִיהוּ נְבִיעַ מְגוּ מְבוּעָא
גְּנִיז דְּאַתְגְּנִיז בֵּיהּ, הָכִי אַתְחַזִּי כָּל חַד. וְלִית מֵאן דִּיקוּם בְּהוּ.
וְרָזָא דָּא מְנָא דְּמִיָּא וְשְׁמָשָׁא, בְּכוּתְלָא.

וּכְמָא דְּאֵינֻן רְצוּא וְשׁוּב, אוֹף הָכִי בְּלָבָא וְדַעְתָּא. בְּרַ נְבִיאֵי מְהִימְנֵי,
דְּמִסְתַּכְלֵי מְגוּ אֵינֻן דְּלִתְתָּא, דְּאֵינֻן בְּרָזָא דְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְּלֹא
נְהִירָא, וּמְגוּ אֵלִין הוּוּ מְסַתְּכֵלִין כְּבִתְרַ כּוּתְלָא. עַד הָכָא דְּמוֹת מְאֵינֻן
רְזִין לְעֵילָא הַשְׁתָּא לְתַתָּא.

כְּתִיב וְאַרְא הַחַיּוֹת וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאַרְץ וְגו'. וְאַרְא הַחַיּוֹת, דָּא
אִיהוּ אֶסְתַּכְלוּתָא בְּאַסְפַּקְלָרְיָא דְּלֹא נְהִירָא. וּמְגוּ דְּחָמָא אֵלִין,
אֶסְתַּכַּל בְּמָה דְּגְנִיז וְסְתִים.

וְהִנֵּה אוֹפֵן אֶחָד בְּאַרְץ, דָּא מִטְטְרוּ"ן, דְּאִיהוּ עֵילָאָה מְנִייהוּ ת"ק
שְׁנִין. מִטְטְרוּ"ן, מִטְטְרוּ"ן, זְבוּל, עֶבֶד, זְבוּא"ל, (נ"א עֶבְדִּיאֵל.
זְבוּלִיאֵל) הָא חֲמֵשׁ. וּכְפֻם שְׁלִיחוּ דְּמֵאֲרִיָּה, הָכִי אֶסְגִּיאוּ שְׁמוּי לְאַרְבַּע
סְטוּרֵי, כְּאַרְבַּע סְטוּרִין דְּעֵלְמָא.

קְשִׁיר קְשִׁרִין לְמֵאֲרִיָּה, שְׁלִיט בְּרְזִין דְּאַרְבַּע אֶלְף וְחֲמֵשׁ מְאָה נְהִירֵי
אֶפְרִסְמוּנָא, דְּנִגְדִין וְנַפְקִין מְגוּ תְּלִיסַר אַחְרָנִין גְּנִיזִין. וְאַרְבַּעַה
אֶלְף וְת"ק רְבוּא הֵיכְלִין, דְּאֵינֻן טְמִירִין בְּגוּ אֵינֻן נְהוּרִין, קְיִימִין
קְמִיָּה, וְאִיהוּ מְמָנָא עֲלִיָּהוּ.

כָּל זְמַנָּא דְּעָאל וְנַפִּיק, אֶלְף וְת"ק רְקִיעִין זְעֵאִין קְמִיָּה. תְּרִיסַר אֶלְפֵי
רְבוּא מִימִינֵיהּ, וְתְרִיסַר אֶלְפֵי רְבוּא מְשֻׁמְאֲלִיָּה. תְּרִיסַר אֶלְפֵי
רְבוּא קְמִיָּה, תְּרִיסַר אֶלְפֵי רְבוּא מְאַחְוִרִיָּה. כָּל הַנִּי מְשֻׁרְיִין נְהִירִין, מְגוּ
שְׁלֵהוּבָא חַד מְנַצְצָא. דְּנַפְקָא מְנִיָּה. וּבְהֵוָה שְׁלֵהוּבָא חֲקִיקָן אַתְוֹן
דְּשֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ, נְצִיצִין מְלֵהֲטִין מְגוּ הֵוָה שְׁלֵהוּבָא. וְכִלְהוּ כַּד

מסתכלאן בנהירו דאתון מחקקן גליפן, כלהו זעאין ודחלין, ונטלין לגבי ההוא נציצו דאתון.

ומגו שלהובא דא, נהרין אופנים אוחרנין, דנטלי ברתוכין אחרנין לתתא, גו אינון היכלין, דאינון משלבן דא בדא, כמה דאת אמר פאשר יהיה האופן בתוך האופן, כליל דא בדא, ועאל דא בדא, רישין ברישין, אלין באלין. ואנפין פרישן בסטרייהו.

וכלהו נטלין לגבי אנפין, בגו נהירו דמסתכלאן לגבי אינון אנפין. כד מסתכלאן למהך, חמאן ההוא נהירו דנהיר, לההוא אתר דנהיר, אזלין ונטלין כלהו. ואתון דשמא קדישא מחקקא, נהיר על כלא. ואיהו נטיל כלהו, גו ההוא רוחא עילאה, דנטיל כל משרין.

ומטטרו"ן רב ממנא, קאים בקיומא דההוא שמא קדישא, ונטיל לכל משרין ברזא דיליה, לארבע פניו, בארבע דיוקנין, גו ארבע סטרין דעלמא. ואיהו כליל שמא דאקרי שד"י. וכלהו קראן שמא דא, גבי שמא עילאה קדישא.

בידא דמטטרו"ן אתמסרו תריסר מפתחין עילאין, ברזא דשמא קדישא. וארבע מפתחין מנייהו, אינון ארבע רזין נהורין דמתפרשן. מפתחא חדא, איקרי אור נציץ, טמיר וגניז, לית ליה גוון. וההוא נציצו לא קיימא לאסתכלא, ולא אתחזי גוון, אלא נציץ נציצו לעיינין, ואגניז ולא אתיידע.

מפתחא תננינא, אור נהירו חידו לאסתכלא. לזמנין איהו חיוור, לזמנין ירוק, לזמנין לא דא ולא דא.

מפתחא תליתאה, איקרי אור זוהר, דזהיר ונהיר, איהו זוהר דנהיר לכל שאר נהורין. האי מרקמא בכל גוונין. האי אור איהו מההוא זוהר דהוא רקיע דעל גבי חיון, דכתיב (דניאל יב ג) פזהר הרקיע. כליל גו עשר שבילין, דנפקי מאינון ל"ב שבילין גניזין.

מפתחא רביעאה, איקרי אור דסוכלתנו, דיהב סוכלתנו בלבא למינדע ולאסתכלא ולקיימא על רזין עילאין. והאי אור דחדי לבא, יהיב נהירו דחכמתא וסוכלתנו, למינדע ולאסתכלא.

ואלין אינון ארבע מפתחין עילאין, דכל שאר מפתחין כלילן בהו. וכלהו אתמסרו בידא דהאי רב ממנא, מטטרו"ן. מארי רב כלהו גו רזין דמאריה, בגילופין דרזין דשמא קדישא מפורש.

על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו וגו', על ארבעת דאינון ארבע דתחותיהו, ואינון דתחותיהו, איקרון רבעיהן. כמה דאת אמר, (עי' שמות כג ה בתרגום) רביע תחות טועניה, ועל אינון דרביעין תחותיהו, כד אינון בעאן למיזל אזלין. דכל חד את ליה ארבע גלגלי אופנים, רביעין תחותיהו. ועל אלין רבעיהן אמר, בלכתם ילכו.

והיינו דכתיב, ובלכת החיות ילכו האופנים אצלם, ובהנשא החיות וכו' ינשאו האופנים. ואי אופנים רבעיהם דחיות, אצטרין למימר ובלכת האופנים. אלא מכאן דחיות נטלין לדנטלין לון, כגוונא דא ארון, נטיל למאן דנטיל ליה.

וברסייא קדישא נטלת לחיות. ואי איהי נטילת לון, זיעא דחיות ממה אתעביד. אלא זיעא דילהון, באסתכלותא למינדע ולאסתפלא ולאדבקא, במה דטמיר וגניז, ולא יכלין למיקם ביה. ועל דא איהו זיעא דילהון. אבל כל אינון דמתדבקאן בקדושה עילאה, אינון נטלין לאינון דנטלין לון. ורזא דא, על ארבעת רבעיהן בלכתם ילכו.

וגביהן וגובה להם. ורזא דגוונין דגופא, אתנהיר וסלקא בשיעורא (מרישא דבוצינא לרישא דבוצינא כשיעורא) דלתתא. ואסתחרא בארבע גוונין נציצין. גוון נהיר בנהירו, ברזא דחשמל לעילא, כד נהיר ואתגניז גו גונוני. גוון נציץ, (דף מז ע"א) דנציץ בנציצי. גוון זהיר, בזהיר דרקימו דרקינא עליהו. גוון מרקמא מכל גוונין, ואתכליל בכלהו, ודא איהו גופא מציינא בציינא, לאתפללא בכללא חדא.

וגובה להם, מסטרא דלעילא. ויראה להם, מסטרא דלתתא. וגובה להם, גובה שמים. ויראה להם, דחילו דדחיל ומבעית וארעיש כולא. דחילו דסחרא דלא לקרבא לקודשא. ואיהו דסחרא לון מסטרא דלתתא.

וגובה להם, בסליקו דחיו דגוונני שמים. בגין דגוונני שמים, ההוא רזא דכתיב, גובה שמים. ומאן איהו. ההוא דנטיל כל גוונין, מימינא ומשמאלא, וכד נטיל לון לגביה, איקרי גובה שמים.

ויראה להם, בחיו דההוא יראה לתתא, בסדורא דאינון גוונין להטין ומתפכין חיו דאשא דלא דקיק, כאשא דקיק לעילא

בְּחֶדְוָהָא. וְהָאֵי אִיהוּ דְקָא מְבַעִית לְכָלְא. וּבְגִין כְּד, וְגוּבָה לְהֶם,
מְלַעֲיָלָא. וְיִרְאָה לְהֶם, מִתְתָא.

וּגְבוּתָם מְלֹאוֹת עֵינִים, לְאֶסְתְּפְלָא בְּכָל סְטָרִין. וְאָף עַל גַּב דְּאִית
מְאָרֵי דְעֵינִים בְּחִיזוֹ לְאֶסְתְּפְלָא אַחֲרָנִין לְתַתָּא, אֲלִין בְּאִינוֹן
עֵינִין לְאֶסְתְּפְלָא אֲלִין בְּאִלִין בְּסַחְרָנוּ, לְקַמְיִיהוּ וּבְאַחֲוֹרָא, דְעֵינִין
סְחָרִין לְכָל סְטָרִין.

וּבְגִין כְּד חֲמָאן הֵכָא וְהֵכָא, בְּסְטָרָא דָא וּבְסְטָרָא דָא, חֲמָאן מַה
דְּהוּי, וּמַה דְּזִמִּין לְמַהוּי מְסְטָרָא דְאַחֲוֹרָא. וְהֵינּוּ דְכְתִיב,
סָבִיב. וְחֲמָאן מִימִינָא וְחֲמָאן מִשְׁמָאלָא. חֲמָאן מִימִינָא, בְּכָל אֲרַח
זְכוּ וּקְשׁוּט. חֲמָאן מִשְׁמָאלָא, בְּכָל אֲרַח דְלֹא קְשׁוּט וְלֹא קְיִימָא
בְּזָכוּ. וְעַל דָּא מְסַתְּפְלֵן בְּכָל סְטָרִין, וּבְדָא אִית לוֹן שׁוּלְטָנֵי וְסוּכְלָתָנוּ
עַל כּוּלָא, לְאֶסְתְּפְלָא בְּכָל הַנִּי סְטָרִין, מַה דְלֹא מְסַתְּפְלִין הֵכִי כָל
אִינוֹן אַחֲרָנִין.

וְעַם כָּל דָּא לֹא יְכַלִּין לְאֶסְתְּפְלָא לְעִילָא, וְלֹא אֲתִיְהִיב לוֹן רְשׁוּ
לְאֶסְתְּפְלָא. וְכַד בְּעָאן לְאֶסְתְּפְלָא, כְּלָהוּ מְרַתְתִי בְּדַחִילוֹ
בְּאִימְתָא בְּזִיעַ, וְכְלָהוּ קְרָאן בְּדַחִילוֹ סְגִי, בְּקַל רַב, (יחזקאל ג יב) בְּרוּךְ
כְּבוֹד ה' מִמְקוֹמוֹ.

וּגְבִיָּהֶם, וְלֹא כְתִיב מַהוּ, כְּמָא דְכְתִיב, לְכַתֵּר, וּגְבוּתָם מְלֹאֹת עֵינִים.
אֲלֹא גּוּפָא דְסְטָרָא דְמְסַתְּפְלָא לְגוּ, לְגַבֵּי נְקוּדָה סְתִימָא.
מַהוּ סְטָרָא אִית לוֹן גּוּבָה. וְכְלָהוּ מְסַתְּפְלִין לְגוּ, כְּמָה דְאֵת אָמַר
(מ"א ז כה) וְכָל אַחֲרֵיהֶם בִּיתָה.

אֲבָרְהָם אֲתִקְרִיב לְגַבֵּי רְזָא דְקְיִימָא, עַד דְסָלִיק בְּרְזָא עֵילָאָה לְעִילָא.
וְעַם כָּל דָּא לֹא זָכָה כְּיַעֲקֹב, דְיַעֲקֹב אִיקְרִי (בראשית כה כז) אִישׁ
תָּם. מַהוּ אִישׁ תָּם, רְזָא דָא כְּמָא דְאֲתַמֵּר, (דברים לג א) אִישׁ הָאֱלֹהִים,
מְאָרִיָּה דְבִיתָא. מִשָּׁה אִיקְרִי אִישׁ הָאֱלֹהִים, יַעֲקֹב אִיקְרִי אִישׁ תָּם, וְכָלְא
רְזָא חֲדָא.

אֲוִף הֵכִי וּגְבוּתָם, הֵהוּא דְקְיִימָא לְגוּ. כְּלָהוּ מְלִיִין עֵינִין לְאֶסְתְּפְלָא
לְבַר. וְאָף עַל גַּב דְלֹא מְסַתְּפְלָא לְגוּ, גּוּבָה לְהֶם, וּגְבוּתָם
מְלֹאוֹת עֵינִים.

וּבְלָכַת הַחַיּוֹת יִלְכוּ הָאוּפְנִים אַצְלָם וּבַהֲנֵשָׂא הַחַיּוֹת מְעַל הָאָרֶץ
יִנְשְׂאוּ הָאוּפְנִים, וְכְלָהוּ כְּפּוּם הֵהוּא רוּחָא, דְאָזִיל
וְשָׁלִיט עֲלֵיהּוּ.

על אשר יהיה שם הרוח ללכת, כתיב אל אשר, וכתיב על אשר. אלא רוח דא דנפיק מגו רוחא סתימאה, ודא איהו רוח קדישא, כד נפיק מגו ההוא טמירא דכורסייא, ובטיש בההוא דשרי עלוי, כדין כלהו נטלין כחדא לגביה, והיינו על אשר. אל אשר, דבטיש ביה ההוא רוחא, ולא שארי, אלא דנטיל לגביה, ונטלי כלהו לגבי ההוא סטרא.

על אשר יהיה שם הרוח ללכת, על ההוא אתר טמיר וגניז. דההוא רוחא עילאה שריא עלוי, כלהו מסתכלן לגביה, לאתוספא זיוא. ומההוא זיוא, אתוסף זיוא אינון קרני החיות. ואינון זיוא דלהיט ונציץ, לפום אסתכלותא דיקרא, דההוא רוח אחרא, דנפיק מהאי רוח קדמאה, דאיהו טמיר וגניז בגניזו יקרא.

דא איהו ברזא דשמא קדישא, דכליל ביה שם אהייה, שמא רבה ושליטא. מהאי שמא, זעאין ודחלין, ונטלין באימתא בזיע. ודא איהו שמא דשליט על רתיכא דא, ברשימו דתלת שמחן דכלילן ביה. ברזא דא אית שבעין שמחן מפורשין, שליטין על כל רזין וגניזין עילאין, די כל חילין ומשרין זעאן מנייהו, ונטלי בגניייהו. ברזא דא, כלילן כ"ב אתוון, וכלהו שבילין.

רוח אחרא דנפיק מהאי רוחא קדמאה, איהו דמתמן רזא דמהימנותא בכל סטרין. ודא איהו ברזא דשמא קדישא, דכליל ורשים עליה, שמא דאקרי יהויה, דנפיק ואתרשים מגו שם אהייה. ואף על גב דכלא ברזא חדא, אכל שם יהויה בנין אב, דאתבני משמא טמירא אהייה. ודא איהו רזא, דנפיק מרוחא קדמאה.

רוחא אחרא תתאה, דנפיק מגו רוחא דא, דא איהו ברזא דשמא קדישא כליל ביה שם אדני. שמא דא שליט, על חיות ואופנים לתתא.

והכי איהו רזא עילאה ותתאה. עילאה שם אהייה, שליט על אינון חיוון עילאין, ברזא דשמא קדישא דקאמרן. תתאה שם אדני, שליט על אלין חיוון תתאין לתתא.

ואינון חיות עילאין ואופנים עילאין, וחיות תתאין ואופנים תתאין. חיות עילאין, דקאמרן. אופנים עילאין, אינון רזא דכתיב

(שה"ש ה טו) שוקיו עמודי שש, ואופנים תתאין ברזא דלתתא, כמה דחיות ברזא דלתתא.

חיות עילאין ארבע. אופנים ארבע. פד מתחברא חד באינן רזא דחיות, כדין אינן ואופנים בחיבורא דההוא חד, אינן ארבע. וכן כגוונא דא לתתא, כלהו ברזא דא דארבע. חיות ארבע. אופנים ארבע. ואתפרשן לתתא ברזא דא. והכא בכלהו מתפרשן רזין עילא ותתא, ועל דא איקרי מרפכה. ואף על גב דלא חמא יחזקאל, אלא מגו רזא דלתתא אסתכי ברזא עילאה.

על אשר יהיה שם הרוח ללכת ילכו, רזא אהי"ה, כללא דכלא, שליט על חיות עילאין סתימין. ובגין כך אל אשר יהיה שמה הרוח ללכת, רזא הוי"ה בגין אב. כי רוח החיה רזא אדנ"י, למיהוי (דף מז ע"ב) סתימין רזין גו סתימין דרתיכא דא, למיהוי כלא כחדא ברזא חדא.

בלכתם ילכו, בלכתם דמאן. אי תימא דחיות, לאו. אלא ברזא דאלין תלת רוחין, תלת שמיהן, פד נצצי, נהרין ונפקין אלין חיון עילאין ותתאין. ובצעמדם יעמודו, פד אינן בחבורא חד, בלחישו כלהו קיימין. כדין אתעבידו תלת רוחין חד, תלת שמיהן חד, וקודשא בריך הוא איתגאי בגיאונתא על כלא.

ובהנשאם מעל הארץ ינשאו האופנים, בהסתלקות חיות, ברזא דרוחין עילאין, מעל הארץ, מלשמשא על רוחא תתאה, אינן אופנים מסתלקין מעהון, לאחזאה, דכלהו גופא חדא, ורזא חדא, בלא פירוודא מעמהון.

כי רוח החיה באופנים, רעותא דההיא חיה באופנים. דאף על גב דרעותא באינן חיות עילאין, רעותא יתיר באינן אופנים. תלתא, תרין גליין. וחד גניז. ואלין עבדין עובדא דרעו בההיא חיה. והיינו דכתיב ומעשיהם כעין תרשיש, כעין תרי שש דא ימינא ושמאלא, דאלין תרין מאינן שית. ועל דא כעין: כגוונא דילהון.

עד הכא רזא דחיות ברזא עילאה, כגוונא דא לתתא, ודמות על ראשי החיה רקיע. ודמות, דיוקנא לתתא, כגוונא דלעילא. דעד הכא אית רשו לפרשא, מכאן ולהלאה, מאן דחמי חמי, דלא אית רשו לאסתכלא. מהאי רקיע ולתתא, אית רשו למיחמא, ומהאי רקיע

ולתתא, אית רשו לאסתכלא. מאתר דאסתכלותא ולעילא, אתכפסיין שבילין ואורחין, לית עינא דאסתכל ביה, דכולא אתכפסיא.

ראשי החיה, אינון רתיכין. ארבע רישי נהורין לארבע זיווין. ואינון תריסר ירחין. ואינון תריסר מכילן, וחד דשלטא עלייהו, למהוי תליסר. ואלין איקרון ראשי שלטונין, שליטין נהירין לכלא.

(ב' רקיעין).

בחד, אית רזא דדיוקנין דלא אתחזון. ובחד, לית ביה דיוקנין, ולא גונון, ולא למנדע, ולא לאסתכלא, ולית מאן דיקום ביה. דא איהו רקיע עילאה טמירא, דגניז מה דגניז, ויהב חידו וקיימא לכלא.

ברזא דשם אהי"ה, שלימו דכל שמהן. רזא דרתיכא קדישא, ברזא דארבע זיוון דעלמא עילאה. רזא דארבע שמהן דכלילן בחד. תלת שמהן עילאין, וחד דאתחבר עמהון בכללא חד.

י"ה, רזא טמירא עילאה. כללא דכלא, רקיע עילאה טמיר דקיימא בגניזו. וחד ספירא גניזא טמירא דכלא עליה. האי איתאחד ולא אתאחד במה דלא אתיידע, ולא קיימא בסוכלתנו. רזא דכללא כללא דכלא. ברוף הוא וברוף שמייה לעלם ולעלמי עלמין. לתתא פד אתפשט שמא דא, איהו ו' באתריה דאלפא, ברזא חדא. פדין איהו רקיע לתתא, כגוונא דלעילא, וחד אבן ספירא לעילא על גבי ההוא רקיעא ודא איהו רזא ה' דאתפרשא שמא לתתא, ברזא יהו"ה.

ולזמנין דאתחבר בשמא דא את ו'. ואיהו כללא חדא, הוא ובית דינו וכלא חד, רזא דרזין גו שמהן קדישין.

נמוי על ראשיהם מלמעלה, רקיע פריש לעילא, דלא יכילין חיות למנדע ולאסתכלא, דכלא אחיד דא בדא, רזא דא סימנא בעלמא, בר נש לא יכיל למחמי לראשיה, ואף על גב דאיהו הוא, כל שכן מאן דסתים ביה.

האי רקיעא עילאה, לית ביה דיוקנא כלל. לית מאן דאסתכל מתמן ולהלאה, כולא סתים וחתים בגושפנקא. רקיע פריש על גבי רישי דחיון לעילא, מזונא דילהון נטיף מההוא רקיעא. ולתתא פלהו קיימין בקיומא, מתחות האי רקיע.

רקיע דא תליין ביה תלת שמהן לעילא, כמא דמתפרשא לתתא, קדוש, רחום, חנון, פנוי שמהן קדישין. סתימין לעילא ברזא דלתתא, כלא כגוונא דא מן דא.

אֵלִיין שְׁמָהֶן, גו רְזִי מְהִימְנוּתָא רְזָא דִּלְהוֹן. כָּל אֵינּוֹן כְּנֹוֵי שְׁמָהֶן, תְּלִיין בְּרְזָא דְשְׁמָהֶן קְדִישִׁין אֵלִין, דְּאִיקְרוֹן חִינּוֹן טְמִירִין, מְחַפְּיין עַל שְׁמָהֶן דְּלִגְאוּ, וּמַעֲפֹפִין בְּאֵלִין, וְאֶתְחַפְּיין בְּאֵלִין. קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אִיקְרִי בְּהוּ. וְדָא אֵיהוּ דְכְּתִיב, (שׁה"ש ה' ג) פֶּשֶׁטְתִי אֶת כְּתָנְתִי, לְאֶתְחַקֵּנָא לְגַבְהָ.

מֵהָאֵי רְקִיעַ וּלְתַתָּא, תְּלִיין אֵינּוֹן כִּינּוּיין, לְאֶתְחַפְּיָא בְּהוּ רְזָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא. מֵהָאֵי רְקִיעַ וְלַעֲלָא, לָא תְּלִיין כִּינּוּיין. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, וְתַחַת הַרְקִיעַ כְּנַפְיָהֶם יִשְׁרוּת אִשָּׁה אֶל אַחֻתָּהּ. בְּגִין לְאֶתְחַפְּיָא בְּהוּ אֵינּוֹן טְמִירִין עֵילְאִין בְּרְזִי שְׁמָהֶן קְדִישִׁין.

כְּנַפּוּם, כְּסוּיין לְאֶתְכַפְּסָא שְׁמָהֶן בְּטְמִירוּ. וּלְזַמְנָא דְאַתִּי, לָא יִתְכַפְּסָה רְזָא דְשְׁמָא קְדִישָׁא, דְכֻלְהוּ זְכָאָה קְשׁוּט יְנַדְעוֹן בְּאַתְגַּלְיָא, וְלָא מְגוּ כִּינּוּיין. וְרְזָא דָא כְּתִיב (ישעיה ל' כ) וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרִיךְ.

לְאִישׁ שְׁתִּים מְכֻסוֹת לְהִנָּה. תְּרִין אֵינּוֹן לְכָל חַד וְחַד לְאֶתְכַפְּסָא בְּהוּ. הֵהוּא דִּימִינָא, אֵית לִיהּ חַד דִּימִינָא וְחַד דְשְׁמָאֲלָא. לְהֵהוּא דְשְׁמָאֲלָא אֵית לִיהּ חַד דְשְׁמָאֲלָא. וְחַד דִּימִינָא. וְכֵן כְּלָהוּ כְּלִילֵן אֵלִין בְּאֵלִין לְאֶתְחַפְּיָא בְּהוּ.

גְּוִיתֵיהֶם, רְזִין דְּלִגְאוּ, בְּשְׁמָהֶן קְדִישִׁין. דְּמַנְיָהוּ רְזָא דְגוּפָא דִּלְהוֹן. וְעַם כָּל דָּא, אֵלִין כְּגוּוֹנָא דְאֵלִין. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל: אֵל, אֱלֹהִים, יְהוָה. דְּכְנַפְיָהֶם: גְּדוֹל, גְּבוּר, וְנוֹרָא. הָאֵי בְּרְזָא דְרְזִין לְעֵילָא, לְאַטְמָרָא כְּלָא בְּגַנְזוּ. לְתַתָּא קְיִימִין בְּחִיזוּ גְדַפִּין, גו שְׁעוּרָא, בְּחַמֵּשׁ מָאָה פְּרָסֵי דְשִׁיעוּרָא. וְאֵינּוֹן גְּדַפִּין בְּחִיזוּוּא.

הַכָּא אֵית חַמֵּשׁ קוּלוֹת, לְקַבֵּל חַמֵּשׁ עֵילְאִין סְתִימִין. דְכְּתִיב, וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנַפְיָהֶם כְּקוֹל מֵיִם רַבִּים כְּקוֹל שְׂדֵי בְּלִכְתָּם קוֹל הַמְּלָה כְּקוֹל מַחְנָה. קוֹל כְּנַפְיָהֶם, דְּהָא בְּאֵינּוֹן כִּינּוּיין אֵית שְׁמָא חַד, מֵהֵהוּא שְׁמָא דְאֵיהוּ מְאִינּוֹן שְׁמָהֶן דְּלִגְאוּ. וּמֵאֵן אֵיהוּ. אֵל. דְּהָא שְׁמָא דָּא אֲזַל בְּאֵינּוֹן כִּינּוּיין וְדָא אֵיהוּ שְׁמָא, כְּשְׁמָא דְמֵיִם רַבִּים. וּמֵהַכָּא אֶתְפָּרֵשׁ שְׁמָא דָּא לְתַתָּא.

כְּקוֹל שְׂדֵי, אֱלֹהִים. דְשְׁמָא אֶתְכַנֵּי בְּתַתָּא, וְאֶתְחַתֵּים בְּתַתָּא, אֵלֵק"י. קוֹל הַמְּלָ"ה, דָּא שְׁמָא דְאִקְרִי אֱלוּ"ה, וְשְׁמָא דָּא אֶתְכַנֵּי בְּבִי

דינא לתתא, באתר (דף מח ע"א) דזכותא שריא. כקול מחנה, דא שמא דייעקב שריא ביה. דכתיב, (בראשית לה ג) מחנה אלהים זה.

תו, קול דא, מחפיין חד גופא, לאפרשא דא מן דא, לאשתמודעא, ולאחתברא גופא חד הכא, וגופא חד הכא. כמה דאת אמר לאיש שתים חוכרות איש. מחברן איש, לאשתמודעא ולאפרשא דא מן דא.

ותריין אחרנין מחפיין לגוף, ושתיים מכסות את גויותיהנה. וכלהו גליפין מחקקן, באתון דרזא דשמא קדישא, בארבעין ותריין אתון. תחות תריין אבנין עילא ותתא, לאשתמודעא קודשא ברין הוא בשמיה ביקריה למחוי חד.

ארבעין ותמנייא רתיכין טמירין בגרמיהו, טמירין בסטרא דההוא אדם דשרייא על כרסייא, ברזא דארבעין ותמנייא אתון. ומאתן אחרנין גליפן בגרמיהו, לקבל שייפין דגופא, וכלהוין שלטין על כורסייא לתתא, כחושבן פקודי אורייתא, ברזא דזכור.

ההוא אדם נטיל לכל הני פקודי, ולכל הני רזין דשייפין דגופא, ואותיב ברזא דילהוין לגו כרסייא קדישא. ובהו אסתלקת כרסייא, בתלת מאה ושתין וחמשה פקודין אחרנין ברזא דשמור.

כרסייא עילאה, אפיק כל אינון, מגו חד מבועא טמירא גניזא דאתגניז דשלטא עליה. ההוא מבועא לית מאן דידע ליה ולית מאן דאסתכל ביה. עליה כתיב (איוב כח כא) ונעלמה מעיני כל חי ומעוף השמים נסתרה, (שם יג) לא ידע אניש וגו'.

דא בגלותא בתרא (מאורה) הזוהר ביה הנה ר"ז [אתון הזוהר הנה אתון ה"ה ר"ז] דאיהו אור דפורקנא בתרייתא. (תקוני זהר תקון כ"א דף נ"ג): אסתכם קודשא ברין הוא ושכינתה למעבד האי חבורא. על יד ההוא דאתגליא והרעיא מהימנא, וכניס בה עלאין ותתאין לאשכחא בה ניחא לשכינתא בגלותא, וחירו לה ולבנהא. הךא הוא דכתיב (תהלים פד) גם צפור מצאה בית דרור קו לה. ההיא דאתמר בה (ויקרא כה) ויקראתם דרור בארץ לכל יושביה. (תקוני זהר חדש דף ע"ב):

סדר הלימוד ליום כ אב [יום 315 בשנה]

וכתיב (מ"א י"ט) שש מעלות לפסא, אלין שית סיטרין לתתא, כגוונא דשית סטרין לעילא. שש מעלות לכורסייא תתאה. אלין ואלין, לא יכלין לאסתכלא ולמנדע, ליקרא דכרסייא דעלייהו. כל שפן למאן דשרי על כרסייא. כלהו באימתא בדתחילו, תחות כרסייא קיימין. נטלין כרסייא עלייהו, ולא ידעו, לאן אתר מתחבראן גופין, כמה דאת אמר, חוברות אשה אל אחותה כנפיהם, בגין לסלקא לה. וכדין כל אינון כינויין דמכסיין לשמהן קדישין, שלטין בשמיהו, ואקרי קודשא בריה הוא בכנוייא. **וכד** קיימא כרסייא בכינוייא דחדוה, באתר דאצטריף, כדין אינון חיון תרפינה כנפיהם, ולא שלטין באינון כינויין, וחדוה דילהון בההוא זמנא, דאינון כינויין תרפינה כנפיהם. דהא כדין קודשא בריה הוא אקרי בהון בשמהן אחרנין קדישין עילאין.

הדא הוא דכתיב, בעמדם, על קיומיהו. בעמדם, דלא נטלין. אלא דחדאן מחדוה דקדושא. ונהרין, מגו נהירו דנטלין מפורסייא. ועל דא כתיב, תרפינה כנפיהן. ושלטין שמהן אחרנין עילאין קדישין, דקודשא בריה הוא איקרי בהו.

וארא כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב וגו'. וארא, דהא אסתלק מניה ההוא חיוו, דחמי לפום שעתא. בגין כך אמר וארא, ולא כתיב ואראה.

כעין חשמל, ולא חשמל. כעין: כגוון מלהטא מנצצא, סלקא כגונוי. כעין: כגוונא דעינא דלא יכיל לאסתכלא באסתכלותא, אלא סתים ופקיחא פקיחא וסתים, הכי איהו חשמל. **ואית** חשמל סתים, דלא אתחזי כלל, אלא מגו מראה סתימא, דלית מאן דיכיל לקיימא ביה, ולא שתמודעא ביה כלל. ואית חשמל דקיימא כגוונין, גו נציצו לאנהרא ולאסתכלא לפום שעתא. ודא איהו לתתא, דהא לעילא לא כתיב וארא, אלא ואראה. ודא חשמל דאתחזי כגוונין, גוון ארגוונא, ירוק, אדם, לבן. סלקא דא, ונחתא דא. נציץ ולהיט, סלקא ונחתא.

ובגין כך כתיב, כעין חשמל, ולא כתיב וארא חשמל, ולא וארא החשמל, דלאו איהו חשמל, אלא כגוונא דליה. כגוון

דַּאֲתַחְזִי, הָכִי גְוּוֹנִי. חֲשַׁמֶּל דָּא אִיהוּ נְהִירוּ, דְּנָקִיט נְהִירוּ בְּגוּיָה,
הֵהוּא נְהִירוּ דַּאֲתַחְזִי בְּאִינוֹן נְצִיצִין, נְהִירוּ אֲחֶרָא דְקִיק, זְהִיר
וְנְצִיץ יִתִּיר אִית בְּגוּיָה, וְהֵאִי דְקֶאֱמֵר הָכָא, לָאוּ אִיהוּ חֲשַׁמֶּל, אֶלָּא
כְּעִין חֲשַׁמֶּל.

בְּחִיזוּ דְקַדְמָאָה מַה כְּתִיב. וְאֵשׁ מִתְּלַקַּחַת וְנוֹגַהּ לוֹ סָבִיב, וּלְבַתֵּר,
וּמִתּוֹכָהּ כְּעִין חֲשַׁמֶּל. וְהָכָא בְּקַדְמִיתָא כְּעִין חֲשַׁמֶּל, וּלְבַתֵּר
כְּמַרְאָה אֵשׁ בֵּית לָהּ סָבִיב, מְאֲמָצְעִיתָא דְגּוּפָא לְעִילָא, וּמְאֲמָצְעִיתָא
דְּגּוּפָא לְתַתָּא.

וּתְלַת גְוּוֹנִין הָכָא, חֲשַׁמֶּל בְּקַדְמִיתָא. וּלְבַתֵּר אֵשׁ לְגוּ מִינָהּ. וּלְבַתֵּר
נוֹגַהּ. וְאִינוֹן רְזִין גְּלִיפִין גּוּ שְׁמָא קְדִישָׁא. אַדְנִי בְּקַדְמִיתָא,
כְּעִין חֲשַׁמֶּל. אֱלֹהִים לְבַתֵּר, כְּמַרְאָה אֵשׁ בֵּית לָהּ. יְהוּ"ה לְגוּ מְכוּלָּא,
וְנוֹגַהּ לוֹ. וְכִלְהוּ תְּלַת גְּלִיפָאן, גּוּ הֵאִי רְזָא, כְּלִילֵן בְּחַד, לְמַהוּי כּוּלָּא
חַד דָּא בְּדָא. וְעַל דָּא יְחֻזְקָאֵל אֶסְתַּכַּל לְעִילָא, וְאֶסְתַּכַּל לְתַתָּא, גּוּ
מְהִימְנוּתָא, בְּרִזִין עִילָאִין. מְמַרְאָה מְתַנְיוּ וְגו'.

המשך פרשת יתרו

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֵר. אִיהוּ בְּלַחְדוּדֵי
בְּדִיבּוּרָא חֲדָא וְהָא אֹוקִימְנָא, אֲנַכִּי וְלֹא יְהִיָּה לָךְ בְּדִיבּוּרָא
חֲדָא אֲתַאֲמְרוּ.

וְכִי הִנֵּי, וְתוּ לֹא, אֶלָּא הִנֵּי כְּלָלָא דְכָלָא, הִנֵּי כְּלָלָא דְכָל אֹורִייתָא וְהָכִי
נְמִי זְכוּר וְשְׁמוֹר. וּבְגִין דְּזְכוּר וְשְׁמוֹר אִינוֹן כְּלָלָא דְכָלָא, נְקֻט הִנֵּי
דְאִינוֹן כְּלָלָא. זְכוּר וְשְׁמוֹר. אֲנַכִּי, זְכוּר. לֹא יְהִיָּה לָךְ, שְׁמוֹר. וְכָלָא
בְּדִיבּוּרָא חֲדָא.

מֵאִי בְּדִבּוּרָא חֲדָא. הָכִי הוּא וְדָאִי, בְּדִיבּוּרָא חֲדָא וְלֹא בְּתַרְיִן. בְּגִין
דְּהֵאִי דְבוּר, אִיהוּ אֲתַכְּלִיל מְכֻלְהוּ קְלִי. וְאִיהוּ דְהוּהָ אָמֵר
בְּתוֹקְפָא וְחִילָא דְכֻלְהוּ, דְכָל חַד וְחַד הוּא בְּטַשׁ בֵּיהּ בְּלַחֲשׁוּ, וְאִיהוּ
הוּהָ אָמֵר.

וּבְגִין דְכֻלְהוּ הוּוּ בְּלַחֲשׁוּ וְלֹא אֲשַׁתְּמְעוּ, כְּתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים, וְלֹא
כְּתִיב וְכָל הָעָם שׁוֹמְעִים, בְּגִין דְלֹא אֲשַׁתְּמְעוּ כְּלָל, אֶלָּא כֻלְהוּ
הוּוּ אֲתַיִין, וְכָל חַד וְחַד נְשִׁיק לְהֵאִי דְבוּר בְּלַחֲשׁוּ, כְּמֵאן דְנְשִׁיק
בְּחֻבִיבוּ דְרַחֲמֵימוּתָא, וּלְבַתֵּר הֵאִי דְבוּר פְּרִישׁ, וְאָמֵר מְלָה, וְאֶכְרִיז לָהּ.

וַעֲלֵ דָא כְּתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, דְּאִינוּן כְּלָלָא
דְּזִכּוֹר וְשְׁמוֹר אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָּךְ. אָנְכִי כְּלָלָא דְכָל פִּיקוּדֵי
אוּרִייתָא, דְּאִינוּן בְּכָלֵל זְכוֹר, וְאִיקְרוּן מְצוֹת עֲשֵׂה. אָנְכִי כְּלָלָא דְדְּכַר
וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא.

וּמֵאֵן דְּאָמַר דְּאִיהוּ רְזָא דְכוּרְסִיָּא, לָאו אִיהוּ כּוּרְסִיָּא בְּלַחֲוֹדָהּ, וְלָאו
הָכִי, דְהָא רְזָא דְזְכוֹר אִיהוּ, וְאִיהוּ דְכוּרָא. אָבֵל אָף עַל גַּב
דְּאִיהוּ דְכוּרָא, כְּלָלָא דְדְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא אִיהוּ.

וְאָף עַל גַּב דְכָלָא שְׁפִיר, אָבֵל אָנִי, דָּא רְזָא דְכְּרִית קְדִישָׁא, יְסוּדָא
דְעֵלְמָא. כ' אֶתְכְּלִיל בְּגוּיָה, דָּא אִיהוּ רְזָא דְנוֹקְבָא. וּבְכָל אַתְר
כ', דָּא אִיהוּ נוֹקְבָא דְאִקְרִי כְּתֵר.

וּבְגִין כָּךְ (דף מח ע"ב) כְּלָלָא אִיהוּ כְּחֻדָּא, רְזָא דְדְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא, וְכָלָא
אִקְרִי זְכוֹר, דְהָא דְכַר לָאו אִיהוּ בְּלַחֲוֹדוּי, וְנוֹקְבָא אוּף הָכִי לָאו
אִיהוּ בְּלַחֲוֹדָהּ, וְלְעֵלְמִין לָא אֶתְפְּרִשְׁן דָּא מִן דָּא. זְכוֹר אֶתְיָא
בְּנוֹקְבִיָּה, שְׁמוֹר אֶתְיָא אוּף הָכִי בְּרְזָא דְוָאוּ, דְּאִיהוּ דְכוּרָא. בְּגִין
דְלָא מִתְפְּרִשְׁן דָּא מִן דָּא.

אָנְכִי כְּלָלָא דְדְּכַר וְנוֹקְבָא כְּחֻדָּא, וְכָלָא אִיקְרִי זְכוֹר. מֵאִי טַעְמָא,
בְּגִין דְּאִיהוּ נְטִיל לְנוֹקְבָא, וְאֶכְלִיל לָהּ בְּגוּיָה. וְעַל דָּא לָא
אִידְכַר אֱלָא אִיהוּ בְּלַחֲוֹדוּי. וְכַד אִיהוּ אִמְשִׁיכַת לְבַעֲלָהּ בְּהֻדָּהּ, וְאֶתִי
אִיהוּ לְגַבָּהּ, כְּמָה דָּאֶתְ אִמֵּר (שה"ש ג ד) עַד שֶׁהִבְאִתִּיו אֶל בֵּית אִמִּי, כְּדִין
אִיהוּ נְטִילָא שְׁמָא, וְכָלָא אִיקְרִי שְׁמוֹר. מֵאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּאִיהוּ
אִמְשִׁיכַת לִיָּה לְגַבָּהּ, וְנְטִילַת לִיָּה. כְּדִין כָּל בֵּיתָא קְיָיֵמָא בְּרִשׁוּתָהּ,
וְלָא אִדְכַר אֱלָא אִיהוּ בְּלַחֲוֹדָהּ, וְלְעֵלְמִין לָא מִתְפְּרִשְׁן דָּא מִן דָּא.

אָנְכִי, רְזָא דְרְזִין לְיַדְעֵי חֲכָמָתָא. בְּהֵוָה שְׁעֵתָא דְאֵלִין אַתְוּוּן נְפָקוּ
בְּרְזָא דְכְּלִיל כְּחֻדָּא, נְפָקָא בּוּצִינָא לְגַלְפָּא מִשְׁחָתָא. מְדִיד
בְּסִטְרָא דָּא עֲשֵׂר אִמִּין, וְנְפָקוּ זִיקִין, בְּזִיקִין שְׁבַעִין וְתַרְיַן. וְאֶתְלַהֲטֵן
שְׁבִיבִין, נְצִיצִין סְלָקִין וְנַחֲתִין. לְבִתֵּר, אֶשְׁתַּכְּכוּ, וְקָאִימוּ בְּסִלְיָקוּ
לְעֵילָא לְעֵילָא. מְדִיד בְּסִטְרָא אַחְרָא עֲשֵׂר אִמִּין, וְנְפָקוּ אוּף הָכִי זִיקִין,
בְּהֵוָה גּוּנָא קְדָמָהּ, וְכֵן לְכָל סִטְרִין.

אֶתְפְּשָׁטָא בּוּצִינָא וְסִחְרָא סְחוּר סְחוּר, וְאֶתְלַהֲטוּ שְׁבִיבִין נְצִיצִין,
וְסִלְיָקוּ לְעֵילָא לְעֵילָא, וְאֶתְלַהֲטוּ שְׁמִיָּא. וְכָל חֵיילִין
עֵילָאִין כְּלָהוּ, אֶתְלַהֲטוּ וְאֶתְנַצִּיצוּ כְּחֻדָּא.

סַחְרָא בוֹצִיצָא לְבַתֵּר מִסְטָרָא דְדָרוּם וּמְדִיד וְסַחְרָא מִתְמַן לְמִזְרַח, וּמִמְזִרַח לְצָפוֹן, עַד דְּאִסְחַר וְתַב לְסְטָרָא דְדָרוּם כְּדַבְקַדְמִיתָא.

לְבַתֵּר מִתְגַּלְגֵּלָא בוֹצִיצָא לְאִסְתְּלָקָא, וְזִיקִין וְשִׁבְיִין אֲשֵׁתְכֹכוּ, וְכַדִּין נְפָקוּ אֵלִין אַתְוּוֹן מִחֻקְקִין מִתְלַהֲטִין נְצִיצִין, כְּדִהֲבָא כַד אַתְלֵהִיט בְּנְצִיצוּ. כִּהֲאִי אוּמְנָא כַד מְצַרְף כְּסָפָא וְדִהֲבָא, וְאַפִּיק לִוֵּן מְגוּ אֲשָׁא מְלֵהֲטָא, בְּרִיר וְצַרְיָף כּוּלָּא. הֲכִי נְמִי נְפָקִי אַתְוּוֹן, צַרִּיפֵן בְּרִירֵן מְגוּ מִשְׁחַתָּא דְבוֹצִיצָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים יח כא) אָמַרְתָּ ה' צְרוּפָה. כְּמֵאן דְּמְצַרְף כְּסָפָא וְדִהֲבָא.

כַּד נְפָקוּ אֵלִין אַתְוּוֹן, נְפָקוּ כְּלֵהוּ צַרִּיפִין, מִחֻקְקִין, בְּרִירֵן, נְצִיצִין, מְלַהֲטִין. וְיִשְׂרָאֵל כְּלֵהוּ הוּוּ חֻמָּאן לִוֵּן דְּהוּוּ פְּרַחִי בְּאַוּרָא, וְאַזְלִין לְכָל סְטָרִין, וְאַתּוּ וּמִתְחַקְקִין עַל לוּחֵי אֲבֻנֵיא.

וְתָא חֲזִי כַד הוּוּ נְפָקִי אֵלִין אַתְוּוֹן בְּרָזָא דְכְּלָלָא דְדָכַר וְנוֹקְבָא, בְּרִירֵן מִחֻקְקִין. חַד אֶת הָהוּ סְלִיק עַלִייהוּ, דְּהוּוּ רְשִׁים וְגַלְיָף לְהַנִּי אַתְוּוֹן, וּמְעַטֵּר לִוֵּן, וְהֵהוּא אֶת אֲזִיל בְּכוּלְהוּ, מִרִּישָׁא (נ"א מְרִזָּא) דְּבוֹצִיצָא אַתְגַּלְיָף. וְהֵהוּא אֶת אִיהוּ אוּת ו', דְּהוּוּ סְלִיק עַל כָּל אַתְוּוֹן אַחֲרָנִין, וְגַלְיָף לִוֵּן עַל כָּלָא.

וְרִזָּא דָּא, וְכָל הָעַם רוֹאִים אֶת ה"קוֹלוֹת וְאֶת ה"לְפִידִים וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר. אֶת הַקּוֹלוֹת, אֵלִין אֵינּוֹן אַתְוּוֹן אַחֲרָנִין, דְּהוּוּ נְפָקִין מְאִינוֹן קוֹלוֹת כְּדַקְאֻמְרָן, וְאַתְחַזִּין בְּאַוּרָא לְעֵינֵיהוֹן דְּכָלָא.

דְּכְתִיב אֶת הַקּוֹלוֹת, וְלֹא כְתִיב וְכָל הָעַם רוֹאִים הַקּוֹלוֹת, אֲלֵא אֶת הַקּוֹלוֹת, אֵלִין אֵינּוֹן אַתְוּוֹן דְּהוּוּ נְפָקִי מִנִּייהוּ. וְאֶת קוֹל הַשּׁוֹפָר, דָּא אֶת ו', דְּהוּוּ סְלִיק עַל כָּל אַתְוּוֹן, וְגַלְיָף לִוֵּן, כְּמֵא דְאִיתְמָר. בְּגִין דְּרָזָא דָּאֵת ו' אִיקְרִי קוֹל הַשּׁוֹפָר, וּבְגִין כֶּךָ כְּתִיב רוֹאִים. וְכַד שְׁמַעוּ לֹא שְׁמַעוּ אֲלֵא קוֹל מִלּוּלָא חֲדָא, דְּכְתִיב (דברים ד יב) קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים, הֵהוּא קוֹל דְּאִיקְרִי דְּבָרִים, דְּהוּוּ הָהוּ אָמַר מְלֵה בְּלַחֲדוּדֵי.

וְאֵת עַל גַּב דְּכָל יִשְׂרָאֵל חֲמוּ יְקָרִיָּה דְקוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לֹא הוּוּ חֻמָּאן, אֲלֵא כְּמֵאן דְּחֲמִי מְגוּ עֲשֵׁשִׁיתָא, וְהוּוּ מִסְתְּכַלֵּן לְמַנְדַּע חֻכְמָתָא בְּאִינוֹן אַתְוּוֹן דְּהוּוּ נְפָקִי. וְהוּוּ חֻמָּאן נְהִירוּ דְנְהִיר מְגוּ נְהִירוּ אַחֲרָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (שם ד טו) כִּי לֹא רָאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה.

אַנְכִי רָזָא דְזָכוֹר, רָזָא דְדְכוּרָא, דְּבִטְשׁ וְאַנְהִיר לְדְבוּר, וְנְפָקִי אֵלִין אַתְוּוֹן לְאַתְעֻטְרָא, וּבְאֵלִין אַתְוּוֹן הוּוּ חֻמָּאן, וְהוּוּ שְׁמַעִין מְלֵה

דַּאֲקְרֵי אָנְכִי, דַּאִיהוּ אֶסְתַּכְלוּתָא הוּוּ חֲמָאן מְנִייהוּ. שְׁמִיעָה דְתִיבּוּתָא
דִּילְהוֹן, הוּוּ שְׁמַעִין.

דְּכַתִּיב קוּל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הוּא שְׁמִיעָה, לְמַעַבְד דְּבָרִים,
מֵאִינוּן אַתְוּוֹן דְּהוּוּ חֲמָאן. וְאַף עַל גַּב דְּקוּל דְּבָרִים
אִיהוּ, וְאִיהוּ הָוָה מְמַלֵּל, לָא הָוָה מְמַלֵּל אֱלָא מְלָה, דַּאִינוּן אַתְוּוֹן,
כְּמָא דַּאִיתְמַר.

אָנְכִי הֲכָא אִיהוּ רְזָא כְּלָל. וּפְרַט, יְהוּ"ה אֱלֹהֵיךָ. ה', רְזָא דְזִכּוֹר.
אֱלֹהֵיךָ, רְזָא דְשְׁמוֹר. וְעַל דָּא הֲכָא כְּלָל וּפְרַט, וְאוֹרִייתָא בְּרְזָא
דָּא מִתְעַטְרָא. בְּכָלֵל וּפְרַט, כְּלָלָא דְכָל אוֹרִייתָא. וְכָל פְּקוּדֵי אוֹרִייתָא.
בְּגִין דַּאִיהוּ כְּלָלָא דְזִכּוֹר וְשְׁמוֹר כְּחָדָא.

כְּמָא דַּאוּקִימְנָא בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה, בְּגִילּוּפָא דְעֵיטוּרָא דַּאֲתוּוֹן. אָנְכִי:
א"י דְכָר. נ"כ נּוֹקְבָא. וְשְׁפִיר אִיהוּ, וְהִכִּי קָאָמַר, אָנִי דְכָר
וְנוֹקְבָא כְּחָדָא, דְהָא נו"ן כְּפּוֹפָה אִיהִי נּוֹקְבָא בְּכָל אַתְרַ. אוּף הֲכָא
אָנְכִי כְּלָא כְּחָדָא.

אֲמַאי נֶקֶט אָנְכִי, וְלֹא אָנִי. אֱלָא נ"כ תְּרֵי נּוֹקְבֵי אִינוּן, וְתַנְיִנְן, כְּגוּוּנָא
דְשְׁכִינָה לְתַתָּא, אוּף הֲכִי שְׁכִינָה לְעֵילָא. וְכָלָא אֲשַׁתְּכַח בְּמַלְת
אָנְכִי, בְּחִיבוּרָא חָדָא. אָנְכִי כְּלָלָא דְזִכּוֹר, רְזָא דְכָל מְהִימְנוּתָא, כְּלָלָא
דְעֵילָא וְתַתָּא. יו"ד: לְעֵילָא לְעֵילָא, רֵאשִׁיתָא דְכָל מְהִימְנוּתָא. נ"כ:
תְּרִין נּוֹקְבֵי, עֵילָאָה וְתַתָּאָה, תְּרִין עֲלָמִין עֵילָא וְתַתָּא. א: רְזָא דְקוּ
אֲמַצְעִיתָא, דְנָטִיל מְכָל סְטְרִין, מְעֵילָא וּמְסְטְרוּי. וְעַל דָּא הֲכָא
אֲשַׁתְּכַח כָּל רְזָא דְמְהִימְנוּתָא.

וּבְגִין דְהֲכָא תְלִיא כְּלָא, בְּחִיבוּרָא חָדָא, בְּכָלֵלָא חָדָא, שְׁאֲרֵי
בְהֵאֵי מְלָה, לְאַעְטְרָא רְזָא דַּאוֹרִייתָא בְּמְלָה דָּא אָנְכִי,
כְּלָלָא דְכָלָא. ה' אֱלֹהֵיךָ, פְּרַטָּא דְכָלָא, שְׁמָא שְׁלִים, דַּאֲתַגְלִיף
עֲלֵייהוּ דִישְׂרָאֵל תְּדִיר.

תָּא חֲזִי (בְּרֵאשִׁית ב ד) ה' אֱלֹהִים, שֵׁם מְלָא, עַל עוֹלָם מְלָא. דְקִימְמָא
אִיהוּ בְלַחְוּדוּי, וְאַתְעַטִיר בְּגוּיָה. בְּגִין דְלֹא אֲשַׁתְּכַח בְּהֵוּא (דף
מט ע"א) זִימְנָא עֲמָא וְלִישָׁן, עַל מַה דַּאֲתַעַטֵר. וּבְגִין כֶּךָ הָוָה מִתְעַטֵר
בְּגוּיָה, וְאֲקֵרִי ה' אֱלֹהִים.

בִּיּוּן דַּאֲתוּ יִשְׂרָאֵל, וְקִימּוּ עַל טוּרָא דְסִינֵי, וְקַבִּילוּ אוֹרִייתָא, כְּדִין
אַתְעַטֵר שְׁמָא שְׁלִים עֲלֵייהוּ דִישְׂרָאֵל, וְאִקְרֵי אֱלֹהֵיךָ. וְכַד אָמַר

מִשֶׁה (דברים וד) ה' אֱלֹהֵינוּ, בְּגִין דְּאִיהוּ שְׂבָחָא דְיִשְׂרָאֵל, וְעַמִּיה אֶהְרֵן כְּהֵנָּא רַבָּא, וּבְנוֹי דְּמִשֶׁה מְסַטְרָא אוּחְרָא. בֵּיה הָוּה מִתְעַטֵּר שְׂמָא שְׁלִים יִתִּיר מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַל דָּא הָוּה אָמַר ה' אֱלֹהֵינוּ.

וְעַם כָּל דָּא אֶכְלִיל עַמִּיה לְכָל יִשְׂרָאֵל, דְּלֹא כְּתִיב ה' אֱלֹהִים, אֶלֹּא ה' אֱלֹהֵינוּ, כְּלָא כְּחָדָא, לְאַתְעַטְרָא עַלְיֵיהּ. וְעַל דָּא אֶתְעַטְרֵן יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינִי, לְמַהְוִי שְׂמָא שְׁלִים מִתְעַטְרָא עַלְיֵיהּ כְּחָדָא, דְּהָא מִקְדָּמַת דְּנָא לָא אֶקְרִי ה' אֱלֹהֵיהּ, אֶלֹּא ה' אֱלֹהִים.

כִּיּוֹן דְּקִבְלִינּוּ יִשְׂרָאֵל אוּרִייתָא, ם סְתִימָא דְהָוּה אֶסְתִּים בְּגוּיָה, בְּהִיָּא שְׁעַתָּא אֶתְפַּתַּח, וְאַתְמַשְׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְלֹאֶתְעַטְרָא עַלְיֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל. וּמִן אוּת ם אֶתְפַּתַּח וְאַתְמַשְׁךְ לְאַנְהָרָא לְתַתָּא, וְאַתְעַבִּיד דְּ.

וְעַל דָּא תְּנִינָן בְּרִזָּא דְאַתְנוּן, שִׁיעוּרָא דְאַת דְ, כְּשִׁיעוּרָא דְסְתִימוּ דְם' סְתִימָא. וּמְשִׁיכוּ דְאַת נו"ן לְתַתָּא, כְּשִׁיעוּרָא דְכַפְלָתָא דְנו"ן כְּפּוּפָה. דְּהָא כְּלָא בְּרִזָּא חָדָא. וְכָלֹא הָוּה נְפִיק מֵהֵוּא קוּל דְּבָרִים דְּקֶאֱמַרְן, דְּכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאֹמֶר.

סתרי תורה

וּתְלַת דְּלֹא עֶבְרִין, הָאִי אִיהוּ בְּאֵת פ' וְאַת א', וְכָלֹא פ"א בְּאַשְׁלֻמוּתֵיהּ. אֶת ר' לִית בֵּיה כָּלֹל.

שְׁעֵרוֹי אוּכְמִין, תְּלִיין וְלֹא שְׁעִיעֵן. דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּשִׁתִּיק תְּדִיר. אֶבֶל פְּקִיחָא אִיהוּ, מְאַרִי דְלִישְׁנָא בִישָׂא, מְלוֹי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל רְבֵרְבָן, אֶצְלַח וְלֹא אֶצְלַח, מְאַרִי קֶטְטָא בְּבִיתֵיהּ, לָא חִישׁ לִיקְרָא דְבַר נֶשׁ, חַד בְּפּוּמִיה וְחַד בְּלַבִּיהּ, הַפְּכַפְךְ בְּלִישְׁנֵיהּ, גְּבִינִין דִּילֵיהּ סוּמְקִין זְעִיר.

וְאִי קְמִיטָא תַּחוּת עֵינֵיהּ רַב, וְאַזִּיל עַד חוּטְמָא מְסַטֵּר יְמִינָא, וְתֵרִין תַּחוּתֵיהּ, חַד מְנִיְהוּ זְעִיר מְאוּחְרָא, דָּא שְׂכִיב בְּנִדָּה מִיּוּמִין זְעִירִין, וְחוּבִיה רְשִׁים בֵּיה רְשִׁימִין אֲלִין.

בֵּין כְּתַפּוּי אִית לֵיה רוּשְׁם חַד, וְאַרְבַּע שְׁעֵרִין בֵּיה, חַד מְנִיְהוּ בְּאַמְצַעִיתָא רַב וְתַלִּי, וְתַלַּת אַחְרָנִין זְעִירִין. וְעַד לָא הָוּה עֶבְרִיה דָּא, הָוּוּ תַלַּת זְעִירִין, וְחַד דְּאַתְרֵשְׁם בֵּיה דְּקִיק וְזְעִיר מְכַלְהוּ. הָהוּא רוּשְׁם הָוּה בֵּיה מִקְדָּמַת דְּנָא אוּכְם, וְאַיְנוּן שְׁעֵרִין חֲוּרִין כְּלָהוּ. הִשְׁתָּא לָאוּ הָכִי, אֶלֹּא רוּשְׁם אוּכְם, וְחַד סוּמְקָא כְּרְשִׁימוּ דְטוּלְפָחָא בְּאַמְצַעִיתָא. וְהוּא שְׁעָרָא דְאַתְרַבִּי בֵּין אַחְרָנִין, רִישִׁיה סוּמְקָא,

וְדֹאשְׁתָּאֵר חִינּוּר. אִי תֵב בְּתִיבְכָתָא, תְּשַׁכַּח בְּעִינֵיהּ יְמִינָא חַד חִינּוּרָא,
חִינּוּר גּוּ הֵהוּא אוּכְמָא.

בְּמִצְחֵיהּ תֵּלַת שְׁרֵטוּטִין עֲבָרִין, וְתָרִין דְּלָא עֲבָרִין. הֵהוּא רוּשָׁם
אוּכָם, וְסַחְרָנִיָּה חוּטָא סוּמָק, וּבְגוּ הֵהוּא חוּטָא, חַד
שַׁעְרָא דְקִיק זְעִיר, וְתֵלַת שַׁעְרִין בְּאִמְצָעִיתָא, כְּלֵהוּ כְּחָדָא. זְעִירָא
יְחַכֵּם בְּאוּרֵייתָא, יוּלִיף, וְלָא יִצְלַח בְּעוּבְדוּי.

וְאִי יְרוּקָא דְעִינָא לָא אֶצְטַבַּע כָּל כְּךָ, וְעִינֵיו אֶכְמִין, וְחַד חוּטָא סוּמָק
זְעִיר, אֶעְבֵּר בֵּין אֵינוֹן גְּוֹנִין. כְּדִין אִיהוּ בְּאֵת פ' בְּשְׁלִימוֹ, וּבְאֵת
ר' בְּלַחְדוּדֵי.

בְּמִצְחֵיהּ תְּשַׁכַּח שֵׁית שְׁרֵטוּטִין, תֵּלַת עֲבָרִין, וְתֵלַת לָא עֲבָרִין.
שַׁעְרֵיהּ תְּקִיף וְלָא כָּל כְּךָ, תְּלִי וְלָא תְּלִי. הֵאִי אִיהוּ
בְּשְׁלִימוֹ לְכָל בַּר נֶשׁ. קִמְצָן אִיהוּ, לֵית בֵּיהּ חִידוֹ, וְאִפִּילוּ בְּחַדְדָּהּ לָא
אֶתְחַזִּי. בְּדוּוֹנָא אֶתְחַזִּי.

אֲטִיִּים אוּדְנִיָּה שְׁמַא לִיהּ. בְּשִׁינוּי אֵית תֵּלַת רְבָרְבִין מְלַעֲלָא, וְיִהְיִין
לוֹן דּוּכְתָא אֵינוֹן דְּלִתְתָא, מְהִימְנָא אִיהוּ וְלָא כָּל כְּךָ.

אֲנַפּוּי אַרְיִכִין, וְלָא שְׁפִירִין, קָלִיָּה כְּאִיתְתָא, וּמְלוּי כְּאִיתְתָא, מְקַנַּח
פּוּמִיָּה בְּמְלוּי, אֶפְתַּח אֶצְבָּעָן דִּידוּי בְּמִלּוּלִיָּהּ. כַּד אָזַל,
אֶקְדִּים לִיהּ בְּלִיתָא דְפֶרְסָא, דְּלָא יְחֻוב בַּר נֶשׁ לְגַבִּיָּהּ, עָלִיָּה כְּתִיב,
(דברים כד ד) כִּי תוֹעֵבָה הִיא לִפְנֵי ה'.

עֵינִין יְרוּקִין, וְאֵלִין סִימְנִין בֵּיהּ, וְאֲנַפּוּי אַרְיִכִין שְׁפִירִין, שַׁעְרוּי
אוּכְמִין וּמְרִיטִין מְלַעֲלָא בְּרִישִׁיָּה. רִישִׁיָּה רַב, כַּד אָזַל
כְּפִיף רִישִׁיָּה, קָרִיצִין דְעִינֵיו כְּקַדְמָאָה, עָלִיָּה כְּתִיב (משלי א טו) מִנַּע
רְגֵלְךָ מִנְּתִיבְתֶם.

עֵינִין רְבָרְבִין וִירוּקִין, דָּא אִיהוּ בְּתָרִין אֶתְוֹן, ר' פ"א, חַד יְחִידָא,
וְחַד בְּשְׁלִימוֹ. בְּמִצְחוּי שְׁרֵטוּטָא חָדָא, דְּאָזַל וְעֵבֵר מְסָטֵר
לְסָטֵר, וְתֵלַת אֶחְרָנִין אֵית דְּלָא עֲבָרִין. מִצְחֵיהּ רַב. קָרִיצִין דְעַל עִינוּי
לָאוּ רְבָרְבִין. בְּדִיקְנִיָּה שַׁעְרָא טְפִי. דָּא בְּאֲנַפּוּי שְׁפִירִין סוּמָק, שַׁעְרֵיהּ
שַׁעֲיַע וְלָא כָּל כְּךָ. דְּחִיל חֲטָאָה אִיהוּ, רְחִים אוּרֵייתָא אִיהוּ, רְחִים
לְאֵינוֹן דְּמִשְׁתַּדְּלִין בָּהּ, חָדִי בְּכֵלָא, עֵבִיד טִיבוּ לְכֵלָא, כְּדִיבָא
לְתוֹעֲלִתִיָּה, מְהִימְנָא אִיהוּ לְרִזִּין דְּאוּרֵייתָא, טַב אִיהוּ לְמַלִּין דְּעֵלְמָא,
מֵאֵן דָּאשְׁתַּתֵּף בְּהִדְיָה לָא אֶצְלַח, לָא אִיהוּ, וְלָא אֶחְרָא. אֶצְלַח אִיהוּ
בְּלַחְדוּדֵיהּ, דְּהָא אֵת ר' גְּרִים.

פגים איהו ברישיה לעילא, רשימא דחד מכתשא דהנה ליה תמן, דעבד ליה חד רבייא באבנא, בלא רעו וכוונה, ואיכסי בשערא. וההוא רישומא דמכתשא, כגוונא דגימל יוני"ת. מהימנא איהו לגבי בני נשא, וסליק למהוי רישא דעמא, עד הכא רזא דעינין. **ואית** רזין אחרנין דעינין, דמתפרשן מינייהו. עינין דמעמקן וחקיכן, דא איהו בשלימו דאתון, בר דקדמא ר', ולבתר פ'. דא איהו בר נש דאצלח בעובדוי.

תלת שרטוטין במצחיה, מצחיה עגיל, עינוי נהירין, מרקמן עובד ציור, דכין, קיימין על שלימו. שנאוי יפלו תחותיה, פקיחא איהו, אצלח בכולא, בהיל בעובדוי, טב איהו עם בני נשא, מלוי בקשיו בלא דחילו, וותרן איהו, עביד טיבו, ולא לשמה.

שעריה שעיע ותליא. (דף מט ע"ב) ולישניה פחרבא. תחות עינוי קמיטין, תלת רברבין ותלת זעירן, ואי אית ארבע זעירין ותלת רברבין, כדין תשפח תרין שרטוטין במצחיה, עברין מסטר לסטר, ותלת דמטו ולא מטו.

תחות טבוריה קיימא רישומא חד, ציורא דרישא דבר נש, אוכם וחיור תרין שעירין תליין ביה. ההוא בר נש אתכשל באיתת גבר מיומין רחיקין, ולא תב מההוא חובא. מרעין רדפין אבתריה. ועל דא חד מאינון מרעין, דצריך לאושדא שתן ולא יכיל. דעד כען ההוא חובא תלייא בקדליה דנחש עקימא, ושליט עליה בדא. ודא לסוף יומין דסיבו.

ואי תב בתיובתא, בזמנא דאיהו בחיליה, ההוא רשומא אזעירת דיוקנאה, ושעירין לא תליין ביה כלל. ואי תב בתיובתא בסוף יומוי, כד מרעין רדפין אבתריה, כדין ההוא רשימא קמיט, ושעירין תליין ביה, וההוא מרעא לא אעדי מניה, מגו דתלייא בקדליה דנחש. **בגין** דההוא נחש, פיון דאחיד ההוא חובא על קדליה, לית מאן דיתיר קשרא מקדליה. בגין דההוא נחש לית ליה רשות ביומי דעולימו דבר נש לקשרא ההוא חובא על קדליה. וקשרין ליה בקשרין תקיפין.

ואיהו רדיף אבתריה דההוא בר נש, ומלקי ליה בההוא ברית דחב ביה. ואף על גב דתב בתיובתא, יצווח מגו עאקו דלקותא.

ההוא חוֹיָא דְלִיג וְעָאֵל בְּהֵוֹא קְשָׂרָא לְשִׁיפּוּלֵי דְתֵהוּמָא רַבָּא, כְּדִין
רוּחַ לִיָּה לְבַר נֶשׁ, וְהֵהוּא נְחָשׁ לְבַתֵּר יוּמִין נְפִיק וְעֵבִיד דָּא.

וּבְזִמְנָא דְמִית הֵהוּא בַר נֶשׁ, תְּלַת מָאָה שׁוּטְרֵי רְדַפִּין אֲבַתְרִיה
דֵּהֵוֹא בַר נֶשׁ, וְתַפְסִין לִיָּה וְעֵילִין לִיָּה קָמִי מְלָכָא. וּמְלָכָא
קְדִישָׁא מְתַבַּר אֵינוּן קְשָׂרִין, וְנַחֲתִית הֵהוּא חוּבָה מַעַל קְדָלִיָּה.

וְעַל רְזָא דָּא כְּתִיב, (ישעיה כב יד) אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה לָכֶם עַד תִּמְתּוּן.
כְּמָה דָּאֵת אָמַר (שם כח יח) וְכִפֹּר בְּרִיתְכֶם אֶת מוֹת. תְּבַר הֵהוּא
קְיִימָא דִּילְכוּן. אֶת מוֹת, כְּמָה דָּאֵת אָמַר (בראשית לב כא) כִּי אָמַר אֲכַפְרָה
פָּנָיו בַּמִּנְחָה, אֲבַטֵּל רוּגְזוֹהִי. כְּדִין הֵהוּא בַר נֶשׁ אֲזִיל לְהֵוֹא עֲלָמָא
נְקִי מֵהֵוֹא חוּבָה, דֵּהָא קַבִּיל עֲנֻשִׁיה בְּהָאֵי עֲלָמָא.

וְכִי תִימָא, הִיכִי מִשְׁמַע דְּבִהָאֵי עוֹן אֲשֶׁת אִישׁ מִשְׁתַּעֲי קָרָא. דְּכְתִיב
הֲכָא אִם יִכְפֹּר הָעוֹן הַזֶּה, וּכְתִיב הֵתָם בְּאִיסוּר אֲשֶׁת אִישׁ
שׁוֹינְתָהּ, (במדבר ה לא) וְנָקָה הָאִישׁ מֵעוֹן. וּכְתִיב גְּבִי אֲבָנָר (ש"ב ג ח) וְאִישׁ
בִּשְׁת, וְתַפְקֵד עָלֵי עוֹן הָאֲשֶׁה הַיּוֹם. אִי נְמִי, (ישעיה כב לו) וְהִנֵּה שֹׁשׁוֹן
וְשִׁמְחָה הָרֹג בְּקֶר וְשַׁחַט צֹאן אֲכוֹל וְשִׁתוֹ, וּכְתִיב הֵתָם (משלי ל כ) אֲכָלָה
וּמְחַתָּה פִּיהָ, וּכְתִיב (בראשית לט ו) כִּי אִם הִלַּחֵם אֲשֶׁר הוּא אוֹכֵל.

וּכְתִיב (משלי טז יח) מִי פָתִי יִסֵּר הִנֵּה וְחָסַר לֵב וְאָמְרָה לוֹ. מִיָּם גְּנוּבִים
יִמְתְּקוּ וְלַחֵם סִתְרִים יִנְעֶם. וְלֹא יִדַּע כִּי רַפְּאִים שָׁם בְּעַמְקֵי
שְׂאוֹל קִרְאִיהָ. זֶהוּ כַּד לָא קַבִּיל עֲנֻשִׁיה בְּהָאֵי עֲלָמָא.

וְאִי אֲשַׁתְּכַח בֵּיה זְכוּת אַבוּת, עוֹנְשִׁיה בְּהָאֵי עֲלָמָא בְּהֵוֹא עוֹן, כְּמָה
דָּאֵת אָמַר (תהלים פט לג) וּפְקַדְתִּי בְּשִׁבְט פִּשְׁעִם וּבִנְגָעִים עוֹנָם.
וּפְקַדְתִּי זְעִיר זְעִיר, (איוב ל כד) אִם בְּפִידוֹ לֶהֱנֵן שׁוּעַ. (שמות כ ה) פּוֹקֵד עוֹן
אַבוֹת עַל בָּנִים. מְזַעֵר וְנוֹתֵן זְעִיר עַל דָּא, וְזַעֵר עַל דָּא, וְאֲשַׁתְּזִיב
הוּא וְאַבוּי מֵעוֹנְשָׁא דֵּהֵוֹא עֲלָמָא, דֵּהָא בְּרָא מְזַכֵּי אַבָּא.

עֵינִין עֲקִימִין, דְּלָא מְסַתְּפִלִין בְּאוּרַח קְשׁוּט, דָּא בְּלָא אֶת כָּלֵל,
פְּרַחֲזִין מְנִיָּה כָּל אַתְוּוֹן, בְּגִין דְּאִיהוּ מְאַרִי דְּעֵינָא בִישָׂא, חִיזו
דִּילִיָּה בְּהִיפּוּכָא, הֵהוּא רַע עֵין שְׁלִיט עֲלִיָּה.

וְאִי כְּשָׂרִין עוֹבְדוּי דֵּהֵוֹא בַר נֶשׁ, לָא שְׁלִיט אֲלָא עַל עֵינוּי.
וְאִיצְטְרִיךְ בַּר נֶשׁ לְאַסְטְמָרָא מְעֵינוּי. בְּגִין דְּסִטְרָא אֲחִרָא שְׁלֵטָא
עֲלִיָּהוּ. אֵינוּן עֵינִין חֲמָאן כָּל בִּישׁ, וְאַתְעַבְדוּן סְרוּרִין לְגַבִּיָּה,
וְשִׁיפֵי גוּפָא נְצַחֲן, אֲבָל שְׁלֵטִין עֵינוּי (אי מְסַתְּפִלִין).

מאן דבעי לאסתמרא מניה, לכתוב בידיה ימינא יו"ד, ובדיה שמאלא זי"ן, וליפתח (פומיה) קמיה ולימא, יו"ד באפכא באתווי, ואשתזיב מניהו.

דא איהו דפגים לשימושא דקדושה, בגין כך לא שריין ביה אתוון, והא אסתלקו מניה. דהא איהו ברזא דההוא קו ירוק דנפיק מתוהו במדידו דבוצינא. ואית לאסתכלא גו שרטוטין דינא, בימינא ובשמאלא, וברזא דאינון שרטוטין דידין תשכח דא.

מאן דעינא חד אטים ולא כל כך, ועינא אחרא פקיחא, מומא חד מאינון מומין אית ביה. דא איהו פאת ר' בלחודוי באשלמותיה. ואת י' מטי לגביה ולא מטי.

במצחיה תלת שרטוטין עברין, וחד זעירא דאעבר, אוף הכי רשימא חדא סליק מעיניה לקביל אודניה שערי תלי ותקיף. קריצוי רברבין. אית מומא מסטרא אחרא. אימא דיליה אזלת בחרשין כד הוה במעהא. ונפקת לפרשא דאורחין בלילינא, כד דא אתייליד. בגו תרין שנין דיליה אתחלש עד דאזער דיוקניה ואמיה אזלת בליליא בהדיה, וקא עבדת חרשין עליה.

האי חדי בחדווא, ולית ביה מהימנותא, משכח גרמיה במה דלית ביה, גס רוח, ממלל בישין ועתיקין. וותרן איהו, לית ביה קמצנו כלל. מארי דגייפא. אצלח ולא אצלח, חדידא בלישניה.

ואי חד שרטוטא במצחיה רב ותרין זעירין, דא אזל גו חרשין, והא אימיה עבדת להו. ומתחלפין שרטוטין דקא סלקין מעינא ימינא לעינא שמאלא. גס רוח איהו, אבל לית ביה בישא כלל. קמצן איהו, לית ביה קצת גיופא. חדידא בלישניה איהו.

בשפה דיליה אית ביה רושם חד סומק טפי, וחד שערא באמצעייתא. אצבען די ברגליה שמאלא, קמיטין זקיפין מתפשטין, עינין זבלגנין, ירוקין, נחתין דמעין תדיר. האי אתדבק באת פ', ואת ר' לא אתיישב ביה, האי אית ליה ארבע שרטוטין במצחיה, ועברין בלהו, ותרין זעירין מעיניה ועד שעריה. תרין רשימין, ותלת זעירין בין קריצי עינוי.

האי איהו בר נש, דאזל כפיף רישא. זינא חד, מתלת מארי רשימין דתולדות מארי צרעת, אית ביה בזיניה. האי לאו מסאבא הוה

לְמִסְגֵּר. חֲדֵי אִיהוּ בְּכֹלָא, וְחֲחִיךְ תְּדִיר, וְכֹל מְלוֹי חֲחִיכִין בְּהוּ בְּנֵי נֶשֶׁא.
קִמְצָן אִיהוּ בְּבִיתִיה, בְּאַחֲרָנִין לְאוּ הֵכִי. לִית לִיה כְּסוּפָא בְּמְלוֹי, בְּגִין
דְּחֲמֵי דְכֹלָא חֲחִיכִין בִּיה. גְּיִפָּא (דָּף נ ע"א) אִיהוּ, שְׁעָרוֹי סוּמְקִין זְעִיר,
לֹא שְׁעִיעִין וְלֹא קִמִּיטִין.

וְאִי בְּמִצְחוֹי תִּלְת שְׁרֻטוּטִין דְּעֵבְרִין, וְתִלְת זְעִירִין דְּלֹא עֵבְרִין, וְכֹל
שְׁאָר סִמְנִין בִּיה. הָאִי אִית לִיה פְּגִימוּ, וְרוּשְׁם חַד בְּעֵינָא. דְּבַר
נֶש דְּהוּה צָד צְפָרִין עֵבֵד לִיה, בְּלֹא כְּוֹנָה, בְּאַעָא דְּהוּה אוּשִׁיט
לְצְפָרִין. וְאִיהוּ אֲתָרְשִׁים עַל עֵינֵיה שְׁמֵאלָא, לְעֵילָא מְקַרְצוֹי בְּאוּרְכָא.
הָהוּא דְּהוּה צָד צְפָרִין, אֲגִזִּים לִיה בְּהָהוּא אַעָא, בְּגִין דְּהוּה אֲפָרַח
צְפָרִים, וּמְחָא לִיה בְּלֹא כְּוֹנָה. הָאִי אֲצִלַח לְמִזוּנֵיה וּלְבִיתִיה,
וְלֹא לְמִכְנֵשׁ מְמוּנָא סְגִי. מְהֵימְנָא אִיהוּ, וְלֹא כֹל כְּף. וְהָאִי מְהֵימְנוּתָא
בְּמִלִּין זְעִירִין, אֲבָל בְּרַבְרַבִּין לְאוּ אִיהוּ מְהֵימְנָא. מְאָרִי דְּלִישְׁנָא
בִּישָׂא. וְכֹלָא חֲחִיכִין בְּמְלוֹי.

פּוּמִיָּה רַב, שְׁפוּוֹתִיה רַבְרַבִּין. מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּתַף בְּהַדִּיה, אֲצִלַח בְּכוּלָא.
וְאִיהוּ אֲצִלַח אוּף הֵכִי. טַב אִיהוּ לְכֹל שְׁתוּפָא.

רְשִׁימָא דְּהָהוּא מְכַתְּשָׂא עֲמִיה, עֵינוּהִי זְבֻלְגִין, יְרוּקִין, וְחַד רְשִׁימוּ
אוּכְם סַחְרָא לוּן. הָאִי אִיהוּ בְּאֵת פ"א בְּשְׁלִימוּ דְּתָרִין
אֲתוּוֹן, וְאֵת ר' בְּלַחֲדוּדִי.

דָּא רִישִׁיה רַב, וְאַרְבַּע שְׁרֻטוּטִין רַבְרַבִּין בְּמִצְחִיה. וְתִלְת זְעִירִין בִּין
קְרִיצוֹי. עַל חוּטְמִיה שְׁעָרוֹי רַבְרַבִּין. עֲנַפוֹי רַבְרַבִּין. רִישִׁיה עֲגִיל.
וְחַד לְעֵילָא קְרִיעָא זְעִיר. הוּא גִיבַר חֵילָא, מְאָרִי זְדוּנָא בְּמִלִּין.

שְׁעָרִיה קִמִּיט, גְּיִפָּא אִיהוּ. וּבְלִילִיא אֲשַׁתְּתַף אִיהוּ לְגִיוּפָא. לְזִמְנִין
אֲתַכְּשֵׁל אִיהוּ בְּאֵינְתוּ אֲסוּרָה. דִּיקְנִיה מְלִיא בְּשְׁעָרִין, הָאִי
אִית לִיה בְּדְרוּעָא שְׁמֵאלָא חַד רְשִׁימוּ דְּחַרְבָּא, דְּמְחָא לִיה חַד גְּבַר,
אֲטַר יְמִינָא, בְּיוּמָא רַבִּיעָאָה דְּשַׁבְּתָא, כַּד בְּעָא שְׁמֵשָׁא לְאֲתַכְּנֶשׂא.
דְּהָא בְּהָהוּא יוּמָא אִיתְעַר עֲלִיה חַד חוּטָא דְּמֵאָדִים. הָהוּא חוּטָא
דְּבַסְטַר שְׁמֵאלָא, וְהָהוּא רְשִׁימָא עֲקִימָא בְּבִשְׁרִיה בְּעִיגוּלָא.

כַּד מְטָא לְיוּמִין דְּסִיבוּ, נְפִל מְאֲתַר דְּרַכִּיב בִּיה, אוּ סוּסִיָּא, אוּ
חֲמָרָא, אוּ נְפִיל מִן כּוּתְלָא, וּמְנִיָּה יִתְחַלֵּשׁ וַיְמוּת. דְּהָא חוּבָא
דְּחַב בְּעוּלִימוֹי בְּהֶבֶל רְדִיף אֲבַתְרִיה. וְאִי הָהוּא גְּבַרָא תַב בְּתִיּוּבְתָא
בְּאַמְצַע יוּמוֹי, נְפִיל מְגוּ חוּלְשָׁא דְּבִיה, וַיְמוּת.

וְאִי תב בעולִימוי, כְּדִין תִּשְׁפַח שְׁרֻטוּטִין דְּמַצְחִיה, תִּלְת רְבָרְבִין
וְאַרְבַּעָה זְעִירִין. וְתַרִין תַּרִין מִגּו עֵינוֹי דְּסִלְקִין לְעֵילָא. הָאִי
בְּאוּרְחָא כָּל אַרְעָא יְהֵא מְרַעִיה. וְיַפּוּל מְעַרְסִיה, וַיְמוּת. דְּהָא לְעֵלְמִין
אֵית בֵּיה נְפִילָה לְבַסּוּף.

עֵינֵינִין זְעִירִין דְּקִיקִין, דְּלֹא אֲתַחְזִינִין גְּוֹנִין דִּילְהוֹן לְפּוּם שְׁעֵתָא, וְכֹד
מִסְתַּפְּלָאן בְּהוֹן, אֵינוֹן יְרוּקִין וְאוּכְמִין. הָאִי אִיהוּ שְׁפּוֹן
חֲדִין, וְאַפִּין אַרְיִכִין בְּחֲדִידוֹ, כְּדִין תִּשְׁפַח בְּמַצְחִיה תַּרִין שְׁרֻטוּטִין,
וְחַד זְעִירָא בֵּינֵיהוֹן, הָאִי אִיהוּ בָּאֵת פ' בְּלַחְדוּדִי, וּבָאֵת ר' בְּלַחְדוּדִי.

הָאִי אִיהוּ, שְׁעָרִיה תְּלִיא, וְלֹא שְׁעִיע. אֲצִלַּח בְּעוּכְדֵי יְדוּי, וּבְאוּרִייתָא
אִי אֲשַׁתְּדַל. אוּף הָכִי זְעִירָא אִיהוּ בְּשִׁיפוּי, וְגַס בְּשָׂרָא לִית בֵּיה.
רוּחָא, מְמַלֵּל מִגּו חוּטְמוּי, בְּגִין דְּנוּקְבִין דְּלְהוֹן דְּחִיקִין, וּבְגִין כְּךָ
נְפִיק רוּחָא בְּדְחִיקוֹ לְסִטְר שְׁמָאלָא.

בִּירְכָא דִּילִיה לְעֵילָא מְאַרְכוּבָא, רְשִׁמָא חַד דְּמְאַרִי חַבּוּרָה, דְּעַבְד
לִיה רְבִיָא חַד בְּסַכִּין, בְּיוּמֵי עוּלִימוּי, וְאַסְתַּכֵּן בֵּיה. מְקַנָּא
הוּא לְאַתְתִּיה, עַד דְּבַנֵּי נְשָׂא חֲזִיכִין מְנִיה. בְּעֵי לְאַתְתַּקְנָא בְּגוּבְרִין
אַחַרְנִין, וְלֹא אֲתַתְּקוֹן, וְחֲזִיכִין בֵּיה. הָאִי לֹא יִשְׁתַּתֵּף בְּר נֶשׁ בְּהַדְיָה,
דְּלֹא יִצְלַח. חַמְדָּן אִיהוּ, אֲשַׁתְּדַל בְּמָה דְּלֹא אֵית לִיה, חֲשִׁיב גְּרַמִּיה
דְּאִיהוּ גְּבָרָא רַבָּא, וְלֹא הָכִי. זְכִי לְבָנוּת, וְלֹא לְבָנִים.

וְאִי מִתְחַלְפֵן שְׁרֻטוּטִין, תַּרִין זְעִירִין וְחַד רְבָרְבָא בְּמַצְחִיה, וְאַנְפוּי
סוּמְקִין. זְכִי לְבָנִין, וְלְבִרְתָּא חֲדָא, אוּ דִילְדַת וְאַסְתַּלְקַת מְעֵלְמָא.

וְאִי אֵת חַד אֵית לִיה בְּתַר אוּדְנִיה יְמִינָא, רוּשְׁם דְּטְלוּפְחָא, וְחַד
שְׁעָרָא דְּתִלֵי בְּרִישׁ אוּדְנִיה. וְאַצְבָּעָא זְעִירָא דֵי בִידָא שְׁמָאלָא
כְּפִיף כְּדִין תַּתְּקִיִים וְתוּלִיד בְּנִין וּבְנָן. אִי סִימְנִין אֵלִין יְהוֹן לָהּ. בֵּין
רְגֵלָהּ יְכַרַע וְיַפּוּל חַד בְּרָא, בֵּין אֵינוֹן דִּיהָא מְבוּעָא דְּנַבִיע
בְּאוּרִייתָא. הוּא מְקַרְב וּמְפִיק מְבוּעִין וְנַחְלִין דְּאוּרִייתָא, וּבְשִׁנִּין
זְעִירִין יִתְכַנְּשׁ מְעֵלְמָא.

הָאִי אִיהוּ מְאִינוֹן אֶלְף, דְּמִתְכַנְּשִׁין מְעֵלְמָא מְרִישׁ שְׁתָּא וְעַד רִישׁ
שְׁתָּא. בְּיוּמִין קְדָמָאִין. מְדַאֲתַחְרַב בֵּי מְקַדְשָׁא, לֹא אֲשַׁכַּח בְּר
שְׁתִּין חֲסַר חַד, וְאַלִין אֵינוֹן דְּמִסְתַּלְקֵי מְעֵלְמָא, כֹּד יְהִיבֵי רִיחָא, עַד לֹא
מְטָא זְמַנֵּיהוּ.

סדר הלימוד ליום כא אב [יום 316 בשנה]

בגין דכד קודשא בריך הוא עאל לאוליף אורייתא, לאינזן ינוקין דאסתלקו מעלמא, כד יהבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו, אינזן קדמאי באינזן מלין. וקודשא בריך הוא אמר ליה לההוא ממנא יופיא"ל שמיה, דקאים וקשיר קשרין דאורייתא, מאן הוא דין דאקדים לי, הדא הוא דכתיב, (איוב מא ג) מי הקדימני ואשלם, ואשלם ודאי.

כדין קרא קודשא בריך הוא למטטרו"ן, דאיהו קיימא גו פרוכתא דפרסא, ושתין אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סוחרניה, ואיהו מקשר קשרין למאריה. אמר ליה מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם. איהו רשים גו מתיבתך. או לא. אמר ליה מארי דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי, גו מתיבתך איהו. וכל אינזן דקדמי, תחות כל שמיא דילך הוא, הדא הוא דכתיב, (שם) תחת כל השמים לי הוא.

בגין דתרין מתיבתין אית לעילא. מתיבתא דההוא נער מטטרו"ן. ומתיבתא עילאה דקודשא בריך הוא. ובכל אתר דתנינן מתיבתא עילאה, דא הוא דקודשא בריך הוא. מתיבתא דרקיע, דא דמטטרו"ן.

כדין אמר ליה קודשא בריך הוא, אי הכי, לקוט ליה גבאי. לקיט ליה, וארח ליה, הדא הוא דכתיב, (שה"ש ו ב) דודי ירד לגנו לערוגת הבשם. דודי, דא קודשא בריך הוא, כמה דאת אמר (שם ב טז) דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. ירד לגנו, דא גורן דרקיע, דקיימי כגורן. לערוגת הבשם, דא מתיבתא דמטטרו"ן. לרעות בגנים וללקט שושנים, לעינא ולאסתכלא באינזן מתיבתאן דיליה. מאי וללקט שושנים, אל תקרי שושנים אלא שושנים. אלין אינזן דמקדמי ריחא בהאי עלמא, דמתלקטי ומסתלקי מהאי עלמא, עד דלא מטא זמנייהו.

כדין קארי ההוא נער מטטרו"ן לגבריאל, די קסת הסופר בחרצוי, ואמר ליה, כתוב פתקא ויהב למלאך המות על פלוני, דילקוט ליה מעלמא. ואתלקיט מיד. וסלקין ליה בקדמיתא למתיבתא (דף ג ע"ב) דמטטרו"ן, ותמן אמר תלמודיה דאייתי בידיה. ואוליף תמן מה

דְּאוּלַּיָּהּ. לְבַתֵּר סֶלְקִין לִיָּה לְמַתִּיבְתָא עֵילָאָה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְזַמְינָא לְמַתִּיבְתָא דִּילִיָּה. וְתַמָּן אֲשַׁתְּעֵשֶׂע בְּהוּ, בְּאִינוּן יְנוּקִין דִּילִיָּה,
וּבְרִזִין עֵילָאִין, וְטַעְמֵי אוּרִייתָא, דְּהוּוּ סְתִימִין מְנִיָּה בְּהַאי עֶלְמָא.

וְיוֹפִיא"ל רַב מְמַנָּא, אָזִיל מְגוּ מַתִּיבְתָא עֵילָאָה, וְחַתִּים סַתְרִין וְרִזִין
דְּאוּרִייתָא, מְגוּ תְרִין מַתִּיבְתֵי. כֹּל מַה דְּאֶקְשׁוּ בְּמַתִּיבְתָא
דְּרַקִיעָא, אִינוּן דְּמַתִּיבְתָא עֵילָאָה מְתַרְצִין. בְּמַתִּיבְתָא עֵילָאָה, לִית
תַּמָּן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין, אֶלָּא בְּמַתִּיבְתָא דְּרַקִיעָא. וְחַתִּים מְתַרֵי מַתִּיבְתֵי
מַלִּין דְּאוּרִייתָא כְּדָקָא יָאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים פד ח) יִלְכוּ מִחִיל
אֶל חֵיל.

וְזַמְנָא דְּאֵתִי יִסְתַּלְקוּן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין מְגוּ מַתִּיבְתָא דְּרַקִיעָא.
דְּאֶתְמַר, יִלְכוּ מִחִיל אֶל חֵיל, וְכְתִיב (שם קכב ז) יְהִי
שְׁלוֹם בְּחִילְךָ שְׁלוֹהָ בְּאַרְמְנוֹתֶיךָ. עַד הָכָא רִזִין דְּעֵינִין, בְּגוּ
גְּוֹנִין לְאַסְתְּכְּלָא.

דְּיוֹקְנִין דְּחוּטְמָא, חוּטְמָא אִיהוּ חוּתְמָא וּפְרָצוּפָא דְּבַר נָשׁ
לְאַשְׁתְּמוּדְעָא. חוּטְמָא זְעִירָא עֶקִימָא, דְּלָא אֶתִּישְׁבָּא
כְּרָאוּי בְּאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל, דָּא אִיהוּ דְּאָבְד פְּרָצוּפָא דְּבַר נָשׁ, וְדָא אִיהוּ בְּאֵת
ה' בְּלַחוּדוּי, בְּלָא שְׁלִימוּ. דָּא אִיהוּ דְּאוּרַח עֲנוּתְנוּתָא וּשְׁלִימְתָא
אַתְעֵקֵב (אַתְעֵבֵר) מִיָּנִיָּה, חֲצִיפָא אִיהוּ. שְׁעָרִיָּה בֵּין סוּמָק לְחִיּוּר.

תְּלַת רְשִׁימִין רְבָרְבִין עַל מְצַחִיָּה, וְתַלְת אַחְרָנִין דְּלָא אֶתְחַזְיִין כֹּל
כְּף. תְּלַת שְׂרֻטוּטִין אַחְרָנִין מְסַטְרָא דָּא לְסַטְרָא דָּא, שְׁפּוּוֹן
דִּילִיָּה רְבָרְבִין. בְּחֲצִיפּוּתִיָּה מְמַלֵּל בְּקִשְׁיָו כֹּל מַה דְּבַעֵי. דְּאוּרַח
עֲנוּתְנוּתָא אַתְעֵבֵר מִחוּטְמִיָּה, וּמְעַל אֲנַפּוּי, דְּהָא כִּיסוּפָא וְעֲנוּתְנוּתָא
מִיִּשְׂרָאֵל חוּטְמָא עַל אֲנַפּוּי. וְהַאי לִית בֵּיה כְּלָל. וּבְגִין דָּאִיָּה חֲצִיפָא,
כְּדִיב וְחִיּוּךְ בְּמַלּוּי.

וְאִי מְתַעֲבָרִין שְׂרֻטוּטִין מְעַל מְצַחִיָּה, וְאִינוּן תְּלַת רְבָרְבִין וְתְרִין
זְעִירִין, וְשְׁעָרִיָּה אוּכְסָא, הָא אִיהוּ בֵּין תְּרִין אֶתּוּוֹן בְּמַתְקָלָא. דָּא
נְמוּךְ רִישָׁא, וְחִיּוּךְ בְּמַלּוּי. שְׁעָרִיָּה שְׁעִיעַ וְלָא כֹּל כְּף, צְעָרִין רְבָרְבִין
מְתַעֲרִין עַלּוּי, וְאַשְׁתִּזִּיב מְכַלְהוּ.

דָּא, זְכוּ זְעִירָא מְאָבוּי מְגִין עֲלִיָּה. וְהַהוּא זְכוּ אֶתְרִשִׁים גּוּ עֲמוּדָא
דְּקָאִים בֵּיה הַהוּא נְעֵר. וְאִיָּהוּ זְכִי בְּחַד יִתְמָא. בְּגִין דְּכֹל יִתְמָס
וְאַרְמְלִתָּא, קְיִימִין בְּפַקְדוּנִיָּה דְּמַטְטְרוּוֹן, דְּקִימָא לְדִינָא בְּאִינוּן
שְׁבַעֲיָן סְנֵה־דְרִין.

בְּהִיבְרָא דְּזְכוּתָא, דְּיִינִין כָּל דִּינִין דְּעֵלְמָא, בְּר מַתְלַת, בְּנֵי חַיִּי
וּמְזוּנֵי. וְכִלְהוּ בְּקֶרְאֵי כְּתִיבֵי. בְּנֵי, דְּכְתִיב (ש"א א יא)
וַתַּתְּפַלֵּל עַל ה', עַל ה' דִּיִּיקָא, לְעֵילָא לְעֵילָא. אַתְרָא דְּמִזְלָא עֵילָאָה.
חַיִּי, דְּכְתִיב (ישעיה לח ה) הַנְּנִי יוֹסִיף עַל יְמֵיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה, יוֹסִיף
דִּיִּיקָא. מְזוּנֵי, דְּכְתִיב (תהלים נה כג) הַשְּׁלֵךְ עַל ה' יְהַבֵּךְ וְהוּא יְכַלְכְּלֶךָ,
עַל דִּיִּיקָא. וְתַמָּן דִּיִּינִין בְּנֵי עֵלְמָא.

וְיַהֲבִין פִּתְקָא לְמֵלְאָךְ הַמְּוֹת לְקַטְלָא לֹוֹן, וְלִנְטָלָא רֹוּחִיהוֹן, וְהוּאִיל
וּמִשְׁכּוֹנֵין עֵילָאִין, וְטָבִין דְּבְנֵי נְשָׂא בִידוּי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, פְּקִיד לְמַטְטְרוּ"ן, דִּיהוֹן בְּנוֹי דְּהוּא בְּר נֶשׁ וְאַתְתִּיה בְּפִקְדוֹנָא
דִּילִיה. וּבְגִין דְּאָסוּר לְמִשְׁכַּנָּא לֹוֹן, מִשְׁכּוֹנֵין עַל מִשְׁכּוֹנֵין, לָא יְקוּמוּן.
וְעַל דָּא, מֵאן יִשְׁיַזִּיב לֹוֹן מְעִינוּי, הוּא זְכוּ אַגִּין עַל בְּנוֹי. וְהוּא, חַד
מְנַיְהוּ דְּהוּא זְכוּ אַגִּין עֲלִיה, בְּעִדָן עֶקְתִּיה.

דָּדָא אִית לִיה רוּשְׁם בְּמַצְחִיה. חֲתִיבָא, אוּ גְיִיפָא אִיהוּ. וְלָא אַתְחַזִּי
קָמִי בְּנֵי נְשָׂא, דְּלָא יִדְעִין בִּיה. דָּא אֶצְלַח. וּמֵאן דָּאֶתְחַבֵּר
בְּהַדִּיה, יֶצְלַח יִתִּיר מְנִיה.

חוּטְמָא עֶקְמָא, וְתַרִּין נוֹקְבִין דִּילִיה רַבְרַבִּין, וְסֻלְקִין לְבַר אֵינוֹן
פְּתַחִין דְּנַחֲרִירִי, וְחוּטְמָא לָא סְלִיק. דָּא אִיהוּ בָּאֵת ה'
בְּשְׁלִימוּ.

אַרְבַּע שְׂרֻטוּטִין בְּמַצְחִיה רַבְרַבִּין, וְשִׁית זְעִירִין. אוּדְנוּי רַבְרַבִּין.
עִינוּי רַבְרַבִּין. וְתַרִּין רְשִׁימִין אוּכְמִין דְּקִיקִין בְּעִינִיה
דִּימִינָא. שְׁעָרִיה, לָא אַתְתַּקֵּן בְּמִזְיִיה, בְּגִין דָּאִיהוּ רַב וְתַקִּיף. רוּשְׁם
מַכְתְּשָׁא בְּמַצְחִיה.

דָּא שְׂרָפָא, בְּכָל יוּמָא זְמִין כַּד אַתְרַעַם. בְּרוּגְזִיה, קָרִיר חוּטְמִיה,
וְאַתְחַזִּי חָנוּר. תָּב מְרוּגְזִיה לְזְמַן רַב. מְהִימְנָא אִיהוּ בְּמִלִּין
רַבְרַבִּין. וּבְזְעִירִין לָאוּ הָכִי. חַמְדָן אִיהוּ. גּוּפִיה מְלִי מַכְתְּשִׁין
וְאַבְעָבוּעִין בְּכָל יוּמֵי שְׁתָּא, וְכַר זְמָנָא חַד זְעִיר בְּיוּמֵי דְּסַתְוָא,
אַתְנַהִיג בְּעִנּוּתְנוּתָא בְּבִיתִיה. תִּיאוּבְתִיא לְמִיכַל בְּכָל אַתְר, אֶף עַל
גַּב דְּלָא יִזְמַנוֹן לִיה. אִי זְכִי בְּאוּרִייתָא, וְאוּלִיף יְנוּקִין, זְכִי בְּהוּ
בְּשִׁי"ן תִּי"ו.

בִּידִיה יְמִינָא, רוּשְׁם עֶמִיקָא מַתּוּלְדָה דְּאַתְיִלִּיד בִּיה. תַּרִּין נְשִׁין
אַזְדְּמַנוּ לִיה, קַדְמִיתָא תְּמִית עַל מִשְׁפָּרָא. תְּנִינָא תְּזַכִּי

לתרין בנין, חד ימית זעיר בחלבא דאימיה, וחד יקום בעלמא גייפא,
יתיר מבני נשא אחרנין, וחיין קיימין ביה, אבל לא כל כף.

חוטמא דאזיל באורח מישור, ומתקנא על גבי אנפין. האי איהו
באת ה' בשלימו. דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין
רברבין, וחמשה זעירין, ותרין מסטרא דימינא לגבי שעריה. מישר
מתתא לעילא. שעריה בין אוכם לסומק, תליא על אודנוי. עינוי
רברבין ירוקין, וחוטא סומקא סחרא לגו. אנפוי אריכין.

דא, איקרי אנפי נשר. דא, מבנוי דסיהרא באשלמותא. כד בעי
לאזערא גרמיה, טב איהו לגבי מאריה. דחיל חטאה איהו.
בימי עולימוי איהו בלא מרעין, אזיל בכריאותיה, כגיבר בלא דחילו.
ביומין דסיבו נחית בנחיתו דסיהרא, חלשא להוי. מרעין ודפין
אבתריה, דא זכאה במרעין יתכפרון.

ואי מתחלפין סימנין, ביומי עולימוי להוי במרעין. בגין דאיהו
כסיהרא דבעיא לאנהרא. ויהא ההוא גברא במסכנו. וביומין
דסיבו, יהוי בלא מרעין, ובעותרא ויקר סגיא. דהא כדין אנהירת
סיהרא וקיימא באשלמותא. ודא איהו צדיק וטוב לו. ודא ענותנותא
ביה, רחים הוא למאריה בכלא.

חוטמא אריכא וחד, חדודא כרישא דחוטמא דנשרא. האי איהו (בלא
את כלל). שעריה קמיט. שרטוטין דמצחיה תלת. אנפוי
חדידן. עינוי זעירין. האי איהו חמדן במה דאית להו לאחרנין. כל
עובדוי (דף נא ע"א) לאו בדחילו דשמיא. סאני אורייתא, וסאני למאן
דלעאן בה. רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא, ולפום
שעתא פרחין מניה.

ברגליה שמאלא תרין אצבעין קמיטין דלא מתפשטין וברגליה
ימינא חד. האי איהו בחטאה דגנבא, ולא יתוב מההוא
חובא לעלמין.

בין כתפוי תליין תרין שערין רברבין. בחדוי אית תלת שערין
דתליין. אומי אומאה בכל רגעא ושעתא, ולא אתהני. תרין
זמנין בשתא ישפתא בר נש בהדיה. ולא יתיר, ויצלח, והוא מאדר
עד ריש ניסן. ומאלול, עד שית יומין דחשוון, ולא יתיר, וביומין
אלין, יצלח מאן דישתתא בהדיה, דהא יומין אלין יומין דאתון
אינון, ומאן דלית ליה אתון, אתאחד בהו.

בְּיוֹמֵינוּ אֵלַיִן נִפְקִין נִשְׁמָתֵינוּ עֲרֻטְלָאֵינוּ, וְאֵינוֹן מִתְהַדְרֵן כְּמִלְקָדְמֵינוּ, וְלֵית לֹון זְווגֵינוּ. וּבְיוֹמֵינוּ אֵלַיִן נִפְקִין עֲשָׂרֵינוּ וְתָרִין אֲתוֹנוֹן וְשָׂרָאן בְּהוּ, וּמִתְעַטְרֵן בְּהוּ, וּבְרַחֲמֵי יִשְׁתַּכְּחוּן זְווגֵינוּ. וּבְיָרְחֵינוּ אַחְרָנוֹנוּ, וּבְיוֹמֵינוּ אַחְרָנוֹנוּ, לָאוּ.

דְּהָא מִשְׁבְּעָה בְּאֶדְר בְּטַשׁ בּוֹצִינָא, וְאִפִּיק אֲתוֹנוֹן זְעִירֵינוּ, וּבְקָעֵינוּ רְקִיעֵינוּ וְנִפְקִין לְעֵלְמָא. בְּזִמְנָא דְאֵינוֹן נִפְקִין, כָּל אֵינוֹן נִשְׁמָתֵינוּ עֲרֻטְלָאֵינוּ, דְּהוּ זְמִינֵינוּ לְאֲתַהֲדָרָא, נִפְקִין בְּהַדְיָהוּ, וְאֲתַחְדָּן בְּאֵינוֹן אֲתוֹנוֹן.

וְנִפְקִין עַל יְדוּי דְפָרוּנוֹנְקָא. בְּגִין דְּכָל בְּנֵי עֵלְמָא, כַּד אֲתַבְּנוּן לְאֲתַצְיִירָא בְּהַאי עֵלְמָא, כָּל צִיּוּרֵינוּ דְאֲתוֹנוֹן מִתְצִיּוּרֵינוּ בְּהוּ, עַל יְדָא דְאֵינוֹן תְּלַת שׁוּתְפִין, דְּקָא מְזִדְווג בְּנִינָא. וְהִשְׁתָּא אֵלַיִן דְּקָא מִתְהַדְרֵן, כָּל אֵינוֹן אֲתוֹנוֹן קָא אֲתַצְיִירוּ בְּהוּ. אַחְרָנוֹנוּ לָא מִתְצִיּוּרֵינוּ בְּהוּ. דְּהָא אֵינוֹן פָּרוּנוֹנְקֵינוּ, לָא מְצִיּוּרֵינוּ לֹון בְּאֲתוֹנוֹן, כְּמָה דְאֲתַצְיִירוּ בְּקַדְמִיתָא, מִסְטָרָא דְאָבָא וְאִמָּא.

וְאֵלֵינוּ אֲתוֹנוֹן אֲזֵלִין וּמְשַׁטְטִין בְּעֵלְמָא, וְאֲתַחְדָּן בְּהוּ כָּל אֵינוֹן דְּלֵית לְהוּ אֲתוֹנוֹן, עַד רִישׁ יָרְחָא דְסִינוֹן. דְּהָא כְּדִין אֲתַטְמָרֵן אֵלַיִן, וְאֲתוֹנוֹן עֵילָאֵינוּ בְּעֵינֵינוּ לְאֲתַגְלָאָה.

וּמַאֲלֵוֹל אֲתַטְמָרוּ אֵלַיִן עֵילָאֵינוּ. עַד שִׁיתָא יוֹמֵינוּ בְּמַרְחֻשׁוֹנוֹן. עַד דִּיהַדְרוֹן בְּנֵי נְשָׂא מְחוּבֵייהוּ, וְיִתְכַפֵּר לֹון, וּמִתְהַדְרֵן אֲתוֹנוֹן כְּמִלְקָדְמֵינוּ. וּבִין כְּךָ וּבִין כְּךָ, אֵינוֹן זְעִירֵינוּ נִפְקִין לְקִימָא עֵלְמָא, וְאֵלַיִן אֲתַחְדָּנוּ בְּהוּ, בְּגִין דְּלֵית לֹון אֲתוֹנוֹן כָּלֵל.

דְּהָא מְאֵלוֹל קִימָא תְּשׁוּבָה, וְאֲתוֹנוֹן סְלָקִין לְגַבְהָ, וּבְנֵי עֵלְמָא מִתְהַדְרֵן מְחוּבֵייהוּ, וּמִתְהַדְרֵן לְאֲתוֹנוֹן, וְקִימֵינוּ עַל עֵלְמָא תָרִין יָרְחֵינוּ, וּמִסְתַּלְקִין טַבַּת וְשִׁבְטָא.

מִז' בְּאֶדְר נִפְקִין אֵלַיִן אַחְרָנוֹנוּ, כְּמָא דְאֲתַמָּר. וְאֵלַיִן דְּמִתַּחְדָּן בְּהוּ, מְקַדְמֵי רַחֲמֵי בְּאֵלֵינוּ יוֹמֵינוּ. וְתָרִין יָרְחֵינוּ אַחְרָנוֹנוּ אֲתַטְמָרֵן כְּלָהוּ, וְאֵלַיִן תְּמוּזָא וְאָב. וְנִפְקִין יְמֵי הַרְעָה בְּאֲתוֹנוֹתֵייהוּ וְשִׁלְטִין אֵלַיִן עַל עֵלְמָא, וְאַחְרָנוֹנוּ אֲתַטְמָרוּ. וּבְגִין כְּךָ, בְּאֵינוֹן יוֹמֵינוּ, זְכָאָה אִיהוּ מֵאֵן דְּאֲשַׁתְּזִיב מְנִייהוּ.

וְכַד חוּטְמָא אָרִיכָא, רַב בְּפוּתֵיָא לְגַבֵּי רִישָׁא. דָּא אִיהוּ בְּאֵת ה', וְלִזְמֵנוּן אֵת י' אֲתַחְבַּר בְּהַדְיָה. דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּאֲצֻלַּח.

אָנְפוֹי קמיטין, בתולדות דאָבעבועין. עינוי סומקין. דא איהו בין אינון תולדין דסגירו. דעינוי לזמנין זלגין דמעין.

קמיטין דמצחיה ארבע ותרין עברין רשימין, כאריח על גבי לבנה. שעריה רב. האי אצלח, ודחיל חטאה, שבח גרמיה בכלא, נתיר ממה דאית ביה. ובזמנא דאתנענע, עינוי זלגין דמעין. וכאבא בחוטמיה, עד דאושיד ליחה ירוקה. ודא קשיא מאינון זיני דסגירו. מאן דאשתתף בהדיה אצלח. מהימנא איהו בכלא.

על כתפיה שמאלא, אית תלת רשימין. תרין סומקין, וחד אוכס. ברם אוכס אית ליה תועלתא. האי משיך לאתקרבא בבני נשא, ואחיד בהו, דלא יחשבון ליה כסגירא.

מומא אתייליד ביה בליליא, בחד יומא דסתווא, ביומי דעוליימוי, דאכל נונא ושטה מיא, ונפק לבר. ובההוא שעטא הוה שליט פוכב שבתאי בעלמא, וחד ענפא דיליה הוה משיך לאתפשטא לתתא, ונפק איהו בגילוייא דרישא, ומחה ביה על ידא דקורקפני" ושמרירו"ן תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא. וכך אתמחי האי בר נש, רשמו ביה תרין רשימין סומקין. ויההוא ענפא רשים ביה ההוא רשימו אוכמא. דהא מילוי דשבתאי באוכס אשתמש.

ורזא דא שליט ביומא דשבתאי ולא בעמא קדישא. בגין דעמא קדישא לית לון חולקא ואחסנתא בכוכבייא ומזלי, אלא בקודשא בריך הוא בלחודוי. ואצטריך לון לאחזאה חדנה, ומיכלא ומשתייא, ולבושין חירין, או דגונוין שפירין, ולתקנא ביתא ופתורא ביומא דא.

דלאו הכי אינון דאחידן בכוכבייא דשבתאי, דאצטריך לון לאתענאה, ולאחזאה עציבו ודאגה, ורוגזא, ולמלבש שחורין, ולכסאה שחורין, ולא למיכל בשרא וחמרא ומשחא. ולא לאתענגא בעינוגין דעלמא. אלא למיתב בדיורא עציב, ולא תפרשא מן בני נשא. וכדין אלין רוחין קרקפוני" ושמרירו"ן אתמשכין עליה, ואודעין ליה מלין דעלמא באמשכותא דשבתאי.

חזינא בספרא דשלמה מלכא, דאית בני נשא דאתיילידו כד שלטא ענפא דא, ואינון עציבין תדיר דלא חדאן לעלמין. בר אי לעאן באורייתא, וקא אתאחדאן בקודשא בריך הוא.

וְעַם כָּל דָּא, אִי אֵית בֵּיה בְּהֵוּא בַר נֶשׁ יְסוּדִין וְשָׂרְשִׁין מְזִכּוּ דְאַבְהֶן,
עֲנַפָּא דָא דְנַפְיָק מִשְׁבַּתָּאִי, לְזַמְנִין נֶצַח לֵיה, וְאַחִיד לֵיה, וְאַיְנוּן
תְּרִין רוּחִין מִתְפַּשְׁטִין, וְאַזְלִין לְנוֹקְבָא דְטִינָרָא, דְתַמָּן מִתְכַּנְשִׁין כָּל
רוּחִין עַרְטָלָאִין, דְלָא עָאֲלָן לְגוּ פְּרָגוּדָא דְמִלְכָּא.

וְאַיְנוּן עַרְטָלָאִין בְּהֵאִי עֲלָמָא, וְכַד נְפָקִי מֵהֵאִי עֲלָמָא, מִשְׁטָטִי
לְאַעְלָא בְּהֵוּא עֲלָמָא, וְנַעְלִין תְּרַעָא בְּאַנְפֵייהוּ, בְּכָל סְטָרִין
דְעֲלָמָא. וְלָא אֲשַׁכְּחוּ נְיִיחָא, עַד דְאַיְנוּן נְפָקִין וּמִשְׁטָטִי בְּעֲלָמָא, וְאַלִין
אִיקְרוּן בְּשִׁמְהֶן שְׁכֵנוֹת.

וּבְיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, כַּד אֲתַקְדֵּשׁ יוֹמָא, וְאַיְנוּן לְאָן עָאֲלִין. לְגוּ נוֹקְבָא
דְחַד טִינָרָא, דְאֵיהוּ לְבַר מַחֲוּמוֹת גְּנֵתָא, בְּטוּרִין דְלִבְרָא,
וּמִשְׁתַּכְּחִי תַמָּן כָּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא. וְלִבְתַּר נְפָקִין וּמִשְׁטָטִין בְּעֲלָמָא,
וּמוֹדִיעִין בְּחִיזוּ דְלִילָא, מְלִין לְבַנֵי נְשָׂא.

וְכַד נֶצַח עֲנַפָּא דָא לְהֵוּא בַר נֶשׁ. אִיְנוּן תְּרִין רוּחִין אֲזְלִין לְהֵוּא
נוֹקְבָא, וּמִתְעַכְבִּין תַמָּן עַד דְנַפְיָק שַׁבְּתָא. כִּינָן (דף נא ע"ב) דְנַפְיָק
שַׁבְּתָא, נְפָקִין אִיְנוּן נְשָׁמְתִין וְאַיְנוּן רוּחִין בְּהַדְיָיהוּ, וּמִתְחַבְּרִין כַּחְדָּא.

וְאַתְיִין אִיְנוּן תְּרִין רוּחִין, וְחַד נְשָׁמְתָא דְגֻזְעָא דְהֵוּא בַר נֶשׁ, שְׁבַעִין
דְרָגִין לְאַחוּרָא, וְשָׂאֲרָן עַל הֵוּא בַר נֶשׁ, רוּחָא בְּתַר רוּחָא,
וְאוּדְעִי לֵיה מְלִין בְּעֲלָמָא, מְנִיִּיהוּ קָשׁוּט וּמְנִיִּיהוּ לָאו קָשׁוּט. מְנִיִּיהוּ
קָשׁוּט, מְסֻטְרָא דְנְשָׁמְתָא עַרְטִילָאָה. דְהָא אֲשַׁכְּחַת תַמָּן נְיִיחָא.
וּמְנִיִּיהוּ לָאו קָשׁוּט, מְסֻטְרָא דְאַיְנוּן רוּחִין. וְלְזַמְנִין, אִיְנוּן רוּחִין
אוּדְעִין לֵיה מִלִי קָשׁוּט, לְזַמָּן קָרִיב.

וְדָא אֵיהִי נְשָׁמְתָא דְלָא אֲשַׁכְּחַת פִּירוּקָא לְעֲלָמָא, מִשְׁבַּעִין דְרָגִין
לְאַחוּרָא. כְּדִין, כּוֹכַב שַׁבְּתָאִי מְשִׁיךְ לְהֵאִי עֲלָמָא, אִיְנוּן רוּחִין.
וּבְגִינָה לָא דְחִיל הֵוּא בַר נֶשׁ, כַּד שָׂרְאֵן עֲלוּהִי, וְלָא אֲזַדְעֻזַע. זְכָאָה
חוּלְקִיָּה דְמָאֵן דְאֵית לֵיה זְכוּ דְאַבְהֶן, לְסִיעָא בְּכָל אִיְנוּן עוּבְדִין.

חֻמְטָא עָקִים, וְהֵוּא עָקִימוּ סְטָא לְסֻטְרָא יְמִינָא. דָּא אֵיהוּ בַר נֶשׁ
דְרָשִׁים בְּאֵת ה' וְלְזַמְנִין בְּאֵת ר'. וְלָא מִתְחַבְּרִין כַּחְדָּא. דָּא
אֵיהוּ בַר נֶשׁ מְמִלָּל רְכִיכִין.

בְּמִצְחִיָּה שְׂרֻטוּטָא חְדָּא רְבַרְבָּא, וְאַרְבַּע זְעִירִין, וְאַיְנוּן דְקִיקִין
וְלָא כָּל כֶּךָ, וְאַיְנוּן מִתְהַפְּכִין לְסוּמְקָא. שְׁעָרוֹי תְלִיִין
שְׁעִיעִין זְעִיר, שְׁלִשְׁלָאָה רְבַרְבָּא הָוָה לֵיה, וְתַלְיָא מְנִיָּה. סִינְעָא

אית ליה, מהימנא איהו. אצלח בעובדוי. דא אית ליה פגמי
דמומא, דאיהו סריס חמה, או תלייא בכיסא דבעוי חד מבעוי,
ולא אפיק זרעא כדקא יאות. בידא שמאלא אית ליה אצבע זעירא,
קמיט ולא אתפשט.

אמר אדם קדמא, (תהלים קלט טו) לא נכחד עצמי ממך אשר
עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ. מכאן דמזווגא דדכר
ונוקבא, אתיא נשמתא קדישא. מזווגא דמלכא במטרוניתא. מאי
טעמא. תחתיות ארץ. תרין תחומין אית לההיא דאיתקרי ארץ
חפץ. אתרא דאתצירא נשמתא דדכורא לימינא. ואתרא דנשמתא
דנוקבא לשמאלא.

ועל דא בעי אתערותא מסטרא דנוקבא. הך הוא דכתיב, (ישעיה מא
כה) העירותי מצפון ויאת. וכדין ממזרח שמש קורא בשמי.
זווגא דשמשא בסיהרא, יעקב ברחל ויבא סגנים כמו חמר. אלין
חיילין דעלמא, דנפקו מאד"ם קדמא.

בתר הכי, (תהלים קלט טז) גלמי ראו עיניך, כשהייתי מוטל גולם בלא
צורה, ממזרח למערב. ראו עיניך, הדורות העתידות לצאת
ממני. כי אתה הוא הקורא הדורות מראש.

ועל ספרך כולם יכתבו. (בראשית ה א) זה ספר תולדות אדם לדיוקנין.
דבהאי ספרן של צדיקים, הוו אתחקקון כל דיוקנין דעלמא.
בצירופא דאתון, זר"ה פס"ץ.

ותמן כלם יכתבו, בציריין דקמטין, במשכא דאדם, כגוונא דרקייע
השמים, דתמן כוכבים, (ישעיה מ כו) המוציא במספר צבאם
לכלם בשם יקרא. לזרעא דישראל עבדי, יעקב אשר בחרתיה. דאינון
איקרון אדם, דכתיב (יחזקאל לד לא) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם.
ובגינהון אתברי עלמא. הך הוא דכתיב, (ירמיה ב ג) קדש ישראל לה'
ראשית תבואתה. דאינון עאלו במחשבה, עד לא אתברי עלמא.
וכלהו (תהלים קלט טז) ועל ספרך כלם יכתבו.

ימים יוצרו, לכלהו יומין עילאין, כמנין (שמות יב כא) משכ"ו וקחו
לכם. משכו יומין עילאין, לאנהרא ליומין תתאין. שס"ה
ורביע יום. ומקצת יומא ככולי יומא, לחושבן משכו. ומאן דמשיך
מתמן משיך נהירו לסיהרא לקדשא לה.

וְלֹא אֶחָד בָּהֶם, דָּא דוֹד מְשִׁיחָא. דְּלֵא הוּוּ לִיה יוֹמִין לְאֶתְנַהֲרָא, וְאִיהוּ מְשִׁיךְ לִיה שְׁבַעֵין שָׁנִין. כְּמָה דְאַתְ אָמַר, (תהלים לט ו) הִנֵּה טְפָחוֹת נֹתֵת יָמַי. מֵאֵי טְפָחוֹת, ט' פָּחוֹת. טב הֵכָא דְפָחִית לֹון מִיּוֹמַי דְאָדָם, לְמִיָּהב לְדוֹד, דְהוּה טוֹב רוּאֵי. טוֹב דִּילִיָּה, מֵאָדָם קְדָמָאָה, דְעֵבֵד עֲמִיָּה צְדָקָה, בְּגִין דִּיהָא מוֹכֵן דוֹד, לְעֲשׂוֹת צְדָקָה לְיִשְׂרָאֵל. כְּגוֹנָא דְקָבִיל דוֹד עָנִי וְאָבִיוֹן, הֵכִי יְהִיב לְמִסְכָּנִי. וְכֵלָא בְּמִשְׁפָּט, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ש"ב ח טו) וַיְהִי דוֹד עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט וְצְדָקָה לְכָל עַמּוֹ.

וְאֶתְעָרוּ, שׁוּפְרִיָּה דִיעֲקֹב אָבִינוּ, מְעִין שׁוּפְרִיָּה דְאָדָם קְדָמָאָה. בְּגִין דִיעֲקֹב יוֹשֵׁב אוֹהֲלִים, וְאוֹלִיף תַּמָּן, בְּבֵית שָׁם וְעֵבֵר וְאַבְרָהָם וַיִּצְחָק, לְמַפְלַח לְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא. בְּגִין דְאִיהוּ בְּכוֹר, דְכָתִיב (שמות ד כב) בְּנֵי בְּכוֹרֵי יִשְׂרָאֵל, וְעִבּוּדָה בְּבְכוֹרוֹת הָהוּה.

וְדָאֵי, סְפָרָא דְאָדָם קְדָמָאָה, הָוּה לִיה לִיעֲקֹב. וְסְפָרָא דְחֲנוּךְ. וְסְפָר יִצְיָרָה דְאַבְרָהָם אָבִינוּ. וְהָא אִיתְרַעוּ, מְסַכְת עִבּוּדָה זָרָה דְאַבְרָהָם אָבִינוּ, אַרְבַּע מָאָה פְּרָקֵי הוּיִין. וּמְכָל אֵינוֹן סְפָרִין, אוֹלִיף יַעֲקֹב אָבִינוּ אִישׁ תָּם יוֹשֵׁב אֲהֲלִים, חֲקַמְתָּא סְגִיאָה, וְהָוּה שׁוּפְרִיָּה וְשִׁרְטוּטִין דִיעֲקֹב, כְּגוֹנָא דְשִׁרְטוּטִין דְאָדָם קְדָמָאָה.

דִּיהָא כְּגוֹנָא דְאָדָם קְדָמָאָה, דְאִיהוּ קָדָם לִיצְיָרָה, יִצִיר כְּפִיו שְׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אוּף יַעֲקֹב רֵאשׁוֹן. לְשְׁלִימוֹ, (ירמיה ב ג) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, דְהוּה עֲרִסְיָה שְׁלִים.

מָה דְלִית הֵכִי בְאַבְרָהָם, דְנִפְיָק מִנִּיה יִשְׁמַעְאֵל וּבְנֵי קְטוֹרָה, דְאֵינוֹן סִיגֵי הַכְּסָף. וְאָדָם, דְנִפְיָק מִנִּיה קִין. וְנַח, דְנִפְיָק מִנִּיה חָם. וַיִּצְחָק, דְנִפְיָק מִנִּיה עֶשׂוֹ, סִיגֵי דְהָבָא. אֲבָל יַעֲקֹב עֲרִסְיָה שְׁלִימָא אִיהוּ. וְעַל דָּא בִיָּה בְּחַר ה' מְכָל הָעַמִּים. דְכָתִיב, (תהלים קלה ד) כִּי יַעֲקֹב בְּחַר לוֹ יְה' יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ, וְכָתִיב (דברים לד ט) כִּי חָלַק ה' עַמּוֹ יַעֲקֹב חֲבֵל נַחֲלָתוֹ. (ער פֵּאן סְתָרֵי תוֹרָה)

פְּרָשִׁת תְּרוּמָה (דף נא ע"ב - דף נד ע"א)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאֵי, בְּשַׁעָה שְׁאָדָם מְקַדִּים בְּבִקְרָה, וּמִנִּיחַ תְּפִלִּין בְּרֵאשׁוֹ, וְתַפְלִין עִם רִשָּׁם קְדוֹשׁ בְּזִרְעוֹ, וּמִתְעַטֵּף בְּעֵטוֹף שֶׁל מִצְוָה וּבָא לְצֵאת מִשְׁעַר בֵּיתוֹ, אַרְבַּעַה מְלֶאכִים קְדוֹשִׁים מִתְחַבְּרִים עִמּוֹ, וַיּוֹצֵאִים עִמּוֹ מִשְׁעַר בֵּיתוֹ, וּמְלוּיִם אוֹתוֹ לְבֵית הַכְּנֶסֶת, וּמְכַרְיָזִים לְפָנָיו: תְּנוּ כְבוֹד לְדַמּוֹת הַמְּלַךְ הַקְדוֹשׁ, תְּנוּ כְבוֹד

לכן המלך, לפרצוף הנכבד של המלך! רוח קדשה שורה עליו, מכריזה ואומרת: (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

אחר כך יש לו לקרא פרשת בראשית עד יום אחד, שהוא העלוי ותשבחת הכל. אחר כך יתעסק בפרשת קרבנות, לכפר עליו. וכל אותם הקרבנות. וכן יעסק לכפר עליו, ויאמר (ויקרא 1) צו את אהרן ואת בניו לאמר זאת תורת העלה, כדי לכפר על כל אותם ההרהורים ומחשבות של הלילה. אחר כך ישבח בתשבחותיו של דוד המלך, ומשום זה נכנס אדם בשערים של בית הכלה, והיא מתקנת, ומתקנות הדרגות עמה.

ביון שמגיע ליוצר אור, שהוא ראשית תפלת מישב, אז כל אותן הדרגות פותחות שערים, ואז כתוב כתמרות עשן. מה תמרות של קטרת עולות ומתחברות הדרגות אלו באלו, אף כאן התפלה היא כמו תמרת עשן של קטרת, עולה, והדרגות מתחברות ונקשרות אלו עם אלו, שהרי הוא מקשר אותן.

ואומר, כלם אהובים, כלם ברורים, כלם גבורים. אחר כך אהבה רבה, לעלות ולהקשר בימין. והיחוד של שמע, ואותן פרשיות, ואז נקראת מקטרת מור. אחר כך אמת ויציב, שהוא ולבונה. ואף על גב שהוא שלה, הוא כלל.

ביון שאמר אמת, למה ויציב, שהוא תרגום? ומה צריך כאן? אלא ודאי כל אמת זה יעקב, ויציב זה יוסף, וצריך להדבק בשניהם. ומשום שפרשת ציצית היא סוד הכלה, צריכה אותם, מיד אנו אומרים את שניהם - אמת ויציב. ועל כן אמת זה יעקב, ויציב זה יוסף. אם כך, אז למה תרגום? אלא משום שאמת אמת לא אומרים בשביל הפגם, ולכן הוא תרגום, ואין פגם בשניהם.

מביל אבקת רוכל (שיר ג) - זו תפלת מעמד. שלש ראשונות, שהן מגן, ומחיה, ואתה קדוש. במגן יש ארבעים ושתיים תבות, בסוד השם הקדוש של ארבעים ושתיים אותיות. ויש להכלילו בלב, ולהקשר בו בסוד זה, כשלהבת בגחלת, באהבת אדונו, וזו היא ברכת הימין.

במחיה יש ארבעים ותשע תבות, בסוד חמשים שערים חסר אחד. ויש בו שם, הסוד של גבורות ה'. והוא את"ה גבור לעול"ם אדנ"י. והסוד שלו אגל"א, ובסוד אחר יגל"א. והכל סוד

אחד, מן הגבורה של הברכות, (בראשית מט) "יהודה אתה יודוך. גור אריה יהודה. לא יסור שבט מיהודה. אסרי לגפן עירה. בזה התעורר יהודה בגבורה קדושה, וזו היא ברכת השמאל.

בְּקִדְשָׁה יֵשׁ אַרְבַּע עֶשְׂרֵה תְבוֹת - עֶשֶׂר אַמִּירוֹת, וְאַרְבַּע אוֹתִיּוֹת.
וְזֶה כּוֹלֵל אֶת כָּל הַצְּדָדִים, וְאוֹחֵז מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם.

שְׁלֹשׁ הָאֲחֵרוֹנוֹת אינן בְּחֻשְׁבוֹן זֶה כְּתוּבוֹת, וְהֵן רְצֵה וּמוֹדִים, תּוֹמְכֵי הַתּוֹרָה, שְׁנֵי עַמּוּדִים. שִׁים שְׁלוֹם - עֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא שְׁלוֹם הַבַּיִת, הַשְׁלוֹם שֶׁל הַכֹּל. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף בְּאֲמָצַע אוֹתָן הַבְּרָכוֹת שֶׁתִּקְנֶנוּ הַקְּדֻמוֹנִים, וְהָרֵי פְּרִשׁוּהָ, אַחַר שְׁמִסִּים הַתְּפִלָּה וּמוֹדָה עַל חֻטְאֵיו - נְפִילַת אַפִּים.

מָה היא נְפִילַת אַפִּים? הָרֵי פְּרִשׁוּהָ, שְׁעוֹשָׂה כָּל מָה שֶׁעֲשָׂה מִשָּׁה, תְּפִלָּה וְתַחֲנוּנִים וּבִקְשׁוֹת וּנְפִילַת אַפִּים, שְׁכָתוּב (דברים ט) וְאַתְּנַפֵּל לְפָנָי ה'. אָבֵל אַחַר שְׁמִסִּים תְּפִלְתוֹ, וְנִכְנַס לְתוֹךְ אוֹתָן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְהַכְּלָה נִקְשְׁרַת בְּכָלָם, יֵשׁ לְרֵדֵת לְמִטָּה. וְהוֹאִיל וַיּוֹרֵד לְמִטָּה, צָרִיךְ נְפִילַת אַפִּים בְּאַלְפָּא בֵּיתָא.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שְׁכִיּוֹן שֶׁהַתְּפִלָּה תְּפִלְתוֹ וְהוֹדָה עַל חֻטְאוֹ, מִכָּאֵן וְהִלָּא מִרְאָה אֶת עֲצָמוֹ שְׁמָסֵר נִפְשׁוֹ לְאֲדוֹנוֹ בְּאַהֲבָה. (תהלים כה)
לְדוֹד אֵלֶיךָ ה' נִפְשִׁי אֲשָׂא. וְנוֹחַ לוֹ לְאוֹתוֹ הַצַּד שְׁשׁוּרָה בּוֹ הַמְּוֹת, וְעוֹשָׂה לוֹ בְּזֶה נַחַת.

וְעַם כָּל זֶה, בְּאַלְפָּא בֵּיתָא יֵשׁ רַז הַרְזִים לְחֻכְמִים. בְּאַלְפָּא בֵּיתָא זוֹ אֵין וְא"ו, וַיֵּשׁ בָּהּ פ"א בְּמִקּוּמוֹ, וְהֵינּוּ (שם) פְּדָה אֱלֹהִים אֶת יִשְׂרָאֵל. אַחַר כֶּף ר' פְּעַמִּים הֵם, וְאֵין בָּהּ קו"ף.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁנְּפִילָה הַזֶּה, שְׁנִמְסָר אָדָם לְמוֹת, צָרִיךְ לְכוֹן רְצוֹנוֹ, וְלַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְאוֹתוֹ הַצַּד שְׁשׁוּרָה בּוֹ הַמְּוֹת, כְּמוֹ שְׁעוֹשָׂה קוֹף בְּחֻרְכוֹת וּבְהָרִים, מִרְאָה אֶת עֲצָמוֹ שְׁמַת, וְנִרְאָה שְׁמַת לְפָנָי חִיָּה אַחַת שְׁפוּחַד מִמֶּנָּה. כִּיּוֹן שְׁאוֹתָהּ הַחִיָּה קִרְבָּה אֵלָיו, וְחוֹשֶׁבֶת לְהַרְגוֹ וּלְנַשֵּׁף אוֹתוֹ, רוֹאָה אוֹתוֹ נוֹפֵל לְאַרְץ כְּמוֹ מַת, וְחוֹשֶׁבֶת שֶׁהוּא מַת, אֲזִי שָׁבָה לְאַחֻרֵיהָ וְלֹא נִלְחַמְתָּ בּוֹ. וְלִכֵּן הַסְּתַלְקוּ שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ, שְׁאֵין מִפִּיר בְּהֵן רַק הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ.

וְעַם כָּל זֶה, בְּרְצוֹן הַלֵּב יֵשִׁים אֶת עֲצָמוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמָסֵר לוֹ אֶת נִפְשׁוֹ בְּאַהֲבָה. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מַחְשִׁיב עָלָיו כְּאֵלוֹ נִטַּל

ממנו את נשמתו. ולכן צריך לפל בארץ כמו מת בשעה שיאמר
נפילת אפים, משום שיש חטאים שעושה אדם שאין מתכפרים אלא
במות, ככתוב (ישעיה כב) אם יכפר העון הזה וגו'. וכעת, שנחשב לו
שנטל הקדוש ברוך הוא את נשמתו, והוא נתן אותה ברצון, אותה
השעה עומדת לכפר על חטאיו, ומשלים את כל הצדדים, ואת אותו
הצד שנתבאר.

**ועם כל זה התפלה עולה, ומסתלקת בין שתי זרועות, בחבוק של
אהבה כראוי, והיא מקטרת מר ולבונה מכל אבקת רוכל.**

מצוה לגלות סתרי תורה ורזין עליונים לבער קוצים מן הכרם

כל המחלל, לא אמר כל מי שאינו מכבד, לאו כלל הוא, כי בדור הזה
עקבות משיחא אמר מרן האר"י ורבינו ישראל בעל שם זכר צדיק לברכה,
שמצוה לגלות סתרי ורזין עליונים לבער קוצים מן הכרם. ולכן אמר המחלל
שדורש בסתרי עליונים בהשגת שכלו ולא ממה שנתקבל פה אל פה מאליהו,
או שמגלה רזין לרשעים ולאנשים ההולכים אחר תאוות עולם הזה המגשם,
אזי גופו מחלל. (נוצר חסד על מסכת אבות פרק ד' משנה ו')

והלומד זקן, בסודות ורזין דאורייתא, רזין דעתיק יומין, זקן מלא רחמים,
דומה לדיו כתובה על ניר מחוק, שאינו נחקק כל כך במחו ומחשבתו ויכול
לטעות בהם הרבה, כי נמחק חוזר כותב ונמחק. וכן יש הרבה שוטים
שבנרחים מלמד רזין של מרן האר"י וספר הזהר אשר הם חיינו, ולו עמי
שומע לי, בעקבות משיחא אשר הרע והמינות גובר, היו שוקדין כל ימיהם
ללמד ספר הזהר והתקונים כתבי מרן בלול עם חסידות והקדמות של מרן
הרב ישראל בעל שם טוב זכר צדיק לברכה, והיו מבטלין כל הגזרות רעות,
והיו ממשיכין שפע ואור על כל העולמות, כן השפעות פשטיות, בני חיי
מזוני, טעמו וראו כי טוב הוי"ה ממש, חיות אדם הישראלי תלוי בספר הזהר
ובכתבי מרן ללמד בקדשה ובשמחה ובנעם וביראה ואהבה כל אחד לפי
השגתו וקדשתו, וכל ישראל קדושים כו'.

ולו עמי שומע לי, בדור הרע הזה שהמינות גובר, היו לומדין עם תינוק
בן תשעה שנים ספר הזהר והתקונים להגות בה, והיה יראת חטאו קודמת
לחכמתו ויתקיים. (נוצר חסד על מסכת אבות פרק ד' משנה כ')

בהקדמת אור החמה כתב שכן אמר רבי שמעון בן יוחאי בעצמו, שנוערים
קטנים ילמדו מסוד השם, עין שם.

סדר הלימוד ליום כב אב [יום 317 בשנה]

וַיְהִי מִשֶּׁה בָּהָר אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. הֲצַרְךָ מִשֶּׁה אַרְבָּעִים יוֹם לַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה לְלַמְדָּה, מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ דְרָגָה נִקְרָאת אַרְבָּעִים, וּלְכֹךְ אָמַר (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, שֶׁהִתְחַבְּרוּ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב וְתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה. וּלְכֹךְ הֲצַרְךָ לְהִזְכִּיר וּלְפָרֵט אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה, שֶׁהָרִי בְּאַרְבָּעִים יוֹם הָיָה מִסְפִּיק.

וּבְאַרְבָּעִים יוֹם הוֹצִיָּאָה אוֹתָהּ הוֹרֵת"ם (בתורה ומצוה). לַתּוֹרָה וּמִצְוָה, כְּנֶגֶד אַרְבָּעִים יוֹם שֶׁל יְצִירַת הַגֹּלֶד, שִׁיּוּצָא מִן הַכַּח אֶל הַפֶּעַל. וְנִרְשָׁמִים אֵיבָרָיו שֶׁל אוֹתוֹ הִזְכָּר בְּאוֹתָם אַרְבָּעִים יוֹם, שֶׁהָרִי אַרְבָּעִים יוֹם לְהַכְלִיל בוֹ אֶת הָאוֹר שֶׁלְמַעְלָה, וּלְבַנּוֹת שָׁם אֶת גּוֹפוֹ מִהָאוֹר שֶׁלְמַעְלָה, כְּדִי שִׁירָאָה לְשִׁמֵּשׁ לְפָנָי הַמַּלְךְ, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלָיו רוּחַ נְבוּאָה לְמִטָּה.

כְּמוֹ שֶׁהִשְׁתַּלֵּם אַרְבָּעִים יוֹם בְּמַעֲוֵי אִמּוֹ הַגּוֹף שֶׁלְמִטָּה, כִּךָּ מִשְׁתַּלֵּם לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן (במדבר יב) בְּכָל בֵּיתִי נֶאֱמַן הוּא. שֶׁהִשְׁתַּכְּלַל לְמַעְלָה בְּבֵיתִי, כְּמוֹ הַבַּיִת שֶׁלְמִטָּה.

וַיַּעַל זֶה (שמות לד) קָרַן עוֹר פְּנֵי מִשֶּׁה, שֶׁהָרִי מֵאִיר מִהַקָּרָן הָעֲלִיּוֹנָה, וּמוֹשֵׁךְ אֶת הַשָּׁמֶן הַטּוֹב עַל רֵאשׁוֹ, וְהִשְׁתַּלֵּם כָּל אֶחָד מֵאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת שֶׁלוֹ בְּעֶשֶׂר, הָרִי אַרְבָּעִים יָמִים וְאַרְבָּעִים לַיְלוֹת, וְהִמְשִׁיךְ הַשָּׁמֶן הַטּוֹב עַל רֵאשׁוֹ, וְאָז מֵאִיר.

וַיֵּאָחֵר כִּךָּ בָּא אַהֲרֹן וּשְׁנָה לוֹ פָּרְקוֹ, שֶׁהוֹרִיד לוֹ אוֹתוֹ הָאוֹר עַל זְקֵנוֹ, וְהֵינּוּ שְׁתֵּי טַפּוֹת מְרַגְלִיּוֹת, שִׁיּוֹרְדוֹת עַל זְקֵן אַהֲרֹן וּמֵאִירוֹת בְּאוֹר גְּדוֹל, וְהֵם רָמְזוּ לַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב וְלַתּוֹרָה שֶׁבָּעַל פֶּה, שֶׁהִתְחַבְּרוּ בְּזִקְנוֹ שֶׁל אַהֲרֹן, וְהַחֲבוּר שֶׁלָּהֶם תְּלוּי בְּמִזְל הָעֲלִיּוֹן.

וַיֵּאָז (תהלים קלג) מַה טוֹב וּמַה נְּעִים. טוֹב - זוֹ תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָּב, וְזֶה צְדִיק. נְּעִים - זֶה זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, שֶׁנִּקְרָא נְּעִים, כְּשִׁשׁוּרָה עָלָיו הַנְּעִים שֶׁל מַעְלָה שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא. וְהַפֶּל עַל יַד אַהֲרֹן, שֶׁחֲבַר אוֹתָם יַחַד בְּקִרְבָּן.

וַיַּעַל זֶה (מלאכי ב) בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ וְגו' - זוֹ הַגְּבִירָה שֶׁלִּי שֶׁהִיְתָה עִמּוֹ, הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם - הַחַיִּים שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה, וְשְׁלוֹם זֶה שֶׁר שְׁלוֹם.

וְאַתֶּנָּם לוֹ מוֹרָא וַיִּירָאֵנִי (שם), נָתַתִּי לוֹ הַדְּרָגוֹת הַלָּלוּ לְחַבְרָן, אוֹתָן שְׁתֵּי טַפּוֹת מְרַגְלִיּוֹת נָתַתִּי לוֹ. וּכְשֶׁעָבַר מוֹרָה עַל זְקֵנוּ, שְׁהִינּוּ כְּשֶׁהָיָה מְסַתְפֵּר, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שופטים יג) וּמוֹרָה לֹא יַעֲלֶה עַל רֵאשׁוֹ - וַיִּירָאֵנִי, אוֹלֵי מַעַל בְּאוֹתוֹ שָׁמָּן שְׁשׁוּפֵעַ לוֹ מִהַשָּׁמַיִם הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁנֶּקְרָא שָׁם, שְׁשׁוּפֵעַ מִמֶּנּוּ הַשָּׁמָן הַטּוֹב. וְעַל זֶה, וּמִפְּנֵי שָׁמַי נַחַת הוּא.

וְהוּא מָה עָשָׂה? (שם) בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הֵלֵךְ אִתִּי, שֶׁחֲבַר שָׁלוֹם עִם מִישׁוֹר. מִי הַמִּישׁוֹר? כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר צְדִיק וַיֵּשֶׁר הוּא. וְאִזּוֹ, וְרַבִּים הַשֵּׁיב מֵעוֹן, עַל יְדֵי קְרַבְנוֹתָיו שֶׁהִקְרִיב אוֹתָם לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ. וְאִזּוֹ נִתַּן שָׁלוֹם עִם מִישׁוֹר. וְכֵן תְּלוּיִים סוּדוֹת הַקְּרַבָּן שֶׁמְסַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַהֲרֹן. וְנִקְרָא מִישׁוֹר, עַל שֶׁהַמֶּשִׁיף תּוֹרָה וְאוֹר לְעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן. וְהַמְזֻרָח מְאִיר לְדָרוֹם בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁכְּתוּב (קהלת א) הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם. מִשׁוֹם כֶּךָ (שמות לד) וַיֵּשְׁבוּ אֵלָיו אַהֲרֹן וְכָל הַנְּשִׂאִים בְּעֵדָה. אַהֲרֹן - זֶה סוּד אַהֲרֹן שֶׁהָאִיר מִמֶּשֶׁה. וְכָל הַנְּשִׂאִים - זֶה נַחֲשׁוֹן, שֶׁהוּא הָרֵאשׁוֹן שֶׁל כָּל הַנְּשִׂאִים. וְכָלֵם נִמְשָׁכוּ אַחֲרָיו וְעָמְדוּ לְשִׁמְאֵל שֶׁל מֶשֶׁה.

וְהָרִי הַעִירוֹ, (דברים ד) אֵת גְּדֻלָּךְ - זֶה אַהֲרֹן, מִיָּמִין. וְאֵת יָדְךָ הַחֲזָקָה - זֶה נַחֲשׁוֹן, מִשְׁמָאל. שֶׁלְאַחַר שֶׁהָאִיר הַדָּרוֹם מִן הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה, יוֹאֵר הַצָּפוֹן, שֶׁכְּתוּב הוֹלֵךְ אֶל דָּרוֹם וְסוּבֵב אֶל צָפוֹן. שֶׁהִקְיָף אוֹתוֹ אוֹר שֶׁל רַחֲמִים מְכַל הַצְּדָדִים, שֶׁלֹּא יֵצֵא עִם שְׁלֵהֲבוֹתָיו לְשָׂרֵף אֵת הָעוֹלָם, וַיִּתְבַּסֵּס הַדִּין עִם רַחֲמִים. מִי הַרַחֲמִים? זֶה הַשֶּׁמֶשׁ, וְהִינּוּ הַרוּחַ, שֶׁכְּתוּב (קהלת א) סִבֵּב הוֹלֵךְ הַרוּחַ, שֶׁהַרַחֲמִים מְקִיפִים הַכֹּל.

וְעַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הַרוּחַ (שם), סְבִיבוֹתָיו שֶׁל מִי? סְבִיבוֹתָיו שֶׁל אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁכְּתוּב לְמַעְלָה, וְאֶל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, וְזֶה מְעַרְב. וְעַד שֶׁם שָׁב הַרוּחַ, לְהָאִיר בְּאוֹתָם שְׁבָעִים שָׁנִים, שֶׁנִּכְלָל מְקוֹמוֹ לְהָאִיר לְעוֹלָמִים, וְלְהָאִיר לְשְׁבָעִים גְּדוּלִים מְמַנִּים שְׁעוֹמְדִים סְבִיב אוֹתוֹ מְקוֹמוֹ שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ שְׁאֵמְרָנוּ.

בֹּא וּרְאֵה, כָּמוֹ זֶה מֶשֶׁה לְמַטֵּה, מְאִיר לְאַהֲרֹן, צַד הַדָּרוֹם. וְאַחַר כֵּן לְנְשִׂאִים, הַצַּד שֶׁל הַצָּפוֹן, שֶׁכְּתוּב וְסוּבֵב אֶל צָפוֹן, וְהִקְיָף אוֹתָם סְבִיב הַמְזֻבָּח. אַחַר כֵּן (במדבר יא) וְאַצְלַתִּי מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ וְשִׁמְתִּי עָלֶיךָ. וְזֶהוּ עַל סְבִיבוֹתָיו שָׁב הַרוּחַ.

בא וּרְאָה, בְּרֵאשׁוֹנָה אוֹתָם שְׁבַעִים זְקָנִים יִנְקוּ מִמֶּשֶׁה, וְאוֹתָם שְׁבַקְצָה הַמַּחֲנֶה נֹאכְלוּ בָאֵשׁ הַדּוֹלֶקֶת. וְהָרִי הֵעִירוּ, מִי גֵרָם לָהֶם? כִּיּוֹן שֶׁרְאָה מֶשֶׁה שְׁלֵא יְכוּלִים לְהִתְקַיֵּם בְּלִי זְקָנִים, רָצָה סִיּוּעַ לְהָאִיר לְיִשְׂרָאֵל, וְהַקְדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לוֹ (שם) אֶסְפָּה לִּי שְׁבַעִים אִישׁ וְכוּ', וְאֶצְלָתִי מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלֶיךָ. זֶה הָרוּחַ שֶׁל הָאֶסְפָּקֶלְרִיָּה הַמְאִירָה, בְּמֶשֶׁה הִיא שׁוֹרָה וְלֹא בְּאַחַר. מִשׁוּם כֶּךָ הֵצְטַרְכוּ לְהִיּוֹת נְאוּרִים מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ וְעַל סְבִיבְתָיו שָׁב הָרוּחַ, לְהָאִיר כְּבֵרֵאשׁוֹנָה.

כִּיּוֹן שֶׁרְאָה אֶת זֶה שְׁלֵמָה הַמְלֶךְ, אָמַר (קהלת א) הִבֵּל הַבָּלִים כּוּ', וְזֶרַח הַשֶּׁמֶשׁ. בִּימֵי מֶשֶׁה, שֶׁהָאִיר הַשֶּׁמֶשׁ לְיִשְׂרָאֵל אַרְבַּעִים שָׁנָה, כְּנֶגֶד הָאוֹר שֶׁלְמַעְלָה שֶׁקָּבַל בְּאוֹתָם אַרְבַּעִים הַיָּמִים שֶׁהָיָה בָהֶם, וּמִקְצַת שָׁנָה רֵאשׁוֹנָה כְּכֹלָה, שֶׁבָּהֶם קָבַל הָאוֹר שֶׁהָאִיר לְמַטָּה. וּבֵא הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁהִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם. וְאֵל מְקוֹמוֹ שׁוֹאֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ. וְזֶה הַמְּקוֹם הָעֲלִיּוֹן שֶׁמְאִיר לְמְקוֹם הַתַּחְתּוֹן.

דְּבַר אַחַר, מְקוֹמוֹ הַתַּחְתּוֹן מִמֶּשֶׁ. שׁוֹאֵף הָאוֹר מְלַמַּעְלָה וְזוֹרַח הוּא שֵׁם, שֶׁמְאִיר שֵׁם לְלִבְנָה, וְזֶה יְהוֹשֻׁעַ, שֶׁהוּאֵר מִמֶּנּוּ, שֶׁכָּתוּב (במדבר כז) וְנִתְּתָ מֵהוֹדֶךָ עָלָיו. וְהֵעִירוּ, פְּנֵי מֶשֶׁה כְּפָנֵי חֲמָה וְכוּ'. הוֹלֶךְ אֶל דְּרוֹם - בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּשֶׁהָיָה בְּעוֹלָם, כָּל הַצְּדָדִים הָאִירוּ, כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ. אָבֵל כָּעַת, כְּשֶׁהִסְתַּלַּק, בְּמְקוֹמוֹ זוֹרַח וְלֹא יוֹתֵר.

וְשִׁמוֹ נִקְרָא זֶהב יִרְקֶרֶק, וְהִסּוּד הַזֶּה פְּרִשׁוּהוּ הַחֲבָרִים, אֶסְתֵּר הָיְתָה יִרְקֶרֶקֶת. צָבַע אֶתְרוּג, וְהַכֹּל אֶחָד. הַזֶּהב הַזֶּה הוּא רֵאשׁ בְּנִסְתָּר, אֵף עַל גַּב שֶׁהוּא בְּנִגְלָה אֶל הַזֶּהב הָעֲלִיּוֹן, עַד שֶׁנִּמְשָׁךְ וְשׁוֹרָה לְרֵאשׁוֹ שֶׁל גְּבְרִיאֵל, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ. וּמִשׁוּם כֶּךָ הַכֹּל הוּא בְּסוּד עָלִיּוֹן, וְנִמְשָׁךְ אוֹתוֹ הַסּוּד לְמַטָּה, הַכֹּל בְּגִיּוֹן אֶחָד.

וְעֵשִׂיתָ כְּפֶרֶת זֶהב טְהוֹר (שמות כח), רַבִּי שֶׁמְעוֹן אָמַר, בְּכֹל הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת מִצְאָנוּ שֶׁנִּמְסְרָה הָעֲבוּדָה בְּיַד מֶשֶׁה, פָּרַט לְשָׁנִים. בְּכֹלֵם כְּתוּב וְעֵשִׂיתָ, וּבְאֲרוֹן וּבְאֶפֶוד כְּתוּב (שם) וְעָשׂוּ אֲרוֹן, (שם כח) וְעָשׂוּ אֶת הָאֶפֶוד, וְלֹא כְּתוּב וְעֵשִׂיתָ. מָה הַטַּעַם בְּאֲרוֹן לֹא כְּתוּב וְעֵשִׂיתָ? מִשׁוּם שֶׁהָאֲרוֹן כּוֹלֵל אֶת מֶשֶׁה בְּתוֹכוֹ, לְהָאִיר מִמֶּנּוּ. וְהֵצְטַרְכוּ אַחֲרָיִם לְתַקֵּן אֶת הַתַּקּוּן וְהִיפִי שְׁלוֹ, לְהַכְנִיֵס אוֹתוֹ לְתוֹכוֹ.

באפוד, אינו שלו, ולא להשתמש בו, ולא צריך לו למשה לעשות את עבודת אֱחִיו, שְׁהָרִי מִשֶּׁה הוּא מֶלֶךְ, וְאֶהְרֹן שׁוֹשְׁבֵין הַמֶּלֶךְ.

וְאִם תאמר, וְהָרִי כְּתוּב (שם כט) וְהִלְבַּשְׁתָּ אֶת אֶהְרֹן כּוֹי, וְאָפַדְתָּ לוֹ, וְשָׂמַתְּ הַמִּצְנֶפֶת עַל רֹאשׁוֹ וְגוֹי. הָרִי כָּל זֶה עֲבוּדַת מִשֶּׁה, וְהַכְּבוֹד שֶׁל אֶהְרֹן הוּא? לֹא כֵן, אֲלֵא הַכְּבוֹד שֶׁל מִשֶּׁה הוּא, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רָצָה אֶת עֲבוּדַת אֶהְרֹן, אֲלֵא עַל יְדֵי מִשֶּׁה. וְאֶהְרֹן לֹא יָכַל לְהִתְקַדֵּשׁ אֲלֵא עַל יְדֵי מִשֶּׁה. וּבְהִכַּל הַצֵּטְרָךְ אֶהְרֹן אֶת מִשֶּׁה, וְכָל זֶה הוּא כְּבוֹדוֹ שֶׁל מִשֶּׁה.

וְעֲשִׂיתָ כַּפְרֹת, בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב בַּפָּרָשָׁה הַזֹּאת מְעַשֵּׂי שָׁמַיִם וְאָרֶץ וְכָל אוֹתָם הַחִילוֹת שָׁשִׁם, שְׁהָרִי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא צָוָה לַעֲשׂוֹת מִשְׁכָּן, אֲלֵא כְּמוֹ שְׁמַעֲשֵׂי שָׁמַיִם וְאָרֶץ, לְהִיּוֹת הַדִּיּוּר שְׁלֹמֶטָה כְּמוֹ הַדִּיּוּר שְׁלֹמֶעֱלָה, וְלְהִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה כְּמוֹ שֶׁהִנְשָׁמָה וְהַגּוֹרֵף, שִׁיְהִיָּה הַכֹּל אֶחָד.

כְּתוּב בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. בְּרֵאשִׁית, הָרִי פִּרְשׂוּהָ. אֲבָל הַסּוּד שֶׁל מַעֲשֵׂה הַכַּפְרֹת, כָּאֵן בְּרִמְזוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁלֹשֶׁת שֶׁל מִטְרֹרוֹן, גְּנִיזַת הַמִּשְׁכָּן, לְהָרִים אֶת תְּרוּמַת הַקֹּדֶשׁ לְמַעְלָה וּמַטָּה.

בְּרֵאשִׁית, הִרְאִישִׁית הָעֲלִיּוֹנָה הַכַּפְרֹת הַגְּנוּזָה הַטְּמִירָה, שְׁנִמְצָאת מִסּוּד הַנִּקְדָּה הַנִּסְתָּרָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְהַתְּפָרָשָׁה פְּרִישׁוֹת לְהָאִיר בְּתוֹךְ הָאוֹר, לְהִסְתַּר תּוֹךְ הַסֵּתֵר. הַסֵּתֵר בְּתוֹךְ הַכַּפְרֹת הַזֹּאת, מִיטְרֹרוֹן מִטְרֹרוֹן, שְׁנִיחָזוּ מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

מִתּוֹךְ הַפַּחַד שֶׁהָלַךְ בְּאֶמֶת בְּתוֹךְ הָאָרֶץ, הָיָה מוֹצֵא הָאוֹר שְׁאֵבֵד אָדָם הִרְאִישׁוֹן, שְׁנִטְמָן אוֹתוֹ הָאוֹר בְּגֵן עֵדֵן. וְעָלָה לְמַעְלָה, לֹא הִתְיַשֵּׁב בְּמִקְוָמוֹ, שְׁהָרִי לֹא הָיָה מְשֻׁלָּם מִכָּל הַצְּדָדִים. שְׁהָרִי הַשְּׁלֵמוֹת שְׁלֹמֶטָה הִיְתָה חֲסֵרָה, שְׁהָרִי אֲבָדָה בַּחֲטָא שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן, יָרַד לְמַטָּה, וְנִטְמָן בְּתוֹךְ עֲצֵי הַגֵּן, וְהִתְפַּשֵּׁט שָׁם בְּכָל צְדֵי הַגֵּן, עַד שֶׁנּוֹלַד חֲנוּךְ בֶּן יִרְדָּה.

כִּיּוֹן שְׁנוּלַד, הָיָה נִמְצָא סְמוּךְ לַגֵּן, הַתְּחִיל אוֹתוֹ הָאוֹר לְהָאִיר בְּתוֹכוֹ. הַתְּגַדֵּל בְּמִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְשָׂרָה עָלָיו הָאוֹר הַזֶּה הַנוֹצֵץ. נִכְנַס לַגֵּן עֵדֵן, וּמִצָּא שָׁם אֶת עֵץ הַחַיִּים, אֶת עֲנַפְיוֹ וּפְרוֹתָיו שֶׁל הָאֵילָן. הִרְיַח בָּהֶם, וְהִתְיַשְׁבָּה בְּתוֹכוֹ אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁל אוֹר הַחַיִּים.

באו שליחים, מלאכים עליונים, ולמדו אותו חכמה עליונה. נתנו לו ספר שהיה נסתר בתוך עץ החיים, ולמד ממנו, וידע את דרכי הקדוש ברוך הוא, והשתדל אחריו. זהו שכתוב (בראשית ה) ויתהלך חנוך את האלהים. עד שאותו האור השתלם בתוכו.

ביון שאותו האור השתלם למטה, רצה לעלות למקומו. וכדי להראות אותה השלמות בסוד של חנוך. יום אחד נכנס לתוך גן העדן, והראו לו את נסתרות הגן, והניח אותו ספר, וכל מה שראה, לבחון, והוא מצנע בתוך החברים.

אחר כך התלבש אותו האור בתוך אותו לבוש, להראות למעלה, ושיתבישו אתו, לכל אותם שעשו קטרוג עם רבונם, שלא יברא אדם בעולם.

זהו שכתוב (שם) ואיננו פי לקח אתו אלהים. ואיננו - בעולם הזה. ואיננו - כמו שהיה בעולם הזה. פי לקח אתו אלהים - לדמות אחרת. בזה הוא תמיד נער. וסוד זה בארנו, (משלי כב) חנוך לנער על פי דרכו, להנהיג את כל העולמות. גם פי יזקין לא יסור ממנה, שהרי תמיד נמצא בו וחוזר הנער.

בחנוך נכללת הדמות של העולם הנסתר. הוא הכסא של אדונו, עושה שליחיות בעולם. כשהעולם בדין, יוצא ונקרא מטטרו"ן, רבון על כל החילות העליונים. והזקן הוא נער. נכנס מעולם לעולם, ומתישב הרגז.

הדמות הזו נפרסת בפריסת הכפרת, ומצטיירים באותה הפריסה שני דיוקנאות - אחד זכר ואחד נקבה. ועומדים שני ילדים עלמים אוהבים, באהבה דבקים זה בזה.

וזה סוד של בראשית ברא אלהים, פריסת הכפרת הנסתרת. את השמים ואת הארץ, שני כרובים עומדים בדבקות של חביבות. לא כתוב שמים וארץ, אלא את השמים ואת הארץ, לרבות שני כרובים כאחד. הכפרת הזו פרוסה לפנים, בסתר ההיכל, ובשני צדדים עומדים שני אלה.

בראשית עולה למעלה. הסוד שלו יורד למטה, כמו שאותו הסוד של בראשית עולה למעלה ולא נרשם ברשם, יוצא הרשם למטה (לאחר), ונעשית ממנו כפרת עליונה, רשומה בשלשה

רשומים, בסוד יהו"ה אלהינו יהו"ה. מאלו השלשה יצאו שלשה אחרים, והם ששה, והינו בר"א שי"ת.

נפְרָסָה הפּפֶרֶת הזו לצד דרום ומערב, ומוציאה שני כרובים כאחד, זכר ונקבה, שימצאו זה כנגד זה. הדרום הוא ראש, כהן נוטל בראש. והוא בן זכר. המערב הוא נקבה, בת יחידה, בת היתה לאברהם ודאי. והינו בסוד הזה, בראשית: ב"ת רא"ש. י פפרת שלא נודעת, עד שנפרסת בפריסה ומוציאה את שני אלו. כמו כן ה'. ועל כן, בת - בת ראש, בת לאברהם. י פפרת להפרס.

חוזרת הפּפֶרֶת ממערב לצפון, ונפרסת בפריסה, ומתגלה הזכר, שנאחז בצד הפּפֶרֶת. והנקבה נסתרת למטה, ונעשית באש הצפון. וזה סוד בראשית, בת אש. י פפרת, י הפריסה שנפרסה, ומראה אחד ולא שנים, שהרי הנקבה נכנעת למטה. ואם תאמר, הכל פריסה אחת עליונה ותחתונה? כך הוא, שלא נפרד השם זה מזה, הכל הוא אלהים.

חוזרת הפּפֶרֶת ממערב למזרח, פורסת פריסה בשני צדדים - בצד המזרח ובצד המערב. כיון שהפּפֶרֶת עומדת במזרח ובמערב, אזי נמצאת שמחה וחובור כראוי, והבת הזו נכללת בעטרותיה כראוי ועומדת בשלמות. ואז הוא בסוד שלו בראשית, בלי פרוד כלל.

וכנגד שלש הפעמים הללו עולים ישראל שלש פעמים לחג את חגיגה. בפסח חוזרת הפּפֶרֶת לצד דרום ומערב, ואז אותה בת עומדת באברהם, והיא ב"ת רא"ש, ושם הלל, ולא הלל גמור, שהרי שני הכרובים הללו אינם בהשלמה כראוי, שהרי ישמעאל יוצא ומקטרג.

מיום ראש השנה עד יום (הראשון) של סכות חוזרת הפּפֶרֶת מצפון למערב, ואז אותה הבת נכנעת, ועומדת ביצחק, ולא בשמחה, והיא ב"ת א"ש, והם אינם בשלמות, ועל כן אין שם כלל הלל, שהרי עשו יוצא ומקטרג. בסכות עולה הבת הזו, ונשלמת בו ביצחק (ביצחק) בשמחה, ומתחברים זה עם זה, ואז הלל גמור, על ששכך הרגזו, ונמצאת חברות.

בשבועות שנקרא עצרת, מחזרת הפּפֶרֶת בצד מזרח ומערב, ואז מצויה שלמות, וחביבות ודבקות היא בכל הצדדים,

ושמחת העליונים והתחתונים. ואז (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש.

ובשליש הפעמים הללו הכפרת מחזרת לצדיקה כראוי. הכפרת הזו נפרסת למעלה, בתוך אותה הנקדה הטמירה, באור הראשון שנפרס. אחר כך נפרסת בשלמות. ושורה על אותה הפריסה, כשסוככות כנפי הכרובים על הכפרת הזו, כדי לסוכך על הכפרת, ולא תהיה בגלוי.

כפרת, כפרת כתוב. כשבא האור העליון, אותם הכרובים מכים בכנפיהם ומעלים אותם למעלה, ואומרים שירה מרב אותה השמחה של אותו האור.

כמו כן למטה, והכפרת מחזרת, ומאותם השלשה היו כרובים ימין ושמאל. בימין שורה הרוח שלמעלה, מאותו הצד. והשמאל שהיה במערב בהחזרת הכפרת, עומד אצלו בצד השמאל, ושורה בו רוח של נקבה, ומתחבר זה עם זה בחביבות של זכר ונקבה. וכן לכל הצדדים בהחזרת הכפרת. ולעולם הם שנים, זכר ונקבה, למטה בעולם הזה הם שנים ולא יותר.

ואם תאמר למעלה, הואיל ולא צריך דבקות בכפרת, איך מחזרת הכפרת? ודאי באותה ההחזרה נדבקים זה עם זה, ותמיד הוא נדבק בה.

כמו שהכרובים הם למעלה, עומדים על אות ונס, והרי בארנו סוד הכתוב (שמות כה) פורשי כנפים סוככים, ולא כתוב פרושי כנפים סוככים בכנפיהם, אלא שעל אות ונס היו עומדים. בזמנים ידועים היו מעלים כנפיהם, ופורשים אותם למעלה בכל יום ויום, והיו מחזרות ומסוככות על הכפרת. ועל כן באות ונס היו עומדים.

באותו מקום שהרוח העליונה היתה באה ושורה, ודאי שבאותו מקום ששורה יש בו ממשות וקיום באות ונס. האדם הוא מעפר, וטרם ששורה עליו ניצוץ של הרוח שלמעלה, אין בו ממשות. כיון ששורה עליו, יש בו ממשות, ועומד בקיום.

ואם תאמר, זה לבדו? בא וראה ממטה אהרן, שהוא עץ בלי ממשות כלל, כיון ששלח בו הקדוש ברוך הוא מעט רוח, עמד בקיום, ונעשה בו בריה וממשות. ומה העץ שאין דרכו בכך, כיון ששלח בו

הקדוש ברוך הוא מקצת רוח אחד, עמד בקיום והיתה בו ממשות -
הכרובים שהם קדושים, ועומדים בקדשה כמו שלמעלה, על אחת
כמה וכמה.

בכל פעם שישראל היו צדיקים, הכרובים היו דבקים בדבקות פנים
בפנים. כיון שהיו סורחים, היו מחזירים פניהם זה מזה. מנין
היו יודעים? כאן נחלקו עמודי העולם. אבל בעשן הקרבן, ובקרבן
שעל גבי המזבח, ובכהן כשברך את העם - בשלשת אלה היו
יודעים, שהרי הכרובים מחזירים פניהם זה מזה, והקדוש ברוך הוא
רוצה את תשובת בניו.

עשן הקרבן, כשהיו ישראל צדיקים, העשן היה עולה למעלה בדרך
ישרה, כעטור של מקלות. אם לצד מזרח אם לצד מערב, או
בכל קצות העולם, בדרך ישר היה עולה. וכשלא סטה ימין ושמאל,
אם הרצון היה קים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מרצה
במעשי ישראל בחיבות יתרה.

בקרבן שעל גבי המזבח, כשהיו ישראל צדיקים, היה נראה על גבי
אש המזבח דמות של אריה שאוכל הקרבן על המזבח,
וכשלא היו צדיקים, היו רואים דמות של כלב רובץ על המזבח.
כשהכהן היה מברך את העם, בשעה שהרים ידיו - כשהיו ישראל
צדיקים וראויים לברכה, ידיו היו זקופות בזקיפות, בלי
טרח כלל, והורמו בשמחה וברצון. אז השכינה שורה עליהם,
ונעמדו הם מעצמם, ואז הכהן היה יודע שישראל ראויים לברכה,
וברך אותם ברצון הלב.

וכשידיו היו כבדות ובטרח רב היו מזדקפות, ולא יכל להרימן אלא
בטרח רב, אז היה יודע, שהרי השכינה לא שורה על ידיו,
וישראל לא ראויים לברכה.

מישום שבשעה שהשכינה היתה באה לשרות על ידיו, כל אותן
האצבעות שהן בדיוקן עליון, היו שמחים בשמחה לקבל
את השכינה עליהם, ופורחות להזדקף למעלה. כמו שהיו שמחים
הכרובים של העולם הזה, וכל שכן למעלה, לקבל את השכינה
על גביהן.

וזה סוד (שמות יז) וידי משה כבדים. מה הטעם? משום שבאותה
השעה לא היו ישראל צדיקים, וידי משה כבדו, ולא יכל

לְהַרְיֵמָם לְמַעְלָה. שְׁכַתּוֹב לְמַעְלָה, עַל רִיב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעַל נְסוּתָם אֶת ה'. וְאָז וַיָּבֵא עֲמֶלֶק, וַיְדִי מִשָּׁה כְּבָדוֹ וְלֹא יָכַל לְהַרְיֵמָם, עַד שֶׁקִּבַּל עָלָיו עֲנָשׁ, שְׁכַתּוֹב וַיִּקְחוּ אֶבֶן וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה וְגו'. כְּמוֹ כֵּן לַוּחֹת הָאֶבֶן, כְּמוֹ הַכֹּהֵן.

וְעַל כֵּן, כְּשִׁישְׂרָאֵל הָיוּ צְדִיקִים בְּאוֹתוֹ זְמַן, הַפְּרוּבִים הָיוּ פָּנִים בְּפָנִים, מְדַבְּקִים זֶה עִם זֶה, וְכִשְׁלֹא הָיוּ צְדִיקִים, הָיוּ מִתְּזַיְרִים פְּנֵיהֶם זֶה מִזֶּה. וְעַל הַסּוּדוֹת הַלְלוּ הָיוּ יוֹדְעִים אִם יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים אוֹ לֹא.

כְּרוּבִים - תִּינוּקוֹת. וְהַכֹּל בְּסוּד אֶחָד עוֹמְדִים, שְׁכַתּוֹב (הוֹשֵׁעַ יֵא) כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְבֶּהוּ. וּמִשׁוּם כֵּךְ הַכֹּל עוֹמֵד בְּהַתְּחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה, כְּמוֹ זֶה מִתְּחַדְּשֵׁת בְּהַתְּחַדְּשׁוֹת, כֵּךְ הוּא הַכֹּל. וּמִשׁוּם הַנֶּעַר, הֵם נְעָרִים. וְזֶה סוּד (יִשְׁעִיָּה נו) אֲשֶׁת נְעוּרִים, שְׁעוֹמְדָת עַל שְׁנֵי נְעָרִים, בְּהַתְּחַדְּשׁוֹת עֲלִיוֹנָה.

כְּרוּבִים - פָּנִים גְּדוּלוֹת וּפָנִים קְטַנּוֹת. וְדַאי כֵּךְ הֵם הַפָּנִים הַנִּסְתָּרוֹת לְמַעְלָה, שְׁלֹא מִתְּגַלּוֹת. וּבִשְׁבִילֵן הָיָה הַתְּחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה וּמְלוּיָהּ.

פָּנִים קְטַנּוֹת לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בַּכַּפְרֵת, לְמַעְלָה וּלְמַטָּה עוֹמְדִים בְּסוּד אֶחָד. (בְּרַאשִׁית א) אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, הֵם סוּד שְׁנֵי הַפְּרוּבִים, אֶחָד זָכָר וְאֶחָד נְקֵבָה, שִׁיְהִיו דְּבָקִים אֵלּוֹ בְּאֵלּוֹ בְּחִבּוּבוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֶת, לְרַבּוֹת מַעְלָה וּמַטָּה כְּאֶחָד, שִׁיְהִי סוּד הַפְּרוּבִים הַכֹּל בְּכֻלּוֹ אֶחָד.

כְּתוּב (תְּהִלִּים ק) עֲבָדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה, הַשְּׂמֵחָה שֶׁל שְׁנֵי הַפְּרוּבִים. שֶׁהָיָה תִינוּקוֹת, כֹּל מִי שֶׁשׁוּרָה בְּתוֹכָם, חוֹזְרוֹת פָּנָיו כְּתִינוּק וְשִׂמַח עִמָּם. וְסוּד זֶה, כִּיּוֹן שֶׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶם, מִי שֶׁשׁוּרָה חוֹזֵר לְהִיּוֹת נֶעַר, בְּשִׂמְחַת הַכֹּל וּבְרִצּוֹן. אִף עַל גַּב שְׂבָא בְּדִין עַל הָעוֹלָם, כִּיּוֹן שֶׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶם, חוֹזֵר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, נֶעַר קָשׁוּר בְּשִׂמְחָה, וְהָעוֹלָם חוֹזֵר לְהִיּוֹת בְּרַחֲמִים.

מִי שֶׁהוּא בְּרִגְזוֹ, יָבִיאוּ אֵלָיו נֶעַר וַיִּשְׁכַּף רִגְזוֹ, וַיִּחְזַר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, וְשִׁם עֲצָמוֹ כְּמוֹ תִינוּק, וְאָז הַכֹּל בְּשִׂמְחָה. וְעַל הַסּוּד הַזֶּה כְּתוּב כִּי נֶעַר יִשְׂרָאֵל וְאֶהְבֶּהוּ, אִין אֶהְבֶּה וְחִבּוּבוֹת פָּרַט לְתִינוּק.

כְּתוּב (שְׁמוֹת ל) וַיְהוֹשֶׁעַ בֶּן נוֹן נֶעַר לֹא יָמִישׁ. שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּתוֹךְ מִשְׁכַּן מִשָּׁה, בְּשִׁבִיל שֶׁהָאֵהֶל הֵהוּא הָיָה הָאֵהֶל שֶׁל מִשָּׁה.

ובשעה שהשכינה היתה באה ומוצאת שם את יהושע שהוא נער, מיד היתה בשמחה וברצון, ששמחת יהושע פני הלבנה בכל, בכל סודותיו כף היתה.

כיון שנבנה המשכן, לא הצטרף יהושע להיות שם, אלא הכרוכים היו שם, ונמצאים בחכיבות זה עם זה, פנים בפנים, תינוקות בשמחה. כיון ששרתה עליהם, מיד הכל בשמחה, ואין בנמצא הדין כלל. ובשכיל שרצונו של הקדוש ברוך הוא בעם ישראל, צריכים להראות מעשה למטה, לעורר רחמים ולהעביר הדין, שלא ישלט עליהם כלל, ויהיו תמיד עמו בשמחה. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

כתוב (שמואל א ג) והנער שמואל משרת, כתוב נער, וכתוב (תהלים צט) ושמואל בקראי שמו. ושנינו, שקול היתה שמואל כנגד משה ואהרן. אם שקול כמו משה ואהרן, למה כתוב נער? שהרי בכמה דרגות הם, שלא היתה מגיע אפלו לדרגה הקטנה של משה, כל שכן להיות שקול כנגד שניהם!

אלף הפסוק הזה הוא כף: (שם) משה ואהרן בכהניו, משה הוא נביא נאמן עליון על כל שאר הנביאים. אהרן בכהניו, הוא הכהן העליון על כל כהני העולם, שלא היתה כהן גדול שעלה בדרגה העליונה כמו אהרן. זכה אהרן לכהנה ונבואה, נביא וכהן, מה שלא זכה כהן אחר. ואם תאמר, הרי זכריה כהן ונביא היתה? הנבואה ההיא לשעתה היתה, שכתוב (דה"ב כד) ורוח לבשה את זכריה.

פרשת כי תשא (דף נד ע"א - דף נו ע"א)

מה זה (שמות ל) כל העבר על הפקדים? אלא זהו מי שעובר על מצוות רבוננו, אם רוצה להתתקן לפני רבוננו, ולא ישלט עליו הדין שלמעלה - זה יתנו. ז"ה צריך לתת, לקרב אותו עם זא"ת, ולהאיר לו באור, כדי שלא ישרף את העולם בשלהבותיו, משום שמי שעובר על מצוות רבוננו, מפריד ז"ה מזא"ת, אז צריך לתקן את אותו מקום ולהרים ראשו לפני הדין, ולא ישלט הדין עליו.

זה יתנו, בא וראה, בית הדין שלמעלה לא מענישים את האדם עד שהוא בן עשרים שנה. מה הטעם? משום שאותו הזמן הוא השתלם בשני חלקים - בחלק של הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל.

ועל כן, אם באותו זמן עבר על מצוה, למי צריך לחוב? למקום שחטא אליו, ולמי צריך להמשיך? חזר ואמר מחצית השקל.

בא וראה, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל נקראים אחד, וכשכנסת ישראל בגלות, אינם נקראים אחד. ועל כן מחצית השקל, שהוא עשר גרה, הסוד של יו"ד, צריך להמשיך ולהאיר למקום שפגם.

וזהו כפר נפשו ודאי, שהרי נפש וא"ו היא בית דין. כמה מתכפר ומסתלק הדין? במחצית השקל ההיא, וזהו הטוב שמאיר לה. וכשנדבקים שניהם יחד, טוב ונפש אזי נקרא שקל הקדש, ומתעורר כסף, ימין המלך אל תרומת ה'.

ויצא כן בקש משה בשעת הדין (כמדבר יד) ועתה יגדל נא כח אדני. יו"ד רבתי יתחבר עמה, שנקראת מחצית השקל. ובאיזה מקום מתחבר? בשקל הקדש. וכששניהם יחד מתחברים, כל אותם בתי הדין שבשער המקדש מסתלקים שלא לעשות דין, שהרי ודאי כפר נפשו נתן.

בא וראה, הכפר הזה, כדאי הוא לכפר על עשרה שבטים, שמכרו את יוסף, והפרידו ז"ה מזא"ת, ועברו על מצוות רבונם. משום כך, עשרים גרה השקל, כנגד אותו שגר בארץ נכריה, שהסתלק מהארץ הקדושה ונמכר בעשרים כסף. ובני ישראל לא הרימו ראש מאותה השעה באותו החטא. אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: אם אתה רוצה להרים את ראשם למעלה - זה יתנו, כ"ל.

בא וראה, הצדיק ההוא נקרא כל, וכנסת ישראל העשירית של כלם נכללת בו, התקרבו זה עם זה, ואז נקראים שקל הקדש. משום שהוא חצי גוף וכנסת ישראל חצי גוף, מתחברים זה עם זה, והגוף משלם.

וישנים עשר שבטים שתחת הים יונקים כל אחד ממקומו, זהו שפתוב זה יתנו. ז"ה, חשבון שנים עשר, שנדבקים סביב המשכן העליון. ובאותו הזמן תהיה להם נשיאות ראש, משום שנדבק ראש המלה במקומו אותו ששמר יו"ד. וכשהלך לעולם הבא, נוספה בו יו"ד, שפתוב (בראשית ג) ויישם בארון במצרים.

ויצא ידי משה שנולד באדר, התעלה משם, והיתה להם לישראל נשיאת ראש. ומשום זה נותנים באדר אותם השקלים, להרים

את ראשם למעלה ולקרב את קדשות המלך למקומם, וצד הימין מתעורר בעולם, ותומכי המשכן עמדו על תקונם. ובאה זאת ברשם של צדיק שהוא יו"ד, שנדבק בה בכל הקדשות שלמעלה, כשנתנה מחצית השקל, שהם מעות של כספים שנקשרו זה בזה.

ועל כן הקטרת לבטל את הדין ולבטל מגפה, משום שקושר אותה במקום של זה. ובא ראה, הקטרת וכל הקרבנות שמקריבים, באים ממחצית השקל הזו שנותן כל אחד ואחד מישראל, ואז תרומת ה' ודאי.

בא וראה, כתוב (משלי טז) עטרת תפארת שיבה כו'. עטרת - זו תרומת ה', שהיא עטרת תפארת. משום שהרי תורה שבעל פה מעטרת את התורה שבכתב, משום שהיא מקום הגלוי, לגלות סתריה ולפרש את תקונייה על יד העטרת, שהיא המראה, שכלם מתגלים בה. ואם תאמר, איך מתגלים בה? במקום ההוא שנקרא דר"ך צדק"ה. ומי היא דר"ך צדקה? זהו זה שמאיר לה, ואז תמצא "א ודאי אור תורה שבכתב.

ועל זה נקראת תרומת ה', ודאי תרומת, שמרים דגלו על הכל, ההוא שכתוב בו (תהלים מח) גדול ה' ומהלל מאד בעיר אלהינו. מתי הוא גדול ומתעטר בעטרותיו? בעיר אלהינו. ואז אורו של עתיק הימים מאיר בזעיר אנפין, ומתעטר כדי להדבק בקריה הקדושה. זהו שכתוב עטרת תפארת שיבה בדר"ך צדקה תמצא. ומשפיע לאותו מקום שנקרא (שהוא דר"ך) צדקה, ומאיר הלכן לאדם.

ומאירים ממנו ששים גבורים ושנים עשר שבטים. משום כך, ששים עשרון בכלי אחד נבללים, שכלם מצד אחד. ושנים עשר אין נבללים עמם, שהם יונקים נוף האילן, זהו שכתוב זה יתנו, ודאי יתנו לכל, לענפים שסובבים את האילן. ועל כן כל האמות מתכפרות בקרבנם של ישראל.

וישראל יונקים בראשונה מהמקום הזה שנקרא סלע, והינו מה שכתוב (דברים לב) וינקהו דבש מסלע. ומה הטעם דבש?

משום שהוא תמר, שכתוב (שיר ז) זאת קומתך דמתה לתמר.

ואחר כך שמן מחלמיש צור. זה המקום שלמעלה, המקום שבו שרוי יצחק. אף על גב ששמן מצדו של אברהם - כשישראל מכשירים את מעשיהם, מהפכים את הדין לרחמים. וזהו שאמר להם

הקדוש ברוך הוא וינקהו דבש מסלע, שמתחברים התמר, זכר ונקבה. ושמן מחלמיש צור, כל הדרגות שופעות שמן, ואפלו המקום שנקרא צור. והינו מה שכתוב (דברים לב) הצור תמים פעלו. שחוזר הצור לעשות פעלו של תמים. תמים זה אברהם, שכתוב (בראשית יז) התהלך לפניו והיה תמים. צור זה יצחק, ופרשוהו.

בא וראה, על זה תמה משה ואמר (במדבר כ) המן הסלע הזה נוציא לכם מים. כיון שאתם לא הולכים בדרך ישרה ולא מבשמים המקום. ועל זה ישראל עושים נסוף המים בחג, להניק את המזבח הזה מהמים של אברהם, ואז מתברך העולם.

ובשארדם מברך על מזון בכוס, צריך לו לתת בו מים בברכת הארץ, לברך את הארץ הזו, שנקראת מזבח, ונקראת כוס של ברכה, שכל הברכות תלויות בה.

ובא ראה, כשישראל מכשירים מעשיהם, המזבח הזה שולט בצד הימין, והיו רואים כמו מראה של אריה רובץ עליו, על הקרבן, ואוכל אותו. ועל כן המזבח נקרא אריאל. (ישעיה כט) קרית חנה דוד. ודאי שחלקו של דוד הוא, וכל ימיו השתדל להאיר לה.

ועל זה (תהלים טז) תודיעני ארח חיים. כמו שנאמר (שמות ב) וידע אלהים. ארח חיים, ומי הוא? שבע שמחות, אותו שכל השבע נכלל בו, ויחזיר פניו כנגד פניו, שאני אחוז בהם. ואז נעמות בימינו נצח, שהשמאל נכלל בימין. וכשנכללת, חוזר הצור לעשות את פעלו של תמים, ועל כן זה יתנו.

פתח ואמר (דברים לג) בכור שורו, זה יוסף. הדר - זה יעקב, שכתוב (בראשית לז) אלה תלדות יעקב יוסף. ומנין לנו שנקרא יעקב הדר? שכתוב (שם לו) וימלך תחתיו הדר, ופרשוהו באדרא הקדושה. (דברים לג) וקרני ראם קרניו - אלו אברהם ויצחק, בהם עמים ינגח יחדו. מה זה יחדו? אלא כשכל האבות כאחד, אין מי שיעמדו לפניהם. ובאותו הזמן ישראל מרימים ראש. זהו שכתוב כי תשא.

ובא ראה, כשיצאו ישראל ממצרים, בסיוע האבות יצאו והרימו ראש, זהו שכתוב (שמות יד) ובני ישראל יצאים ביד רמה. מי היד הרמה? זה אברהם, יד הימין, שצריך להרימה על השמאל.

ומה אברהם עשה לו הקדוש ברוך הוא נקמות בלילה, אף ישראל יוצאים ביד רמה, והסיוע שלו הם לקחו. ושמרו את ידו,

שְׁנֵשְׁבַע לְאַבְיִמֶלֶךְ. וְעַל כֵּן לְשֹׁמֵר אֶת אוֹתָהּ יָד רָמָה, (שם יג) וְלֹא נָחַם
אֱלֹהִים דֶּרֶךְ אֲרָץ פְּלִשְׁתִּים.

וּמִנּוּ שְׂבָעָה שְׁבוּעוֹת מִמֶּטָה לְמַעַלָּה לְעֵלוֹת לְמִקְוָמוֹ, וְלִקְבַל חֲרוֹת
מִן הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה. וּכְשֹׁנְשִׁלְמוֹ, יִרְדֶּה הַתּוֹרָה, וּפְתִיחַתָּהּ
בְּאַבְרָהָם, אֲנֹכִי כְּנִגְדּוֹ. וְלֹא יִהְיֶה – כְּנִגְדֵי יִצְחָק.

וּבֹא רֵאָה, כְּשֶׁנִּתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, רֵשֶׁם אוֹתָהּ
בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, וְאָמַר (שם כ) אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּסוּד שְׁחֻסְדֵי
אַבְרָהָם אֲחוּזֵי בָהּ, וּכְנִגְדּוֹ מְצוּוֹת עֲשֵׂה. וְזֶה הַסּוּד שֶׁהַמְצוּוֹת הֵרָאוּ שׁוֹנָה
שְׁצוּוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אַבְרָהָם הֵיטָה מְצוּוֹת עֲשֵׂה, שְׁכַתּוּב
(בראשית יב) לָךְ לְךָ מֵאַרְצֶךָ. וּמִשׁוֹם כֶּךָ מְצוּוֹת עֲשֵׂה מֵאַתִּים אֲרַבְעִים
וּשְׁמוֹנֶה, כְּחֻשְׁבוֹן אַבְרָהָם.

לֹא יִהְיֶה לָךְ אֱלֹהִים אֲחֵרִים (שמות כ), בְּסוּד הַגְּבוּרָה, שְׁאַחוּזוֹ בָּהּ יִצְחָק.
שְׁכַל אוֹתָם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְאוֹתָם הַשְּׂרִים הַמְּמַנִּים יוֹנְקִים מְצַדּוֹ,
וְכֵן עֲשׂוּ וְכַל אוֹתָם הַמְּמַנִּים שְׁלוֹ. שְׁהֵרִי יִצְחָק אֲחוּזֵי בְּמְצוּוֹת לֹא
תַעֲשֶׂה, וְהַמְצוּוֹת הֵרָאוּ שְׁלוֹ הֵיטָה מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁכַתּוּב
(בראשית כו) אַל תִּרְדַּ מְצַרְיָמָה. וּמְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּאֵה מְצַד הַדִּין, שְׁהֵרִי
מַעֲנִישִׁין אֶת הָאָדָם כְּשֶׁעוֹבֵר עָלֶיהָ.

וּמִשׁוֹם כֶּךָ, חֻשְׁבוֹן מְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה בְּסוּד הַדְּרָגָה שְׁלוֹ, בְּסוּד שְׁל
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וְחָמֵשׁ, כְּנִגְדֵי יְמוֹת הַשָּׁמֶשׁ, שְׁמֵאִירָה
מְצַד הַגְּבוּרָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (שופטים ה) כְּצֵאת הַשָּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ.

לֹא תִשָּׂא, בְּסוּד הַתְּפָאֶרֶת, שְׁנִקְרֵאת אֲמֶת, שְׁאַחוּזוֹ בָּהּ יַעֲקֹב הַשָּׁלֵם,
וְיוֹנְקֵי שְׁנֵי חֲלָקִים – מְצוּוֹת עֲשֵׂה וּמְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, שְׁכַתּוּב
(בראשית כה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ תָּם יָשָׁב אֵהָלִים. וְעַל שֶׁהוּא הַשָּׁלֵם אֶת כָּל
הַצְּדָדִים, לְרַחֲמִים וְלִדִּין, לְמְצוּוֹת עֲשֵׂה וּלְמְצוּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, נִקְרָא
שָׁלֵם. וּכְנִגְדּוֹ לֹא תִשָּׂא, מִשׁוֹם שֶׁהַשְׁבוּעָה בְּאֵה לְשִׁלּוּם. וְעַל כֵּן הוּא
בְּסוּד שְׁל עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה. שְׁכָמוֹ שֶׁהִיא לֹא תַעֲשֶׂה, כְּשֶׁהִיא לְשִׁקֹּר,
שְׁכַתּוּב (שמות כ) לֹא תִשָּׂא, כֶּךָ הִיא מְצוּוֹת עֲשֵׂה, כְּשֶׁהִיא בְּאֲמֶת, שְׁכַתּוּב
(ירמיה יד) וְנִשְׁבַּעְתָּ חַי ה' בְּאֲמֶת. וְכַתּוּב (דברים ו) וּבְשִׁמוֹ תִשָּׁבַע.

סדר הלימוד ליום כג אב [יום 318 בשנה]

זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקִדְשׁוֹ (שמות כ), בְּסוּד הַבְּרִית, שֶׁהוּא יְסוּד, שְׁאֲחוּז בּוֹ יוֹסֵף. וְעַל כֵּן נִקְרָא שַׁבָּת. שֶׁהֵרִי יוֹסֵף נִקְרָא כָל, וְגַם שַׁבָּת נִקְרָאת כָל, מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָעֲנַג וְהַתְּפִנוּק יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ, לְקִיּוֹם אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת. וְעַל כֵּן שַׁבָּת כְּלוּלָה מִעֲשֵׂה וּמִלֵּא תַעֲשֶׂה, מִשּׁוּם שֶׁגַם יוֹסֵף בְּכוֹר, שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים.

בֵּא וּרְאֵה, כְּתוּב בַּדְּבָרוֹת בְּמִשְׁנֵה תוֹרָה, (דברים ה) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִיַּד מִשֶּׁם בְּיַד חֲזָקָה וּבְזִרְעַ נְטוּיָה עַל כֵּן צִוְּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ לַעֲשׂוֹת אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. כָּאֵן מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה סוּד עֲלִיוֹן, שֶׁהֵרִי הַצְּדִיק הֵהוּא שְׁנִמְכָר לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם וְחָלְלוּ אוֹתוֹ, כְּנִגְדּוֹ הוּא זְכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כֵּךְ אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, תִּהְיוּ זוֹכְרִים אֶת הַצְּדִיק הֵהוּא שְׁנִמְכָר עַל יְדְכֶם, וְהָיָה עֶבֶד לְמִצְרַיִם, וּבַחֲטָא הֵהוּא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעֲבֵד בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר עַל הַחֲטָא הֵהוּא שְׁמִכְרְתֶם אוֹתוֹ. שְׁמְרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וַיִּמְחַל לָכֶם, שֶׁהֵרִי יוֹם הַשַּׁבָּת הוּא כְּנִגְדּוֹ.

כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנוּ בְּסוּד הָאֲמוּנָה: הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן הוּא כְּנִגְדַ אֲבְרָהָם. זֶהוּ שַׁכְּתוּב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כָּל הַיּוֹם. הַיּוֹם הַשְּׁנִי כְּנִגְדַ יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כֵּךְ יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם. הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּנִגְדַ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא הַקּוֹ הָאֲמִצְעִי, וּמִשּׁוּם כֵּךְ כְּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א) יָקוּוּ הַמֵּיִם.

הַיּוֹם הָרְבִיעִי כְּנִגְדַ דָּוִד, שַׁכְּתוּב בּוֹ (שם) יְהִי מְאֹרֶת. מְאֹרֶת חֶסֶד, שֶׁהֵרִי כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל אֵינן לָהּ אוֹר מְשֻׁלָּה, אֲלֵא מֵה שְׁנִתֵּן לָהּ עַל יְדֵי הַצְּדִיק. כֵּךְ גַּם דָּוִד, שַׁכְּתוּב בּוֹ (תהלים פו) עֲנִי וְאֲבִיוֹן אָנִי, וְאֵינן לוֹ חַיִּים, אֲלֵא מֵה שְׁנִתֵּן לוֹ מִיְמֵי אָדָם הָרֵאשׁוֹן ע' שָׁנִים.

הַיּוֹם הַחֲמִישִׁי כְּנִגְדַ מֹשֶׁה. הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי כְּנִגְדַ אֶהְרֹן. וְאוֹתָם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית לְמִטָּה, כְּנִגְדַ שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שְׁלַמְעֵלָה. וּמִי הֵם שֵׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית שְׁלַמְעֵלָה? אוֹתָם הָרְמוּזִים בְּכַתוּב (דה"א כט) לָךְ ה' הַגְּדֵלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנְּצַח וְהַהוֹד כִּי כָל וְגו', לָךְ ה' הַמְּמַלְכָה. וְהֵם חֻלְקִים שֶׁל הַצְּדִיקִים בְּסוּד הַזֶּה, הַגְּדֵלָה - זֶה אֲבְרָהָם. הַגְּבוּרָה - יִצְחָק. הַתְּפָאֶרֶת - יַעֲקֹב. הַנְּצַח - חֻלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. הַהוֹד - חֻלְקוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. כִּי כָל - כְּנִגְדַ חֻלְקוֹ שֶׁל יוֹסֵף. הַמְּמַלְכָה - חֻלְקוֹ שֶׁל

דוד. ויוסף נקרא שבת למטה, כנגד צדיק חי העולמים, שנקרא שבת למעלה. ומשום כך כתוב (דברים ה) על כן צוה ה' אלהיך לעשות את יום השבת.

בא וראה, כשרצו ישראל לכבש את ארץ כנען, הקיפו אותה ששה ימים, פעם אחת בכל יום, כנגד אותם ששה צדיקי אמת שעליהם העולם מתקים. וביום השביעי שבע פעמים, כנגד יום השבת, שהוא כנגד צדיק, שהוא זן את כלם ומקים אותם, שכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. וכתוב (שם ו) וצדיק יסוד עולם. הוא היסוד והעקר של כל אותם צדיקים, ואם לא זכותם של הצדיקים - לא יכלו לכבשה. זהו שכתוב (דברים ט) לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת כו', ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבתך לאברהם כו'.

כבד את אביך (שמות כ), בסוד הנצח, שאחוז בה משה, ומיניק אותה, שהרי משה היה מוקיר את הקדוש ברוך הוא בתורה. בא וראה, אם התורה לא היתה נתנת על ידי משה, הנביא הגדול, לא היו בני אדם מכירים את הקדוש ברוך הוא ולא היו מוקירים אותו, שהרי על ידי התורה לומד אדם את עבודת רבונו, ומוקיר את הקדוש ברוך הוא. ומשום כך כבד את אביך ואת אמך, הוא כנגד משה.

דבר אחר, כבד את אביך - זו תורה שבכתב. ואת אמך - זו תורה שבעל פה. שכמו שהאב נותן שפע לאם, כך גם התורה שבכתב נותנת שפע לתורה שבעל פה.

לא תרצח (שם), כנגד דרגת ההוד, שאחוז בה אהרן. ומשום כך לא תרצח. משום שכאשר הורגים את האדם, נוטלים ממנו הזיו וההוד העליון שהוא שעליו. זהו שכתוב (דניאל י) והודי נהפך עלי למשחית. ומשום כך הזהיר הקדוש ברוך הוא את בני האדם, שאותו היפי העליון שנתן להם, שלא יטלו אותו מהם. ויש (והוא) גם סוד השלום, ומשום כך עומד אהרן לכפר, לשחט זבח קדשים, ועל פיו (היה אומר) (דברים כ) כפר לעמך ישראל אשר פדית.

לא תנאף (שמות כ), בסוד המלכות (של הצדיק), שאחוז בה מי שאחוז. והוא סוד החכמה, שהרי כנסת ישראל אין מתחברת אלא באותו שראוי לה, שהוא צדיק יסוד עולם. דבר אחר, כך למדנו בסוד

האמונה, כבוד - כנגד כנסת ישראל. לא תרצח - כנגד דרגת הנצח.
לא תנאף - כנגד דרגת ההוד.

דבר אחר, כבוד - כנגד יהי מארת של מעשה בראשית. לא תרצח -
כנגד (בראשית א) ישרצו המים שרץ נפש חיה. משום כך, נפש
חיה אל תהרג. לא תנאף - כנגד (שם) תוצא הארץ נפש חיה למינה.
משום כך, לא תנאף באשה שאינה מינה, שאינה בת זוגך.

לא תגנב, לא תענה, לא תחמד - זהו סיומם של עשר האמירות של
התורה, כנגד עתיק העתיקים, הראשית של הכל, לאחז הסוף
בראש, ושיהיה הכל אחד. וזה שאין מתחיל בהם בראשונה, ללמד
סוד עליון עד לאיזה מקום נתנה רשות למשה להתבונן, ומאיזה
מקום קבל תורה, שהיא מזעיר אנפין.

ומשום כך אמר שבע אמירות, כנגד שבע דרגות עליונות שרמוזות
בכתוב של לך ה' הגדלה וגו'. ועד אותו המקום התבונן
משה. זהו שכתוב (דברים ה) פנים בפנים דבר ה' עמכם. פנים - זה הבן
הקדוש. בפנים - זו הבת.

פנים - זה הברית. בפנים - זה הארון. וכיון שהתחברו, דבר ה'.
ומי הוא? שבע אמירות, עם אותם שלש דרגות עליונות
של העתיק הקדוש, נאמרו כנגדם שלש אמירות אחרונות, ועלו
ממטה למעלה.

ואמר (שמות כ) לא תגנב, כנגד האם העליונה, בינה, שיונקת מחכמה.
ומי שיש בו בינה, נקרא מבין דבר מתוך דבר. כמי שגונב
ולוקח מה שיש בלב החכם, שמלמדו חכמה ומלמדו תורה. ואף על
גב שהתרה לו בינה לינק מהחכמה - גנבה יש מצד אחר שאסור,
ואמר לא תגנב סתם.

לא תענה (שם), כנגד דרגה עליונה של חכמה. שהרי אין יכול אדם
להשיב דבר, אלא משום הדרגה של רוח עליונה של חכמה שיש
בו, שכתוב (איוב טו) החכם יענה דעת רוח. ואף על גב שהענייה הזו
שהוא עונה יש בה קיום העולם, ויש לו בה סיוע עליון להפיר את
רבונו, והיא בסוד האמונה - יש ענייה מצד אחר שאסורה, שכתוב
(שמות כ) לא תענה ברעך עד שקר.

לא תחמד (שם), כנגד הדרגה הנסתרת העליונה שכל המחשבות
תלויות בה, ואין בעולם מי שיכיר הדרגה הזו, משום שהיא

נסתרת הנסתרים. וכשעלה במחשבה העליונה לברא העולם העליון והעולם התחתון, הכל היו ברגע אחד. זהו שכתוב (ישעיה מח) יעמדו יחדו. ואותה המחשבה נסתרת.

ובן אדם למטה יש לו מחשבה נסתרת, שאין מי שמכיר אותה פרט לקדוש ברוך הוא לבדו, ונתנה לאדם לחשב דברי תורה ודברי מצוה, משום שאותה מחשבה עליונה משפיעה מעינותיה למקום החכמה, ואין נפרדים כלל. ומאותה החכמה העליונה יצאה תורה, ושופעת השקאה עד אותו מקום החכמה התחתונה, שנקראת מצוה.

ועל כן, מי שחושב לעשות מצוה, כאלו עשה, משום שגורם להביא הנאת הברכות מאותה המחשבה העליונה למקום שנקרא מצוה. וכאלו עשה, כמו שנאמר ועשיתם אתם. המחשבה ודאי ראש לכל. ואף על גב שבצד המחשבה העליונה נתנה הרשות לחשב - דברי מצוה מתר, דברים שאינם מצוה אסורים, שכתוב לא תחמד.

ובא ראה, מה הטעם כל האמירות כנגד כל פתח - מצות עשה במקום הראוי לה, מצות לא תעשה במקום הראוי לה. ואותן שלש האחרונות, הן לא תעשה, מפלל של עשה, כשבארנו בכל. אף על גב שזה מתר - זה אסור. שמשום שהם כנגד עתיק העתיקים, שחסד ורחמים גדולים שרויים בו, ואין נראה אלא למצות עשה, משום כך דיק מהם, שלא יתפנה אדם לצד האחר, ורשם אותם במצות לא תעשה.

והזהיר את בני האדם בלאו על האמירה האחרונה הזו, שהוא הפלל האחרון של התורה. ומי שעובר על זה, כאלו עבר על כל התורה, משום שהוא למעלה, הראשית של הכל, הפלל של הכל. ואם אדם עובר על זה ומטה מחשבתו מדרכי התורה, אז נדבק בצד האחר, בצד השקר, ואז בא לידי (שמות כ) לא תענה ברעף עד שקר. כפי שמצאנו באחאב, שחמד את כרם נבות היזרעאלי, ואז העידו עליו שקר, ומזה בא אדם לעבר על כל האמירות.

אבל כשהוא הולך בדרכי התורה וחושב במצוותיו, אזי מתפשטת אותה מחשבה בכל הדרגות מצד האמת, הצד של האמונה העליונה.

ובא ראה, הרי כל האמירות נעוצות - סוף בראש, וראש בסוף. הראש - להכיר את הקדוש ברוך הוא במחשבתו. הסוף - שלא להטות מחשבתו ורצונו לצד האחר. וכשאדם נדבק בזה, אזי כל העולמות מתמלאים בברכות עליונות ששופעות מהעתיק הנסתר של הכל.

ובשיורדות, כלן מתקשרות ביום השלישי, וזה יעקב. משום כן השביעי כנגדו, שכל השבעה נקשרים בו. וכיון שהארץ הזו, באור עם בניה, שכל השבעה נקשרים להאיר, ואז ארבע כוסות, ארבע הגאלות.

קדוש על היין - כנגד דוד. הגדה - כנגד יעקב. ברפת המזון - כנגד יצחק. הלל הגדול - כנגד אברהם.

ממטה למעלה עולה כמו זה. מצה - כנגד דוד. שבועות - כנגד יעקב. ראש השנה - כנגד יצחק. סכות - כנגד אברהם. ואף על גב שבארנו כנגד אהרן - הכל אחד. וכיון שהגיעו למקום השלם של יעקב, אמרו הלל הגדול.

דבר אחר זה יתנו, כמה יש לבני אדם להשמר בדרכיהם, שכאשר הצדיק ההוא נמכר, כל עשר הדרגות הסתירו אורותיהם, שהרי אין שופע אור העתיק אלא בשבילו, לתועלת על הארץ, ומי שעבר על זה, עבר על כל המצוות. והקדוש ברוך הוא באהבה רבה נתן השבת לשמרה כנגדו, ששקולה לכל המצוות.

ועל כן עשרים גרה, שהחזיר למקומם, הוא כפר נפש, ומאירים למקום שנקרא נפש, מהמקום של ישראל, והשמים מאירים לארץ הזו, ונותנים לה כל תקונייה להתחבר למעלה.

ובא וראה, כתוב (תהלים יט) השמים מספרים כבוד אל. מי השמים? השמים של הקדוש ברוך הוא, מספרים למקום שנקרא כבוד אל. מי זה כבוד אל? בתו של אברהם שנקראת אל. אל זה אברהם. מה מספרים? כמו שנאמר (איוב כח) אז ראה ויספרה. מה זה ויספרה? כמו שנאמר (שם) מקום ספיר אבניה. ואותם השמים מתקנים אותה בכל תקונייה, את כבוד האל הזו.

ועל זה ישראל למטה מביאים לה הארה בלחישא, ממקור שלמעלה, ואומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

והמקום שנקרא שמים מעיד בהם. ועל כן עי"ן ודל"ת גדולות, להיות עדים. שמים, שכתוב (דברים ל) העדתי בכם היום את השמים, זה יעקב, מקום השמים. ומנין שהיא מעידה? שכתוב ואת הארץ. וכתוב (תהלים פט) כִּירַח יִכּוֹן עוֹלָם וְעַד בַּשָּׁחַק נֶאֱמָן.

ובאשר ישראל בשלמות כמו שהיו (פראוי), עדים שלמים מעידים בהם, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל, ובאותו הזמן שופע הטל שלמעלה ממקום העתיק. מתי? כשהם ביחוד. זהו שכתוב (שיר ה) שראשי נמלא טל. חשבון טל: יהו"ה אה"ד. הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל. שבאותה השעה יהיו ראויים ישראל לטל.

וישראל שמכירים אותם, הם מיחדים אותם פעמים ביום - אחד בצד היום, ואחד בצד הלילה.

ומהפיל ההוא עתידים המתים להחיות לעולם הבא. זהו שכתוב (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. מישני - כמו שנאמר (שיר ה) אני ישנה ולבי ער וכו', המקום של לבי. קול דודי - המקום שנקרא קול, וזה יעקב. שראשי נמלא טל - הינו ברכות שמים, שבאים למקום הזה שנקרא שמים, כשהוא ביחוד עם הנקבה, ותקום מן העפר.

ובאשר יצחק ברוך את יעקב, אמר (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים, משום שראה שיעקב יורש את המקום ההוא. האלהים - זו האם העליונה. שמעטרת אותו בעטרות עליונות, להתחבר עם הגבירה.

ובשמגיע הטל הזה לזעיר, מצד הצפון נקרא, ומצד הדרום שופע, עד שמגיע לכסא הכבוד. וכשמגיע לכסא הכבוד, המקום שנקרא ארץ, אזי צד הצפון שאוחז בו נקדש ונעשה שלג, ובו נברא העולם. ועל זה התעוררו הראשונים, מהיכן העולם נברא? משלג שתחת כסא הכבוד.

ועל כן העולם אינו עומד בדין, עד שמתעוררים רחמים. זהו שכתוב (תהלים ט) השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. זה הרקיע שבו תלויים כל האורות והכוכבים, וזה צדיק שמשפיע אותם למקום הזה של כבוד.

יום יביע אמר (סם), מי זה יום ליום? זה השמים והרקיע. ולילה ללילה יתוה דעת - המקום הזה שנקרא לילה, משפיע לגבריאל

שְׁנַקְרָא לִלְהָ, מַה שְׁקִבֵּל מִהַמְקוֹם שְׁנַקְרָא דַעַת, וְהוּא (מְשַׁלֵּי כַד) הוּן
 יָקָר וְנָעִים, שְׁגָנֵז דַעַתוֹ בְּמַקְוֹם הַלִּלְהָ. וְגַבְרִיאֵל קִבֵּל מִשָּׁם, וְהוּא
 שְׁנַקְרָא לִלְהָ, וּמִשְׁפִּיעַ לְתַחְתּוֹנִים (יִשְׁעִיָּה י"א) רוּחַ דַעַת וְיִרְאֵת ה'.

אַיִן אָמַר וְאַיִן דְּבָרִים (תְּהֵלִים י"ט) - מִשּׁוֹם שֶׁהַכֵּל בְּלַחֲשׁ. בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא
 קוֹם - זֶה הַקּוֹ הָאֲמָצְעִי שֶׁמִּשְׁפִּיעַ לְאָרֶץ הַזֹּאת. חָזַר פָּרַשׁ מִי
 הַשְּׁמַיִם? זֶה הַשְּׁמַשׁ. וְהוּא כִּחְתָּן יֵצֵא מִחֻפְתּוֹ - זוֹ (שִׁיר ג) הָעֵטְרָה
 שֶׁעֵטְרָה לוֹ אִמּוֹ.

יְשִׁישׁ כְּגַבּוֹר לְרוּץ אֲרַח (תְּהֵלִים י"ט) לְהָאִיר לְלִבְנָה. מַה זֶה יְשִׁישׁ
 כְּגַבּוֹר? מִשּׁוֹם שֶׁצָּד הַגְּבִירָה מִתְעוֹרָר בְּצַד הַהוּא. (שֵׁם) מִקְצֵה
 הַשְּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ - זֶה הָרֵאשׁ שֶׁל הַכֵּל. וְתִקּוּפְתּוֹ עַל קְצוֹתָם, מִשּׁוֹם
 שֶׁהוּא מְקִיף לְכָל, (שְׁמוֹת כ"ו) מִבְּרִיחַ מִן הַקְּצֵה אֶל הַקְּצֵה.

וְאַיִן נִסְתָּר מִחֻמְתּוֹ (תְּהֵלִים י"ט) - הֵינּוּ שְׁכָתוֹב (יִרְמִיָּה כ"ג) אִם יִסְתָּר אִישׁ
 בְּמִסְתָּרִים. תּוֹרַת ה' תְּמִימָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרַאשִׁית כ"ה) וַיַּעֲקֹב אִישׁ
 תָּם. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמִיָּה נ"א) נִשְׁבַּע ה' צְבָאוֹת בְּנַפְשׁוֹ.
 מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הִתְקִין אוֹתָהּ עַל תְּקוּנִיהָ, וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתָהּ, וַזֵּן אוֹתָהּ בְּכָל
 מַה שֶׁהִצְטַרְכָּה, וְעַל כֵּן מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ.

עֲדוּת ה' נֶאֱמָנָה (תְּהֵלִים י"ט) - זֶה מְקוֹמוֹ שֶׁל יוֹסֵף, שְׁנַקְרָא עֲדוּת. לְמַה
 נֶאֱמָנָה? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַמְקוֹם שֶׁמֵּאִיר, שְׁלֵא יִכְזְבוּ מֵימּוֹ.
 מִחֻכְמַת פְּתִי - הַמְקוֹם שֶׁאֵין לוֹ דַעַת, הוּא מִחֻכְמִים אוֹתָהּ בְּאוֹתָהּ
 חֻכְמָה קִטְנָה שֶׁקִּבְּלָה מִמֶּנּוּ, וּפְרִשׁוּהָ, וּמָנָה אוֹתָהּ לְפָרְנֵס אֶת הָעוֹלָם,
 וְנוֹתְנַת לְמִי שֶׁאֵין לוֹ זְכוּת מִשְׁלוֹ.

פְּקוּדֵי ה' (שֵׁם) - אוֹתָם הַתְּלוּיִים מֵאוֹתָהּ שֶׁבִּיָּדָה הַפְּקוּדוֹ כֹּל גִּנְזֵי
 הַמֶּלֶךְ, וְעַל כֵּן יִשְׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ל"ב) צְדִיק וְיֵשֶׁר הוּא.
 וְצָדֵק נִקְרָא כֶּף. מִשְׁמַחֵי לֵב - שֶׁמְחָה זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּמְתִי הִיא
 בְּשֶׁמְחָה? בְּזִמְן שֶׁמִּתְחַבֵּרַת עִם לֵב הַשְּׁמַיִם.

מִצְוֹת ה' בְּרָה - אֲזִי נֹעֲשִׂית מִצְוָה בְּרָה. בְּרַאשׁוֹנָה נִקְרָאת מִצְוָה,
 וְכַעַת שְׁשׁוּרָה עָלֶיהָ תּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב, נִקְרָאת מִצְוָה בְּרָה, כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שִׁיר ו) בְּרָה כַחֲמָה, וְצְדִיק וְצָדֵק בְּשִׁקּוֹל אֶחָד.

מְאִירַת עֵינַיִם - (זְכַרְיָה ד) עֵינַי ה' הִמָּה מְשׁוֹטְטִים. מַה הַטַּעַם מְאִירַת?
 בְּרַאשׁוֹנָה מְאִירַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרַאשִׁית א) יְהִי מְאִירַת בְּרִקְיעַ
 הַשְּׁמַיִם. וְכִשְׁרָקִיעַ הַשְּׁמַיִם הַזֶּה מֵאִיר לָהּ, הִיא מְאִירָה, שֶׁנוֹסְפָה בָּהּ

יו"ד, אורו של הצדיק ופרישת שלומו, ואז הוא בגדל רב. ומתי היא ברה? כשנכללת הזכר עם הנקבה.

יראת ה' טהורה (תהלים יט) - השבח של כנסת ישראל שהיא בטרה, כשהוא מאיר לה פנים. עומדת לעד - שעומדת תמיד חומה רמה וחזקה על בניה. מתי? כשמשפטי ה' ממקום של אמת מאירים בה. וזהו שכתוב (ש) צדקו יחדו, כשהם יחד בצדק הזה ונוטלים את שמה. זהו שכתוב (ש) צדקו יחדו, והיא השם שלהם, מצות ה'.

דבר אחר פקודי ה' - נצח והוד, שהם למודי ה'. משמחי לב - זה האתרוג שדומה ללב. מצות ה' - זה האתרוג. יראת ה' - כמו שנאמר (משלי לא) אשה יראת ה' היא תתהלל. מה הטעם? משום שהיא טהורה. משפטי ה' אמת - אלו ששת הבנים שכלולים ביצקב, שנקרא משפט, והוא אמת. צדקו יחדו - ביחוד שלם ביראת ה', שהיא טהורה.

הנחמדים מזהב ומפז רב (תהלים יט) מצד הזהב, זה שבחו של יצחק, כמו שנאמר (שיר השירים ח) שמאלו תחת לראשי. ומפז - זה אברהם, וזה ימינו תחבקני. רב - זה יצקב. ומתוקים מדבש - דבש זה תמר, שכלול זכר ונקבה. ומשום זה, מתי הם מתוקים? כאשר נתחברו ויצא מהם דבש.

ונפת צופים - כמו שנאמר (שם ד) נפת תטפנה שפתותיך כלה. צופים - משום שכל מי שרוצה לצפות ולהתבונן במראה הזו, מסתכל, כמו שנאמר (יחזקאל לג) צופה נתתיך לבית ישראל ושמעתי מפי דבר. ודאי המקום הזה נקרא פתח האמונה. וכתוב (שם) ואראה מראות אלהים. מכאן ומעלה אין רשות להסתכל. ועל כן ממנה יונקים אותם למודי ה', שנקראים צופים, כמו שנאמר נפת צופים.

דבר אחר צופים - אלו למודי ה', שמאירים בה, ומשם יונקים הנביאים, פרט למשה שהתעלה למעלה. ובאותו הזמן שכלולים כלם באחד, הם נחמדים.

דבר אחר יראת ה' טהורה עומדת לעד, בא וראה, אם אדם משתדל בראשונה במקום הזה שנקרא יראת ה', אזי תורתו עומדת לעד. מה הטעם? כדי שייכנס מכאן לאמונה, מהפתח הזה של הכל. וכשפוחד מן המקום הזה, מתגדל המקום הזה ויושב באור עם המלך, משום שהוציאה בן טוב לעולם.

וַיַּעַל כֵּן אָמַר שְׁלֹמֹה (קהלת יב) סוּף דְּבַר הַכֹּל נִשְׁמַע אֶת הָאֱלֹהִים
יֵרָא. הַסּוּף הַזֶּה, סוּף הַדְּרָגוֹת. סֶמ"ךְ רַבְתִּי, שְׁהַמְקוֹם הַזֶּה נִקְרָא
סֶמ"ךְ. מִשְׁבָּאָה הָאֲשֶׁה, בָּא סֶמ"ךְ, שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וַיִּסְגְּרׁוּ בְּשַׁר
תַּחְתָּנָה. וּמָתִי הִיא בִשְׁלֵמוֹת וּבִגְדָל רַב? כְּשֶׁאָדָם פּוֹחַד מִמֶּנָּה
בַּהֲתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּן עוֹשֶׂה אֶת מִצְוֹת אָבִיו.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב (קהלת יב) אֶת הָאֱלֹהִים יֵרָא וְאֶת מִצְוֹתָיו שָׁמַר. וְעַל זֶה
כָּתוֹב (ויקרא יט) אִישׁ אָמוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ. הַקְּדִים הָאֵם בִּירְאָה
רֵאשׁוֹנָה. וְאֶת מִצְוֹתָיו שָׁמַר - מִצְוֹת ה'. מִי עוֹשֶׂה הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
לְמַעַלָּה? מִי שְׁעוֹשֶׂה אֶת זֶה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב כִּי זֶה כָּל הָאָדָם, וְאִזּוֹ נִשְׁלַם
הָאָדָם לְמַעַלָּה.

פֶּתַח וְאָמַר, (משלי כד) יֵרָא אֶת ה' בְּנֵי וְמַלְךְ. יֵרָא אֶת ה' - לַחֲבַר הִירְאָה
בְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּנֵי וְמַלְךְ - לְהַמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵהָאֵם הָעֲלִיוֹנָה,
שְׁנַקְרָאת מַלְךְ, לְבֶן הַבְּכוֹר הַזֶּה, לְהַכְנִס מִמָּטָה לְמַעַלָּה. דְּבַר אַחֵר בְּנֵי
וְמַלְךְ - תַּמְשִׁיךְ הָאוֹר מֵהַבֵּן לְבַת, שְׁנַקְרָאת מַלְךְ.

וְעַם שׁוֹנִים אֵל תִּתְעַרֵב (סם) - שְׁלֹא יִשְׁנֶה מִסְדֵּר הָאֲמוּנָה. שְׁהִירִי
בַּהֲתַחֲלָה צָרִיךְ לְהַשְׁתַּדֵּל בִּירְאָה הַזֹּאת, שֶׁהִיא הַפֶּתַח לְכָל, וְאַחֵר
בַּתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, שֶׁהִיא לְמַעַלָּה. מִשׁוּם שֶׁכָּל אָדָם שְׂאִינוּ יֵרָא חֲטָא,
אֵין לוֹ רְשׁוּת לְהַכְנִס לְפֶתַח הָאֲמוּנָה הַזֶּה. כִּיֵּן שֶׁמֵּהַפֶּתַח הַזֶּה דוֹחִים
אוֹתוֹ - מֵהַכָּל דוֹחִים אוֹתוֹ, שְׂאִין לוֹ בְּמָה שְׂיִכְנִס לְכָל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב
(תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה'.

וַיַּעַל זֶה הַעִירוֹ הַקְּדָמוֹנִים, כֹּל שִׁירְאָת חֲטָאוֹ קוֹדֶמֶת לְחֲכָמָתוֹ, חֲכָמָתוֹ
מִתְקַיֶּמֶת. שְׂיוֹשְׁבַת הַחֲכָמָה עַל (תהלים פ) כִּנָּה אֲשֶׁר נִטְעָה יְמִינָךְ,
שְׁנַקְרָאת כְּבוֹד אֵל.

וְאֵם אֵין אָדָם יֵרָא מִמֶּנָּה, הִיא מִיִּסְרָת אוֹתוֹ, שֶׁהַתְּמַנְתָּה לִיִּסֵר אֶת בְּנֵי
הָאָדָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי ו) וַדְרָךְ חַיִּים תּוֹכְחוֹת מוֹסֵר. מִי הוּא
הַדְּרָךְ לְעֵץ חַיִּים? הַהוּא שֶׁהַתְּמַנָּה עַל הָעוֹלָם לִיִּסֵר אֶת בְּנֵי הָאָדָם
שְׁלֹא יִטְעוּ מִדְּרָכּוֹ.

וְעַם כָּל זֶה צָרִיךְ לְקַשְׂרָה לְמַעַלָּה, מִשׁוּם שְׁנַקְרָאת גּוֹף, וְצָרִיכִים
(וְצָרִיכָה) נְשָׁמָה. וְנָדָב וְאָבִיהוּא, עַל שְׁלֹא קָשְׁרוּ אוֹתָהּ, וְנָטְלוּ
מִמֶּנָּה הַנְּשָׁמָה, לְקַחָה אֶת נְשָׁמָתָם, וְגוֹפָם קָיָם, כְּמוֹ שְׁעָשׂוּ. (ויקרא י)

וַיִּשְׁימוּ עָלֶיהָ קִטְרֹת.

משום שאין לה משלה חיים כלום, ועץ החיים נותן בה חיים, משום כך היא גוף. יעקב - הנשמה. העתיק - נשמה לנשמה. ו**פנחם** שנתן שלום בארץ, חיים בארץ, נוספה לו נשמה והאירה לו פניה, משום שעורר חיים כנגדה, ועל זה באור פני מלך חיים. כשהמלך הזה שלמטה, פניה מאירים, חיים נדבקים בה. **דבר** אחר באור פני מלך חיים, זה יעקב, חיים, שבאים לו מהאם. ומשום פנחס התקים העולם, שחבר ברית בלילה. זהו שכתוב אם לא בריתי יומם ולילה. מה הטעם יומם? שהתחברה מ"ם סתומה ביום, ומאירה בלילה. ואלמלא זה, חקות שמים וארץ לא שמת, אלו חקות שקבועים בזה, חקות התורה לא יתקיימו. ומתי יתקיימו? כשצדקו יחדו.

גם עבדך נזהר בהם, מלטעות בתקוני המלך. שהרי בכל לילה משתדל בהם לחברם יחד. זהו שכתוב (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך. על משפטי צדקך - שמשפטים שהם נחמדים, וכלולים מכלם, יתחברו בצדק הזו.

ואז, כאשר מתחברים, הם שומרים שלא יתקרב למקדש ערל וטמא. וכשהם שומרים אותה השמירה, שהיא סוף הדרגות שהוא עקב, אזי היא רב שמתחברת למעלה. ועל זה כתוב (משלי כב) עקב ענוה יראת ה'. עקב ענוה נתנה יראת ה'. ענוה - כמו שנאמר (במדבר יב) והאיש משה ענו מאד, ונקרא (דברים לג) איש האלהים, וכתוב (תהלים יח) וענותך תרבני.

וכתוב ראשית חכמה יראת ה', משום שבראש צריך לירא ממנה, ואחר כך לעלות בחכמה. דבר אחר, ראשית חכמה יראת ה' - זו היראה העליונה, ומשום שהיא ראש לתחתונים לקחה שם העליון. ועל זה נקראת עטרת, בשם הכתר העליון, הטמיר מהכל, ליחד הראש עם הסוף, ובשם אחד נכללת.

דבר אחר (תהלים יט) בשמך עקב רב - אותם משפטים שומרים את העקב רב הזה, שהרי יעקב, בעל הבית, שומר ביתו. והרי העירו על אותו (עקב) שנטל אמנותו של יעקב, שפרע שבע פריעות, לבטל שבעה ראשי הנחש, שלא יקרב למקדש.

גם מזדים חשך עבדך, זדים - זה הנחש שרוכב עליו (סמא"ל). חשך עבדך - כמו אותו העבד שכל מפתחות אדונו בידו, אמר שהיא

בַּחֲשֵׁכָה וְצִלְמוֹת, בְּשִׁבְלֵי אוֹתָם יִדְּוּ שִׁשְׁלֹטוֹ בְּעוֹלָם וְגִרְמוֹ מִיָּתָהּ,
וְלִפְעָמִים פְּגוּמָה הִלְבְּנָה, וְשׁוֹלֵט הַנְּחָשׁ.

וְדוֹד הִיָּה מִבְּקֵשׁ עַל זֶה רַחֲמִים, וְאָמַר אֵל יִמְשְׁלוּ בִי אֲזִי אֵינִי, שְׁלֹא
יִשְׁלַט בְּמִקְוָמוֹ. לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ הַעֲקֵב עַל יַד יַעֲקֹב, שֶׁנִּקְרָא גְדוֹל,
בֶּן בְּכוֹר. שְׁאִין לָךְ בְּעוֹלָם שֶׁהַתְּגַבֵּר כְּנֶגֶד הַנְּחָשׁ הַזֶּה כְּמוֹ יַעֲקֹב,
וְהִסִּירוֹ מִנְּחֻלָּתוֹ, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא בְּעַל הַבַּיִת, שְׁלֹא יִטְמֵא בֵּיתוֹ.

בִּיּוֹן שְׁלֹא יִשְׁלַט, אֲזִי אֵינִי. אֲזִי: אֶל־ף, אֹר הַעֲתִיק. זִי"ן, שְׁבַע
דְּרָגוֹת שְׁכִלּוֹלוֹת בִּיעֲקֹב. בִּיּוֹן שְׁכָל זֶה הַתְּחַבֵּר, אֲזִי אֶהְיֶה תָם.
שְׁכָךְ נִקְרָא מִכְתָּם - מָךְ וְתָם. מָךְ - מִשּׁוֹם שְׁאִין לָהּ אֹר מִשְׁלָה. תָם
- כְּשֶׁהִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת וּמְאִירָה בְּאוֹרוֹת עֲלִיוֹנִים, אֲזִי תָם, וְעַל זֶה
מִכְתָּם לְדוֹד.

מִתִּי? כְּשֶׁנִּשְׁמַרְתָּ הִלְבְּנָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים טו) שְׁמַרְנִי אֵל כִּי חֲסִיתִי.
מַה זֶה חֲסִיתִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נז) חֲסִיָּה נִפְשִׁי.

מַה הַטַּעַם שְׁמַרְנִי אֵל? צִדּוֹ שֶׁל אַבְרָהָם שְׁצָרִיךְ לְעוֹרֵר, שִׁיאִיר חֲסֵד
עֲלִיוֹן לְחֲסֵדֵי דוֹד הַנֶּאֱמָנִים. זֶה שְׁכָתוֹב (שם קג) וְחֲסֵד ה' מֵעוֹלָם
וְעַד עוֹלָם. חֲסֵד - זֶה אַבְרָהָם, שֶׁלְקַח מִהָעוֹלָם הָעֲלִיוֹן אֹר וְחַיִּים וְנָתַן
לְעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וְעַד עוֹלָם עַל יִרְאָיו. הוּא הָעוֹלָם
הָאֲחֵרוֹן שֶׁתְּלוּיָהּ בּוֹ הִירְאָה.

וְאֲזִי, וְצִדְקָתוֹ - זֶה הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן שֶׁנִּקְרָא צִדֵּק. לְבִנְיָ בָנִים - שְׁמַנִּיקָה
אֶת הַמַּחְנוֹת שֶׁנִּקְרָאוּ בְּנֵי בָנִים, שֶׁהִרִי שֶׁשָּׂה הָעֲלִיוֹנִים שְׁמַאִירִים
לָהּ נִקְרָאוּ בָנִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר א) בְּנֵי אִמִּי נִחְרוּ בִּי, וְכָתוּב (תהלים
קיג) אִם הַבָּנִים שְׁמַחָה. וְאֵלּוֹ שְׁמַקִּיפִים אֶת הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן הַזֶּה
נִקְרָאִים בְּנֵי בָנִים. וּמִתִּי? כְּשֶׁשׁוֹמְרִים אֶת בְּרִיתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם קג)
לְשֹׁמְרֵי בְרִיתוֹ.

בֵּא וּרְאֵה, מִשּׁוֹם שֶׁבְּנֵי הַבָּנִים הִלְלוּ לֹא שְׁמְרוּ אֶת בְּרִיתוֹ כְּבָרָא שׁוֹנָה,
וּמְכָרוּ אוֹתוֹ לְאַרְץ נִכְרִיָּה, נִגְזַר עֲלֵיהֶם עֲנָשׁ.

וְזֶה שְׁבִקֵּשׁ מִשָּׂה, כְּשֶׁרְאֵה שִׁיעֵשָׂה דִין בְּאוֹתָם עֲשֶׂה הַרוּגֵי מַלְכוּת:
וּמָה (וְאִיפָה) הִיא תוֹרָתָם? אָמַר לוֹ: חֲזֹר לְאַחֲרֵיךָ, לְאוֹתָם
שְׁשׁוּרִים אַחֲרֵי הַמִּשְׁכָּן, שְׁמְכָרוּ אֶת הַצִּדִּיק הַזֶּה. אָמַר לוֹ: וּמָה שׁוֹנָה
בְּגוֹפִים הִלְלוּ? אָמַר לוֹ: כֶּף עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, וְאִין מִי שִׁיכּוֹל לְהַשִּׁיג!
וְעַל זֶה הַשְׁתַּדֵּל דוֹד לְכַרֵּךְ אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה, שְׁבֵא מִמֶּנּוּ אֹר. וְאָמַר,
(תהלים קטו) ה' זְכַרְנִי יְבָרֵךְ - זֶה צִדִּיק. יְבָרֵךְ אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל -

הצדיק הזה יברך את בית ישראל. יברך את בית אהרן - צד החסד שיש בה, שנקרא בית אהרן, כשמתחברת לחסד. זהו שכתוב (שמות ו) ויקח אהרן את אלישבע בת עמינדב, שהתחברה לאל.

יברך יראי ה' - אלו יושבי המשכן, ששורים ביראה הזו. הקטנים עם הגדולים - כמו שנאמר (תהלים קד) חיות קטנות עם גדולות. חיות קטנות - כל אותם גדולים שיצאו מאותם בני בנים, כמו שנאמר (במדבר ב) כל הפקדים למחנה יהודה. עם גדולות - אותם שבטים.

ועל כן, כל העובר על הפקודים נותן שכר, בקע לגלגלת, להיות כפר לאותה נפש. ויתפשט ממנה האור, כשמתחבר הימין, הפסך, אליה. ועל זה יברך את בית אהרן, כשנוספה בה ברכה, ומתעורר אליה הימין, באותו הפסך, אז ברכתה שופעת באותם היראים ממנה.

בא וראה, כל אדם ששב בתשובה לפני רבונו ופוחד כל יום מאותו חטא שעשה, הקדוש ברוך הוא מוחל לו ולא גובה ממנו, שהרי אחי יוסף, פחד רב נפל עליהם, כשראו שהסתלק אביהם למעלה, וראו עצמם בגלות על אותו החטא, עד שאמר להם יוסף (בראשית ג) אל תיראו. אל תפחדו ודאי מענש בזמן הזה, כי התחת אלהים אני? ודאי הסתלקתי למעלה מהמקום ההוא. ודרגתי תאיר לצד בית הדין, להאיר לכם, שאתם תחת אותו המקום.

כשראה דוד שבעל הבית שאמר כן, אמר (תהלים קטו) ה' זכרנו יברך. אותו שיושב בעולם הזכר, ה' - למעלה למעלה - יברך אותו בעטרות עליונות. שהרי כל השבטים, פרט ליוסף, יושבים בעולם הנקבה, ומתברכים ממנו.

אותו המקום, יברך את בית ישראל ודאי, ביתו של דוד. יברך את בית אהרן, שיתעורר צד החסד שלה. יברך יראי ה' הקטנים. משום כן יוסף ה' עליכם, מהצד של יוסף, שהוא עליכם, מתעורר ברחמים עליכם. שהרי אותו החטא יוסף מחל למטה, ואמר (בראשית ג) אנכי אכלכל אתכם ואת טפכם. משום כן עליכם ועל בניכם, ותגן זכותו עליכם ועל בניכם, שלא יתפסו בחטאיכם, ולא ישלט עליכם אותו הנחש.

משום כן, אל ימשלו בי אז איתם, והתעטר אותו המקום בעטרותיו, כמו שהתעטר כשעברו ישראל את הים ואמרו

אז ישיר, כשראו שנשלמה הלכנה. (תהלים ט) ונקיתי מפשע רב - זהו חטא השבטים שהיה רב.

ועל הכל בקש רחמים. (שם) יהיו לרצון - לפני העתיק הקדוש. אמרי פי - זה הפה שלו. והגיון לבי - זה לב השמים. לפניך - אלו הפנים העליונים שנחבאים ומתגלים בעת רצון. ה' - זה הימין. צורי - זה השמאל. וגאלי - זה האמצעי.

דבר אחר, ה' - זה האמצע, זה יעקב. צורי - זה השמאל. וגאלי - זה הימין, שנקרא גואל, קרוב ודאי, ועתיד הקדוש ברוך הוא להרים את ימינו ולפדות את בניו. זהו שכתוב (שם קיה) 'מין ה' רוממה למין ה' עשה חיל.

אפשר לאדם שיהיה בקי בש"ס ופוסקים ובאותו זמן עם הארץ גמור
 הלמוד בכתבי האר"י זכרוננו לברכה לא יהיה מפני החקירה, אלא להאיר על נפשו אור צח ומצחצח

בני ואחי, תרגילו עצמכם ללמוד בדברי הזהר והתקונים בשקידה, ומי שלא ראה אור הזהר מתוקים מדבש לא ראה מאורות מימיו ולא טעם טעם התורה. ועוד, שהוא מטהר הנפש ומזככה אפלו אמירה בעלמא מן השפתיים סגלה ותקון הנפש מאד, ובפרט ספר התקונים שהם תקוני הנפש ממש מכל פגם וסיג וחולאת.

ופרוש המקדש מלה, פרוש שלו הוא פרוש טוב, וכן כל ספריו הם קדש וראויין ללמד בהם, וכן כתבי מרן האר"י לא יהיה למודו בהם שיהיה חוקר ומקבל, אלא להאיר על נפשו אור צח ומצחצח אור זרוע לצדיק להדליק נפשו המשכלת ובקדשה וטהרה ליעול בלא כסופא לעלמא דאתי, משום דתמן שאלתא שאיל לנא, וחכמה בעין מיניה, ועקר הלמוד לאנהרא על הנפש, כמבאר בזהר ואתנהירין באילין מלין אתנהירו בשלמותא כמא דאצטרף, ורבי אבא אתלהיטו אנפוי כנורא, זהו עקר הלמוד המאירות עינים ומשיבות נפש.

אבל אל תדמי בנפשך שום ציור והשגה ליתפס איזה מהות בספירות הקדושות, אלא ידיעות מציאותן ולא מהות כלל בשום דמיון כלל חלילה וחלילה. וכבר הארכנו בספרנו נתיב מצוותיה די והותר ומשם מרן האר"י זכרוננו לברכה, אל יפתור רמי הקומה קרואי השאלו האומרים כי שם במקום הנאצלים העליונים יש איזה תפיסה להשיג שום מהות ומראות וגונים או שום השגה וציור בחוש הגשמי, עבר על נפשם המים הידוניים, דברו בחוש הגשמי שום ענין השגה וציור במראות עליונים, רואה ואינו נראה, המתגאה על כל גאה, מלא כל הארץ כבודו, לית אתר פנוי מיניה, עין שם היטב. ועקר למוד של ספרים הפנימיות שערי אורה, עץ החיים ופרי עץ חיים, זהו רקיע, קול ברמה, לקוטי תורה, ארבע מאות שקל כסף, אוצרות חיים, מבוא שערים.

פָּרַשַׁת צו (דף נו ע"א - דף נז ע"א)

וּבְצַד שְׂמַאל עוֹמְדַת דְּרָגָה אַחֲרַת, שְׂבָצַד הַטְּמָאָה, שְׁנִקְרַאת אֵף כֶּף מַחֲשָׁבָה, וְנִקְרַאת מַחֲשָׁבָה רְעָה. מִשּׁוּם שֶׁהַדְּרָגָה שְׁעָלֶיהָ הִיא רְעָה, וּמִשּׁוּם כֶּף נִקְרַאת מַחֲשָׁבָה רְעָה.

כֵּאֵן עוֹמְדִים כָּל הַרְצוֹנוֹת הָרְעִים, וְכָל הַהֲרַהוּרִים רְעִים, וְכָל רְעוֹת הָעוֹלָם. וְהִיא עוֹמְדַת עַל כָּל הַרְצוֹנוֹת הַלְלוּ שִׁיטְמָא בְּהֶם בֵּין אָדָם. בַּמַּחֲשָׁבָה הָרְעָה הַזֹּאת עוֹמְדוֹת כַּמָּה דְרָגוֹת טְמָאוֹת, וְכֵלֶן עוֹמְדוֹת לְטִמְאָתָא אֶת הָאָדָם, בְּאוֹתָם רְצוֹנוֹת וְהַרְהוּרִים שֶׁל מַחֲשָׁבָה רְעָה, וְאִז נְטִמָּא בְּהֶם הָאָדָם, וְנִדְבַק בְּאוֹתוֹ הַצַּד.

וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהִקְרִיב עוֹלָה לְהִטְהָר, וּכְשִׁמְקָרִיב אוֹתָהּ, צָרִיךְ לְהִטּוֹת רְצוֹנוֹ לְמַחֲשָׁבָה הַקְּדוּשָׁה, וּכְשֶׁעוֹלָה עֵשֶׂן מֵאוֹתָם חֲלָבִים וְאִמּוּרִים וּמֵאוֹתָם אֲבָרִים, לְאוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה רְעָה עוֹלָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאֵת כָּלֶם נוֹטְלַת לָהּ, וְנִזְוֹנִית מֵהֶם.

וְאַחֲרַי כֶּף עוֹלָה הָעֵשֶׂן הָאֲחֵר הַדֵּק, וְכָל אוֹתָם עֲלִיוֹנִים, מֵהֶם בְּעֲלֵי הַדִּין, מִתְּכַנְסִים וְנִכְנָסִים לְפָנָי וּלְפָנֶיךָ, עַד שֶׁמִּתְּכַנְסִים זֶה לְתוֹךְ זֶה וְזֶה לְתוֹךְ זֶה, עַד שֶׁכָּלֶם עוֹלִים לְהַכְלִיל הַכֹּל זֶה עִם זֶה, וְלְהַשְׁלִים זֶה עִם זֶה, וְגוֹף נִקְשָׁר בְּגוֹף.

אִז מְעַטֵּר אוֹתָם אָדָם אֶת רְצוֹנוֹ בְּרְצוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה טְהוּרָה. וְאִז הַכֹּהֲנִים מְצַד הַיָּמִין, וְהַלְוִיִּם מְצַד הַשְּׂמַאל, מְקַשְּׂרִים אֵיבָרִים בְּאֵיבָרִים, עַד שֶׁמִּתְעַלָּה הַמַּחֲשָׁבָה הַטְּהוּרָה הַזֹּאת בֵּין יָמִין לְשְׂמַאל, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה וְנִקְשָׂרִים זֶה לְזֶה, וְנִהְיִים לְאַחַד. וְאִז נִקְרָא נִיחּוּחַ, נַחַת וְרִצּוֹן, לְהִתְחַבֵּר וּלְהִכָּנֵס זֶה עִם זֶה.

וּכְשֶׁהִבְרַל נִקְשָׂרִים זֶה עִם זֶה, הָעוֹלָם הִבָּא מוֹצִיא אֶת כָּל הָאוֹר, שִׁיאֹרוֹ כָּלֶם יַחַד. וְכָל הַשְּׂמִיחָה נִמְצָאָת, וְכָל הַפְּנִים מְאִירוֹת, הַכֹּל בְּבִשּׁוּם. וְנִפְרָד אָדָם מִתּוֹךְ מַחֲשָׁבָה רְעָה, וְנִדְבַק בַּמַּחֲשָׁבָה טְהוּרָה, עַד שֶׁנִּדְבַק הַכֹּל בְּתוֹךְ הַמַּחֲשָׁבָה הַנִּסְתָּרַת הָעֲלִיוֹנָה שֶׁל הַכֹּל, וְנִהְיָה הַכֹּל אֶחָד.

וּמִדָּה שְׁנִשְׁאָר מִן הַקְּרִבָּן, צָרִיךְ לְהִשְׂרֹף וּלְהִתְאָכֵל בְּלִילָה, שֶׁלֹּא יִהְיֶה מִמֶּנּוּ אָדָם. מֵהַטֵּעַם שֶׁהָעוֹלָה הַזֹּאת, הַקְּרִבָּן שֶׁל הָעוֹלוֹת, אֵין

רשות לאדם בעולם להנות ממנה? משום שאותו קרבן אין נקרב אלא מתוך שנמשך במחשבה רעה, הצד של הטמאה. ושלא יתפשט ולא יסטה הצד הזה, הכל חוזר לתוך האש להתאכל, ולא יהנה מאותו הקרבן אדם בעולם.

בְּלֵילָהּ מתאכל כל מה שנשאָר, כמו שנאמר (ויקרא ו) על מוקדה על המזבח כל הלילה. כשנכנס הלילה, כל אותם שומרי החקים נמצאים, והולכים ושולטים בכל אותם אמורים ופדרים, וכלם מתאכלים, ומהם נזונים כל אותם שומרי החקים, והם חלקם להזון מהם, כדי שלא ישלטו ולא יתקרבו לתוך הקדש. ויפרד אדם מאותו הצד, וידבק ברצון עליון, ואז יסלח לו אדונו לאותו אדם, והכהן מכפר עליו, שכתוב (שם ד) וכפר עליו הכהן מחטאתו.

פַּר־שֵׁת אַחֲרֵי (דף נו ע"א - דף ס ע"ב)

מדרש הנעלם

בא וראה, בשעה שנבראו, התלבשו בדיוקן קדוש עליון של אור, בגן העדן שלמעלה, ובדיוקן קדוש אחר בגן העדן שלמטה, ונתנו להם נחלה העליונה. ונתנו להם חלק עליון. ואחר שנתנו להם את זה, אמר להם המלאך: בא הזמן שתצאו, שהקדוש ברוך הוא אמר שתצאו מכאן.

תמיהו, ואמרו: לאן? אמרו להם שני המלאכים: הקדוש ברוך הוא אמר (בראשית יב) לך מארץך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך. מארץך - זה גן העדן שלמטה. ומבית אביך - זה גן העדן שלמעלה. אל הארץ אשר אראך - זו הארץ החשוכה השפלה.

והראו לו כל גן העדן, והראו לו היכלות ובתים, מדורים עליונים, וכמה היכלות נכספים, וכמה בתים, וכמה מדורים, וכמה דרגות, וכל חלק וחלק שיש לו לצדיק בפני עצמו.

אמר: מה ההיכלות הללו? אמרו לו שני המלאכים: ארבעים ושנים היכלות הם מרקמים מכמה גונים נאים, וכל אדם שקורא קריאת שמע שם של ארבעים ושנים שמות כראוי, יירש אותם. העלו אותו לשבעים מדרגות, ובהן שבעים ושנים חלונות, ומרקמים בכמה גונים. אמר, למי אלו? אמרו לו, כל איש שקורא קריאת שמע שם של שבעים ושנים תבות כמו שצריך, יירש את זה.

הַכְּנִיּוֹם אוֹתוֹ הִלְאָה, וְהָרְאוּ לוֹ חֲמָשִׁים מְדוּרִים אַחֲרֵים, מְרַקְמִים בְּכַמָּה גּוֹנִים. אָמַר, לְמִי אֵלוֹ? אָמְרוּ לוֹ, לְכָל אָדָם שְׁקוּרָא

קְרִיאַת שְׁמַע שֵׁם שֶׁל חֲמָשִׁים תְּבוּת כְּמוֹ שְׁצָרִיד, יִירֵשׁ אֶת זֶה.

הַכְּנִיּוֹם אוֹתוֹ הִלְאָה, הִרְאָה לוֹ שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם מְדוּרִים אַחֲרֵים מְרַקְמִים בְּכַמָּה גּוֹנִים. אָמַר: לְמִי הֵם? אָמַר לוֹ: לְכָל

אָדָם שְׁקוּרָא קְרִיאַת שְׁמַע שֵׁם שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם תְּבוּת שֵׁשׁ בְּפִרְשָׁה הִרְבִּיעִית.

אָמַר לָהֶם: וּבְכַמָּה אָנִי אֲרֻיחַ זֶה? אָמְרוּ לוֹ: (בראשית ג) בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. אָמַר לָהֶם: וּמַהוּ הָעֶצְבוֹן? אָמְרוּ לוֹ: נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

עֲשִׂיהָ - בְּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וּשְׂמִיעָהּ - בַּתּוֹרָה.

הוֹצִיאָו אוֹתוֹ מִגֵּן עֵדֶן, וְהִלְכוּ עִמּוֹ לְגִיהֵנִם, וְעָמוּד הָעֵנָן לָלֶכֶת עִמּוֹ בַּיּוֹם עַל רֹאשׁוֹ, וְעָמוּד הָאֵשׁ לָלֶכֶת עִמּוֹ בַּלַּיְלָה. אָמְרוּ לוֹ:

בֹּא תִרְאֶה, הַמָּקוֹם הַזֶּה הוּא חֲשׂוֹךְ בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. הָרְאוּ לוֹ אֶת כָּל מְדוּרֵי הַגִּיהֵנִם, וְהָרְאוּ לוֹ אֶת לַהֵט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת, וְהָרְאוּ לוֹ (ישעיה

א) הַכְּלָבִים עֲזִי נֶפֶשׁ לֹא יִדְעוּ שְׁבַעָהּ.

אָמַר לָהֶם: מִי הֵם? אָמְרוּ לוֹ: אוֹתָם אַרְבַּעִים וּשְׁנַיִם הֵיכָלוֹת חֲשׂוּכִים. וְכַמָּה גְּבָרִים עִם שְׁלֹשָׁאוֹת בְּצוּאָרֶם, וְאַסוּרִים

מִיַּדֵּיהֶם וּמִרְגְּלֵיהֶם, וְהֵם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: וַיִּי לָנוּ שֶׁהִלְכְּנוּ בְּהַבְּלִי הָעוֹלָם, וְלֹא הִלְכְּנוּ לְבִתֵּי כְּנִסְיוֹת, וְלֹא קָרִינוּ הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבַּעִים

וּשְׁתַּיִם שְׁמוֹת, שְׁלֹא לְמַדְנּוֹ אוֹתוֹ. אוֹי לָנוּ, אוֹי לְנַפְשָׁנוּ! וּבְעַל הָאָסוּרִים מְמַנֶּה עֲלֵיהֶם.

הַכְּנִיּוֹם אוֹתוֹ הִלְאָה, הָרְאוּ לוֹ שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם חֲלוֹנוֹת חֲשׂוּכִים, וּבָהֶם הָיוּ מְכַנְּיָסִים הַשְּׁלֹשָׁאוֹת מְצוּאָרֶם. הַכְּנִיּוֹם אוֹתוֹ לְהִלָּךְ,

וְהָרְאוּ לוֹ חֲמָשִׁים שְׁעָרִים, וְכֻלָּם נִקְבִים. וְרַגְלֵי הָרֶשָׁעִים הָיוּ מְכַנְּיָסִים בְּאוֹתָם הַנִּקְבִים, וְהֵם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: אוֹי לְרַגְלֵינוּ שֶׁהִלְכְּנוּ בְּהַבְּלִי

הָעוֹלָם, וְלֹא הִלְכְּנוּ לְבֵית הַכְּנִסָּת, וְלֹא לְמַדְנּוֹ הַשֵּׁם שֶׁל חֲמָשִׁים תְּבוּת מְקִרִיאַת שְׁמַע!

הַכְּנִיּוֹם אוֹתוֹ הִלְאָה, שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם מְדוּרִים, וַיַּדִּיחֵם אָסוּרִים בְּנִקְבִים מִן הַמְּזוּזוֹת שֶׁמֶן הַבַּיִת, וְהֵם אוֹמְרִים: וַיִּי לָנוּ, וַיִּי לְיַדֵּינוּ, שְׁלֹא קָשְׁרוּ תְּפִלִּין (בראש) וּבִידֵי!

הַכְּנִיּוֹם אוֹתוֹ הִלְאָה, וְהָרְאוּ לוֹ אֶת כָּל מְדוּרֵי הַגִּיהֵנִם. אָמְרוּ: כָּל אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם יִכְנַס לְמָקוֹם הַזֶּה, וְאֶפְלוּ מִי שֶׁהוּא חֲפָשִׁי.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב ג) קָטַן וְגָדוֹל שֵׁם הוּא וְעָבַד חֲפָשִׁי מְאֹדְנִיו, וְאֵין חֲפָשִׁי אֲלֵא כָּל אִישׁ שֶׁמְכִיר אֶת שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרָאוּי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים צא) אֲשַׁגְּבֵהוּ כִּי יִדַע שְׁמִי יִקְרָאֵנִי וְאֶעֱנֶהוּ.

בא וְרָאָה, כָּל אִישׁ שֶׁעוֹשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, שֶׁהֵם מִצְוֹת עֲשֵׂה - כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שִׁיעֲשֶׂה, מִתְעַלָּה לְמַעְלָה, וְעוֹמְדַת לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאוֹמְרַת: אֲנִי מְפֹלְוֵי שֶׁעֲשֵׂה אוֹתִי, וְנִתֵּן לִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶאֶךָ אֶחָד שִׁיעֲזוֹר אוֹתוֹ בְּמָקוֹם הַחֲשׂוֹךְ שֶׁל הַגִּיהֶנֶם שֶׁנִּקְרָא לֵילָה, שֶׁהוּא בְּמָקוֹם הַזֶּה.

וְכָל דָּבָר תּוֹרָה שֶׁשָּׁמַע, עַל כָּל דָּבָר וְדָבָר, נוֹתֵן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֶאֶךָ אֶחָד לְכָל דָּבָר וְדָבָר שִׁיעֲזָרוּ לוֹ. וְעַל זֶה (יהושע א, ח) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלָה לְמַעַן תִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכְּתוּב בּוֹ כִּי אַז תִּצְלִיחַ אֶת דְּרָכְךָ וְאִז תִּשְׁכִּיל. וְאִם אֵתָּה תַעֲשֶׂה אֶת זֶה, מֵה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא צִוָּה אוֹתְךָ שֶׁתִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, וְתִשְׁמַר וְתַעֲשֶׂה כָּל מֵה שִׁישׁ בָּהּ - לֹא תִפְחַד מִהַמָּקוֹם הַזֶּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב הֲלֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וְאַמֵּץ אֶל תַּעֲרֵץ וְאֶל תַּחַת וְגו'. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמָּךָ בְּשַׁעַת שֶׁתִּתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמָּךָ בְּשַׁעַת שֶׁתִּשְׁמַר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל הַכְּתוּב בּוֹ. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה עִמָּךָ בְּשַׁעַת שֶׁתִּתְפַטֵּר מִן הָעוֹלָם, וְתִכְנַס לְכָאן.

וְאִם לֹא תַעֲסֵק בַּתּוֹרָה וְלֹא תִשְׁמַר וְלֹא תַעֲשֶׂה מִצְוֹת הַתּוֹרָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִסְתַּלֵּק מִמָּךָ, וּמְלֶאֶכְיוֹ לֹא יִצְוֶה לָךְ לְשַׁמְרָךְ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ויקרא כו) וְאִם תִּלְכּוּ עִמִּי קְרִי וְגו' וְהִלַּכְתִּי אִתְּךָ אֲנִי עִמָּכֶם בְּקְרִי.

אחר שֶׁהָרָאוּ לוֹ כָּל זֶה וַיֹּאמֶר לוֹ כָּל זֶה, אוֹמֵר לוֹ מְלֶאֶךָ אֶחָד מִן הַשָּׁנִים, שֶׁהוּא יִצֵּר הַטוֹב: הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי שֶׁאֶלְךָ עִמָּךָ, אֲנִי וַיִּצֵּר הָרַע. הַשָּׁבַע לִי שֶׁתִּקְיָם אֶת כָּל הַתּוֹרָה, לְלַמֵּד וּלְלַמֵּד לְשַׁמַּר וְלַעֲשׂוֹת. נִשְׁבַּע לוֹ. אַחַר כֵּן אוֹמֵר: לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלְדֹתֶךָ, לְגוֹף שָׁפֵל, כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.

וּבְשַׁעַת שִׁיצֵא מִבֶּטֶן אִמּוֹ, יִחְזִיק מְלֶאֶךָ בְּיָדוֹ בְּצוּאָרוֹ, וּמִשְׁכַּח לוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְרוּשָׁם לוֹ בְּאַצְבָּעוֹ עַל פִּיו: אֵל תִּשְׁכַּח הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּעְתִּי לִי! וְאִם הָאָדָם יַעֲשֶׂה וַיִּקְיָם הַשְּׁבוּעָה, נוֹתֵנִים לוֹ כָּל מֵה שֶׁהָרָאוּ לוֹ. וְאִם יוֹתֵר יְרוּיחַ - יוֹתֵר יִתְּנוּ. זֶהוּ שֶׁשָּׁנִינוּ, לְמַד תּוֹרָה הַרְבֵּה וַיִּתְּנוּ לָךְ שְׂכָר הַרְבֵּה.

וְאִם לֹא - בֵּא וּרְאֵה, בְּאָדָם יֵשׁ בּוֹ אֵת שֵׁם הוֹי"ה. י"ה - הָעוֹלָם הַבָּא, ו"ה - הָעוֹלָם הַזֶּה. י"ה הַתְּלַבְּשָׁה בְּדִיוֹקָן עֲלִיוֹן מִן גֶּן הָעֵדֶן שְׁלֹמֶעֱלָה, ו"ה הַתְּלַבְּשָׁה בְּדִיוֹקָן הָעֵדֶן שְׁלֹמֶטָה. וְהֵם כְּדָגְמָא זֹ: ז' - אֱלִימֶלֶךְ, ה' - נְעָמִי, ו' - מַחְלוֹן, ה' - רוּת.

וְאִם אוֹתוֹ הָאִישׁ הוֹלֵךְ בְּדַרְכֵים טוֹבוֹת וַיִּקְיֵם הַשְּׁבוּעָה שְׁנִשְׁבַּע, נוֹתְנִים לוֹ כָּל הַטּוֹב שֶׁהָרְאוּ לוֹ, וְכֹל מֵה שֶׁהָרוּיחַ בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאִם לֹא, מָה אוֹמֶרֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה? עָרִם יִצְתִי מִבֶּטֶן אִמִּי וְעָרִם אָשׁוּב שְׁמָה (איוב א). וּמָה הוּא (עָרִם מ) שֵׁם הַקְּדוּשׁ הוֹי"ה שֶׁאֲמַרְנוּ. **בֵּא** וּרְאֵה, בְּשַׁעַה שְׁבָא (שְׁהוֹלֵךְ) אָדָם לְעוֹלָם, נוֹתֵן בּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת שְׁמוֹ בְּאָדָם, וְשֵׁם אַחֵר מִשְׁד יְהוּדִי, שְׁנַקְרָא חוּל, וְשֵׁם אַחֵר, שְׁנַקְרָא חֲשָׁךְ.

זֶהוּ שְׁכָתוּב (דברים ל) רָאֵה נִתְתִּי לִפְנֵיךָ הַיּוֹם אֵת הַחַיִּים וְאֵת הַטּוֹב וְאֵת הַמְּוֹת וְאֵת הָרָע. הַחַיִּים - זֶה שֵׁם יְהוֹ"ה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵת הַטּוֹב - זֶה הַשֵּׁד הַיְהוּדִי, שֶׁנוֹתֵן לוֹ עֵשֶׂר בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְאֵת הַמְּוֹת וְאֵת הָרָע - אֵלוֹ שְׁנֵי מְקַטְרָגִים רְשָׁעִים טְמָאִים, מְצַדוֹ שֶׁל סַמְא"ל וְנַחֲשׁ, מִן שָׂרוֹ שֶׁל יִשְׁמַעְעָל וְעֵשׂוֹ.

וְאִם הָאָדָם יִקְיֵם הַשְּׁבוּעָה שְׁנִשְׁבַּע - טוֹב, וְאִם לֹא - יִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ י"ו. נִשְׁאָרוּ ה' ה'. וּבְשַׁעַה הַזֹּאת, ה' הָעֲלִיוֹנָה מֵהָיָא אוֹמֶרֶת? (יחזקאל לג) שׁוּבוּ שׁוּבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים, שֶׁהֵם הָרְשָׁעִים שֶׁאֲמַרְנוּ.

וְאִם שָׁבוּ - הָרִי טוֹב, וְאִם לֹא - תִסְתַּלַּק ה' הָעֲלִיוֹנָה עִם ו"י, וְנַעֲשִׂית הו"י. וּמָה הִיא אוֹמֶרֶת? (ישעיה א) הוֹי גוֹי חוֹטָא וְגוֹי. וְאִם שָׁבוּ מִשְׁנַשְׁאָרָה בּוֹ ה' הַתְּחַתּוֹנָה - הָרִי טוֹב, וְאִם לֹא - יַעֲשֶׂה הוֹי"ה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איכה ב) הַשִּׁיב אַחֲרָי יִמִּינוּ מִפְּנֵי אוֹיֵב. וַיַּעֲשׂוּ הָרְשָׁעִים יַחַד (שׁר) עֲלֵיהֶם.

וּבְאֹתוֹ זְמַן יַעֲשׂוּ הָרְשָׁעִים אֲדוֹנִים לָהֶם, וּמִתְעַלָּה הַטְּמָא, שֶׁהוּא מְצַד שָׂרוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ, עַל אֱלִימֶלֶךְ וְנְעָמִי, וְשָׂרוֹ שֶׁל יִשְׁמַעְעָל עַל מַחְלוֹן וְרוּת. וּבְאֹתָהּ הַשַּׁעַה אָמְרוּ, (ישעיה כו) ה' אֱלֹהֵינוּ בְּעֵלּוֹנוּ אֲדֹנָיִם זוּלְתָךְ.

וּבְאֹתָהּ שַׁעַה, וַיְהִי רַעַב בְּאֶרֶץ. הָאֶרֶץ זֶה הַגּוֹף. וּבְאֹתָהּ שַׁעַה, אִם יִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה - הָרִי טוֹב, וְאִם לֹא - יָבֵא סַמְא"ל רְכוּב עַל נַחֲשׁ לְאֱלִימֶלֶךְ. (בראשית לב) וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכוֹל לוֹ וַיִּגַע בְּכַף יָרְכוּ. הוֹלֵךְ לְאִשָּׁה נְעָמִי, יַהֲפֹךְ אוֹתָהּ, וַיַּעֲשֶׂה אוֹתָהּ שְׁתַּחֲטָא, וְתַהֲיָה רַעָה.

אם אדם נפרד ממנה - הרי טוב, כמו שאמר איוב (איוב ב) כדבר אחת הנבלות תדברי גם את הטוב נקבל מאת האלהים והרע לא נקבל. העצה שנתן לך הטמא, לא נקבל. ואם יקום עצת החטא כמו שאמרה היא, ויגנב או יעשה כל העברות שבְעוֹלָם, אחר כך יתלוהו על העץ וימות. זהו שכתוב (רות א) וימתו גם שניהם מחלון וכליון. ונשארו ה"ה אלמנות.

ותאמר נעמי ומה היא אומרת? ו"י ו"י ו"ה. ועם כל זה נעמי אומרת, (ש) שכנה בנתי, שובו שובו בתשובה, העוד לי בנים במעי והיו לכם לאנשים, י"ו שהסתלקו. ערפה מצד הטמאה תשוב אל עמה ואל אלהיה. ורות דבקה עם נעמי. זהו שכתוב (ש) אל אשר תלכי אלך.

ואם שבו בתשובה - יבא אלימלך ויבא מחלון. ואם שבו כלם - יבא השם הקדוש העליון, ואם לא - ימותו. זהו שכתוב (ש) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלתיה עמה, יצאו מהגוף.

באותה שעה היא הולכת לשומרי גן העדן, להפנס לגן העדן. הם דוחים אותה החוצה, והולכת במקום החשף. (ש) ותהם כל העיר עליהן ותאמרנה הזאת נעמי. באותה שעה אומרת, אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה', השם הקדוש שהיה בי. זהו שכתוב (ש) וה' ענה בי, השם הקדוש של יהו"ה העיד בי כל החטאים שעשיתי. **באותה** שעה יבא הנחש ויקח אותה לשפחה. באותה שעה אומרת, (ישעיה א) איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה מרצחים.

י"ו נשארו עני ודל, (זכריה ט) עני ורוכב על חמור. דל, עליו נאמר (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה'. אם ישאר לו בן שהולך בדרכי הקדוש ברוך הוא ומתעסק בתורה, מוציאו מן הרעה, שהם מתפרדים בארבע פנות העולם.

כתוב (ישעיה כט) כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. יעקב לא היה בעולם, ואתה אומר אשר פדה את אברהם?

אף בא וראה, בשעה שהפילו את אברהם באש היוקדת, בראשונה היו דנים אותו למעלה. אמר הקדוש ברוך הוא: כסא שלי, לכי והצילי את אברהם מאור כשדים, שבשכיל כבודי עשה מה שעשה.

אָמְרוּ לוֹ מִלְאֲכֵי הַשָּׂרֵת: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הָאִישׁ שִׁיצָא מִמְּנוּ יִשְׁמְעָאֵל, שִׁיעֲשׂוּ לָהֶם לְיִשְׂרָאֵל מָה שִׁיעֲשׂוּ? אָמַר לָהֶם: כֵּן יֵצֵא מִמְּנוּ יִצְחָק, שִׁישׁוּיט צְוָארוֹ עַל גְּבֵי הַמַּזְבֵּחַ. אָמְרוּ לוֹ: הָרִי עֲשׂוּ שִׁיצָא מִמְּנוּ יַחְרִיב אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אָמַר: הָרִי יֵצֵא מִמְּנוּ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא כֹסֵא שְׁלָם. אָמְרוּ: הָרִי וְדָאֵי בְּזָכוֹת יַעֲקֹב יִנְצֵל. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם.

וּבְשַׁעָה שְׁכַפְתּוֹ אֶת חֲנַנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזַרְיָה לְזֶרֶק אוֹתָם לְתוֹךְ כִּבְשָׁן הָאֵשׁ הַיּוֹקֵדֶת, פֶּתַח חֲנַנְיָה וְאָמַר (תהלים קיח) ה' לִי לֹא אִירָא מָה יַעֲשֶׂה לִי אָדָם. ה' לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי. פֶּתַח מִיִּשְׂאֵל וְאָמַר (ישעיה כט) כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם לֹא עֲתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יַחֲוֹרוּ כִּי בְּרֹאוֹתוֹ יִלְדִּיו מַעֲשֶׂה יָדָיו וְגו'.

וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה דָּנוּ דִּינוֹ לְמַעְלָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: (ישעיה מד) זֶה יֹאמַר לֵה' אֲנִי - זֶה חֲנַנְיָה, שְׁאָמַר ה' לִי בַעֲזָרִי וְאֲנִי אֶרְאֶה בְּשִׁנְאֵי. וְזֶה יִקְרָא בְּשֵׁם יַעֲקֹב - זֶה מִיִּשְׂאֵל, שְׁאָמַר כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב וְגו'. וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל יִכְנֶה - זֶה עֲזַרְיָה שְׁאָמַר שְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

בֵּא וְרָאָה, בְּשַׁעָה שְׁאָמַר מִיִּשְׂאֵל כֹּה אָמַר ה' אֵל בֵּית יַעֲקֹב אֲשֶׁר פָּדָה אֶת אַבְרָהָם, עֲשׂוּ לִיצְנֹת בְּלִשׁוֹנָם. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הַכֹּסֵא שְׁלִי, אוֹתָהּ הִלְצִנּוֹת שְׁעֲשׂוּ תִצְלִל אוֹתָם בְּדַרְגָּה הַזֹּו, כְּמוֹ שֶׁהִצְלַתִּי אֶת אַבְרָהָם. וְלֹא עֲתָה יָבוֹשׁ יַעֲקֹב וְלֹא עֲתָה פָּנָיו יַחֲוֹרוּ. בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, כָּל אוֹתָם שְׁכַפְתּוֹ אוֹתָם, הִרְג אוֹתָם שְׂכִיב אֵשׁ.

לְמָה דְּנִיָּאֵל לֹא הָיָה עִמָּהֶם? אָמַר בְּלִבּוֹ: הָרִי עֲשׂוּ מִמְּנוּ צְלָם, וְהַמְלִךְ אָמַר שְׁמוֹ כְּשֵׁם הָאֱלֹהִים שְׁלוֹ, זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (דניאל ד) דִּי שְׁמָה בְּלִטְשָׂאֲצֹר כְּשֵׁם אֱלֹהֵי. וְכַתּוֹב (דברים ז) פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרָפוּן בְּאֵשׁ. וְעַל כֵּן הִתְכַּפְּסָה מֵהֶם. וְכִי אָדָם יִבְרַח מִן הַמְּלָכוֹת? אֵלָּא מִלְּאֲכֵים הֵיוּ מְכַסִּים אוֹתוֹ.

מָה רָאוּ חֲנַנְיָה מִיִּשְׂאֵל וְעֲזַרְיָה שִׁנְתָּנוּ עֲצָמָם לְאֵשׁ? אֵלָּא בֵּא תִרְאֶה, יוֹם אֶחָד הָיָה דָּוִד יוֹרֵד לְהַנִּיחַ גּוֹפּוֹ לְפָנֵי הַנְּהָר, וְהָיָה אוֹמֵר (תהלים פו) שְׁמָרָה נַפְשִׁי כִּי חָסִיד אֲנִי. אָמְרוּ לוֹ: וְאַתָּה חָסִיד? אָמַר לָהֶם: וְלֹא חָסִיד אֲנִי, שְׂיָדִי מְלַכְלָכוֹת בְּשִׁפְרִי וּבְשִׁלְיָהּ, וּמִטְהַר אֶת הַטְּהוֹר,

ומטמא את הטמא. ואני קם בשמחה בשלש משמרות, כמו שנאמר חצות לילה אקום להודות לך. ואני גם כמו סוס בהבל אחד.

ובחצות לילה אקום להתעסק בתורה, ובמשמרה שלישית אני מנגן עם המלאכים לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (איוב לח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מי הם? המלאכים הקדושים שאומרים שירה עמי בלילה. זהו שכתוב (תהלים מב) ובלילה שירה עמי תפלה לאל חי.

אמרו הצפרדעים: אנחנו עשינו יותר ממך בשביל הקדוש ברוך הוא. אמר להם דוד: ומה אתם עשיתם יותר ממני? אמרו לו: שהיינו שורפות את גופנו באש בתנור במצרים. ובשעה שהיו כופתים את חנניה מישאל ועזריה, אמרו בלבם, נעשה כמו הצפרדעים.

שנינו, שלש משמרות הוא הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי. בא וראה, שלש משמרות הם שתיים עשרה שעות, ונחלקות ארבע לכל משמר. ובכל משמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי, ואומר: אוי שהחרבתי את ביתי וכו'.

בא וראה, כדגמא שיש משמרות ברקיע, כך יש משמרות בארץ. ומי הם? משמרה שניה, כלבים צועקים. זהו שכתוב (משלי ל) לעלוקה שתי בנות הב. (ישעיה נו) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה. ראשונה - חמור נוער. זהו שכתוב (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמר יחדו.

ועל זה בלעם בזה החמור ובאשתו היה מתנבא. זהו שכתוב (שם לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה, אבל באמות העולם קם. וכי מטנף מן הטנפת אתה מזכיר עם הטהור? אלא משה בטהרה, ובלעם בטמאה. ועל זה היה עושה מעשה אישות עם האתון.

כתוב (שם כב) כי יקרא קן צפור לפניה וגו'. בא וראה, קן - זה הוא הגוף. בדרך - שהולך בדרךכים טובות. בכל עץ - זו התורה, כמו שנאמר (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. או על הארץ - אלו הם ישראל שנקראו ארץ, שמלמד אותם תורה. אפרחים - אלו הם נערים גדולים שיתעסקו בתורה. או ביצים - אלו הקטנים שילמד אותם אלף ביי"ת.

וְהָאֵם רבצת - אין אם אלא תורה, זהו שכתוב (שם א) ואל תטש תורת אמך. אם תרצה שתקח הבנים, (דברים כב) שלח תשלח את האם, ואחר כך את הבנים תקח לך והארכת ימים.

דָּבָר אחר כי יקרא, כמו שנאמר (ויקרא כו) ואם תלכו עמי קרי, והלכתי אף אני עמכם בקרי. ויספתי ליסרה אתכם שבע על חטאתיכם. מי היא שבע? זו השכינה.

בְּדֶרֶךְ - זו קבורת רחל, שהיא עומדת בפרשת דרכים. ויבשר לה וינחם אותה, ולא רוצה לקבל תנחומים. זהו שכתוב (ירמיה לו) מאנה להנחם על בניה. ובשביל שהלכו עמו בקרי, הגלה אותם, ושכינה גלתה עמהם.

בְּכַף עץ - זה יריחו. או על הארץ - זו ירושלים. אפרחים - אלו הפרוכים שלמעלה. או ביצים - אלו הכרובים שלמטה. פנים גדולות ופנים קטנות.

וְהָאֵם רבצת על האפרחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים שלח תשלח את האם. זהו שכתוב (ישעיה ג) ובפשעיכם שלחה אמכם. ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך והארכת ימים, בשביל שהאם הולכת ונודדת מגוזלה ומקנה. וזה גורם לך אריכות אפים, ששת הימים שלמעלה, שירחמו על העולם. זהו שכתוב (שמות לד) ה' אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת. ומאריך הרגז מהפנים, שהסתלקו בעוונותיהם של ישראל. זהו שכתוב (שם לג) וראית את אחרי ופני לא יראו.

דוּדֵי ירד לגנו לערגות הבשם לרעות בגנים וללקט שושנים (שיר ה). **בֹּא** וראה, כל השירים קדש, ושיר השירים קדש קדשים. כנסת ישראל משפחת את הקדוש ברוך הוא ואומרת דודי. זהו שכתוב (שם ה) דודי צח ואדום.

בֹּא וראה, בשעה שמגיע חצות הלילה, מתעוררת שלהבת אחת ונכנסת תחת כנפי התרנגול, וקורא. ובאותה השעה הקדוש ברוך הוא ירד אל גנו, שהיא גן העדן העליון שיש לקדוש ברוך הוא. ובאותה שעה מתעורר התרנגול של מעלה, ואומר: קומו כל אותם ששנה בחוריהם, הנה השעה היא לחבר האילת עם בעלה. אשריו כל אדם שיקום בחצות הלילה להתעסק בתורה, שהקדוש ברוך הוא וכל

הצדיקים מקשיבים לקולו. זהו שכתוב היושבת בגנים חברים
מקשיבים לקולך השמיעני (שם ח).

ובשעה הזו, מי שמתעסק בתורה, מוריק עליו חוט אחד של חסד.
ובשעה הזו הקדוש ברוך הוא ירד לגנו. למי ירד? לערגות
הבשם. ומי הם ערוגות הבשם? זהו שכתוב (שמות ל) בשמים ראש.
ומי הם? צדיקים.

לרעות בגנים - בגן העדן שלמעלה וגן העדן שלמטה, שנקרא
העולם הזה והעולם הבא. ללקט שושנים, מי הם
השושנים? אלו הצדיקים שהתעסקו בתורה, ואותם שמרחשים תורה
בשפתותיהם. זהו שכתוב שושנים, אל תקרי שושנים אלא ששונים,
שאפלו בקבר רוחשות תורה.

אמר לו: וכי לאותם שמתעסקים בתורה הורג אותם קדם זמנם, והם
צדיקים שלא חטאו? בא וראה, בשעה שירבעם היה תינוק,
היה זכאי, ולא היה לו חטא. אמר הקדוש ברוך הוא למלאך המות:
לך ותביא את ירבעם בן נבט.

באותה שעה אמרו מלאכי השרת, (תהלים ח) ה' אדוננו מה אדיר
שמך בכל הארץ. מה שמך הוא אדיר בו, והוא צדיק -
הנח לו, ועל זכותו יבוא לנו שפע. אמר להם הקדוש ברוך הוא: אם
רצונכם שאעזב אותו, אני עוזב אותו.

ואחר כך יצא לתרבות רעה, ועשה שני עגלי זהב, וחטא והחטיא
את ישראל. אמר להם הקדוש ברוך הוא: הרי כל השפע
שהיה נותן לכם, התהפך לכם לזהמא. לא היה טוב לכם שהבאתיו
לכאן בשעה שהיה זכאי, והיה מלמד אותו מטטרו"ן תורה?! באותה
שעה פתחו כלם ואמרו, (תהלים קיט) צדיק אתה ה' וישר משפטיך. ועל
זה הקדוש ברוך הוא ירד לגנו ללקט שושנים.

פתח התינוק ואמר, (מיכה ו) עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתיך ענה בי.
הקדוש ברוך הוא, בחביבות שיש לו עם ישראל, קרא להם:
עמי, מה עשיתי לך? למה עשיתי לך? אלא שתלכו לבתי פנסיות
ולבתי מדרשות, ותעידו בי שאני אחד. זהו שכתוב (דברים ו) ה' אחד.
זהו שכתוב ענה בי.

תעידו שאני אחד, ומתעלה על השם של ארבעים ושנים
תבות, שהם בפרשת קריאת שמע מן ואהבת עד והיה,

וּתַעֲשׂוּ לַיַּחַד שְׁמֵי עֲלֵיכֶם. וְהוּא הַשֵּׁם בְּדַגְמַת הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים
וּשְׁנַיִם שָׁמוֹת.

וּבִשְׁם שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם תְּבוֹת יֵשׁ בְּפִרְשַׁת קְרִיאַת שְׁמַע מִן וְהִיא
עַד וּשְׁמַתָּם. וּבִשְׁם שֶׁל חֲמִשִּׁים תְּבוֹת מִן וּשְׁמַתָּם עַד סוּף
הַפְּרָשָׁה, כְּחֻשְׁבוֹן שְׁעָרֵי בֵּינָה. וּבִשְׁם שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם מִן וַיֹּאמֶר עַד
סוּף הַפְּרָשָׁה.

וְאוֹתָן אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת עִם שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה תְּבוֹת שֵׁישׁ בְּקִרְיַת שְׁמַע,
(שְׁנֵי יְחִידִים) עֲלִיּוֹנִים, יַעֲשׂוּ כָּלֵם מְאֵתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה,
כְּחֻשְׁבוֹן מְאֵתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה אֵיבָרִים. וְכָל אִישׁ שִׁיקְרָא קְרִיאַת
שְׁמַע כְּרָאוּי, כָּל תְּבָה וְתְבָה מְשַׁפִּיעָה בְּכָל אֵיבָר וְאֵיבָר שְׁלוֹ. וְאִם
הָאִישׁ לֹא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר שְׁלו
יִתְמַלֵּא מְרוּחַ רָעָה, וּמִכָּל דְּבָרִים וּמִחֲלוֹת רָעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.

אָמַר הַתִּינּוֹק: שְׁלֹשׁ תְּבוֹת הֵן שְׁחֻסְרוֹת מִן מְאֵתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה
הַתְּבוֹת, וּבִמָּה נִשְׁלָמוֹת? אָמַר: אֲנִי שְׁמַעְתִּי מֵאַבָּא, עִם ה'
אֱלֹהֵיכֶם אָמֵת.

פֶּתַח הַסֵּבָא שֶׁל הַתִּינּוֹק וְאָמַר: (קהלת ט) עִיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בְּהַ מְעַט
וְגו', וּמֵצָא בְּהַ יְלָד מְסַכֵּן וְחָכָם וְגו'. בֵּא וּרְאֵה, עִיר קִטְנָה - זֶה
תְּבוֹת נַח. וְאֲנָשִׁים בְּהַ מְעַט - אֵלּוּ אֲשֶׁתּוֹ וּבְנֵיו וּנְשֵׁי בְנָיו, וְחִיּוֹת
וְעוֹפוֹת וּבְהֵמוֹת. וּבֵא אֱלִיךָ מִלְּךָ גְּדוֹל וְסֹכֵב אוֹתָהּ - זֶה יִצָּר הָרַע.
וּמֵצָא בְּהַ אִישׁ מְסַכֵּן וְחָכָם - זֶה נַח. וּמִלֵּט הוּא אֶת הָעִיר בְּחֻכְמָתּוֹ.

אור הזהר מצנע בתלמוד ופוסקים

כל דברי התנאים והאמוראים יסודתם בהררי קדש מסוד התורה זהר דהוא
נהיר לאורייתא. (זהר חלק א' דף ט"ז.)

וכל צבאם דאורייתא, דכיאן דאורייתא מסאבן דאורייתא. (שם דף מ"ז.)

רבנן דמתניתין ואמוראין, כל תלמודא דלהון, על רזין דאורייתא סדרו ליה.
(שם דף רמ"ד.)

סדר הלימוד ליום כה אב [יום 320 בשנה]

סתרי תורה

סְעוּדוֹת הַשַּׁבָּת, בְּכֹל אוֹתָם הַהִמּוֹנִים הָעֲלִיוֹנִים. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכַלְהוּ הַיּוֹם כִּי שַׁבַּת הַיּוֹם לַה'. הַיּוֹם לֹא תִמְצָאֵהוּ בַשָּׂדֶה. שְׁלֹשׁ פְּעָמִים הַיּוֹם, כְּחֹשְׁבוֹן שְׁלֹשׁ סְעוּדוֹת, שֶׁנִּקְרְאוּ עֲנָג. וּמֵהוּ עֲנָג? זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (ישעיה נח) וְקִרְאתָ לַשַּׁבָּת עֲנָ"ג. (בראשית ב) וְנִהַר יֵצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. וּבְחֹשְׁבוֹן שְׁלֹשׁ גְּלוֹת שֶׁאָמַר מֹשֶׁה כְּנִגְדֵן אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה אֶהְיֶ"ה שְׁלֹשׁ פְּעָמִים.

אָנִי אֶהְיֶה עִמָּכֶם בְּגִלוֹת הָרֵאשׁוֹנָה, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, גְּלוּ לְמִצְרַיִם - שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְאָנִי אֶהְיֶה עִמָּכֶם בְּגִלוֹת הַשְּׁנִיָּה, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, גְּלוּ לְבָבֶל - שְׁכִינָה עִמָּהֶם. וְאָנִי אֶהְיֶה עִמָּכֶם בְּגִלוֹת הַשְּׁלִישִׁית, זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ, גְּלוּ לְיָוֶן - שְׁכִינָה עִמָּהֶם. אֶהְיֶה רַב־עֵי לֹא גְלָה לָהֶם, אֲלֹא (ישעיה ס) אָנִי ה' בְּעֵתָהּ אֶחְיִשְׁנָה. זָכוּ - אֶחְיִשְׁנָה, לֹא זָכוּ - בְּעֵתָהּ.

(אמר רבי פנחס, רצה הקדוש ברוך הוא לנסות את ישראל וכו').

בֵּא וּרְאֵה, אִם יִשׁוּבוּ, לֹא נִשְׁאַרוּ בְּגִלוֹת יוֹם אֶחָד שָׁלֵם. אָמַר לוֹ בְּחֹשְׁאִי, מֵהוּ יוֹם אֶחָד? זֶהוּ שֶׁאָמַר (בראשית כט) הֵן עוֹד הַיּוֹם גָּדוֹל לֹא עֵת הָאֶסֶף הַמְּקַנָּה וְגו'. אִם שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה, יֵצְאוּ לְזִמְן הַיּוֹם שֶׁאָמַר הַנְּבִיא. וְאִם לֹא עֵת הָאֶסֶף הַמְּקַנָּה, הַשְּׁקוּ הַצֵּאֵן וּלְכוּ רְעוּ. בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַב הַמְּנוֹנָא סָבָא, אִם לֹא שָׁבוּ בְּתִשׁוּבָה, לֹא יֵצְאוּ עַד שִׁישְׁתַּלֵּם שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יְהו"ה.

דְּבַר אַחֵר, יִשְׂרָאֵל נִמְשְׁלוּ לְיוֹנָה, וְהַכְּנָפִים לְמִצְוֹת. כְּמוֹ בַשְּׁעָה שֶׁהַיּוֹנָה יָשָׁ לָהּ כְּנָפִים וְהַכְּנָפִים שְׁלָמִים, לֹא יֵשׁ עוֹף בְּעוֹלָם שִׁיקְחָהּ - כִּי יִשְׂרָאֵל, בַּשְּׁעָה שֶׁהֵם שְׁלָמִים בְּמִצְוֹת, לֹא יֵשׁ בְּכֹל הָעוֹלָם מִי שִׁיּוּכַל לָהֶם. כְּמוֹ שֶׁהוּא כָּתוּב בְּפָרָשַׁת בְּלָעַם (במדבר כג) מָה אָקִב לֹא קִבָּה אֵל וּמָה אֲזַעֵם לֹא זַעַם ה'. וְאַחֵר כִּי זָנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם, וַיַּחַר אִף ה' בָּהֶם.

וַיַּעַל זֶה (במדבר טו) וְלֹא תִתּוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר אִתְּם זָנִים אַחֲרֵיהֶם. וּמֵהוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם? זֶהוּ (בראשית ו) רַק רַע כָּל הַיּוֹם, וְזֶהוּ (משלי כ) רַע רַע יֹאמֵר וְגו'.

וַיַּעַל זֶה (שמות לג) וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (איכה ב) הַשִּׁיב אַחֲרוֹר יְמִינוֹ. וְכָתוּב (דברים לב) אֶסְתִּירָה פְּנֵי מַהֵם אֲרָאָה מָה אַחֲרֵיהֶם

וגו'. ועל זה בשעה שישראל היו בלב שלם לפני ה', מה היתה? (דברים ה) פנים בפנים דבר ה'. (ואם לא - בצד האחרים) וזה העריות. זהו שכתוב (ויקרא יח) ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

ויש אחר מן קדשה. זהו שכתוב (הושע יא) אחר"י ה' ילכו כאריה ישאג. ונקרא פנים כלפי מטה, ואחר כלפי מעלה. ונקרא חל כלפי מעלה, וקדש כלפי מטה.

וזה בקש משה לידע, זה שהיה פנים לגבי מעלה, ואמר לו, (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. ואחר כך בקש שיתן נשמה לישראל מן הפנים שהם למטה, ונקראו אחרים לגבי מעלה. ואמר לו וראית את אחרי. אתה תראה והם לא יראו. הרי תבין שהיה לגביו אחר, ולגבי ישראל פנים. ועל זה אמר לא יראו, ולא אמר לא תראה.

בא וראה, בחטא אדם הראשון אבדו הפנים העליונים, ובחטא העגל הפנים התחתונים, שנקראים אחר כלפי מעלה. ובכל גלות וגלות אבדו. והוא סוד גדול, וכל זה נרמז בשם יהו"ה. י' - פנים עליונים. ה' - אחר לגבי י', ופנים לגבי ו'. ו' אחר לגבי ה' העליונה, ופנים לגבי ה' התחתונה. ה' אחר לגבי ו', ופנים לגבי הסוד שלמטה.

ומהו יהו"ה, שנקרא אחר לגבי יהו"ה שלמעלה, וזה המכדיל בין הקדש ובין קדש הקדשים. יהו"ה שלמעלה - אדם העליון. יהו"ה שלמטה - אדם שני. ויש אדם שהוא שלישי, שנקרא אחר לגבי השם השני, והשם השני הוא פנים לגבי זה. וזהו המכדיל בין קדש לחל. והם שלש בחשבון אהי"ה אהי"ה אהי"ה שלש פעמים.

דבר אחר, (שמות טז) ויאמר ה' אכלהו היום כי שבת היום לה' היום לא תמצאנהו בשדה. הפסוק הזה פרושהו החברים, תחת פפתור העליון, הפפתור שממנה בכ"ב האותיות. בטבעת שלמעלה לוקטים שני צדדים, אחת טבעת. ואותה הטבעת היא ברבוע לארבעת צדדי העולם.

אותיות הטבעת הזו מהצד הזה ומהצד הזה, זה לימין וזה לשמאל. אותו של הימין עולה בראש, וכשהוא זוקף, נוטל עמו שש מאות אלף גברים גבורים, אחוזי חרבות על הירכיים. זהו שכתוב (שמות יב) כשש מאות אלף רגלי הגברים לבד מטף. ואותו של השמאל

עולה אחר כך, וכשהוא זוקף, נוטל עמו שש מאות אלף בעלי כנפים, פני הרחמים. ומתחלפים של הימין בשמאל, ושל השמאל בימין. **זוקפים** למעלה, עד שמגיעים לכהן אחד, שגלה מיום שנברא העולם. כשמגיעים לשם, יוצא אותו הכהן הגדול ומברך את הכפתור ההוא. כיון שמתברך משם מתוך העתיק הסבא של הסבים, סבת כל הסבות, יוצא טל של בדלח, ומשפיע לראש ההוא של הכהן, והוא ממלא את הכפתור הזה. כיון שמתמלא, מתמלא בששה צדדים, לששת ימי השבת.

בשירד מצד השמאל והקריש אותו הבדלח, נעשה כמו הבדלח של אבן טובה, וכל ההמונים נזונו ממנו בכל יום, ומהם בלילה. אותם של היום אוכלים בגון אחד, ואותם של הלילה אוכלים בגון אחר. אותם של הלילה נקראים משברי הרים וסלעים. אלו לוקטים מחצות הלילה עד שמתחזק השמש. כיון שבא השמש, אין לוקטים. אותם של היום נקראים ילידי הבית, שמורי ההיכל. אין לוקטים אלא בבקר. כיון שבא הבקר, לוקטים כל אחד ואחד כראוי לו. אחרים יש שלוקטים לעת ערב, וכל אחד ואחד כראוי לו.

אותם של הלילה כתוב עליהם (שמות טז) ובבקר היתה שכבת הטל. אלו הם המזילים הטל של המן לתחתונים, מהחלק שלהם. למן הזה לא היה גון, ולא נקרא. אותם של הבקר כתוב עליהם (קהלת יא) בבקר זרע את זרעך. אלו היו מזילים טל של המן לתחתונים, ונותנים גון לאותו המן ומתיקות ודבש.

אותם של הערב כתוב עליהם (שמות טז) ערב וידעתם. ואותם של הלילה היו מזילים בפעם אחת מהצד של אלו. מי שהשאיר ממנו עד בקר, כתוב (סם) וירם תולעים ויבאש.

שלישה צדדים חקוקים כאן, כנגד שלש היו"ם היו"ם היו"ם. שלש ההי"ן ה' ה' ה', ולכל ההי"ן שלש שלש אותיות, ונעשו שתיים עשרה, כחשבון שתיים עשרה שעות היום, וכלם אחד, וכלם יום. שלש שבתות הן, כלן יום אחד: השבת של הלילה, השבת של היום, והשבת של הערב. כנגדן שלש סעודות: סעודת הלילה, סעודת היום, וסעודת הערב.

סעודת הלילה, בטרם התקדש היום, מתתקנים האוכלוסים כלם שלישה קשרים, נכנסים לתוך נהרות אפרסמון, רוחצים

בְּאוֹצֵר שֶׁל שׁוֹשְׁנִים חֲקוּקוֹת, מְעַבְרִים בְּנֶהַר דִּינֹר, וְעוֹלִים מִשֵּׁם
בְּקִימָה. כִּיּוֹן שְׁעוֹלִים לְצַד הַלְּבָן, רוֹחֲצוֹת אוֹתָן הַשׁוֹשְׁנִים, מְעִידוֹת
עֲדוֹת שֶׁל שֶׁבֶת בְּרֵאשִׁית. כָּל אֵלוֹ שֶׁל הַלֵּילָה קְדוּשִׁים. לְצַד אֶחָד,
לְשֵׁשָׁה לְשֵׁשָׁה צְדָדִים.

כְּשֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, קוֹל שׁוֹפֵר נִמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, וְאוֹתוֹ
הַקוֹל, הַחֲלֵק שֶׁל עִם יִשְׂרָאֵל הוּא, מִשׁוֹם שְׂאִין קְדוּשׁ, רַק
כְּשֶׁנִּשְׁמָע אוֹתוֹ הַקוֹל, וְאֵז יְדוּעַ שֶׁהִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם.

סְנֵד־לְפָן הַנִּזְיָר הַפְּרוּשׁ מִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו הַחֲקוּקוֹת, וְשׁוֹמֵת
בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּקְרְאוֹת גְּלָגוּל שֶׁל אַחַת וְשִׁתִּים וְשֶׁלֹשׁ וְאַרְבַּע
וְחֲמֵשׁ וְשֵׁשׁ, וְהֵן אוֹתִיּוֹת אִי"ק בַּכ"ר גַּל"ש דַּמ"ת הַנ"ךְ וְכו'.

וְאֵז בּוֹא"ל, גְּדוּל הַרוֹפְאִים שֶׁנִּקְרָא רְפָאֵל, (בַּמְדַּבֵּר יב) אֵל נָא רְפֵא נָא,
הַבְּקִשָּׁה שְׂאֵמֵר הַנְּאֻמָּן שֶׁל אֲדוֹנּוֹ, וּבִמְקוֹם הַזֶּה רְפֵא אֶת מְרִים.
נ"א נ"א הוּא בּוֹא"ל, בְּאוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת שֶׁל אֶל"ף דָּל"ת נו"ן יו"ד.
בִּי"ת וְאִו" אֶל"ף לְמ"ד, זֶהוּ בּוֹא"ל. גְּדוּל הַרוֹפְאִים הַזֶּה מְרַפֵּא אֶת
כָּל הָאוֹכְלוֹסִים, וּמְעַבֵּיר מֵהֶם אֶת זֵיו הַחֲשֵׁךְ, שְׂשָׂאֵר הַיָּמִים הֵיוּ
מְקַרְבִּים לָהֶם.

בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה מִתְעוֹרְרוֹת שְׁתֵּי רוּחוֹת עֲלִיוֹנוֹת, אַחַת מִצַּד הָאוֹר,
וְאַחַת מִצַּד הַחֲשֵׁךְ, וְהֵם מִיכָא"ל גְּבֻרֵיא"ל, מְחַקְקִים
לְשֵׁשִׁים רַבּוֹא אוֹכְלוֹסִים, שְׁשׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ הַלֵּילָה, וְנוֹעְדִים אֶחָד
לְיָמִין לְאַחַד לְשִׁמְאֵל, לְכָל אֶחָד וְאַחַד שְׁלַחְנוֹת מְתַקְנִים, אַחַר
שֶׁנִּרְאִים כָּל הַשְּׁלַחְנוֹת לְמַטָּה בְּהִיכָל יְדוּעַ.

כָּל הָאוֹכְלוֹסִים שֶׁלְּמַעְלָה יֵשׁ לָהֶם מְקוֹמוֹת נִפְרָדִים בְּלֵילָה הַזֶּה, וְכָל
אֶחָד וְאַחַד נִכְבָּד וְגָדוֹל בְּמְקוֹמוֹ עַל כָּל שְׂאֵר הַצְּבָאוֹת שְׁלוֹ,
וְאוֹתָם הַצְּבָאוֹת מְמַנִּים תַּחַת יְדוֹ. מֵאוֹתָם הַצְּבָאוֹת נִפְרָדִים שְׁנֵי
עֲלִיוֹנִים שְׁבָהֶם, וְנוֹטְלִים שְׁלַחַן אֶחָד מִיָּמִין וְאַחַד מִשְׁמָאל, וְכָל
שְׁלַחַן שְׁלֹא נִקְרָב בֵּין שְׁנֵי אֱלֹהִים, אֵינּוּ שְׁלַחַן שֶׁבֶת, וְאֵינּוּ שְׁלַחַן שְׁלִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ.

וּכְשֶׁאֲשָׁה וּבַעֲלָהּ בְּשִׁמְחָה, אֵז אוֹתוֹ שְׁלַחַן מִתְעַטֵּר. כְּשֶׁנִּקְרָב אוֹתוֹ
הַשְּׁלַחַן בְּשֵׁשָׁה לְחֻמִּים שֶׁל אוֹתוֹ הֵמֵן בְּאוֹתוֹ הַצַּד, וְשֵׁשָׁה
לְחֻמִּים שֶׁל אוֹתוֹ הֵמֵן בְּצַד הַזֶּה - זֶהוּ הַשְּׁלַחַן שֶׁמִּתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו.
אוֹתָם הַשְּׁנַיִם שְׁנוֹטְלִים אֶת הַשְּׁלַחַן, צְרִיכִים לְשִׁמּוֹר אֶת הַשְּׁלַחַן,
שְׁלֹא יִתְעַרְבוּ שֵׁשֶׁת הַלְּחֻמִּים שֶׁל הַצַּד הַזֶּה וְשֵׁשׁ שֶׁל הַצַּד

הִזָּה. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁלַחַן הַזֶּה נִקְרַב לְפָנָיו אוֹתוֹ גְּדוּל וְעֲלִיּוֹן מֵהֶם, אִזּוּ נוֹטֵל
אֶחָד מֵצַד זֶה וְאֶחָד מֵצַד זֶה, וּמִבְּרַךְ עֲלֵיהֶם. כָּל אֶחָד אוֹמֵר
לְאוּכְלוֹסִיּוֹ, (יחזקאל מא) זֶה הַשְּׁלַחַן אֲשֶׁר לְפָנָיו ה'. הַכִּיּוֹן ז"וּ שְׁנַיִם עָשָׂר.
ע"פ כָּל שְׁלַחַן וְשְׁלַחַן הַתְּמַנּוּ שְׁלֹשָׁה שָׂרִים, וְרוּחַ עֲלִיּוֹנָה עֲלֵיהֶם,
וְאוֹתָהּ הָרוּחַ שְׂמַחָה בְּאוֹתָהּ שְׂמַחָה, וְהוּא אוֹרִיא"ל. וְהוֹלֵךְ עִם
כָּל אוּכְלוֹסִיּוֹ, עַל כָּל אוֹתָם הַשְּׁלַחָנוֹת.

שְׂשִׁיּוֹם מְמַנִּים טוֹעֵמִים טַעַם שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְאוֹמֵר הַמוֹצֵיא,
וּמִבְּרַךְ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִי שֶׁטוֹעַם בְּתַאֲוָה, כִּף
נוֹסֵף כַּח בְּתִשּׁוּקָה שְׁלֹמְעֵלָה. אוֹתָהּ הָרוּחַ הַשּׁוֹלֵטֶת עֲלֵיהֶם, (שְׂשִׁיּוֹם
אוּכְלוֹסִיּוֹם שֶׁכְּשֶׁמְסַדְרִים שְׁלַחָנוֹת בְּאוֹתוֹ לַיְלָה, אוֹתָהּ הָרוּחַ שְׁשׁוֹלֵטֶת עֲלֵיהֶם) שְׂמַעְעֵלָה אֶת
הָאוֹר בְּשִׂמְחָה.

וּבֵא רְאֵה, כְּדִגְמַת אוֹתָם הַמְּלֹאכִים, שֶׁהֵם שְׂדִים יְהוּדִים, שְׂאוּכְלִים
בְּדִגְמַתוֹ שֶׁל בֶּן אָדָם, כִּף יֵשׁ אַחֲרֵים עֲלִיּוֹנָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
וְהֵם אוּכְלִים וְשׁוֹתִים מְאוֹר הַשְּׂכִינָה שֶׁהֵם נְהַנִּים. וְזֶהוּ שְׂאֲמָרוֹ
צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם וְנְהַנִּים מְאוֹר הַשְּׂכִינָה, וְזוֹ
הָאֲכִילָה הַיְּהוּדָאִית.

אוֹת אַחַת מְאִירָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהִיא הָאוֹת י'. הָאוֹת הַזֹּאת מְאִירָה,
וּמְאִירָה כָּל הָאוּכְלוֹסִים, וְהִיא אֵינָה יְדוּעָה, וְלֹא הַתְּגַלְתָּהּ. תַּחַת
זוֹ מְאִירוֹת חֲמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, וּפְרוּשׁוֹת עַל כָּל הָאוּכְלוֹסִים, וְהֵם אֱלֹהֵי"ם.
מִתְּגַלְגֵּלֶת הָאוֹת א' וְשׁוֹרָה עַל כָּל מַחְנֵה אֶחָד, וְכֵן כָּלֵם.

וּבֵא רְאֵה, בַּיּוֹם הַזֶּה שֶׁל הַשְּׂבֶת צָרִיךְ הָאָדָם לְשַׂמֵּחַ בַּיּוֹם וּבְלִילָה,
וְצָרִיךְ לְהַתְקִין שְׁלַחַן, וְיַעֲשֶׂה שְׂמַחָה לְעֲלִיּוֹנִים וּלְתַחְתּוֹנִים.

וּבֵא רְאֵה, כְּשֶׁבֵא אָדָם מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, הוֹלְכִים עִמּוֹ מְלֹאכִים קְדוּשִׁים
מֵצַד זֶה, וּמְלֹאכִים מֵצַד זֶה, וְהַשְּׂכִינָה עַל כָּלֵם, כְּאֵם עַל הַבְּנִים.
וּבִשְׂעָה הַזֹּאת (תהלים צא) יִפֹּל מֵצִדְךָ אֶלְף וּרְבָבָה מִיְמִינְךָ וְגו', רַק בְּעֵינֶיךָ
תְּבִיט וְגו', כִּי אֵתָהּ ה' מְחַסֵּי וְגו', לֹא תֵאָנֶה אֵלֶיךָ רָעָה וְגו'.

כִּף זֶה, אִם הָאִישׁ יִכְנֶס לְבֵיתוֹ בְּשִׂמְחָה וַיִּקְבֵּל אוֹרְחִים בְּשִׂמְחָה.
וּכְשֶׁבֵאָה הַשְּׂכִינָה וְהַמְּלֹאכִים, וַיִּרְאוּ נֵר מְאִיר וְשְׁלַחַן מְתֻקָּן,
וְאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ בְּשִׂמְחָה - בְּשְׂעָה הַזֹּאת אוֹמְרֵת הַשְּׂכִינָה: זֶה שְׁלִי הוּא!
(ישעיה מו) יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

וְאֵם לֹא - הַשְּׂכִינָה הוֹלְכֶת, וְעִמָּהּ הַמְּלֹאכִים, וַיִּבֵּא יֵצֵר הָרַע עִם
צְבָאוֹתָיו, וּמִתְחַבְּרִים עִמָּם, וַיֹּאמֶר: זֶה שְׁלִי הוּא, וּמִהַצְּבָאוֹת

שְׁלִי! וּמִיד שׁוֹרָה עָלָיו וּמְטַמְּאָתוֹ, וְיִסְתַּלַּק י"ה מִן אִישׁ וְאִשָּׁה, וְיִשְׁאַר אִשׁ עִם אִשׁ. וּמֵאָכְלוּ טָמֵא. וְעַל זֶה (משלי כג) וְאֵל תִּתְּאוּ לְמִטְעַמֹּתָיו שֶׁל רַע עֵינַי. וְדַאי שֶׁשְׁלַחְנוּ הִיא מְלֵאָה קִי"א צוּאָ"ה. וְאֵינן צוּאָה אֶלָּא יֵצֵר הָרַע, שֶׁהוּא טָמֵא.

וְעַל זֶה הֵבֵא לְטָהָר מְסִיעִים אוֹתוֹ. בָּא לְטָמֵא פּוֹתְחִים לוֹ. וּבֵא תְרַאֶה, מְלֵאכִים קְדוּשִׁים וּמְלֵאכִים טָמְאִים הוֹלְכִים עִם אָדָם בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ. אִם אָדָם הוּא צְדִיק, מִתְחַבְּרִים לוֹ מְלֵאכִים קְדוּשִׁים, וְיִשְׁמְרוּ אוֹתוֹ בְּכָל מְקוֹם שֶׁהוֹלֵךְ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים צא) כִּי מְלֵאכִיו יִצְוֶה לְךָ לְשִׁמְרֶךָ בְּכָל דְרָכֶיךָ.

וְאִם לֹא - יִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ הַמְלֵאכִים הַקְדוּשִׁים, וְיִשְׁלְטוּ עָלָיו מְלֵאכִים טָמְאִים, וּמְנַהֲיָגִים אוֹתוֹ לְגִיּהֲנָם. וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה, (ישעיה ג) קָרָאתִי וְאֵינן עוֹנָה, בְּשַׁעַת דְּחִקוֹ. וּבְשַׁעַת שְׁשׁוּלְטַת עָלָיו רוּחַ הַטְּמָאָה, אוֹ מַחְלוֹת, אוֹ שׁוֹלְטִים עָלָיו אַמּוֹת הָעוֹלָם, (איכה ג) סִכְתָּה בְּעַנְנֵי לְךָ מֵעֵבֹר תִּפְלָה. וְגַם תִּפְלָתוֹ תוֹעֵבָה.

דְּבַר אַחֵר, אֲשֶׁרִי מְשַׁכִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטְהוּ ה', (ישעיה כז) אוֹ יִחְזַק בְּמַעֲזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. בֵּא וּרְאֵה, דָּל נִקְרָא אָדָם שְׂאִינן לוֹ מְשָׁלוֹ כְּלוּם, וְלֹא שׁוֹאֵל פְּרוּטָה מִשׁוּם אָדָם, וְהוּא נִסְתָּר, שֶׁלֹּא מְגַלֶּה דְחִקוֹ לְשׁוּם אָדָם. וּבְשַׁעַת דְּחִקוֹ, הוּא יַעֲשֶׂה מְרִיבָה כְּלָפִי מַעֲלָה, וְאוֹמֵר: יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל שְׂאֵר הָאֲנָשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם. לְאִישׁ אֶחָד עֶשֶׂר רַב, בֵּיתוֹ מְלֵא מְזֵהָב, מִכֶּסֶף, וְלִי אֵינן שׁוּם פְּרוּטָה בְּעוֹלָם, וְאֵינן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְד לְלַבֵּשׁ. עַד שִׁיחְטֹא לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְכָל אִישׁ שִׁיחְזַק בְּמַעֲזוֹ וְיִתֵּן לוֹ צְדָקָה, יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי, שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי.

וּבֵא רְאֵה, כָּל אִישׁ שֶׁהוּא דָּל וְחוּטָא לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא מִחְשִׁיב לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֲטָא, מִשׁוּם שְׂאִינוֹ בְּדַעְתּוֹ. וּמִנֵּינן לָנוּ? מֵאִיּוֹב. בְּשַׁעַת שְׂאֵמֵר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְשִׁטְן (איוב א) מֵאֵינן תְּבֵא כו', (איוב ב) הִשְׁמַתְ לִבִּי אֶל עַבְדֵי אִיּוֹב, אֵמֵר לוֹ הַשִּׁטְן לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: יֵשׁ אָדָם בְּעוֹלָם שְׁנוֹתֵן לוֹ אֲדוֹנוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וּמְרַגְלִיּוֹת וּבָנִים וְכָל טוֹב הָעוֹלָם, וְיִהְיֶה רַע?

אֵמֵר לוֹ: הִנֵּה כָּל אֲשֶׁר לוֹ בְּיָדֶךָ, רַק אֶלְיוֹ אֵל תִּשְׁלַח יָדֶךָ. נָתַן אוֹתוֹ בְּיָדוֹ, וְהָרַג אֶת בְּנָיו, וְלֹא נִשְׁאַר בְּיָדוֹ כְּלוּם. אַחֵר כִּךָ חֲזַר

ואמר: (שם) וגע אל עצמו ואל בשרו. עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא:
(שם) הנו בידך אך את נפשו שמר.

באותה שעה יצא איוב מדעתו, ואמר כן: (שם) הטוב לך פי
תעשק? הטוב זה העשק שתעשה לי?! אבי ואמי עשו
הגוף, ואתה התחברת עמם בשתפות, ונתת בי נפש ונשמה.
הנפש היא שלך, אמרת אך את נפשו שמר, והגוף שעשו לי אבי
ואמי, אמרת עשה בו כל מה שתרצה - וכי הוא טוב זה העשק
שתעשה לי?!

דבר אחר, (תהלים מא) אשרי משכיל אל דל. מה זה דל? אדם שימות
בלא בנים. יצאה נשמתו ממנו, בשעת פטירתו מן העולם ראה
מה אמר עליו הפסוק - (משלי יא) יד ליד לא ינקה רע. ואם נשאר לו
בן בעולם, אם יחזיק בו אחד וילמדנו תורה - יעשה שלום לי, וביום
רעה ימלטהו ה'.

ובא ראה, אם אחד הלך לבין הרי אררט, הוא ושנים עמו, וראה
גמות ובקעים של אש, ועשן יוצא מהגמות, ושמע איש אחד
שואמר וי! וי! - אמר, ודאי מקום אחד ממקומות הגיהנם כאן.

נרדם וראה בחלומו איש אחד, וגדיש זה של קוצים על כתפיו,
ושני ממנים מהגיהנם מכניסים אש תחת הגדיש של הקוצים,
ונשרף, והיה צועק. והיו אומרים לו שני מלאכים קדושים, שלוחים
מהשופט של מעלה שדן אותו: אתה עזבת את הקדוש ברוך הוא
ואת מלאכיו, שהיו שומרים אותך בעולם הזה ובעולם הבא, ואתה
עשית הרצון של הקוצים, שהם הרשעים, שהם מצדו של סמאל
ונחש - הקוצים שרפו אותך.

אמר לו אותו יהודי לאותו הרשע של הגיהנם: מי אתה? אמר:
יהודי רשע אני, והממנים של הגיהנם לא מזכירים את שמי,
ושלש פעמים דנים אותי ביום, ופעמים בלילה. אמר לו: את שם
מקומך ידעת? אמר לו: הגליל העליון. - והשארת בן בעולם?

אמר: תינוק השארתי, ואני הייתי קצב, ומהרעות הרבות שעשיתי
בראשונה היו דנים אותי מפי, ומרגלי ומידי. והמלאך שהוא
ממנה על הקברות אומר לי בשעה שדנים אותי: אוי למי שנשבע
לקיים את התורה, ונשבע על שקר! אוי לקרקפת שלא הניחה תפלין

מעולם! ואוי לַיָּדַיִם שֶׁשָּׁמְשׁוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם! וְאוֹי לְרַגְלַיִם שֶׁהָיוּ
הוֹלְכִים בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם!

בְּשַׁעַת שֶׁהָיוּ מַלְקִים אוֹתִי מִכּוֹת מְרֵדוֹת, אֲמַרְתִּי כָּל מָה שֶׁעָשִׂיתִי.
וּבָאָה נִשְׁמָתִי, וְהַמְּלֶאֶךְ שֶׁהָיָה מִמֶּנָּה עַל נִשְׁמָתִי, וְנִתְּנָה כְּתָב
אֶחָד מִכָּל מָה שֶׁעָשִׂיתִי. וְנִשְׁמָתִי עָשְׂתָה עֲדוֹת עִם הַמְּלֶאֶךְ, וְאָמְרוּ:
(דברים יז) עַל פִּי שָׁנִים עֲדִים אוֹ שְׁלֹשָׁה עֲדִים יוֹמַת הַמֶּת. וְעַל זֶה (מיכה
ז) מִשְׁכַּבְתָּ חִיקָךְ שְׁמֹר פִּתְחֵי פִּיךָ. וּמִי הוּא? זֶה הַנְּשָׁמָה, שֶׁהִיא מְעִידָה
עַל אָדָם בְּשַׁעַת מִיתָתוֹ.

הַתְּעוֹרָר מִשְׁנָתוֹ אוֹתוֹ אִישׁ, הֵלֶךְ לְגַלִּיל הָעֵלְיוֹן, וְאָמַר לְאִישׁ אֶחָד:
רְאִיתָ תִּינוּק שֶׁהוּא בֵּן שָׁל קָצֵב, שְׁמַת בְּזִמְן פְּלוּנִי? אָמַר
לוֹ: הַתִּינוּק הַזֶּה שְׂאֵתָה שׂוֹאֵל עָלָיו, הוּא הוֹלֵךְ לְבֵית הַמְּטַבְּחִים,
וְהוּא רֹשֵׁעַ כְּמוֹ אָבִיו. כֶּף וְכֶף יִהְיֶה לוֹ, וּלְאָבִיו, וְלִמְיֻנְקַת שְׁהִינְיָקָה
אוֹתוֹ. הֵלֶךְ לְבֵית מְדַרְשׁ אֶחָד, שָׁמַע תִּינוּק שֶׁהָיָה אוֹמֵר, (משלי ב) אִם
תִּבְקָשׁנָה כַּכֶּסֶף וְגו'.

הַלֵּךְ לְבֵית הַמְּטַבְּחִים, וְרָאָה תִינוּק שֶׁהָיָה מִשְׁחַק עִם הַנְּעָרִים בְּבֵית
הַמְּטַבְּחִים. אָמַר לוֹ: בְּנִי, לֵךְ עִמִּי. וְהֵלֶךְ עִמּוֹ, וְהִלְבִּישׁ אוֹתוֹ,
וְנָתַן אוֹתוֹ לְרַב אֶחָד שֶׁהָיָה מְלַמֵּד אוֹתוֹ תוֹרָה, עַד שֶׁגָּדַל הַתִּינוּק
וְקָרָא. וְעָשָׂה אוֹתוֹ שִׂיאֵמֶר הַפְּטָרָה בְּבֵית הַפְּנֹסֶת, וְעָשָׂה אוֹתוֹ
שִׂיתַפְּלָל. עַד שֶׁקָּרָא וְשָׁנָה וְהִתְחַכֵּם יוֹתֵר, עַד שֶׁקָּרָאוּ לוֹ רַבִּי.

אוֹתוֹ הָאִישׁ הַמֵּת שֶׁהוּא אָבִי הַיָּלֵד, שֶׁהָיוּ דָנִים אוֹתוֹ, בָּא בְּחֵלוֹם
לְחַכֵּם זֶה וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, כְּמוֹ שֶׁנִּחַמְתָּ אוֹתִי, יִנַּחַם אוֹתְךָ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּשַׁעַת שֶׁאָמַר בְּנִי הַהַפְּטָרָה בְּקֹהֶל, הִפְקִיעוּ אוֹתִי
מִן הַדִּין. בְּשַׁעַת שֶׁעָבַר לְתַפְּלָה וְאָמַר קָדִישׁ, קָרְעוּ לִי גִזְרֵי הַדִּין מִכָּל
וְכָל. וּבְשַׁעַת שֶׁהִתְחַכֵּם, נִתְּנָה לִי חֶלֶק בְּגֹן עֵדֶן, וְזֶהוּ הַחֶלֶק שֶׁאוֹמְרִים
חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא, הַחֶלֶק שֶׁיֵּשׁ לְכָל צָדִיק וְצָדִיק בְּפָנָי עֲצָמוֹ, וְהַכְּנִיסוּ
אוֹתִי עִם הַצְּדִיקִים לְיִשְׁיבָה שְׁלָהֶם.

וּבְשַׁעַת שֶׁהִתְחַכֵּם יוֹתֵר, וְקָרָאוּ לוֹ רַבִּי, עֲטְרוּ אוֹתִי בְּכֶתֶר
שֶׁהַצְּדִיקִים מִתְּעַטְרִים בוֹ, וְנִתְּנָה לִי אֲכִילָה וְשִׁתִּיה מֵאוֹתוֹ
תְּעוּגָה שֶׁנֶּהֱנִים מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה. וְזֶהוּ שֶׁאוֹמְרִים, צְדִיקִים יוֹשְׁבִים
וְעֲטוּרֹתֵיהֶם בְּרָאשֵׁיהֶם וְנֶהֱנִים מִזֵּיו הַשְּׂכִינָה. וְכָל אִישׁ שֶׁנֶּהֱנָה מִזֵּיו
הַשְּׂכִינָה, כְּאֵלּוֹ אָכַל וְשָׁתָה. וּבְשִׁבְלֶךָ, רַבִּי, זְכִיתִי לְכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה.

אשרי חלקך, שבשביל זה יש לך חלק יותר עליון בעולם הזה ובעולם הבא. ואשריו מי שיזכה שישאיר בן בעולם.

ענין י"ח אלף עולמות

רבי שמעון אומר, עד שלא באה הקדוש ברוך הוא את עולמו, היה הוא ושמו נסתר בתוכו. עלה ברצון לברא את העולם, כיון שעלה ברצון, הקיף נקדה הסתומה, והקיף תחומה בהיכלו, ופשט התפשטות לשלשה צדדים ולא יותר.

מתוך הנקדה הזו יצאו כאחד שלש נקדות, והתישרו שתיים בגון אחד, ואחד למטה. והיא הנקדה שמוציאה שלשת אלו, היא נכנסת ונשמנת באמצע, וטרם נכנסה, עולה ונגנזת.

בשעה שיצאו שלש הנקדות הללו ודלגו מתוכה, יצא מתוך הסתר הנסתר מאור אחד, ידוע ולא ידוע, טמון ולא טמון, ומדד מדה נסתרת מהנקדה הזו לנקדה הזו. ונתפשטו אלו הנקדות מכח הנהר החזק, ומודד אלף עולמות סתומים שעין לא ראתה מנקדה זו לנקדה זו. ונאחזו שתי הנקדות כאחד. ובין נקדה לנקדה אלף עולמות. מודד אחד מתוך הנקדה השניה, עד הנקדה שלמטה, ועשה מדידה בפשיטות של אלף עולמות אחרים. וכל העולמות נסתרים.

ואלו הם אלפים השנים שעמדה תורה טרם נברא העולם. ואז נכנסה התורה, שהיא הנקדה הנסתרת באמצע, ומשלימה את הצד הזה ואת הצד הזה. ונמצאו לצד הזה שלש נקדות, ולצד הזה שלש נקדות.

כיון שזה נעשה, התפשטו הנקדות מהנקדה הזו לנקדה אחרת, האור המאיר, והתלבשה הנקדה הזו בנקדה הזו. דלג מנקדה אחרת הנסתרת, נקדה (אור) אחרת, והתלבשו זה בזה.

הנקדה הנסתרת שבראה הכל, הכתה, ומשום שעומדת באמצע, הוציאה נקדה (אור) אחרת, העמוד שעומד באמצע בין אותן הנקדות שיצאו, שהם לבושים לנסתרים הללו.

עד כאן שתי נקדות נסתרות שהתפשטו ונבראו מתוך נקדה נסתרת, עשו את האמנות הזו בנקדה הנסתרת ההיא. אותה הנקדה שלמטה, שסוככת בין (שנאחזת על) אותם השנים, הוציאה כמו הנקדה שלמעלה שתי נקדות למטה, ומאותן הנקדות הלבושים שאמרנו.

ואותה הנקדה, העקר של הכל, הוציאה ודלגה ממנה נקדה אחרת, שעומדת באמצע, בין שתי הנקדות הללו שלמטה.

עד כאן אותן הנקדות הלבושים לנקדות העליונות כראוי. והם שש נקדות שיוצאות מתוך שלש נקדות נסתרות, שהם שש בנקדה שהיא העקר של הכל, שמשלימה לכל צד.

אלו הנקדות, הלבושים, שהם שש, כל אחת הוציאה שנים, והיא נכנסת באמצע, ומתלבשת בשתי הנקדות הללו, ונעשו לבושים לנקדה הזו שיצאו משם.

ואף על גב שאמרנו שהם שש - ארבע נקדות מהם היו שהוציאו כל אחת ואחת שתי נקדות להתכסות ולהתלבש בהם, ונעשו שמונה נקדות, שהם לבושים לארבע נקדות, הלבושים לאותם העליונים הנסתרים. עד כאן הנקדות של הציור של העולם העליון. כיון שהצטירו הנקדות, יצא מאור, ועשה מדידה, ומדד אלה בין נקדה לנקדה. ובין כל נקדה ונקדה נמצאו מדידה ומדה של המאור. בנקדות הללו מתפשטים שמונת אלפים עולמות. שמונה נקדות שאחוזות בהם אלו המדות, נקראים שמונת אלפים עולמות גנוזים. נמצאו המדות בהתגלות, ונקדות בהתכסות - ששה עשר אלה עולמות.

ומישש הנקדות הלבושים הללו, נמצאים שנים שהם באמצע הנקדות, על כל אחד אלה עולמות. נמצאו שמונה עשר אלה עולמות שהולך בהם הקדוש ברוך הוא בכל יום. וכל עולם ועולם גנוז ונסתר מזה. ועל כלם כתוב (קהלת ה) כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם. וכתוב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים זולתך.

פרשת בהר (דף ס ע"ב - דף סא ע"ב)

רבי שמעון פתח, (משלי ח) להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא. מי אוהבי? זה אברהם, שנאמר בו (ישעיה מא) זרע אברהם אהבי. אמר רבי אלעזר: אבא אבא, והרי ישמעאל ובני קטורה ממנו הם באים?

באותה שעה תמה רבי שמעון. בינתים בא אליהו. אמר לו: המנורה הקדושה, הנר העליון, יפה אמר רבי אלעזר, שאין אהבי אלא זרעו של יעקב, שכתוב (מלאכי א) ואהב את יעקב.

צחק רבי שמעון, ונשק את רבי אלעזר על ראשו. אמר לו: (משלי כג)
בני, אם חכם לבך ישמח לבי גם אני. קום בני, ויתגלה סוד הפסוק
הזה. הזדעזע, וקם על רגליו.

אמר רבי שמעון, להנחיל אהבי י"ש, מה זה יש? זהו סוד יובל
ושמטה, שלא מסר אותם הקדוש ברוך הוא לשאר העמים,
אלא לעם הקדוש. ובשעה שישאל שומרים את שנת השמטה
כראוי, נשמות הצדיקים משתעשעות בגן העדן, וחוזרות חדשות.
ועליהם נאמר (ישעיה מ) וקני ה' יחליפו כח.

ועוד, את כל הנשמות הקדוש ברוך הוא מטביל אותן בנהר
החמשים שבגן העדן שלמעלה, ונקרא נהר דינור.

ובסוד השמטה והיובל קבל הקדוש ברוך הוא את תפלת שרה
רבקה רחל ולאה וזלפה ובלהה. שהרי כלן נרשמו בה"א
ה"א, שהיא שמטה ויובל.

ומשום שראתה רחל ששמטה ויובל נרמזו בשם לאה, והיא אין
לה הרשם של ה"א, מיד אמרה (בראשית ל) הנה אמת בלהה,
שיש לה שנים. סופו של היובל בראש השם לאה, ובסוף השם
של רחל.

וכי בכל עת יכול אדם לעשות צדקה? אם כן, שתיים עשרה שעות
ביום מי יכול? אלא כן למדנו, מי שעושה צדקה, עושה בכל
עת. מה זה בכל עת? כמו שנאמר (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל
הקדש, ופרשוה.

ואל תאמר בכנסת ישראל לבדה, שהיא עת רצון הקדוש של צדיק,
אלא אפלו בכל עת שלמטה מרבה עליהם צדקה, ומתעוררת
צדקה בכלם, בעליונים ובתחתונים. ומשום כן ישים אדם לבו
ורצונו, וידבק בקדוש ברוך הוא.

בין שהגיעו לפני רבי שמעון, ספרו לו המעשה. אמר, ומה זה
לבדו? אלא כל מי שאוחז בעץ החיים, ינצל בעולם הזה,
ואפלו מן המות של העולם משאר בני אדם, כל שכן ממות אחר.

אמר רבי שמעון, בכלם מעוררת צדקה את עץ החיים, וזהו המקום
של המזון לכל העולם. תלמידי חכמים מה מעשיהם? שהרי
הם אחוזים בצדקה, וכל העולם נזונים בזכותם, בהם ממש, והם לא

יכולים להזון בהם ממש, משום שמשתדלים בתורה, ומי שמשתדל בתורה, משתדל בעץ החיים שכל בני העולם נזונים ממנו. נמצא שתלמידי חכמים מעוררים מזון לעולם ושלום. אם לכל בני העולם מעוררים מזון, למה להם לא מעוררים?

אף תלמיד חכם הוא ממש עץ החיים, ועץ החיים לא נזון אלא מן העולם הבא, והעולם הבא לא נמצא בעולם הזה, אלא אחר שנכנס לאותו העולם, ואז נזון בו, וננטעים שרשיו עליו.

כעת אוכלים מפרי עץ החיים, ומי הוא? אותו המקום שנמצא אצל העני, והוא נקרא (בראשית ג) פרי העץ אשר בתוך הגן. ועל כן אוכלים מאותו הפרי בעולם הזה.

ועל זה שנינו, הם נזונים בזרוע. מה זה זרוע? גבורה. והם מזמנים לעולם הבא. שמזון העולם הבא אינו בעולם הזה, אלא צמצום קטן, שכחו נמצא במתיקות התורה. ואת זה הם טועמים על אותו פרי של האילן התחתון, וזוהי השמחה והמזון שלהם.

בין שעוברים מן העולם הזה, כמה נחלים עליונים של העולם הבא סובבים את מקומם, וישתרו בו, ויעלו למעלה למעלה, אז (ישעיה סד) עין ראתה אלהים זולתה יעשה למחכה לו. מי יעשה? זה היובל, אותו שנקרא העולם הבא. למחכה לו, ודאי שלא רוצים מזון בעולם הזה, עד שיתקנו את מזונם וזה מזונם בעולם הבא. ועל כן צדיקים הם בכל, שעליהם כתוב עין לא ראתה אלהים זולתה יעשה למחכה לו.

על ידי הזהר יתבטלו כל הקלפות
וזהו דרש דרש משה, הינו כשיתגלה (כי בכל דור ודור יש בחינת משה, ואיתא דרבי שמעון בן יוחאי היה בחינת משה), וידרש מה שדרש כבר משה, הינו רבי שמעון בן יוחאי, ספר הזהר, אז והנה שרף, הינו שיתבטלו כל הקלפות וממילא יהיה הנגלה שלמה במהרה בימינו אמן סלה ועד.
(דגל מחנה אפרים, פרשת שמייני)

שְׁהֵיחֹדֵד שֶׁל תְּפִלָּה וּבִרְכָה תְּלוּי בְּדַבּוּר וּבְדַבְרֵי הַפֶּה, וְהַכֹּל תְּלוּי בְּעֵקֶר הַמַּעֲשֵׂה. וּמִי שֶׁלֹּא מִכִּיר אֶת עֵקֶר הַמַּעֲשֵׂה, אֵין עֲבוּדָתוֹ עֲבוּדָה. וְאִם פּוֹגֵם הַמַּעֲשֵׂה בְּדַבּוּר, לֹא נִמְצָא מְקוֹם לְהַשְׁרוֹת בּוֹ בִּרְכָה, וְאֵין תְּפִלָּתוֹ תְּפִלָּה, וְנִפְגַּם אוֹתוֹ הָאִישׁ לְמַעַלְהָ וּלְמַטָּה. אוֹי לְאוֹתוֹ הָאִישׁ שֶׁפּוֹגֵם תְּפִלָּתוֹ, עֲבוּדַת רְבוּנוֹ. עָלָיו כְּתוּב (ישעיה א) כִּי תִבְאוּ לְרֵאוֹת כּוֹ', רַמַּס חֲצָרֵי לֹא תוֹסִיפוּ הִבִּיא וְגו', לֹא אוֹכַל אֲוֶן וְעֲצָרָה.

פְּרִשְׁתֵּי הַקֵּט (דף סא ע"א - דף סה ע"א)

וַיִּסְעוּ מֵהַר הַהָר דְּרָךְ יָם סוּף (במדבר כא). הָרֵי הַעִירוּ הַחֲבָרִים, שֶׁנִּסְעוּ מִלְּמַד תְּלִמּוּד, שֶׁנִּקְרָא הַר הַהָר. לְמָה נִקְרָא הַר הַהָר? מִשּׁוֹם שֶׁמֶשֶׁם יוֹצֵאת הוֹרָאָה לְעוֹלָם, שֶׁכְּתוּב (שמות כד) אֲשֶׁר כְּתַבְתִּי לְהוֹרֹתָם, וְזוֹהִי תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

אֲבָל בֵּא וּרְאָה, סוּד הַחֲכֵמָה יֵשׁ כָּאֵן. הַמְּקוֹם נִקְרָא הַר הַהָר, דְּרָךְ הוּא לְיָם סוּף, סוּף הַדְּרָגוֹת, שֶׁהֵיטָה מְנַהֵיגָה לְפָנֵיהֶם בְּמַדְבַּר וּמִלְּמַדָּת אוֹתָם דְּרָכֵי הַחַיִּים, מִשּׁוֹם שֶׁהִיא הַדְּרָךְ לְהַכְּנִס לְעוֹלָם הַבָּא. וְהֵם נִסְעוּ מֵאַחֲרֵיהָ וּמִדְּרָכָהּ, וְהִלְכוּ אַחַר דְּרָךְ הַנְּחַשׁ הַעֲקֵלְתוֹן, שֶׁשׁוּלֵט בְּאַרְץ אֲדוּם, וְאֵז (במדבר כא) וַתִּקְצַר נַפְשׁ הָעָם בְּדְרָךְ, מִשּׁוֹם שֶׁטָּעוּ מִדְּרָךְ הַחַיִּים. אֵז, (שם) וַיִּדְבַּר הָעָם בְּאַלֵּהִים וּבַמַּשָּׁה. כֹּל הֵם הִתְרַעְמוּ - בְּתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה וּבְתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב. כִּי אֵין לָחֵם - זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. וְאֵין מִים - זוֹ תוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, וְהוּא לָחֵם הַקָּלָקָל, שֶׁקָּל הִיָּה בְּעֵינֵיהֶם דְּבַר הַתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה.

בֵּא וּרְאָה, אַהֲרֹן יְמִינוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הַסֵּתְלָק, וְהַסֵּתְלָקוֹ שֶׁבְּעָה הַעֲנָנִים מֵהֶם, אֵז חֲזָרוּ לְאַחֲרֵיהֶם שְׁבַע דְּרָגוֹת, כְּשֶׁנִּסְעוּ מִבְּאֵר הַמַּיִם הַנוֹבְעִים הַזֶּה, שֶׁהֵיטָה מְנַסְכֵת לְקַבֵּל עַל מַלְכוּת שְׁמַיִם. שֶׁהִרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ עוֹלָם בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת מִמַּטָּה לְמַעַלָּה. אַחַר כֵּן חֲזָרוּ לְאַחֲרֵיהֶם, וְנִדְּבְקוּ בְּנַחֲשׁ הַעֲקֵלְתוֹן שֶׁשָּׁט בֵּינָם, שֶׁהִרִי יֵצְאוּ מֵהַרְשׁוֹת הַעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָן שְׁבַע דְּרָגוֹת שֶׁחֲטָאוּ בָּהֶן, וְהַסֵּתְלָקוֹ מֵהֵן. וְאֵז הֵיטָה לּוֹ רְשׁוֹת לְנַחֲשׁ הַתַּחְתּוֹן לְשֵׁלֵט בָּהֶם, וְהוּא (שם יג) עֲמָלָק יוֹשֵׁב בְּאַרְץ הַנֶּגֶב, אִם לֹא שֶׁחֲזָרוּ בְּתִשׁוּבָה וְנִדְּבְקוּ בְּקוֹל יַעֲקֹב, וְאֵז שֶׁלְטוּ בְּאוֹתוֹ הַנְּחַשׁ, וְנִמְסַר בִּידֵיהֶם.

וְאַחַר כֵּן חֲזָרוּ לְסַרְחוּנָם, וְחֲטָאוּ בְּמְקוֹם שֶׁל תּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְחֲזָרוּ לְאַחֲרֵי שְׁבַע דְּרָגוֹת. אֵז הַתְּעוֹרָר הַנְּחַשׁ הַעֲלִיּוֹן לְשֵׁלֵט עֲלֵיהֶם,

שְׁכַתּוֹב (שם כא) וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנְּחָשִׁים הַשָּׂרְפִים. מִה זֶה שָׂרְפִים?
כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (ישעיהו ו) שָׂרְפִים עֲמָדִים מִמַּעַל לוֹ. שְׁנִים הֵיוּ, וְחָזְרוּ לֵהִיּוֹת
אַחַד, תַּנְיָנִם כְּתוֹב חֶסֶר.

וְכַמָּה נִחָשִׁים יָצְאוּ מֵאוֹתוֹ הַנְּחָשׁ הָעֲלִיּוֹן וְהַתַּחְבְּרוּ בָהֶם. אִז חָזְרוּ
בְּתִשׁוּבָה שְׁלָמָה וְנִדְבְּקוּ בְּצַד הַרְחָמִים, לְהוֹרִיד רַחֲמִים,
לְבָשׁ אֶת הָעוֹלָם, וְהוֹסֵר הַנְּחָשׁ, וְהִתְבַּשְּׂמוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת.

בא וּרְאֵה, כְּשֶׁחָטְאוּ, כְּתוֹב וַיְדַבֵּר הָעַם בְּאֱלֹהִים וּבַמֶּשֶׁה. כְּשֶׁחָזְרוּ
בְּתִשׁוּבָה, כְּתוֹב (במדבר כא) כִּי דִבְרַנּוּ בַה' וּבָךְ. אֲלֵא רָצוּ לְהַחְזִיר
הַמִּים מִהַמְקוֹר הָעֲלִיּוֹן לְמִקְוֵם, מִתּוֹרָה שֶׁבְּכָתָב לְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה,
וְנִדְבְּקוּ בְּמִקְוֵם עֲלִיּוֹן שָׁבוּ הַכֹּל תְּלוּי לְבָשׁ אֶת הַמְקוֹם, וְלִהְשִׁיעַ
מִים עֲלִיוֹנִים לְמִקְוֵם שְׁשׁוּרָה עֲלֵיהֶם, מִשׁוּם כֶּךָ כִּי דִבְרַנּוּ בַה' וּבָךְ.

בא וּרְאֵה, כְּשֶׁאָדָם חוֹטֵא בְּמִקְוֵם הַדִּין, כְּאֵלוֹ חָטָא בְּמִקְוֵם הַדִּין
הָעֲלִיּוֹן. כָּל שֶׁכֵּן כָּאֵן, שֶׁכֹּל הֵם חָטְאוּ, בְּאֱלֹהִים וּבַמֶּשֶׁה. וְמָה
הַטַּעַם בָּא עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ? מִשׁוּם שֶׁהֵם נִחְשׁוּ וְאָמְרוּ, אִם לֹא יָבֵא
עֲלֵינוּ הַדִּין - אֵין לָנוּ לְהַשְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה, וְאִם יָבֵא - נִשְׁתַּדֵּל בָּהּ.

עשה לָךְ שָׂרָף (שם), כְּמוֹ שְׂנַאֲמֵר (ישעיהו ו) שָׂרְפִים עֲמָדִים. מִשׁוּם
שֶׁכֵּיוֹן שֶׁשָּׁבוּ בְּתִשׁוּבָה עֲלִיוֹנָה, הָרִי הֵם בְּהִיכָלִי, כְּמוֹ שָׂרְפִים
עֲלִיוֹנִים שֶׁמִּשְׁמָשִׁים לְפָנַי. וְשִׁים אֹתוֹ עַל נֶס, לְהַגְבִּיחַ אוֹתָם לְמַעְלָה,
שֶׁמִּנִּיק אוֹתָם מִקְוֵם מִזְבַּח הָעֲלִיּוֹן בְּכַנְפֶיהָ לְהַצִּילָם מִהַנְּחָשׁ, כְּמוֹ
שְׂנַאֲמֵר (שמות יז) וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ה' נָסִי, וְלָכֵן וְשִׁים אֹתוֹ עַל נֶס וְדָאִי.

בא וּרְאֵה, (בראשית כב) וְהֶאֱלֹהִים נָסָה אֶת אַבְרָהָם, שֶׁהָרִים אֶת דָּגְלוֹ עַל
הַכֹּל. אַף כָּאֵן הָרִים אֶת דָּגְלָם עַל הַכֹּל. וְמָה הַטַּעַם עָשָׂה אוֹתוֹ
מִנְחָשֶׁת? מִשׁוּם שֶׁנִּחְשֶׁת בְּמִקְוֵם הַחַיִּים תְּלוּיָהּ, הַמְקוֹם שֶׁיַּעֲקֹב שְׂרוּי
שָׁם. מִשׁוּם כֶּךָ וְחֵי, וְחֵי וְדָאִי.

וְבֵא רְאֵה כְּמָה הוּא עֲלִיּוֹן כַּח הַתִּשׁוּבָה עַל הַכֹּל, מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁאָדָם
שָׁב לְפָנַי רְבוּנוּ, אִז מִתְמַלֵּאת בְּאֵר מִים חַיִּים, וַיּוֹצֵאִים
מִעֵינֹתֶיהָ לְכֹל הַצְּדָדִים, וּמִשְׁפִּיעַ לְכֹל שֶׁכֵּט וְשֶׁכֵּט, בְּשָׁנִים עֶשֶׂר
שָׁעָרִים, לְהַשְׁקוֹת חַיּוֹת קְטַנּוֹת עִם גְּדוֹלוֹת.

כְּשֶׁשָּׁבוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה, אִזִּי אָמְרוּ שִׁירָה. וְאוֹתָן שָׁבַע הַדְּרָגוֹת
שֶׁשָּׁבוּ מֵאַחֲרֵיהֶן, הַחֲזִירוּ אוֹתָן בְּשִׁירָה שְׁלָהֶם, וְהִעֲלוּ אֶת
הַבָּאֵר הָעֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה, שֶׁנִּפְרַד הַנְּחָשׁ מִן הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (במדבר

כא) אַז יִשְׂרָאֵל וּגּוֹ', עָלַי בָּאָר עָנּוּ לָהּ, שְׁעוּלָה לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וּמִתְחַבְּרַת הָאֵם הַתְּחַתּוּנָה בְּעֵלְיוֹנָה.

זְהוּ שְׁכָתוּב (סס) בָּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים - זְהוּ הָאָב וְהָאֵם שְׁהוּלִידוֹ אוֹתָהּ. כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם - אֵלוּ הָאֲבוֹת. מִי כְרוּהָ? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (הושע ג) וְאָכְרָה לִי בַחֲמֹשֶׁה עֶשֶׂר כֶּסֶף. אֵלוּ הָאֲבוֹת. וְזָרַע יִשְׂרָאֵל שְׁהִתְחַבְּרוּ עִמָּה, בְּט"וּ בְּנִיסָן, וְהִתְעוֹרְרָה יָד רַמָּה, שֶׁנִּקְרְאוֹת כֶּסֶף, יְמִין הַמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם.

בְּמַחֲקָק בְּמַשְׁעֲנַתְם (במדבר כא) - עַל יַד מֹשֶׁה, שֶׁהוּא מְחֻקָּק, הַתְּחַבְּרָה עִם שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבָטִים, שֶׁהֵם בְּנֵיהַ שְׁשׁוּרִים סְבִיבָה. מַה זֶה בְּמַשְׁעֲנַתְם? בֵּא וּרְאֵה, כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל מְשַׁתְּדָלִים בַּתּוֹרָה, שֶׁנִּתְּנָה עַל יַד הַמְּחֻקָּק, אַז תּוֹמְכִים בְּשִׁכְנָה אוֹתָם שְׁנַיִם עֶשֶׂר עַמּוּדִים שְׁלֹמְעֵלָה, וְעַל זֶה בְּמַשְׁעֲנַתְם, שֶׁהִיא נִשְׁעֲנַת עֲלֵיהֶם.

וּבֵא רְאֵה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁעָרִים יֵשׁ לְבָאָר הַקְּדוּשָׁה הַזֹּה, הַקְּרִיָּה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁנִּקְרְאוֹת יְרוּשָׁלַיִם. וּמֵאוֹתָם הַשְׁעָרִים יוֹצְאוֹת לְעוֹלָם שְׁתֵּים עָשָׂר מִתְּנוֹת עֲלִיוֹנוֹת: טוֹבָה וְשִׁמְחָה, בְּרָכָה וְשָׁלוֹם, עֲזָרָה, כְּפָרָה, תּוֹרָה, חֲכָמָה, וְחַיִּים וְרִצּוֹן וְעֶשֶׂר וְכָבוֹד. וְכָל שְׁבָט וְשְׁבָט יִנְקוּ לוֹ מִתְּנָה עֲלִיוֹנָה.

זְהוּ שְׁכָתוּב (סס) וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה. מַה זֶה מְדַבֵּר? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ד) וּמִדְּבַרְךָ נִאֲוָה. מֵאוֹתוֹ הַמְּדַבֵּר בָּאָה לָהֶם מִתְּנָה עֲלִיוֹנָה, בְּזִמְן הַזֶּה כְּשֵׁאִינָם פּוֹרְשִׁים מִלְתַּמֶּךְ בָּהּ.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבָרִים, שְׁכַשְׁאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה, נִדְבָק בְּשִׁכְנָה. שְׁהָרֵי טָרָם שֶׁנִּשְׂאָ, אֵין שׁוֹרָה עָלָיו, שְׁאֵין שְׁכִינָה שׁוֹרָה עַל מְקוֹם פְּגוּם. וְכַשְׁאִינָה שׁוֹרָה עָלָיו, הִיא מוֹנֵעַת מִמֶּנּוּ שְׁתֵּים עָשָׂר מִתְּנוֹת עֲלִיוֹנוֹת.

וְעַל זֶה הֵעִירוּ הַחֲבָרִים, כָּל הַשְּׁרוּי בְּלֹא אִשָּׁה, שְׁרוּי בְּלֹא טוֹבָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאָדָם לְבִדּוֹ. בְּלֹא שִׁמְחָה - שְׁכָתוּב (דברים יד) וְשִׁמְחַתְּ אֶתָּה וּבִיתְךָ. בְּלֹא בְרָכָה - שְׁכָתוּב (יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ. בְּלֹא שָׁלוֹם - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ה) וַיִּדְעַתְּ כִּי שָׁלוֹם אֶהְלֶךְ. בְּלֹא עֲזָרָה - שְׁכָתוּב (בראשית ב) אַעֲשֶׂה לּוֹ עֶזֶר כְּנִגְדּוֹ. בְּלֹא כְפָרָה - שְׁכָתוּב (ויקרא טז) וְכִפַּר בְּעֶדּוֹ וּבְעֵד בֵּיתוֹ. בְּלֹא תּוֹרָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ו) הָאֵם אֵין עֲזָרְתִּי בִּי וְתִשְׁיָה נִדְחָה מִמֶּנִּי. בְּלֹא חֲכָמָה - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יד) חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה. בְּלֹא חַיִּים - כְּמוֹ

שְׁנַאֲמַר (קהלת ט) רָאָה חַיִּים עִם אִשָּׁה אֲשֶׁר אֶהְבֶּתָּ. בְּלֹא רְצוֹן - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (משלי יח) מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב וַיִּפְקֶן רְצוֹן מֶה'. בְּלֹא עֶשֶׂר - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שם לא) בָּטַח בָּהּ לֵב בַּעֲלָהּ וְשָׁלַל לֹא יַחֲסֹר. בְּלֹא כְבוֹד - כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (שם לא) אִשֶּׁת חָן תִּתְמַדְךָ כְּבוֹד.

מִשׁוֹם שֶׁהָאִשֶּׁת חִיל הַזֶּה נִקְרָאת יְרֵאת ה', כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים ט) יְרֵאת ה' טְהוֹרָה. וּכְשֶׁנֶּשְׂא הָאִישׁ, כָּל שְׁנַיִם עֶשֶׂר הַשְּׁעָרִים נִפְתָּחִים, לְהוֹסִיף בְּרָכוֹת עַל רֵאשׁוֹ, כְּדֵי שְׁיֵשֵׁב בְּסֵתֶר הַגְּבִירָה, וַיִּשְׁתַּלֵּם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

וַיַּעַל זֶה (במדבר כא) וּמִמְדַּבֵּר מִתְּנָה, וּמִמְתְּנָה נִחְלִיא"ל. הַנְּחָלִים שֶׁל אֵל שׁוֹפְעִים עָלָיו. וּמִנְחָלִיאֵל בְּמוֹת. מַה זֶה בְּמוֹת? הַסִּתְּלָקוֹת, שֶׁהַסִּתְּלָק וַיֵּשֶׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם, וְהַשְּׁתַּדֵּל בְּדַבָּרִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וּמִבְּמוֹת הַגִּיאָה, פְּרִשׁוּהָ. אֲבָל בֹּא רֵאָה, כְּשֶׁאָדָם נִדְבֵק בַּתּוֹרָה וַיּוֹשֵׁב בְּרוּמֵי הָעוֹלָם, צָרִיךְ לוֹ לְהִשְׁפִּיל אֶת עַצְמוֹ, כְּדֵי שְׁיִצְרֶה הָרַע, הַקְּטָגוֹר שֶׁמְקַטְרֵג עָלָיו, לֹא יִשְׁלַט עָלָיו לְהַסִּיטוֹ. וְעַל זֶה וּמִבְּמוֹת הַגִּיאָה - צָרִיךְ לוֹ לַעֲשׂוֹת כְּמוֹ גִיאָה, כְּדֵי שְׁיִפְרֹד מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ שְׁיּוֹשֵׁב בְּשִׂדָּה מוֹאֵב, וְדַאי, הַיִּצְרֵר הָרַע שֶׁנִּקְרָא לוֹט, וְשְׂרוּי בְּמוֹאֵב, בְּשִׁבִיל שֶׁהַתְּדַבְּקוֹת שֶׁלוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהוֹצִיא אֶת פְּרֵי הַמַּעֲשִׂים הָרָעִים בְּעוֹלָם הַיָּהּ בְּמוֹאֵב, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (בראשית ט) וַתִּלְד הַבְּכִירָה בֶן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ מוֹאֵב.

וְאִם אָדָם נִפְרָד מִמֶּנּוּ, הוּא עוֹלָה לְהִיּוֹת רֵאָשׁ, וְלִשְׂרוֹת בַּפְּסָגָה. מַה זֶה פְּסָגָה? כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (תהלים מח) פִּסְגוּ אַרְמְנוֹתֶיהָ. וְנִשְׁקָפָה (במדבר כא) - שֶׁהַסִּתְּכָלוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה בּוֹ. עַל פְּנֵי הַיְשִׁימֵן - זֶה הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁנִּקְרָא יְשִׁימוֹן, שֶׁמִּסְתַּכֵּל בַּפְּסָגָה הַזֶּה, הַקְּרִיָּה הַקְּדוּשָׁה יְרוּשָׁלַיִם.

דָּבָר אַחֵר, כְּשִׁישְׂרָאֵל חָזְרוּ בַתְּשׁוּבָה וְהִעֲלוּ אֶת הַבָּאָר לְמַעְלָה, נִתְּנָה לָהֶם בְּמִתְּנָה, וּכְשֶׁשָּׁבוּ לְדָרוֹךְ רָעָה, אָז וּמִבְּמוֹת הַגִּיאָה, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (דברים ג) וַיֵּשֶׁב בְּגִיאָה מוֹל בֵּית פְּעוֹר. עַל אוֹתוֹ הַחֲטָא יֵשְׁבוּ לְמִטָּה בְּגִיאָה. אֲשֶׁר בְּשִׂדָּה מוֹאֵב - מִשׁוֹם שֶׁהִצִּיד שֶׁל מוֹאֵב גָּרַם לָהֶם. וְאַחֵר שֶׁקָּבְלוּ אֶת עֲנָשָׁם, עָלוּ לְרֵאָשׁ, וְהִרִימוּ דְגְלִיהֶם עַל הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (במדבר כה) וַיְהִי אַחֵר הַמַּגְפָּה וְכוּ', שָׂאוּ אֶת רֵאָשׁ. לְהִרִים דְּגָלָם עַל הַכֹּל.

בא וראה, הבאר הזו נקראת מנחה, כמו שנאמר (בראשית מג) והורידו לאיש מנחה. תחברו מנחה לבעלה, שגרתם שיסתלק ממנה, כשהורידו את הצדיק שהוא למצרים.

וזוהי תורה שבעל פה, ונקראת באר, שכתוב (דברים א) הואיל משה באר. ויש בה ששה סדרים. משום כך תעלה שש דרגות מי שיתעסק בה.

זהו שכתוב וממדבר מתנה. מה זה מדבר? כמו שנאמר ומדברך נאנה. מתנה, גורם לצדיק שנותן לו מתנה. וממתנה נחליאל - אלו הנחלים העליונים, נצח והוד. ומנחליאל במות - זו ההסתלקות למקום שהמלך שורה. ומבמות הגיא אשר בשדה מואב - זה יצחק שיושב באותו שדה, שכתוב (בראשית כד) ויצא יצחק לשוחר בשדה. ומאותו שדה התעורר עליהם הדין, עד שישבו בגיא. ראש הפסגה - זה אברהם, הראש של כלם.

ובא ראה, כשירד יוסף למצרים, ראה יעקב בחכמה, ורמז להם שיוורידו לשם המנחה, שתהיה מגנה עליהם בגלות. ובמנחה הזו ששה צדדים כלולים. מעט צרי ומעט דבש.

מה הטעם מעט מעט? בא וראה, כשבני אדם אין מעשיהם כשרים למעלה, אז צד הימין מתרפה, ושולט השמאל, ועל זה (בראשית מג) מעט צרי ומעט דבש, זה תמר, שמסתלק הזכר מהנקבה, ואז מעט מעט. נכאת, כמו שנאמר (מ"ב כ) ויראם את כל בית נכתה. (בראשית מג) ולט בטנים ושקדים - הרי שש דרגות כאן שכלולות במנחה הזו. **ועם** כל זה, אף על גב שירדה, מעט צרי בא משום שיושבת בגלות, וכשתעשו את המנחה הזו, אז (שם) ואל שדי יתן לכם רחמים. אל - זה אברהם. שדי - זה יצחק. יתן להם רחמים - זה יעקב. לפני האיש - זה יוסף. כל הדרגות הללו יתחברו. ואני כאשר שכלתי שכלתי. שכלתי - במקדש ראשון, שכלתי - במקדש שני. לא אשכל עוד. וכל זה בחטא אותו צדיק שהורידו למצרים.

ובא ראה, שמים עשרה שנים ישב הצדיק שהוא בבית האסורים. משום כך שנים עשר שבטים בגלות אדום, בשביל מאה ברכות שמנעו מכל יום.

ושנה אחת לחוד ישב בבית פוטיפר, שכתוב (בראשית לט) ויהי ברפת ה' בכל אשר יש לו בבית ובשדה. בבית - זו חצי שנה שקר

יורד לעולם. ובשדה - זו חצי שנה שאדם יושב בעבודתו בשדה. נשארו שתיים עשרה שנים שישב בבור ההוא. אז הקדוש ברוך הוא עורר עליהם הבור של אותו הנחש, גלות עשו. ועל זה והורידו לאיש מנחה. ובסוף הגלות, משום שהם נתנו מנחה, התקיים בהם (ישעיה 10) והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה'.

ובא ראה, המנחה הזו נקראת ארץ קדושה, ומשתבחת בשבעה פרות עליונים שיש בה, כשהיא בהתחברות למעלה. ועל כן צוה אותם הקדוש ברוך הוא, כשיכנסו לארץ הקדושה, שיחברו אשה עם בעלה.

זהו שכתוב (דברים 10) ולקחת מראשית כל פרי האדמה. אדם - זה יעקב. כשמתחברת בו האם העליונה, שנקראת ה', ומעטרת אותו, אז אותו העץ הגדול נותן פרי, ונקרא בשלמות אדם"ה.

ושמות בטנא - זו הגבירה, שבא לה אור ממנו, ושם בה אור עליון שבא לו מהראשית. ואז, והלכת אל המקום. ומי הוא פרי האדם שלמעלה? זה יוסף, שנקרא צדיק, פרי מאותו עץ החיים. ואותו הפרי תחבר בטנא. ואם לא תלך עם הפרי הזה, השמר מללכת לאותו המקום, שלא תשרף אותך בשלהבתה.

כך אמר יעקב לבניו, השמרו מלרדת למצרים אם לא תורידו לאיש את המנחה ההיא. וכשתרדו, תתפסו כאחד, וכל העולם בשמחה.

ובא ראה מה כתוב, (בראשית 14) ויכינו את המנחה עד בא יוסף. שהמנחה הזו התקנה בשנים עשר העמודים שלה, עד שבא בעלה להתחבר עמה בצ'הרים. ובאותו הזמן הם יאכלו שם לחם, וסם החיים יתעורר עליהם.

פתח ואמר, (תהלים 1) קומה ה' אל נשא ידך. להגביר את הימין על הכל, כמו שנאמר (שמות 17) נשאתי את ידי. וזו הימין העליונה, שנקראת אל, שהרימה דגלה למעלה. ועל זה (דברים 10) ובאת אל הכהן, וזהו צד הימין שהתעורר בעולם, והוא יקבל ממך אותה המנחה, ויקבל אותה בימין.

ועל זה כתוב (דה"א 15) לך ה' הגדלה והגבורה. מה הטעם? משום שכתוב פי כל בשמים. והתחבר בארץ ראשית הפרי הזה, וכל הכתרים.

ועל זה כתוב (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש. קבלו אותה מנחה שנקראת ידכם של הימין, ותשאו אותה למקום שנקרא קדש, שהינו שבת, תשאו אותה לה. ואז וברכו את ה', והיא מתברכת מן הכל על ידי הכהן שהתלבש בבו, שהוא ענף האילן העליון, שנקרא חכמה העליונה שהתלבשה בו. ומאותו העוף יוצאות כל הברכות לעולם.

וחשבון הכהן הזה שבעים וחמש. שבעים ושנים, כנגד שבעים ושנים צדדים, רשומים בצד החסד. ושלשה שנשארו כנגד שלש דרגות עליונות שהתלבש בהן. ולא צריך הכהן להפסיק בין אותו הלבוש העליון שהתלבש בו, שלא להראות פרום במקום עליון. ואז מתברכים עליונים ותחתונים על ידו.

ובא ראה, אלמלא אותה המנחה שירדה עמהם ומבקשת עליהם רחמים, לא יצאו משם. זהו שכתוב (שמות ב) ותעל שועתם אל האלהים מן העבדה. האלהים - זו האם העליונה. מן העבדה - זו מנחה, שהיא עבודה, והיא מתפללת על בניה, כמו שנאמר (תהלים קט) ואני תפלה. ונקראת עבודה, משום שהיא גן עדן, וצריך לעבד אותה. **והיא** קיום העולם. ועל זה העירו החברים, על שלשה דברים העולם עומד: על התורה - זה יעקב, על העבודה - זו תורה שבעל פה, ועל גמילות חסדים - זה אברהם. דבר אחר, עבודה - זה יצחק, והכל אחד.

וכשמתעורר הכהן הזה לעבודה הזו, אזי יורד לחם מן השמים לארץ הזו, וזן את יושביה. ומה הלחם? זה הלחם שהתעלה למעלה, והמזון במזל תלויים. ומטל היורד בשבת נותן מזונות, כיון שהיא הקיום של מעלה, משום שהוא העולם הבא, והעולם הבא מוציא אור למעלה.

ועל זה, (ס) היום לא תמצאהו בשדה, משום שהיום הזה מקבלת השדה הזו השקאה לעצמה, אבל לעולם הבא תמצאו את אותו יום טוב, זהו שדה, שמאיר באור השמש.

ובא ראה, השבת הזו נקראת כ"ל, משום שיש בה חמשים שערים נפתחים, והתעורר. וכשהכל הזה מתעורר לכלה, אזי האם העליונה מלבישה אותו גבורות עליונות, ומתעוררים רחמים בעולמות, והתקון העליון מתתקן.

וְהוּא אותו האפריון. ועל זה כתוב (שיר ג) אפריון עשה לו המלך שלמה. אלו תקוני העולם. עמודיו עשה כסף - זה אברהם. רפידתו זהב - זה יצחק. מרכבו ארגמן - זה יעקב, כולל שני הצדדים, שרוכב על הכסא, שנקרא אהבה קטנה.

דָּבָר אחר, תוכו רצוף אהבה - זו אהבה רבה, שהיא פנימית. מבנות ירושלים, כשהתקינו את המנחה הזו, שמאיר לה השמש.

וְעַל זה (בראשית מג) ויכינו את המנחה, אז וישא משאת, חלק להם חלקם. ומאיזהו מקום נתן להם? מאת פניו, זהו הכסא, שמזון הכל בו.

וְתָרַב משאת בנימן (שם). מה הטעם? משום ששכינה בחלקו. ממשאת כלם חמש ידות - בא וראה, ה' האחרונה הזו נקראת כלה, כשמחבר עמה כל, ואין מתישבות אלא בחלקו של בנימין. ועל זה חמש ידות הוא קבל, כשקבל את ה' הזו, שנקראת מנחה, בחלקו. וכל חמשים הברכות שבאות מכל לפלה הזו, קבל בנימין. מה הטעם? משום שהוא הקטן מכלם.

מִשָּׂאת כל השבטים עשרה, משאת בנימין התגדלה ה' פעמים עשרה. הרי חמשים. והכל בשביל ה' הזו ששורה בחלקו. מה הטעם? משום שהיא קטנה והוא קטן, התרצתה בו לשם מדורה עמו.

וְעַל זה כתוב (שיר א) הביאני המלך חדריו, זה בנימין, שהכניס אותו יוסף לחדרו. נגילה ונשמחה, הנה צריך להיות אגילה, למה זה נגילה? שכלם הכניסם בשבילו של בנימין. בך, מה זה בך? זה כלל של התורה שהתקיים כששמר אות ברית קדש. נזכירה דודיך מיין, שכתוב (בראשית מג) וישתו וישכרו עמו.

וְעַל זה כתוב (שם) משכני אחריך נרוצה, שמשך את אחיו לשם, כמו שנאמר (הושע יא) בחבלי אדם אמשכם בעבתות אהבה. זו האהבה שירדה עםם לדור שם, ושמחו שם במלך העליון, שהתחבר עם יוסף שם, משום ששמר ברית קדש שנתנה לשמונה ימים.

וְעַל זה כתוב (שיר א) מישרים אהבוך. מה זה מישרים? כמו שנאמר (תהלים צט) אתה כוננת מישרים. ומי הם? כמו שנאמר (שם) משפט צדקה. אלה נקראים מישרים ודאי, כמו שנאמר (דברים לב) צדיק וישר

הוא. ונכלל הזכר עם הנקבה, המשפט נכלל בצדק, וצדקה מתעוררת בכל העולמות, ועל זה מישרים אהבוך ודאי.

וישראל אהב את יוסף מכל בניו (בראשית לו). ישראל היה צריך להיות, מה זה וישראל? להכליל עמו שכינה, שאהבה את יוסף. כמו כן שנינו וה' - הוא ובית דינו.

וכל השבטים הודו לו על שנאהב מאב ואם, ובכרו אותו ברפת עולמים כלם, שיתישב במקומו כראוי.

ומנין לנו שאפלו אחיו אהבו אותו? שכתוב (שיר א) על כן עלמות אהבוך. מה זה עלמות? כמו שנאמר (מלכים א) עמיד על שני עשר בקר. והם בעולם הנוקבא, והם נקראים עלמות.

אחר שהסתלק יוסף למעלה, מה כתוב? (שיר א) שחורה אני ונאווה, משום שהתחזקה עליהם הגלות, ועם כל זה - ונאווה, שלא התערבו בהם. כאהלי קדר, נשחרתי ביניהם, שגזרו עלי כמה גזרות רעות, ועם כל זה אני היא כיריעות שלמה, במעשים טובים, משום ששבטי יה נכנסו, ושבטי יה יצאו.

אל תראני שאני שחרחרת (שם), משום שהשמש הסתלק. וכל זה בני אמי גרמו. מי הם בני אמי? אלו בני יעקב, שמכרו כאן את יוסף, והם גרמו לי ולשכינה שגלתה עמי כאן.

על זה אמר (שמות ב) ויאנחו בני ישראל. כשראו עבודה קשה, עד שהיה זוכר להם הברית העליון, והתעוררה ברחמים על בניהם האם העליונה. זהו שכתוב (שם) ותעל שועתם אל האלהים. זו האם העליונה, שכל החרות בידיה, ופתחה להם פתחים עליונים, חמשים שפעים, והוציאה אותם משם, והתמלאה האם התחתונה רחמים עליהם. ומשה יצא לעולם ממנה אביו לרעות את ישראל בתורה.

בא וראה, דוד רמז לו את התשבחת הזו של שיר השירים קדש קדשים על יד בני קרח, אלא שלא הגיע הזמן שנאמר. משום כך כתוב (תהלים מה) למנצח על שושנים לבני קרח משכיל שיר ידידת. על שושנים - אלו נשיקות פיהו, שנקראות שפתותיו שושנים.

דבר אחר, שושנים אלו שש שנים שהתחברו בשושנה האדמה הזו, שהיא השביעית של הכל. משכיל - זה שפע של העתיק הקדוש שמשפיע להם בשעה הזו, שיושבים יחד ולא נפרדים, משום אותם נשיקות בדבקות הרוח, ולא נפרדים.

שיר יְדִידָת - רָמָז לְשִׁירָה הַזֹּה, שְׁנִקְרָאת שִׁיר כְּפוּל. כָּאֵן שִׁיר הַשִּׁירִים, וְכָאֵן שִׁיר יְדִידָת, וְהַכֹּל אֶחָד. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים דּוּדִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שִׁיר ה) שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דּוּדִים. מִשׁוּם כֶּךָ שִׁיר יְדִידָת, שֶׁהֵם דּוּדִים. וְזֶה מִשְׁבַּח אֵת זֶה, וְזֶה מִשְׁבַּח אֵת זֶה. וְכִמּוּ שֶׁשֵּׁם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל הִתְחִילָה הַתְּשַׁבַּחַת, שְׁכָךְ רְאוּי, שְׁכָתוּב יִשְׁקֵנִי, אִף כָּאֵן הִיא הַתְּחִילָה לְשַׁבַּח אֵת הַמֶּלֶךְ.

רְחֵשׁ לְבִי דְבַר טוֹב (תהלים מה). רְחֵשׁ לְבִי - זֶה הַחֲזִיה שְׁרוּחַשֶׁת בְּלִילָה, שְׁנִקְרָאת לְבִי. דְבַר טוֹב - שְׁעוּלָה בְּרִצּוֹנָה שְׁהַמֶּלֶךְ יִתְחַבֵּר עִמָּה, שְׁנִקְרָא טוֹב.

דְבַר אַחַר, מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגִלוֹת, אָמַר רְחֵשׁ, מִשׁוּם שְׁמֵרְחִישָׁה לוֹ אֵת הַדְּבַר הַזֶּה בְּלִבּוֹ, וְאֶפְלוּ בְּשִׁפְתוֹתָיו לֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְרַחֵשׁ, אֲלֵא בְּלִבּוֹ.

דְבַר אַחַר, מָה הַטַּעַם רְחֵשׁ לְבִי? מִשׁוּם שְׁדַבּוּר בְּלֵא קוֹל לֹא יִכּוּל לְדַבֵּר, וְהַלְבִּי הַזֶּה שְׁנִקְרָא דְבּוּר, עַד כָּאֵן לֹא נִשְׁלְמָה, עַד שֶׁבֵּא שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ וּבָנָה לָהּ בֵּית, וְהַלְבָּנָה נִשְׁלְמָה בְּגִדְל יִתֵּר עַל הַכֹּל, מִשׁוּם שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּה הַקּוֹל.

וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה נִתְּנָה רְשׁוּת לְדַבֵּר, שְׁהָרִי נִשְׁלְמָה בְּקוֹל. וְיִשְׁבָּה בְּשִׁלְמוֹת עִם הַמֶּלֶךְ, מִשׁוּם שֶׁהוֹצִיאָה בֵּין חֲכָם לְעוֹלָם, וְהִתְקִינָה בֵּית לְמֶלֶךְ. אֵז הַמֶּלֶךְ שָׁם מְדוּרוֹ עִמָּה, וְהִתְחִילָה לְדַבֵּר, וְאָמְרָה יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

אֲבָל כְּעַת בִּימֵי דָוִד, עַד אֵז לֹא יִשְׁבָּה בְּשִׁלְמוֹת. מִשׁוּם כֶּךָ רְחֵשׁ לְבִי וְדָאִי הַדְּבַר הַטוֹב הַהוּא. כְּעַת טוֹב, וְלֹא טוֹבִים. כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּה קוֹל, אֵז וְדָאִי טוֹבִים בְּכֹל. הַצְּדִיק נִקְרָא טוֹב, שְׁכָתוּב (ישעיה א) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. אִף הִיא נִקְרָאת טוֹבָה, (קהלת ז) טוֹבָה חֲכָמָה. וְכִשְׁנִקְרָבוּ, הִתְחַבְּרוּ כָּאֶחָד בְּאוֹתָן נְשִׁיקוֹת, אֵז (שִׁיר א) כִּי טוֹבִים דְּדִיף מִיָּיִן, הֵם דּוּדִים שְׁנִיחָם כָּאֶחָד.

כָּאֵן דּוּדִים, וְכָאֵן יְדִידָת. וּמִתִּי הֵם טוֹבִים? מִיָּיִן, כְּשֶׁנִּשְׁשָׁקִים מִמֶּנּוּ שֶׁל הַיָּיִן הַמְּשֻׁמֵּר הַהוּא. וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ה) שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דּוּדִים. שְׁהָרִי הַנְּטִיעוֹת צְרִיכוֹת הַשְּׁקָאָה מִן הַנְּהַר הָעֵמֶק, הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא הַשְּׁקָתָה אוֹתָם בְּרֵאשׁוֹנָה מִהַיָּיִן הַהוּא.

זְהוּ שְׁכָתוּב (שם ב) שְׁמָאלוּ תַחַת לְרֵאשִׁי, וְאַחַר כֵּן לְרֵיחַ שְׁמָנִיף טוֹבִים. זְהוּ שְׁכָתוּב וַיִּמְיֵנוּ תַחֲבָקְנִי. וְזְהוּ הַשְּׁמֵן הַטּוֹב, שְׁשׁוּפֵעַ לוֹ מֵהָאֵם.

זְהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קלג) כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב עַל הָרֵאשׁ יוֹרֵד עַל הַזָּקֵן זָקֵן אֶהְרֵן. זֶה הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַעֲלָה, יָמִין הַמֶּלֶךְ, כֹּהֵן לְעוֹלָם. וְכִשְׁמָגִיעַ אוֹתוֹ הַשְּׁמֵן לְזָקֵן שֶׁל אֶהְרֵן, אִזּוֹ וַדָּאִי נִקְרָאִים שְׁמָנִיף, מֵצַד הָאֵם וּמֵצַד שֶׁל אֲבָרָהֶם, וְאִזּוֹ שְׁמָנִיף טוֹבִים.

מָה הַטַּעַם שׁוֹפֵעַ אוֹתוֹ הַשְּׁמֵן הַטּוֹב שֶׁל אֲבָרָהֶם? מִשׁוּם שְׁפֹשֵׁט הַיָּמִין לְהָאִיר לְלִבְנָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (שם) הִנֵּה מָה טוֹב וּמָה נְעִים שְׁבַת אַחִים גַּם יָחַד. מָה טוֹב - זֶה הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, יוֹם הָרֵאשׁוֹן, שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וּמָה נְעִים - זֶה נְעִים זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל. הַיּוֹם הָרְבִיעִי, הַלְּבָנָה.

וּבֵא רְאֵה, כְּמוֹ שֶׁהָאוֹר שְׁנִבְרָא בַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן נִתֵּן שְׁלֵמוֹת, וְשָׁפַע מִמֶּנּוּ אוֹר לְאוֹר שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵּג בּוֹ - אִף אֲבָרָהֶם, הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן נִתֵּן אוֹר לְבַת הַזֶּה שֶׁל הַמֶּלֶךְ, הַיּוֹם הָרְבִיעִי, שְׁעַל יָדָהּ מִתְנַהֵּג הָעוֹלָם הַזֶּה. וְעַל כֵּן חוֹטַשׁ שֶׁל חֹסֵד מְשׁוּף עָלָיו, לְהָאִיר מְאוּרֵוֹ. וְכֹאֲשֶׁר מִתְחַבְּרֵת עִמּוֹ וַיּוֹשְׁבֵת לְיָמִין, הוּא מִתְגַּדֵּל בְּכֹל.

וּבֵא רְאֵה, כְּשֶׁבֵא אֲבָרָהֶם לְעוֹלָם, מָה כְּתוּב בּוֹ? (בראשית יב) וַאֲגַדְלָה שְׁמִי. מָה הִיא? שֶׁהוֹסִיף בּוֹ ה"א. וְהַמְקוֹם הַזֶּה, בּוֹ הַתְּגַדֵּל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. זְהוּ שְׁכָתוּב (תהלים מח) גָּדוֹל ה' וּמְהֻלָּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. כֹּאֲשֶׁר הַקְּרִיָּה הַזֶּה הַקְּדוּשָׁה, שְׁנִקְרָאת ה' תַּחְתּוֹנָה, אֶהְבָּה קִטְנָה מִתְדַבְּקֵת בּוֹ, וְשׁוֹרָה בְּתוֹכָהּ, אִזּוֹ שְׁמֵן יִתְגַּדֵּל עַל הַכֹּל.

וּבֵא רְאֵה, כְּתוּב (שם קמה) צְדִיק ה' בְּכֹל דְּרָכָיו. מִשׁוּם שְׁבִדְרָגָה הַזֶּה נוֹתֵן בֵּינָם דְּרָף. וְחֹסִיד בְּכֹל מַעֲשָׂיו, בְּאוֹתָהּ הַדְּרָגָה, יָמִין הַמֶּלֶךְ נַעֲשִׂית בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אֲבָרָהֶם בְּיָמִין הַזֶּה עָשָׂה אוֹתוֹ בְּרִיָּה חֲדָשָׁה, וְהַתְּחַדֵּשׁ מְזֵלוֹ לְהוֹלִיד, וְהַתְּגַדֵּל עַל הַכֹּל. וְעַל זֶה (בראשית כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרָהֶם בְּכ"ל, בְּכ"ל הַזֶּה, בַּת הַמֶּלֶךְ שְׁנַתְּנָה לוֹ.

וּמָהִי הַבְּרָכָה? הַשְּׁמֵן הַטּוֹב שִׁיּוֹרֵד עַל רֵאשׁוֹ. זְהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קלג) מָה טוֹב וּמָה נְעִים. וַדָּאִי. כְּשֶׁמֶן הַטּוֹב, הַשְּׁמֵן שׁוֹרָה בּוֹ בְּרָכָה, שֶׁהַמְקוֹם גּוֹרָם. וְעַל זֶה, וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲדֹנָי מְאֹד. וַיִּגְדֵּל, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (בראשית יב) וַאֲגַדְלָה. שְׁמִי, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שיר א) שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמִי.

בא וראה, כִּשְׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהָרִים יְמִינוּ עַל הַכֹּל בְּיָמֹת
הַמְּשִׁיחַ, כְּשֶׁמֶן הַטוֹב הַזֶּה, מֵה כְּתוּב? (עמוס ט) בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים
אֶת סֶכֶת דָּוִד הַנִּפְלֵת. הַיּוֹם הַהוּא אֵינָנו יוֹדְעִים מִי הוּא! אֲלֹא זֶה
הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן, הַיְמִין שֶׁל אַבְרָהָם שֶׁעֲתִיד לְעוֹרֵר לְהַקִּימָהּ מֵהָעֶפֶר.

וְעַל זֶה בַּיּוֹם הַהוּא, הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל. נֹאם ה' - זֶה אַבְרָהָם,
שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו נֹאם ה' מִלְּפָנָי הַכֹּל, שְׁכָתוּב (בראשית כב) בִּי נִשְׁבַּעְתִּי
נֹאם ה'. וְכֵאן נִרְמַז הַשֵּׁם שֶׁל הָעֵתִיק, שֶׁנִּשְׁבַּע בּוֹ הַזְעִיר אֲנִפִּין
לְאַבְרָהָם. וְעַל זֶה אוֹתוֹ הַיּוֹם (זכריה יד) נִקְרָא לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה.
שְׁבַעְתִּיק תְּלוּי, שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹקִיר זְקֵנוֹ. בַּיּוֹם הַהוּא (עמוס ט) אָקִים אֶת
סֶכֶת דָּוִד הַנִּפְלֵת.

מִשֶּׁה רָאָה אֶת כָּל אוֹתָן הַצָּרוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לְבֹא לְעוֹלָם, כְּשֶׁהִסְכָּה הַזֶּה
נוֹפְלֵת, שְׁכָתוּב (ויקרא כו) וְהִכִּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי, אִף אֲנִי עִמָּכֶם
בְּגִלוֹת. וְכִשְׁנִשְׁלְמוּ אוֹתָם הַטָּאִים, מֵה כְּתוּב? (שם) וְאִף אֶת בְּרִיתִי
אַבְרָהָם אֲזַכֵּר וְהָאָרֶץ אֲזַכֵּר. סֶמֶךְ אֶת הָאָרֶץ הַקְדוּשָׁה, סֶכֶת דָּוִד,
לְאַבְרָהָם, לְהַקִּימָהּ בְּיָמֵינוּ, וְשֶׁתִּשׁוּב בְּשָׁלְמוֹת.

מִי הִיא בְּרִיתִי? זֶה אַבְרָהָם, שְׁכָתוּב (בראשית יז) הִנֵּה בְּרִיתִי אֵתְךָ וְהִיִּתְּ
לְאֵב הַמּוֹן גּוֹיִם. וְכִשְׁהַבְּרִית הַזֶּה, שֶׁהִיא ה' עִמָּךְ, תִּשְׁתַּלֵּם בְּכֹל.
וְעַל זֶה הַעִירוּ הַחֲכָרִים, מִי שְׁקוֹרָא לוֹ אַבְרָם, פּוֹגֵם הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא
עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֶׂה, מִשׁוּם שֶׁבַה' הַזֶּה הַשְּׁתַלֵּם בְּאִמּוֹנָהּ.

וְכִשְׁתִּסְתַּלֵּק ה' בְּיָמֵינוּ שֶׁל הָאֵם, הַבַּת תִּקְבַּל מֵהָאֵם הָעֲלִיוֹנָה אוֹתָהּ
הַטוֹבָה שֶׁלֹּא תִפְסַק לְעוֹלָמִים, וְאִז עוֹשֶׂה נִקְמוֹת
לְשֹׂאֵר הָעַמִּים. וְעַל זֶה כְּתוּב (דניאל ב) שֶׁמֶהֱהָר נִגְזְרַת אֲבָן שֶׁלֹּא בְּיָדִים.
מֵהֱהָר - זֶה אַבְרָהָם, הָהָר הָעֲלִיוֹן. נִגְזְרַת אֲבָן - זוֹהִי אֲבָן אַחַת שֶׁעָלְיָהּ
שְׁבַעַה עֵינַיִם. וְעוֹשֶׂה דִינַיִם בְּכֹל אֱלוֹ שֶׁהִדְקוּ אֶת בְּנֵיהָ בֵּין הַרְגָלִים,
הַדְּקָה אוֹתָם בְּכֹל. וְכְתוּב (שם) הִיִּתָּה לְהַר גְּדוֹל וּמְלֵאָה אֶת כָּל הָאָרֶץ,
מִשׁוּם שֶׁנִּדְבְּקָה בְּיָמֵינוּ, (ישעיה ל) אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָהּ.

וּבֹא רָאָה, בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשָׁבָא אֲבָרְהָם לְעוֹלָם, הוֹאֲרָה הַלְּבָנָה. וְהִתְחִילָה לְהָאִיר, עַד שֶׁהִשְׁתַּלְמָה בְּדַרְגָּתָהּ בִּימֵי שְׁלֹמֹה, שֶׁהִתְגַּדַּל עַל הַכֹּל, שֶׁכְּתוּב (מ"א א) וַיִּגְדַּל אֶת כְּסָאוֹ מִכְּסֵּאָךְ. וְעַל זֶה (הושע ג) וְאֲכָרָה לִי בַחֲמֹשֶׁה עָשָׂר כֶּסֶף, אוֹתָם הִחֲמֹשֶׁה עָשָׂר צְדִיקִים שֶׁעַד שְׁלֹמֹה. וְעַל זֶה עַל יְדוֹ נִתְּנָה הַתְּשַׁבַּחַת הָעֲלִיּוֹנָה הַזֹּו, כְּדִי שִׁיתְגַּדֵּל בָּהּ. אֲבָל דָּוִד נֹאמֵר בְּלַחֲשׁ, וְלֹא נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְגַלוּת.

אָמַר אֲנִי מַעֲשֵׂי לְמַלְךְ (תהלים מה), לְעוֹרֵר אֶת הַמַּלְךְ הָעֲלִיּוֹן. וּמִי הֵם מַעֲשֵׂי? מִי שֶׁלֹּא תְלוּי בּוֹ מַעֲשֵׂה, מָה עוֹשֶׂה? שֶׁהָרִי הַמַּעֲשֵׂה תְלוּי לְמַעְלָה! אֲלֵא מִי הֵם מַעֲשֵׂי? אֵלּוּ הֵם (שם) לְשׁוֹנֵי עַט סוֹפֵר מִהִיר. מִשׁוּם שֶׁמְשַׁבַּחַת בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה לְמַלְךְ הָעֲלִיּוֹן. שִׁיר יְדִידַת, כְּמוֹ שֶׁנֹּאמֵר שִׁיר הַשִּׁירִים. שֶׁמְשַׁבַּחַת הַגְּבִירָה אֶת הַמַּלְךְ. אִף כָּאֵן הַגְּבִירָה מְשַׁבַּחַת אוֹתוֹ.

יְפִיפִית מִבְּנֵי אָדָם (שם), הָרִי פְרִשׁוּהָ הַחֲבָרִים בְּאֲבָרְהָם: נְתִיפִית בְּעֲלִיּוֹנִים - (בראשית טו) אֲנֹכִי מִגֵּן לְךָ. נְתִיפִית בַּתְּחַתּוֹנִים (שם כג) נְשִׂיא אֱלֹהִים אֲתָהּ. לְכֹךְ יְפִיפִית, שְׁתִּי תְשַׁבַּחַת כְּלוּלוֹת. הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ - (שם יח) הִנֵּה נָא הוֹאֲלֵתִי. עַל כֵּן בְּרַכָּךְ אֱלֹהִים לְעוֹלָם - (שם כד) וְה' בֵּרַךְ אֶת אֲבָרְהָם בְּכֹל.

אֲבָל בֹּא וּרְאָה, הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ בּוֹ סוּד עֲלִיּוֹן, כְּנֶגֶד הַמַּלְךְ הָעֲלִיּוֹן. אֲמַרְתִּי לוֹ, יְפִיפִית לְמַעְלָה בַּמַּחְנוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, שֶׁמְשַׁבַּחִים לְפָנֶיךָ. וְלִמְטָה בְּאוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת שְׁעוֹמְדִים בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה. הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתֶיךָ, בְּשַׁעֲהָ שְׁאֲתָה קוֹרָא וּמְקִישׁ בְּשַׁעֲרֵי הַיְכָלִי (שִׁיר ה) פְּתַחֵי לִי אַחֲוֹתִי - (תהלים מה) עַל כֵּן בְּרַכָּךְ אֱלֹהִים. הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה מְעַטֶּרֶת אוֹתָךְ בְּעֶטְרוֹת עֲלִיּוֹנוֹת. לְעוֹלָם, מִשׁוּם אוֹתוֹ הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן, וּבִשְׁבִילָה אָמַר שֶׁהוּא מְאִיר לָהּ.

דָּבָר אַחֵר לְעוֹלָם, זֶה יְמִין לְמַעְלָה שֶׁכְּתוּב (תהלים קי) אֲתָה כֹהֵן לְעוֹלָם. וְכֹל הַבְּרָכוֹת וְהַשְּׁמֵן הַטוֹב שׁוֹרִים בּוֹ, וּבְאֲרָנוֹ אוֹתוֹ. וְעַל זֶה כְּתוּב עַל כֵּן, כְּשֶׁהֵפֵן הַזֶּה מִתְּחַבְּרַת לְמַעְלָה. אֲבָל בְּזִמְן שֶׁמִּתְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ זֶה הָעוֹלָם, מָה כְּתוּב? שָׂאֵג יִשְׂאֵג עַל נוֹהוֹ, זֶה הַגְּבִירָה, מִשׁוּם שֶׁנִּמְנָעוּ מִמֶּנּוּ בְּרָכוֹת, שֶׁלֹּא שׁוֹרִים בּוֹ, אֲלֵא כְּאֲשֶׁר נוֹהוֹ הַזֶּה מִתְּחַבְּרַת עִמוֹ. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ירמיה כה) שָׂאֵג יִשְׂאֵג עַל נוֹהוֹ? כְּנֶגֶד זֶה כְּתוּב (שִׁיר

(א) כי טובים דודיך מִיַּיִן לְרִיחַ שְׁמַנֶּיךָ טוֹבִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁבָרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם.

מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה (שם), כְּנֶגֶד זֶה כְּתוּב (תהלים מה) חֲגוּר חֲרָבָךָ עַל יָרֵךְ גְּבוּר. זו (ישעיה לז) חָרַב לֵה' מְלֵאָה דָם, לְהַפְרֵעַ מִן הָרְשָׁעִים, שְׁגוּרָמִים לָהּ פְּרוּד מְלֻמְעָלָה. קִרְבַּת אוֹתָהּ אֲלֶיךָ לְרַחֵם עַל הָעוֹלָם, וְתַתְּבַשְׂמוּ כְּאַחַד.

וּבְשִׁמְתֵי קִרְבַּת עֲמוֹ, מִתְלַבֵּשׁ בַּהוּד וְהֶדְר. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קד) הוּד וְהֶדְר לְבִשְׁתָּ. וּמָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ שָׁעָה הַתְּגַדֵּל מִשּׁוֹם שֶׁהַתְּחַבֵּר בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל זֶה כְּתוּב (שם) גְּדַלְתָּ מְאֹד הוּד וְהֶדְר לְבִשְׁתָּ, בְּאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁל כְּבוֹד, שֶׁפָּרְשָׁה עָלָיו הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה. מִשּׁוֹם כֵּךְ (בראשית לו) הֶדְר וְשֵׁם עִירוֹ פָּעוּ. מִתִּי? כְּשִׁמְתֵי חֲבֵרַת עֲמוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת מִטְרָד. וְעַל זֶה, הוּדָךְ וְהֶדְרָךְ וְדַאי. כְּמוֹ כֵן (שיר א) נִגְיֵלָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ נִזְכִּירָה דְדִיךָ מִיַּיִן. הַשְּׁפַע שֶׁל הָאֵם שֶׁמְשַׁקָּה אוֹתָךְ וְאֵת הַכֹּל, וְזֶה הוּא הוּדָךְ וְהֶדְרָךְ וְדַאי.

וְהֶדְרָךְ צָלַח רָכַב עַל דְּבַר אֱמֶת וְעֲנוּה צֶדֶק (תהלים מה), כְּנֶגֶד זֶה שְׁחוּרָה אָנִי וְנֶאֱוָה. בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּשִׁנְקֵרַאת חָרַב לְדוֹן אֵת הָעוֹלָם, נִקְרָאת וְדַאי שְׁחוּרָה. וְכַעַת, כְּשִׁנְקֵרַבת לְמַעְלָה בְּעֲנוּה, נִקְרָאת נֶאֱוָה. נֶאֱוָה וְדַאי בְּכֹל. בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם - אֵלוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה חַיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת גְּדוּלוֹת שְׁנִקְרָאוֹת כֵּךְ, וְכֹלֶן בְּשִׁלְמוֹת. עַל שֶׁהָיוּ כְּעַת בְּגִלוֹת בְּאֵהֲלֵי קֶדֶר, חֲזָרוּ הֵן כְּעַת כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה וְדַאי.

וּבֵא רְאֵה, כִּינֵן שֶׁהַחֲרַב הֵיא הַחֲזָרָה מֵהַדִּין שֶׁהָיָה בָּהּ, שֶׁהַכְּשִׁירוּ בְּנֵי הָעוֹלָם אֵת מַעֲשֵׂיהֶם, נַעֲשֵׂתָה דְבַר, דְּבַר אֱמֶת, וְהַתְּחַבְּרָה עִם אֱמֶת. וְאֱמֶת בְּעֲנוּה. וְאִזִּי צֶדֶק בְּכֹל, וְהַכֹּל אַחַד.

הַסּוּף בְּרֵאשׁ דְּבַר אֱמֶת. אֱמֶת בְּרֵאשׁ, שְׁכַתוּב (תהלים קיט) רֵאשׁ דְּבָרָךְ אֱמֶת. הָרֵאשׁ שֶׁל אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא דְבָרָךְ, סוּף הַדְּרָגוֹת, נִקְרָא אֱמֶת. הָרֵאשׁ בְּסוּף, עֲנוּה צֶדֶק בְּלֹא פְּרוּד, נִכְלָלוּ וְהַתְּחַבְּרוּ בְּכֹל. עֲנוּה הָרֵאשׁ, צֶדֶק הַסּוּף, (משלי כב) עֵקֶב עֲנוּה יִרְאֵת ה'.

וְתוֹרָךְ נוֹרְאוֹת יְמִינֶךָ (תהלים מה) - זֶה יַעֲקֹב, שְׁנֻטֵל שְׁנֵי חֲלָקִים, מִשּׁוֹם שֶׁנִּדְבַק בְּיָמִין לְעוֹלָמִים, שְׁכַתוּב (בראשית ל) מִחֲשָׁף הַלְבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת.

וּבִשְׁעָה הֵיא הַכֹּל הַחֲזָר כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה, מִשּׁוֹם שֶׁצַד הַיָּמִין הַתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם, וְיַד הַיָּמִין פְּשׁוּטָה לְקַבֵּל אֵת הַשְּׂבִים

בתשובה. שהרי עד עתה התקדדו בחטאייהם כאהלי קדר, וכעת שחוזרים בתשובה, הם כיריעות שלמה, משום שאברהם התעורר בעולם, ימינו של המלך.

חציו שנונים, פרושה על אברהם, כשרדף אחר כל אותם המלכים בלילה, כשנחלקו הרחמים מן הדין, והרג אותם המלכים. זהו שכתוב (ישעיה מא) כקש נדף קשתו ירדפם יעבור שלום. וכלם נפלו בידי.

אבל בא וראה את סוד הדבר. חציו שנונים - אלו חצים ואבני בליסטראות. שדנה את העולמות באותם כלי הקרב שהמלך הפקיד בידי הגבירה. ואותם חצים של הקדוש ברוך הוא, ודאי שנונים בכל, מצדו של היום השני, צדו של יצחק, משום שממנו יוצא דין לרשעים לדון אותם.

ועל זה (תהלים מה) עמים תחתיך יפלו בל"ב. ומי הדרגה שמפילה אותם? הדרגה שנקראת ל"ב, שהתמנתה על מעשי העולם, ודנה אותם על שהם אויבי המלך.

כנגד זה (שיר א) אל תראני שאני שחרחרת. מה הטעם? משום שהתלבשתי בדין לדון את העולם. ואומרת לבניה שקרבים אליה בתוך הבית, אל תראני. ודאי, אם השתדלתם בתורה שנתתי לכם, לא תפחדו. ואם לא תשתדלו, תגורמו לי שבני אמי נחרו בי, לשמר את אמות העולם בשבילכם שתתפזרו שם. ועל זה העירו, אם נגזר הדין על ישראל, הקדוש ברוך הוא מוריד אותו על שאר האמות, כשחוזרים ישראל בתשובה. ואם לא חוזרים, יורדים בין שאר האמות, ואוכלים אותם עצם ובשר.

דבר אחר (תהלים מה) בלב אויבי המלך - זה אברהם, שהתמנה מלך על העולם, וכל האמות הסכימו עליו להיות מלך עליהם, בעמק שוה. וכל שונאיו, הלילה הרג אותם.

דבר אחר חציו שנונים - שהם עתידים לעשות דין. עמים תחתיך יפלו - אלו שבאו מצד שאר העמים, תחתיך יפלו, צד הנחש. כשאותה השלהבת של צד צפון התעוררה עליו, הוא נופל בעמק הים העליון, ונשבר כחו. וכשכחו נשבר, הכח של שאר העמים נשבר, משום שהם אויבי המלך. מי המלך? זה ישראל, המלך בכל.

כסאָף אַלֵּהִים עוֹלָם וְעַד (שם) - עָלֶיהָ אָמַר כֶּךָ, כְּאִשָּׁה שֶׁהִתְעוֹרְרָה לְבַעֲלָהּ, וְאוֹמֶרֶת אֲשֶׁתְּךָ רוּצָה לְהִתְחַבֵּר עִמָּךָ. שֶׁהָרִי אוֹתָם הִרְשָׁעִים שֶׁהִפְרִידוּ אֶת זְוִיגָנָו אֲבָדוּ מִן הָעוֹלָם, וְעָשִׂיתִי בָּהֶם דִּין. וְכַעַת רוּצָה שִׁיתְחַבֵּר הָעוֹלָם הָאֲחֵרוֹן עִם הַמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא וְעַד, מִשּׁוֹם שֶׁשָּׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל שָׁבֵט מַלְכוּתְךָ, שְׁאוֹתוֹ הַדִּין שֶׁעָשָׂה כִּסְאָף בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, הוּא דִּין אָמֶת, שִׁיּוּצָא מִמָּקוֹם שֶׁנִּקְרָא יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ל"ב) צְדִיק וְיִשְׂרָאֵל הוּא. וְהַכֶּסֶף נִקְרָא יִשְׂרָאֵל, וְעַל זֶה שִׁיּוּצָא מִמֶּנּוּ שָׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל זֶה נִקְרָא.

דָּבָר אַחַר שָׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל - זֶה הַמֶּלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, שֶׁנִּקְרָא שָׁבֵט לְהוֹכִיחַ אֶת רִשְׁעֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בְּרֵאשִׁית מ"ט) לֹא יִסּוֹר שָׁבֵט מִיְהוּדָה, וְכָתוֹב וְקָם שָׁבֵט מִיִּשְׂרָאֵל. מִיִּשְׂרָאֵל - (יִשְׁעִיָּה י"א) וְהוֹכִיחַ בְּמִיִּשְׂרָאֵל לְעֹנְוֵי אֶרֶץ. שָׁבֵט מַלְכוּתְךָ - עַל זֶה כָּתוּב (בְּמִדְבָר כ"ד) וְקָם שָׁבֵט בְּיִשְׂרָאֵל, לְעוֹרֵר בְּעוֹלָם. מָה הַטַּעַם? שֶׁהָרִי הוֹצִיאָה לָךְ בֵּין טוֹב חָכָם לְעוֹלָם. וְהִשְׁבַּח הַזֶּה מִשְׁבַּחַת הַגְּבִירָה לְמֶלֶךְ לְהָרִים הָרֹאשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַל הַכֹּל. לֹא יִסּוֹר שָׁבֵט - מִשּׁוֹם שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים פ"ט) כֶּסֶף כְּשֶׁמֶשׁ נִגְדִי.

אַהֲבַת צְדָק (שם מ"ה) - מִשּׁוֹם שֶׁהַצְּדָק הַזֶּה, אַהֲבַתְךָ, הִיא אַהֲבָה קְטָנָה, שֶׁבִּהְתְּחַבְּרוֹת לְמַעְלָה נַעֲשִׂית גְּדוּלָה. וְאֵף הוּא גַם בְּהִתְחַבְּרוֹתָה עִמָּה הוּא גְּדוּל. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם מ"ח) גְּדוּל ה' וּמְהִלֵּל מְאֹד בְּעִיר אֱלֹהֵינוּ. וְעַל זֶה מוֹשְׁכַת אוֹתוֹ הַגְּבִירָה בְּדַבְּרֵי הָאֲהֲבָה הַלָּלוּ.

בְּנִגְדָה זֶה - (שִׁיר א') הַגִּידָה לִי שְׁאֲהֲבָה נִפְשִׁי. אֶתָּה שְׁכָל אַהֲבַת נִפְשִׁי כֶּךָ. אִם לֹא תִתְחַבֵּר עִמִּי, אֵיךְ תִּרְעָה אֶת הָעוֹלָם? אֵיךְ תִּזוֹן אֶת נִפְשֶׁךָ מִהַעֲמֵק הָעֲלִיוֹן, אוֹתְךָ וְאֶת הָאֲחֵרִים? שֶׁהָרִי אֵין שׁוֹרוֹת הַבְּרִכוֹת שֶׁלְמַעְלָה אֲלֵא בְּמָקוֹם שֶׁל זָכַר וּנְקִבָה.

שִׁלְמָה אַהֲבָה כְּעִטָּיָה (שם). אֵיךְ אַהֲבָה כְּבוֹשָׁה, כְּשֶׁתּוֹבְעִים מִמֶּנִּי מִזִּוֵּן בְּנֵי הָאֲבוֹת, שֶׁהֵם עֲדָרֵי חֲבָרִיךָ, עֲדָר ה' מִמֶּשׁ. מִשּׁוֹם כֶּךָ אַהֲבַת צְדָק - זֶה הַכֶּסֶף שֶׁלָּךְ. וְתִשְׁנֵא רִשָּׁע - זֶה צַד הַשִּׁפְחָה, שְׁכָל דְּבָרֶיךָ בְּחֻבָּה, וְעוֹמְדָת לְחֵיב עַל הָעוֹלָם.

דָּבָר אַחֵר, אֵף עַל גַּב שֶׁהַכֹּל אֶחָד - אַהֲבַת צְדָק, אֵלוֹ יִשְׂרָאֵל שְׁאֲחוֹזִים בְּצְדָק הַזֶּה, וְהִיא חֲלָקָם, שְׁכָתוֹב (מְלָאכִי א') אַהֲבַתִּי אֶתְכֶם וְכוּ', וְאֵהֵב אֶת יַעֲקֹב. לְרַבּוֹת הַדְּרָגָה שֶׁל צְדָק, שְׁאוֹחֵז בָּהּ

בשעה שנקרא יעקב. ותשנא רשע - זה עשו, שכל מעשיו בחובה, וצדו צד של רשע, נחש עקלתון. זהו שכתוב (שם) ואת עשו שנאתי. על כן משחה אלהים אלהיך שמן ששון (תהלים מה) - זה השמן הטוב ששופע על ראשך מהצד העליון, שנקרא כף. מה זה על כן? משום שאהבת צדק.

זהו שכתוב (שם קלג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים - התחברות של אח בצדק. גם - לרבות את ישראל. משום כך אמרה לו: איכה תרעה - לעצמך, איכה תרביץ - אותם העדרים הקדושים של יעקב. מתברר - אלו האבות העליונים, שהתחברו עמך בראשונה.

דבר אחר, ישראל שהם אחים ורעים לו, משפיעים את השמן ששון הזה על ראשו בתפלתם. שמן ששון - אלו שנים עשור נהרות אפרסמון זה, שמאירים בה. ואז יש שמחה בעולמות, רצון בעולמות, והרגז מסתלק מן העולם.

מר ואהלות (שם מא), מר - זה אברהם, שנקרא הר המר. ואהלות - זה יעקב. קציעות - זה יצחק. כל בגדתיך - בשלשת הצבעים הללו, לב"ן אד"ם ויר"ק, השתלמו אותם לבושי הארגמן.

מן היכלי שן (שם) - אלו שבעה היכלות עליונים, שנשמות הצדיקים שמחות בהם לפני הקדוש ברוך הוא, ואז שמחה לפניו. ולמה נקראו היכלי שן? משום שזכו בתורה והתחזקו בה, זכו לש"ן הזו.

מני שמחוף (שם), במה עוסקות הנשמות הללו? הן עוסקות בתשבחות שלי לפניך, ואז משלמת השמחה לפניך, שאין שמחה לפניו מכל מרכבותיו, כשמחת נשמותם של הצדיקים שהם קרובים לו.

דבר אחר מני שמחוף, ודאי שאין שמחה לפניו כמו הזמן שעשה שלמה את שיר השירים, ושבח את תשבחת הגבירה אל המלך.

ומה אומרים? בנות מלכים ביקרותיך. בנות מלכים - אלו הנשמות הקדושות, שודאי נקראות בנות מלכים, שהרי הם היו מזווג של המלך והגבירה. ביקרותיך - זה גן עדן שנכבד מכל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולם הזה, שהם נטיעות ידיו.

נצְבָה שְׁגַל לִימִינָךְ (שם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם קי) נֶאֱמַר ה' לְאֲדָנִי שֶׁב לִימִינִי. מִשׁוֹם כֶּךָ לְמַטָּה, נִדְבָקָה בְּאֲבָרְהֶם, וּמִשׁוֹם כֶּךָ נִקְרָא אֲבָרְהֶם אֲהָבִי, שֶׁנִּדְבָקָה בּוֹ אֲהָבָתִי וְהוֹדִיעַ אֶת דִּינִי לְעוֹלָם, וּבִשְׂבִילָה זָכָה לְבֶן, שֶׁהָרִי ה"א נּוֹסֶפֶה עָלָיו מִקֶּדֶם לְכֵן.

בְּכַתֶּם אוֹפִיר (שם מה), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יג) וְאִדָּם מִכַּתֶּם אוֹפִיר. וּמַתִּי הִיא בְּכַתֶּם אוֹפִיר? כְּשֶׁמְזַדְדוֹנָת עִם הַמֶּלֶךְ, כְּשִׁירֵד הַכֶּתֶר בְּדִלּוּגִים, שֶׁמֵאִיר מִצַּד הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, וְשׁוֹרָה עַל רֹאשׁ הַגְּבִירָה. וְאִז (שם מד) כֶּתֶפְאֲרֵת אָדָם לְשֶׁבֶת בֵּית. שֶׁהָרִי הַבֵּית שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה מִתְנַהֵג עַל יָדָה.

מִשׁוֹם כֶּךָ אֲמָרָה לוֹ, אִם לֹא תִתְחַבֵּר עִמִּי, אֵיךְ אֲהִיָּה בְצִמְאֹן עַל אוֹתָם עֲדָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁסְמוּכִים עַל שְׁלַחְנִי? זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שיר א) שְׁלֹמֹה אֲהִיָּה כְּעֶטְיָה עַל עֲדָרֵי חֲבָרִיךְ.

מָה מְשִׁיב לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? (תהלים מה) שְׁמַעֲנִי בַת וִרְאִי. כִּנְגַד זֶה, אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הִיָּפָה בְּנָשִׁים צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱזָן וִרְעִי אֶת גְּדִיתֶיךָ. אֲמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: הִנֵּה לָךְ עֵצָה עֲלִיוֹנָה, צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֶּאֱזָן - אֵלּוֹ הַצְּדִיקִים הַשְּׁלֵמִים שֶׁהִתְעַטְרְתְּ בָהֶם לְפָנַי, וִרְעִי אֶת גְּדִיתֶיךָ - אוֹתָם שֶׁנִּמְשָׁכִים אַחֲרֶיךָ.

וְאוֹתָם רְשַׁעֵי הַדּוֹר יִתְמַשְׁכְּנוּ בַחֲטָאֵיהֶם, אֲלֶקָה אוֹתָם בְּרִצּוֹעָה, וְלֹא יוֹסִיפוּ לַחֲטָא. וְתִשְׁמְרֵי בְנִיךְ שֶׁהוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ, שְׁלֹא יִתְמַשְׁכְּנוּ עֲלֵיהֶם, וְהַכֹּל בְּדִין וְאֶמֶת. מָה הַטַּעַם? שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת הֵן לְפָנַי, וְעַל זֶה (יחזקאל יח) בֵּן לֹא יִשָּׂא בְעֶזְרֵן הָאָב וְאָב לֹא יִשָּׂא בְעֶזְרֵן הַבֵּן.

כְּמוֹ זֶה, שְׁמַעֲנִי בַת וִרְאִי. שְׁמַעֲנִי, שֶׁכֶּךָ תְּלוּיָה הַשְּׁמִיעָה, כְּשִׁישְׁרָאֵל חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה לְפָנַי - שְׁמַעֲנִי, הַכְּנִיִּסִי תְּפִלוֹתֶיךָ לְפָנַי, שֶׁהִפְתַּח שֶׁל הַכֹּל הוּא בָךְ, הַכֹּל מִסְרָתִי בְיָדְךָ לְהַנְהִיג אֶת הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן. וְעַל כֵּן שְׁמַעֲנִי בַת וִרְאִי, מִשׁוֹם שֶׁאֵת הַמְּרָאָה שֶׁל הַכֹּל, אֵת נִקְרָאת בְּאֵר לְחַי רוֹאִי. מִשׁוֹם כֶּךָ יֵשׁ לָךְ לְעִיֵּן כָּל יוֹם בְּמַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, לְתַת לְאָדָם כְּפִי מַעֲשָׂיו.

בֵּא וִרְאֵה, כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַפְּקִיד אֶת הַיְכָלוֹ בְּיַד הַגְּבִירָה לְעִיֵּן עַל הָעוֹלָם, וּכְשֶׁבְּנֵי הָעוֹלָם צְדִיקִים, נּוֹסֶפֶת שְׁמַחָה לְמַעֲלָה.

וְהַטִּי אֲזַנְךָ (תהלים מה), כְּנִגְדַת תְּפִלַּת הַכֹּל. וְכֵן עָשְׂתָה אִף הִיא מְכַל
הַתְּפִלוֹת, לְקָרֵב עֲטָרָה לְצַדִּיק. מִשּׁוּם שֶׁהִרִי כָּל הַתְּפִלוֹת הֵן
לְקָרֵב הָעֲטָרָה לְצַדִּיק.

וְשִׁכְחִי עִמָּךְ (שם), שֶׁכִּשְׁבַּנִּי לֹא הוֹלְכִים בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, יֵשׁ לָךְ לְהִבִּיא
עֲלֵיהֶם מִכּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו) וְהִפִּיתִי אֶתְכֶם גַּם אֲנִי
שָׁבַע. וְעַל כֵּן וְשִׁכְחִי עִמָּךְ, עָשִׂי אוֹתָם כְּאֵלוֹ הֵם שְׁכוּחִים מִן הָעוֹלָם,
עַד שֶׁיִּשׁוּבוּ בַתְּשׁוּבָה לְפָנַי. וּבֵית אָבִיךָ, שֶׁהוּא אֲבֵרָהֶם, שֶׁהִיא בֵּיתוֹ,
וְשָׁמָּה בְּכָל.

וַיִּתְּאוּ הַמֶּלֶךְ יַפְיָךְ (תהלים מה) - זֶה הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שֶׁאוֹהֵב לְדַבֵּק בְּךָ
וּלְהַזְדַּוֵּג עִמָּךְ זְוֹג עוֹלָמִים. וּמִתִּי? בְּשָׁעָה שֶׁכָּל בְּנֵי הַיִּכַּל
הַמֶּלֶךְ צַדִּיקִים, בְּשָׁעָה שֶׁיִּסְרַת אוֹתָם וְהִנְהִיגָת אוֹתָם לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. זֶהוּ
שֶׁכָּתוּב (משלי לא) מִשָּׂא אֲשֶׁר יִסְרַתוּ אָמוֹ. וְזוֹ בֵּית שָׁבַע אִם שְׁלֵמָה,
שֶׁהִנְהִיגָה אוֹתוֹ לְרִצּוֹן הַמֶּלֶךְ.

כִּי הוּא אֲדַנִּיךָ (תהלים מה) - כָּל כַּחַךְ הוּא מִמֶּנּוּ. אֵין הַלְבָּנָה מְאִירָה אֶלָּא
מִן הַשֶּׁמֶשׁ. שָׁמָּה אֲדַנִּי, סִימָן לִדְקוּחַת מִבֵּית הַמֶּלֶךְ. א' מְרֹאשׁ
הַכֹּל לְהַתְנַהֵג בָּהּ, וְי' הֲרֹאשׁ שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה.
וְהַשְׁתַּחֲוִי לוֹ (שם), כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מ"א א) וַתִּקַּד בֵּית שָׁבַע. וְאֵז הַמֶּלֶךְ
עוֹשֶׂה כָּל רִצּוֹנָה. וְיִשְׂרָאֵל מִתְגַּבְּרִים לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
וּמְדוֹרָם עִם הַמֶּלֶךְ וְעִם הַגְּבִירָה.

וְאֵז שְׁאֵר הָעַמִּים נִכְנָעִים תַּחְתֵּיהֶם, וְכֻלָּם חוֹזְרִים לְעַבְד אוֹתָם, מִשּׁוּם
שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם כֵּךְ (תהלים מה) וּבֵת צַר בְּמִנְחָה פָּנִיךָ יַחְלוּ
עֲשִׂירֵי עָם.

כְּנִגְדַת זֶה, (שיר א) לְסִסְתִּי בְּרֻכְבֵּי פָרְעָה דְּמִיתִיךָ רַעֲיָתִי. שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נִתֵּן בְּלִבּוֹ לְהַכְנִס אַחֲרֵיהֶם לַיָּם, כְּדִי שֶׁיִּשְׁבְּעוּ יִשְׂרָאֵל
מִמְּמוֹנָם שֶׁהוֹבִילוּ לָשֵׁם עִמָּהֶם. וְהַכֹּל נִטְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּיָם שְׁכַר אוֹתָהּ
הָעֲבוּדָה שֶׁעָבְדוּ עִמָּם.

כְּמוֹ כֵּן לְעֵתִיד לָבֵא, וּבֵת צַר - זֶה צִדּוֹ שֶׁל עֲשׂוֹ וְשְׁאֵר הָעַמִּים
שֶׁהֲצִיקוּ לְיִשְׂרָאֵל, וְעַד עֵתָה הֵיוּ מְצִיקִים לָהֶם בַּחֲטָאֵיהֶם, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נט) כִּי יָבוֹא כְּנָהֵר צַר רוּחַ ה' נִסְסָה בּוֹ.

אֵז יִשְׂרָאֵל יַחְזְרוּ בַתְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּרְאָה
בְּאוֹתָם צָרוֹת רַבּוֹת שֶׁבָּאוֹת עֲלֵיהֶם כְּמִי שֶׁנִּשְׁכַּח זְכוּרָתוֹ לְמַעְלָה.

וּכְשֶׁם חוֹזְרִים בְּתִשְׁבֻּבָה בְּלֵב שְׁלֵם, כִּפְתוּב (דברים ד) בְּצַר לָךְ וּמִצָּאוּךְ
וְגו', וְשִׁבְתָּ עַד ה' אֱלֹהֶיךָ. וְיָשׁוּב הַמֶּלֶךְ לְבֵית הַגְּבִירָה לְפִיסָהּ. וְעַל
זֶה (ישעיה נט) וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, זֶה הַמֶּלֶךְ שֶׁבָא לְבֵית הַגְּבִירָה. מִשׁוּם
שְׁבִיטָה כָּלֶם שְׁלָמִים לְפָנֶיהָ, בָּא לְהַקִּימָהּ מִהָעֶפֶר.

בְּמִנְחָה פָּנִיךְ יַחֲלוּ עֲשִׂירֵי עָם, מִשׁוּם שְׁאֵת (תהלים מה) כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ
פָּנִימָה. וּמָהוּ כְּבוֹדָה? כְּבוֹד ה'. וְזוֹ הֵבֶת מֵאוֹתוֹ הַמֶּלֶךְ
שֶׁהִיא פָּנִימָה וְדָאִי. וְזוֹ הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא הַפָּנִים שֶׁל הַכֹּל, וְהִיא
מְעוֹרֶרֶת חֲרוֹת וּמְנוּחָה עַל בְּנֵיהָ.

מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה (שם), כִּנְגֹד זֶה אָמַר שְׁלֵמָה (שיר א) נָאוּו
לְחַיִּיךָ בְּתָרִים צְוֹאֲרֶךְ בְּחֲרוּזִים. לְחַיִּיךָ - פְּעָמִים, לְזִמְן
הַהוּא וְלַעֲתִיד לָבֵא. בְּתָרִים - שְׁנֵי תוֹרִים וְדָאִי. מִשׁוּם שְׁבִימֵי הַמְּשִׁיחַ
תִּתְחַדֵּשׁ דַּעַת בְּעוֹלָם, וְתוֹאֵר הַתּוֹרָה לְפָנֶי הַכֹּל, מִשׁוּם שְׁכָתוּב (ירמיה
לא) כִּי כוֹלָם יִדְעוּ אוֹתִי לְמִקְטָנָם וְעַד גְּדוּלָם. וְעַל זֶה מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב
לְבוּשָׁה, זֶה צֵד הַצָּפוֹן, שֶׁהִתְלַבְּשָׁה בּוֹ לַעֲשׂוֹת נִקְמוֹת בְּאוֹתָם
שֶׁהֲצִיקוּ לְבָנֶיהָ. וְעַל זֶה קוֹרְאִים לוֹ מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְדוֹד וְדָאִי הוּא.
וְאֵז מִתְעוֹרֵר בְּעוֹלָם.

מָה כָּתוּב לְמַעְלָה? (תהלים מד) כִּי שָׁחָה לְעַפָּר נַפְשֵׁנוּ כּוֹ, קוּמָה עֲזֹרָתָה
לָנוּ. מָה זֶה קוּמָה? מִשׁוּם שֶׁעַד עֵתָה הִיא נוֹפְלֶת. כָּעַת קוּמָה
עֲזֹרָתָה לָנוּ, שֶׁנִּדְבַק הַמֶּלֶךְ עִם הַגְּבִירָה. וּפְדָנוּ לְמַעַן חֲסִדְךָ - זֶה
אֲבָרָהֶם, הַיְמִין, שֶׁלֹּא תִהְיֶה לְאַחֹר. שֶׁמִּשׁוּם כֶּךָ אָמַר (תהלים י) הוֹשִׁיעָה
יְמִינְךָ וְעֲנֵנִי. מִשׁוּם כֶּךָ, מִמִּשְׁבָּצוֹת זָהָב לְבוּשָׁה.

לְרִקְמוֹת - אֵלוּ לְבוּשֵׁי כְבוֹד, שֶׁהֵם רְקוּמִים לְמִקְדָּשׁ. וְכֹל הַבְּגָדִים
שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלַבֵּשׁ, לְתַת נִקְמָה בְּאָדוּם.
תוּבֵל לְמֶלֶךְ - זוֹ הַכְּלָה הַמְּלַבִּישָׁה אוֹתוֹ. מִי גֵרָם כָּל זֶה? מִשׁוּם
שֶׁיִּשְׂרָאֵל לֹא הִתְעַרְבוּ בְּצַד שֶׁל עֲשׂוֹ, כָּל אֵלוּ עֲתִידִים לְרֹאוֹת בְּכְבוֹד
שֶׁל צִיּוֹן.

כִּנְגֹד זֶה, תוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָךְ. תוֹרֵי - שְׁנַיִם. רִמְזוּ לַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בִּימֵי
פְּרָעָה, וְרִמְזוּ לְדַעַת שֶׁתִּתְחַדֵּשׁ בִּימֵי הַמְּשִׁיחַ. עִם נִקְדוּת הַכֶּסֶף
- שָׁם (הושע ג) בְּחִמְשָׁה עָשָׂר כֶּסֶף, וְכֹאֵן (שיר ח) אִם חוּמָה הִיא נִבְנָה
עָלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף. וְדָאִי שֶׁמִּצַּד שֶׁל אֲבָרָהֶם בָּאָה זוֹ לָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב
(ויקרא כו) וְאֵף אֶת בְּרִיתֵי אֲבָרָהֶם אֲזָכֹר וְהָאֲרִץ אֲזָכֹר.

תּוֹבֵלָנָה בְּשִׂמְחַת וְגִיל (תהלים מה) - שְׂתֵי שְׂמֵחוֹת, לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. לְמַעַלָּה - שֶׁהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ וְהַכֹּסֵא נְשַׁלְמִים, כְּשִׂיאֲבֹד יוֹדֵעַ צִיד מִן הָעוֹלָם וְזִכְרוֹנוֹ לֹא יִזְכַּר לְעוֹלָמִים. לְמַטָּה - יִשְׂרָאֵל בְּנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרַחֲמִים עֲלֵינוּנִים מְרִים דְּגָלָם עַל הַכֹּל. וְעַל זֶה מוֹבָאוֹת לָךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) וְהִבִּיאוּ אֶת כָּל אֲחֵיכֶם מִן הַגּוֹיִם מִנְחָה לָּהּ. וְעַל זֶה כָּתוּב תְּבַאֲיֵנָה בְּהִיכַל מְלָךְ.

תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יֵהִיו בְּנֵיךָ (תהלים מה). אָמַר לָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַנְּסֵת יִשְׂרָאֵל: תַּחַת אֲבֹתֶיךָ, אוֹתָם הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים שֶׁהוֹדִיעוּ אוֹתָךְ בְּעוֹלָם וְתִקְנּוּ אוֹתָךְ - עַל הַכֹּל יֵהִיו בְּנֵיךָ. תְּשִׁיתְמוּ לְשָׂרִים, אֶת אוֹתָם הָאֲבוֹת הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁכָּתוּב בָּהֶם (במדבר כא) בְּאֵר חֲפְרוּהָ שָׂרִים, שֶׁתִּקְנּוּ אוֹתָךְ בְּכֹל, וְהַכֹּל לְבָאֵר הַזֶּה. כְּנִסֵּת יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת.

דְּבַר אַחַר, (תהלים מה) תַּחַת אֲבֹתֶיךָ יֵהִיו בְּנֵיךָ - שְׂכָלָם בְּאַהֲבָה, כְּאוֹתָם דוֹר הַמְדַבֵּר, כְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרָאִים דוֹר דְּעָה. יֵהִיו בְּנֵיךָ - שְׂכָלָם בְּאַהֲבָה יִתְגַּבְּרוּ עַל הַתּוֹרָה. כְּנִגְדַּי זֶה כָּתוּב (שיר א) עַד שֶׁהִמְלִיךְ בְּמִסְבּוֹ גִרְדֵי נֶתַן רִיחוֹ. שֶׁהַקְּדִימוֹ עֲשִׂיָה לְשִׁמְיעָה, אַף כָּאֵן בְּנֵיךָ יִשְׁתַּלְמוּ כְּמוֹתָם.

אֲזַבִּירָהּ שִׁמְךָ בְּכָל דֹּר וְדוֹר (תהלים מה), מִהַדוֹר הָעֲלִיוֹן, שֶׁהַדְּרוֹר וְהַחֲרוֹת תְּלוּיִים בּוֹ לְכֹל. בְּזִמְן שֶׁהַשׁוֹפָר הִגְדוּל הַהוּא יוֹצִיא הַכֹּל לְחֲרוֹת, אֲזִי עַמִּים יִהוּדוּךָ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁלֹּא יִפְרֹד עוֹלָם מוֹעֵד, וְוָעֵד מְעוֹלָם. כְּנִגְדַּי זֶה, צְרוּר הַמֵּר דוּדֵי לִי בֵּין שְׂדֵי יִלִּין. עַד כָּאֵן נִתְּנָה לוֹ רְשׁוֹת לְגִלוֹת. בָּא שְׁלֵמָה וְהַשְׁתַּלֵּם בְּכֹל, וְהַשְׁלִים הַכֹּל, וְהַכְּלִיל בְּאוֹתָן הַתְּשַׁבְּחוֹת חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה, הַקִּיּוֹם שֶׁל כָּל הָעוֹלָמוֹת, שֶׁעֲתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְגִלוֹתָהּ לְבָנָיו בְּזִמְן שֶׁתִּתְעוֹרֵר הַדְּעַת בְּעוֹלָם. כְּשֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִשִּׁיג דְּבִקּוֹת בְּחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה, סוּד שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְזֵהוּ הַטּוֹב שֶׁאֵין לוֹ הַפְּסָקָה כָּלֵל, לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

פָּרִשֵׁת בַּלֵּק (דף סה ע"א - דף סט ע"ב)

אַמוּנָה אֵמֶן (ישעיה כה), שְׁנַיִם שֵׁהֶם אֶחָד. אֶחָד גֵּן, וְאֶחָד נֶהַר. זֶה יוֹצֵא מְעַדָּן, וְזֶה מְשַׁקָּה מִמֶּנּוּ. הִנֵּה כָּאֵן כָּל הַסּוּד הַנִּסְתָּר שֶׁל הָאֵמוּנָה.

וְלִמּוּדָנוּ, זֶה מִי שֶׁמִּתְעוֹרֵר בְּלִילָהּ, בְּשַׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְגֵן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְּדִיקִים, צָרִיךְ לוֹמַר פְּסוּק זֶה בְּרִצּוֹן

הלב, ולכונן בו ברצון: ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך כי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן. ואחר כן יאמר, (תהלים קלט) אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד. אחר כך, ונהר יצא מעדן וגו'. והינו השבח של החסידים הראשונים כשמתעוררים בחצות הלילה, ואחר כך מסדרים שבחיהם ועוסקים בתורה.

מה הוא שעשונו של הקדוש ברוך הוא? אלא כל הצדיקים עומדים בדיוקניהם, ומתלבשים בגן עדן, בכל יום ויום, ורוחצים בטל שבו עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות מתים, וכלם נכנסים אל המשיח, ושוואלים מה ששוואלים, והרי העירו החברים.

אחר כך מתכנסים, ומתעסקים כלם בדעת העליונה, בכל הישיבות של שם. ועליהם כמה ממנים. ומתחדשים שם כמה חדושים בתורה. אחר כך יוצאים כלם, ורואים כשבא אליהו אל האבות. הוא יוצא - והם נכנסים ועומדים לפני האבות, ושמים בהם בכמה בנים קדושים שסביבם, וכלם שמחים.

כשנכנס הקדוש ברוך הוא בחצות הלילה, כלם עומדים מתקנים כראוי, וכל ההשתדלות שהשתדלו באותו היום בחדושי תורה. ותשוקתו של הקדוש ברוך הוא באותם הצדיקים, שחדשו בה דברים. והשתעשעו בהם, והשתעשע באותם דברים. וכן בכל צדיק וצדיק.

אחר כך כלם מתתקנים זכר ונקבה. ואחר שהקדוש ברוך הוא הריח והשתעשע בהם, ובכל הסודות הללו של החכמה שלהם, מתגלה עליהם, והם רואים את אותו נעם ה'. אז כלם שמחים בשמחה רבה, עד שמתפשטים הזיו והאור שלהם. ומאותה המשכה של זיו ואור של השמחה שלהם, עושים פרות ותולדות לעולם הזה, ואותו הפרי נכנס תחת כנפי השכינה עד הזמן שצריך.

וכן משתעשע בכל צדיק וצדיק, ואומר: אשרי המלך שהבנים הללו נבחרו לחלקו וגורלו. וקול מתעורר מאמצע הגן של הרקיע, וקורא בקול חזק ואומר, (שם קלז) זכר ה' לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו עד היסוד בה. ואז היללות והצעקות שלו. וכל הצדיקים ששם מתעוררים בבכיה.

וקול מתעורר באמצע הגן של הרקיע, שנשמע בשלש מאות ותשעים רקיעים, משום שאין שמחה ושעשוע לקדוש ברוך

הוא אלא בשעה שעומד עם הצדיקים ששם. ומשום כך נשבע ואומר, (שם) אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק וגו', אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי. בכל מקום שיש שמחה לקדוש ברוך הוא, קול זה יוצא וקורא.

אז יוצא משם, ועולה ומכה ברקיעים, ושואג שאגות, עד שכל צבאות השמים כלם בערבוביה. אז נושבת רוח ומכה בעלים של אותו העץ הגדול, וכל הענפים שלו מכים זה בזה. וקול מתעורר מתוך נוף העץ וקורא, (שם קה) זכר לעולם בריתו דבר צוה לאלף דור אשר פרת את אברהם ושבועתו לישחק. כיון שקול זה מתעורר, שומע אברהם הזקן ומתעורר, ואז הוא רצון המלך, ומתנחם עמו.

בשעה ההיא מתעוררת רוח אחת מצד דרום, וכל הרצון והשמחה והרפואה מתעוררים בעולם. ואז עולה הבקר, ועת רצון נמצאת, ונחת היא לכל אסירי המלך שהם בבית חלים. אשרי העם שיכולים לדעת מהסודות הטמירים, הנסתרים של המלך הקדוש.

אמר רבי אבא, יום אחד היינו הולכים במדבר, אני ורבי יהודה שמן עכו עמי, ונכנסנו למערה אחת, ומצאנו שם ספר עתיק אחד מהימים הראשונים. פתחנו אותו, ומצאנו שהיה כתוב בראש דבריו, (ישעיה מב) הראשנות הנה באו וחדשות אני מגיד. ובאר הפסוק בנשמות הצדיקים, מיום שעלה ברצון המחשבה לברא את העולם.

שטרים שנברא העולם, כל רוחות הצדיקים היו גנוזים במחשבה לפניו, כל אחד ואחד בדמותו. כיון שציר העולם, כלם התגלו, ועומדים בדיוקניהם לפניו, שם ברומי הרקיעים (מרומים). אחר כך נתן אותם באוצר אחד בגן העדן שלמעלה. והאוצר ההוא אינו מלא לעולמים, ותמיד קורא: הראשנות הנה באו וחדשות אני מגיד. מה זה אני מגיד? אלא כלם בשמות, ואין תשוקה וכסוף לאותו האוצר אלא להריק בו נשמות.

כמו שהגיהנם אין לו תשוקה וכסוף אלא לקבל בו נשמות להטהר שם, וכל הימים קורא הב הב. מה זה הב הב? אלא אשרף אשרף.

ואותו האוצר שומר כל אותן הנשמות, עד הזמן שמלביש אותן, ויורדות לעולם הזה. ומתוך חטאו של אדם הראשון, שהחשיך את העולם, והמשיך הצד האחר הרע לעולם, הצטרכו

להתלבש אותן הנשמות בלבוש הזה, שהרי לבוש אחר עתיד הקדוש ברוך הוא להלביש את אותן הנשמות. והיה אומר באותו הספר עד כאן. שתקו. וראיתי מכאן והלאה דברים מתוקים שאין מכרים.

ואחר כך ראיתי אותם בחלום, ואמרו לי שתק, ואל תגלה אלא לסלע החזק. וכך עשיתי. ומצאתי בו, ואם תאמר, לבוש אחר עתיד הקדוש ברוך הוא להלביש אותן הנשמות לעולם הבא, אם כן, המתים שהחיה יחזקאל, למה לא עשה להם אותו הלבוש?

אף משום שטרם הגיע הזמן להעביר בעולם אותו האויר הזך שעושה לבושים, ומשום כך לא הלביש אותם, אלא כמו שהיו. וכך יהיה לתחית המתים, רק שהזהמה שלא ראשונה לא מצויה שם.

וכשאדם יוצא מן העולם הזה, כלם, בין צדיקים, ובין חסידים ותמימים, וחיבים ורשעים, כלם עוברים בדרך הזו לראות אותו, את אדם הראשון, לכל בני העולם. ושם נוטלים דרך או לגן עדן או לגיהנם.

כל אותם שדרךם לגן עדן, מתקרבים לחומה החיצונה מאותן שלש החומות ששם. ואז יוצא ממנה אחד ומתעורר לפניהם וקורא ואומר: אשריכם הצדיקים בכל העולמות. ואותו הממנה ששמו יעזריאל, מראה להם הדרך, והולכים לפניו עד שער אחד של גיהנם, וממנה אחד קורא בכח: צננו העשן, צננו הדלקה. באותה השעה מצננים אותו בבהילות, וכלם נכנסים וטובלים ועוברים, וכל הרשעים נמסרים בידי דומה, ונכנסים לגיהנם, וכל אותם הצדיקים אין נמסרים בידו, אלא בידי אותו הממנה.

בין שטובלים ועוברים, אותו הממנה הולך לפניהם, עד שמגיעים לגדר חומת גן העדן. ואותו הממנה קורא לפתח ואומר: (שם כו) פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים. אז פותחים פתח, ומכניס אותם לפנים, וכן לכל פתח ופתח.

בין שנכנסו לפנים, למקם שצדיקים אחרים עומדים, כמה חדוה על חדוה, וכמה שמחה על שמחה על הצדיקים, וכל בני הישיבות שמחים. לסוף שלשה ימים שנטמנו בהיכלות ידועים, יוצאים, והאורים נושבים, וכלם מצטיירים בדיוקניהם. מכאן והלאה יורשים אחזת נחלה כראוי לכל אחד ואחד.

המראה שנראה בגן עדן ממראה כבוד דמות כל הדיקנאות, והגון של כל הגונים של המלך הקדוש, לא מתגלה בהיכל ולא במקום אחד, אלא נפתח רקיע מרקם על גבי הגן לארבעה צדדים, ומתמלא מזיו הכבוד הקדוש, ונראים שם, ומאירים כל הצדיקים. מי ראה השמחה הזו והתשוקה הזו של אותו נעם ה'.

עד כאן היה לי רשות באותו ספר. כשהסתובבתי לראות יותר, פרח מידי ולא ראיתיהו, ונשארת עצוב ובכיתי. ישנתי שם באותה המערה, וראיתי אותו לבוש הבדים. אמר לי: רבי, מה לך לבכות? אל תתעצב. ממי שהיה הספר ההוא, פרח אליו, ונטלו. וטרם יצא מן העולם הזה, גנז אותו באותה המערה במדבר הזה, ועכשוו שהתגלה לחיים, פרח באויר ונטלו.

מבאן והלאה, לך לך לדרךך. ומאותו יום עד כאן לא התגלה לי, ולא זכיתי לשמע ממני הוא. ובכל פעם שאני נזכר, אני נשאר עצוב. אמר רבי אלעזר, אולי הקדוש ברוך הוא רוצה בכבודו שלא יתגלה בעולם.

בעוד שהיו יושבים ועוסקים בדברים הנכבדים והעליונים הללו, האיר היום. קמו והלכו. אמר רבי אלעזר, כעת עת רצון לפני המלך, נאמר דברי תורה ונתעסק בה, ונשתתף עם השכינה.

לאמר הנה עם יצא ממצרים (במדבר כב). אם תאמר, שהרי צריך לטל השמות והיוחסין שלהם - לא צריך, אלא דרך כלל, שכתוב הנה עם יצא ממצרים. מה הטעם? משום שכל קורא להם פטרונם כמה פעמים, ועל זה לא תטעה, שכתוב (שמות ה) שלח את עמי, בכל זמן.

ועוד, כשנטלה עצה עליהם עם פרעה, בלשון זו יכלו להם, שכתוב (שם א) הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. אף כאן שכתוב הנה עם יצא ממצרים, שלא הוציא אותם אחר, אלא הוא מעצמו יצא משם, ומשום כך תוכל להרע להם.

הנה כסה את עין הארץ (במדבר כב), יש אומרים, סיחון ועוג, שהרגו אותם ישראל, שהיו עין הארץ. אלא כשהביא הקדוש ברוך הוא ארבה על ארץ מצרים, מה כתוב? (שמות י) ויכס את עין כל הארץ ותחשך הארץ. למה? משום שכל המכשפים והקוסמים של העולם לא יכלו לעשות כשפים, אלא דבר אחד בדרגה אחת, בפעם אחת.

וְלַעַם הַזֶּה הֵבִיא אֲרָבָה, מְבַלְבֵּל מִכַּמָּה מִיָּנִים מְבַלְבְּלִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ,
עַד שֶׁלֹּא יָכְלוּ כָּל הַמְכַשְּׁפִים וְכָל הַקּוֹסְמִים לַעֲמֹד לִפְנֵיהֶם. וְזֶהוּ וַיִּכַּס
אֶת עֵינַי כָּל הָאָרֶץ. וְכֹאֵן כָּתוּב, הִנֵּה כֶּסֶה אֶת עֵינַי הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי אָבָא, בֵּא וּרְאֵה, בְּלֶק וּבְלַעַם לֹא הָיוּ בְּעוֹלָם מְכַשְּׁפִים
וְקוֹסְמִים כְּמוֹתָם. בְּלַעַם, כַּחוֹ וְתַקְפוֹ הָיָה בְּפֹה וּבְעֵינָיו. בְּלֶק,
כַּחוֹ וְתַקְפוֹ בְּמַעֲשֵׂה הַיָּדִים. וְזֶה הַצֵּטְרֵף אֶת זֶה. שֶׁהָרִי כָּל מִיָּנֵי כְּשָׁפִים
שֶׁל הָעוֹלָם בְּפֹה וּמַעֲשֵׂה הָיוּ, וּבָהֶם תְּלוּיִים. לְבַלְעָם הָיָה לוֹ לְשׁוֹן,
וְלֹא יָדִים. לְבַלֵּק הָיוּ לוֹ יָדִים, וְלֹא לְשׁוֹן.

הֲלָכּוּ הַחֲבָרִים, וְהִשְׁמַשׁ הָיְתָה מְאֹד חֲזָקָה. רָאוּ אוֹתוֹ שָׂדֶה בְּלִפְי שֶׁל
עֲשָׂבִים, וּמִים יוֹצְאִים לְכָל צֶד, וְעֲצִים שֶׁל שָׂדֶה רַבִּים. יֵשְׁבוּ
שָׁם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: כַּמָּה נֶאֱדָה מְקוֹם זֶה לְנוּחַ בּוֹ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, הִנֵּה נָחַשׁ גָּדֹל בָּא, בְּחֻזֵּק הַשֶּׁמֶשׁ. עָבַר לִפְנֵיהֶם.
אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: נָחַשׁ נָחַשׁ, סִטָּה לָךְ מִדְּרָכְךָ, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ
הָאִישׁ שָׁב וְהִתְנַחֵם עַל מַה שֶׁעָשָׂה, וְלֹא יוֹסִיף לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ דְּבָר.
תְּמָהוּ הַחֲבָרִים. אָמַר רַבִּי אָבָא: מַה זֶה? אָמַר לָהֶם: שִׁתְּקוּ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נָחַשׁ נָחַשׁ, אָמַר שֶׁלְחָשׁוֹ לָךְ מִשְׁמַיִם, הִתְנַחֵם אוֹתוֹ
הָאִישׁ, וְשֵׁם בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁלֹּא יֵשׁוּב לַחֲטָא הַזֶּה לְעוֹלָמִים, סִטָּה לָךְ
מִדְּרָכְךָ! קָם הַנָּחַשׁ בְּקִיּוּמוֹ, וְלֹא נָסַע לְכֹאֵן וּלְכֹאֵן. שָׁב כְּמוֹ מִקְדָּם,
וְאָמַר לוֹ: נָחַשׁ נָחַשׁ, יָדַעְתִּי מַה שֶׁאַתָּה רוֹצֵה. שׁוּב מִדְּרָכְךָ, שֶׁהָרִי גוֹי
רָשָׁע בָּא, שֶׁעָשָׂה רַע לַיהוּדֵי אֶחָד, וְהִנֵּה הוּא יֵשֵׁן בְּמַעְרַתְךָ. לָךְ וְהָרַג
אוֹתוֹ! מִיָּד חָזַר אוֹתוֹ הַנָּחַשׁ, וְדָלַג דְּלוּגִים לִפְנֵיהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: חֲבָרִים, אִם לֹא הָיִיתִי כֹּאֵן, כַּמָּה רְעוּת הָיָה עוֹשֶׂה
אוֹתוֹ נָחַשׁ, שֶׁהָרִי אִישׁ אֶחָד יְהוּדִי עָשָׂה מַעֲשֵׂה שֶׁל חֲטָא, וְטָרַם
שָׁב בְּתִשׁוּבָה, לְחָשׁוֹ לְנָחַשׁ הַזֶּה לְהָרַג אוֹתוֹ, וּנְמַלְךָ אוֹתוֹ הָאִישׁ בֵּין
כֶּף וּבֵין כֶּף, וְהִתְנַחֵם מִחֲטָאוֹ, וְאָמַר שֶׁלֹּא יֵשׁוּב לְעוֹלָמִים לַחֲטָא הַזֶּה,
וְעַל זֶה נִצַּל מִן הַדִּין.

אָמְרוּ הַחֲבָרִים לְרַבִּי אֶלְעָזָר: כַּמָּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם: סִימָן נָתַן לִי
אָבָא, וְאֲנִי מְכִיר בּוֹ. אָמְרוּ לוֹ: מִיֵּלֵא הַנָּחַשׁ שֶׁהִכְרַת בּוֹ, אוֹתוֹ
שֶׁהִתְנַחֵם וְשָׁב מִחֲטָאוֹ כַּמָּה יָדַעְתָּ? אָמַר לָהֶם: כְּשֶׁהָיָה הוֹלֵךְ אוֹתוֹ
נָחַשׁ, קִשְׁקְשׁוּ הָיוּ עוֹלִים וְזָנְבוּ זְקוּף, וְהוּא שֶׁהָלַךְ בְּבִהְלָה. רוּחַ אַחַר
הָיָה הוֹלֵךְ כְּנִגְדּוֹ, וְהָיָה קוֹרָא לִפְנֵינוּ: שׁוּב מִדְּרָכְךָ, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הָאִישׁ
שָׁב מִחֲטָאוֹ וְהִתְנַחֵם. וְאוֹתוֹ הַנָּחַשׁ הָרַע לֹא הָיָה מְקַשֵּׁיב, עַד שִׁתְּנּוּ

לו כפר במקום אותו איש שהתחייב הריגה, ושב מדרכו והתנחם. שפך דרוך הנחש למעלה ולמטה - כיון שנתנה לו רשות, לא שב, עד שמשלים אותו הדין הרע שנתנה לו רשות לעשות, או שיתנו לו במקומו רשע אחר ככפר, שהרי לא יצא ריקם, כיון שנתנה לו רשות.

אמר לו: מילא כל זה, אותו גוי שאמרת שנתן לו כפר במה ידעת? אמר להם: כיון שדברת לנחש, אותו הרוח שהיה הולך כנגדו ולחש לו שישוב לדרכו, שהרי התנחם אותו האיש, הוא דלג על אזני ואמר לי.

תמהו החברים. אמר רבי אלעזר: חברים, גלף ונראה, שהרי הנחש כבר עשה את מה שעשה. קמו וקברו לסלע אחד באותו השדה. מצאו אותו הגוי מת, ואותו הנחש פרוץ על עקבו, ולא היה נבדל ממנו. לאחר נפרד מעקבו, ועלה על גרונו, ונכרך שם. ומשם ירד על עקבו, ולא היה נפרד ממנו.

מצאו לו ארנק אחד מלא דינרים, שגזל ליהודי אחד בדרך והפה אותו. נטל רבי אלעזר את הארנק, ואמר: פרוץ הרחמן, שכל הוא עושה שליחות. שבו לאותו המקום שהיו.

אמר רבי שמעון חבריא בודאי קודשא בריך הוא אסתכם עמנא, עלאין ותתאין למהוי בהאי חבורא, זכאה דרא דהאי אתגלייא ביה, דעתיד כולי האי לאתחדשא על ידא דמשה בסוף יומיא בדרא בתראה, לקיימא קרא (קהלת א ט) מ'ה ש'היה הוא ש'היה.

דבגין האי חבורא והאם רבצת על האפרוחים או על הביצים לא תקח האם על הבנים, אליו אנון דאתמר בהון בנים אתם להשם אלהיכם. והאי חבורא הוא כגונא דתבת נח דאתכנש בה כל מין ומין, הכי מתכנשין בהאי חבורא כל נשמתינ דצדיקיא ואנשי מדות, דאתמר בהון (תהלים קיח) זה השער לה' צדיקים יבאו בו, ואחרנין דלא צדיקים, אתדחין מתמן. וכד אתגליא האי חבורא בעלמא, סגיאין מתכנשין לגבה דאתמר בהון (דברים כט) כי את אשר ישנו פה וגו', ואת אשר איננו פה בהאי חבורא עמנו היום. ועלהו אתמר (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד, כאנון כוכביא דיהון קיימין לעולם ולעלמי עלמא, ואתמר בהון והיה זרעו ככוכבי השמים.

(תקוני זהר חדש דף ע"ב עמוד ד')

סדר הלימוד ליום כח אב [יום 323 בשנה]

פְּתַח רבי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (ישעיה מג) מֵאֲשֶׁר יִקְרָתָּ בְּעֵינַי נִכְבְּדָתָּ וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ וְאֶתֵּן אֶדָם תַּחְתִּיךָ וְלֹאֲמִים תַּחַת נַפְשִׁי. מֵאֲשֶׁר יִקְרָתָּ?! יִקְרָה הִיא צָרִיךְ לֵהִיוֹת, וְכֵן צָרִיךְ: מֵאֲשֶׁר אַתָּה יִקְרָה בְּעֵינַי. מַה זֶה יִקְרָתָּ? מִכָּלֵל שֶׁהוּא מַעְצָמוֹ הַתְּכַבֵּד. כֵּן הוּא וְדַאי, שְׁכָל אֶדָם שֶׁהוּא בְּחוּבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּרֵאשׁוֹנָה הוּא מְזַלְזֵל. וְהוּא תוֹעֵבָה לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר שֶׁנִּמְלָךְ וְשָׁב מִחֻטָּאוֹ, כַּעַת הוּא הַתְּכַבֵּד מַעְצָמוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא עָלָיו וְאוֹמֵר, מֵאֲשֶׁר יִקְרָתָּ - אַתָּה מַעְצָמְךָ יִקְרָתָּ.

בְּעֵינַי נִכְבְּדָתָּ וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ, שֶׁהָרִי אֵין אֶהְבָּה לַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם אָדָם בְּעוֹלָם, אֲלֵא לְמִי שֶׁשָּׁב מִחֻטָּאוֹ, וְעַל זֶה וְאֲנִי אֶהְבְּתִיךָ. אֲבָל מַה אַעֲשֶׂה, שֶׁהָרִי נִתְּתָ רְשׁוֹת לְנַחֵשׁ לְהִזְיֵק. זוֹהִי עֲצָה - וְאֶתֵּן אֶדָם תַּחְתִּיךָ. מִיְהוּ הָאָדָם שֶׁנִּתְּנָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּפֵר תַּחְתִּיו? אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁבָּא מִהַעֵם שֶׁל הַצַּד הָרַע, שְׁאוֹתוֹ הִנְחֵשׁ יֹאכַל מְשָׁלוֹ, שֶׁכְּתוּב וְאֶתֵּן אֶדָם, אֵל תִּקְרִי אֶדָם אֲלֵא אָדָם. וְלֹאֲמִים, זֶה הוּא (בְּרֵאשִׁית כה) וְלֹאֲמִים מִלֵּאִים יֵאָמֵן, וְזֶה זֵרְעוֹ שֶׁל עֵשׂוֹ שֶׁנִּתְּנָ תַּחַת נַפְשׁוֹ.

בְּעוֹד שֶׁהָיוּ יוֹשְׁבִים, הִנֵּה אוֹתוֹ הִיְהוּדִי שֶׁגִּזַּל אוֹתוֹ הַגּוֹי הַהוּא, שֶׁהָרַג אוֹתוֹ הִנְחֵשׁ, בָּא מִהַדְרֵךְ וְעֵינֵי. וּמִתּוֹךְ חִזְק הַשְּׁמֵשׁ נִכְנַס לְאוֹתוֹ שָׂדֵה וַיֵּשֶׁב תַּחַת עֵץ אֶחָד, וְהוּא מִתְרַעַם לַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִצְדִּיק עָלָיו הַדִּין, וְאוֹמֵר: רַבּוֹן הָעוֹלָם, גְּלוּי וַיְדוּעַ לִפְנֵיךָ שְׂאֲנִי לֹא חֲשַׁשְׁתִּי עָלַי וְעַל גּוֹפִי וְעַל מְמוֹנֵי כְּלוּם, שֶׁהָרִי בְּדִין נַעֲשֶׂה כָּל מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה, אֲבָל אֵב וְאֵם זְקָנִים יֵשׁ לִי, שְׂאִין לִי בְּמַה אֶפְרַנֵּס אוֹתָם, וְעַל זֶה חֲשַׁשְׁתִּי.

וְעוֹד עַל כָּל זֶה - צָרוּר אֶחָד שֶׁל דִּינָרִים שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ הָאֲרֻנָּק, שֶׁל עֵנִי אֶחָד לַעֲשׂוֹת חֶפְזָה לְבִתּוֹ הָעֲנִיָּה, מַה יַּעֲשֶׂה? רַבּוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה כּוֹאֲבֵנִי בְּלִבִּי יוֹתֵר.

בְּכָה וְאָמַר, (תהלים יט) מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת צְדָקוֹ יַחְדּוֹ. דִּינָיו שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם הֵם אָמַת. לְמַה הֵם אָמַת, מִשּׁוֹם שֶׁצְדָקוֹ יַחְדּוֹ? שֶׁהָרִי בִשְׁעַת הַדִּין, כִּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת דִּין, כְּמַה בְּעָלִי מְגַנֵּם עוֹמְדִים מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, וְנִלְחָמִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ, וּמִצְדִּיקִים אֵלָיו בְּאֵלוֹ. כִּיִּן שֶׁהַצְדִּיקוֹ אֵלָיו בְּאֵלוֹ וְהַסְכִּימוּ יַחַד, אֲזִי מִשְׁפָּטֵי ה' אָמַת

צָדְקוֹ יַחֲדוּ. אִימְתֵי צָדְקוֹ יַחֲדוּ? כְּשֶׁמְצַדִּיקִים כָּל בְּנֵי הַדִּין שְׁלֹמֶעֱלָה.
וְאֲנִי, רְבוֹן הָעוֹלָם, עַל זֶה אֲנִי בּוֹכָה, וְלֹא עַל שְׁלִי!

שָׁמַע רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים, וְקָמוּ אֵלָיו. רָאוּ אוֹתוֹ שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב תַּחַת
אוֹתוֹ הָעֵץ, וְהַחֲזִיקוּ בוֹ, וְנָטְלוּ אוֹתוֹ אֵלֵיהֶם. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:
אֵל תִּפְחַד צַדִּיק אֲמֶת, שָׂאֵם אֵינָהּ צַדִּיק שֶׁל אֲמֶת, לֹא יִרְחִישׁ לָךְ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹס גְּדוֹל כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה. וּבְרֵאשׁוֹנָה טַל אֲרִנָּה הַדִּינָרִים
שֶׁלָּךְ, וְתִרְאֶה מֶה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלֶךָ.

הָרַף עִמָּם, וְרָאָה אוֹתוֹ הַגּוֹי מֵת, וְהִנָּחַשׁ הָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ נְקָמוֹת, וְהָיָה
כְּרוּךְ עַל צְנֹאָרוֹ כְּבְרֵאשׁוֹנָה. הִשְׁתַּטַּח אוֹתוֹ הַיְהוּדִי בְּעַפְרָה,
וְהוֹדָה וְשִׁבַּח אֶת רְבוֹן הָעוֹלָם, וְקָם וְנָשַׁק יְדֵי רַבִּי אֶלְעָזָר וְהַחֲבָרִים.
אָמַר לָהֶם: כַּעַת יִדְעֹתֵי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִרְחִישׁ נֹס זֶה בְּגַלְלַכֶּם.
אָבֵל רַבָּנָן, עַל הָאֵב וְהָאֵם הַזֵּקֵנִים שִׁישׁ לִי אֲנִי בּוֹכָה, וְעַל עֲנֵי
אֶחָד שֶׁנָּתַן לִי צְרוּר זֶה. פָּתַח הָאֲרִנָּה, וְהִרְאָה לָהֶם אֶת
הַצְּרוּר, וְכֵן הִרְאָה לָהֶם מִכָּה שֶׁעָשָׂה לוֹ אוֹתוֹ הַגּוֹי. הִתְפַּלֵּל עָלָיו
רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנִרְפָּא.

קָרְבוּ לְאוֹתוֹ הַגּוֹי כְּמוֹ מִקְדָּם, וְרָאוּ אוֹתוֹ הִנָּחַשׁ שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה בּוֹ
נְקָמוֹת כְּבְרֵאשׁוֹנָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: נָחַשׁ נָחַשׁ, כָּל מֶה
שֶׁעָשִׂיתָ – נָאֵה עָשִׂיתָ, וְעוֹד, שֶׁהִרְאִיתָ כַּחַד וּגְבוּרַתְךָ בּוֹ וְעָשִׂיתָ נְקָמוֹת
רְבוֹת, וְהָרִי רָאִינוּ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, וְהִרְאִיתָ כָּל מֶה שֶׁעָשִׂיתָ. מִכָּאֵן
וְהִלָּאָה לָךְ וְהִתְחַבֵּא בַּמַּעְרָתְךָ, וּגּוֹזְרֵנִי עָלֶיךָ, שְׁלֹא תִזְיַק לְבָרְיָה
בְּעוֹלָם. נִפְרַד אוֹתוֹ הִנָּחַשׁ, וְכַפֵּף רֹאשׁוֹ וְהִלָּךְ לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאוֹתוֹ הַיְהוּדִי: טַל אֶת תְּכַשִּׁיט שׁוֹנֵאֲךָ, שֶׁהָרִי כִּיס
דִּינָרִים שֶׁל זָהָב יֵשׁ לוֹ אֶצְלוֹ, וְעִזְב לוֹ אֶת בְּגָדָיו, וְאֵל תִּטַּל
מִשְׁלוֹ כְּלוּם. וְלָךְ לְאִישׁ שֶׁבְּמִקּוֹם פְּלוּנִי, וְתִמְצָא שְׂמִתָּה אֲשֶׁתּוֹ. לָךְ
אֵלָיו, וְתֵן לוֹ כִּיס הַדִּינָרִים הַזֶּה, מִשּׁוֹם שֶׁלְאוֹתוֹ הָאִישׁ יֵשׁ בֶּן אֶחָד,
וְשִׁמוֹ שְׁמַעוֹן, וְהָיָה הוֹלֵךְ עִם סְחוּרָה עַל הַיָּם, וְהֵם בְּסַפִּינָה, וּבְנֹו שֶׁל
הַגּוֹי הַזֶּה גָּנַב לוֹ אוֹתוֹ הַכִּיס, וְנָתַן אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ רָשָׁע. וְאָמַר לְאוֹתוֹ
הַיְהוּדִי, שִׁיעֲלֶה כִּיס זֶה לְבִנּוֹ, שֶׁבְּקָרוֹב יָבֵא אֵלָיו, וַיּוֹדֶה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שֶׁהִחְזִיר הָאֲבָדָה לְבַעֲלֶיהָ. וְכֵן עָשָׂה. נִטַּל הַכִּיס, וְהִשְׁתַּחֲוָה לְפָנֵי
רַבִּי אֶלְעָזָר, וְנָשַׁק יָדוֹ. תְּמַהוּ הַחֲבָרִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא: בְּכָל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה יֵשׁ תְּמִיהָה בְּכָל מֶה שֶׁרָאִינוּ בָּךְ,
וְכַעַת הִיא תְּמִיהָה עַל תְּמִיהָה, מֶה זֶה? אָמַר לוֹ: דְּבַר אֵינּוּ

בסימן, ולא בחכמה, אלא שרוחי מסתכל, ואני ראיתי כאלו בעין ראיתי. תמהו כל החברים. וכלם הלכו, ואותו היהודי עמם, עד שהגיעו לחמיו. כיון שהגיעו לשם, מצאו את חמיו שהיה יושב על גבי מטתו ועוסק בתורה. ברוך ברכה רבי אלעזר, וברכו החברים, והוא שמח עמם.

פְּתַח וְאָמַר, (ירמיה יז) רפאני ה' וארפא וגו'. כיון שאמר רפאני, מהו וארפא? כיון שאמר הושיעני, מהו ואושעה? כיון שהרופא מרפא, מי הוא שיכה?

אָמַר כל רפואה שבעולם ביד הקדוש ברוך הוא, אבל יש מהם על ידי שליח, ויש מהם שלא נמסרו ביד שליח. ואותם שנמסרו ביד שליח הם רפואה, אבל לפעמים חוזרים. אבל אותם שהקדוש ברוך הוא מרפא, אותה המחלה לא חוזרת לעולמים, ועל זה רפואתו היא רפואה, שאין בה מחלה כלל. ומשום כך, רפאני ה' וארפא, ודאי, בלי קטרוג כלל. וכעת, חברים, הקדוש ברוך הוא נתן לי רפואה, ועשק לי וערב לי.

סִפְּרוּ לו כל אותו המעשה. תמה ובכה ושמח. ואמר: חברים, נדרתי שאאלף אליו ואתחבר עמו, ונודה ונשבח לרבון העולם. שמח עמם.

אָמְרוּ לו: במה היית מתעסק? אמר להם: הייתי מתעסק בפרשת בלק, וראיתי שחכמתו היתה חזקה ויותר מחכמתו של בלעם. חכמת בלעם פעם אחת - וחכמת בלק בכל זמן. אבל כל המפתחות היו בידי בלעם, משום שהוא היה משלים בפה. בלק היה יודע לעשות בשפתיו, ולא ידע להשלים בפה.

פְּתַח וְאָמַר, (שם מו) ואתה אל תירא עבדי יעקב כו'. הפסוק הזה פרשוהו. אבל אל תירא עבדי יעקב - מהכשפים של בלעם. ואל תחת - מהקסמים של בלק.

בֹּא וראה איך היו שניהם זה עם זה בעצה רעה כנגד ישראל. אמר בלעם: יעקב היה בבית לבן אבי אבא, ונחש נחשים כנגדו, ויכל לו. אני אסדר נחשים כנגדו. אמר בלק: ואני אסדר קסמים לשם שנקרא ישראל.

בְּשָׁעָה ההיא יצאה רוח אחת מצדו של יוסף מתוך ענפי האילן, ונשבה באותם נחשים ובטלה אותם. והינו שאמר יוסף,

בראשית (מד) כי נחש ינחש איש אשר כמני. מה זה איש אשר כמני? בשבילי יש איש שיבטל הנחשים לבניכם. בשבילי הוא למעלה, והינו איש אשר כמני. כמוני יש איש למעלה, יצא (שמוציא) רוח אחרת מתוך העץ שלמטה, ונשב באותו הקסם ובטל אותו.

והינו (משלי טז) קסם על שפתי מלך. מי המלך? זה העץ שלמטה. אזי השיב בלעם ואמר, (במדבר כג) כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. ושניהם היו משני הצדדים הללו.

כי אתה אני. לא היו ימים מיום שנברא העולם שהצטרף להיות כף הקדוש ברוך הוא עם ישראל, כאותו הזמן שרצה בלעם לכלות את שונאי ישראל מן העולם. ועל זה אמר הקדוש ברוך הוא: בלעם רצה להשמידכם מן העולם, אבל אני לא אעשה כן, אלא (ירמיה מו) כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיה שמה ואתה לא אעשה כלה.

שאני יבאו כל עמי העולם, לא יכולים להשמידכם מן העולם. בא לכן בראשונה ורצה לעקר את יעקב לבדו מן העולם - בא הקדוש ברוך הוא והגן עליו, שכתוב (בראשית לא) השמר לך פן תדבר עם יעקב מטוב עד רע. בא פרעה ורצה להשמידם מן העולם - בא הקדוש ברוך הוא והגן עליהם, שכתוב (שמות א) וכאשר יענו אתו וגו'. בא המן ורצה להשמידם מן העולם - בא הקדוש ברוך הוא והשיב הכל על ראשו. וכן בכל דור ודור הקדוש ברוך הוא תמיד הגן על ישראל.

וישראל אומרים, (איכה ג) חסדי ה' כי לא תמנו. כי לא תמו היה צריך להיות. אלא חסדי ה' בכל דור ודור היו בסעדנו כי לא תמנו, שלא השמדנו. מה הטעם? משום שלא נמנעו רחמי מעמנו, שכתוב (שם) כי לא כלו רחמי.

בא וראה מה כתוב בראשונה, (במדבר כב) וישלח מלאכים אל בלעם, ואחר כך וילכו זקני מואב וזקני מדין. היה לו לומר וילכו המלאכים, מה הטעם שנה הדבר ממה שאמר בראשונה?

אף, אותו בלק הרשע היה חכם בכל הדרגות שלמעלה, אותו שקושרות קשרים לעשות בהן כשפים וקסמים, וכל אותו דרגות יותר עליונות מהם, שבהן כופים את הדרגות התחתונות.

אָמַר לוֹ, בְּכֹל פַּעַם שְׁאֲנוּ מְכַשְׁפִּים וְקוֹסְמִים וּמְנַחְשִׁים, יֵשׁ לָנוּ דְרָגוֹת וּמְלָאכִים יְדוּעִים, וְנוֹדְעִים לְמְכַשְׁפִּים וְלְקוֹסְמִים, אָבֵל מְכַאֵן וְהִלָּאָה יֵשׁ לָךְ לְעֵינַי בְּמָקוֹם אַחַר עֲלִיּוֹן.

כָּתַב לוֹ שְׁמוֹת אַחֲרֵים בְּאוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת. וְכַךְ דְּרָכֵי הַקּוֹסְמִים וְהַמְכַשְׁפִּים, שִׁיּוּדְעִים אוֹתָן דְּרָגוֹת שְׁאוֹתוֹ קָסַם שׁוֹרָה בָּהֶם, וְעוֹשִׂים כְּשַׁפְּיָהֶם, וּמְשַׁבְּעִים אוֹתָן בְּדְרָגוֹת אַחֲרוֹת עֲלִיוֹנוֹת מֵהֶם, וְעוֹשִׂים מָה שְׁעוֹשִׂים.

שָׁלַח לוֹ כֵּן: הָעַם הַזֶּה, אֵין הַקָּשֶׁר שְׁלֵהֶם כְּשֶׁאֵר עַמֵּי הָעוֹלָם, אָבֵל הַקָּשֶׁר שְׁלֵהֶם בְּמָקוֹם אַחַר עֲלִיּוֹן, נִקְשָׁר מֵעַל לְכָל הַדְּרָגוֹת.

כָּתַב וְשָׁלַח לוֹ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת וְהַאֲבָהוֹת שֶׁל שָׁנִים עֶשֶׂר נִיצוּצוֹת, שְׁסוּבָבִים גְּלִילֵי הַמְרַכְבָּה שֶׁל הַכֹּסֵא הַקְּדוֹשׁ, וְאָמַר לוֹ: אִם תִּסְתַּכֵּל בְּאֵלֶיךָ, תִּסְתַּכֵּל בְּאֵלֶיךָ, מִשׁוֹם שֶׁהַשָּׁנִים עֶשֶׂר הִלְלוּ נִקְשָׁרִים בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים. וְאִם בְּאֵלֶיךָ תַעֲשֶׂה כְּשָׁפִים, בְּדִיוֹקָן שְׁלֵהֶם לְמַטָּה, שֶׁהֵם שָׁנִים עֶשֶׂר שְׁבָטִים וְשָׁנִים עֶשֶׂר דְּגָלִים פְּרוּשִׁים, נוֹכַל לָהֶם, וְנִלְחַם בָּהֶם בְּקָרְבַּי, וְנַעֲקֹר אוֹתָם מִן הָעוֹלָם.

וְהִינֵנוּ וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים, מְלָאכִים וְדָאֵי. וְקוֹסְמִים בְּיָדָם - הַשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁל מְלָאכִים קְדוּשִׁים הֵיוּ מְבִיאִים בְּיַדְהֶם. וְהוּא לֹא יָדַע שְׁכָל הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הֵן בְּיַדֵּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה חָשַׁב בְּלֶקֶד? חָשַׁב שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל נִמְסְרוּ לְמְלָאכִים כְּשֶׁאֵר הָעַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם, וְעַל כֵּן כָּתַב שְׁמוֹת שֶׁל שָׁנִים עֶשֶׂר הַמְלָאכִים הִלְלוּ וְשָׁלַח לוֹ, וְהִינֵנוּ וַיִּשְׁלַח מְלָאכִים.

אָמַר לוֹ: בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַדְּרָגוֹת שְׁקוּשְׁרוֹת קְשָׁרִים לְשִׁבְרֵי אֶת הָעַם הַזֶּה, הֵן מְצַד הַצָּפוֹן, וּמְצַד הַצָּפוֹן עֲתִידוֹת לְפָל. שְׁלִטוֹן הַמְכַשְׁפִּים שְׁלָנוּ הֵם מְצַד הַצָּפוֹן. עֲכָשׁוּ נוֹכַל לְהִלָּחֵם בָּהֶם בְּקָרְבַּי, שֶׁהֵרִי שָׁנִים עֶשֶׂר הִלְלוּ שֶׁהֵם קְשׁוּרִים בָּהֶם, מְצַד הַצָּפוֹן מִתְחִילִים לְהִמָּנוֹת.

וְהוֹאִיִּל וּמִשְׁמָאל מִתְחִיל הַתְּקַף שְׁלֵהֶם, נִחְלַשׁ וְנִשְׁבַּר, מִשׁוֹם שְׁכָל תְּקִפָם הוּא לְאוֹתוֹ הַצַּד. מֵהוּ? שְׁכָתוּב (י"א ט) עֲמַד עַל שְׁנֵי עֶשֶׂר בְּקָר שְׁלֵשָׁה פָּנִים צְפוּנָה. מְצַפּוֹן מִתְחִיל לְמָנוֹת. אָמַר, הִנֵּה הַתְּקַף שְׁלָנוּ הוּא מְצַפּוֹן, וְהֵם אֲרַבְעִים חֲסֵר אַחַת דְּרָגוֹת, חֲזָקִים מִבְּרִזֵּל וְנַחֲשֵׁת. וְתַחֲתִיָּהֶם אֵין לָהֶם חֲשָׁבוֹן, וְעַל כֵּן נוֹכַל לְעַרְךָ בָּהֶם קָרַב וּלְהִתְגָּרוֹת בָּהֶם.

והקדוש ברוך הוא לא עשה כך, שלא השאיר אותם למלאכים ולא לצבאות השמים, אלא לקדוש ברוך הוא לבדו. וכל אלו הגדולים והשליטים חלק אותם על כל שאר העמים. וכשבאו ישראל, נטל אותם הוא לבדו, והנחיל אותם בתקף גוף האילן, ולא השאיר אותם ביד המלאכים, ולא ביד ממנה וגדולי העולם, שכתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים וגו'. ואלו שנים עשר תחומים, מתחמים בארבעת צדדי העולם, אחר שפזר ענפים ועלים, נטל את ישראל והנחיל אותם בתקף גוף האילן, שכתוב (שם) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

אמר רבי אלעזר: כמה יפה ונאה זה שאמרת, אשרי דרפנו, שכמה דברים עליונים קדושים הרוחנו אותם וראיתי. ואותו יהודי היה שם לפניהם. אמר להם: חכמים, כל הדברים הללו כמה טובים, ודברים עליונים קדושים הם. מה זה שכתוב אחריו (שם) ימצאהו בארץ מדבר וכי?

אמר לו: אם ידעת בו דבר - אמר, שהרי הדבר הזה פרשוהו באברהם, שמצא אותו הקדוש ברוך הוא בארץ שעובדים עבודה זרה, ואין מכירים את אמונת הקדוש ברוך הוא, אלא כלם היו טועים אחר עבודה זרה, וקם אברהם, והפריח ביניהם ענף אחד שלם לפני רבון העולם, ומצא אותו שם.

מה עשה הקדוש ברוך הוא? נטל את אותו הענף, ונטע אותו והשקה אותו, והשתדל עליו, ועקר אותו משם, ושתל אותו בארץ אחרת, שכתוב (בראשית יב) לך לך מארצה וממולדתך ומבית אביך. ועשה ממנו עם קדוש, וזו המציאה שמצא הקדוש ברוך הוא בארץ שלא האמינו בקדוש ברוך הוא ולא ידעו מי הוא.

אמר אותו יהודי: ודאי יפה הוא, והכל נאה. אבל יש לשאל, אם אברהם היה דיוקן (דגה עליונה כלה היא דמות, וצריכה להיות דמות, שהרי אברהם ממקום היה, ויצא, ואברהם למטה כף צריך) שהצטרף, ועוד, שהרי הכתוב לא מוכיח על אברהם כלל, ולא הזכיר את אברהם, ולא את יצחק, אלא את יעקב לבדו, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, וכתוב אחריו ימצאהו.

אמר רבי אלעזר: עם כל זה לא קשה כאן, שהרי אברהם מצאנו שיצא מתוך עובדי עבודה זרה, וכאן - אף על גב שיעקב

נזכר, הוא מדבר על אברהם, ואין כלל קשיה בדבר. אבל אם ידעת דבר או חדוש - אמר.

פתח אותו יהודי ואמר, (בראשית א) והארץ היתה תהו ובהו - מי הארץ? אותה הנודעת למעלה ומטה. היתה תהו, מה זה תהו? זה קו ירק שמקיף את כל העולם, ונקרא קו תהו, שכתוב (ישעיה לד) ונטה עליה קו תהו ואבני בהו. כמו ששנינו, אבנים מפלמות שמשקעות בתוך התהומות, ומהם יוצאים מים.

עכשו יש לדעת, תהו, שהוא קו ירק, מהו קו ירק? אלא מצאנו בספר הרופא קירטינא, ויודן של קסרי שמו, וקוראים את שמו הרופא קירטינא, משום שהוא גדול כל הרופאים ונכבד בחכמה. וכך בלשון פרסי קוראים לאדם נכבד קוראים לו קירטינא, גדול ונכבד בחכמה. והיה אומר, והארץ היתה תהו, מה זה תהו? הוא קו ירק שמקיף כל העולם, ומי הוא? קלפת האגוז, וזוהי הקלפה החיצונה, שהיא ירקה.

לפנים ממנו - בהו. אותן אבנים מפלמות שמהן יוצאים מים. מתהו נמשך עור ובשר. מן בהו נמשכות העצמות.

לפנים ממנו - וחשך. זו החשכה שנמשך ממנו העם של עשו. ואם תאמר מן תהו - כך זה ודאי, שהרי מהחשך תלוי תהו. אלא אותם אבנים מפלמות נכנסו באמצע, שממנו נמשכות העצמות, כמו שנאמר. והחשך משיכה דקה, שממנה נמשך עשו.

ורוח אלהים - זה מח האגוז, שמשם נמשך יעקב השלם, כמו האגוז הזה, שכתוב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, כנגד התהו. לפנים ממנו - ענן גדול, כנגד הבהו. לפנים ממנו - ואש מתלקחת, כנגד החשך. לפנים ממנו - ונגה לו סביב, כנגד של ורוח אלהים.

ומתוכה כעין החשמל - לפנים מהכל, שכנגדו מרחפת על פני המים. זו רוח האם העליונה שמרחפת על הכל. ויעקב השלם הוא ודאי מח האגוז, והקדוש ברוך הוא ימצאהו בארץ מדבר ודאי. אחר כך עשה הקדוש ברוך הוא את כל אותן הקלפות שלהם, שכלם יהיו משעבדים לו.

אַרְאֵנוּ ולא עֵתָה אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קָרוֹב דָּרָךְ כּוֹכַב מִיַּעֲקֹב וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל וְגו' (במדבר כד). אַרְאֵנוּ - אַתְּ הַגָּאֵלָה הַזֶּה, שֶׁהִיא רְבִיעִית. וְלֹא עֵתָה - אֵלָא לְסוֹף הַיָּמִים.

שִׁשָּׁה יָמִים הָיוּ בְּעוֹלָם. בַּיּוֹם הַרְבִּיעִי רָאִינוּ, שֶׁהָאוֹרוֹת שֶׁהָיוּ בּוֹ, מִסְתַּלְקִים וְדוֹעֵכִים. הַשֶּׁמֶשׁ וְהַלְבָּנָה וְהַכּוֹכָבִים וְהַמְזָלוֹת נִגְזְזוּ בּוֹ. אֵלּוּ הִתְהוּוּ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, וְבוֹ הִסְתַּלְּקוּ בַּיּוֹם שֶׁל הָאֵלֶף הַרְבִּיעִי.

בָּכָה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר: אוֹי שֶׁהִגְלוֹת נִמְשַׁכְת, וּמִי יָכוֹל לְסַבֵּל אוֹתָהּ. אָמַר לוֹ: אִי רַבִּי, אִי רַבִּי, אֵלּוּ הָיִיתָ יוֹדֵעַ כַּמָּה בְּהִלָּה וּבִלְבוּל עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל הַרְקִיעִים בְּשָׁעָה שְׁגוּר וּמְסַר אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל בִּיד אוֹתָהּ הַשִּׁפְחָה, וְלֹהֶשֶׁתְּעַבֵּד תַּחַת הַיָּד שֶׁל אָדָם.

בְּשָׁעָה שֶׁהָיוּ כּוֹתְבִים פְּסָקִים בְּרַקִּיעַ, טָרַם נִחְתָּמוּ בְּחוֹתֶמֶת בְּחוֹתָם הַמֶּלֶךְ, קָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְקָרָא לְגַבְרִיאֵל, שֶׁקֶסֶת הַסּוּפָר בְּמַתְנִי, וְאָמַר לוֹ: עַכְב אֶת הַפְּסָקִים שֶׁטָרַם נִחְתָּמוּ, וְאַבְכָּה עַל בְּנֵי, וְאַעֲשֵׂה לָהֶם מִסְפָּד וְאַבָּל. בְּשָׁבוּעָה עֲלֵיכֶם, כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, שֶׁתַּעֲזָבוּ אוֹתִי וְלֹא תִתְחַזְּקוּ לְנַחְמֵנִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כב) עַל כֵּן אֲמַרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אֲמַרְר בְּבָכִי אֵל תֵּאִיצוּ לְנַחְמֵנִי עַל שֵׁד בַּת עַמִּי.

בְּעֵמָּה בְּעֵיטוֹת בְּרַקִּיעַ שֶׁל עֲרֻבוֹת, וְעָשָׂה בּוֹ בְּקִיעִים וְחִלּוֹנוֹת פְּתוּחִים. פָּתַח וְאָמַר: בְּנֵי, בְּנֵי אֱהוֹבֵי מְעִי, גִּדְלֹתִי אֶתְכֶם וְלִקְחֹתִי אֶתְכֶם כְּמוֹ אֵב שֶׁנוֹטֵל אֶת בְּנוֹ, לְמַדְתִּי אֶתְכֶם אֶת יְרֵאתִי, הַשְּׁלֹטֵתִי אֶתְכֶם עַל כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם. חֲטֵאתֶם לְפָנַי בְּכַמָּה חֲטָאִים, עֲבַרְתִּי עֲלֵיכֶם, מִשׁוּם שֶׁבָּנִים נִכְבָּדִים אֱהוֹבִים הָיִיתֶם לְפָנַי.

בְּנֵי בְנֵי, אֶקְרָא לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְאַשְׁבִּיעַ אוֹתָם עֲלֵיכֶם. מִזְרַח מִזְרַח, בְּשָׁבוּעָה עֲלֵיךָ, אִם בְּנֵי יִתְפָּזְרוּ בֵּינֶךָ, שֶׁתִּסְתַּכַּל בַּתֵּאֵר וּבִדְיוֹקָן שֶׁלָּהֶם אֵיךְ הִשְׁתַּנּוּ וְהִשְׁחָרוּ בְּעַנּוּיִים שְׁעוֹשִׂים לָהֶם בְּתוֹכָךָ, וְתִבְכֶּה וְתִסְפָּד עֲלֵיהֶם וְתִשְׁמַר אוֹתָם.

בְּנֵי בְנֵי, כְּשֶׁהֵייתֶם בְּבֵיתִי, בְּחֵיק אִמְכֶם, בְּעֵדוּנִים וּבְעַנּוּגִים, לֹא הִשְׁגַּחְתֶּם עָלַי. בְּנֵי בְנֵי, מָה אַעֲשֵׂה לָכֶם, גִּזְרָה גְזַרְתִּי בְּשָׁבוּעָה, אֵלָא אֲנִי וְאַתֶּם נִגְלָה.

מִשָּׁה, הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, אֵיךְ לֹא תִשְׁגִּיחַ עַל בְּנֵי, הַצֵּאן הַקָּדוֹשׁ שֶׁמְסַרְתִּי בְּיָדְךָ? מִזְרַח מִזְרַח, הַתְּעוֹרֵר אֵל מִשָּׁה, וְתִבְכּוּ

ותספדו על בני. אבל ומספד השמיעו כאחד, עד שאני אשמע
ואדאב עמכם.

בני בני, אהובי נפשי, איך תלכו בשלשלאות חזקות, ידיכם מהדקים
לאחור. בנים שגדלו בעדוניהם, בנים שהיו יקרים מפז וספירים.
בני בני, חסידים קדושים, איך תפלו בידי נכרים, שאין מרחמים
כלל. הבשר הקדוש של גופכם נזרק ונתחלל בשוקים וברחובות. בני
בני, וי עליכם ועלי. אז קרע לבוש המלכות שלו. והינו מה שכתוב
בצע אמרתו.

דרום דרום, בשבועה עליך, כשיתפזרו בני בתוכך, שתסתכל בהם
איך משחר דיוקנם, וימינם שבורה בין העמים. דרום דרום,
בשבועה עליך, התעורר לאברהם אהובי, ואמר לו איך נפלו בניו
והתפזרו בין שונאיהם, ותבכו ותספדו עליהם. דרום דרום, בשבועה
עליך, שתשמר בני אהובי נפשי, כשיתפזרו בתוכך.

צפון צפון, התעורר בקול בכיה ומספד ואבל ויגון אל בני, ואמר
אל העקוד של מזבחי איך הולכים בניו ואיך נפלו בחרב. אל
תאמרו זה ואל תודיעו זה ליעקב אביהם, שלא יתהפף העולם ברגע.
מערב מערב, התעורר לנאקת החללים והמלחמות החזקות של בני.
התעורר אל אהובתי יונתי תמתי, איך הולכים בניה, ואיך
מתפזרים בכמה צדדים.

אחותי בתי רעיתי, הרועה שלי, אהובת נפשי, מה נעשה מבנינו,
מה הם יעשו? אבל אהובתי אחותי, אמר לך, אם ברצון
עולה עליך, את מרבעת, והכנפים שלך פרושות לארבעה צדדים.
בשבועה עליך, בתי יחידתי, שתלכי עמם ולא תעזבי אותם, ותכסי
עליהם בארבעת צדי העולם. ואם לא, יאבדו מן העולם.

מה אמר לך, רבי. באותה שעה שפנסת ישראל שומעת את זה,
מרימה קול, ומזדעזעים שמונה עשר אלה עולמות, והקדוש
ברוך הוא עמה. ואז (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל
מבכה על בניה. ואז הקדוש ברוך הוא, (ישעיה כב) ויקרא אדני יהוה
צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד.

מי ראה את הבהלה בכל הרקיעים? מי ראה הבלבול והמספד ששם,
עד שכל צבאות השמים חשבו שיתפכו כל העולמות?

אָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכַנֶּסֶת יִשְׂרָאֵל: בְּתִי יַחֲדָתִי שְׁלִי, תִּלְכִּי לְכִסּוֹת עֲלֵיהֶם וְלְדוֹר עִם בְּנֵינוּ. אָמְרָה לוֹ: רַבּוֹן הָעוֹלָם, לֹא אֵלֶיךָ! אַחַר שְׂרַבִּית אוֹתָם וְתִקְנֶת אוֹתָם וְגִדְלֶת אוֹתָם, אֶהְיֶה רוֹאֶה לְשׁוֹנְאֵיהֶם שְׂאוּכָלִים אוֹתָם, וְתִשְׁפַּח אוֹתָם שָׁם?! אִזּוּ נִשְׁבַּע לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַקִּימָה וְלְגַאֵל אֶת יִשְׂרָאֵל וְלְהוֹצִיאָם מִן הַגָּלוּת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' מְנַעִי קוֹלְךָ מִבְּכִי וּגּוֹ', וַיֵּשׁ תִּקְנֶה לְאַחֲרִיתֶךָ כּו', וְשָׁבוּ בָנִים לְגְבוּלָם.

וַעֲלֵ זֶה יֵצֵא מִלְּפָנָיו. כִּיּוֹן שִׁיֵּצֵא מִלְּפָנָיו, פֶּתַח הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְאָמַר אֵיכָה יוּעֵם זָהָב. וְכָל אוֹתָהּ הַקִּינָה שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבַדּוֹ אָמַר אוֹתָהּ, אַחַר כֶּךָ קָשָׁר אֶהְבֶּה בְּקִינָה הַהִיא וְחֲתָמוּ הַפְתָּקִים.

וּכְעַת נַחְזֹר לַפְרָשָׁה, שְׂוֹדָאֵי הַגָּלוּת נִמְשַׁכְתָּ. (במדבר כד) אֶרְאֲנוּ וְלֹא עֵתָה. לְמִי אָמַר אֶרְאֲנוּ? לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר עָלֵינוּ כִּי אֵינָנוּ, כְּשִׁיבָא לְפָקֵד אֶת הָאֵילָת. וְלֹא עֵתָה - וְלֹא לְזִמְן קְרוּב. אֲשׁוּרְנוּ וְלֹא קְרוּב - הַסְתַּכְּלָתִי בּוּ, אָבָל לֹא כְעַת, אֶלָּא לְזִמְן רַחוּק.

בְּזִכּוֹת הַזֹּהַר תִּפְרַח יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל

יֵשׁ לַחֲקֹר מִדּוּעַ סִפְרֵי הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ לֹא נִתְּגַלָּה בְּדוֹרוֹת הָרִאשׁוֹנִים, וְאִיךָ נִתְּגַלָּה אַחַר כֵּן בְּדוֹרוֹת הַגְּרוּעִים מֵהֶם וְכוּ', אָבָל אַחַר שֶׁעָבַר אֵלֶיךָ שְׁנַיִם מֵהַחֲרָבָן שֶׁנִּשְׁלְמוּ שְׁנַת ד' אֶלְפִים תַּתְכ"ח אִזּוּ הָיָה יָכוֹל לְבוֹא, וּבְעִוּוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים אֲשֶׁתְּהִי אֲשֶׁתְּהִי, זֶה חֲטָא נּוֹסֵף לְכָלֵל, וּבְכַרְט עַל כָּל חֲטָאִים וְחִלוּל שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ וְתוֹרָתוֹ וְנִתְגַּבַּר עַל הַיֵּצֶר הָרַע מְאֹד, יַעַן כָּבֵר נִתְבָּרַר הַרְבֵּה, וְעֵתָה הַבְּרָרָה בְּרַגְלִים, וְכִמוֹ שֶׁכָּתוּב: בְּעַקְבוֹת מְשִׁיחָא חֲצִפָּה יִסְגָּא, שֶׁהוּא הַתְּאוּוֹה שֶׁמִּתְגַּבְּרַת בְּרִאוֹתָהּ כִּי כָלְתָה אֵלֶיהָ רָעָה, וְכִמוֹ שֶׁבְּאֵר בְּאֵרֵינוּ הָאֲר"י יִזְכֵּר צְדִיק לְבָרְכָהּ, וּמִתְגַּבְּרַת לְהַחֲטִיא, אָבָל כְּשֶׁל כָּחָה בְּעֵינֵי הָרַעוֹת וְתִקְוֵי הַצְּרוֹת, כִּי כָבֵר הַבְּרָרָה כְּאִמּוֹר מִפִּי כְבוֹד הָאֲר"י יִזְכֵּר צְדִיק לְבָרְכָהּ, וְלָכֵן סְמוּךְ לְדוֹרוֹת שֶׁאַחַר הָאֵלֶיךָ שְׁנָה מֵהַחֲרָבָן נִתְּגַלָּה אוֹר הַזֹּהַר לְהִגָּן עַל הַדוֹרוֹת, וְשִׂאֵם נִזְכָּה לְעַסֵּק בְּסִתְרֵי תוֹרָה כְּדַת מַה לַעֲשׂוֹת, בְּזִכּוֹת זֶה תִּפְרַס יְשׁוּעַת יִשְׂרָאֵל.

(חיד"א מערכת גדולים א' רי"ט)

סדר הלימוד ליום כט אב [יום 324 בשנה]

דַּרְךְ כּוֹכֵב מֵיַעֲקֹב. רַבִּי רַבִּי, כִּמָּה נִסְתָּרוֹת כְּלוּלִים כָּאֵן. פֶּתַח וְאָמַר, (בראשית ב) וַיִּפֹּל ה' אֱלֹהִים תַּרְדֵּמָה עַל הָאָדָם וַיִּישָׁן. כְּשֶׁבְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּרָא אוֹתוֹ דּוּ פְרָצוּפִים, וְהָיוּ מִחִבְרִים יַחַד בְּלִי פְרוּד. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁכָתוּב (שם ה) זָכַר וּנְקָבָה בְּרָאִים, בְּלִי פְרוּד, וְלֹא כְתוּב בְּרָאוּ, אֶלָּא בְרָאִים.

בֵּינָן שְׁנֵי בְרָאוּ, הָיוּ יַחַד זֶה עִם זֶה בְּשׂוּהָ. מָה עָשָׂה לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נִסַּר אוֹתוֹ נִסְיָה, וְנִטַּל מִמֶּנּוּ אֶת הַנְּקָבָה, וְהִתְקִין אוֹתָהּ בְּכִמָּה תְּקוּנִים, וְקָשַׁט אוֹתָהּ בְּכִמָּה קְשׁוּטִים, וְהִלְבִּישׁ אוֹתָהּ בְּכִמָּה לְבוּשִׁים.

בְּאִיזָה מְקוֹם? בְּגֵן עֵדֶן הִתְקִין אוֹתָהּ. כִּמָּה קְשׁוּטִים קָשַׁט אוֹתָהּ? שְׁבָעִים. וְהֵם שְׁבָעִים פָּנִים לַתּוֹרָה. כִּמָּה תְּקוּנִים תִּקַּן לָהּ? שְׁלֹשָׁה עָשָׂר תְּקוּנִים. הֵם שְׁלֹשׁ עֲשָׂרֵה מִדּוֹת שֶׁהַתּוֹרָה נִדְרָשֶׁת בָּהֶן. כִּמָּה לְבוּשִׁים הִלְבִּישׁ אוֹתָהּ? שְׁשֵׁה לְבוּשִׁים. וְהֵם שְׁשֵׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, בְּשֵׁשׁ פָּנִים.

כִּי הַתְּקוּנִים הִלְלוּ, וְכָל הַקְּשׁוּטִים הִלְלוּ, וְכָל הַלְבוּשִׁים הִלְלוּ, עָשָׂה לָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁם בְּגֵן עֵדֶן, וְאַחַר כֵּן (בראשית ב) וַיְבִיאָהּ אֶל הָאָדָם. וְאָדָם הֵיכָן הָיָה? בְּמִקּוֹם הַנְּקָדָה שֶׁל צִיּוֹן, שֵׁשׁ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשָּׁם נִטַּל אוֹתָם וְהִכְנִיסָם לְגֵן עֵדֶן, וַיְבַרֵךְ אוֹתָם בְּרֶכֶת חֲתָנִים.

וְזֶה סוּד (במדבר כד) דַּרְךְ כּוֹכֵב מֵיַעֲקֹב. דַּרְךְ וְקָשַׁט וְתִקַּן אוֹתוֹ הַכּוֹכֵב שְׁנִטַּל מֵיַעֲקֹב. שְׁמִשּׁוֹם כֵּן, בְּשִׁבְלָה יִתְגַּלֶּה מִי שִׁיתְגַּלֶּה. מִשּׁוּם שֶׁעַל זֶה הָיָה בָּא אֵלֶיהָ, וְנִמְשַׁךְ מִמַּעַלָּה לְמַטָּה. וְקָם שִׁבְט מִיִּשְׂרָאֵל - זֶה עֵץ הַחַיִּים. וְקָם, כִּמוֹ שְׁנֵי אָמַר (שם ו) וְהִקְמַתִּי אֶת בְּרִיתִי.

וּבְשׂוּהָ יְהִיָּה - וּמִחֵץ פְּאֵתִי מוֹאֵב וְגו'. כָּל אוֹתָם הַצְּדִדִים שְׁנֵי חֲזוּיִם בְּעֵץ הַתְּחִתּוֹן, יַעֲבְרוּ וַיּוֹסְרוּ מִמֶּנּוּ. וְאִז, (שם ב) וַיֹּאמֶר הָאָדָם זֹאת הִפַּעַם. זֶה זְמַן הַעֲדוּנִים וְהַעֲנוּגִים לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ יַחַד, וְלֹא כִשְׂאָר הַפַּעַמִּים שֶׁהַצַּד הָרַע נֶאֱחָז בֵּינֵינוּ. אֲבָל כַּעַת אֵין בְּלָבוֹל שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר עִמָּנוּ, אֶלָּא עֲצָם מַעֲצָמִי, וְלֹא שְׁתוּף אַחַר שֶׁל רַע.

עֲצָם מַעֲצָמִי - אוֹר הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְאִירָה מִמֶּשׁ. וּבְשׂוּר מִבְּשָׂרִי - מִלְבוּשׁ מֵאוֹתוֹ מִלְבוּשׁ שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הָאוֹר הָעֲלִיּוֹן שְׁלִי. לְזֹאת

יִקְרָא אִשָּׁה - בְּשִׁלְטוֹן עֲלִיּוֹן עַל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁלֹּא תִסּוּר לְעוֹלָם. אָז
(דניאל ב) תִּדְק וְתִסֹּף כָּל אֵלוֹ הַמַּלְכִּיּוֹת, וְהִיא תִקּוּם לְעוֹלָמִים.

אֲרָאָנוּ וְלֹא עֲתָה - הִרְאִיָּה הַזֶּה שְׂאֲנֵי רוּאָה, עֲתִיד אֲנִי לְרֹאוֹתוֹ
וְלִהְתְּקָרֵב יַחַד. וְלֹא עֲתָה - בְּגִלוֹת בְּכָל, בְּאוֹתוֹ הַבֵּית שֶׁבָנוּ
עוֹלֵי גוֹלָה. אֲשׁוּרָנוּ - אֲנִי עֲתִיד לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ פָּנִים בְּפָנִים. וְלֹא קָרוֹב
- אֲלֵא בְּאוֹתוֹ הַבֵּית הָאֲחֵרוֹן. שֶׁבֵּין זֶה וּבֵין זֶה לֹא הָיָה נַחַת, וְלֹא
קָרְבָה וְאַחֲדוּת כְּרֹאוֹי.

אִי רַבִּי אִי רַבִּי, כַּמָּה קֶשֶׁה הַדְּבָר, כַּמָּה אַרְךְ הַזְּמַן, כַּמָּה צָרוֹת עַל
צָרוֹת מְזַמְנִים לְשׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת, וְכַמָּה חִיּוֹת יִשְׁלֹטוּ,
וְכַמָּה יִשְׂאָגוּ לְטָרֵף טָרֵף שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּכָל זְמַן וְזַמַּן עַד סוֹף הַיָּמִים.
לְסוֹף הַיָּמִים, כַּפִּי שְׁעָה שֶׁל יוֹם, בְּזַמַּן שֶׁזֹּרַח הַשֶּׁמֶשׁ, מִהַיּוֹם הַשְּׁשִׁי,
בְּשַׁעַה שֶׁיִּזְדַּמְנוּ לְפִי מִגִּין הַשָּׁנִים שֶׁל יוֹבֵל וְשִׁמְטָה יַחַד, שֶׁהוּא
רַע"ד מִהַיּוֹם הַשְּׁשִׁי. עֲתִיד קוֹל אֶחָד לְהִתְעוֹרֵר מֵרוּם רוּמֵי הָרְקִיעִים,
קוֹל עֶצוֹב בְּמִרְירוֹת, מֵה שֶׁלֹּא הָיָה כֶּךָ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאוּ הָעוֹלָמוֹת.

וְהַקוֹל הַהוּא יִהְיֶה דֶק, בְּחֹשָׁאֵי, בְּמִרְירוֹת וְעֶצְבוֹת, יוֹרֵד וְעוֹלָה,
עוֹלָה וְיוֹרֵד, וְכֵן אוֹמֵר: אֵילַת אֲהָבִים הָיִית לִי מִיָּמִים
הַרְאוֹנוּ וְנִשְׁכַּחַת מִמֶּנִּי. אֲהָבוֹת קִיּוּמוֹת הָיוּ לִי עִמָּה. אֲנִי נִזְכָּר
שְׁחוֹתִם דְּיוֹקְנָה הָיָה חֲתוּם עַל לְבִי, וְהָיָה חֲתוּם עַל זְרוּעֵי, וְהָיָה
חֲזָקָה בְּתוֹכִי אֲהָבָתָה, וְרִשְׁפִי שֶׁלֹּהֲבָתָה בּוֹעֲרִים בְּתוֹכִי.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה צוּעַק שֶׁלֹּשׁ צְעָקוֹת זֶה אַחַר זֶה, וְיִזְדַּעְזְעוּ הָרְקִיעִים,
וְיִזְדַּעְזְעוּ כָּל הָעוֹלָמִים, עַד שֶׁיִּשְׁמְעוּ שֶׁלֹּשָׁה קוֹלוֹת לְתוֹךְ
דָּג הַתַּנִּין, וְיִבְרַח אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף פְּרָסוֹת לְתוֹךְ דָּג אֶחָד שֶׁל הַיָּם.
וְשֵׁם יוֹשִׁיט מְצוּדוֹת וְיִפְרֹשׁ רִשְׁתוֹת, וְיִמְשֹׁךְ אוֹתוֹ מִן הַיָּם, וְיִכְנִס
אוֹתוֹ לְתוֹךְ יִשְׁבַּת הָרְקִיעַ, וְיִירָאוּ מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָן הַקְּשִׁיּוֹת וְכָל אוֹתָן
הַמְּחַלְלוֹקוֹת שֶׁהִקְשׁוּ שֵׁם, וְיִהְיֶה תְּפוּס שֵׁם מֵאָה וְחֲמִשִּׁים יוֹם.

וְאוֹתוֹ זְמַן יִכְנַס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכָל בְּנֵי
יִשְׁרָאֵל, וְהוּא מַעַל כָּלֵם, וּמְבִיאִים לְפָנָיו אוֹתוֹ תַּנִּין, וְיִקְשֹׁר
שֶׁלֹּשָׁה קְשָׁרִים בְּצוּאָרוֹ, וְיִטְלוּ אוֹתָם שְׁלֹשֶׁת הָאוֹהָבִים, וְיִחְזִירוּהוּ
לְמָקוֹם שֶׁהָיָה תְּפוּס שֵׁם. וְאוֹתָם הָאוֹהָבִים יִכְנָסוּ לְהִיכָל אֶחָד שֶׁנִּקְרָא
אֲהָבָה, וְיִהְיוּ גְנוּזִים שָׁם.

וְנִשְׁבַּע לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְכָל אוֹתָם הַצְּבָאוֹת, וְלִשְׁתֵּי
הַיִּשְׁבּוֹת, לְלַכֵּת כָּלֵם וְלִשְׁמַע אֶת קוֹל הָאֲהוּבָה, שֶׁהוּא

מתאנה לשמע קולה עמם. באותה שעה יתעוררו על העם הקדוש צרות אלו על אלו, בדחק רב, והם צועקים צעקה אחר צעקה, דמעות אחר דמעות, ויעוררו אותה, והיא משמיעה קול על בניה.

והקדוש ברוך הוא קורא ואומר: זוהי אילתי, חברתי, יונתי, שלמתי היושבת בגנים, שלא היתה יושבת אלא בסתר המדרגה הפנימית, כמו שנאמר (תהלים מא) כל כבודה בת מלך פנימה. וכעת בגנים, בחצפה, כאם שהלכה אחר בנה בשוקים וברחובות הקריה מפחד שלא יזיקו לו.

אילתי חברתי ראי, הרי כל החברים של שתי הישיבות כאן, החברים שהם בני הישיבות מקשיבים לקולך השמיעני, שתשוקתי לשמע לקולך.

כמה פעמים שלא שמעתי את קולך ולא ידעתי אותך, אז היה כל העולם בערבוביה, עמים בעמים, אמות באמות. ומי שלא נראה למלך, יביאו אותו לשלט. ויביאו עמו עמים זרים, ולשונות אחרים, שלא מכירים הדין ולא נימוסי המלכות. וכמה קרבות יחשבו לעשות.

ותוך שפה רפה ודבור רך יעשה כרצונו וישלט. ויחשב כמה מחשבות להרע. ועל העם היחיד יעשה נהגים רעים. אז תהיה צרה על צרה על אותו העם היחיד. באותו הזמן יתחזק הקדוש ברוך הוא, ויפיס את אילתו בכמה פיוסים, ויחזיק בה, ויקימה מן העפר, הוא ולא אחר. ושתי ישיבות ישארו עמה.

שלישה מלכים ישארו, ויתעוררו בשלשה צדדי העולם על העם הזה. ואותו המלך שהיה שולט בפה רך, ישלט ברגז רב וזעף ותקף על העם הקדוש.

ובחדש השלישי, בארבעה לחדש, בתשע שעות וחצי, ילכו כל בני הישיבה עם האילת לתוך קבר הרועה, נאמן הבית, ותתן עליו שלשה קולות. בשעה שהשמש תכנס מן העולם, וקברו פתח, וירצו בני הישיבה להכנס לשם, ולא תנתן להם רשות, ויעלו כלם למקומם. והיא תכנס, ומתוכו יצא מה שיצא. ותמצא את משה יושב ועוסק, ונר דולק לפניו, וכמה ריחות ובשמים סביבו.

ביון שרואה אותה נכנסת, יקום ויתחברו יחד זה עם זה, וקולות יתעוררו ברום רומי הרקיעים, והקדוש ברוך הוא ישמע, ויכנס

לתוך היכל האהבה, ויטל משם שלשה אוהבים, ויפתח להם מערתו. אז יתעורר המשיח בלילה ההוא וימצא שם עם, ויחזרו על סודות התורה בכל אותו הלילה במערת משה.

ובשעורה עמוד הבקר, יגנוז המשיח, וישארו משה ושכינה ביום ההוא, כיום השבועות. ועולה השכינה על אותו הקר, ותשמיע שלשה קולות, אחד כנגד אברהם ואחד כנגד יצחק, ואחד כנגד משה ויעקב. זהו שכתוב (ישעיה מ) על הר גבה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך וגו', הרימי אל תיראי אמרי וכו'.

הרימי, הרימי - זו תרועה ותקיעה ותרועה כאחת. הרימי - זו תרועה. הרימי אל תיראי - תקיעה. אמרי - הנה תרועה תקיעה ותרועה כאחת. וזה נקרא שופר תרועה, שופר מאותה התרועה שלמעלה.

שופר קטן, משום שיש אחר שנקרא שופר גדול. שופר קטן זה נקרא שופר הולך תוך תנועת המאור. זהו שכתוב (שמות יט) ויהי קול השפר הולך. משום שאחר הוא שופר גנוז וטמיר, ולא הולך. אבל זה הקטן, הוא כאן ביום השבועות, וזהו שמתעורר ביום של התורה, ביום השבועות.

בהתעוררות השופר הזה, שמתעורר בתרועה ותקיעה ותרועה, יתעוררו האבות מתוך המערה, ויתעלו ברוח, ויבאו אליה. ומאותו הקול כמה רשעים בארץ הקדושה ימותו, ויסתלקו מן העולם. באותו היום עולות התפלות של ישראל בכל מקום, שהם לפני המלך הקדוש. והאבות יבאו יחד, ויהיו באותו הקר. ומשה עולה עם, ושם יסתכל באבות, והם בו, וכלם יכנסו למערת משה. והמשיח יתעורר אליהם, ויתחברו כלם ביום הזה.

וביום הזה יתעוררו עשרה שבטים לערך מלחמות לארבעת צדדי העולם, יחד עם המשיח שנמשח עליהם, ויקבל משיחה על יד כהן צדק אחד, ושבעה רועים נאמנים עמו.

והמשיח הזה הוא משבט אפרים, ומזרעו של ירבעם בן נבט היה בנו של אביה, שמת בעלומיו, והיום ההוא שמת, נולד לו בן, ונטל מבית ירבעם למדבר. ולשם נטלוהו מאה ושבעים גבורים, כלם צדיקים משבט אפרים, שלא נמצאו בחטא ירבעם.

וּמִבְּנֵי הַזֶּה אָבִיָּה יֵצֵא הַמְּשִׁיחַ הַזֶּה. וְעַל זֶה כָּתוּב (מ"א יד) וְסָפְדוּ לוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ אוֹתוֹ. נִסְתְּמָה הַנְּבוּאָה הַזֹּאת לְשַׁעֲתָהּ, וְנִבְּוָאָה לְעֵתִיד - (שם) כִּי זֶה לְבָדוֹ יָבֹא לְיָרְבֵּעַם אֵל קָבֵר יַעֲזֹב נִמְצָא בּוֹ דְּבַר טוֹב אֵל ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרְבֵּעַם. זֶה הַמְּשִׁיחַ הַזֶּה, שֶׁהוּא דְּבַר טוֹב אֵל ה'.

בֵּינָן שִׁידְעוּ הָאֲבוֹת שֶׁצִּוְּהָ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אֵילָתוֹ וְאֶת עַמּוֹ, כַּמָּה שְׂמִחָה עַל שְׂמִחָה בְּיוֹם הַזֶּה. בְּאֶרֶץ הַצִּפּוֹן מְלָכוֹת תִּימָן, כַּמָּה צְרוֹת עַל צְרוֹת יִתְעוֹרְרוּ בְּיוֹם הַזֶּה עַל עַם יִשְׂרָאֵל, וְתִתְקַבַּל תְּפִלָּתָם בְּרִצּוֹן. וּבְעֶרְבַּ הַיּוֹם הַזֶּה תִּחְזֹר שְׂכִינָה לְתוֹךְ בֵּיתָהּ, וּמְשִׁיחַ לְמַקוֹמוֹ, וְהָאֲבוֹת לְתוֹךְ הַמְּעָרָה שְׁלֵהֶם.

הַשְּׂכִינָה תֵּלֵךְ וְתִחְזֹר לְמִשְׁהָ שְׁבָעִים יָמִים. לְסוֹף שְׁבָעִים יָמִים עוֹלָה נֹאקֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, שִׁיְהִיו מְצִיקִים לָהֶם בְּכָל צְדָדֵי הָעוֹלָם. וְכַנְסֶת אַחַת לְצַד דְּרוֹם תֹּאבֵד וְתִתְחַרַּב, וְחִמְשָׁה צְדִיקֵי אֲמַת יִהְיֶה בֵּינֵיהֶם.

וְאָז, לְסוֹף שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם יָמִים שִׁיְהַרְגוּ אֶת הַכְּנֶסֶת הַהִיא, יִלְבַּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קְנָאָה לְאוֹתוֹ שׁוֹפָר קָטָן, וְאוֹתוֹ מְשִׁיחַ בֶּן אֲפָרַיִם יִפְרֹשׁ פְּרִישָׁה כְּמוֹ שׁוֹר אֶחָד שֶׁקָּרְנָיו עוֹלִים כְּקָרְנֵי רֹאֵם.

וְאוֹתוֹ שׁוֹפָר קָטָן יִתְקַע תְּרוּעָה תְּקִיעָה וְתְרוּעָה, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּרֹאשׁ הַהָר כְּמוֹ מְקָדָם, אֲזַי נּוֹסְעִים הַדְּגָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּשִׁיחַ, וְיִפֹּל רַעַשׁ עַל הָעוֹלָם בְּאוֹתָם קוֹלוֹת הַשׁוֹפָר. וְכָל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם יִשְׁמְעוּ וְיִרְאוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה יח) כָּל יֹשְׁבֵי תֵבֵל וְשִׁכְנֵי אֶרֶץ כְּנַשְׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמְעוּ.

וְאָז יִתְבַּעְרוּ הַגְּלוּלִים מִהָאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְשִׁלְשָׁה קְרָבוֹת יַעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם הַמְּשִׁיחַ הַזֶּה, וְהֵם יָבֹאוּ וְיִשְׁתַּחֲווּ לְרַבּוֹן הָעוֹלָם בְּהַר הַקְּדֹשׁ בִּירוּשָׁלַיִם. וְאֵלּוֹ הַקְּרָבוֹת יִהְיוּ בְּאֶלֶף הַשָּׁשִׁי.

וּבַחֲדָשׁ חֲשׂוֹן יִפְלוּ שׁוֹנְאֵיהֶם, וְיַעֲבְרוּ כָּל אוֹתָם גְּלוּלִים שִׁישְׁאָרוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה. וּמִשָּׁם יֵלְכוּ וְיַעֲזוּרְרוּ קְרָבוֹת עַל הָעוֹלָם. וּבַעוֹד שֶׁהֵם יַעֲרְכוּ קְרָבוֹת עִם כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, יִתְכַנְסוּ בְּנֵי אָדוּם עַל הָאֶרֶץ הַקְּדוֹשָׁה, וְיִתְפַּסּוּ אוֹתָהּ, וְיִשְׁלְטוּ עָלֶיהָ שְׁנַיִם עָשָׂר יָרְחִים.

לְסוֹף שְׁנַיִם עָשָׂר יָרְחִים יִתְגַּעַשׁ וְיִרְעַשׁ כָּל הָעוֹלָם. וּבֵינָן הַזְּמַנִּים הֵלְלוּ הַשְּׂכִינָה תֵּלֵךְ וְתִחְזֹר לְגַבֵּי הַמְּעָרָה שֶׁל מִשְׁהָ. יִטְמָן

המלך המשיח תשעה חודשים, כירחי היולדת. ואותם תשעה ירחים, כמה צירים וחבלים יטל על עצמו.

ובינתים הקדוש ברוך הוא יגדיל צערו, ויכנס לתוך השבילים של אילן אחד, שיש לו אילן קדוש גדול ותקיף. ושם בשבעים ענפים יטל המדות של האלכסונים, ויטל את שבעים הממנים שמקיפים את שבעים ענפי האילן, תוך אותם האוכלוסים מדות האלכסונים, וימצאו אסורים במשקל אחד של מדה וחצי. אז יוריד אותם מכל ענף וענף.

וכמה ענפים קטנים ושלא קטנים ישברו בהורדתם משם, משום שנאחזים תוך הענפים, ובהורדתם ישברו. ואז כמה גדולים מהעם הקדוש ישברו בין רגלי שאר העמים. וכל אותם הממנים יעברו אותם בתוך נהר דינור, ויעברו משלטונם.

ובין כך יהיו למשיח צירים וחבלים כיולדה. ועל הזמן ההוא כתוב, (תהלים כ) 'ענף ה' ביום צרה. שאותם תשעה פסוקים, כירחי היולדה. ושבעים תבות, שהרי לשבעים שנים באלף הששי יוליד וישלט על כל העולם. ומשום כך באותם תשעה ירחים יראו בכל לילה, מחצות ואילך, רכב אש וסוסי אש מחוץ לרקיע, עורכים קרבות אלו באלו, עד שיאיר הבקר.

אחר שיעברו אותם תשעה ירחים, אז הקדוש ברוך הוא יעיר את המשיח הזה, ויוציא אותו מגן העדן. והיום ההוא שיצא, ידעו על כל העולם, שיחשבו כל בני העולם שימותו.

ועל היום ההוא כתוב, (ישעיה ב) ובאו במערות צרים ובמחלות עפר מפני פחד ה'. זו השכינה, שתרום מאותו זמן ואילך, ומשיח עמה. ומהדר גאווה - זה משיח - בקומו לערץ הארץ. אז (שם יא) ואסף נדחי ישראל ונפצות יהודה יקבץ וגו'. זה בששים שנה של האלף הששי, וילכו אחר שיעשה להם הקדוש ברוך הוא כמה נסים.

פרשת מטות (דף רנט ע"א - דף רנט ע"ב)

ובל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר (במדבר לא). שם שנינו, אמר רבי יהודה, אין העולם מתנהג אלא בשני גונים שבאו מצד האשה, שנמצאה חכמת לב. זהו שכתוב (שמות לה) וכל אשה חכמת

לב בְּיָדֶיהָ טוֹב וַיָּבִיאוּ מִטּוֹה אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגָמָן. וּמָה הִבִּיאוּ?
אֶת הַתְּכֵלֶת וְאֶת הָאֲרָגָמָן, הַגְּוֹנִים שְׁכֹלֵלִים בְּתוֹךְ הַגְּוֹנִים.

זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי לא) דְּרָשָׁה צָמֵר וּפְשָׁתִים וַתַּעַשׂ בְּחִפְזָא כְּפִיָּהּ. וְכָתוֹב
בְּיָדֶיהָ טוֹב. מָה טוֹב? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, טוֹב בְּדִין, טוֹב בְּרַחֲמִים.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה נִקְרָאָה אִשָּׁה? אָמַר לוֹ, שְׁכֹלֹלָה בְּדִין וְכֹלֹלָה
בְּרַחֲמִים. בָּא וּרְאֵה שְׁאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל אִשָּׁה נִקְרָאת בְּדִין, עַד
שְׁטוּעָמַת טַעַם הֶרְחַמִּים. שְׁלֵמְדָנוּ, מִצַּד שֶׁל הָאִישׁ בָּא הַלְבָן, וּמִצַּד
הָאִשָּׁה בָּא הָאָדָם. טַעַם אִשָּׁה מַלְבֵּן, הַלְבָן עֲדִיף.

וּבֵא רְאֵה, לָמָּה אֲסוּרוֹת נָשׁוֹת שְׂאֵר עַמִּים שִׁיּוּדְעוֹת מִשְׁכָּב זָכָר?
מִשּׁוּם שְׁשָׁנִינוּ, יֵשׁ יָמִין וְיֵשׁ שְׂמָאל, יִשְׂרָאֵל וְשְׂאֵר הָעַמִּים, גֵּן
עֵדֶן וְגִיְהֵנִם, הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא. יִשְׂרָאֵל כְּנֶגֶד הֶרְחַמִּים, וְשְׂאֵר
הָעַמִּים כְּנֶגֶד הַדִּין. וְשָׁנִינוּ, אִשָּׁה שֹׁטְעָמָה טַעַם הֶרְחַמִּים, הֶרְחַמִּים
מִנְצָחִים. אִשָּׁה שְׁטוּעָמַת טַעַם הַדִּין, הַדִּין בְּדִין נִדְבָק. וְעֲלִיָּהֶם נִקְרָא
(ישעיה נו) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נֶפֶשׁ לֹא יִדְעוּ שְׁבָעָה.

וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, הַנִּבְעָלֶת לַגּוֹי, קְשׁוּרָה בּוֹ כְּכֹלֵב. מָה הַכְּלָב תִּקְיָף
בְּרוּחוֹ, חֲצוּפָא - אֵף כָּאֵן דִּין בְּדִין תִּקְיָף, חֲצוּפָה בְּכֹל.

בְּתוֹלָה הַנִּבְעָלֶת לְיִשְׂרָאֵל, שָׁנִינוּ, כְּתוֹב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה'
אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנִשְׁמַת
יִשְׂרָאֵל בָּאָה מְרוּחַ אֱלֹהִים חַיִּים, שְׁכָתוֹב (ישעיה נז) כִּי רוּחַ מְלָפְנֵי
יַעֲטוּף. מִמִּשְׁמַע שְׁכָתוֹב מְלָפְנֵי. וּמִשּׁוּם כֶּךָ, אִשָּׁה שֶׁהִיא בְּתוֹלָה,
שְׁלֹא נִדְבָקָה בְּדִין הַקָּשָׁה שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים, וְנִדְבָקָה בְּיִשְׂרָאֵל -
הֶרְחַמִּים מִנְצָחִים, וְהִיא כְּשָׂרָה.

וּבֵא רְאֵה, כְּתוֹב (תהלים פט) כִּי אִמְרַתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה. מָה זֶה חֶסֶד?
הוּא אֶחָד מֵהַכְּתָרִים הָעֲלִיוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ. שְׁנִשְׁמַת יִשְׂרָאֵל קָרָא
לָהּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶסֶד עַל תְּנַאי שֶׁתִּבְנֶה, וְלֹא יִכְלָה חֶסֶד מִן
הָעוֹלָם, מִמִּשְׁמַע שְׁכָתוֹב יִבְנֶה.

מִשּׁוּם כֶּךָ שָׁנִינוּ, מִי שֶׁמְכַלָּה חֶסֶד מִן הָעוֹלָם, יִכְלָה הוּא לְעוֹלָם
הַבָּא. וְעַל זֶה כְּתוֹב (דברים כה) לֹא תִהְיֶה אִשְׁתְּ הֵמֶת הַחוּצָה,
כְּדִי לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִם הֵמֶת, וְנַעֲשֶׂה הַבְּנִין, שְׁכָתוֹב עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה.

פָּרִשֶׁת וְאַתְחַנֵּן - מֵאֲמַר קו הַמִּדָּה. (דף סט ע"ב - דף עא ע"א)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַד הֵכָא לֹא הוּוּ חֲבַרְיָא יְדַעֵי רְזָא דְגוּ יַחֲוּדָא. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל קְרָאִין דְּאוּרְיִיתָא רְזִין סְתִימִין עֵילָאִין אֵינוּן, וְהָאִי קְרָא מָאִי אִיהוּ.

פָּתַח וְאָמַר, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הָאִי קְרָא, אָף עַל גַּב דְּכַמָּה סְטָרִין דְּרִישְׁנָא בֵּיהּ, רְזָא דְּיַחֲוּדָא דְּבֵיהּ סְתִימָא מְעַיְינִין, לְבָא אָטִים הוּא מְנִיָּה, דְּכַמָּה חֲפִימִין טְרִישִׁין דְּלְבָא לְעָאן, וְלֹא יְדַעִין, וְלֹא אֲדַבְּקִין. סְתִים מְחִיזוּ עֵינֵיהוֹן, וּמְסוּכְלָתְנוּ לְבֵיהוֹן. תָּא חֲזִי, בְּרְזָא דְּיַחֲוּדָא אַתּוּן טְמִירִין, שׁוּרִין וְתִיבִין גְּלִיפִין בְּקִיּוּמֵיהוּ.

שְׁמַע, שְׁמָא דְּרְזָא דְּיַחֲוּדָא, גּו טְמִירָא עֵילָאָה סְתִים, וְגִלְיָא גּו גְּלִיפִי טְמִירִין, לְסַלְקָא בְּדַרְגוּי לְאַשְׁתַּלְמָא לְעֵילָא. שְׁמַע, בֵּיהּ תְּלִיָּא ש"ם, בֵּיהּ תְּלִיָּא שְׁמִיעָה. ש"ם, כְּמָה דַּאתָּ אָמַר (ש"ב ו ב) אֲשֶׁר נִקְרָא ש"ם. ע', אֲשַׁגְּחֻתָּא דְּרִישׁ שְׁתָּא וְעַד סִיפָּא שְׁתָּא.

ע' טוֹבָה לְאַסְתַּכְּלָא בֵּיהּ. בְּגִין דְּאִית עֵין טוֹבָה וְעֵין רְעָה. עֵין טוֹבָה, מְסַטְרָא דִּימִנָּא. עֵין רְעָה מְסַטְרָא דְּשְׁמָלָא. עֵין טוֹבָה, הֵינּוּ רְזָא דְּרִישִׁים בֵּיהּ יִשְׂרָאֵל, דְּכַתִּיב שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, יִשְׂרָאֵל סְבָא. וְאוּקְמוּהָ, דְּהֵכָא יִשְׂרָאֵל סְבָא.

וּמֵאֵן דְּאָמַר יִשְׂרָאֵל זּוּטָא, כֹּלָא חַד. יִשְׂרָאֵל זּוּטָא שְׁפִיר, דְּעֵין סְמִיךְ בֵּיהּ. וּמֵאֵן אִיהוּ. דְּכַתִּיב לֹא יִגְרַע מִצְדִּיק עֵינָיו. וְדָא ו' זַעֲרָא. ו' עֵילָאָה, ו' זַעֲרָא כֹלָא חַד. ו' זַעֲרָא, מְבוּעָא דְּכִירָא דְּלֹא אֲפִסִּיק מְנִיָּה לְעֵלְמִין.

עַד הֵכָא אַתְפָּרְשׁוּ אוּרְחִין גְּלִיפִין בְּרְזָא דָּא. מְכָאן וְלַהֲלָאָה, רְזִין דְּרְזִין דְּיַחֲוּדָא שְׁלִים, כְּדָקָא חֲזִי שִׁיעוּרָא דְּלִיָּה שִׁיעוּרָא לְמִיעֵבַד מְדִידִין וְשִׁיעוּרִין לְסְטָרִין כְּלָהוּ.

יְהוּה אֱלֹהֵינוּ יְהוּה. רְזָא דְּאַרְבִּיסַר אַתּוּן. תְּלַת שְׁמֵהֶן פְּנִימָאִין, כְּלָלָא דְּכֹלָא. רְזָא חֲדָא, עֵילָא אֲמַצְעִיתָא וְתַתָּא. הֵכָא כְּלָלָא דְּכָל סְטָרִין, מְאַתַר דְּלִית בֵּיהּ שִׁיעוּרָא דְּאַקְרִי אֵין סוּף, עַד סִיפֵי סְטָרָא בְּתַרְאָה תַתָּאָה לְכָל דְּרַגְיָן.

חַד לְעֵילָא, אַתַּר דְּשִׁירוּתָא, דְּמַתְמָן נְפִיקִין שְׁבִילִין לְכָל סְטָרִין. חַד בְּאֲמַצְעִיתָא רְזָא דְּמִשָּׁה אַכְלִיל גְּרַמִּיָּה בֵּיהּ בְּגוּ אַבְרָהָם וַיִּצְחָק. חַד כְּלָלָא דְּדוּד מְלָכָא. תִּיקוּנָא וְסַמְכָא חַד לְכֹלְהוּ.

וְכַד מִתְחַבְּרֵן אֲתוֹן דְּמַהִימְנוּתָא, אֲתַגְלִיֵּין בְּחַבּוּרָא וְקִישׁוּרָא דְכָלְא. תְּרִין עֲלָמִין, עֵילָאָה וְתַתָּאָה. עֵילָאָה סְלָקָא עַד דְּלִית שְׁיַעוּרָא (דף ע"א) וְאִין סוּף. תַּתָּאָה נְחַתָּא. בְּשַׁעוּרָא עַד סוּף דְּכָל דְּרַגִּין.

עֲלָמָא עֵילָאָה דְּמִתְקַשְׂרָא וְסְלָקָא עַד אִין סוּף, פְּלִיג אֲתוּוֹי בְּדַרְגוּוֹי, שְׁבַע אֲתוּוֹן, יְהוּ"ה אֱלֹהִים. עַד כְּאֵן רְזָא דְעֲלָמָא עֵילָאָה, דְּמִתְקַשְׂרָא וְסְלָקָא עַד אִין סוּף, וְאֲתַפְּלִיג בְּאֲתוּוֹי שְׁבַע. עֲלָמָא תַּתָּאָה, דְּמִתְקַשְׂרָא בֵּיהּ, וְנַחַתָּא עַד סוּף דְּכָל דְּרַגִּין, פְּלִיג אֲתוּוֹי בְּדַרְגוּוֹי שְׁבַע אֲתוּוֹן, יְנָו יְהוּ"ה. תְּלַת אֲתוּוֹן עֵילָאִין, בְּאַרְבַּע אֲלִין, רְזָא חָדָא, חַבּוּרָא וְקִישׁוּרָא חָדָא, דְּלִית בְּהוּ פִירוּדָא. וּבְגִין כֶּף לְאַרְבִּיסוּר אֲתוּוֹן שְׁבַעָה וְשְׁבַעָה, וְכָלְא חָד.

אַחַד, וְאוּקְמוּהָ דְלִי"ת עֵילָאָה וְרַב עַל שְׁאָר אֲתוּוֹן. וְכֵן רִי"ש דְּאֵל אַחַר. לְאַשְׁתַּמוּדְעָא, דְּלֵא לְאַחְלָפָא רְזָא קְדִישָׁא עֵילָאָה, וְלֵאכְלָלָא סְטָרָא אַחְרָא בְּהַדִּיהָ.

סִימָן עֵי"ן דְּלִי"ת דְּאִינוּן רַבְרַבִּין, ע"ד, לְאַסְהָדָא סְהַדוּתָא דְרַזִּי דְרַזִּין, לְאַפְקָא מִשְׁחַתָּא חָדָא, לְמַשִּׁיחוּ דְרַזָּא דְמַהִימְנוּתָא. וּמֵאֵן דִּידַע רְזָא דָא, יָדַע רְזָא דְמֵאֲרִיָּה וְאַחְסִין תְּרִין עֲלָמִין, עֲלָמָא דָא וְעֲלָמָא דְאַתִּי. וּמִשְׁחַתָּא אַקְרִי קוּ הַמְדָּה.

וְדָא אֲתִיָּהִיב לְחַכְמִי עֲלִיוֹנִים קְדִישִׁין, דִּידַעִין רְזָא דְמֵאֲרִיָּהוּן וּמִשְׁתַּדְּלִי בִיקְרִיָּה. וְלֵא אֲתִיָּהִיב לְחַיִּיבֵי עֲלָמָא, דְּלֵא יָדַעִי וְלֵא חַיִּישֵׁי לִיקְרָא דְמֵאֲרִיָּהוּן. וְאִינוּן זְכָאֵי קְשׁוּט דִּי בְהוּ רְזָא דְמַהִימְנוּתָא עֵילָאָה, לְהוּ אֲתִיָּהִיב לְמַנְדַּע וְלֵאסְתַּכְּלָא, בְּגִין דְּלֵא סְטָאן יְמִינָא וּשְׁמָאֵלָא.

קוּ הַמְדָּה, אוּרְךָ וְרוּחְבָּהּ, קוּ הַמְדָּה, עוּמְקָא וְרוּמָא. קוּ הַמְדָּה, עֵיגוּלָא וְרִיבּוּעָא. בְּתַלְיִסוּר תְּרַעִין קִימָא לְמַנְדַּע. וְאִינוּן שִׁיתָא וְעֶשְׂרִין לְתַרִּין סְטָרִין, כַּד מִתְגַּלְפִי בְּגִילּוּפִיָּהוּ. כְּלָא חָד בְּמִשְׁחַתָּא דָא. קוּ הַמְדָּה סְלָקָא וְנַחַתָּא, אֲתַגְלִיף בְּגִלְפּוּי לְכָל סְטָרִין.

נְהוּרָא דְּלֵא קִימָא בְּנְהוּרָא, גְּלִיף, וְנִפְיָק נְצִיצוּ דְכָל נְצוּצִין, וּבְכַשׁ גּוּ רַעוּא דְרַעוּוֹן, וְאַתְטַמַּר בֵּיהּ, וְלֵא יָדַע.

בְּזַמְנָא דְרַעוּא דָא בְּעָא לְאַתְפַּשְׁטָא, נִפְיָק הָאֵי נְצִיצוּ דְטַמִּיר גּוּ הָאֵי רַעוּתָא, בְּגִין דְאַתְחַזִּי, וְלֵא אֲתַחַזִּי לְאַתְקִימָא כְּגוּוֹנָא דָא.

כד אתפשט רעותא דא, בטש האי נציצו, דאחזי גוון ולא גוון, ועאל
בההוא אתפשטותא, ונפק בגוונוי, וסלקא, וקיימא בסליקו גו
רעותא ואתפשטותא.

במיש רעוא אתפשטותא דיליה, בסתימו דלא אתיידע, ואפיק נהורין
דקיין צלילין כלילין פחדא. כד בעאן לנפקא האי נציצו,
דביה גוונין. בטש בההוא אתפשטותא, ואתדחיק. ומגו דחיקו, נפקין
אינון נהורין דקיין, ואשתמעו פחדא. כדין האי נציצו אחזי בהו
גוונין, ואצטבע פלהו פחדא, חיוור וסומק וירוק ואוכם. ואתעפב ביה
תריסר ירחין. ולבתר אתעקרו מתמן, ואשתילו באתר אחרא.

והאי נציצו, סלקא ונחתא. והאי איקרי בוציצא דקרדינותא. האי
אתקין ובטש בכל נטיען נהורין, ואומר לו גדל. כדין
אפיק מבויעין ההוא אתפשטותא עילאה קדמאה, ואשקי ונהיר
לכלהו, ואתרביאו.

בהאי בוציצא דקרדינותא, נהיר מאן דנהיר, וסלקא ונחתא,
ואתפשט לכל סטריין, וכדין איקרי קו המדה. וקיימא
משחתא לעילא ותתא. קו המדה בוציצא דקרדינותא סתימא דכל
סתימן, משחתא נהירא דאתקין שפירו לכלא. ההוא שפירו דנפיק
מפשיטו קדמאה, איהו אתקין לון. ביה קיימין למשחתא לעילא
ותתא. מאן דזכי בהאי, וידע ביה, זכה למנדע בחכמתא דמאריה,
זכאה חולקיה בהאי עלמא ובעלמא דאתי.

דא משחתא לרזא דמהימנותא, קו המדה אורכא ופותיא בשיעורא.
עומקא ורומא בשיעורא. עיגולא ורבוועא בשיעורא. כלא סחרא
משחתא חדא. כל נהורין, וכל רזין, לא סלקין, ולא נחתין, ולא
מתפשטין, אלא במשחתא דא. בר לעילא לעילא, דלית שיעורא, ולא
קיימא בהאי לאסתכלא ולמנדע.

פל שיעורין וכל משחתין הוא כליל לון, וכולא אתכליל ביה. קו
המדה, אינון גוונין דאצטבעו ביה, וקיימין ביה, אתפשטו. וכד
אתרביאו, סלקן ומתפשטן לאורכא ולפותיא ועומקא ורומא. ואיהו
סלקא ומדיד לכלא במשחתא חדא. שארי מלעילא מאתר דשארי
שיעורא, עד סוף דרגי מהימנותא.

תרעא קדמאה, שירותא דשארי טמירא דטמירו, והאי נציצו אתרבי
ונציץ, דלא אתגלייא ולא אתידע, עד דמטי לרעוא דרעוין,

ומתמן אתגלייא ולא אתגלייא, עד דקשיר קשרין למשחתא, כגוונא דאיהו מדיד, הכי אתרביאו וסלקן לכל סטר, קשרא דנעין מתמן, ושראן קשרין.

ההוא קשרא קדמאה, תלתא אלפי עלמין קשרין ביה. חד עלמא סלקא לעילא, וחד נחתא לגביה, וחד נחתא לתתא מניה, דאיהו דקיקא מכלהו. בין עלמא ועלמא אלף עלמין. עלמא תתאה מכלהו, ארבייה אלף אמין.

וחמש זרתין אתכלילו בהאי קשרא. והאי קשרא, אורבייה תלתא אלפי עלמין וחמש אצבעאן. פותיה, תלת אלפי עלמין.

וכרא אתקשר בעיגולא. עיגולא דסלקא ונחתא. בעיגולא חדא שית אלפין עלמין לגו מעיגולא חד. והאי קשרא כליל כלא. האי קשרא קדמאה, קיומא נעין מהכא, ואתפשטו קשרין ומדידין.

מהאי קשרא, שארי קו המדה לאתפשטא, מדיד אלף דאיהו עיזקא חדא, ואלף דאיהו עיזקא חדא, לאתאחדא דא בדא. ואלין עיזקן אינון מאתן אלף עלמין, דכסיף בהו קודשא בריך הוא. ואלין עיזקן אתאחדן דא בדא.

בין עיזקא ועיזקא, חמש מאה אלף עלמין. ואלין דפתחי תרעין לכל סטר. בין עלמא ועלמא טפח. עיזקא תננינא, רב מחבירתה במשחתא דקשרא קדמאה דכלא.

מהכא אתפשט לתתא, ומדיד קו המדה תלת זרתין פשיטין בלא קשרא. (ארבא) אתרא דההוא זרת שתין רבוא עלמין.

בהאי זרת אתתקנו שמים, ברזא דשתין רבוא עלמין. וכל עלמא ועלמא כלילא בארבע אלפין עלמין אחרנין. הדא הוא דכתיב, (ישעיה מ"ב) ושמים בזרת תכן. אתפשט ק"ו המדה, ואתתקן במדידו תרין זרתין, ופלגא, ופלג פלגא, בלא קשרא.

כף משחתין אלין דהאי (דף ע"ב) סטרא, דקיימא בקו המדה, משחתא חדא לריבועא כלא, ולאן הכא לעיגולא. ומשחתא דקיימא בק"ו המדה, איקרי משחתא דריבועא. בהאי משחתא קיימא כלא ואתקיים.

עומקא דריבועא דא, חמשין זרתין, לאתפתחא לחמש סטרין. רומא חמש. ועד הכא קיימא משחתא דריבועא. והכא

קִיּוּמָא קְשָׁרָא לְקִיּוּמָא, קְשָׁרָא קְדַמָּאָה, דְּאִיהוּ שִׁירוּתָא דְהָאֵי, אִיהוּ קִיּוּמָא (סִיּוּמָא). קִיּוּמָא קוּ הַמְדָּה בְּמַדִּידוּ דְמִשְׁחָתָא, וְעַד הֵכָא תַרְעָא קְדַמָּאָה לְקִיּוּמָא.

אִשְׁתַּכַּח קוּ הַמְדָּה, בְּמִשְׁחָתָא דָּא דְרִיבּוּעָא בְּכָל סְטְרוּי, שְׁבַע מָאָה אֶלְף עֲלָמִין, וְשִׁבְעָה טַפְחִים, וְחֲמִשׁ זֵרְתִים, וּפְלָגָא, וּפְלָג פְּלָגָא. עוּמְקָא וְרוּמָא חֲמִשִּׁין וְחֲמִשׁ זֵרְתִין.

הֵכָא אִשְׁתַּכַּלְלוּ קוּ הַמְדָּה בְּמִשְׁחָתָא חֲדָא. מִשִּׁירוּתָא דְקְשָׁרָא קְדַמָּאָה, עַד סִיּוּמָא דְמִשְׁחָתָא דְנָא דְרִיבּוּעָא. הֵכָא מִשְׁחָתָא חֲדָא לְקִיּוּמָא חַד. וְהָאֵי אִיקְרִי מִשְׁחָתָא עֵילָאָה, קִיּוּמָא סְתִימָאָה, קְשָׁרָא קְדַמָּאָה, וְרִיבּוּעָא דָּא קִיּוּמָא דְרִזָּא יְהוּ"ה, שְׁמָא קְדִישָׁא עֵילָאָה, כְּלָלָא דְקְשָׁרָא קְדַמָּאָה, וּמִשְׁחָתָא דְרִיבּוּעָא דְסְלָקִי גוּ מִשְׁחָתָא, בְּרַעוּתָא דְסְתִימוּ עַד אֵין סוּף.

וְעַד הֵכָא קִיּוּמָא חֲדָא עֵילָאָה סְתִימָאָה. מִהֵכָא אֲתַפְּשֵׁט קוּ הַמְדָּה, וּמְדִיד גוּ גְוּוּנִין דְקִיּוּמִין בְּקִישׁוּרָא חֲדָא, כְּלִילָא חֲדָא. קוּ הַמְדָּה אֲתַגְלִיָּא, וְקִיּוּמָא בְּנִצְיָצוּ דְנִהִיר, וְכָל גְוּוּנֵי קִיּוּמִין בֵּיהּ.

קְשָׁרָא תְּנִינָא. קוּ הַמְדָּה שְׁאֵרִי, וְאֲתַגְלִיָּא בְּתַרִּיסָר קְשָׁרִין עֵילָאִין, וּמֵאֲתַן וְתַלְתִין וְשִׁית קְשָׁרִין אַחְרָנִין דְקִיקִין. אֵלִין תַרִּיסָר קְשָׁרִין עֵילָאִין, קִיּוּמִין גוּ קְשָׁרָא קְדַמָּאָה סְתִימָא וְרִבּוּעָא, וּמִתְקַשְׁרָאן וְאֲתַאחְדָּאן בְּהוּ. וּמִתְאחְדָּאן וּמִתְקַשְׁרִין בְּאֵלִין אַחְרָנִין. וְכַד מִסְתַּכְּלִין מְלִין, כּוּלָּא אִיהוּ מִשְׁחָתָא חֲדָא.

וְקְשָׁרָא קְדַמָּאָה מֵאִינוּן תַרִּיסָר, אֵלִין אִינוּן דְקִיּוּמִין בְּמִשְׁחָתָא, בְּגִין דְמִתְפַּשְׁטִי יְתִיר. וְכָל אִינוּן אַחְרָנִין, מִתְפַּשְׁטִין הֵכִי, אֶלָּא אֵילִין דְבִקִין דָּא עִם דָּא, וְכִלְיָן דָּא עִם דָּא. וּבְקוּ הַמְדָּה, קִיּוּמֵי כְּלֵהוּ כַחְדָּא, כְּלָלָא חֲדָא, לְמִשְׁיחָא חֲדָא.

הָאֵי קְשָׁרָא, כְּגוּוּנָא דְקְשָׁרָא קְדַמָּאָה אִיהוּ, וְשִׁיעוּרָא דִילִיה, וְאוּרְכִיה וּפּוּתִיָּיה, כְּהֵוּא גְוּוּנָא מְמֵשׁ, בְּרֵ דְהָאֵי בְּאֲתַגְלִיָּא, וְהֵוּא קְדַמָּאָה נְעִיץ דְלָא אֲתַגְלִיָּא.

קְשָׁרָא תְּלִיתָאָה, קְשָׁרָא דָּא אִיהוּ קְדַמָּאָה, וְדָא מְשַׁנְיָא מְכָל אִינוּן גְוּוּנִין, וְדָא אִיהוּ קְשָׁרָא וְגְוּוּן יְתִיר, דְהָא וְאִיהוּ קָאִים לְמִשְׁחָתָא לְאֲתַפְּשֵׁטָא.

שְׁאֵרִי קוּ הַמְדָּה, וּמְדִיד בְּאֵלִין תַרִּיסָר קְשָׁרִין. תְּלַת קְשָׁרִין מִינֵיהוּ עֵילָאִין, דְקִיּוּמִין לְמִשְׁחָתָא בְּהֵוּא מְדִידוּ דְמְדִיד, וְאֶסְגִי

אַרְכָּאן דְיּוֹמִין בְּכוּלָא. וְסִימָן דָּא חו"ל. רְזָא דְכְּתִיב, (אִיּוֹב כט יח) וְכַחֲלוּ
אֲרַבָּה יָמִים. וְהָא אִוְקִימָנָא.

מְדִיד אֶלְף, וְשָׂאֲרֵי מְרִישָׁא דְעִזְקָא דְלַעֲיֻלָּא, דְיּוֹקְנָא רְזָא דְאָדָם.
מְדִיד בְּרִישָׁא, לְאַתְפְּשֻׁטָא לְתַתָּא בְּאוּרְכָא.

הַהוּא רִישָׁא שְׂאֲרֵי מְלַעֲיֻלָּא, וּמְדִיד בְּעִיגוּלָא, לְתַרִין סְטָרִין.
סְטָרָא חָדָא תְּלַת מְאָה זָרְתִין, וּפְלָגָא, וְחַד שְׁלִישׁ. סְטָרָא
דָּא קִימָא בְּחַמֶּשׁ מְזֻלְגִין, דְּעִיִּילִי לְסְטָרָא תְּנַיִנָא, וּמִתְדַבְּקִין אֶלִין
בְּאַלִין. וּמִשְׁחַתָּא דְאַלִין מְזֻלְגִין דְּעִיִּילִי דָּא בְּדָא, תְּלַת מְאָה
טְפָחִים, וְחַד זָרְתָא וּפְלָגָא. מִתְדַבְּקִין אֶלִין בְּאַלִין, לְקִשְׂרָא סְטָרָא
דָּא בְּסְטָרָא תְּנַיִנָא.

הַזְהַר תְּסוּן לְהַשְׁכִּינָה וּמְקַרְבַּת הַגְּאֻלָּה

וְזֶהוּ עֲצֻמוֹ הֵיטָה עֵקֶר כּוֹנֵת רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בְּחִבּוּר סֵפֶר הַזְּהַר, לְהִיּוֹת
הַשְׁכִּינָה בְּגִלוּת בְּאַפְסֵי שְׁפַע בְּאִין תּוֹמֵךְ וְאִין עוֹזֵר, וְרִצְחָה לְיַחֲדָה עִם הַתְּפָאֲרָת
יְחוּד מוּעֵט עַל יְדֵי חִבּוּר זֶה בְּמָה שְׁהִיָּה הוּא עִם חֲבָרִי עוֹסְקִים בְּסוּד, שְׂעָה
גּוֹרֵם לְיַחֲד קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתִּי עַל יְדֵי הַסּוּד שֶׁהוּא רַ"ז דְּהִינּוּ או"ר,
וְגַם עַל יְדֵי חִבּוּר זֶה הוּא בְּטוּל הַקְּלָפוֹת, וְקִלוּת הַגְּלוּת, וְהַשְׁבַּתֵּת קִטְרוּגָם
שֶׁהֵם לוֹחֲמוֹת בְּכָל עַת וּבְכָל שְׂעָה נֶגֶד הַשֵּׁם וְנֶגֶד שְׁכִינְתּוֹ וְנֶגֶד בְּנֵי שְׁהֵם
יִשְׂרָאֵל הַנְּתוּנִים בְּגִלוּת בֵּין הָאֲמוֹת הַנִּקְרָאִים חִיּוֹן בִּישׁוּן וְדַבּוּן, דְּאַכְלִין עֲנָא,
שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל. וְעַסְק הַתּוֹרָה נִקְרָא הַקְּלַע וְהַחֲרֵב וְהַרְמַח, וְהֵם בְּחִינַת הַסּוּדוֹת
לְהַצִּילֵם מִרְעַתָּם בְּחִבּוּר זֶה כו', וְהַסְפֵּר הַזֶּה עֵתִיד לְהַתְּפָרֵסֵם בְּיַמֵּי מְלָכָא
מְשִׁיחָא. וְהִנֵּה כָּל אוֹתָם שְׂיִזְכּוּ אֵלָיו יִזְכּוּ לְגֻאֻלָּה בְּעֶזְרַת הַשֵּׁם, וּבִהְשֵׁם בְּטַחְנוּ
שְׁנֵהִיָּה בְּכָלֵל הַזּוֹכִים, אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (הַקְּדָמָה הַשְּׁנִיָּה לְסֵפֶר אוֹר הַחֲמָה)

הַזְּהַר נִתְּגַלָּה לְדוֹר הָאֲחֵרוֹן כִּי בּוֹ יֵצְאוּ מִן הַגְּלוּת בְּרַחֲמִים

וְהַמְשַׁכִּילִים יִזְהִירוּ כְּזוֹהַר הַרְקִיעַ בְּהַאי חִבּוּרָא דִּילָף דְּאִיהוּ סֵפֶר הַזְּהַר, מִן
זוֹהַרָא דְּאִימָא עֲלָאָה תְּשׁוּבָה. בְּאַלִין לֹא צְרִיךְ נְסִיוֹן, וּבְגִין דְּעֵתִידִין יִשְׂרָאֵל
לְמַטְעַם מְאִילָנָא דְחַיִּי, דְּאִיהוּ הַאי סֵפֶר הַזְּהַר, יִפְקוּן בֵּיה מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמִי.
וְיִתְקַיֵּים בְּהוֹן, (דְּבָרִים לב) "ה' בְּדָד יִנְחֵנוּ וְאִין עֲמוֹ אֵל נִכְר".

(רַעֲיָא מְהִימָנָא בְּזַהַר פְּרִשְׁתָּ נְשֵׂא, דָּף קכ"ד:)

דוּק לִישְׁנֵיהּ: דְּקָאֵמֵר לְמַטְעַם, לּוֹמֵר שְׁעֵתִיד לְהַתְּגַלוּת פְּרוּשׁ מְאֵמְרֵי הַזְּהַר
בְּטוּב הַשֵּׁם, וְאֵז יִפְקוּן בֵּיה מִן גְּלוּתָא כְּשִׁיטְעֵמוּ פְּרוּשֵׁי אֲמָרֵיו כִּי נַעֲמוּ, כְּמוֹ
בְּזַמְנָנוּ זֶה שֶׁהוּא אַחֲרִית הַיָּמִים וְזַמַּן הַגְּאֻלָּה. (מְקַדֵּשׁ מֶלֶךְ לְרַעֲיָא מְהִימָנָא כְּאִין)

סֵטְרָא תְּנִינָא, מְדִיד בּוֹצִיצָא בְּאַתְפְּשׁוּתָא, וְאַתְעֵבִיד מִשְׁחַתָּא תְּלַת מָאָה זְרֵתִין, וּפְלָגָא, וְחַד שְׁלִישׁ, כִּהְהוּא סֵטְרָא קְדָמָאָה. אֲשַׁתְּכַח עֵיגוּלָא דְרִישָׁא דָּא, שִׁית מָאָה וְחַד זְרֵתִין, וְתֵרִין שְׁלִישִׁים. מִשְׁחַתָּא דְאִינוּן מְזֻלְגִין, שִׁית מָאָה טְפָחִים וְתֵלַת זְרֵתִין.

דָּא הוּא עֵיגוּלָא דְרִישָׁא, דְּאִיתְפֶּשֶׁט בּוֹצִיצָא וּמְדִיד לְתַתָּא, לְאוּרְכָא אֲשַׁתְּכַח בְּהֵהוּא בּוֹצִיצָא בְּמְדִידוֹ, (נ"א בּוֹצִיצָא בְּהַאי מְדִידוֹ) שִׁית מָאָה אֶלְפִין עֲלָמִין, וְשֵׁתִין רְבוּא אַחְרָנִין. דָּא אִיהוּ אֲתְפֶּשֶׁטוּתָא דְבוֹצִיצָא, לְמַעַבְד מִשְׁחַתִּין לְעֵיגוּלָא וְאוּרְכָא. וְהָכָא אִיהוּ קְשָׂרָא חָדָא לְתַתָּא, וְקְשָׂרָא לְעֵילָא.

קו הַמְדָּה, מְדִיד אֶלְף. וְשָׂרִי מְעוּמְקָא דְגוּפָא לְגוֹ, וְאַתְפֶּשֶׁט בּוֹצִיצָא, וּמְדִיד לְאוּרְכָא בְּעוּמְקָא. וְקִשְׂר חֲמֵשׁ מָאָה אֶלְפִין עֲלָמִין בְּמַעוּי לְגוֹ. כְּמָה דָּאֵת אָמַר, (שֶׁה"ש ה' יד) מְעִיו עֵשֶׂת שָׁן מְעַלְפַת סְפִירִים.

מְעַלְפַת, דָּא הִיא בּוֹצִיצָא, עַד דְּלֹא אֲתְפֶּשֶׁט, דְּאִיהִי מְעַלְפַת לְאַתְפֶּשֶׁטָא, וְלְמַעַבְד מְדִידוֹ, וְדָא אִיהוּ מְדִידוֹ דְבוֹצִיצָא בְּהַאי סֵטְרָא, רוּמָא וּפּוּתֵיָא. בְּרִזָּא דְנִפְיָק מְבוֹצִיצָא אֲתְפֶּשֶׁטוּתָא חָדָא, דְּאִיהוּ רוּמָא וּפּוּתֵיָא, תְּלַת מָאָה אֶלְפִין זְרֵתִין, לְאַתְפֶּשֶׁטָא בְּתֵלַת מָאָה עֲלָמִין. וּבֵין עֲלָמָא וְעֲלָמָא, תְּלַת מָאָה אֶלְף טְפָחִים. וְכִלְהוּ קִימֵי בְרוּמָא וּפּוּתֵיָא, בְּרִזָּא דְבוֹצִיצָא דְקַרְדִּינוּתָא. וְקִימָא הִיא בְּשִׁית סֵטְרִין, אֶלִין שִׁית סֵטְרִין דְעֲלָמָא, דְכִלְהוּ קִימֵין בְּהַאי בּוֹצִיצָא, בְּאַתְפֶּשֶׁטוּתָא דָּא.

וְהָכָא אֲתַקְשֶׁר קְשָׂרָא חָדָא לְתַתָּא, וְקְשָׂרָא חָדָא בְּאַמְצָעִיתָא, וְקְשָׂרָא חָדָא לְעֵילָא. אֲתַקְשֶׁרוּ אֶלִין תְּלַתָּא קְשָׂרִין, בְּאַתֵּר דָּא בְבוֹצִיצָא. אֲשַׁתְּכַח בּוֹצִיצָא דָּא, בְּרִזָּא דְלְעֵילָא וְאַמְצָעִיתָא וְתַתָּא, לְמַעַבְד מִשְׁחַתָּא.

תְּלַת קְשִׁירִין אֶלִין אֲתַקְשֶׁרִין בְּבוֹצִיצָא, וְקִימָא אֶלִין תְּלַתָּא בְּסֵטְרָא דְאוּרְכָא, וְאֶלִין עֲבָדִין תְּלַתָּא אַחְרָנִין, בְּסֵטְרָא דְאוּרְכָא.

אַרְיִן תְּלַת קְדָמָאִי, קִימֵי גוֹ מִשְׁחַתָּא, כָּל קְשָׂרָא וְקְשָׂרָא, קָאִים בְּמִשְׁחַתָּא, שִׁית מָאָה אֶלְף עֲלָמִין, וְשִׁית זְרֵתִין, וְשִׁית טְפָחִים. וְכִלְהוּ קִימֵין בְּקִיּוּמָא.

אִשְׁתְּכֶחָו תִּלְת קְשָׁרִין קְדָמַי, דְּאִינוּן תַּמְנֵי סְרֵי מָאָה אֶלְפֵי עֶלְמִין,
וּתַמְנֵי סְרֵי זְרֵתִין, וּתַמְנֵי סְרֵי טַפְחִים. וְדָא אִיהוּ רְזָא
דְּבוּצִיצָא בְּסִטְרָא דָא. וְכֵן כְּגֹוְנָא דָא קְיִימִין תִּלְת קְשָׁרִין אַחֲרָנִין.

וּכְרָא קְיִימָא בְּרַעוּתָא דְּמִשְׁחָתָא דְּבוּצִיצָא, דְּסִלְקָא עַד אִין סוּף.
מִשְׁחָתָא דְּבוּצִיצָא אֶתְפְּשֻׁט מִקְשָׁרִין אֶלִין, וְסִלִיק וְקָשִׁיר
כִּלְא בְּקִישׁוּרָא חָדָא גּוּ מִשְׁחָתָא בְּשְׁלִימוּ חָדָא. אֶתְהַדְרַת אֶתְפְּשֻׁטוּתָא,
וְקָיִים גּוּ רוּמָא וְעִיגוּלָא וְרַבּוּעָא, וְסִלִיק וְקָשִׁיר לְעִילָא חַד (דָּף עַא ע"א)
קְשָׁרָא. לְכַתֵּר נְחִית וְקָשִׁיר לְתַתָּא קְשָׁרָא חָדָא, וְקָיִים כִּלְא.

אִשְׁתְּכַח רְזָא דְּבוּצִיצָא, בְּכֹל הַנִּי קְשָׁרִין, וּבְכֹל הַנִּי מְדִידִין,
מִשְׁחָתָא חָדָא, וְקְשָׁרָא חָדָא. וְהֵהוּא קְשָׁרָא כַּד סִלְקָא
וְקָשִׁיר חַד קְשָׁרָא, עֵבִיד מִשְׁחָתָא, וְקָאִים בְּקִיּוּמָא, וְנַעֲיִץ נַעֲצוּ
דְּמַהִימְנוּתָא. כַּד נְחִית וְקָשִׁיר חַד קְשָׁרָא עֵבִיד מִשְׁחָתָא וְקָאִים
בְּקִיּוּמָא וְנַעֲיִץ נַעֲצוּ דְּמַהִימְנוּתָא.

רַבּוּעָא קְיִימָא עַל עִיגוּלָא, וְעִיגוּלָא עַל אוּרְכָא, וְאוּרְכָא עַל עוּמְקָא,
וְעוּמְקָא עַל רוּמָא, וְרוּמָא עַל פּוּתִיָא. וְכִלְא בְּרְזָא דְּבוּצִיצָא,
לְמִיעֵבַד מְדִידוּ.

קְיִימָא בוּצִיצָא, וְאֶהְדֵּר לְאֶתְפְּשֻׁטָא כְּמִלְקָדְמִין, כַּד קָשִׁיר קִיּוּמָא
זְמַנָּא חָדָא אִיהוּ מְעוּלְפֶת, בְּזִמְן דְּאִיְהִי מְעוּלְפֶת, כְּדִין רְשִׁים
כֹּל גְּוֹנִין בְּאִינוּן אֶתְרִין דְּאֶתְחַזְיִין, חִיּוּר וְסוּמְק וְיִרוּק וְאוּכְם. וְאֶלִין
אִינוּן אַרְבַּע גְּוֹנִין, דְּאֶתְקִינַת בוּצִיצָא, וְאֶנְהִירַת בְּנֶהֱרָא דְּנַעֲיִץ
וְנַפְקָא, וְדָא הוּא מְעוּלְפֶת סְפִירִים, סְפִירִים דְּנֶהֱרִין.

אַהֲדַרְת בוּצִיצָא וְאֶתְפְּשֻׁטָא כְּמִלְקָדְמִין, וְנָטָה קוּ וְעֵבִיד מְדָה.
וּמְדִיד אֶלְף לְסִטְרָא דָא, וְאֶלְף לְסִטְרָא דָא, וְכֵן לְאַרְבַּע
סְטְרִין. לְקַבֵּל קִיּוּמָא דְּאֶתְוֹן יְהוּ"ה, דְּאִינוּן אַרְבַּע אֶתְוֹן. אֶתְפְּשֻׁטָא
בוּצִיצָא, וּמְדִיד גּוּ גְּוֹנִין לְקִיּוּמָא, בְּנַצִּיצוּ, לְאוּרְכָא וְלְרוּמָא וְלְעוּמְקָא
וְלְפּוּתִיָא. נַצִּיצוּ דִּימִינָא בְּגֹוּן חִיּוּר, בְּרְזָא דְּבוּצִיצָא בְּמִשְׁחָתָא.

כְּהֵוּא פְּשִׁטוּ דְּגְוֹנִין, קְיִימָאן בְּמְדִידוּ לְאוּרְכָא, לְעִילָא, וְתַתָּא,
שְׁבַע מָאָה אֶלְף עֶלְמִין, וְשִׁית מָאָה וְתִלְסִיר זְרֵתִין. וְכֵן בְּכֹל
אִינוּן סְטְרִין, בְּכֹל אִינוּן גְּוֹנִין.

כַּד מְדִידוּ דְּהֵהוּא גְּוֹן אוּכְם, דְּקִיּוּמָא בְּגְרִיעוּתָא, לְאֶתְחַבְרָא בְּגֹוּן
חִיּוּר, וְכַד מִתְחַבְרֵן אֶלִין תְּרִין גְּוֹנִין כַּחְדָּא, כְּדִין אִינוּן מִשְׁחָתָא

חָדָא. אֶשְׁתַּכְּחוּ אֵלַיִן גְּוֹנִינִן בְּמִדְּיֵדוּ דְּמִשְׁחָתָא, לְאַרְבַּעַה סְטְרִין דְּגְוֹנִינִן, תְּמַנְיָא וְעֶשְׂרִין אֵלֶף עֲלָמִין, וְאֵלֶף וּמֵאֵתָן וְאֵלֶף וּמֵאֵתָן, מֵהֵאֵי סְטְרָא וּמֵהֵאֵי סְטְרָא, וּתְרִיסַר זִרְתִּין.

עַד הֵכָא פְּשִׁטוּ דְּרִזָּא דְּבוּצִיצָא לְעֵילָא, בְּמִדְּיֵדוּ בְּכָל סְטְרִין, לְאוּרְכָא וּפּוּתִיָּא, לְעוּמְקָא וְרוּמָא. בְּהַנִּי אַרְבַּע, קְיִימִין כָּל מִשְׁחָתִין, בְּרִזָּא דְּבוּצִיצָא, וְאַתְקֵנָא לְקִימָא תְּדִיר בְּקִיּוּמָא, גּוּ רְעוּתָא, וְאַתְפְּשְׁטוּתָא דְּלִבָּא, וּמוּחָא, וְרוּחָא. מֵאֵן דְּבַעֵי לְמִיעֵבַד מְדִידוּ בְּשִׁיעוּרָא דָּא, וּלְנִטְלָא בּוּצִיצָא דְּקִרְדִּינוּתָא בִּידֵיהּ, וּלְאַתְפְּשֻׁטָא בִּיהּ בְּכָל הַנִּי סְטְרִין, וְעֵבִיד מִשְׁחָתָא דָּא. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה, דְּכָל רִזּוּ לֹא אָנִיס לִיהּ, וְכָל מְלָה דְּחֻכְמָתָא עֵילָאָה לֹא יִסְתַּלַּק מִנֵּיהּ. עַד הֵכָא קְיִימָא בּוּצִיצָא בְּרִזָּא דְּחֻכְמָתָא עֵילָאָה.

אַלִּין קְשָׁרִין עֵילָאִין דְּקִימִין בְּבוּצִינָא דְּקִרְדִּינוּתָא, אִינּוֹן שִׁיבְסָרִי קְשָׁרִין. בְּאֵלַיִן שִׁיבְסָרִי קְשָׁרִין, קְיִימָא רִזָּא דְּמִשְׁחָתָא, וּלְנִטְלָא מְטְלָנִין, וְאַתְפְּשֻׁטוּתָא דְּבוּצִיצָא, בֵּין קְשָׁרָא וְקְשָׁרָא, לְסְטְרָא דָּא וּלְסְטְרָא דָּא. וְכִלְהוּ שְׁבָסָרִי קְשָׁרִי, כְּלֵהוּ קְיִימִין בְּכָל מִשְׁחָתִין, דְּאוּרְכָא וּפּוּתִיָּא וְעוּמְקָא וְרוּמָא. מִקְשָׁרָא דָּא לְקְשָׁרָא דָּא, קְיִימִין כְּלֵהוּ רִזִּין בְּכָל מִשְׁחָתִין.

וְאִינּוֹן קְשָׁרִין תְּלִיסַר, וְכָל אִינּוֹן אַחְרָנִין, כְּלֵהוּ קְיִימִין בְּכָלְלָא חָדָא (דא), וְכִלְהוּ בְּרִזָּא חָדָא (דא), לְקַבִּיל אַרְבַּע אֵלַיִן דְּקַאמְרִי, וּלְקַבִּיל אַרְבַּע גְּוֹנִינִן, וּלְקַבִּיל רִזָּא דְּאַרְבַּע אַתְוּן.

מִבְּאֵן וּלְהֵלָאָה אַתְפְּשֻׁט בּוּצִיצָא, וְקִימִין קְשָׁרִין אַחְרָנִין בְּבוּצִיצָא, לְמִיעֵבַד מִשְׁחָתִין אַחְרָנִין, בְּרִזָּא דְּתִלְת שְׁמֵהֶן. וּמִנִּיָּהוּ קְיִימִין תְּרִי שְׁמֵהֶן לְבוּצִיצָא גּוּ מִשְׁחָתָא. וְאִינּוֹן תִּלְת שְׁמֵהֶן דְּקַאמְרִין, אִינּוֹן יְהוּ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוּ"ה. אֶשְׁתַּאֲרוּ תְּרִין שְׁמֵהֶן לְבוּצִיצָא, וְאִינּוֹן יְהוּ"ה אֱלֹהֵינוּ.

הַשְּׁתָּא בְּבוּצִיצָא דָּא, אִיהוּ מִשְׁחָתָא דְּלֹא עָמִיק גּוּ עוּמְקָא, וְקִימָא רִזּוּ דָּא בְּאִמְצָעִיתָא. הַשְּׁתָּא בּוּצִיצָא דְּהֵיא מְעוּלְפָת, אַתְפְּשֻׁטת בְּתִלְת סְטְרִי דְּרִזָּא, לְמִיעֵבַד מִשְׁחָתִין. הֵכָא קְיִימָא בּוּצִיצָא וְאַתְתַּקְנַת. בְּגִין דְּהֵכָא אִיהוּ מִשְׁחָתָא אַחְרָא, בַּר מְאִינּוֹן מִשְׁחָתִין.

תִּיקוּנָא דְּבוּצִיצָא דְּאַתְתַּקְנַת, עַד לֹא אַתְפְּשֻׁטת, אַתְתַּקְנַת מְגוּ טְמִירוּ דְּאִין סוּף, סְלָקָא וְנַחְתָּא, וְאַתְגְּנִיז בִּיהּ מַה דְּאַתְגְּנִיז, וּפְשִׁיט

לָהּ (נ"א בה), תֵּלֶת אַרְגֻּוֹנִין בֵּיה אֶתְחַזֵּינָ, וְאִינֹן הֵוּ תִיקוֹנָא
לְאַתְפְּשָׁטָא, וְלְמֵעֶבֶד מִשְׁחָתָא.

אַתְתַּקְנַת בְּגִיזוֹ דְגִיזוֹ, בְּגוֹן אַחְרָא. לְמֵעֶבֶד שְׁפִירוֹ וְתִיקוֹנָא
דְּאָדָם. לְאַתְקָנָא גּוֹ מִשְׁחָתָא, בְּשְׁפִירוֹ, בְּתִיקוֹנָא,
לְאַתְחַפֵּיָא מַה דְּטָמִיר לְגוֹ.

שְׂאֲרֵי בּוֹצִיָצָא לְאַתְפְּשָׁטָא, וְאַתְעֵבִיד (נ"א ועביד) חַד קְשָׂרָא לְעִילָא,
הֵהוּא קְשָׂרָא אֶסְתֵּלֵק גּוֹ הֵהִיא אֶתְפְּשָׁטוֹתָא, מְגוֹ דְהֵהוּא
מְעוֹלְפַת. כַּד שְׂאֲרֵי וְאַתְפְּשָׁטָא, קְשִׁיר קְשָׂרָא חָדָא, וְהֵהוּא קְשָׂרָא אֶלְף
אֲמִין בֵּיה. מֵהֵהוּא קְשָׂרָא אֶתְפְּשָׁטָא בּוֹצִיָצָא חַד זֶרְתָּא וּפְלָגָא, וּמְדִיד
מְדִידוֹ לְאוֹרְכָא, אֶלְף וְשִׁית מְאָה עֲלָמִין.

הֵהוּא אוֹרְכָא, קְשָׂרָא מְכָאן, וְקְשָׂרָא מְכָאן. וְנָטִיל הֵהוּא אוֹרְכָא, גּוֹ
הֵהוּא טָמִירוֹ דְאִין סוֹף, עַד דְמָטוּ לְחַד מְגֻדְלָא דְפָרְחָא
בְּאוּרָא. כִּיּוֹן דְמָטָא הָתָם, אֶתְפְּשָׁטָא בּוֹצִיָצָא, וְקִיָּמָא לְאַנְחָא הֵהוּא
מִשְׁחָתָא, בְּקְשִׁירוֹ דָּא, וְאַתְעֵבִידָת בּוֹצִיָצָא דְלָא אֶתִידַע, עַד דְאַתְמַשַּׁח
הֵאִי מִשְׁחָתָא, דְהֵאִי אֶתְגִּיזוֹ בְּגוֹ הֵהוּא גִיזוֹ. לְכַתֵּר בְּטַשׁ לִיה לְבַר,
כַּד נְפָקָא, אֶשְׁתַּכַּח בֵּיה אֶלְף אֶלְפִין, וְאַרְבַּע מְאוֹת רַבּוּא עֲלָמִין, וְכַמָּה
רִזִּין אַחְרָנִין, כְּלֵהוּ קִיָּמִין בְּהֵאִי מִשְׁחָתָא.

לְכַתֵּר אֶתְפְּשָׁטָא מֵהֵאִי אֶתֵר, וּמְדִיד בְּרִיבּוּעָא חֲמֵשׁ קְשָׁרִין. וְכָל
קְשָׂרָא וְקְשָׂרָא, אֵית בֵּיה חֲמֵשׁ מְאָה אֶלְף עֲלָמִין. כָּל קְשָׂרָא
וְקְשָׂרָא קִיָּמָא, בְּרִזָּא דְהֵהוּא גִיזוֹ. קְשָׂרָא קְדַמָּאָה שְׂאֲרֵי, וְאַתְפְּשָׁטָא
בּוֹצִיָצָא עַד קְשָׂרָא תְנִינָא, בְּגוֹ רִיבּוּעָא אֶלְף אֲמִין. מֵהֵאִי קְשָׂרָא
אֶתְפְּשָׁטָא בּוֹצִיָצָא עַד קְשָׂרָא תְלִיתָאָה, אֶלְף אֲמִין אַחְרָנִין. מֵהֵאִי
קְשָׂרָא עַד קְשָׂרָא רְבִיעָאָה לְעוֹמְקָא, אֶלְף אֲמִין. מֵהֵאִי קְשָׂרָא לְעוֹמְקָא
דְלִתָּתָא, אֶלְף אֲמִין. אֶשְׁתַּכַּחוּ אֶלִּין קְשָׁרִין בְּאֶלִּין מִשְׁחָתִין תְּמַנְיָא
אֶלְף עֲלָמִין.

וְהָכָא בְּמִשְׁחָתָא דָּא, אֶתְעֵבִיד דָּא כּוֹרְסִיָּא לְמִשְׁחָתָא עִילָאָה
קְדַמִּיתָא דְקְאָמְרִין. וְהָכָא קִיָּמָא וְאַתִּישְׁבָּא מִשְׁחָתָא
קְדַמָּאָה, דְאַתְעֵבִיד בְּבוֹצִיָצָא לְקִיּוֹמָא לְאַשְׂרָאָה בְּה. דָּא מִשְׁחָתָא (דף
עא ע"א) דְאַמְצָעִיתָא, דְלָגוּ (נ"א דלאו) אִיהוּ גִיזָא פְּקְדַמָּאָה.

בְּהֵאִי מִשְׁחָתָא דְרִזָּא דְאָדָם דְקְאָמְרִין, בּוֹצִיָצָא קִיָּמָא וְעֵבִיד מִשְׁחָתָא
בְּגוֹ אֶתְפְּשָׁטוֹתָא דָּא, וְעֵבִיד (נ"א ומדיד) מְדִידוֹ דְקְשָׂרָא דְקִיָּמָא,
דְלָא נָטִיל לְעֲלָמִין. וְקְשָׂרָא דָּא קִיָּמָא לְתַתָּא, וְעֵבִיד בְּהֵאִי קְשָׂרָא

משחתא, לההוא מדידו דקיימא בשפירו, ואתקין ומדיד משחתין,
מגו רעו דגניז. ומשיך ההוא מדידו לתתא.

ועל דא אחסין משה ירותא דאתכליל בגו רזא דאתמשכותא דא,
דאתמשך לתתא. ועל דא אכליל גרמיה במשחתא דא, דהיא
קיימא במשיכו דאמצעיתא. משחתא דא קיימא בקיומא, עד קיימא
קדישא דקאמרן, ותמן אשתכחו משחתין ברזא דבוציצא,
כמשחתא דלעילא.

מבאן ולהלאה אתפשטו ברזא דמהימנותא, לאשתכחא ולמהוי
קיומא דכלא, לכל אינון רתיכין עילאין ותתאין.

עד כאן רזא דבוציצא, קו המדה, גו רזא דעלמא עילאה, לאשתכחא
קיומא בכל אינון קיומין ורזין עילאין. זכאה חולקהון דצדיקיא
בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון יכלי לאתדבקא ברזא דמאריהון
כדקא חזי.

מבאן ולהלאה, שארי בוציצא לאתפשטא גו רזא דמהימנותא.
וההוא פשיטו קדמאה דמשחתא, אגניז ואסתלק. אתנהיר
ואתנציץ.

כלא מגו רזא דבוציצא, מההוא משחתא. אוירא חדא נפקא מגו
בוציצא. וההוא אוירא סלקא ונחתא, ועביד חד פשיטו אחרא,
משנניא מקדמאה, וההוא פשיטו איהו דנפקא מגו ההוא אוירא.

ברזא דבוציצא דקיימא ולא קיימא, נפקא חד פשיטו דההוא
בוציצא, דנפקא, ומשיך לאתעטרא לתתא ההוא משחתא.
בגין דהכא לתתא, קיימא משחתא לאתעטרא ולא תקיימא.

בוציצא נפקא ואתפשטת, ברזא דההוא אוירא דנפקא, ומדיד מגו
תלת מאה ושתין וחמש גוונין, בסוספיתא דדהבא כספא
נחשא ופרזלא. ונפקא מגו קשרא חדא, דקיימא לחברא בין עילא
ותתא. וההוא קשרא אפיק כל גוונין. ברזא דמשחתא דשרביטא.

מדהאי קשרא ולתתא, אתפרשן משחתין לכמה סטרין. וההוא
פשיטו דנפק מגו ההוא קשרא, מחבר לון כחדא.

קשרא דא אתקשר לעילא, בההוא פשיטו דמשחתא עילאה דטמיר
וגניז, ואתקיים בקיומיה דבוציצא דנהיר וקיים. כולא

אתקשר לתתא, בההוא נהורא דלא נהיר, דקיימא לאנהרא ברזא דמהימנותא, לאתחברא דא בדא. האי קשרא קאי בין עילא ותתא. **שבע** אלפי עלמין, קיימין בנהירו דמשחתא, בההוא קשרא. האי קשרא נהיר באינון גונון, לתתא, כגוונא דלעילא. אינון גונון נהרין מגו ההוא קשרא, וקיימין כלהו במדידו דמשחתא, בההוא פשיטו דאתפשט, ואתקיימן כלהו בקיומא בשלימו לאתעטר. האי פשיטו כד אתפשט ומדיד, כולא אתתקן לאתחברא דא בדא.

אתפשט פשיטו דנפקא מגו בוציצא, ועביד משחתא, (נ"א מדידו) לימינא ושמאלא, לעומקא ורומא, לאורכא ופנותי. משחתא קדמאה לימינא בההוא פשיטו. ההוא דנפקא מגו קשרא ההוא דקאמרן. וההוא פשיטו איקרי בוציצא זעירא, וקיימא למשחתא דכמה שייפין, לחברא לון כחדא, ולקשרא לון בקישורא חדא בההיא משחתא דלעילא, למהוי כלא ברזא דמשחתא חדא. **אתפשט** ההוא פשיטו לימינא, ועביד משחתא. שארי גו עיגולא, מדיד אלף בההוא פשיטו. ההוא פשיטו מדיד בעיגולא, ועביד קשרא מההוא קשרא דלעילא, עד האי פשיטו, תרי אלפי אמין לסטר ימינא, ותרי אלפי אמין לסטר שמאלא, ותרי אלפי אמין לכל סטר.

עיגולא דשארי מדיד, ועביד קשרא כדקאמרן, בתחום תרי אלפי אמין, גו משחתא, מתפשט מגו נקודה דקיימא בין שאר חילין, ומדיד תרי אלפי מילין לכל סטר. שארי בההוא עיגולא, אלף ותשע מאה זרתין ופלגא.

בההוא פשיטו, שארי ומדיד בעיגולא, ועביד תרין קשרין, משירותא דא, עד סופא דהאי מדידו. בגין דאתר דא לא קיימא ברבועא, יהו"ה, דא משחתא דפשיטו דנפקא מגו קשרא עילאה, ברזא דבוציצא. שארי בעיגולא, ומשיך ונטי לתתא, עד סטרא דקשרא לתתא.

אהדר ומדיד מסטרא דא לסטרא דא, בגו עומקא דההוא עיגולא, ולא קשיר קשרא. ומדיד במשיכו לתתא, משחתא דהאי משירותא דעיגולא, אלף אמין ותריסר אלפין זרתין.

שארי ומדיד, מגו רומא ועומקא ואורכא ופנותי, ברזא דדיוקנא דאדם, בשפירו חיוזו דנוקבא, ומדיד בעיגולא דרישא,

בסֵטְרָא חָדָא בְּהֵוָא פְּשִׁיטוּ. הָהוּא פְּשִׁיטוּ אַתְפְּשִׁט וּמְדִיד בְּעִיגוּלָא
דְּרִישָׁא, בְּלֵא פִלְגוּ כְּלָל.

וּמְדִיד בְּסֵטְרָא דְרוּמָא בְּעִיגוּלָא. וְאַתְפְּשִׁט וּמְשִׁיךְ לְתַתָּא, וְקִשְׁרִי
קִשְׂרָא. מְדִיד מְרִישָׁא בְּעִיגוּלָא, בְּשִׁיעוּרָא דְתַלַּת אֶלְף
אַמִּין (נ"א עלמין) כְּלִילֵן כְּחָדָא. וְאַתְמַשְׁךְ וְאַתְפְּשִׁט לְתַתָּא, בְּלֵא
קִשְׁרִו. וְהֵוָא שִׁיעוּרָא, שִׁית אֶלְף סְטְרִין דְּעֵלְמִין, וְשִׁית אֶלְף
טְפָחִים, בְּעִיגוּלָא.

גוּ פְּשִׁיטוּ דְבוּצִיצָא דְנַפְקָא, אַתְפְּשִׁטת הָאִי דְנַפְקָא מִגּוּ הָאִי קִשְׂרָא
עִילָאָה, דְרָזָא דְבוּצִיצָא, וּמְדִיד בְּעִיגוּלָא לְסֵטְרָא רְבִיעָאָה,
וְעֵבִיד מְשַׁחְתָּא, וּמְדִיד אֶלְף לְסֵטְרָא יְמִינָא. מְשַׁחְתָּא דְהָאִי סֵטְרָא
דִּימִינָא, לְתַרַע דְרוּמָא, מְדִיד אֶלְף וְאֶלְף וְאֶלְף וְאֶלְף, בְּהֵוָא סֵטְרָא,
לְאַרְבַּע סְטְרִין דְּעֵלְמָא, אֲשַׁתְּכַחוּ אַרְבַּע אֶלְף. וְכֵן אַתְפְּשִׁט הָאִי
פְּשִׁיטוּ לְכָל סְטְרִין.

בְּתַרַע מְזֻרְחָא, קִימָא פְּשִׁיטוּ אַחְרָא, דְנַפְקָא מֵהָאִי פְּשִׁיטוּ דְמְדִיד
מְשַׁחְתָּא, וְקִימָא הָהוּא פְּשִׁיטוּ אַחְרָא בְּאַמְצָעִיתָא, וּמְדִיד
אֶלְף, בְּהֵוָא סֵטְרָא בְּאַמְצָעִיתָא.

וְעִמִּיק בְּעוּמְקָא, וּמְדִיד מְדִידוּ בְרָזָא דְמְהִימְנוּתָא, בְרָזָא דְשִׁית
סְדְרִי מְשֻׁנְהָ. וְאַלִין שִׁית סְדְרִין, קִימִין בְּהֵוָא עוּמְקָא
דְרָזָא דְבוּצִיצָא, דְהֵוָא (דף עב ע"א) פְּשִׁיטוּ. אֶלִין שִׁית סְדְרִין, קִימִין
גוּ מְדִידוּ דְשֻׁנְהָ. שְׁנַ"ה, אִיהוּ סִימָן, בְרָזָא דְאִינוּן שִׁית סְדְרִין
דְּמְשֻׁנְהָ, דְקֶאֱמָרְן.

הָאִי פְּשִׁיטוּ קְדַמָּאָה, דְנַחְתָּא וּנְפִיק מִגּוּ הָהוּא קִשְׂרָא דְקֶאֱמָרְן,
אוּרְכָא דִילִיָּה לְמִיעֵבַד מְשַׁחְתָּא. בִּיה, אִיהוּ אֶלְפִי אֶלְפִין רְבוּן
אַמִּין (עלמין), עַד הָהוּא נְצִיצוּ בְתַרְאָה, דְלִית בִּיה נְהוּרָא כְּלָל. וְרָזָא דָא
לְבִנֵי מְהִימְנוּתָא לְמִיעֵבַד מְשַׁחְתָּא. אִיהוּ רָזָא דְכְּתִיב, (דניאל ז') אֶלְף
אֶלְפִין יִשְׁמְשׁוּנִיָּה וְרַבּוּ רְבוּן קְדַמוּהִי יְקוּמוּן. בְּהָאִי אִיהוּ רָזָא
לְמְשַׁחְתָּא, כְּדֶקֶאֱמָרְן.

פְּשִׁיטוּ תְנַיִנָא דְקֶאֱמָרְן, דְנַחְתָּא וּנְפִיק מִגּוּ הָאִי פְּשִׁיטוּ קְדַמָּאָה,
וְאִיהוּ קִימָא בְּאַמְצָעִיתָא, אוּרְכָא דִילִיָּה, לְמִיעֵבַד בִּיה
מְשַׁחְתָּא בְּהֵוָא סֵטְרָא, אֶלְף רְבוּא עֵלְמִין, וְשִׁבַע מָאָה אֶלְף וְחַמְשָׁה
וְשִׁבְעִין. וְסִימְנָה, (שמות לח כח) וְאֵת הָאֶלְף וְשִׁבַע הַמָּאוֹת וְחַמְשָׁה
וְשִׁבְעִים עֲשֶׂה וְוִים לְעַמּוּדִים.

זכאין אינון דידיעין לאפקא רזין עילאין גו מהימנותא, וידעי למיעל
לימינא ולשמאלא כדקא יאות בלא כסופא. ועל דא כתיב

(דניאל יב ג) והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע.

בוציצא דקרדינותא, כד עביד משחתא, אתכנש לגויה, וקיימא
בכל דרגא ודרגא, בההוא כנישו וקיים לון. לבתר,
קיימא וסלקא מעולפת, עד דסלקין ואתגניז, ואתטמר ולא אתיידע.
וכלא אשתאר בקיומא, כדין נהיר מה דנהיר, ואפיק נחלין ומיין,
לרוואה כולא. עד הכא רזא דבוציצא דקרדינותא, לאחדא בה בכל
סטרי מהימנותא.

בוציצא דקרדינותא, קיימא גו טמירין, וסלקא ונחתא. מאן דיידע
רזא דחכמתא, יכיל לאדבקא ולמיעבד משחתין בכלהו
סטרין, עד דיידע ברזין עילאין, ברזין דמאריה, ברזין דחכמתא, בגין
למנדע ולאדבקא. מאן דיידע ואסתפל, זכאה חולקיה בהאי עלמא
ובעלמא דאתי. בגין דהא כללא דא, יתקן רגלוי דבר נש, לעאלא
בפרגודא, ולמיהך באורח מישר, זכאה איהו בעלמא דין, וזכאה
איהו בעלמא דאתי. (עד כאן קו המדה).

פרשת כי תצא (דף סא ע"א - דף סא ע"א)

כי תצא למלחמה על איביך (דברים כא). רבי שמעון פתח, (הושע ח) זנח
ישראל טוב אויב ירדפו. מה זה זנח ישראל טוב? זה יצר הטוב,
ששלמה המלך קראו טוב, שכתוב (קהלת ד) טוב ילד מספן וחכם. אויב
ירדפו - זה יצר הרע, שהוא שונאו של אדם, ששלמה המלך קראו
שונא. ששמות רבים יש לו, שכתוב (משלי כה) אם רעב שנאף האכילהו
לחם. וזוהי התורה הקדושה, כמו שנאמר (שם ט) לכו לחמי בלחמי.
ועל זה צריך אדם לשים עליו דברי תורה, כדי שיהיה שבור בו,
שאין קטרוג ליצר הרע, פרט לדברי תורה. ועל זה כתוב
(דברים ה) והיו הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על לבבך - על
שני יצריך.

אמר לו רבי יהודה, יצר הטוב מה צריך דברי תורה? אמר לו, יצר
הטוב מתעטר בהם, ויצר הרע נכנע בהם.

ועל כן, כי תצא למלחמה על איביך - זהו יצר הרע, שאנו צריכים
לצאת כנגדו בדברי תורה, ולקטרג עליו, ואז ימסר בידי האדם,
כמו שנאמר ונתנו ה' אלהיך ושביית שביו.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וַיַּעַל זֶה! וַיַּעַל זֶה! (משלי ל) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלֹךְ וְנָבַל כִּי יִשָּׁבַע לְחֶם. שְׁהֵרִי יִצָּר הַטּוֹב נִשְׁבָּה בְּיָדוֹ, וְהוּא מֶלֶךְ עָלָיו.

אִשָּׁת יִפֹּת תֹּאֵר - זוֹהִי הַנְּשֻׁמָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לא) אִשָּׁה יִרְאֵת הִיא תִּתְהַלֵּל. שְׁהֵרִי בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, אוֹתָם הִסִּיעוֹת וְהַמְנַהֲיָגִים שֶׁל הַנְּשֻׁמוֹת, וְאוֹתָם הִסִּיעוֹת וְהַמְנַהֲיָגִים שֶׁל יִצָּר הָרַע, הֵם בְּקִטְרוּג תָּמִיד, מְקַטְרְגִים אֵלָיו בְּאֵלָיו, וְכָל אֵיבְרֵי הַגּוֹף בְּצַעַר בִּינְיָהֶם, בֵּין הַנְּשֻׁמָּה וּבֵין יִצָּר הָרַע.

וְהִבֵּאתָה אֶל תוֹךְ בֵּיתְךָ, שְׁגַרְשָׁה מִשָּׁם. (שם ל) וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ, וְכִכָּר בְּאַרְנוֹ אֶת הַדְּבָרִים. וְגִלְחָה אֶת רֹאשָׁהּ וְעָשְׂתָה אֶת צַפְרָנֶיהָ, וְתִטְהַר מֵאוֹתָהּ זֶהְמָה שֶׁהִטִּיל בָּהּ הַנְּחָשׁ.

וְהִסִּירָה אֶת שְׁמֹלֶת שִׁבְיָהּ, מֵאוֹתָם כָּסוֹת שֶׁל טְמֵאָה וּמִיָּנִים רָעִים מִחֻטָּא הָעֵגֶל. שְׁהֵרִי בְּרֵאשׁוֹנָה הָיוּ לָהֶם לְבוּשֵׁי קֹדֶשׁ שֶׁקָּבְלוּ בְּהַר סִינַי, וְכִשְׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, הוֹסְרוּ מֵהֶם אוֹתָם לְבוּשֵׁי כְבוֹד, שִׁכְתוּב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֲדָיִם מֵהַר חוֹרֵב.

וּבְכַתָּה אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים - זֶהוּ חֹדֶשׁ אֵלּוּל, שָׁבוּ עָלֶיהָ מֹשֶׁה לָהָר לְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁיִמְחַל לְיִשְׂרָאֵל עַל (חטא) הָעֵגֶל. וּמִשׁוֹם זֶה, וּבְכַתָּה אֶת אֲבִיהָ וְאֶת אִמָּהּ יֵרַח יָמִים, מִשׁוֹם שֶׁגִּלְחָה אֶת עֲרֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעֲרֹת הַתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא יח) עֲרֹת אֲבִיהָ וְעֲרֹת אִמָּהּ לֹא תִגְלַח. וְעַל זֶה אָמַר (תהלים קיט) פִּלְגֵי מַיִם יִרְדּוּ עֵינַי עַל לֹא שָׁמְרוּ תוֹרָתְךָ.

וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל רַחוּקִים מֵהַמֶּלֶךְ כָּל הַזְּמַן הַהוּא, עַד יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁיִּרְדּ מֹשֶׁה מֵהָהָר, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּתַעֲנִית כָּל הַיּוֹם הַהוּא. וְאָז נִדְּבַק הַמֶּלֶךְ בְּגִבְרִיהָ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים כא) וְאַחַר כֵּן תָּבוֹא אֵלֶיהָ וּבְעֶלְתָּהּ וְהִיְתָה לָךְ לְאִשָּׁה.

וּכְרָתוּ בְרִית עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יַעֲבְדוּ עוֹד עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לד) הִנֵּה אֲנִכִי כוֹרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ וְגוֹ'. וְכַתּוּב שָׁם (שם) אֱלֹהֵי מִסְכָּה לֹא תַעֲשֶׂה לָּךְ. וְעַל זֶה, וּמָכַר לֹא תִמְכְּרֶנָּה בְּכֶסֶף, אֶל תִּשְׁקַר בְּנִשְׁמָתְךָ בְּשִׁבְלֵי אֱלֹהֵי כֶסֶף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כ) לֹא תַעֲשׂוּן אֹתִי אֱלֹהֵי כֶסֶף וְאֱלֹהֵי זָהָב לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם.

אֲשֵׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גָזַר עֲלֵיהֶם תַּעֲנִית בַּיּוֹם הַזֶּה, שִׁכְתוּב (ויקרא כג) כִּי כָל הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא תַעֲנֶנָּה בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה

ונכרתה מעמיה. כדי שיתכפרו לכם כל חטאיכם. שכתוב (שם טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. עד כאן.

מדרש הנעלם

רבי שמעון אמר, הנפש, שהיא משפע היסוד העליון, כשהיא חוטאת, האם שלמעלה שולטת עליה. מין במינו. ובגוף שולטת האש שלמטה. ושלוש על כל ישראל.

ומי שאומר, שמי שהולך מן העולם הזה בלי בנים, שבא פעם אחרת לעולם הזה - אמר אמת.

ועוד, אותם הרשעים ששטים באויר, עד שמרצים את חטאם, ואחר כך נכנסים פעם שניה לגוף, כדי לצרף אותו, ואם יצדק, שוב אינו נכנס פעם אחרת. ואם לא - פעם שלישית, שנאמר (איוב לג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר. ואם חס ושלוש לא יצדק באלו השלשה פעמים, שוב אין לו תקנה, וזהו הכרת תכרת. ועל כן צריך אדם להזהר בנפשו, אולי יבא פעם אחרת.

ויש לנו ראיה מנדב ואביהוא, כפי שכתבנו, שמתו חצאי גוף (היי משום) שלא נשאו. ועוד יש לנו סמך מענין יבמה יבא עליה. כדי שלא ישתרש זרעו, ולא יצטרף לבא פעם אחרת בגוף. ועוד למדנו מאונן, שאמר בו הכתוב (בראשית לח) לבלתי נתן זרע לאחיו.

ועוד ראיה אחרת, (רות ד) ילד בן לנעמי. וכי לנעמי ילד, והלא רות ילדתו? אלא ללמד, שזה עובד הוא היה מחלון, ומת בלא בנים (ויש אומרים מחלון לבדו היה).

ומשום כך תראה אדם צדיק ורע לו, אולי פעם אחרת בא לעולם, ולא היה כל כך צדיק, ומת בענין הזה, ולכן כעת, כשנכנס לעולם הזה, מגפה חטאו, וזהו צדיק ורע לו.

ובמו כן רשע וטוב לו, אולי בא פעם אחרת ומת בלי בנים, והיה צדיק ולא גמור, וכעת משלם לו מזכותו בעולם הזה. וזהו (הושע יד) כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם.

וזהו שאמרנו, (שם) כי ישבו אחים יחדו. רבי יצחק אמר, כי ישבו אחים - שיכירו בלבם שהם אחים, כמו שנאמר (תהלים כט) וישב ה' מלך לעולם. במה שנודעים שהוא מלך על הכל.

ומת אחד מהם ובן אין לו (דברים כה), הרי אם היו לו בנים – לא צריך. רבי תנחום אמר רבי יוסי, יבמה יבא עליה – למה צריך? שלא למעט מהדמיון שכולל כל הדמיונות.

רבי יצחק פתח, (קהלת ד) יש אחד ואין שני גם בן ואח אין לו. יש אחד – זהו אדם שנפטר מהעולם הזה חסר מטוב, שהוא אחד, ואין לו זכות לעשות שני. שלמדנו, אמר רבי יצחק, זה מי שנפטר מן העולם הזה יחיד בלי שני, התמעט והתכלה מהדמיון שכולל כל הדמיונות.

טובים השנים מן האחד (שם), מה הטעם? משום שכתוב אשר יש להם שכר טוב בעמלם. אמר רבי יצחק, בא וראה, שכתב הפסוק (שם) כי אם יפלו האחד יקים את חברו, בדמיון ההוא. ואילו האחד שיפל – ואין שני להקימו.

רבי יהודה שלח לו רבי אבא. אמר, אתם שעומדים לפני בעלי המשנה, מה הטעם יבמה יבא עליה להקים שם המת, ולא באשה אחרת?

שלח לו, (ירמיה ב) פרה למד מדבר באות נפשה שאפה רוח. התרגש רבי יהודה, ואמר, ודאי זהו סוד החכמה, ממשמע שכתוב שאפה רוח, רוח ממש.

וזה הולך כמו מה שאמר רבי יוסי, שכתוב (קהלת ח) ובכן ראיתי רשעים קברים ובאו. ובאו ממש. אמר רבי יצחק, והדבר מתפרש במה שכתוב באות נפשה, שמשמע שאפלו ארוסה, ואפלו בעולה באות בתועלת הדבר הזה.

והיה הבכור אשר תלד יקום וכו' (דברים כה). ומה הטעם הבכור, ולא השני ולא השלישי? אמר רבי יודן, הבכור והראשון על כל פנים של מת הוא, ודעת שניהם בזוג הראשון במת.

למדנו, אמר רבי יוסי, (שם) ועלתה יבמתו השערה אל הזקנים – דבר זה נראה חצפה! אמר רבי יהודה, חס ושלום שזו חצפה, אלא להראות הטוב שצריך לעשות עם המת, והוא לא רוצה, ולפיכך עושים לו קלון לפני כלם.

איזה קלון עושים לו? שכתוב וירקה בפניו, להכלם בפני הכל, אשר לא יבנה את בית אחריו. והפסוק כותב, וירקה ואמרה ככה כו', כמו שנאמר (במדבר יב) ואביה ירק ירק בפניה הלא תכלם.

רבי אבהו אמר **רבי יוחנן**, כְּעֶסָה (וּרְקָה) רֵק, שְׁנֵרָאָה שְׁהוּא רֵק, וְלֹא מִים, וְלֹא שְׁהִתְכַסָּה בְּעֶפֶר.

הַאִשָּׁה הִיא, שְׁבָאָה לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְזִרְקָה רֵק, וְרָאָה בָּהּ שְׁאֲכָלָה בְּאוֹתָהּ שְׁעָה, וְלֹא הָיָה נִרְאָה רֵק, וְלֹא נַעֲשְׂתָה בַּיּוֹם הַהוּא, וְאַחַר כֵּךְ נִמְלְכוּ, וְהִזְדוּגוּ זֶה עִם זֶה.

וְהָאִם רַבִּי שְׁמַעוֹן עָשָׂה כֵּךְ? וְהָרִי לְמַדְנֹו, אִם נִמְלְכוּ קֳדָם שְׁתַּעֲלָה לְפָנֵי הַדִּין - נֶאֱמָר! וּמִשְׁהִתִּירָה אֶת נַעֲלוֹ לְפָנֵי הַדִּין - לֹא!

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, שׁוֹנָה אוֹתָהּ הָאִשָּׁה, שְׁטָרָם שְׁעָשׂוּ זֶה עִם זֶה, אֲלֵא שְׁזִרְקָה רֵק לְרֵאוֹת, וְלֹא הָיָה כָּשֶׁר, וְהִלְכוּ וְהִזְדוּגוּ זֶה עִם זֶה אַחַר כֵּךְ.

וְחִלְצָה נַעֲלוֹ, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (הוֹשַׁע ה) חֲלֹץ מֵהֶם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (שְׁמוֹת ג) אֵל תִּקְרַב הָלוֹם שֶׁל נַעֲלִיךָ מֵעַל רִגְלֶיךָ, וְכִי מִנַּעַל מִטְהַר אֶת הַמָּקוֹם אוֹ מִטְמֵא אֶת הַמָּקוֹם? אֲלֵא אָמַר רַבִּי אַבָּא, מְלַמֵּד שְׁצִנָּה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ כְּבוֹד לְהַתְּפָרֵשׁ מֵאַשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל. בְּמִשָּׁה כְּתוּב נַעֲלִיךָ, וּבִיְהוֹשֻׁעַ כְּתוּב נַעֲלֶךָ, שְׁלֹא יִפְרֹשׁ מֵאַשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל, אֲלֵא לְעֵתִים מְזַמְּנִים.

כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אִתָּה עוֹמֵד עָלָיו. מְקוֹם יֵשׁ לְךָ בְּמַעֲלָה גְדוֹלָה מִשְׁאָר בְּנֵי אָדָם, מְדַרְגָּה הַנִּקְרֵאת קִדְשׁ. וְעַל כֵּן נִצְטוּרָה לְהַתְּפָרֵשׁ מֵאַשְׁתּוֹ בְּדֶרֶךְ נַעֲלֶךָ. אֵף כֵּאֵן גַּם הַנַּעֲלֶה הַזֶּה פְּרִישׁוֹת אִשָּׁה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, צְרִיךְ אָדָם לְבַטֵּחַ בְּקוֹנוֹ, וְלִקַּח אִשָּׁה, וְלִהְיוֹלִיד בְּנִים, שְׁלֹא יִלְךְ עֲרִירִי לְעוֹלָם הַבָּא. שְׁשִׁנִּינוּ, מֵהוּ שְׁכָתוּב (וַיִּקְרָא כ) עֲרִירִים יָמוּתוּ? שְׁכָל מִי שְׁאִין לוֹ בְּנִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, הוּא כְּאֵלוֹ לֹא נִבְרָא וְלֹא הָיָה, וְנִקְרָא עֲרִירִי מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן הָעוֹלָם הַבָּא.

שְׁאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מֵאַחַר שֶׁהָאָדָם נוֹשֵׂא אִשָּׁה וּמוֹלִיד בְּנִים, נִקְרָא עֶבֶד ה', וְנוֹחַל הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, שְׁכָתוּב (יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרִכָּה אֵל בֵּיתְךָ.

מִשָּׁל לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ שְׁנָתָן פְּקֻדוֹן לְשִׁלְשָׁה בְּנֵי אָדָם. הָאֶחָד שְׁמַר אֶת הַפְּקֻדוֹן; הַשֵּׁנִי אֵבֵד אֶת הַפְּקֻדוֹן לְגַמְרֵי; הַשְּׁלִישִׁי טַנֵּף אֶת הַפְּקֻדוֹן, וְנָתַן מִמֶּנּוּ לְאַחַר לְשִׁמְרוֹ. לְיָמִים בָּא הַמֶּלֶךְ לְתַבַּע פְּקֻדוֹנוֹ. אוֹתוֹ שְׁשִׁמַר הַפְּקֻדוֹן, שְׁבַחְו הַמֶּלֶךְ וְעָשָׂאוּ נְאֻמַּן בֵּיתוֹ. הַשֵּׁנִי שְׁאֵבֵד אֶת הַפְּקֻדוֹן, הָאֵבִידוֹ מִן הָעוֹלָם, וְצִנָּה שְׁלֹא יְהִיָה לוֹ שֵׁם

ושארית. השלישי שטנף את הפקדון והניח ממנו לאחר - אָמַר
המֶלֶךְ: הניחו לזה עד שגראה האחר היאך יעשה ממה שהניח זה
בידו, ובין כך לא יצא מבית המֶלֶךְ.

זָכָה האחר - יצא זה לחרות. לא זָכָה - אָמַר המֶלֶךְ: תנו לזה ענש
על שטנף את הפקדון, וישאר הפקדון שלו. רב הונא אָמַר, כִּיּוֹן
שְׂנַכְנַס - נַכְנַס.

וְאִם טנף את הפקדון ולא הניח ביד אחר לשמרו, מוציאים אותו
מבית המֶלֶךְ, עד שיבא אחר ויתקן מה שטנף זה, והפקדון
מוציאין אותו מידו של זה, ונותנים אותו לזה שתקנו.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, כְּתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאָפִיו נִשְׁמַת חַיִּים וַיְהִי הָאָדָם
לְנֶפֶשׁ חַיָּה. כִּיּוֹן שְׂאָמַר נִשְׁמַת חַיִּים, לָמָּה וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ
חַיָּה? אֵלֵּא עַל מַנְת כֵּן נָתַן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁמָה בְּאָדָם, שְׂיִהְיֶה
לְנֶפֶשׁ חַיָּה. בַּמַּעֲרָב קוֹרְאִים לְיֹלְדֵת חַיָּה.

וְעוֹד, אֱלֹהִים הוֹצִיא מִיָּנִים לְמִינוּ, וְהִיא הַנִּשְׁמָה, וְהַנִּשְׁמָה מִתְחַלֶּקֶת
וּמִתְרַבֶּה בְּגוֹף, בְּעוֹד שֶׁהִיא בְּגוֹף, וְכִיּוֹן שִׁיּוֹצְאָה מֵהַגּוֹף,
מִתְרַבֶּה בְּיֹתֵר, וּמִשְׁגָּת מַה שֶּׁלֹּא תוּכַל לְהַשִּׁיג בְּעוֹדָה בְּגוֹף.

וְתִכְרַף שֶׁנִּפְרְדַת מֵהַגּוֹף, רוֹצֶה לְהַדְּבִק בְּאֱלֹהִים, וּמִשׁוּם שֶׁלֹּא הוֹצִיאָה
גוֹף, שֶׁהוּא מִינוּ, כְּמוֹ שֶׁהוֹצִיא אֱלֹהִים נִשְׁמָה שֶׁהִיא מִינוּ - לֹא
מִתְקַבְּלַת, וְחֹזֶרֶת וְשׂוֹאֶפֶת עַד שֶׁתְּכַנֵּס בְּגוֹף אַחֵר, כְּדִי לְקַיֵּם זְרַע
לְשׁוֹב לְהַדְּבִק בְּגוֹף הַטְּהוֹר וְהַזָּךְ וְהַנָּקִי. וּמִי שֶׁלֹּא הִנִּיחַ בְּנִים, לֹא
מִזְדַּקֵּק לוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ירמיה ב) בְּאֵנוֹת נִפְשָׁה שְׂאֶפֶה רֹחַ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, מִי שֶׁלֹּא הִשְׁאִיר אַחֲרָיו גְּזַעִים לְשָׂרֵשׁ, נִשְׁמַתוּ כְּלָה
מִן אוֹתוֹ הַדְּמִיוֹן שְׂכּוֹלֵל כָּל הַדְּמִיוֹנוֹת, עַד שֶׁמִּתְגַּלְּגֶלֶת וּמוֹרֶקֶת
מִכְּלִי לְכָלִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם ח) וְלֹא הוֹרֵק מִכְּלִי אֶל כְּלִי. מַה תִּקְנָתוֹ?
כְּתוּב (ויקרא כה) וּבֹא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וְגֹאֵל אֶת מִמְּכָר אָחִיו.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, מִתְגַּלְּגֶלֶת עַד שֶׁתִּמְצָא כְּלִי כֶּשֶׁר לְהַתְתַּקֵּן. וְאִם
אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל אֵינְנוּ, נִשְׁבֵּר הַכְּלִי הַיָּקֵר, וְעַל זֶה נִקְרָא (דברים ז)
וּמִשְׁלֵם לְשׂוֹאֵיו אֶל פְּנֵיו לְהַאֲבִידוֹ. וְכְתוּב (שם ה) וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֻלְפִים
לְאֵהָבִי וּלְשֹׂמְרֵי מִצְוֹתַי.

לְכֵן אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב (בראשית ט) בְּצִלְם אֱלֹהִים עָשָׂה אֶת
הָאָדָם. מַה שֵּׁם זֶה הוֹצִיא מִיָּנִים לְמִינוּ, כֵּךְ צָרִיךְ אָדָם
לְהוֹצִיא מִיָּנִים לְמִינוּ.

סדר הלימוד ליום א אלול [יום 326 בשנה]

פְּרָשֵׁת כִּי תִבְא (דף עג ע"א - דף עד ע"א)

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי הֵלֵךְ לוֹ וּבָרַח לְמִדְבַר לֹד, וּנְגַנְזוּ בְּמַעְרָה אַחַת, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. הִתְרַחַשׁ לָהֶם נֶס, וַיֵּצֵא לָהֶם חֲרוֹב אֶחָד וּמַעֲיָן מִים אֶחָד. אָכְלוּ מֵאוֹתוֹ חֲרוֹב, וְשָׁתוּ מֵאוֹתָם מִים. הָיָה אֵלֵיהֶוּ, זְכוּר לְטוֹב, בָּא אֵלֵיהֶם כָּל יוֹם פְּעָמִים, וּמְלַמֵּד אוֹתָם. וְלֹא יָדַע אִישׁ עֲלֵיהֶם.

יּוֹם אֶחָד הָיוּ שׂוֹאֲלִים הַחֲכָמִים בְּבֵית הַמִּדְרָשׁ, וְאוֹמְרִים קְלָלוֹת שְׁבַת־תּוֹרַת כְּהֻנִּים, הֵן כְּנָגַד בֵּית רֵאשׁוֹן. קְלָלוֹת שְׁבַמְשָׁנָה תּוֹרָה כְּנָגַד בֵּית שְׁנֵי וְגָלוֹת אַחֲרוֹן. הַקְּלָלוֹת שְׁבַת־תּוֹרַת כְּהֻנִּים יֵשׁ בָּהֶן הַבְּטָחוֹת וְחִבְיֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, שְׁכָתוֹב (ויקרא כו) וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְגו'. וְכָתוֹב, וְאִף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אֲיִבֵיהֶם. הַקְּלָלוֹת שְׁבַמְשָׁנָה תּוֹרָה אֵין בָּהֶן הַבְּטָחוֹת, וְאֵין בָּהֶן נַחְמָה כָּלֵל, כְּכָתוֹב בְּקְלָלוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים.

קָם רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֶלְעָאי וְאָמַר, חָכַל עַל חֲסָרוֹנוֹ שֶׁל בַּר יוֹחָאי, וְאֵין מִי שְׁיֹדַע עָלָיו. וְאֵלוֹ יָדְעוּ, אֵין רְשׁוֹת לְגָלוֹת אוֹתוֹ.

רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי יְהוּדָה קָם יוֹם אֶחָד בְּבִקְרָה, רָאָה אֶת כָּל אוֹתָם עוֹפוֹת שָׁהֶם הָיוּ טְסִים, וַיּוֹנֶה אַחַת הוֹלֶכֶת בֵּינֵיהֶם. קָם עַל רַגְלָיו וְאָמַר: יוֹנֶה, יוֹנֶה נְאֻמָּנָה, מִיּוֹם הַמַּבּוּל דְּמוֹת הָעָם הַקְּדוֹשׁ לָךְ יָפָה וְלָךְ נְאֻמָּה. לְכִי וַעֲשִׂי לִי שְׁלִיחוֹת אַחַת לְבַר יוֹחָאי, בְּמָקוֹם שֶׁהוּא שָׁם.

הִסְתַּוְבָּבָה אוֹתָהּ הַיּוֹנֶה וְעַמְדָה לְפָנָיו. כָּתַב פֶּתֶק אֶחָד, וְאָמַר מַה שְּׂאָמַר. וְעַמְדָה הַיּוֹנֶה וְלָקְחָה אוֹתוֹ בְּפִיהָ, וְהִלְכָה אֶל רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְשָׁמָּה אוֹתוֹ בְּכַנְפֵיהָ. הִסְתַּכַּל בְּאוֹתוֹ הַפֶּתֶק וּבְכָה, הוּא וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ, וְאָמַר: אֲנִי בּוֹכָה עַל הַפְּרֻדָּה מִן הַחֲבֵרִים, וְאֲנִי בּוֹכָה עַל הַדְּבָרִים הַלְלוֹ שֶׁלֹּא הִתְגַּלוּ לָהֶם, מַה יַּעֲשׂוּ הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרוֹנִים אִם יִשְׁגִּיחוּ בְּזֶה?

בֵּינַתִּים בָּא אֵלֵיהֶוּ, זְכוּר לְטוֹב, וְרוֹאֶה שְׁבוּכָה. אָמַר, הֵייתִי מְזַמֵּן לְשְׁלִיחוֹת אַחֲרֶת כְּעַתָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלַח אוֹתִי לְשַׁכַּף אֶת דְּמַעוֹתַיךָ. אֵי רַבִּי, אֵי רַבִּי, לֹא הָיָה צָרִיךְ כְּעַתָּה לְגָלוֹת לְצַדִּיקִים הַדְּבָרִים הַלְלוֹ.

אבל כִּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: בְּקִלְלוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת יֵשׁ שְׁלֵשִׁים וּשְׁנַיִם פְּסוּקִים, וְכֻלָּם כְּנֶגֶד דְּרָכֵי הַתּוֹרָה. בְּקִלְלוֹת הָאֲחֵרוֹנוֹת יֵשׁ בְּהֵן חֲמֵשִׁים וּשְׁלֹשָׁה פְּסוּקִים, כְּנֶגֶד פְּרָשִׁיּוֹת וְדְרָכֵי הַתּוֹרָה.

בְּגִלוֹת רֵאשׁוֹנָה שֶׁל בֵּית רֵאשׁוֹן עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אוֹתָם שְׁבִילִים נִסְתָּרִים שֶׁל הַסֵּתֵר, הַתְּגָלָה חֲטָאָם, וְהַתְּגָלָה קֶצֶם, וְהַנְּחִמָּה וְהַהֲבִטָּחָה שְׁלֵהֶם. בְּגִלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁל בֵּית שְׁנֵי עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשִׁים וּשְׁלֹשׁ פְּרָשִׁיּוֹת וְדְרָכִים שְׁנֵגְלוּ, נִסְתָּם חֲטָאָם וְנִסְתָּר קֶצֶם, וְלֹא כָתוּב בְּהֵם הַבְּטָחוֹת וְנַחֲמוֹת.

בִּינְתִים עָבְרָה רוּחַ אַחַת וְהַפְרִידָה אוֹתָם, וְעָלָה אֵלֵיהֶן בְּתוֹךְ גִּלְגָל שֶׁל אֵשׁ, וְנִשְׁאַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וּבְכָה וְנִרְדָּם עַל פֶּתַח הַמְּעָרָה. בִּינְתִים בָּא אֵלֵיהֶן, זְכוּר לְטוֹב, וְאָמַר: קוּם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהִתְעוֹרֵר מִשְׁנַתְךָ. אֲשֶׁרִי חִלַּקְךָ, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה בְּכּוּדְךָ. כָּל הַהֲבִטָּחוֹת וְהַנְּחִמָּוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל כְּתוּבוֹת בְּקִלְלוֹת הַלָּלוּ.

בֵּא וְרָאָה, מִלֶּךְ שְׂאוּהֵב אֶת בְּנוֹ, וְאָף עַל גֵּב שֶׁקָּלַל אוֹתוֹ וְהִלְקָה אוֹתוֹ, אֲהַבַת מַעֲיוֹ עָלָיו. כְּמִרְאֵה רִגְזוֹ חֲזַק, אֲזִי רַחֲמֵנוֹתוֹ עָלָיו. כִּן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - אָף עַל גֵּב שֶׁקָּלַל, דְּבָרָיו הֵם בְּאֲהָבָה. נִרְאִים בְּגִלוֹי כְּקִלְלוֹת, וְהֵם טוֹבוֹת גְּדוּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁאֵלוֹ הַקִּלְלוֹת הֵיוּ בְּאֲהָבָה, מֵה שֶׁלֹּא הָיָה כֵּן בְּאוֹתָן הָרֵאשׁוֹנוֹת, שֶׁכֻּלָּן הֵיוּ בַּדִּין הַקָּשָׁה. **בְּאֵלֵינוּ** יֵשׁ דִּין וְאֲהָבָה, כְּאֵב הָאוּהֵב אֶת בְּנוֹ וְרִצּוֹעַת הַמַּלְקוֹת לְקַח בִּידוֹ, עֲשֵׂה נְהִימָה גְּדוּלָה וְקוּלוֹת גְּדוּלוֹת. וְהַמַּלְקוּת כְּלוּלוֹת בְּרַחֲמִים.

וְקָשָׁה מְכַל אוֹתָן הַקִּלְלוֹת - זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כח) גַּם כָּל חָלִי וְכָל מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעֲלֶם ה' עָלֶיךָ עַד הַשְּׁמֵדְךָ. כֵּאֵן הֵן הַהֲבִטָּחוֹת שֶׁל הָאֵב עַל בְּנָיו, בְּאֲהָבָה רַבָּה. לֹא כְּתוּב יַעֲלָה, אֲלֵא יַעֲלֶם, יִכְבַּשׁ אוֹתָם וְיִכְסֶה אוֹתָם בְּנֶקֶב שֶׁל מְקוֹמָם, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַחוּצָה, וְיִהְיוּ כְּבוּשִׁים וּמְכֻסִּים בְּנֶקֶבֵיהֶם.

עַד הַשְּׁמֵדְךָ - מֵה שֶׁלֹּא יִהְיֶה לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שֶׁהָרִי נִשְׁבַּע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁלֹּא יִשְׁמִיד אֶת יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, וְזָכְרוּנָם יִהְיֶה קִיָּם תָּמִיד, שֶׁכְּתוּב (ישעיה 10) כִּן יַעֲמַד זְרַעְכֶם וְשִׁמְכֶם, וְכְתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שְׁמִים מִלְּמַעְלָה כו'. **וְהוֹאִיל** וּבִשְׁבוּעָה הוּא שֶׁלֹּא יִשְׁמְדוּ יִשְׂרָאֵל, עֲתִידִים שִׁיְהִיוּ כָּל הַמַּכּוֹת וְהַחֲטָאִים טְמִירִים וּמְכֻסִּים, שֶׁלֹּא יֵצְאוּ הַחוּצָה

להרע לישראל עד הזמן שיכלו מן העולם, מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים.

הסוף של כלם והסיום של כלם - (דברים כח) והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה והתמכרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה. כאן הבטחות ונחמות שעתיד הקדוש ברוך הוא לעשות לישראל בסוף הימים. והשיבך ה' מצרים באניות - ההבטחה לשוב ולעשות נסים ואותות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים בימים הראשונים, כמו שנאמר (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות.

באניות - כאן הוא, כמו שאמרת, שאתה דורש בעניות, שתכלה הפרוטה מן הכיס. אבל עתידים כל בני העולם לבא על ישראל על ספינות הים, ויחשבו להשמיד אותם מן העולם, וכלם יטבעו בתוף הים, כמו שעשה בימים הראשונים.

ושם היא שמחה גדולה. כתוב כאן באניות, וכתוב שם (ישעיה מג) באניות רנתם. מה להלן רנה - אף כאן רנה.

בדרך אשר אמרתי לך. מיום שנברא העולם לא גלה הקדוש ברוך הוא את גבורתו להראותה בעולם ושעת רצון, אלא באותה דרך. פי כאשר ראיתם את מצרים - באותו דרך, ובאותו גון יעשה לך.

שהרי לאחר מכל שאר הצדדים יתכנסו על ישראל, ויחשבו ישראל, שבזמן הזה יאבדו, והם מכורים ליריביהם. זהו שכתוב (דברים כח) והתמכרתם שם. לא כתוב ונמכרתם, אלא והתמכרתם, בלבבכם תחשבו שאתם מכורים, ואין זה כך, שהרי כתוב ואין קנה, ואין מי שיכול לשלט עליהם.

וכל זה לסוף הימים, והכל תלוי בתשובה, והכל נסתר, ככתוב (שם ט) למען תשכילו את כל אשר תעשו. מי שיש לו לב, יסתכל וידע לשוב לרבנו.

אמר לו רבי שמעון, באיזה מקום התגלתה גאלת ישראל בקללות הללו? אמר, השגח ודיק, מקום רע מכלם, שם זה ישנו.

השגיח ודיק, ומצא שכתוב (שם כח) והיו חייך תלאים לך מנגד ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחייה. ואף על גב

שְׁחַבְרִים יוֹדְעִים הַזְמַן, אוֹתָם חַיִּים תְּלוּיִים לְפָנֵינוּ וּמְסַפְּקִים, וְזֶהוּ עֶקֶר, וְהַדְּבָרִים יִצְיָבִים.

כַּתָּב פֶּתַק לְעַת עָרַב, וְשֵׁם אוֹתוֹ בְּפִי הַיּוֹנָה, וְהִלְכָה אֶל רַבִּי יוֹסִי, שֶׁהָיָה בְּמִקְוֵמוֹ וְעֵינָיו מְצַפּוֹת. כִּיּוֹן שָׂרָאָה אוֹתָהּ, אָמַר: יוֹנָה, כִּמָּה אַתְּ נֹאמְנָה מְכַל עוֹף הַשָּׁמַיִם. קָרָא עָלֶיהָ, (בראשית ח) וַתְּבֹא אֵלָיו הַיּוֹנָה לְעַת עָרַב וְהִנֵּה עָלָה זַיִת טָרֶף בְּפִיהָ.

נְטִילַת הַפֶּתַק, וּנְכֻסֵּס לַחֲבָרִים וְהִרְאָה לָהֶם, וְסִפֵּר לָהֶם הַמַּעֲשֵׂה. תְּמַהוּ. בְּכָה רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר: וַיִּ! אֵף עַל גֵּב שְׂאִינְנוּ יוֹדְעִים עָלָיו - (קהלת יא) מְקוֹם שִׁיפּוֹל הָעֵץ שָׁם יְהוּא. הַמְּקוֹם שֶׁשָּׁם בַּר יוֹחָאִי, הַחֲבָרִים עִמוֹ, וּמִתְעוֹרְרִים מִמֶּנּוּ וְלוֹמְדִים מִמֶּנּוּ.

אֲשֵׁרֵי נִפְשׁוֹ שֶׁל בַּר יוֹחָאִי, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמוֹ נְסִים, וְהוּא גּוֹזֵר - וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַיֵּם, וְעֵתִיד לִהְיוֹת רֹאשׁ לְצַדִּיקִים שִׁיּוֹשְׁבִים בְּגֵן עֵדֶן. וַיִּקְבַּל פָּנָי שְׂכִינָהּ, וַיִּרְאָה אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וַיִּשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים, וַיֹּאמֶר לָהֶם: בָּאוּ נִשְׁתַּחֲוֶה וּנְכַרְעָה נְבֻרָה לְפָנָי ה' עֲשֵׂנוּ.

כִּי יִנְצוּ אֲנָשִׁים - אֵלּוּ מִיְכָאֵל וְסַמְאֵל. (שמות כה) וְנִגְפּוּ אִשָּׁה הָרָה - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וַיִּצְאוּ יְלָדֶיהָ - בְּגָלוֹת. עָנוּשׁ יַעֲנֹשׁ - זֶה סַמְאֵל. כְּאֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

יוֹסֵף, מִשְׁלוֹ נִתְּנוּ לוֹ. הִפָּה שְׁלֵא נִשְׁק לְעֵבְרָה - (בראשית מא) וְעַל פִּיךָ יִשְׁק כָּל עַמִּי. וְסוּד הַדְּבָר, מִמֶּנּוּ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם, וּמִמֶּנּוּ פּוֹרְחוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְכֹל.

הַצְּוָאֵר שְׁלֵא הִרְכִּין לְעֵבְרָה - וַיִּשֵּׁם רַבֵּד הַזֶּהָב עַל צְוָאָרוֹ. וְסוּד הַדְּבָר, שֶׁשׁ דְּרָגוֹת שֶׁהֵן לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְכֹלָם מִשְׁפִּיעִים לוֹ שֶׁפַע טוֹב מִהַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ.

וְזֶהוּ סוּד שֶׁל זֶה"ב, שֶׁהִיא אַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁל כָּל אַחַת וְאַחַת מֵאוֹתָן שֶׁבַע דְּרָגוֹת, כְּלוּל מִרְחָמִים וְדִין. וְזֶהוּ סוּד שְׂאֲמָרוֹ בְּעֵלֵי הַמַּשְׁנָה, סִכָּה שֶׁהִיא גְבוּהָה לְמַעְלָה מֵעֶשְׂרִים אֲמָה - פְּסוּלָה. מִשׁוּם שֶׁכָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּלוּל מִרְחָמִים וְדִין, וְאִם הִיא לְמַטָּה מֵעֶשְׂרֵה - פְּסוּלָה, מִשׁוּם שְׂאִינָה כְּלוּלָה מִרְחָמִים וְדִין.

הַגּוֹף שְׁלֵא הִרְכִּין לְעֵבְרָה - (שם) וַיִּלְבַּשׁ אֹתוֹ בְּגָדֵי שֵׁשׁ. הֵינּוּ סוּד שֶׁל וַיִּוֹ שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ. הַרְגָּלִים שְׁלֵא הִלְכוּ לְדַבֵּר עֵבְרָה - וַיִּרְכַּב

אתו במרכבת המשנה. משום שיש מרכבה עליונה ומרכבה תחתונה,
ויוסף זכה לשתייהן, משום ששמר על הברית הקדוש.

שבת, ש' בת. בזמן שיתחברו שלשת האבות עם המלכות, שהיא
ב"ת, תקרא שבת.

ויטע אשל בבאר שבע. הקצוץ שקצץ אדם הראשון, תקנו אברהם,
והוא בבאר שבע, שהיא המלכות. ז"ה אש"ל, צבעי מדות,
שהם חג"ת "אדם" שחור "לבן, המשיך לה מהם, בסוד (בראשית כט)
שלשה עברי צאן רבצים עליה.

יעקב שמש בבית שם ועבר ארבע עשרה שנה, לתקון יובל ושמטה,
שהם לאה ורחל.

בא וראה, בשעה שהוציא הקדוש ברוך הוא את ישראל מארץ
מצרים, הוציאם בסוד השם של ארבעים ושתיים אותיות, כמו
שברא בו שמים וארץ.

ומשום זה, כשיצאו ישראל מארץ מצרים, נסעו שנים עשר מסעות
עד שהגיעו להר סיני. זהו שכתוב ביום הזה באו מדבר
סיני. ורצה הקדוש ברוך הוא, ששלשים מסעות אחרים, שיהיו
הולכים אותם בשלשה ימים. זהו שכתוב (במדבר י) ויסעו מהר ה' דרך
שלשת ימים. עשרה מסעות בכל יום.

ומשום שקטאו, גרמו שיהיו נוסעים אותם בשלשה עשר
הראשונים, ומשום זה לא נכנסו לארץ, עד שנסעו שלשים
מסעות אחרים, והשתלם סוד השם של ארבעים ושתיים אותיות, כמו
שמעשה בראשית.

ומפרי העץ אשר בתוך הגן (בראשית ג) - זהו מקום שרוחות בני האדם
גנוזות, וזה המקום שנקרא אוצר הנשמות. והוא אצל
הקדוש ברוך הוא, ואמר להם: אל תשתדלו לדעת איך הרוחות
נפרדות מהזוג הנכבד שלי.

ועל זה שנינו, (ויקרא יב) אשה כי תזריע (ויילדה זכר כתיב, ולא כולל) זכר
ונקבה כפי דרכי העולם, שאין מתחברים כמו שיצאו מלמעלה
זוגות זוגות.

משום שאדם הראשון וזוגו חטאו לפני הקדוש ברוך הוא, ועל כן
נפרדים כשיוצאים מלמעלה, עד שיהי רצון מלפני הקדוש

ברוך הוא. אם אדם זכה - נותן לו זוגו, ואם לא - מפרידים אותה ממנו, ונותן לו אחרים, ומולידים בנים שאינם כְּרָאוּי.

ועל זה כתוב (בראשית ו) לא ידון רוחי באדם לעולם. מה זה רוחי? היה צריך להיות רוחו? אלא שתי רוחות הן, שיוצאות זוגות, לא ידונו כאחת. ועל זה כתוב וילדה זכר, ולא כולל זכר ונקבה, כפי דרכי העולם, שהם גרמו.

שיר השירים מדרש הנעלם (דף עד ע"א - דף צא ע"ב)

רבי רחומאי פתח, (ישעיה יא) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. הנה כאן ארבע רוחות, ולא זכה בהם אדם, זולתי מלך המשיח בלבד.

והרי כתוב (יחזקאל לו) מארבע רוחות באי הרוח! לא כתוב ארבע, אלא מארבע רוחות. זהו רוח שלם.

אמר לו, היאך? אמר לו, זה הבא מתוך אהבת נשיקה. היאך נשיקה מאהבה אינו אלא בפה, ומתחברות רוח ברוח, וכל אחד מהם כלול משתי רוחות - רוחו ורוח חברו. נמצאו שניהם בארבע רוחות. וכל שכן הזכר והנקבה בהתחברם, שם ארבע רוחות יחד. והבן הבא מהם זוהי רוח הבאה מארבע רוחות, כמו שנאמר, מארבע רוחות באי הרוח, וזהו רוח שלם.

רבי ברכיה אמר, יושב הייתי על שערי רומי רבתי, וראיתי איש אחד שהיה בא. יצאתי אליו, הכנסתיהו לתוך ביתי, בדקתי אותו במקרא, במשנה, בתוספתא ובהגדה, ולא מצאתי בו. נזפתי בו, ולא השיב לי דבר. הפיל עצמו אחורי הדלת, ונרדם. אמרתי, הוא והכלב יאכלו יחד.

שפך אמר רבי מניומי הזקן של גוש חלב, מהו (ישעיה נו) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רעים וגו'? לא ידעו שבעה - אלו עמי הארץ, שהם עזי פנים ככלב, עזי נפש בכל. מה הטעם? מפני (סם) שלא ידעו הבין. שאין הקדוש ברוך הוא משרה קדשותו בתוכם, ועל זה הם עזי נפש, ומשום כך הוא והכלב יאכלו יחד.

בשהתעורר, קם וקרב לשלחן, הנמיה ראשו ולא אמר דבר. ראיתי והסתכלתי בעיניו שצוחקות. אמר לי: ודאי מדרכי רבונך התרחקת, שהוא תקן שלחן טרם יבא אדם, וטרם שצנה אותו

ויבדק אותו. אם תוסיף ללכת בדרך הזו, לא יתקיימו לך בנים. מיד חזר ואמר: יחיו לך, ויתקיימו לך.

אמרתיו לו: למה חזרת בדבר והתנחמת? אמר לי: אסור לאדם לקלל עצמו, כל שכן אחר, משום שקללת חכם אפלו על תנאי מתקיימת. אמרתיו: כן הוא ודאי, שכתוב (בראשית לא) עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה, והתקיים. ואני בדקתי בך, וקללותיך אינן כלום.

פתח ואמר, (שמות לב) ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. קללה זו על תנאי, והקדוש ברוך הוא מחל לחטאייהם בשביל משה, ואף על פי כן נמחה מפרשה מעלה בתורה, במצוה של מעשה המשכן, והיא פרשת ואתה תצוה. שהיה לו לכתב שמו של משה בכל דבר ודבר, ובכל מצוה ומצוה ששם, ונמחה מכל הפרשה ההיא, שלא נזכר שם. הוה אומר, קללת חכם אפלו על תנאי מתקיימת.

כיון שהרגשתי בו, קמתי והושבתיהו בראש השלחן. אמרתיו: והרי לאחר ואתה תצוה אמר משה את הדבר הזה. אמר לי: אין מקדם ומאחר בתורה.

שאלתי אותו במקרא, במשנה ובתוספתא ובהגדה, והיה בקי בכל. אמרתיו: למה בראשונה לא השבת לי, כשבדקתי אותך? אמר: השנה אנסה אותי. היו יומים שלא ישנתי. וכעת שהשנה באה לעיני, לא השבתי לך.

אחר שאכל ושתה, פתח ואמר, שיר השירים. ש' גדולה, והיא השנה מסוף האותיות של האלפא ביתא. ב של בראשית גדולה, והיא השנה מראשית האלפא ביתא. מה הטעם?

משום ששי"ן סוד המרכבה העליונה, ועל כן היא בשלשה עמודים, שהרי האבות הם מרכבה, וכל שיר השירים סוד המרכבה העליונה הוא, ומשום כך ראשיתו בשי"ן. ב' היא בית העולם, שהיא מעשה העולם.

ועל זה האותיות הקיימות בראשית של הספרים, ארבע הן. שהרי כמו שנעשו, ובאותו הסוד שלהם, כך האותיות רשומות בראש. ואותן האותיות הגדולות שעולות על כל שאר האותיות. ואותה האות הסוד והסתר של כל הספר.

וְאֵלֹהֵי הַיָּם: א של דברי הימים, ב של בראשית. מ של משלי. ש של שיר השירים. אלו ארבע האותיות שבראש הספרים, הן אותיות גדולות. ומי שמכיר אותן, יודע את הסוד של כל הספר, והאות ההיא מלמדת את הסוד של כל הספר.

א התקון שלו, הדיוקן והסתר של אדם בשני גונים. הראש שלמעלה הוא נקדה ראשונה ששולטת על הכל, בחקיקה שהתעטרה להתפשט תחתיו. וא"ו שהוא הסוד ודיוקן של אדם, הוא ובת זוגו דלת שלמטה, שנאחזת מצדו. וזוהי השלמות של אדם.

בגון אחר, באמצע הדיוקן של אדם. ונאחזה בו משני צדדים, כמו שהזרועות מצד זה ומצד זה. וזו א, הדיוקן והסוד שלו, אדם הוא. ועל כן רשומה אל"ף בראש הספר של דברי הימים, שהרי לא בא אותו ספר אלא להשלים אדם בסתריו ודרגתו, באותם תולדותיו, להיות הכל אדם שלם אחד.

ב היא הבית של כל העולם, מקיפה לשלשה צדדים, מעלה ומטה, וכל המעשים כלולים בתוכה, סובבת לשלשה צדדים של כל העולם, ונשאר צד של צפון שלא נבנה, שהוא המדור הרע, ששם שורה הרע של כל העולם, כמו שנאמר (ירמיה א) מצפון תפתח הרעה. **ועל** זה ב', היא הבית והבנין של כל העולם, היא בראש התורה רשם גדול, להראות על כל הספר.

והספר הזה כמו מעשה בראשית נעשה, בסוד של השם של ארבעים ושנים, כלול במעשה בראשית. ועל זה סוד הספר בראש ב. סיום הספר. בסוד של ארבעים ושנים אותיות התעלה. **מ'** פתוחה, סוד הנקבה השלמה, אשת חיל מתעטרת בעטרוטיה. ועל זה כל ספר משלי אינו אלא תשבחת של אשת חיל הזאת, ולהשיב דעת בני האדם להשמר מאשה רעה, כמו שנאמר, לשמרך מאשה רעה, ולהתקרב לאשת חיל הזו בעבודה עליונה. ועל זה מ' גדולה בראש הספר, הולכת על אותו הסוד.

ש, זו מתיחדת בסוד המרכבה העליונה. שהאבות הם מרכבה עליונה. ואברהם ויצחק אחרים זה בזה וכלולים זה בזה. ויעקב נכנס באמצע, ומסכים עם שני הצדדים. ועל זה מתיחדים כלם, בסוד העולם העליון.

משום כך התשבחת הזו היא בסוד המרכבה העליונה, שמתחדת במלך שהשלום כלו שלו, ומשום כך היא גדולה. ומשום כך מתחדת בראש הספר, להראות שכל הספר הולך על הסוד הזה ומתתקן. ועל זה האות הזו נראית השבח של כל הספר. באותה שעה קמתי ונשקתי אותו, ובקשתי ממנו שימחל לי, ומחל לי.

פתח ואמר, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצף האלהים על קולך וחבל את מעשה ידיך. כמה יש לאדם להשמר בעולם הזה. הפסוק הזה השיבו לחברים שפך צריך לכתב: אל תתן את פיך לחטיא את נפשך, כמו שנאמר (ויקרא יד) נפש כי תחטא, ולא מצאנו פסוק שכתוב בשר כי יחטא, ויפה הוא.

אף כך הסקנו, שאסור לאדם לדבר דברי זנות אפלו עם אשתו, כדי שיתקשה, ויבא להרהורים רעים אחרים, ויהיה דש בתדרו, ויזרע חטים אחרים.

זהו שכתוב, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. זהו בשר קדש, שכתוב (בראשית יז) והייתה בריתי בבשרכם. ואל תאמר לפני המלאך, ההולך לימינו של אדם, אל תאמר דברים שאינן כהגן, אלא כל דברך בנחת ובמשקל. מה הטעם? מפני כי שגגה היא, וחיב על זה קרבן שגגה.

ועוד, שעל זה, למה יקצף האלהים על קולך. מפני שהקול יוליד אותו עוף השמים, ומעמיד אותו לפני הקדוש ברוך הוא.

וחבל את מעשה ידיך - על חטא הבשר. מה הטעם? מפני שכל אדם שיש לו ברית קדש, אין יכולים אותם השולטים בגיהנם להכניסו שם, ובלבד שישמר אותו. ואם לא שמר אותו, מעבירים ממנו, ומשחיתים ומחבלים אותו, שזהו מעשה ידיו של אדם. ואחר כך מכניסים אותו בגיהנם, ואין להם על מה שישמכו. עכשו, בני, תהיה זהיר בכבוד חברך יותר מגופך.

פתח רבי יהושע ואמר, (תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרחיה את מזבחותיה ה' צבאות מלכי ואלהי. גם צפור - שם שנינו, עשה הקדוש ברוך הוא בארץ אתרים ומקומות קדושים יותר עליונים משאר מקומות הישוב.

וְהִבֵּל כְּמוֹ יְצִירַת הָאָדָם. שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר אוֹתוֹ הַזְרַע וּמִנְפִּיץ אוֹתוֹ, כְּמוֹ זֶה שֶׁמְבָרַר וּמִנְפִּיץ חֲטִיִּים, תְּבִין לְחַדוֹד וְקֵשׁ לְחַדוֹד, עַד שֶׁמְבָרַר אֶת הַחֲטִיִּים עַל מְקוֹמָם.

כִּי נִטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵג מִתַּחַת כֶּסֶא כְבוֹדוֹ, וְאוֹתוֹ הַשְּׁלֵג מִתַּחַמֵּם בְּכַמֵּה גְּוִנִים, וְהִטִּיל אוֹתוֹ בְּתוֹךְ הַמַּיִם שֶׁל הָאִשָּׁה. מִכָּאֵן שֶׁאִשָּׁה לֹא מִתְעַבְרַת עַד שֶׁתִּשְׁפֹּף מַיִם, וּבְאוֹתָם הַמַּיִם מִטִּיל הַזְכָּר שְׁלֵג, זֶהוּ הַזְרַע שֶׁהוּא מִחֶבֶר יַחַד, יוֹתֵר מֵאוֹתוֹ שֶׁל הָאִשָּׁה, כְּמוֹ שֶׁהַשְּׁלֵג כֹּנֵגד הַמַּיִם.

לְאַחַר שֶׁהִטִּיל אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתוֹךְ הַמַּיִם, בִּרַר אוֹתוֹ וְנִפִּץ אוֹתוֹ, וְעָשָׂה בְּהִתְחַלְהָ טַבּוּר, שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת מִתּוֹךְ הַבְּחִירָה שֶׁל הַשְּׁלֵג, וְאוֹתוֹ טַבּוּר הוּא נִקְדָּה שֶׁל צִיּוֹן.

וּמִשָּׁם הִתְפַּשְׁטוּ אַרְבָּעָה חוֹטִים לְאַרְבָּעָה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם – מִזְרַח וּמַעֲרָב צְפוֹן וְדָרוֹם. מֵאוֹתוֹ הַחוֹט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַמִּזְרָח, מִמֶּנּוּ נִעְשָׂה גּוֹף. מִתְחִיל בַּמִּזְרָח, וּמִסִּים בַּמַּעֲרָב. הַגּוֹף הוּא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִרְשָׁם בְּאוֹתֵיּוֹת אֲדֻנִּי. אֲדוֹן וְרַבּוֹן כָּל הָעוֹלָם.

מֵאוֹתוֹ הַחוֹט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַדָּרוֹם, שֶׁהוּא הַבְּרוּר שֶׁל כָּל הַשְּׁלֵג וְתִקְפוֹ, מִמֶּנּוּ נִעְשָׂתָה זְרוּעַ יְמִין, וְהוּא בְּחִירַת הָעֵנָג. וְזֶה גֵן עֵדֶן שֶׁנִּכְנַס בּוֹ אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְהוּא לְעֵנַג הַנְּשָׂמוֹת, וְזֶה טְמִיר וְגִנוּז, הַיְמִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ הַחוֹט שֶׁנִּמְשָׁךְ מִצַּד הַצְּפוֹן, מִמֶּנּוּ נִעְשִׂית וְנִבְרָאת זְרוּעַ שְׂמָאל. וְזֶה הַגִּיהֵנִם. מֵאוֹתָהּ פִּסְלַת שֶׁל הַשְּׁלֵג. וְהוּא לְעֵנַשׁ שֶׁל הַנְּשָׂמוֹת שֶׁל הָרִשְׁעִים.

הָרֵאשׁ נִתְתַקֵּן בְּשָׂמִים. וְהִיָּה הָעוֹלָם בְּלֵי רֵאשׁ, עַד שֶׁנִּכְנְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. כְּשֶׁהוֹקֵם הַמִּשְׁכָּן, הוֹקֵם בְּרֵאשׁ.

הַפֶּה שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, שֶׁהִתְתַקֵּן בְּרֵאשׁ, סִינִי. וְהוּא רֵשֶׁם אֶת הַפֶּה הַזֶּה תוֹךְ הַמַּיִם, מֵהַבְּרוּר שֶׁל הַשְּׁלֵג. הַיִּרְכִּים וְכָל שְׂאֵר הָאֵיבָרִים, בְּכָל שְׂאֵר הָאֶרֶץ.

וּכְשֶׁם שֶׁלָּאִשָּׁה יֵשׁ צִירִים וְחִבְלִים בְּשַׁעַת הַלְדָּה, כֵּן כְּשֶׁבִקֵּשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהוֹצִיא הָאֶרֶץ לְאוֹר הָעוֹלָם, הָיוּ הַמַּיִם עוֹלִים וְיוֹרְדִים, יַעֲלוּ הָרִים יִרְדּוּ בְּקַעוֹת. מֶה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? הוֹצִיא מִן הַקְּרָקַע רְעָמִים וְזוֹעוֹת, וְנָסוּ הַמַּיִם. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים קד) מִן גַּעְרַתָּךְ יְנוֹסוּן מִן קוֹל רְעָמָךְ יַחְפוּזוּן. וַיִּצְאָה הָאֶרֶץ, וַיִּשְׁאַרָה נְמוּכָה וּמְלַכְלַכַת, כְּפֹלֵד הַזֶּה שִׁיוּצָא נְמוּךְ כַּמֵּת וּמְלַכְלָךְ מֵהַלְדָּה.

ובָּשִׁים שְׂמֵפֶעֶפֶעִין אֶת הַיָּלֵד עַד שִׁיתְעוֹרֵר, וְנוֹתָנִים אִשׁ וְנָר לְגַבּוֹ
 לְחַמְמוֹ, וּמֵרָאָה לְהָאִיר - כִּף עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָרֶץ,
 בְּשִׂיבָאָה מֵתוֹךְ הַמַּיִם. וְהִכַּל בְּפִסּוּק אֶחָד. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם עז) קוֹל
 רַעְמָךְ בְּגִלְגַּל הָאִירוֹ בְּרָקִים תִּבֵּל, מִיָּד - רְגֵזָה וְתַרְעֵשׁ הָאָרֶץ.
עַד כָּאֵן נִסְתַּם הַפֶּה, עַד שְׁבָאוּ יִשְׂרָאֵל, וְהִפֶּה נִפְתַּח בְּרֹאשׁוֹ בְּשָׁמִים,
 וְזֶה סִינֵי שְׁנַתְנָה בּוֹ הַתּוֹרָה, וְשֵׁם נִתְתַּקֵּן הַדְּבֹר.

וּבְשִׁנְכֵנְסוּ לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל, נִסְתַּם הַפֶּתוּחַ, וְנִפְתַּח הַסְּתוּם. נִסְתַּם הַפֶּה
 - שְׁלֹא הָיָה בּוֹ הַדְּבֹר (מִשְׁנֵסֶתֶלֶק מִשָּׁה). הַפֶּה מִן הָאָדָם.
 נִפְתַּח הַטְּבוּר - בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּמִשָּׁם אוֹכַל מֶה שְׂאֵמוֹ אוֹכֵלֶת, וְשׁוֹתָהּ
 מִמֶּה שְׂאֵמוֹ שׁוֹתָהּ. וְכֹל הָעוֹלָם נִזוֹן מִתְמַצִּית אָרֶץ יִשְׂרָאֵל.
וּבְשִׁשׁוּם כִּף, מְקוֹמוֹת וְאַתְרִים הֵם בְּעוֹלָם, בְּשִׁבַּח שֶׁל אֱלֹהֵי עַל אֱלֹהֵי.
 גֵּן הָעֵדֶן, שֶׁהוּא זְרוּעַ הַיָּמִין שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, יֵשׁ בּוֹ
 מְקוֹמוֹת וְאַתְרִים לְשִׁבַּח אֱלֹהֵי עַל אֱלֹהֵי, וְשֵׁם הוּא עַץ הַחַיִּים, וְעֵץ
 הַדַּעַת טוֹב וְרַע.

וּבְהִיכָל אֶחָד מֵהֶם יֵשׁ מְקוֹם טְמִיר וְגִנּוּז מִן הַכֹּל, וְאֵין מִי שְׂמַכִּיר
 אֶת אוֹתוֹ מְקוֹם פָּרֵט לְצַפּוֹר אַחַת, שְׁבָאָה בְּכֹל יוֹם שֶׁלֹּשׁ
 פְּעָמִים וּמְצַפְצֶפֶת בְּתוֹךְ עֲצֵי הַגֵּן (וְאוֹמֵרֶת גַּם צַפּוֹר וְגו').

וּבְאוֹתָהּ הַצַּפּוֹר יוֹדְעוֹת הַנְּשָׁמוֹת אֶת סִימְנֵיהֶן, בְּזִמְן שְׂמוֹדוֹת
 וּמִשְׁבָּחוֹת, וּבְזִמְן שְׂמִשְׁתַּדְּלוֹת לְדַעַת בְּחֻכְמָה. וְאוֹתָהּ
 הַצַּפּוֹר נִכְנָסֶת לְאוֹתוֹ הַיֵּכָל, וְנִטְמָנֶת וְנִגְנָזֶת וְלֹא נוֹדַעַת. וְדָרוֹר - זֶה
 הַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁעוֹלָה לְמַעְלָה, וְהִיא בַת חוֹרֵין.

דְּבַר אַחֵר, (שם פד) וְדָרוֹר קֵן לָהּ - זֶה הַיּוֹבֵל, שְׂכָתוֹב וְקָרָאתֶם דָּרוֹר.
 קֵן לָהּ - בְּחֻכְמָה הַעֲלִיּוֹנָה. צַפּוֹר וְדָרוֹר, זֶה לְמַעְלָה וְזֶה לְמַטָּה.
 אֲשֶׁר שָׁתָה אֶפְרוֹחֶיהָ, מִי? הַדָּרוֹר הַזֶּה שְׁנַת הַחַמְשִׁים, שְׂמוֹצִיאָה מִמְּנָה
 שֵׁשׁ אֶפְרוֹחִים וְהַצַּפּוֹר הַזֶּה.

אוֹתָם הָאֶפְרוֹחִים, תְּשׁוּקָתָם לְתוֹךְ שְׁנֵי הַמְּזֻבָּחוֹת, הַמְּזֻבַּח הַפְּנִימִי
 וְהַמְּזֻבַּח הַחִיצוֹן. נִטְלוּ מִן הַמְּזֻבַּח הַפְּנִימִי וְנִתְּנוּ לְמְזֻבַּח
 הַחִיצוֹן. מִלְּכִי וְאֵלֵהִי, מִלְּכִי - זֶה הַמְּזֻבַּח הַחִיצוֹן, וְאֵלֵהִי - זֶה
 הַמְּזֻבַּח הַפְּנִימִי.

הַמְּזֻבַּח הַחִיצוֹן תָּמִיד תְּשׁוּקָתוֹ לְמְזֻבַּח הַפְּנִימִי, וְלְעוֹלָם אֵינוֹ
 שׁוֹכֵךְ מִלְּזַמֵּר בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. זֶהוּ שְׂכָתוֹב שִׁיר
 הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה.

כ"ז זמן שהנר דולק על הפתילה, והפתילה כתקונה, האור מאיר וצח, והכל נהנים ממנו. וכל זמן שהפתילה נעדרת והשמן חסר מן הפתילה, האור נסתלק, ואין מי שידע באותו האור כלום.

כ"ח, כל זמן שישראל היו מתקנים ומסרגלים כפתילה זו, אור של מעלה היתה דולקת עליהם, ואומרת שירה, ואינו משתכף לעולם, כדגמת האור על הפתילה שאינו משתכף לעולם לנגד מעלה. ואותו השיר הוא המעלה שבשירים, קדש קדשים. נעדר הפתילה - נעדר האור ונסתלק, ואין מי שידע בו.

ושלמה צווח ואומר, (קהלת יב) וזכר את בוראיה בימי בחורתיך. היה מתתקן ומסרגל עצמך במצוות ובמעשים טובים בימי בחורותיך, בזמן שהמאור ההוא ליהב בפתילה.

דבר אחר, על האור ההוא בזמן שהפתילה מתקנת, אמר לנגד אותו האור וזכר את בוראיה. התעורר לנגד הקדוש ברוך הוא בשיר ותעורר האהבה.

עד אשר לא יבאו ימי הרעה (שם) - בזמן שהלבנה מתמעטת ותשלט הרעה, והימים שלה הם ימים שאין בהם חפץ. עד אשר לא תחשף השמש - זה נהר היוצא מעדן, שכתוב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן, שכתוב בו (איוב יד) ונהר יחרב ויבש. והאור - זה האור שברא הקדוש ברוך הוא ונתעטף בו, והוא ימינו. זהו שכתוב (איכה ב) השיב אחר ימינו.

והירח - הוא הימים המתמלא מאותו נהר. זהו שכתוב (איוב יד) אלו מים מני ים ונהר יחרב ויבש. והפוכים - אלו שנים עשר מזלות הידועים לה. ושבו העבים - אלו שרי אמות העולם. אחר הגשם - אחר בכיתן של מלאכי השרת, שכתוב מלאכי שלום מר יבכיון.

ביום שיזעו שמרי הבית (קהלת יב) - אלו שומרי החומות, שכתוב (ישעיה סב) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים. והתענותו אנשי החיל - אלו הם ששים גבורים סביב לה. ובטלו הטחנות - אלו הם אוכלי הקרבנות. כי מעטו - כנפי החיות. וחסכו הראות

בְּאַרְבוֹת - אֵלוֹ הֵם (זכריה ד) עֵינֵי ה' הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל הָאָרֶץ, וְהֵם שֶׁבַע עֵינֵי ה'.

וְסִגְרוּ דְלָתִים בְּשׁוֹק - אֵלוֹ הֵם הַשְּׁעָרִים שֶׁכֻּלָּם נִנְעָלוּ, זֹלָתִי שְׁעָרֵי דְמַעוֹת שְׁלֹא נִנְעָלוּ. בְּשֹׁפֵל קוֹל הַטְחָנָה - סַכַּת דָּוִד, שֶׁנִּפְלָה וְנִשְׁפָּלָה לְעַפְרָה, וְקוֹלָהּ שֶׁהִיָּתְהָ מְשׁוֹרְרָה תָּמִיד בְּשִׁיר הָאֲהָבָה - שֹׁפֵל. וַיִּשְׁחֹו כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר - הֵם הַמְּלָאָכִים הַנִּחְלָקִים בְּמִשְׁמְרוֹתֵם עַל הַשִּׁיר. מֵהֵם מְשׁוֹרְרִים בַּיּוֹם, וּמֵהֵם מִשְׁמְרוֹת מְשׁוֹרְרִים בְּלַיְלָה.

גַּם מִגְבֵּה יִירָאוּ, (קהלת ה) כִּי גְבֵה מֵעַל גְּבֵה שֹׁמֵר. וְשׁוֹמֵר זֶה מִזֶּה, וּמִקְבֵּל זֶה מִזֶּה בְּנִעִימָה וּבִקְדוּשָׁה. וּבְחֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ יִצְתָהּ מֵאַרְהָ, וְדִין חֶזֶק מְצוּי לְפָנָיו. וְגְבֵה יִירָא מִגְבֵּה וּמִדִּינוֹ.

וְחַתְחָתִים בְּדֶרֶךְ, כְּתוּב (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דֶּרֶךְ וּבַמַּיִם עֲזִים נְתִיבָה. וּבְאוֹתוֹ דֶּרֶךְ הָיָה יוֹרֵד, וּבֵא הִטֵּל מֵרֵאשׁוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכָל שִׁמְחָה וְכָל טוֹב וְכָל רְצוֹן, בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ הָיָה בָּא. וּבְחֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁבֵר עַל שֶׁבֵר בְּאוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ נִמְצָא, וְכָל רִגְזוֹ וְאֵימוֹת וְתִקְוָה וְדִין הָיוּ בְּאוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ.

וַיִּנְאֵץ הַשֶּׁקֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל ט) וַיִּשְׁקֹד ה' עַל הָרָעָה. וְכְתוּב (ירמיה א) מִקֵּל שֶׁקֶד אָנִי רוֹאֶה. וְצִמִּיחַת הַשֶּׁקֶד אֶחָד וְעֶשְׂרִים יוֹם. כֶּךָ מִשְׁבְּעָה עֶשֶׂר בְּתַמּוּז עַד תְּשַׁעָה בְּאָב. וּמִיּוֹם שֶׁהַשֶּׁקֶד מְצִיץ, הַפֶּרַח אֵין מוֹצִיא פְרִי, עַד עֶשְׂרִים וְאַחַד יוֹם.

וַיִּסְתַּבֵּל הַחֶגֶב - יִתֵּן הַסֶּבֶל עַל שֶׁכְּמוֹ שֶׁל בֵּית דָּוִד. וְתִפְרֵה הָאֲבִיוֹנָה - זוֹ עֲבוּדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִטָּה. וְצוּנְחִים בְּנֵי הָאָדָם וְאֵינָם נִעְנָים. מָה הַטַּעַם? כִּי הִלֵּךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ. מִסְתַּלֵּק הַכְּבוֹד לְמַעְלָה לְמַעְלָה, וְהֵם צוּנְחִים וְאֵין מִי שִׁישְׁגִיחַ בָּהֶם, מִשּׁוּם שֶׁהוּא הַסְתַּלֵּק לְבֵית עוֹלָמוֹ שֶׁמִּמֶּנּוּ יִצָּא. וְעַל זֶה נִמְצְאָת הַמְּאָרָה, וְרַע, וּמְנוֹת, וּמְאוֹרְעוֹת רְעוֹת בְּעוֹלָם, וְסוּפְדִים וְצוּנְחִים בְּכָל יוֹם, שֶׁכְּתוּב (שם ט) כִּי עֲלָה מוֹת בַּחֲלוּנֵינוּ.

עַד אֲשֶׁר לֹא יִרְתַּק חֶבֶל הַכֶּסֶף (קהלת יב) - חוּט שֶׁל חֶסֶד שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְמַעְלָה לְמִטָּה. וְתִרְצֵן גְּלַת הַזֶּהָב - שֶׁהִיא יוֹרֵדַת בְּאוֹתוֹ הַחוּט. נִשְׁבֵּר הַחוּט, נִפְלָה הַגְּלָה. וְתִשְׁבֵּר כֵּד עַל הַמְּבוּעַ - שֶׁהַתּוֹרָה נִשְׁתַּכְּחָה בְּגִלוּת, וְאוֹתוֹ הַמְּשָׁאֵב, יוֹפִיא"ל (וי"א יפ"פ"ה) הַשֵּׁר, לֹא שָׁאֵב מִמַּעַיִן הַתּוֹרָה, וּבְנֵי אָדָם נְבוֹכִים בָּהּ.

וְנִרְיָן הַגִּלְגַּל אֶל הַבּוֹר, וּמִלְאָן הַמִּשְׁחִית נִתֵּן לוֹ רִשּׁוֹת לַחֲבֵל בְּכָל יוֹם. וַיֵּשֶׁב הָעֶפֶר עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה, וַיִּכְלוּ כָּל הַנִּשְׁמוֹת, וְהָעוֹלָם יָכְלָה. וְהָעֶפֶר, שֶׁהִכֵּל נִהְיָה מִמֶּנּוּ, יָשׁוּב כְּבִתְחִלָּה, וַיְהִי הָעוֹלָם חָרֵב כְּשֶׁהָיָה. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה, וַיִּתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּבִתְחִלָּה. וּבָאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (דניאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׂרָאֵל אֲדַמַּת עֶפֶר יִקְיִצּוּ. בָּא רַבִּי עֲזַרְיָה וְרַבִּי מְרוֹנוֹס, וַיִּשְׁקוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ. קָרָא עָלָיו, (משלי יח) לֵב נָבוֹן יִקְנֶה דַעַת וְאֵזֶן חֲכָמִים תִּבְקֶשׁ דַעַת.

פְּתַח וְאָמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה, אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁהַחֲכָמָה שָׁל מַעֲלָה שׁוֹרָה בְּתוֹכוֹ, בְּשַׁעַת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה רוֹצֵה לְגַלוֹת בְּאָרֶץ מָה שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לְמִלְאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים. וּמָה הוּא? סוּדוֹת הַחֲכָמָה שֶׁל הַשֵּׁם הַחֲקוּק הָעֲלִיּוֹן. שֶׁהַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים לֹא נִמְסְרוּ לָהֶם, וְנִמְסְרוּ לַחֲכָמִים שֶׁבְּאָרֶץ. בְּאוֹתָהּ שַׁעַת מִשְׁבַּחִים וְאוֹמְרִים (תהלים ח) ה' אֲדַנִּינוּ מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ אֲשֶׁר תִּנְהַ הוֹדִךָ עַל הַשָּׁמַיִם.

מָה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ - אֵלּוּ הַסּוּדוֹת הַחֲקוּקִים שֶׁל הַשְּׁמוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁהִתְגַּלוּ בְּאָרֶץ, וְהִתְשַׁבַּחַת שֶׁל זֶה עַל הַשָּׁמַיִם. שְׁכַל אוֹתָם הַהִמּוֹנִים מוֹדִים וּמִשְׁבַּחִים אֶת הַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה, שֶׁהִתְגַּלָּה בְּאָרֶץ מָה שֶׁלֹּא הִתְגַּלָּה לָהֶם.

הַרִי כָּאֵן סוּדוֹת הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה הַקְּדוֹשָׁה שֶׁל אַרְבַּעַת שְׁמוֹת חֲקוּקִים, וְזֶהוּ סוּד הַסּוּדוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּבָה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַשְּׁמוֹת: אֲדֹנָי, צְבָאוֹת, יְהוָה, אֱהִיָּה. הַסּוּד שֶׁל אַרְבַּעַת שְׁמוֹת חֲקוּקִים, שֶׁל אַרְבַּעַת זְהָרִים, וְכָל זֶהר וְזֶהר נִכְלָל אֶחָד בְּחִבְרוֹ, וְתִשְׁוֹקְתוֹ שֶׁל זֶה לְהַכְנִס לְזֶה, וְלִהְפֹּלל זֶה בְּזֶה.

וְאַרְבַּעַת הַזְּהָרִים הִלְלוּ נִפְרָדִים בְּשְׁמוֹת יְדוּעִים. אֶחָד נִקְרָא זֶה"ר חֲשׁוּךְ וְלֹא חֲשׁוּךְ. בְּהִסְתַּכְּלוֹת שְׁלוֹ, מִיַּד מְרִים חֲשׁוּךְ. מִסְתַּכְּלִים בּוֹ יוֹתֵר, נוֹצֵץ וְלוֹהֵט בְּאוֹר, וַיִּפִּי עֲלִיּוֹן. וְאוֹרוֹ קָמוּט בְּתוֹכוֹ, עַד שֶׁמֶכָּה בּוֹ אוֹר אַחֵר, שֶׁכּוֹרָה בְּאוֹר הַזֶּה וְנוֹקֵב אוֹתוֹ, אִזּוֹ מִתְמַלֵּא מֵאוֹתוֹ הַזֶּהר, וְנוֹצֵץ לְכָל צַד.

הַזֶּהר הַזֶּה נִחְקָק בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם נִיצוּצוֹת, שֶׁהֵם שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת חֲקוּקִים שֶׁל שִׁבְעִים סְנֵה־רִיזִין וּשְׁנַיִם עֲדִים. אִזּוֹ הַזֶּהר הַזֶּה כָּלוּל בְּשְׁנַיִם שְׁמוֹת, וּמִתְעַטֵּר בְּשֵׁם הַזֶּה אֲדֹנָי.

וְאֵז אוֹתוֹ הַשָּׁר שֶׁל כָּל הָעוֹלָמִים, וְכָל הַצְּבָאוֹת וְכָל הַמַּחְנוֹת
הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים, כְּלָם אוֹמְרִים הַתְּשַׁבַּחְתָּ שֶׁל (הַכְּתוּב) הַזֶּה
שֶׁמְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים תְּשַׁבַּחְתָּ (שֶׁל כְּלָם) וּמְשַׁבְּחִים לְמַעַלָּה.
וְהַזֶּה הַזֶּה, כְּשֶׁנִּשְׁלָם, הוּא שִׁיר. אָדוֹן, שָׂר, רַבּוֹן. י' הַשְּׁלֵמוֹת
שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ מִן הַכֹּל. שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, הַרְבּוֹן הַמְּמַנֶּה עַל כָּל הַצְּבָאוֹת
וְהַמַּחְנוֹת וְהַדְּרָגוֹת שֶׁלִּמְטָה.

הַזֶּהר הַשֵּׁנִי הוּא זֶהר שֶׁכָּל הָעֵינַיִם הָעֲלִיוֹנִים הַנִּסְתָּרִים (נִכְנְסִים) כּוֹנְסִים
אֵלָיו. וְהוּא זֶהר נּוֹצֵץ לְעֵינַיִם שְׂאִין יְכוּלוֹת לְהִסְתַּכֵּל בּוֹ, וְזֶה
נִקְרָא זֶהר חֵי. וּמְשׁוּם שֶׁהוּא חֵי, נוֹטֵל כָּל הַזְּהָרִים הָעֲלִיוֹנִים
הַנִּסְתָּרִים, וְזוֹרֵק זְהָרִים נּוֹצְצִים לְמְטָה, וְעוֹשֶׂה פְרוֹת וְתוֹלְדוֹת לְמִינוֹ.
וְהַזֶּהר הַחֵי הַזֶּה נִקְרָא חֵי הָעוֹלָמִים, וְזֶהוּ הַכֶּלֶל שֶׁל הָעֲלִיוֹנִים
וְהַתַּחְתּוֹנִים, וְעַל שֶׁמוֹצֵיא זְהָרִים נּוֹצְצִים וְעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת
לְמִינוֹ, נִקְרָא הַזֶּהר הַזֶּה צְבָאוֹ"ת. וְזֶהוּ שֶׁתְּשׁוּקַתוֹ תָּמִיד לְשַׁבַּח תָּמִיד
בְּזֶהר הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא שִׁיר. וְכִשְׁכֹּלוּלִים יַחַד בְּחִבּוּר אֶחָד בְּלִי
פְרוּד תּוֹךְ תְּשׁוּקָה שֶׁלִּמָּה, אֵז הַכֹּל נִקְרָא שִׁיר הַשִּׁירִים.

וְאֶפְסָו הוּא לְבָדוֹ, שֶׁהוּא כֶּלֶל שֶׁל הַכֹּל, נִקְרָא כֶּלֶל שֶׁל רַבִּים, הַכֶּלֶל
שֶׁל כָּל הַזְּהָרִים הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. קוֹרְאִים לוֹ כֹּל, הַכֶּלֶל
שֶׁל הַכֹּל. הוּא חַיִּים. עָלָיו כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וְעַץ הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֶּן. כָּל
הַחַיִּים תְּלוּיִים בּוֹ. מְמַנּוּ פּוֹרְחִים חַיִּים וְזְהָרִים לְכָל צַד.

הַשִּׁיר הַזֶּה שֶׁאֲמַרְנוּ נִקְרָא בְּא"ר, וְאוֹתָם הַחַיִּים הָעֲלִיוֹנִים נִכְנְסִים
לְתוֹכּוֹ. וְאוֹתוֹ הַזֶּהר שֶׁנִּקְרָא חַיִּים, נוֹבְעִים בּוֹ. וְעַל זֶה כְּתוּב
בְּאֵר מַיִם חַיִּים. וְכְתוּב בְּאֵר חֲפְרוּתָ שָׁרִים, עַל שֶׁם שְׂאוֹתָם גְּדוּלִים
עֲלִיוֹנִים, זְהָרִים טְמִירִים, שֶׁהַתְּכַנְסוּ לְזֶהר הַזֶּה. וְהֵם לֹא חֲפְרוּתָ אֶלָּא
עַל יְדֵי זֶה.

הַזֶּה"ר הַשְּׁלִישִׁי, הַזֶּהר הַזֶּה הוּא כֶּלֶל שֶׁל שְׁלֹשָׁה זְהָרִים, הַסּוּד שֶׁל
שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת. בְּזֶהר הַזֶּה נִדְבְּקוּ הָאָבוֹת.

זֶהוּ רְצוּא וְשׁוֹב, אֵין מִי שֶׁיִּכּוֹל לְהַתְּיַשֵּׁב בְּנִיצוּץ שְׁלוֹ. עַל זֶה כְּתוּב
(יִחְזַקְאֵל א) וְהַחַיּוֹת רְצוּא וְשׁוֹב. זֶה יוֹרֵשׁ יִרְשָׁה שֶׁל זְהָרִים טְמִירִים
שֶׁלֹא הַתְּגַלוּ. וְסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל שְׁלֹשׁ אוֹתִיּוֹת תְּלוּיּוֹת בָּהֶם, יֵה"ו.
מִכָּאן, הָאוֹת ה' רְבִיעִית לוֹקֶטֶת וְלוֹקֶחֶת. וְכֵן מְסַתְּדֵר בְּסִדּוֹר שְׁלָם.
הַזֶּה"ר הַזֶּה הוּא רְצוּא וְשׁוֹב, בְּסוּד שֶׁל הָאוֹת ו', וְהוּא עוֹמֵד
בְּאֶמְצַע, בֵּין מַעַלָּה וּמְטָה. הָאוֹת ה' מַצֵּד זֶה לְמַעַלָּה, וְהָאוֹת

ה' מצד הזה למטה. והחיות שהן ו' באמצע. ועל זה רצוא ושוב, רצוא - אל הה' העליונה, להתעלות אליה בתשוקה שלמה. ושוב - אל הה' התחתונה, לתת לה, כמו שלקט מלמעלה.

הזהר הזה הוא כמו גלגל העין, בדרך נסתר, שהזהר הזה רצוא ושוב, תשוקתו להתעלות למעלה, ומיד חוזר. וזה סוד אשר, עומד כאן וכאן.

הזהר הרביעי (אהי"ה). זהו זהר נסתר שלא נראה כלל. שהרי מן הזהר הזה הנסתר יצאו שאר הזהרים, ומתפשטים ונכללים האחד בחברו. הזהר הזה לא התגלה כלל, אבל עומד בתבונת הלב, שהלב יודע ומסתכל בו, אף על גב שלא נראה כלל.

וזה משום שכל אותם הזהרים יוצא ממנו תשוקה של הזהר התחתון, לשבח שבח, להסתכל בתוך אותם הזהרים, להכליל בתוכם, להתעלות לראות באותו הנעם העליון. ועל זה אמר דוד המלך (תהלים כז) אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו. וזה סוד לשלמה, למלך שכל השלום הוא שלו.

כתוב (זכריה ד) ראיתי והנה מנורת זהב בלה וגלה על ראשה ושבעה נרתיה עליה שבעה ושבעה מוצקות לנרות אשר על ראשה. לזכריה התגלה הסוד של המנורות הטהורות. אחת מסדרת, ואחת מאירה.

ראיתי והנה מנורת - זו מנורה המסדרת בשבחי הגונים החקוקים בשם אדני". בשם זה מאיר לתחתונים, וזן ומפרנס אותם כראוי.

זהב - סוד בית הדין בשם של אלהים, לדון את כל העולם, שהרי בדין בא, ועל השם הזה נברא, והכל בסוד השמאל.

בלה - כשמשלמת בצד הימין, שמחזיק בה בסוד של השם יהו"ה, שהרי אז היא כלה בחפה, שכל העולמות ברחמים בחדוה באהבה ובחבור אחד. שהרי אז, וגלה על ראשה. כתוב גלה, זהו מקור הצדיק, שנעשה נהר פלגיו, שמשמחים עיר אלהים, ועושה פרות ותולדות בשם שנקרא צבאו"ת. מתחם בשנים עשר תחומים לארבעת צדדי העולם.

וְשִׁבְעָה נְרוֹתֶיהָ עָלֶיהָ - זֶה הַסּוּד שֶׁל הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן הַחֲקוּק בְּסוּד שֶׁל שִׁבְעִים שְׁמוֹת, שִׁבְעָה נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם שִׁבְעָה עֲמוּדִים שֶׁעָלִיהֶם עוֹמֵד הָעוֹלָם.

שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה - אֵלּוּ הַתַּחְתּוֹנִים שְׁעוּמָדִים כְּנִגְדָם שֶׁל הָעֲלִיּוֹנִים, וְכֵלָם אוֹחִז לְנֵרוֹת אֲשֶׁר עַל רֵאשָׁה. שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוֹצְקוֹת - אֵלּוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים, אֵלּוּ עֲלִיּוֹנִים וְאֵלּוּ תַּחְתּוֹנִים, שִׁמְתַּחֲבָרִים יַחַד.

עוֹד, שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה כֵּלָם לְמַעְלָה, מִשּׁוּם שֶׁכֵּל אֶחָד כָּלוּל בַּחֲבֵרוֹ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁשׁ? הוּא יָפָה, שֶׁכּוֹלֵל אֶחָד בַּחֲבֵרוֹ. הָאֶחָד שֶׁנִּשְׁאָר בְּמִי נִכְלָל?

אֵלּוּ כְּשִׁכְּלָם עוֹלָיִם לְשָׁנִים עָשָׂר, אוֹתוֹ שְׁעוּמָד עָלֵיהֶם, שִׁמְשָׁלִים שֶׁלְשָׁה עָשָׂר, נִכְלָל בְּאֶחָד שְׁעוּמָד עָלָיו, שֶׁהוּא הַדְּרָגָה שֶׁכֵּלָם כָּלוּלִים בָּהּ, וְזוֹ הִיא הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁכֵּלָם יֵצְאוּ מִמֶּנָּה.

עוֹד, שְׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן, וְכֵל אַחַת נִקְרָאת שִׁבְעָה. אֶחָד הוּא הָעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא שִׁבְעָה, וְנִקְרָא שִׁבְעָה, שֶׁכְּתוּב וַיִּבְנֶהוּ שִׁבְעַת שָׁנִים. וְאֶחָד הוּא צְדִיק, שֶׁנִּקְרָא שִׁבְעָה, וְהוּא שִׁבְעַת, שֶׁכְּתוּב (מְשָׁלִי כֹד) כִּי שִׁבְעַת יְפוֹל צְדִיק וְקָם.

וְשָׁנֵי הַכְּתָרִים הִלְלוּ מוֹצְקוֹת לְנֵרוֹת, אֶחָד מִצַּד זֶה וְאֶחָד מִצַּד זֶה. וְאִף עַל גַּב שְׁהֵם בְּמַנְיֵן שֶׁל אוֹתָם הַנֵּרוֹת, וְעַם כֹּל זֶה, הַשִּׁבְחָה מֵאֵלּוּ הַשָּׁנִים, שְׁהֵם שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה (לְמוֹצְקוֹת), שֶׁמוֹצְקוֹת אֲלֵיהֶם. שְׁאוֹתָם הַנֵּרוֹת שֶׁמְאִירִים עַל רֵאשׁ אוֹתָהּ הַמְּנוֹרָה, וְאוֹתָהּ מְנוֹרָה מְאִירָה מִכַּחַם, לְעֵלוֹת אֲלָיו לְמַעְלָה. וְכִשְׁעוֹלָה, עוֹלָה מִדְּרָגָה לְדְרָגָה וּמִכְתָּר לְכְתָר, עַד שֶׁהַכֵּל מִתְאַחַד לְמַעְלָה, וְזֶה סוּד הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה.

שִׁיר הַשִּׁירִים, עַל פִּי שֶׁל אֲלֵיהֶו נִגְזַר, בְּרֵשׁוֹת עֲלִיּוֹנָה. שִׁיר הַשִּׁירִים, הַשִּׁבְחָה שֶׁל הַשִּׁבְחִים, לְמֶלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ. מִשּׁוּם שֶׁהוּא מְקוֹם שְׁרוּצָה שְׁמִחָה, שְׁאִין שָׁם רִגְז וְדִין. שְׁהֵרִי הָעוֹלָם הַבָּא, הַכֵּל הוּא שְׁמִחָה, וְהוּא מְשִׁמַּח אֶת הַכֵּל, וּמִשּׁוּם כֵּן שׁוֹלַח חֲדוּהָ וְשְׁמִחָה לְכֵל הַדְּרָגוֹת.

כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל שְׁמִחָה לְהַעֲרִיר מִהָעוֹלָם הַזֶּה לְמַעְלָה, כֵּן צָרִיךְ לְעוֹרֵר שְׁמִחָה וְחֲדוּהָ מֵעוֹלָמָה שֶׁל הַלְּבָנָה אֶל הָעוֹלָם

העליון. ומשום כך העולמות עומדים בְּדַגְמָא אחת, ואין התעוררות עולה אלא מלמטה למעלה.

שיר תתרו סימן, באותיות חקוקות של השם הקדוש, זעה ורת"ת של כל העולמות, וכל נקבי תהום רבה, עד שהתפשטות הרוח הזו מתעוררת (נכנסת) לשער הראשון שלצד מזרח. אותו בעל העינים עם חמש מאות מפתחות של היכלות, והרי הוא בחקיקת השם הקדוש של שתיים עשרה אותיות שטסים בו תשעה עשר מחנות לוחטים של אש.

ואותו בעל העינים לוקט גחלי אש, איברי האש, ונכנסים לתוך אותו ההיכל שנקרא זבול, ההיכל ששם מסתדרים כל השבחים לעלות למעלה, ועל זה כתוב (מלכים א ח) בנה בניתי בית זבל לך. והוא ההיכל, שיש בו תתרו דרגות שעולות בשבחי התשבחת. ובתוך כלם יש דרגה פנימית אחת מכלן, ששם נבחרת אהבת התשבחת הזו, בחירת הנקדה התחוננה. וכשנבחר מתוך כלם, עולה למעלה בסוד השיר, ונקרא שיר השירים, ועולה מכל אותם השבחים, ונבחר מכלם.

כתוב (שם ו) והבית בהבנתו אכן שלמה וגו'. והבית בהבנתו, כשהיו זכר ונקבה יחד מחברים, אזי האבן השלמה נשלמה כמו שצריך. ולא נשלמה, עד שהיה מסע, שהסיע (שנסר) אותה הקדוש ברוך הוא, ותקן אותה וקשט אותה, והביא אותה אל האדם, ואז נבנה, ונשלמה מהכל.

וכשהתחברו זה עם זה, כל הרוחות האחרות וכל המינים הרעים עברו משם, ולא קרבו למקדש. זהו שכתוב (שם) ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנתו. שהרי כלם נכנסו לתוך נקב תהום רבה. כיון שנבנה בית המקדש למטה ונתתקן ההיכל על בריו, אז התגלה שיר השירים, שהצטרף להתחבר מקדש במקדש.

כשהיה משה במדבר, משום חטאי ישראל, הזווג של משה היתה מתחברת בו, באחור של ההוד (שהיו) זכר ונקבה מחברים יחד. אז, והבית בהבנתו, מעט מעט.

כשעברו ישראל את הירדן ומשה התכנס, האיר (נסר) אותה הקדוש ברוך הוא, והתקין אותה במשכן שילה, עד שהשתלמה

בבית עולמים והתחברה במלך שלמה, והיו העולמות פנים בפנים.
אז, אכן שלמה מסע נבנה. מסע - שלא היתה במקום אחד קבוע,
אלא נעקר ונשתל, ואז נבנה פראוי.

וכך המינים הרעים, וכל הרוחות הרעות, אז עברו מן העולם ולא
שלטו כלל. זהו שכתוב (שם) ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא
נשמע בבית בהבנתו.

באותה השעה, כשכלם עברו מן העולם ונשארה האשה עם בעלה
פנים בפנים, אז התגלה שיר השירים, וזהו שיר השירים
אשר לשלמה, בלי ערבוביא כלל. אשר לשלמה, פנים בפנים. אשר
לשלמה, שנעקר ונשתל במקום שהשלוש כלו שלו.

שמח רבי שמעון. אמר לו אליהו: רבי, אמר דבר, ואני אתריף,
שהרי ממני וממך יתברר הדבר, ונתנה לנו רשות מעם העתיק
של הכל שיתגלו הסודות הללו ממטה וממעלה. אתה כנגד
התחתונים - ואני כנגד העליונים.

ובחייך, רבי, חשיבות יתרה יש לך, שכל דבריך יכתבו למעלה
לפני עתיק הימים, ודברי לא יכתבו למעלה, אלא
בעולם הזה יכתבו דברי על ידך. דבריך יהיו כתובים למעלה,
ודברי יהיו כתובים למטה. אשריכם הצדיקים בעולם הזה,
ואשריכם לעולם הבא.

פתח רבי שמעון ואמר, שיר השירים אשר לשלמה. כתוב (תהלים קכו)
הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע וגו'. כמה פעמים הקדוש
ברוך הוא הוכיח את ישראל להחזירם בתשובה אליו, ללכת בדרך
ישרה, כדי להתעלות בתוכם. שהרי כשישראל צדיקים והולכים
בדרך ישרה, כביכול זו עליה לקדוש ברוך הוא עמהם עם כל העמים
של העולם. כאשר ישראל צדיקים והולכים בדרך ישרה, מעלה
אותם הקדוש ברוך הוא על כל בני העולם, וכלם מודים ומשבחים
אותו, ולא הם בלבדם, אלא אפלו העליונים למעלה, כלם מודים לו
בשביל ישראל. ולא זה בלבדו, אלא שהוא מתעלה בכבודו בשביל
ישראל ממש. ולא זה בלבדו, אלא אפלו ישראל ממש מתעלים
בכבודו של הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה.

בא וראה, בשעה שישאל צדיקים, כסא הכבוד שלמעלה מתעלה
למעלה למעלה, בכמה שמחות, בכמה אהבה, ומתחברים

העולמות בשמחה, וכלם מתברכים מעמק הנחלים, וכל העולמים נשקים ומתברכים ומתקדשים בכמה ברכות, בכמה קדושים, והקדוש ברוך הוא שמח עמם בשמחה בשלמות.

ובשעה שאין ישראל צדיקים, הכל הוא בהפוך. ועם כל זה, אהבת הקדוש ברוך הוא לא נמנעת מהם, וכסאו יושב עליהם כאם על הבנים, ואין נמנעת מלבקש עליהם רחמים.

ובקול הזה עולה למעלה, משום שרצונו מי שילמד סגוריה על בניו. מנין לנו? ממשה שהתעלה בעליה על שלמד זכות על ישראל. זהו שכתוב (שמות לד) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו. מתי התעלה לכבוד הזה? כשחטאו ישראל, ולמד עליהם זכות.

כמו כן כתוב הלוח ילך ובכה, על חטאי ישראל. מה זה נשא משך הזרע? זהו סוד כסא הכבוד, שנוטל משיכה של זרע קדש עליון לעשות פרות ותולדות בעולם הזה.

ובשמות עליות בקול של ישראל, אף על גב שאינם צדיקים, עם כל זה הקדוש ברוך הוא מעלה אותה, ומשקה אותה מהשקאת הנחל העמק, ונשתלם מכל הצדדים. אזי, בא יבא ברנה, מתוך אותה שלמות וברכות וקדשות שנשתלמה. בראשונה - הלוח ילך ובכה, על חטאי ישראל. כששבו - בא יבא ברנה.

בשעה שבנה שלמה את בית המקדש והשתלם העולם התחתון כמו שהעולם העליון, כל ישראל היו צדיקים והתעלו בכמה דרגות עליונות, ואז התעלה כסא הכבוד בשמחה, בכמה שמחות ובכמה עלויות.

ואז שיר השירים אשר לשלמה, עליה בשמחה וירידה בשמחה. כל העולמות בשמחה, והחבור בשמחה. שיר - לקדוש ברוך הוא. השירים - לעליונים ולתחתונים. אשר לשלמה - החבור של כל העולמות בשמחה, למלך שהשלום כלו שלו. על פי אליהו נגזר.

שיר השירים, כתוב (דברים כח) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב וגו'. בשעה שבא הקדוש ברוך הוא את העולם, בא בראשונה שיתים עליונים, שהם מקורות, להוריד בהם גשמי ברכות, והקדשות העליונות שלמעלה. והם נוטלים בראשונה ממקור החיים, מהמקום העליון שיצאו משם.

שְׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה, טָרַם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, עָלָה וְהִתְגַּלָּה רְצוֹן אֶחָד, שְׁנִבְרָא מִחֻשְׁבָּה נִסְתָּרָת, וְשָׁם אֶת הַכֹּל בְּמִחְשְׁבָה הַנִּסְתָּרָת הַהִיא, וְכָל מַה שְׁהָיָה וַיְהִיָּה. וּמֵאוֹתָהּ הַמִּחְשְׁבָה עָלָה רְצוֹן לְבְרָא אֶת הָעוֹלָם, וַיֵּצֵא מֵעֵין דָּק שְׁכוּלֵל סֵתֵר הַמִּחְשְׁבָה, וְזֶה אֵין נִשְׁמַע בַּחוּץ וְלֹא הִתְגַּלָּה. וַיֵּשׁ בוּ הַסִּתְּפוּלוֹת שֶׁל חֻכְמָה, לְחֻכְמֵי הַלֵּב נִמְסָר, כִּי לֹא הִתְגַּלָּה בַּחוּץ.

מֵהֵוֵא (מִזָּה) יוֹצְאִים חֲמֻשָּׁה מְקוּרוֹת, וְאֶחָד נִסְתָּר, וְאֶחָד שְׁמֻכָּנִס הַכֹּל. וְאוֹתָם הַמְקוּרוֹת הָיוּ כְּשִׁנְבְּרָא הָעוֹלָם, כְּמוֹ שְׁנִבְרָא בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים. בְּרֵאשִׁית: בְּרֵאשִׁית. זֶה שֵׁית, הַמְקוּר שְׁכוּנִס אֶת כָּל הַמְקוּרוֹת לְזוֹן הָעוֹלָמוֹת.

אֵת הַשָּׁמַיִם - אֵלָה הֵם שְׁשֵׁה מְקוּרוֹת הָעֲלִיוֹנִים שְׁלֹמְעָלָה, (שְׁעֲלִיָּהֶם) לְתֵת לְשֵׁית הַזֶּה. מִיּוֹם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם וְעַד שְׁנִבְנָה בֵּית הַמְקֻדָּשׁ הָיוּ סְתוּמִים, וְלֹא נִפְתְּחוּ כָּלֵל.

וְאֵם תֵּאמַר שְׁאֲבָרְהֶם הָיָה בְּעוֹלָם - הָרִי כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ב) וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. יִצְחָק - וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ מִלְּבַד הָרָעַב וְגו'. וַיֵּעַקֵּב - הָרִי כְּתוּב (שֵׁם מא) וַיְהִי רָעַב בְּכָל הָאֲרָצוֹת. מֹשֶׁה - הָרִי בְּכֻמָּה מְקוּמוֹת כְּתוּב, מִי יֵאֲכִילֵנוּ. לְהַמִּית אֶת כָּל הַקְּהָל הַזֶּה בְּרָעַב. (שְׁמוֹת יז) וַיֵּצְמָא שְׁם הָעָם לְמַיִם. (בְּמִדְבָר כ) וְלֹא הָיָה מַיִם לְעֵדָה.

וְהוֹשֵׁעַ - אֶף עַל גַּב שְׁנִבְנָסוּ לְאֶרֶץ, כְּתוּב (יְהוֹשֻׁעַ ה) וַיִּשְׁבַּת הַמֶּן מִמְּחֻרָת בְּאֶכְלָם מֵעֵבוֹר הָאֶרֶץ. בִּימֵי הַשּׁוֹפְטִים כְּתוּב (רוֹת א) וַיְהִי בִימֵי שֹׁפֵט הַשּׁפְטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּדוֹד כְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב כא) וַיְהִי רָעַב בִּימֵי דָוִד.

מָה הַטַּעַם שֶׁל כָּל זֶה? מִשּׁוֹם שְׁאוֹתָם הַשִּׁיתִים לֹא נִפְתְּחוּ, וְהָעוֹלָם נִזוֹן מִתְּמַצִּית דְּחוּקָה, בְּלִי פְתִיחָה כָּלֵל, אֵלָא כְּמוֹ זַעַה הַמְזִיעָה מִתּוֹךְ הָעֵץ וַיּוֹרְדָת לְמִטָּה, אוּ מִתּוֹךְ אֶבֶן.

בְּשַׁעָה שְׁבָא שְׁלֵמָה הַמְלִךְ, וְנִבְנָה בֵּית הַמְקֻדָּשׁ, וְהָיוּ הָעוֹלָמוֹת כָּלָם בְּמִשְׁקַל אֶחָד מְעָלָה וּמִטָּה, אִזּוֹ אוֹתוֹ הַשִּׁית שְׁמֻקְבָל וְכוּנִס אֶת כָּל אֵלוֹ הַשִּׁיתִים הָעֲלִיוֹנִים נִפְתְּחוּ.

מִתִּי נִפְתְּחוּ? בְּשַׁעָה שְׁאוֹתָם הַשִּׁיתִים הָעֲלִיוֹנִים נִפְתְּחוּ. כִּיּוֹן שְׁנִפְתְּחוּ הַשִּׁית הַזֶּה, יֵצְאוּ בְּרֻכּוֹת לְעוֹלָם. מִתִּי נִפְתְּחוּ? כְּשֶׁהִזִּיזוּ מִמֶּנּוּ עֲקָלְתוֹן אֶחָד שְׁיִשֵּׁב לְרַגְלוֹ. וְכִיּוֹן שֶׁהָהוּא הָעֵבֵר, (הַשִּׁית) נִעֲשֶׂה שִׁיר, וְנִפְתְּחוּ הָאוֹצָר הַטוֹב. בְּכַח שֶׁל מִי? אֶת הַשָּׁמַיִם, אֵלוֹ שְׁאָר הַשִּׁיתִים, וְהִינּוּ הַשִּׁירִים, שְׁכָלָם נִפְתְּחוּ, וְתִקְנּוּ לְתֵת מְזוֹן לְכָל הָעוֹלָמוֹת.

אז כתוב (מלכים א-ה) וישב יהודה וישראל לכטח איש תחת גפנו ותחת תאנתו. וכתוב (שם ד) אוכלים ושותים ושמחים. שהרי השית והשיתים נפתחו, וכל העדונים העליונים היו יורדים לכל העולמות. וכלם היו שמחים לעלות לעולם העליון, ללקט ברכות ועדונים לעולמות. אז התעוררה מהם חביבות למלך העליון, להיות הכל אחד בלי פרוד. אז השבח שעולה על כל השבחים, למלך שהשלום כלו שלו, שיהיה הכל בשמחה מעלה ומטה.

כתוב שיר (תהלים סה), וכתוב (שם) לך דמיה תהלה וגו'. דוד המלך היה יודע ברוח הקדש שהזדמן השיר הזה להתגלות בעולם, ואמר, השיר שעתיד להתגלות - לך דומיה. הוא בחשאי, שאין רשות לגלות התשבחת הזו, אלא התשבחת והתהלה זה אלהים בציון, כשנבנה בית המקדש, שהוא כנגד המקדש העליון, ואז לך ישלם נדר.

פתח רבי שמעון ואמר, (במדבר כא) אז ישיר ישראל את השירה הזאת. (שמות טו) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת. שם תשבחת הנקבה, וכאן התשבחת שעולה לעולם שהוא זכר.

כאן הוא הסוד שגוף ורוח מתחברים יחד גוף בגוף, ורוח ברוח. שיר השירים (שיר א) - התדבקות של גוף בגוף. ישקני מנשיקות פיהו - התדבקות של רוח ברוח. והכל הוא בסוד האהבה העליונה, שיהיה הכל אחד, ביחוד אחד.

וסוד היחוד כאן, שיר - זה הוא ישראל, שממנה בעדות של היחוד. השירים - ה' אלהינו ה'. והכל אחד, ביחוד אחד. ובארנו את היחוד הזה, וכאן היחוד של כל העולמות. אשר לשלמה - הסוד של אחד.

וזהו שצריך שלמה המלך ליחוד, בסוד של רוח הקדש, לחבר הכל ביחוד אחד, ברצון, לדבק זה עם זה, להיות הכל אחד, שהרי שלמה הוא המלך שהשלום כלו שלו.

מה זה הכל שלו כאן, וכי רבים הם השלומות? אלא שלום אחד הוא, ושנים הם. שלום אחד הוא, שהוא שלום הבית, שבשבילו נודע הזכר זכר. ואחד שלום אחר, שהוא השלום של שני צדדים. אחד שנכנס באמצע באותם שני הצדדים ועושה שלום ביניהם, הוא שלום אחר.

אב השלום שהזכר נודע זכר בשבילו הוא הצדיק. שנקרא (ונקרא) המלך העליון בשבילו, מלך שהשלום שלו. ומשום כך, כל התשבחת של שיר השירים, למלך שהשלום כלו שלו, והיחוד שהכל מתיחד הוא במקום הזה, משום שהוא נוטל כל תשוקת כל האיברים וכל הענוגים וכל הכסופים העליונים, ומכנס הכל לתוכו.

ועל זה הוא נקרא אחד, שלמה המלך בסוד של רוח הקדש. כששורה עליו אותה רוח הקדש, רצה לחבר הכל ברצון שלם כראוי וליחד הכל בחביבות ברצון, להיות אחד למעלה ולמטה. ועל זה אמר הכתוב (זכריה יד) 'יהיה ה' אח"ד ושם"ו אח"ד.

ישקני מנשיקות פיהו וגו' (שיר א). כתוב (יחזקאל א) וארא החיות והנה אופן אחד בארץ אצל החיות לארבעת פניו. הפסוק הזה נאמר בקשר של רבי אלעזר. וארא החיות - הסוד של ישראל סבא, החבל בחקיקותיו בימין ובשמאל.

שלשה רשומים קשורים זה עם זה - דרום מזרח וצפון, יה"ו, פנים נסתרים, לא שולטת העין לראות, וכאן אומר וארא?

אף היה מסתכל מתוך האור שלא מאיר כמו מי שרואה בעששית בתוך העינים הנסתרים, כשמנציצים בתוך אותה העששית. לזהט להט לפי שעה, ולא עומד בקיום.

מתגלגלים נוצצים לפי השעה הזו, ונכנס הניצוץ זה בזה. אחד עולה ויורד, ומתחזק בצד הדרום, בסוד של האות יו"ד. מתחזק ונכנס בצד הצפון ומתגלגל בקשריו, ונכנס ועולה בסוד של האות ט', ונגנז. זהו שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, שנוצץ ולוהט בחקיקות באות ט', וגנז אותו.

הסוד של האות הזו נסתר בסתר, יוצא ממנו כל הניצוץ והזהר שמאיר ונוצץ. אשרי מי שרואה אותה בחלומו, זו האכסדרה שממנה נוצצים הניצוצות, מתפשט ומתכנס.

ואחד עולה ויורד, ומתחזק בצד מזרח, בסוד האות ט' והאות יו"ד. מתפשט משני צדדים, ומתגלגל בארבעה, שנים למעלה, כמו הירשה של אב ואם. ויש שנים משני צדדים, מצד דרום וצפון, מתישב בכלם. והוא המרכבה העליונה, בארבעה צדדים. אופן אחד בארץ אצל החיות - זוהי המרכבה העליונה, הכלולה בארבעה צדדים.

המִרְכָּבָה הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁהִיא הַסּוּד שֶׁל אַרְבַּעַת צְדָדִים, פּוֹשֶׁטֶת אֹר מִשְׁלֶשֶׁה צְדָדִים. אֶחָד שָׁלוּ שֶׁהִתְחַבְּרוּ בּוֹ יִרְשֶׁת הָאֵב וְהָאֵם, שֶׁהֵיוּ שְׁנַיִם וּמִתְחַבְּרִים לְאֶחָד, וְשְׁנַיִם מִשְׁנֵי צְדָדִים.

מִתְפַּשֵּׁט אֹר הַמְזַרְח, הַמִּרְכָּבָה הַתְּחַתּוֹנָה הַזֶּה מְגַלֶּה פֶּן אֶחָד לְאוֹתוֹ הָאֹר, וּמְקַבֵּלֶת אוֹתוֹ, וּמְאִירָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁמְאִיר אוֹתוֹ הַפֶּן מֵאוֹתוֹ הָאֹר, אֲזִי אוֹתוֹ הַפֶּן נִקְרָא אֲדַנִּי. וְהוּא שׁוֹלֵט וְרַבּוֹן בְּשִׁלְטוֹן שֶׁל אֹר גָּדוֹל. וְאוֹתוֹ הַפֶּן, פִּיּוֹן שֶׁמְקַבֵּל אוֹתוֹ הָאֹר, נַעֲשֶׂה לוֹ (בְּהִיכְלוֹ) הֵיכָל, וְגוֹנֵז אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ, וּבְשִׁבִּילוֹ נַעֲשֶׂה אֲדוֹן רַבּוֹן וְשִׁלִּיט.

מִתְפַּשֵּׁט זֶהר הַדְּרוֹם, הַמִּרְכָּבָה הַתְּחַתּוֹנָה הַזֶּה מְגַלֶּה פֶּן אֶחָד לְאוֹתוֹ הָאֹר, וּמְקַבֵּלֶת אוֹתוֹ וּמְאִירָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַפֶּן מְאִיר מִהָאֹר הַהוּא, אֲזִי אוֹתוֹ הַפֶּן נִקְרָא אֵל, וְהוּא שׁוֹלֵט לְהִיטִיב לְעוֹלָם בְּרַחֲמִים, וְלִתֵּת מְזוֹנוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּרְאוּי.

מִתְפַּשֵּׁט אֹר הַצָּפוֹן, הַמִּרְכָּבָה הַתְּחַתּוֹנָה הַזֶּה מְגַלֶּה פֶּן אֶחָד לְאוֹתוֹ הָאֹר, וּמְקַבֵּלֶת אוֹתוֹ וּמְאִירָה מִמֶּנּוּ. וּכְשֶׁאוֹתוֹ הַפֶּן מְאִיר מִמֶּנּוּ, אֲזִי אוֹתוֹ הַפֶּן נִקְרָא אֱלֹהִים. וְהוּא שִׁלִּיט, רַבּוֹן, לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם בְּדִין, וְלִתֵּת דִּין לְכָל מִי שֶׁצָּרִיךְ, וְלְהַנְהִיג הַכֹּל בְּדִין.

עַד כָּאֵן פְּנִים עֲלִיּוֹנִים וּפְנִים תְּחַתּוֹנִים, בְּסוּד שֶׁל שְׁלֹשׁ בְּשִׁלְשׁ מִתְחַבְּרִים, וְאֵלוּ בְּאֵלוּ נִכְלָלִים. פֶּן אֶחָד שֶׁנִּשְׁאַר מִהַמִּרְכָּבָה הַתְּחַתּוֹנָה, כָּלֵם שׁוֹאֲלִים עָלָיו אוֹפֵן, אֵיךְ הוּא הַפֶּן הָאֶחָד שֶׁנִּשְׁאַר? חָזַר וְאָמַר, בְּאֵיזָה מְקוֹם הוּא? בְּאֶרֶץ. כְּדִי שֶׁלֹּא יִשְׁאָרוּ הַתְּחַתּוֹנִים בְּלִי הַשְּׂגָחָה אֲפֵלוּ רִגַע אֶחָד. אוֹתוֹ הַפֶּן, כְּשֶׁנִּכְלָלוּ כָּל שְׁלֹשׁ הָאֲחֵרִים, הַפֶּן הַזֶּה נוֹטֵל מִכָּלֵם, וְנִכְלָלִים בְּכָלֵם, וְהוּא לְבַדּוֹ בְּכָלֵם, כְּדִי לְהַשְׂגִּיחַ בְּטוֹב עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

וְהַפֶּן הַזֶּה מְשַׁבַּח תְּמִיד, וּמְעוֹרֵר הַתְּעוֹרְרוֹת אֵל אוֹתָם שֶׁלֹּמְעָלָה מְעָלָיו. וְאוֹתָם שֶׁלֹּמְעָלָה מְעָלָיו מְעוֹרְרִים אֵל אוֹתָם הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁלֹּמְעָלָה. וְאוֹתָם הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁלֹּמְעָלָה מְעוֹרְרִים אֵל מְעָלָה, וְנִקְשָׁרִים זֶה עִם זֶה עַד אֵין סוּף.

וּכְשֶׁזָּדָה מִתְעוֹרֵר בְּהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל אוֹתָם הַפְּנִים, בְּאוֹתָן נִשְׁקוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, לְהִיּוֹת דְּבוּקִים בְּסוּד עֲלִיּוֹן, וְלְהַשְׁלִים וְלִזְוֹן אֶת

כל העולמות, שכל העולמות יהיו בשמחה, כמו שנאמר, ישקני מנשקות פיהו כי טובים דדיך מיין.

ישקני מנשקות פיהו - על פיו של אליהו נגזר. כתוב (בראשית ד) והאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין וגו'. והאדם - זה אדם הראשון, השר הממנה (דפוס), בחקיקותיו הדקים העליונים. ידע מה שלא הכיר בה מקדם לכן. ידע להיות פנים בפנים. כשסתכלים פנים בפנים לשמוש, אז כתוב ידע. ידע להשקותה, לזרע בה זרע, לעשות תולדות. זה לטוב, בהתעוררות של ההשגחה למטה.

משבא נחש על חנה, הטיל בה זמה, וקין יצא מאותה זמה. ואם תאמר איך יצא משם, והרי כתוב והאדם ידע את חנה אשתו ותהר ותלד את קין? שמשמע שהיה מאדם, ולא מצד האחר, ואתה אמרת שהנחש הטיל בחנה זמה ויצא ממנו קין?

אף ודאי שאותו נחש הטיל בה זמה, ומאותה זמה נשאב בה אותה רוח רעה, והוא היה מכשפש במעיה, ולא היה לו גוף להכלל בה ולצאת לעולם. וכיון שבא אדם, בהתעוררות של אותה זמה, והתחבר עם אשתו, עשה גוף אל אותה הרוח הרעה שהיתה במעיה, ונכלל בתוכו, ויצא לעולם בדיוקן ממעלה ומטה.

וחנה השגיחה בזה, ואמרה קניתי איש את ה', עם ה'. ומשום כך, כל מעשי קין היו מאותו הצד הרע האחר. וכשהביא קרבנו, מאותו צד הרע הביא אותו. זהו שכתוב (ש) ויהי מקץ ימים, ולא כתוב ויהי מקץ ימין.

ותוסף ללדת את אחיו את הבל (ש). שודאי אותה רוח רעה התחזקה והתגברה במעשה של קין, ונשבר הכח והתקף של הבל, ולא היה אליו כלום. עד כאן היה בצד של כל הזמה.

כיון שבא לאחר כך ונולד שת, התבסס העולם בצדיקים וחסידים שהיו אחר כך בעולם. שת, זהו סיום של אלפא ביתא. ואף על גב שהתבסס, לא הסירו העקלתון הרע מן העולם, אלא נכנע מלפני צד האמונה, הסיום של האותיות.

שהרי עד כאן נברא העולם באותיות התורה, ולא נשלמו האותיות עד שנולד שת. כיון שנולד שת, נשלמו כל המעשים

שְׁלֹמֶעֱלָה וּלְמִטָּה בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת. אִזְ הַתְּבַסֵּם הָעוֹלָם, שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ
תְּקוּנָיו. מִכָּאן וְהִלָּא הַתְּחִיל הָעוֹלָם לְהִתְנַהֵג כְּפִי יִשְׂרָאֵל דְּרַכְיוֹ.

הִרְאִשִּׁית שֶׁהִתְחִיל, מֵאוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּשְׁאַרוּ בְּרֵאשׁוֹנָה. אָדָם
מִתְחִיל בְּאֶלֶף וּמִסִּים בִּמ"ס. וְאַחַר שְׁסִים אֶלְפָּא בֵּיתָא
בְּשֵׁת, הִחְזְרוּ אוֹתִיּוֹת אָנוּ"שׁ, אֶלֶף כְּבִתְחִלָּה, נ' שֶׁהִיא אַחַר מ'
שֶׁנִּשְׁאַרָה מֵאָדָם. ש' הִרְאִשִּׁית שֶׁל אוֹתִיּוֹת ש"ת. נִטְל אוֹתִיּוֹת זֶה
וּמִזֶּה. ו' דְּיוֹקָן שֶׁל אָדָם, לְהִרְאוֹת שֶׁהָרִי מִשֵּׁת הַתִּיחֶסוּ הַדּוֹרוֹת
בְּעוֹלָם בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּרֵאוֹי.

וּבְסוּד הָאוֹתִיּוֹת הַכֹּל נִכְנָה. וְהִלְכוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אֶלְפָּא בֵּיתוֹת, עַד
שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. כִּיּוֹן שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי,
הִתְכַּנְּסוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְנִסְתְּרוּ בְּהַפּוּךְ הָאֶלְפָּא בֵּיתוֹת, וַיִּצְאָה הַתּוֹרָה
כְּלוּלָה בְּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם שְׁבִילִים שֶׁל סוּד הַחֻכְמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וְנִרְשְׁמָה
אֶלְפָּא בֵּיתָא בְּשָׁנַיִם עֶשְׂרֵת תְּחוּמִים, שָׁנַיִם עֶשְׂרֵת שְׁבֻטִים, פָּרֻט לְשָׁנַיִם
שֶׁהִסְתַּלְּקוּ מֵהֶם, וְהֵם ח"ט, שְׁאִין נִרְאִים בָּהֶם כָּלָל.

עַד שֶׁנִּכְנְסוּ לְאַרְץ בְּתַחֲלָה, וְהָיָה חֶרֶם בִּינֵיהֶם בְּחֻטְאוֹ שֶׁל עֶכְזָן, וְאִז
חִזְרוּ אוֹתָן שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ מִסְתַּלְּקוֹת מֵהֶם, וְהֵם מְכַרְזוֹת
וְאוֹמְרוֹת: חֻטָּא יִשְׂרָאֵל. וְהָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ לֹא הִסְתַּלְּקוּ מֵהֶם, אֵף עַל
גַּב שֶׁהָיוּ בְּאַרְץ הַקְּדוּשָׁה בְּכֹל דּוֹר וָדוֹר.

עַד שֶׁבָּא שְׁלֹמֶה וּבָנָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְיַשְּׁבוּ הָעוֹלָמוֹת מֵעֵלָה
וּמִטָּה בְּדְיוֹקָן אֶחָד, אִזְ הִתְיַשְּׁרוּ כָּל הָאוֹתִיּוֹת, וְאוֹתָן שְׁתֵּי
הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהָיוּ רְשׁוּמוֹת בִּינֵיהֶם לְרַע, הִתְהַפְּכוּ לְטוֹב, הִפְּכוּ לְטַח,
שֶׁכְּתוּב וַיֵּשֶׁב יִהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְבִט"ח.

בֵּין כָּל הָאוֹתִיּוֹת הָיוּ שְׁלוֹמוֹת בְּלִי מְרִיבָה כָּלָל, וְכָל אוֹתִיּוֹת הָאֶלְפָּא
בֵּיתָא הָיוּ שְׁלֹמוֹת לְמַעְלָה וּלְמִטָּה. הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת הָיוּ
שְׁלֹמוֹת לְמַעְלָה, וְהָאוֹתִיּוֹת הַדְּקוֹת הָיוּ שְׁלֹמוֹת לְמִטָּה.

בְּשָׁעָה שֶׁהִכְרוּבִים הָיוּ פּוֹרְסִים כְּנִפְיָהֶם מִמִּטָּה לְמַעְלָה, אוֹתִיּוֹת
פּוֹרְחוֹת מִמִּטָּה לְמַעְלָה, וְאוֹתִיּוֹת מִמַּעְלָה לְמִטָּה, וְנִכְנְסִים
אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, וְנִכְלָלִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ, בְּנִשְׁיָקוֹת שֶׁל אֶהְבָּה.

כִּיּוֹן שֶׁהָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת, כָּל הַדְּרָגוֹת הַתְּחַתּוֹנוֹת וְהַדְּרָגוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת וְכָל הָעוֹלָמוֹת מִתְחַבְּרִים יַחַד, וְנוֹשְׁקִים אֵלּוּ בְּאֵלּוּ
בְּנִשְׁיָקוֹת שֶׁל אֶהְבָּה, עַד שֶׁכָּלֶם נִהְיוּ לְאֶחָד, וְהַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא אֶחָד
בְּלִי פְרוּד כָּלָל.

כִּי נְשִׁיקוֹת הָאֵהָבָה אֵינָן אֶלָּא לְהִיּוֹת כָּלֵל אֶחָד, לְהַכְלִיל זֶה בְּזֶה בְּלִי פְרוּד, וּמִשׁוּם כֵּן הַנְּשִׁיקוֹת הִלְלוּ בְּכָל הֵן, לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד, בְּכָלֵל אֶחָד, אוֹתִיּוֹת עִם אוֹתִיּוֹת, עוֹלָמוֹת עִם עוֹלָמוֹת, דְּרָגוֹת עִם דְּרָגוֹת, אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ, לְהִיּוֹת הַכֵּל אֶחָד.

פִּיהוּ, לְמָה פִּיהוּ? הֲיֵה צָרִיךְ לְהִיּוֹת פִּי! אֶלָּא לְהַכְלִיל אֶת שְׁנֵיהֶם יַחַד. פִּיהוּ, לְהִרְאוֹת שֶׁהֵיא הֲרֵי זְמִינָה אֵלָיו, כְּאִשָּׁה שֶׁמִּתְקִינָה פִּיהָ לְקַבֵּל נְשִׁיקוֹת מִבַּעֲלָהּ, מִשׁוּם כֵּן נִרְאִית הַזְמִינּוֹת שֶׁל פִּיהָ.

פִּיהוּ, כִּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם תֹּאמַר שֶׁהַנְּשִׁיקוֹת הֵן לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה בְּאֵין סוּף, מִשׁוּם שֶׁאִמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר יִשְׁקֵנִי, פִּיהוּ, וְאַחַר כֵּן בְּגִלּוּי - דְּדִיךְ? לֹא כֵּן, שֶׁהֲרֵי הַנְּשִׁיקוֹת אֵינָן תְּלוּיּוֹת שֶׁם לְמַעַלָּה, אֶלָּא אִשָּׁה עִם בַּעֲלָהּ, אֶלָּא שֶׁטָרַם הִתְקַרְבוּ זֶה עִם זֶה אָמַר בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. כִּיּוֹן שֶׁהִתְקַרְבוּ וְהִתְנַשְּׁקוּ בְּדַבְּקוֹת שֶׁל אֵהָבָה זֶה עִם זֶה, הֵיא אִמְרָה בְּגִלּוּי דוּדִיךְ, וְלֹא כְּתוּב דוּדִיּוֹ, שֶׁהֲרֵי כְּלוּלִים יַחַד בְּאֵהָבָה, בְּחִבּוּר אֶחָד, בְּלִי פְרוּד כָּלֵל.

כִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מִיָּין, הַטּוֹב אֵינּוּ אֶלָּא מִצַּד הָאוֹר הָרֵאוּשׁוֹן, שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב. וְכֵאֵן שֶׁהָאוֹת בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁנִּכְלָל הַיָּמִין בְּשִׁמְאֵל. טוֹבִים דְּדִיךְ מִיָּין - זֶהוּ יָיִן הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא חֲדוּהָ, טוֹבִים מִצַּד שֶׁל הַשְּׁמֵאל.

שְׂמִיחַ רַבִּי שֶׁמְעוֹן וְאָמַר, וַדַּאי זוֹהֵי שְׂמִיחָה שֶׁזְּכִיּוֹתִי בְּכָל הַדְּבָרִים הַעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ. אָמַר לוֹ אֵלֵיהוּ, רַבִּי, פִּתַח פִּיךָ, שֶׁדְּבָרֶיךָ כְּתוּבִים לְמַעַלָּה, וְדְבָרֶיךָ כְּתוּבִים לְמַטָּה. אֲשֶׁרִיכֶם הַצַּדִּיקִים לְפָנַי עֲתִיק הַיָּמִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

פִּתַח רַבִּי שֶׁמְעוֹן וְאָמַר, יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דְּדִיךְ מִיָּין. תּוֹרָה שֶׁבַעֲלָ פֶה הִיְתָה אוֹמְרַת לְתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב, שֶׁהֵיא הוֹלֶכֶת אַחַר אוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב אַחַר הַמִּתִּיקוֹת שֶׁלָּהּ, לְהִתְחַבֵּר זֶה עִם זֶה בְּאוֹתָן הַנְּשִׁיקוֹת. וְכֵאֲשֶׁר (וַאֲזִי) הֵיא בְּמַחְלָקַת עִם עֲלָמוֹתֶיהָ, לְהִתְתַּקֵּן עִמָּהּ, שֶׁכֵּלָם יִהְיוּ קַשׁוּטִים לְתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב.

וּבְשִׂמְחַתְחִבְרַת וְנִכְלָלַת בְּתוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב בְּשִׂמְחָה, בְּחִבּוּר אֶחָד, שֶׁנּוֹשְׁקִים זֶה בְּזֶה בְּאֵהָבָה, מִחֲזִיקָה בּוֹ וְאוֹמְרַת לוֹ בְּחִיבוּת: כִּמָּה יִקְרִים חִיבוּתֶיךָ מֵהֵינָן שֶׁלָּךְ שֶׁמִּחֲזִיק בִּי אֶת אֵהָבְתֶךָ, עַד שֶׁמְרֹה אוֹתִי הֵינָן שֶׁל הָאֵהָבָה לְהִחֲזִיק בְּךָ,

הקשוט שהתקשטה תורה שבעל פה בעלמותיה, כדי להתחבר בתורה שבכתב.

המשנה היא ראשית הראש, בסוד התקון שראוי לה. הברייתא היא בסוד התקון של ירכים ורגלים. הגוף בתקון שראוי (לה).

באות עלמותיה, מקרבים אותה לתקן אותה. זה אומר מתר, וזה אומר אסור, שזהו הקשוט של הכלה כשמקשטים אותה. זה אומר כשמקשטים, כך הולך הקשוט הזה. וזה אומר לא כך. זו אומרת שקשוט הראש כך אסור ומהדק. וזו אומרת כסוי הראש מתר בצד זה, ואסור ומהדק בצד זה.

זו אומרת, קשוט הזהב הזה עם הלבוש הזה הוא פסול להיות קשוט לזה. וזה אומר, כשר וראוי הוא להראות זה עם זה, וכל זה הוא תקון וקשוט הכלה.

ועם כל זה, בעוד שהם מקשטים ומטילים קטרוג בקשוט, היא מוסיפה כח ונוי וגון ותקון בהם, ויושבת בכבוד ביניהם, ומחשיבה את נפשה יותר מכמו שהיתה מאה פעמים.

ביון שהתקשטה בהם, כלם אוחזים אותה בקשוטיה ובתקוני יפה, ומכניסים אותה אל המלך, התורה שבכתב.

כשיושבת הגבירה עם המלך בתקון יפה, והמלך רואה אותה מקשטת ביפי, אותו הקשוט מכריז ואומר למלך לנשק אותה, שזוהי דבקות של אהבה להכלל זה עם זה. מי גורם באותן הנשיקות ובאותה האהבה? אותן העלמות שקשטו אותה.

כשרוצה להיטיב לעלמותיה, היא והמלך לתת להם מתנות, לכלן נותן יחד. לכל מי שהיו רבות זו עם זו על קשוטיה, נותנים המלך והגבירה מנחות ומתנות ברצון וחיבות, להוריש להן ירשה באלף עולמות הנכספים לעולם הבא. וכל שכן אותם שיודעים בסודות החכמה, לקשט קשוטיה, שאין שעור לנחלת הירשה שלהם בעולם הבא. עליהם כתוב (משלי כא) להנחיל אהבי י"ש וגו'.

ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דדיך מיין - הרי כאן שכעה תבות, כנגד שבע דרגות שעליה, וכנגדם שבע הנערות הראויות לתת לה, שמקשטות אותה להכניסה אל המלך.

ישקני (שיר א) - לחי העולמים. מנשיקות - לחסדי דוד. פיהו - לישראל סבא. כי טובים - לאור הראשון. דדיך - ליצחק, ידיד מבטן. מיין - אל היין העליון המשמר תמיד.

שבע הנערות הראויות לתת לה מבית המלך הם: מיכאל, גבריא"ל, רפאל, אוריא"ל, צדקיא"ל, יופיא"ל, רזיא"ל. וכמה אלה ורבות מחנות עמהם, כמו שנאמר ועלמות אין מספר.

שלשה פסוקים הם כאן, שכלם בחשבון על הסודות שלהם. אחד - שיר השירים, שהוא סוד המרכבה, כמו שנתבאר. שנים - ישקני, שהוא סוד של שבע תבות, בשבע דרגות, כמו שנאמר. שלש - לריח שמניך טובים, שהוא סוד של עשר תבות, עשר אמירות, וזהו הסוד של התשפחת הזו, לכלל אחד הראשון, ועל הסוד הזה מיסדת התשפחת של השבת, פרט לשנים עשר האחרונים שהם בתשפחת אחרת.

כאן, בשיר השירים, בכתוב (שיר ה) נר"ד וכרכם וגו', שבע נשיקות הן בשבע דרגות של הפסוק הזה. שהנשיקות הן שבע, מכל דרגה נשיקה אחת. וכן הנשיקות של יעקב, בשבע תבות כלל את נשיקותיו, שכתוב וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. בכיה של שמחה של אהבה, כנגד תבת מיין, שהיא אהבה של שמחה.

להראות שהנשיקות הן בסוד של שבע. כמו שהיא בת שבע, כך כל דבריה הן בשבע. ועל זה (תהלים טז) שבע שמחות את פניך וגו'. אל תקרי שבע אלא שבע, שבע שמחות.

בכף הנשיקות של האהבה, אין נשיקות כאותן שעוררה כאן כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. אף על גב שהן שבע נשיקות כמו שנתבאר, שלש נשיקות נראות כאן, ושלש הנשיקות הללו שנראו בכתוב. ישקני - אחד, מנשיקות - שהן שתיים, הנה שלש.

וכעת היא מבקשת מהנשיקות הללו, ומה שאמרת מנשיקות, ששמע נשיקה אחת, שכתוב מנשיקות ולא כתוב נשיקות, שהרי נשיקות הן שתיים, מאותן נשיקות אינן אלא אחת - ודאי שצריך. מי ששואל לא צריך לשאל הרבה, אלא מעט, שהרי כיון שהתחיל - יטל מי שיטל. הקדוש ברוך הוא מבקשים ממנו מעט - והוא נותן הרבה. אברהם בקש מעט - והקדוש ברוך הוא נתן לו הרבה. הוא בקש בין אחד - מה כתוב? (בראשית כב) והרבה ארבה את

זרעך ככוכבי השמים וכחול אשר על שפת הים וגו', משום שפך דרכי הקדוש ברוך הוא, ועל זה אמרת מנשיקות ולא נשיקות.

ישקני - דבקות של אהבה, רוח ברוח. שהרי ארבע רוחות מתחברות ונעשות כאחד. זה נותן רוח לחברו, ונוטל אותה רוח של חברו שנדבק בו. נמצא שרוחו ורוח חברו הנה שנים. אף כך חברו. נמצאים ארבע רוחות שמחברות יחד באותן הנשיקות.

מנשיקות פיהו - מאותן הנשיקות העליונות שהיה מנשק מקדם לכן. שהרי אהבה של שמחה אינה, אלא מתוך הנשיקות של הרוח העליונה בתחתונה.

פיהו, ולא כתוב פיו. מה זה פיהו? אלא זמון של העולם הבא, המלך שהשלום כלו שלו. וזוהי תוספת ה' שנוספה על זה. משום שכל האהבה של העולם התחתון אינה אלא להתחבר בעולם העליון, העולם הבא. ועל כן כל התשבחות מעורר העולם התחתון אל העולם העליון.

פי טובים - ההדלקה והניצוץ של המאורות העליונים, וכל הנרות מתתקנים ודולקים ומאירים כראוי, וזהו דדיך. אותם מאורות קדושים אהובים עליונים, כלם מאירים ונוצצים באור בניצוץ כראוי. המים, משמחת היין הטוב העליון שמאיר פנים ונותן שמחה ללב, וכל העמים (העולמות) בחלקם שמחים באותה שמחה.

בא וראה, ישראל נוטלים חלקם ושמחים באותה שמחה מהיין הטוב שמאיר ומזכך ושוכך, ועומד על השמרים שלו. כל שאר העמים לא נוטלים, אלא מתוך אותם השמרים שתחת היין.

ועל זה עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות להם משתה שמרים. שהרי אותם שמרים, השמרים כלם, חלקם של שאר העמים. ועל כן שמחתם של ישראל באותו יין המשמר, ויוצא מן העולם הבא, ומשמר בענביו.

שנינו, מי שרואה ענבים בחלום, אם הם לבנים - סימן טוב לו, ואם שחורים - צריכים רחמים, שהרי ודאי עומד בדין. מה הטעם? משום שאותם ענבים לבנים, הם ענבים ששומרים את אותו היין העליון, ואותם צבע לבן רחמים. ואותם הענבים האדמים הם צד הדין, הגזון האדם.

אכל אותם - כדאי הוא לעולם הבא. מה הטעם? משום שעבר על הדין ויכול להשמידו. והיין הטוב של העולם הבא יש לו בו חלק. שתה יין לבן - סימן טוב לו, ושמחה. אדם - הדין הוא השורה עליו.

בשקרב יעקב ליצחק אביו, נתן לו מאותו היין הטוב המשמר מהעולם הבא, ששמחה ואהבה אינם אלא כשמתעוררים מתוך היין הטוב.

ועל פן יצחק, שהיה מצד הדין הקשה, הצטרף לשמח אותו באותו היין הטוב, שבא מרחוק. זהו שכתוב ויבא ל"ו יין מרחוק, ממקום עליון, מושף עליו מאותה שמחה לשמח אותו, אזי התבסס הרגו, והדין הקשה נכלל ברחמים, שיהיה הכל כראוי.

ומשום כך אותם דודים, האהובים העליונים, המאורות הקדושים, אינם מאירים אלא מתוך אותו היין, ומיהו? זה השם החקוק המפרש של שבעים אותיות. של אותם מאורות קדושים, השם החקוק הקדוש של שבעים השמות, זהו בסוד של אותם הענבים ששומרים את היין העליון, הכלל של אותם שבעים.

ומשום כך, השמחה והרצון באותן הנשיקות לעורר אהבה הם מהיין העליון. ועל כן המאורות מאירים ונוצצים מאותו היין, שכתוב כי טובים דדיך מיין.

לריח שמניך טובים (שיר א). אמר רבי שמעון, בפסוק הזה הסתכלתי, והוא נסתר בסוד עליון. ריח - יש ריח ויש ריח. וכמה ריחות הם. יש ריח שעולה ממטה למעלה, כמו ריח הקרבן, שזהו ריח שעולה וקושר קשרים זה בתוך זה, ומשתלשל זה עם זה, עד שהכל נעשה קשר אחד ואור אחד.

יש ריח אחר, וזהו מלך המשיח, שנקרא ריח, שכתוב (ישעיה א) והריחו ביראת ה'. וזה נקרא ריח. ונקשר בסוד של ריח הקרבן.

וזה סוד (ויקרא א) אשה ריח ניחח לה! אשה - מחוץ לקשר, והמזון והאור של צבאות ומחנות של אש, נקבצו בצהרים. הריח לפניו ממנו, וזהו שנקשר פנימה ומאיר בסוד הברית הקדושה. וזה נקרא מלך המשיח, שהוא ריח מאותם הבשמים העליונים, שכתוב כריח בשמים.

גיחח - האור של כל הגונים העליונים, תפארת ישראל, והיפי של הכל. וזוהי נחת הרוח העליונה, ששורה עליו ומאירה אליו. לה' - למלך של הכל, והכל נקשר זה עם זה, ומאיר זה בזה, להיות אחד בשמחת הכל בסוד הקרבן.

ואם תאמר, הרי האש שהוא מחוץ למקום המקבץ, זהו האשה, שמאותה האש מתקבצים כמה צבאות וכמה מחנות, אלו באלו לוהטים בכמה מינים, לכמה צדדים. וכלם התקבצו בסוד הקרבן, ושבו ונכנסו לאש הזו.

משום שכל בעלי המגנים, בעלי דינים. וכששבים, כמו ששב הרגז שיוצא מן הנחירים, כשיש מנוחה, למקומו. כמו שהצבאות והמחנות הללו מלהטים קמטים במקומם, כך גם הצבאות והמחנות העליונים הקדושים, בעלי המנוחה והרצון, מאירים ושבים באור להתקשר תוך הה' הזו, וכלם אלה עם אלה, וזה עם זה בחבור אחד נקרא אשה, הסוד של מנוחה ומזון, והאור של כל הצדדים.

הריח - הנקדה שלפנים, הסוד של הברית הקדש. למה נקרא ריח? משום שהוא ריח הבשמים העליונים הקדושים, הטמירים, שלא התגלו. וכששורים, מריח אותם, כמו מי שמריח ריח בהדס, הוא הריח שיוצא מההדס, וזו הנקדה שנקראת ריח היוצא מההדס.

גיחח - המקום שיוֹרֶדֶת הרוח העליונה ושורה עליו להיות מרכבה עליונה, בסוד של שבעים ושנים שמות. והמרכבה העליונה כלה קשר אחד. לה' - שיהיה הכל באור אחד ועל פני ריח ויש ריח (ועל פני נקרא ריח גיחח).

ובכף מקום, ריח - מעליה שעומדת על דרגה אחרת תחתונה ממנה. וזהו הריח מאותו העליון. לריח - זו נקדה עליונה שעומדת בסתר מתוך אותו הנסתר של כל הנסתרים, שאינו נודע כלל. והנקדה הזו היא ריח מאותו הנסתר של הכל. ובשביל הריח הזה, כל אותם שמנים ובשמים, כלם מאירים ונקראים טובים, משום שזה מקים אותם, שיהיו כלם קשר אחד, מאיר כאחד.

ואם לא - לא נקראים טובים. משום שכשהריח העליון נכנס בסתר לתוך הנחל העמק ומלא אותו כראוי, כל הדרגות נקראות טובים. מהו טובים? מאירים.

רב המנונא סבא אמר כן: אלו הם ימים שנקראים טובים. והם תפלין של ראש, שהן התפלין שהקדוש ברוך הוא מניח אותן, ועל כן נקראות טובים, משום שהן מאירות בראש הקדוש העליון.

ובכף מקום, ימים טובים הם תפלין של ראש, שהקדוש ברוך הוא מניח אותן. חלו של מועד, שלא נקרא יום טוב, אלו תפלין של הזרוע, שהרי אין ללבנה מעצמה כלום, אלא מאור של יום טוב. **תפלין** של זרוע, שהיא תפלה של יד, אין מאירה אלא מתוך האור של תפלין של ראש. תפלין של ראש - ימים טובים. תפלין של זרוע - חלו של מועד. ויפה אמר, וכך הוא.

ועל זה, חלו של מועד הוא לענין עבודה, כמו שיום טוב. וצריך שמחה כמו שלו. ומשום כן, בימים הללו, שהם תפלין של רבון העולם, אסור להניח שאר התפלין, שהרי הימים הללו, שהם תפלין עליונים, שורים על ראשיהם של ישראל הקדושים.

רבי אלעזר שאל את רבי שמעון אביו. אמר לו, מילא תפלין של ראש, ששורים על ראשיהם של העם הקדוש ביום טוב. תפלין של יד, שהיא חלו של מועד, איך אנו אוחזים אותה?

אמר לו, משום שאנו אוחזים אותה, והיא י"ד כהה, אסור לעשות עבודה בצד שלה, וצריך לעשות שמחה בצד התפלין של ראש.

והעם הקדוש אוחזים את התפלין של רבון העולם, ושורים עליהם ביום טוב ובחלו של מועד, ואסור להעביר את התפלין של רבון העולם מעל ראשיהם להניח תפלין אחרות, שהם דגמא ודיוקן למטה.

למלך שרצה לשמר את עבדו, אמר לו, עשה (חותם) כמו דיוקן החותם שלי. כל זמן שאותו דיוקן יראה עליך, כלם יזועו ויפחדו ממך. אחר כך מתוך אהבה עליונה שאוהב אותו המלך, נתן בידו חותם של החותמת העליונה שלו. כיון שאחז החותם העליון של המלך בידו, נטל ממנו אותו הדיוקן שהוא עשה.

אם אותו העבד דוחה את החותם העליון של המלך בשביל אותו החותם שהוא עשה, ודאי בן-מנות הוא אותו העבד, משום שעשה קלון בחותם המלך ואינו חושש לכבודו, ומשום כן אסור

לְעַם הַקָּדוֹשׁ לְדַחֹת אֶת חוֹתֵם הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן שְׁשׂוּרָה עָלֵינוּ, מְשׁוּם
הַדְּיוּקָן הַזֶּה שֶׁהֵם עֲבָדִים (שְׁאֲנוּ עוֹשִׂים).

זֶה בְּמוֹעֵד וּבַחֲלוֹ שֶׁל מוֹעֵד, וְכָל שָׁכֵן בְּשַׁבָּת, שֶׁהִכַּל שׂוּרָה עָלֵינוּ.
שַׁבָּת שֶׁל עָרֵב שַׁבָּת - תְּפִלָּה שֶׁל יָד. שַׁבָּת שֶׁל הַיּוֹם - תְּפִלִּין
שֶׁל רֹאשׁ.

וְכִי מְסֻדֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעַם הַקָּדוֹשׁ הָאֱהוּב שְׁלוֹ, בַּחֲל -
אוֹתָם תְּפִלִּין שֶׁעָשׂוּ בְּדִיוּקָן הַחוֹתֵם שֶׁל הַמֶּלֶךְ, לְהִיּוֹת שְׁמוּרִים
בְּכָל הַצְּדָדִים. בְּשַׁבָּת וּמוֹעֵד, שֶׁהֵם יָמִים טוֹבִים, וְהַתְּפִלִּין שֶׁל רַבּוֹן
הָעוֹלָם מִמָּשׁ - מַעֲבִירִים אוֹתוֹ דְּיוּקָן, וּמְנִיחִים אֶת הַתְּפִלִּין שֶׁל רַבּוֹן
הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי הָעַם הַזֶּה, שֶׁבִּיָּדָם הַחוֹתֵם הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ.

מִי שֶׁמְנִיחַ תְּפִלִּין צָרִיךְ לְשַׁמַּח, וְעַל זֶה כָּתוּב וְשִׁמַּחַת בְּחֻגְךָ. בַּתְּפִלִּין
שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם צָרִיךְ לְשַׁמַּח, וְהַשְׁמַחָה הַזֹּאת בְּמוֹעֵד וּבַחֲלוֹ שֶׁל
מוֹעֵד, בַּתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּבַתְּפִלִּין שֶׁל הַזְּרוּעַ.

בְּיוֹם טוֹב, מֵאוֹתוֹ הֵרִיחַ הָעֲלִיּוֹן - שְׁמַנְיָה טוֹבִים, תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.
בַּחֲלוֹ שֶׁל מוֹעֵד - שְׁמֵן תּוֹרֵק שְׁמֵךְ, תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שְׁעוּלָה
לְהֶאֱחֹז בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר בַּתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ.

עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֱהוּבָה - בְּיוֹם טוֹב הָאֲחֵרוֹן שֶׁל חֵג, שֶׁהֵרִי תְּפִלָּה שֶׁל
יָד נִשְׁלַמַּת וּמוֹאֲרַת בְּשִׁלְמוֹת, וּלְחַלֵּק חֶלֶק לְכָל, לְכָל אוֹתָם
מַחֲנוֹת וּצְבָאוֹת שֶׁלְמַעְלָה, וּלְכָל אוֹתָם הַמַּחֲנוֹת וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְמַטָּה.
וְעַל כֵּן עֲלָמוֹת (אֱהוּבָה, אוֹתָם) הַמַּחֲנוֹת וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְמַעְלָה, הָעוֹלָמוֹת
וְהַמַּחֲנוֹת וְהַצְּבָאוֹת שֶׁלְמַטָּה.

פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, כָּתוּב (בְּרֹאשִׁית כ"ו) וַיִּרַח אֶת רִיחַ בְּגָדָיו
וַיְבָרְכֵהוּ וְגו'. מַה רָאָה יִצְחָק, שְׂאָף עַל גֵּב שְׁאוֹתוֹ מֵאֲכָל
וּמִשְׁקָה שֶׁהֵבִיא לוֹ יַעֲקֹב, לֹא בָרַךְ אוֹתוֹ עַד הַזְּמַן שֶׁהֵרִיחַ אֶת
אוֹתָם לְבוֹשִׂים?

כָּאֵן יֵשׁ לְהַסְתַּכֵּל, שֶׁהֵרִי אוֹתָם לְבוֹשִׂים לֹא הָיוּ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהֵרִי
הַתּוֹרָה מְעִידָה, שֶׁכָּתוּב (שם) אֶת בְּגָדֵי עֵשׂוֹ בָּנָה הַגָּדֵל, וְכָאֵן
כָּתוּב אֶת רִיחַ בְּגָדָיו, וְכִי בְּגָדָיו הָיוּ? רִיחַ הַבְּגָדִים הִיָּה צָרִיךְ לְהִיּוֹת.
מַה זֶה בְּגָדָיו?

אֲפָּא בְּגָדָיו וְדָאֵי הָיוּ אוֹתָם הַלְבוּשִׁים מִמָּשׁ, וְלֹא שֶׁל עֵשׂוֹ, וְאָף עַל
גֵּב שֶׁכָּתוּב בְּגָדֵי עֵשׂוֹ - בַּתְּפִיסָה הָיוּ אֲצִלוֹ. כְּמוֹ כֵּן אוֹתָהּ הַבָּאָר

שְׁעָלֶיהָ יֵשֵׁב יַעֲקֹב וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ מִשָּׁה - בְּתַפְיֶסָה הַיְתֵהָ לְאַחֲרִים. כִּיּוֹן
שָׁבָא יַעֲקֹב, נוֹדְעָה הַבָּאָר לְאֲדוֹנָהּ, וְעָלוּ הַמַּיִם אֵלָיו, וְכֵן לְמִשָּׁה.

כְּמוֹ כֵן אוֹתָם הַלְבוּשִׁים הָיוּ בְּתַפְיֶסָה אֶצֶל עֶשָׂו. כִּיּוֹן שְׁלִבְשָׁם יַעֲקֹב,
נוֹדְעוּ הַבְּגָדִים לְבַעֲלֵיהֶם, מִיּוֹם שֶׁעָשָׂה אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
לֹא הָעֵלוּ הַרְיחוֹת שְׁלָהֶם עַד הַזְּמַן הַזֶּה שְׁלִבְשׁ אוֹתָם יַעֲקֹב, שֶׁהָרִי
חָזְרוּ לְדִיוֹקְנָם. יַעֲקֹב הָיָה וְדָאֵי דְמוֹת שֶׁל אָדָם וַיִּפְּיוּ. בְּשַׁעַה שֶׁרָאוּ
הַלְבוּשִׁים אֶת דְּמוֹתוֹ שֶׁל אָדָם, הָעֵלוּ רִיחַ.

שְׁלֹשׁ רִיחוֹת עָלוּ כָּאֵן, אֶחָד - רִיחַ בְּגָדָיו. ב' - רִיחַ בְּנִי. ג' - רִיחַ
שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה'. וְכֹל הַשְּׁלֵשׁ עָלוּ לְיִצְחָק בְּשַׁעַה שֶׁנִּכְנַס
אֵלָיו יַעֲקֹב.

וְכֹלָם כְּתוּבִים בְּפֶסוּק הַזֶּה. רִיחַ בְּגָדָיו, הֵינּוּ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ.
רִיחַ בְּנִי, הֵינּוּ שְׁמַנִּיךָ טוֹבִים. רִיחַ שְׂדֵה, הֵינּוּ שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמֶךָ.
וְדָאֵי הַכֹּל קָשֶׁר אֶחָד, וְסוּד הַקְּרָבָן שֶׁהָעֲרַנּוּ בוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁה,
שֶׁהֵינּוּ עֲלָמוֹת אֶהְבוּךָ, וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. רִיחַ - שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמֶךָ. נִיחַח
- שְׁמַנִּיךָ טוֹבִים. וְהַכֹּל אֶחָד לֵה', הֵינּוּ לְרִיחַ, וְהַכֹּל דְּבַר אֶחָד, וְסוּד
אֶחָד, בְּקָשֶׁר אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

מִשְׁכְּנֵי אַחֲרֵיהֶם נְרוּצָה (שִׁיר א'). כְּתוּב וְנִתְתִי מִשְׁכְּנֵי בְּתוֹכְכֶם וְגו'. בֹּא
וּרְאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן שְׁכִינָתוֹ בֵּין יִשְׂרָאֵל לְהִיּוֹת
רְבוּצָה עֲלֵיהֶם כָּאֵם עַל הַבָּנִים, וְלִהְיוֹן עֲלֵיהֶם בְּכֹל הַצְּדָדִים.

וְכֹל זְמַן שֶׁאוֹתָהּ אִם קְדוּשָׁה יוֹשֶׁבֶת עֲלֵיהֶם, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֹּא
לְדוֹר עַמָּם, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי אֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹזֵב אוֹתָהּ
לְעוֹלָמִים, וְכֹל הַחֲבִיבוֹת שֶׁלְמַעְלָה הִיא עָלֶיהָ.

וּמִשּׁוּם כִּי נָתַן אוֹתָהּ מִשְׁכוֹן בְּתוֹכְכֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, לְדַעַת שֶׁלֹּא
יִשְׁכַּחֶם, וְלֹא יַעֲזֹב אוֹתָם לְעוֹלָמִים. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם אוֹתוֹ
הַמִּשְׁכוֹן שֶׁבְּתוֹכְכֶם. וְהִיא אוֹמְרַת, מִשְׁכוֹן הָיִיתִי בְּתַחְתּוֹנִים, אֶהְיֶה
מִשְׁכוֹן אֶצְלָךְ, וְלַעֲלוֹת כְּנֶגְדְךָ, וְאֲנִי וּבְנֵי אַחֲרֵיהֶם נְרוּצָה.

מִשְׁכְּנֵי, חָזְרָנוּ לְקָשֶׁר הַדְּבָרִים הָרִאשׁוֹנִים עַל אוֹתוֹ סוּד אֲשֶׁה רִיחַ
נִיחַח. שֶׁהָרִי בְּשַׁעַה שֶׁעוֹלָה הַרְצוֹן מִמְטָה בְּסוּד הַקְּרָבָן,
הִיא עוֹלָה וְאוֹמְרַת לְאַהוּבָה: מִשְׁכְּנֵי, הוֹשֵׁט יְמִינְךָ אֵלַי לְקַבֵּל אוֹתִי
וְלַהֲעֵלוֹת אוֹתִי, בְּצַד שֶׁל הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְּׂמָאל, וְהֵימִין לְחַבֵּק אוֹתִי,
וְזֶהוּ מִשְׁכְּנֵי.

וְהָאִשָּׁה הִזָּה אִמְרָה לְגַבֵּי רִיחַ, רִיחַ לְגַבֵּי נִיחּוּחַ, נִיחּוּחַ לֵה'. וְאִז, אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה. מַה זֶה נְרוּצָה? נִהְיָה בְרָצוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא א) וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו. וְזוֹהִי שְׁכֵתוֹב (בראשית מא) וְיִרְצֶהוּ מִן הַבּוֹר. מַה זֶה וְיִרְצֶהוּ? שֶׁהֲרָצוּ אוֹתוֹ בְּדָבָרִים טוֹבִים, בְּמַלִּים שֶׁל רָצוֹן טוֹב, שֶׁהִיא עֲצוּב מֵאוֹתוֹ הַבּוֹר. וְעַל זֶה נְרוּצָה - נִהְיָה בְרָצוֹן, בְּרָצוֹן שְׁלֵם כְּרָאוּי.

אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה, טַל עֲתָה רָצוֹן בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר שֶׁאֲתָה תִטַּל - אֲנִי וְכָל אוֹתָן עַל־מוֹתֵי נִהְיָה בְרָצוֹן, וְעַל כֵּן מְשַׁכְּנִי.

מִבְּאֵן שְׁרָצוֹנוֹת וּבְרָכוֹת אֵין נִמְצָאִים אֲלָא בְּמִקּוֹם שֶׁזָּכַר וּנְקָבָה הִתְחַבְּרוּ יַחַד. וּמִשׁוֹם כֵּן, מְשַׁכְּנִי אֵלֶיךָ בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּדִי שֶׁאֲקַבֵּל רָצוֹן מִמִּקּוֹם שֶׁכָּל הָרָצוֹנוֹת נִמְצָאִים, וְאַחַר כֵּן אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה, נִהְיָה בְרָצוֹן. וְאִם לֹא תִמְשַׁכְּנִי אֵלֶיךָ, הָרָצוֹן וְהָרָצוֹן הָעֲלִיּוֹן לֹא יִשְׁרוּ עֲלֶיךָ, שֶׁהֲרִי זָכַר בְּלִי נְקָבָה אֵין שׁוֹרִים בּוֹ בְּרָכוֹת.

וְכֵן זֶה בְּדִיוּקָן שֶׁהֲעֲרַנּוּ בְּסוּד שֶׁל אֶלֶף, שֶׁהֲרִי שָׁם נִמְצָאִים הַסּוּדוֹת הַלְלוּ, אִשָּׁה רִיחַ נִיחּוּחַ לֵה'. וְהוּא הַסּוּד שֶׁל מַעֲלָה וּמִטָּה, וְכָל סוּד הָאֱמוּנָה בּוֹ תְלוּי, וְעַל כֵּן עוֹלָה בֵּה' (בְּאֶחָד). וְהַכֹּל הוּא א.

בְּשִׁעָה שֶׁהָאוֹת הַזֹּאת פּוֹרַחַת בְּאֹוִיר, מִתְעַלֵּים אֶלֶף וּמֵאָה עוֹלָמוֹת וְנִכְלָלִים בְּתוֹכוֹ. וְנִרְשָׁמוּ אוֹתֵיזוֹת אַחֲרוֹת, וְנִחְקְקוּ אַחֲרָיו. וְהוּא מִתְעַטֵּר בְּעֵטוֹר חֲקוּק, שֶׁכוֹלֵל אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת.

וְא' הִיא אַחַת, אִשָּׁה רִיחַ נִיחּוּחַ לֵה'. אִשָּׁה - זֶה הַקּוֹץ הַתְלוּי לְמִטָּה, הַסּוּד שֶׁל כָּל הַצְּבָאוֹת וְהַמַּחְנוֹת אֵלוֹ וְאֵלוֹ. הַרִיחַ - סוּד שֶׁעַל אוֹתוֹ הַקּוֹץ שֶׁנֶּאֱחָז בְּאִמְצַע. נִיחּוּחַ - הַמְּרַכְּבָה שֶׁל הַתְּפִשְׁטוֹת הָאִמְצַע, שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו רוּחַ עֲלִיּוֹנָה. לֵה' - נִקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁעַל גַּב הָאִמְצַע, שֶׁהוּא מְקִים אֶת הַכֹּל. וְהַכֹּל קָשָׁר אֶחָד.

וְזֶה שֶׁל אַחֲרֵי הָאִמְצַע, אָמַר מְשַׁכְּנִי אַחֲרֵיךָ. לְהִתְחַבֵּר עִמָּךְ, לְטַל בְּרָכוֹת מֵעַם הַנִּקְדָּה הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁעֲלֶיךָ. וְכִשְׁנִיחָה זָכַר וּנְקָבָה יַחַד, כִּינּוֹן שֶׁתִּטַּל בְּרָכוֹת וְרָצוֹן, אֲנִי וְהַקּוֹץ שֶׁתְלוּי לְמִטָּה מִמְּנִי - אַחֲרֵיךָ נְרוּצָה, נִתְרַצָּה אַחֲרֵיךָ, לְהִיּוֹת שְׁלֵמוֹת אַחַת מַעֲלָה וּמִטָּה, וְלִהְיוֹת א כָּל אֶחָד (הַכֹּל אֶחָד) בְּשִׁלְמוֹתוֹ.

סדר הלימוד ליום ד אלול [יום 329 בשנה]

הביאני המלך חדריו וגו' (שיר א). בכה רבי שמעון כמו מקדם, ואמר, הלואי יהיה בידינו לגלות סודות עליונים, שמחה היא, הואיל ורצונו לגלות סודות עליונים בדור הזה.

יש לדעת, שהרי קשר הדברים לא נמצאו בכתוב, שפיון שאמר משכני, מה זה הביאני המלך חדריו? היה צריך להיות תביאני לחדרך, ועל זה נגילה ונשמחה בך!

אף בסוד האותיות תלויים העליונים והתחתונים וכל העולמות. וקשר הדברים כך הוא, קשר של תשבחת לאור, שעליה אמרה לבעלה, אמצע האל"ף, משכני עמך, כמו שנאמר. ואף על גב שאמרת זה, רצתה להשתבח אליו, שאף על גב שהיא תחתיו בשחות לאמצע של האל"ף ושוכבת תחתיו, אמרה, איני בכך. ואף על גב שאני אליך כך, הביאני המלך חדריו, אני בעלוי וחביבות למלך העליון, בלי שחות.

שהרי הביאני חדריו, באיזה מקום? באות ה', שהרי ההתפשטות של מעלה, סוד המלך העליון, היא האות ה"א. ואותו שנכנס אליו, אני היא. ומשום כך אני בתשבחת רבה ובעלוי נכבד, אף על גב שאני בשחות אליך.

ואני לא חוששת אלא להיות אליך בשחות, ואתה שתשלט עלי. ועל זה, אף על גב שאהיה יותר בשחות אליך, אני וצבאותי נגילה ונשמחה בך. שמחה ורצון יש לנו להיות אצלך ולא להפרד ממך, שהרי כל השמחה והרצון אינם אלא בך, שהרי אין שמחה ורצון לאשה אלא עם בעלה, ולא באמה ואביה. הביאני המלך חדריו, ולא קבלתי שמחה ורצון אלא בך.

הביאני המלך חדריו - אלו הם חדריו גן עדן. ואם תאמר, חדריו גן עדן היא גן עדן, והיא אומרת כך? אלא אותם חדרים שגן עדן נזון מהם ונקרא בהם.

החדר הראשון, י"ה, זה חדר, וחדר עליון שאין בו מראה ולא גון כלל, אלא כמו שנצבע לפי שעה במדידת הניצוץ הקשה, וחוזר עולה לאין סוף, בסתר שגונז.

החֲדָר הָרֵאשׁוֹן הַזֶּה, כְּשֶׁעוֹלָה הַמִּדָּה, עוֹבֵר הַצָּבֵעַ שֶׁל הַגֶּנוּן וְנִטְמָן,
וְלֹא נִרְאָה בּוֹ גֶּנוּן כָּלֵל. אִזּוֹ בְּאַרְבַּעַת צְדָדִים, נִרְאִים בְּסֵתֵר
וְנִכְסִים בְּגִלּוֹי אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת, וְהֵם: אֶהְיָ (אֲשֶׁר אֶהְיָ).

עַל מֵה נִקְרָא כֶּךָ? שְׁעֵתִיד לְהִתְגַּלּוֹת מִתּוֹךְ הָרִיחַ שְׁעָלֶיךָ. וּמִשׁוֹם
שְׁטָרֵם הַתְּמַלְאָה לְהֵאִיר לְמִטָּה, נִקְרָאת אֶהְיָ"ה.

וְסִימָן זֶה רֵאשִׁית נְבוֹאָת מִשָּׁה, שְׁעַד כָּאֵן לֹא יֵצֵא הַלְּבָנָה מִכְסוּיָהּ
לְהִיּוֹת מוֹאֲרֵת מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ. וְכִיּוֹן שֶׁהַלְּבָנָה הִיְתָה בַּחֲשֻׁכָה,
עַד עֲכָשׁוּ הַשֶּׁמֶשׁ לֹא מֵאִיר לָהּ, וְהַחֲדָר הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה לֹא הִתְגַּלָּה
לְהֵאִיר, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ רִיחַ עֲלִיּוֹן עוֹלָה לְתוֹךְ נִסְתָּר כָּל הַנִּסְתָּרִים, שְׂאִין
נִודַע כָּלֵל, וְאִזּוֹ אֶהְיָ"ה.

וּבְשִׁשָּׁב לְמִקְוָמוֹ, אִזִּי וְדָאֵי עוֹמֵד לְהֵאִיר לְכָל, וְאִזּוֹ אֲשֶׁר אֶהְיָ,
שֶׁהָרִי אִזּוֹ הִתְתַּקְּנוֹ לְהִתְמַלֵּא מִתּוֹךְ שְׁכִיל דֶּק אֶחָד
שְׁנִכְנַס בּוֹ בְּסֵתֵר. וְעַם כָּל זֶה, בְּשִׁמּוֹת הַלָּלוּ, עַד עֲכָשׁוּ לֹא הִתְגַּלָּה
לְהֵאִיר הַמְּנוֹרוֹת.

אַחַר כֶּךָ אֶהְיָ הַשְּׁלִישִׁי, שֶׁהָרִי עֲתִידָה לְהִתְגַּלּוֹת וּלְהַפְּשִׁיט אוֹרוֹת
לְכָל צַד, וְזֶהוּ אֶהְיָ"ה, הָרִינִי עֲתִיד לְהִתְגַּלּוֹת.

וְזֶה הַשְּׁלִישִׁי, תִּקְוֵן הַשׁוֹפָר לְהוֹצִיא קוֹל. וְכִיּוֹן שֶׁיֵּצֵא אוֹתוֹ הַקּוֹל
בַּחֲזֵק שֶׁל רֵאשִׁית הַקּוֹל, יוֹצֵא בַּתְּקֵף שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁתִּקַּע אוֹתוֹ.
אוֹתוֹ רֵאשִׁית הַקּוֹל נִקְרָא יְהו"ה, מִשׁוֹם שֶׁאוֹתוֹ הַחֲזֵק שֶׁל הָרֵאשִׁית
שָׁב לְמִקְוָמוֹ, וְלֹא (הִתְגַּלָּה) כְּשֶׁאֵר הַשְּׁמוֹת. אַחַר כֶּךָ כְּשֶׁהַתְּפִשֵּׁט הַקּוֹל
בַּהֲתַפְּשֻׁטוֹת שֶׁל מְנוּחָה, אִזּוֹ נִקְרָא יְהו"ה, הַשֵּׁם שֶׁהִתְגַּלָּה.

כָּאֵן סוּד הַסּוּדוֹת לְיִוְדָעֵי הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, וּמְעַטִּים הֵם (שִׁיּוּדָעִים) שֵׁם
זֶה. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהָרִי בְּאַרְנוֹ בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת, וְכֶךָ הוּא. אֲבָל
נִקְדוֹת וְטַעֲמִים קִבְּלָה לְמִשָּׁה מְסִינִי, בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, לְחֲכָמֵי הַלֵּב.

וְזֶה סוּד (שְׁמוֹת לֹא) וּבְלֵב כָּל חָכֵם לֵב נִתְתִּי חֲכָמָה. שֶׁהָרִי מְסוּד הַנִּקְדוֹת
וְהַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטַּעֲמִים הָיוּ יוֹדָעִים לְהֵאִיר הַצִּיּוּרִים שֶׁלְמַעְלָה.
שֶׁהָרִי הַנִּקְדוֹת שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת מְאִירִים (מִתְנַהֲגִים) בָּהֶם הָיוּ יוֹדָעִים, וּבְסוּד
שֶׁלָּהֶם הָיוּ יוֹדָעִים וּמְכִירִים לְקִיָּם אוֹתוֹ הַצִּיּוּר בְּסוּד עֲלִיּוֹן.

מִשׁוֹם שֶׁכְּוֹנָה וְרָצוֹן צָרִיךְ לְכָל אוֹתָם הַמְּעַשִּׂים וְהַצִּיּוּרִים הָעֲלִיּוֹנִים
שֶׁל מַעְלָה, וְהֵם הָיוּ יוֹדָעִים מִתּוֹךְ סוּד הַצִּיּוּר שֶׁל הַנִּקְדוֹת
לְשֵׁם רָצוֹן וְלֵב בְּכָל מַעֲשֵׂה וּמַעֲשָׂה.

כף אותם ציורי המשכן לא היו אלא סוד האותיות הקטנות, משום שיש אותיות עליונות גדולות, ויש אותיות קטנות דקות. האותיות הקטנות הדקות היו מעשה המשכן. האותיות העליונות הגדולות - מעשה בית המקדש של בית ראשון, ואלו לא נעשו להתקדש למעלה אלא בציור הזה.

שפוד הנקדות של האותיות הדקות הן מצד השמאל, והנקדות של האותיות העליונות הגדולות הן מצד הימין. ואלו כמו אלו נשכחו מהעולם, רק שבאו חכמים, שקבלו את אור החכמה מהראשונים, ובארו אותם על האותיות, לנסע האותיות מסעיהם בשבילם. ועל כן עבודת המשכן ועבודת בית המקדש, בציור של הנקדות היו שלמים ברצון ובכונה.

תנועות הטעמים קמו כלן על יד משה. ועל כן (שמות לט) ויביאו את המשכן אל משה, שהוא העמיד הכל בסוד שלהם.

בתנועות של הטעמים, יש בהן תנועות בסוד שלמטה, להנהיג ולקיים את מעשה המשכן. ויש בהן תנועות בסוד שלמעלה, להנהיג ולקיים מעשה בית המקדש.

שלמה המלך לא הצטרף לנקדות ולטעמים, אלא הם היו באים בסתר ולחש, ומצטרפים בחקיקת (בחקיקות) ציורי המקדש. זהו שכתוב (מלכים-א 1) והבית בהבנותו, ודאי, אבן שלמה מסע נבנה. אבן שלמה, ולא חסרה באותיות דקות, כמעשה המשכן. ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית בהבנותו, לא נשמע ודאי, שהרי מקומו גרם שהוא בלחש.

ועל כן ספר תורה, שהוא דיוקן של בית המקדש, אין בו דיוקן של טעמים ונקדות, שהכל נסתר בתוכו, כמו שהדיוקן של סוד בית המקדש הראשון, שטעמים ונקדות היו נסתרים בתוכו.

והדחק של תקף הראשית של הקול חוזר למקומו, ונקדותיו באותיות יהו"ה (הם בסוד של שם אלהים). ובשבילם נקרא בשם הזה, לגלות אלהים חיים, ועל זה נקדות ממעלה למטה מכנס ונוסע, וחוזר למקומו.

אחר כך מתפשט בהתפשטות של מנוחה, וחוזרות הנקדות, כמו הסוד העליון, שהכל יהיה בסוד אחד כראוי. האותיות והנקדות בגון אחד.

הַנְקָדוֹת בְּשֵׁלֶשׁ אוֹתוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת. ה' אַחְרוֹנָה, אֵין לָהּ אוֹר מַעֲצָמָה כָּלוּם. י' הוּא מְאִיר בּוֹ אוֹ שֶׁל נְקָדָה בְּאוֹתוֹ גִּוֶן מִמֶּשׁ וְאוֹתוֹ דְיוֹקָן מִמֶּשׁ. ה' הָאוֹר שֶׁל הַנְקָדָה בְּאוֹתוֹ הַגִּוֶן וְסוּד אֶחָד. ו' שֶׁהוּא בְּאֲמֻצָּע, בְּסוּד שְׁלוֹ שִׁיחָהּ הַכֹּל, גּוֹף וְרוּחַ, בְּדְיוֹקָן וְאוֹר שָׁלֵם כְּרֵאוּי.

וְעַל זֶה (שְׁמוֹת י"ד) שֵׁם זֶה הוּא שֵׁם הַרְחָמִים, שֶׁהָאוֹתוֹת וְהַנְקָדוֹת בְּדְיוֹקָן וְסוּד אֶחָד, בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁהָאוֹתוֹת וְהַנְקָדוֹת בְּעִקְמוֹת זֶה מְזֵה, אֲזַי אֵינוֹ בְּדֶרֶךְ שֶׁל רְחֻמִּים, שֶׁהָרֵי עוֹמֵד בְּהַפֵּךְ.

וְזֶה סוּד וְיָבֵא בֵּין מַחְנֵה מַצְרִים וְכוּ', בְּסוּד הָאוֹתוֹת הַחֲקוּקוֹת שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִרְאֶה בְּאוֹתָם שְׁלֹשָׁה צְדָדִים. וְאוֹתוֹ שֶׁל הַהַפּוּךְ אֵינוֹ בְּדֶרֶךְ הַרְחָמִים, מִשּׁוּם שֶׁהָאוֹתוֹת מְתַהַפְּכוֹת, וְכֹל שֶׁפֶן הָאוֹתוֹת שֶׁהֵן כְּגוֹן אַחֵר.

לְה"א הָאֲחֵרוֹנָה אֵין לָהּ מַעֲצָמָה כָּלוּם. וּמִשּׁוּם כֶּף אֵין לָהּ נְקָדָה מַעֲצָמָה, רַק כְּשֶׁעוֹשֶׂה שְׁלִיחוֹת, שְׁמֵלוּיִם אוֹתָהּ נְקָדָה אַחַת לְהַכְּנֵס וְלַעֲשׂוֹת חֵיל וְתַקְּףָהּ. כְּמוֹ שְׁמֵלוּיִם אוֹתָהּ נְקָדָה לְהַכְּנֵס, אֵף כֶּף מְלוּיִם אוֹתָהּ הָאוֹתוֹת, שֶׁהֵם סוּד עֲלִיוֹן לְהַשְׁלִים אֶת אוֹתָהּ שְׁלִיחוֹת. **חָדָר שְׁנַי** - אֵל. זֶה חָדָר וְאֶדְרָא שֶׁל יָמִין, שִׁישׁ בּוֹ מִרְאֶה שְׁנַטְמָן וְנַגְנָז. כִּיּוֹן שְׁיוּצָא וּמְאִיר לְפִי שְׁעָה, מִיַּד נַגְנָז.

א"ל, לְמָה נִקְרָא כֶּף? א - הוּא סוּד הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, שֶׁכָּלוּל בְּשְׁנַי אוֹרוֹת, וְעַל זֶה א' הוּא אֶחָד. מִשֵּׁם הָרֵאשִׁית לְהָאִיר וְשִׁיתְפֹּשְׁטוֹ אוֹרוֹת לְכָל צַד, וְעַל כֵּן הוּא רֵאשׁוֹן לְכָל הָאוֹתוֹת, הָרֵאשִׁית שֶׁל כָּלוּם.

הַכְּסָף שֶׁל שְׁלֹשׁ, שֶׁהֵם אֶחָד, שְׁלֹשָׁה (וּשְׁלִשִׁים) אוֹרוֹת כָּלוּלִים בְּאוֹת א', בְּזִרְעוֹת אַחַת בְּצַד אֶחָד, וּבְזִרְעוֹת אַחַת בְּצַד אֶחָד. ו' בְּאֲמֻצָּע, שְׁכוּלְלַת שְׁתֵּי זְרוּעוֹת שֶׁל שְׁנַי צְדָדִים.

וְצָרִיף הַשְּׁעוֹר שֶׁל הָאֲמֻצָּע בְּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת שֶׁל שְׁנַי צְדָדִים, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל אוֹתָם, וְהוּא לְבָדוֹ בְּשְׁנֵיהֶם. א - אִשׁ מַצֵּד זֶה, מִיָּם מַצֵּד זֶה. הָרוּחַ מִפְּסִיקָה בְּאֲמֻצָּע, וְנוֹסַעַת בְּשְׁנַי צְדָדִים, וְהַכֹּל הֵם אֶחָד.

עוֹד, א' הַזֶּה מִתְפַּשְׁטוֹת וְנִכְלָלַת בְּכָלֵל שֶׁל כָּלוּם, וְכִיּוֹן שֶׁהוּא כּוֹלֵל בְּשְׁלֵמוֹת שֶׁל שְׁנַי צְדָדִים, שֶׁהֵעִירוּ שְׁלֹשָׁה (שְׁלֵמֻשָּׁה), מִתְעוֹרָר לְנִקְבָּתוֹ, וּמִתְהַפֵּךְ א' בְּסוּד אַחֵר. וְנוֹטֵל נִקְבָּתוֹ לְמִטָּה מִמֶּנּוּ,

ומתחברים יחד, ואז הנקדה העליונה שורה עליו, להראות שהאור העליון, הנקדה הראשונה, בסוד השכינה העליונה, אין שורה אלא במקום שזכר ונקבה מחברים יחד.

בראשית ברא אלהים את - הרי כאן ארבע אלפיים, מחברים יחד זכר ונקבה בארבע תבות, בכל תבה ותבה א' שהוא זכר, ובכל תבה ותבה אות אחת שהיא נקבה.

ובספרו של רב המנונא סבא, בראשית - אדם ואשתו. ברא - אברהם ונקבתו. אלהים - יצחק ונקבתו. את - יעקב ונקבתו.

ואם תאמר את נקבה בכל מקום - בא וראה, א' זכר, ת' נקבה, כלולים שניהם יחד. והנקבה נראית בשלמות, כלולה בסוד של כל האותיות. ומשום כך (את), אף על גב שהיא נקבה, אבל היא בסוד של הכלל של הזכר.

ועל כן ארבעה זווגים הם כאן, ובכל מקום א זכר, שמתחבר עם הנקבה באות אחרת. קרית ארבע, על שהתחברו ארבעה גדולים ממנים של העולם שם.

ו, זה מגדל הפורח באויר, שהוא מלך גדול, ומשום כך נקרא אל עליון (מעלה) ואמצעי יחד. המעלה וראש של ההשגחה, ראש של כל האותיות יחד. אל - נוטל אל"ף סיוע של אותו המגדל הפורח באויר אליו, ועליו עולה בשם.

שלושים ושנים שבילים הם שיוצאים מן התורה, והם הסוד של עשר אמירות ועשרים ושתיים האותיות של התורה, וכלם יוצאים מסוד הנקדה העליונה. כל העשר אמירות כלולות בסוד התורה, שהוא המלך העליון, הסוד של תורה שבכתב, העולם הבא. **ועשרים** ושתיים אותיות מתפשטות, ומתחילות להאיר מראש האור הראשון בסוד היחוד, ששם האותיות להתגלות, ומשם מאירות האותיות ועולות. א' הסוד של כל האותיות בסוד אחד.

החדר השלישי - אלהים. זהו זהר אדם, נוצץ כמו זהב. זהר שלפעמים מאיר וטוב, ולפעמים נחשף בחשכה, (אין לו) ניצוץ כמו שהיה (זהב).

אלהים, הסוד של ההתעוררות לנקבה, באותו הצד. שהשם הזה הוא בסוד הסודות ליודעי החכמה, ששם זה הוא זכר, וההתעוררות לנקבה בשם הזה מעיר הכל.

וְאֵלֵּמַלְאָה הַהִתְעוֹרְרוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, צְדִיק לֹא מִתְעוֹרֵר. וְאִף עַל
גַּב שֶׁהַכֹּל הוּא דִין, וְהַצְדִּיק הוּא מִצַּד הַיְמִין, אֲבָל
הַתְעוֹרְרוֹתוֹ אֵינָה אֶלָּא מִצַּד הַשְּׂמָאל.

אָדָם עֹזֵב אֶת הַצַּד הַזֶּה, וְהַתְעוֹרֵר בְּפִסְלַת הַזֶּהֱב הַהִיא, שְׂיוּצָאֵת
מִהַלְכֵלוֹךְ שֶׁל הַהֲתוֹךְ שָׁלוֹ.

אֱלֹהִים, אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים - הַתְעוֹרְרוֹת הַצְדִּיק. וְהוּא מִלְּהָ
בְּפִרְיעָה, בְּלִי צַד עֲרָלָה כָּלֵל. וְזֶהוּ כְּשֶׁנִּזְכֵּר הַשֵּׁם הַזֶּה
לְטוֹב, כְּמוֹ וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ, שֶׁהַתְעוֹרְרָה הַבְּרִית בְּסוּד זֶה,
וְאֵלֹהִים פִּקֵּד יִפְקֵד.

בְּצַד אַחַר הַתּוֹרָה מְעִידָה עַל דִּינוֹ, שֶׁהָרִי מִשֵּׁם יוֹצֵאת הָעֲרָלָה.
לְפַעֲמִים הַשֵּׁמֶע הַזֶּה, הַנִּקְבָּה יוֹרֶשֶׁת אוֹתוֹ, כְּדִי שְׂיִדּוֹן אֶת
הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ סוּד הָעֲרָלָה. כְּשֶׁמִּתְחַזֵּק אֱלֹהִים הַזֶּה לְמַעְלָה, וּמִתְקַשָּׁה
אוֹתָהּ הָעֲרָלָה, וְאִין נִמְצָאת פְּרִיעָה.

וְעַל כֵּן, לְטוֹב הוּא בְּפִרְיעָה, שֶׁהָרִי נִפְרַעַת הָעֲרָלָה וּמַעְבֵּרַת,
וּמִתְגַּלָּה סוּד בְּרִית הַקִּדְּשׁ, וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד שֶׁל אֱלֹהִים. שֶׁהָרִי
גִּוֵן זֶה מִתְהַפֵּךְ לְכַמָּה גִּוָּנִים, לְפַעֲמִים כֶּף וְלְפַעֲמִים כֶּף, וְזֶהוּ בְּסוּד
שֶׁל אֱלֹהִים.

אֱלֹהִים, שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת הֵם. אֶחָד - אֱלֹהִים חַיִּים, שֶׁהוּא אֱלֹהִים חַיִּים
וּמְלַךְ עוֹלָם. אֱלֹהִים שֶׁל פַּחַד יִצְחָק. אֱלֹהִים הָאֲחֵרוֹן. וְשֵׁם
מִתְפַּשְׁטִים אֱלֹהִים שֶׁל פַּחַד יִצְחָק.

הַהִשְׁגָּחָה שָׁלוֹ, חֲצִי אֶל הַיָּם הַקָּדְמוֹנִי דְּוָקָא, וְחֲצִי אֶל הַיָּם
הָאֲחֵרוֹן. אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן דְּוָקָא. שְׁנִקְרָא בְּשֵׁם הַזֶּה.

וּמִשׁוֹם שְׂיוּצָא מְלַמְעָלָה, יֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת לְהַכְלִיל הַיְמִין בְּתוֹכוֹ.
וּכְשֶׁנִּכְלָל הַיְמִין בְּתוֹכוֹ, אַזְ הִיא בְּשִׁמְחָה, וְאוֹחֵז בְּתוֹךְ הַיָּם
הַתְּחִתּוֹן תַּחַת הָרֵאשׁ, שְׁכָתוֹב (שִׁיר ב) שְׁמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי. אַז נִקְרָא
אֱלֹהִים, שֶׁהָרִי הוֹלֵךְ אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן. וְזֶהוּ הַחֲדָר הַשְּׁלִישִׁי (מֵאוֹתוֹ)
הַמְּלַךְ הָעֲלִיוֹן.

בְּחֲדָר הַרְבִּיעִי, הַדְּמוּת שֶׁל יַעֲקֹב הַזָּקֵן, בְּסוּד יְהוּ, שְׁנוּטֵל יִרְשָׁה שֶׁל
אָב וְאֵם, וְהוּא מִתְגַּדֵּל בְּתוֹכָם וְהוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם.

דְּרָךְ צְנִיעוּת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כֶּף נִרְאָה, כְּמוֹ שֶׁסְּדוֹר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל רַבּוֹן
הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁהֵם מְסִתְדָרִים יְהוּ"ה, דְּרָךְ הַזָּכָר לְשֵׁים תָּמִיד

נִקְבְּתוּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ, וּלְסַלֵּק מִמֶּנָּה חֶשֶׁד וְקִנְיָה, וְאִין נוֹתֵן עֵינֹו בְּאִשָּׁה אַחֲרֵת. י' זָכָר, ה' נִקְבָּה. י"ה, הִנֵּה נִקְבָּה לְפָנָי הַזְּכָר כְּדֵי לְהִסְתַּכֵּל בָּהּ תָּמִיד. הַבֵּן הוֹלֵךְ לְפָנָי אָמוּ, לְכִסּוֹתָהּ מִן הָעֵינַן, בְּשִׁבְלֵי כְבוֹדוֹ וְכְבוֹד אָבִיו. וְסִימָנָךְ - (בראשית מט) בֵּן פֶּרֶת יוֹסֵף. שְׁכָתוֹב (שם לג) וְאַחַר נִגַּשׁ יוֹסֵף וְרַחֵל, יוֹסֵף לְפָנָי אָמוּ.

יַעֲקֹב נָטַל נִקְבָּתוֹ וְשֵׁם אוֹתָהּ לְפָנָיו, לְהַשְׁגִּיחַ בָּהּ (תמיד) וְלֹא בְּאַחֲרֵת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (דברים יא) תָּמִיד עֵינֵי ה' אֲלֵהֶיךָ בָּהּ, שְׂאִין מִסְתַּלְקֵת מִהָעֵינַן רָגַע אַחַד. וְזֶהוּ סוּד הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת, שֵׁיחֵיהָ הַסְּדוּר הַזֶּה מַעֲלָה וּמְטָה.

הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ נִרְשָׁמוּ בְּרִשְׁם שְׁלֵהֶן, כְּשִׁיִּצְאוּ הַחוּצָה מִכַּח וְתַקְּףָהּ הַשׁוֹפָר, אִזּוּ בְּשַׁעַה שִׁיּוֹצְאוֹת מִכַּח וְתַקְּףָהּ הַשׁוֹפָר מִתּוֹךְ דַּחֲקָה, שֶׁהַקּוֹל נִעֲשֶׂה כְּלוּל מֵאֵשׁ רוּחַ וּמֵיִם, הָאוֹתִיּוֹת הַתְּגַלְמוֹ, וְנִרְשָׁמוּ בְּפִרְצוּפֵיִם שְׁלֵהֶם, כֹּל אַחַד וְאַחַד כְּרָאוּי לָהֶם, וְהִתְיַשְּׁרוּ בְּמִקּוּמָם.

הָאוֹתִיּוֹת הָיוּ גְנוּזוֹת בְּתוֹךְ הַשׁוֹפָר, בְּלֵי רִשְׁם שֶׁנִּרְאָה כָּלָל. כִּיִּין שִׁיִּצְאוּ, כָּלֵם הַתְּגַלְמוֹ, וְנִרְשָׁמוּ בְּדִיוֹקְנָם, כֹּל אַחַד וְאַחַד כְּרָאוּי לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה תוֹךְ סוּד הַנִּקְבּוֹת.

חֲדָרָיו - חֲדָרִים טְמִירִים. הִבְיָאֵנִי - תוֹךְ אוֹתֵן הָאוֹתִיּוֹת לְהִיּוֹת בִּינֵיהֶם בְּהַתְּנַשְּׂאוֹת בְּחִבּוּר אַחַד. וְכֹל זֶה לְמָה? (שיר א) נִגְלִיָּה וְנִשְׁמַחָה בָּךְ, כְּדֵי שֶׁתִּהְיֶה לְנוֹ שְׁמַחָה בָּךְ.

עַל פִּיּוֹ שֶׁל אֲלֵהוּ נִגְזָר. (שם) מְשַׁכְּנֵי אַחֲרֵיךָ נִרוּצָה. כְּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ וְכוּ'. כִּאֲשֶׁר בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ הַחֲבָרִים, אֲשֶׁרֵיהֶם: דּוֹ פִּרְצוּפֵיִם נִבְרָאוּ, בְּאוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת גְּדוּלוֹת, וּבְאוֹתִיּוֹת קִטְנוֹת תַּחְתּוֹנוֹת.

הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הַגְּדוּלוֹת הָיוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְגַבֵּי הַזְּכָר. הָאוֹתִיּוֹת הַקִּטְנוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הָיוּ בְּהַפּוֹךְ לְנִקְבָּה. הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הַגְּדוּלוֹת הָיוּ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לְזָכָר, אֲב גַּד, וְכֵן כָּלֵם, כְּמוֹ שֶׁרָאוּי שִׁיִּלְכוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל הַזְּכָר. הָאוֹתִיּוֹת הַקִּטְנוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת הָיוּ בְּהַפּוֹךְ לְמִפְרַע תוֹךְ הַנִּקְבָּה, תִּשְׂרָק, וְכֵן כָּלֵם, כְּמוֹ שֶׁרָאוּי לְנִקְבָּה, שֶׁהִיָּתָה מֵאַחֵר, קָשֶׁר הַתְּפָלִין שֶׁנִּקְרָא אַחֵר.

כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר (תהלים קלט) **אָחֹר וְקִדְּם צִרְתָּנִי. אָחֹר לְנִקְבָּה, וְקִדְּם לְזָכָר. וְזֶהוּ שְׁכָתוּב** (שמות לג) **וְרָאִיתָ אֶת אַחֲרֵי, זֶה הַנִּקְבָּה שְׁהִיְתָה מֵאֲחֹר.**

וּכְשִׁמֵּת קִשְׁטָה הַנִּקְבָּה, שְׁמַקְשֵׁט אוֹתָהּ הַמֶּלֶךְ הָעֶלְיוֹן, שִׁיתִּישְׁבוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּמִקוֹמָן כְּרְאוּי, מְכַנִּיס אוֹתָן לְחֻדְרֵיו לְהִתְתַּקֵּן, וּמִתְתַּקְּנוֹת הָאוֹתִיּוֹת.

וְכָל אוֹת שֶׁל נִקְבָּה קוֹרֵאת לְכָל אוֹת שֶׁל הַזָּכָר, וּמִתְתַּקְּנוֹת כָּל אוֹת וְאוֹת זָכָר וּנְקֵבָה, וְכָל אוֹת קוֹרֵאת וְאוֹמֵרֶת, מְשַׁכְּנֵי אַחֲרֵיךְ נְרוּצָה.

כְּשֶׁהִתְתַּקְּנוּ לְהִתְחַבֵּר, בְּסוּד שֶׁל א"ת ב"ש הֵם הִתְתַּקְּנוּ, וְהִתִּישְׁבוּ פָּנִים בְּפָנִים. וּנְקֵבָה כְּשֶׁרְצָתָה לְהִרְאוֹת לְפָנָיו, הִיא אוֹמֵרֶת, שְׁהִירֵי הַתְּקִשְׁטָה בְּרִצּוֹן הָאֵם, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת הִתְתַּקְּנוּ. וְעַל זֶה הִבִּיאֵנִי הַמֶּלֶךְ חֻדְרֵיו, לְהִתְתַּקֵּן וּלְהִתְקַשֵּׁט כְּרְאוּי.

וְכָל זֶה כְּדֵי שְׁנַגִּילָה וּנְשַׁמְחָה בְּךָ. עֲשִׂרִים וּשְׁתֵּים הָאוֹתִיּוֹת הִרְשׁוּמוֹת הָעֶלְיוֹנוֹת. וְזֶהוּ בְּךָ, וְזֶהוּ הַסּוּד אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לָהֶם בְּךָ.

נִזְכִּירָה דְדִיךְ מִיֵּין, פִּיּוֹן שְׁנִתְחַבֵּר יַחַד, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁמִחָה שְׁלֵנוּ, נִתֵּן חֶלֶק לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָהּ הַשְּׁמִחָה שְׁלֵנוּ וְנִרְוָה אוֹתָם, כְּמוֹ שְׁנֵאֲמַר יִזְכָּר כָּל מְנַחֲתֶיךָ. מִיֵּין - מִשְׁמַחְתָּנוּ, מִצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הֵיֵין שְׁמִשְׁמַח הַכֹּל.

מִיִּשְׂרָאֵל אֶהְבוּךָ. מִיִּשְׂרָאֵל - אוֹתָן שְׁאֵר הָאוֹתִיּוֹת שְׁנִשְׁאָרוּ. וּמִי הֵם? מִנְצַפֶּ"ךָ. שְׁאִין בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת שְׁנִקְרְאוּ מִיִּשְׂרָאֵל פָּרֹט לְאֵלָה. וְאֵלוֹ שְׁנִכְפְּלוּ מִיִּשְׂרָאֵל, אֵלוֹ בְּאֵלוֹ, מ' בְּס', נ' בְּן', צ' בְּץ', פ' בְּף', כ' בְּךָ. אֵלוֹ מִיִּשְׂרָאֵל אֵלוֹ עִם אֵלוֹ, וְזֶה עִם זֶה.

שְׁהִירֵי עֲשִׂרִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת כְּלוּלוֹת בְּךָ. אוֹתָם שְׁנִשְׁאָרוּ, שְׁהֵם מִיִּשְׂרָאֵל, אֶהְבוּךָ לְהַכְּלִיל עִמָּךְ בְּאוֹתָם עֲשִׂרִים וּשְׁתֵּים אוֹתִיּוֹת.

הַמִּיִּשְׂרָאֵלִים הִלְלוּ הֵם אוֹתִיּוֹת טְמִירוֹת גְּנוּזוֹת בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן, וְכִשְׁנִגְנְזוּ הָאוֹר הִרְאוּ, נִגְנְזוּ הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ. וְהִיא מְכִיר אוֹתָן אָדָם. אַחַר שְׁאָדָם חָטָא, נִגְנְזוּ כְּמוֹ מִקְדָּם, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְהִפְיִין בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁשְׁרָתָה עָלָיו.

אחר כִּן הוֹרִישׁוּן לִיצְחָק, שְׁפָתוֹב (בראשית כה) וַיִּתֵּן אֲבָרְהָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לִיצְחָק. יִצְחָק הוֹרִישׁוּן לִיעֶקֶב, יַעֲקֹב הוֹרִישׁוּן לְיוֹסֵף. כִּיּוֹן שְׁמֵת יוֹסֵף וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָיוּ בְּגָלוֹת, נִגְנְזוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְהִסְתַּלְקוּ כִּמוֹ מִקְדָּם.

עד שְׁעַמְדוּ עַל הַר סִינִי וְנִמְסְרָה תוֹרָה לִישְׂרָאֵל, הַתְּגַלוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְיִשְׂרָאֵל הָיוּ מִכִּירִים אוֹתָן עַל בְּרִין, בְּסוּד הַשְּׁמוֹת הַחֲקוּקִים, עַד שְׁחָטְאוּ. כִּיּוֹן שְׁחָטְאוּ, כְּתוֹב (שמות לג) וַיִּתְנַצְּלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת עֵדִים. וְהָיָה מִכִּיר אוֹתָם מִשֶּׁה וַיְהוֹשֶׁעַ וְשִׁבְעִים זְקֵנִים, וּבָהֶם נִכְנְסוּ לְאַרְץ. **כיוון** שְׁנִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַתְּגַלָּה הַשִּׁיר הַזֶּה, נִחְקְקוּ הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ בְּעִשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, סוּד בְּ"ךְ, וְהִינּוּ מִישְׂרִים אֶהְבוּךְ.

וכתוב (תהלים צט) אֲתָה כּוֹנֵנֶת מִישְׂרִים. (שיר ז) וְחִפְךָ כִּיּוֹן הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישְׂרִים. כָּלֶם בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ, אוֹתָם שְׁנִקְרְאוּ מִישְׂרִים. וְהָאוֹתִיּוֹת הַלְלוּ הֵם כְּתָרִים גְּנוּזִים בְּתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, וְכָלֶם נִבְיָעָה אַחַר נִבְיָעָה תוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה בְּחֻקֵּי הַסּוּדוֹת שֶׁל הַשְּׁמוֹת הַקְּדוּשִׁים, בְּחֻקֵּי זְכָר וּנְקֵבָה לְהַסְכִּים יַחַד, שְׁהָרִי אֵין כָּכֶל הָאוֹתִיּוֹת הַסְּכָמָה אֵלוֹ עִם אֵלוֹ לְהִיּוֹת זֶה עִם זֶה, פָּרֵט לְאֵלוֹ.

עוד מִישְׂרִים, אֵלוֹ יְהוָה, שְׁאֵהְבְתֶם לוֹ, וְהֵם הַסְּכָמַת הַכֹּל, וּבְרִצּוֹן אַחַד לוֹ. וְעַל זֶה מְשַׁכְנֵי לְגִבְיָךְ, לְהִיּוֹת עִמָּךְ, שְׁהָרִי הָאוֹתִיּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת הֵן יְהוָה. מִתְחַבֵּר עִמָּהֶם ו', וְהוּא הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיוֹן. ה' שְׁיוֹשֶׁבֶת תַּחְתָּיו, וְאֵין לָהּ מַעְצָמָה כָּלוּם, תְּשׁוּקָתָהּ לְעֵלוֹת אֵלוֹ, לְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ. וְאֵין עוֹלָה אֶלָּא בְרִשׁוֹת, וְהִיא אוֹמַרַת מְשַׁכְנֵי, לְהִיּוֹת עִמָּךְ בְּחִבּוּר אַחַד.

הביאני הַמֶּלֶךְ חֲדָרְיוֹ, וְהַתְּקִין אוֹתִי בְּכָל מִינֵי תְקוּנִים, בִּיפִי עֲלִיוֹן, כְּדִי לְהִיּוֹת אֶצְלָךְ. וְעַל זֶה נִגְיָלָה וְנִשְׁמָחָה בְּךָ, אָנִי וְכָל תְּקוּנֵי, כְּשֶׁאֵהִיָּה אֶצְלָךְ בְּחִבּוּר אַחַד.

נזכירה דְּדִיךְ, כִּמוֹ שְׁנִאֲמַר, נְרוּהָ לְכָל אַחַד וְאֶחָד, וְנִשְׁמַח אוֹתָם מֵאוֹתוֹ הַיּוֹן שְׁמֵשְׁמַח אֶת הַכֹּל, וְלֹא נִפְסִיק מִלְשַׁמַּח אוֹתָם, שְׁהָרִי מִישְׂרִים אֶהְבוּךְ. וְלֹא יִפְסִיקוּ לְתַת לְךָ, הוֹאִיל וְהֵם אֶהְבוּךְ, לְתַת לְךָ, וְלְהָרִיק בְּךָ, וְלְהָאִיר לְךָ.

אמר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם נוֹחַ לְפָנֵי מַר, הָרִי כְּתוֹב (תהלים צט) אֲתָה כּוֹנֵנֶת מִישְׂרִים. אִם הֵם יְהוָה, מִי יִכּוֹל לְתַקֵּן אוֹתָם פָּרֵט לְעַתִּיק כָּל

העתיקים שאינו ידוע כלל, וההוא שלא נודע, טמיר וגנוז, לא נקרא אתה, ואיך אמר וכתוב אתה כוננת מישרים?

אמר לו, הרי נתבאר שאין דיוקן לאותיות בהתגלמות שלהם, עד שיוצאות החוצה. כיון שיצאו, התגלמו ונתקנו להקרא בהם באותן האותיות הקדוש ברוך הוא. ומשום כך, אתה כוננת מישרים. כיון שמגיעים לאותו מקום שנקרא אתה, אזי התתקנו מישרים. **ועל** זה התשוקה להתחבר עם אותן האותיות, שיהיה הכל שם שלם, ועד שהתתקנו הצדדים הללו שלה, אינה מתחברת עם שאר האותיות, שיהיה הכל שם שלם.

ועל זה היא אומרת ביפי תקונייה, משכני אחריו נרוצה, הרי היא וצדיקה. הביאני המלך חדריו נגילה ונשמחה, הרי היא וצדיקה. **משום** שהיא התתקנה ביפי תקונייה להתחבר, להיות שם שלם בחבור אחד. שפועולה, אז הוא שם שלם, סוד השם יהו"ה אלהים.

ואם תאמר, הרי כפועולה להתחבר, אזי היא שם שלם יהו"ה, ולא יותר, איפה הוא הסוד של אלהים? אלא כשהשם בשלמות, אז נכללת מעלה ומטה. למעלה בשם של יהו"ה, ולמטה בשם של אלהים, ואז נשלמת בכל.

כתוב (מלכים א ב) והמלך שלמה ברוך. למה נקרא כך? אלא והמלך שלמה - המלך שהשלוש שלו. שהרי בכמה מקומות כתוב סתם המלך, ולא כתוב המלך שלמה. אלא המלך סתם, על בית דוד הוא אמר. המלך שלמה - על המלך שהשלוש שלו הוא אמר.

ברוך - שהרי אז נביעת הברכות לא היו פוסקים למעלה ולמטה. ברוך - שכל הברכות נובעות משם שיתברכו כל העולמות, וכל האותיות מאירות כלן בחבור אחד, בשלמות אחת.

ואז יורש השם הזה את האות האחרונה של השם הקדוש להקרא אף כך ברוך, שכתוב (שם ה) ברוך ה' אלהי וכו' דוד אבי.

שפאשר נקרא ברוך, אז הכל הוא שם שלם כראוי, וכל העולמות מתברכים מתוך מקור החיים. והשם הזה הוא מעלה ומטה. לפעמים למעלה, ולפעמים למטה. אשריכם העם הקדוש, שסודות קדושים עליונים התגלו לכם.

בְּאִשׁוֹר מִתְחַבְּרוֹת הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, אֲזִי ו' יוֹרְדֵת לְהִמְשִׁיךְ אֶת ה' מִמָּטָה לְמַעְלָה, לְהִיּוֹת חִבּוּר אֶחָד, וְאִזּוֹ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל אֶלְפָּא בֵּיתָא יוֹרְדוֹת וְעוֹלוֹת. א' יוֹרְדֵת אֶל ת' לְהִמְשִׁיכָה אֵלֵיָהּ, שִׁיתְחַבְּרוּ אֵלָיו תוֹךְ אֵלָיו. ב' עוֹלָה לְש' מִמָּטָה לְמַעְלָה, שֶׁהָרִי נִמְשָׁכָה מִמָּטָה, וְרוֹצֶה לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעֲלָהּ.

א' הַסּוּד שֶׁל הָאוֹת ו', שְׁרוּצָה לְהִקָּים אֶת הַכְּלָה בְּשִׁירִים הֵלְלוּ שֶׁהִיא מְעוֹרְרַת מִמָּטָה, כְּשֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת, וְנוֹתֵן לָהּ יָד לְהִמְשִׁיכָה אֵלָיו, וְהָאוֹתִיּוֹת שֶׁמַּחֹת זֶה לְזֶה. בְּשִׁעָה שֶׁהִיא אוֹמְרַת אֵלָיו מְשַׁכְּנִי, אֲזִי א' שֶׁהוּא ו', יוֹרְדֵת אֶל הַת' לְהִמְשִׁיכָה אֵלֵיָהּ.

וּבְשִׁעָה שֶׁהִיא אוֹמְרַת אַחֲרֶיךָ נְרוּצָה, עוֹלָה ב', וְרוֹצֶה אַחֲרֵי ש', שֶׁהִיא ו'. וְאִזּוֹ הִיא נִכְנָסֶת לְתוֹךְ חֲדָרֵי הַמֶּלֶךְ, שֶׁהֵם שְׁלֹשׁ נִקְדוֹת, וְהַחֲדָרִים, וְהָאֲכֻסְדְּרוֹת לְתוֹךְ הַחֲדָרִים, זֶה הִיא הָאוֹת ש', שְׁלֹשׁ נִקְדוֹת וְהָאֲכֻסְדְּרוֹת לַפָּנִים.

וּבְשִׁעָה שֶׁאוֹמְרַת נְגִילָה וְנִשְׁמָחָה בָּךְ, בְּאֵה ג' לְהִתְדַבֵּק בְּאוֹת ר', שֶׁהָרִי אִזּוֹ שִׁמְחָה וְרוֹצוֹן בְּעִשְׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת, שֶׁנִּשְׁתַּלְמּוּ בְּאוֹת ג', וְהָאוֹת ר' מִתְגַּלִּית אֵלָיו, לְטַל מִמֶּנּוּ בְּלִי בּוֹשָׁה כָּלֵל. וְהוּא לְהִדְבֵּק בָּהּ וּלְהָרִיק בָּהּ בְּרוֹצוֹן.

בְּשִׁעָה שֶׁהִיא אוֹמְרַת נִזְכִּירָה דְדִיךְ מִיַּיִן, נִזְכָּרַת שֶׁהָרִי הָעֶרְלָה בְּאֵה לְתוֹךְ אוֹתָם הַהִמּוֹנִים לְעַרְבֵב שִׁמְחָתָהּ, כְּדִי לְטַל חֵלֶק בְּשִׁמְחַת הַקֶּדֶשׁ. וְכִשֶּׁהִיא רוֹאֶה אוֹתוֹ, שֶׁאוֹחִז הַטְּמָאָה בְּשִׁפּוּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, אֲזִי הִיא מִקְטִינָה אֶת עֲצָמָהּ, כְּדִי לְתַת לוֹ תְּמִצִּית דְּחִוּקָה וְנִסְתָּרַת, כְּמוֹ שֶׁנּוֹבַע מִתּוֹךְ הָאֶבֶן. וְאִזּוֹ ד' נוֹתֵנַת לְאוֹת ק', וְהָאוֹת ק' מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּשִׁמְחָה, לְטַל חֵלֶק מִתּוֹךְ הַמִּקְדָּשׁ.

וְעַל שֶׁהַכְּלָה הַזֶּה הִיא קְדוּשָׁה, לְטְמָאָה אֵין לָהּ לְתַת, עוֹשָׂה עֲצָמָה ד', כְּמִי שֶׁלֹּא נוֹטֵל בְּתוֹכָהּ כָּל כָּךְ, וְהִיא עֲנִיָּה, וְכִךְ צָרִיךְ. וְסִימְנָךְ - (בראשית מב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְבָנָיו לָמָּה תִּתְרָאוּ. שֶׁאַתֶּם בְּשִׁבְעַת וּבְעֶשֶׂר, הָרִי רִשְׁעֵי הָאָרֶץ אֲצֻלְכֶם. הָרִאוּ עֲצָמְכֶם עֲנִיִּים וְרַעֲבִים. וְעַל זֶה מְרָאֶה עֲצָמָה בְּשִׁמְחָה, ד'.

בְּשִׁרְוֹאָה, רִשְׁעַת זֶה הָאוֹת ק', שֶׁמִּתְפַּשֶּׁטֶת כְּמוֹ שֶׁנִּחְשׂ פּוֹשֵׁט אֶת זְנָבוֹ, וּמְחַזֵּיק אוֹתָהּ בְּשִׁמְחָה, לִינֵק מִן הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁאִזּוֹ הוּא מִזְדַּמֵּן לְעַרְבֵב אֶת הַשִּׁמְחָה בְּכָל מְקוֹם שֶׁרוֹאֶה אוֹתָהּ.

וְעַל כֵּן, בְּכֹל מְקוֹם שֶׁל שְׂמֵחָה יֵשׁ לְהִרְבוֹת צְבָאוֹת, כְּדִי שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג, וְכֵן בְּכֹל מְקוֹם שֶׁל אֵבֶל יֵשׁ לְהִרְבוֹת צְבָאוֹת, שֶׁהָרִי הוּא שָׁם, שְׂאִין יְכוּל לְקַטְרֵג, וַיִּשְׁבְּרוּ כַחוֹ.

בְּשַׁעָה הַזֹּאת אוֹמְרֵת מִיִּשְׂרָאֵל, וּמְזַכֵּרָה אוֹת אַחַת מֵאוֹתָם מִיִּשְׂרָאֵל. אִזּוּ יוֹצֵאת אוֹת הַזָּנָב הַחֲזֵק שֶׁמִּתְפַּשֵּׁט לְמִטָּה חֲמִשִּׁים אַמָּה. כְּמוֹ שְׂאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁהֵמֵן נִתְּלָה בּוֹ, וְזוֹ הִיא הָאוֹת י'. כִּינֵן שֶׁהִנְחֵשׁ הַזֶּה זֹקֵף עֵינָיו, וְרוֹאֶה אֶת אוֹתָהּ הַתְּלִיָּה שֶׁבָּאָה, אִזּוּ נִפְרָד מִתּוֹךְ הַמְּקַדָּשׁ, וּבִוְרַח.

וְהַכְּפִלָּה יוֹצֵאת אֶל אֶהוּבָה, וּמְעַבְרֵת מֵהָאוֹת ד', וְנִכְנָסֶת לְאוֹת ה' וְיוֹצֵאת אֵלָיו, וְהַשְׂמֵחָה נִשְׁלֶמֶת מִכָּל הַצְּדָדִים, בְּלִי קַטְרוֹג אַחֵר וּבְלִי עֲרֻבֻבִיָּה.

כָּאֵן יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, בְּשַׁעָה שְׂאוֹמְרֵת מְשַׁכְּנִי, הוּא א', וְהִיא ת'. וּבְשַׁעָה שְׂאוֹמְרֵת אַחֲרֶיהָ נְרוּצָה, הִיא ב' וְהוּא ש'. וּבְשַׁעָה שְׂאוֹמְרֵת נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בָּהּ, הוּא ג' וְהִיא ר'. וּבְשַׁעָה שֶׁבָּא הִנְחֵשׁ, כְּשְׂאוֹמְרֵת נִזְכֵּרָה דְדִידָה מִיֵּין, הִיא ד', וְאוֹתוֹ הַמְּקַטְרֵג ק'. כֹּל זֶה לְמַעַן מִתְחַלְפוֹת הָאוֹתִיּוֹת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם? הוּא מִתְחַלֵּף בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, וְהִיא מִתְחַלֶּפֶת בְּאוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת?

אֲרִא, בְּשַׁעָה שְׂאוֹמְרֵת מְשַׁכְּנִי, אֵין אוֹת שְׂמוֹשְׁכַת אוֹתָהּ פָּרֵט לְזוֹ א'. שֶׁהִיא הָאוֹת שְׂמֵאִירָה בְּצַד הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן, סוּד הַיָּמִין, שֶׁהָרִי הַיָּמִין תְּמִיד מְקַרְבֵּת, וּמְחַזֵּק בָּהּ לְהַמְשִׁיכָה לְמַעְלָה. וּמִשׁוּם כֵּן הוּא א' וְהִיא ת', שֶׁהִיא מִתְקַשֶּׁטֶת בְּכֹל הַצְּדָדִים, כְּדִי לְעֲלוֹת לְמַעְלָה, מִשְׁבַּחַת וְחֻזְרֵת לְהִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה.

וּבְשַׁעָה שְׂאוֹמְרֵת אַחֲרֶיהָ נְרוּצָה, הָרִי כֹל אוֹתָם הַהֲמוֹנִים הַפְּנִימִיִּים שֶׁלָּהּ, שֶׁהֵם הַגּוֹף, לֹקַחַת אֵלֶיהָ, וְהִיא הַבַּיִת לְקַבֵּל אֶת אוֹכְלוֹסִיָּה וְלִהְיוֹנִסָם לְמַלְךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים מה) בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רַעוּתֶיהָ וְגו'. וְעַל זֶה הִיא ב'. וְהוּא מִתְעַטֵּר בְּשִׁי"ן, וּפּוֹתַח הַהֵיכָלוֹת שֶׁל אוֹתָם חֲדָרֵי הַמַּלְךְ, לְקַבֵּל אוֹתָהּ וְלִהְיוֹנִסָה אֵלֶיהֶם.

וּבְשַׁעָה שְׂאוֹמְרֵת נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בָּהּ, הָרִי שֶׁמִּחַת הַצְּדִיקִים שֶׁהִזְדַּמֵּן לְשִׂמְחָה אוֹתָהּ. וְעַל זֶה הוּא ג' וְהִיא ר'. הַתְּתַקְנָה הִיא לְבִדְהָ, וְנִתְגַּלְתָּה אֵלָיו, לְטַל שְׂמֵחָה בְּאוֹתוֹ הַמְּקוֹם, כְּמוֹ אִשָּׁה שֶׁמִּתְגַּלִּית לְהַשְׂתַּמֵּשׁ בְּבַעֲלָהּ.

ובשעה שאומרת נזכירה דדיך מיין, מתקרב אותו המקטרג. וכיון שרואה אותו, נעשית עניה, בסוד האות ד', כדי שלא יטמא המקדש. ואותו המקטרג פושט זנבו בשמחה לקבל מענוגי השמחה, ועל זה ק'.

עד שאומרת מישרים, ומתגלה י', והמקטרג ההוא בורח. והיא באה ומתעפרת מהאות ד', ונכנסת לאות ה', ואז מתגלים המישרים. ה"ץ הנה מישרים, ו"ף הנה מישרים.

וינל זה מתחלפות האותיות ממקום למקום ומדרגה לדרגה, והכל בסוד של אותיות התורה. אשרי העם הקדוש, שהם נדבקים במלך העליון, והכל התתקן בשבילם.

שמח רבי שמעון. אמר לו אליהו, רבי, פתח פיה ויאירו דבריך לפני עתיק הימים. פתח רבי שמעון ואמר, אם נוח לפני מר שאשאל ממנו שאלה? אמר לו, רבי, הקשר של השלטון בחקיקות האורות מהו?

אמר לו: זהו שכתוב משכני אחריו נרוצה, שהרי במקום שהולך השלטון של המלך העליון, שם כלם הולכים ונמשכים אחריו. כעת, רבי, אמר דבריך וסדר את כלי זינף.

פתח ואמר, משכני אחריו נרוצה הביאני המלך חדריו. כתוב (תהלים סג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. בא וראה, דוד המלך, הקדוש ברוך הוא התרצה בו יותר מכל מלכי העולם, כמו שנאמר (מלכים א-ח) ואבחר בדוד להיות על עמי ישראל. מה הטעם?

משום שדוד, מיום שהיה הולך אחר הצאן במדבר, היה מסתכל שם במדבר את מעשה האמנות של הקדוש ברוך הוא, והיה משבח ואומר (תהלים ח) כי אראה שמיך מעשה אצבעותיך וגו'.

מה הטעם? משום שהרי בלילה כל בני העולם שוכבים ישנים על מטותיהם, והוא היה יושב במדבר, והיה מסתכל בשמים, בלבנה ובכוכבים ובמזלות ובמעשה השמים, והיה אומר כי אראה שמיך וגו'. וכתוב (סם) ה' אדונינו מה אדיר שמיך וגו'. ותמיד היה פוחד, ומשבח ומרומים את הקדוש ברוך הוא.

אחר כך היה בורח מלפני חמיו, ובכל צרה שהיתה לו, היה משבח ומתפלל לפני הקדוש ברוך הוא. וכעת, בהיותו במדבר

יהודה, שהיה שאול רודף אחריו, היה אומר שירה, שכתוב (תהלים סג) מזמור לדוד (וכן באבשלום כתוב (שם ג) מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, היה אומר, ועכשו אמר שירה) בהיותו במדבר יהודה, במקום שהיו רודפים אחריו.

ומה אמר? אלהים אלי אתה אשחרך וגו'. אלהים, אלי, אתה - שלשה שמות הם. אלהים - זוהי דרגתו, כתר המלכות. אלי - זה הראש שהכתר הזה שעומד עליו, והוא עמוד אחד שכל העולם עומד עליו, שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. אתה - זה הימין העליון, שכתוב (תהלים קי) אתה כהן לעולם. ועל זה שלש דרגות כאן - אלהיים, אל"י, את"ה. אשחרך, ואבקר אצלך בכל יום תמיד.

צמאה לה נפשי (שם סג), כמי שצמא לשמות. אף כאן אני, צמאה נפשי אליך, תאב אליך בשרי, שיהיו הנפש והבשר דבקים אליך. בארץ ציה ועיף בלי מים, מה זה בלי מים? שאין שם אור התורה, האור של המאור העליון.

וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי חבורא דילה, כד יתגלי לתתא בדרא בתראה בסוף יומיא, ובגניניה (ויקרא כה י) "וקראתם דרור בארץ" וגומר.
(תקוני זהר תקון שתימאה בסופו, דף כד.)

דוק לישנא: כד אתגלייא לתתא, מוכח דאתגלייא לעילא מאז ועד עתה על השמים כבודו, אבל לתתא לא יתגלי אלא בדרא בתראה. ותוספות באור בסוף יומיא, לומר, שהוא דוקא קרוב לימות המשיח ובגניניה יבוא.

והנה זה כמה מאות שנה שנתגלה חבורא דיליה לתתא ועדין בן דוד לא בא, אבל כד דיקת שפיר במה שכתב יתפרנסון מהאי חבורא, פירוש: יפרשו מאמריו העמקים בהקדמות שגלה האר"י זכרונו לברכה, כי זהו הפרנסה, שייבנו ויהנו לאורו מתוק לנפש ומרפא לעצם. כי הלומד גירסא בעלמא הגם שיש לו ש"כ טוב בעמלו ומקדש בטירה נשמתו, עם כל זה הסגלה דבגניניה וקראתם דרור היא כשיתפרנסו וילמדו פירוש המאמרים.

הנה מבאר, שכל העוסק בספר זה מקרב הגאולה ועושה נחת רוח גדול ליוצרו, כמו שכתוב: כאלו פדאני אני ובני מן הגלות כו'. כי כך גזר הבורא, שלא יתגלה ויהיה גנוז עד סוף יומיא דבגניניה יבוא דרור, כי סגלה זו, בו ולא בזולתו.

(מקדש מלך לתקוני זהר כאו)

סדר הלימוד ליום ה אלול [יום 330 בשנה]

בן בקדש חזיתך (שם), מה הטעם? אלא כן בקדש חזיתך, אף על גב שאני במדבר הזה, במקום שהוא כף - אני רואה אותך להדבק בך, ומשתוקק אחריך לראות ערך וכבודך. וזה הוא כמו שכתוב (שם) משכני אחריך נרוצה. בזמן שתמשכני אחריך, הכל נתרצה עמך.

הביאני המלך חדריו - אלו חדריו גן העדן. ששנינו, כשברא הקדוש ברוך הוא את אדם הראשון, מעפרו של בית המקדש נטל, ומשם נברא. ונפח בו נשמת חיים, ומשם פתח לו פתח של גן עדן, והכניס אותו לשבעים חדרים היכלות קדושים, ועשה לו עשר חפזות, כמו אותן החפזות שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות לצדיקים בגן עדן. ומלאכים העליונים היו מרקדים לפניו, והיה שמח שם.

ושם העביר לפניו הקדוש ברוך הוא כל אותן רוחות ונשמות שעתידות ומזמנות להיות בבני אדם שיצאו ממנו.

כיון שהגיע לדוד המלך, ראה אותו שלא היו לו חיים כלל. אמר לפניו: רבנו של עולם, מי הוא זה שלא ראיתי לו חיים? עד שאמר לו הקדוש ברוך הוא: זה דוד המלך. כיון שראה אדם הראשון כף, נתן לו משנותיו שבעים שנים, והם שבעים השנים של חיי דוד המלך. וכל איבר ואיבר מכל איבריו נתן לו משלו. וחסרו מאדם הראשון שבעים שנה מאותן אלף השנים שלו.

כתוב משכני אחריך נרוצה, אותיות הסוד של השם הקדוש היו חקוקות מעלה ומטה. בשעה שאותן אותיות בולטות ועולות לאותיות האחרות, כל אותם המחנות הקדושים נוסעים במסעיהם באימה ובושה, משום שאין תקיפות לעליונים.

מכאן, כל אותם בני העולם שאין להם בושה, אין להם חלק לעולם הבא. כל אותם עזי המצח שהיו בישראל, כשהיו מסתכלים באותיות השם הקדוש, בצייץ נזר הקדש של כהן גדול, היו משברים את לבם ומסתכלים במעשיהם, משום שהציץ היה עומד על אות, שכל מי שהסתכל בו, היה מתביש במעשיו.

האותיות של סוד השם הקדוש יהו"ה, שהיו חקוקים על הציץ, היו מאירים ובולטים ונוצצים. כל מי שהסתכל באותו

ניצוץ, הִיָּה רוֹאֵה אוֹתוֹת בּוֹלְטוֹת, וּפְנֵי נּוֹפְלִים מֵאִמָּה שֶׁל רְבוּנוֹ,
וְשָׁבַר לְבוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

כְּמוֹ זוֹ הַקְטָרֶת, כָּל מִי שֶׁמְרִיחַ בְּאוֹתוֹ הָעֶשֶׂן, כְּשֶׁעוֹלֶה אוֹתוֹ הָעֲמוּד
מֵאוֹתוֹ מֵעֵלָה עֶשֶׂן, הִיָּה מְבַרֵר לְבוֹ בְּבִירוֹ וְאוֹר, בְּשִׂמְחָה וְרִצּוֹן,
לְעַבֵּד אֶת אֲדוֹנוֹ, וּמַעֲבִיר מִמֶּנּוּ זְהֵמַת וְטִנוּף הַיֵּצֵר הָרַע, וְלֹא הִיָּה לוֹ
אֵלָּא לֵב אֶחָד כְּנֶגֶד אָבִיו שֶׁבְּשָׂמִים.

מִשּׁוּם שֶׁקְטָרֶת הִיא שְׁבוּרוֹן לַיֵּצֵר הָרַע וְדַאי בְּכָל הַצְדָדִים. וְכְמוֹ
שֶׁהַצִּיץ הִיָּה עוֹמֵד עַל נֶס, אִף כִּי הַקְטָרֶת. שְׂאִין לֶךְ דְּבַר
בְּעוֹלָם שֶׁמְשַׁבֵּר אֶת הַצַּד הָאֲחֵר פָּרֵט לְקְטָרֶת.

בֵּא וְרֹאֵה, שְׁהָרִי פְּרִשׁוּהָ, שֶׁכְּתוּב וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח
אֶת הַמִּחְתָּה וְגו', שְׁהָרִי הַשָּׁבַר שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ אֵלָּא
קְטָרֶת. מִשּׁוּם שֶׁהָרִי אֵין שִׂמְחָה וְחִבִּיבוּת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
כְּמוֹ הַקְטָרֶת, וְעוֹמֵד לְבִטֵּל כְּשָׂפִים וְדַבָּרִים רָעִים מִן הַבַּיִת. רִיחַ
וְעֶשֶׂן הַקְטָרֶת שְׁעוֹשִׂים בְּנֵי אָדָם לְאוֹתוֹ מַעֲשֵׂה הוּא מְבַטֵּל, כָּל
שֶׁכֵּן הַקְטָרֶת.

דְּבַר זֶה הוּא גְזֵרַת קִיּוּם לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - שֶׁכָּל מִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל
וְקוֹרֵא בְּכָל יוֹם אֶת מַעֲשֵׂה הַקְטָרֶת, נִצּוֹל מִכָּל דְּבָרֵי כְּשָׂפִים
שֶׁל הָעוֹלָם, וּמִכָּל הַפְּגָעִים הָרָעִים, וּמִהֲרֵהוּר רַע, וּמִדִּין רַע וּמִמַּגְפָּה,
וְלֹא יִנָּזֵק כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם, שְׂאִין יְכוּל הַצַּד הָאֲחֵר לְשַׁלֵּט עָלָיו, וְצָרִיךְ
שִׁיכוּן בּוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם בְּנֵי אָדָם הָיוּ יוֹדְעִים כְּמָה עָלְיוֹן הוּא מַעֲשֵׂה
הַקְטָרֶת לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הָיוּ נוֹטְלִים כָּל מְלָה וּמְלָה
מִמֶּנָּה, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ עֲטָרָה עַל רֵאשִׁים כְּמוֹ כֶּתֶר שֶׁל זָהָב. וּמִי
שִׁישְׁתַּדֵּל בּוֹ, לְהַסְתַּכֵּל בְּמַעֲשֵׂה הַקְטָרֶת וּלְכוּן בּוֹ בְּכָל יוֹם, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא, וְיִסְלַק מִמֶּנּוּ מַגְפָּה מִמֶּנּוּ וּמִכָּל הָעוֹלָם, וְיִנָּצֵל
מִכָּל דִּינֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִצְדָדִים רָעִים, וּמִדִּינֵי גִיְהֵנָם, וּמִדִּין שֶׁל
מַלְכוּת אַחֲרֵת.

בְּאוֹתָהּ הַקְטָרֶת, כְּשֶׁהִיָּה עוֹלֶה עֲמוּד הָעֶשֶׂן, הִכְהֵן הִיָּה רוֹאֵה
אוֹתוֹת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ פְּרוֹשׁוֹת בְּאוֹר, וְעוֹלוֹת לְמַעְלָה
בְּאוֹתוֹ הָעֲמוּד. אַחַר כֵּן, כְּמָה מְרַכְּבוֹת קְדוּשׁוֹת הָיוּ מְקִיפּוֹת אוֹתוֹ
מִכָּל הַצְדָדִים, עַד שֶׁעוֹלֶה וּמְשַׁמַּח אֶת מִי שֶׁמְשַׁמַּח. וּבְאוֹתָהּ הַקְטָרֶת
הָיוּ נִקְשָׁרִים קְשָׁרִים עָלְיוֹנִים, וְהָאִיכָרִים יוֹרְדִים לְהַמְשִׁיךְ אֶת הַדְרָגָה

שְׁלֵמֶטָה לְמַעַלָּה. וְאִזּוּ הִיא אוֹמֶרֶת, מְשַׁכְנֵי אַחֲרֶיהָ נְרוּצָה, מִשּׁוּם שְׁקִטְרַת קוֹשֶׁרֶת קְשָׁרִים מַעַלָּה וּמַטָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת ל) וְעִשִׂיתָ מִזְבֵּחַ מִקָּטָר קִטְרֶת וְגו'. הַפְּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהִיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבֵּחַ הָעוֹלוֹת, וּמִזְבֵּחַ קִטְרֶת הַבְּשָׁמִים. זֶה בַּחוּץ וְזֶה בְּפָנִים. מִזְבֵּחַ הַקִּטְרֶת הַזֶּה הוּא פְּנִימִי.

לָמָּה נִקְרָא מִזְבֵּחַ, וְהִרִי אֵין זֹבְחִים בּוֹ זְבָחִים, וּמִזְבֵּחַ עַל זֶה הוּא נִקְרָא? אֲלֹא מִשּׁוּם שֶׁמְבַטֵּל וְכוּפֶת אֶת כָּמָה צְדָדִים רָעִים. וְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר הָיָה כְּפוֹת כְּמוֹ עֵגֶל שְׁכָפוֹת לְזִבְיָהָ. אַף כִּף הַצַּד הָאֲחֵר הָיָה כְּפוֹת, שְׂאִין יָכוֹל לְשַׁלֵּט, וְלֹא לְהִיּוֹת מִקְטָרֵג, וְעַל כֵּן נִקְרָא מִזְבֵּחַ.

בְּשִׂאוֹתָיו הַמִּזְבֵּחַ הָאֲחֵר הָיָה רוּאָה עֲמוּד הָעֶשֶׂן שֶׁל הַקִּטְרֶת עוֹלָה, הָיָה נִכְנָע וּבוֹרַח וְלֹא יָכוֹל לְקָרֵב לְמִשְׁכָּן. וּמִשּׁוּם כִּף נִטְהַר, וְלֹא מִתְעַרֵּב אַחֵר בְּאוֹתָהּ שֶׁמְחַה שְׁלֵמֶטָה, פָּרַט לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוּ.

וְאִין צַד אַחֵר שֶׁנִּהְיָה מְמַנּוּ, וְאִין לְצַד הָאֲחֵר בָּהּ חֵלֶק כְּמוֹ בִּשְׂאֵר הַקְּרָבָנוֹת וְהָעוֹלוֹת. מִשּׁוּם שֶׁבִּשְׂאֵר הַקְּרָבָנוֹת, יֵשׁ חֵלֶק לְכָל וּקְרִיבָה בְּאוֹתוֹ הַקְּרָבָן. בְּקִטְרֶת לֹא מִתְקַשֵּׁר וּמִתְעַרֵּב, אֲלֹא רַק הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוּ, וְכָל הַצְּדָדִים הָרָעִים בּוֹרְחִים, וְהַצְּדָדִים הַקִּדּוּשִׁים מִתְקַרְבִּים, וְנִקְשָׁרִים אִיבָר עִם אִיבָר זֶה עִם זֶה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֹאוֹי לוֹ.

וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא כָּל כִּף חִבִּיבָה, אֵין עוֹמֵד אוֹתוֹ הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי אֲלֹא בְּפָנִים, שֶׁזֶהוּ הַמִּזְבֵּחַ שֶׁהַבְּרָכוֹת נִמְצְאוֹת בּוֹ, וְעַל כֵּן הוּא נִסְתָּר מִן הָעֵינַן.

מָה כְּתוּב בְּאַהֲרֹן? (בַּמִּדְבָר יז) וַיַּעֲמֵד בֵּין הַיָּמִתִּים וְגו'. שְׁכַפַּת אֶת מִלְאֲךָ הַיָּמֹת שְׂאִין יָכוֹל לְשַׁלֵּט כָּלֵל, וְלֹא לַעֲשׂוֹת דִּין. סִימָן זֶה נִמְסָר בְּדִינּוֹ - שֶׁבְּכָל מְקוֹם שְׂאוֹמְרִים בְּכֹנֶנָה וּבְרָצוֹן הֵלֵב אֶת מַעֲשֵׂה הַקִּטְרֶת, שֶׁלֹּא תִשְׁלַט מִגִּפָּה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם וְלֹא יִנְזָקוּ, וְלֹא יִכּוֹלִים עוֹבְדֵי גִלּוּלִים וְלֹא שְׂאֵר הַדְּרָגוֹת הָאֲחֵרוֹת לְהִתְקַרֵּב עִמָּם.

מָה כְּתוּב בְּיַעֲקֹב? (בְּרֵאשִׁית ל) וַיֵּשֶׁת לוֹ עֲדָרִים לְבָדוּ. מִכָּאֵן שֶׁבָרַר הַפְּסָלֶת מִן הַמִּקְדָּשׁ, וְשֵׁם חֵלְקוֹ לְבָדוּ, וְכָל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת

שנראו לו לסוד האמונה הקדושה. ולא שתם על צאן לבן - ששם את חלק שאר העמים לבדם, שלא יתערבו עם האמונה הקדושה. הצאן המקשרות - אותם שמתקשרים בקשר אחד, שאין מתערבים עם שאר העמים, שלא נקשרים אתם לעולם.

כמו כן הקטרת, שהרי באותה הקטרת, כל המרכבות הקדושות של סוד האמונה היו נקשרות, וכל האיברים העליונים והתחתונים, כלם נקשרים אלה עם אלה. שהרי המרכבות הקדושות שלמטה היו מתקרבות ונקשרות אלה עם אלה, שכלם יהיו ביחוד אחד, לעלות ביחוד כראוי.

וכך אותם המתחנות של שאר העמים, כלם מתפזרים ונחלקים זה מזה, ועל כן נקראים ישראל גוי אחד, שהם ביחוד וקשר אחד, ועל כן נקראים הצאן המקשרות, מה שאין כן לשאר העמים.

הקטרת אסור להקטירה במקום אחר, רק במזבח, ולא בכלי אחר, פרט למחטה. מי שהדין רודף אחריו, צריך את הקטרת הזו, ולשוב לפני רבונו, שהרי זהו סיוע לסלק את הדינים מעליו.

ובזה בודאי מסתלקים הדינים מעליו, אם הוא רגיל בזה, להזכירה פעמים בכל יום, בבקר ובערב, שכתוב (שמות ל) והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר ובערב. וכתוב (שם) ובהעלת אהרן וגו'. וזהו הקיום של העולם שלמטה, וקיום העולם שלמעלה, שכתוב קטרת תמיד לפני ה'.

באותו מקום שאין נזכר בכל יום מעשה הקטרת, הדינים שלמעלה שורים עליו, ומגפה רבה בו, ועמים אחרים שולטים עליו, משום שכתוב (שם) קטרת תמיד לפני ה' לדרתכם. הוא תמיד עומד לפני ה' יותר מכל העבודות האחרות.

מישכני - באותיות השם הקדוש, כשמתחברים שני שמות יחד, שהם שם שלם, יהו"ה אלהים. השם הראשון מושך אליו השם האחר.

ומה שאמר אחריו נרוצה, ולא כתוב ארוצה, משום שהשם הזה שנקרא אלהים, כמה מרכבות וכמה בתי דינים, כלם כלולים ומתחברים בו, ועל כן כתוב אחריו נרוצה.

רבים הם שכלולים בשם הזה, והכל הוא שם אחד. שפיון שהשם הראשון מושך את השם האחר, אזי הכל הוא חבור אחד,

והעליונים והתחתונים, כל הדרגות נקשרות זו בזו, שכלם יהיו קשר
אחד וחבור אחד ויחוד אחד.

הביאני המלך חדריו (שיר א). זה המלך הקדוש העליון. חדריו -
אלו החדרים העליונים, והחדרים הקדושים של
המרכבות העליונות.

החדר הראשון הוא אור שמאיר מצד הימין, האור שמאיר מסוף
העולם ועד סוף העולם. האור שכל האורות כלולים בו.
האור של ארבעה גונים החקוקים בארבעת צדי העולם, ונקרא אל
גדול. האור שנוסע בראש, האדרא והחדר הראשון. וזהו האור
שנאחז בראש בסוד שנקרא יהו"ה.

החדר השני, האור של החשכה, שיוצא מן הצד של האור הראשון.
וזהו אור אדם, שחשוף. וזהו שנקרא אלהים, שבצד שמאל,
להקשר באור הראשון.

שני חדרים שנקשרים ומתחברים זה עם זה. שהרי בחדרים הללו,
אותה שלמטה נאחזת, ומכניס אותה המלך העליון לחדרים
הקדושים הללו. ואני וכלם, בשעה שאנו מתקשרים יחד בקשר אחד,
נגילה ונשמחה בך. נגילה ונשמחה באותן עשרים ושתיים אותיות של
אלפא ביתא, שנקרא ב"ך, כמו שנאמר אשר נשבעת להם בך, בך
יברך ישראל.

אב גד הוא זח טי כל מנ סע פצ קר שת - אלה הם עשרים ושתיים
אותיות של אלפא ביתא, ומתחלפות לעשרים ושתיים אלפא
ביתות, בסוד השמות הקדושים החקוקים בשמות שלהם, והם
נקראים ב"ך.

נגילה ונשמחה בך, בך ודאי, שהרי כל האותיות נוטל הברית
הקדוש הזה, הסוד של בך: אב גד הוא זח טי כל מנ סע פצ
קר שת.

אשב גתד הקו זרח טפי כצל מסן עזר אכתריאל יה צבאות יושב
על כסא רם ונשא. וכל גדודי שרי צבאות מעלה, מימינו
חיים, משמאלו מות. והכפסא עומד על ארבעה עמודים, העמוד
הימני, בארבע שלהבות לזהטות של אותיות.

בשא דתג וקה חרו יפט לצכ נסמ עזר יהו, זהו סוד וסתר של העמוד
האמצעי מאותם ארבעה עמודים שאותו הכפסא סמוך עליהם,

בסוד האותיות של אלפא ביתא. והם שנים עשר בכל עמוד ועמוד, שיתקיים כל אחד מהם על שנים עשר עמודים תומכים שיתקיים עליהם הכפא.

העמוד השמאלי הוא בסוד אחר: תא"ש רב"ק צג"פ עד"ס נה"ם לורך כז"י טח"י הו"י. זהו הסוד והסתר של עמוד השמאל, והכפא מתתקן עליהם בסוד וסתר של שנים עשר עמודים.

והרי תשע היו? אלא, שלש אותיות מצטרפות תוך צרף אחד בצד הזה, ובצד הזה, לשלש תבות. עולים ויורדים, והם טמונים בסוד של יה"ו, החקיקה של השם הקדוש חקוקה יה"ו יה"ו יה"ו. אלו גנוזים בעמוד הראשון, שהוא עמוד הימין. יה"ו יו"ה הי"ו (ס"א גריס בזה האופן יהו יהו יוה), אלו גנוזים בעמוד של השמאל, להיות כפא שלם בסוד של עשרים ושתים אותיות של האלפא ביתא, שאותו ברית קדש כונס ונוטל בתוכו בסוד של בך, ועל זה נגילה ונשמחה בך.

נזכירה דרך מנין - מיינה של תורה. דרך - אלו שבעים ממנים שמקיפים את הכפא הקדוש, ואותם גדולים שולטים ונוטלים דין מאותו יין. ועל זה כתוב אשקה מנין הרקח. ואותם דודים שבעים.

ואלו הם: מיכאל. גבריאל. רפאל. נוריאל. קדומיאל. מלפיאל. צדקיאל. פדאל. תומיאל. חסדיאל. צוריאל. רמאל. (רויאל) יופיאל. סטוריה. גזריאל. להמיאל. חזקיאל. רהטיאל. קדשיאל. שבניאל. גדהסיאל. ומיאל. קדמיאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. פוריאל. חכמיאל. מבניאל. קניאל. גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה. ודרגזריה. ודרגויה. רססיאל. רומיאל. סניה. טהריאל. עזריאל. גדיה. שמיאל. עינאל. תסוריה. דנאל. צוריה. כסיסה. עיריאל. סמכיאל. מרוניה. כמניה. ירויאל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דטיאל. גדיאל. בראל. אהינאל. (אין בין בלם, רק ס"ה).

בספרים אחרים כתוב כסדר הזה: מיכאל. גבריאל. רפאל. נוריאל. קדומיאל. מלפיאל. צדקיאל. פדאל. תומיאל. חסדיאל. צוריאל. רמאל. יופיאל. סטוריה. גזריאל. ודריאל. להריאל. חזקיאל. רהמיאל. קדשיאל. שבניאל. ברקיאל. אהיאל.

חניאל. לעריאל. מלכיאל. שבניאל. רהסיאל. רומיאל. קדומיאל.
 קדמאל. חכמיאל. רמאל. קדשיאל. עניאל. עזריאל. חכמיאל.
 מחניאל. קניאל. גדיאל. צורטק. עופפיאל. רחמיאל. סנסניה.
 ודרגזיה. רססיאל. דומיאל. סניה. טהריאל. יעזריאל. נריה.
 סמכיאל. עינאל. תסיריה. רנאל. צוריה. פסיסיה. עיריאל. סמכיאל.
 מרוניה. קנוניה. ירואל. טטרוסיה. חוניאל. זכריאל. ועריאל. דניאל.
 גדיאל. בריאל. אהניאל.

הם השבעים האלו, אותם המקיפים את הפסא הקדוש, שנקראים
 דודים. ומאירים ונוצצים מאותם הדודים העליונים, שמאירים
 ונוצצים בסתר וגניזה עליונה, ועליהם כתוב (שיר א) פי טובים דדיך
 מיין. דדיך - אלה כלם בכלל אחד, התחתונים מתוך העליונים, וכלם
 מאירים ונוצצים מתוך אותו היין המשמר.

העליונים הטמירים, הם נקראים חיות הטמירות, שהן רצוא
 ושוב. והם מאירים מתוך העולם העליון, העולם הבא.
 ואלו התחתונים מאירים ונוצצים מתוך אותו האור הטמיר והגנוז
 של אלו הניצוצות.

וכך מיין, מאותם שבעים שמות שהם מאירים טמירים. שהרי
 אותם שבעים מקיפים את הפסא הקדוש למטה, מאותם
 שבעים פנימיים מאירים כלם ונוצצים. וזהו מיין, מאותם נהרות
 העליונים, היין של התורה. ואותם המאורות העליונים שמאירים
 פנים, ומאורות. והם שבעים השמות שבהם נקרא הקדוש ברוך הוא.
בסוד וסתר האלפא ביתא, שאותן עשרים ושתיים אותיות, יש בהם
 עשר עליונות - א"ב ג"ד ה"ו ז"ח ט"י. ושתיים עשרה אחרות,
 שמתהפכות לכמה גונים, ומתגלגלות באותיות, ולעולם לא
 משתנות. שהרי יינה של התורה מכאן מתפרש, לא שיוצא
 מהאותיות הללו, אלא מהסתר שלהם.

משום שכל האותיות יוצאות מתוך נקדה עליונה, טמירה ונסתרת,
 הסוד והכלל של התורה, ולא היו בו רשומים אותיות, עד
 שנקנסו לתוך היכל טמיר, ויצאו האותיות, והיו לחות ונקפאו.
ואז נחקק השם הקדוש בסוד האותיות, בתוך האותיות שבהם
 נבראו שמים וארץ, השם החקוק העליון בסוד של ארבעים
 ושתיים אותיות.

בַּיּוֹן שְׁעֲמְדוּ הָאוֹתוֹת עַל תְּקוּנָן וְהַתְּקִים הָעוֹלָם, אִזּוּ הַתְּתַקְּנוּ
הָאוֹתוֹת בְּשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שָׁמוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ יֵינן, שִׁבְעִים הַשְּׁמוֹת
שֶׁבָּהֶם נִקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵלוֹ הֵם יֵינן.

וה"ו. יל"י סי"ט. על"ם. מה"ש. לל"ה. אכ"א. כה"ת. הז"י. אל"ד.
לא"ו. הה"ע. יז"ל. מב"ה. הר"י. הק"ם. לא"ו. כל"י. לו"ו.
פה"ל. נל"ך. יי"י. מל"ה. חה"ו. נת"ה. הא"א. יר"ת. שא"ה. רי"י.
או"ם. לכ"ב. וש"ר. יח"ו. לה"ח. כו"ק. מנ"ד. אנ"י. חע"ם. רה"ע.
יי"ז. הה"ה. מי"ך. וו"ל. סא"ל. ער"י. עש"ל. מי"ה. וה"ו. דנ"י.
הח"ש. עמ"ם. ננ"א. ני"ת. מב"ה. פו"י. נמ"ם. יי"ל. הר"ח. מצ"ר.
ומ"ב. יה"ה. ענ"ו. מח"י. דמ"ב. מנ"ק. אי"ע. חב"ו. רא"ה. יב"ם.
הי"י. מו"ם.

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה (שיר א). נַר הַמְּעַרְב, כְּשִׁשׁוּלֵט וְעוֹמֵד אֶל נַר
הַמְּזֻרְח, זֶה שְׁחֹר וְזֶה לָבָן. כִּמָּה הוּא יָאֵה בְּאוֹתוֹ
הָאוֹר הַלָּבָן.

הָאוֹר שֶׁל הַמְּאוֹר, שְׁנֵי אוֹרוֹת מִתְּחַבְּרִים כְּאֶחָד. הַתְּחַתּוֹן שְׁחֹר,
וְהָעֲלִיּוֹן לָבָן. זֶה שׁוֹלֵט עַל זֶה, הָאוֹר הַלָּבָן עַל הַשְּׁחֹר. וְעַם
כָּל זֶה, כִּמָּה הוּא יָאֵה.

בַּתְּקוּן שֶׁתְּחַתִּיהָ, כִּמָּה תְּקוּנִים עוֹמְדִים תְּחַתֶּיהָ, פְּתִילָה וְנֵר וְשֶׁמֶן.
וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּגִדְל עֲלִיּוֹן, נֶאֱוָה בְּאוֹתוֹ הָאוֹר הַלָּבָן. כִּף בְּנוֹת
ירוּשָׁלַיִם, אֵלוֹ הַתְּקוּנִים שֶׁלְמַטָּה שְׁעוֹמְדִים תְּחַתֶּיהָ בְּנוֹי שְׁלָה. כְּאֶהְלִי
קָדָר כִּירִיעוֹת שְׁלֵמָה. זֶה שְׁחֹר וְזֶה לָבָן.

שְׁחֹרָה אֲנִי וְנֶאֱוָה, כְּתוֹב (משלי כב) חֲנוּךְ לִנְעַר עַל פִּי דְרָכּוֹ גַם כִּי יִזְקִין
לֹא יִסּוֹר מִמֶּנָּה. כְּשֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, בְּרָא
אוֹתוֹ בְּדִיוֹקָן עֲלִיּוֹן, אֵיבָרָיו וּפְרָקָיו כְּלָם בְּסוּד עֲלִיּוֹן. הוֹרִיד אוֹתוֹ
לְאָרֶץ לְתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָרֶץ בְּמָקוֹם טָמִיר
וְגִנּוּז, שֶׁהוּא בְּדִיוֹקָן וְצִיּוֹר שֶׁלְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וַיִּקַּח ה'
אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיִּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן לְעִבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ. וַיִּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן
סֵתֶם, שֶׁהַכֹּל בְּסוּד אֶחָד.

וְאֵם תֹּאמֶר, בְּגֵן עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן, כִּמָּה תְּחוּמִים וְכִמָּה חוּמוֹת מִתְּחַמִּים
סָבִיב סָבִיב לוֹ, מִכִּמָּה מִחֲנוֹת עֲלִיּוֹנִים וְרוּחוֹת קְדוֹשׁוֹת, וְכֵאֵן
בְּגֵן הָעֵדֶן הַזֶּה שֶׁל הָאָרֶץ אֵין מִתְּחַם כִּף. שְׂאֵם תֹּאמֶר, הוּאִיל וְהוּא
בְּדִיוֹקָן עֲלִיּוֹן, הַתְּקִין אוֹתוֹ בְּכִמָּה רוּחוֹת וּנְשָׁמוֹת שֶׁל צְדִיקִים. אֵם

כֵּן, טָרַם שֶׁהָיוּ צְדִיקִים בְּעוֹלָם, לֹא הָיָה בְּדִיוקָן עֲלִיּוֹן גַּן הָעֵדֶן
הַזֶּה שְׁלֵמָטָה?

אָלֵא, וְדַאי בְּדַגְמָא וְדִיוקָן עֲלִיּוֹן הוּא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וְטָרַם
שֶׁנִּבְרָא הָאָדָם הָיוּ כַּמָּה חוֹמוֹת תְּחוּמִים שְׁמֵלָאָכִים עֲלִיּוֹנִים
סוֹכְבִים אוֹתוֹ, שְׁלֹא הָיָה לְלֹא שְׁמִירָה, מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל אוֹתָם הֵיכְלוֹת
שָׁשׁ יֵשׁ שְׁלִיטִים שְׁשׁוּמְרִים אוֹתוֹ. עַד שְׁאוֹתָם רוּחוֹת נִכְלָלִים לְבֹא
לְעוֹלָם הַזֶּה, כָּל הָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת שֶׁהָיוּ עֲתִידוֹת לְהַפְגִּס לְעוֹלָם הַזֶּה,
כָּלָם הָיוּ שָׁם טָרַם נִבְרָא אָדָם.

וְעַד הַיּוֹם טָרַם יִבְאוּ לְהַפְגִּס לְעוֹלָם הַזֶּה. אוֹתָן הָרוּחוֹת שֶׁעֲתִידוֹת
לְהַנְתֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה, כָּלָם הָיוּ שָׁם, וְהָרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת הִלְלוּ
עוֹלוֹת וְיורְדוֹת, יֵצְאוּ מִגַּן הָעֵדֶן שְׁלֵמָעֵלָה, וְיורְדוֹת בְּגַן הָעֵדֶן
שְׁלֵמָטָה, וּמִתְלַבְּשִים שָׁם בְּלְבוּשִים כְּמוֹ גּוֹפֵי הָעוֹלָם הַזֶּה.

וּמִתְעַפְּקִים בְּתוֹרָה לְדַעַת וּלְהַפִּיר אֶת אוֹתוֹ הַלְבוּשׁ בְּכַבוֹד רְבוּנָם,
כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כְּמוֹ שֶׁעֲתִידִים לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְהַהוּא שֶׁתְּקוּנוֹ יִפָּה וְנִאָּה בְּאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ, וְאִם הִשְׁתַּדְּלוּתוֹ כְּרֹאוֹי,
מַעֲלִים אוֹתוֹ לְמַעֲלָה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ הַקָּדוֹשׁ בְּלְבוּשׁ הַזֶּה כְּמוֹ
שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, וְעוֹמֵד לְפָנָיו, וְשֹׁמֵחַ בּוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ
שְׁכִתוּב (מַלְכִים-ב ה) חֵי ה' אֲשֶׁר עֲמַדְתִּי לְפָנָיו. טָרַם שֶׁיֵּצְאֵתִי לְעוֹלָם.

וְיֵשׁ לְבוּשִים שְׁמֵתְלַבְּשִים בָּהֶם רוּחוֹת, כְּמוֹ שֶׁהַגּוֹף שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה.
וְאִם הַגּוֹף הַזֶּה עֲתִיד לְעֻזֵב אֶת הָרוּחַ הַקָּדוֹשׁ וְלִסְטוֹת אַחֲרֵי רוּחַ
רָעָה, אוֹתָהּ רוּחַ קָדוֹשׁ פּוֹרַחַת מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַלְבוּשׁ, וְאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ
נִמְשָׁךְ מִחוּץ לְגַן עֵדֶן.

מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל יוֹם שְׁנֵי וּבְכָל יוֹם רְבִיעִי, רוּחַ רָעָה שֶׁל אֵשֶׁת זְנוּנִים
הוֹלֶכֶת סָבִיב הַגֶּן. וְיֵשׁ לְבוּשִים שְׁנֵמְשָׁכִים אַחֲרֵי אוֹתָהּ רוּחַ
רָעָה, וְתִשׁוּקָתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה בָּהֶם. וְכִיּוֹן שְׁרוּחַ הַקָּדוֹשׁ יוֹרְדֵת
לְהַתְלַבֵּשׁ בּוֹ, אֵין מִתְיַשְׁבֵּת בְּתוֹכּוֹ, וּפּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ וְעוֹלָה לְמַעֲלָה.

וְאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ נִמְשָׁךְ אַחֲרֵי אוֹתָהּ רוּחַ רָעָה, וּמוֹצִיאִים אוֹתוֹ הַחוּצָה,
וְיּוֹשֵׁב שָׁם עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ הָאָדָם, וּמִתְלַבֵּשׁ בּוֹ, וּמוֹרִידוֹ
לְגִיּהֵנָם, וְנִדוֹן בּוֹ בְּכָל יוֹם.

וְאוֹתָהּ רוּחַ הַקָּדוֹשׁ שֶׁפּוֹרַחַת מֵאוֹתוֹ הַלְבוּשׁ, עוֹלָה לְמַעֲלָה, וְנִכְנָסֶת
לְאוּצָר אֶחָד עַד שֶׁמוֹצִיא אוֹתוֹ רָשָׁע בֵּין אוֹ זֶרַע, שִׁיּוֹרִיד

אוֹתָהּ רוּחַ קָדֵשׁ, וְנִשְׁתַּלֵּם בָּהּ כְּרֹאזִי. וּלְאוֹתוֹ הִרְשָׁע יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה אַחֵר כֶּף, וּמִצְפָּצֵף וְעוֹלָה וּמִתְלַבֵּשׁ בְּלְבוּשׁ אַחֵר.

וְעוֹמֵד עַל פֶּתַח גֵּן הָעֵדֶן, וְרוֹאֶה אוֹתָהּ רוּחַ קָדֵשׁ שֶׁהַשְּׂאִיר בְּכַמָּה כְּבוֹד, וּבְכַמָּה אֹר, וּמִתְבַּיֵּשׁ בּוֹ. וְכֵן מִשְׁגִּיחַ בְּאוֹתוֹ כְּבוֹד שֶׁל שְׂאֵר הַצְּדִיקִים, וּמִתְבַּיֵּשׁ וּבוֹכָה עַל מַעֲשָׂיו.

וּכְשֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, הִכְנִיס אוֹתוֹ לְגֵן עֵדֶן בְּלְבוּשׁ כְּבוֹד אֶחָד שֶׁל אֹר גֵּן הָעֵדֶן, וְנִשְׁתַּלֵּם בְּרוּחַ וְנִשְׁמָה קְדוֹשָׁה לְהִיּוֹת שְׁלָם כֻּלּוֹ.

הוּא וְאִשְׁתּוֹ הָיוּ מְטִילִים בְּגֵן עֵדֶן, וְהִמְלֵאכִים הָעֲלִיוֹנִים סְבִיבָם, מְעַנְגִים אוֹתָם בְּכַמָּה עֲדוּנִים וְעֲנוּגִים. וּפֶתַח לוֹ אוֹצֵר אֶחָד, וְהִרְאָה לוֹ כָּל אוֹתָם הַדְּוֵרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים, כָּל דוֹר וְדוֹר. וְהָיָה רוֹאֶה דְיוֹקְנָאוֹת עֲלִיוֹנִים וְדְיוֹקְנָאוֹת תַּחְתּוֹנִים בְּאֹר שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה הַמְּאִירָה עֲלֵיהֶם.

יְרֵדָה אִשְׁתׁ זְנוּנִים, וְאוֹתוֹ שְׂרוּכָב וְשׁוֹלֵט עָלֶיהָ, אוֹתוֹ חֶסֶר לֵב, שְׂמִסִּית אֶת כָּלָם. וְרָאוּ אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיּוֹן שֶׁהָיָה בּוֹ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ. הַתַּחֲזָקָה אִשְׁתׁ זְנוּנִים בְּכַח וְתִקְףָה שֶׁל אוֹתוֹ הַשׁוֹלֵט עָלֶיהָ, וְקִרְבָּה אֶצֶל חוּהָ, וְהַתַּחֲזָקָה לְפִתּוֹתָהּ בְּכַמָּה פִּתּוּיִים, וּבְכַמָּה מִתְקַלְשׁוֹן, עַד שֶׁהַתַּפְתָּתָהּ. וְאִזּוֹ הַתַּפְתָּתָהּ אַחֵר כֶּף אָדָם, וּפְרָחוּ מִמֶּנּוּ אוֹתָם לְבוּשִׁים. וְהִסְתַּלְּקָה הַנִּשְׁמָה, הַזֹּהֵר שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרְיָה שֶׁלְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְנִשְׁאָר עָרֶם מְכַל הוּא וְאִשְׁתּוֹ.

כִּיּוֹן שֶׁחָשַׁב תְּשׁוּבָה, אַחֵר שֶׁגִּרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, וְעָמַד בַּחוּץ, חָס עָלָיו הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעָשָׂה לוֹ לְבוּשִׁים אַחֲרִים, כְּמוֹ שֶׁצָּרִיךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאַחֵר כֶּף הַשְׁתַּמֵּשׁ בַּחוּץ, וְהוֹלִיד בָּנִים.

וְאוֹתוֹ זֶהר הַנִּשְׁמָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁפָּרְחָה מִמֶּנּוּ, עָלְתָה לְמַעְלָה, וְהִיָּתָה גְנוּזָה בְּאוֹצֵר אֶחָד שֶׁהוּא גוּף. עַד שֶׁהוֹלִיד בָּנִים, וַיֵּצֵא חֲנוּךְ לְעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁבָּא חֲנוּךְ, אוֹתוֹ הַזֶּהר הָעֲלִיּוֹן, הַנִּשְׁמָה הַקְּדוֹשָׁה יְרֵדָה בּוֹ, וְהָיָה חֲנוּךְ בְּאוֹתָהּ גְדֻלּוֹת עֲלִיוֹנָה שֶׁהַשְּׂאִיר מִמֶּנּוּ אָדָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ה) וַיִּתְּהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וְגו'.

אַחֵר כֶּף הַצְּטוּרֵךְ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְטַל אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלְכַלֵּל רוּחַ קְדוֹשָׁה מִמַּטָּה וּמִלְמַעְלָה, וְהַכֵּל נְכַלֵּל בְּאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה. וְאוֹתָהּ רוּחַ קְדוֹשָׁה נְכַלֵּלָה מִמַּטָּה וּמִמַּעְלָה, לְהַמְשִׁיךְ כָּל הָעוֹלָם מִיָּן אַחֵר מִיָּנוּ.

בַּיּוֹן שְׁנִכְלָל, נַעֲשֶׂה מִמֶּנָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה. בְּעוֹלָם הַזֶּה - מִצַּד אוֹתוֹ הַכִּלְלָה שְׁנִכְלָל מִהָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה - מִצַּד אוֹתָהּ הַכִּלְלָה שְׁנִכְלָל מִלְּמַעְלָה.

וּבְכָל פֶּעַם וּפְעַם שֵׁשׁ צְדִיקִים וְחֲסִידִים בְּעוֹלָם, מִתְחַדְּשֵׁת אוֹתָהּ הַכִּלְלָה שְׁנִכְלָל מִמַּטָּה מֵהַצַּד שֶׁל חֲנוּךְ. אִזּוּ הוּא נֶעַר, בְּסוּד הַתְּחַדְּשׁוֹת הַלְּבָנָה. וְזֶה סוּד (מִשְׁלֵי כב) חֲנִיךְ לְנַעֲרָה עַל פִּי דְרָכּוֹ גַם כִּי יִזְקֵן לֹא יִסוּר מִמֶּנָּה. מַה זֶה עַל פִּי דְרָכּוֹ? עַל פִּי דְרָכּוֹ שֶׁל חֲנוּךְ. לְלַכֵּת בְּאוֹתוֹ דֶּרֶךְ אֱמֶת, בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וְשָׁלֵם.

גַּם כִּי יִזְקֵן אוֹתוֹ הַדְּיוּקָן שֶׁל חֲנוּךְ מֵאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁנִכְלָל בְּאוֹתוֹ הַקֶּדֶשׁ, אֵל תֹּאמַר שֶׁהֲרִי זָקֵן מִכַּמָּה יָמִים וְהוֹסֵר מֵאוֹתוֹ הַמָּקוֹם. לֹא כֵּךְ, אֲלֵא בְּכָל פֶּעַם וּפְעַם שֵׁשׁ צְדִיקִים וְחֲסִידִים בְּעוֹלָם, אוֹתָהּ הַהַכִּלְלָה שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד הַתְּחַדְּשָׁה, וְנִרְאָה אוֹתוֹ דְּיוּקָן מִמֶּשׁ נֶעַר, וְלֹא זֶה מִשָּׁם. וּבְגִלָּל אוֹתָהּ הַהַכִּלְלָה יוֹרְשִׁים הַתְּחַתּוֹנִים מְטַל הַהִשְׁקָאָה הָעֲלִיוֹנָה, וְיוֹרֶדֶת יְרֵשָׁה שֶׁל גְּדֻלוֹת הַקֶּדֶשׁ לְעוֹלָם.

וְנֵעַר זֶה (שִׁיר א) שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה. שְׁחוֹרָה אֲנִי מִצַּד שְׁלֹמֶטָה, וְנִאֲוָה אֲנִי מִצַּד הַהַכִּלְלָה שְׁלֹמֶעֱלָה.

שְׁחוֹרָה אֲנִי - כְּשִׂרְאִיתִי כַּמָּה רְשָׁעִים שְׁמִרְגִּיזִים אֶת רַבּוֹן הַכֹּל, וְאֲנִי זֶן אוֹתָם בְּצַד שֶׁל אוֹתָהּ הַהַכִּלְלָה שְׁלֹמֶטָה שְׁבִי, וְנִאֲוָה מֵהַצַּד שְׁלֹמֶעֱלָה.

בְּנוֹת יְרוּשָׁלַיִם - אֵף עַל גַּב שִׁירוֹשָׁלַיִם וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַכֹּל אֶחָד, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הוּא יִתֵּר בְּכַמָּה קְדוּשִׁים וּבְכַמָּה עֲלוּיִים. בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אֶחָד, וְיְרוּשָׁלַיִם אֶחָד, וּבֵית קֹדֶשׁ הַקֶּדְשִׁים לְפָנִים מֵהֶם, שֶׁהוּא הַפְּנִימִי מִכֻּלָּם.

וְזֶה בְּשַׁעַת שֶׁהַגְּבִירָה הַתְּקַשְׁטָה וְרוּצָה לְהַתְּקַרֵּב לְבַעֲלָהּ, וּמִתְקַשְׁטֶת וְאוֹמֶרֶת לְהַמוֹנֶינָה, שְׁחוֹרָה אֲנִי - מֵהַצַּד שְׁלֹמֶטָה, וְנִאֲוָה - בְּהַכִּלְלָה, שֶׁל הַצַּד שְׁלֹמֶעֱלָה יוֹתֵר, (וְנִאֲוָה - בְּצַד הַהַכִּלְלָה שְׁלֹמֶטָה תְּלוּיָה) מִשׁוּם שְׁכִתּוּב (דְּבָרִים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם. יִשְׂרָאֵל דְּבָקִים בַּה' בְּאוֹתוֹ הַתְּקוּן יוֹתֵר מִהַכֹּל.

שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאֲוָה, אָמַר לוֹ אֱלֹהֵינוּ: רַבִּי, כָּל הַדְּבָרִים הֵלְלוּ רְשׁוּמִים לְמַעְלָה טָרָם שֶׁתְּבֹא לְעוֹלָם מִשְׁמַךְ, וְכַעַת כָּלָם עוֹמְדִים בְּהַתְּחַדְּשׁוֹת כְּמוֹ מִקְדָּם. וּבַחֲתוּם הַטְּבַעַת שֶׁל הַמֶּלֶךְ כָּלָם נִסְתָּרִים.

פָּתַח וְאָמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֶת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם.
הַפְּסוּק הַזֶּה נִתְבָּאָר, וְהַחֲבָרִים הַתְּעוֹרְרוּ בּוֹ, וְכֵךְ הוּא. אֲלֵא
לְמָה זֶה כְּתוּב בַּיּוֹם הַרְבִּיעִי? שֶׁהָרִי מִיּוֹם שְׁנֵי רְאוּי שְׁתֵּהִיָּה הַלְּבָנָה
חֲסָרָה, שְׁבִיּוֹם שְׁנֵי נִבְרָא בּוֹ גִּיהֶנֶם, וְהוֹאִיל וְנִבְרָא בּוֹ, הַלְּבָנָה חֲסָרָה
בְּגִלְלוֹ, לְמָה הוּא כְּתוּב בְּרַבִּיעִי?

עוֹד יֵשׁ לְשֹׂאֵל, אִם חֲסֵרוֹן הַלְּבָנָה הוּא בְּרַבִּיעִי, הָרִי שְׁנִינּוּ, שְׁנִינּוּ
בְּתוֹלָה אֵינּוּ אֲלֵא בְּרַבִּיעִי, הַיּוֹם שֶׁל חֲסֵרוֹנָהּ שֶׁל בְּתוֹלַת יִשְׂרָאֵל,
לֹא רְאוּי שְׁתֵּהִיָּה בְּתוֹלָה אַחֲרֵת בְּשִׁלְמוֹת, שֶׁהָרִי אֵינּוּ שְׁלֵמוֹת לְאִשָּׁה
אֲלֵא עִם בְּעֵלָהּ?

אֲבָל בַּיּוֹם שְׁנֵי שָׁבוּ נִבְרָא גִּיהֶנֶם, טָרַם עָמַד בְּקִיּוּמוֹ, שֶׁהָרִי יֵצֵא מִיּוֹם
שְׁנֵי שֶׁהוּא חֲשָׁךְ, וְאִזּוֹ נִבְרָא מִמֶּנּוּ, שְׁכָתוּב (אִיּוֹב כח) קִץ שָׁם
לְחֲשָׁךְ וְגוֹ', וְדָרְכוּ שֶׁל אוֹתוֹ הַקִּץ לְכָל תְּכֵלִית הוּא חוֹקֵר, מִתִּי? אַחַר
שְׁעוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ.

וְאֵינּוּ עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ עַד שֶׁהַלְּבָנָה מִתְּמַעֲטֶטֶת בְּרַבִּיעִי, שֶׁהָרִי הַלְּבָנָה
הִיא רְגֵל רְבִיעִית בְּכַפְסָא הָעֲלִיּוֹן, וּמִשׁוֹם שֶׁהִיא יוֹם רְבִיעִי
לְשִׁלְשֵׁת הָעֲמוּדִים הָאַחֲרִים, נֹאמַר בְּרַבִּיעִי אֵת הַמַּעֲשֵׂה שְׁלָהּ, שֶׁהָרִי
הַקְּטִינָה אֵת עֲצָמָהּ וְנָחַשׁ אוֹרָהּ, וְעַל זֶה לְבְּתוֹלָה יֵשׁ קִיּוֹם בְּרַבִּיעִי,
לְהִרְאוֹת (סִיּוּם) קִיּוֹם בְּלְבָנָה.

וְהַיּוֹם הַהוּא שְׁכָתוּלָה נִשְׂאֵת בְּרַבִּיעִי וַיֵּשׁ לָהּ קִיּוֹם לְמִטָּה, הַכְּרוֹז
עוֹמֵד לְמַעְלָה וְקוֹרָא: (מִיכָה ז) אֵל תִּשְׁמָחִי אִיבְתִּי לִי כִי נִפְלְתִי
קִמְתִּי. וְעַל זֶה, בַּיּוֹם הַנִּפְלִיָּה קִימָה מִשְׁמַע, שְׁכָתוּב כִּי נִפְלְתִי קִמְתִּי.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מֵאֲרֶת - חֲסֵר, מִשׁוֹם שֶׁנִּתְּנָן מְקוֹם לְצַד הָאַחַר
לְשִׁלְט. וּמִכֶּסֶה אֵת אוֹר הַלְּבָנָה, כְּמוֹ הָאֶגוֹז הַזֶּה, שֶׁהַקְּלִפָּה
מִכֶּסֶה עַל הַמִּחַ בְּכָל הַצְּדָדִים, וּמִתְחַזְּקֵת הַקְּלִפָּה בַּחוּץ, וְכַעֲרָלָה עַל
הַבְּרִית. וּמִשׁוֹם כֵּךְ נָחַשׁ הָאוֹר שְׁלִמְעָלָה.

סדר הלימוד ליום ו אלול [יום 331 בשנה]

וְהָיָא אומרת, שחורה אני ונאנה בנות ירושלים. אל אותם האוכלוסים שלא היו בקשויטיה באותם הפנימיים. לפנימיים שקשטו אותה אינה אומרת את זה. אלא כשיוצאת החוצה, לשאר האוכלוסים היא אומרת את זה.

לְפָנֵימִיִּים שיודעים קשויטיה, וקשטו אותה בכמה קשויטים עליונים, היא אומרת להם ישקני, כמה אני מתקנת יפה לקבל נשיקות מן המלך. לאותם שבחוץ שאינם מכירים בקשויטיה אומרת שהיא שחורה, מהצד של התחתונים, מצד ההכללה שלמטה, כדי שלא ישגיחו בעין רעה לקטרג לתחתונים.

שְׁהָרִי אין להם קנאה אלא בתחתונים. כשהתחתונים הם בעלוי, הם מקנאים להם יותר מהכל. ואם תאמר שאין בהם קנאה - ביניהם אין קנאה, אבל על אחרים יש להם קנאה.

ומשום שהיא כמו אם על בניה על ישראל, אותו התקון יפה ונאה מהכל, שהוא מצד של ההכללה שלמטה, שבשבילו עולה למעלה, מעלימה אותו לאוכלוסייה שבחוץ, כדי שלא יקנאו ולא יקטרגו על ישראל. ומשום כך, אל תראני שאני שחרחרת, אל תסתכלו בתקון הזה, משום שאני שחרחרת.

ובכף התקונים שלה, אין תקון יפה ונאה בעלוי לעלות לקדש, פרט לאותו תקון מצד ההכללה שלמטה. וכל זה היא אומרת אל אוכלוסייה, ולא אל אהובה. ועל זה אומרת להם שחורה אני ונאנה. עוד, שחורה אני מן הצד שלמטה, ונאנה מן הצד שלכם, אתן בנות ירושלים, הרי התקון שלי בכם הוא, שאתם אוכלוסים קדושים, ומשום כך לא תסתכלו באותו התקון של צד התחתונים.

והכף הוא כמו אם על הבנים, שכמה מקטרגים הם שעומדים שם, ואם יסתכלו באותו התקון של ההכללה שלמטה, כמה הוא נאה וכמה היא יפה לעלות בו למעלה, יבאו לקטרג ולהזכיר את חטאי ישראל. ומקטרגים להם, ומעכבים אותה לעלות למעלה ולהתחבר עם בעלה.

ועל זה כאהלי קדר - מצד התחתונים, כיריעות שלמה - מהצד שלכם. ומשום כך, אל תראני שאני שחרחרת, אל תסתכלו בי

כָּלֵל, בְּשִׁבִיל אוֹתָם הַתְּקוּנִים שְׁלִי, שֶׁהֵם בְּצַד שֶׁל הַתְּחַתּוּנִים, שֶׁהָרִי בְּגִלְלָם נוֹזֵף בִּי הַשֶּׁמֶשׁ, וְאִינוּ בְּלִבְדוֹ, אֶלָּא בְּנִי אֲמִי נִחְרוּ בִּי, אָבוֹת הָעוֹלָם, כְּשָׂרְאוּ אֶת קַדְרוֹתַי שֶׁמִּצַּד הַתְּחַתּוּנִים.

וְאִם תֹּאמֶר, נָאָה הוּא לֹאמֵר כֵּךְ? כֵּן, שֶׁהָרִי מְשַׁנֵּי צְדָדִים יִפֶּה הוּא. אֶחָד בְּשִׁבִיל דְּרָכֵי שְׁלוֹם, שֶׁלֹּא יִקְטָרְגוּ עַל יִשְׂרָאֵל בְּנִיָּהּ, וְאֶחָד שֶׁלֹּא יַעֲכְבוּ עָלֶיהָ מִלְּעֵלוֹת לְהִתְחַבֵּר עִם בַּעֲלָהּ וְלִקְחַת נַחַת, שֶׁהָרִי הִכַּל בְּלִבָּנָה.

בְּזִמְנָן שֶׁהִיא מְכֶסֶה אוֹר הַלְּבָנָה, הַשֶּׁמֶשׁ לֹא קָרְבָה אֵלֶיהָ, פָּרַט לְחוּט אֶחָד שֶׁל חֶסֶד עֲלִיּוֹן שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלֶיהָ, וְזֶה כּוֹרֵה בְּאוֹתָהּ קִלְפָה וְשׁוֹבֵר כְּחָה, וְנוֹתֵן לָהּ נוֹי וְיָפִי. וְהִיא אוֹמְרַת, שְׁחׁוֹרָה אֲנִי - מִצַּד שֶׁל הָעֲרָלָה, וְנֹאָוָה - מִן הַצַּד שֶׁל אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁנִּמְשָׁךְ עָלַי.

עוֹד, שְׁחׁוֹרָה - מִצַּד שֶׁל הַחֲשֵׁךְ הָעֲלִיּוֹן כְּשֶׁמִּתְגַּבֵּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה ס) כִּי הִנֵּה הַחֲשֵׁךְ יִכְסֶה אֶרֶץ. וְנֹאָוָה - מִצַּד הָאוֹר הַקְּדָמוֹן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מִיכָה ז) כִּי אֲשַׁב בַּחֲשֵׁךְ - מִצַּד הַשְּׂמָאל, ה' אוֹר לִי - מִצַּד הַיְמִינִי.

אֵל תִּרְאֵנִי שְׂאֵנִי שְׁחַרְחַרְתָּ (שִׁיר א). הִיא אוֹמְרַת לְאוֹכְלוֹסִיָּהּ, כְּמָה עֲרֻבּוֹב זֶה לָכֶם, שֶׁאֵל תִּרְאוּנִי בְּזִמְנָן שֶׁמְכֶסֶה עָלַי אוֹתוֹ הַצַּד, וְלֹא תוֹכְלוּ לְהִיּוֹת מוֹאֲרִים מִמֶּנִּי וְלְהִסְתַּכֵּל כָּלֵל בְּאוֹר שְׁלִי.

בְּנִי אֲמִי נִחְרוּ בִּי, שֶׁהָרִי הִסְתַּלַּק הַשֶּׁמֶשׁ לְמַעְלָה וְהִתְכַּנֵּס, וּבְנֵי אֲמִי הִסְתַּלְּקוּ לְמַעְלָה, וּמִשׁוּם כֵּךְ שׁוֹלְטַת הָעֲרָלָה, וְאַתֶּם אֵל תִּרְאֵנִי, לֹא תוֹכְלוּ לְרַאוֹת וְלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹר שְׁלִי כָּלֵל. שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים - הוֹאִיל וְהָעֲרָלָה אֶצְלִי, וְהִיא יוֹנֶקֶת מִמֶּנִּי לְתַת לְאוֹכְלוֹסִיָּהּ, וְלֹאֹתָם הַמְחַנּוֹת שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נִטְרָתִי - אֵלָּה אוֹכְלוֹסֵי הַקְּדוּשִׁים, שֶׁלֹּא יִכְלָתִי בְּאוֹתוֹ הַצַּד לְזוֹן אוֹתָם.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בְּשִׁיר, אִיךְ אוֹמֵר תְּרַעְמוֹת וְקִנְיָטוּרִים בְּרֵאשִׁית הַתְּשַׁבַּחַת? אֶלָּא וְדַאי טַעַם קְדָמוֹן הוּא סוֹד הַתְּשַׁבַּחַת, וְהִכַּל הוּא בְּכַתּוּב. עַל פִּי אֵלֶיהוּ נִגְזֵר.

שְׁחׁוֹרָה אֲנִי וְנֹאָוָה וְגו' (שם). כְּתוּב (תהלים מח) יִפֶּה נוֹף מְשׁוֹשׁ כָּל הָאֶרֶץ וְגו'. יִפֶּה נוֹף - יְפִי הַנוֹף שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, בְּסוֹד הַהִכְלָלָה שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת.

שְׂבָאֲשֶׁר נְחַקְקוֹת הָאוֹתִיּוֹת וְנִרְשָׁמוֹת בְּעֵץ הַחַיִּים, עוֹלוֹת כָּל הָאוֹתִיּוֹת וְנִרְשָׁמוֹת בְּאוֹת אַחַת, וְנִכְלָלוֹת בְּאוֹתָהּ אוֹת.

וְכִיּוֹן שֶׁנִּכְלָלוּ בוֹ, אֵת כָּלֵן הוּא מוֹצִיא אַחַר כָּךְ.

וְאוֹתָהּ הָאוֹת הַיָּא הַשְּׂבַח שֶׁל בָּלֵם. הָאוֹת הַזֹּאת לֹא עוֹשֶׂה רֶשֶׁם אַחַר חוּץ מִמֶּנָּה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא נִכְלָלָת בְּתוֹכָהּ, וְלֹא עוֹשֶׂה רֶשֶׁם, רַק טְמִירוֹת וּגְנִיזוֹת. וּמִי זֶה? זֶה הָאוֹת י'.

שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת, בְּלִי רֶשֶׁם אַחַר. לְכָל הָאוֹתִיּוֹת יֵשׁ רֶשֶׁם אַחַר עַל גְּבִי מְקוֹמוֹ שֶׁכְּתוּב שֵׁם, וְאוֹתוֹ הֶרֶשֶׁם נִשְׁאָר בְּלִבָּן שֶׁל אוֹתָהּ הָאוֹת, פָּרֵט לִי שֶׁהִיא נִקְדָּה אַחַת, בְּלִי הֶלְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר.

וְהַנִּקְדָּה הַזֹּאת יִרְשָׁה הַכֹּלָה הַזֹּאת בְּתַקוּנֶיהָ, וְהִיא נִקְדָּה אַחַת תּוֹךְ צְבָאוֹתֶיהָ וּמַחְנוֹתֶיהָ, וְנִקְרָאת י', נִקְדָּה אַחַת.

וְכִיּוֹן שֶׁעוֹלָה בְּשֵׁם הַזֶּה וְנִקְרָאת י', הִרִי שֶׁהִתְקַשְׁטָה בְּתַקוּן עֲלִיוֹן, וְאוֹמַרְתָּ שְׁחוּרָה אָנִי, אֵין לִי מְקוֹם לְהַכְלִיל אַחֲרַיִם בְּתוֹכִי בְּזִמְנֵי הַזֶּה, שֶׁהִרִי בְּשֵׁם שֶׁל י' נִקְרָאתִי לְעֵלוֹת לְמַעְלָה.

וְעַל כֵּן שְׁחוּרָה אָנִי וְנִאֻוָּה, כְּמוֹ הַתַּקוּן שֶׁלְמַעְלָה, הֶרֶאֵשׁ שֶׁל כָּל הַדְּרָגוֹת. בְּזֶה הַתְּכַלְלָתִי בְּתוֹכִי לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, וְאֵין לִי כְּעַת מְקוֹם שֶׁל הַתְּפַשְׁטוֹת אַחֲרַת לְהַתְּגַלּוֹת. הִרִי הַתְּכַפִּיתִי בְּלִי מִרְאֵה אַחַר, בְּסוּד שֶׁל נִקְדָּה אַחַת, לְעֵלוֹת נִקְדָּה לְנִקְדָּה.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֲנִי שְׁחוּרָה בְּלִי הַתְּפַשְׁטוֹת שֶׁל מְקוֹם אַחַר - אֵל תִּרְאַנִי, אֵין לָכֶם רִשּׁוֹת לְרִאוֹתֵנִי כָּלֵל, לֹא תוֹכְלוּ לְרִאוֹת בִּי, שֶׁהִרִי אָנִי בְּטְמִירוֹת וּגְנִיזוֹת, בְּסוּד שֶׁל נִקְדָּה אַחַת, שֶׁאֵין נוֹדַע בָּהּ כָּלֵל מְקוֹם.

שֶׁלְכָךְ הָאוֹתִיּוֹת יֵשׁ מְקוֹם אַחַר בְּלִבָּן, פָּרֵט לִי, שֶׁאֵין לָהּ הַתְּפַשְׁטוֹת לְהִרְאוֹת כָּלֵל, וְזוֹהִי אֵל תִּרְאַנִי שֶׁאֲנִי שְׁחַרְחַרְתִּי, בְּכָל הַצְּדָדִים, אֵין בִּי מְקוֹם לְבֵן וּמְקוֹם אַחַר לְכָלֵל בִּי אַחֲרַיִם. כְּאַהֲלֵי קִדְרָה, שֶׁטְמִירִים תּוֹךְ הַסְּלָעִים וְלֹא יוֹצְאִים הַחוּצָה. כֵּךְ הוּא יוֹנְתִי תַמְתִּי בַחֲגוּי הַסְּלַע, נִקְדָּה בְּתוֹךְ אוֹכְלוֹסִיָּהּ.

בִּירֵיעוֹת שְׁלֵמָה, יִרְיעוֹת שְׁלֵמָה הֵם כְּלוּלִים יַחַד בְּאוֹת אַחַת, וּבְאוֹתָהּ הָאוֹת לֹא נִרְאִים בוֹ כָּלֵל, וְהֵם שֵׁשׁ, וְהֵם חֲמֵשׁ, וְזֶה סוּד חֲמֵשׁ הַיִּרְיעוֹת תְּהִיֵּן חוֹבְרוֹת, בְּלִי פְרוּד כָּלֵל. וְאַחַד שְׁכוּלֵל אוֹתָם, שֶׁהוּא טְמִיר וּגְנִיזוֹ. וְהוּא אוֹת אַחַת, שֶׁאֵין בָּהּ לְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר.

וְזוּהִי הָאוֹת ו', שְׁאִין בְּהַמָּקוֹם לְהִרְאוֹת בְּהַכָּל אַחַר, אֲלֹא הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכָהּ. כִּי הַנִּקְדָּה הַזֹּה, הִיא בְּלִי לְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר, וְהַכֹּל כְּלוּל בְּתוֹכָהּ. וּמִי הַכּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ? שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים.

כְּאֵהְלִי קָדֵר, זוֹ אוֹת אַחֲרֵת, שֵׁשׁ בְּהַכָּל הַדְּרָגוֹת הָאֲחֵרוֹת, שְׁאִין לָהּ לְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר, וְהַכֹּל כְּלוּל בְּתוֹכוֹ, וְזוּהִי הָאוֹת ז'.

הָאוֹת הַזֹּה הִיא אֵהְלִי קָדֵר. וְרִיעוּת שְׁלֵמָה - זוֹ הָאוֹת ו', וְעַל זֶה ז' הוּא, שְׁבִנֵי קָדֵר כְּלָם עוֹרְכִים תְּמִיד קְרִיבוֹת מִכָּל שְׂאֵר הָאֲמוֹת, וְעֵתִידִים לְעֶרְךָ קָרֵב בְּסוּף הַיָּמִים עִם כָּל אֲמוֹת הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה שְׁחוֹרָה אֲנִי, זוֹ יו"ד. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, שְׁאִין בּוֹ הַלְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר, וְהַכֹּל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ. כְּאֵהְלִי קָדֵר, זוֹ הָאוֹת ז', שְׂכָךְ הוּא, שְׁאִין בּוֹ הַלְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר. וְהַכֹּל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ. כִּירִיעוּת שְׁלֵמָה, הָאוֹת ו', שְׁאִין בְּהַלְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר, וְהַכֹּל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ.

וְעַם כָּל זֶה, אֵף עַל גַּב שְׁשָׁנִים הִלְלוּ, אֵהְלִי קָדֵר וְרִיעוּת שְׁלֵמָה, הֵם נִסְתָּרִים, וְאִין בְּהֵם לְבֵן אַחַר, אִין נִסְתָּרָת וּגְנוּזָה כְּמוֹ הָאוֹת י'. וּמִשׁוּם כִּי אֵל תִּרְאֵנִי, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר.

וְאִם תֹּאמַר, הָאוֹת ו'? זוֹ יוֹצֵאת מִהָאוֹת ו' שְׁמִתְפַּשְׁטָת מִכְּלָלוֹת זָכָר וּנְקֵבָה. וּמִשׁוּם שִׁיּוֹצֵאת מִהָאוֹת ו', אִינָה בְּחֻשְׁבוֹן בְּעֶצְמָהּ.

וְעַל זֶה שְׁנֵי אֱלֹהֵי הַיָּם שְׁחוֹרוֹת בְּעֶצְמָן, וְהַכָּלֵל שֶׁל אוֹתָם הַפְּנִימִיִּים, הַקְּרוֹבִים שְׁלָהֶם. וְאִין בְּהֵם הַלְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר, לְהִרְאוֹת. אֵהְלִי קָדֵר וְרִיעוּת שְׁלֵמָה, וּבְכָל הָאוֹתִיּוֹת אִין בְּהֵן כְּמוֹ הָאוֹת י' שֶׁנִּסְתָּרָת בְּכָל צְדָדֶיהָ.

יָפָה נוֹף (תהלים מח) - זֶהוּ הַנוֹף שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שִׁיּוֹצֵא מִן הָאוֹת ו'. וְאַחַר כִּי נִכְלָל בָּאוֹת י'. כִּיּוֹן שְׁמִרִיק אֵת כָּל אוֹתָן הַבְּרִכוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד, נִכְלָל בָּאוֹת י', וְהַכֹּל נִהְיָה נִקְדָּה אַחַת. וְזֶהוּ מְשׁוֹשׁ כָּל הָאָרֶץ. אַחַר שֶׁנִּכְלָל בְּאוֹתָהּ הַנִּקְדָּה, הַכֹּל הוּא הַר צִיּוֹן, הַכֹּל נִקְדָּה אַחַת הִיא.

אֵף עַל גַּב שֶׁהִיא קִטְנָה, וְלֹא נִרְאִית בְּהַתְּפַשְׁטוֹת אַחֲרֵת וּלְבֵן לְכָלֵל בְּהַאֲחֵרִים, הִיא קְרִיַת מְלֶךְ רַב. וְאוֹתוֹ הַמְּלֶךְ רַב, עֲלִיּוֹן וְשׁוֹלֵט בְּכָל אוֹכְלוֹסִיּוֹ, כְּלָם נִכְנָסִים לְתוֹךְ הַנִּקְדָּה הַזֹּה שֶׁהִיא י'.

וְזוּהִי (קהלת ט) עִיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בְּהַמְּעַט, שְׁאִין בְּהַלְבֵן שֶׁל מְקוֹם אַחַר, לְהַכְלִיל וְלִהְיוֹת אַחֲרֵים לְתוֹכָהּ. וּבֹא אֵלֶיהָ מְלֶךְ גָּדוֹל -

זו האות ל', שהיא מגדל שפורח באויר טהור שנתפס, משום שיש
אויר אחר שאינו נתפס כלל, ולא ידוע.

זה אף על גב שהאות הזו, מלך גדול על כל האותיות נכנס בתוכה,
והיא אות קטנה שחורה שאין בה לכן של מקום אחר. כונס אותו
בתוכה, וכולל אותו, וסבב אותה עם אות אחת שהיא ט'. ט' היתה
ל', ובאותו הסבוב שסובב סביב סביב, נעשתה בעגול ט'.

ובנה עליה מצודים גדלים, להתפס ולקחת מי שצריך בתפיסה
שלה, כמו שנאמר (שם ט) אשר היא מצודים וחרמים. ובנה
עליה, עליה ודאי, בשבילה, בשביל כבודה, לתת לה שליטה על
הבנים שחייבים כמה מיתות בית דין, כמה קנסות, כמה ענשים. מי
שיכנס לאותה נקדה, יקנס קנס יתר על נקדה זו.

בגלל הנקדה הזו הפסיד שלמה המלך את מלכותו, ונקרעה ונתנה
לאחרים. ואף על גב שהיא קטנה מכל האותיות, והיא נקדה
אחת לבדה.

שהרי באותה שעה עלתה י' לפני הקדוש ברוך הוא, ואמרה לפניו:
הנה שלמה המלך עשה אותי פלסתר. מי הי'? הי' של (דברים
יז) לא י'רבה לו סוסים. ולא י'רבה לו נשים. וכסף וזהב לא י'רבה
לו מאד. אמר לה הקדוש ברוך הוא: שלמה יאבד ואלף אחרים, ואת
לא תעקרי מתוך מקומך.

באותה השעה יצאה קוף מלפני הקדוש ברוך הוא, וגרשה אותו
ממלכותו, והלך כהדיוט בעולם, והוא מכריז ואומר באות
ק', (קהלת א) אני קהלת הייתי מלך על ישראל בירושלים.

ועל זה (שם ט) ובנה עליה מצודים גדלים, לתפס בשבילה בני
העולם בחטאייהם. ואם לשלמה המלך היה כך, ונתפס באותם
מצודים - כל שכן וכל שכן שאר בני האדם. ומשום כך היא אומרת
שחורה אני, כמו שנתבאר. ועל זה אל תראני, לא תוכלו להסתכל בי
ולהכנס בתוכי, משום שאני שחרחרת, הכל כמו שנתבאר.

בני אמי נחרו בי (שיר א), הציקו לי בנקדה הזו, שלא להכניס אחר
בתוכי. הם התפשטו והתתקנו בתקונייהם כראוי, התתקנו
והתפשטו באות ו', שיוצאת מתוך הנקדה העליונה, והתתקנו
בתקונייהם כראוי. התתקנו והתפשטו ונחקקו באות ש' שיצאה משם.

הַתְּתַקְנֵנוּ וְנַחֲקֵקוּ וְהַתְּפַשְׁטוּ בְּאוֹת ו'. הַתְּתַקְנֵנוּ וְנַחֲקֵקוּ וְהַתְּפַשְׁטוּ בְּאוֹת צ'. וְאֲנִי אֵין לִי הַתְּפַשְׁטוֹת לְצַד בְּעוֹלָם, וְלֹא הִשְׁאִירוּ לִי מְקוֹם אַחַר לְהַכְּלִיל אֶתְכֶם.

שְׂמָנִי נוֹטְרָה אֶת הַכְּרָמִים, שְׂאֲנִי נִקְדָּה אַחַת שְׁשׁוּמְרַת אֶת שְׂאֵר הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּנְקְדוּ בִּי, וְשׁוּמְרַת אוֹתָם, שֶׁהָרִי אֲנִי הוֹלֶכֶת בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת, וְהֵן הַתְּפַשְׁטוּ בִּי, כָּלָם הַתְּפַשְׁטוּ בִּי.

כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נֹטְרָתִי, שְׂאֲנִי אֵין לִי הַתְּפַשְׁטוֹת, וְלֹא עֲנָף לְצַד הַזֶּה, וְלֹא לְצַד הַזֶּה. שְׂאֵלְמָלֵא פִּשְׁטָתִי עֲנָפִים, הִיִּיתִי כּוֹלֶלֶת אֶתְכֶם בְּתוֹכִי. אֲבָל לֹא נֹטְרָתִי, לֹא הוֹשְׁטָתִי עֲנָפִים לְצַד שֶׁל הָעוֹלָם. נֹטְרָתִי - שְׁמַר אֶת הָעֲנָף.

הָאוֹת הַזֹּו הִיא בֵּית יִשְׂרָאֵל, שְׂיִרְשׁ אוֹתָהּ מִתּוֹךְ הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, שְׁכָתוּב (ישעיה ה) כִּי כָרַם ה' צְבָאוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה, כְּרָמִי שְׁלִי לֹא נֹטְרָתִי, שְׁלֹא הוֹשְׁטָתִי עֲנָפִים לְצַד שְׁבַעֲוֹלָם, לְאַחַז אֶתְכֶם.

וְאֲנִי נוֹטְרָה אֶת הַכְּרָמִים, מְשַׁלַּח וּפּוֹשֵׁט עֲנָפִים לְכָל הָאוֹתִיּוֹת, וּמִתּוֹכִי הַתְּתַקְנֵנוּ. וְהָאוֹת שְׁלִי לֹא הוֹשְׁטָתִי בְּהָ עֲנָפִים, וּמִשׁוֹם כֶּךָ אֵל תִּרְאֵנִי, לֹא תוֹכְלוּ לְהַסְתַּכֵּל בִּי וּלְהַכְּנִס לְתוֹכִי.

וְכֵן זֶה, מִשׁוֹם שֶׁהָה"א נִכְלְלָה בִּיחּוּדֶיהָ לְעֵלוֹת לְמַעְלָה, וְלֹא הִצְטַרְכָּה לְהַכְּנִס וּלְהַכְּלִיל לְתוֹכָהּ.

רַק שֶׁהִיא בִּיחּוּד שְׁלֵה, נִקְדָּה פְּנִימִית בְּתוֹךְ אוֹכְלוֹסִיָּהּ. וְכֵן אוֹכְלוֹסִיָּהּ בְּתִשׁוּקָה לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיהָ. וְכִיּוֹן שֶׁהִיא אוֹמְרַת אֶת זֶה, הִיא עוֹלָה וּמִסְתַּתֶּרַת מֵהֶם לְהַשְׁתַּעֲשַׁע לְמַעְלָה. כִּיּוֹן שֶׁעוֹלָה, וְעוֹזְבִים אוֹתָהּ אוֹכְלוֹסִיָּהּ.

שְׁהָרִי זֶה קָשָׁה לָהּ, מִשׁוֹם שֶׁלֹּא עָזְבוּ אוֹתָהּ אוֹכְלוֹסִיָּהּ וְאָפְלוּ רַגַע אַחַד. וְכִשְׁהִיא עִם הָאוֹת הַזֹּו, נִכְלְלֶת בְּתוֹכָהּ בִּיחּוּד וְאוֹמְרַת אֶת זֶה. אֲזִי אוֹכְלוֹסִיָּהּ עוֹזְבִים אוֹתָהּ בְּעַל כְּרָחִם, וְהִיא מִתְחַמֶּקֶת מֵהֶם וְעוֹלָה לְמַעְלָה. וְכִיּוֹן שֶׁעוֹלָה לְמַעְלָה, אוֹמְרַת לְאַהוּבָהּ, (שיר א) הַגִּידָה לִּי שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי וְגו'.

שְׂמַח רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמַר, אִם נוֹחַ לוֹ לְמַר, מִי שֶׁהִתְחִיל הַדְּבָר - שְׂיִסִּים. שֶׁהוּאֵיל וְשְׂמַחָה שְׁלִי בְּדַבְרֵי מַר, בְּמָה שֶׁהִתְחִיל - שְׂיִסִּים. אָמַר לוֹ, רַבִּי, דְּבַרְיָךְ שֶׁנִּחְקָקִים וְנִגְלָפִים לְמַעְלָה, הֲוֵה אוֹמַר בְּרַאשׁוֹנָה. דְּבַרְיָךְ שֶׁנִּחְקָקִים וְנִגְלָפִים לְמַטָּה, אָמַר לְאַחַר מִכּוֹן, וְאַתָּה פִּתַח פִּיךָ וַיֵּאִירוּ דְּבַרְיָךְ.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, הַגִּידָה לִי שְׁאַהֲבָה נִפְשִׁי וְגו'. הָרִי הַעֲרַנּוּ, בְּכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב הַגִּד, הַגִּיד, וַיִּגַד - כָּלֵם הֵם דְּבָרֵי אַגְדָּה, וַיֵּשׁ לְהַסְתַּכֵּל בָּהֶם. וְכֵאן כָּתוּב הַגִּידָה לִי, זֶהוּ סוּד שֶׁל הַחֲכָמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי רַבִּים הֵם בְּתוֹרָה שְׂאִין בָּהֶם סוּד שֶׁל חֲכָמָה, כְּכָתוּב (שְׁמוּאֵל א' י) הַגִּד הַגִּיד לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתָנוֹת וְאֵת דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא הַגִּיד לוֹ - אֲפֹלוּ אֵלֶּה הָיוּ בְּסוּד הַחֲכָמָה. שְׁאֵלְמָלָא הָיוּ בְּסוּד הַחֲכָמָה, מֵאִיפָּה יָדַע שְׁמוּאֵל אִם נִמְצְאוּ וְאִם לֹא? דְּבַר הַמְּלוּכָה - חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה הִיא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, הַסּוּדוֹת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. **הַגִּידָה** לִי שְׁאַהֲבָה נִפְשִׁי. כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית א') וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם וְכו'. כְּשֶׁעָלָה בְּרִצּוֹן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבְרָא אֶרֶץ, לָקַח מֵהַשְּׁלֵג שֶׁתַּחַת כֶּסֶא הַכְּבוֹד, וְזָרַק אוֹתוֹ לְתוֹךְ הַמַּיִם, וְהִקְפִּיא אוֹתוֹ שָׁם, וְהִיְתָה הָאֶרֶץ קְפוּאָה בְּתוֹךְ הַמַּיִם וּטְמוּנָה שָׁם, וְהִיְתָה תוֹךְ חֲשֵׁכָה בְּקִרְיֹת.

בְּשַׁעָה שְׁאָמַר יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד, שֶׁהָרִי אוֹתָם הַמְּקוּרוֹת הוֹשִׁיטוּ וְהַשְּׁפִיעוּ מֵיִם מְלֻמְעָלָה, לְמָקוֹם שֶׁל יְסוּד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, אֲזִי הָאֶרֶץ שֶׁהִיְתָה טְמִירָה בְּתוֹךְ מַטָּה, הַתְּקַשְׁטָה וְהַתְּתַקְנָה לְהִרְאוֹת. שְׂאֵם לֹא הַתְּתַקֵּן הַמָּקוֹם הַזֶּה, הָאֶרֶץ לֹא הִיְתָה נִרְאִית. שֶׁהַמָּקוֹם הַזֶּה לֹא הַתְּתַקֵּן בְּשַׁפַּע שֶׁל הַמַּיִם הָעֲלִיּוֹנִים, רַק לְתַת לְנִקְבָּה.

וּכְשֶׁהוּא הַתְּתַקֵּן אֶלֶּיהָ, אֲזִי וְתִרְאָה הַיְבֻשָּׁה, וְתִרְאָה בְּקִשׁוּטִיהָ. מִכָּאן שֶׁלֹּא תִתְרְאָה אִשָּׁה בְּקִשׁוּטִיהָ וּבְתַקְוֹנֶיהָ, רַק כְּשֶׁהִיא עִם בַּעֲלָהּ, אֲזִי תִרְאָה וְתִתְתַקֵּן כְּרְאוּיָהּ.

אִז (שם) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיְבֻשָּׁה אֶרֶץ. יְבֻשָּׁה הִיְתָה בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂאִין לָהּ מִרְאָה וְדַמּוֹת לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת, כִּיּוֹן שֶׁהַתְּתַקְנָה עִם בַּעֲלָהּ, מִיָּד נִקְרָאת אֶרֶץ, מָקוֹם הַמְּתַקֵּן לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת וְתוֹלְדוֹת.

בְּשַׁעָה שְׁאָמַר יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מָקוֹם אֶחָד וְדַאי, אֲזִי כָּל חֲדוּה וְכָל שְׂמִחָה וְכָל תְּתַקֵּן הַתְּתַקֵּן. כִּיּוֹן שֶׁכָּל תְּתַקֵּן הַתְּתַקֵּן, אֲזִי עוֹלָה לְזָכֶר, וְהִיא אוֹמֶרֶת הַגִּידָה לִי שְׁאַהֲבָה נִפְשִׁי אִיכָּה תִרְעָה אִיכָּה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים. אִיכָּה אִיכָּה פְּעַמִּים, רָמְזוּ עַל שְׁנֵי חֲרַבְנוֹת, חֲרַבֵּן בֵּית רֵאשׁוֹן וְחֲרַבֵּן בֵּית שְׁנֵי.

וּמִשׁוּם כִּן אִיכָּה תִרְעָה - בְּחֲרַבֵּן הָרֵאשׁוֹן. אִיכָּה תִרְבִּיץ - בְּחֲרַבֵּן הַשְּׁנֵי. שֶׁהִנֵּה שְׂמִחָתָנוּ טוֹבָה וְיִפָּה, וּבְתוֹךְ הַשְּׂמִחָה הַזֹּאת

יש לי לבכות על שני המקדשים - אחד המקדש העליון, ואחד המקדש התחתון.

שְׁלֹמֹה אָהִיָּה כְּעֹטֶיָּה (שיר א) - אם לא הפעמים הללו שָׁאֲנִי עֲתִידָה לְקַרְא אִיכָּה. שְׁלֹמֹה אָהִיָּה - בְּשָׁלוֹם אָהִיָּה בְּלִי גְלוּת כָּלֵל. בְּשָׁלוֹם עִם בְּנֵי לְמֹטָה. כְּעֹטֶיָּה - כְּמוֹ שְׁנֹאמֵר (שמואל א-א כח) וְהוּא עֹטָה מְעִיל. אָהִיָּה מְעֻטָּפֶת בְּעֶטּוֹף שֶׁל הַקֹּדֶשׁ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ י"ה. שְׁלֹמֹה אָהִיָּה - בְּשָׁלוֹם אָהִיָּה בְּכָל הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה. כְּעֹטֶיָּה - כְּעוֹטָה י"ה, לְהִיּוֹת בְּכָל הַשְּׁלֵמוֹת הָעֲלִיּוֹנָה. עַל עֲדָרֵי חֲבָרִיף - אֵלוֹ הַדְּרָגוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁל כָּלֵם, כְּמוֹ שְׁלֹמְעֵלָה.

אֲזִי הוּא מְשִׁיב אֲלֵיָּה, וּמִתְחִיל מֵהִדְבָּר הַזֶּה, שֶׁהוּא הָאֲחֵרוֹן מִן הַשִּׁבְחָה הַזֶּה, וְאוֹמֵר, אִם לֹא תִדְעֵי לָךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים. אִם אֵת לֹא יוֹדַעַת פְּעָמִים אִיכָּה אִיכָּה לְמָה הֵם? - צְאִי לָךְ, צְאִי וּרְאִי בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, עַל מָה יִהְיֶה חֶרְבֵּן בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנִי. תִּדַּע עַל מָה - עַל מְשַׁכְּנוֹת הָרָעִים, שֶׁהָרִי עֲתִידִים לְבַטֵּל תּוֹרָה בְּבֵית רֵאשׁוֹן וּבְבֵית שְׁנִי. הַגִּידָה לִי שְׂאֵהְבָה נִפְשִׁי - אֵת אֶהוּבַת נִפְשִׁי, הַגִּידָה לִי בְּסוֹד הַחֲכָמָה אִיכָּה תִרְעָה, אִם אֲזִי אֵת תִּרְעֵי כְּנַגְדִי, לְהִיּוֹת אֲנִי אֵלֶיךָ בְּשִׂמְחָה, וְלְהִיּוֹת עִמָּךְ. שֶׁהָרִי בּוֹזֵמן שְׂאֵהְיָה עִמָּךְ - שְׁלֹמֹה אָהִיָּה, בְּשָׁלוֹם אָהִיָּה, כְּמוֹ מִחַ הָאֲגוּז, שֶׁהִיא מִתְעַטָּפֶת עַל כָּל אוֹתָם הַהִיכָלוֹת שֶׁבְּתוֹכָהּ, שֶׁפְּתוּב (דברים ד) וְיִדְעַת הַיּוֹם וְהַשְּׁבוּת אֶל לְבַבְךָ כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד.

אֲשִׁרְיָהֶם כָּל אֵלוֹ שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה, לְדַעַת אֵת חֲכַמַת רְבוּנָם, וְהֵם יוֹדְעִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּסוֹדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים. מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁאֲדָם יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, בְּזֶה מִסְתַּלְקִים מִמֶּנּוּ כָּל דִּינֵי הָעוֹלָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׁפוֹתָחִים לוֹ שֶׁלְּשָׁה עֶשֶׂר שְׁעָרִים שֶׁל סוֹדוֹת אֶפְרָסִמוֹן זך, שֶׁהַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה תְלוּיָה בָהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹקֵק אוֹתוֹ בְּאוֹתוֹ לְבוֹשׁ מַלְכוּת, שֶׁכָּל הַדְּיוֹקְנָאוֹת חֲקוּקִים שָׁם. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּעֵשֶׂע עִמוּ בְּגַן עֵדֶן, וְיִוֹרֵשׁ שְׁנֵי עוֹלָמוֹת - הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא.

הַחֲכָמָה שֶׁצָּרִיף לוֹ לְאָדָם, אֶחָד - לְדַעַת לְהִסְתַּכֵּל בְּסוֹד רְבוּנוֹ. וְאֶחָד - לְדַעַת וְלְהַכִּיר אֵת גּוֹפּוֹ, וְלְהִנָּדַע מִי הוּא, וְאֵיךְ נִבְרָא, וּמֵאִיפָּה בָּא, וְלֵאִיפָּה הוֹלֵךְ. וְהַתְּקוּן שֶׁל הַגּוֹף אֵיךְ מִתְּתַקֵּן, וְאֵיךְ הוּא עֲתִיד לְהַכְנִס לְדִין לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ שֶׁל הַכֹּל.

וְאַחַד - לְדַעַת וּלְהַסְתַּכֵּל בְּסוּדוֹת נִשְׁמָתוֹ, מֵהַיָּא הַנֶּפֶשׁ הַזֹּו שְׁבוּ, וּמֵאִיפֵה בָּאָה, וְעַל מָה בָּא בַּגּוֹף הַזֶּה שֶׁל טֶפֶה סְרוּחָה, שֶׁהַיּוֹם כָּאֵן וּמִחַר בְּקֶבֶר. וְאַחַד - לְהַסְתַּכֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְלְדַעַת אֶת הָעוֹלָם שֶׁהוּא בּוֹ, וְעַל מָה יִתְתַּקֵּן. וְאַחַר כֵּן בְּסוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם שְׁלִמְעֵלָה, לְהַנְדֵעַ לְרַבּוֹנוֹ. וְכֹל זֶה יִתְבוּנֵן אָדָם מִתּוֹךְ סוּדוֹת הַתּוֹרָה.

בֵּא וּרְאָה, כֹּל מִי שֶׁהוֹלֵךְ לְעוֹלָם הַהוּא בְּלִי יְדִיעָה, אֶפְלוּ יֵשׁ בּוֹ מַעֲשִׂים טוֹבִים רַבִּים, מוֹצִיאִים אוֹתוֹ מִכָּל הַשְּׁעָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא.

צֵא וּרְאָה מֵהַ כְּתוּב כָּאֵן, הַגִּידָה לִי, אֲמַר לִי סוּדוֹת הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה, אֵיךְ אִתָּה רוּעָה וּמִנְהִיג אֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, לְמַד אוֹתִי סוּדוֹת הַחֲכָמָה שֶׁלֹּא יְדַעְתִּי וְלֹא לְמַדְתִּי עַד כָּאֵן, כְּדִי שְׁלֹא אֶהְיֶה בְּבוֹשָׁה בְּתוֹךְ אוֹתֵן הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁאֲנִי נִכְנָס בֵּינֵיהֶם, שֶׁהָרִי עַד כָּאֵן לֹא הִסְתַּכַּלְתִּי בָהֶם.

בֵּא וּרְאָה מֵהַ כְּתוּב, (שִׁיר א) אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הַיָּפֵה בְּנָשִׁים. אִם אִתָּה בָּא בְּלֹא יְדִיעָה וְלֹא הִסְתַּכַּלְתְּ בַּחֲכָמָה, טָרָם תִּכְנָס לְכָאֵן, וְלֹא הַכְרַתְּ אֶת סוּדוֹת הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן - צְאִי לָךְ, אֵינֶיךָ כְּדֹאִי לְהַכְנִס לְכָאֵן בְּלִי יְדִיעָה, צְאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאֵן, וְתִהְיֶה יוֹדַע תּוֹךְ אוֹתָם עַקְבֵי הַצֹּאֵן, אִלּוּ הֵם שְׁבָנֵי אָדָם דְּשִׁים אוֹתָם בְּעַקֵּב, וְיוֹדַעִים סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים שֶׁל רַבּוֹנָם, וּבָהֶם תִּדַע לְהַסְתַּכֵּל וְלְדַעַת.

וּרְעִי אֶת גְּדִיתֶיךָ - אִלּוּ הֵם תֵּינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן, הַתֵּינּוּקוֹת שֶׁהֵם בְּבֵית הַמְּדַרְשׁ וְלוֹמְדִים תּוֹרָה. עַל מְשַׁכְּנוֹת הַרְעִים - עַל אוֹתָם בְּתֵי כְּנִסְיוֹת וּבְתֵי מְדַרְשׁוֹת, שֶׁשָּׁם לוֹמְדִים אֶת הַחֲכָמָה הָעֲלִיּוֹנָה. אַף עַל גַּב שֶׁאֵינָם יוֹדַעִים, אִתָּה תִּדַע מִתּוֹךְ דְּבָרֵי הַחֲכָמָה הַלְלוּ שְׁאוֹמְרִים.

כְּתוּב וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים וְכוּ'. וַיִּכְרָא אֱלֹהִים, בְּהַתְחַלָּה שְׁנֵי אוֹרוֹת הָיוּ שְׁקוּלִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים. וּבְאֵרָנוּ, שְׁאוֹתָם שְׁנֵי הָאוֹרוֹת הָיוּ בְּסוּד אֶחָד, דְּבוֹקִים יַחַד, וְהָיוּ בְּהַשְׁוָאָה אַחַת, שֶׁשְׁנֵיהֶם יִקְרָאוּ גְדוֹלִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרָנוּ.

לֹא שֶׁהִיְתָה הַלְּבָנָה כְּרֵא שׁוֹנָה גְדוּלָה וְעֲלִיּוֹנָה, אֶלָּא שֶׁכָּכֵל זְמַן שֶׁהַלְּבָנָה עוֹמְדָת עִם הַשֶּׁמֶשׁ בְּסוּד אֶחָד, בְּשִׁבְלֵוּ, הִיא נִקְרָאת עִמוֹ גְדוֹלִים. זֶנֶב הָאֲרִיָּה הוּא אֲרִיָּה, וְנִקְרָא אֲרִיָּה.

אָמַר הַלְבֵנָה לְפָנַי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֶפְשָׁר שְׂמֶלֶךְ אֶחָד יִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׁנַי כְּתָרִים יַחַד? אֲלֵא זֶה לְבַדּוֹ וְזֶה לְבַדּוֹ.

אָמַר לָהּ: רְאִיתִי אוֹתְךָ שֶׁרְצוֹנְךָ לִהְיוֹת רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים. לְכִי וְהִקְטִינִי אֶת עֲצָמְךָ. שֶׁהָרִי אֵף עַל גַּב שְׂאֵת תְּהִי רֹאשׁ לָהֶם, הַקְטֵנָה תְּהִי לָךְ מִכְמוֹ שֶׁהֵיית.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרָה הַלְבֵנָה, הַגִּידָה לִי שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי אֵיכָה תִרְעָה. אֵיךְ זֶה אֶפְשָׁר לָךְ לְהִנְהִיג הָעוֹלָם בְּשָׁנַי כְּתָרִים יַחַד. אֵיכָה תִרְבִּיץ בְּצִהָרִים, שֶׁהָרִי לְלִבְנָה לֹא כְדָאֵי לְהָאִיר, וְאֵי אֶפְשָׁר לָךְ לְהִנְהִיג בְּשָׁנַי כְּתָרִים יַחַד, בְּשִׁמְשׁ וּבִלְבְּנָה, שֶׁהָרִי הַלְבֵנָה אֵיזָה אֹרֹךְ יֵשׁ לָהּ בְּצִהָרִים? מִשׁוּם כֶּךָ אֵי אֶפְשָׁר לָךְ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׁנַי כְּתָרִים יַחַד.

שִׁלְמָה אָהִיָּה כְּעֵטִיָּה, אֵיךְ זֶה שְׂאֵנִי אָהִיָּה מְעַטְפֶת בְּצִהָרִים, כְּשֶׁאוֹר וְחִזֵּק הַשֶּׁמֶשׁ הוֹלֵךְ וּמִתְחַזֵּק. הָרִינִי מְעַטְפֶת בְּבוֹשָׁה לְפָנָיו, וְלֹא אוֹכַל לְשִׁמְשׁ לְפָנָי, וְאֵיךְ אֶתָּה תוֹכַל לְהִנְהִיג וּלְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּשָׁנַי כְּתָרִים יַחַד?

אָמַר לָהּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: הָרִי יִדְעָתִי כֶּךָ, לְכִי וְהִקְטִינִי עֲצָמְךָ. (sw) אִם לֹא תִדְעִי לָךְ הִיפָּה בְּנָשִׁים, שֶׁאָמַרְתְּ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לִי לְהִנְהִיג אֶת הָעוֹלָם עִם שְׁנַי כְּתָרִים יַחַד, לְכִי וְהִקְטִינִי אֶת עֲצָמְךָ, וְתְהִי רֹאשׁ לְשׁוּעָלִים.

צָאִי לָךְ בְּעַקְבֵי הַצֹּאן, צָאִי וְתְהִי רֹאשׁ לְאוֹתָם הָאוֹכְלוֹסִים וְהַצִּבְאוֹת שְׁלֵמָטָה, וְרַעֲי אוֹתָם וְהִנְהִיגִי אוֹתָם, וְהִי מֶלֶךְ שֶׁל כָּל הַתַּחְתּוֹנִים, וְהִנְהִיגִי אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרֹאוֹי לוֹ, וְהִי שׁוֹלֶטֶת בְּלִילָה. וְדָאֵי צָאִי וְהִקְטִינִי עֲצָמְךָ, וְכֶךָ רֹאוֹי לָךְ.

אָמַר לוֹ אֵלֶיהוּ: רַבִּי, אֲשֶׁרִי חֲלַקְךָ, שְׁנִסְתְּרוֹת רַבּוֹנְךָ מְאִירִים לְפָנָי כְּאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וּמִשׁוּם כֶּךָ, כָּל אוֹתָם דְּבָרֵי פִיָּה, כָּלֵם חֲקוּקִים לְמַעַלָּה, וְשִׁמַּח אֲנִי שְׂאֵנִי שׁוֹמֵעַ אוֹתָם מִפִּיָּה. אֲשֶׁרִיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְאֲשֶׁרִיךָ בְּעוֹלָם הַבָּא. הַדְּבָר הַזֶּה הִיָּה תְלוּי לְפָנַי הַמֶּלֶךְ הַקְדוּשׁ, שֶׁלֹּא הַתְגַּלָּה לְכָל הַצִּבְאוֹת שְׁלֵמָעֵלָה. מִי הוּא שְׂגָלָה לוֹ בְּפִסּוּק הַזֶּה כְּעֵת? אֶתָּה הוּא! שְׂאֲשֶׁרִי חֲלַקְךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

עַל פִּי אֵלֶיהוּ נִגְזַר, (sw) הַגִּידָה לִי שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי. כִּיּוֹן שֶׁהִיא עוֹלָה לְמַעַלָּה, וְנִשְׁמָטֶת מִתּוֹךְ צִבְאוֹתֶיהָ וְכָל אוֹתָם אוֹכְלוֹסִיָּה, בְּסוּד שֶׁל הָאוֹת י', הִיא אוֹמַרְת: הַגִּידָה לִי שְׂאֵהָבָה נִפְשִׁי. אֶתָּה שֶׁהִיא אֶהוּבָת

נפשי, איכה תרעה, הואיל ואני נקדה אחת בלי התפשטות כלל, שהרי אני כלולה בעצמי, ואיני יכולה ללקט ולתת.

וזה היא אומרת לאהובה, משום שהיא יושבת מקבצת בעצמה, בנקדה אחת, והיא רוצה להכניס אותו לתוכה, כמו שנאמר ובא אליה מלך גדול, אף על גב שהיא אות קטנה מכל האותיות.

ועל זה, מיום שנחרב בית המקדש, נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכנס אליה למעלה, עד שיכנסו ישראל למטה, שכתוב (הושע יא) בקרבך קדוש ולא אבוא בעיר. כתוב כאן בעיר, וכתוב שם (קהלת ט) עיר קטנה, שהרי האות י' היא הקטנה מכלן.

שלמה אהיה כעטיה, כלולה בתוכי, שאין לי התפשטות מכל הצדדים כלל, משום שהוא נסתר מכל הצדדים יותר מכל שאר האותיות.

אם לא תדעי לך וגו', צאי לך, פשטי עצמך בכל הצדדים, ולקטי עדונים וכסופים באותה ההתפשטות. ומהי אותה ההתפשטות? שנעשית כסכה אחת של אותם שומרי עדרי הצאן. וזוהי האות ה'. וזה הוא צאי לך. לא כתוב צאי, אלא צאי לך, כמו שנאמר (ישעיה נד) הרחיבי מקום אהלך ויריעות משכנותיך וכו'. שהרי בראשונה לא היית אלא נקדה אחת שחורה, שאין בה מקום אחר, אלא היא נסתרת בתוכה. כעת שעולה והיא מתחברת עם בעלה, הוא אומר לה צאי לך, הרחיבי מקום אהלך, פשטי את עצמך, ואז ורעי את גדיתיך, תוכלי ללקט עדונים וכסופים.

שהרי בשעה שהיא נקדה אחת ועולה למעלה, ואותו המלך העליון יורד אליה להכניס בה, מכה באותה נקדה, ומתפשט בכל הצדדים, ונעשית אותה הנקדה האות ה', ונשלמת בכל הצדדים ולוקטת עדונים וכסופים. אז אומר לה, ורעי את גדיתיך, לכי ותפרנסי את כל אוכלוסיך, קטנים וגדולים.

היפה בנשים, נקדה אחת בתוך האותיות, אין יפי לכל האותיות פרט לאות י'. בנקדה הזו מתקנות כל האותיות, והיא היפה של כלן, ואין אות שהולכת בלי הנקדה הזו. היא בכלן וכלן בה. והיא יפה והיפי של הכל, שהרי ממקום נסתר עליון היא באה, ראש לכל הדרגות העליונות, ובה הוא הראש לכל הדרגות התחתונות שלמטה. משום כך היפה בנשים, היפי של הכל.

ועוד היפה בנשים, כתוב בנשים, באותן האותיות שהן נקבות. ומה הוא? האות ה'. שהרי אז היא ההתפשטות והיפי של הכל, לרעות ולחלק חלקים לכל האוכלוסים העליונים שלה. ועל זה, צאי לך מן הסתר הזה, שאת כלולה ונסתרת בתוכך. לך, לעצמך ולתועלתך. והכל הוא בסוד האותיות.

כתוב (תהלים מח) אלהים בארמנותיה נודע למשגב. שהרי בשעה שאותו מלך הגדול בא אליה, ומושיך אותה למעלה להכניס בה, ומכה בה באותה הנקדה. כיון שמכה באותה נקדה, מתפשטת ונפתחת לכל הצדדים, ונעשית האות ה', פתח של ההיכלות לכל צד, להכניס אותו מלך גדול, ואז אלהים בארמנותיה, באותם פתיחת ההיכלות, באות ה' הוא נודע.

אותו אלהים חיים נוטל אותו השם לזון ולחלק חלקים לכל, ואז נודע למשגב, להיות משגב לתחתונים, ולהריק ברכות לכל, כמו שלמעלה.

בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, עלו כל דברי העולם, וכל הדרגות העליונות והתחתונות כלן במחשבה. למה נקראת מחשבה? אלא זוהי נקדה אחת נסתרת, שעומדת במחשבה. שהרי נקדה אחת לא ידוע לאיזה מקום מתפשטת, ומה יהיה ממנה, ולאיזה מקום יסטה הדרך. והנקדה הזו היא הראש של כל הרצונות וכל מחשבות העולם.

והיה הכל נסתר בתוכה, ולא נודע, עד שהתפשטה המחשבה הזו, ונעשתה התפשטות אחת, לצד זה ולצד זה. כיון שהנקדה הזו התפשטה בהתפשטות הזו, התגלה יותר כל מה שהיה נסתר.

לא שהתגלה לדעת, אלא התגלה אותו הסתר לאיזה מקום סוטה הדרך. ויוצא מסוד המחשבה, שהרי אין עומד במחשבה, ולא עולה בשם הזה, אלא עומד בשם להתגלות. ונעשה קול אחד בלחש, ומה הוא? זו האות ה', שהיא כלי להוציא את כל אותם הדברים הנסתרים שהיו בתוך המחשבה.

כאן הוא בהפוך מהגון שלמטה. למטה, מי שמכה באותה נקדה שלמטה, כשהיא נסתרת, ובא אליה אותו מלך גדול, שהוא בסוד האות ו' שיוצאת מאותה ה' העליונה. אותה ה' שיוצאת

מתוכה, מכה בנקדה הזו, ומוציאה מתוכה כל מה שלקטה מלמעלה, ומתפשטת ונפתחת לכל הצדדים, ונעשית האות ה'.

לְמַעַן־הָ, מי שמכה באות ה' העליונה, היא נקדה אחת נסתרת עליונה, כיון שמכה בה, מוציאה החוצה, ומתגלים כל אותם הדברים הנסתרים שהיו שם, ויוצאים החוצה. הרי נודעה אותה המחשבה שהיתה נסתרת ולא ידועה.

כְּמוֹ כֵּן, כשמכה ו' בנקדה הזו למטה, אז מוציאה בתוכה (משפיעים לתוכה) כל אותם הצבאות והמחנות והאוכלוסים והמאורות והנחלים העמקים שלמעלה.

וְאֵז אֹמְרִים לָהּ, (שיר א) ורעי את גדיתך על משכנות הרעים. טלי אורות ומזונות, וחלקי לכל אותם הצבאות ותני להם. על משכנות הרעים - אותם הרועים שהם מנהיגי העולם, לתת להם שלטון ותקף, כל אחד ואחד כראוי לו. וכל זה בהתפשטות של הנקדה ההיא שהיתה נסתרת מקדם לכן.

בטול הדינים הוא על ידי למוד פנימיות התורה

הבעל שם טוב נשמתו בגני מרומים פרש הש"ס דגטין (א) שלח ליה מר עוקבא לרבי אלעזר, בני אדם העומדים עלי ובידי למסרם למלכות כו', שרטט וכתב לי דום להשם והתחולל לו (תהלים ל"ז), השכם והערב עליהם לבית המדרש והוא יפילם לפניך חללים חללים והם כלים מאליהם.

ופרש הוא זכרונו לברכה לחיי העולם הבא, שרבי אלעזר נתן לו עצה גדולה זו, שעל ידי שישכים ויעריב עליהם לבית המדרש יתמתקו הדינים ההם המלבשין באותו בני אדם שקמו עליו להצר לו, כי מה שיש לאדם צרים למטה, הוא על ידי הדינים שיש עליו למעלה, מהתערבות והתגברות סיני הדינים והגבורות, ומתלבשין בבני אדם למטה שהם ראויים לכך שיגלגלו חוב על ידם.

והעצה היא, לבל יתגרה בהם, אלא להשכים ולהעריב עליהם לבית המדרש בפנימיות התורה שהוא סוד הדעת, על ידי שילמד ויתפלל בדחילו ורחימו, כמבאר למעלה שזה בחינת דעת ממש, ועל ידי הדעת והדבורים נתעלה למעלה להתאחד בעולם המחשבה, מקום שאין שם דינים ואין שטן ואין פגע רע חס ושלום, רק הטוב הגמור. (מאור עינים פרשת ויצא)

שְׂמַח רַבִּי שְׂמַעוֹן, וְאָמַר, בְּרַאשׁוֹנָה כְּשִׁטְרָם נֶאֱמְרוּ וְלֹא נִתְגַּלוּ
הַדְּבָרִים הַלְלוּ שֶׁל שִׁיר הַשִּׁירִים, בְּכִיתִי וְהִתְעַצְבֹּתִי. וְכַעַת
שֶׁהַדְּבָרִים הַלְלוּ הַתְּגָלוֹ, שְׂמַחְתִּי, וְאִמְרַתִּי שֶׁאֲשֵׁרִי חִלְקִי שֶׁהִיִּיתִי בְּזָה.
וְעוֹד, שְׂדָבָרִים עֲלִיוֹנִים שְׁלַמְעֵלָה הַתְּגָלוֹ כָּאֵן עַל יְדֵי מַר.

לְסַפְתִּי בְּרַכְבֵּי פְרָעָה דְמִיתִיךָ רַעֲיָתִי. רַבִּי שְׂמַעוֹן פֶּתַח וְאָמַר, וַיִּקַּח
שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר וְכוּ', בֵּא וְתִרְאֶה, חֲכַמַת מְצָרִים, שְׁכַל
מֵה שֶׁעָשׂוּ - לְסוֹד הַחֲכָמָה שְׁלַמְעֵלָה הֵם עָשׂוּ. וּפְרָעָה הָיָה יוֹתֵר חָכָם,
שֶׁהָרִי אֵינן מַעֲמִידִים מְלֶךְ בְּמְצָרִים, אִם לֹא יִהְיֶה הַחָכָם מִכָּלֵם.

וְעַל זֶה כְּתוּב וַיִּקַּח, הוּא נָטַל הַכֹּל בְּחֲכָמָה, נָטַל עֲצָה שֶׁל חֲכָמָה
אֵלָיו. אָמַר, הָעַם הַזֶּה הֵם שֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי. נִכְנַס לְחִדְרוֹ, וְהִפְךָ
בְּכָל מִינֵי כְשָׁפִים שָׁלוֹ, וְעָשָׂה פְגִימוֹת וּפְסִים, וְכִשְׁף כְּשָׁפִים, וְנָטַל
שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב נִבְחָרִים. בְּחֹר - נִבְחָרִים בְּכְשָׁפִים טְעוֹנִים בְּכָל מִינֵי
קְסָמִים וְכְשָׁפִים בְּסוֹד שְׁלַמְעֵלָה, שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה שֶׁהַתְּמַנָּה עֲלֶיהֶם.
וְהָיָה נוֹסַע טְעוֹן בְּקְסָמִים וְכְשָׁפִים, שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בְּחֹר, שֶׁהָיָה
נִבְחָרִים כְּנִגְדָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וְכֹל רֶכֶב מְצָרִים - כָּל אֶחָד וְאֶחָד
טְעוֹן בְּכְשָׁפָיו וְקְסָמָיו. לֹא הָיוּ חֲכָמִים בְּמְצָרִים שְׁלֹא טְעוֹנִים
בְּמְטַעְנִים שֶׁל קְסָמִים וְכְשָׁפִים.

וַיִּשְׁלָשׁ עַל כָּלוֹ - מֵה זֶה וְשִׁלְשָׁם? אֵלָא מִינֵי כְשָׁפִים לוֹ חֲקוּקִים
בְּשִׁלְשׁ שְׁלֹשׁ. וְשִׁמּוֹת שֶׁל טְמָאָה הָיוּ בְּאוֹתֵיזוֹת שֶׁל שְׁלֹשׁ
שְׁלֹשׁ. כָּלֵם חֲקוּקִים בְּקְשָׁרִים מְזִינִים, כְּמוֹ שְׁלַמְעֵלָה, לְהִיּוֹת לוֹ כְּלִי
זֵין קְשָׁרִים לְיִשְׂרָאֵל.

עַל הַכֹּלָה כְּתוּב, שֶׁהָרִי עֲצָה נָטַל עַל כָּלָה, וְכַדִּי לְהַשְׁמִיד אֶת
יִשְׂרָאֵל. וְכָלֵם הָיוּ מִינֵי מַחְנוֹת עַל כָּלָה, שֶׁהִיָּתָה נוֹסַעַת לְפָנֶיהֶם
שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

מִיָּד - (שְׁמוֹת י"ד) וַיִּחְזַק ה' אֶת לֵב פְּרָעָה מְלֶךְ מְצָרִים וַיִּרְדֹּף אַחֵר בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רָמָה. מִיָּד רָמָה לֹא כְּתוּב, אֵלָא
בְּיַד רָמָה. הִיא הָיָה שְׁכַתוּב בָּהּ (שם) וַיִּרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.
אוֹתָהּ הָיָה הַגְּדוֹלָה הִיא יָד רָמָה.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה חֲקַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיַד הַזֶּה כָּל הַדִּיוֹקְנָאוֹת וְכָל
הַצְּבָאוֹת וְהַחֲזָקִים שֶׁל הַמְצָרִים, כְּמוֹ שְׁאוֹתֵם הַכְּשָׁפִים

והקסמים שעשו, בשעה שהיו באים בכשוף הזה. אותה היד היה חקוק בה כנגד אותם המכשפים, ונשברה לפני אותו הדיוקן שהיה חקוק באותה היד. זהו שכתוב (שם טו) 'מינף ה' נאדרי בכח מינף ה' תרעץ אויב. ומשום זה דמיתיד, דיוקנאות וציוורים חקקתי בך, כמו הסוסים של פרעה. עד כאן.

אבל בקשר הדברים לא נקשרו. שאם כך, מה זה לגבי הפסוק שלמעלה, ובסוד של אהבה ושמחה של התשפחת הזו? מה רוצים כאן מרכבות פרעה, ומה הוא השיב לה?

אף ודאי שהכל בקשר של סוד אחד הוא, לססתי ברכבי פרעה. חזרנו לדבר הראשון. שפאשר הקדוש ברוך הוא מנה אותם על כל אותם האוכלוסים והמחנות שלמטה להיות הראש שלהם, מאותו הזמן היא משפחת תמיד, ולא שוככת, וכל אוכלוסייה משבחים תמיד, ולא שוככים לעולמים.

והתשפחת של האהבה הזו היתה הראשית, כשיצאה ממצרים, וכל האוכלוסים שלמעלה ולמטה היו לפניה, ואז התחילה אהבת התשפחת למעלה. וסוסי פרעה ומרכבותיו היו נוסעים אחרי ישראל, היא התחילה בתשפחות של אהבה אל מעלה. **והקדוש** ברוך הוא לא רצה בתשפחות באותו הזמן, כמו ששנינו (שמות יד) ולא קרב זה אל כל הלילה. והוא השתיק אותה מתוך תשפחות האהבה שהתחילה.

צא וראה, כלה שעומדת באהבה לראות בעלה, כשרואה אותו, מתעוררת אהבה אליו, ומתחילה לשבח לו. ואם הוא לא רוצה בתשפחות, משתיקה בשתיקה מהתעוררות האהבה שהתחילה. איך שוכך לבה ורצונה?

ביון שטבעו כל אותם הסוסים והמרכבות של פרעה בים, וראו ישראל כל אותם גבורות ונסים שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שבחו ישראל בארץ תשפחת בשבילה. וקבל אותם הקדוש ברוך הוא, שכתוב (שמות טו) אז ישיר משה ובני ישראל את השירה הזאת לה'. אחר כך כשחזרה הבאר, שבחו ישראל תשפחת בשבילה, שכתוב אז ישיר ישראל את השירה הזאת. בא יהושע ושבח תשפחת בשבילה. באו דבורה וברק ושבחו תשפחת בשבילה.

כִּיּוֹן שְׁבִנָּה שְׁלֵמָה אֶת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת הָיוּ בְּמִשְׁקַל אֶחָד, אִזּוּ הָיָא עוֹרְרָה אֲהֶבָה וְתִשְׁבַּחַת עֲלֵיוֹנָה, וְאָמְרָה דְּבָרִים עֲלֵיוֹנִים אֵלוֹ שֶׁל תִּשְׁבַּחַת וְאֲהֶבָה אֵלָיו.

אִזּוּ הוּא, מִתּוֹךְ אֲהֶבָה וְתִשְׁוֹקַת הַכֶּלֶה, רָצָה לְהִזְכִּיר לָהּ אוֹתָהּ שְׁתִּיקָה שֶׁעָשָׂה לָהּ לִשְׁתַּק, וְלֹא רָצָה בְּתִשְׁבַּחַת. פָּתַח וְאָמַר, (שיר א) לְסִסְתִּי בְּרַכְבִּי פָרְעָה. כְּשִׁאוֹתָם הַסּוֹסִים וְהַמְּרַכְבוֹת שֶׁל פָּרְעָה הָיוּ בָּאִים וְרוֹדְפִים אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל - דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי, הַשְׁתַּקְתִּי אוֹתְךָ בְּהַשְׁתַּקָּה. דְּמִיתִיךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיִּדַם אֶהְרֵן. שָׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם.

וְעַם כָּל זֶה כִּף צָרִיךְ, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן עַד עַתָּה, הַבְּנִים וְהָאוֹכְלוֹסִים שֶׁבְּאַרְץ וְכָל הַתְּקוּנִים שֶׁלָּךְ לֹא הָיוּ שְׁלֵמִים כְּרְאוּי, וְאֵת לֹא הָיִית מִתְעַטְרֶת בָּהֶם כְּרְאוּי בְּתְקוּנִיךָ.

אֲבָל עֲכָשׁוּ נְאוּוֹ לְחִיַּיךְ בַּתּוֹרִים, כְּמָה נְאִים כָּל הַתְּקוּנִים שֶׁלָּךְ, וְכְמָה יָפִים הֵם בַּתּוֹרִים, שֶׁכָּבֵר קִבְלוֹ תוֹרָה, תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פִּה, וְהַתְעַטְרָה בָּהֶם מַה שֶׁלֹּא הָיִית מְקֻדָּם לָכֵן.

וּמִשׁוּם כִּף דְּמִיתִיךְ רַעֲיָתִי, וְלֹא רַצִּיתִי בְּתִשְׁבַּחוֹתֶיךָ וְהַתְעוֹרְרוֹת אֲהֶבְתִּיךְ, מִשׁוּם שֶׁאֵת עֲרוֹם וְעֲרִיָּה, וְלֹא הָיִית מְתַקְנֶת בְּתְקוּנִים. וְכַעַת כְּמָה נְאִים הַתְּקוּנִים שֶׁלָּךְ, וּרְצוֹנִי בָּךְ, וּבְדְבָרֵי תִשְׁבַּחְתֶּךָ. צוּאֲרֶךְ - הָרִי יֵשׁ לָךְ בֵּית מִקְדָּשׁ בְּאַרְץ, בְּגוֹן שֶׁל כָּל הַצִּיּוּרִים הָעֲלִיוֹנִים, וְכְמָה צְדִיקִים וְחֹסִידִים נִכְנָסִים לְתוֹכוֹ.

וְעֲבָשׁוּ שֶׁאֵת מִתְעַטְרֶת בְּתְקוּנֶיךָ וּבְשִׁלְמוֹת שֶׁלָּהֶם, הָרִי כָּל הַמְּקוֹרוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְכָל הַדְּרָגוֹת וְהָאִיבָרִים הָרִי הֵם אֵלֶיךָ, לְקַבְּלֶךָ, וּלְתַקֵּן אוֹתְךָ בְּתְקוּנִים עֲלִיוֹנִים.

וְעַל זֶה (שיר א) תּוֹרֵי זֶהָב נִעְשָׂה לָּךְ. נִעְשָׂה וְדָאֵי. לֹא כְּתוֹב אֶעֱשֶׂה, אֶלֶּא נִעְשָׂה, מִרְאֵשׁ הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיוֹנָה עַד הַיְסוּד הַתַּחְתּוֹן נִתְקַן אוֹתְךָ, וְנִעְשָׂה לָּךְ מִן הַצַּד שֶׁל זֶהָב, שֶׁשֵּׁם הַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל אֲהֶבָה. עַם נְקֻדוֹת הַכֶּסֶף - מִצַּד הַיָּמִין.

לְהִרְאוֹת, שֶׁהָרִי הַהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁל מַעְלָה אֵין מִתְעוֹרְרֶת וְאֵין מִתְתַּקְנֶת אֵלֶיהָ, אֶלֶּא כְּשֶׁהוּא מִתְתַּקֵּן בְּרִאשׁוֹנָה בְּתְקוּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְתַּקְּנוּ בָּהּ תְּקוּנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה כְּרְאוּי, אִזּוּ הַתְּקוּנִים שֶׁלְמַעְלָה מִתְתַּקְּנִים בָּהּ, וְנוֹתְנִים לָהּ תּוֹרֵי זֶהָב עִם נְקֻדוֹת הַכֶּסֶף. תּוֹרֵי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (אסתר ב) תּוֹר אֶסְתֵּר בַּת אֲבִיחַיִל.

וַיַּעַל זֶה, כְּשֶׁרוֹדְפִים הַסּוֹסִים שֶׁל רֶכְבִּי פָרְעָה – דְּמִיתִיךָ, שְׁלֹא תִשָּׁבַח
וְלֹא תִעָרַר אֶהְבֶּה אֵלַי, מִשּׁוֹם הַתְּקוּנִים שֶׁלְּךָ שְׁלֵמֻטָּה אֵינָם.
וְכַעַת נֶאֱדָה הוּא, שֶׁהָרִי נֶאֱדָו לְחִינֶיךָ בְּתוֹרִים וְגו', וְדַאי תוֹרֵי זֶהב נַעֲשֶׂה
לְךָ וְגו', וַיִּנְתְּקֵן אוֹתְךָ כְּרֵאוֹי, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד כְּפִי דְרָכּוֹ, וְהִדְבְּרִים
הִלְלוּ נִקְשָׁרִים.

לְסִסְתִּי בְּרֶכְבִּי פָרְעָה וְגו' (שיר א). כְּתוּב (שמות יג) וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם
יוֹמָם בְּעַמּוּד עָנָן וְגו'. בְּשַׁעַה שֶׁהוֹצִיא אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, לֹא הָיוּ רוֹצִים לְלַכֵּת בְּמִדְבַר בְּדֶרֶךְ יִבְשָׁה,
שֶׁהָיוּ רְגִילִים בְּמִצְרַיִם שֶׁהִיָּתָה כְּמוֹ גֵן עֵדֶן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר כַּגֵּן ה' כְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם. שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים בְּמִקּוֹם יִבֵּשׁ בְּדֶרֶךְ, בְּחֶרֶב בְּלִי יָשׁוּב.

מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? שֶׁלַח לִפְנֵיהֶם שְׂכִינָה, שֶׁהִיָּתָה הוֹלְכַת
בְּכָל הַגּוֹנִים שֶׁל זֶהר, בְּכָל הַגּוֹנִים שֶׁל תְּשׁוּקָה, וְהָיוּ רָצִים אַחֲרֶיהָ
לְרֵאוֹת בְּתִשׁוּקָה. וּמִשּׁוֹם כֵּךְ הָיוּ רָצִים אַחֲרֶיהָ, וְהוֹלְכִים, וְלֹא הָיוּ
מִתְעַכְּבִים. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה לָהֶם כֵּךְ, כֵּךְ שְׁלֹא יִתְעַכֵּב קְדוֹשׁ
הַשֵּׁם עַל הַיָּם, שֶׁהוּא (כְּדִי שְׁלֹא יִתְעַכֵּב כְּבוֹד שְׁמוֹ בְּעוֹלָם הוּא) הָיָה רוֹצֶה
לְהִתְכַבֵּד בְּתוֹךְ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ.

כְּמוֹ שֶׁאֵלֶּה הִלְכוּ בְּחַפְזוֹן, אִף כֵּךְ עָשָׂה פָרְעָה בְּמִרְכָּבוֹת וְהַסּוֹסִים
שָׁלוּ, כְּדִי לְרַדֵּף בְּחַפְזוֹן, שְׁלֹא יִתְעַכְּבוּ מִרְכָּבוֹתָיו בְּדֶרֶךְ. מָה
עָשָׂה? נָטַל סוֹסוֹת נִקְבוֹת וְסוֹסִים זְכָרִים, וְשֵׁם הַנְּקִבוֹת לִפְנֵיהֶם
וְהַזְּכָרִים מֵאַחֵר. הַזְּכָרִים הָיוּ רָצִים אַחֲרֵי הַנְּקִבוֹת, וְהַנְּקִבוֹת הָיוּ רָצוֹת
מִלִּפְנֵי הַזְּכָרִים, וְאֵלוֹ וְאֵלוֹ הָיוּ רָצִים בְּחַפְזָה, וְזֶה פָרְעָה עָשָׂה
בְּחִכְמָה, לְרַדֵּף בְּחַפְזוֹן אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל.

כִּיּוֹן שֶׁהִשִּׁיג אוֹתָם, וְרָצָה לְעַרְךָ קָרֵב עִם יִשְׂרָאֵל, נָטַל הַנְּקִבוֹת וְחָגַר
אוֹתָן לְאַחֵר, וְהַזְּכָרִים לִפְנֵיהֶם, כְּדִי לְזַרְזֹל אֶת מִרְכָּבוֹתָיו. כֵּךְ
בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב וְה' הִלֵּךְ לִפְנֵיהֶם יוֹמָם, וְאַחֵר כֵּךְ כְּתוּב (שם יד) וַיִּסַּע
מִלֵּאף הָאֱלֹהִים הֵהִלֵּךְ לִפְנֵי מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל וַיִּלֵּךְ מֵאַחֲרֵיהֶם. וַיִּסַּע, כְּדִי
שִׁיזְדַּרְזוּ יִשְׂרָאֵל וַיְהִיו שְׂמוֹרִים, וְכָל אוֹתָם חֲצִים וּבִלִּיסְטֵרֵאוֹת
וְאַבְנִים וּמִקְלוֹת שֶׁהָיוּ זוֹרְקִים עַל יִשְׂרָאֵל, לֹא הִגִּיעוּ אֲלֵיהֶם. וְהִינוּ
מֵה שֶׁכְּתוּב הִתִּיצְבוּ וַרְאוּ, וּמִשּׁוֹם כֵּךְ דְּמִיתִיךָ, בְּאוֹתוֹ גּוֹן מִמֶּשׁ.

כִּיּוֹן שֶׁאוֹתָם הָאוֹכְלוֹסִים עָבְרוּ, וַרְאוּ כָּל אוֹתָם נְסִים וּגְבוּרוֹת שֶׁעָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַיָּם, אָזִי נֶאֱדָו לְחִינֶיךָ בְּתוֹרִים, הִתְתַּקְּנוּ
יִשְׂרָאֵל בְּסוֹד הָאֱמוּנָה, שֶׁכְּתוּב (שם) וַיֵּאֱמִינוּ בִּה' וּבְמִשָּׁה עַבְדּוֹ. וְקָבְלוּ

ישראל תורה על הר סיני, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ואז הכל התתקנו, מעלה ומטה כראוי.

נאו לחייה בתורים (שיר א). בא וראה, כל הגונים שבפנים, וכל המחשבות והרצונות של העולם שהם בתוך הלב, כלם נראים בפנים. ובפנים נודע מיהו האדם, אם מעשיו לטוב ואם מעשיו לרע, כמו שנאמר הכרת פניהם ענתה בם. ועכשו שהתקונים של הכל כלם כראוי, בתקונים כשרים, בתקונים של מעשים טובים, מיד נאו לחייה, בלא בושח כלל.

וכף זה היה בזמן שנבנה בית המקדש, וכל העולמות בשמחה, מעלה ומטה, ואז התתקנו הפנים כראוי, התחברו פנים בפנים כראוי.

לחייה, ולא כתוב פניה, משום שהכל אחד, אבל לחיים, הם מתקנים צפצוף ודבור להסתכל בהם. ומשום כך השירה הזו התתקנה עכשו יותר משאר הזמנים של העולם.

כתוב (בראשית טו) והנה דבר ה' אליו לאמר לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך הוא יירשך. וכי אברהם שהיה הולך בשלמות אצל המלך הקדוש, איך לא האמין במאמר הקדוש ברוך הוא בכמה פעמים שאמר לו שיהיו לו בנים, שכתוב (שם ה) ויוצא אתו החוצה, (שם יב) לזרעך אתן את הארץ הזאת, ואחר כך הוא אומר והנה בן ביתי יורש אתי?

הבט לראש הפסוק, מה כתוב? (שם) ואנכי הולך ערירי. וכתוב (שם) הן לי לא נתתה זרע והנה בן ביתי יורש אתי. אלא בראשונה אברהם היה מאמין בקדוש ברוך הוא, והיה מסתכל בכוכבים ובמזלות הללו, והיה רואה שלא יהיה לו בן, משום שעד עתה לא היה דבק בדבקות של רבונו.

בין שכתוב ויוצא אתו החוצה, הוציא אותו מן אותה הדרך, וקרבו אליו לעבודתו, לדעת דרכים אחרות של חכמה, והוציאו מאותם הנחושים של המזלות, ואמר לו: אברם אינו מוליד, אברהם מוליד. וזה ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם כי אב המון גוים נתתיה.

מה הטעם? משום שאין בכל האותיות אות שמתקנת להוליד, פרט לאות ה'. האות הזו היא מתקנת לעשות פרות ותולדות יותר מכל שאר האותיות, ומשום כך היא פתוחה מכל הצדדים.

ואם תאמר, האות הזו לא צריף לו לאברהם להתוסף לו, שהרי אינה שלו היא, ה' היא נקבה בכל מקום, ותהיה נוחה לשרה להיות האות הזו רשומה בתוכה.

אף שתי ההי"ן הן, אחת עליונה ואחת תחתונה. האחת - עולם הזכר, והאחת עולם התחתון - עולם של הנקבה. כיון שנוספה ה' באברהם, האור הראשון שהיה זהו מתעטפת בו, יצא ועשה פרות. ונרשם אברהם באותה הדרגה העליונה שלו, בכח של הה' העליונה הזו, שהרי אין כח ותקף לאותו האור הראשון, פרט לה'. ומשום כך נוטל אותו האור הראשון האות ה' עמו, ומתישב בדרגתו, שהרי עולה להיות עושה תולדות.

שתי אותיות רשומות כאן, שהם עליה לעולם העליון, והם ה"ם. האות ה' היא מן העולם העליון. מה ביניהם בין האות ה' ובין האות ה', שהרי שתיהן מן העולם העליון?

אף כשנסתר הכל בתוך המחשבה העליונה, והנקדה ההיא לא התפשטה, והסתיר לפנים. כל אותם השבילים העליונים והאותיות הנסתרות, הסתיר הכל באות ה'. והיו כל אותם שבילים ואותיות העליונות נסתרות כלולות באות הזו. כיון שעלה ברצון להתגלות ולהוציא תולדות, האות ה' הזו נפתחת, ונעשית האות ה'. **לא** השתנו זה מזה, אלא שנפתח להוציא תולדות ולהתגלות בלחש, שהרי האות הזו לא התגלתה אלא בפה גלוי, ולא נזכרה. ואף על גב שהיא בלחש, הוא בפה גלוי. ומשום כך, בשעה שהתגלה ונפתח, אזי עתיד להוליד.

שהרי שבטרים עומד בפתיחות של ה', הכל נסתר בתוכה באות ה'. אחר שנפתחה, עושה תולדות באות ה'.

ואותם תולדות לא יוצאות החוצה, רק באיבר אחד, איבר קדוש שהתתקן (שהתחזק) אצלו ונכנס באות ה' האחרונה. מאות ה' יוצא, ובאות ה' נכנס, באותו איבר שהתתקן אצל ה' האחרונה.

ובשעה שנפתח ונוספה האות הזו, ה' העליונה, אז התתקן בתשוקה, והאיבר הזה הצדיק של העולם התתקן עליו.

ועל זה, כשהתתקן האיבר הזה בתשוקה, נוספה בו ה'. וכשהאיבר הזה אינו בתשוקה, והיתה ה' לבדה, להראות שהרי אין עומדת להוליד.

וזה סוד אברם, אב"ר מ', זה אינו מוליד, שהרי מ' היא סתומה, ולא עומדת להוליד. כשנוספה ה', אותו הם נפתחה, ונוספה ה', ועומדת באותו האיבר לעשות תולדות. וזה סוד אברהם, אב"ר ה"ם, זה מוליד ועושה פרות.

ומשום כך אברם אינו מוליד - אברהם מוליד, משום שאותו האיבר לא התתקן עד שבאה ה'. ובכל מקום ה"א עומדת לתולדות ופרות, ועל כן השם גורם.

ומניין לנו שאותו האיבר לא נתתקן אלא בשביל ה'? שהרי בזמן שהיה שמו אברם, לא נגזר נמול אותו האיבר ולא התתקן. אחר שבאה ה', התתקן אותו האיבר, ונמול, לעשות פרות באותה ה' האחרונה. ובעוד שהעולם העליון הוא סתום באות מ', אותו האיבר לא התתקן, והערלה עומדת ללא מילה.

והדרגה התחתונה עומדת מתוך הערלה, באות ד', תוך עניות. כשהעולם העליון תוך הסתר בסוד האות מ', העולם התחתון בעני בסוד האות ד' (ה).

כשנפתח העולם העליון מהאות מ', ונעשה ה', אז נתתקן הברית, והערלה מעברת. וכיון שנתתקנה הברית הזו, יוצאות שתי האותיות הללו, ונכנסות אותיות אחרות. יוצאות שתי אלו ד"ם. וכך מילה שלא יוצאת ממנה דם אינה מילה, שהרי אלה מעברות, ונכנסות שתי אחרות. במקום האות מ' נכנסת ה'. במקום האות ד' נכנסת ה'. ואז הכל עומד להוליד.

וזה סוד (ישעיה ט) לם רבה המשרה ולשלום אין קץ על כסא דוד ועל ממלכתו להכין אתה ולסעדה. מ' רבה, למרבה. סוד זה, כשלאות מ' רבה המשרה, שמרבים גדל עליון, שנפתח ונעשה ה', אז ולשלום אין קץ. מה זה ולשלום? אלא ולשלום, זהו איבר ההוא היסוד של העולם, שנעברה ממנה הערלה, אותו שנקרא קץ כל בשר, ודאי ולשלום אין קץ, שהרי נעבר. ויושב שלום על כסא דוד, ועל ממלכתו, להכין אתה ולסעדה במשפט ובצדקה.

וְכַל־זֶה, כְּשֶׁעֹבְרֶת־ס' וְנִפְתַּחַת, אִז עֹבְרֶת הָעֶרְלָה, וּמַעְבְּרֶת ד', כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְזֶה סוּד (שְׁמוֹת כד) הִנֵּה דָם הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת ה'. שְׁצַרְיָךְ לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ ד"ם בְּרִית. שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ.

וְעַל־הַסוּד הַזֶּה, אֲבָרְהֶם אֲבָר ה', שֶׁנִּפְתַּחַת הָאוֹת ס', כְּדִי לְשַׁמֵּשׁ הָאִיבָר הַזֶּה בְּעוֹלָם שְׁלֵמָטָה. וּבְשָׁבִיל זֶה יִצְחָק לֹא יֵצֵא, עַד שֶׁהָעֶבְרָה הָעֶרְלָה מְאוֹתוֹ הָאִיבָר הַקְּדוֹשׁ הָעֶלְיוֹן. וּמִשׁוּם כֵּן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל מֵה שֶׁעָשָׂה בְּאָרֶץ, הַכֹּל הוּא בְּסוּד הַשְּׁמוּשׁ כְּמוֹ לְמַעְלָה, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי הוֹצִיא כָּל הַשְּׁמוֹת בְּחֻכְמָה עֲלִיוֹנָה, כְּמוֹ הַסוּד שְׁלֵמָעְלָה, הַכֹּל כְּרָאוּי.

וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֹא־אָמַר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה (בְּרֵאשִׁית טו). מֵה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁהִיָּה עֶבֶד מִשְׁכִּיל. וְאִז אָמַר, הֵן לִי לֹא נִתְתָּה זֶרַע וְהִנֵּה בֶן בֵּיתִי כו'. מִשׁוּם שֶׁזֶה הוּא הִיָּה מִסְתַּכֵּל וְרוֹאֶה בְּנַחוּשִׁים שְׁלֹא יוֹלִיד. וּבְשַׁעַה שֶׁנִּמּוֹל אֲבָרְהֶם, נִשְׁתַּלֵּם בְּכָל בָּאוֹת ה"א, שֶׁנִּפְתַּחַת מִן הָאוֹת ס' וְהָאוֹת ד' אֵף כֵּן. אִז נִכְנַס אֲבָרְהֶם בְּדֶרֶךְ שֶׁל חֻכְמָה, וְהָעֶבֶר מְאוֹתָה דֶרֶךְ אַחֲרַת שֶׁל כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת.

בא וְרָאֵה, בְּשַׁעַה שֶׁהִיָּתָה בּו עֶרְלָה, שְׁלֹא נִמּוֹל, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא הִתְגַּלָּה לוֹ אֶלָּא בְּמַחְזָה, מִשׁוּם שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן הִיָּה סְתוּם בָּאוֹת ס', וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הִיָּה בְּעֵנֵי בָאוֹת ד'. כִּיּוֹן שֶׁהָעוֹלָם הָעֶלְיוֹן נִפְתַּח בָּאוֹת ה', וְאֲבָרְהֶם הָעֵבִיר אוֹתָהּ הָעֶרְלָה, וְהָעֶבֶר הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן מְאוֹתָה ד', אִז כָּתוּב וַיִּרְא אֵלָיו ה', אִז הִתְגַּלָּה הַכֹּל, וְנִפְתַּח מֵה שְׁלֹא הִיָּה אִז מִקֶּדֶם לָכֵן.

כְּגוֹן זֶה מִמֶּשׁ, כָּל פַּעַם שֶׁצְּדִיקִים וְחַסִּידִים מִתְרַבֵּים בְּעוֹלָם, אִז הַכֹּל מִתְגַּלָּה וְנִפְתַּח. בְּזִמְן שֶׁשְׁלֵמָה הַמְּלֶךְ בָּנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְהָיוּ יִשְׂרָאֵל כְּלָם צְדִיקִים וְחַסִּידִים, שׁוֹקֵטִים כִּיּוֹן עַל שְׁמָרְיוֹ, אִז הַכֹּל נִפְתַּח, וְנִתְגַּלָּתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת מִעֲלָה וּמִטָּה.

באותה שַׁעַה כְּתוּב (שִׁיר א) לְסִסְתִּי בְּרֻכְבֵּי פְרָעָה דְּמִיתֶיךָ רַעֲיָתִי. מֵה הַסּוּסִים שֶׁל מְרַכְבוֹת פְּרָעָה הָיוּ מְזִינִים בְּכָל מִינֵי קָרָב - אֵף כֵּן אֵת הָיִית מְלַבֶּשֶׁת בְּכֻמָּה מִינֵי קָרָב, לְעֶרְךָ קָרָב. וּמֵה סוּסֵי פְרָעָה הָיוּ טְעוּנִים בְּכֻמָּה כְּלֵי זִין שֶׁל קָרְבוֹת, אֲכָנִים, חֲצִים, בְּלִיסְטְרָאוֹת, כְּלֵי הַרִיגָה, כְּלָם טְעוּנִים לְעֶרְךָ קָרָב - אֵף כֵּן אֲנִי טְעַנְתִּי בְּךָ כָּל מִינֵי קָרְבוֹת, לְעֶרְךָ קָרְבוֹת, לְהִתְקַדֵּשׁ בְּךָ לְעֵינֵי כָל, וְלְעֶרְךָ בְּהֶם קָרָב.

וְכַעַת רָאִיתִי אוֹתְךָ בְּגוֹן אַחַר, בְּכַמֵּה תְּקוּנִים נְאִים, בְּכַמֵּה תְּקוּנִים יָפִים. נָאוּוּ לְחַיִּיךָ בַּתּוֹרִים, בְּשִׁפְתֵי הַהִי"ן, שֶׁהָרִי הַכֹּל נִפְתַּח אֵלֶיךָ וְהִתְגַּלָּה. ה' הֶעֱלִינָה שְׂמֵחָה בְּךָ, וְנָאָה לְקַבְּלְךָ, וְנִפְתַּחַת. וְאַתָּה עוֹבֵרַת מֵהָאוֹת ד', וְנִכְנַסְתָּ לְאוֹת ה'. וְאַלוֹ הַשָּׁנִים נָאוּוּ וְהִתְתַּקְּנוּ אֵלֶיךָ, שְׂאוֹתֶיךָ הִי"ן הֵן תּוֹרִים, תּוֹרָה שֶׁבְּכַתָּב וְתוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה. צְנֹאֲרֶךָ בַּחֲרוּזִים - תְּקוּנִים עֲלִיוֹנִים, שֶׁל כָּל הַמְּקוֹרוֹת שֶׁהִתְתַּקְּנוּ אֵלֶיךָ. וְזֶהוּ שֶׁהוּא זוֹכֵר אֶצְלָה בַּחֲבִיבוֹת וְאַהֲבָה רַבָּה, מִשּׁוּם שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ אֵלֶיךָ, וְלִנְחֻמָּה וְלִדְבַר עַל לְבָבָהּ, וְלִהְרָאוֹת לָהּ אֶהֱבָה רַבָּה. וְעַל זֶה אָמַר לָהּ, תּוֹרֵי זֶהֱב נַעֲשֶׂה לָךְ וְגו', מִכָּאֵן וְאֵילֶיךָ יֵשׁ לְהוֹסִיף לָךְ יָפִי עַל יָפִי, תְּקוּנִים עַל תְּקוּנִים.

כְּתוּב (שמות יד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲלֵה אֵלַי הִהָרָה וְהָיָה שֵׁם וְאַתְּנָה לָךְ אֶת לַחַת הָאֶבֶן וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה אֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְהוֹרֹתֶם. הַפְּסוּק הַזֶּה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים. אֲבָל עֲלֵה אֵלַי הִהָרָה, אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל הָעֶבֶד, שֶׁרְבוּנוּ הֶעֱלָה אוֹתוֹ אֵלָיו לְמַרְכָּבָתוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב עֲלֵה אֵלַי הִהָרָה, הִהָרָה וְדַאי. שֶׁהָרִי הָהָר צָרִיךְ לוֹ.

וְהָיָה שֵׁם, כָּאֵן נִמְסַר לוֹ לְמֹשֶׁה מַה שֶׁלֹּא נִמְסַר לוֹ מִקֵּדָם לְכֵן, שֶׁהָרִי אוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁל הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה נִמְסַר לוֹ בְּיָדוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי כְּתוּב (שם ג) שֶׁל נְעֻלֶיךָ. וְדַאי צָנָה אוֹתוֹ לְהַפְרִד מֵאַשְׁתּוֹ מִכָּל וְכָל, אֲבָל זְווג אַחַר לֹא נִמְסַר לוֹ עַד עַתָּה. בְּשַׁעַה שֶׁאִמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִי"ה שֵׁם, אִזְ מִסַר לוֹ שֵׁם הַחֲקִיק, וְחֲקַק אוֹתוֹ לְמֹשֶׁה בְּאֶרֶץ.

בְּרֵאשׁוֹנָה כְּשֶׁהָיָה בְּמִצְרַיִם, חֲקַק בּו שֵׁם שֶׁל אֱלֹהִים, שֶׁכְּתוּב (שם ז) רֵאָה נִתְתִּיךָ אֱלֹהִים לְפָרְעָה. הַשֵּׁם הַזֶּה וְדַאי נִחְקַק בּו בְּרֵאשִׁית נְבוֹאָתוֹ. כִּיּוֹן שֶׁהִתְעַלָּה בְּעֵלוּי אַחַר, חֲקַק בּו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמוֹ מִמֶּשׁ, כְּדִי לְהִתְעַלּוֹת עַל הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים שֶׁהָיָה בּו בְּרֵאשׁוֹנָה. וְכַעַת חֲקַק בּו שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ, כְּדִי לְהַזְדַּוֵּג בּו בְּשֵׁם הַרְּאשׁוֹן, וְלִהְיוֹת בְּאֶרֶץ שֵׁם שְׁלָם, כְּמוֹ שֶׁלְּמַעְלָה, יְהו"ה אֱלֹהִים, שֶׁהוּא שֵׁם שְׁלָם.

וְשֵׁם שְׁלָם הָיָה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ. אֱלֹהִים, אוֹתוֹ הַזְּווג שְׁלוֹ. יְהו"ה, הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בּו. וְטָרַם שֶׁנִּחְקַק בְּמֹשֶׁה הַשֵּׁם הַזֶּה, לֹא הַזְּדוּג בּו הַשֵּׁם שֶׁל אֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁכְּתוּב עֲלֵה אֵלַי הִהָרָה, נִתְּנָה לוֹ רְשׁוּת לְשַׁבֵּת עַל כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ. אִזִּי, כְּשֶׁהִמְלִיךְ נִתֵּן לוֹ כֶּסֶף, נִתֵּן לוֹ שְׁמוֹ מִמֶּשׁ, שֶׁכְּתוּב וְהִי"ה שֵׁם, הַנִּיחַ אוֹתוֹ בְּמִקְוָמוֹ בְּכָל.

בשתי דרגות התעלה משה באותו זמן מה שלא התעלה כף אשי בעולם. נתן לו כסא המלך, והמלך מסר לו את שמו. אשרי חלקו של משה.

ואתנה לך את לח"ת האבן, והרי פרשוה לוחות האבן כמשמען. אלא כל המפתחות נמסרו לו למשה. משמע שכתוב ואתנה לך, ל"ך ודאי. שהרי כשהתעלה בשם הזה והי"ה שם, ונמסר לו הכסא של המלך, אזי עטר אותו בכל, שיהיה תקון שלם, תקון עליון. **והתורה** והמצוה - אלו שתי זרועות, מצד זה ומצד זה. אשר כתבתי - אלו שתי הירכים. להורתם - זוהי דרגת היסוד האחת, שממנה יוצאים כל הטעמים להורות למטה, והכל נמסר למשה, כדי לעטר אותו בסוד עליון, להיות שני שמות חקוקים, שהם שם שלם בארץ.

ועל זה אמר המלך דוד, (תהלים מו) לכו חזו מפעלות אלהים אשר שם שמות בארץ. אל תקרי שמות אלא שמות. אותם שני שמות שהם שמות חקוקים, ועולים לשם שלם, שיהיה השם שלם בארץ, כמו שלמעלה.

ביון שבא שלמה ונבנה בית המקדש, מה כתוב? (דברי הימים א-כט) וישב שלמה על כסא יהו"ה למלך. אזי הכסא הזה התעטר מעלה ומטה, ועלה בתשבתת למעלה.

ביון שעלה בתשבתת, הושיט לה המלך את הימין לקבל אותה, וקבל אותה בין זרועותיו, ואמר לה דברי אהבה, וצוה לתת לה מתנות ואוצרות וכבוד רב. ואמר (שיר א) תורי זהב נעשה לך עם נקודות הכסף. תורי זהב - הם פסוקי הטעמים, משום שהם מלמדים דרך להורות, אם לימין ואם לשמאל.

ועל מה נקראים תורי? משום שכשמגיע התור והזמן של הדרגה הזו לתת לה על ידי אותו היסוד, עושה בה רשם להורות וללכת באותה דרך שרוצה ללכת. וכן כשדרגה אחרת מגיע התור והזמן לתת בה, עושה בה רשם בגון אחר להורות וללכת באותו דרך ממש. ועל זה הסוד (הושע יד) ישרים דרכי ה'. אלו הן התנועות של הטעמים, כל אחד ואחד פראוי לו.

תורי זהב, משום שהטעמים כן תלויים על האותיות, כמו שתלויים נזרי הנזמים על האזנים. כמו תלשא, ושאר התנועות שהם נזמים ונזרים של התקונים של האותיות.

תבות בלי טעמים ושאין בהן תנועות, כך הם כמו אֲזַנֵי הַכֶּלֶה בלי נזרים ועגילים, שהם משללים מתקון. תבות בלי נקודות הן כאשה בלי לבושים, שאין יכולה ללכת לשום מקום בעולם. משום כך תקוני האותיות הם טעמים ותנועות. אלו ואלו תקונים ומלבושים הם לאותיות. ועל זה תורי זהב, אותם התנועות של הטעמים.

ומה שאמר זהב, משום שהם באים מראש המלך, לתת דעת והשכל לכל האותיות. משום כך כלם עומדים בסוד אחד.

הנקודות והטעמים הם שתי דרגות. אלו ואלו הצטרכו להתתקן בהם האותיות. האותיות הן רשומות בסודות עליונים, שהרי כלם יוצאים מסוד החכמה העליונה, באותם שלשים ושתיים שבילים שיוצאים מן החכמה.

וכף האותיות חקוקות למטה, ויורשת אותם תורה שבעל פה. וכשכלן באות לתקן אותה בסוד אותן האותיות, עושים בה נקודות וטעמים, כמו שנתבאר. ועל זה תורי זהב וכו'.

וכאן סודות עליונים לאותם יודעי דין, כל האותיות רשומות בסוד, ונקראות גופי תורה, שעומדים ללמד ולדעת את הסודות העליונים.

הנקודות הן יוצאות מסוד המח, לקים את האותיות על תקונן, ובנקדה אחת משתנה התבה, ומעבירה את אותה התבה מקיומה בגון אחר.

הניצוץ הקשה, כשהכה אותו האויר הטהור במח, הכה ולא הכה, מגיע אל אותו המח, ומסתלק ממנו. מגיע ולא מגיע. אזי אותה ההכאה יוצאת לאותיות מתוך המח, והאותיות מתנקדות.

ואם תאמר, הנקודות הוא תקון סופרים - חס ושלום! שאפלו כל נביאי העולם יהיו כמו משה, שקבל תורה מהר סיני, אין להם רשות לחדש אפלו נקדה קטנה באות אחת, אפלו אות קטנה של התורה.

כיון שאותה ההכאה התישבה במח מתוך האויר הטהור שנתפס, משום שיש אויר טהור שאין נתפס כלל. וזה שנתפס, כשהתישב במח הזה, אותה ההכאה העליונה. אז יוצאים כל התנועות והטעמים, והטעמים הם כמו מתג לסוס ללכת בדרך ישרה,

לְיָמֵינוּ וְלִשְׂמָאל, לְכָל רְצוֹן שֶׁהוֹלְכִים הַטְּעָמִים, וּפּוֹסְקִים וְשָׁבִים, וְרָצִים וְהוֹלְכִים בְּגֵאוּהוּ וּבְשִׁפְלוּת, וְאֵין רְשׁוּת לְכָל הָאוֹתוֹת לְלַכֵּת לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה, רַק בְּרִשׁוּת, כְּמוֹ שֶׁהַטְּעָמִים מְנַהֲיגִים אוֹתָם, וְהַדְּבָר נִשְׁמַע בְּשִׁבְלֵם, כְּדֵי לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל.

וַעֲלֵךְ כֵּן, כָּל הָאוֹתוֹת בְּאוֹת לְלַכֵּת בְּסוּד שְׁנֵי אֱלֹהִים, עִם נִקְדוּת וְטְעָמִים יַחַד. וְזֶה סוּד תְּפוּחֵי זָהָב בְּמִשְׁכֵּיּוֹת כֶּסֶף דְּבָר דְּבָר עַל אֶפְנָיו. תְּפוּחֵי זָהָב – הֵם טְעָמִים וְתַנּוּעוֹת. בְּמִשְׁכֵּיּוֹת כֶּסֶף – אֵלוֹ הַנִּקְדוּת. דְּבָר דְּבָר עַל אֶפְנָיו, שֶׁהָרִי אֵין דְּבוּר כְּרָאוּי, פָּרַט בְּשְׁנֵי אֱלֹהִים, וּמִשׁוּם כֵּן תּוֹרֵי זָהָב נַעֲשֶׂה לָהֶם.

בְּתוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדְמוּתֵנוּ וַיְרִדוּ וַיְגִי'וּ. הַפְּסוּק הַזֶּה הֵעִירוּ בּוֹ הַחֲבָרִים, וַדַּאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר אֵת זֶה לְמַחְנֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וְהַתִּיעֵץ בָּהֶם לְבְרָא אָדָם כְּמוֹ מַלְךְ בְּתוֹךְ צְבָאוֹתָיו.

אֲבָל יֵשׁ לְהִסְתַּכֵּל, אִם בְּסוּד שֶׁלְמַעֲלָה הָיָה, שֶׁאֱלֹהִים הַזֶּה הוּא אֱלֹהִים חַיִּים, הַסּוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. וְאִם הוּא אֱלֹהִים סוּד הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, אֵיךְ הִתְתַּקֵּן נַעֲשֶׂה לְצַד זֶה וְלְצַד זֶה?

אֲלֵא וַדַּאי, הַכֹּל כְּמוֹ אֶחָד, וּבְסוּד שֶׁל אֶחָד. אָדָם כְּלוּל בְּכָל הַצְּדָדִים, הַסּוּד שֶׁלוֹ הוּא בְּכָל, וּמִסּוּד שֶׁל אֱלֹהִים נִמְצָא אָדָם, וְלֹא נִמְצָא מִהַסּוּד שֶׁל שְׂאֵר הַשְּׁמוֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹהִים. בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם – לְמָה הֵם שְׁנֵי צִלְמִים? אֵלָּא אֶחָד לְזָכַר וְאֶחָד לְנִקְבָּה.

שְׁנֵי אֱלֹהִים כָּאֵן, אֶחָד זָכַר וְאֶחָד נִקְבָּה. בְּצַלְמוֹ – זָכַר. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים – נִקְבָּה. וְעַל זֶה, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ – זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן. בְּצֶלֶם אֱלֹהִים – זֶה הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. וְזֶה סוּד שֶׁל נַעֲשֶׂה, כְּלָל אֶחָד, כְּמוֹ שְׂאֵמָרְנוּ.

בְּשַׁעֲה שֶׁנִּבְרָא אָדָם, כָּל הָאוֹתוֹת נִבְרָאוּ, נִגְלְמוּ וְהִצְטִירוּ. בְּשַׁעֲה שֶׁנִּנְשְׁבָה בּוֹ הָרוּחַ, יֵצְאוּ הַנִּקְדוּת וְהַתִּישְׁבוּ בְּאוֹתוֹת. בְּשַׁעֲה שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּהַשְׁכֵּל וּמִדָּע, יֵצְאוּ הַתַּנּוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים וְהַתִּישְׁבוּ עַל הַנִּקְדוּת וְהָאוֹתוֹת. וְכָל הַתְּקוּן שֶׁל סוּד שֶׁל אָדָם כֵּן הוּא בְּכָל צְדִדֵי הָעוֹלָם. בְּסוּד שֶׁל אָדָם הַכֹּל הִתִּישַׁב, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר. וְאֵין אָדָם, רַק בְּכָל הַתְּקוּנִים הַלְלוּ.

אמר לו אליהו, רבי, פתח פיך ויאירו דבריך, שְהַרְשׁוּת שְׁלַמְעֵלָה נְמַסְרָה בְיָדְךָ. פתח ואמר, בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. הפסוק הזה בארְנוּהוּ בְכַמָּה מְקוֹמוֹת. אָבֵל בֵּא וּרְאֵה, עַל הַסּוּד שֶׁל הָעֶקֶר הַזֶּה כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, שְׁהָרִי אִם יָבֹאוּ כָּל הַנְּבִיאִים הַנְּאֻמָּנִים שֶׁל הָעוֹלָם, וַיִּתְעַלּוּ בְּנִבּוּאָתָם בְּעֵלִית הַנְּבִיאָה שֶׁל מֹשֶׁה, לֹא יְכוּלִים לְחַדֵּשׁ אֶפְלוּ נִקְדָּה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה.

מִדָּה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת לֹא יֵצְאוּ אֶלָּא מִתּוֹךְ נִקְדָּה קְטַנָּה, וְהָאוֹתִיּוֹת הֵן הַכֹּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה. וְהָרִי אֵין רְשׁוּת לְכָל הָאוֹתִיּוֹת לְנַסֵּעַ לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה, רַק עִם נִקְדוּת.

כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּגוֹף בְּלִי נֶפֶשׁ. כְּשִׁבְאוֹת הַנְּקֻדוֹת, הָרִי הַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּקִיּוּמוֹ, וְאִז (שם ב) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה כְּתוּב. וְכֵן יוֹצְאוֹת מִסּוּד שֶׁל נִקְדָּה אַחַת.

בְּשִׁעָה שֶׁהָאוֹתִיּוֹת יֵצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַבָּא, כָּלֵם הַתְּגַלְמוֹ בְּסוּד שֶׁל אָדָם, וְהֵיוּ גוֹף בְּלִי נֶפֶשׁ.

עַד שֶׁהַתְּעוֹרָרָה הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיּוֹנָה הַזֹּאת, וְנִכְנְסָה בְּסִתְרָה לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא. וְכָל הַנְּקֻדוֹת יֵצְאוּ מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת, לְקַיֵּם אֶת הָאוֹתִיּוֹת עַל קִיּוּמָן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. רֵאשִׁית זֶה הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁבָּהּ בְּרָא אֱלֹהִים, וְהַתְּקִין אֶת כָּל הַנְּקֻדוֹת, תְּקוּנֵי הָאוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם סוּד שֶׁל שְׁמַיִם וְאָרֶץ. וְאִם לֹא הָרֵאשִׁית הַזֹּאת, סוּד הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיּוֹנָה, לֹא הַתְּנַקְדּוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְלֹא הָיָה בָהֶם קִיּוּם.

דְּבַר אַחֵר בְּרֵאשִׁית, בְּרֵאשִׁית הַזֹּאת סוּד הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיּוֹנָה. בְּרָא אֱלֹהִים, בְּכַח הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת יֵצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת וְהַצְּטִירוּ בְּתַקּוּנָם, לְהִיּוֹת סוּד הַגּוֹף בְּאִיבָרִים יְדוּעִים, בְּלִי נֶפֶשׁ. וּמִשׁוּם כֵּן כְּתוּב בְּרָא, מִשׁוּם שֶׁלֹּא יֵצְאָה נֶפֶשׁ לְגוֹף לְעַמֵּד בְּקִיּוּמוֹ.

בִּיּוֹן שֶׁהַתְּעוֹרָרָה הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיּוֹנָה לְתוֹךְ הָעוֹלָם הַבָּא, לְהוֹצִיא אֶת הַנְּקֻדוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ, אִז כְּתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר, הוֹאֲרוּ הָאוֹתִיּוֹת בְּנִקְדוּת, שֶׁהֵן הַנֶּפֶשׁ.

אוֹר, זֶה הַנְּקֻדָּה הָרֵאשׁוֹנָה, שֶׁמֵּאִירָהּ מִתּוֹךְ הַנְּקֻדָּה הַזֵּאת הַסְּתוּמָּה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁנִּסְתָּרָתָהּ וְלֹא יְדוּעָה. הַנְּקֻדָּה הַזֹּאת מֵאִירָהּ מִתּוֹךְ

הסתומה הזו, הנקדה שנקראת חולם, שמאירה למעלה על כל האותיות, בשביל הכבוד של הנקדה הסתומה.

ומשום שכל האותיות התפנסו בחמש מאות פרסאות של העולם הבא, מאירה הנקדה הזו חמש פעמים. וזה סוד ויאמר אלהים יהי אור. ויהי אור. וירא אלהים את האור כי טוב. ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ויקרא אלהים לאור יום.

יהי אור - זו נקדה חולם ו'. ויהי אור - זו נקדה אחרת שנקראת שורק. משום שהנקדה הראשונה שנקראת חולם מאירה למעלה, וטרם שנמשכה להאיר למטה, היתה סתומה. כיון שנמשכה, מאירה תוך האמצע, בסוד של שורק ו'. וירא אלהים את האור כי טוב - זו חרק, כשמאירה למטה.

בזמן שיצאו הנקדות להאיר לגוף, האור הראשון שהוא חולם מאיר למעלה, והתישב בראש הגוף, ונתן אור לכל הראש: לפנים, לעינים. לאור הראש, לכל תקוני הראש.

ושורק שרויה באמצע, וזוהר האור לקיום הגוף ממראה מתניו ולמעלה, בכל הסודות שלו.

חרק מתחיל למטה, ונותן אור וקיום ממראה מתניו ולמטה, בכל התקונים והסודות שלו. אז וירא אלהים את האור כי טוב.

כשהתתקן הגוף של האותיות הללו בנקדות הללו, אזי כתוב ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. לעולם הבדלה בזרוע שמאל, שיש בו חשך. ומאיר בנקדת סגול, להאיר מתוך החשכה ללויים.

ויקרא אלהים לאור יום - זו נקדת צרי, שמאירה ומתישבת בזרוע ימין, ומתקינה אותו בכל תקוניו.

וכשהנקבה נדבקת בימין ובשמאל ונתנת ביניהן, נדבקים בה שתי הנקדות הללו צר"י וסגול, בקיום והפוך אחר, שאין מתישבים בה כן. צרי מתהפך ומאיר בה בדיוקן אחר, בלי ישוב כמו הזכר, והוא שבא. וסגול מתהפך ומאיר בה בדיוקן אחר, והוא שורק של שלש נקדות. ולהראות את חביבות הזכר לנקבה - הוא והיא הכל אחד, לפעמים שמאיר בהם הזכר. מכאן התפשטו הנקדות לכל שאר האיברים של האותיות בגוף.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם - זו הַנִּקְדָּה פְּתַח. הַתְּפֹשֶׁטוֹת הָאוֹר שְׂמַאִיר בְּצַד הַזְּכָר, בְּצַד הַשְּׂמָאל, וּמַאִיר לְאוֹתוֹ הַצַּד, וְכַעַת הַתְּחַלְפּוֹ וְנִכְלְלוּ הַיַּמִּין בַּשְּׂמָאל, וְהַשְּׂמָאל בַּיַּמִּין.

הַמַּיִם הֵם לַיַּמִּין, בְּסוּד אוֹתָהּ הַנִּקְדָּה שְׂמַאִיר בְּהַ צְרִי, בְּצַד זֶה שֶׁל הַיַּמִּין, נִחְלָקוּ שְׁנֵי סוּגֵי מִימּוֹת, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. וּמִשּׁוֹם כֶּף, צְרִי, שְׁתֵּי נִקְדוֹת מְתִישְׁבִים מַיַּמִּין, כְּנֶגֶד שְׁנַיִם, אֶחָד לְמַעְלָה וְאֶחָד לְמַטָּה, כְּמוֹ שֶׁנִּרְאָה בְּנִקְדַת שְׁב"א.

אַחַר כֶּף, פִּיּוֹן שֶׁהָאִיר הָרְקִיעַ הַזֶּה, שֶׁהִיא הַנִּקְדָּה שֶׁנִּקְרָאת פְּתַח, נִכְנָסַת הַנִּקְדָּה הַזֶּה בֵּין נִקְדָּה לְנִקְדַת הַצְרִי, בֵּין מַיִם לְמַיִם, וּמִפְרִידָה בִּינֵיהֶם, וְנוֹטְלַת אוֹתָם אֵלֶיהָ. וְאִזּוּ הַמַּיִם לְצַד הַשְּׂמָאל בְּנִקְדַת פְּתַח. וְעַל הַסּוּד הַזֶּה (דְּבָרִים כח) 'פְּתַח ה' לך אֶת אוֹצְרוֹ הַטּוֹב וְכוּ', לְתַת מָטֵר וְכוּ', שֶׁהָרִי הַמַּיִם הֵם מִצַּד שֶׁל פְּתַח.

עוֹד הַתְּפֹשֶׁט רְקִיעַ מִצַּד הַיַּמִּין, וְנִכְנָס בְּצַד שְׂמָאל בֵּין נִקְדַת סָגוּל, וְנִעֲשֶׂה קִמְצָן. וְאִזּוּ נִכְנָס הַשְּׂמָאל בַּיַּמִּין, וְנִכְלְלִים זֶה עִם זֶה - הַיַּמִּין בַּשְּׂמָאל, וְהַשְּׂמָאל בַּיַּמִּין.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקּוּוּ הַמַּיִם. לְמַעְלָה כְּתוֹב מַיִם חֲמֵשׁ פְּעָמִים: יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְיִהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם. וְיִבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם כו'. וּבֵין הַמַּיִם. הִנֵּה חֲמֵשׁ פְּעָמִים מַיִם, כְּנֶגֶד שְׁתֵּי נִקְדוֹת שֶׁהֵן חֲמֵשׁ, צְרִי וְסָגוּל. צְרִי שְׁתַּיִם, וְסָגוּל שְׁלֹשׁ. הִנֵּה חֲמֵשׁ אֵלֶּה מְתִישְׁבוֹת בַּיַּמִּין וּבַשְּׂמָאל.

הַנִּקְבָּה נִכְנָסַת בֵּין הַיַּמִּין וְהַשְּׂמָאל, וּמִקְבֵּלַת הַנִּקְדוֹת הַלְלוּ, לְתַת לָהּ דַּעַת בְּשִׁלְמוֹת. וְלֹא מְתִישְׁבִים בּוֹ כֶּף, וּמִתְהַפְּכִים בּוֹ בְּדֶרֶךְ קִלְהָ. הַצְרִי מִתְהַפֵּךְ בְּהַ לְנִקְדָּה שְׁבָא בְּדֶרֶךְ קִלְהָ. הַסָּגוּל מִתְהַפֵּךְ בְּהַ לְנִקְדָּה שׁוֹרֵק בְּדֶרֶךְ קִלְהָ.

וְלַעוֹלָם אִשָּׁה דַּעְתָּה קִלְהָ עָלֶיהָ, שֶׁהָרִי לֹא יִכְלוּ לְהַתִּישֵׁב בְּהַ, שֶׁתְּהִיָּה בְּהַ דַּעְתָּה שְׁלֵמָה, כְּמוֹ שֶׁהֵם לְמַעְלָה. אֶלָּא חֲזָרוּ בְּהַ בְּדֶרֶךְ קִלְהָ, וְנִמְצְאָת דַּעְתָּה קִלְהָ עָלֶיהָ. כְּמוֹ שֶׁאוֹתָן שְׁתֵּי נִקְדוֹת צְרִי וְסָגוּל הֵן חֲמֵשׁ, אִף כֶּף בְּהַ שְׁבָא שׁוֹרֵק הֵן חֲמֵשׁ, אֲבָל בְּלִי יִשׁוּב כָּלֵל.

יִקּוּוּ הַמַּיִם, כָּל אוֹתָן הַחֲמֵשׁ, לְנִקְדָּה אַחַת, שֶׁהִיא נִקְדַת שׁוֹרֵק, שְׁעוּמַדַת תַּחַת הָרְקִיעַ, קִמְצָן. כָּל אוֹתָם הַמַּיִם שֶׁל הַצַּד הַזֶּה,

והצד הזה, כל אותן חמש הנקודות מתישבות בנקדה הזו. וזו מתישבת ומאירה לברית הקדושה שבזכר, ואת כל האור של כל חמש הנקודות זה יורש.

ביון שזה יורש את כלם, אז מאירה הנקבה לעשות פרות ותולדות, שכתוב תדשא הארץ דשא וגו'. בכח הנקדה הזו שעומדת למטה, שעושה בה פרות ותולדות.

ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים - זו נקדת חטף קמץ, שמאירה אור כמו אותו האור הראשון, נקדת החולם. ועל שלא מאיר בישוב כמוהו, מארת חסר הוא, שלא מאיר בישוב כמו שהחולם, אף על גב שעומדת בגון שלו.

ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה - זהו בסוד של נקדת שב"א סגו"ל, שהרי סגו"ל נכללים המים באש. שורצים שרץ של אותה נפש חיה, אותה הדעת שנתנה לה משני צדדים, היא קלה עליה, וזה נקרא שרץ של נפש חיה, השרץ ששורץ ויוצא והולך בכל הנקודות.

ובא ראה, שב"א נקרא מהיר צדק, וכך הוא. ומשום כך נקרא נפש החיה ההיא שורק של שלש נקודות. בשעה שהאות ו' מסתלקת ממנה, מוציאה דעת אותה שנטלה מתוך למעלה, כמו שנתבאר, ובמקומה של האות ו' מוציא שורק, וכך הוא בכל מקום.

ועל זה כל הנקודות עומדות להאיר לאותיות, כמעשה שמים וארץ וכל העולמות כלם. ואין קיום ואור לכל האותיות, רק באור הנקודות, והכל נמסר בסוד של התורה בסיני. וכך הוא בסוד שלמעלה, והכל תקון של אדם, כמו שנתבאר.

ויאמר אלהים נעשה אדם בצלמנו כדמותנו (בראשית א). כתוב (תהלים לו) מה מצעדי גבר כוננו ודרךנו יחפץ. בא וראה, כשבא הקדוש ברוך הוא את העולם העליון והעולם התחתון, הכל היה בדיוקן אחד, שיהיה זה כמו זה. בשעה שרצה הקדוש ברוך הוא לברא אדם למטה, רצה לעשות אותו כמו שני העולמים.

וכך הסודות של מעלה ומטה, הכל הוא באדם. הגלגלת של הראש שעומדת על הגוף היא בסוד העולם העליון, עם אותם התקונים של הראש. הגוף הוא בסוד של גוף, שהדרגות עומדות באיברים

ידועים תחת הראש הַזֶּה. הַיְרָכִים וְהַרְגָלִים, הַכֹּל בְּדַרְגוֹת שְׁלֵמָה,
כְּרָאוּי לוֹ לְהִיּוֹת כְּמוֹ שְׁלֵמָעֵלָה. כָּל הַדְּמִיּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת וְהַתְּחַתּוֹנוֹת,
אֵת כָּל־מִן חֶקֶק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם, שְׁיִהְיֶה הוּא שְׁלֵם בְּכֹל.
בא וְרָאָה, מֵה' מִצְעָדֵי גִבֹר כּוֹנֵנוּ, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֶּה
מֵהָאָדָם, כָּל צְעָדָיו וְכָל דְרָכָיו הֵם מִתְקַנִּים לְפָנָיו, וְהוּא מִתְקַן
אוֹתָם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּי. וְדַרְכּוֹ יַחְפֵּץ, אֶפְלוּ בְּדַבְרֵי הָעוֹלָם.
עוד, מֵה' מִצְעָדֵי גִבֹר כּוֹנֵנוּ - אִם אָדָם יִשִּׁים דַּעְתּוֹ וְרִצּוֹנוֹ וְלָבוֹ לְמַלְךְ
הַקְּדוֹשׁ, לְלַכֵּת אַחַר דְרָכָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
מְרַצֶּה בּוֹ, כְּאִלוֹ הוּא שְׁלוֹ מִמֶּשׁ.

בשעה שִׁיֵּצְאוּ הָאוֹתִיּוֹת מִתּוֹךְ הַסּוּד הָעֲלִיּוֹן, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר,
וְהַתְּגַלְמוֹ וְהַצְטִירוֹ בְּדַמוֹת שֶׁל אָדָם, אַחַר כֵּךְ יֵצְאוּ הַנְּקֻדּוֹת,
וְנִשְׁבַּח בְּהֵן רוּחַ חַיִּים, וְהַתְּקִימוּ הָאוֹתִיּוֹת, כְּאָדָם שֶׁעוֹמֵד עַל רַגְלָיו
בְּקִיּוֹם שֶׁל הַרוּחַ.

אחר שֶׁהַנְּקֻדּוֹת הַתְּקִימוּ עַל הָאוֹתִיּוֹת וְנִתְנוּ בְּהֵן נֶפֶשׁ, הַצְטִרְךָ לְהִיּוֹת
בְּדַעַת וּבַהֲשֵׁכַל, וְלִנְסֵעַ בְּמַסְעוֹתָיו, וְלִתֵּת מְזוֹן וְתַקְּףָה לְאַחַר.
וְזֶהוּ בְּצִלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ. כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, בְּצִלְמֵנוּ - זֶה סוּד הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן. כְּדַמוֹתֵנוּ - זֶה סוּד הָעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן.

דבר אַחַר, בְּצִלְמֵנוּ - אִלוֹ הַתְּנוּעוֹת שֶׁל הַטְּעָמִים, שֶׁהֵם תְּקוּן
וְשִׁלְמוֹת, בְּדַעַת וּבַהֲשֵׁכַל, לְדַעַת יְדִיעָה לְהַסְתַּכֵּל לְמַעְלָה, כְּמוֹ
שֶׁהוּא נִסְתָּר וְלֹא הַתְּגַלָּה.

כמו מַלְךְ שֶׁהוּא חָכֵם בְּהֲשֵׁכַל בְּחֻכְמָה, וְאֵינוֹ נוֹסֵעַ לְצַד זֶה אוֹ לְצַד
זֶה, רַק בְּחֻכְמָה וּבַהֲשֵׁכַל וּבְמַדְעָה. אִף כֵּן, כְּמוֹ זֶה הַתְּנוּעוֹת
שֶׁל הַטְּעָמִים, כָּל מַסְעֵיהֶם בְּחֻכְמָה וּבַהֲשֵׁכַל וּבְמַדְעָה, כְּמוֹ שְׂרָאוּי,
וְזֶהוּ בְּצִלְמֵנוּ.

כדמותנו - אִלוֹ סוּדוֹת שֶׁל הַנְּקֻדּוֹת, שֶׁהֵם יֵצְאוּ מִתּוֹךְ דִּיוּקָן אֶחָד
שֶׁל נִקְדָּה עֲלִיוֹנָה, מֵאוֹתוֹ דִּיוּקָן נִסְתָּר שֶׁלֹּא נִרְאָה. וּמִתּוֹךְ
שִׁיּוּצָאִים מִתּוֹךְ נִקְדָּה אַחַת, נִקְרְאוֹת הַנְּקֻדּוֹת דְמוֹת, הַדִּיוּקָן שֶׁל
הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה.

שאם תֹּאמַר הָאוֹתִיּוֹת - לֹא כֵּן! שֶׁהֵרִי הַדִּיוּקָן אֵינוֹ לְמַעְלָה, וְלֹא
תְּלוּי שֵׁם דִּיוּקָן, שֶׁהֵרִי לְאַחַר שִׁיּוּצָאִים מִסּוּד הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן,
כָּל־מִן מִתְּגַלְמִים וּמִצְטִיִּרִים מֵהַ שֶׁלֹּא הָיָה מִקְדָּם לְכֵן, שֶׁאֵין דִּיוּקָן
וְצִיּוֹר לְמַעְלָה כָּלֵל, וְעַל כֵּן לֹא יְדוּעַ, וְאֵין מִי שֶׁמְכִיר בּוֹ כְּלוּם.

הראשית הסתומה שנגלתה, ולא ידועה, היא נקדה אחת סתומה. ואותה הנקדה לא ידועה ולא גלויה, ואין מי שמפיר אותה. אבל האותיות לא הצטיירו בה, ואין תלויות למעלה, שהרי אין שם כלל דיוקן. ועל כן, כדמותנו - אלו הנקדות. בצלמנו - אלו התנועות, שהוא השלמות של הכל.

באן הסוד ליודעי דין. התנועות שהן שלמות הכל, איפה הן באדם? אלא זה סוד בצלמנו, אלו הם הצלמים של האדם מבפנים ומבחוץ. לפנים - השכל ומדע וחקמה, ומבחוץ - אותו הצלם שהולך עליו, ומנהיג את האדם בשמירה, שיהיה שמור מן הכל. בעוד שהתנועות הללו הן באדם, האדם הוא שלם בכל, כמו כן בכל אותם הסודות העליונים שלמעלה.

וזה סוד מה' מצעדי גבר כוננו, לנסע במסעותיו, באותן התנועות של הטעמים. ודרכו יחפץ, באותן הנקדות. מה', ממנו נטל הסוד הזה, שיהיה למטה הכל כגון אחד וסוד אחד.

מה' מצעדי גבר כוננו, כמו אזלא מקפא לפני שופר הולך, שהם מצעדי גבר, שמתקנים כל אחד ואחד כראוי לו, וזהו כוננו. ושאר התנועות, הן שכתוב ודרכו יחפץ, הן בעמידה, הן ללכת, הן להפסיק, הן לנגן בשמחה, הן לשחק, הן לתת דין - הכל הוא מדע והשכל לנסע במסעות כראוי.

זרקא, זהו נגון בשמחה. כשבא הניצוץ הקשה באותה הכאה של תוף האויר הזך שלא נתפס, נותן שמחה וחדוה, וזורק מרחוק, לנגן בשמחה למי שלא ידוע ולא נתפס כלל, ועומד בקיומו, ולא מתישב לדעת, עד שקרב ביותר השכל. וכן כל התנועות, כל אחת ואחת כראוי.

וטרים שהגיעו התנועות הללו, כל אותם איברי הגוף לא יכולים לנסע במסעות. שהרי כל איברי הגוף בהם נוטלים התחלקות באותיות, שהן עשרים ושתיים אותיות שהתגלמו בפרקים ובאיברים. **שנים** עשר איברים, הם פרקים שנוסעים. והשנים עשר הללו לא נוסעים במסעות כראוי, רק בסוד של שתיים עשרה תנועות, שכלם עושים את הפרקים הללו להסיע אותם. ויש תנועות אחרות, לתת השכל וחקמה ומדע לכל הגוף ולהסיע כל הגוף, ולתת חדוה למעלה ולמטה הכל כראוי.

עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת הֵם הַכֹּלֵל שֶׁל סוּד הַגּוּף, וְכֻלָּם הִתְחַלְקוּ בְּאֵיבָרֵי הַגּוּף. וּמִסוּד הָאוֹתִיּוֹת הַגּוּף נִשְׁלָם. נִשְׁאָרוּ אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת, שֶׁהֵן עֶשֶׂר. שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה אוֹתִיּוֹת הֵן רֵאשׁוֹנוֹת, שְׂאוֹתֵם הָאֵיבָרִים קִיּוּמוֹ שֶׁל כָּל הַגּוּף, שִׁיְהִיָּה כָּל אֵיבָר וְאֵיבָר עַל תְּקוּנוֹ.

וְאָף עַל גַּב שְׂיֵשׁ בָּהֶם בְּאוֹתִיּוֹת אוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְאוֹת בְּזָכָר, וְאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְאוֹת בְּנִקְבָּה. כְּמוֹ א' זָכָר, ב' נִקְבָּה. ג' זָכָר, ד' נִקְבָּה. ה' נִקְבָּה, ו' זָכָר. וְכֵן כָּל הָאוֹתִיּוֹת הָאַחֲרוֹת, מֵהֵן כְּלוּלוֹת בְּזָכָר, וּמֵהֵן כְּלוּלוֹת בְּנִקְבָּה. וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּף, אֵיךְ נִבְנְהָ אָדָם בְּסוּד שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת? שֶׁהָרִי כִּשְׂמֶסֶת־כְּלָיִם, וְנִבְחָרוּ הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֲצִטְרָכוּ וְרֵאוּיּוֹת הָיוּ לְזָכָר – אֵין, רַק שְׁתַּיִם עֲשָׂרָה, כִּנְגַד שְׁנַיִם עֶשֶׂר אֵיבָרִים!

אֲלֵא וְדַאי, כָּל הָאוֹתִיּוֹת כְּלוּלוֹת בְּסוּד שֶׁל זָכָר, וְאוֹתֵם עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת – אוֹתִיּוֹת זְכָרִיּוֹת וְאוֹתִיּוֹת נִקְבִיּוֹת. מִשּׁוּם שֶׁכָּל הָאֵיבָרִים, יֵשׁ אֵיבָר בְּאוֹתֵם פְּרָקִים, שֶׁהֵם כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה. מִי שֶׁנִּכְנָס הוּא זָכָר, הֵהוּא שֶׁמִּקְבֵּל אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ הִיא הַנִּקְבָּה.

בְּכֵל הָאֵיבָרִים יֵשׁ זָכָר וְנִקְבָּה, וְנִכְנָסִים זֶה בְּזֶה כְּזָכָר בְּנִקְבָּה. וּמִשּׁוּם כֶּף, כָּל הָאוֹתִיּוֹת עוֹלוֹת בְּסוּד שֶׁל זָכָר וְנִקְבָּה. וְכֻלָּ הָאוֹתִיּוֹת צְרִיכוֹת אֵלוֹ אֶת אֵלוֹ, וְלִהְתַּחֲבֵר אֵלוֹ בְּאֵלוֹ. (א"ב ג"ד ה"ו, אָחַד זָכָר וְאָחַד נִקְבָּה) נִכְנָס זֶה לְזֶה כְּמוֹ זָכָר בְּנִקְבָּה.

עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת כְּלוּלוֹת בְּנִקְבָּה לְמַטָּה, וְהֵן אוֹתִיּוֹת קִטְנוֹת. שֶׁהָרִי כִּשְׂמֶת־חֲבֵר הַזָּכָר בְּנִקְבָּה, בְּתִשׁוּקָה שֶׁכָּל הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל כָּל הָאֵיבָרִים. אֶל הַנִּקְבָּה מִטִּיל בָּהּ סוּד הָאוֹתִיּוֹת, בְּאוֹתֵם הַמַּיִם שֶׁלָּהּ, וְאַחַר כֶּף הַקְּרִימוֹ (קִפְאוֹ) שְׁמַיִם שֶׁהִתְגַּלְמוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְיוֹצְאוֹת אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת כְּמוֹ אֵלוֹ. וְעַל זֶה יֵשׁ אֶלְפָּא בֵּיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת עֲלִיוֹנוֹת גְּדוּלוֹת, וְיֵשׁ אֶלְפָּא בֵּיתָא שֶׁל אוֹתִיּוֹת קִטְנוֹת.

א' הוּא אָחַד, וְסוּד שֶׁל אָחַד, יוֹצֵא וּמִתְגַּלֵּם בְּסוּד שְׁלִמְטָה, הָאֵיבָרִים הָעֲלִיוֹנִים שֶׁמִּתְחַבְּרִים בְּאָחַד, וְהֵם אָחַד. וְעַם כָּל זֶה אֵינוֹ אֶלָּא אֵיבָר אָחַד.

מִשּׁוּם שֶׁכְּשִׁיּוֹצְאָת א' וְנִתְּנָת בְּרֵאשׁ, יוֹצְאָת בְּאוֹתוֹ הַדִּיוּקָן שֶׁל הָאֲחֵרִים הֵלְלוּ שֶׁהֲצִטְרָכוּ לִהְתַּחֲבֵר עִמּוֹ, וּכְשִׁיּוֹצְאָת א', מִרְאֵה לְשִׁתֵּי הַדְּרָגוֹת הָאַחֲרוֹת שֶׁהֲצִטְרָכוּ לִהְתַּחֲבֵר עִמּוֹ, שֶׁהֵם הַשְּׂמַאל וְהָאֲמֻצֵּעַ, וְכֻלָּם נֶאֱחָזִים יַחַד, וְנִרְאִים בְּדִיוּקָן שְׁלוֹ. כִּיּוֹן

שנמצאו והתישבו במקומם אותם שני האיברים האחרים, חוזרת א'
ומתישבת במקומה בראש, בצד הימין.

איך עשה הקדוש ברוך הוא? כשיצאו האותיות, האות הראשונה
שיצאה, הראש לכל האותיות, היא א'. מה עשה הקדוש ברוך
הוא? התעטף באותה האות וברא שמים. ובאות הזו ברא הקדוש
ברוך הוא את סוד היחוד, שהם שלש דרגות, והם שמים, סוד אחד,
כמו שבארנו, והרי זה נתבאר. כיון שנבראו שמים בסוד הזה, טרם
שנקראו ולא הגלידו השמים, שהרי היו טמירים בתוך המים, הסוד
של האות א', שהיא לימין.

לאחר שנקראו מתוך המים, יצאה האות ו', מצירת בציוור של
התגלמות בדיוקן של אדם. ועם כל זה לא נחסר מאותו
דיוקן של האות א' כלום, וחזרה והתישבה במקומה.

התחיל האור של האות הזו להאיר מראש העולם לסוף העולם. גנז
את אורו באות אחרת, ועשה לאות הזו ביי"ת אחד, לגנז
אורו בתוכו, ונגנז אותו אור בתוכו.

ומהשעה ההיא נגנז ונטמן, ולא יצא לעולם, פרט לשביל דק
אחד, שנמשך חוט אחד ממנו, וממנו נזון העולם
ועומד במקומו.

מן האות הזו נבנה הכל. מהאות הזו נזון הכל. באות הזו שמר
הקדוש ברוך הוא את ישראל ושבר את שונאיהם לפניהם. זהו
שכתוב (שמות טו) מינה ה' נאדרי בכח מינה ה' תרעץ אויב. בשעה
שגרמו החטאים, מה כתוב? (איכה ב) השיב אחר ימינו. אז באותו
הזמן גלו ישראל מן הארץ, ושלטו בהם שונאיהם.

א' התישבה בזרוע, בסוד ותקף וכת, שהם שני צדדים אחרים
שהחזיקו בו, והיא זרוע הימין. ב' נכללה בתוכה, וכונסת אותה
כנגדה, כנקבה שנכנס לתוכה זכר. משום כך כל האותיות, אחת זכר
ואחת נקבה.

א' התפשטה לאותיות אחרות, ונשלמו בשלמות, לטל שתי דרגות
אחרות אלה, להיות השלמות שלו. וזה סוד והחונים עליו מטה
פלוני. והחונים עליו - שתי דרגות באחת.

עד שעולות האותיות לששים רבוא, כחשבון שבטי ישראל, שהם
שנים עשר, ועולים לששים רבוא. אף כך האותיות, כשהתמלאו

עולים לששים. אָלף בית גימל דלת הא נו זין חית טת יוד כף למד
מם נון סמך עין פא צדי קוף ריש שין תו. אלו הם עלית האותיות
לששים רבוא, כדי שתהיה שלמות בסוד האותיות בכל האיברים.

נשארו עדין שתיים עשרה אותיות, והן מם הסתומה, צדי ארפה,
נון, פא, כף, והן האותיות האחרות הכפולות מנצפ"ך. והן
עולות לשתיים עשרה אותיות. וכשכל האותיות נשלמו, עולות
לשבעים אותיות אותיות, סוד השם הקדוש שהקדוש ברוך הוא
נקרא בהן.

חשבון ישראל שבעים נפש, ושתי אותיות שהם עדים בתוכם,
ונכללות בהם, והן י"ה, שכתוב (תהלים קכב) ששם עלו
שבטים שבטי י"ה עדות לישראל. ועל זה הסוד, הראובני השמעוני.
והרי פרשוה, וכלן עולות לשבעים ושתיים.

כמו כן אלפ"א בית"א, שכל האותיות עולות לסוד של שבעים
ושתיים אותיות, שהכל יהיה סוד של גוף שלם, הסוד של אדם,
סוד המרכבה העליונה, סוד השם החקוק.

משום כך כל האותיות עולות בעלית המרכבה העליונה בדיוקנם
וגופם, שהכל יהיה סוד אחד כראוי. כל האותיות,
כשמתחברות ונחקקות בחקיקותיהן בסוד של שבעים ושתיים
אותיות חקוקות, נעשות כלן גוף אחד.

מדרש רות (דף צא ע"ב - דף קי ע"א)

ויהי בימי שפט השפטים (רות א). רבותינו פותרים המקרא שכתוב
(איוב לח) ברן יחד כוכבי בקר ויריעו כל בני אלהים. מי הם
כוכבי הבקר? אותם המלאכים הקדושים ששולטים ביום. מי הם בני
אלהים? אותם המלאכים הקדושים ששולטים בלילה.

בא וראה, כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו, לא ברא אלא
לכבודו, שנאמר (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו
יצרתיו אף עשיתיו. הקדוש ברוך הוא ברא אדם בעולם, ונתן בו את
שמו יהו"ה. ה' - נפש. ו' - רוח. ה' - נקראת נשמה. י' - נשמה
לנשמה. וקראם י"ה - אב ואם. ו"ה - בן ובת.

הדגמא שברא רוח ונפש של קדשה, כך ברא רוח ונפש מצד
השמאל. ובדגמא של אותו היין על שמריו, כך הוא הרוח

והנפש השכלית על רוח ונפש הבהמית. ולמה נקראת בהמית? על שהיא מצד השמאל של סמא"ל ונחש, שהם זכר ונקבה. ועל כן אמר שלמה המלך בחכמתו, (קהלת ג) מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ.

ולצד הטמאה לא נתן הקדוש ברוך הוא את שמו, שנאמר (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. אני - רמז כמו ויסרתי אתכם אף אני. ה' - רמז למדת הרחמים. לאחר לא אתן - רמז לאל אחר, שנאמר לא תשתחוה לאל אחר, שהוא בצד הטמאה.

פתח רבי ואמר, בסוד של יהוה. י' נקרא בדגמא, זה אלימלך. ה' נקרא בדגמא, זו נעמי. ולמה נקראת שמה נעמי? שנאמר ויהי נעם ה' אליהנו עלינו וגו'. ו"ה דגמא, זו רות ובעלה.

רות הפכה שמה לתור, שנאמר (בראשית טו) ותור וגוזל. (שיר ב) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב ומראיך נאווה.

פתח ואמר, ומה זה ומעשה ידינו כוננה עלינו? זה המעשה שיעשה האדם. אם הם מעשים טובים - ישכן עליו הויה, ואם לא - יסתלק ממנו, שנאמר (משלי יד) חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו. חכמות נשים - זו הנשמה והנפש. ואולת - זו נפש השמאלית שנקראת ערפה.

פתח ואמר, מה זה שאמר (שיר ב) הראיני את מראיך? כשנעשה אדם מטפה בשלית אמו, כמו שמתגדל (אחר ארבעים יום שנברא) - מכניס בו הקדוש ברוך הוא מעט מעט רוח ונפש, ונר נתן על ראשו בלילה, שנאמר (איוב כט) בהלו נרו עלי ראשי. ועמוד אור ביום, שנאמר (שמות יד) ויסע עמוד הענן וגו', (שם יג) ולילה בעמוד אש כו' ללכת יומם ולילה. ונאמר (משלי ו) כי נר מצוה ותורה אור.

ומלמדים אותו את כל התורה, ומלמדים אותו את כל המצוות, ואומרים לו: ראה, שזוהי דרך עקלתון, שנקראת לילה. ובמקום הזה יכניסו כל נפש של האיש, שנאמר (איוב ג) קטן וגדול שם הוא ועבד חפשי מאדוניו.

ומראים לו בעמוד של אש, שהוא על ראשו, כמה דברים ונמרים ואריות ומלאכי חבלה שיושבים שם. ושם הכלב. ועל זה

אמר דוד (תהלים כב) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי. והמקום הזה הוא חשך, ומלאכי החבלה קוראים אותם לילות. ועל זה אמר מפחד בלילות. לילות ממש נקראו.

ואומרים לו: אם תזכה למצוות, כל מצוה ומצוה יעשו לך ממנה מלאך טוב. ובזמן שתכנס למקום הזה ותזכה למצוות, יאמרו: סלו סלו פנו דרך הרימו מכשול מדרך פלוני זה, ולא ישלטו עליך (מלאכי חבלה).

ובזו הדגמא ביום, יאמרו: אם תזכה בתורה, כל אות ואות תהיה מלאך, שיעזרך במקום הזה. והתורה שנקראת דרך, תלך בדרך הזו, שלא ישלטו עליך. ועל כן אמר לנחותם הדרך. ואחר זה יראו לו גן העדן, וכל חלק וחלק שיש לצדיק בפני עצמו. ומשביעים אותו שיקים כל התורה.

ואחר כן יאמרו לו, (בראשית יב) ויאמר ה' אל אברהם לך לך וגו', (שם) ואעשה לגוי גדול וגו'. ויאמר ה' אל אברהם - זו הנשמה, שהיא אב לרוח ורם לגוף. לך לך מארצה - זה גן העדן. וממולדתך - זו בטן האם, של בשר ודם. ומבית - זו השכינה. אביך - זה הקדוש ברוך הוא. שאין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ - זה העולם השפל. ונותנים לו שבע ברכות כמו שאמרנו לעיל, מואעשה וגו', עד כל משפחות האדמה וגו'.

אם האדם יזכה, ויהיה צדיק, ומכיר את שם הקדוש ברוך הוא - מה אומרים לו כשמתלק מן העולם? (תהלים צא) לא תירא מפחד לילה וגו', (שם) על כפים ישאונך פן תגף באבן. מן האבן של דרך עקלתון. רגלך כו', עד כי ידע שמי.

ואם אדם לא יזכה לתורה ולמעשים טובים - כשיתלק מן העולם, יכנס לדרך החשוכה שאמרנו, ומזדעזעים כל מי שישנו באותו המקום, ויאמרו: הזאת נעמי, שהלכה בדרך הזה מלאה כל טוב, מלאה מתורה! עמוד הענן שהאיר לה במקום הזה ללכת ביום, ועמוד האש שהאיר לה ללכת במקום הזה בלילה, ועם בעלה, נשמה לנשמה!?

היא משיבה ואומרת, (רות א) אל תקראנה לי נעמי, קראן לי מרה, כי המר שדי לי מאד. שהנעיל אותי בגוף רע. אני מלאה הלכתי במקום הזה, וריקם השיבני ה'.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִיא אוֹמֶרֶת, שִׁבְנָה בְּנִתִי וְגו', שֶׁנֶּאֱמַר וְתֹאמַר נַעֲמִי לְכַלְתִּיהָ שִׁבְנָה בְּנִתִי. מְשִׁיבָה רוּחַ הַנֶּפֶשׁ הַקְּדוּשָׁה וְאוֹמֶרֶת, אֵל תִּפְגְּעֵי בִי לְעִזְבֶּךָ לְשׁוֹב מֵאֲחֲרֶיךָ כִּי אֵל אֲשֶׁר תִּלְכִי אֵלַי וּבִאֲשֶׁר תִּלְיֵנִי אֵלַי וְכו'.

אָבִי עֲרָפָה, הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא צַד הַשְּׂמַאל, הוֹלֶכֶת לַגּוֹף וּמִתְאַבֶּלֶת עָלָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב יד) אֵךְ בִּשְׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוּ עָלָיו תְּאָבֵל. וְכֵן זְמַן שֶׁמִּתְאַבֵּל עָלָיו, אוֹמֵר הַגּוֹף לַנֶּפֶשׁ הַבְּהֵמִית: בְּשָׂבִיל הָאֲכִילָה וְהַשְׂתִּיָּה שֶׁנִּתְּתָ לִי, הַנֶּשְׁמָה בְּצַעַר גְּדוֹל, וּבִלְא תוֹרָה וּבִלְא מִצְוֹת. טַל מִה שֶׁנִּתְּתָ לִי. וְנִבְקַע הַגּוֹף.

אָמַר רַבִּי, כְּתוּב (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֵל דָּל וְגו'. מֵהוּ דָּל? אִישׁ נִסְתָּר. וַיֹּאמֶר מֵה תִּתֵּן לִי, וְכִי יוֹתֵר רָשָׁע אֲנִי מִכָּל הָאָדָם שֶׁבְּעוֹלָם? וַיַּעֲשֶׂה מְרִיבָה עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּשְׁפִּיל לוֹ, שֶׁכְּתוּב (ישעיה כז) אוֹ יִחְזַק בְּמַעְזֵי יַעֲשֶׂה שְׁלוֹם לִי שְׁלוֹם יַעֲשֶׂה לִי. **שֶׁאָמַר** רַבִּי נְהוֹרָאִי, מֵה שֶׁאָמַר אוֹ יִחְזַק בְּמַעְזֵי וְגו', וְכִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בְּעַל הַשְּׁלוֹם, עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בְּמֵרוֹמָיו, צָרִיךְ לְמִי שֶׁיַּעֲשֶׂה לוֹ שְׁלוֹם? וְהֲלֹא הַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ!

אָרְאָה הָעֵנִי, בְּשַׁעֲה שְׂרוּאָה אֶת עֲצָמוּ בְּדַחַק, הוּא עוֹשֶׂה מְרִיבָה כְּלָפִי מֵעֵלָה. וְהַמְּחִזֵּיק בִּידוֹ שֶׁל עָנִי וְעוֹשֶׂה עִמּוֹ צְדָקָה, כְּבִיכּוֹל עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה שְׁלוֹם, לְפִי שֶׁגוֹרֵם לְעָנִי שֶׁמִּבְקָשׁ מְחִילָה מִלְּפָנָיו יִתְבָּרַךְ עַל שֶׁהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפִי מֵעֵלָה, וְאִז עוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵנוּ לְבֵין קוֹנוֹ. מִי גֵרָם לוֹ לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם? זֶה הַנּוֹתֵן צְדָקָה לְעָנִי, וְהַמְּחִזֵּיק בִּידוֹ, שֶׁכְּתוּב אוֹ יִחְזַק בְּמַעְזֵי וְגו', וְזֶהוּ הַדָּל. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵהוּ אוֹמֵר? אֵינן דְּנִים אֶת הָאָדָם לְפִי צַעֲרוֹ.

וְכָךְ גַּם בְּאִיּוֹב. שֶׁאָמַר רַבִּי תַנְחוּם, אָמַר אִיּוֹב לַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (איוב כג) מִי יִתֵּן יְדַעְתִּי וְאִמְצָאֶהוּ כִּי אֶעֱרַכֶּה לְפָנָיו מִשְׁפָּט. עַד שֶׁהִטִּיחַ אִיּוֹב דְּבָרִים כְּלָפִי מֵעֵלָה.

וַיִּוָּתֵר לֹא? וְהֲלֹא כִּפּוּר בְּכַמֶּה מְקוֹמוֹת בְּתַחֲתֵי הַמַּתִּים, וְהִטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפִי מֵעֵלָה, וְסָקַל אִיקוֹנֵינִי שֶׁל מְלֶךְ?!

אָרְאָה, אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי, בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעֲה אָמַר הַמְּקַטְרֵג לַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִיּוֹב שֶׁאָמַרְתָּ עָלָיו אִישׁ תָּם וַיִּשָּׁר וַיִּרְא אֱלֹהִים וְסָר מֵרַע, הֲרִי כִּפּוּר בְּתַחֲתֵי הַמַּתִּים, וְהִטִּיחַ דְּבָרִים, וְסָקַל אִיקוֹנֵינִי שֶׁל מְלֶךְ! אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: אִיּוֹב לֹא בְּדַעַת יְדַבֵּר!

בְּשִׁעָה שְׁנַתּוֹכַח אִיּוֹב עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מַה הוּא אוֹמֵר? (שם י)
הטוב לך כי תעשק כי תמאס יגיע כפידך וגו'. וכי הוא טוב
זו העשק שתעשה לי?! אבי ואמי עשו לי את הגוף, ואתה נעשית
שתף עמם, ונתת בי נשמה, ואמרת למקטרג רק את נפשו שמר. מה
שלך - שמרת, מה של אבי ואמי - אמרת הנו בידך. וכי הוא טוב זה
העשק שתעשה לי, כי תמאס יגיע כפידך, שהנפש מאוסה מצד יסורי
הגוף?! ועל עצת רשעים הופעת, סקל איקונין של מלך?!

והמקטרג קטרג על כל זה לפני הקדוש ברוך הוא. אמר לו הקדוש
ברוך הוא: איוב לא בדעת ידבר, ואינו נתפס על צערו.
וכיון שבא הקדוש ברוך הוא ונתוכח עמו, חזר בו ואמר, (שם מ) אחת
דברתי ולא אענה ושתים ולא אוסיף. סגר פיו לפני הדין.

רבי פדת אמר, לא כתוב כי לא דברתם נכונה בעבדי איוב, אלא (שם
מב) כי לא דברתם אלי נכונה. אלי לא דברתם נכונה. הוא עמד
והצדיק את הדין, ובקש על עצמו על מה שאמר, והם לא בקשו על
עצמם, על מה שהטעוהו במענה לשונם.

רבי יהושע שמסכנין בשם רבי יודא אמר, כל החושד בכשרים ראוי
ללקות בצרעת, שכתוב (במדבר יב) אשר נואלנו ואשר חטאנו.
וכתוב (שם) אל נא תהי כמת. חבריו של איוב חשדוהו במה שלא היה
בו, ולא בקשו ממנו מחילה, ולא בקשו על נפשם, עד שבקש איוב
עליהם רחמים. והקדוש ברוך הוא הודיע להם, שחטאו במה
שחשדוהו. ולפיכך, ועבדי איוב יתפלל בעדכם.

ואמר רבי יוסי בן קסמא, מה שאמר (איוב מב) כי אם פניו אשא
לבלתי עשות עמכם נבלה. מה זה נבלה? זו צרעת, שכתוב
(במדבר יב) ואביה ירק ירק בפניה. ותרגם רבי יוסי, ואביה מנבל
ינבל באפיה.

בא וראה, כשנגלה הקדוש ברוך הוא אל איוב, מה כתוב? (איוב לח)
ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר. רבי יוסי בר חלפתא אמר,
השיב לו על מה שאמר (שם ט) אשר בשערה ישופני. אמר איוב:
רבנו של עולם, שמא רוח סערה עברה לפניך, ונתחלף לך שמי
איוב באיוב? זהו שכתוב (שם יג) ותחשכני לאיוב לך. לפיכך השיבו
מן הסערה.

רבותינו אומרים, סערה של שטן, שהסעיר גופו של איוב. ומנין לנו שנקראת סערה? שכתוב (תהלים קמח) ריח סערה עושה דברו. שאין לו רשות לעשות שום דבר, אלא במאמרו של הקדוש ברוך הוא.

רבי בון אומר, כתוב בש"ן, שכתוב אשר בשערה ישופני. וכתוב בסמך, שכתוב מן הסערה. כתוב כאן אשר בשערה, וכתוב שם (ויקרא יז) לשעירם אשר הם זנים אחריהם.

וזה שכתוב בשערה. רבי רחומאי אמר, פעם אחת זכר, ופעם אחת נקבה. פעם אחת זכר - שכתוב (שם טז) ונשא השעיר עליו. וכתוב (בראשית כז) הן עשו אחי איש שעיר. פעם אחת נקבה - שכתוב (שם לג) וישב ביום ההוא עשו לדרך שעירה, וכתוב בסמך, שכתוב מן הסערה. מה הטעם? שמסעיר גופו של אדם.

כל המספרים ומנינים שבזהר, מדקדק במנין בדקדוק גדול על פי שמות שהיה קבלה בידם

אמר מי שבקי בזהר הקדוש כל דברי הזהר הם אחד. הינו להמשיך שפע, להמשיך משח רבות קודשא, ולקשר העולמות. ולפעמים מחבר שני דברים אלו ולפעמים שני דברים אחרים כפי הענין. ויש כמה דברים שהיו להם בקבלה איש מפי איש, כי כל דברי הקבלה הם בקבלה איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום. גם היה להם ספרים ספרא דרב המנונא וכו'. גם יש כמה וכמה דברים שגלו הם.

גם כל הענינים המבארים בזהר הקדוש במספר במנין כגון בעניני ההיכלות וכיוצא, שנאמר בזהר שיש כף וכו' פתחים, וכיוצא באלו הדברים הנאמרים בזהר במספר במנין, ומדקדק במנין בדקדוק גדול, כגון כף וכו' אלפים ושבעים וארבע וכיוצא, כל זה היה על פי שמות שהיה קבלה בידם שהיו להם כללים ולמוד ידוע על זה, כגון שם של מ"ב וכו'. וכל אלו המספרים הנאמרים בזהר הם כפי אותה הבחינה של אותו הענין שהיו יודעין שהוא על פי שם זה או על פי כלליות שלפעמים נכלליו ונצטרפין השמות אלו באלו ועל פי מספר השמות וכללותן הם המספרים הנזכרים לעיל.

(חיי מוה"ר מברסלב, תנח)

וְהָרִי כְּתוּב (מלכים-ב ב) וַיַּעַל אֱלֹהֵינוּ בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם. רַבִּי נַחֲמָיָה וְרַבִּי יְהוּדָה אוֹמְרִים, כְּשֶׁהֵעֲלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֱלֹהֵינוּ לְרַקִּיעַ, עֲמַד מִלְאָךְ הַמָּוֶת כִּנְגָדוֹ.

אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַל מַנְתַּן כֵּן בְּרֵאתִי שָׁמַיִם, שִׁיעֲלָה אֱלֹהֵינוּ לְשָׁם. אָמַר לוֹ מִלְאָךְ הַמָּוֶת: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲכָשׁוּ יִהְיֶה פֶתְחוֹן פֶּה לְבְרִיּוֹת. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אֵינְ זֶה כְּשָׂאֵר בְּרִיּוֹת, וַיִּכּוֹל הוּא לְהַעֲבִיר אוֹתָךְ מִן הָעוֹלָם, וְאֵינְךָ יוֹדֵעַ כַּחוֹ. אָמַר לוֹ: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, תֵּן לִי רְשׁוֹת וְאַרְדֵּי אֱלֹהֵינוּ. אָמַר לוֹ רַד. מִיָּד יָרַד. כִּיּוֹן שָׂרְאָה אוֹתוֹ אֱלֹהֵינוּ, הִכְרִיחוּ תַּחַת רַגְלֵינוּ, וּבִקֵּשׁ לְהַעֲבִירוֹ מִן הָעוֹלָם, וְלֹא נָתַן לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְשׁוֹת. מִיָּד כָּפַף אוֹתוֹ תַּחַתָּיו, וַעֲלָה לְשָׁמַיִם, שְׁכַתוֹב וַיַּעַל אֱלֹהֵינוּ בְּסַעֲרָה הַשָּׁמַיִם.

כִּיּוֹן שֶׁנִּגְלָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאִיּוֹב, בְּאוֹתָהּ סַעֲרָה נִגְלָה אֱלֹהֵינוּ, שְׁכַתוֹב מִן הַסַּעֲרָה. הַנּוּי"ן כְּפּוֹפָה, וְלֹא פְּשׁוּטָה. כָּפַף אוֹתוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּנֻחַשׁ הוֹלֵךְ עַל גַּחְוֹן, וְדַבֵּר עִמּוֹ. מָה אָמַר לְאִיּוֹב? (איוב לח) אֵיפֹה הֵייתָ בְּיַסְדֵי אֶרֶץ. מִיָּד שָׁתַק, וְלֹא יָכַל לַעֲמֹד בְּתוֹכָתוֹ. לְהוֹרוֹת שֶׁמַּעֲשִׂיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַמַּת.

רַבִּי אֶלְכַסְנֵדְרִי פֶתַח וְאָמַר, (שם) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָה, כּוֹכְבֵי שְׁבַמְרוֹם שׁוֹלְטִים בְּלִילָה, חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁשׁוֹלְטִים בְּבִקְרָה. וְכֻלָּם מְשַׁבְּחִים וּמְפַאֲרִים וּמְיַחַדִּים שָׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוֹב בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָה, וְלֹא כּוֹכְבֵי לִילָה, אֵף עַל פִּי שֶׁמַּמְשַׁלְתָם כְּרַגַע. וַיִּרְיַעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים (שם), לָמָּה וַיִּרְיַעוּ? אָמַר רַבִּי אֶלְכַסְנֵדְרִי, בְּשַׁעַה שֶׁעוֹלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים מְרִיעִים בְּתוֹעָה, וְכָל אוֹתָם הַמְּלֹאכִים וְהַכּוֹכְבִים הַמְּמַנִּים בְּלִילָה מַעֲבִירִים אוֹתָם מִמְּקוֹמָם, וְשׁוֹלְטִים מִלְּאֲכִים אַחֲרֵים בְּמְקוֹמָם לְהִיוֹתָם מְמַנִּים בַּיּוֹם. **רַבִּי** חֲסֵדָאֵי אוֹמַר, כּוֹכֵב אֶחָד יֵשׁ בְּמְרוֹם, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹצִיא אוֹ מִמְּקוֹמוֹ, וְיִלוֹן שָׁמוֹ. וְהוּא מְמַנֶּה לְהַכְנִיס וְלְהוֹצִיא שָׂאֵר הַכּוֹכְבִים, וּמַשְׁמֵשׁ כָּל הַלִּילָה. כִּיּוֹן שְׁאוֹתָם כּוֹכְבֵי בִקְרָה שׁוֹלְטִים, נִגְזַר וְנִבְלַע בְּמְקוֹמוֹ.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּתוּב (שם ט) הַמְּרַגֵּז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעַמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן. כְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה לְהַרְגִּיז כָּל הָעוֹלָם,

וּלְרַגֵּשׁ וּלְהִרְעִישׁ אֶת עַמּוּדָיו, לֹא מִרְעִישׁ אוֹתוֹ אֲלֵא מִמְקוֹמוֹ. מִי הוּא
מְקוֹמוֹ? זֶה הַנִּקְדָּה שֶׁל צִיּוֹן.

רַבִּי רְחוּמַאי אָמַר, מִצִּיּוֹן הִשְׁתַּת הָעוֹלָם, שְׁכַתוֹב (תהלים נ) מְזֻמּוֹר
לְאַסֵּף אֶל אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא אֶרֶץ מִמְזֻרַח שָׁמֶשׁ עַד מְבֹאוֹ.
וְכַתּוֹב אַחֲרָיו, מִצִּיּוֹן מְכַלֵּל יְפֵי אֱלֹהִים הוֹפִיעַ.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי, כְּשֶׁבָרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַכְנִיס
אוֹר בְּאוֹר, וְהִלְבִּישׁ זֶה בְּזֶה, וּבָרָא שָׁמַיִם, שְׁכַתוֹב (שם קד) עֹטָה
אוֹר כְּשֶׁלְמָה נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה.

וְהָאֹר הַזֶּה נִקְרָא אוֹר לְבוּשׁוֹ. הָאוֹר הִרְאִישׁוֹן שֶׁהִתְלַבֵּשׁ בּוֹ הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְאוֹתוֹ הָאוֹר הִתְפַּשֵּׁט בְּהוֹד וְהִדָּר, וּנְבָרָא הָעוֹלָם,
שְׁכַתוֹב הוֹד וְהִדָּר לְבִשְׁתָּ כוּ' נוֹטָה שָׁמַיִם כִּירִיעָה.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, כְּשֶׁנִּטַּל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַשֶּׁלֶג וְזָרַק לְתוֹךְ
הַמַּיִם, מִתַּחַת כֶּסֶא כְבוֹדוֹ, נִטַּל כְּשַׁעוֹר שְׁעָלוֹ, שְׁכַתוֹב (ישעיה מ)
מִי מֵדָד בְּשַׁעְלוֹ מַיִם.

רַבִּי יוֹדָאי אָמַר, כְּשַׁעוֹר שְׁלִישׁ זָרַת נִטַּל, וְזָרַק לְתוֹךְ הַמַּיִם, שְׁכַתוֹב
(שם) וְכֹל בְּשֶׁלֶשׁ עֶפֶר הָאֶרֶץ. וְכַתּוֹב (איוב לו) כִּי לְשֶׁלֶג יֹאמַר
הוּא אֶרֶץ.

וּמִתַּחַת הַמַּיִם נִקְפָּא מְקוֹם אֶחָד בְּתַחֲלָה, בְּאֲמֻצַּע הַתְּהוֹם, וְנִנְעֲשִׂית
מִשָּׁם אֶבֶן אַחַת מְשַׁקַּעַת בְּאֲמֻצַּע תְּהוֹם, וְעֵלְתָה לְמַעְלָה
וְנִרְאִית בְּצִיּוֹן, וְהִיא נִקְדַּת הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹסִי אֹמַר, הָעֶגְלָל וְהַכְדוּר אֵינן (ממתקים) מוֹקְמִים (הַגִּלְגָּל וְחֻלְקִיו לֹא
מִסְתוֹבְבִים) אֲלֵא מִתּוֹךְ נִקְדָּה אַחַת בְּאֲמֻצַּע, וְאוֹתָהּ הַנִּקְדָּה הִיא
מְקוֹמוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם נִתְפַּשְׁטָה הָאֶרֶץ לְכֹל רוּחוֹתֶיהָ. רַבִּי חִזְקִיָּה
אָמַר, כְּעֵין בְּרִיתוֹ שֶׁל אָדָם.

בְּשַׁעָה שֶׁנִּקְפְּאָה הָאֶרֶץ מִתַּחַת הַמַּיִם, מֵה כְּתוֹב? (בראשית א) יִקּוּן
הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד וְתִרְאָה הַיִּבְשָׁה.
כִּיּוֹן שָׂרְאוּ הַמַּיִם יִבְשָׁה, הָיוּ עוֹלָיִם וְנִגְבְּהִים לְכִסּוֹתָהּ כְּבָרָא שׁוֹנָה,
עַד שֶׁגָעַר בָּהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָסוּ, שְׁכַתוֹב (תהלים קד) מִן
גַּעְרָתְךָ יִנוּסוּן.

וְאִתָּה עַל פִּי שְׁהָיוּ נְסִים, לֹא הָיוּ מִשְׁתַּכְּכִים. מֵה הִטְעַם? מִפְּנֵי שְׁהָיוּ
מְכַסִּים עֲלֶיהָ בְּתַחֲלָה, וְעַכְשָׁו נְסִים מִפְּנֵיהָ. מֵה עָשָׂה הַקְדוּשׁ

ברוך הוא? נטל כמין צרור של חרש, וחקק בו שמו של שבעים ושנים שמות והשליך לתוך המים, ועמדו מיד ונשתככו.

ובאיזה מקום עמדו? בציון, שכתוב (שם ו) מציון מכלל יפי, זה שמו של הקדוש ברוך הוא. וכשהארץ מתמוטטת, אינה מתמוטטת אלא ממקום זה, שהוא מקום העולם.

רבי פדת אומר, הנשבע באמת בשמו של הקדוש ברוך הוא, צרור זה שחתום בו שמו, מסתלק למעלה בחדוה, ומתקיים בו, והעולם מתקיים. והנשבע לשקר, אותו צרור עולה ומסתלק, ורואה שהוא שוא, ואז העולם מתמוטט, ורוצה לחזור לתהו ובהו, שאין העולם מתקיים אלא על שמו החתום באמת. ועל זה כתוב (שמות כ) לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רבי חזקיה אומר, מקום כל העולם כלו היא נקדה אחת, אשר עליה עומד הכל. והכבוד אינו ברוך אלא ממקומו, שכתוב (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו.

מה זה ועמודיה יתפלצון (איוב ט)? רבי פרחיא אומר, אלו העמודים התומכים היסוד, וקיומו של העולם עליהם. וכמה הם? ז', שכתוב (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה. היסוד של אותם התומכים צדיק אחד, שכתוב (שם י) וצדיק יסוד עולם. עמוד לא כתוב, אלא יסוד, היסוד שהכל עומדים עליו.

בנגד זה שבעה רקיעים הם, ושבעה כוכבים רצים וחוזרים הם. שבע ארצות. שבעה ימים. שבעה תהומות. וכלם תלויים במאמר ההוא, שנאמר הבונה בשמים מעלותו. הם שבע ספירות, מעלות גדולות, עמודים חקוקים בשמו הגדול, וכלם תלויים במאמר אחד, והם שמים העליונים.

ושבע ארצות קדושות שמזדווגים עמהם, ואין בהם פרוד, שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. יום שני. יום שלישי. יום רביעי. יום חמישי. יום הששי. עד יום השביעי. (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה'.

ובנגדם שבעה עמודים חקוקים, שהם תלויים בשמים. והם שנים עשר שבטים, שהם תלויים במדת יעקב הנקרא שמים, שנאמר (מלכים-א ח) ואתה תשמע השמים מכוון שבתך, וכתוב (דברים ו) שמע ישראל וגו'.

רבי רחומאי אומר, השבֵּעָה הֶעֱלִינוּנִים הֵם שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. (עמוס ט) וְאֶגְדָּתוֹ - מַה זֶה אֶגְדָּתוֹ? הֵם שְׁבַע מַעֲלוֹת לְמִטָּה מֵהֵם, שְׁעוּמָדִים עַל הָעוֹלָם וּמְנַהֲיָגִים אוֹתוֹ. עַל אֶרֶץ - זֶה אֶרֶץ הַתְּחִתּוֹנָה. יְסָדָה - זֶה אֶרֶץ הֶעֱלִינוּנָה הַנִּקְרָאת בֵּינָה, וְהִיא תְלוּיָה בְּחֻכְמָה. וּמָה הוּא? תִּבְל, שְׁנֵאמַר (ירמיה י) מִכִּין תִּבְל בְּחֻכְמָתוֹ.

הקורא לְמִי הֵיָם (עמוס ט), יָם אֶחָד, וְהֵם שְׁבַעָה. רַבִּי כְרוּסְפָדַי אוֹמֵר, הֲלֹא יָם אֶחָד בְּעוֹלָם הוּא? אָמַר רַבִּי רְחוּמַאי, יָמִים כְּתוּב, שְׁכַתוּב וּלְמַקְנָה הַיָּמִים קָרָא יָמִים.

וכָּלָם נִכְנָסִים לַיָּם הַגָּדוֹל, וְהֵם שְׁבַעָה, וְכֻלָּם נִכְנָסִים בּוֹ, זֶה לְמִטָּה מִזֶּה, עַד הַתְּהוֹם, עַד שֶׁתִּמְצָא יָם הַגָּדוֹל שְׁבַעָה זֶה עַל זֶה, וְכֻלָּם תְלוּיִים בְּמֵאמַר אֶחָד.

אמר רַבִּי שְׁמֵלַאי, אֵימְתִי הָעוֹלָם מִתְמוּטָט? בְּשַׁעָה שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיט וְרוֹאֶה בּוֹ, שְׁנֵאמַר (תהלים יד) ה' מִשְׁמַיִם הִשְׁקִיף עַל בְּנֵי אָדָם וְגו'.

רבי נהוראי ורבי יצחק קָמוּ בְּאוֹר, כְּשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, לְלַכֵּת בַּדֶּרֶךְ. בְּטָרָם שִׁיצְאוּ, הָרִים עֵינָיו רַבִּי נְהוֹרַאי, רָאָה שְׁכוּכְבֵי הַבְּקָר מִרְתָּתִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק: תִּרְאֶה אוֹתָם הַכוּכְבֵּים שֶׁמִּרְתָּתִים בִּירְאֵת אֲדוֹנָם, כַּעַת מַגִּיעַ זְמַנָּם לְזַמֵּר.

משום שְׁאוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים עוֹמְדִים עֲלֵיהֶם. וְכִשְׁמִסִּימִים שָׂאָר הַצְּבָאוֹת שֶׁמְשַׁבְּחִים בְּלִילָה, אוֹתָם בְּנֵי אֱלֹהִים תּוֹקְעִים תְרוּעָה, וּמִתְכַנְסִים כָּל הַמַּחְנוֹת שְׁשׁוּלְטִים בְּלִילָה לְמִקּוּמָם.

ואז אוֹתָם הַכוּכְבֵּים שְׁשׁוּלְטִים בַּיּוֹם, בְּבִקְרָה, מִרְתָּתִים וִירְאִים וּמַעֲלִים שִׁירָה. וְכַעַת מַגִּיעַ זְמַנָּם לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנָם, בְּזְמַן הַזֶּה שְׁשׁוּמְעִים אוֹתָהּ הַתְרוּעָה, שְׁכַתוּב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כּוּכְבֵי בִקְרָה וִירִיעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים.

הקדימו וְהִלְכוּ, וְהָיָה מֵאִיר הַיּוֹם. כְּשִׁיצְאָה הַשֶּׁמֶשׁ וְהַתְּגִלָּה לְעוֹלָם, אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק לְרַבִּי נְהוֹרַאי: תִּמְהַנֵּי כְּשֶׁהִסְתַּכְּפַלְתִּי בְּשֶׁמֶשׁ. שְׁכִשְׁיִצְאָה, יִצְאָה אָדָם, וְאַחֵר כֶּךָ חֲזַר לְלַבֵּן. לְמָה?

וראי נִזְכַּרְתִּי בְּדַבָּר שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן שְׁלוֹם אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן יְהוּדָא: כְּשִׁיוֹצְאָה הַשֶּׁמֶשׁ, יוֹצֵא בְּתַקְיָה, כְּגִבֵּר תַקִּיף, וּבּוֹקֵעַ שֶׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מִשְׁקוּפִים שֶׁל חִלּוּנֵי רְקִיעַ.

וְאֵינְךָ בְּכֹל אוֹתָם כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְהַמַּזְלוֹת שֶׁנִּקְרָא גְבוּר, פָּרַט לְשִׁמְשׁ. איזו גבורה עושה? אלא כְּשִׁמְסִתִּים הַיּוֹם וְנִכְנַס הַלַּיְלָה, מִסְתַּתְמִים כָּל אוֹתָם הַחֲלוּנוֹת וְהַמְשֻׁקּוּפִים שֶׁל הָרְקִיעַ. בְּשַׁעַה שְׁבֹא הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ יוֹצֵא, מִתְעַטֵּר וְנִחְקֵק בְּאוֹתֵיזוֹת שֶׁל סוּד הַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ, וּבִתְקֵף וּבִכְפַח שְׁלוֹ הוּא כּוֹנֵס אֶת כָּל אוֹתָם הָרְקִיעִים, וּבּוֹקֵעַ אֶת כָּל אוֹתָם הַחֲלוּנוֹת, וְנִשְׁרָפִים בְּשִׁלְהִבוֹתָיו, וּפּוֹתַח אוֹתָם וְיוֹצֵא הַחוּצָה.

וּמִנֵּינִי לָנוּ שֶׁנִּקְרָא גְבוּר? שְׁכָתוּב (תהלים יט) יְשִׁישׁ כְּגְבוּר לְרוּץ אֲרַח. וּכְתוּב (שופטים ה) כִּצֵּאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגִבְרָתוֹ. כְּגְבוּר שֶׁנִּכְנַס לְמַלְחָמָה וְנוֹצֵחַ, הוּא אָדָם. כְּשֶׁנִּצְחַח, חוֹזֵר לְגוֹנוֹ הָרֵאשׁוֹן. כִּךְ הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשִׁיוֹצֵא, נִדְּלָקִים בּוֹ שִׁלְהִבוֹתָיו, וְהוּא אָדָם מְרַב גְּבוּרָתוֹ, וְאַחַר כֵּךְ חוֹזֵר לְגוֹן הָרֵאשׁוֹן.

הַלְכּוּ. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשֹׁדָה אֶחָד, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֹאמַר מִרְמָאוֹתָם הַדְּבָרִים הַמְעֻלִּים שֶׁבִּקְרִיאת שְׁמֵעַ. פָּתַח וְאָמַר, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַפְּסוּק הַזֶּה נוֹחַ בְּשַׁעַה שֶׁאִמְרוּ בְּנֵי יַעֲקֹב לְאֲבֵיהֶם, אוֹ מִשָּׁה לְיִשְׂרָאֵל, אָבֵל עֲכָשׁוּ, כָּל הָעוֹלָם אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. לְאֵיזָה יִשְׂרָאֵל אוֹמְרִים?

אֲדָא, הִנֵּה שְׁנֵינוּ, יַעֲקֹב אֲבִינוּ לֹא מֵת, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָתַם אוֹתוֹ בְּתוֹךְ כֶּסֶף כְּבוֹדוֹ לְהִיּוֹת תְּמִיד עַד עַל בְּנָיו, שְׁמִיחָדִים שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרֵאוּי בְּכֹל יוֹם פְּעֻמִּים. וְכִשְׁהֵם מִיחָדִים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹמְרִים שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, תְּהִיָּה מַעִיד עָלֵינוּ, שְׁאֵנוּ מִיחָדִים אֶת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּרֵאוּי.

בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַה נוֹטְלִים אֶת יַעֲקֹב בְּאַרְבָּעָה כְּנָפִים, פְּרוּשִׁים לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וּמְעֻלִּים אוֹתוֹ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וּמְכַרְךְ אוֹתוֹ בְּשִׁבְעַת בְּרָכוֹת. פּוֹתַח הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר: אֲשֶׁרִי הָאֵב שֶׁהוֹלִיד אֶת הַזֶּרַע הַזֶּה בְּאַרְצָךְ! אֲשֶׁרִי הַבְּנִים שֶׁמְעַטְרִים אֶת אֲבֵיהֶם כִּךְ! בְּאוֹתָהּ הַשַּׁעַה כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם פּוֹתְחִים וְאָמְרִים, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד.

וַיַּעֲקֹב מִתְעַטֵּר בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר נְהָרוֹת אֶפְרָסְמוֹן זָךְ, וְעוֹמֵד תְּמִיד כְּקַרְיָה מְקַפֶּת חוֹמָה עַל בְּנָיו לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלֹא נוֹתֵן לְדִין הַקָּשָׁה לְשַׁלֵּט עָלֵיהֶם, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם אֵינְךָ יְכוּלִים לְהַשְׁמִידֵם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה מד) אֵל תִּירָא עַבְדֵי יַעֲקֹב.

פָּתַח רבי יהודאי ואמר, בדגמא שיש שנים עשר שבטים למטה, שהם בני יעקב, כך יש יעקב העליון בשמים, ושנים עשר שבטים עליונים. ובדגמא שמיוחדים שמו של הקדוש ברוך הוא ישראל למטה, כך מיוחדים המלאכים הקדושים למעלה, והכל כמו שלמעלה.

פָּתַח רבי נהוראי ואמר, (שם כט) לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. וכי יעקב פדה את אברהם? ויעקב טרם נברא בעולם!

אָמַר בא וראה, בשעה שהיו מפילים את אברהם באור כשדים, הקדוש ברוך הוא כנס את הפמליא שלו ואמר: הצילו את אברהם מתוך השרפה שלו, שהוא אהובי.

אָמְרוּ לקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו ישמעאל! אמר הקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו יצחק! אמרו לקדוש ברוך הוא: הרי יצא ממנו יעקב! אמרו: הרי ודאי שבזכות יעקב ינצל. ועל זה אמר, אשר פדה את אברהם, שבזכותו נצול אברהם.

אָמַר רבי, בשעה שכפתו את חנניה מישאל ועזריה שיפילו אותם לתוך כבשן האש היוקדת, חנניה אמר (תהלים קיח) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. מישאל אמר (ירמיה ל) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי אתך אני נאם ה'. עזריה אמר, שמע ישראל וגו'.

אָמַר הקדוש ברוך הוא, (ישעיה מד) זה יאמר לה' אני - זה חנניה, שאמר ה' לי לא אירא. וזה יקרא בשם יעקב - זה מישאל, שאמר ואתה אל תירא עבדי יעקב. ובשם ישראל יכנה - זה עזריה, שאמר שמע ישראל וכו'. לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו.

וְלָמָּה לא היה דניאל עמהם? אלא דניאל אמר, אני נקרא בלטשאצר, כשם האליל שלו, שנאמר (דניאל ד) בלטשאצר כשם אלהי כו', וכתוב (שם ב) אז המלך נבוכדנצר נפל על פניו והשתחוה לדניאל. והקדוש ברוך הוא אמר, פסילי אלהיהם תשרפון באש. הלך ולא היה עמהם.

מה ראו חנניה מישאל ועזריה שנפלו לאש? אלא אמרו, הצפרדעים הפילו את גופם באש כדי להרע למצרים, במאמרו של הקדוש ברוך הוא - אנחנו על אחת כמה וכמה בשביל כבוד רבוננו.

הלכו והתעסקו בתורה. בינתיים ירד השמש. אמר רבי נהוראי, נעבר מהדרך ונעלה להר, ונתעסק בתורה, ולא נישן.

בעודם יושבים ומתעסקים בתורה זה עם זה, שמעו קול אחד שהיה אומר: קומו עליונים. התחתונים הישנים, ששנה בנחיריהם, התעוררו! הנה הקדוש ברוך הוא רוצה להרגיז את העולם, ואותם העמודים הקימים, שהעולם סמוך עליהם, מרתתים. קול בכיה של עפר אילים, שבוכה על אריה אחד, שרשום תמיד בכסא הקדוש.

אמר רבי נהוראי לרבי יצחק, שמעת דבר? אמר לו, שמעתי, ועל זה אמרתי, שמעתי ותרגזו בטני. אמר רבי נהוראי, ודאי הקדוש ברוך הוא רוצה לדון את העולם שלו, וטרם שיעשה הדין, הנה קול מתעורר, ומכריז תמיד בעולם. ודאי הרמים של הרמים עכשו יסתלקו בעולם. והכל ברור לנו, פרט לזה שאמר קול בכיה של עפר אילים שבוכה על אריה אחד, לא ידעתי מה הוא.

אמר רבי נחמיה, לא ידעו בזה לפי שעה. לימים מועטים התגלה בעולם. ומהי הבכיה? זו הבכיה של רבי ישמעאל בן אלישע כהן גדול, שבכה על ראשו של רבן שמעון בן גמליאל. שאותה הבכיה לא עברה מכסא של המלך, עד שיעשה הקדוש ברוך הוא נקמות בשאר העמים.

אמר רבי רחומאי, בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא דן את העולם, את מי דן תחלה? את גדולי הדור דן תחלה, ואחר כך דן את העולם. מנין לנו? מכאן, שכתוב ויהי בימי שפט השפטים. שפט השפטים תחלה, ואחר כך ויהי רעב בארץ. רבי יוסי בר יהודה אמר, מכאן (מלכים א ח) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל. משפט עבדו תחלה, ואחר כך משפט עמו ישראל.

ויילך איש מבית לחם יהודה (רות א). רבי יהודה ורבנן שאומרים, בזמן שהדין בא לעיר, יסלק אדם עצמו מאותה עיר, שפיון שנתן רשות למלאך המות, אינו חושש לכל אדם, ואיש שפגע בו, יש לו רשות להזיקו.

כִּיּוֹן שְׂרָאָה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהֵדִין בָּא לְעוֹלָם, מִיַּד בָּרַח לְהִסְתַּלֵּק מִן הַדִּין, וְעַם כָּל זֶה לֹא נִצּוֹל מִמֶּנּוּ. חֻכְמִים שֶׁל קִיסְרִין אוֹמְרִים, אֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה נֶכֶד לְמַעְלָה, וְכָל מִי שֶׁהוּא נֶכֶד לְמַעְלָה, הוּא נִתְפָּס תַּחֲלָה.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, מַה כָּתוּב בְּשׁוֹנְמִית? (מלכים-ב ד) וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי אֲנֹכִי יוֹשֶׁבֶת. מִכָּאן שֶׁצָּרִיךְ לְהִכְנִיס רֹאשׁוֹ לְתוֹךְ רַבִּים, וְלֹא יֵהָא נֶרְשָׁם לְבַד.

מַה כָּתוּב בְּתַחֲלָה? וַיֵּלֶךְ אִישׁ סֶתֶם, רָצָה לְהַחְבִּיא וּלְהִסְתִּיר עֲצָמוֹ שְׁלֹא יִכִּירוּ בּוֹ. מִי הַזְכִּירוּ? מֵדַת הַדִּין. וְאָמַר, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ, אָדָם נֶכֶד וְנֶרְשָׁם הוּא, אֵינּוּ רְאוּי לְהַחְבִּיא וּלְהִסְתִּיר. וְהָאִין זֶה אֱלִימֶלֶךְ, פְּרָנֵס הָעַם?! וְהָאִין זֶה אֱלִימֶלֶךְ שֶׁהָיָה סוֹתֵם עֵינָיו מִמַּעֲשֵׂי הָעַם!?

רַבִּי פְּרַחְיָא אָמַר, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, וּבֵית הַדִּין שְׁלֹמַעְלָה עוֹמֵד, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה מִסְתִּירוֹ וְאוֹמֵר, וַיֵּלֶךְ אִישׁ, סֶתֶם. עֲמָדָה מֵדַת הַדִּין וְהַזְכִּירוּ, וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ. מִיָּד נִגְזַר עָלָיו הַדִּין וְעַל בְּנָיו, כְּדַכְתִּיב וַיִּמָּת אֱלִימֶלֶךְ וְגו'.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, אֱלִימֶלֶךְ, מִי הוּא שְׁלֹא הָיָה יוֹדֵעַ מִי זֶה אֱלִימֶלֶךְ הַזֶּה? אֵלֶּא כִּיּוֹן שְׂרָאָה שֶׁהֵדִין מְבַזִּים בְּגְדוּלִים, אָמַר, וְדַאי אֵלֶךְ מִכָּאן, וְלֹא אֶהְיָה נִתְפָּס בְּתוֹכָם. וְאֱלִימֶלֶךְ גְּדוֹל הַדּוֹר הָיָה, וְהָיָה יְכַלֵּת בִּידוֹ לְמַחֲוֹת, וְלֹא מַחָה. וְהֵלֶךְ מִשָּׁם וּבְרַח, וּלְפִיכֵךְ נִזְכַּר שְׁמוֹ וְנִעֲנַשׁ.

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים (רות א). רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, כָּל מְקוֹם שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי בִּימֵי, לְשׁוֹן צֶעַר הוּא. אֱלִימֶלֶךְ הוּא הָיָה כְּדַגְמַת מֶלֶךְ. כִּיּוֹן שֶׁהִכִּיר בְּדָבָר, הִשְׁמִיט עֲצָמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל, וְהֵלֶךְ לְגוֹר בֵּין הָאֲמוֹת, שֶׁסָּבַר שְׁלֹא יִהְיֶה נִדוּן בֵּינֵיהֶם. עֲמָדָה מֵדַת הַדִּין וְהַזְכִּירוּ, וְנִתְפָּשׁ.

וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים. רַבִּי חֵלְקִיָּה בַר אֱלִיעֶזֶר פָּתַח בְּפִסְוֹק שְׁכַתוֹב (ירמיה לא) מִרְחֹק ה' נִרְאָה לִי וְגו'. כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר עִם הַנְּבִיאִים, אֵינּוּ נִגְלָה אֲלֵיהֶם אֵלֶּא מִרְחֹק. וְעַל כֵּן רוֹאִים דְּמוֹת דְּבָרִים, כְּאָדָם הָעוֹמֵד מִמְּרַחֵק, חוּץ מִמִּשָּׁה.

שְׂאֵמֶר רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, כָּל הַנְּבִיאִים כְּלָם לֹא נִתְנַבְּאוּ אֵלֶּא מִתּוֹךְ אִסְפַּקְלָרְיָה שְׂאִינָה מְאִירָה - מִשָּׁה מִתּוֹךְ

אספקלריה המאירה. שאר הנביאים מרחוק - ומשה מקרוב, שנאמר (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא. נאמן בבית המלך, קרוב הוא למלך.

ואם תאמר, כיון שכל הנביאים נתנבאו מרחוק, אין אהבתו של מקום עליהם - פתוב (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד.

אמר רבי חנינא, יש רחוק ונתקרב, וקרוב ונתרחק. יש רחוק ונתקרב, שפתוב (משלי לא) ממרחק תביא לחמה. קרוב ונתרחק, שפתוב מרחוק ה' נראה לי. זה קרוב לנביאים, וזה רחוק למלכות. רבי אלעזר אומר הפוך - קרוב למלכות, ורחוק לנביאים. שרואים הדמיונות של מעלה כמין גוף.

רבי חלקיה אומר, כשרואים הנביאים בצחצוח, בידוע שהעולם נדון למיטב. וכשרואים בחשכה, נדון לפרעגיות. ואזי פתח הפסוק ויהי בימי שפט השפטים וגו'.

ויהי בימי רבי בון כל ימיו היה בקיסרין. יום אחד ראה את העם שסורחים, שהיו העננים הולכים, ואין משגיחים עליהם. אומר, ודאי הדין ראוי לכאן. קם והלך לו.

יום אחד חלשה דעתו. פגע בכפר סיכנין ברמון, ונרדם. שמע קול אחד של תנא אחד שעוסק ברנת התורה שאומר, (דברים כב) כי יקרא קו צפור לפניה וכו'. קן - זו תשובה. בדרך - זו רחל, שנאמר (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. וצדיקים, שני בנים, יוסף ובנימין. והיא נקראת לבנה, הולכת כל הלילה, ומאיר להם עד נכון היום, שהוא יעקב.

בכל עץ - כל זה צדיק חי העולמים. עץ זו שכניה, שנאמר עץ חיים היא למחזיקים בה. על הארץ - זו ארץ התחתונה. אפרחים - זה שנים עשר שבטים שלמעלה. או ביצים - זה ישראל שלמטה, שהם כמלבוש שלגוף. והאם רבצת על האפרחים וכו', שלח תשלח את האם, שנאמר (ישעיה ג) ובפשעיכם שלחה אמכם.

ואת הבנים תקח לך. הרבין רבי בון אָזניו, ושמע את הקול שאומר: חבל על זה, לא אמר ולא כלום. מי שחם, משאיר האם ובניה והולך לו. ומה שהאם מגרשת מן הקן, מה היא אומרת? אוי

שֶׁחֲרַבְתִּי אֶת בֵּיתִי וְשִׁרְפֹתִי אֶת הַיְכָלִי וְהַגְלִיתִי בְנֵי לְבֵין הָאֲמוֹת.
 וְעַל זֶה יִרְחַם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהָרִי הִרְחַמָּן אֵין נִמְצָא אֶלָּא כָּאֵן.
וַיַּעַל זֶה שְׂכִינָה צוֹעֶקֶת עַל בְּנֵיהָ. הִנֵּה כָּתוּב שֶׁלַח תְּשַׁלַּח, שְׁנֵי
 שְׁלוּחִים, שֶׁהֵם בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שְׁנֵי. שֶׁלַח תְּשַׁלַּח - אֶפְלוּ ק'
 פְּעָמִים, שָׁאֵם חוֹזֶרֶת עַל גּוֹזְלֵיהָ תוֹךְ אֶהְבֵּת בְּנֵיהָ, שֶׁלַח אֶפְלוּ כְּמָה
 פְּעָמִים, עַד שֶׁהוֹלֵךְ לוֹ וְסוֹתֵר אֶת הַקֵּץ שְׁלָהּ, וַיִּטַּל הַבָּנִים הַנִּסְתָּרִים
 בְּקֵץ, לְהַטִּילֵם לַגַּג, הָרִי הִרְחַמָּן אֵין נִמְצָא אֶלָּא כִּן. וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים -
 שִׁיאָרֶיךָ רְגַז מִן שְׁשַׁת יָמִים, שֶׁנִּקְרְאוּ בָנִים. ה' ה' אֵל רַחוּם וְחַנוּן אֶרְךָ
 אֲפִים וְגו'.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶן קִיסְמָא אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל, כְּשֶׁבָרָא
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, בָּרָא אוֹתוֹ בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים, וְהֵם
 חֲכָמָה וְתְבוּנָה וְדַעַת, שְׁכָתוּב (משלי ג) ה' בְּחֲכָמָה יִסַּד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם
 בְּתְבוּנָה בְּדַעַתוֹ תְּהוֹמֹת נִבְקָעוּ.

וְכַל הַקְּשָׁרִים בָּאָדָם. וְקָשַׁר הַתְּבוּנָה שְׁפָקַע מֵהֵם, הַתְּפֹשֵׁט בְּשָׂאָר
 הַבְּרִיּוֹת, וּבְכָלֵם יֵשׁ הַשְּׂכָל לְפִי דְרָכוֹ.

הָעוֹף הַזֶּה, כְּשֶׁפּוֹרַח מִגּוֹזְלָיו וְנִשְׁלַח מֵעַל בְּנָיו, מִצְפָּצֵף וְהוֹלֵךְ, וְלֹא
 יוֹדֵעַ לְאֵיזָה מְקוֹם הוֹלֵךְ, נוֹדֵד לְאֶבֶד אֶת עֲצָמוֹ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו, אֶפְלוּ עַל יְתוֹשׁ קִטָּן
 בְּעוֹלָם, רַחֲמָיו עַל הַכֹּל. אוֹתוֹ הִמְמַנָּה עַל הָעוֹף מִתְעוֹרֵר אֶל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר עַל בְּנָיו. אִז קוֹל יוֹצֵא לְפָנָיו וְאוֹמֵר:
 כְּצִפּוֹר נוֹדֶדֶת מִן קִנָּה בֵּן אִישׁ נוֹדֵד מִמְּקוֹמוֹ. אִז הוּא
 מְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם הַהוֹלְכִים וְנוֹדְדִים מִמְּקוֹם לְמְקוֹם,
 וּמֵאַתֵּר לְאַתֵּר אַחֵר. שְׁבוּרֵי לֵב, שְׁבוּרֵי כַח. וּמְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל כָּל
 הָעוֹלָמוֹת וְחַס עֲלֵיהֶם, וְעוֹזֵב אֶת חֲטָאֵי הַנוֹדְדִים מִמְּקוֹמָם, וְחַס
 עֲלֵיהֶם וְעַל כָּל הָעוֹלָם.

וַיַּעַל בֶּן אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֲשֶׁרִי הַצִּפּוֹר בַּחוּץ. וְהִיא מְעוֹרֶרֶת
 רַחֲמִים עַל כָּל הָעוֹלָם. מִי גֵרָם לְחוּס עַל הָעוֹלָם וְלְעוֹרֵר עֲלֵיהֶם
 רַחֲמִים? אוֹתוֹ הָאָדָם שֶׁשׁוֹלַח אוֹתָהּ הַצִּפּוֹר לְצַעֲרָהּ בְּשְׁנֵי גֻנָּיִם, כִּן
 מִתְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי
 הַצֵּעַר, וְעַל כָּל אוֹתָם שֶׁנוֹדְדִים מִמְּקוֹמָם. וּמִשׁוּם כִּן, שֶׁכָּרוּ שֶׁל הָאָדָם
 הַזֶּה, מֵה כָּתוּב בּוֹ? (דברים כב) לְמַעַן יִיטַב לָךְ וְהֶאֱרַכְתָּ יָמִים.

קָם רבי בון על רגליו, ושמח ואמר: ברוך הרחמן ששמעתי את הקול הזה, ואלמלא לא באתי לעולם אלא לשמע את זה - די לי!

חזר אותו הקול כמו מקדם, פתח ואמר, (תהלים קד) מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית וגו'. כל העולם לא באים אלא בחכמה, והאדם התמלא בכל. שאר הבריות, בציון (בחסות) של חכמה שנשארה באדם.

ואף על גב שכל הבריות כן, לא היתה בריה קלה לרדף אחר מעשה האדם כמו העוף. אדם בונה בנין לדיוורו, והעוף בונה בנין לדיוורו. אדם מביא מזון לבנו, העוף מביא מזון לבניו. אדם מרפא את המחלות בעשב, והעוף מרפא את המחלות בעשב. אדם אמן ועושה אניות בים, והעוף נוטל גוזליו ומתקינם על חוף הים.

אדם משבח ומרום את המלך העליון, והעוף מצפצף ומשבח את רבונו, שהיא האלוה העליון. ומשום כן, למען ייטיב לך. לא כתוב איטיב לך, אלא ייטיב לך. אותו השלוח של הצפור שמשלח, שמעורר על העולם להיטיב לך.

ספר הזהר הוא עקר כל ספרי מוסר, והוא ילחב לכך בשלהבת אש לעבודה התמימה - ספר הזהר הוא המפתח והוא הסוגר

בספר סוד מרע ועשה טוב (דף ט"ז) וזה לשונו: תדבק נפשך בספרי יראים שתראה בכל עת חיוכה לבוורא כל עולמים, ובפרט בספר הזהר שהוא עקר כל ספרי מוסר, והוא ילחב לכך בשלהבת אש לעבודה התמימה, ספר הזהר הוא המפתח והוא הסוגר. עד כאן לשונו. על חלק הנסתר שבו כתב בספר יסוד ושרש העבודה (שער ו' פרק ג') וזה לשונו: אין אדם יכול לבוא אל קצת השגת גדלתו ורוממותו יתברך שמו מכל למודו, כמו מלמוד חכמת הקבלה, וביחוד מלמוד ספר זהר הקדוש והתקונים, חכמת אדם תאיר פניו וכו'. ראה בהקדמת מורינו הרב חיים ויטאל לשער ההקדמות, וזה תכו דבריו: ולא מבעיא בחלק הנגלה שבזהר, שבו בודאי יכול כל אדם לעסק, כמו שהוא עוסק בשאר מדרשי חכמינו זכרונם לברכה, אלא אפלו בחלק סתרי התורה שבזהר יכול כל אדם לעסק בו אפלו בעיון, כמו שהוא עוסק בנגלות התורה בעיון, ומי שאינו יכול לעסק בנגלות התורה בעיון, לפחות יעסק בבקיאות בספר הזהר, חוץ מה שרגילים כלל ישראל לגרס את לשון הזהר ואת ספר תקוני הזהר תמיד, ובפרט בחדש אלול, המקדש ומטהר את נפש האדם ומלהיבו לעבודת השם יתברך, שזהו כל תכלית למוד וגרסת הזהר הקדוש אף ורק להתקרב להקדוש ברוך הוא ולזכות ליראת השם.

סדר הלימוד ליום י אלול [יום 335 בשנה]

רבי בון קם וְהִלֵּךְ אֵלָיו, וּמָצָא שֶׁהוּא רַבִּי יְנָאי הַזֵּקֵן, מִן הַחֲבָרִים. נִכְנַס אֶצְלוֹ וּנְשָׁקוּ בְּרֵאשׁ. אָמַר, כְּמוֹ שֶׁנִּחְמַתְתָּ אֶת לְבִי, כִּךָּ יִנְחַם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתָךְ. יֵשְׁבוּ יַחַד.

פְּתַח אוֹתוֹ הַזֵּקֵן וְאָמַר, (רות א) וַיְהִי בִימֵי שְׁפֹט הַשְּׁפֹטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ. בְּזִמְנֵי שֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דָן אֶת הָעוֹלָם, אֶת מִי הוּא דָן תַּחֲלָה? אֶת אוֹתָם שֶׁהֵם דְּנִים אֶת הָעוֹלָם. הֵם דְּנִים אֶת הָעוֹלָם, מִי דָן אוֹתָם? הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִפְּנֵי קִלְקוּל הַדִּין רָעַב בָּא לְעוֹלָם.

בְּכָל זִמְנֵי אֵינוֹ בָּא, אֲלָא בְּעוֹן רָאשֵׁי הָעָם. כְּמוֹ זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹדָאי, מִה שֶׁכָּתוּב (משלי יג) רַב אָכַל נִיר רָאשִׁים וַיֵּשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט - כְּשֵׁישׁ סְפוּק אָכַל בְּעוֹלָם, נִיר רָאשִׁים, הֵם זוֹרְעִים וְאוֹכְלִים לְשֹׁבַע. וּכְשֵׁאִין אָכַל בְּעוֹלָם, יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט, יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד בְּשִׁלּוּהוֹ, וְנִסְפָּה מִן הָעוֹלָם. עַל אֵיזָה עוֹן? עַל עוֹן שֶׁמְקַלְקְלִים אֶת הַדִּין וְאֶת הַמִּשְׁפָּט וּמַעֲוִיטִים אוֹתוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, אִם הַגְּדוּלִים חוֹטְאִים בְּלֹא מִשְׁפָּט, שְׁלֹא עָשׂוּ מִשְׁפָּט בְּעוֹלָם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַרְגֵּם הָעֲנִיִּים בְּשִׁבְלֵם? אֲלָא הָעֲנִיִּים הֵם כְּלִי שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם קְרוּבִים אֵלָיו. וּכְשֶׁהֲרָעַב בָּא לְעוֹלָם, הֵם צוֹעְקִים אֵלָיו, וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהֶם, וּמְעַיֵן עַל הָעוֹלָם, וְדָן אֶת אוֹתָם שֶׁגָּרְמוּ הַצַּעַר הַזֶּה עַל הָעֲנִיִּים, וְנִסְפִים מִן הָעוֹלָם קִדְּם זִמְנָם, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) אִם צָעַק יִצְעַק אֵלַי וְגו' וְשָׁמַעְתִּי כִּי תִנּוּן אָנִי. וְאֹמַר, (שם) וְחָרָה אַפִּי וְהִרְגַּתִּי אֶתְכֶם בְּחָרֵב וְגו'.

בְּיָדָאי בְּאוֹתוֹ זִמְנֵי, יֵשׁ נִסְפָּה וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קִדְּם זִמְנֵי, בְּלֹא מִשְׁפָּט - עַל שְׁלֹא הוֹצִיאוּ הַמִּשְׁפָּט לְאוֹרָה, וְעַל שֶׁעוֹתוֹ וְקִלְקְלוּ הַמִּשְׁפָּט. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּל דִּין שֶׁאֵינוֹ מַחְמִיר אֶת הַדִּין, אֵין מַחְמִירִין דִּינוֹ מִלְּמַעְלָה, וּמִסְתַּלֵּק מִן הָעוֹלָם קִדְּם זִמְנֵי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (משלי יג) יֵשׁ נִסְפָּה בְּלֹא מִשְׁפָּט.

יֵשׁ מִי שֶׁדָּן אֶת הַדִּין לְאַמְתּוֹ, וּמִקְבֵּל שְׂכָר עָלָיו מֵאֵת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וַיֵּשׁ מִי שֶׁדָּן דִּין אֲמַת לְאַמְתּוֹ וְנִתְפָּשׁ, כְּגוֹן דִּין שֶׁמְדַקְדָּק דְּקָדוּקִים לְזִכּוֹת לְרָשָׁע. שֶׁלְּמַדְנֵנוּ, בֵּית דִּין מְכִיֵּן וְעוֹנְשִׁין שְׁלֹא מִן הַתּוֹרָה, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת סִיג לַתּוֹרָה, אוּ מִפְּנֵי שֶׁהַזְּמַן גּוֹרֵם, וְהַדִּין מְסַלֵּק

עצמו מן הדין ומלהענישו, ומדקדק בענין הדין למצא פתח לזכות אותו מן הדין ממש, והוא דין אמת. אפלו כף, כשהקדוש ברוך הוא דן את העולם, אותו הדין נתפס עליו, ומסתלק מן העולם קדם זמנו. ואם לא, עליו הכתוב אומר (איוב יח) לא ניין לו ולא נכד בעמו. כשעצמו אינו נתפס - נתפס זרעו.

יש מי שאינו דן את הדין לאמתו, ומקבל עליו שכר. כגון אבא, שראה אחד מחבק לאשת איש ומנשקה, הוציא אותם למלקות, והרגם. לא שהם בני הריגה, אלא לעשות סיג לתורה, שלא יאמרו, הדין הוציאם מדין תורה, שלא מחיבים הרג, אלא ועשו סיג לתורה. והדין שלא עושה סיג לתורה, אין לו סיג בעולם הזה, של ניין ונכד ויהיה עצור ועזוב. ובעולם הבא מעבירים ממנו אותם מעשים טובים, שהם סיג לאדם לעולם הבא. כמו זה שאמר רבי נורי, עשו סיג לתורה כדי שתאריכו ימים בעולם הזה ובעולם הבא.

ויקף איש - בכל מקום שנאמר איש, צדיק גדול בדורו הוא, שיוכל לעמד על עצמו ועל אחרים. כענין זה לגנאי - איש יודע ציד איש שודה, רשע ברשעו הורג, ומקפח בני אדם ולא פוחד.

אלימלך גדול בדורו ראוי לעמד על עצמו ועל אחרים. כיון שראה הרעב, מיד ברח. לפיכך נענש. מבית לחם יהודה - ממקום סנהדרין גדולה, מהנביעה של התורה ששם, כמו שנאמר (שמואל ב כג) מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער.

זזה עקר רגליו מנביעת התורה של בית לחם יהודה, לגור בשדי מואב, ומשום כף נענשו. ואתה רבי, גלית עצמך במקום שנוכעים החברים מעינות של תורה כאן? אמר, ברוך הרחמן ששלחני לכאן לשמע את דבריה.

רבי בון היה הולך יום אחד בדרך. פגש בו תינוק אחד. אמר לו: רבי, התרצה שאלך עמך בדרך, ואשמש לפניך בדרך הזו? אמר לו: לך. הלק אחריו.

עד שהיה הולך, פגשו בו רבי חייא ורבי אבא ורבי יודא ורבי יוסי. אמרו לו: אתה לבדך, ואין מי שיטען אחריך? אמר להם: תינוק אחד כאן שהולך אחרי. אמר רבי חייא: כדאי היית שתתחייב בנפשך, שאין עמך עם מי שתדבר בדברי תורה. ישבו בשדה תחת אילן אחד.

פְּתַח רבי חייא ואמר, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. ההולך בדרך צריך להיות עמו מי שידיבר בדברי תורה. וכן דרכן של צדיקים, הולך ואור, הולך ועמו דברי תורה, שכתוב (שם ו) ותורה אור. עד נכון היום, עד שתשתתף עמו השכינה ולא תזוז ממנו. ששנינו, בכל מקום שיש דברי תורה, שכינה שם, שנאמר (שמות כ) בכל מקום אשר אזכיר את שמי וכו'.

פְּתַח רבי יהודה ואמר, (משלי ג) רפאות תהי לשרך וגו'. התורה היא רפואה לאדם, לגוף ולעצמות, בעולם הזה ובעולם הבא. שאמר רבי נחמיה אמר רבי נהוראי, הרפואה לאדם בעולם הזה בכל יום - מי שקורא קריאת שמע על תקונה.

ואמר רבי נהוראי, בקריאת שמע יש מאתים ארבעים ושמונה תבות, כמנין מאתים ארבעים ושמונה איברים של אדם. והקורא קריאת שמע כתקונה, כל איבר ואיבר נוטל תבה אחת לעצמו, ומתרפא בו. וזה רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך.

בינתים הגיע אותו התינוק עיף מהדרך, וישב לפניו. שמע את הדברים הללו, קם על רגליו ואמר: והלא בקריאת שמע אין שם אלא מאתים ארבעים וחמש תבות? אמר לו רבי חייא: שב בני. ישב. אמר: השמעת בני בזה דבר?

אמר לו: כך שמעתי מאבא, שבקריאת שמע יש מאתים ארבעים ושמונה תבות חסר שלש למנין איבריו של אדם. מה תקנתו? תקנו שהשליח צבור חוזר על שלש התבות הללו, ומקין? ה' אלהים אמת. כדי להשלים מאתים ארבעים ושמונה תבות על הקהל, וכדי שלא יפסיק לאמת, לא פחות משלש, ולא יותר משלש.

בינתים בא רבי יודא בנו של רבי פנחס, וישב אצלם, ואמר להם: במה עסקתם? אמרו לו: בדברי קריאת שמע, וכך אמר התינוק הזה. אמר: ודאי שכן הוא, וכך אמר רבי יוחנן בן נורי אמר רבי יוסי בן דורמסקית משמו של רבי עקיבא, חסידים הראשונים תקנו קריאת שמע כנגד עשרת הדברות, וכנגד מנין איבריו של אדם. והרי חסרו מהן שלש? תקנו שיהיה שליח צבור חוזר ומשלים אותן. ומקין? ה' אלהיכם אמת.

בתפלה תקנו שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות אחרונות. בקריאת שמע - שלשה שמות בראשונה, ה' אלהינו ה',

ושלשה שמות באחרונה - ה' אלהיכם אמת. וכל הקורא קריאת שמע כמו זה, בידוע שאינו נזוק באותו יום.

וכך האומר קריאת שמע שלא עם הצבור, אינו משלים איבריו, מפני שחסר השלש תבות ששליח צבור חוזר. מה תקנתו? יכון בחמש עשרה ווי"ם של אמת ויציב.

ועם כל זה היה קורא עליו אבא, (קהלת א) מענת לא יוכל לתקן וגו'. אותן שלש תבות שבקריאת שמע ששליח צבור חוזר אותן, לא יוכל להמנות אותם לתשלום מאתיים ארבעים ושמונה כשאר הצבור. אמר לאותו התינוק, פסק פסוקך! פתח ואמר, (שם ט) עיר קטנה ואנשים בה מעט.

רבי בון הטעין יום אחד אחרי רבי שמעון בן יוחאי בעלית סלע אחד, ברום ההר. ראו צפור אחת נודדת מגזלית, ואחרים באים, ומרטו את כנפיה, ועליה אמר את הפסוק הזה, (משלי כג) כצפור נודדת מן קנה בן איש נודד ממקומו.

בעוד שהיו הולכים, ראו נחש אחד שהורג אדם והולך לו, וראו אריה שטורף אזן ואוכל. אמר רבי שמעון, מה תועלת לו לנחש הזה שטורף לחנם?

פתח ואמר, (איוב ט) אשר בשערה ישופני והרבה פצעי חנם. אשר בשערה - זה השטן, שדרכו כנחש, טורף והורג לחנם ולא מועיל לו. ישופני - כתוב כאן ישופני, וכתוב שם הוא ישופך ראש. ומשום שבשערה ישופני, הרבה פצעי חנם. שדרכו להזיק חנם, וטורף טרף לחנם.

ואם תאמר שעושה בלי רשות - והנה כתוב רוח סערה עשה דברו? וכתוב (קהלת י) אם ישך הנחש בלוא לחש. נחש אינו נושך עד שלוחשים לו מלמעלה. שאמר רבי שמעון, יש שלוחשים לו מלמעלה, ולא נודע אליו אותו הנחש, והורג את מישהו אחר. אשרי מי שלא נודע אליו ולא נרשם לפניו.

מה כתוב באלימלך? (רות א) ושם האישי אלימלך. כיון שנרשם אצלו, הסטין בדין עליו, עד שהרג אותו, שכתוב וימת אלימלך. כיון שהתחיל בו, התחיל בבניו, והכל בענש של הדין, שאין ענש כענש של הדין. שלא יאמר הדין שהוא נענש לבדו, אלא הוא ובניו וכל ביתו יתפסו בחטא הדין.

הַדִּין יש לו לרדף ולדעת אחרי מעשי בני העיר, מפני שהוא נתפס בחטאיהם. שלא יאמר הדין, אני כדי לדון דין בין איש לחברו, ולא יותר. אלא כל מעשי בני העיר תלויים על צוארו. ואם אוטם עיניו ממעשי העיר, הוא נתפס בחטאיהם.

אֱלִימֶלֶךְ יכול היה לעמד ולהגן על דורו, וצדיק היה. בשעה שהקדוש ברוך הוא התעורר בדין על העולם, הוא משגיח בראשי העם, ורצה לכסות על אלימלך. בראשונה מה כתוב? איש סתם, ולא כתוב מי הוא. מיד קם המקטרג ואמר, ושם האיש אלימלך, שהוא נרשם ונודע הוא וכל ביתו.

מכאן למדנו, שאין דין בכל דור ודור שלא נרשם ונודע אצלו למעלה. ובשעה שמתעורר הדין על העולם, הוא נדון בראשונה, שכתוב שפט השפטים.

ושם שני בניו מחלון וכליון. רבי פדת ורבי פרחיא אמרו, מחלון - שמחל לו הקדוש ברוך הוא לאחר זמן, על שהיה מוחה בידו של אביו, ומשתדל בו על המשפטים. כליון - על שנכלה מן העולם.

רבי יוסי בן קיסמא אמר, כשם שהיו הם - כך היו נשותיהם. ערפה - על שמה נדוניית, קשת ערף, שלא רצתה שיהיה לה חלק עם ישראל, כמו שנאמר כי פנו אלי ערף ולא פנים. רבנן אומרים, לפי שהחזירה ערף לחמותה.

רות - על שם תור, שהוא כשר על המזבח. כך רות כשרה לבא בקהל, שעליה נתקיימה הלכה: עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית. רות - שיצא ממנה בן שרוה לקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות.

רות אשת מחלון, באתה בקהל. מחלון, שמחל לו הקדוש ברוך הוא להיות שמו נזכר. ערפה אשת כליון, לא באתה בקהל, שכלה אותם הקדוש ברוך הוא. כליון לא נזכר שמו בישראל.

ועל התקון הזה, נעמי - נשמה. אלימלך - נשמה לנשמה. מחלון - רוח השכלית. רות - נפש השכלית. כליון - רוח הבהמית. ועל זה אמר שלמה, (קהלת ג) ומי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ. רוח האדם - זה מחלון. רוח הבהמה - זה כליון, שהוא מצד השמאל. נפש הבהמית

- זו ערפה, שהיא מקשת ערף, והיא מצד השמאל. ועל כן כליון לא נזכר שמו בישראל.

ויקחו לם נשים מאביות. אמר רבי רחומאי, בנות עגלון מלך מואב היו. ומפני מה זכה עגלון לכך? אמר רבי רחומאי, כשבא אהוד ואמר (שופטים ג) דבר אלהים לי אליך ויקם מעל הכסא, אמר לו הקדוש ברוך הוא: אתה קמת מכסאך בשביל כבודי - חייך, ממך יצא מי שישב על כסאי, שנאמר (דברי הימים-א כט) וישב שלמה על כסא ה'.

רבי בון אמר, אלמלא הייתי שם, כשהתקיימה ההלכה מואבי ולא מואבית - הייתי חולק עליו ואומר, מואבית ולא מואבי. ומה מי שכתוב בהם (במדבר כח) ויחל העם לזנות אל בנות מואב ותקראנה לעם לזבחי אלהיהן, וכתוב (שם לא) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם ותהי המגפה בעדת ה'. הם גרמו לכל זה, והגברים אסורים והן מתרות!?

ומיד אמר, חזרתי בי! ומה משה ואלעזר קבלו אותן, שכתוב (שם) אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם. מה הטעם? שבהכרח עמדו בנות מואב באותו המעשה. שאמר רבי חלקיה אמר רבי אסיא בן גוריון, האנשים באים ומביאים אותן בעל כרחן, והיא שלא קבלה - הורגים אותה. עד שנמצאו מואביות כלן שם בהכרח. ועל כן ודאי האנשים אסורים, והנשים מתרות. ועוד, כתוב בתורה שני טעמים - על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים, ואשר שכר עליך את בלעם, שעקר הדבר גברים היו.

אמר רבי חסדאי, והרי שנינו, שנחל שטים מגדל הנאוף של נשים הוא, ואתה אמרת שבעל כרחן היו שם?! ואמר רבי אושעיא, מה שכתוב (יואל ד) ומעין מבית ה' יצא והשקה את נחל השטים, שבאותו זמן עתיד הקדוש ברוך הוא לרפאת את כל העולם, ומפני שנחל שטים מרבה נאוף, יצא מעין מבית ה' לרפאת אותו הנחל. אם כן, הרי לך כי בשביל הנאוף הן באות מעצמן.

אמר רבי מנסיא, חס ושלום! גלוי וידוע, שבמקום שבעליהן ואביהן שם, שאינן באות מעצמן בפרהסייה, אלא הם הפקירו אותן בעל כרחן בעצת בלעם.

אמר רבי יוסי בן קסמא, תמה אני אם מגלה זו לא באה אלא כדי ליחס זרע דוד שבא מרות המואביה - לא יספר יותר, ולמה לי כל זה? לכתב היחס מבעז, כשנשא את רות, ויאמר אלה תולדות פרוץ, עד וישי הוליד את דוד. אלא הכל הצטרף בשביל הצדקת הזו, שבאה להתגיר ולחסות תחת פני השכינה, ולהודיע ענותנותה וצניעות שבה וצדקותה.

רבי אלעזר ברבי יוסי אמר, להודיע זרע דוד, שהוא (תהלים יב) כסף צרוף בעליל לארץ. שהרי פרוץ ועובד כסף צרוף הוא, ככסף הזה שנצרך פעם ושתיים.

ואם תאמר, מפני מה באו מן האמהות בענין זה? אלא כסף מזקק מתוך סגים שבה. וזרע דוד צרוף מצד זה ומצד זה, שכתוב (דברים ו) ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע. הכל צריך כאחד. וזרע דוד צריך כן.

פתח רבי ואמר, כף אדם הראשון - נשמה לנשמה. חנה - נשמה. קין והבל - הבל ממין אחד עם אדם וחוה, ונקרא רוח הקדש. קין רוח של טמאה של השמאל, נקרא פלאים. והיה ערבוניה שלא צריך. הצד האחר, שלא מהמין של אדם וחוה. ועל זה, לא תחרש בשור ובחמור יחדו. ועל זה אל תכניס ברית הקדש ברשות אחרת, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני.

ואדם הוא דגמא של מעלה. אלהים אחרים - זה חמור ואתון, זכר ונקבה. ועל זה, מי שמכניס ברית קדש ברשות אחרת, כתוב בו (הושע ה) ביה' בגדו כי בנים זרים ילדו. ואין קנאה לקדוש ברוך הוא פרט לזה של ברית הקדש.

ברא הקדוש ברוך הוא באדם י"ה ו"ה, שהוא שמו הקדוש, נשמה לנשמה, וזה נקראת אדם, ומתפשטים האורות בתשעה אורות, והם משתלשלים מן י', והוא אור אחד בלי פרוד. ועל זה גוף האדם נקרא הלבוש של אדם.

ה' נקראת נשמה, ותזדוג עם י', ומתפשטת לכמה אורות, והוא אחד. י"ה בלי פרוד. ועל זה, ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אתו, זכר ונקבה בראם כו', ויקרא את שמם אדם.

ו' נקראת רוח, ונקרא בן י"ה. ה' נקראת נפש, ונקראת בת. ועל זה, אב ואם בין ובת. וסוד הדבר יו"ד ה"א וא"ו ה"א, נקרא אָדָם. ומתפשט אורו לחמשה וארבעים אורות, וזהו חשבון אדם מ"ה.

והשם יו"ד ה"א וא"ו ה"א, זכר ונקבה בראם כו'. ויקרא את שם אדם. ואחר כך יצר הגוף, שכתוב (בראשית ב) ויִצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפָר מִן הָאֲדָמָה וַיִּפַּח בְּאַפּוֹ נִשְׁמַת חַיִּים.

מה יש בין אדם לאדם, הרי יהו"ה נקרא אדם, והגוף נקרא אדם, מה בין זה לזה? אלא, במקום שנקרא (שם א) ויִבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, הוא יהו"ה. ובמקום שלא נקרא בצלמו, הוא גוף.

ואחר שאמר ויִצֵר ה' אֱלֹהִים, שִׁיֵּצַר אֶת הָאָדָם, עֲשָׂאוֹ, שְׁכָתוֹב (שם א) ויעש ה' אֱלֹהִים לָאָדָם וּלְאִשְׁתּוֹ כְּתָנוֹת עוֹר וְיִלְבָּשֵׁם. בראשונה כתנות אור, בדגמא של מעלה, ואחר שחטאו - כתנות עור.

ועל זה אמר, (ישעיה מג) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. בראתיו - זה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. יצרתיו - זה כתנות אור. א"ף עשיתיו - זה כתנות עור, משום שהאף סבב זה.

ולמי יקרא רע? זה יצר הרע, וזה הנחש, שעשה וסבב שנגזר על אדם וחוה מות, ועל כל איש.

ובדגמא שיש שם של קדש, כך יש שם של טמאה, שהוא טמא. ועל זה, לא יהיה לה אלהים אחרים על פני. וכל הפוגם אחד מאיבריו מלמטה, כאלו פוגם מלמעלה.

ועל זה חרב בא לעולם, ורעב ומות באים לעולם, ועל זה (שמות כב) והיו נשיכם אלמנות וגו', למי שמכניס ברית הקדש לרשות אחרת. ועל זה (ויקרא יט) שעטנז לא יעלה עליך. (דברים כב) לא תחרש בשור ובחמור יחדו. ועל זה אמר, (שם כז) ארוור שכב עם כל בהמה. מי היא הבהמה? זו כותית, גוף שהיא מצד הבהמה האחרת שלמעלה, טמאה.

ועל זה אמר, (שם ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המוות ואת הרע. את החיים ואת הטוב - זה יהו"ה. ואת המוות ואת הרע - זה שמו של סמאל, נשמה לנשמה מצד השמאל, ונשמה ורוח ונפש מצד השמאל, שהיא בגוף, שאדם שהוא משאר עמים שלא נקראים אדם. ומה אמר? ובחרת בחיים.

וַיַּעַל זֶה יֵשׁ שְׂדִים יְהוּדִים, וְלֹא בָּא הַפְּסוּק שְׂאֵמֵר לֹא יִהְיֶה לָּךְ אֱלֹהִים אַחֲרַיִם, אֲלֵא לִישְׁמַעְאֵל וּלְעֵשׂוֹ. וְאֱלֹהִים אַחֲרַיִם מִישְׁמַעְאֵל וַיִּמְעֵשׂוּ מֵאִיזָה מְקוֹם יֵצְאוּ? מִן הַשְּׂמָרִים שֶׁל הַיְּהוּדִים, וְעַל זֶה כָּתוּב (ישעיה יד) כִּי מִשְׂרֵשׁ נִחַשׁ יֵצֵא צַפְעָה. וְעַל כֵּן, אִם אָמַר לָךְ יֵצֵר הָרַע חֲטָא וְשָׁכַב עִם בַּהֲמָה - אֵל תֵּאֱמַן בּוֹ.

וַיַּעַל זֶה יֵשׁ שְׂדִים יְהוּדִים וַיִּשְׁמַעְאֵלִים וְנוֹצְרִים, וְהַגְּדוּלָּה לְבָנֵי עֵשׂוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵלִים. וּמֵאִיזָה מְקוֹם הִיא? מִן הַגּוֹפּוֹת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם אַחֲרַיִם עִמָּנוּ מִן הַגּוֹף, וְלֹא מִנְשָׁמָה, וְלֹא מִן רוּחַ, וְלֹא מִנְפֶּשׁ, וְלֹא מִנְשָׁמָה לְנִשְׁמָה.

וַאֲנִי פּוֹתַח לָךְ פֶּתַח גְּדוּלָּה. כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֱלֹהִים שֶׁל בְּנֵי עֵשׂוֹ, הוּא יִשְׁתַּחֲוֶה לָּהֶם. מִנֵּיִן לָנוּ? רִמְזוּ שְׂאֵמֵר הַכָּתוּב, וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל בַּלְעָם בַּחֲלוֹם הַלֵּילָה. אֱלֹהִים שֶׁלּוֹ יִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ. (במדבר כב) וַיָּבֵא - עַד בֵּיתוֹ, וַיְדַבֵּר עִמּוֹ בַלְעָם מִן הַחֲלוֹן שֶׁלּוֹ. (נ"א חלום) וְזֶה לְמָה? בְּשִׁבִיל כְּבוֹד הַגּוֹף, שֶׁהוּא עֶקֶר שֶׁלָּהֶם.

וַיַּעַל זֶה, כָּל גּוֹי שֶׁיַּעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה וַיִּפְרֹד מֵעֲבוּדָה זָרָה וּמֵעֲבָרָה, יִכְנִיס הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ רוּחַ קְדוֹשָׁה וְנִפְּשׁ קְדוֹשָׁה. וְעַל זֶה יֵשׁ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא וְלֹא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, אֲלֵא חֶלֶק בְּפָנָי עֲצָמוֹ וְעוֹלָם בְּפָנָי עֲצָמוֹ.

וְכִי זֶה לְמָה? בְּשִׁבִיל הַשְּׂמָרִים שֶׁיֵּשׁ בְּגוֹפּוֹ, שֶׁהֵם מִן הַטְּמְאָה. וְהַרוּחַ הַקְּדוֹשָׁה, וְנִפְּשׁ הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁיֵּשְׁבוּ עַל הַשְּׂמָרִים, בְּחֻזְקָה גְּדוּלָּה יָבִיאוּ אוֹתָהּ לְזֶה הַגּוֹף, כְּמוֹ הָאָדָם הַדֶּר בְּאִשְׁפָּה. וּמִשְׁיָמוֹת, נֶאֱבָדִים הַשְּׂמָרִים שֶׁלּוֹ.

וַיַּעַל זֶה אָמְרוּ, הַגּוֹף מִן הַכּוֹתֵי - בְּחֵייוֹ טְמֵא, וּבְמוֹתוֹ טְהוֹר. לְמָה? בְּשִׁבִיל שְׂתֵאבֵד נִשְׁמָתוֹ, וְהַגּוֹף יָשׁוּב אֶל הָעֶפֶר כְּשֶׁהָיָה. הַיְּהוּדִי - בְּחֵייוֹ טְהוֹר, וּבְמוֹתוֹ טְמֵא, בְּשִׁבִיל שֶׁנִּשְׁמָתוֹ עוֹלָה לְמְקוֹם גְּבוּהָ, וְנִשְׁאָר נֶפֶשׁ הַבְּהֵמִית בְּגוֹף. וְעַל זֶה, זֶה נִקְרָא טְמֵא בְּמוֹתוֹ, וְהַכּוֹתֵי טְהוֹר.

לְמָה הַדְּבָר דּוּמָה? לְשֵׁנֵי אֵילָנוֹת, אֶחָד קְדוֹשׁ וְאֶחָד טְמֵא. מִי הוּא הַקְּדוֹשׁ, וּמִי הוּא הַטְּמֵא? מִי שֶׁעוֹשֶׂה פְּרִי הוּא הַקְּדוֹשׁ, וּמִי שֶׁאֵינְ עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא הַטְּמֵא. וְזֶהוּ שֶׁיַּעֲשֶׂה צֶלַע לְעֲבוּדָה זָרָה. וְעַם כָּל זֶה הֵם נְטוּעִים בְּאָרֶץ, וְלֵעֶץ אֶחָד יֵשׁ מֵיָם, וְלֵעֶץ הָאֲחֵר אֵין (ש) מֵיָם. וְעַם כָּל זֶה, עֵץ אֶחָד יַעֲשֶׂה פְּרִי, וְעֵץ אֶחָד לֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי.

בְּדִגְמָא הִזּוּ הֵם יִשְׂרָאֵל וּבְנֵי הָאֲמוֹת. שְׁנֵי אֵילָנוֹת, שֶׁהֵם נְטוּעִים
בְּאֶרֶץ. רוּחַ שֶׁל קִדְשָׁה, וְרוּחַ שֶׁל טְמֵאָה. זֶהוּ הָאֵילָנוֹת, וְהֵם
בְּאֶרֶץ אַחַת, שֶׁהֵן מִן הַגּוֹף, אַחִינוּ עִמָּנוּ. וְלֹא־אֶחָד יֵשׁ מֵיָם וְעוֹשֶׂה פְּרִי,
זוֹ הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּמְשָׁלָה לְמִים, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נה)
הוּי כָּל צָמָא לְכוּ לְמִים, וְאִין מִים אֱלָא תּוֹרָה.

וְעַל הַגּוֹף שֶׁל יִשְׂרָאֵל אָמַר, וְעַץ עֲשֵׂה פְּרִי אֲשֶׁר זָרְעוּ בּוֹ עַל הָאֶרֶץ
וְגו'. וְיִוְרֵשׁ גַּן הָעֵדֶן, וְיִוְרֵשׁ גּוֹף קְדוֹשׁ שֶׁלְמַעְלָה, וְנִהְיֶינָה נִשְׁמָתוֹ
מֵאוֹר הַשְּׁכִינָה.

וְאִם תֹּאמַר, אָמַרְתָּ, שְׂאִין פְּרִי בְּאֵילָן הַטְּמֵאָה, לְמָה הַפְּסוּק אָמַר עַץ
פְּרִי עֲשֵׂה פְּרִי לְמִינוּ? אִין בְּפְרִי הָעֵץ שִׁיעֲשֵׂה צַל לְעַבּוּדָה זָרָה
שִׁיאֲמָרוּ עָלָיו שִׁיעֲשֵׂה פְּרִי, שְׁלֹא אוֹכְלִים מִמֶּנּוּ, וְיִדְפְּנוּ הָרוּחַ. וְעַל זֶה
אָמַר, לֹא כֵן הִרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֶּץ וְגו'.

וְיִישׁ לְאֵילָן הַזֶּה שֶׁל הַטְּמֵאָה מִים, וְלֹא יַעֲשֶׂה פְּרִי, אֱלָא כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ,
כַּמֶּץ אֲשֶׁר תִּדְפְּנוּ רוּחַ. זוֹ הַתּוֹרָה שְׁלֵהֶם, שְׁכַתּוּב (תהלים א) לֹא
כֵן הִרְשָׁעִים כִּי אִם כַּמֶּץ כּו'. מָה שְׂאִין כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל, מָה כְּתוּב? וְהִיא
כַּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מִים.

רְבִי אוֹשְׁעִיא אָמַר, בֵּא וְרֵאָה, מֵעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, זָרַע דָּוִד כְּמוֹ זֶה,
עַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. טוֹב - מִצַּד הָאֲבוֹת, וְרַע - מִצַּד הָאֲמָהוֹת,
שֶׁהֵיוּ מִן הָאֲמוֹת. וְעַם כָּל זֶה, לֹא מֵהַחֲצִיפוֹת שְׁלֵהֶם זֶה הָיָה. כִּיּוֹן
שֶׁשָּׁמַע רְבִי אֶלְעָזָר בַּר יוֹסִי אֵת זֶה, בָּא וּנְשָׁקוּ בְּרֵאשׁוֹ.

לְלַמַּד אֶף עַל פִּי שְׂאִין לוֹ לֵב

וְאִם אָדָם טוֹרַח לְדַעַת בְּזֵה הָעוֹלָם לְמוֹדִים, אֶף עַל פִּי שְׂאִין לוֹ לֵב עֵתָה יְהִיָה לוֹ לֵב
בְּמִתְיָבְתָא דְרַקִּיעָא. (ספֵר חֲסִידִים תַּחֲסִי"ד)

הַלְשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַזֹּהַר מְעוֹרֵר מְאֹד לְעַבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ

הַלְשׁוֹן הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַזֹּהַר מְעוֹרֵר מְאֹד לְעַבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, דְּהֵינּוּ הַשְּׁבִיחַ שֶׁמְשַׁבַּח
וּמְפָאָר אֵת הָעוֹבֵד הַשֵּׁם, דְּהֵינּוּ הַלְשׁוֹן הַרְגִיל בְּזֵהר לומר זְכָאָה וְכו' עַל כָּל מִצְוָה
וְעַבּוּדָה, וְלִפְנֵי הַצִּעָקָה שֶׁצּוֹעֵק וְיִכּוּ, וְיִ לִיָּה וְיִ לְנִשְׁמַתִּיָּה, עַל הַסֵּר מִעַבּוּדַת הַשֵּׁם,
אֵלוּ הַלְשׁוֹנוֹת מְעוֹרְרִים מְאֹד אֵת הָאָדָם לְעַבּוּדָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

(שיחות הר"ן רבינו נחמן מברסלב, ק"ח)

סדר הלימוד ליום יא אלול [יום 336 בשנה]

אמר רבי חסדאי, רות מצניעות שבהם היתה, ונכנסה תחת כנפי השכינה, ויצא ממנה דוד. והמלכים התחילו להיות מזרע דוד, כדי שיהיו רחמנים ואכזרים. רחמנים מצד האב, ואכזרים מצד האם. וזה וזה צריך להיות כאחד. ולפיכך זרע דוד נוקם ונוטר כנחש לאמות, ורחמן לישראלים.

אמר רבי חלפתא, כשושנה בין החוחים נותנת ריח טוב - כך רות מזרע האמות נתנה ריח טוב לפני הקדוש ברוך הוא. כשושנה שהעלתה ריח טוב - כך רות ממעשיה הטובים נכנסה תחת כנפי השכינה.

שאל רבי פדת את בנו של רבי יוסי איש סוכו, רות, כיון שנתגיירה, מפני מה לא קראוה בשם אחר? אמר לו, כך שמעתי, ששם אחר היה לה, וכשנשאת למחלון, קראו שמה רות, ומשם עלתה בשם זה. שהרי כשנשאת למחלון נתגיירה, ולא לאחר זמן.

אמר לו, והרי כתוב אחר כך, (רות א) באשר תליני אלין ואלהיך אלהי וכו'. הרבה התראות עשתה נעמי, כמו ששנינו, וכלן קבלה עליה. ואם נתגיירה קדם, למה לה כעת כל זה?

אמר לו, חס וחלילה שנשאה מחלון והיא גויה, אלא כשנשאה נתגיירה, ובחזקת אימת בעלה עמדה היא וערפה בענין זה. כיון שמתו בעליהן, ערפה חזרה לסורחנה, ורות עמדה בטעמה, שכתוב, הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה, ורות דבקה בה, כמו שהיתה בתחלה. כיון שמת בעלה, ברצונה דבקה בתורה.

אמר לו, שמעת מה שמה בתחלה? אמר לו, (פלוגית) גילית שמה. כשנשאה מחלון, קרא לשמה רות. ערפה, הרפה שמה, וחזרה לסרחונה, ולשמה, ולעמה, ולאלהיה, שכתוב (שם) הנה שבה יבמתך אל עמה ואל אלהיה. אל עמה - להקרא בשם הראשון. ואל אלהיה - לעבד עבודה זרה.

רבי רחומאי ורבי קיסמי בן גרים היו מצויים יחד באונו משבת לשבת. יום אחד היו יושבים, ורבי רחומאי היה יושב ודורש, והעם יושב לפניו. פתח ואמר, (ישעיה כד) על כן בארים כבדו ה'. מה זה בארים? אלו אורים ותמים.

דָּבָר אַחֵר, בְּאָרִים - בְּשֵׁתֵי אֲשׁוֹת, שֶׁהֵם בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם, שֶׁכָּתוּב
 (שם לא) נֵאָמַר ה' אֲשֶׁר אֹר לֹו בְּצִיּוֹן וְתִנּוֹר לֹו בִירוּשָׁלַם. וְאֵין בְּנֵי
 אָדָם יוֹדְעִים בָּהֶם.

בְּצִיּוֹן וּבִירוּשָׁלַיִם לְבַד עוֹלָה עַל דַּעְתָּךְ? אֵלָא, כְּמוֹ שֶׁצִּיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם
 זֶה עִם זֶה, כִּף גַּם אֵלוֹ זֶה עִם זֶה, וְהֵם כְּעֵין זָכָר וּנְקֵבָה. וְהוּא
 אֵשׁ שֶׁל זָכָר חֲלוּשׁ, וְשֶׁל נְקֵבָה חֲזָק. זֶה אֵצֶל צִיּוֹן, וְזֶה אֵצֶל יְרוּשָׁלַיִם.
וְאֵין לָךְ אָדָם בְּעוֹלָם שֶׁאֵין לֹו שְׁתֵי אֲשׁוֹת אֵלוֹ, וְהֵם נִקְרָאִים יֵצֵר הָרַע
 וְיֵצֵר הַטוֹב. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתְּנָם לְבְנֵי אָדָם כְּדֵי לְנַסּוֹתָם
 בָּהֶם, וְהַכְּתוּב אָמַר, עַל כֵּן בְּאָרִים כִּכְדוֹ ה', בָּהֶם הָאָדָם מְכַבֵּד לְקוֹנוֹ.
שִׁעַר אֶחָד יֵשׁ תַּחַת צִיּוֹן, וְהוּא תַּחַת הָאָרֶץ אֲלֵפִים אֲמוֹת עַל אֲלֵפִים
 אֲמוֹת, וְהַתַּחֲלַת הָאֵשׁ הוּא דָק וְחֲלוּשׁ. וְהַשִּׁעַר הַהוּא נִקְרָאת
 צְפוֹנִית, וּמִשָּׁם הוֹלֵךְ וּמִתְפַּשֵּׁט עַד יְרוּשָׁלַיִם, מִקוּם הַר הַבַּיִת, עַד
 מִקוּם שְׁעוּמֵד כָּל זָכָר לְהִרְאוֹת אֶת פְּנֵי הָאֲדוֹן ה' צְבָאוֹת.

מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם תַּחַת הַר הַבַּיִת, שְׁעוּמֵד לְפָנֵי הָעֲזָרָה,
 מִתַּחֲתָיו שְׁעוֹר שֶׁלֵּשׁ מְאוֹת וְשִׁשִּׁים וְחֲמִשָּׁה אֲמוֹת כְּפֻלַיִם הָאֵשׁ.
 אֲבָל לְמַעְלָה, הָאֵשׁ אֵינוֹ בּוֹעֵר כְּתִנּוֹר חֲזָק. וְלִמְטָה, הָאֵשׁ דִּגְמַת
 הָעֲרָלָה הַחוּפֶפֶת עַל הַבְּרִית, וְהִיא לְמְטָה.

וְעַל כֵּן, כָּל זָכָר שֶׁיֵּשׁ לֹו בְּרִית נִרְשָׁם, עוֹמֵד עָלָיו לְפָנֵי הָאֲדוֹן
 ה'. וּמִפְּנֵי כֵּן, עַל כֵּן בְּאָרִים כִּכְדוֹ ה'. בְּאוֹר שֶׁל צִיּוֹן, וְאוֹר
 שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם.

שִׁעַר הַתִּנּוֹר הַחֲזָק נִקְרָא עָרֵל, וּכְשֶׁהַזְּכָרִים עוֹמְדִים עָלָיו, נִשְׁקַע
 אוֹתוֹ הָאֵשׁ עַד תַּהוֹם רַבָּה, וְהוּא אֵשׁ שֶׁל גִּיהֵנָם.

וַיֵּשׁ לֹו שְׁבַעַה שְׁמוֹת לֵיֵצֵר הָרַע, וְאֵלוֹ הֵם: רַע, טָמָא, שָׁטָן, שׁוּנָא,
 אֲבָן מְכֻשׁוֹל, עָרֵל, צְפוֹנִי. וְשְׁבַעַה שְׁמוֹת לְגִיהֵנָם, וְאֵלוֹ הֵם:
 בּוֹר, שַׁחַת, דּוּמָה, טֵיט הַיָּוֶן, שְׂאוֹל, צִלְמוֹת, אָרֶץ תַּחֲתִית. שְׁבַעַה
 פְּתָחִים יֵשׁ לְגִיהֵנָם, כְּנֶגֶד שְׁבַעַה שְׁמוֹת שֶׁיֵּשׁ לֹו. שְׁבַע מְדוּרוֹת הֵן זֹו
 עַל זֹו, וְכֻלָּם מְדוּרוֹת מְזֻמָּנִים לְרַשָּׁעִים לְדוֹן שָׁם. גּוּפָם כָּלָה בְּקָבָר,
 וּנְשַׁמָּתָם נִשְׂרָפֶת, וְהָאֵשׁ אוֹכֵלָתָם.

מְדוּרַת הָרְאשׁוֹן - בּוֹר, וְהוּא מְדוּרַת הָעֲלִיּוֹן, וְשָׁם כְּמָה כְּתוּת שֶׁל
 מְלָאכֵי חֲבֵלָה, כְּעֵין הַבּוֹר אֲשֶׁר אֵין בּוֹ מַיִם, אֲבָל נִחְשִׁים
 וְעַקְרָבִים יֵשׁ בּוֹ. כִּף הַמְדוּרַת הַזֶּה נִקְרָא בּוֹר, בּוֹ כְּמָה כְּתוּת שֶׁל מְלָאכֵי
 חֲבֵלָה, כְּעֵין נִחְשִׁים הַשְּׂרָפִים, אֲשֶׁר אֵין לָהֶם לַחֵשׁ.

וְשִׁלְשָׁה מְמַנִּים שׁוֹלְטִים בְּגִיּוֹנָם מִתַּחַת יְדֵי דוֹמָה. וְהֵם: מִשְׁחִית, אֶף, חֲמָה. וְכָל הָאַחֲרִים מְמַנִּים תַּחְתָּם. וְכָל אוֹתָם הַמְּמַנִּים רָצִים וְשָׂבִים, וְדָנִים בָּם נַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים.

וְכָף אוֹתָם כְּתוֹת שֶׁל מְלֹאכֵי חֲבֻלָּה, כֻּלָּם מְרַעֲשִׁים גִּיּוֹנָם, וְנִשְׁמָע קוֹלָם בְּרָקִיעַ. וְקוֹל הַרְשָׁעִים בְּגִיּוֹנָם צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: וַי וַי! וְאֵין מְרַחֵם עֲלֵיהֶם.

וְנֶעַל כָּל אֱלוֹ הַשְּׁלִשָּׁה מְמַנִּים, עִם שְׂאָר כְּתוֹת שֶׁל מְלֹאכֵי חֲבֻלָּה, שְׁמַרְעִישִׁים גִּיּוֹנָם, אָמַר עֲלֵיהֶם הַכְּתוּב (ישעיה 10) קוֹל שְׂאוֹן מַעִיר קוֹל מֵהִיכָל קוֹל ה' מִשָּׁלֵם גָּמוֹל לְאֵיבָיו.

בְּנִגְד שְׁלִשָּׁה מִשְׁחִיתִים הִלְלוּ, שְׁשׁוֹלְטִים כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ. מִזְמַן תְּפִלַּת עֲרֵבִית, כָּל הַלֵּילָה, דָּנִים לְאוֹתָם אֲשֶׁר (שם כט) הָיָה בְּמַחְשָׁף מַעֲשִׂיהֶם וְגו', וּמִהֲרָרִים הֲרַהוּרִים עַל מִשְׁכַּבוֹתָם. וְעֲלֵיהֶם אָמַר הַכְּתוּב (שם) וְהָיָה בְּמַחְשָׁף מַעֲשִׂיהֶם וְגו'. (מִכָּה ב) הוּא חֲשָׁבִי אֲוֹן וּפְעֻלֵי רַע עַל מִשְׁכַּבוֹתָם וְגו'. וְכִיּוֹן שֶׁהִתְחִילוּ, גּוֹמְרִים בַּיּוֹם עַל כֻּלָּם. אֲבָל הַתַּחֲלַת הַדִּין בְּרְשָׁעִים בְּגִיּוֹנָם מִשְׁתַּחֲשָׁף הַלֵּילָה. וְעַל זֶה נִקְרָאִים לַיְלוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) מִפְּחַד בְּלֵילוֹת. וְאָמַר רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרָאִי, מִפְּחַדָּה שֶׁל גִּיּוֹנָם.

וּלְפִיכָף תִּקְנֵנוּ בְּתַפְלַת עֲרֵבִית כָּל יְמֵי הַשָּׁבוּעַ, וְהוּא רַחוּם יְכַפֵּר עֲוֹן. עַל כִּי מֵאוֹתָהּ שָׁעָה שֶׁתַּחֲשֹׁף, דָּנִים אֶת הַרְשָׁעִים בְּגִיּוֹנָם עַל יְדֵי הַמִּשְׁחִיתִים, שֶׁהֵם מִשְׁחִית אֶף וְחֲמָה. וְכֻלָּם נִכְלָלִים בְּזֶה שֶׁל וְהוּא רַחוּם. מִשְׁחִית, זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים עח) וְלֹא יִשְׁחִית. אֶף, שְׁכָתוּב וְהֲרָבָה לְהָשִׁיב אָפּוֹ. חֲמָה, שְׁכָתוּב וְלֹא יַעִיר כָּל חַמְתּוֹ.

וּלְפִיכָף תִּקְנֵנוּ לֹמַר וְהוּא רַחוּם בִּימֵי הַחַל וְלֹא בְּשֶׁבֶת. שְׁכִיּוֹן שְׁנַכְנַס שְׁבֵת, מִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְהַרְשָׁעִים בְּגִיּוֹנָם יֵשׁ לָהֶם מְנוּחָה, וּמְלֹאכֵי חֲבֻלָּה אֵינָם שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם מִשְׁעָה שְׁקָדַשׁ הַיּוֹם.

וְנֶעַל כֵּן אֵין אוֹמְרִים בְּעֶרֶב שְׁבֵת וְהוּא רַחוּם, שֶׁלֹּא יִתְעוֹרְרוּ מְלֹאכֵי חֲבֻלָּה. וּלְפִיכָף הוּא אָסוּר מִפְּנֵי כְבוֹדוֹ שֶׁל מֶלֶךְ הַמַּגֵּן עַל הַרְשָׁעִים בְּשֶׁבֶת, לְהוֹרוֹת שְׁכָבֵר נִסְתַּלֵּק הַדִּין מִן הָעוֹלָם, וְכָבֵר אֵין רְשׁוֹת לְמַחְבְּלִים לְחַבֵּל.

לְשׁוֹמֵר שֶׁהָיָה מְלָקָה אֶת הַרְשָׁעִים. בָּא הַמֶּלֶךְ לְהִגֵּן עֲלֵיהֶם, וְשָׂם אוֹתוֹ לְפָנָיו. כִּיּוֹן שֶׁעוֹמֵד לְפָנָיו הַמֶּלֶךְ, מִי שֶׁמִּפְחַדֵּם

במלכות, האיץ זה קלונו של המלך? כף המלך הוא השבת, נוטל את רשעי הגיהנם לפניו, ומגן עליהם, וכל השומרים מעבדים מלפני המלך. מי שנוטל רצועה לפני המלך ומפחיד אותם, האיץ הוא קלונו של המלך? והוא הדין שאין לומר שומר עמו ישראל.

במדור הזה דנים לאותם שקוטפים מלוח עלי שיח, המפסיקים דברים שנתנו בלוחות עלי שיחה בטלה, ואותם שאינם נוהגים כבוד בתלמידי חכמים. ואין דנים במקום הזה למבזה תלמיד חכם, כי דנים אותו בטיט היון.

ובמדור הראשון מורידים ודנים המבזה תלמיד חכם בלבד, אף על פי שכבודם לפני אחרים. והמקלל חרש וכיוצא בהם. והעובר אחורי בית הכנסת בשעה שהצבור מתפללים. והמספר שבח חברו בפני מי ששונאים אותו לרעה. (ועל אבק לשון הרע) וכל אלו וכיוצא בהם נדונים במדור הראשון.

המדור השני הוא נקרא שחת, והוא אש ירקה. ואין שם כי אם חשך, ואין שם רחמים כלל. ושם דנים כל המספרים אחת מטתם של תלמידי חכמים. והמלבין פני חברו ברבים, ואפלו בהלכה שלא ללמד ממנו. והמתגאה שלא לשם שמים. והמתכבד בקלון של חברו. והיודע בחברו שיכשל בדברים או בהלכה אחת, והם בעיר אחת, ואינו מודיעו קדם שיכשל, וישמח הוא או אחרים. ומי שיש לו בית הכנסת בעירו ואינו נכנס בה להתפלל. ומי שאינו נוח לחברו בהלכה. והאוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה. והמגביה ידו על חברו, אף על פי שלא הפהו. ומי שמקלל בשחוק לחברו בענין שיגיע לו בשת. כל אלו נדונים שם במדור זה, וכל כיוצא בהם.

המדור השלישי הוא נקרא דומה, ושם נדונים כל אותם גסי הרוח המתגאים בלבם בהלכה לפני העם שלא לשם שמים. והמספרים לשון הרע. והמגיס לבו בהוראה. והדן את חברו לכף חובה. והמלוה לחברו ברבית. והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה. ומי שאינו עונה אמן אחר המברך. ומי שעושה תפלתו פסקות פסקות, כגון המספר בתפלתו וחוזר ואומר דבר אחר, וחוזר ומפסיק, והוא נקרא פסקי פסקי. והמתלוצץ על חברו ועל הזקן ששכח תלמודו. והרואה דבר ערוה בחברו ואינו מודיעו בינו לבינו. כל אלה נדונים שם, וכל כיוצא בהם.

הַמְדוֹר הַרְבִּיעִי נִקְרָא טֵיט הַיּוֹן, וְשֵׁם נְדוּנִים כָּל אוֹתָם גְּסֵי הָרוּחַ, וְכָל אוֹתָם הָעוֹנִים עֲזוֹת לְעֲנִיִּים וּמִדְכָאִים. וְהִרְוָא לְעֲנִי בְדַחַק וְאִינוּ מְלוֹהוּ, עַד שֶׁמִּבְקָשׁ מִמֶּנּוּ הִנָּאָתוּ. וְכָל אוֹתָם הַיּוֹדְעִים עֲדוֹת לְעֲנִי וְאִינָם מוֹדִיעִים. וְהַעוֹשֶׁק שֶׁכָּר שְׂכִיר. וְהַמוֹצִיא זֶרַע לְבִטְלָה. וְהַבָּא עַל גּוֹיָה וְנָדָה. וְהַמְשַׁכֵּן לְעֲנִי וְאִינוּ מַחֲזִיר לוֹ מִשְׁכּוֹנֹתָיו כְּשֶׁאֵין לוֹ דָּבָר אַחֵר. וְהַמְטָה מִשְׁפָּט. וְהַלּוֹקֵחַ שְׁחָד. כָּלֵם נְדוּנִים בַּמְדוֹר הַזֶּה.

הַמְדוֹר הַחֲמִישִׁי נִקְרָא שְׂאוֹל, וְשֵׁם נְדוּנִים הַמִּינִים, וְהַמוֹסְרִים, וְהָאֶפִיקוֹרְסִים, וְהַכּוֹפְרִים בַּתּוֹרָה, וְהַכּוֹפְרִים בַּתְּחִית הַמֵּתִים. עַל אֵלֶּה נֶאֱמַר (איוב ז) כָּלֵה עֲנָן וַיִּלֶּךְ כֵּן יוֹרֵד שְׂאוֹל לֹא יַעֲלֶה. וְעַל שְׂאֵר הַחוֹטְאִים כְּתוּב (שמואל-ב ב) ה' מִמִּית וּמַחֲיֶה מוֹרִיד שְׂאוֹל וַיַּעַל.

הַמְדוֹר הַשְּׁשִׁי נִקְרָא צְלָמוֹת, וְשֵׁם נְדוּנִים כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁכְבוּ עִם אֲמוֹתָם וְנָדָה וְעַם גּוֹיָה. הַמְדוֹר הַשְּׁבִיעִי נִקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית. הַיּוֹרֵד לְשֵׁם שׁוֹב אִינוּ עוֹלָה, וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (מלאכי ג) וְעִסּוֹתָם רְשָׁעִים וְגו'.

וְכָל אֵלֹהֵי הַמְדוֹרוֹת, אֵשׁ אוֹכְלָה דוֹלְקַת לַיְלָה וַיּוֹם לְנַפְשׁוֹתָם שֶׁל רְשָׁעִים. יֵשׁ מִי שֶׁנִּקְרָא רְשָׁע וְנִדּוֹן בְּגִיּהֵנָם שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ. וַיֵּשׁ רְשָׁע גָּמוֹר שֶׁאֵין לוֹ הִרְהוּר תְּשׁוּבָה, אֵין לוֹ תִקְנָה, וְנִדּוֹן לְעוֹלָם בְּגִיּהֵנָם. חֲכָמִים אוֹמְרִים, רְשָׁע נִדּוֹן בְּגִיּהֵנָם שְׁשֶׁה חֳדָשִׁים. רְשָׁע גָּמוֹר – שְׁנַיִם עָשָׂר חֳדָשׁ. וְדַבָּרִים אֵלֹהֵי כְּשֶׁהִרְהוּר לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וּמָתוּ. אָבֵל אִם לֹא הִרְהוּר לְעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה וְלֹא עָשׂוּ תְּשׁוּבָה, עֲלִיָּהֶם הַפְּסוּק אָמַר (ישעיה סו) וַיִּצְאוּ וַיָּרְאוּ בַּפְּגָרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי וְגו'.

וְאָמַר רַבִּי רַחֲוֵמַאי, כְּשֶׁגֵּרַשׁ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הַרְאוּשׁוֹן מִגֵּן עֵדֶן, נִתְיָרָא מִמְדוֹר זֶה הַנִּקְרָא אֶרֶץ תַּחְתִּית, מִפְּנֵי שֶׁאֵין לוֹ שְׁעוֹר, וְעַל זֶה נֶאֱמַר (איוב י) אֶרֶץ עֲפָתָה כְּמוֹ אֶפֶל צְלָמוֹת וְלֹא סְדָרִים וַתִּפַּע כְּמוֹ אֶפֶל.

מָה עָשָׂה? עָשָׂה תְּשׁוּבָה וְנִכְנַס בְּמִי גִיחוּן עַד צְוֹאוֹ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עָלָיו וְסָלְקוּ לְמָקוֹם הַנִּקְרָא אֲדָמָה, שֶׁהִיא אַחַת מִשְׁבְּעָה אֶרְצוֹת, וְשֵׁם הוֹלִיד אֶת קִיָּן וְהֶבֶל.

כְּשֶׁהִרְגָה קִיָּן אֶת הֶבֶל, גָּזַר עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת נֶעַ וְנָדָה בְּאֶרֶץ. מָה כְּתוּב? (בראשית ד) הֵן גֵּרַשְׁתָּ אֶתִּי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי

הַאֲדָמָה וְגו', וְהֵייתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קִבְּלוּ
בְּתִשׁוּבָה, וְסִלְקוּ לְאַרְקָא.

כְּשֵׁנוּצָר שֶׁת, סִלְקוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן לְמַעְלָה מִכָּל
הָאֲרָצוֹת, לְתַבֵּל. בְּמָקוֹם אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, בְּחִבְרוֹן. וְשֵׁם חֲצַב
לוֹ קֶבֶר, וְעָשָׂה מְעָרָה לְפָנָיִם מִמְעָרָה סְמוּךְ לְגַן עֵדֵן, וְשֵׁם הַיְתָה
קְבוּרָתוֹ, וְקְבוּרַת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְהָאֲמָהוֹת.

רַבִּי קִיסְמָא אָמַר, מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה סְמוּךְ לְפֶתַח גֵּן עֵדֵן. בְּשַׁעַר
שְׁמֵתָה חָוָה בָּא אָדָם לְקַבְּרָהּ שָׁם, וְשֵׁם הַרִיחַ מְרִיחוֹת גֵּן עֵדֵן,
בְּאוֹתוֹ הַרִיחַ שְׁהָיָה שָׁם. רָצָה לְחַצֵּב יוֹתֵר, יִצְאָה בֵּת קוֹל וְאָמְרָה: דִּיךָ.
בְּאוֹתָהּ שָׁעָה עָמַד, וְלֹא חֲצַב יוֹתֵר, וְשֵׁם נִקְבַּר. מִי נִתְעַסֵּק בּוֹ? שֶׁת
בְּנוֹ, שֶׁהוּא הָיָה בְּדַמּוֹתוֹ וּבְצִלְמוֹ.

אָמַר רַבִּי רְחוּמָאֵי, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתְעַסֵּק בּוֹ כְּשֵׁנוּצָר, וְנִתְעַסֵּק
בּוֹ כְּשֵׁמֵת. וְלֹא הָיָה מִי שִׁיּוּדַע בּוֹ, עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם אֲבִינוֹ עָלָיו
הַשְּׁלוֹם וְנִכְנַס לְשָׁם, וְרָאָה אוֹתוֹ, וְהַרִיחַ רִיחַ בְּשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֵן,
וְשָׁמַע קוֹל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת אוֹמְרִים: אָדָם הַרְאֵשׁוֹן קְבוּרָה שָׁם, וְאַבְרָהָם
יִצְחָק וְיַעֲקֹב מוֹכִינִים יְהִיוּ לְמָקוֹם הַזֶּה. רָאָה הֵנָּה דוֹלֵק - וְיִצָּא. מִיָּד
הַיְתָה תִּאֲוָתוֹ עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה.

אָמַר רַב הוֹנָא, קִדְּם שֶׁבָּא אַבְרָהָם, רַבִּים הָיוּ מְבַקְּשִׁים לְקַבְּרָהּ שָׁם,
וּמְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ שׁוֹמְרִים הַמָּקוֹם, וְרוֹאִים אֵשׁ דּוֹלֶקֶת שָׁם,
וְלֹא יָכְלוּ לְכַנֵּס. עַד שֶׁבָּא אַבְרָהָם וְנִכְנַס, וְקָנָה אֶת הַמָּקוֹם.

רַבִּי נַחֲמִיָּה פֶּתַח, (בראשית ב) וַיִּטַע ה' אֱלֹהִים גֵּן בְּעֵדֵן מִקֶּדֶם וְגו'.
כְּשֶׁבָּרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת אָדָם הַרְאֵשׁוֹן, מִבֵּית הַמִּקְדָּשׁ
בְּרֹאוֹ, וּמִעַפֵּר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נָטַל וּבָרָא אוֹתוֹ. כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא אוֹתוֹ וְעָמַד
עַל רִגְלָיו, בָּאוּ כָּל הַבְּרִיּוֹת לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ.

מָה עָשָׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? נָטַלוּ מִשָּׁם, וְהִכְנִיסוּ לְגַן עֵדֵן, וְעָשָׂה
לוֹ עֶשֶׂר חֲפוֹת, כְּדָגְמַת עֶשֶׂר חֲפוֹת שְׁעֵתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְעֲשׂוֹת לְצַדִּיקִים בְּגַן עֵדֵן לְעֵתִיד לְבָא. וּמְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת הָיוּ יוֹרְדִים
וְעוֹלִים וְעוֹשִׂים שְׂמֵחָה לְפָנָיו, וְנִתֵּן לוֹ חֲכָמָה עֲלִיוֹנָה.

וּכְשִׁירָד סַמָּא לְ מִשְׁמֵי מְרוֹם, רָאָה מַעְלָתוֹ שֶׁל אָדָם, וּמְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת
מִשְׁמָשִׁים לְפָנָיו בְּחִפְתּוֹ, וַיִּרַע בְּעֵינָיו. מָה עָשָׂה? נָטַל נַחֲשׁ
כְּמִין גָּמַל וָרֶכֶב עָלָיו, וַיִּרַד וּפְתָה אוֹתוֹ, עַד שֶׁעָבַר מֵאֲמַר יוֹצְרוֹ.

וְמַהוּ שְׁעֵבֵר? רַבִּי אֶלְכַסְנָדְרִי אָמַר, רוּחַ זְנוּנִים נִכְנָס בְּתוֹכוֹ. רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, רוּחַ הַטְּמֵאָה הֵיטָהּ בּוֹ, וְעֵבֵר מֵאִמֵּר יוֹצְרוֹ. כִּיּוֹן שְׁעֵבֵר, נִגְלָה עָלָיו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְגִרְשׁוֹ מִגֵּן עֵדֶן, וְגִזַּר עָלָיו עֲשׂוֹר גִּזְרוֹת, וְעַל חוֹהַ עֲשׂוֹר גִּזְרוֹת, וְעַל הַנְּחַשׁ עֲשׂוֹר, וְעַל הָאָדָמָה תִּשְׁעֵ גִזְרוֹת. נִמְצְאוּ אַרְבָּעִים חֲסֵר אַחַת, כְּנֻגַד אַרְבָּעִים מְלָקוּת שְׁנַתְחַיֵּב הַרְשָׁע בְּבֵית דִּין.

לְפָנָי עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה, וְקַבְּלוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָהּ שְׁעָה. שְׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם, מֵהוּ שְׁכַתוּב (תהלים ט) שְׁמַעַה תִּפְלָה ה' וְשׁוֹעֲתִי הָאֲזִינָה אֶל דְּמַעֲתִי אֶל תַּחֲרֹשׁ כִּי גַר אָנֹכִי עִמָּךְ? דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת זֶה. שְׁאֵמַר רַבִּי בּוֹן בַּר חֲמָא, אָמַר דָּוִד, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא קְרוֹב לְכָל אוֹתָם שְׁקוֹרָאִים לוֹ.

פְּתַח וְאֵמַר הַפְּסוּק הַזֶּה, (שם קמה) קְרוֹב ה' לְכָל קְרָאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאֵהוּ בְּאֵמֶת. שְׁהֵרִי כָּל אוֹתָם שְׁקוֹרָאִים בְּאֵמֶת לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַרֵּב אוֹתָם וּמְקַבֵּל אוֹתָם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבְּקֵשׁ אֵת הַלֵּב.

וְרִצּוֹנוֹ שֶׁל אָדָם חָשׁוּב לְפָנָיו מִכָּל הַקְּרִבּוּנוֹת וְהַעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם. כִּיּוֹן שֶׁהָאָדָם שֵׁם רִצּוֹנוֹ בְּתְּשׁוּבָה, אֵין שְׁעַר בְּכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים שֶׁלֹּא פוֹתַח אֵלָיו. קְרִבּוֹ שֶׁל אָדָם תְּלוּי בְּלֵב וְרִצּוֹן, שְׁכַתוּב וְהַתּוֹדָה אֲשֶׁר חֲטָא עָלֶיהָ. וְהַתּוֹדָה עָלָיו. וְהַכֵּל תְּלוּי בְּלֵב.

רַבִּי נַחוּנְיָא בֶּן הַקְּנָה אָמַר לְחַכְמִים: בְּנִי, חַיִּיכֶם, אֵין קְרוֹב לְפָנָי הַמָּקוֹם כְּלָבוֹ שֶׁל אָדָם, וְנוֹחַ לְפָנָיו מִכָּל הַקְּרִבּוּנוֹת וְהַעוֹלוֹת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם.

מִי שִׁיּוּשֵׁב בְּתַעֲנִית, וְיִשִּׁים לְבוֹ וְרִצּוֹנוֹ, הוּא מְקַרֵּב קְרִבּוֹן שְׁלֵם, שְׁנוּחַ לוֹ לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁמַקְרִיב לְפָנָיו חֲלָבוֹ וְדָמוֹ וְגוֹפּוֹ, וּמְקַרֵּב לְפָנָיו הָאֵשׁ וְהַרִיחַ שֶׁל פִּיּוֹ. וְהַלֵּב וְהַרְצוֹן נִקְרָאִים מִזְבַּח כְּפָרָה. **הַקְּרִבּוֹן** נִחְלַק לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה חֲלָקִים. הַתַּעֲנִית שֶׁל אָדָם נִחְלַק לְכַמָּה צְדָדִים, לְכַמָּה חֲלָקִים. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא נוֹטֵל מֵהַכֵּל אֶלֶּא הַלֵּב וְהַרְצוֹן.

וְיִשְׁלָשָׁה מְלָכִים הֵם בַּגּוֹף: מַח, וְלֵב, וְכֹבֵד. הַמַּח אוֹכֵל מֵהַכֵּל וְנוֹתֵן לְלֵב. הַלֵּב אוֹכֵל מֵהַכֵּל וְנוֹתֵן לְכֹבֵד. הַכֹּבֵד נוֹתֵן לְכָל, שְׁנֵאֵמַר (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֵת הַיָּם וְהַיָּם אֵינֶנּוּ מְלֵא. וְהוּא בְּדַגְמַת יָם. וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּלָן.

אין לך בכל העולם שעומדים לפניו, אלא תשובה ותפלה של אדם. ואמר רבי יהודה, שלשה מיני תשובה כאן בפסוק הזה: תפלה, שועה, דמעה. וכלם כתובים בפסוק הזה, (תהלים לט) שמעה תפילתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

כף השלשה חשובים לפני הקדוש ברוך הוא, ומכלם אין חשובה מהם, רק הדמעה. שהרי בדמעות הולך הלב ורצון כל הגוף. שלשה עשר שערים נכנסים לפני הקדוש ברוך הוא.

תפלה - שכתוב בו שמיעה, שכתוב שמעה תפלה ה'. שועה - שכתוב ושועתי האזינה. דמעה - לא כאלה, אלא יותר מהכל, שכתוב אל דמעתי אל תחרש.

מה בין זה לזה? הרבנים של קיסרי, ורבי אלעזר בר יוסף אמר, תפלה - לפעמים שאדם מתפלל ותפלתו והקדוש ברוך הוא שומע, אבל לא רוצה לעשות בקשתו, ושותק ממנו ולא משגיח בו, שהרי אין כתוב אלא שמיעה.

השועה היא יותר מתפלה, שצווח ברצון הלב לפני רבונו. ומשום ששם רצונו יותר, כתוב בו האזינה, כמי שמרכין אזנו אל אותו הדבור, ועם כל זה שותק, ולא רוצה לעשות רצונו. אבל דמעה היא בלב ובצרצון של כל הגוף, ומשום כך כתוב בו אל דמעתי אל תחרש.

וחכמים אומרים, לא כל הדמעות נכנסות לפני המלך. דמעות של רגז, ודמעות של מוסר דין לחברו, לא נכנסים לפני המלך. אלא דמעות של תפלה ושל תשובה, ושמבקשים בקשה מתוך צרתם, כלם בוקעים רקיעים, ופותחים שערים, ונכנסים לפני המלך.

ששנינו, ביום שנחרב בית המקדש, כל השערים ננעלו, ושערי דמעות לא ננעלו. מה כתוב בחזקיהו? (ישעיה לח) שמעתי את תפלתך ראיתי את דמעתך. ראיה ממש מתוך דמעות.

ולעיתיד לבא מה כתוב? (שם כה) ומחה אדני יהוה דמעה מעל כל פנים. יש דמעות לטוב, ויש דמעות לרע. לטוב - של יצר הטוב. של רע - של יצר הרע. על הדמעות הללו של צרה ודמעות של תפלה כתוב, (ירמיה לא) בבכי יבאו ובתחנונים אובילים.

רבי כרוספדאי חלה. נכנסו אליו רבי יוסי בן קסמא וחכמים. אותו היום, יום השבת היתה. ראו אותו שהיה בוכה, ואחר כך צחק.

בינתיים נרדם. אמרו, יום השבת הוא, ואסור לטלטלו, וטרחה אחרת לא צריך. השאירוהו.

קם רבי יוחנן ודרש, (רות א) וימת אלימלך איש נעמי ותשאר היא ושני בניה. מת אלימלך – נשארו בניה להתנחם בהם, שנשארו שני בניו להשלים את מקום אלימלך, שהיה נשמה לנשמה.

אחר כך מה כתוב? וימותו גם שניהם מחלון וכליון, רוח הקדש ורוח הטמאה. עכשו הוא שבר על שבר. הנשמה לנשמה של הקדש שהוא י', והרוח השכלית שהיא וא"ו, לא ימותו, אלא אדם יורד מגדלתו נקרא מת.

אף כאן, כשמת רבי אליעזר, הנחמה בחכמים שנשארו, והם רבי יוחנן בן נורי וחבריו. מתו רבי יוחנן בן נורי וחבריו – נשאר רבי כרוספדאי. וכעת חברנו רבי כרוספדאי שמת עכשו, הוא שבר על שבר.

בעודם יושבים, רבי חלקיה שהיה אצלו, ראה אותו שחוזרות הדמעות על פניו, וצחוק בפיו. קרא לרבי יוחנן ולחברים, וראו אותו עם דמעות על פניו, וצחוק בפיו. אמרו שודאי לא מת. **ישבו**, ולא עזבו אדם לקרב אליו. בערב פתח עיניו, בקש מים לשתות. קרבו אליו רבי יוחנן וחכמים. אמר להם: רבותי, לכו לשלום. למחר שובו אלי ואמר לכם מה שראיתי, וצוו אותי להודיע לחברים.

שעכשו הצטרפתי לתקן כל הדברים שראיתי, ובלילה הזה שהייתי שם, עולם אחר ראיתי, ולא ידעתי מה הוא. אמרו לבני ביתי שלא יקרבו אלי, ולא יהיה אדם כאן. כלם הלכו. ורבי יוחנן נשאר שם, ולא קרב אליו כל אותו לילה.

כשהיה מאיר היום, ראו אותו שהיה מדבר ובוכה. ולא ידעו דבר. קם וישב, וקרא לרבי יוחנן. אמר לו: מה ראית? אמר: מעולם אחר באתי, ונכנסתי לשם, ולא נתנו לי רשות לגלות דבר, אלא לה ולחברך. ואמר להם מה שראה.

אמר לו לרבי יוחנן: התקן דבריך, ולך לכסאך שתקנו לך, שהרי שנים עשר מהחברים יבאו בשבילך, ואני ראיתי מה שלא נתנו לי רשות לגלות.

וְרֵאִיתִי מאותם החברים שהתקיים תלמודם בידם. וְרֵאִיתִי את אותו המקום של מלך המשיח שם. ושמעתי פרוז מכריז בכל יום: אשריהם החברים שמשתדלים בתורה, ואותם שמזפים בה את האחרים, ואותם המעבירים על מדותיהם.

רֵאִיתָם, כשהייתי בוכה וצוחק, הרשות נתנה למלאך המוות להביא אותי, וְרֵאִיתִי השכינה אצלי, ולא נתנו לו. ועל כן בכיתי ממלאך המוות, וצחקתי כשראיתי השכינה שלא נותנת לו.

וְרֵאִיתִי עד שנוטלים אותי לבית הדין ששם, וְרֵאִיתִי כמה צבאות ומחנות, שם כלם מתעסקים בדיני העולם, ובראשיהם סנדלפון בעל הפנים, שקושר קשרים לאדונו, ופרכת אחת פרוסה עליו, וכל צבאות השמים שתחת ידו, ולא נתנה רשות לקרב לראותו.

וְרֵאִיתִי בית דין, וכמה שרים ממנים לפנייהם, מהם סגגורים על בני העולם, ומהם קטגורים. נטלו וקרבו אותי אליהם. וְרֵאִיתִי שם רבים מן החברים.

אָמְרוּ לו למלאך המוות: מה זה מבני העולם אצלך? אָמַר לָהֶם: שלא נותנים לי להמית אותו, וקרבתיו לדין. (אמר להם, דוננו דינו! והניחו אותי לשבת וקרבו אותי לדין לפני שלשה סנהדרין שידינו דיני, ושמעתי).

שָׁקְמוּ שלשה עדים, ואמרו שלש פעמים מצאנו כפר, מצאנו כפר, והעידו עלי שהעברתי תמיד על מדותי. התעסקו בדיני כל אותו היום, שראיתם שישנתי, ועשו חשבון של ימים ושנים שלי, ונמצאו תמיד שלמים.

וְעַל שהעברתי תמיד על מדותי, עזבו את הדין, ולא יכלו לדון בזה, עד שהעלו את דיני למקום אחר, ולא ידעתי לאיזה מקום.

וּבֵא מן הדין לעזר אותי, ולתת לי זמן להשלים תלמודי בעולם הזה, שעדין לא גמרתי אותו, ולא עזב אותי מלאך המוות, עד שנתנו לו במקומי את רבי כרוספדאי הזקן של מקדם, ואז עזב אותי.

כִּשְׂרֵאִיתָם הדמעות בפני וצחוק בפה, אותם הדמעות - שבכיתי מפחדו של מלאך המוות, וצחקתי - משמחת השכינה, ועל שחכו לי עד זמן אחר כדי להודיע לי מה שגליתי לכם. ולא ישנתי על יד מלאך המוות, אלא השאירו עמי את רבי אושעיא, ועמו הולך אני לשם.

תְּמוּהוּ הַחֲבָרִים, וְקָרְאוּ עָלָיו, (תהלים פד) עֲבָרֵי בַעֲמָק הַבְּכָא מֵעֵין יְשִׁיתוּהוּ גַם בְּרֻכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה. עֲבָרֵי בַעֲמָק הַבְּכָא - זֶה רַבִּי פְרוּסְפָדַי, שֶׁעָבַר עַל זֶה שֶׁל מְלֶאךֶה הַמּוֹת, שֶׁהוּא עֲמָק הַבְּכָא, שֶׁהוּא גַרְם בְּכִיָּה לְכָל הָעוֹלָם. מֵעֵין יְשִׁיתוּהוּ - שֶׁהִנִּיחוּהוּ לְגַמֵּר אֶת תַּלְמוּדוֹ, וְלִהְיוֹת מְעֵיין בַּתּוֹרָה. לְפִיכֶךָ, גַּם בְּרֻכּוֹת יַעֲטָה מוֹרָה. אִם הַתּוֹרָה גּוֹרֶמֶת לוֹ חַיִּים, כָּל שֶׁכֵּן מִי שֶׁגִּוֶּרְס אוֹתָהּ גִּרְסָה וְלוּמַד אוֹתָהּ.

קָרָא עָלָיו רַבִּי יוֹחָנָן, (תהלים קיב) זָרַח בַּחֲשֵׁף אֹר לַיִּשְׂרָיִם חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק. זָרַח בַּחֲשֵׁף, מָהוּ חֲשֵׁף? זֶהוּ מְלֶאךֶה הַמּוֹת, שֶׁמַּחֲשִׁיף אֶת פְּנֵי הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַחֲשֵׁף עַל פְּנֵי תְהוֹם. אֹר לַיִּשְׂרָיִם שֶׁמֵּאִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְצַדִּיק הַזֶּה, רַבִּי פְרוּסְפָדַי, אֶת אֹר הַתּוֹרָה. וּמִי עוֹשֶׂה אֶת זֶה? הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנִּקְרָא חֲנוּן וְרַחוּם וְצַדִּיק.

וְתֵאמָר נַעֲמִי [לְשִׁתִּי] כִּלְתִּיָּהּ וְגו' (רות א), כִּי שִׁמְעָה בַשְּׂדֵה מוֹאָב כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לְתַת לָהֶם לֶחֶם. אָמַר רַבִּי בְרַכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, מִי שִׁמְעֵלִים עֵינָיו מֵעֵנִים בְּשָׁנֵי בַצְרָת, הֵם יִרְאוּ בַּנְּחֻמּוֹת הָעוֹלָם וְלֹא יָמוּתוּ, עַד שִׁיפְקְדוּ לְטוֹבָה, וְהוּא לֹא יִזְכֶּה לְרְאוֹתָהּ. אֱלִימֶלֶךְ עֲשִׂיר הָיָה. כִּיּוֹן שָׂרְאָה הָרַעֲב, הָעֲלִים עֵינָיו מִן הַצְּדָקָה, וּבְרַח לְשִׂדָה מוֹאָב.

אָמַר רַבִּי בְרַכְיָה, וְכִי לֹא דִרְכָן שֶׁל צַדִּיקִים לְבָרַח מִפְּנֵי הָרַעֲב, וְהָרִי גְדוּלִים מֵאֱלִימֶלֶךְ, אֲבָרְהָם וְיִצְחָק, עֲשִׂירִים מִמֶּנּוּ, וְהֵלֶךְ זֶה לְמַצְרַיִם מִפְּנֵי הָרַעֲב, וְזֶה לְאַרְץ פְּלִשְׁתִּים?

אָמַר רַבִּי בְרַכְיָה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גַרְם לָהֶם לְצַדִּיקִים הִלְלוּ לְצֵאת מִתּוֹךְ הָרְשָׁעִים וְלִהְיוֹדִיעַ טְבַעַם בְּעוֹלָם, וְלְפִיכֶךָ הִבִּיא הָרַעֲב.

אָבִל אֱלִימֶלֶךְ, בְּמָקוֹם שֶׁל צַדִּיקִים הָיָה יוֹשֵׁב, בְּמָקוֹם שֶׁל תּוֹרָה, וּבַעֲשֶׂר רַב. וּכְשָׁבָא הָרַעֲב, הָעֵנִים הָיוּ בָּאִים אֵלָיו, וְהָעֲלִים עֵינָיו מֵהֶם, וּבְרַח. וְעוֹד, שָׂרְאָה הַדִּין חָל עַל הָעוֹלָם, וּבְרַח וְהֵלֶךְ בֵּין הָאֲמוֹת.

רַבִּי חֲסִידָא פְתַח, (קהלת ט) עִיר קְטַנָּה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט. עִיר קְטַנָּה, כֶּךָ אָמַר רַבִּי יוֹסִי מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק, עִיר קְטַנָּה - זֶה גּוֹפּוֹ שֶׁל אָדָם. וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעַט - אֵלוּ הָאֵיבָרִים. וְכֹא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גְּדוּל - זֶה יִצְרָר הָרַע, שֶׁהוּא מֶלֶךְ זֶקֶן וְכֹסִיל, וּבְנֵי אָדָם גַּם כֵּן מִשְׁעַבְדִּים תַּחֲתָיו, וְהוּא מֶלֶךְ עֲלֵיהֶם. וּמִצָּא בָּהּ אִישׁ מִסְכֵּן חֹכֵם - זֶה יִצְרָר טוֹב, שֶׁהוּא

מסכן, ואין מאזין לו. חכם, שהוא מחכים למאזין לו, להנצל מענשה של גיהנם.

ומלך הוא את העיר בחכמתו - זו נשמתו של אדם, שלא תחטא לפני בוראה. ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא. אין זוכר אותו, וישוב האדם לחטא באותו יצר הרע.

אמר רבי בון, אותו התינוק שהיה יושב אצלנו, מה אמר בפסוק הזה? אלא כף פתח: עיר קטנה - זו כנסת ישראל, שנקראת עיר הקדש, קריה קדושה אל הקדוש ברוך הוא. כמו שאמרנו (שיר השירים ח) אחות לנו קטנה, שנאמר (בראשית כט) ושם הקטנה רחל. ואנשים בה מעט - אלו האבות.

בא אדם הראשון - ירדה עמו שכינה ושרתה בתוכו. חטא אדם הראשון, ונסתלקה ממנו. בא נח, והורידה לארץ. חטאו דור המבול, ונסתלקה מן העולם. בא אברהם והורידה. באו אנשי סדום, ונסתלקה. לפיכך ואנשים בה מעט להתקיים עמה בעולם. זמן מועט היו, ולא נתקיימו בה הרבה.

ובא אליה מלך גדול וסבב אתה - זה פלוני. ומצא בה איש מסכן חכם - זה יעקב. שבמספנות היה בזמן שיחטאו בניו ביוסף, ונמנע השפע ממנו, ונפרדה הגבירה ממנו. ומלט הוא את העיר בחכמתו - זה משה. מהו וסבב אתה? שמתעסק פלוני שיחטאו ישראל בגלות, בשביל להתעכב הגבירה בגלות, שכתוב (תהלים צא) עמו אנכי וגו'.

דבר אחר, (קהלת ט) עיר קטנה - זו ציון. ואנשים בה מעט - אלו ששת ימי בראשית. ובא אליה מלך גדול וסבב אתה - זה פלוני. ומצא בה איש מסכן - זה משיח בן דוד, שנאמר בו (זכריה ט) עני ורכב על חמור, ונאמר (ישעיה נז) הצדיק אבד. כל זמן שלא יבא עליו השפע. ועליו נאמר (שם יט) ונהר יחרב ויבש.

חמור - זה סמא"ל. חכם - זה משיח בן דוד. ועליו נאמר ומלט הוא את העיר בחכמתו. שיהיה גואל משיח בן אפרים, וזוהי הגאולה מלמעלה.

דבר אחר, (קהלת ט) עיר קטנה - זו תבת נח. ואנשים בה מעט - אלו נח ואשתו ובניו. ובא אליה מלך גדול - זה יצר הרע, שסבב

לה. ומצא בה איש מספן חכם - זה נח. ומלט הוא את העיר בחכמתו - זה אברהם, שבעבור אברהם שעתיד לבא, מלט את התבה בחכמתו, ומלטו נח ובניו.

דבר אחר, עיר קטנה - זו ירושלים, שהיא בזמן הזה קטנה וחרבה. ואנשים בה מעט - מעטים הם היהודים שיש בה. ובא אליה מלך גדול וסבב אתה - זה מלך מבני עשו, שנאמר עליו בדניאל, (דניאל ב) שוקיו מברזל. שמרועע כל אלו, תעשם דק ותרוע. שהמלכים וגו' תעשם דק ותביא סוף לכל אלו המלכיות. ובזמן שהוא סבב בירושלים, מצא בה איש מספן חכם - זה משיח ראשון, ומלט הוא את העיר בחכמתו - זה משיח אחרון.

דבר אחר, עיר קטנה - זו התורה. ואנשים בה מעט. ולמה היא קטנה? והרי כתוב (איוב יא) ארכה מארץ מדה וגו' אלא משום שאנשים בה מעט הם.

ובא אליה מלך גדול וסבב כו' - זה סם המות, שסבב אותה. ומצא בה איש מספן - זה דוד. חכם - זה שלמה המלך עליו השלום, שהתקין לה נר, והאיר לה באור, במשלו וספריו. ומלט הוא את העיר בחכמתו, מיד האפיקורסים והמינים, שהוא תקן אזנים לתורה. **ושנינו**, בטרם שבא שלמה, היתה התורה כקלחת שאין לה אזנים, ומי שקרב אליה נשרף. כיון שבא שלמה ועשה לה אזנים, ונצלו בני העולם בעצתו, נתן באותה העיר כביכול הצלה. ובמה? בחכמתו.

וכל זה משום התקון שהתקין, וההשתדלות שהשתדל אחריה אותו המספן, שהוא דוד, שאין איש שהשתדל אחריה כמו דוד המלך.

ושנינו, ראוי היה דוד המלך להתקים בעולם מאה שנים. שאלמלא הוא התקים מאה שנים, הוא היה מתקן את המאור תקון חזק שלא יסור לעולמים, ולא היה נחרב בית המקדש. אבל פמה גרמו אותן השנים שלא התקיימו.

ואדם לא זכר את האיש המספן ההוא, זה אדם הראשון, שנתן לו משנותיו רק שבעים שנים. ואדם לא זכר אותו בשעה שבא ס"מ ורוכב על גמל, וסבב אותו שחטא, לא זכר את דוד, שבעני יהיה על העון הזה. שהנחש סבב לחוה, וסמאל לאדם הראשון.

וּסְמָא"ל לא הִיָּה לוֹ כַח שְׁיֵהֲפֹךְ אֶת הָאָדָם, עַד שֶׁבָּא הַנְּחָשׁ וְהִפְךָ אֶת לֵב חַוָּה, וְחַוָּה הִפְכָה אֶת לְבָבוֹ שֶׁל הָאָדָם, וְחִטְּאוּ שְׁנֵיהֶם. וְעַל זֶה אָמַר, הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתְתָה עִמָּדִי הוּא נָתְנָה לִי מִן הָעֵץ וְאָכַל. וְלִסְמָא"ל לֹא הִיָּתְתָה הָרְשׁוּת שְׁיֵהֲפֹךְ אֶת לֵב הָאָדָם, עַד שֶׁבָּאָה חַוָּה, וְגֵרְמָהּ לוֹ שֶׁאָכַל מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן הָאִשָּׁה נִעְנְשָׁה. (הָדָא הוּא דִּאֲמַרְיָנָן, בְּכָל מְקוֹם שֶׁגָּלוּ שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְכָבֵל שְׂכִינָה עִמָּהֶם. גָּלוּ לְאָדוּם שְׂכִינָה עִמָּהֶם וְלֹא אַחַת מִן הַמְדוּתוֹת).

בְּשִׁאָדָם הָרֵאשׁוֹן נָתַן לוֹ מִשְׁנוּתָיו אוֹתָן שִׁבְעִים שָׁנָה, לֹא זָכַר מִמֶּנּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁאֵלְמָלֵא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ, מֵאָה שָׁנָה יִשְׁאִיר לוֹ מִשְׁנוּתָיו, כְּמוֹ שְׂרָאוּיִים לוֹ, כְּדִי לְהִתְחַזֵּק בְּעוֹלָם, וַיִּתְקַן אֶת תְּקוּן הַמְּאֹר. אֲלֵא לֹא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ, רַק שִׁבְעִים שָׁנָה, וְלֹא יוֹתֵר.

שְׁלֵשִׁים שָׁנָה הָיוּ, שֶׁהָיָה הוֹלֵךְ מֵהֶם בְּמִדְבָר, וּמֵהֶם בְּצֶאֱזָן. וּבָאוֹתוֹ הַזְּמַן – וְחֻכְמַת הַמְּסַכֵּן בְּזוּיָהּ, וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים מִלְּפָנָי שְׂאוֹל הַמֶּלֶךְ. זֶה שֶׁלֹּא נִשְׁאַרוּ בוֹ אֲלֵא אַרְבָּעִים חֹסֵר אַחַת, שֶׁהָרִי שָׁנָה אַחַת הָיָה בּוֹרַח מִלְּפָנָי בְּנוֹ אֲבִשְׁלוּם. וּמִשׁוּם כֵּךְ יֵרֵד תְּקוּן הַיָּר, עַד שֶׁהָיָה כְּפִשְׁעֵי בֵינוֹ וּבֵין הַמְּוֹת.

וּכְ"ל זֶה, מִפְּנֵי שִׁאָדָם לֹא נִזְכַּר מִמֶּנּוּ בְּרֵאשׁוֹנָה לְהוֹסִיף לוֹ אוֹתָם שְׁלֵשִׁים שָׁנִים לְמִטָּה, לְהַשְׁלִים לוֹ לְמֵאָה. וְנִפְגְּמוּ שְׁלֵשִׁים שָׁנִים לְמִטָּה, מֵאוֹתָם שִׁבְעִים הַשָּׁנִים שֶׁהִיָּתְתָה חֻכְמַתוֹ בְּזוּיָהּ וּדְבָרָיו אֵינָם נִשְׁמָעִים.

וְזָהוּ, שֶׁשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כָּל כֵּךְ מִשְׁבַּח אֶת עֲצָמוֹ, וְהוּא קוֹרֵא עַל עֲצָמוֹ חֻכָּם. אֲלֵא מִשׁוּם כֵּךְ הוּא אָמַר בְּרֵאשׁוֹנָה, (קִהְלַת ט) וּגְדוּלָהּ הִיא אֵלַי. דְּבָר זֶה גְדוֹל שְׁאֵנִי בָּא לְשַׁבַּח אֶת עֲצָמִי, אֲלֵא הוֹאִיל וְאֵין אַחַר שְׁיֵאמַר לוֹ. בָּאוּ הַחֻבְרִים וּנְשָׁקוּהוּ, וְקָרְאוּ עָלָיו (יִשְׁעִיָה נד) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה' וְרַב שְׁלוֹם בְּנֵיךְ.

אָמַר רַבִּי רַחֲוֵמַאי, דְּוֹד הַמֶּלֶךְ, שְׁלֵשׁ שָׁנִים הָיָה רָעַב בְּיָמָיו. מָה הַטַּעַם? כְּדִי לְהוֹדִיעַ לוֹ שֶׁעַל הַדִּין תְּלוּי הַדְּבָר. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (שְׁמוּאֵל-ב כא) וַיְהִי רָעַב בְּיָמֵי דָוִד שְׁלֵשׁ שָׁנִים וַיִּבְקַשׁ וְגו'. עַד שֶׁנִּשְׁלַם הַדִּין. כִּיּוֹן שֶׁנִּשְׁלַם, מִיָּד (שם) וַיַּעֲתֵר אֱלֹהִים לְאַרְץ וְכו'.

רבי פנחס מקאריץ זצ"ל הוזהיר לומר הרבה תהלים וללמד זהר הרבה.
(מדרש פנחס, רבי פנחס מקאריץ זצ"ל, קונטרס ג' אות ב')

סדר הלימוד ליום יב אלול [יום 337 בשנה]

שְׁשָׁנָה רַבִּי חַיִּיא, כָּל הָעוֹלָם אֵין שׁוֹתִים אֶלָּא מִתְמַצִּיתָה שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁנִּפְקֵד הָעוֹלָם, הִיא נִפְקֵדַת בְּתַחֲלָה, מִשׁוּם שֶׁלֹּא נִמְצָא מִי שֶׁיִּצִּיל אוֹתָהּ וַיִּגַּן עָלֶיהָ.

בְּתַחֲלִיָּה אֶלִּימְלֵךְ הָיָה צָדִיק, וַיְכַל לְהִגֵּן עַל הַדִּירִים שֶׁל הָעוֹלָם, וּבָרַח לוֹ בֵּין שְׁאָר הָאֲמוֹת, וּמִשׁוּם כֶּף נִעְנַשׁ. הוּא מֵת, וּמֵתוּ בָּנָיו עַל וְנִשְׂאוּ נָשִׁים נְכָרִיּוֹת מֵאֲמוֹת אַחֲרוֹת, וְנִעְנְשׁוּ.

רַבִּי נַחֲמִיָּה פְּתַח, (בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם כִּי טֹבֹת הֵנָּה וַיִּקְחוּ לָהֶם נָשִׁים מִכָּל אֲשֶׁר בָּחָרוּ. וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים – עַז״א וְעַז״ל, שְׁנֵי מַלְאָכִים הָיוּ, שֶׁקְטָרְגוּ לְרִבּוֹנָם, וְהַפִּילָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמָּקוֹם קְדוּשׁ שֶׁל מַעְלָה. וּכְשֶׁיִּרְדוּ, נִתְגַּלְמוּ בְּאוִיר, וְנִעְשׂוּ כְּבָנֵי אָנוּשׁ.

וַאִין לָךְ בְּכָל אוֹתָם הַמַּלְאָכִים שֶׁיִּגְרְמוּ לְהִתְעַרֵּב בְּתוֹךְ בְּנֵי אָנוּשׁ כְּאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ אִישִׁים, וְכְאוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ בְּנֵי אֱלֹהִים. כִּיּוֹן שֶׁהַפִּילָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הִתְגַּלְמוּ מִכָּל אוֹתָם יְסוּדוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּמִתְלַבְּשִׁים בָּהֶם.

שְׁאָר הַמַּלְאָכִים, כְּשֶׁיִּרְדוּ, וְהֵם עֲתִידִים לָשׁוּב לְמִקְוֹמוֹתֵיהֶם, הִתְגַּלְמוּ בְּאוִיר (הָעוֹלָם, וְנוֹטְלִים צוּרַת אָנָשִׁים עִמָּהֶם, וְלֹא יוֹתֵר. וּמִשׁוּם כֶּף נִרְאִים לְפִי שְׁעָה, וְלֹא יוֹתֵר. פַּעַם בַּיּוֹם, אוֹ פַּעַמִּים, אוֹ בְּכָל יוֹם פַּעַם אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם, וְאַחַר כֶּף פּוֹרְחִים בְּאוִיר) וּמִתְפַּשְׁטִים מִמֶּנּוּ, וְחוֹזְרִים לְמִקְוָמָם.

רַבִּי קִיסְמָא בַּר רַבִּי יִנְאִי פְּתַח, (תהלים קד) עֲשֵׂה מַלְאָכָיו רוּחוֹת מְשֻׁרְתָיו אֲשֶׁר לֵהֵט. יֵשׁ מַלְאָכִים שֶׁהֵם מְרוּחַ, וַיֵּשׁ מַלְאָכִים שֶׁהֵם מֵאֵשׁ, זֶה נוֹתֵן מְשָׁלוֹ לְחֻבְרוֹ, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וְעַל זֶה, אוֹתָם שֶׁיִּרְדוּ, מְשַׁנֵּי הַיְסוּדוֹת הָאֵלֶּה יוֹרְדִים. כְּשֶׁיִּוֹרְדִים, מִתְלַבְּשִׁים יוֹתֵר בְּאוִיר הָעוֹלָם הַזֶּה, וּמִתְגַּלְמִים.

אוֹתָם שֶׁהִתְעַרְבוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, מִתְלַבְּשִׁים בַּיְסוּדוֹת הָעוֹלָם הַזֶּה, וְלֹא יְכוּלִים לְפָרַח וּלְשׁוּב לְמִקְוָמָם, וּמִתְעַכְּבִים כָּאֵן. כִּיּוֹן שֶׁמִּתְעַכְּבִים כָּאֵן שְׁבָעָה יָמִים זֶה אַחַר זֶה, לֹא חוֹזְרִים לְשָׁם.

וַעֲלֵ זֶה וַיִּרְאוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם וְגו'. מֵה זֶה כִּי טֹבֹת הֵנָּה? שֶׁהִיא מֵאִיר הַיְפִי שֶׁלָּהֵן כְּמוֹ אוֹר עָלֵיוֹן.

כִּיּוֹן שֶׁהוֹלִידוֹ בָּנִים, לָקַח אוֹתָם הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכְּנִיס אוֹתָם בְּהַרֵי הַחֹשֶׁךְ, שֶׁנִּקְרְאוּ הַרְרֵי קָדֶם, וְקָשַׁר אוֹתָם בְּשִׁלְשָׁלוֹת שֶׁל בְּרָזֶל. וְאוֹתָן הִשְׁלִשְׁלוֹת מְשַׁקְעוֹת עַד לְתוֹךְ הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה, וְשֵׁם מְלַמְּדִים כְּשָׁפִים לְבְנֵי הָאָדָם.

בְּלָעָם נָטַל מִשָּׁם אֶת כְּשָׁפָיו, וְלָמַד מֵהֶם, בְּאוֹתָם הַהָרִים. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (במדבר כג) מִן אֲרָם יִנְחֲנוּ בְּלֶק מֶלֶךְ מוֹאָב מֵהַרְרֵי קָדֶם. וּמִשָּׁם הִתְעַטְרוּ כָּל יוֹדְעֵי הַכְּשָׁפִים שֶׁבְּעוֹלָם.

וּמִתוֹךְ שֶׁהָיוּ מְקַטְרְגִים עַל רַבּוֹנָם בְּרֵאשׁוֹנָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה, הֵם מְקַטְרְגִים לְרַבּוֹנָם בְּמָה? בְּאוֹתָם הַכְּשָׁפִים, שֶׁמְכַחֲשִׁים פְּמִלְיָא שֶׁל מַעְלָה. וְאֵלְמָלָא אוֹתָן הִשְׁלִשְׁלוֹת הַמְשַׁקְעוֹת בְּתוֹךְ הַתְּהוֹם הַגְּדוֹלָה וְאַחֲזוּזִים בָּהֶם בְּתַפְיֶסָה רַבָּה, הָיוּ מַחְרִיבִים אֶת הָעוֹלָם, וְהָעוֹלָם אֵינוֹ יָכוֹל לְסַבֵּל.

וְשָׁם, בְּאוֹתָם הָרֵי הַחֹשֶׁךְ, יוֹנְקִים מִצַּד הַצָּפוֹן, שֶׁהָרֵי מֵאוֹתוֹ הַצֵּד כָּל אוֹתָם הַמֵּינִים מִתְעוֹרְרִים בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי נַחֲמִיָּה אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, נִעְמָה הִיְתָה בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְכָל הָעוֹלָם טוֹעִים אַחֲרֶיהָ. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר, אִמָּא שֶׁל שְׂדִים הִיְתָה. כִּיּוֹן שָׂרְאוּ אוֹתָהּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים, טָעוּ אַחֲרֶיהָ.

לְאַחַר כֵּן רָאוּ בְנוֹת הָאָדָם הוֹלְכוֹת עֲרֻמוֹת, וּבָאוּ לָהֶן, וַיִּלְדוּ מֵהֶם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (בראשית ו) וְגַם אַחֲרֵי כֵן כָּאֲשֶׁר יָבִאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים וְגו'. אֲנָשֵׁי שָׁם, מֵה זֶה אֲנָשֵׁי שָׁם וְגו'? אֵלוּ הַנְּפִילִים שֶׁלְּמָדוּ בְּעוֹלָם שָׁם בְּכָל דָּבָר וְדָבָר, לְהַשְׁלִים אֶת כְּשָׁפֵיהֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי אָמְרוּ, אֲנָשֵׁי שָׁם מִמָּשׁ, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ג) שְׁשִׁים גְּבוּרִים סָבִיב לָהּ. אָמַר לוֹ רַבִּי יִצְחָק, כָּתוּב מִגְּבוּרֵי יִשְׂרָאֵל.

רַבִּי עֲזַרְיָה שָׁאֵל אֶת רַבִּי יוֹסִי אִישׁ כָּפַר אוֹנוֹ, מֵה הִטְעַם הַכְּשָׁפִים הֵם יוֹתֵר בְּנָשִׁים, וְלֹא בְּגָבְרִים, שֶׁכָּתוּב (שמות כב) מִכְשֶׁפָה לֹא תַחֲיֶה, וְלֹא כָתוּב מִכְשֶׁף?

אָמַר לוֹ, כָּתוּב (תהלים צא) לֹא תִאֲנָה אֵלֶיךָ רָעָה. לֹא כָתוּב רָע, אֶלָּא רָעָה. זֶהוּ צַד הַנִּקְבָּה וְדָאִי. וְנִגְעַע לֹא יִקְרַב לְאַהֲלֶיךָ - זֶהוּ הַזְּכָר. וּמִן הַנִּקְבָּה כָּל סוּגֵי הַכְּשָׁפִים, וְכָל הָעֵסְקִים הָרָעִים בָּאִים לְעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (קהלת ו) וּמוֹצָא אָנִי מֵרַ מִמְּוֹת אֶת הָאִשָּׁה וְגו'.

ומה זה אסורים ידיה? רבי ינאי ורבי יהושעיא. אחד אומר, כל הנוגע באשה, או מקבל ממנה מידה לידו, לא ינקה מדינה של גיהנם, שנאמר יד ליד לא ינקה רע. זהו שכתוב אסורים ידיה, ודאי. ואחד אומר, מן הנקבה באות כל מיני נחש וכשוף וכל הרהורים רעים. ואלמלא שאסורים ידיה, שלא נותנים לה מן השמים, היו הורגים וממיתים כל העולם בכל עת וזמן.

ואין מתגברת הנקבה אלא בכח של הזכר, שהיא שורה בעמקים שלו, שהיא יודעת להשביע את האדם להשלים את רצונה. (שהיא יודעת בכל מיני כישוף והאדם צריך להשלים רצונה) ובמה? בפשם, ובדברים עמקים, בפשם של טמאה. ועל כן המעשים תלויים בה, והדברים בזכר. ושניהם מתעוררים מהנקבה. ומשום כך מיני הכפשים נמצאים בנקבה, ולא בזכר.

שנינו, העובר בין שתי נשים, אם נדות הן - נכפה. ולא תזונו מגופו אם לא יעשו לו דבר, סכנת דם או הריגה מזמנת לו. ואם אינן נדות - עין הרע שולט בו בגופו או בממונו.

כמו זה של רבי נחום ברבי שמלאי, פעם אחת היה בכרך של קסרין. עבר בין שתי נשים. הסתכלו בו, והסתפן מיד בגופו ובממונו. מה הטעם? משום שאותה רוח רעה שרתה עליהן, ויכולה להזיק. מה תקנתו? יאמר כך: לכי לכי, דמי דמי, הסירי את קשירת הקשר, לא ולא לי. ואחר כך יתחיל באל ויסים באל. יתחיל באל, שכתוב (במדבר כג) אל מוציא ממצרים. ויסים באל, (שם) כי לא נחש ביעקב וגו', עד מה פעל אל. וילך לו, ולא ישגיח אחריו.

רב הונא היה עולה מבבל לארץ ישראל, והיה עולה לשם. נקלע לכפר אחד, ראה אותה אשה שהיתה הולכת אחריו. זרקה מים על כתפיו, ונטלה עפר מרגליו. החזיר ראשו ואמר לה: עשי וקחי אחרי, שהרי אין כלום אצלי, אבל אני גוזר עליך בלבול בדעתך.

אחר כך אמר: לא בשבילי, אלא בשביל שלא תהרגי בני אדם אחרים. וכן היה. התבלבלה דעתה, ולא ידעה דבר, ומתה. ועל זה כתוב (תהלים צא) לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלהך. שנה רבי חייא, (קהלת ז) טוב לפני האלהים ימלט ממנה. ממי? מאותה האשה שכתוב בה, אשר היא מצודים וחרמים וכו'. וחוטא ילכד בה - אותו שהולך אחר יצר הרע.

בא וראה, בזמן שהרעב בעיר, לא יראה אדם את עצמו, ולא ילך יחידי בעיר, מפני שמלאך המות נמצא שם, ויש לו רשות לחבל. ועל כן כתוב (בראשית מב) ויאמר יעקב לבניו למה תתראו. כיוצא בו, בזמן שדבר בעיר, יסגר אדם עצמו ולא יתראה בשוק. שפיון שנתן רשות למחבל - מי שפוגע בו נזוק, והוא מתחייב בנפשו.

בא וראה, עשר שנים היתה נעמי בשדה מואב, לסוף - כי שמעה בשדה מואב כו'. מפני מה נענשו מחלון וכליון? מפני שנשאו נשים מואביות.

אין לה בעולם נשים מתעסקות בנחש ובכשוף כמו מואביות. ממה? שכתוב (במדבר כה) ויאכל העם וישתחוו לאלהיהן. כיון שהיו אוכלים דבר בכשפיהם, מיד היו משתחווים לגלוליהם. (שם) ויצמד ישראל לבעל פעור. רבי חייא אמר, כמו הצמידים התכשיטים, כך היו מתחברים לבעל פעור.

בכשפיהן של הנשים, מנין לנו? שכתוב (שם לא) הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם. בעצת בלעם לא נאמר, אלא בדבר בלעם. למד אותם דברים בפה, שהרי לעשות כשפים וקסמים לא היו כמותם בעולם, אבל הדברים של הפה להשלים כשפיהם לא היו יודעים. ועל זה בדבר בלעם עשו, והשלים כשפיהם, ויכל להם. רבי יוחנן אמר, כשרה היתה רות.

ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה אשה לבית אמה יעש ה' (רות א), יעשה כתוב. אמרה להם: אם תזכו לכנס תחת כנפי השכינה - יעשה, ואם לא - יעש, חסר ה'.

כי מר לי מאד מכם, עליכם צריך לו להיות, כמו שנאמר (שמואל-ב א) צר לי עליך. מה זה מכם? אמר רבי קרונאי אמר רב כהנא, צרה בלבי מכם, שאתן גרמתן לבני שימותו, וכמי שמתרעם על אחר.

ותשק ערפה לחמותה. ערפה - הרפה שמה. למה נקרא שמה ערפה? על שהחזירה ערף לחמותה, וחזרה למקומה לשדה מואב. זנתה, ולא קבלוה, והלכה לארץ פלשתים. והכל דשים בה כהריפות, שהפקירה עצמה לזנות.

ויילדה מזנות ששה בנים, וכלם נפלו ביד דוד ואנשיו, שהיה בן בנה של רות, שנאמר (שם כא) וישבי בנב אשר בילידי הרפה. וכי

מי נתן אותם בנב? והלא נב סמוכה לירושלים היא, בארץ ישראל, והוא בארץ פלשתים?

אָלָא כִּךְ אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מְלַמֵּד שְׂבָא עַל עֶסְקֵי נֹב, מִפְּנֵי שְׁגָרָם עֲנִין נֹב עִיר הַכְּהֻנִּים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם הַצְּדִיקִים אֲפֵלוּ כְחוֹט הַשְּׁעֵרָה. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: דָּוִד, גְּרַמַּתְּ כָּל כִּךְ בְּנֹב עִיר הַכְּהֻנִּים, חֲיִיךָ, אוֹ הַדִּין יְחוּל עַל עֲצָמֶךָ, אוֹ עַל זֶרְעֶךָ, וְלֹא יִשְׂאָר אֲלָא אַחֵד.

שָׁנָה רַבִּי חֲזִיָּא, כְּתוּב (שמואל-א כב) וַיִּמְלֹט בֶּן אַחֵד לְאַחִימֶלֶךְ וּגְוִי. שְׂלָא נִשְׂאָר לְאַחִימֶלֶךְ מִכָּל בֵּית אָבִיו זֹלָתִי אֲבִיתֶר לְבָדוּ, וְעַל עֶזְרָה מֵת שְׂאוּל וּבְנָיו, וְכַמָּה אֲלָפִים וּרְבָבוֹת מִיִּשְׂרָאֵל, וְנִגְזַר עַל דָּוִד לְמוֹת.

בִּיּוֹן שְׁהֵלֶךְ לְאַרְצָא פְּלִשְׁתִּים, רָאָתָה אוֹתוֹ הַרְפָּה. אָמְרָה לְבָנָה: זֶה שְׁהָרַג אַחִיךָ. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה הִגִּיעַ זְמַן מַדַּת הַדִּין לְהַנָּקָם מִדָּוִד עַל עֶסְקֵי נֹב, וְזָמַן אֶת יִשְׁבִּי לְהַרְגוֹ. מִיָּד – וַיִּשְׁבִּי בְנֹב, שְׂבָא עַל עֶסְקֵי נֹב. אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, כִּךְ אָמַר דָּוִד: רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, זֶרְעִי יִהְיֶה נִכּוֹן לְפָנֶיךָ, וְהַרִינִי מִקַּבֵּל עָלַי אֶת הַדִּין.

מָה עָשָׂה? נְטָלוּ יִשְׁבִּי, וְהִגְרִים אֶת עֲצָמוֹ עָלָיו וְעַל הַמָּטָה. אָמַר לוֹ: אֵין כְּבוֹדִי. נְטָלוּ וְזָרְקוּ בְּאוֹרִי, וְשֵׁם הַסִּיף שִׁיְהָרַג בּוֹ דָּוִד. זֶהוּ שְׂכָתוּב (שמואל-ב כא) וְהוּא חָגוּר חָרֵב חִדְּשָׁה וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת אֶת דָּוִד. מִיָּד הַזְּכִיר אֲבִישִׁי שֵׁם הַמִּפְרָשׁ, וְעַמֵּד בְּאוֹרִי, וְסוֹסוֹ מִיָּד נִשְׁמַט, וְהֵלֶךְ לִירוּשָׁלַיִם.

הֵלֶךְ אֲבִישִׁי וּבָא לְסַנְהֶדְרִין וְאָמַר, מָהוּ לְרַכֵּב עַל סוֹסוֹ שֶׁל מֶלֶךְ בְּשַׁעַת הַדָּחֵק? וְהַתִּירוּהוּ. מָצְאוּ לְדָוִד עוֹמֵד בְּאוֹרִי. אָמַר לוֹ, חֲזֵר מִתְּפִלְתֶּךָ.

אָמַר לוֹ, (תהלים קטז) מָה אָשִׁיב לָהּ כָּל תַּגְּמוּלוֹהִי עָלַי. שְׂכָךְ מִקַּבְּלָנִי מִבֵּית דִּינִי שֶׁל שְׂמוּאֵל הַרְמַתִּי, שְׂאֲפֵלוּ חָרֵב חִדְּשָׁה מִנְחַת עַל צְוָארוֹ שֶׁל אָדָם אֵל יִמְנַע עֲצָמוֹ מִן הַרְחָמִים. מִיָּד חֲזֵר מִתְּפִלְתּוֹ, וְקַבֵּל הַדִּין עַל זֶרְעוֹ, שְׂכָתוּב (שמואל-ב כא) וַיַּעֲזֹר לוֹ אֲבִישִׁי בֶּן צְרוּיָה וַיִּף אֶת הַפְּלִשְׁתִּים וּגְוִי.

מָה כְּתוּב? (שמואל-א יא) וַעֲתִלְיָה אִם אֲחִזְזִיהוּ רָאָתָה כִּי מֵת בָּנָה וְתַקָּם, (דברי הימים-ב כב) וְתֹאבֵד אֶת כָּל זֶרַע הַמַּמְלָכָה. כְּתוּב וְתֹאבֵד, וְכְתוּב וְתִדְבֵר אֶת כָּל זֶרַע כּוֹי. מָהוּ וְתִדְבֵר? אָמְרָה, שְׁעִתִּידִין זֶרְעוֹ שֶׁל דָּוִד לְאָבֵד מִן הָעוֹלָם.

וּתְקַח יְהוֹשִׁבֵעַ בַּת הַמֶּלֶךְ יוֹרָם כּוֹי, אֶת יוֹאָשׁ כּוֹי. מְלַמֵּד שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דֵין מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה. וְעַל כָּל זֶה, אִף עַל פִּי שְׂנֵיגְזָרָה גְזָרָה זֹו וְנִתְּנָן רְשׁוֹת לְמִדַּת הַדֵּיין, עַל זֶה כְּתוּב (ישעיה י) עוֹד הַיּוֹם בְּנֹב לְעִמָּד. עֲדֵיין מִדַּת הַדֵּיין בְּנֹב עוֹמְדָת וְתוֹבַעַת דֵּיין מְלַפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמָה בְּצַדִּיקִים מְדַקְדֵּק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּן – בְּרִשְׁעִים עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

וּתְאָמֵר הַנָּה שְׂבָה יְבַמְתָּךְ אֶל עַמָּה וְאֶל אֱלֹהֶיהָ (רות א). אָמַר רַבִּי נַחוּם אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָזָה שֶׁאָמַר שְׂבָה, מְלַמֵּד שְׂגִיּוֹרֵת הֵיטָה בַּתְּחִלָּה. וְכַתוּב וְאֶל אֱלֹהֶיהָ, שֶׁהָרִי אֱלוֹהֵי אַחַד הֵיטָה לָהּ עִם נַעֲמִי, וְעַכְשָׁו חֲזָרָה לְסִרְחוּנָהּ הָרִאשׁוֹן, וְטַעַתָּה אַחַר עֲבוּדָה זָרָה שְׁלָהּ.

וְרוֹת דְּבָקָה בָּהּ (שם), כְּמוֹ שֶׁקְּבִלָּה עָלֶיהָ בְּחַיֵּי בַעֲלָהּ, דְּבָקָה בְּאַמוּנָתָהּ. בֵּא וּרְאָה שְׂבָחָה שֶׁל רוֹת, שֶׁאִף עַל פִּי שְׂאִימַת בַּעֲלָהּ לֹא הֵיטָה עָלֶיהָ, דְּבָקָה בְּאַמוּנָתָהּ. וְעַל כָּל זֶה, נַעֲמִי חִדְּשָׁה לָהּ כְּמַתְחִלָּה, וְהִתְרַתָּה בָּהּ הִתְרַאוֹת, וְכֻלָּן קַבְּלַתָּן עָלֶיהָ.

רַבִּי בְרוּקָא אָמַר, כְּתוּב (בראשית כא) וַיִּשְׁכֶּם אַבְרָהָם בְּבֶקֶר וַיִּקַּח לְחָם וְחִמַּת מִיָּם וַיִּתֵּן אֶל הַגֵּר שָׁם עַל שְׂכָמָהּ וְאֵת הַיֶּלֶד. כִּיּוֹן שְׂכָתוֹב אֶל הַגֵּר, מֵהוּ שָׁם עַל שְׂכָמָהּ? אֵלָּא מְלַמֵּד, שֶׁהַזְּהִירָה עַל עַל הָאֲמוּנָה, וְלְעִמָּד בְּמָה שֶׁהֵיטָה רְגִילָה בַּתְּחִלָּה עִמוֹ. כְּתוּב כָּאֵן שָׁם עַל שְׂכָמָה, וְכַתוּב שָׁם (שמות טו) שָׁם שָׁם לוֹ חֵק וּמִשְׁפָּט. מֵה לְמַטָּה עַל שְׂכִינָה – אִף כָּאֵן עַל שְׂכִינָה.

מָה עָשְׂתָה? כִּיּוֹן שֶׁרְאָתָה עֲצָמָה יוֹצֵאת מִתַּחַת רְשׁוֹתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם, חֲזָרָה לְקַלְקוּלָּהּ. מֵה כְּתוּב? וְתִלְךָ וְתַת"ע, אַחֲרֵי עֲבוּדַת גְּלוּלִים וְגִלּוּלֵי בַיִת אָבִיָּהּ. וְכַתוּב הֶבֶל הֵמָּה מַעֲשֵׂה תַעֲתוּעִי"ם.

רַבִּי חִידְקָא וְרַבִּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְרַבִּי חִידְקָא, הָרִי שְׂנִינּוּ, נִכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הוּא כְּמוֹ כֶּהֵן גְּדוּל. מֵה הַטַּעַם שֶׁקָּל אוֹתוֹ לְכֶהֵן גְּדוּל, וְהָרִי כְּתוּב (תהלים עח) וַיִּקַּם עֲדוֹת בִּיעֲקֹב וְתוֹרָה שָׁם בְּיִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן אוֹתָהּ לְיִשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל עָלֶיהָ שְׂכָר לְעוֹלָם הַבָּא. וּמִי שֶׁלֹּא קַבְּלוּהָ, לֹא מְקַבְּלִים עָלֶיהָ שְׂכָר בְּעוֹלָם הַבָּא.

שָׁכַר אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, יִשְׂרָאֵל שֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, מִקְבָּלִים עָלֶיהָ שָׁכַר. נִכְרִים שֶׁלֹּא עָמְדוּ עַל הַר סִינַי, אֵין מִקְבָּלִים עָלֶיהָ שָׁכַר. וְאַתָּה אֲמַרְתָּ, נִכְרִי וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה הֵרִי הוּא כְּמוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל!?

אָמַר לוֹ, כְּמוֹ כֹּהֵן גָּדוֹל עִם הָאֲרֶזְךָ שְׁנִינוּ וְדָאֵי. שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי בַר יוּדָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, מָה שֶׁכָּתוּב (משלי ג) יִקְרָה הִיא מִפְּנִינִים וְכָל חִפְצֶיךָ לֹא יִשׁוּוּ בָּהּ – אֶפְלוּ מִמֶּזֶר תִּלְמִיד חָכֵם עֲדִיף מִכֹּהֵן גָּדוֹל עִם הָאֲרֶזְךָ הַמְּשַׁמֵּשׁ לִפְנֵי וְלַפְּנִים. וְהוֹאִיל וְאֵינוּ קוֹרָא בַּתּוֹרָה, אֵין עֲבוּדְתוֹ עֲבוּדָה, וְאֵינוּ מִקְבָּל עָלֶיהָ שָׁכַר, וְעָלְיוֹ כָּתוּב (שם ט) גַּם בְּלֹא דַעַת נֶפֶשׁ לֹא טוֹב. כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁאֵינוּ יוֹדֵעַ עֵקֶר שֶׁל עֲבוּדָה, אֵין עֲבוּדְתוֹ עֲבוּדָה.

וְאָמַר רַבִּי יוּדָא, מִנֵּינן שֶׁכֹּהֵן גָּדוֹל צָרִיךְ לִהְיוֹת תִּלְמִיד חָכֵם? שֶׁכָּתוּב (מלאכי ב) כִּי שִׁפְתַי כֹּהֵן יִשְׁמְרוּ דַעַת וְתוֹרָה יִבְקְשׁוּ מִפִּיהוּ. וְאֵם הוּא עִם הָאֲרֶזְךָ, אֵין מִקְבָּל עָלֶיהָ שָׁכַר. כִּךָ גוֹי הָעוֹסֵק בַּתּוֹרָה – הוֹאִיל וְהוּא גוֹי, אֵין עוֹסֵקוֹ בַּתּוֹרָה עֵסֵק, וְאֵינוּ מִקְבָּל שָׁכַר.

פָּתַח וְאָמַר, (ויקרא ו) צוֹ אֶת אֶהֱרֵן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר. אֶהֱרֵן וּבְנָיו מְצֻיִם, וְשָׂאֵר כֹּהֲנִים אֵינֶם מְצֻיִם.

אָלֵא, כָּל כֹּהֵן שֶׁאֵינוּ יוֹדֵעַ עֵקֶר הָעֲבוּדָה כְּאֶהֱרֵן וּבְנָיו, אֵינוּ מְצֻיִם. וְאֵם עוֹבֵד, אֵין עֲבוּדְתוֹ עֲבוּדָה. שֶׁהֵרִי בְּמָה מִכּוֹן, כִּיּוֹן שֶׁאֵינוּ יוֹדֵעַ עֵקֶר הָעֲבוּדָה כְּאֶהֱרֵן וּבְנָיו?

וְכִךָ אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּהֲנִים לְוִיִּם וְיִשְׂרָאֵלִים מְעַכְבִּים אֶת הַקֶּרְבֵּן. עֵקֶר הַקֶּרְבֵּן הַכֹּהֵן, שֶׁצָּרִיךְ לְכוֹן אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ וְלִסְדֵּר הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְלִיַּחַד הַכֹּל בִּיחּוּד שְׁלֵם, וְלִשְׁמַח עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּרִצּוֹן וּבִכְוֹנָה שְׁלוֹ.

וְכִךָ אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מָהוּ שֶׁכָּתוּב (שם א) אִשָּׁה רִיחַ נִיחֻחַ לָהּ? אָלֵא, לְעַמַּת שְׁלֵשׁ דְּרָגוֹת אֵלוֹ – אִשָּׁה. כְּנֶגֶד זֶה הַלְוִיִּם הַמְּמַנִּים עַל הַשִּׁיר וְלִהְרַמַּת הַקּוֹל, וְהוּא מַצֵּד שֶׁל אִשָּׁה, וּמְכוֹנִים בְּנַעַם הַנְּגוּן וְהַחֲדוּהָ וְהַשִּׁיר.

וּמִתּוֹךָ כִּךָ, כָּל פֶּעַם שֶׁהָיָה עוֹלָה עַל הַדּוֹכֵן בְּעוֹד שֶׁהוּא גָּבַר, וְשִׁלְהֶבֶת הָאֵשׁ חֲזָקָה בּוֹ לְהָרִים קוֹל בְּנַעֲיֵמוֹת הַנְּגוּן, הוּא כְּשֶׁר לְעֲבוּדָה. כִּיּוֹן שֶׁנִּחַלְשָׁה שִׁלְהֶבֶת בַּחֲרוּתוֹ, וְגַחְלִי הָאֵשׁ דּוֹעֵכִים בַּתּוֹכוֹ, הֵנָּה נִחַלְשׁ כַּחוֹ, וְהַקּוֹל מִתְחִיל לְהִשָּׁבַר. אֲזַי כָּתוּב (במדבר ח)

ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבדה ולא יעבד עוד. ופסול לעבודה. מכאן והלאה, (עם) ושרת את אחיו וגו', ועבדה לא יעבד. משמרות הרקיע, אף כף גם, שמכיון שבאים לנגן לפני רבונם, נקראים אישים. וכך שמעתי משמו של רבי שמעון בן יוחאי, שאמר רבי אליעזר, הדרגות הללו, יש מהן שממנות על השערים בחוץ, ומהן על השערים הפנימיים שלפנים.

אותם הפנימיים אומרים שירה, ועולים ונכנסים בשירה הזו חמש דרגות, עד חמשים, כנגד חמשים השערים של היובל. כיון שעולים לשם, נוטלת אותם רוח של אש לוחטת ושוברת כחם. כיון שנסבר כחם, דוחים אותם, ויורדים מאותן הדרגות.

ועומדים בחוץ הממנים על השערים בחוץ, ואלו נוטלים חלקם מעשן האש של הקרבן, חוץ מאותם שנוטלים בפנים. ובכל יום ויום מתחדשים הממנים על השירה, וזהו אשה.

הריח כנגד ישראל, שמתפללים תפלה, שחשובה לפני הקדוש ברוך הוא כמו ריח בשמים של גן עדן. ניחות, שהוא נחת רוח לגבוה. כנגד זה הכהן, שהוא מכוון פונה, כמו שהרצון של השם הקדוש, ומיחד יחוד באותיות רשומות, וכל הדרגות מאירות ולוחטות, ונוצצות בניצוץ עליון מתוך העמק העליון הטמיר.

ועל כן צריך להיות חכם (ולהתקטט) בתכמה, ונאה בהשכל, ויפה באור התורה, וזריז, ופקח יותר מכל בני העולם. ואם הוא עם הארץ, אין עבודתו עבודה, ועליו כתוב (תהלים ה) לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך.

בא וראה, הזהמה של הכותי, אף על גב שהתגיר, קשה לפרש ממנו הזהמה עד שלשה דורות, כל שכן בעוד שהוא כותי. הכשרה שבהם רות, ולא מצאנו בה שום דפי כלל. וזוהי הנפש השכלית. ערפה, שהיא הנפש הבהמית, מיד חזרה לסרחונה ולקלקולה. בא רבי חידקא ונשקו. אמר, ודאי מעטים הם שעוברת זהמתם מהם.

רבי נחמיה אומר, כתוב (מלכים א-ב) וישם כסא לאם המלך. זו רות המואביה, שזכתה וראתה למלך שלמה על כסאו.

כישם שלבה היה שלם, כך השלים ימיה ושנותיה. זהו שכתוב (רות ב) ותהי משכרתך שלמה. כתוב שלמה, וקוראים שלימה.

מלמד שראתה את המלך שלמה על כסאו, וראתה שכרה בעולם הזה ובעולם הבא.

ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלתיה עמה כו'. ותאמר נעמי לשתי כלתיה לכנה שבנה כו'. ותאמרנה לה כי אתך נשוב לעמך. ותאמר נעמי שבנה בנתי כו'. ותאמר הנה שבה יבמתך אל עמה כו'. ערפה שבה אל עמה ואל אלהיה. ותאמר רות אל תפגעני כי לעזבך לשוב מאחריך. כך בודקים לגר בשביל שיתקיים תחת כנפי השכינה פרות, בלבב שלם.

רבי אלכסנדר פתח, (מלכים-ב ו) ואשה אחת מנשי בני הנביאים צעקה אל אלישע וגו'. שם שנינו, זו אשת עובדיהו, וממנה היה על בית אחאב מלך ישראל. ובשעה שהלך עובדיהו אצל אליהו, הפיר בו אלישע.

ואם תאמר, אלישע לא שמש לפניו עדין - כבר היה משמש, ואין מקדם ומאחר. ועל כן כתוב, ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה', שודאי הפיר בו אלישע מאותה שעה.

צעקה אל אלישע. באותה שעה שמת עובדיהו, מת אחאב. ומלך יהורם בא לקחת את שני ילדיו. מה עשתה? הלכה גועה וצועקת ובוכה לבית הקברות. עמדה על קברו וצעקה: ירא אלהים, כך וכך עושים ליתומיה!

אמרו לעובדיהו: הרי אשתך עומדת וצועקת על קברך. מה עשה? הלך לו אצל חזקיהו, אמר לו: דיי בעולם הזה. הלך לו אצל האבות, אמר: כך וכך יש לי. אמרו לו: כבר שמענו צעקותיה, לך אצל אלישע הנביא.

בינתים חזרה גועה וצועקת על קברו. אמר לה: אי ענייה, לכי אצל אלישע, והוא יתן לך עצה. מיד הלכה אצל אלישע.

אמר רבי, בא וראה היאך מספרים המתים בקברותם זה עם זה, והלא נפשותם במקום אחר עומדת. (תהלים כה) סוד ה' ליראיו וכו'. נזדמן לו רבי בון. אמר: אם ישנה קשיה - כך עומדת, וכעת דבור בשנים ושתיקה בלי כלום.

פתח ואמר, (ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. נפשי אויתך, שני קשרים טובים נתן הקדוש ברוך הוא באדם

לשמש בעולם הזה, והם נפש ורוח. הנפש - לקיום הגוף, במצוות שיתעוררו ממנו, והרוח - לעורר אותו בתורה ולהנהיגו בעולם הזה. ואם זכו, הנפש במצוות, והרוח להתקיים בתורה, אז מורידים עליו גדלות יתרה מלמעלה, כפי דרכיו.

ובשנים הללו הולך האדם בעולם הזה לשמש בהם, שאותה הנפש לא מתקיימת בגוף, אלא בהתעוררות של הרוח ששורה עליו.

בשנכם אדם לשמש ולעבד את רבונו בשני אלו, מתעוררת עליו מלמעלה התעוררות קדשה, ושורה על האדם, ומקיפה אותו מכל הצדדים. ומתעוררת בו בחכמה עליונה, לזכות ולהיות בהיכל המלך.

ואותה ההתעוררות ששורה עליו היא ממקום עליון. ומה שמה? נשמה. וממנה תתעורר לאדם תשובה ומעשים טובים. והוא כח עליון, כח התשובה, האם לרוח, והרוח בן לה.

ועל הנשמה יש לה אוהב עליון. ומה שמו? נשמה לנשמה. והוא נקרא אב לרוח. ממנו תתעורר לאדם יראה ואהבה, תורה ומצוה. והם מאב ואם בן ובת. יו"ד אב. ה"א אם. וא"ו בן. ה"א בת. וזה יהו"ה מלא.

בדגמא שיש רוח ונפש של הימין, של יצר הטוב, כך יש רוח ונפש של השמאל, של יצר הרע. ועל זה אמר, (דברים ל) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת הרע. את החיים ואת הטוב - של הקדשה. ואת המות ואת הרע - של השמאל, של יצר הרע. ועל זה רמז, ומעץ הדעת טוב ורע, מן הטוב אכל, ומן הרע לא תאכל ממנו.

ועל הה"א העליונה שהיא הנשמה האם, ועל ה"א התחתונה שהיא הבת, נקרא הפסוק הזה (משלי יד) חכמות נשים בנתה ביתה. ואולת בידיה תהרסנו - זו הנפש הבהמית של יצר הרע. בידיה תהרסנו - הגוף של הקדש שנתן לו הקדוש ברוך הוא לשמש בעולם הזה, ונשמה להעיר לשמוש שלמעלה.

בשאדם בעולם הזה ישן במטתו, רוחו משוטטת והולכת, ורצונו לעלות בכל לילה. וכמה ממנים מגנים עומדים בכל רקיע ורקיע.

שָׁאָמַר רַבִּי נְחוּנְיָא, סָח לִי בֶן גָּאִים, כְּשַׁעֲלִיתִי לְרִקְיעַ, בְּרִקְיעַ
הָעֲלִיּוֹן מְצָאתִי מְלֹאכִים שְׂרָפִים, כֻּלָּם כְּמֵרָאָה הַלְּפִידִים,
וְגִלְגְּלֵי אֵשׁ סוֹבְבִים אוֹתָם, וְגִבּוֹתָם כְּגִחְלֵי אֵשׁ, וְשִׁנֵּיהֶם וְעֵינֵיהֶם
שְׂבִיבִים שֶׁל אֵשׁ, הַכִּסּוֹת שֶׁלָּהֶם אֵשׁ לוֹהֶטֶת, וְעַלֵּיהֶם מְמַנָּה אֶחָד,
הַדּוֹמֵיעַם שְׁמוֹ.

כְּשֶׁרָאוּ אוֹתִי שָׂם, אָמְרוּ: מִי נָתַן יְלוּד אֵשָׁה בִּינֵינוּ בְּמָקוֹם הַזֶּה?
פְּחַדְתִּי מִמֶּנּוּ, וְהִזְכַּרְתִּי אוֹתֵיּוֹת הַשֵּׁם, כְּשֶׁרָאִיתִי שְׂמִכְבָּשִׁים
לְשָׂרְף אוֹתִי בְּהֶבֶל פִּיהֶם, וְעָמְדוּ כָּלָם. אָמַר לִי אוֹתוֹ הַשָּׂר הַגָּדוֹל
הַמְּמַנָּה עַלֵּיהֶם: מִי אַתָּה? אָמַרְתִּי לוֹ שְׁמִי.

אָמַר לִי: אֵי יָדִיד, כָּל בָּאֵי עוֹלָם עוֹבְרִים עַל יָדִי בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה,
בְּשַׁעַה שְׂבָאִים לְשֹׁכֵב עַל מְטוֹתֵיהֶם, וּמְפַקְדִים רוּחַם בְּיַד אָדוֹן
עוֹלָם. מִיָּד פּוֹרְחִים מֵהֶם, וְעוֹלִים לְפָנָיו.

וְכֹל הַרוּחוֹת לְפָנָיו, וְלֹא נָתַן לִי רְשׁוּת לְהַכְנִיס אֶלָּא אוֹתָם הַפְּתוּבִים
לְפָנָיו. חוּץ מֵאוֹתָם שֶׁעָשׂוּ מַצּוֹת לְפָנָיו בְּיוֹם, עֲדִין אֲנִי מְבַקְשִׁים
וּמְחַפְּשִׁים אַחֲרֵיהֶם.

נִשְׁאַתִּי עֵינִי, רָאִיתִי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וַחֲמִשָּׁה הִיכָלוֹת, כְּמִנְיַן
יְמוֹת הַחֲמָה. וְכָלָם לְצַד מְזֻרָח, וְאַרְבָּעָה שְׁעָרִים בְּכָל הִיכָל
וְהִיכָל, וְכַמָּה מְמַנִּים וּמְשָׂרְתִים עַלֵּיהֶם, וְכָלָם דְּמוֹת אַחַת לָהֶם,
וְקוֹרְאִים לָהֶם מְשָׂרְתֵי מְזֻרָח. וְכֵן לְצַד דְּרוֹם.

חוּץ מִמָּה שֶׁרָאִיתִי לְאוֹתוֹ צַד שֶׁעַר גְּבוּהָ עַד מְאֹד מִכָּל הַשְּׁעָרִים.
שְׂאֵלְתִי עַל הַשְּׁעַר הַהוּא. אָמַר לִי: אֵי יָדִיד, בְּשַׁעַר הַזֶּה עוֹבְרִים
כָּל בְּעַלֵּי צַעַר, וְכָל בְּעַלֵּי דַמְעָה, מַצְעֵר אֲמוֹת הָעוֹלָם. וְכָל אוֹתָם בְּעַלֵּי
תְּשׁוּבָה, כֻּלָּם נִכְנָסִים בְּשַׁעַר זֶה.

לְמַעַלָּה מִזֶּה הַשְּׁעַר נִגְלָה לְפָנָיו שַׁעַר גָּדוֹל, וְעֲשָׂרָה שְׁעָרִים סְבִיבָיו.
שְׂאֵלְתִי עָלָיו. אָמַר לִי, הַשְּׁעַר הַזֶּה אֵין לִי רְשׁוּת עָלָיו, וְלֹא
נִפְתַּח אֶלָּא בְּרָאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן,
כְּשֶׁנִּכְנַס שַׁבָּת, אוֹ רֵאשׁ חֲדָשׁ, אוֹ מוֹעֵד, קוֹל מִתְּפוּצֵץ בְּכָל אוֹתָם
רִקְיעִים, וְאוֹמְרִים, (ישעיה כו) פִּתְחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֵא גּוֹי צְדִיק שְׁמֵר אֲמַנִּים.

מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַרוּחוֹת שֶׁבְּגֵן עֲדָן שְׂבָאָרֶץ, כָּל יְמֵי הַשְּׁבוּעַ עוֹמְדוֹת שָׂם,
וּמְטִילוֹת בְּתוֹכּוֹ. וּבְאוֹתוֹ זְמַן וּבְאוֹתוֹ רִקְיעַ שְׁעַל גְּבֵי גֵן עֲדָן
שְׂבָאָרֶץ, שְׂבָאוֹתָם שְׁעָרִים נִפְתַּחוֹת ד' חֲלוֹנוֹת, רְשׁוּמוֹת בְּד' אוֹתֵיּוֹת

שֶׁל הַשֵּׁם הַמְפָרֵשׁ, הוּא הַמִּיחָד בְּגַנְזֵי מְרוֹמִים, וְכָל אוֹתָם הָרוּחוֹת
מִתְלַבְּשׁוֹת בְּלְבוּשׁ יָקָר בְּאוֹתוֹ גֵּן עֵדֶן, כְּדַמוֹת אוֹתוֹ עוֹלָם שֶׁהֵיוּ
עוֹמְדוֹת בְּמִלְבוּשׁ בֶּשֶׂר מִטְפָּה סְרוּחָה.

וּבְשֵׁעָה שֶׁהַחֲלוּנוֹת נִפְתָּחִים, כָּלֵם פּוֹשְׁטִים מִלְבוּשֵׁיהֶם, וּפּוֹרְחִים
לְמַעֲלָה בְּאוֹתָם חֲלוּנוֹת, וְעוֹלוֹת בְּמָקוֹם הַזֶּה. וְשֵׁשׁה בַעֲלֵי
כִנְפַיִם, וְכַמָּה מְמַנִּים עִמָּהֶם, פּוֹתְחִים הַשְּׁעָר הַזֶּה. וְכָל אֱלוֹ הַעֲשָׂרָה
שְׁעָרִים, הָרוּחוֹת נִכְנָסוֹת לְשֵׁם בְּחֻדָּה וְעוֹלוֹת לְמַעֲלָה. וְכֵן כָּל רִקִיעַ
וְרִקִיעַ בְּדֶרֶךְ זֶה, בְּשָׁלוֹם וּבְשִׂמְחָה רַבָּה.

בְּשֵׁעָה שֶׁאֱלוֹ הָרוּחוֹת עוֹלוֹת, רוּחוֹת אַחֲרוֹת יוֹרְדוֹת, שֶׁנִּתְּסַפּוּ בֵּין
הַחַיִּים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. אֱלוֹ עוֹלוֹת, וְאֱלוֹ יוֹרְדוֹת. בְּאוֹתוֹ
מָקוֹם שֶׁיִּרְדּוּ אֱלוֹ מִשָּׁם, שֶׁם חוֹנוֹת הָאַחֲרוֹת, וְאֵין הַמָּקוֹם נִשְׁאַר פְּנוּי.
בְּמוֹצָאֵי שַׁבָּת, בְּשֵׁעָה שִׁישְׂרָאֵל אוֹמְרִים וַיְהִי נֵעַם ה' אֱלֹהֵינוּ כו',
אוֹתָם הָרוּחוֹת שֶׁיִּרְדּוּ לָהֶם בְּשַׁבָּת, עוֹלוֹת. אֱלוֹ עוֹלוֹת,
וְאֱלוֹ יוֹרְדוֹת. אֱלוֹ עוֹלוֹת בְּמָקוֹמָן, וְאֱלוֹ יוֹרְדוֹת לְמָקוֹמָן. וְכֵן תָּמִיד
בַּעֲנִין זֶה.

אָמַר רַבִּי אֶלְכָּסְנַדְרִי, בְּשֵׁעָה שֶׁנִּפְטָר הָאָדָם מִן הָעוֹלָם, הַנִּשְׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ
הוֹלְכוֹת יַחַד, שֶׁנֶּאֱמַר (רות א) וַתִּלְכְּנָה שְׂתִיָּהֶם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם.

וַיְהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וַתֵּהֶם כָּל הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמְרָנָה הַזֹּאת נַעֲמִי.
שֶׁהִלְכָה מִן הַמָּקוֹם הַזֶּה מְלֵאָה מְכַל טוֹב, מְלֵאָה מִן הַתּוֹרָה,
עֲמוּד הַעֲנָן בְּרֵאשֵׁה בַיּוֹם, וְעֲמוּד הָאֵשׁ בַּלַּיְלָה, וְנָר מְאִיר לְפָנֶיהָ.
וַיִּרְאוּ לָהּ גֵּן הָעֵדֶן, מָקוֹם שְׂכָרֶם הַטּוֹב שֶׁל הַצְּדִיקִים. וַיִּרְאוּ לָהּ
גִּיהֶנֶם, מָקוֹם פְּרַעֲנוֹתָם שֶׁל הָרָשָׁעִים, שֶׁנִּדְוָנִים בּוֹ עַל חַטָּאֵיהֶם,
שֶׁנֶּאֱמַר בַּהֲלוֹ נִרוּ עַל רֵאשִׁי.

בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה אוֹמְרַת הַנִּשְׁמָה, אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי, קְרָאנִי לִי מְרָא
וְגו', אֲנִי מְלֵאָה הַלְכָתִי, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְתָּם, וְכַעַת רִיקָם הִשְׁיִבְנִי
ה'. כְּשֶׁהֵייתִי בְּמָקוֹם הַזֶּה, הֵייתִי מְלֵאָה מִתּוֹרָה, מְלֵאָה מְכַל טוֹב,
וְכַעַת רִיקָם הִשְׁיִבְנִי ה', לְעוֹלָם הַזֶּה.

לְמָה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי וְה' עָנָה בִּי וַשְׂדֵי הָרַע לִי (רות א). שֶׁנִּכְנָס בִּי
יֵצֵר הָרַע, רוּחַ הַבְּהֵמִית וְנִפְשׁ הַבְּהֵמִיּוֹת, שֶׁעָלִיהָ נֶאֱמַר (משלי יד)
חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה וְאוֹלֶת בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסְנוּ. חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה
בֵּיתָה - זֶה הַנִּשְׁמָה וְהַנֶּפֶשׁ שֶׁל הַקֹּדֶשׁ. וְאוֹלֶת בְּיָדֶיהָ תִּהְרָסְנוּ - זֶה נִפְשׁ

הבהמיות, שתהרס בנין הגוף באולתה. וזוהי שנשארת בגוף, שנאמר (איוב יד) אך בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל, שהשתתפו ביחד.

משל למה הדבר דומה? למלך שמנה בגן שלו שני שומרים, האחד פסח, והאחד סומא. אמר להם: השמרו שלא תאכלו מפרי הגן הזה, שאני מכיר כל פרי שיש בו.

מה עשו? הפסח אמר לסומא: הרי רצוננו שנאכל מפרי האילנות הללו. אמר הסומא: אני לא רואה. והפסח אמר: והרי איני יכול ללכת. מה עשו? רכב הפסח על הסומא ואכלו.

ובא המלך, וראה שאכלו מפרי האילן. אמר להם: מי אכל מפרי האילן? הסומא אמר: אני לא רואה. אמר הפסח: הרי איני יכול ללכת. מה עשה המלך? אמר: כמו שעשיתם ואכלתם מפרי האילן – כך יעשה לכם. מה עשה המלך? אמר לעבדיו: הרכיבו הפסח על הסומא, ותנו להם ששים מכות במקום הזה.

כך הנפש הבהמית מן יצר הרע, עם הגוף. הקדוש ברוך הוא עושה להם חבור אחד, הנפש הבהמית עם הגוף, ומענישן יחד. וכן אם היה צדיק, מחברם הקדוש ברוך הוא, ומקבלים שכר טוב יחד.

רבי עזריה ורבי חזקיה היו עולים לרגל. היה עמהם אותו הסוחר, שהיה מחמר אחריהם. אמר רבי עזריה לרבי חזקיה, האם שמעת דבר באותו הפסוק שכתוב אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל? דברי התורה נמשלים לאגוז, היאך?

אמר לו, מה האגוז יש לו קלפה בחוץ ומח בפנים, אף דברי תורה יש בה מעשה, מדרש, והגדה, וסוד, הכל זה לפנים מזה.

אמר לו, כך שמעתי את זה. באותו הזמן שהמלך שלמה גלה שיר השירים, זהמת אותו הנחש הקדמוני שהטיל באדם וחוה נפסקה מן העולם, משום שכשיצאו תולדות לעולם מאדם וחוה, מאותה היתה יצאו.

וכך שמעתי מרבתי, והם שמעו עד פיו של אליהו, שאמר כך, מה שכתוב (בראשית ד) והאדם ידע את חוה אשתו ונתהר ונולד את קין ותאמר קניתי איש את ה'. והאדם – זה אדם הראשון, כשבא נחש על חוה, הטיל בה זמה, וקין מאותו הצד של אותו הנחש יצא. מה נחש דרכו להרג ולהמית, כך גם קין, מיד נעשה הורג.

כמו שנאמר, (ישעיה יד) **משרש נחש יצא צפע ופריו שרף מעופף**. כי **משרש נחש** - זה נחש הקדמוני. **יצא צפע** - זה קין, שיצא משרשו ומעקרו. ופריו שרף מעופף - שנעשה הורג כשרף הזה, שאין למכתו לחש. מעופף כפול, שכבר נעשה הנחש במינו כפול.

ואם תאמר מאותה היתה יצא, והפסוק אמר והאדם ידע את חוה אשתו ותהר ותלד את קין - ודאי מאדם היה, ולא מאותה היתה? אלא אותו הנחש הטיל זהמה בחוה, ואותה היתה שנשאבה בה, היתה מכשפשת במעיה, ולא היה לו גוף להפלל בו ולהוציא אותה הרוח לעולם.

כיון שבא אדם הראשון עליה, התערכה אותה היתה באותו הזרע, ועשה גוף לאותה רוח רעה, והיתה שהיתה במעיה נכללה בו. ויצא לעולם בדמות גדולה מכל שאר בני האדם של העולם שהיו אחריו. **ועוד**, שאותו הזרע שהטיל בה אדם לעשות גוף, מאותו הצד הרע היה, והתגברה אותה רוח רעה, והתגלמה בו, ויצא לעולם. כיון שראתה אותו חוה, אמרה קניתי איש את ה', עם ה'.

וכשהביא קרבנו, מאותו הצד הרע הביא אותו, שכתוב ויהי מקץ ימי"ם, שהוא הצד הרע, ולא מצד הקדשה, שהוא מקץ ימי"ן.

שת בסם העולם בצדיקים וחסידים שיצאו אחר כך ממנו. שת זה היה סיום של אלפ"א ביתא, וממנו חזרו האותיות לי"ש - ש"ת. **כיון שהסתימו אותם צדיקים וחסידים עד נח**, והיו אותם בני המבול, שכלם נמחו. כיון שכלם נמחו, ויצא נח ובניו מהתבה, אז כתוב (שם ט) ומאלה נפצה כל הארץ. אז התחילו האותיות באלפא ביתא למפרע - תש"ר. ואז כתוב, ומאלה נפצה כל הארץ, והלך כל העולם בזהמת אותו הנחש.

ואף על גב שאברהם תקן מה שעשה אדם, וכן יעקב ויצחק והצדיקים, עם כל זה זהמת הנחש לא פסקה, עד שעמדו ישראל על הר סיני, וחזרו האותיות לדרך ישרה, ומהם למפרע, אחת מכאן ואחת מכאן. וכשסרחו, חזרו בגוף אחר. חזרו האותיות בגון אחר.

וכך הלך העולם בסודות של אלפא ביתא, עד שבא שלמה. כיון שבא שלמה, נמצאו האותיות עומדות על קיומן. ואז כתוב (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, ועמדה הלבנה בשלמות, ואז התגלה שיר השירים לעולם.

סדר הלימוד ליום יג אלול [יום 338 בשנה]

וְאָז אָמַר, (שיר ו) אֵל גִּנַּת אַגֹּז יִרְדְּתִי. מִה אַגֹּז, הַמַּח לֹא נִמְצָא אֶלָּא לְבַסּוּף, כִּי הָעוֹלָם הָיָה כִּי, עַד שֶׁהִתְקַיְּמוּ הַקְּלָפוֹת, וְעַמַּד הָעוֹלָם בְּמַח וְהִלְכָנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ.

אָמַר אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר, בְּמָה אִמְרַתְּם וּתְבַאֲרוּ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁכַתּוֹב, (רות א) וּתְלַכְנָה שְׁתֵּיֶהֱם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם לָחֶם וְיֵהִי כְּבוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וְתֵהֱם כָּל הָעִיר עָלֶיהָ"ן. עַד כָּאֵן שְׁתִּים. וְתֵאמְרֵנָה הַזֹּאת נַעֲמִי, אַחַת וְלֹא יוֹתֵר. אָמַר רַבִּי עֲזַרְיָה, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל, שְׁאִפְלוּ הָרִיקָנִים שְׁכֶכֶם מְלֵאִים תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

יִרְדוּ שְׁנֵיהֶם, אָמְרוּ לוֹ, הַנִּשְׁמַע לָךְ דְּבַר בְּפְסוּק הַזֶּה? אָמַר, כִּי שְׁמַעְתִּי - בְּזִמְן שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, הַלּוֹחֹת הָיוּ כְּטוֹבִים פְּנִים וְאַחֲזוּר, שְׁנֵאֲמַר (שמות לב) מִזֶּה וּמִזֶּה הֵם כְּטוֹבִים.

וְהִלּוּחַ אֶחָד פְּנִים וְאַחֲזוּר, וְהִלּוּחַ אַחֲרֵת יְמִין וּשְׂמָאל, שְׁנֵאֲמַר (שמות לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוֹת עַל הַלַּחַת. שְׁנִים. עַל מָה אָמַר פְּעַמִּים וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב?

שְׁקָדָם שְׁעָשׂוּ יִשְׂרָאֵל הָעֵגֶל, וְרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת שְׁתֵּי תּוֹרוֹת, שְׁבַכְתָּב וּשְׁבַעֲל פֶּה הָאֵלוֹ, עַל יְדֵי מִשֶּׁה לְיִשְׂרָאֵל - וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְגו'. וְהִלּוּחֹת הָיוּ בְּדַגְמָא ו"ה לּוֹחֹת. ו"ה מְכַתֵּב, מְכַתֵּב שְׁכַתּוֹב זֶהוּ ו"ה.

לּוֹחֹת י"ה. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה - זֶה הַבִּינָה הָעֵלְיוֹנָה. ו"ה הֵם שְׁתֵּי זְרוּעוֹת. ו"ה מְכַתֵּב - הֵם יַעֲקֹב וְרַחֵל, שְׁנִקְרְאוּ שְׁמֵשׁ וְיִרְחַ, וְנִקְרְאוּ שְׁנֵי שְׁדִים, וְנִקְרְאוּ אֶחָד. וְעַל זֶה אָמַר, ו"ה מְכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא. חֲרוֹת עַל הַלַּחַת, אֵל תִּקְרִי חֲרוֹת אֶלָּא חֲרוֹת, חֲרוֹת מִמְּלֶאךְ הַמּוֹת, וּמִשְׁעַבּוּד מְלָכוּת, וְכָל הַחֲלָאִים הָרָעִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וְכִיּוֹן שְׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, פְּרַחוּ הָאוֹתִיּוֹת מִשְׁנֵי הַצְּדָדִים פְּנִים וְיְמִין. וְאֲנִי אֶפְתַּח לָךְ הַדְרֵךְ הַיָּשָׁר שְׁתַּכִּין. אֱלִימֶלֶךְ וְנַעֲמִי, וּמַחְלוֹן וְרוֹת - בְּדַגְמָא הַזֶּה שְׁנֵי הַלּוֹחֹת. אֱלִימֶלֶךְ וְנַעֲמִי לּוֹחַ אֶחָד, יְמִין וּשְׂמָאל. וּמַחְלוֹן וְרוֹת, פְּנִים וְאַחֲזוּר, לּוֹחַ אַחֵר. וְכִיּוֹן שְׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל, הִסְתַּלַּק אֱלִימֶלֶךְ וּמַחְלוֹן. נִשְׁאַרוּ רוֹת וְנַעֲמִי, שְׁתֵּי נִקְבוֹת.

וְהִלְכוּ שְׁתִּיחֵן, עַד כִּי שָׁמְעוּ כִּי פָקַד ה' אֶת עַמּוֹ לְתַתּ לָהֶם לְחָ"ם.
שָׁנַתָּן פַּעַם אַחֲרַת תּוֹרָה, לַוַּחֲוֹת שְׁנִיּוֹת.

וּתְלַכְנָה שְׁתִּיחֵם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם וְגו', וְתַהֶם כָּל הָעִיר עֲלִיָּהָן.
כָּל - זֶה צְדִיק. הָעִיר - זֶה צִיּוֹן, עִיר דָּוִד. וְתַאמְרָנָה הַזֹּאת
נַעֲמִי, שְׁבַשְׁעָה שְׁנַתָּנָה תּוֹרָה עַל הַר סִינִי, כְּתוּב (שְׁמוֹת כ) וְכָל הָעָם
רְאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְּפִידִם.

אָז צִוְּחָה הַתּוֹרָה, וְאָמְרָה, אֵל תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי, אֲנִי מְלֹאָה הַלְּכַתִּי,
מִכָּל שְׁמֹחָה וּמִכָּל הַטּוֹבוֹת וְכָל הַחֲרוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, אֲפֹלוּ
מִשְׁעָבוֹד מַלְכִּיּוֹת. אָז אָמְרָה, לָמָּה תִּקְרָאנָה לִי נַעֲמִי.

וְזֶהוּ הַסּוּד שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל יְדֵי מֹשֶׁה, (שְׁמוֹת לג) וְרֹאִיתָ
אֶת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ. כְּשֶׁרְצִיתִי לְתַתּ תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, יִמִּין
וּשְׂמָאל פָּנִים וְאַחֹר - הֵם לֹא רְצוּ, וְעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל. וְכֹאן כְּשֶׁהֵם
רוֹצִים - אֲנִי לֹא אֲרָצָה.

אָמַר, כִּי שְׁמַעְתִּי, בְּזִמְן שֶׁרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַתּ תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל, נָטַל תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, וְהִלֵּךְ הוּא
לְשָׂאֵר הָעַמִּים, וְלֹא רְצוּ לְקַבְּלָם. עַד שֶׁהוֹרִיד אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל עַל
הַר סִינִי.

אָמְרוּ מְלֹאכֵי הַשָּׂרַת: לָמִי רוֹצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַתּ שְׁתֵּי תּוֹרוֹת
הַלְלוּ? אָמַר: לְיִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם גּוֹרְלֵי וְחֻלְקֵי, שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים לב)
כִּי חֵלֵק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֹבֵל נַחֲלָתוֹ, הָרִי שְׁנַיִם. וְאֲנִי נוֹתֵן לָהֶם שְׁתֵּי
תּוֹרוֹת. וְעוֹד, שְׁעוֹלִים בְּעֶרְבוֹן עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים. וּבְשִׁבְלֵם יִתְעוֹרְרוּ
שְׁתֵּי הַתּוֹרוֹת הַלְלוּ, שְׁכַתּוּב מִפִּי עוֹלָלִים וְיוֹנְקִים יִסְדַּת עַז.

וּמִכַּאֲן יוֹצֵא? מִשֶּׁם יוֹצֵא, שְׁכַתּוּב (יִשְׁעִיָּה כח) אֶת מִי יוֹרָה דְּעָה וְאֶת
מִי יִבִּין שְׁמוּעָה גְמוּלֵי מַחְלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדָּיִם. אֶת מִי יוֹרָה
דְּעָה - זֶה תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב. וְאֶת מִי יִבִּין שְׁמוּעָה - זֶה תּוֹרָה שְׁבַעַל
פֶּה. גְמוּלֵי מַחְלָב עֲתִיקֵי מִשְׁדָּיִם - שְׁבַגְלָלֶם יִרְדֶּה תּוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל עַל
הַר סִינִי.

זֶהוּ שְׁכַתּוּב (רוֹת א) וְתַלְכְּנָה שְׁתִּיחֵם עַד בּוֹאֲנָה בֵּית לָחֶם. לֹאן הִלְכוּ?
לְשָׂאֵר הָעַמִּים, עַד שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינִי. כִּיּוֹן שִׁיִּרְדוּ תּוֹרָה
שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, מִיָּד וְתַהֶם כָּל הָעִיר עֲלִיָּהָן וְתַאמְרָנָה הַזֹּאת
נַעֲמִי. הַזְדַּעֲזַע כָּל הָעוֹלָם, וְאָמְרוּ, זֶה הִיא הַתּוֹרָה חֲמֵדָה גְנוּזָה? מִיָּד

- וְכָל הָעַם רְאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֵת הַלְפִידִם. אַז אָמְרָה, הַזֹּאת נְעָמִי, זֹה
היא נְעִימוֹת הַתּוֹרָה.

וְלֹא יָדְעוּ יִשְׂרָאֵל הָעֶנֶשׁ שֶׁל הַתּוֹרָה, עַד שֶׁבָאוּ לְמִרְיָה, שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טו)
וַיָּבֹאוּ מִרְיָה. וְכָתוּב, שָׁם שָׁם לֹו חֵק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ. אַז
אָמְרָה הַתּוֹרָה, קָרְאָנִי לִי מִרְיָה.

**וְהִרְכִּיבוּ שְׁלֹשׁ פְּרָסוֹת, וְהוּא עוֹסֵק עִמָּהֶם בְּסוּדוֹת הַלָּלוּ. קָרְאוּ
עָלָיו, כְּפֶלַח הָרִמּוֹן רִקְתָּךְ. אֶפְלוּ הַרִיקָנִים שֶׁבִישְׂרָאֵל
מִלְאִים תּוֹרָה וּמִצְוֹת כְּרִמּוֹן.**

**אָמַר לוֹ, אַז הָיוּ יִשְׂרָאֵל מִתְעַטְרִים בַּתּוֹרָה, הִתְעַטְרוּ בְּשִׁמוֹת
חֲקוּקִים עֲלֵיוֹנִים. כִּיִּן שֶׁעָשׂוּ אֶת הָעֵגֶל וְסִרְחוּ, וְהָיָה מִבֵּיא
מֹשֶׁה אֶת הַתּוֹרָה, כְּתוּבָה עַל לִוְחוֹת שֶׁל אֲבָנִים עֲלִיוֹנִים, מִלְאִים מְכַל
טוֹבוֹת, חֲרוֹת מִמְלֶאךָ הַמּוֹת, וּמִשְׁעִבּוֹד מַלְכֵיכוֹת, וּמְכַל הַמַּחְלוֹת
הַרְעוֹת שֶׁל הָעוֹלָם.**

**כִּיִּן שָׂרָאָה מֹשֶׁה אֶת הָעֵגֶל, פָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת, וְכָלֵם עָלוּ לְמַעְלָה. אַז
צָוְחָה הַתּוֹרָה וְאָמְרָה, אֲנִי מְלֶאכָה הַלְכָתִי, מִכַּמָּה טוֹבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל, וְעָכְשׁוּ חֲזוֹרְתֵי רִיקָם לְחִנָּם, שְׁלֹא מוֹעִילָה לָהֶם. אַז צָוְחוּ
הָעֲלִיוֹנִים, וְאָמְרוּ, (הוֹשֵׁעַ ז) אוֹי לָהֶם כִּי נִדְדוּ מִמֶּנִּי. אוֹי לָהֶם שְׁלֹא עָמְדוּ
בְּאִמּוּנָה שֶׁל רְבוֹנָם.**

**רַבִּי אֶלְכָסְנִדְרָאִי לְטַעְמוֹ. שְׁאָמַר רַבִּי אֶלְכָסְנִדְרָאִי, הִנֵּפֶשׁ וְהַגּוֹף הֵם
שְׁתַּפִּים יַחַד, וְהוֹלְכִים מִזֶּה הָעוֹלָם בְּיַחַד. עַד בּוֹאָנָה בֵּית לָחֶם.
וְלָמָּה נִקְרְאת כֶּךָ? אֵלֶּא בֵּית הַדִּין וְקִטְרוּג שֶׁל הַדִּין וְקָרַב יֵשׁ שָׁם. אַז
כָּתוּב וְתַהֲם כָּל הָעִיר עָלֶיהֶן. כָּל שְׂאֵר הַמַּתִּים מִרְעִישִׁים עֲלֵיהֶם, לְקוֹל
הַקָּרַב שֶׁל הַדִּין.**

**שְׁשִׁנְיָנוּ, אוֹתוֹ מְלֶאךָ הַמְּמַנָּה עַל בֵּית הַקְּבָרוֹת, נִכְנָס לְקָבַר בְּשַׁעַה
שֶׁנִּקְבַּר, עוֹמֵד עָלָיו וּמְבִיט וְאוֹמֵר: אוֹי לוֹ לְפָלוּנִי זֶה! אוֹי
לְעֵינַיִם שֶׁנִּהְנְוּ מִהָעוֹלָם הַזֶּה בְּעִבְרָה! אוֹי לָהֶם לְיָדַיִם וְלָרַגְלַיִם
שֶׁהִלְכוּ בְּהַבְלֵי הָעוֹלָם.**

**אָמַר הַגּוֹף: אֲנִי אֵינִי רוֹאָה, הִנֵּפֶשׁ הִיא הַמְּנַהֵיג שְׁלִי. אוֹמְרַת הִנֵּפֶשׁ:
אֲנִי אֵינִי יוֹדַעַת לִילָךְ. וְהֵם הַשְּׁנַיִם דְּגַמַּת הָעוֹר וְהַפֶּסֶחַ. מַה
עָשָׂה? מִכְּנִיס הִנֵּפֶשׁ לְתוֹךְ הַגּוֹף, וְדָן אוֹתָם שְׁלֹשָׁה יָמִים זֶה אַחַר זֶה.
לְאַחַר שְׁלֹשָׁה יָמִים, נִדּוֹן מִפְּיוֹ וּמִיָּדָיו וּמִרַגְלָיו.**

לְאַחַר מִכָּאן הַגּוֹף נִבְקַע, וְרַמָּה וְתוֹלְעָה עוֹלָה עָלָיו, וְהַנֶּפֶשׁ מֵתְאַבֶּלֶת עָלָיו. שְׁכָתוֹב (אייוב יד) אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תֵּאָבֵל. וְאוֹמְרָת, אֲנִי מֵלֶאָה הִלְכֹתִי לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וְרִיקָם הִשְׁיִבֵנִי ה' לְזֶה הָעוֹלָם, בְּלֹא מַעֲשִׂים וּבְלֹא תוֹרָה.

וְאִשְׂרֵי מִי שֶׁתִּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ בְּזִמְן שֶׁהוֹלֵךְ אָדָם לְבֵית עוֹלָמוֹ. שֶׁאֶפְלוּ בִקְבָר שִׁפְתוֹתָיו רֹחַשׁוֹת, וְהֵם שׁוֹשְׁנִים. אֵל תִּקְרֵי שׁוֹשְׁנִים, אֲלֵא שְׁשׁוֹנִים. מִפְּנֵי שֶׁתּוֹרָתָם מְגַנָּה עֲלֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (משלי ו) בְּשִׁכְבְּךָ תִּשְׁמָר עָלֶיךָ.

כְּמוֹ זֶה שֶׁל רַבִּי חֲסֵדָא, כְּשֶׁנִּפְטַר לְעוֹלָמוֹ, הִלֵּךְ רַבִּי יוֹסִי בְּנוֹ וְלָן שָׁם עַל קְבָרוֹ בְּלִילָה. שָׁמַע מִתּוֹךְ קְבָרוֹ שֶׁמְחָה שֶׁל כְּתוּבֵי כְּתוּבֵי, שֶׁמִּתְכַּנְּסִים וְאוֹמְרִים: גִּלְךָ לְשִׁמְחַת הַהִלּוּלָה שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁל רַבִּי חֲסֵדָא. וְאֶפְלוּ מִלֵּאכֵי הַשָּׂרָת מִתְכַּנְּסִים לְשִׁמְחַ עִמוֹ.

שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, מַה לְּחַיִּים בְּשִׁמְחַתְנוּ כָּאֵן? יַעֲסֻקוּ בַתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַהוּא! אָמַר לוֹ, בְּנִי, לֵךְ מִכָּאן וְקִיֵּם תִּלְמוּדְךָ, שֶׁאִשְׂרֵי הוּא מִי שֶׁבָּא לְכָאן וְתִלְמוּדוֹ בְּיָדוֹ. שֶׁהָרִי אֶפְלוּ מִלֵּאכֵי הַשָּׂרָת לֹא יִכּוֹלִים לְקַרֵּב אֵלָיו. לֵךְ וְאָמַר לְרַבִּי חַגִּי, שִׁיְגַמְרֵנִי תִּלְמוּדוֹ, שֶׁבְּיוֹם פְּלוּנִי יָבֵא לְכָאן.

בֵּינָתַיִם שֶׁהָיָה מְדַבֵּר עִמוֹ, הֶעֱלוּהוּ אֶת רַבִּי חֲסֵדָא לִישִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה. וְקָם רַבִּי יוֹסִי בְּנוֹ, וְהִלֵּךְ, וְהִרְאָה לְחַבְרִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָאי, אֲלֵמָּלֵא רַבִּי יוֹסִי אֶתָּה, רְאוּנִי הָיִיתָ לְהַעֲנִשׁ שָׁם. אָמַר לוֹ, בְּשִׁבִיל צַעֲרוֹ שֶׁל אָבִא הִלְכֹתִי וְשִׁמְעֵתִי כָל זֶה. קָרָא רַבִּי יוֹנָתָן עַל רַבִּי חֲסֵדָא, (משלי ג) וְשִׁכַּבְתָּ וְעַרְבָה שִׁנְתְּךָ. וְהַפְּסוּק הָאֲחֵר הַזֶּה, (קהלת ה) מִתּוֹקָה שִׁנַּת הָעֵבֶד אִם מַעֲט וְאִם הִרְבָּה יֵאָכֵל.

דָּבָר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁלָה לְשִׁכְיָנָה, וְהַגּוֹף לְיִשְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וְגָלוּ, לָמָּה הַגְּלָה הַשִּׁכְיָנָה לְשָׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא חָטְאָה? אֲלֵא עַל שֶׁהִיָּתָה מִבְּקִשְׁתָּ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וּמִשִּׁפְעַת לָהֶם עֲשׂוֹר וְכַבּוּד מְאֹד, וְנִתְּנָה לָהֶם כָּל מַה שִּׁירְצוּ, וְהֵם חָטְאוּ. וְעַל זֶה נֶאֱמַר (דברים לב) וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט שִׁמְנָתָ עֲבִיתָ כְּשִׁית וַיִּטֹּשׂ אֱלוֹהַ עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָתוֹ. וְעַל זֶה גָּלְתָה עִמָּהֶם.

מַה רַמָּה וְתוֹלְעָה עוֹלָה עַל הַגּוֹף - כֶּךָ בְּשַׁעַה שִׁישְׂרָאֵל הֵם רְעִים, אֲמוֹת הָעוֹלָם, בְּנֵי עֲשׂוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵל, שֶׁנִּקְרְאוּ רַמָּה וְתוֹלְעָה,

שולטים עליהם, והגוף נבקע ויהרגו את ישראל. ועל זה, (איוב יד) אף
בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל. מהו בשרו עליו יכאב ונפשו
עליו תאכל? בשרו יכאב עליהם, ונפשו של ישראל תאכל. ואז היא
משתוקקת לנשמה העליונה שנקראת נעמי.

וְנַעֲמִי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז
וגו' (רות ב). רבי רחומאי פתח, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה
זרעו. אשרי הוא מי שמתברך בבנים בעולם הזה, כדי שלא ילך יחידי
לאותו העולם.

בא וראה, בדגמא שיש באדם יהו"ה מלא, ומתפרש האור שלו
למ"ה, כאן יש בגוף השם מלא יהו"ה, ומתפרש לעשרים
ושתיים אותיות, ועם מנצפ"ך הם עשרים ושבע.

ואני אפתח לך דרך ישר. כמו שהוא דגמת אדם, שהוא מארבע
אותיות, והוא אור גדול, כך יש בגוף ארבעה יסודות - אש
ועפר רוח ומים, והם ארבעה כחות. ואלו הם: רוח הבהמית, ונפש
הבהמית, והנשמה, והנשמה לנשמה. והם מצד השמאל.

והם פועלים בעולם הזה כמו זה: השכל מהנשמה לנשמה. ותאות
השכל נמשכת מן הנשמה. ומן רוח הבהמית יבא המשא ומתן
עם הגוים. ונפש הבהמית להנהיג האיברים, שילכו לאכילה ושתיה
ותאות המשגל, וזוהי הנפש הבהמית (מן הרוח ארבע רוחות, קר וחם קיץ וחרף).

וחמשה מקומות שעשרים ושתיים אותיות נזכרות בהם, והם:
אחה"ע מגרון, בומ"ף משפתיים, גיכ"ק מחיך, דטלנ"ת
מלשון, זסצר"ש משנים. ואלו חמשת המקומות נכללים בארבעה
כחות, שהם מנהיגים האיברים, ובהם נברא כל הגוף. ועליהם
הארבע אותיות קדושות, שנקראו אדם, ועליהם אמר הכתוב, (בראשית
א) ויברא אלהים את האדם בצלמו.

ומן היו"ד מתעוררת יראה לאדוני האדונים, שיהיה האדם ירא
ממנו. ומן הה' מתעוררת תשובה לאיש. ומן הו' מתעוררת
לאדם תורה. ומן הה' מתעוררים מעשים טובים ומצוות, ולא יחטא.
זהו השם הנסתר בצלמו. כמו שהקדוש ברוך הוא נסתר בעולמו, כך
הוא זה השם נסתר באדם.

ודע שהם ארבעה שמות: יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה. יהו"ה. ודע
שהארבע אותיות דגמת ארבעה יסודות שנקראו גוף,

ומתפשטים למאתים ארבעים ושמונה איברים. ועל אלו הארבעה יש ארבע אותיות הנזכרים למעלה, והם מתעלים על הארבעה גופים שהזכרנו, ונקראים נקדות. כי בהכרת י' אי, ובהכרת ה' אה. ובהכרת ו' או. ובהכרת ה' אה.

ויש על הנקדות טעמים, שהם מנהיגים לארבע אותיות, שהם כנגד רגלי המרכבה, שהם מוצא היסודות השפלים, והם נקראים נקדות. ועליהם שלשה טעמים, והם זרקא תלשא שלשלת. וזהו שם הנסתר הטהור והקדוש, שהוא שם הוי"ה.

וכן באדם, מן הא' לבדה התפשטו ארבע אותיות של שם: אי, אה, או, אה. ומן האלף התפשט ה"א הנעלם, כי הוא מוציא מה שקבל. וגם שתי הברותיו אי או - הראשון מקבל והשני מוליד. והיו"ד הנעלם של אי מורה כי ממנו מתפשט הכל. ועל כן נקרא הראשון מקבל, והשני מוליד. והיו"ד הנעלם שמורה כי ממנו מתפשט הכל.

ועל כן נקרא הראשון זרקא, כשמו כן הוא, כי הוא מורה שאין לו סוף. והשניה תלשא, מלה מרכבת: ת"ל ש"א. כי היא נושאת הת"ל. והשלישי שלשלת, כשמה כן היא, המשפעת לתל שהכל פונים שם (ועל זה כפון המחבר באמרו).

ודע שהם ארבעה שמות, בדגמא הזו: יוסי יוסי יוסי. יש ארבע אותיות שנקראו גוף, ומתפשטים למאתים ארבעים ושמונה איברים. ויש ארבע אותיות שנקראו נקדות, והם מתעלים על הגוף. ויש על הנקדות טעמים, שהם מנהיגים את האותיות. ועל שלשה שם נסתר וקדוש, והנקדות גוף לטעמים, והאותיות גוף לנקדות.

רבי רחומאי פתח, (תהלים קיב) גבור בארץ יהיה זרעו. אשרי הוא מי שיזכה להתברך בכנים בעולם הזה. ואם לא, הוא הולך מיד ליד. וכתוב (משלי יא) יד ליד לא ינקה רע. מה זה יד ליד? (תהלים כה) סוד ה' ליראיו.

רבי נחמן אומר, ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז. וכתוב (רות ב) קרוב לנו האיש מגאלנו הוא. ורבי רחומאי אמר, (אם) כך, מה זה לא ינקה רע?

אמר לו, לשוטר שהיה מלקה את הרשעים, עד שנותנים לו ערב. ואם נותן, לא נותנים לשוטר להלקות. אמר לו, לא כף! אלא בשעה שיבא ויתגלה מי שהחיה את האדם, תדע את זה.

רבי זמירא יצא לשדה אונן, ראה את אותם הבקיעים שבקמטי הבליטות שמעלות שלהבות. הרבין אָזְנוּ, ושמע קולות. אמר לו אותו הערבי: לך עמי, ואראה לך פליאות נסתרות מבני אדם. הלך עמו אחורי הסלע, וראה בקיעים אחרים ושללהבות שעולות למעלה. שמעו קולות אחרים. אמר לו: הרבין אָזְנךָ לְכָאן. הרבין את אָזְנוּ, ושמע קולות שאומרים וי וי.

אמר: ודאי, זהו מקום מאותם המקומות של הגיהנם כאן. ועבר אותו הערבי, והוא נשאר. בינתיים גחן לתוך מקום אחר, וראה איש אחד שהיה מרים קולות, והיו לוקחים אותו, ומכניסים אותו לעמק של מדור אחר, ונתכסה, ולא ראה יותר.

נרדם, וראה בחלום אותו האיש. אמר לו: מי אתה? אמר לו: יהודי רשע אני, שלא השארתי רעות וחטאים בעולם שלא עשיתי. אמר לו בתוך החלום: מה שמך? אמר לו: איני יודע, שהרשעים של הגיהנם לא זוכרים שמם.

אמר לו: שם מקומך מהו? אמר לו: בגליל העליון הייתי קצב, ומתוך הרעות הרבות שעשיתי שם, דנים את אותו האיש של פְּעָמִים בְּיוֹם וְשָׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּלַיְלָה. (אמר לו: ובן השארתי? אמר לו: כן).

קם משם, והלך לו לגליל העליון. שמע קול תינוק שהיה אומר, (משלי ב) אם תבקשנה ככסף וכמטמנים תחפשנה אז תבין יראת ה'. הלך לבית מדרש אחר, שמע קול תינוק אחר שהיה אומר, (צפניה ב) בקשו צדק בקשו ענוה אולי תסתרו וגו'.

הֲלֹךְ וּחִפֵּשׂ אַחַר אוֹתוֹ הָאִישׁ הָרָשָׁע. וְאֵל תִּינוּק אֶחָד שָׁאַל. אָמַר לוֹ: רַבִּי, יָבֵא כָּךְ וְכָךְ לְאוֹתוֹ הָאִישׁ, שְׁלֹא הִשְׁאִיר רְעוּת וְחַטָּאִים בְּעוֹלָם שְׁלֹא עָשָׂה! כָּךְ וְכָךְ יִהְיֶה לְאוֹתוֹ הָאִישׁ הָרָשָׁע, וְלֹאֲתָהּ (הַמִּינְקָת) שְׁהִינְקָה אוֹתוֹ!

אמר לו: האם השאיר בן בעולם? אמר לו: כן, בן אחד הוא השאיר, והוא רשע כמו אביו, והוא הילד שהולך בבית המטבחים. חפש אחריו, ולקח אותו ולמד אותו בתורה, עד שלמדו מקרא

ותפלה וקריאת שמע. אחר כך למד אותו משנה ותלמוד והלכות והגדות, עד שהתחכם יותר, והיגו רבי נחום הפקולי.

וְלָמָּה קָרְאוּ לוֹ הַפְּקוּלִי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה כח) פָּקוּ פְּלִילִיָּה. שֶׁהוֹצִיא אֶת אָבִיו מֵהַדִּין שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְכִמָּה חֲכָמֵי הַדּוֹר שִׁיצְאוּ מִמֶּנּוּ נִקְרְאוּ פְּקוּלִי.

אוֹתוֹ הָאִישׁ בָּא לוֹ בְּחֵלוֹם, וְאָמַר לוֹ: רַבִּי, כְּמוֹ שֶׁנֶּחְמַתְנִי, כֵּךְ יִנַּחַם אוֹתְךָ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. שֶׁהָרִי מִן הַיּוֹם שֶׁיָּדַע בְּנֵי פְּסוּק אֶחָד, הוֹצִיאוּ אוֹתִי מִן הַדִּין. כִּיִּן שֶׁקָּרָא קְרִיאַת שְׁמַע, הֶעֱלוּ הַדִּין שְׁלִי בֵּין בְּיוֹם וּבֵין בְּלִילָה פַּעַם אַחַת. כִּיִּן שֶׁקָּרָא בּוֹ הָרַב, הֶעֱבִירוּ אֶת דִּינִי מִכָּל וְכָל.

הַיּוֹם שֶׁנִּהְיָה חָכֵם וְקָרָא לוֹ רַבִּי, הִתְקִינּוּ אֶת כִּסְאֵי בֵּין הַצַּדִּיקִים בְּגֵן עֵדֶן. וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם שֶׁמִּתְחַדְּשֵׁת תּוֹרָה בְּשִׁמּוֹ, מְעַטְרִים אוֹתִי בַּעֲטָרָה עֲלִיוֹנָה, שֶׁהַצַּדִּיקִים מְתַעֲטְרִים.

בַּגְּזֵלָה זְכִיתִי בְּכָל הַכְּבוֹד הַזֶּה. אֲשֶׁרִי הוּא חֶלְקוֹ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁאִיר בֵּן שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר רַבִּי חִיָּא בַּר אָבָא, כְּמוֹ זֶה אֶרְעֶה לּוֹ לְרַבִּי עֲקִיבָא.

רַבִּי נִתֵּן שְׂאֵל אֶת רַבִּי יוֹסִי בַּר חֲנִינָא יוֹם אֶחָד, וְאָמַר לוֹ, הֲאֵם לְאַלְיָהוּ הָיָה בֵּן אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, דְּבַר אַחַר הָיָה בּוֹ, וְכַתּוּב (דברי הימים-א טו) אֵל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיַחִי וּבְנִבְיָאֵי אֵל תִּרְעוּ. מַה זֶה אֵל תִּרְעוּ? אֵל תִּעֲשׂוּ עֲצָמְכֶם רַעִים וְחֻבְרִים לְנִבְיָאֵי. וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר בָּהֶם, וְהַבְּדִילֵם מִיִּשְׂרָאֵל לְעַבּוֹדָתוֹ, וְהַכְּנִיסֵם בְּהִיכְלוֹ, קָל וְחֹמֶר מִי שֶׁהוּא מְלַאֵךְ בַּשָּׁמַיִם, אֶתְּהָ שׂוֹאֵל עָלָיו?!

רַבִּי יוֹחָנָן אוֹמֵר, מִשְׁבֵּט גָּד הָיָה. רַבִּי נְהוֹרָאִי אָמַר, אֲלֵיָהוּ, דְּבַר אַחַר הָיָה בּוֹ, שֶׁכְּתוּב (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרֵד. מִי עָלָה שָׁמַיִם - אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, זֶה אֲלֵיָהוּ. וַיִּרֵד - מִקֶּדֶם לְכֵן. וְקִשָּׁה מְרַבִּי אֶלְעָזָר עַל רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲלֵיָהוּ זֶה פְּנִיחָס. אִם בְּשֶׁבִיל שֶׁקָּנָא לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא - זֶה קָנָא וְזֶה קָנָא! לֹא כֵךְ, שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (מלכים-א מט) קָנָא קָנָאִיתִי. קָנָא בְּשִׁטִּים, וְקָנָאִיתִי כָּאֵן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַד מָתִי אֶתְּהָ מְקָנָא לְשָׁמַיִ?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלוֹם, מִי עָלָה שָׁמַיִם - זֶה אֲלֵיָהוּ, שֶׁכְּתוּב (מלכים-ב ב) וַיַּעַל אֲלֵיָהוּ בְּסַעְרָה הַשָּׁמַיִם. וַיִּרֵד - זֶה יוֹנָה, שֶׁכְּתוּב

יִוְנָה א) וְיִוְנָה יָרַד אֶל יָרְכָתִי הַסְּפִינָה וְגו'. לְקַצְבֵי הָרִים יִרְדְּתִי. מִי אָסֶף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶה מִשָּׁה.

מִי צָרַר מַיִם - זֶה אֱלִישֶׁעַ, שָׂרְפָא הַמַּיִם בִּירִיחוֹ. בְּשִׁמְלָה - בְּכַח שִׁמְלָתוֹ שֶׁל אֱלִיהוֹ. מִי הֶקִּים כָּל אַפְסֵי אֶרֶץ - זֶה אַבְרָהָם, שִׁכְתוֹב (בראשית א) אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, בְּאַבְרָהָם.

מִה שָׁמוּ שֶׁל אוֹתוֹ אָדוֹן שֶׁהֵבִיא הֶלְלוּ לְעַבְדֹתוֹ? ה' צָבָאוֹת שָׁמוּ. וּמִה שֵׁם בָּנוּ? יִשְׂרָאֵל, שִׁכְתוֹב (שמות א) בְּנֵי בְכוּרֵי יִשְׂרָאֵל. רַבִּי נַחֲמָן אוֹמֵר, כָּל זֶה בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר.

רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יְהוּדָאִי נִפְגְּשׁוּ תַּחַת אֵילָן אֶחָד בְּשָׂדֵה, וְהָיוּ יוֹשְׁבִים. בֵּינֵיהֶם רָאוּ רִוָק אֶחָד שֶׁבָּא וְטָעָה בְּשָׂדֵה. אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי: אוֹ שְׂטוּעָה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּשָׂדֵה, אוֹ שֶׁהוּא לֹסְטִים, אוֹ שְׂפוּחַד מַעֲמָנוּ.

(אמר רבי נהוראי: השכינה אצלנו, קום! קום! הרימו לו קול. כיון שראה אותם, קרב אליהם).
אָמַר רַבִּי נְהוֹרָאִי: מִי אַתָּה? אָמַר לוֹ: מִתּוֹךְ שְׁלֹא שְׂאֵלְתִי אֶתְכֶם בְּשָׁלוֹם, לֹא הִכַרְתֶּם אוֹתִי. אֲנִי יְהוּדִי, וְטָעִיתִי כִּאֲנִי בְּשָׂדֵה הַזֶּה, וְלֹא שְׂאֵלְתִי עֲלֵיכֶם, שְׂאֵמַרְתִּי שְׂמָא הֵם רְשָׁעִים, וְכָתוּב (ישעיה מח) אֵין שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרְשָׁעִים. וּמֵאַחַר שֶׁלֹּא הִכַרְתִּי אֶתְכֶם, עַד שֶׁרָאִיתִי בְּכֶם כְּנַפֵּי מְצוּהָ, וְשִׁמְחָתִי. עַכְשָׁיו שְׁלוֹם עֲלֵיכֶם חֲכָמִים. יֵשְׁבוּ תַּחַת הָאֵילָן. אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי, נִתְעַסַּק בְּעַבְדוֹת רַבּוּנָנוּ, וְנִפְתַּח בְּתוֹרָה.

פֶּתַח רַבִּי יוֹדָאִי וְאָמַר, (דברים ו) וְכִתְבֶתֶם עַל מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ וּבִשְׁעָרֶיךָ. מְזוֹזוֹת כְּתוּב, מִה הַטָּעַם? אֵלֶּה אֲשֶׁרִיחֶם יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְצַיְנִים תְּמִיד בְּמְצוּוֹת, בְּשִׁכְתָם וּבְלִכְתָם, בְּשִׁכְבָם וּבְקוּמָם, שִׁכְתוֹב בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ.

וְשִׁיחֵיו יִשְׂרָאֵל מְעַטְרִים בְּתוֹרָה וּבְמְצוּוֹת, כְּדִי שִׁידְבְּקוּ תְּמִיד בְּקִדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שִׁכְתוֹב וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בָּהּ אֱלֵהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. וְכָל הַדְּבָק בְּקוּנּוֹ, אֵינּוּ נִזְוָק לְעוֹלָם.

וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה שְׁשָׁנֵי מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת מְלוּיִן לוֹ לְאָדָם, אֶחָד בִּימֵינוּ וְאֶחָד בְּשִׁמְאָלוֹ, שִׁכְתוֹב (תהלים צא) כִּי מִלְּאֲכֵיו יִצְוֶה לָךְ לְשִׁמְרָךְ בְּכָל דְּרָכֶיךָ. וְלֹא עוֹד, אֵלֶּה שְׁאֵם תְּמִיד מְצוּי בְּמְצוּהָ, כְּבִיכּוֹל שֶׁהִקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה לוֹ שׁוֹמֵר, שְׁנֹאֲמַר (שם קכא) ה' שִׁמְרֶךָ.

מִה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? נוֹטֵל מִלְּאָךְ הַהוֹלֵךְ בִּימֵינוּ, וּמַעֲמִידוֹ לְפָנָיו, וְהוּא עוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ, שְׁנֹאֲמַר ה' צִלְּךָ עַד יַד יְמִינֶךָ.

ואתו המלאך שהוא משמאלו, מעמידו אחרי האדם, והקדוש ברוך הוא מימין ומשמאל. נמצא האדם נשמר מכל צדדיו, מי יוכל להזיק אותו.

ועל כן צריך שלא יהא האדם מצוי בלא תורה ובלא מצוות אפלו שעה אחת. בביתו הקדוש ברוך הוא שומרו מבחוץ, והאדם מבפנים.

ושנינו, אמר רבי יוסי בר יהודה, פתח המצין במזוזה, אין מזיק ואין שטן ואין פגע רע מתקרב אליו. מפני שהקדוש ברוך הוא שומר הפתח, אפלו בשעה שנתן רשות למלאך המות לחבל. זוקף עיניו, ורואה ששם שדי עומד על הפתח, שכתוב (שמות יב) ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף. לפיכך צריך האדם שיהא תמיד מצוי במצות מזוזה.

פתח רבי נהוראי בפרשת ציצית ודרש, (במדבר טו) ועשו להם ציצת על כנפי בגדיהם לדרתם. מה שונה שכאן ובשבת לדרתם חסר, שכתוב (שמות לא) לעשות את השבת לדרתם, חסר

ושנינו, תקנו פרשת ציצית בקריאת שמע. ובדירתו של אדם נמצא פרשת קריאת שמע, חוץ מפרשת ציצית, שחסר משם. במה נשלם? אלא כשאדם מתעטף בביתו בציצית, ויוצא בו לפתחו, הרי נשלם.

והקדוש ברוך הוא שמח בו, ומלאך המות זז משם, והינו לדרתם, שיהיה שלם. ויצא מפתח ביתו במצוה זו, ומלאך המשחית זז משם, ונצול האדם מכל נזק. מנין לנו? ממה שכתוב מזזות, מאותיותיו משמע: ז"ז מו"ת. שלא נתן לו רשות לחבל, וזו מפתחו.

בשבת, שכתוב לדרתם, מה הטעם? מפני שפיון שקדש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דלוק, ושלחן ערוך, ומטה ממצעת, ודירתן מתקנת כדירת חתן לקבל בו הכלה. ומה הוא? שבת היא כלה, ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועל זה כתוב לעשות את השבת. וכתוב לדרתם, להכניס בה כלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקדש היום, וכלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתקנת ושלחן ערוך ונר דלוק - כלה זו אומרת: אין דירה זו

מישראל. ביני ובין בני ישראל כתוב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדשה. על כן צריך הכר קדשה בבית. ועל זה כתוב לדרתם, בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, אני מעיד על מי שיוצא משער ביתו בעטוף של מצוה, ותפלין בראשו, בשעה שיוצא בין שני השערים, מזדמנת עליו שכינה, ושני מלאכים שעומדים עליו, אחד מימין ואחד משמאל, וכלם מלויים אותו עד בית הכנסת ומברכים אותו. ומקטרג אחד שעומד לפני פתחי האדם הולך מאחריהם, ועל פרחו משיב ואומר אמן.

וזכור ושמור - הכלל של התורה. זכור היא פרשת מזוזה. ואם תאמר, מזוזה בנקבה מדבר - כך הוא ודאי. אבל הפרשה הזו, זכור כלול בנקבה. שמור הוא ציצית.

ובשיוצא אדם משער ביתו, יוצא בתפלין, שהם הכלל של זכור, וציצית עמם, שהיא שמור, ופוגש במזוזה בשער ביתו, שהוא כלל זכור - הציצית משלימה לו לכלל של שמור.

ואם תאמר, הרי ציצית לא עומדת בפתח? איך עומד זכור לבדו, והרי שנינו שזכור ושמור הם יחד? אלא, מזוזה כוללת זכור ושמור. שנינו זכור ושמור בדבור אחד נאמר, והם יחד. והמזוזה כלל של שניהם, הכלל של זכר ונקבה יחד.

התפלין למעלה - כלל זכור. תפלין של יד - שמור, כלולים זה עם זה. העשייה אין כתובה אלא בציצית, שהיא שמור, והכל הולך יחד. בא אותו הרוק ואמר, במקום הזה נמצאים ראשים, מי יכול לדבר?

פתח ואמר, (רות ב) ולנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמנו בעז. מגלה זו לא היה לה להתחיל אלא מפסוק זה.

כל אות ואות מהזהר הוא תקון לנשמה
 ספר הזהר מלא מוסר, וכל אות ואות שלו הם תקונים גדולים לנשמה לתקון כל הגלגולים.
 (נוצר חסד פרק ד' משנה כ')

שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְבְרֹא הָעוֹלָם, הִיָּה מַחְרִיט הָעוֹלָם
לְפָנָיו, וְלֹא הִיָּה עוֹמֵד, עַד שֶׁבְּרָא הַתְּשׁוּבָה. כִּיּוֹן שֶׁבְּרָא
הַתְּשׁוּבָה, בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהַעֲמִידוֹ עַל עֲמֻדוֹ, עַל עֲמוּד אֶחָד. מַה
הוּא? הוּא צְדִיק יְסוּד עוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁבְּרָא הַתְּשׁוּבָה, הַתְּנוּצֵץ אֹר מִמֶּנָּה, וְהָאֹר הַהוּא הַבְּהִיר
וְהָאִיר מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְבוֹ נִבְרָא הָעוֹלָם. רְאֵהוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְנִסְתַּכַּל בְּרִשְׁעִים הַעֲתִידִים לְבֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּגְנִזּוּ לְעוֹלָם
הַבָּא לְצַדִּיקִים.

וְאִם תֹּאמַר, הוֹאִיל וְהוּא עֲתִיד לְגַנְזוֹ, לְמָה בְּרָאוּ? אֲלֵא כְּשֶׁבְּרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹר זֶה, לֹא בְּרָאוּ אֲלֵא לְבְרֹא בּוֹ אֶת
הָעֶפֶר (הָעוֹלָם). וְנִסְתַּכַּל וְרָאָה שֶׁעֲתִידִים רִשְׁעִים לְבֹא, וּגְנִזּוּ לְצַדִּיקִים
לְעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד הַיּוֹם, אֵף עַל פִּי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גְנִזּוּ, בּוֹ
הָעוֹלָם מִתְקִים.

בּוֹ יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ? אֲלֵא אָמַר, בְּאֹר אַחַר הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ. וְהוּא כְּמוֹ
חוּט הַיּוֹצֵא מֵאֹר גְּדוֹל, וְהָעוֹלָם בּוֹ מִתְקִים. וְהוּא עֲמוּדוֹ שֶׁל
עוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי י') וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם.

וּמִמֶּנּוּ הַשְּׁתִּיל וַיֵּצֵא זָרַע דָּוָד עָלָיו הַשְּׁלוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כב) זָרַע
יַעֲבֹדֵנוּ יִסְפֹּר לָהּ לְדוֹר. הוּא שֶׁנֶּאֱמַר (שם פט) וְכִסְאוֹ כְּשֶׁמֶשׁ
נִגְדִי. וְכָל זָרְעוֹ שֶׁל דָּוָד, מִצַּדִּיק זֶה יֵצֵא. כְּעִנְיָן זֶה - (משלי טז) כָּל פֶּעַל
ה' לְמַעֲנֶהוּ.

כְּתוּב וּלְנַעֲמֵי מוֹדַע לְאִשָּׁה, מִכָּאֵן הִיָּה רְאוּי לְהַתְחִיל מְגִלָּה זוֹ!
אָמַר לוֹ רַבִּי נְהוֹרָאִי, פֶּתַח פִּיךָ, שֶׁהָרִי הַדְּבָרִים הַלְלוּ חֲדָשִׁים
עֲתִיקִים הֵם מֵהַיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ, מַה שָּׁמְךָ? אָמַר לוֹ, אָמַר הַדְּבָרִים הַלְלוּ, וְאַחַר כֵּן אָמַר מַה
שָׁמִי. אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי, הַשְּׂכִינָה עִמָּנוּ, וּמִשְׂרָאִיתִי אוֹתָךְ
שֶׁדְּבָרֶיךָ שׁוֹתֵקִים, וְהָעֲרַתִּי לָךְ אָמַר - בְּרוּךְ תִּהְיֶה!

אָמַר לָהֶם, רוּחַ וְנַעֲמֵי וּבְעֵז, שֶׁלְשֶׁתֶּם בְּדִיוֹקָן הַחֲשִׁיבוֹת שֶׁל הַדְּרָגוֹת
הָעֲלִיוֹנוֹת עוֹמְדִים, וְזָרַע דָּוָד מִתּוֹךְ דִּיוֹקָן הָאֵילָן נִשְׁתַּל בְּעוֹלָם.

נַעֲמִי, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיְהִי נָעַם אֲדָנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ. וְעַל הַשֵּׁם הַזֶּה נִשְׁתַּל אֹתוֹ הַשֵּׁם בְּעוֹלָם. מִי זֶה נָעַם ה' ? זוֹ הַתְּשׁוּבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כז) לַחֲזוֹת בְּנַעֲמֵם ה', זוֹ תְּשׁוּבָה, וְהָעוֹלָם הַבָּא. וְלִבְקָר בְּהִיכְלוֹ - זֶה עוֹלָם אַחֵר לְמַטָּה.

רוּת בְּדַמּוֹת שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, שְׁמִירוֹהָ לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תָּמִיד בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת. רוּת, עַל שֵׁם תוֹר, שְׁמִשְׁנָה בְּקוּלוֹ מְכַל שְׂאֵר הַקּוּלוֹת - אֵף כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל מִשְׁנָה בְּקוּל בַּתִּשְׁבָּחַת מְכַל שְׂאֵר הַקּוּלוֹת. (שְׁשִׁבְחָה יוֹתֵר) הַתוֹר הַזֶּה נוֹתֵן שְׁנֵי קוּלוֹת יַחַד, אֶחָד עָלְיוֹן וְאֶחָד תַּחְתּוֹן, וְהַכֹּל יַחַד - אֵף כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרֶרֶת לְמַעְלָה וּמִתְעוֹרֶרֶת לְמַטָּה, וְהַכֹּל בְּפַעַם אַחַת וּבְקוּל אֶחָד.

וְהִינּוּ שְׁכָתוּב, (שם פג) אֱלֹהִים אֵל דְּמִי לָךְ אֵל תִּחְרַשׁ וְאֵל תִּשְׁקֹט אֵל. אֵל תִּחְרַשׁ, מְלַהֲתַעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְאֵל תִּשְׁקֹט, מְלַהֲתַעוֹרֵר לְמַטָּה, הַכֹּל יַחַד.

בַּע"ז בְּדְיוּקָן עָלְיוֹן, צְדִיק, גְּבוּר, שׁוֹמֵר בְּרִית. וְהַתְּגַבֵּר עַל יִצְרוֹ, וְנִקְרָא גְבוּר חַיִל, וְדַאי שְׁצַדִּיק הִיָּה.

וְאֵם תֹּאמֵר, וְכִי מִי קָרוֹב לְכְנִסַּת יִשְׂרָאֵל? זֶה צְדִיק! וְהִרִי כְּתוּב, יֵשׁ גּוֹאֵל קָרוֹב מִמְּנִי, וּמִי הוּא? אֵלָּא וְדַאי גּוֹאֵל קָרוֹב מִמְּנִי זֶה הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן שֶׁנִּקְרָא טוֹב, שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב.

א"ת הָאוֹר - בְּגִימְטְרִיא תוֹר"ה, שֶׁנִּקְרָאת לְקַח טוֹב. וְאֵף צְדִיק נִקְרָא טוֹב כְּמוֹתוֹ, שְׁכָתוּב (ישעיה ג) אֲמַרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. וְזֶהוּ קָרוֹב, וְהַקְּדִים לְאוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁל צְדִיק. וְעַל זֶה כְּתוּב קָרוֹב מִמְּנִי, שְׂאֵנִי וְהוּא טוֹב. וְעַל זֶה, אִם יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל, שֶׁהוּא קָרוֹב מִמְּנִי, הוּא שֶׁהַתְּחִיל וְהַקְּדִים וְהַתְּעוֹרֵר לְהַתְּחַבֵּק בְּרֵאשׁוֹנָה, וְהִרִי הוּא קָרוֹב, שְׁכָתוּב (בראשית כט) וַיִּשָּׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל.

וְלִנְעָמִי מוֹדַע לְאִישָׁה, מוֹדַע לָהּ הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת, שֶׁהִרִי הַמְּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ שְׁנִינּוּ. מִי הַמְּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ? צְדִיק.

אָפָּא כְּמוֹ הָעוֹלָם הַבָּא, לֹא בָּא וְלֹא מִתְּגַלֶּה אֵלָּא מֵאוֹתָהּ הַמַּחְשָׁבָה הָעָלְיוֹנָה שֶׁעוֹמְדַת עָלֶיהָ, אֵף כָּאֵן צְדִיק בְּאוֹתוֹ הַגְּנוּן מִמַּשׁ שֶׁל אוֹתָהּ מַחְשָׁבָה עָלְיוֹנָה. וּמָה שָׁמוֹ? אֵלִימְלֶךְ. כְּמוֹ שֶׁהַמְּלֶךְ הָעָלְיוֹן שָׂמַח אֵל הָעוֹלָם הַבָּא וְשׁוֹלֵט עָלָיו, אֵף כָּאֵן הַצְּדִיק נוֹדַע וּמְכַר אֵלָיו, לְשָׂמַח וְלְהִיּוֹת לְאוֹתוֹ הַמְּלֶךְ הַתַּחְתּוֹן, בְּאוֹתוֹ הַגְּנוּן מִמַּשׁ.

וְעַל כֵּן נִקְרָא בַע"ז, בוּ הוּא תִקְיָף לְטַל אֶת כָּל עֲנוּגֵי הַגּוֹף וְכָל יְפֵי הַגּוֹף, וְנִכְנַס לְשֵׁם. וּמֵהוּ מִכְנִיס לְשֵׁם? כָּל זֶרְעוֹ שֶׁל דָּוִד, וְכָל תִּקְוַת הַמַּלְכִים וּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, וְעַל כֵּן בּוּ הוּא תִקְיָף וְלֹא חָלַשׁ. חֵי לְעוֹלָמִים, לְהִיּוֹת בַּע"ז לְטַל כָּל הַתְּשׁוּקוֹת וְכָל הָעֲנוּגִים וְכָל יְפֵי הַגּוֹף, וְנוֹתֵן לָהּ.

וְכַעַת הַתְּחִילָה רוּת לְהִתְקַרֵּב (לְהַבְנִית) בְּעוֹלָם מְעֵט מְעֵט, עַד שֶׁהִתְחַבְּרָה עִם בַּעַז. וְכֵן הַקִּיּוּם שֶׁל הַמַּגְלָה הַזֶּה – נְעָמִי וּבַעַז וְרוּת הֵם.

כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ה') וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוּךְ אֶת הָאֱלֹהִים וַיֵּאֱמָרוּ כִּי לֵקַח אֶת אֱלֹהִים, מִתּוֹךְ הָעוֹלָם הַזֶּה שֶׁל בְּנֵי אָדָם. וְנִמְשַׁךְ חֲנוּךְ מְעֵט מְעֵט, עַד שֶׁנַּעֲשֶׂה מֵה שֶׁנַּעֲשֶׂה, וְשָׁהָה בְּמִקּוּמוֹ כְּרֹאזִי. מִטְטֵרוֹ"ן הַגָּדוֹל וְחִזְקוֹ, הַמְּמַנֶּה שֶׁל הַפְּנִים, (מ"ט הַרִים גְּדוֹלִים, מִמֶּנּוּ נִכְנָעִים) שֶׁמְמַנֶּה מִזְדַּעְזָעִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְשִׁלְטִים וְשִׁמְשִׁים עֲלִיוֹנִים שֶׁקְרוּבִים לוֹ, לְשִׁלֵּט וּלְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ כַח וְעֵטְרוֹת קְדוּשׁוֹת.

אִף כֵּאֵן גַּם כְּמוֹ זֶה מְשַׁךְ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת רוּת אַחֲרָיו, וְנִטְּלָה מִשָּׂרָר הָעַמִּים, וְקָרַב אֹתָהּ אֵלָיו, לְהוֹצִיא מִמֶּנָּה צְבָאוֹת וּמַחְנֹת קְדוּשִׁים.

אֵת חֲנוּךְ עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזִמְן שֶׁנִּטְּלוּ מִמִּקּוּמוֹ, תִּפְקִידוֹ בְּדַבְּקוֹת כְּרֹאזִי, בְּעֵטוֹר שֶׁל הַרוּחַ הָעֲלִיוֹנָה. וְקָרָא לוֹ נַעַר. וּבִשְׁבִילוֹ כָּל נַעֲרָה כְּתוּב נַעַר. וְעוֹמֵד (לְרוּחַ) אֶצְלוֹ עֲלִיוֹן וְתַחְתּוֹן. אֵל הָעֲלִיוֹן, בְּאוֹתָהּ (מֵאוֹתָהּ) הַרוּחַ הָעֲלִיוֹנָה. הַתַּחְתּוֹן כְּלוּל בְּאוֹתָהּ (מֵאוֹתָהּ) הַתַּכְּלִלוֹת, שֶׁנִּכְלָל מִצַּד הַכְּלָה הַכְּלוּלָה שֶׁנִּטְּלָה מִלְמָטָה.

וְעַל כֵּן שֶׁלְטוֹנוֹ בְּשָׁנֵי צְדָדִים, אֶחָזוּ לְמָטָה וְאֶחָזוּ לְמַעְלָה. כְּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ב) חֲנוּךְ לְנַעַר עַל פִּי דְרָכּוֹ גַם כִּי יִזְקִין לֹא יִסּוּר מִמֶּנָּה. חֲנוּךְ לְנַעַר, זֶה הוּא מִטְטֵרוֹ"ן, שֶׁמְשַׁךְ אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְמָטָה, וְהַנְּהִיג אוֹתוֹ עַל פִּי (אֵל הַתַּחְתּוֹנִים) דְּרָכּוֹ, לְפִי דְרָכּוֹ שֶׁלְמָטָה. אוּ גַם עַל פִּי דְרָכּוֹ, בְּדֶרֶךְ שֶׁאָדָם רוּצָה לֵילֵךְ – מוֹלִיכִים אוֹתוֹ. גַּם כִּי יִזְקִין, שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז) נַעַר הָיִיתִי גַם זָקֵנְתִי. וְשָׁנִינוּ, הַפְּסוּק הַזֶּה שֶׁר הָעוֹלָם אָמְרוּ. וְעַל זֶה, גַּם כִּי יִזְקִין לֹא יִסּוּר, וְלֹא יִסּוּר מֵאוֹתוֹ הַדְּרָךְ, כִּדִּי לְהַמְשִׁיךְ לְמָטָה.

וְאֲנִי שֶׁמַּעֲתִי מִרְבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שֶׁמַּעוֹן, שֶׁמְפָרֵשׁ אוֹתָהּ בַּצּוּרָה הַזֶּה, וּמִכָּאֵן הַכֹּל נִשְׁמָע. בְּכוֹ רַבִּי נְהוֹרָאִי וְרַבִּי יוֹדָאִי וְאֶמְרוּ,

מי שרואה את זנבו של האריה ופוחד, כל שפן מי שרואה את האריה ממש.

קמו ונשקוהו. אמר להם, שמי ייסא הקטן. אמרו, ודאי שזה רבי ייסא הקטן, שמתחבק (מתאבק) תמיד מעפר הבשמים של רבי שמעון בר יוחאי.

פתיח רבי נהוראי ודרש, (שיר ז) וּחֲכָף כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוּדֵי לְמִישָׁרִים. וּחֲכָף - אלו תלמידי חכמים, שהם כיין הטוב. מה יין הטוב עומד בכאן וריחו הולך למרחוק - אף תלמידי חכמים הם במקום אחד, ותורתם הולכת למרחוק בכל מקום.

ואף כשהם בקבר, שפתותיהם רוחשות תורתן. זהו שכתוב (שם) דוֹכֵב שִׁפְתֵי יֹשְׁנִים. כל שפן במקום שעומדים עמודי עולם על אחת כמה וכמה, שהרי אפלו מלאכי השרת אין להם כח לעמד לפניהם.

שהרי פעם אחת היה דבר בלוד. בא רבי שמעון בן יוחאי לעיר. אמרו לרבי שמעון בן יוחאי, מה נעשה? קם ועבר בעיר, וראה בני אדם מתים. אמר, כל זה בעיר, ואני כאן?! גוזרני שיתבטל. **שמעו** בת קול שהיתה אומרת: צאו מכאן, שהרי רבי שמעון בן יוחאי כאן, שהקדוש ברוך הוא גוזר - והוא מבטל. היה שם רבי חנינא. בא ואמר לרבי מאיר. אמר לו רבי מאיר, מי יכול לעמד בשבחו אם לא (גדול) כמו משה?

פתיח ואמר, (במדבר יז) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֱהֲרֹן קַח אֶת הַמַּחְתָּה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים (עליה) קטרת. וכתוב (שם) וַיִּקַּח אֱהֲרֹן וְגו'. וכתוב (שם) וְהִנֵּה הַחַל הַנֶּגֶף בָּעַם. וכתוב ויעמד בין המתים ובין החיים ותעצר המגפה. כל זה צריך לו למשה לטרח. ורבי שמעון בן יוחאי במאמרו - הקדוש ברוך הוא גוזר, והוא מבטל את המגפה.

אמר להם רבי ייסא, הואיל והתעוררתי בדברים הללו של רות, נתעסק בדברים הללו העליונים של חכמה, אמרתי, שהרי רות היתה כשרה. אמר לו רבי יודאי, אף על גב שהיתה כשרה, לא נכרה כשרותה, עד שדבקה באותו הצדיק.

בא וראה, כשרה מכל האמות רות. מה אמר לה בעז? (רות ב) אל תלכי ללקט בשדה אחר גו', וכה תדבקין עם נערתי. מה היא

אמרה? גם אמר לי עם הנערים אשר לי תדבקין. כיון שראתה חמותה כן, אמרה לה, לא כן, טוב בתי כי תצאי עם נערותיו ולא עם הנערים.

אמר רבי ייסא, חס וחלילה לצדקת הזו מדברי גנאי, כשרה היתה. שפך אמר רבי שמעון, כתוב ויאמר לה בעז הלוא שמעת בתי אל תלכי ללקט בשדה אחר. מה כתוב למעלה? (שם) אלכה נא השדה ואלקטה בשבלים. מלמד שנוצצה בה רוח הקדש. אלכה נא השדה, מי השדה? דקדקה באמונה רבה. ומה הוא? הוא השדה אשר ברכו ה'. והוא שדה של התפוחים הקדושים.

מה כתוב? ויקר מקרה. ובבלעם כתוב, (במדבר כג) ויקר אלהים אל בלעם. ויקר, בלשון קרי וטמאה. וכאן שנה ואמר ויקר מקרה, כאן בלשון כבוד, כמו שנאמר (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים.

ומה יקר נפגע בה? חלקת השדה וגו', החלק של השדה הזה של הצדיקים, ושם הלכה, ונכנסה לחלק אחד, ולמדה דרכיו, והכירה בו מאותם הקוצרים. ומי הם? תלמידי חכמים, שנקראים קוצרי השדה.

בינתים, והנה בעז בא. הצדיק בא, בא טעון ברכות, וכמה קדשות. ויאמר לקוצרים, מי הקוצרים? למעלה הם בית הדין, הסנהדרין הגדולה של שם. ה' עמכם, פעת נתן להם ברכות וקדושים, והם אומרים יברכה ה', נותנים לו תקף לשאב ממקור החיים, מתוך העולם הבא.

למי הנערה הזאת? תשוקתו לשאל עליה, שאהבתו בה. וכך אמר המנורה הקדושה רבי שמעון, המגלה הזו רמז לתורה שבכתב ותורה שבעל פה ולעולם הבא. שהרי התעוררה לצדיקים סוד התורה שבכתב, להתחבר עם תורה שבעל פה. ומשום כך תקנו רבנן את המגלה הזו בשבועות, בזמן מתן תורה.

הלוא שמעת בתי אל תלכי ללקט בשדה אחר (רות ב). אלו הם המרכבות הקדושות שבחר לו יעקב הקדוש, העדרים הקדושים, שאין מתערכים עם אחרים, כמו שנאמר (בראשית ל) וישת לו עדרים לבדו ולא שתם על צאן לכן. ועל זה, לא תלכי ללקט בשדה אחר, לא תתרוצה במלכות אחרת ובמרכבות אחרות. וגם לא

תעבורי מזה, מהכתרים הללו שלך, אל תזוזי לעולמים. ומזה לא תזוזי מבעלך. וממנו לא תזוז ממנו לעולמים.

וכה תדבקין עם נערתי (רות ב). רבים הם שמוטיה, ואחד מהם "כה", כמו שנאמר (תהלים קמה) וחסדיך יברכו כה. וכה תדבקין, עם אלו המרכבות, העלמות שנבראו (שנכתרו לך) להדבק בהן.

מיד, וימד שש שערים וישת עליה. נטל קו מדה האחד, ועשה מדידה, ומדד ששה צדדים שראויים לה להאחז ביחוד שלהם, ונתן לה אוצרות ומתנות, שהרי בלי אלו לא יכולה להכנס לעולם הבא.

זהו שכתוב (רות ג) שש השערים נתן לי כי אמר אל תבואי ריקם אל חמותך. שש שעורים - אלו ששה צדדים עליונים שהעולם הבא עומד עליהם. עולם הבא שעורים, כמו שנאמר (תהלים כד) שאו שערים ראשיכם. וישת עליה, שם עליה להנהיגה ולברך אותה. ועל זה היא כלה כלולה מכל ששת הצדדים (ומשום כך כאשר ראה אותה העולם הבא, בכל אלו ששת הצדדים אמרה היא).

יהי מפירך ברוך (רות ב). (מי ברוך? זה שלמה, המלך שהשלוש שלו. ועל זה, מלכים-א ב) והמלך שלמה ברוך). בשם הזה תהיה מברכת מכל ששת הצדדים הללו. ואז היא, העולם הבא, נותנת לה תוספת ברכות על אותן שיש לה. זהו שכתוב (רות ב) ותוצא ותתן לה את אשר הותרה משבעה. זו תוספת קדושים וברכות.

גם כי אמר אלי עם הנערים אשר לי תדבקין (שם). שהרי תשוקתה להדבק תמיד עם הנערים, אלו הכרובים הקדושים, שכל תשוקתה בהם. הדבר הזה הוא בסוד קדוש.

ואם תאמר, דבר כוזב אמרת, והרי הוא אמר וכה תדבקין עם נערתי, ולא אמר עם הנערים? אלא השם שנקרא כה, אינו אלא כשמתקרבת (כשמתקנת) על שני הכרובים, לקבל ברכות בסוד של עשרים וחמש אותיות היחוד, שהן (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. הרי עשרים וחמש אותיות היחוד בתקון של הכרובים, שכיון שנתקנה בהן, אז נקראת כה, ואז אמר וכ"ה תדבקין. ועם כל זה - עם נערתי, שהכל הצטרף, שלא להשאיר זכרים ונקבות.

וגם לא תעבורי מזה. רבי ייבא סבא אמר כך, מלמד שהראה לה כרובים. ויש בספרו של אדם, שאף על גב שנהרב בית המקדש,

שלא תזוז מכרוב אחד לעולמים. כמו זה, זהו שכתוב (רות ב) וגם לא תעבורי מזה, לא תזוזי מאחד מהם לעולמים.

ועל זה היא אמרה עם הנערים, אותם שני הכרובים, תדבקין ודאי. וכן עם אותם המרכבות הנקבות, כמו שנאמר (שם) עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן. הפסוק הזה בא להדרש. אבל עיניך, הם עיני ה' משוטטות בכל הארץ. בשדה אשר יקצרון, שהואיל שמשוטטים בכל העולם, והלכת אחריהן לדעת.

הלא צויתי את הנערים לבלתי נגעך, שהרי הכרובים לא שוככים לעולמים, כדי לינק ממנה, כמו שנאמר (ישעיה טו) למען תמצו והתענגתם מזיו כבודה. ובאותו הזמן שהיא הולכת אחר העינים לראות את כל מעשי העולם, אותם הכרובים אין קרבים אליה, ולא מתעוררים לינק ממנה.

וצמית והלכת אל הפלים. וצמת, כשמשוקתך לינק מסוד העולם העליון בהתעוררות אותם הכרובים, ובשבילם היא משקית מההשקאה העליונה, זהו שכתוב ושתיית מאש"ר ישאבון הנערים, אותם הכרובים. אל הפלים - אותם המקורות העליונים שנקראים פנים גדולות.

עד כאן הדברים הנסתרים של עתיק וקדשה עליונה בדברים של המגלה הזו, והכל בדיוקן עליון וסודות נסתרים. קמו ונשקוהו, ואמרו, אשרי הדור שזוכה לכל זה, לדעת מתוך המנורה הקדושה דברים קדושים, דברי חכמה. על זה כתוב (משלי ג) אשרי אדם מצא חכמה ואדם יפיק תבונה.

אמרו לו, הפסוק האחר הזה, שמעת בך עקר של חכמה, שהרי אננו יודעים לדרש בו דרש? אמר להם, מה הוא? אמרו, כתוב (רות ב) ויאמר לה בעז לעת האכל גשי הלם ואכלת מן הלחם וטבלת פתך בחמץ. אמר להם, שמעתי.

פתח ואמר, (ישעיה טו) שמעו דבר ה' החרדים אל דברו אמרו אחיכם שנאיכם מנדיכם למען שמי יכבד ה' ונראה בשמחתכם והם יבשו. הפסוק הזה באר אותו רבי אלעזר, פיון שכתוב שמעו דבר ה', מהו החרדים אל דברו?

אף דבר ה' בכל מקום הוא דרגה של אמונה, פרט לכל מקום שכתוב שמעו דבר ה', הוא דבר שיוצא מתוך הדרגה ההיא,

שְׁנַקְרָא לוֹ דְּבַר ה'. וְהִיא הַדְרָגָה שְׁשׂוּרָה עָלָיו. שְׁמַעוּ דְּבַר ה' -
הַדְּבַר שְׁיִוצֵא מִמֶּנּוּ, כְּמוֹ (ירמיה לא) שְׁמַעוּ דְּבַר ה' גּוֹיִם, הַדְּבַר שְׁיִוצֵא
מֵאוֹתָהּ הַדְרָגָה.

הַחֲרָדִים אֵל דְּבָרוֹ - אוֹתָהּ הַדְרָגָה מִמֶּשׁ. מִי הַחֲרָדִים? אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהֵם תָּמִיד חֲרָדִים עַל אוֹתוֹ הַדְּבַר. חֲרָדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת
בֵּין הָעַמִּים, חֲרָדִים בְּכַמָּה חֲרָדוֹת, לְתַקֵּן אֶת אוֹתוֹ הַדְּבַר.

אָמְרוּ אַחֲיֵיכֶם שְׁנֵאִיכֶם - אֵלּוּ בְּנֵי עֲשׂוּ וּבְנֵי יִשְׁמַעְאֵל וְשֹׂאֵר הָעַמִּים.
מְנַדִּיכֶם - מִי מְנַדֶּה אֶת מִי? אֵלָּא הֵם בְּנֵדוּי מַכְס, שְׁלֹא תֹאכְלוּ
עִמָּהֶם, וְלֹא תִשְׁתּוּ עִמָּהֶם, וְלֹא תִקְרְבוּ אֲלֵיהֶם. וְעַל זֶה הֵם מַכְס בְּנֵדוּי.
דְּבַר אַחַר, מְנַדִּיכֶם - בְּגִלוֹתְכֶם, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (איכה ד) סוּרוּ טָמֵא קְרָאוּ
לָמוֹ. וּמָה הֵם אוֹמְרִים? לְמַעַן שְׁמִי יִכְבַּד ה', בְּשִׁבְלֵנוּ וּבְשִׁבְלֵי
נַפְשֵׁנוּ יִכְבַּד ה', וְכָל כְּבוֹדוֹ בְּשִׁבְלֵנוּ הוּא. וְכִשְׁיִשְׂרָאֵל מִתְעוֹרְרִים,
וּמְחַפְּסִים בְּכָל יוֹם לְשִׁמְחַת הַגְּאֻלָּה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הֵם לֹא
מֵאֲמִינִים כָּלֵל, וְאוֹמַר נִרְאָה בְּשִׁמְחַתְכֶם, בְּזִמְן שְׁיִוָּרְדַת אוֹתָהּ
הַשְּׁמִיחָה שְׁלָכֶם. וְהֵם יִבוֹשׁוּ, כְּמִי שֶׁתּוֹלָה סְרַחְוֹנוֹת בְּאַחֲרִים.

בְּמִדּוֹר שֶׁל בֵּית הַגֵּרִין יֵשׁ עֲשִׂיר אֶחָד וְהוּא אֶחָד, וְהֵם שְׁנַיִם, וְיַחַד
הֵיוּ. וְכָל הָעֲשׂוּרִים וְהַשְּׁמוֹת שֶׁל הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה, אֵף כֹּף
לָהֶם, בְּלִי הַתְּהַפְּכוֹת שְׁלֹרַע, שְׁעוֹמְדִים תָּמִיד לְפָנָי פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ,
מְחוּץ לְסוּד הָאֲמוּנָה. אוֹתוֹ דְּבַר ה' נִקְרָא שֵׁם טוֹב, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר (קהלת
ו) טוֹב שֵׁם. ה' הוּא טוֹב.

אוֹתוֹ הֵצֵד הָרַע הֵם שְׁנַיִם, זָכָר וּנְקֵבָה, וְהֵם מְחַבְּרִים, וְהַשְּׁמוֹת
שְׁלָהֶם בְּהַפְּךָ שֶׁל רַע, אֱלֹהִים אַחֲרִים, אֵל אַחַר, שֵׁם רַע. אוֹתָהּ
הַנְּקֵבָה כֹּף נִקְרָאת, בְּחַבּוּר שֶׁל זָכָר שֶׁהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, שְׂאִין נִפְרָדִים.

וְהַמְּזִינִים עַל שְׂאֵר הָעַמִּים, וְלֹא מִשׁוּם הַשֵּׁם שְׁלָהֶם, אֵף עַל גַּב
שֶׁהִיא נוֹדְדַת וּמְרַחֶקֶת מִמֶּנּוּ, הִיא עִמָּהֶם בְּגִלוֹתָם. וְלֹא
יִוָּדְעִים שֶׁהִנֵּה בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ שְׁלָנוּ הֵם מִתְגַּבְּרִים, שֶׁהִיא מְזִינָה
וּמְחַזְּקַת אוֹתוֹ הַשֵּׁם הָרַע בְּחִטְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שְׁנֵאָמַר, (שיר א)
שְׁמִנִי נִטְרָה אֶת הַכְּרָמִים. וְאֶפְלוּ בְּזִמְן שְׁשׁוּלְטִים, אוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה
שֶׁל הָאֲמוּנָה נוֹטֵל וְנוֹתֵן חֶלֶק עֲצָם לְכָלֵב, וּמִמֶּנּוּ נִזְוָנִים הָרָשָׁעִים.

מָה כְּתוּב? (רות ב) וַיֹּאמֶר לָהּ בְּעַז לְעֵת הָאֶכֶל. בְּזִמְן שֶׁהִיא הִתְתַּקְּנָה
מִתּוֹךְ תַּחְתּוֹנִים וְעֲלִיוֹנִים. מִהִתְתַּחְוֹנִים - בְּקַרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת,

ותפלות, ורצון הרצון, שעולה מן התחתונים. מהעליונים - בתקונים של המרפכות והכרובים, במאכלה, בשמחה (כמי שעובד עבודה ברצון ובשמחה) ורצון, שזהו לעת האכל.

ורצון הצדיק חי אליה, ומתקנת על מרכבותיה. ומה אומר לה? גשי הל"ם, בקשוי המלך העליון. ואכלת מן הלחם, תקבלי מזון ורצון ומאכל קדוש לחלק לאוכלוסיך הקדושים למעלה ולמטה.

ועם כל זה, וטבלת פתך בחמץ, יש לך לטל דרך טבול מאותו החמץ של צד השמאל, להיניק לאותו הצד (מהאכל, אלא מאותו חמץ לתת לשאר העמים מאותו צד) הרע, לזון את שאר העמים, ולהזון ממנו.

ויצבט לה קלי - מאכל שיוצא מאש של צד שמאל, כדי לתת מזון וטרף לכל, ואפלו לכלבים, וכל אותם שיוצאים ומתפשטים מאותו הצד האחר של הטמאה.

ואז, ותאכל ותשבע ותתר. ותאכל ותשבע - מאותו המאכל הקדוש. ותתר - מאותו המאכל האחר, שהוא בא שוורים שוורים, המאכל שבא על השבע. ותתר, עושה שוורים לאותו מאכל לצד האחר.

שמחו רבי נהוראי ורבי יודאי, ואמרו, אלמלא לא באנו לעולם אלא לשמע הדברים הללו - דינו!

(רות ג) ויאכל בעז וישת וייטב לבו. אמר רבי חזקיה, מלמד שברך על מזונו. מהו וייטב לבו? שברך את המקום הזה שנקרא לב.

רבי נחמיה פתח, (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך על הארץ הטבה אשר נתן לך. ואכלת ושבעת - כל האוכל ואינו מברך ברפת המזון, נקרא משחית וגזלן, שנאמר (משלי כח) גוזל אביו ואמו ואמר אין פשע חבר הוא לאיש משחית.

ואמר רבי יודאי, גדול כח ברפת המזון, שמוסיף כח ברכה בפמליא של מעלה. אמר רבי חנינא, גדול כח ברפת המזון, שמוסיף ברכה על מעשה ידיו של אדם.

רבי בון ורבי יוסי ברבי חנינא היו הולכים בדרך לפדיון שבויים. נקלעו בכפר הזה. ישנו שם עם אותו המלון. בחצות הלילה קמו לעסק בתורה. קמה אותה אשת הבית והדליקה להם נר. בעודם יושבים, ישבה היא אחריהם לשמע דברי תורה. השגיחו עליה.

פָּתַח אֶחָד וְאָמַר, (משלי כ) נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם חוֹפֵשׁ כָּל חֲדָרֵי בֶטֶן. נֵר ה' נִשְׁמַת אָדָם, וְדָאֵי. מָה הֵנָּה מְאִיר בְּאֶפְלָה, אִף נִשְׁמַתוֹ שֶׁל אָדָם מְאִירָה לְגוֹף.

חָזַר וְאָמַר, בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים הָאֵשֶׁה זוֹכָה - בְּחֵלָה, וּבִנְיָדָה, וּבְהִדְלָקַת הֵנָּה. וְכֵלָם שְׁנִינִי. בֵּין כֶּף הַחֲזִיר רֹאשׁוֹ, וְרֹאֵה אוֹתָהּ הָאֵשֶׁה שְׂבוּכָה. קָם אָבִיָּה וַיֵּשֶׁב בֵּינֵיהֶם.

אָמַר לוֹ רַבִּי בּוֹן, לָמָּה בַּתְּךָ בּוֹכָה? אָמַר, שֶׁלֹּא זָכַתָּה שֶׁבַעֲלָה יַעֲסֹק בַּתּוֹרָה, וְהוּא עֵלָם בֵּין שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים, וְאֶפְלוּ בְּרַכַּת הַמְּזוּן אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְלֹא יִכְלָתִי עִמּוֹ לְלַמֵּד אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ, אִם כֶּף, הֲעֵבִירְנוּ בְּאַחֵר, וְלָמָּה נִתְּתָ לּוֹ אֶת בַּתְּךָ?

אָמַר הוּא, לֹא הִכְרַתִּי בּוֹ, אֶלָּא עַל שְׂרָאִיתִי יוֹם אֶחָד, שֶׁהֵנָּה לְשִׁמְעַע קָדִישׁ אֶחָד דִּלְג מֵהֶגֶג לְמִטָּה, נִדְרָתִי עָלַי לְהִשְׂיֵא לּוֹ אֶת בַּתִּי. יִצְאֲתִי מִבֵּית הַכְּנֶסֶת, וְנִתְּתִי לּוֹ אֶת בַּתִּי, וְלֹא חֲשַׁשְׁתִּי לְדְבָרִים אַחֲרִים, וְלֹא הִשְׁגַּחְתִּי יוֹתֵר. וְכַעַת נִמְצָא, שֶׁאֶפְלוּ דְבַר אֶחָד בַּתּוֹרָה אֵינוֹ יוֹדֵעַ, וְלֹא רוֹצֵה לְלַמֵּד דְּבַר.

אָמַר לוֹ רַבִּי בּוֹן, אוּלַי יִזְכֶּה לִבְּנֵי שִׁילְמַד אוֹתוֹ תוֹרָה הַרְבֵּה. בֵּינֵתִים קָם אוֹתוֹ הָעֵלָם מִמִּטָּתוֹ, וְדִלְג עָלֵיהֶם, וַיֵּשֶׁב בֵּינֵיהֶם. הִסְתַּכַּל בּוֹ רַבִּי בּוֹן. אָמַר, אֲנִי רֹאִיתִי בְּפָנָיו שְׂאוֹר גָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה יִצָּא מִהָעֵלָם הַזֶּה.

פָּתַח אוֹתוֹ רִוֵּק וְאָמַר, (איוב לב) צָעִיר אֲנִי לְיָמִים וְאַתֶּם יֹשִׁישִׁים עַל בֶּן זַחְלָתִי וְאִירָא מַחֲוֹת דְּעֵי אַתְּכֶם. עַד שֶׁפָּתַח וְאָמַר בְּדְבָרִים שֶׁל בְּרַכַּת הַמְּזוּן.

וְאָמַר, עֲכָשׁוּ (שְׂאִמְרַת) שֶׁאֶפְלוּ בְּרַכַּת הַמְּזוּן לֹא יִדְעָתִי - בְּבְרַכַּת הַמְּזוּן יֵשׁ דְּבָרִים יְדוּעִים, וְהֵם י'. אֶחָד - לְתַקּוֹן הַשְּׁלֶחֶן כְּפִי אוֹתוֹ הַמְּזוּן (וְלִזְמוֹן). וּמִי שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ מְזוּן כָּל כֶּף וַיִּסְדֵּר שְׁלַחְנוּ - הוּא מְשַׁבַּח, מְשׁוּם שִׁיּוֹשֵׁב לְאָכַל לְפָנָי הַמֶּלֶךְ, שֶׁכְּתוּב וְאָכַלְתָּ לְפָנָי ה' אֱלֹהֶיךָ.

שְׁנִית - נְטִילַת יָדַיִם קָדָם אֲכִילָה. מִי שֶׁאוּכַל בְּלֵי נְטִילַת יָדַיִם, כְּאֵלוֹ אֲכַל טָמֵא.

שְׁלִישִׁית - נְטִילַת יָדַיִם שִׁיטַל יָמִין בְּשִׂמְאֵל, וַיִּשְׁמַשׁ בְּשִׂמְאֵל אֶת הַיָּמִין, וַיִּטַּל עַד שֶׁעוֹר הַפָּרָק שֶׁגָּזְרוּ חֲכָמִים.

הַרְבִּיעִית - שְׁצַרְיָךְ לְהַגְבִּיחַ יָדוֹ לְאַחַר הַנְּטִילָה בְּשַׁעַה שְׁמִבְרָךְ,
וּיְזוּג שְׁתֵּי זְרוּעוֹתָיו כְּאַחַת בְּשַׁעַת הַגְּבָהַת יָדָיו.

חֲמִישִׁית - שְׁצַרְיָךְ לְסַמֵּךְ בְּרָכָה לְנְטִילָה הַזֹּה.

שְׁשִׁית - לְתַתּ מֵהַפֶּת לְעִנְיִים.

שְׁבִיעִית - לְבָרֵךְ בְּרַכַּת הַמוֹצֵיא, וּלְדַקְדֵּק בַּה"א, וְאָסוּר לְאָכַל
בְּלִי בְרָכָה.

שְׁמִינִית - הָאוֹכֵל עַל שְׁלַחְנוֹ, צַרִּיךְ שְׁלֵא יִהְיֶה גִרְגָּרָן וּבִלְעָן, אֶלֶּא
כְּאוֹכֵל לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ.

תְּשִׁיעִית - צַרִּיךְ לֹמַר עַל שְׁלַחְנוֹ דְּבָרֵי תוֹרָה. וְיַחֲדִיד שְׁאִין לוֹ עִם
מִי לְעַסֵּק בַּתוֹרָה, דִּי לוֹ בְּבִרְכוּתָיו.

עֲשִׂירִית - מִיָּם אַחֲרוֹנִים חוֹבָה, וְלֹא הַצְּרִיכוֹ בּוֹ בְּרָכָה, אִף עַל
גַּב שְׂדֵיָיו מְזֻהָמוֹת מִתּוֹךְ הַמֵּאֲכָל. וְאִינוֹ מְבָרֵךְ עַל
רְחִיצַת יָדַים.

כ"א הָעֲשָׂרָה הִלְלוּ הַצְּרִיכוֹ קֹדֶם בְּרַכַּת הַמְּזוֹן, וְכֹל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ בּוֹ
טַעַם מִתּוֹךְ הַיְּשִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה, וְאִנִּי חֲזַרְתִּי עֲלֵיהֶם.

אֶחָד - לְתַקּוֹן הַשְּׁלַחָן עַל אוֹתוֹ הַמְּזוֹן שֶׁל אָדָם, מִשׁוּם כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ,
שְׁנוֹתָן לוֹ מְזוֹן לְגוֹפוֹ. שְׁשָׁנֵינוּ, קָשִׁים מְזוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּקָרִיעַת יָם סוּף.

לָמָּה קָשִׁים? אֶלֶּא מִשׁוּם שְׁמֻזוֹנוֹת הָעוֹלָם אִין בָּאִים אֶלֶּא מִתּוֹךְ
הַדִּין, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעְבִּיר עַל הַדִּין, וְזֵן אֶת הַרְשָׁעִים,
אֶת הַהַגּוֹנִים וְלִשְׂאֵינָם הַגּוֹנִים. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זֵן אֶת כָּלֶם, מִקְּרָנֵי
רָאָם עַד בִּיצֵי כְנָים.

וְיִשְׁכַּיְנָה עוֹמֶדֶת וְרוֹאֶה עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּכַתוּב (יחזקאל
מא) זֶה הַשְּׁלַחָן אֲשֶׁר לְפָנֵי ה'. וְדַאִי. וְכַתוּב וְאֶכְלֶתָ לְפָנֵי ה'
אֱלֹהֶיךָ. לְפִיכֵךְ צַרִּיךְ שְׁיִהְיֶה שְׁלַחְנוֹ בְּחַל עָרוֹךְ וְלֹא עָרוּךְ, וּבִיּוֹם שַׁבַּת
צַרִּיךְ תּוֹסַפֶּת שְׁנוּי אַחַר לְמַעְלָה.

שְׁנִית - נְטִילַת יָדַים קֹדֶם אֲכִילָה, מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁאֲכִילָה צַרִּיכָה
נְקִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁמִלְאָכִי הַשָּׂרַת לְמַעְלָה. שְׁכַף אָמַר רַב הַמְּנוּנָא
סְבָא, מַהוּ שְׁכַתוּב (תהלים עח) לָחֶם אֲבִירִים אָכַל אִישׁ - הַלָּחֶם שְׁמִלְאָכִי
הַשָּׂרַת אוֹכְלִים.

מה יוצא מזה? אלא מה מלאכי השרת אוכלים בקדשה ובטהרה ובנקיות - אף ישראל כן צריכים לאכול בקדשה ובטהרה, שכתוב (ויקרא יא) והתקדשתם. אלו מים ראשונים. והייתם קדשים - אלו מים אחרונים. כי קדוש - זה שמן טוב. אני ה' - זו ברכת המזון. וכן אומרים. והתקדשתם, שכל האוכל בקדשה ובטהרה ובנקיות, נדמה למלאכי השרת שהם קדושים. ושכתוב כי קדוש אני ה', מלמד שצריך כונה בברכת המזון.

וכן האוכל בלא נטילת ידים, אכילתו טמא. והשכינה מה היא אומרת? (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין ואל תתאו למטעמתיו. מה הטעם? משום שיש מדת פרענות בעולם, וישמו עין הרע. וכל האוכל בלא נטילת ידים, אותה המדה של פרענות שורה עליו. וכל אותו המאכל שלה הוא נקרא לחם רע עין.

שכן אמר רב המנונא סבא, שתי מדות עומדות על שלחנו של אדם, אחת מדת טוב, ואחת מדת רע. כשהאדם מקדש ידיו ומברך, מדת טוב אומרת: זהו שלחנו של הקדוש ברוך הוא. ומניחה ידה על ראשו ואומרת לו: עבדי אתה, עבדו של מקום אתה, כמו שנאמר (ישעיה מט) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

ובשאיין אדם מקדש את ידיו ואוכל, מדת רע אומרת: זה שלי הוא! מיד שורה עליו ומטמאה אותו, ומאכלו נקרא לחם רע עין. מעשה היה בבבל, באיש אחד שזמן אותו העני לאכל. ראה אותו שלא נטל ידיו ואכל. אותו העני קם מהשלחן והלך לו. קרא לו ואמר לו: שב במקומך ואכל!

אמר לו: חס ושלום שאני אכל עמך, שעליך כתוב (משלי כג) אל תלחם את לחם רע עין וכו', ולא עוד, אלא שמאכלך טמא, וכתוב (ויקרא יא) ולא תטמאו בהם ונטמתם בם. שכל מי ששורה עליו רוח רע עין, מקבל טמאה סתומה, שאין לה פתיחות כלל. בא המעשה לפני חכמים, ונתנו לאותו העני מאה זוזים.

בכה רבי חגי ואמר, אשריכם ישראל! אשריכם עוסקים בתורה ובמצוות! ומה העני, שהיה רעב, ועצר מעיו, ושמר עצמו, ולא חשש אלא לכבוד אדונו - כמה שכר טוב עתיד למי שעוסקים בתורה.

הַשְּׁלִישִׁית - לטל ימין בשמאל, משום שהימין יש לו שבח על השמאל בכל, וצריך לטל את הימין בשמאל ולשמש אותו, שהרי הימין של האדם כגון עליון, להיות לו שבח על השמאל.

שְׁהַתּוֹרָה נתנה בימין, שכתוב (דברים לג) מימינו אש דת למו. וכתוב (תהלים קיח) ימין ה' רוממה ימין ה' עשה חיל. ועל זה, כִּאֲשֶׁר יָרִים מִשֶּׁה יָדוֹ וַגְּבַר יִשְׂרָאֵל.

לְקַדֵּשׁ יָדָיו, צריך השמאל לקדש את הימין. הכהן שעולה לדוכן, ממי נוטל ידיו? הנה אומר מלוי, שהוא מצד השמאל, שהוא משמש את הכהן העולה לדוכן להיות ימין כראוי ולהתקדש מתוך השמאל. אף כאן גם, הימין לא צריך להתקדש אלא מתוך השמאל. **וְעוֹד**, צריך לטל את כל פרקי היד. ארבעה עשר פרקים הם, שנקראים י"ד, וזה הוא כי יד על כס י"ה, כמו שבארה רב המנונא סבא באותיות של אלפא ביתא ראש וסוף, שנקראים א"ת ב"ש. וכל אותם י"ד הפרקים, בסוד של אלפ"א בית"א, מתוך ה' ומעלה, ונקראים י"ד פרקים. וי"ד עובדים לי"ד, להיות כלל של ימין בשמאל, והשמאל בימין, ועל זה נטילת ידים, להכליל זה עם זה. **רביעית** - שצריך להגביה ידיו בשעה שמברך לאחר נטילה, ויקדש ידיו, שכתוב (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את ה'. מה הטעם?

משום שהאצבעות הן דיוקן עליון. האצבעות הן חמש. ארבע אצבעות שהן מחברות יחד, יש בהן שלשה פרקים בכל אחת, שהן סוד של דיוקן המרפכה העליונה. שהרי המרפכה הקדושה היא ארבע, והם שנים עשר פרקים, ועל כן שם המפרש של ארבע אותיות, שתיים עשרה אותיות הוא. וזהו שם המפרש באותיותיו, הם שנים עשר פרקים, כל פרק ופרק נקרא אות. **אצבע** יתרה שנקראת גודל, שהיא חוץ מהם, ויש בה שני פרקים. אותם שני הפרקים, שתי אותיות טמירות בשתי דרגות עליונות טמירות. השבח של כלם הם.

והמפתח של כלם למעלה, אל אותו הטמיר שאינו מתגלה, ואלו הפרקים כלם זקופים אל אותו הטמיר לאחר שמתקדשים, משום שכלם מתברכים ממנו.

וְעַבְשׁוּ, כִּי־נִין שֶׁהִתְקַדְּשׁוּ, צָרִיךְ לְזַקֵּף אֶת הָאֲצָבָעוֹת לְמַעְלָה, לְהַעֲרִיר
 אוֹתָם הַפְּרָקִים הָעֲלִיוֹנִים הַקְּדוּשִׁים (שֶׁהִסְתַּתְּרוּ). וְעַל כֵּן, ה' ה'
 אֲצָבָעוֹת וִי"ד הַפְּרָקִים שֵׁשׁ בָּהֶן - הָרִי תִשְׁעָה עָשָׂר. וְב' פְּרָקִים
 עֲלִיוֹנִים - הָרִי עֶשְׂרִים וְאַחַד בְּזְרוּעַ הַיָּמִין, כִּנְגַד אֵהִיָּה שְׁחֻשְׁבוֹנוֹ
 עֶשְׂרִים וְאַחַת. וְכֵן בַּיָּד שְׂמָאל עֶשְׂרִים וְאַחַד, כִּנְגַד אֵהִיָּה שְׁחֻשְׁבוֹנוֹ
 עֶשְׂרִים וְאַחַת. וְעַל זֶה אֵהִיָּה אֲשֶׁר אֵהִיָּה.

וְהַסּוּד, אֵהִיָּה רַא"ש אֵהִיָּה. אֲשֶׁר הֶפְכוּ רַא"ש. וְעַל זֶה אָמַר (דברים
 ט) **רְאִשֵׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם. רְאִשֵׁיכֶם - זְרוּעַ יְמִין. שְׁבֻטֵיכֶם -**
זְרוּעַ שְׂמָאל.

על פי הנזכר לעיל בתקוני זהר, אשר הנשמות שלמעלה והאנשים שלמטה
 יתפרנסו על ידי הזהר הקדוש, על פי זה יבאר מה שכתב בזהר (חלק ג' דף רל"ב).
 שאמר הרע"א מהימנא לרבי שמעון בן יוחאי, בוצינא קדישא, אנשלים מלולי
 דרזין דחבורא קדמא, לפרשא לון, דהא כל מארי מתיבתאן דלעילא, ומארי
 מתיבתאן דלתתא, כלהו מזומניו למשמע מלין אלין מפומך, ופירושין דילך.
 דהא חדוה ופורקנא, יתער בהון לעילא ותתא.

**נמצאים כמה מאמרים בזהר הקדוש שגלה רבי שמעון בר יוחאי לתלמידיו אחר
 הסתלקותו**

אמר, שנמצאים כמה מאמרים בזהר הקדוש שגלה רבי שמעון בר יוחאי
 לתלמידיו אחר הסתלקותו. וזה ענין "ובחבורא קדמא" שכתוב בזהר הקדוש
 בפרשת פנחס (חלק ג' ר"ט): ובשאר מקומות. כי העולם אינם מבינים מהו ענין
 "ובחבורא קדמא", אף האמת שהוא גלה להם כמה תורות אחר פטירתו, ומה
 שגלה להם קדם קרא חבורא קדמא. ובה מישב היטב מה שנמצאים בספרי
 הזהר הקדוש ובתקונים פרוש על מימרות האמוראים שהיו אחר רבי שמעון
 בר יוחאי זמן מרבה. אף באמת אלו המאמרים גלה רבי שמעון בר יוחאי אחר
 פטירתו, ואז כבר היו אלו האמוראים בעולם. אחר כך מצאתי ענין זה באיזה
 ספר.

כי זהו הפרנסה, שייבנו ויהנו לאורו מתוק לנפש ומרפא לעצם, כי הלומד
 גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב בעמלו ומקדש בטורה נשמתו, עם כל
 זה הסגלה דבגינה וקראתם דרור היא כשיתפרנסו וילמדו פירוש המאמרים.
 (כפא מלך לתקוני זהר שם)

ענין "פתח" בזהר הקדוש

אמר על מה שמוכא בזהר הקדוש: פתח רבי יצחק ואמר וכו', וכיצא בזה
 בשאר החבריא קדישא, אמר: פתח רבי יצחק, כשהיה רק פותח את פיו, נתקף
 ומיד היה אומר ומגלה תורה.

החמישית - שצריך לברך בכונה, כמו שאמרנו, כדי לעורר ברכות למעלה, בדיוקן של האצבעות. הששית - לתת מאותו המאכל לעני, שזהו כראוי. ומצוה מן המבחר לתת מאותו המאכל שהוא אוכל, מכל המשפרים שהוא תאב, שהרי הקדוש ברוך הוא נהנה מאותו המזון שהוא נותן לעני, משום שאותו המאכל שהוא נותן, עושה נחת לנפש העני הזה, ומשמח אותו.

השביעית - לברך ברכת המוציא על הלחם. שכן אמר רב המנונא סבא, שבע ארצות הן, וכלם מדורים למטה. ומכלן לא התרצה הקדוש ברוך הוא אלא בתבל הזו. ובכלן לא היו מאותם שבעה מינים אלא בתבל הזו.

ובכין נותן הקדוש ברוך הוא כל העשבים וכל יבולי הארץ ביד ממנים, פרט לאלו שבעת המינים, לחם של מאכל בני האדם. ומשום כך צריך לדקדק בה"א של המוציא, שהרי הלחם נמסר בידו, ולא בידי הממנים, והוא שמוציא אותו ולא אחר, ולכן ה'מוציא, ולא מוציא.

השמינית - שלא יהיה גרגרן ובלען, אלא כמי שאוכל לפני המלך. שאין הברכה שורה במעיו של אותו שנמצא בלען, אלא באותו שלא נמצא בלען. והבלען הוא כמו עשו, שכתוב (בראשית כח) הלעיטני נא מן האדם האדם הזה, דרך הלעטה. מה הטעם? משום שהנחש הרע שרוי במעיו, ולא ישבע. ולא עוד, אלא שנקרא רשע, שכתוב (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. משום כך צריך לאכל בנחת על שלחנו, כמי שיושב לפני המלך.

תשיעית - שיהיה על שלחנו דברי תורה, שהרי שנינו, שלחן שאין בו דברי תורה, הרי הוא כמי שאוכל מזבחי מתים. זו עבודה זרה, שכתוב (ישעיה כח) כי כל שלחנות מלאו קיא צאה בלי מקום. עבודה זרה נקראת קיא צואה.

משום שהקדוש ברוך הוא מחלק חלקים בכל יום ובכל לילה מזונות לעולם, לעליונים ולתחתונים. בלילה - לאותם המלאכים הממנים על מקומם, ושולטים בלילה, אוכלים בלילה, כמו שנאמר (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערוותיה.

ביום - לאותם המלאכים הממנים על מקומם ושולטים ביום, מחלק להם הקדוש ברוך הוא מזון ביום. כיון שחלק להם, לאחריהם מחלק לכל בני העולם הזה.

כף אותם המלאכים שלמעלה, בעודם אוכלים מזונם, כלם מודים ומשבחים ומנשאים את אדונם, ואחר כך אף כך. כמו זה ישראל למטה, צריך להם בגון הזה ממש, להיות חברים עמהם.

העשירית - מים אחרונים, שהם חובה, להעביר הזהמה הרעה ממנו, ולתת חלק לצד הרע מאותה זהמה שעל ידו, כדי שלא ימצא אליו מקטרג.

ששנינו, מדה טובה נטלה אותו הרצון והכונה של נטילת ידיים, והמוציא, וברכת הנהנין, וברכת המזון. מדה רעה נטלה אותה זהמה של ידיים במים אחרונים, ובזה יפרד ממנו, (ולא יקטרג עליו) ובזה נוטל חלקו.

ויאל זה כתוב, (רות ג) ויאכל בעז וישת וייטב לבו, שברך על מזונו, ושמח אותו המקום שנקרא לב, אותו הלב שצריך לב ורצון של אדם.

ומים אחרונים חובה, ומקבל אותם אותו שנקרא חובה, ובאותם המים נחה דעתו. משום ששתי הדרגות הללו, אחת נקראת זכות, ואחת נקראת חובה. וכל הדברים של זה פותחים לזכות, וכל הדברים של זה פותחים לחובה, ונדונים לחובה. ועל זה, מים אחרונים הם החלקים של חובה, שנהנה מזה. וסוד יפה.

כוס של ברכה צריכה עשה דברים, כמו שהעירו בהם חכמים. ברכת המזון בשלשה צריך כוס. שלא בשלשה - אין צריך כוס. מה הטעם? שכוס של ברכה אין מתברכת אלא בשלשה, ומשלשה ומעלה. הנה פחות משלשה - לא.

בשלשה, אמרו רבותינו, שהוא אומר שאכלנו משלו. כאן לא אומרים למי מברך, אף על גב שהם שלשה, לא אמר למי שאכלנו משלו, או לשם, ולא אומרים אלא נברך שאכלנו, ולא אומרים למי.

וכאן העירו רבותינו, שהכוס הזו של ברכה עומדת לפניו, ועיניו מסתכלים בה, והסוד - (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה.

ואתה הכוס של ברכה נוטלת ברכות ומזונות מתוך שלשת האבות.
ומאותו המזון שהוא נטל אנו אוכלים.

ועל זה מסתכלים בו, ואומרים נברךך שאכלנו משלו. נסכי"ם
דעתנו לברךך, משום שאכלנו משלו, מאותו המזון שהוא נטל
לזון את העולם.

והם עונים ואומרים אל (העולם) העליון, ברוך שאכלנו משלו ובטובו
חיינו. וכעת רושמים ואומרים דרגה ידועה, שכל המזון יוצא
ממנה, ואומרים ברוך. מי הברוך? אותו המלך שהשלום שלו, המלך
העליון, שכל הברכות יוצאות ממנו. וברוך הנה, מנין לנו? שפכתוב
(מלכים א ב) והמלך שלמה ברוך, המלך שהשלום שלו.

ועל זה הם אומרים הרשם של המקום, מה שהוא לא אמר. מה
הטעם? משום שהעולם העליון הנה, שהוא בינה, מריק ברכות
בראשונה לשני הפרוכים שתחתיה, והם ימין ושמאל, חסד וגבורה.
ועל כן נרשמו אותם שנים, לעשות רשם של אותה הדרגה העליונה.
אותו שמברך שהוא באמצע, נוטל הכל מבין שני הצדדים, והוא
מברך מפאן והלאה, ורושם המקום והדרגה, ואז מסכימים (מתבשמים)
יחד בשלום גדול שנים עשר השכטים שלמעלה.

ובטובו חיינו, ולא מטובו. שזן בטוב את אותו העולם התחתון,
שיצא ממדת הטוב עצמה, שנקראת טובו, כמו שנאמר
(הושע ג) ופחדו אל ה' ואל טובו. אל ה' - זה העולם התחתון. ואל
טובו - זהו עץ החיים. (ירמיה לא) ונהרו אל טוב ה'. שעל ידו נזונים
ונאורים כל העולמות.

בעשרה, שהרי הכל בהסכמה אחת, מהראש העליון ועד סוף כל
הדרגות. אותו המברך אומר ורושם, נברךך לאלהינו.

וכן משם ולהלאה, כיון שמברך ברכת הזן על המזון שיצא מתוך
העולם העליון, שהוא המקור של הכל, חוזר אחר כך ואומר על
ארץ חמדה, הסוד של העולם התחתון. מה הטעם? משום שאת כל
הברכות צריך בראשונה לעולם העליון, שהוא המקור של הכל,
ואחר כך אל העולם התחתון הקדוש.

כמו זה בקדיש, (שהרי הגדלה בראשונה לגבי העולם העליון, ואחר כך קדשה (לגבי)
העולם התחתון הקדוש) יתגדל ויתקדש שמייה רבא. אותו

השם הגדול העליון על הכל, המקור של החיים, שממנו יוצאות כל הברכות וכל הקדשות, וזהו העולם הבא. ואחר כך ממשיכים ממנו בעולם שברא כרצונו, העולם התחתון. בגון הזה כל הברכות, חוץ מתפלה בברכות שאדם שוחה בהן, שמתחיל ממטה למעלה.

ברכת הארץ, זה העולם התחתון, שנכלל בסוד של ברית ותורה. הברית - זה עץ החיים, ותורה - העמוד האמצעי. חיים ומזון - שיוצאים מן העולם הבא לזון בהם את העולם התחתון.

נשים ועבדים וקטנים חביבים בברכת המזון. אבל הם אינם מברכים, שהרי שנינו, אוי לו לאדם שאשתו ובניו מברכים לו.

ואמר רבי אבא, נשים חייבות במקרא מגלה, אבל הן אינן קוראות לאחרים, אבל חייבות לשמע הברכה מפי המברך. פעין זה חייבת האשה לשמע הברכה מפי בעלה, וחייב בעלה להמתין לה על השלחן, כדי לשמע מפי המברך.

אין שם זכר - קוראים למי שמברך להם. היו נשים הרבה - המברך עליהן אינו מברך בשם. ששנינו, נשים אינן מצטרפות לזמן. והואיל ואינן מצטרפות לזמן, אין מברכים עליהן בשם, שעקר ברכת המזון בזכר הוא, ולא בנקבה. אבל מחייבות לשמע ברכת המזון, ומחייבות במקרא מגלה לשמע מפי הקורא.

ברכת בני ירושלים בברכת המזון, שהרי אנו מברכים עד עכשו למעלה, ויש לברך למטה, ולברך על בני המקדש, שהרי משם מזון יוצא לכל העולם. ושאר בני העולם אינם נזונים אלא משם, מן התמצית. והכל הוא בברכה ראשונה, כלל הכל. ועד כאן ברכת הזמן.

ומי שמברך ברכת המזון, משמח למעלה ומשמח למטה. וצריך לברך בשמחה וברצון הלב, כדי לשמח מדת הטוב, שכתוב ויאכל בעז וישת וייטב לבו. זוהי מדת הטוב, שכתוב (משלי טו) וטוב לב משתה תמיד. באו החברים ונשקוהו, ועשו שמחה והלילה אחרת, והזמינו את כל בני המקום, ושמוהו ראש לכלם.

ויבא לשכב בקצה הערמה (רות א). רבי נהוראי ורבי יהודאי באו לטבריה. שמעו את רבי שמעון שאומר את הפסוק הזה, ויאכל בעז וישת כו'. וייטב לבו - אכילת חיים של מעלה, ומאותם

החיים שמח את לבו. וכיון ששמח אותו, מיד ויבא לשכב בקצה הערמה - אלו אבנים טובות ומרגליות טובות עליונות שסוככות את הכסא הקדוש, כמו שנאמר (שיר ז) בטנך ערמת חטים סוגה בשושנים.

ומה שכתוב (רות ג) ותבא בלט ותגל מרגלתיו ותשכב - נשכבה לרגליו, ולא נשכבה כנגדו, ולא אצלו. ויהי בחצי הלילה, מכאן שעד חצי הלילה לא ידע, שאין הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן עם הצדיקים אלא עד אחר חצי הלילה.

שהרי בראשית הלילה כל הנשמות עולות, וערמת החטים מתתקנת בהם. כשנחלק הלילה, אז קול מתעורר וקורא, ואותו הקול מתעורר מצד הצפון. ואותם השלהבות מגיעות עד אותו המקום שנקרא גבר, ואז קורא בחיל, ונקראת קריאת הגבר. ומיהו? גבריאל. מכה אותה השלהבת בכנפי התרנגול שלמטה, וקורא.

ואז מעלה ומטה בקיום הדין של השמאל עומדים. ואז כתוב (רות ג) ויהי בחצי הלילה ויחרד האיש וילפת והנה אשה שכבת מרגלתיו.

ויהי בחצי הלילה. שנינו, שלש משמרות הוא הלילה, ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי. ובכל משמרה ומשמרה מלאכים ידועים, ממנים בלילה בשלש המשמרות הללו.

במשמרה הראשונה, הם המלאכים שאומרים שירה בראשית הלילה. ומה הם אומרים? (תהלים כד) לדוד מזמור לה' הארץ וגו', (שם) מי יעלה בהר ה'. (שם) נקי כפים ובר לבב וגו'.

משום שכל נשמות בני האדם יוצאות ורוצות לעלות. כשעולות למקום של הממנים הללו ששם עומדים המשמרה הראשונה, יש שם שלש מאות ששים וחמשה היכלות, כחשבון ימות השנה, וממנים מגנים עליהם.

אם זוכות אותן הנשמות, פותחים להן פתחים עליונים. ואם לא, דוחים אותן החוצה, והולכות ומשוטטות בכל העולם, ופוגשות את אותן הרוחות הרעות, ומודיעות להן דברים, מהם כוזבים ומהם אמת. אם זוכות להכנס, פותחים להן פתח, ונכנסות ועולות למקום אותן האחרות.

מיִשְׁמֶרֶת שְׁנֵיהָ, שֶׁם הֵם הַמְּמַנִּים הָאֲחֵרִים, שֶׁנִּקְרָאִים אַבְלֵי צִיּוֹן, שֶׁמֵתְאָבְלִים עַל חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁל קְרִיאַת הַגְּבֵר, שֶׁמֵתְעוֹרְרַת אוֹתָהּ הַשְּׁלֵהֶבֶת שֶׁל צַד הַצָּפוֹן, מֵאוֹתָהּ הַתְּעוֹרְרוֹת הַשְּׁלֵהֶבֶת הַזֹּאת, כְּשִׁינֹרְדַת לְעוֹלָם הַזֶּה, עַד כַּנְפֵי הַתְּרַנְגוּל שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, קוֹרֵא בְּחֵיל, וְאוֹמֵר: הַתְּעוֹרְרוּ לְבִכְיָהּ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כָּל אוֹתָם בְּעֲלֵי הַשְּׁלוֹם, שֶׁכָּתוּב (ישעיה לג) מְלֹאֲכֵי שְׁלוֹם מֵרַ יְבַכְיֹן.

מִי שְׂרוּאָה בְּכִי, וּמִי שֶׁלֹּא רוּאָה בְּכִי, כְּלָם מֵתְכַנְסִים לְבִכְיָהּ שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. מִי רָאָה הָעֶרְבוּבָיָהּ שֶׁל כָּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם, וְכָל הַמְּרַכְּבוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת שֶׁגּוֹעֹזוֹת וּבוֹכוֹת?

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹעֵז וּבוֹכָה, וּבוֹעֵט בְּשֵׁלֶשׁ מְאוֹת וְשִׁבְעִים (ותשעים) רְקִיעִים. וְאָז, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה כְּתוּב, (רות ג) וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיִּחַרַד הָאִישׁ וַיִּלְפֹּת. הָאִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁשׂוֹאֵג וְנוֹתֵן קוֹל עַל חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (ירמיה כה) ה' מְמָרוֹם יִשְׂאָג וּמִמְעוֹן קָדְשׁוֹ יִתֵּן קוֹלוֹ. שֶׁאֵג יִשְׂאָג עַל נְהוּי - זוֹ הַשְּׂכִינָה. וַיִּלְפֹּת - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ו) יִלְפֹתוּ אַרְחוֹת דְרָכָם.

וְאָז הוּא בּוֹעֵט בְּכָל הָרְקִיעִים, וְכָל הַצְּבָאוֹת וְכָל הַמְּרַכְּבוֹת בּוֹכִים וּמֵתְאָבְלִים בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה. מַה הֵם אוֹמְרִים? (תהלים עט) אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם בְּנַחֲלֹתָי וְגו'. נִתְּנוּ אֶת נַבְלַת עֲבָדֶיךָ וְגו'. (שם קלט) עַל נִהְרוֹת בְּכָל וְגו'.

וַיִּלְפֹּת, לְמָה? מִשּׁוֹם (שְׁהַרִי) הִנֵּה אִשָּׁה שֶׁכָּבַת מְרַגְלֶתִי, שׁוֹכְכַת לְעַפְרָה, מְהַדְקַת בֵּין הַרְגָלִים, זוֹ כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל. אֵז בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִיא מֵתְעוֹרְרַת אֲלֵיו, וְהוּא שׁוֹאֵל אוֹתָהּ, מִי אַתְּ בְּתִי בְּגָלוֹת, וּמִי אַתְּ בַשְּׁעָה הַזֹּאת?

וַיֹּאמֶר אָנֹכִי רוֹת אֲמַתְךָ. רוּוִיָה בְּצַעַר, רוּוִיָה בְּמִכְאוּבִים עַל בְּנֵי (שְׁהַם) בְּגָלוֹת, וְעַל הַפְּלִטְרִין הַקְּדוֹשִׁים שֶׁגִּרְשָׁתִי מֵהֶם. וְלֹא דִי שֶׁגִּרְשָׁתִי, אֶלֶּא שֶׁמִּחְרָפִים וּמִקְלָלִים בְּכָל יוֹם עֲלֵיהֶם, וְאֵין לִי פֶה בְּגָלוֹת לְהַחֲזִיר לָהֶם.

וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לֵה' בְּתִי הַיִּטְבֵּת חֲסִדְךָ הָאֲחֵרוֹן מִן הָרֵאשׁוֹן לְבִלְתִּי לָכֶת אַחֲרֵי הַבְּחוּרִים אִם דָּל אִם עָשִׁיר. אָמַר לֵה' הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּתִי, נִזְכַּר לְפָנַי, כְּשֶׁדָּוִד מְשִׁיחֵי גִרְשׁ מִירוּשָׁלַיִם,

והוא בא עד בחורים, ויצא שמעי בן גרא מן הימיני אל משיחי, וגדף וקלל אליו, ושתק. כמו הגדוף הזה לא היה גדוף, וקלל אותו קללה נמרצת, ולא חשש להשיבו, ושתק.

וכעת בגלות, אף כאן חסד ואמת הרבה עשית עמדי, והיטבת ^(שהיטבת) את החסד האחרון הזה מאותו הראשון שהיה מבחורים, ואינך חוששת ללכת אחר החרופים והגדופים של שאר העמים, שהם כמו אותו מבחורים. אם דל – זה אספסינוס, שלא היה בן מלך. ואם עשיר – זה נבוכדנצר המלך בן מלך, ראש הזהב.

וחכמת שלמה אל שמעי, מה כתוב בו? ^(שמואל-ב טז) צא צא איש הדמים ואיש הבליעל. צא צא פעמים. צא מירושלים, צא מביתך. אמר לו שלמה, איני כן, אלא ^(מלכים-א ב) בנה לך בית בירושלים וגו', והיה ביום צאתך וגו'.

ועל זה אמר לו הקדוש ברוך הוא, היטבת חסדך האחרון מן הראשון, שהתקימת בקיום אלי, ולא חששת לחרוף והגדוף של שאר העמים. אבל ליני הלילה, תהיי כעת בגלות, והובילי את בניך לשם בתורה ובמעשים טובים. ואם יעידו עליך מעשים טובים לגאל אותך – יגאל, ואם לא – וגאלתיך אנכי. חי ה' שכבי עד הבקר, עד שיבא הבקר והארת הגאלה. ^(ליני הלילה וגו').

בשעה שנחלק הלילה, היא מתעוררת אליו, ואז נכנס הקדוש ברוך הוא לגן העדן עם הצדיקים, להשתעשע בתורה בגן העדן עד בא היום.

ואז בא הגואל. מתי? בזמן שישראל מתפללים תפלה, וסומכים גאלה לתפלה, וישראל שרויים על הארץ הקדושה. וכשלא סומכים גאלה לתפלה, אז לא סומך זה את זה, והולכת בגלות. **והנה** הגאל עבר אשר דבר בעז ^(רות ד), זהו גואל קרוב, יותר קרוב לגאלה. הרבה קרוב לעולם הבא, והימין העליון.

ויאמר סורה שבה פה פלוני אלמוני. מה זה אלמוני? אלמוני ממש. שהרי כתוב, השיב אחר ימינו. למה? אלא משום שהרי עד קץ הימין שוכבת לארץ, אז הוא אלמוני. פלוני מכסה, גנוז מיום שנברא העולם.

לא אוכל לגאל לי פן אשחית את נחלתי ^(סם). מכאן ששני משיחים הם, גואל קרוב וגואל רחוק. גואל קרוב מצד הימין. גואל

רחוק זה משיח בן יוסף. ומי הוא? יוסף שנקרא צדיק, וזהו המשיח
שָׁבָא ראשון.

לא אוכל לגאל לי, שהרי הימין (שהוא לאחור, שכתוב (איכה ב) השיב אֶחָזֵר
ימינו), כתוב בו הושיעה ימינך וענני. ועד שנושע זה, לא אוכל
לגאל לי.

גאל לך אתה את גאלתי. שהרי משיח בן יוסף בא ויגאל הראשון.
אחר כך מתעורר הימין הגנוז, שהוא גנוז לשני הצדיקים הללו,
צדיק וצדק. ועל זה שנינו שהוא גנוז לצדיקים, ובזה יקומו ויתחברו
בתשוקה בגניזה, לעשות תולדות ופרות בעולם, ואז ימין ה' רוממה.
ויאמר הגאל לבעז קנה לך וישלף נעלו (רות ד), כמו שנאמר (איוב כ)
שלף ויצא מגוה. (שלף איש - זה משה) בהתעוררות של ברית
מדבר, ובלשון כבוד. שכיון שמתעורר הימין אל הצדיק, מיד וישלף
נעלו, (ההתעוררות) שלו אל העולם התחתון. (אז מתעורר לעשות תולדות בעולם)
בכח אותו הגואל הקרוב, ומעורר אותו אל העולם, ואומר קנה לך.
עד כאן סודות המגלה הזו. באו רבי נהוראי ורבי יהודאי, ונשקו
ראשו וידו. אמרו, ודאי אור של סיני (בפסל העליון) כך גם לפניו,
המאור של האור הוא.

וזאת לפני בישראל על הגאולה ועל התמורה לקיים כל דבר שלף
איש נעלו ונתן לרעהו וזאת התעודה בישראל (רות ד). רבותינו
פותרים הפסוק, ואומרים, זהו שכתוב (תהלים קב) לפני הארץ יסדת
ומעשה ידיך שמים. כשברא הקדוש ברוך הוא עולמו, לא ברא אותו
אלא עם התורה. והתורה היתה אלפים שנה קדם שנברא העולם,
שכתוב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום.

ששנינו, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, הכין את התורה,
שכתוב (איוב כח) אז ראה ויספרה וגו'. וברא בה העולם,
ואחר כך גנזה. עד שברא אדם הראשון, ולמדה לו, שכתוב (שם)
ויאמר לאדם וגו'.

באותה שעה עמדו כל האותיות לפניו. זאת אומרת: בי ברא
הקדוש ברוך הוא את עולמו, וזאת אומרת: בי ברא
הקדוש ברוך הוא עולמו. עמדו לפניו כל האותיות למפרע, בתש"ר.
באה ת', ואמרה לפני הקדוש ברוך הוא: רבנו של עולם, רצונך
לברא בי את עולמך, שאני חתימת כל האותיות, ועוד, ששמך

הוא אמת, בי נחתם? אמר לה: לא, אינך כדאי לברא בך את עולמי, שבו עתידין כמה צדיקים מבני למות, שכתוב (יחזקאל ט) והתוית ת'ו על מצחות האנשים וגו'. ומיד יצאה לפניו בפחי נפש.

עמדה שיין לפני הקדוש ברוך הוא, ואמרה לפניו: רבנו של עולם, רצונך לברא בי את העולם, ששמך שהוא שדי חתום בי? אמר לה: לא אברא בך את עולמי.

עד שבאו ק"ר מחברים יחד. אמר: לא אברא בהם את עולמי. וכן באו לפניו כלם, עד כ"ף.

פיון שירדה כ"ף מעל הכתר, נודעזע הכתר, ונודעזעו שמונים אלה רבוא מרגליות הקבועים בכתר. אמר להם הקדוש ברוך הוא: למה אתם מזדעזעים? אמרו: רבנו של עולם, כל טובנו וכל כבודנו, אינו אלא באות כ"ף, ועכשו ירדה מעלינו.

אמרה לפניו: רבנו של עולם, רצונך לברא בי את עולמי, שאני אות של כבודך? גער בה הקדוש ברוך הוא, אמר: כ"ף כ"ף, חזר למקומה, ולא ישאר הכתר שלי גרוע, ולא אברא בך את עולמי, שבו עתידין לפשל כמה אלפים מישראל, שנאמר (שמות לב) ויפל מן העם ביום ההוא כשלשת אלפי איש. מיד חזרה מלפניו בפחי נפש, וכן כלם.

עד שבאה ביי"ת, ואמרה לפניו: רבנו של עולם, רצונך לברא בי את עולמי, שאני אות של ברכה, ובי מברכים אותך בניך ישראל העתידים לבא בעולם, ואומרים ברוך אתה ה'? אמר לה הקדוש ברוך הוא: בך ודאי אברא את עולמי, ואת ראוייה לך!

עמדה אות אל"ף, ולא נכנסה לפניו. אמר לה הקדוש ברוך הוא: אל"ף אל"ף, למה לא תכנסי כשאר כל האותיות שנכנסו לפני? אמרה לפניו: רבנו של עולם, מפני שראיתי כל האותיות שנכנסו לפני, שיצאו בפחי נפש. וכבר נתת לאות ביי"ת רשות שתברא בה את עולמי, ואין ראוי למלך המלכים, למי שנתן מתנה, להעבירה ממנו, ולפניך עמדת במקומי. אמר לה הקדוש ברוך הוא: הואיל וכן הוא, את תהיי ראשונה לכל האותיות. בך אני מתעלה להקרא בך שמי אחד.

ובתורה הִיָּה מְשַׁגֵּיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבִוְרָא אֶת הָעוֹלָם. וְהָרִי
בָּאוֹת ב' בְּלִבְד בְּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהֵלֵא (ואתה) אָמַרְתָּ בַתּוֹרָה
כִּלָּה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם!?

אָלֵא, מְלַמֵּד שְׁעֵשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאוֹת בֵּי"ת כַּמִּין אַרְוֹן
שְׁמִכְסָה מֵעַל, וְכָל הָאוֹתוֹת בָּאוֹת וּמִרְאוֹת בָּה אֶת כַּחַן, וְכָל
הָאוֹתוֹת עֲמָדוֹ בָּה. לְפִיכֵךְ בַּתּוֹרָה מִמֶּשׁ הַשְּׁגִיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וּבְרָא אֶת עוֹלָמוֹ. (זֶהוּ שְׁכָתוֹב (מִשְׁלִי ח) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרִכּוֹ)

רַב הוּנָא אָמַר, בֵּא וְרֵאֵה שְׁאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַפֵּחַ שֶׁכַר כָּל
בְּרִיָּה. אֵף עַל פִּי שְׁהָאוֹתוֹת נִכְנָסוּ לְמַפְרָע, תַּשׁ"ר, וְהִדִּיחָן
מִלְּפָנָיו, וְנָתַן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַכְּבוֹד לְאוֹת ב' - כְּשָׁבָא לְבָרָא אֶת
עוֹלָמוֹ, בֵּא וְצַרְפֵּן לְאוֹת ב', שְׁכָתוֹב בְּרֵאשִׁית. הָרִי לָךְ תַּשׁ"ר, וְאוֹת
א', וְאוֹת יו"ד, נִצְטַרְפוּ עִמָּה.

וְאוֹת ב' נִטְלָה כָּל הָאוֹתוֹת עִמָּה, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרָא בָהֶם אֶת
עוֹלָמוֹ. וְהָאוֹתוֹת כָּלֶם נִקְרְאוּ לְפָנִים. מָה הַטַּעַם? מִפְּנֵי
שֶׁנִּבְרְאוּ אֲלֵפִים שָׁנָה קִדְּם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם. וּבַתּוֹרָה, שֶׁנִּקְרְאָה לְפָנִים,
בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תְּהִלִּים קב) לְפָנִים הָאָרֶץ
יִסְדֶּתָּ וּמַעֲשֵׂה יַדֶּיךָ שָׁמַיִם.

רַבִּי חֲנִינָא אוֹמַר, מֵאוֹתָם דְּבָרִים שְׁעָלוּ בְּמַחְשָׁבָה קִדְּם שֶׁבְּרָא
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ - יִשְׂרָאֵל עָלָה בְּמַחְשָׁבָה, מִפְּנֵי
שֶׁהֵם רְאוּיִים לְקַבֵּל הַתּוֹרָה. וְכָל הָאוֹתוֹת נִכְתְּרוּ בְּרֵאשׁוֹ. כִּינּוּן שְׁעָלָה
בְּמַחְשָׁבָה, כְּבִיכּוֹל עֲמַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְחִקַּק בּוֹ אֶת הַתּוֹרָה, וְכָל
הָאוֹתוֹת נִכְתְּבוּ (נִכְתְּרוּ) בְּרֵאשׁוֹ.

וְעָלָיו נִתְקִימָה הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (רוֹת ד) וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל. וְאִין
זֹאת אֵלֶּא הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא קִדְּם לְיִשְׂרָאֵל. לְפָנִים אֵלֶּוּ הָאוֹתוֹת.
וְהַכֹּל הִיָּה חִקּוֹק וְנִרְשָׁם בְּיִשְׂרָאֵל.

וְזֹאת הַתְּעוּדָה - זֶו תְּלַמּוּד יְרוּשְׁלָמִי, שְׁכָתוֹב (יִשְׁעִיָּה ח) צוּר תְּעוּדָה
חֲתוּם תּוֹרָה בְּלִמְדֵי. בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, שָׁם נִקְרְאוּ לְמוֹדֵי ה', וְשָׁם
הָיוּ, וְלֹא בַּחוּץ לְאַרְץ. וְכָתוֹב (שֵׁם) לְתוֹרָה, וְלַתְּעוּדָה. וְעַל הַתְּמוּרָה -
זֶו תְּלַמּוּד בְּבִלִי, שֶׁפִּלְפְּלוּ בְּלִשׁוֹן יְהוּדִית, וְהַכֹּל הִיָּה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא קִדְּם שֶׁבְּרָא הָעוֹלָם.

לְקַיִם כָּל דְּבָר - זֶה בְּרִית מִלָּה, שֶׁהוּא קִיּוּם כָּל הַתּוֹרָה. שְׁלַף אִישׁ
נֵעָלוּ - זֶו מִצְוֹת חֲלִיצָה. וְנָתַן לְרַעְהוּ - זֶו מִצְוֹת יְבוּס. (מִכְּאֵן אָמַר

רבי עקיבא, מצות חליצה קודמת למצות יבום) וזאת התעודה בישראל, מכאן אמר רבי עקיבא, מיום שחרב בית המקדש, נגדעו אלופי עצה, והדעות משבשות, והלב אינו קים על בריו, והולך הכל אחר מראית העין.

אמר רבי יודאי, מצות יבום משבחת. והמקים מצות יבום לשמה, נעשה שתף לקדוש ברוך הוא. והמקים מצות יבום זוכה לשמו הגדול ברוך הוא כיתזקאל, שכתוב (יחזקאל לו) ויהי קול כהנבאי והנה רעש, שנבואתו היתה ברעש, ולא בנחת.

רבי חזקיה (חנינא) אמר, גדולה מצות יבום, שהמקים מצות יבום לשמה, נעשה שתף לקדוש ברוך הוא, שכתוב (רות ד) ולא יפרת שם המת. וכתוב (מלכים א-ח) ולא יפרת לך איש וגו'.

רבי חנינא לטעמו. ונתן לרעהו - זו מצות יבום. מהו ונתן לרעהו? אמר רבי חנינא, משל לאדם שהיה טועה במדבר במקום לסטים וחיית. כיון שראוהו לסטים טועה, עמדו עליו והפוהו, וקפחו כל שכרו וכל עמלו.

שמע חברו, זין עצמו והלך והוציאו מידם ערם מכל. מה עשה? בנה לו בית ונתן לו מתנות, ועשה לו מלבושים אחרים ונתן לו. בא ולבש אותם המלבושים, וישב באותו הבית, והתחיל להרויח כבתחלה. וזה ונתן לרעהו ודאי.

וזאת התעודה בישראל, ולא בעובדי כוכבים, שלא נתנה להם מצוה זו, ועליהם כתוב (ירמיה י) יאבדו מן הארץ ומתחת השמים אלו. ואין להם תקומה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שכתוב (ישעיה כו) מתים בל יחיו רפאים בל יקמו וגו'.

ויאמרו כל העם אשר בשער והזקנים עדים יתן ה' את האשה הבאה אל ביתך כרחל וכלאה וגו' (רות ד). מכאן שאין מברכים שבע ברכות אלא לבתולה שנקראת כלה, שכתוב (ישעיה סב) כי יבעל בחור בתולה וגו', ומשום חתן וגו'.

אבל אלמן ואלמנה מברכים אותם כעין שבע ברכות, כענין בעז ורות. (שאמר רבי חנינא, בעז ורות) אלמן ואלמנה היו, וברכו אותה כעין שבע ברכות, ששבח בתולה על בעולה בברכות ובמתנות. זו נקראת כלה, וזו לא נקראת כלה, שכתוב כי יבעל בחור בתולה יבעלוך בניך ומשום חתן על כלה.

בְּעֵינַי שְׁבַע בְּרָכוֹת שֶׁבָרְכוּ לְבַעַז. מַה הֵם? זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיֹּאמְרוּ כָּל הָעָם אֲשֶׁר בִּשְׁעַר וְכָל הַזְּקֵנִים עֲדִים. א' - יִתֵּן ה' אֶת הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל בֵּיתְךָ. ב' - כְּרַחֵל. ג' - וּכְלֵאָה. ד' - אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל. ה' - וַעֲשֵׂה חֵיל בְּאַפְרָתָה. ו' - וַיִּקְרָא שֵׁם בְּבֵית לָחֶם. ז' - וַיְהִי בֵּיתְךָ כְּבֵית פָּרְץ.

וּבִשְׁבִיל הַכְּבוֹד מְבָרְכִים בּוֹרֵא פְּרִי הַגֶּפֶן לְאֶלְמָן וּלְאֶלְמָנָה כְּבַתּוּלָה, וְכוּלָלִים בְּרָכָה זו בְּאַמְצַע, וּלְבִסּוֹף חוֹתֵם הַמְּבָרֵךְ: אֲשֶׁר בָּרָא שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה חֶתָן וְכֵלָה וְגו', מִשּׁוֹם הַכְּבוֹד שֶׁלָּהֶם, שֵׁשׁ בּו עֲשָׂרָה אַמּוּנִים (אֲמִנִים), כְּנֶגֶד עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹדָאִי אָמַר, שְׁבַעָה הֵם. שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה - שְׁנַיִם. (אֶחָד. חֶתָן - שְׁנַיִם. וְכוּלָה - שְׁלֹשָׁה. גִּילָה וְרִנָּה - אַרְבָּעָה. דִּיצָה וְחֲדוּה - חֲמִשָּׁה. אֶהְבָּה וְאַחֲוָה - שֵׁשָׁה. שְׁלוֹם וְרַעוּת - שְׁבַעָה). חֶתָן וְכֵלָה - שְׁלֹשָׁה. אֶהְבָּה וְאַחֲוָה שְׁלוֹם וְרַעוּת - שְׁבַעָה.

רַבִּי חֲנִינָא פִּרְשׁ כָּל אֶחָד וְאַחָד עַל מְקוּמוֹ. שְׁשׁוֹן אֶחָד. שִׁמְחָה ב'. חֶתָן ג'. וְכֵלָה ד'. וּמוֹסִיף, גִּילָה ה'. דִּיצָה ו'. אֶהְבָּה ז'. וְאַחֲוָה ח'. שְׁלוֹם ט'. וְרַעוּת י'. שֶׁהָרִי הֵם עֲשָׂרָה כְּנֶגֶד מְאֻמְרוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא הָעוֹלָם. וַיֵּשׁ בְּבָרְכָה זו חֲמִשָּׁה קוֹלוֹת שֶׁבָּהֶם נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וְכֻלָּם יוֹרֶשֶׁת כָּלָה בְּתוּלָה בְּבָרְכוֹת, שֶׁהָרִי הִיא רְאוּיָה, וְאֶלְמָנָה אֵינָה רְאוּיָה.

צִרְיָה לְטָרַח בְּפִרְד"ס הַתּוֹרָה עַד הֵיכָן שֵׁיכוֹל לְהַשִּׁיג, וְאִם לֹא נִשְׁמַתוּ תִתְגַּלְגַּל עוֹד פַּעַם

בְּעֵינַי עֶסֶק הַתּוֹרָה עֵינַי עֶסְקוּ בְּפִרְד"ס הַתּוֹרָה שֶׁהוּא רֵאשִׁי תְבוּת פִּשְׁט ר'מז ד'רוש ס'וד בְּכָל בְּחִינַת מֵהֶם כְּפִי אֲשֶׁר יוּכַל לְהַשִּׁיג עַד מְקוֹם שְׁיִדוּ מִגַּעַת לְטָרַח וְלַעֲשׂוֹת לוֹ רַב שֵׁיִלְמִדְהוּ, וְאִם לֹא עָשָׂה כֵן הָרִי חֶסֶר מִצְוָה אַחַת שֶׁל תְּלִמּוּד תּוֹרָה שֶׁהִיא גְדוּלָה וְשִׁקּוּלָה כְּכֹל הַמְּצוּוֹת, וְצִרְיָה שֵׁיִתְגַּלְגַּל עַד שֵׁיִטְרַח בְּד' בְּחִינּוֹת שֶׁל פִּרְד"ס כְּנֶזְכֵּר. (שְׁעַר הַמְּצוּוֹת לְהָאֲר"י זְכָרוֹנוֹ לְבִרְכָה דף א')

הַשְּׁשִׁית הִיא מִצְוָה פְּרָטִית, וְהִיא לְעֶסֶק בְּתוֹרָה, וְהִיא שִׁקּוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַמְּצוּוֹת, כִּי תְלִמּוּד תּוֹרָה כְּנֶגֶד כָּלָם, וַיֵּשׁ בַּה ד' פְּרוּשִׁים שֶׁסִּימָנָם פִּרְד"ס פִּשְׁט ר'מז ד'רוש ס'וד, וְצִרְיָה לְטָרַח וְלַעֲסֵק בְּכָלָם עַד מְקוֹם שְׁיִד שֶׁכֻּלּוּ מִגַּעַת, וַיִּבְקֶשׁ לוֹ רַב שֵׁיִלְמִדְהוּ, וְאִם חֶסֶר אַחַת מֵאַרְבַּעֶתָם כְּפִי הַשְּׁגוּתוֹ תִתְגַּלְגַּל עַל זֶה. (שְׁעַר הַגְּלוּלִים הַקְּדוּשׁ י"א, דף י"ד.)

כָּל הָעַם אֲשֶׁר בַּשָּׂעַר - זו סנהדרין גדולה שהיו שם, כמו שנאמר (שמואל-ב כג) מי ישקני מים מבור בית לחם אשר בשער. והזקנים עדים - אלו תלמידי חכמים והפרנסים. וכלם ברכו ברכה זו להם, שהרי פרנס הדור ה'יה, ומי הוא? אבצן מבית לחם.

וּתְקַרְאָנָה לו השכנות שם לאמר ילד בן לנעמי (רות ד). חכמים פותרים הפסוק בזה שכתוב (שמות כב) אם חבל תחבל שלמת רעה עד בא השמש תשיבנו לו. הפסוק הזה בנשמה של אדם מדבר בזה העולם. (ובגופו כשהולך לבית עולמו, בנשמה בזה העולם) מלמד שנשמתו של אדם יוצאת בכל לילה ולילה, והקדוש ברוך הוא ממשכן אותה, ולמחרתה משיב אותה לחיקו של אדם.

לְפִיכָךְ צָרִיךְ הָאָדָם לְהַפְקִיד נַשְׁמָתוֹ לְיוֹצְרוֹ, וקורא פסוק אחד של רחמים, כגון (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי פדית אותי ה' אל אמת. והואיל והיא בפקדון - אף על פי שהיא מחיבת בכמה חובות, הקדוש ברוך הוא משיב אותה לחיקו של אדם.

כְּעֵינֵינוּ זה צריך להתנהג במדותיו של הקדוש ברוך הוא וללכת בדרךיו, שכתוב (דברים כח) והלכת בדרךיו. שהרי נשמתו פקדון בידו, שהיא מתחת כסא הכבוד, והוא נוצר מטפה סרוחה. הרי פקדון נשמתו בידו.

וְכַתּוּב אם חבל תחבל שלמת רעה, אם חבלת מעשיך ולכלכת נשמתך, שהוא מאור לבושו של הקדוש ברוך הוא, שהוא רעה ורע אביו - עד בא השמש, כשיגיע זמנה להפטר מהעולם, תשיבנו לו, שכתוב (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תנה לו כמו שנתנה לה.

אִם חָבַל תְּחַבֵּל. אם חבל אדם מעשיו, לאחר כן כשהגיע שעתו, מרב חובותיו לקונו, חובל את שלו ונוטל נשמתו.

לְפִיכָךְ כְּתוּב לֹא תְחַבֵּל בְּגֵד אֱלֻמְנָה. מה הטעם? הואיל ומשכנתו בידו של מקום, אין צריך למשכן אותה פעם אחרת, שכתוב (נחום א) לא תקום פעמים צרה. כל הנפשות בידו של הקדוש ברוך הוא. אם זכו - נכנסות במחצתן של הצדיקים בגן עדן. לא זכו - נכנסו בגיהנם.

רבי נחוניא בר יוסי אמר, מקום נתבצר להם לרשעים בגיהנם, ומשם יוצאות ומשוטטות נפשותם בעולם ואין להם מנוחה, וחוזרות לגיהנם, ובאות לאחרי כן, ונדחות משערי חיים, וחוזרות לעולם. ומי הם? אותם שהפגינו את בריתם ולא נתעסקו בפריה ורבייה.

עד שבא הקדוש ברוך הוא ובונה אותם, ושותל ונוטע אותם בעולם. משל לאדם שננטע אילן. ראה שלא הצליח, עוקרו ושותלו במקום אחר. וכן פעמים רבות, שכתוב (איוב ג) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר.

ע"פ שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו (עמוס ב). (ארבעה פתחים חוזר האדם) ארבעה פתחים בשמים, ובכל פתח ופתח ממנים. הראשונים רחמנים, ועקרו ושתלו במקום אחר. אם שב בתשובה – הראשונים הרחמנים אומרים לו: צא מן הפתח הזה, ונעזר לך שתצא מן הפתח הזה.

בדגמא זו השניים והשלישים. אם ישוב בתשובה וירויח כבתחלה, הרי הראשונים שניים ושלישים נעשו כלם רחמנים ויוציאוהו. אבל אם יבא לפתח הרביעי, לא יצא לעולם, שנאמר על שלשה פשעי ישראל ועל ארבעה לא אשיבנו. והם אותם שהפגינו ברית קדש.

מה הטעם? ששנינו, אמר רבי יוסי אמר רבי יודא, מפני שממעט את הדמות. ומנדין אותם בעולם הבא, ומתמעטים מעשיהם לפני המקום, ועליהם כתוב (ישעיה טו) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפשעים בי כי תולעתם לא תמות. שכל הפוגם בריתו, כבכול כאלו פוגם במקום אחר.

רבי יוסי פתח, (תהלים קכז) אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם וגו'. במתעסק בפריה ורבייה הכתוב מדבר. מהו לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער?

א"ל בזמן שהאדם יוצא מן העולם הזה ונפשו באה לפגס במקום הראוי לה, כמה מלאכי חבלה עומדים מצד זה ומצד זה, וכמה מלאכי שלום עומדים מצד זה ומצד זה. זכה – מקדימים לו מלאכי שלום ואומרים לו שלום בואך. לא זכה – מלאכי חבלה מקדימים לו ואומרים (ישעיה ג) אוי לרשע רע פי גמול ידיו יעשה לו.

ומי הוא? מי שלא נתעסק להניח בן בעולם הזה. שכל המניח בן בעולם הזה ומלמדו תורה ומעשים טובים, אין מלאכי חבלה וגיהנם שולטים בו. זהו שפתוב (תהלים קכז) לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער. אלו מלאכי חבלה שאינם יכולים לשלט עליו.

שלא יאמר אדם, הרי תורתו ומעשים טובים מגנים עלי, ולא אתעסק בפריה ורבייה. אלא אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אינו נכנס במחצתו של הקדוש ברוך הוא, ואין לו חלק לעולם הבא.

כמו אחד מחברנו, שהוציא והו משלשה עשר שערים של אותו העולם, שאלמלא קולו של רבי יודאי החסיד, היה נטרד משני העולמות. שהרי אין לה אדם בעל תורה ומעשים טובים כחזקיה מלך יהודה, עליו השלום, וכתוב בו (ישעיה לח) כה אמר ה' צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה. כי מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה בעולם הבא.

רבי יוחנן היה דורש, בבקר זרע את זרעך ולערב אל תנח ידך וגו' - צריך להתעסק בעולם הזה בפריה ורבייה בבחורותו ובזקנותו שלא יעזב ממנו, אף על פי שהוא זקן לא יסלק עצמו. מה הטעם? כי לא תדע [אינך יודע] אי זה יכשר הזה או זה וגו'.

רבי יוחנן היה קשיש ימים, וכהו עיניו מלהסתכל, והחלשה התגברה עליו. קם ואמר, מה אני לעולם הבא, שהיו לי בנים ומתו? אמרו לו, רבנו, מימך אנו שותים, כמה בנים נשארו (אתה השאר) שמחזקים אותך לעולם הבא. לא נחה דעתו.

עד שהאיר הקדוש ברוך הוא את עיני זקן אחד. קם ואמר, עליך רבי יוחנן, שאתה זקן וחלשה התגברה עליך, ועל רבי חזקיה שהוא עקר אמר הכתוב (ישעיה נז) כה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי ובחרו באשר חפצתי וכו', (שם) ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יפרת. נחה דעתו של רבי יוחנן. אמר לו, תנוח דעתך כמו שהנחת את דעתי.

רבי ברוקא אמר, כתוב (ויקרא כב) ונכרתה הנפש ההוא מלפני. אם הנפש תכרת, הגוף ההוא מה יהיה ממנו? אם כן, כמה קברים בריקנות! כמה ציונים לחנם! שהרי אם אחר כך הקדוש ברוך הוא

בוּנָה אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ כְּמוֹ מִקְדָּם בְּעוֹלָם הַזֶּה, הַגּוֹף שְׁעֵזֵב נֶאֱבָד, וְהַקֶּבֶד לְרִיק. אִם כֵּן, כִּמָּה עֲצָמוֹת נֶאֱבָדוּ, וְכִמָּה קְבָרִים לַחֲנָם.

אָלָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא יִכְלֶה מַעֲשֵׂי יָדָיו, אֶלָּא מֵהָאָרֶץ וּמִתַּחַת הַשָּׁמַיִם הָאֵלֶּה. וַיִּרְדּוּ לְמַטָּה, וַיִּבְנוּ בְּקִיּוּם אַחַר בְּתוּךְ אוֹתָם הַתַּחְתּוֹנִים, בְּמִדּוֹר שְׁנַקְרָא נְשִׂיָה, וְשֵׁם הֵם יִתְפַּנְּסוּ (יִשְׁכַּח) לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

שְׁהָרִי שְׁבַע אֲרָצוֹת לְמַטָּה, וְאֵלּוּ הֵן: אֶרֶץ, אֲדָמָה, אֶרְקָא, גִּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תַּבַּל. תַּבַּל הוּא הַמִּדּוֹר שְׁלֵנוּ. לְמָה הַגּוֹפִים הִלְלוּ הֵם בְּנְשִׂיָה? אֶלָּא שֶׁהֵם שְׁכַחוּ אֶת מִצְוֹת רַבּוֹנָם וְלֹא הִתְעַסְקוּ בַּפְּרִיָּה וּרְבִיָּה וְלֹא גִרְמוּ לְהַתְפַּשְׁטוֹת בְּרִית הַקֶּדֶשׁ בְּעוֹלָם, לְכֵן הֵם יִשְׁכַּחוּ בְּנְשִׂיָה לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, וְלַעוֹלָם אֵין קְבֵר לַחֲנָם וְאֵין צִיּוֹן לְרִיק.

וּבְאוֹתוֹ הַמִּדּוֹר שֶׁל נְשִׂיָה, אֵין אֶלָּא אוֹתָם שְׁנַקְרָאִים גּוֹפֵי חֲנָם, הַגּוֹפִים שְׁיֹרְדִים לְשֵׁם לַחֲנָם וְאֵין עוֹשִׂים תּוֹלְדוֹת, שְׁהָרִי נְשִׂים אֵין בִּינֵיהֶם, וְזוֹרְעִים וְאוֹכְלִים, וְשׁוֹכְחִים כָּל מָה שְׁעוֹשִׂים.

הַנֶּפְשׁוֹת, טָרָם שְׁנִבְנֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, נְדַחוֹת מִכַּמָּה שְׁעָרִים, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה, עַד שְׁיִמְצְאוּ גּוֹאֵל. וְאֵלּוּ נַקְרָאוֹת שְׁכֵנוֹת. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (רִית ד) וְתַקְרָאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם וְגו'. וְהַגּוֹף הַזֶּה נִבְנָה לְהַתְקִים בְּתַבַּל אֶרְצוּ.

רַבִּי יוֹדָאִי הִיָּה לְפָנָי רַבִּי עֲזַרְיָה בַר סִימְאִי. אָמַר לוֹ, צְדִיקִים שְׁהִזְדַּמְּן לָהֶם חֲטָא מֵאוֹתָם כְּרִיתוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְהִרְהִירוּ (וְחִשְׁבוּ) תְּשׁוּבָה וּמִתּוֹ, הָאֵם מִיִּתְּהָ מְכַפֶּרֶת עֲלֵיהֶם אוֹ לֹא? אָמַר לוֹ, כֵּן, וְלִפְעָמִים שְׁנַעֲנְשִׂים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם, וּמִתְכַּפֵּר לָהֶם.

רָאָה פָּנָיו יִרְקוֹת. אָמַר לוֹ, אָמַר מָה שְׁתֹּאמַר, הַתּוֹרָה אֵין מְקַבֶּלֶת טְמָאָה, שְׁנֹאֲמַר (יִרְמִיָּה כג) הֲלוֹא כֹה דִבְרִי כְּאֵשׁ נֹאֵם ה'. הִרְהוּרִים רוֹטְשִׂים בְּלִבְבָךְ. אָמַר, סוּד ה' לִירְאָיו. עֲשֵׂרָה זְקֵנִים הִרוּגֵי מַלְכוּת נַעֲנְשׁוּ עַל מְכִירַת יוֹסֵף.

אָמַר לוֹ, רַבִּי עֲקִיבָא אֵין לוֹ זְכוּת אַבּוֹת. אָמַר, (דְּבָרֵי הַיָּמִים א יב) וּמִבְּנֵי יִשְׁשַׁכָּר יוֹדְעֵי בִינָה לְעֵתִים.

פְּתַח וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית ל) וַיָּבֵא יַעֲקֹב מִן הַשָּׂדֶה בְּעָרֵב וַתֵּצֵא לָאָה לְקַרְאָתוֹ וַתֹּאמֶר אֵלַי תָּבוֹא כִּי שָׁכַר שְׁכַרְתִּיךָ. שָׁכַר כְּעֵת, שְׁכַרְתִּיךָ לְאַחַר זְמַן. יִשְׁשַׁכָּר - יֵשׁ שָׁכַר. וְלְאַחַר זְמַן נִהְיָו לְמַלְכוּת

שמים. הגופים שלהם ישארו במקומם בעולם הזה, והכל חוזר כמו מקדם. כתוב (שם מט) איש אשר כבדו בדרך אתם.

נפיל על פניו רבי יודאי, ונרדם. הראו לו בחלומו הפסוק הזה, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. נכנסת - סתם. מאותו היום לא דיבר בזה, אלא תהיה אומר, (תהלים לו) מה יקר חסדך אלהים ובני אדם בצל כנפיך יחסיון. ובצל כנפיך ממש, ואין לדבר בבניו, שהרי חסד ה' בכל נמצא.

אמר רבי עזריה, ודאי כך הוא, שהרי כתוב (דברי הימים א טז) אל תגעו במשיחי ובבניאי אל תרעו. וכתוב (איוב יב) אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. בכבשים הנעלמים שלו אין לדבר כלל, שהרי מי שבדו רוחות ונשמות של צדיקים, הדברים הנסתרים שהוא עושה, אין להכנס בהם.

ילד בן לנעמי (רות ד), מה (בזה) מצאת האבדה שאבדת. מכאן שאותה הנפש שנדה מהגוף הדק, אין לה רשות להאיר ולהתפשט, להראות שאין לו כח, שכתוב (איוב לג) ישוב לימי עלומיו.

באותה השעה שהגוף הזה נבנה, מיד (כמו שעצ דק גדלק מיד) ותקראנה לו השכנות שם. ולמה כאן שם? בכל מקום שכתוב שם, זו הנפש, כמו שנאמר (רות ד) ולא יכרת שם המת. זו הנפש. וכאן ותקראנה לו השכנות שם, אותן השכנות קוראות לאותו הגוף שנבנה כעת שם, קוראות לאותה הנפש להתתקן באותו הגוף. שהרי לפעמים מזמנת לשם הנפש, ולפעמים אינה מזמנת, משום שהולכת ומשוטטת בעולם, ואז קוראים לה אל אותו הגוף.

ובשעה שמתעורר הרצון, הולכת אל קברי האבות, אל קברי החסידים, עד שמתעורר בעז כאן, ושאר הנשמות קוראות לה, ובאה ונמצאת ומתתקנת במקום הזה.

והרי כתוב, (איוב לג) אם ישים אליו לבו רוחו ונשמתו אליו יאסף? שונה כאן, שהיה גואל קרוב, שהרי תועלת יתרה באותו הגואל שנקרא קרוב, שהתעורר להיות מזמן לשם, מיד שהתעורר אליו. וכאן שהיה רחוק, הצטרכו לקרא לה, שהרי מחשבה רחוקה היתה. במחשבה קרובה אין צריך, אלא היא באה באותה ההתעוררות להבנות שם. ועל כן ותקראנה לאותו הגוף שם, אותה הנפש להבנות שם.

רבי סימא אָמַר, בְּכִמָּה מְקוֹמוֹת עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֶסֶד עִם אוֹתָן הַנִּפְשׁוֹת שֶׁלֹּא מוֹצְאוֹת מְנוּחָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא עָשׂוּ חֶסֶד וְלֹא עָשׂוּ בֵּן.

וימה נַעֲשֶׂה מֵהֶם, אוֹתָהּ הַנִּפְשָׁה שֶׁהוֹלֶכֶת בְּלִי וְלֹד לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְלֹא עָשְׂתָה בֵּן? **רבי סימאי ורבי יוסי**. אָחַד אוֹמֵר, מוֹרִיד אוֹתָהּ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַרְץ הַתְּחִתּוֹנָה. וְאָחַד אָמַר בְּאַבְדוֹן. מִי שְׂיֹרֵד לְשֵׁם, אוֹבֵד מִכָּל וְכָל. וְעַלֵּיהֶם כְּתוּב (ויקרא כג) וְהֶאֱבַדְתִּי אֶת הַנִּפְשׁ הַהִיא.

רבי יודאי בר סימון אָמַר, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל לְדַעַת אֶת אוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁשֵׁם הַנִּשְׁמוֹת. מִי שֶׁמְכִיר אוֹתוֹ וּמִשְׁתַּדֵּל לְדַעַת אוֹתוֹ, אֵין שְׁעוֹר לְחַכְמָתוֹ.

רבי פרחיא אָמַר, כָּל זְמַן שֶׁהַגּוֹף לֹא נָח בְּמְקוֹמוֹ, נִפְשׁוֹ אֵף כָּף. וְהוּא הֵיךְ תְּמִיד מִשְׁתַּדֵּל לְדַעַת בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת.

יום אָחַד הֵיךְ הוֹלֵךְ בַּשָּׂדֶה, וּמִצָּא גּוֹף אָחַד תַּחַת אֵילָן חָרֵב מֵת. הַשְּׂגִיחַ בּוֹ, וּמִצָּא שֶׁהוּא יְהוּדִי, וּמִצָּא כְּרִיכוֹת שֶׁל מִצְוָה, וְסִפֵּר שֶׁל אַגְדָּה עִמוֹ.

אמר, וְדַאי תְּלַמֵּיד חָכֵם הוּא. הַתְּעַסֵּק בְּקַבְרוֹ, וְהִלֵּךְ לְעִיר, וְתִקֵּן לוֹ תְּכָרִיכִים וְקֶבֶר. וְהִזְמִין בְּנֵי אָדָם, וּבִכָּה עָלָיו, וְהִשְׁתַּדֵּל עָלָיו וְהוֹצִיא כָּל מָה שֶׁהָיָה בְּיָדוֹ.

ביון שֶׁנִּגְנְזוּ וְנִקְבְּרוּ אוֹתוֹ הַגּוֹף, הַנִּפְשׁ שֶׁלּוֹ נִכְנְסָה לְתוֹךְ הַיְשִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה. אָמְרוּ לָהּ: אֵין לָךְ כְּעַת רְשׁוֹת לְהַכְנִס בְּכַרְךָ (לְמָקוֹם) הַסֹּלַע הָעֲלִיוֹן, לְכִי וְהַשְׁלִימִי חֶסֶד לְמִי שֶׁהַשְּׁלִים לָךְ!

יום אָחַד **רבי פרחיא** הֵיךְ יוֹשֵׁב עַל הַשַּׁעַר שֶׁל הַפֶּתַח שֶׁל לוֹד, וְהָיָה עֲצוּב, שֶׁהִיָּתָה לוֹ דְּחוּקָה הַשָּׁעָה. בָּא אֵלָיו אִישׁ אָחַד. אָמַר לוֹ: **רבי**, הַתְּרַצָּה לְלָכֶת לְמָקוֹם פְּלוּנֵי עַמִּי, וְאַתָּן לָךְ כְּלֵי כֶסֶף, כְּדֵי שֶׁנִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה יַחַד בְּדַרְךְךָ? אָמַר לוֹ: גַּלְךָ. הִלְכוּ. אָמַר לוֹ: **רבי**, (מה) זֶה שְׂכָתוֹב (קהלת ט) כִּי הַחַיִּים יוֹדְעִים שִׁמְתוֹ וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה? אָמַר לוֹ: הַחַיִּים אֵלּוֹ הַצְּדִיקִים, וְהַמֵּתִים אֵלּוֹ הַרְשָׁעִים.

אמר לוֹ: תִּיָּד, **רבי**, אֲפֹלוֹ הַרְשָׁעִים בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם יוֹדְעִים בְּצַעֲרָם, וְיוֹדְעִים בְּכַבוֹד הַצְּדִיקִים וּבְדִינֵי הַרְשָׁעִים. אָמַר לוֹ: אִם כֵּן, מָה זֶה וְהַמֵּתִים אֵינָם יוֹדְעִים מְאוּמָה?

אמר לו: בעולם הזה כתוב, שהרי הצדיקים שנקראים חיים, מסתכלים ויודעים שימותו, ועתידים לתת את הדין, שיש דין ויש דין, כמו שנאמר והחי יתן אל לבו. אבל הרשעים שנקראים מתים, לא יודעים ואין משגיחים, ולא מסתכלים במעשי אותו העולם כלום. ומי שאינו מכיר במעשי אותו העולם נקרא מת, משום שהעולם הזה לא מבני החיים. שהעולם ההוא של נשמות ורוחות הוא, וזה העולם הוא של הגוף.

אותו העולם שדרים בו אחיהם (רוחות) של בני האדם, ודומים בדיוקנאות, מכרים זה לזה, ויודעים כמה דומים בעולם הזה (שעתיד לבא לעולם). ומשתדלים להפיר את כבוד רבונם שם, באותו המלבוש של אותו העולם.

כשהגיעו לאותו השדה, אמר לו: נתעכב כעת. נאנח. אמר לו: למָה אתה נאנח? אמר לו: אבדה אבדה לי במקום הזה. אמר: הקדוש ברוך הוא יזמנה לך.

מצאו מערה אחת. אמר אותו האיש: רבי, נכנס לכאן, שהרי ידעתי שאני מכיר כאן. נכנסו, ירדו במדרגות, עד שהגיעו לפרדס אחד, וראו שם אילנות משנים זה מזה ומשאר האילנות של העולם, ואילן אחד משנה משאר האילנות.

עלו לשם, שמעו קול אחד של מחנות רבים שהיו אומרים, (תהלים צה) באו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עשנו. תמה רבי פרחיא, ואמר: מה זה? אמר לו: שתק.

אמר רבי פרחיא: האלהים, כשהגעתי עמו לאמצע הפרדס הזה, וראיתי שתי דרכים, ומחנות מצד זה ומצד זה, ואמרתי לו מה זה? ואמר לי, כאן נפרדות דרכי הנפשות, מי שהולכים לגן עדן, ומי שהולכים לגיהנם. מי שהולך לגן עדן - אלו הולכים (עמו), ומשלימים לו שלום. ומי שהולך לגיהנם - אלו נוטלים לדון (אותם) אותו בגיהנם. **עברנו** אותו הפרדס, והגענו לחומות ומגדלים ושערים. כשהגענו לשער אחד, שנקרא שער המזרח, קרא אותו האיש: פתחו לי שערי צדק. אמרו לו: למָה? אמר להם: בשליחות של רבון העולם באתי. פתחו ואמרו כלם: מי נתן את ילוד האשה הזה כאן במקום הזה? אמר להם: זה הוא רבי פרחיא. אמרו: זה הוא שהשלים לך החסד באותו העולם? אמר כן.

פְּתַחוּ לו, וְאָמְרוּ: הַפְּשִׁיטוּ אוֹתוֹ, שְׂאִין רְשׁוֹת לְהַכְּנִס לְכָאן בְּגוֹף שֶׁל הָעוֹלָם הַהוּא. מִיַּד הַפְּשִׁיטוּ אוֹתוֹ, וְהִתְלַבֵּשׁ בְּאֹיְרִים שֶׁל

הַגֵּן שֶׁלפָּנִים.

וּנְכַנְס וְרָאָה אוֹתוֹ הָרְקִיעַ שֶׁעַל גְּבֵי אוֹתוֹ הַגּוֹף (הַגֵּן). שְׂאוֹתוֹ הָרְקִיעַ נִפְרָד מֵאוֹתוֹ הָרְקִיעַ שְׁעוֹמֵד עַל שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם. הָרְקִיעַ הַזֶּה נִתְחַם בְּתַחוּם מְכַל הַגּוֹנִים שֶׁל הָעוֹלָם. אַרְבָּעָה חֳלוֹנוֹת, מְשֻׁקָּפִים פְּתוּחִים בּוֹ בְּאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְאֶחָד בְּאִמְצַע.

חֲלוֹן אֶחָד שֶׁבְּצַד מְזֻרַח, בּוֹ קִימִים אַרְבָּעָה מְשֻׁקָּפִים מְרַקְמִים, בְּסוּד שֶׁל אַרְבַּע אוֹתִיּוֹת יְהו"ה, עוֹלוֹת לַשְּׁתִּים עֶשְׂרֵה, שֶׁלֹּשׁ אוֹתִיּוֹת לְכָל אֶחָד וְאֶחָד.

שְׁלִישׁ פְּעָמִים בַּיּוֹם מִתְחַבְּרִים אוֹתָם הַמְשֻׁקָּפִים, וְכָל הָאוֹתִיּוֹת מִתְחַבְּרוֹת לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. מִמֶּנָּה אֶחָד עוֹמֵד לְאוֹתוֹ הַצֵּד, וּשְׁמוֹ וִיזְרִיעָאֵל (יְעִזְרִיאֵל). וְאַרְבָּעָה מִפְּתַחוֹת בִּידוֹ, שֶׁהוּא פּוֹתַח בָּהֶם אַרְבָּעָה שְׁעָרִים, שֶׁהֵם עַל גְּבֵי אוֹתוֹ הָרְקִיעַ, וְאִין מִי שֶׁמְכִיר בָּהֶם.

פְּרָט לְרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וְשַׁבָּתוֹת, שֶׁבָּאוֹת אוֹתָן הַנִּפְשׁוֹת שֶׁמִּשְׁתַּתְּפוֹת עִם הַגּוֹף בְּקַבְּרִים, לְכַרַע וּלְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו אוֹתָם הַשְּׁעָרִים לְרַבּוֹן הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סו) וְהָיָה מִדֵּי חֲדָשׁ בְּחֲדָשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבַּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל בָּשָׂר לְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָיו. כָּל - לְרַבּוֹת אוֹתָן נִפְשׁוֹת שֶׁדְּרוֹת עִם הַגּוֹף, וְנִקְרְאוֹת כָּל בָּשָׂר.

חֲלוֹן אַחֵר שֶׁבְּצַד הַדְּרוֹם, בּוֹ עוֹמְדִים שֶׁשָּׂה מְשֻׁקָּפִים, לֹא נִכְנָסִים לְמָקוֹם הַזֶּה, אֲלָא אוֹתָן שְׁעוֹסְקוֹת בְּקִרְיַת שְׁמַע בְּרַצּוֹן וּבְכֹנָנָה בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי פְּרַחְיָא: הָאֱלֹהִים, כְּשֶׁהִסְתַּכְּלַתִּי בְּאוֹתוֹ הַחֲלוֹן, קָרַב אוֹתוֹ הַמְּמַנָּה, שֶׁשְׁמוֹ עֲנַא"ל, שֶׁמִּמֶּנָּה עַל הַשְּׁעָר שֶׁל צַד הַדְּרוֹם. אָמַר לִי, קוּם בְּמִקוּמְךָ, וְרָאָה אֶת הַחֲלוֹן הַזֶּה, שְׂאִין רְשׁוֹת לְהַכְּנִס לְשֵׁם וְלֹא לְרֵאוֹת אוֹתוֹ, פְּרָט לְאוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּקִרְיַת שְׁמַע כְּרֵאוֹי. וְכֵן אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בְּקִרְיַת שְׁמַע כְּרֵאוֹי, שְׁשִׁים מְמַנִּים נִכְנָסִים לְפָנָיו (שֶׁל הַמְּשִׁיחַ), וּמִכְתִּירִים אוֹתוֹ בְּכַתְרִים קְדוּשִׁים, וְאוֹמְרִים לוֹ: זֶהוּ הַפֶּתֶר שֶׁל פְּלוֹנֵי שְׁעֶסֶק בְּקִרְיַת שְׁמַע כְּרֵאוֹי!

שְׂאֵלְתִי אוֹתוֹ וְאָמַרְתִּי לוֹ: אֲדוֹנֵי, הַקְּרִיאת שְׁמַע הַזֶּה כְּרֵאוֹי, מַה הִיא? אָמַר לִי: אֵי חֲסִיד, סוּד עֲלִיוֹן הוּא כָּאן. בְּקִרְיַת שְׁמַע יֵשׁ אַרְבַּע פְּרָשִׁיּוֹת.

הַפְּרָשָׁה הַרְאֵשׁוֹנָה שֶׁל הַיְחֻד, שֶׁהִיא שְׁנֵי יְחֻדִים, בְּשָׁתִים עֶשְׂרֵה תְבוֹת. שֵׁשׁ תְבוֹת בַּיְחֻד הָעֲלִיּוֹן, וְשֵׁשׁ תְבוֹת בַּיְחֻד אַחֵר. הַפְּרָשָׁה הַשְּׁנֵיָה - וְאֶהְבֶּתָּ, בְּאַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם תְבוֹת, בְּסוּד הַשֵּׁם שֶׁל אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

פְּרִישָׁה שְׁלִישִׁית - וְהִיא אִם שְׁמוּעַ, שְׁנִכְלָל הַיָּמִין בְּשִׂמְאֵל, וְהַשְּׂמֵאל בַּיָּמִין. וְהוּא בְּסוּד וְסוּר שֶׁל הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה, עַד וְשִׂמְתָם, שֶׁהִיא הַפְּרָשָׁה שְׁשׁוּלְטַת עַל הַכֹּל. הִיא בְּסוּד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תְבוֹת, תוֹךְ הַסּוּד שֶׁל שִׁבְעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת שֶׁל הַמְּרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה.

פְּרִישָׁה רְבִיעִית - וְשִׂמְתָם, שֶׁהִיא חֲמִשִּׁים תְבוֹת, שֶׁהִיא כְּנֶגֶד חֲמִשִּׁים שְׁעָרֵי בִּינָה. פְּרִשְׁת הַצִּיצִית כְּלוּלָה מִכָּלֵם. וְעוֹלוֹת הַפְּרָשִׁיּוֹת לַמִּנְיָן שֶׁל אָדָם.

וְכָל שְׂאֵר הַמְּקוֹמוֹת, בֵּין בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, בֵּין בְּכָל שְׂאֵר הַמְּקוֹמוֹת בַּתּוֹרָה, הַזְכָּר לְחֻד וְהַנְּקָבָה לְחֻד. וְכֵאֵן שֶׁהוּא יְחֻד, שְׂמִתִּיחַד בּו הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, זָכַר וְנִקְבָה מִתְּכַנְּסִים יְחַד, וְעוֹלִים בְּשַׁעוֹר אֶחָד.

הַזְכָּר נִשְׁתַּלֵּם בָּהּ, מֵה שְׂאֵין כֵּן בְּכָל שְׂאֵר הַמְּקוֹמוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְזֶהוּ הַשִּׁבְח שֶׁל הָאֱמוּנָה הָעֲלִיּוֹנָה, לְדַעַת זֶה (שֶׁהֵנָּה) ה' הוּא הַאֱלֹהִים. הַזְכָּר נִשְׁלָם בְּנִקְבָה, וְנִכְלָלִים אֶחָד עִם אֶחָד, הַזְכָּר נִבְנָה עִם הַנְּקָבָה. וְזֶהוּ הַיְחֻד הַשָּׁלֵם. וְאֵין שְׁלֵמוֹת אֵלָּא בְּזָכַר וְנִקְבָה יְחַד.

וּבֵא רְאֵה, כָּל מִי שֶׁמְשַׁלֵּם הַיְחֻד כְּרְאוּי וּמְכַנֵּן בְּפְרָשִׁיּוֹת הַלְלוֹ בְּכָל יוֹם, זוֹכֵה לַמְּשַׁקּוּפִים וְהַחֲלוּנוֹת הַלְלוֹ, לְהִיּוֹת שָׁלֵם כָּאֵן. וְאֵין מִי שֶׁיַּעֲכֹב עַל יְדוֹ, וּבִלְבַד שִׁיקְרָא כְּרְאוּי, וַיִּכְוֵן בְּסוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוֹ.

וְאַחַז בַּיָּמֵינוּ וְאָמַר לִי: אֵי חֲסִיד, בֵּא וּרְאֵה אֶת כְּבוֹד אוֹתָם שְׂמִיחֵדִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ כְּרְאוּי וְעוֹסְקִים בְּקְרִיאַת שְׁמַע כְּמוֹ זֶה.

נִכְנָסְתִי לְהִיכָל אֶחָד, וּבְאוֹתוֹ הִיכָל הָיוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה הִיכָלוֹת, כְּחֶשְׁבוֹן יְמוֹת הַשָּׁנָה. אֲבָרְהֵם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב שׁוֹלְטִים בְּאוֹתוֹ הַהִיכָל, וְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן בְּתוֹכָם.

וְרִאִיתִי כַּמָּה קְבוּצוֹת שֶׁל נְשָׁמוֹת מְלַבְּשׁוֹת בְּרִקְמָה שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וְכַמָּה גְּוָנִים שֶׁל כְּבוֹד עֲלִיּוֹן, וְנִכְנָסִים לְתוֹךְ הַהִיכָל, וַיּוֹפִיֵאל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל עַל הַכֹּל, מְמַנֶּה גְּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה עִמָּהֶם.

פָּתַח וְאָמַר: הִתְעוֹרְרוּ קְדוֹשֵׁי הָעוֹלָם, הֲרֵי בְּנֵיכֶם הַקְּדוֹשִׁים,
שְׁמֵיחָדִים אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, וּמְכַוְּנִים בְּרָצוֹן שֶׁל הַפְּרָשִׁיּוֹת
שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע.

וְרֵאִיתִי אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהֶם. וּבִשְׁעָה שֶׁנִּכְנְסֶת קְרִיאַת
שְׁמַע שְׁקוֹרָא בֶּן אָדָם, עוֹלָה בְּרֵאשׁוֹנָה לְהִכָּל הַזֶּה, וּמְרִיחַ
בָּהּ אָדָם הָרֵאשׁוֹן. אִם חִסְרָה אוֹת אַחַת מִקְרִית שְׁמַע, אֵינּוּ מְקַבֵּל
אוֹתָהּ, שֶׁהֲרֵי חָסַר בְּנֵינּוּ שֶׁל אָדָם, שֶׁהוּא מְאֵתִים אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֶה,
בְּאוֹתָן הַתְּכוּת שֶׁחֹזֵר שְׁלִיחַ הַצְּבוּר.

וְאֵם מוֹצֵא אוֹתָהּ כְּרֵאוּי, מְקַבֵּל אוֹתָהּ, וְנוֹטְלִים מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב, וְנוֹשְׁקִים אוֹתָהּ. מִי רָאָה הַשְּׂמֵחָה, מִי רָאָה הָעֶרְבוּבָיָה
בְּכָל אוֹתָם הַצְּדִיקִים שֶׁבְּגֵן עֵדֶן, שֶׁבָּאִים לְאוֹתָהּ הַשְּׂמֵחָה.

וּבִשְׁעָה שֶׁיָּבֵא לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם, מִי יִרְאֶה אֶת שְׂמֵחָתוֹ, שְׂמוֹשֵׁיבִים
אוֹתוֹ הָאֲבוֹת אֲצֵלָם פְּעָמִים בְּיוֹם, וּבְכָל יוֹם יוֹרֵד עָלָיו טַל
מֵרֵאשׁ הַמֶּלֶךְ.

וּבְאוֹתוֹ הַטַּל יוֹדְעִים וְאוֹכְלִים הַמֵּאֲכָל שְׂמֵלְאָכִים הָעֲלִיוֹנִים אוֹכְלִים.
וְיוֹדְעִים מֵה שֶׁהָיָה, וּמֵה שֶׁיְהִיָּה, וּמֵה שֶׁעֲתִיד לְהִיּוֹת, עַד
הַזְּמַן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יָקִים אֶת הַגּוֹפִים הַסְּרוּחִים בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְיִקְיָמָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבִנְיָן מִתְקֵן כְּרֵאוּי.

בַּחֲלוֹן שֶׁבְּצַד הַדְּרוֹם הָיוּ רְשׁוּמִים ש', שֶׁבְּצַד זֶה ו', וּבְצַד אַחֵר ו',
וּבְצַד הָאַחֵר ו'. שְׂאֵלְתִי אוֹתוֹ הָאִישׁ, וְאָמַרְתִּי: מֶהֵן הָאוֹתִיּוֹת
הַלָּלוּ? אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ.

עַד שֶׁבָּא אוֹתוֹ הַמְּמַנֶּה וְאָמַר לִי: אֵי חֲסִיד, אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת סִמְנֵי
(עֲמוּדֵי) הַפְּרָשִׁיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שְׂאוּמֵר
אוֹתָם בְּכָל יוֹם בְּרָצוֹן הַלֵּב.

חֲלוֹן אַחֵר שֶׁבְּצַד צָפוֹן, בּו עוֹמְדִים שְׁנַי מִשְׁקוּפִים, וְחָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת
לְוַהֲטוֹת וְנוֹצְצוֹת בְּתוֹכָם. שְׂתִי אוֹתִיּוֹת בְּצַד זֶה וּשְׂתִי אוֹתִיּוֹת
בְּצַד זֶה, וְאַחַת לְמַעַלָּה מֵהֶם תְּלוּיָה עֲלֵיהֶם, וְהֵם בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
וְנִקְרָא אֱלֹהִי"ם.

בַּחֲלוֹן הַזֶּה וּבְאוֹתָם הַמִּשְׁקוּפִים שׁוֹרִים שְׁנַי מְמַנִּים בְּאוֹתוֹ הַרְקִיעַ,
וְהֵם צוּרְטֵק וְגַזְרִיָּאל (עֲזַרְיָאל), שְׂמֵמַנִּים שֵׁם בְּאוֹתוֹ הַצַּד
שֶׁלֹּא נִפְתַּח.

וְשֵׁם יֵשׁ הַיְכָל אֶחָד מְרָקִים בְּכֶמֶה גְּוָנִים וְכֶמֶה צִיּוּרִים, וְבוּ עוֹמְדִים כָּל אוֹתָם שְׁמֻקְדָּשִׁים אֶת שֵׁם רְבוּנָם בְּאֲמִירָה בְּכָל יוֹם, אַחֵר שְׁמֻבְרָכִים אוֹתוֹ, וְאוֹמְרִים בְּרוּךְ ה' הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֵד, וּמְקַדְּשִׁים אוֹתוֹ אַחֵר כֶּךָ בְּקִדְשָׁה מְשֻׁלֶּשֶׁת.

וְאוֹתוֹ הַהֵיכָל נִקְרָא מְשֻׁלֵּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה ז) הַיְכָל ה' הַיְכָל ה' הַיְכָל ה' הַיְכָל ה' הַמָּה. וְאוֹתוֹ הַהֵיכָל הוּא מְשֻׁלֵּשׁ. וְשֹׁאֲלֵתִי מַה זֶה. אָמַר אוֹתוֹ הָאִישׁ: אֵלֹהִים שְׁלֹשׁ אוֹכְלִים כָּל יְמֵיהֶם עַל דָּמָם.

מִשּׁוּם שֶׁהִנְשָׂמָה שֶׁל אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה יוֹצֵאת מִמֶּנּוּ בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה. בְּבִקְרַת חוֹזֶרֶת אֵלָיו, וְשׁוֹרֶה בְּחֻטָּם שֶׁל הָאָדָם, וְלֹא נִכְנָסֶת וְלֹא מְתִישָׁבֶת בְּמַעְיָו עַד שְׁמֻבְרָךְ אֶת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא וּמְתַפְּלֵל עַל דָּמוֹ, אִזּוֹ מְתִישָׁבֶת בְּמִקּוּמָהּ.

וְעַל כֵּן כְּתוּב (ישעיה ב) חִדְּלוּ לָכֶם מִן הָאָדָם אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ. מַה זֶה אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ? מִשּׁוּם שִׁיּוּרְדֶת בְּבִקְרַת, וְאוֹמֵר לָהּ הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא: לְכִי וְשִׁיִּי לּוֹ בְּחֻטָּמוֹ, עַל מְנַת שִׁיתַּפְּלֵל תִּפְּלֵתוֹ. אִם מְבָרֵךְ הוּא כְּרֵאוּי, הִיא תִּשְׁרָה בְּתוֹכּוֹ. וְאִם לֹא, פּוֹרַחַת וְעוֹלָה, וְנִמְצָא הָאָדָם שֶׁחִסְרָה מִמֶּנּוּ אוֹתָהּ קִדְשֵׁת הַנְּשָׂמָה.

וּכְיִיּוֹן שֶׁנִּשְׁשָׂמָתוֹ חִסְרָה מִמֶּנּוּ, בְּמַה נִּחְשָׁב הוּא? אִינּוֹ נִחְשָׁב לְכָלוּם, כְּאֵלֹהֵי לֹא הָיָה בְּעוֹלָם. וְעַל כֵּן אֶסוּר לְאָדָם לְבָרֵךְ אֶת חֲבֵרוֹ עַד שְׁמֻבְרָךְ אֶת רְבוּנוֹ בְּרֵאשִׁית הַתְּפִלָּה.

וְהַחֲזוֹן אוֹמֵר בְּרָכּוֹ אֶת ה', וְהוּא אוֹמֵר בְּרוּךְ ה' הַמְּבָרֵךְ לְעוֹלָם וָעֵד. וְכִיּוֹן שְׁמֻבְרָךְ לְרְבוּנוֹ, מִשֵּׁם רֵאשִׁית הַתְּפִלָּה לְהַתְּפַלֵּל, וְעַל כֵּן שׁוֹרֶת הַקְּדוּשׁוֹת. אֲשֶׁרֵי הֵם הַמְּבָרָכִים וּמְקַדְּשִׁים אֶת רְבוּנָם בְּכָל יוֹם בְּרֵצוֹן הַלֵּב.

דְּבוּרֵי הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ הֵם קְשׁוּטֵי נַפְשׁ הַחַיִּים לְנִשְׁמַת הָאָדָם
וְאֵנִי תַמְהָתִי עַל בְּעֵלֵי הַבְּתִימִים הַכְּשָׁרִים לָמָּה יִישְׁנוּ כָּל הַלַּיְלָה וְיִבְלוּ יְמֵיהֶם בְּהִבְלָה, לָמָּה לֹא יַעֲמְדוּ בְּאֲשֻׁמְרַת וְכו', אִם הוּא בֵּר הַכִּי לְלַמֵּד עַל כָּל פְּנִיּוֹת מִשְׁנִיּוֹת לָמָּה יִמְנַע עֲצָמוֹ מִזֶּה וְלוֹמַר אֵיזָה דְּפִין מִן הַזוֹהַר הַקְּדוּשׁ, כִּי כָּל דְּבוּרִים אֵלֹהֵי הֵם קְשׁוּטֵי הַנַּפְשׁ, חַיִּים לְנַפְשׁוֹ.
(הַיְכָל הַבְּרָכָה קְאָמְרָנָא דְּבָרִים פְּסוּקִי')

סדר הלימוד ליום יז אלול [יום 342 בשנה]

באותה השעה למדתי, שאין רשות להתפלל תפלה בעשרה, עד שמברכים את הקדוש ברוך הוא בראשית הכל. וכיון שמברכים אותו, מתפללים תפלתם.

אמר אותו האיש: רבי, הברכה ההיא אינה אלא לתקן השבח לרבונם, שהחזיר להם נשמתם, שנקראת בחמשה שמות. והברכה בחמש תבות, ברוך ה' המברך כו'. ועל הברכה הזו שורה התפלה, והקדשה לא שורה אלא על הברכה, להחזיק ברבונם בכל. והברכה הזו והקדשה הזו אינה אלא בעשרה.

שאיתי אותו: למה ההיכל לצד הצפון? אמר לי: בהיכל הזה נכנעים כל הצדדים הרעים שלא ישלטו בעולם.

החלון הזה נקרא החלון של נגה, ואין רשות להסתכל בו, פרט לאותם שמדורם שם, והכל הם רואים, ומסתכלים, ויכולים להסתכל. כל אותם ששם, הולכים במלבושים בדמיות העולם הזה. וישם ראיתי רבים מן החברים, ולא נתנה לי רשות להתקרב אליהם, וכלם מכרים זה לזה, ואוכלים מאכל של חזקים עליונים.

הרקיע הזה נוסע בכל יום לארבעת צדדי העולם. וכשנוסע, מרעיף טל של חיים לתוך הגן. ובאים כל הצדיקים של שם, ורוחצים באותו הטל, וזוהרים כזהר הרקיע, ונכנסים לפני המשיח, ולפני האבות, ואדם הראשון. ולא נתנה לי רשות להכיר אותם.

החלון שבצד מערב משנה מכל שאר החלונות, בגוונים ובאורות. מתחם בארבע אותיות של השם הקדוש, שזוהרים ונוצצים על גב אותו החלון. לפעמים מתגלים, לפעמים נסתרים. והראו לי במקום אחד כמות של צדיקים בדרגות יתרות על כלם.

מדרש הנעלם איכה (דף קי ע"א - דף קיג ע"א)

שלא להם בניי בכל לבני הארץ הקדושה: לנו מתאים לבכות, לנו ראוי לעשות הספד על חרבן בית אלהינו, על שהתפזרנו בין העמים, (כמי שעובד עבודה זרה) ויש לנו לפתח בהספד, ולפרש האלפ"א ביתא ששלח רבון העולם להספד של חרבן ביתו.

שָׁחַחוּ לָהֶם בְּנֵי הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה: מִתַּיִם שְׂאֵתֶם הַתְּפֹזְרֹתֶם בֵּין
הַעַמִּים, וְאַתֶּם מִחוּץ לָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה, וְנָאָה לָכֶם לְבָכוֹת
עֲלֵיכֶם וְעַל עֲצַמְכֶם, שִׁיּוּצְאֶתֶם מֵאוֹר לְחֹשֶׁךְ כַּעֲבֹד שִׁיּוּצָא מִבַּיִת רַבּוֹ.
אָבֵל אָנּוּ יֵשׁ לָנוּ לְבָכוֹת וְלַעֲשׂוֹת הַסֶּפֶד, וְלָנוּ שְׁלַח הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
סֶפֶר הַהֶסֶפֶד, שְׁאָנּוּ בְּנֵי הַגְּבִירָה, וְאָנּוּ מִבְּנֵי בֵּיתָהּ, וְיִוְדָעִים אֶת כְּבוֹדוֹ
שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם, וְלָנוּ רְאוּי לְבָכוֹת וּלְפָרֵשׁ אוֹתָם הָאֵלֶּפֶ"א בֵּיתֵי"ם.
וְאָנּוּ יְתוּמִים בְּלִי אָב וְאִם, וּמְסֻתְּכָלִים הָעֵינַיִם לְכַתְּלֵי בַּיִת אֲמֵנוּ -
וְהִנֵּה נִחְרַב, וְלֹא מֵצָאנוּ אוֹתָהּ. שֶׁהִיְתָה מְנִיקָה אוֹתָנוּ בְּכֹל יוֹם
בְּיָמִים הָרֵאשׁוֹנִים מֵהִיפֵי שְׁלָהּ (בֵּין הִיפֵי שֶׁל מַעֲיָה), וְהִיְתָה מְנַחֶמֶת אוֹתָנוּ,
וּמְדַבֶּרֶת עַל לִבָּנוּ כָּאִם לְבָנָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיהו טו) כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ
תִּנְחַמְנוּ וְגו'.

וְכַעַת מְסֻתְּכָלוֹת הָעֵינַיִם לְכֹל צַד, וּמְקוֹם בַּיִת מוֹשְׁבָה שֶׁל אֲמֵנוּ
הַתְּבַלְבֵּל, וְהִנֵּה נִחְרַב. נִפְהָ הָרֵאשׁ לְכַתְּלֵי הַבַּיִת וּמוֹשְׁבָהּ. מִי
יִנְחֵם אוֹתָנוּ, וּמִי יְדַבֵּר עַל לִבָּנוּ וְיִגַּן עָלֵינוּ לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ?

כִּשְׁהָיִינוּ חוֹטְאִים לְפָנֵי אֲבֵינוּ, וּמַעֲלָה הָרְצוּעָה לְהִלְקוֹת אוֹתָנוּ, הִיא
עֲמֻדָה לְפָנֵינוּ, וּמְקַבֶּלֶת הַמְּלָכוּת שֶׁל הַמֶּלֶךְ כְּדִי לְהִגָּן
עָלֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם נג) וְהוּא מְחַלֵּל מִפְּשָׁעֵינוּ מְדַכָּא מֵעֲוֹנוֹתֵינוּ כּוֹ
וּבַחֲבָרְתוֹ נִרְפָּא לָנוּ. וְכַעַת אֵין לָנוּ אִם. וַי! וַי לָנוּ! וַי לָכֶם! לָנוּ רְאוּי
לְבָכוֹת, לָנוּ רְאוּי לְסֶפֶד, לָנוּ רְאוּי לְפָתוֹר אוֹתָם דְּבָרֵי מְרִירוֹת,
לְהוֹדִיעֵם לְאוֹתָם שִׁיּוּדָעִים לְבָכוֹת דְּבָרֵי הַסֶּפֶד.

נִקְרַב כָּל יוֹם לְמִטַּת אֲמֵנוּ - וְלֹא נִמְצָא אוֹתָהּ שָׁם. נִשְׁאַל עָלֶיהָ - אֵין
מִי שֶׁמְשַׁגֵּיחַ עָלֵינוּ. נִשְׁאַל לְמִטַּתָּהּ - הַתְּבַלְבְּלָהּ. נִשְׁאַל לְכִסְאָהּ
- נִפְלָה. נִשְׁאַל לְהִיכְלוֹתֶיהָ - הֵם נִשְׁבָּעִים שֶׁלֹּא יוֹדָעִים מִמֶּנָּה. נִשְׁאַל
אֶת הָעֶפֶר - רִשָּׁם שֶׁל עֲקָבוֹת אֵין שָׁם.

נִשְׁאַל אֶת הַגֵּג - הָרִי הַגֵּג מְשִׁיב לָנוּ, שִׁיּוּשְׁבָה שָׁם מְבַכָּה וּמְיַלְלֶת
(עָלֵינוּ) וְהוֹלֶכֶת מְבַכָּה, צוֹנַחַת בְּקוֹל שֶׁל מְרִירוֹת עָלֵינוּ מִגֵּג
לְגֵג, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם כב) מִזֶּה לָךְ אֶפּוֹא כִּי עֲלִית כְּלָךְ לְגִגּוֹת. נִשְׁאַל אֶת
הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים - כֵּלָם אוֹמְרִים שֶׁשָּׁמְעוּ קוֹל מְרִירוֹת שֶׁל בְּכִיָּה
שֶׁמְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ, וְלֹא יוֹדָעִים לְאֵן הִסְתַּלְּקָהּ.

לָנוּ רְאוּי לְבָכוֹת! לָנוּ רְאוּי לְסֶפֶד! נִנְשָׁק אֶת עַפְר רַגְלֶיהָ, נִנְשָׁק אֶת
מְקוֹם בַּיִת מוֹשְׁבָהּ, נִנְשָׁק אֶת כַּתְּלֵי הַהִיכָל, וְנִבְכָּה בְּמְרִירוֹת. אָנּוּ

נפתח בהספד, שראינו בכל יום כל זה. נבכה תמיד ולא נשכח
מרירות הבכי מעמנו.

פְּתַחוּ הם ואמרו, (איכה א) איכה ישבה בדד העיר. כתוב (ישעיה כב) כי
יום מהומה ומבוסה ומבוכה וגו'. כי יום, יום אחד יש לקדוש
ברוך הוא, אהוב נפשו, כלול מכל שאר הימים. ששה ימים כלולים
בו, והוא הכלל של כלם. ועל שהתרבו החטאים הסתלק למעלה,
לבית עולם החיים.

אז, מתחת שפולי המשכן, קם יום של מרירות, יום של בכיה, יום
של צער, יום שנקרא מהומה ומבוסה ומבוכה. ונכנס לתוך
המשכן, ומכלה ומטמא. ורבון המשכן הלך וברח וגרש מתוך מושבו
לתוך ההר שבחוץ, ולתוך ההר שחרוב, והמשכן (השמד) ונחרב.

אחר כך ירד אותו היום העליון שהסתלק, שאל על משפנו - והנה
נחרב. נכנס והשגיח בבעלת המשכן, הגבירה אהובת נפשו -
והיא גרשה וברחה, וכל בנינה סתור. אז התחיל לבכות, בכיה אחר
בכיה, כנהמת התרנגול על נקבתו. זהו שכתוב (שם) מקרקר קר, נהמת
התרנגול. קר - הרבון השליט.

ושוע אל ההר, עשה שועה וצנח אל ההר, שלשם ברחה הגבירה.
עשה שוע, צנח וקורא בנהמה של בכיה איכה. איכה אהובת
נפשי, איכה יונתי שלמתי, איכה יחידתי, שהתיחדה עמי ביחוד.
איכה שהיית נוטלת בכל יום חמש ועשרים אותיות היחוד, ונקראת
על זה כ"ה.

אחותי בתי אמי, לאן הלכת? לאן פנית ללכת? אנו ששומעים בכל
יום הקרקור הזה של רבוננו, לנו ראוי לבכות, לנו ראוי
לספד, לנו ראוי לפתח איכה. איכה ישבה בדד וגו'.

רבי לויטס החוזה פתח, (בראשית ג) ואיכה אשית בינך ובין האשה
ובין זרעך. שנאה רבה היתה מיום שנברא העולם, ועל העלה
של עצת הנחש. מאותה השעה שהתקלל, נדחה מלפני שער המלך,
והוא אורב תמיד בין הגדרות של העולם, בין אותם גדרות התורה,
כל אותם שדשים בעקב, באותם הגדרות נושך אותם.

אוי שמצא, אוי שנשך. אוי על השנאה הרעה שנשמרה, על
השנאה הרעה שהיתה לו באשה הזו, שנקראה אשה יראת

ה'. שְׁנָאָה רְעָה שָׁמַר לָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, עַד שֶׁשָּׁבַר אוֹתָהּ בְּשֹׁבֵר, לְשֹׁכֵב לְעֹפֵר.

"אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד הָעֵיר רַבָּתִי עִם הָיְתָה (איכה א). הַסֵּתֶפֶל בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל רֹאשׁ כָּל תְּבָה וְתְבָה, וְתִמְצָא שְׁמִירָה שֶׁל שְׁנָאָה רְעָה, שֶׁנִּשְׁמְרָה עַד שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אֵיכָה רְעָה בְּרֹאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת נִשְׁמְרָה לָהּ לְאוֹתָהּ אֶשֶׁת חֵיל, בְּשֹׁבְרוֹן שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לְשֹׁכֵב לְעֹפֵר.

זְהוּ שְׁכָתוֹב (ש) **"כֹּאֲלֻמָּנָה רַבָּתִי בְּגוֹיִם שְׁרָתִי בְּמַדִּינוֹת הָיְתָה לְמַס. תִּקְרָא לְמַפְרַע בְּרֹאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת - ל"ה בְּשֹׁבֵר"ך.** בְּשֹׁבְרוֹן שֶׁל בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, בְּשֹׁבְרוֹנָהּ שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שֶׁשְׁנָאָה רְעָה הִדְבִּיק ל"ה בְּשֹׁבֵר"ך.

אֵיכָה שֶׁנִּדְבְּקָה לְאוֹתָהּ אֵיכָה רְעָה הַזֹּה, קוֹל הַנְּחֹשׁ, קוֹל מְרִירוֹת שֶׁל בְּכִיָּה בְּרַקִּיעִים. אֵלוֹ קוֹרְאִים אֵיכָה, וּמִצַּד אַחַר קוֹרְאִים אֵיכָה. זְהוּ שְׁכָתוֹב וְאֵיכָה אֶשֶׁת בִּינָה וּבֵין הָאִשָּׁה. בֵּין הַצַּד הַזֶּה, וּבֵין הַצַּד הַזֶּה, נִמְצָא הַשֵּׁם (ש) בְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וּבְפֶסֶק הָרֹאשׁוֹן נִרְשָׁם הַכֹּל, לְדַעַת שְׁכ"ה הַזֹּה הִדְבִּיק אוֹתָהּ אֵיכָה רְעָה שֶׁשָּׁמַר לָהּ מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם.

אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד. רַבִּי הִרְכִּינֵס פָּתַח, (בראשית א) וַיִּגְרַשׁ אֶת הָאָדָם, וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגַן עֵדֶן. וַיִּגְרַשׁ אֶת - זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, בְּחֻרְבַּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, שֶׁגִּרְשָׁהּ בְּגֵרוּשֵׁינָהּ, שֶׁנִּשְׁלַחָהּ בְּשִׁלּוּחֵינָהּ, כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּפְלָהּ.

וַיִּגְרַשׁ אֶת - זֶה כֶּסֶף הַמֶּלֶךְ. אוֹי שֶׁגִּרְשָׁהּ, אוֹי שֶׁנִּפְלָהּ. הָאָדָם, אוֹתוֹ שֶׁשׁוֹלֵט עַל הַכֶּסֶף, שְׁכָתוֹב בּוֹ (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמִרְאֵה אָדָם וְכו'. נִפְלָה הַכֶּסֶף - נִפְלָה הַכֹּל.

וַיִּשְׁבֵּן - אוֹתוֹ שֶׁגִּרְשָׁהּ אֶת זֶה, הַשְּׁכִינָה וְהַשְּׁרָה יָשׁוּב אַחַר בְּהַפּוֹכוֹ. בְּשַׁעַת שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, סָלַק אֶת הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן לְמַעְלָה, וְהַמְעִיט דְּמוֹתוֹ מִכְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְהַכֶּסֶף נָסַע מִמֶּנּוּ וּנְפָרַד.

כְּבִיבוֹלִי הַשְּׁרָה אֶת גֵּן הָעֵדֶן עִם הַכְּרוּבִים לְמַטָּה, וּנְפָרַד מֵאוֹתוֹ הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן, וְהַשְּׁרָה אֶת אוֹתָהּ לְהַט הַחֻרְבַּן, לְעַמֵּד בְּמָקוֹם גְּבוּרָתוֹ, לְשֹׁמֵר וְלִשְׂאֵב וְלְהַסְתִּיר (וּלְרַחֵץ) אוֹתָהּ הַדֶּרֶךְ שֶׁשׁוֹפְעֵת מֵעֵץ הַחַיִּים.

וְשַׁלְמָה הַמֶּלֶךְ צוֹנֵחַ וְאוֹמֵר, (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רְגָזָה אֶרֶץ כּוֹי תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ כּוֹי וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרָתָהּ. הַשִּׁפְחָה בְּפָנִים, גְּבֻרָתָהּ בַּחוּץ. אֵיכָה יֵשְׁבָה בְּדָד, מַה זֶה בְּדָד? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לְמַחְנֶה מוֹשְׁבוֹ.

אֵיכָה יֵשְׁבָה בְּדָד, רַבִּי חֲנִינָאִי וְרַבִּנּוּן פּוֹתְחִים הַכְּתוּב בְּאָדָם הָרֵאשׁוֹן. (בראשית ב) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם וַיַּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן וְגו'. וַיִּקַּח, בְּמָה לְקַחוּ? רַבִּי חֲנִינָאִי אָמַר, לְקַחוּ בְּדַבְרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא ח) קַח אֶת אֶהְרֹן. וְרַבִּנּוּן אָמְרוּ, לְקַחוּ בְרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים ב-ב) הַיּוֹם ה' לְקַח אֶת אֲדֹנֶיךָ מֵעַל רֹאשְׁךָ.

וַיַּנְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֶן, כְּדִי לְהִיּוֹת לוֹ מְנוּחָה, לְדַעַת וּלְהַכִּיר הַחֻכְמָה וְהַתּוֹרָה. שֶׁאָמַר רַבִּי חֲנִינָאִי, הַתּוֹרָה לְמַדָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם. זֶהוּ שִׁכְתוּב (איוב כח) אֲזַרְאָה וַיִּסְפְּרָה וְגו', וַיֹּאמֶר לְאָדָם. וְהָיוּ מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת מְקַלְסִים לְפָנָיו.

עַד שָׂרָאָה סְמַא"ל בְּשָׁמַיִם, וְנִתְקַנָּא בּוֹ, וַיֵּרֵד מִן הַשָּׁמַיִם כְּדַמּוֹת צַל עַל נַחֲשׁ. הַנָּחֵשׁ נִרְאָה, וְהֵצֵל עָלָיו, הַתְּקַף וְהַכַּח שְׁלוֹ.

קָרַב אוֹתוֹ הַנָּחֵשׁ לְאִשָּׁה, שֶׁדַּעַתָּה קָלָה מִן הָאִישׁ. מִכָּאֵן שֶׁאִשָּׁה לֹא מִתְּפַתֵּית אֲלָא בְּאִשָּׁה אַחֶרֶת. (בראשית ג) וַיֹּאמֶר אֶל הָאִשָּׁה אַף כִּי אָמַר אֱלֹהִים, מִיַּד פֶּתַח בְּאֶף. מִכָּאֵן שֶׁבִּתְחִלַּת דְּבָרָיו שֶׁל אָדָם נִכְרַ מִי הוּא. כִּךָּ הוּא פֶּתַח בְּאֶף, לְהוֹדִיעַ מִי הוּא.

נָטַל סִימָן זֶה - אִם תִּקְבֹּל, אִם לֹא תִקְבֹּל. וְהִמְשִׁיכָה בְּדַבְרִים, עַד שֶׁפִּתְחָה בְּאוֹת מ"ם, וְאָמְרָה מְכַל עֵץ הַגֵּן [אָכַל] נֹאכַל. מִיַּד נָטַל הַנָּחֵשׁ אוֹת מ', וַיִּשֶׂם אוֹתָהּ עַל זְרוּעוֹ הַשְּׂמְאֵלִית, וְהָיָה מִמֶּתִין עַל וַא"ו תִּי"ו מִפִּיָּה, כְּדִי לְהִיּוֹת מוֹנֵת נְכוּן לְפָנֵיהֶם.

הַתְּחִיל לְפִתּוּתָהּ, עַד שִׁכְתוּב (שם) וַתֵּרָא הָאִשָּׁה, בְּטַעַם גְּדוּל וְתִקְיָף. מְלַמֵּד שֶׁפָּרְחוּ הָאוֹתִיּוֹת וַא"ו תִּי"ו, וְעָלוּ לְהַתְּחַבֵּר עִם הָאוֹת מ"ם, וְהָאוֹת מ"ם הֵיטָה עוֹלָה וַיּוֹרְדַת, וְלֹא הֵיטָה מִתְּחַבֵּרַת עִמָּהֶם, עַד שֶׁנִּתְּפַתֵּית.

וּפָרְחוּ וַא"ו תִּי"ו אַרְבַּע פְּעָמִים, וְהִקִּיפוּ אֶת הָאוֹת מ"ם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, שִׁכְתוּב (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְרִיּוֹ וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשָּׁהּ וְכו'. וַתִּפְקַחְנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם. הִנֵּה אַרְבַּע פְּעָמִים ו' ת'. מְלַמֵּד שֶׁסָּכְבוּ לְאוֹת מ"ם לְאַרְבָּעָה צְדָדִים, וְהִמ"ם בְּאִמְצַע, מוֹת בְּכָל הַצְּדָדִים.

כמו שנאמר (ירמיה ט) **כי עלה מות בחלונינו, זה סמא"ל, שהוא אחד מחלונות השמים. ועל זה (תהלים פט) מי גבר יחיה ולא יראה מות. מיד שלט בה והטיל בה זהמא. ירד הקדוש ברוך הוא לראות, ויתחבא האדם ואשתו.**

בא וראה, קדם שחטאו היתה השכינה עטרה על ראשיהם, להיות בשבילם שורה על העולם. כיון שחטאו, כביכול תש כחה, והסתלקה ולא שלטה. והקדוש ברוך הוא התחיל לקונן, ואמר איכה, מה יהיה ממנה? השלטון הוסר ממנה. אף כאן בחרבן בית המקדש השלטון הוסר, והקדוש ברוך הוא התחיל לספד, ואומר איכה, מה תהא עליה?

איכה. רבי פנחס פתח, (ירמיה לא) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים וגו'. בשעה שנחרב בית המקדש ונשרף, בא קול והתעורר על קברי האבות הראשונים, ואמר: אבות הראשונים, אתם רדומים בשנה, ואינכם יודעים על צער העולם. בניכם שגדלתם בצער, והכנסתם אותם לאמונה הרבה של הקדוש ברוך הוא, הנה מתו, והנה נהרגו, והנה הלכו לגלות בין שונאיהם, ידיהם מהדקות לאחור, מתים ברעב, בתיהם נשרפו. איה הרחמים שלכם? איה אמונתכם? קומו התעוררו אליהם!

מיד התעוררו האבות והאמהות והלכו אל משה. אמרו לו: משה הרועה הנאמן, איפה הבנים? איפה השארית אותם? מיד התעורר משה, והלך עמם אל יהושע. אמר לו: בני האבות הללו, בני ישראל, שהפקיד אותי הקדוש ברוך הוא עליהם, והשארתי אותם בידך, איפה הם?

השיב יהושע ואמר: רבנו משה, בארץ הקדושה השארתי אותם, וחלקתי להם הארץ על פי גורל, כמו שצויתני, וכלם השארתי איש על נחלתו ועל גורלו.

ומיד הלכו כלם לארץ הקדושה, ומצאו אותה שנחרבה, שאין נשמע בה קול. נכנסו למקדש, וראו שנשרף. עשו בו הספד, עד שנשמע קול מרירות הבכיה לרום השמים, וכל המלאכים העליונים בכו עמם למעלה.

התעורר הקדוש ברוך הוא ובא אליהם, ומצא אותם ממררים בקול בכיה בתוך עפר המקדש. אמר להם: אהובי נפשי, מה

אתם כאן? (ירמיה יא) מה לידידי בביתי?

קם אברהם הזקן בראשונה, אמר לפני רבון העולם: אתה ידעת שהלכתי לפניך בדרך אמת. עשר פעמים נסית אותי, ועמדתי בכל. איפה הם בני? לא שמעתי קול דבריהם בארץ שנשבעת לי לקיים אותם בה.

אמר לו הקדוש ברוך הוא: אי אברהם אהוב נפשי, (שם) ובשר קדש יעברו מעליך. בטלו מהם ברית הקדש ועבדו לעבודה זרה, ועל כן התגבר רגזי עליהם, ובגללך חפיתי להם כמה פעמים, ולא שבו לפני.

ביון ששמע אברהם כך, אמר: ימחו על קדשת שמך כל אותם חטאייהם בין העמים, עד שיהיה רצונך להשיבם אליך. וכן כלם כמו זה, והלכו להם.

נשארה שם רחל, והרימה קול בכיה במרירות של תמרורים. אמר לה הקדוש ברוך הוא: רחל, מה את מבכה? אמרה לפניו: ולא אבכה?! איפה הם בני, ומה חטאו אליך? אמר לה: הכניסו צרתי לפני, והכניסוה לבייתי. מיד אמרה: וכי אני לא עשיתי יותר, שהכנסתי צרתי לבייתי?!

ששנינו, בשעה שכתוב (בראשית כט) ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא, אמר: התזדוגי לי? אמרה לו: כן, אבל אחות יש לי קשישה ממני, ואני פוחדת מאבא, שהוא רמאי. מיד – ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא, ברמאות.

מיד נתן לה סימנים. כיון שנכנסה לאה באותו הלילה, אמרה רחל, כעת תתביש אחותי. הלכה ומסרה לה הסימנים.

ועל זה אמרה אל הקדוש ברוך הוא: ואני לא עשיתי יותר, שהכנסתי צרתי לבייתי?! ואתה, שכתוב בך רחום וחנון ארך אפים, היה לך להעביר על חטאייהם.

ובכל מה שאמר לה – לא קבלה תנחומים. זהו שכתוב (ירמיה לא) קול ברמה נשמע וגו' כי איננו. לא רוצה לקבל תנחומים. מה הטעם? משום כי איננו, כימים הראשונים לשרות ביניהם, והרי הסתלק למעלה.

ומשום שכי איננו בתוך בניה, לא מקבלת תנחומים, עד שנשבע לה, שכתוב (ס) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה.

כמו שעשתה רחל - אף כך השכינה למעלה. כפי שמתרגם, קול נשמע ברום השמים, השכינה מבכה על בניה. באותה השעה שהיא היתה מבכה, התעוררו אליה ששים רבוא מחנות עליונים, וכלם העירו אליה בכיה.

באותה השעה נשמע קול לרקיע ערבות, והודעו מעו מאתים אלף עולמות שהיו גנוזים מיום שנברא העולם, עד שנשמע אותו הקול לרום השמים. ומי הוא? זה הרקיע כעין הקרח הנורא, שהוא על גבי החיות.

עד שהתגלתה האם לבתה, ואמרה לה: מנעי קולך. אז נפרדה משם, והלכה היא וכל אוכלוסייה לגלות, והצטרכו להתפזר לכמה צדדים, שתהיה גלות לכל, והיא ישבה בדה.

רבי נחוניא אמר, איכה, מי אמר זה? אותה הרוח העליונה נעימה, (הפנימית) העולם הבא. ועל זה תבה זו היא רוחנית, ואין בה שתפות כלל, לא לשון ושנים, ולא שפתים כלל.

האם שואלת על בתה, זה קרקור הקר, אדון רבון, גדול ושלטי, ישבה, ולא עומדת. בתחלה עומדת, וכל אוכלוסייה עומדים. כעת יושבת ושוממה. בדה, כמו שנאמר בדה ישב, כמי שטמא בטמאה, ושפחה כי תירש גברתה, ההיא שהיתה טמאה, ישבה במקומה.

שליחו להם בני בכל לבני הארץ הקדושה: ראוי שאתם צריכים לבכות, ולכם ראוי לספד ולעשות אבל, בראותכם את היכלות האם חרבים, ומקום מטתה שהתהפך באבל, והיא איננה שם, ופרחה מכם, ולא ידעתם ממנה.

תאמרו שהיא עמנו בתוך הגלות והורידה את מדורה? אם כך, אנו צריכים לשמח, שהרי יחזקאל הנביא ראה אותה כאן, וכל אוכלוסייה.

ודאי, על זה אנו צריכים לבכות ולספד כתנין, וכיענות המדבר, שהיא גרשה מחוץ להיכלה, ואנו בגלות, והיא באה עלינו

במרירות, ורואה אותנו בכל הימים בכמה צרות, בכמה הנהגות שגוזרים עלינו בכל זמן, ולא יכולה להסיר מעמנו את הצרות, וכל אותם המכות שאנו סובלים.

שָׁלַחוּ להם בני הארץ הקדושה: נאה הוא שאמנו ברחה, וגרשה מתוך היכלה, וירדה אליכם במרירות ובקול עצוב, כאשר שיושבת בלי דעת, וכאיש שלא יכול להציל, ונאה לכם לספד.

אָבֵל אנו יש לנו לבכות ולספד בנהי ובמרירות, שאנו רואים בכל יום ההיכל חרב, ושועלי המדבר נכנסים ויוצאים, ושורקים היענים בתוכו, ואנו רואים ובוכים.

ובעוד שאנו יושבים נבוכים ושוככים פינו בעפר, אנו שומעים קול נעימות רגליה בשלש משמרות של הלילה, יורדת ורואה את היכלה, איך יושבים (חרבים) נשרפים. נכנסת מהיכל להיכל, ממקום למקום, וגועה ומיללת, ובוכה עלינו ועל נפשנו.

ואנו מתעוררים לקול נעימות בכיתה ויללותיה, ורוחנו הולכת אחריה, ופורחת אליה. ולפי שעה פורחת והולכת, ולא שמענו, ולא ידענו דבר, שהנה הולכת ונשארו נבוכים, ישנים, בלי רוח, בלי דעת. צועקים, ואומרים איכה.

שָׁנִינוּ, בכל לילה ולילה קול מרירות של כאב של ציון נשמע מרום הרקיע למטה, וממטה לרקיע, כמו שנאמר (ירמיה כה) ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו ישאג על נוהו.

בְּרֵאשִׁית הלילה היא מכוונת בבכיה, ושואגת מרום הרקיע למעלה. יורדת למטה, למקום המזבח החיצון, ורואה מקומה חרב, טמא בטמאה, וכל מקום לא נמצא בו. גועה ומיללת, צונחת בקול של מרירות, ואומרת: מזבחי, מזבחי, פרנסתי שריתי אותי בכמה נסוכים, בכמה עולות טהורים קדושים.

כִּל האישים הקדושים, הגדולים הממנים, היו רויים ושמחים ממך. אוכלים עדונים, ומחלקים חלקיהם ברומי הרקיע. (ועתה) נתנו בך נבלת חסידים קדושים. בני שנזבחו עליך, אוי לי מדמיהם. וכל האישים הגדולים הממנים נפלו ממקומם לקול צוחותיהם.

יוֹשְׁבִים פחוץ צווחים ובוכים אותם אראלים קדושים, שאות שמו הקדוש היה מתעטר עליהם, ובו הם שמחים ועומדים.

לקול בכיותיהם האות הזו פָּרְחָה מֵהֶם, וְעֵלְתָה לְרוּמֵי מְרוֹמִים.
וּנְשָׂאוּ כִנְקָבָה שְׂבוּכָה וּמִלְלָתָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה לג) הֵן אֲרָאֶלֶם
צָעְקוּ חֲצָה. אֲרָאֶלֶם בְּלֹא יוֹד, צָעְקוּ חוּצָה.

מִזְבְּחֵי מִזְבְּחֵי, אַחַר שֶׁהָרִוּיָה אוֹתִי בְּנִבְלֹת בְּנִים חֲסִידִים קְדוֹשִׁים,
שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם וְנִשְׁמָתָם עָלַיךְ, נִגְנָזְתָּ. אֵיפֹה אֲמַצָּא אוֹתְךָ?
אֵיפֹה הָאֵשׁ שֶׁעָלִיךָ? גּוֹעָה וּמִלְלָתָה וּבֹכָה בְּקוֹל עָצוּב.

יִשְׁשֵׁת אֶלְפֵי גְבָרִים קְדוֹשִׁים, בְּכָל צַד שֶׁל אֲרַבְעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, הֵם
שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים קָרְבָן בְּכָל יוֹם, יִרְדּוּ עִמָּה, וּמִלְלִים וּבֹכִים עַל
מִזְבַּח הָעוֹלֹת. וְיוֹתֵר הָיוּ, אֲלֹא שֶׁהִתְמַעְטוּ.

וְאֶפְלֹו אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, בְּרוּחַ אַחֲרָת, שְׁרוּיִם מֵאוֹתָם
הָאִיבָרִים וְהַפְּדָרִים, בְּרֵאשִׁית הַלֵּילָה צוֹנְחִים, גּוֹעִים
וּמִלְלִים עַל הַמִּזְבֵּחַ הַזֶּה. אוֹי לַחֲמור שֶׁאֵבֵד אֲבוּסוֹ, הַמָּקוֹם
שֶׁמִּתְרַוָּה מִמֶּנּוּ. מִי רָאָה נִהְמַת הַגְּבָרִים הַקְּדוֹשִׁים בְּגִבְרִיהַ, מִמָּטָה
לְמַעְלָה, וּמִמַּעְלָה לְמָטָה.

בְּחִצּוֹת הַלֵּילָה נִכְנָסְתָּ לַתּוֹךְ אוֹתָהּ הַנִּקְדָּה שֶׁל צִיּוֹן, מְקוֹם בֵּית קֹדֶשׁ
הַקְּדוֹשִׁים, רוֹאָה אוֹתָהּ שֶׁנִּחְרַב, וְנִטְמָא מְקוֹם בֵּית מוֹשְׁבָהָ
וּמִטְטָהָ, גּוֹעָה וּמִלְלָתָה, עוֹלָה מִמָּטָה לְמַעְלָה, וּמִמַּעְלָה לְמָטָה,
מִסֵּתְכָלֶת בְּמָקוֹם הַכְּרוּבִים, צוֹנַחַת בְּקוֹל מֵר, וּמְרִימָה קוֹלָה וְאוֹמְרָת:
מִטְטִי מִטְטִי, מְקוֹם בֵּית מוֹשְׁבֵי!

עַל הַמָּקוֹם הַזֶּה כָּתוּב (שיר ג) עַל מִשְׁכְּבֵי בַלֵּילוֹת. מִשְׁכְּבֵי, מִטַּת
הַגְּבִירָה. גּוֹעָה בְּבִכְיָה וְאוֹמְרָת: מִטְטִי, מְקוֹם מְקוֹדֶשִׁי, הַמָּקוֹם
שֶׁל הַמְּרַגְלִיּוֹת הַטּוֹבוֹת, בֵּית הַפְּרִכָּת וְהַכְּפָרָת, שֶׁהָיוּ סוֹמְכִים עָלָיו
שְׁשִׁים אֶלֶף רְבָבוֹת שֶׁל אֲבֵנֵי יָקָר, סְדָרִים סְדָרִים, שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת,
מִסֵּתְכָלִים זֶה עַל זֶה. סְדָרֵי רְמוֹנִים מְצַעִים עָלַיךְ לְאֲרַבְעָה צְדָדִים.
הָעוֹלָם עֲמַד בְּשִׁבִילְךָ.

רְבוֹן הָעוֹלָם, בְּעָלִי הִיָּה בָּא אֵלַי, וְהוּא שׁוֹכֵב בֵּין זְרוּעַי, וְכָל מֵה
שֶׁרָצִיתִי מִמֶּנּוּ, וְכָל רְצוֹנֵי עוֹשֶׂה בְּזִמְנָה הַזֶּה, כְּשֶׁהָיָה בָּא אֵלַי
וְעָזַב (ושם) בִּי מְדוּרוֹ וּמִשְׁתַּעֲשַׁע בֵּין שְׁדֵי.

מִטְטִי מִטְטִי, אֵינְךָ זֹכֶרֶת כְּשֶׁהָיִיתִי בָּאָה אֵלַיךְ בְּשִׁמְחָה וּבְטוֹב לֵב,
וְאוֹתָם הַתִּינּוּקוֹת הָעֵלְמִים הָיוּ יוֹצְאִים כְּנִגְדִי, מְכִים בְּכַנְפֵיהֶם
בְּשִׁמְחָה לְקַבְּלָנִי.

הַעֲפָר שֶׁבֶּף הָיָה קָם מִמְקוֹמוֹ, וְרוֹאֶה אֵיךְ נִשְׁכַּח אַרְוֹן הַתּוֹרָה שֶׁהָיָה כָּאֵן. מִכָּאֵן יֵצֵא מְזוֹן לְכֹל הָעוֹלָם, וְאוֹר, וּבִרְכוּת לְכֹל.

אַשְׁגִּיחַ עַל בְּעָלֵי - אֵינּוּ כָּאֵן. אֲשַׁגִּיחַ לְכֹל צַד. בְּזִמְנָה הַזֶּה כִּשְׁהָיָה בָּא אֲצָלֵי בְּעָלֵי, וְסָבִיבוּ כְּמָה בְּנֵים חֲסִידִים, וְכֹל אוֹתָם הָעֲלָמוֹת מְזַמְנוֹת לְקַבְּלוֹ.

וְהֵינּוּ שׁוֹמְעִים מִרְחוֹק קוֹל זוּגֵי הַפַּעֲמוֹנִים מְקַשְׁקָשִׁים בֵּין רַגְלָיו, כְּדֵי שֶׁאֲשַׁמַּע קוֹלוֹ טָרַם הַכְּנָסוֹ אֵלָי. כֹּל עֲלָמוֹתַי מִשְׁבַּחוֹת וּמוֹדוֹת לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַחַר כֵּף הוֹלְכוֹת כֹּל אַחַת לְבֵית מוֹשְׁבָה, וְהֵינּוּ יַחֲדוֹת מַחְבְּקוֹת בְּנִשְׁיָקוֹתֵינוּ בְּאַהֲבָה.

בְּעָלֵי בְּעָלֵי, אֵיפֹה פְּנִיָּת? כַּעַת הוּא הַזִּמְנָה שֶׁהֵייתִי מִשְׁגִּיחָה בָּךְ. הַסְּתַפְּלִיתִי בְּכֹל צַד - וְאֵינְךָ. אֵיפֹה אֲשַׁגִּיחַ לָךְ, וְלֹא אֲבַקֵּשׁ בְּשִׁבְלֶךָ?

זֶהוּ מְקוֹמְךָ בְּזִמְנָה הַזֶּה לְבֹא אֵלָי, הַרִינִי מְזַמְנָת כָּאֵן. וְהֵרִי נִשְׁכַּחַתָּ מִמֶּנִּי. אֵינְךָ זוֹכֵר יְמֵי הָאַהֲבָה, כִּשְׁהֵייתִי שׁוֹכְבַת בְּחִיקְךָ, וְחִקְוֶה בְּדִיוֹקְנֶךָ, וְדִיוֹקְנֵי הָיָה חִקוֹק בָּךְ. כַּחוֹתָם הַזֶּה שֶׁמִּשְׁאִיר דִּיוֹקְנוֹ בְּחִיקַת הַכְּתָב, כֵּף הַשְּׂאֲרָתִי דִּיוֹקְנֵי בָּךְ, כְּדֵי שֶׁתִּשְׁתַּעֲשַׂע בְּדִיוֹקְנֵי, בְּעוֹדִי בְּתוֹךְ צְבָאוֹתַי.

גּוֹעֵה בְּכִכְיָה וְאוֹמְרָת: בְּעָלֵי בְּעָלֵי, הָאוֹר שֶׁל הַעֵינַיִם הֵרִי נַחֲשָׁךְ. אֵינְךָ זוֹכֵר, כִּשְׁהֵייתִי מוֹשִׁיט שְׂמֵאלְךָ מִתַּחַת לְרֹאשִׁי, וְאֵנִי מִתְעַנְגָּת עַל רֵב שְׁלוֹם, וְיִמִּינְךָ מִחְבְּקַת בְּאַחְוָה וּבְנִשְׁיָקוֹת. וְנִדְרָתִי לִי שֶׁלֹּא תַעֲזֹב אֶהְבְּתִי לְעוֹלָמִים. וְנִשְׁבַּעְתָּ לִי (תְּהִלִּים קל"ז) אִם אֲשַׁכַּחְךָ יְרוּשָׁלַיִם תִּשְׁכַּח יְמִינִי, הִנֵּה נִשְׁכַּחְתִּי מִמֶּךָ.

אֵינְךָ זוֹכֵר, כִּשְׁעַמְדָתִי אֲצִלְךָ בְּהַר סִינַי, וְשָׁשִׁים רַבּוֹא שְׁלָמִים שֶׁקַּבְּלוֹךָ עָלֶיךָ, וְהִתְעַטַּרְתִּי לָךְ בָּהֶם יוֹתֵר מִכֹּל הָעַמִּים, וְהֵינּוּ הוֹלְכִים אַחֲרֶיךָ לְכֹל רְצוֹנְךָ. וְאוֹתָהּ שֶׁפָּחָה הַרְגָה בָּהֶם לְאַלְפִים וּרְבֻבוֹת, וְלֹא הִשְׁגַּחְתִּי. וְכֹלֶם נֶאֱבָדוּ בְּמִדְבָּר, וְהַשְּׂאֲרָתִי אוֹתָם שָׁם, וְהַכְּנָסְנוּ בְּנֵיהֶם הַקְּטָנִים לַעֲמֵד לְפָנֶיךָ בְּאַרְץ הַזֶּה. וְהַבְּדִלְנוּ אוֹתָם לַעֲמֵד לְפָנֶיךָ בְּשִׁבְלֵי רְצוֹנְךָ.

בְּעָלֵי, הֵינּוּ זוֹכֵר, בְּכִמָּה בְּנֵים קְדוֹשִׁים עַמְדָתִי לְפָנֶיךָ בְּכֹל דוֹר וְדוֹר, בִּימֵי דוֹד וְשִׁלְמָה בְּנוֹ. אֵינְךָ זוֹכֵר כְּמָה טוֹבוֹת שֶׁעָשׂוּ לְפָנֶיךָ! הֵאֵם נֹאֵה לָךְ לְזָכֹר חֲטָאִים, וְלֹא תִזְכָּר זְכִיּוֹת?! אֵיךְ הִתְהַפְּכוּ עָלֶיךָ?

אני מבקשת אותך - ואינך. מבקשת על בני - ואינם. מבקשת על קדשת המקום הזה - והרי נטמא. כל העולם היה בשלום משום המקום הזה. הכלבים אין נובחים בזמן הזה, כלם היו בשלום. גועה ומיללת, וכל אותם האוכלוסים למעלה. והכלבים צווחים למטה, בראשית המשמורה השלישית.

היא יוצאת ובאה, ועומדת על מקום מזבח קטרת הסמים, גועה ומיללת, ועולה למעלה, ומוצאת כרוב אחד מאותם שני הכרובים שהיו עמה, ומאותו הזמן לא היה לה אלא אחד. ואותו התינוק העלם שנשא, יונק ממנה בכיה ויללה.

ואז הקדוש ברוך הוא הזדמן אליה, ויורד אליה, ומדבר עמה. ועל זה כתוב (ירמיה לא) כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה, כי יש תקנה לאחריתך. ועל זה שנינו, תינוק יונק משדי אמו, ואשה מספרת עם בעלה. (עד כאן הפתיחה, מכאן ואילך ראשיתה של מגלת איכה).

איכה ישבה בודד, רבותינו פותחים בפסוק הזה, (קהלת יב) וזכר את בוראיה בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה. הפסוק הזה בארנוהו בישראל, כשהיו בארץ הקדושה. וזכר את בוראיה - תהיה זוכר את כל אותן הטובות וכל אותם האותות והנסים שעשה לך הקדוש ברוך הוא בימים הראשונים, כשהיית נער באמונה, כמו שנאמר (הושע יב) כי נער ישראל ואהבהו.

בימי בחורתיך - בזמן שהתרצה בך מכל העמים של העולם. עד אשר לא יבאו ימי הרעה - ימים שישלטו בך שאר העמים, ויפזרו אותך בכל העמים.

בימי בחורתיך - ימות השנה, שהם ברורים לך, והשמירה שלמעלה עליך. והם ארבעה ירחי השנה, אדר ניסן איר סיון, אלו אותם הימים שפחר הקדוש ברוך הוא בישראל, ועשה בהם עמהם נסים. וכנסת ישראל מעטרת בבעלה ומתקרבת אליו.

עד אשר לא יבאו ימי הרעה - ימי הזקנה, ימי הרעה ממש, והם: תמוז אב טבת שבט. אף על גב שלא התגלה כל כך, וסימנה - (משלי ו) ושבת לגו חסר לב.

והגיעו שנים - שנים של גלות, שישאל הולכים מטלטלים. ואין בהם חפץ - ששנינו, עתידים בימי הגלות שלא ימצא ביד האדם (חפץ) לקנות בשוק, ואז תכלה הפרוטה מן הכיס.

עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ - זֶה קְלִסְתָּר פְּנִים שֶׁל הַשְּׂכִינָה, מְלַמְעָלָה וּמְלַמְטָה. מִמָּטָה מִי הֵם? בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה שֶׁהָיוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, פְּטִישֵׁי בְרוּז, מְהַדְקִים סְלָעִים, וְתוֹלְשִׁים הָרִים רָמִים.

וְהָאֹר - זֶה הַתְּלַמוּד הַיְרוּשְׁלָמִי, שְׁמַאִיר אֹר הַתּוֹרָה, אַחַר שֶׁהִתְבַּטַּל זֶה, כְּבִיכּוֹל נִשְׁאָרוּ בַחֲשָׁף, שְׁכָתוּב (אִיכָה א) בְּמַחֲשָׁכִים הוֹשִׁיבֵנִי, זֶה תְּלַמוּד בְּבָלִי, שֶׁהוֹלְכִים בּוֹ בְּנֵי הָעוֹלָם בְּמַחֲשָׁכִים.

וְהַיִּרְחָ - אֵלוּ הֵן הַבְּרִיתוֹת, שֶׁהָיוּ מְאִירוֹת אֹר הַחֲכָמָה הַנִּסְתָּרָת. וְהַכּוֹכְבִים - אֵלוּ אוֹתָם הַמְּשַׁכִּילִים שֶׁהָיוּ בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, כָּל אוֹתָם הַתְּנָאִים וְהָאֲמֹרָאִים, שֶׁכָּל הָעוֹלָם עוֹמֵד בְּשִׁבְלֵם. שֶׁכִּשְׁהָיוּ עוֹמְדִים יַחַד, הָיָה אוֹמֵר אִישׁ לַחֲבֵרוֹ: מִתּוֹךְ דְּבָר זֶה שֶׁפָּרַח מִפִּי, אֲנִי רוֹאֶה מָה שֶׁיְהִיָּה הַיּוֹם הַזֶּה אוֹ לְמַחֵר כֶּף וְכָף.

דְּבָר אַחַר, (קַהֲלַת יב) עַד אֲשֶׁר לֹא תַחֲשַׁף הַשֶּׁמֶשׁ - הָאֹר שֶׁל קְלִסְתָּר פְּנֵי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהָיָה מְאִיר לָהּ בְּכָל יוֹם, וּמֵאוֹתוֹ הָאֹר הָעוֹלָם הַתְּקִיָּם, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא בְּאֶרֶץ לְבַטָּח.

וְהָאֹר - הָאֹר שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהָיָה מְאִיר מְסוּפֵף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְנִגְנְזוּ. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (הִיָּה) מְאִיר, וּמוֹצִיא מִמְּנוֹ חוּט אֶחָד שֶׁל יְמִינוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאוֹחֵז בְּלִבָּנָה. וּבְאוֹתוֹ הַזְּמַן כָּתוּב (אִיכָה ב) הַשִּׁיב אַחֲרֵי יְמִינוֹ.

וְהַיִּרְחָ - שְׁכָתוּב (יִשְׁעִיָּה א) צִדְקַת יְלִין בָּהּ. וְהַכּוֹכְבִים - מְלַאכֵי הַשָּׁרַת, שֶׁהָיוּ בָּאִים בָּהּ וִידוּעִים אֶצְלָהּ, וּבִטְלוּ מִקְיוּמָם, וְאֵלָה נִקְרָאִים מְלַאכֵי שְׁלוֹם. וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחַר הַגָּשָׁם, שְׁכָתוּב (שֵׁם לב) מְלַאכֵי שְׁלוֹם מֵרַ יְבַכְּיוּן.

בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרֵי הַבַּיִת (קַהֲלַת יב) - אֵלוּ שֶׁלְשָׁה בְּתֵי דִין שֶׁהָיוּ מְלַמְדִים תּוֹרָה בְּלִשְׁכַּת הַגְּזִית. וְהַתְּעוֹנָתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל - אֵלוּ סְנֵהֲדָרֵי גְדוּלָה וְסְנֵהֲדָרֵי קִטְנָה. וּבִטְלוּ הַטְּחָנוֹת - אֵלוּ כַּהֲנִים וְלוֹיִם, וְכָל הַמְּשֻׁמְרוֹת שֶׁהָיוּ עוֹמְדוֹת בִּירוּשָׁלַיִם.

וְחָשְׁבוּ הָרְאוֹת בְּאֶרְבוֹת - אֵלוּ נְבִיאִים וְצוֹפִים, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנִבְוָאָה וּבְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. (שֵׁם) וְסִגְרוּ דְלָתִים בְּשׁוֹק - שְׁכָנֵי אָדָם צוֹנְחִים, וְאִין מִי שֶׁמְשִׁיב לָהֶם, שֶׁהָרִי כָּל הַשְּׁעָרִים נִנְעָלוּ מִיּוֹם שֶׁנִּחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וּבִטְלָה עֲבוֹדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ.

סדר הלימוד ליום יח אלול [יום 343 בשנה]

בְּשִׁפְלֵי קול הטַחְנָה (שם) - אֵלֶּה אוֹתָם כּוֹתְשֵׁי הַקְּטָרֶת, שְׁהִיוּ נוֹתְנִים קוֹל בְּכָל יוֹם בְּפִתְיֶשֶׁה שְׁלָה. דְּבַר אַחַר, קוֹל הַטַּחְנָה - קוֹל הַשְּׂכִינָה, שְׁצוּנַחַת בְּכָל יוֹם שׁוּבוּ בָּנִים שׁוֹבְבִים, וְאֵין מִי שִׁישְׁגִיחַ עָלֶיהָ.

וַיִּשְׁחֹף כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר - אֵלֹה אוֹתָם שְׁעוֹלִים לְדוֹכֵן בְּכָל יוֹם, וּמִנְגְנִים נִגּוֹן שֶׁל שִׁיר. כָּל - לְרַבּוֹת מִלְּאֲכִי עֲלִיוֹן לְמַעְלָה, שְׁהִיוּ מִתְחַלְקִים מִשְׁמֵרוֹת לְמַעְלָה - כְּנֶגֶד אוֹתָם הַמְּשֵׁרוֹת לְמַטָּה. שְׁחֹף אוֹתָם שְׁלֵמֵטָה - כְּבִיכּוֹל אֶף אֵלֹה שְׁלֵמֵעְלָה שְׁחֹף. גַּם מִגְּבוּהַ יִירָאוּ. וְאֶף עַל גֵּב שְׁמִגְבוּהַ הֵם נִנְסִים, הָיוּ פּוֹחֲדִים.

שְׁחֹף אוֹתָם בְּנוֹת הַשִּׁיר, מִשּׁוֹם שְׁהָרִי שְׁמוֹנִים אֶלֶף לְוִים הָיוּ יָדִיהֶם מְהַדְקִים לְאַחֹר. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְנִהְרוֹת בְּכָל, כְּנֹרוֹתֵיהֶם הָיוּ תְלוּיִים עַל הָאֵילָנוֹת שָׁם, הָיוּ מְבַקְשִׁים מֵהֶם לְנִגּוֹן, וְאוֹמְרִים (תהלים קלז) אֵיךְ נָשִׁיר אֶת שִׁיר ה' עַל אֲדַמַּת נֶכֶר? נִשְׁכּוּ בְּשִׁנֵּיהֶם בְּהִנֵּי יָדֵיהֶם וְכָרְתוּ אוֹתָם, וְלֹא יָכֻלוּ לְנִגּוֹן, וְהִרְגוּ אוֹתָם.

וְחַתְחָתִים בְּדֶרֶךְ - שְׁהָרִי הָיוּ הוֹלְכִים בְּרִיחִים עַל צוֹאֲרֵיהֶם, וּמִהֶהָדוּק שְׁהָיָה חֲזֵק, הָיוּ נוֹפְלִים אֶצְבְּעוֹתֵיהֶם בְּדֶרֶךְ, וַיִּרְמְיָה הָיָה מְלַקְטֵם בְּטִלְיָתוֹ, וְנוֹשֵׁק אוֹתָם, וּבוֹכָה עָלֵיהֶם. וְהָיָה אוֹמֵר לָהֶם: בְּנֵי, וְלֹא אִמְרָתִי לָכֶם (ירמיה ג) תִּנּוּ לֵה' אֱלֹהֵיכֶם כְּבוֹד בְּטָרָם יַחְשִׁיף וְגו'?! וְעַל זֶה כָּתוּב (שם ט) עַל הַהָרִים אִשָּׂא כְּכִי וְנָהִי וְעַל נְאוֹת מִדְבַר קִינָה.

וַיִּנְאֵץ הַשֶּׁקֶד (קהלת יב) - מִיּוֹם שְׁמִנְצִנֵן הָאֵילָן הַזֶּה לְבָלוּבִים עַד הַיּוֹם שְׁעוֹשָׂה פְרִי, הֵם עֲשָׂרִים וְאַחַד יוֹם. כִּךָּ מִשְׁבְּעָה עֶשֶׂר תַּמוּז עַד תְּשַׁעָה בָּאָב - עֲשָׂרִים וְאַחַד יוֹם בִּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ירמיה א) מִקָּל שֶׁקֶד אֲנִי רֹאֶה.

וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגֹב (קהלת יב) - שְׁנַתָּן מִשָּׂא עַל כַּתְפֵי זֶרַע דָּוָד. וְתַפְרֵה הָאֲבִיוֹנָה - שְׁהַתְּבַטְּלָה עֲבוּדַת בֵּית אֱלֹהֵינוּ. כִּי הִלֵךְ הָאָדָם אֶל בֵּית עוֹלָמוֹ - זֶהוּ הַכְּבוֹד שֶׁהִסְתַּלַּק לְמַעְלָה, וּבְנֵי אָדָם צוֹנְחִים, וְאֵין מִי שִׁישְׁגִיחַ בָּהֶם.

עַד אֲשֶׁר לֹא יִרְתַּק חֹבֵל הַכֶּסֶף (שם) - הַמְּקוֹם שֶׁהִכְהֵן הָיָה מִקְטִיר קְטָרֶת עַל הַמִּזְבֵּחַ הַפְּנִימִי. וְתַרְץ גְּלַת הַזֶּהָב - זֶהוּ בֵּית קֹדֶשׁ

הַקְּדוּשִׁים, שְׁשֵׁם הַכְּרוּבִים שֶׁל הַזֶּהָב. וְתִשָּׁבֵר כַּד עַל הַמְּבוּעַ - זו מְלָכוֹת בֵּית דָּוִד שְׁנִשְׁבָּרָה.

וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרַיִם עַל הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה - יַחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וַיְהִי כַּעֲפָר. וְהָרוּחַ תָּשׁוּב אֶל הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נִתְּנָה - זו הַשְּׂכִינָה, וְהִסְתַּלְקוֹת שֶׁל רוּחַ הַנְּבוּאָה מִן הָעוֹלָם.

רַבִּי יוֹדָא פְּתַח, (שם יב) בַּיּוֹם שֶׁיִּזְעוּ שְׁמַרֵי הַבַּיִת - אֵלּוּ תִּנְאִים וְאִמּוּרָאִים, שֶׁהָיוּ שׁוֹמְרִים הָעַם שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְהִזְדַּעְזְעוּ מִמְּקוֹמָם.

וְהַתְּעוּתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית מז) וַיֵּשׁ בָּם אֲנָשֵׁי חֵיל. הַחֲטָא שֶׁל בְּנֵי יַעֲקֹב, שֶׁהָיוּ אֲנָשֵׁי חֵיל וְסוֹבְלִים עוֹוֹת הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב ח) הֲאֵל יַעֲוֹת מִשְׁפָּט. קִבְּלוּ עוֹוֹת הַדִּין אוֹתָם אֲנָשֵׁי חֵיל. שֶׁפָּךְ דְּרַכֵּי הַנְּחֹשׁ - אַחַר שֶׁהוֹרַג אֶת הָאָדָם, חוֹזֵר וְנוֹשֵׁף אוֹתוֹ נְשִׁיכָה בְּלֵי רַחֲמִים. זֶהוּ עוֹוֹת הַדִּין.

שְׁלַחוּ לָהֶם בְּנֵי הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה: נֶאֱמַר שְׁאַתֶּם יֵשׁ לָכֶם לְבָכוֹת כְּמוֹ שְׁבוּכָה מִרְחוֹק, שֶׁהָרִי אֲבָל וּבִכְיָה וּמִסְפַּד בְּנֵהִי וּמְרִירוֹת לֹא מְגִיעַ לָכֶם, שֶׁהָרִי רַחֲצָתֶם רְגְלֵיכֶם, וְלֹא רְצִיתֶם לְטַנֵּף אוֹתָם כְּמוֹ מְקָדָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר ה) רַחֲצִיתִי אֶת רְגְלֵי אֵיכָכָה אֶטְנַפֵּם.

אַבְלָא אָנוּ שְׁשׁוֹכְנִים בֵּין גְּדְרֵי הַנְּחֹשׁ, וְאוֹרֵב לָנוּ בְּכָל יוֹם, הוֹרַג וְנוֹשֵׁף, וְאָנוּ רוֹאִים בְּעֵינֵינוּ עוֹוֹת הַדִּין שֶׁנַּעֲשֶׂה בֵּינֵינוּ, בְּאוֹתָם אֲנָשֵׁי חֵיל, שֶׁבִּימֵיהֶם שׁוֹתֵק, וְלֹא רוֹצֵה דִין, שֶׁפּוֹחַד מֵהֶם פַּחַד גְּדוֹל, וְלֹא יָכוֹל לַעֲמֹד לְפָנֵיהֶם. וְכִיּוֹן שֶׁעָבְרוּ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם (הַבָּא) בְּתִשׁוּבָה, עוֹמֵד הַנְּחֹשׁ לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְתוֹבֵעַ דִּין.

וְדִיק הַפְּתוּב, שֶׁכְּתוּב (שמות כא) וְגִנֵּב אִישׁ וּמָכְרוּ וְנִמְצָא בְּיָדוֹ מוֹת יוֹמָת. אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְנַחֵשׁ: יוֹסֵף לֹא הָיָה אִישׁ. וְנִמְצָא בְּיָדוֹ וְגו', הָרִי בִּידֵיהֶם לֹא נִמְצָא. חֲזַר וְאָמַר, (דברים כד) כִּי יִמְצָא אִישׁ גֵּנֵב נֶפֶשׁ מֵאֲחִיו מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהִתְעַמַּר בּוֹ וּמָכְרוּ וּמָת הַגֵּנֵב הֵהוּא.

שְׁמוּנָה מֵאוֹת שָׁנִים הָיָה עוֹמֵד אוֹתוֹ הַנְּחֹשׁ וּמִבְּקֵשׁ דִּין. וְאָנוּ שְׁנִינּוּ, מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּשָׁנֵי דִינִים - נִדוֹן בְּחִמּוּדָה. אוֹי לְמִי שֶׁקִּבֵּל עָנֵשׁ עַל חֲטָאוֹ, שֶׁהָרִי הַמִּיתָה מְכַפֶּרֶת עַל הַחֲטָאִים, וְחוֹזֵר לְקַבֵּל עָנֵשׁ אַחֵר. אוֹי שֶׁהִתְעוּתוֹ אֲנָשֵׁי הַחֵיל, וְסִמָּא ל' וְנַחֵשׁ עֲמָדוֹ לְתַבַּע הַדִּין.

על זה נאָה לָנוּ לְבָכוֹת וְלִסְפָּד, שֶׁהִקְרִיָה הַקְּדוּשָׁה נִשְׁאַרָה בְּדָד מִכָּל הַטּוֹבוֹת שֶׁהָיוּ בָּהּ. בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה יָרַד סַמְא"ל וּבִלְבָל אֶת הָעוֹלָם, וְהִכְנִיס הָרוּחַ הַזֶּה בְּמַעֵי שֶׁל אוֹתוֹ הִרְשַׁע מֶלֶךְ רוּמִי, וְתִבַע דִּין מַגְבוּרֵי הָעוֹלָם. וַיִּלְזָה! וַיִּלְעוֹלָם! עוֹנוֹת הַדִּין לֹא נִמְצָא מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם כְּזֶה.

אֵיכָּה בְּנִיךָ הַעֲמוּדִים שֶׁל הָעוֹלָם, עֲמוּדִים תּוֹמְכִים, שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עֲלֵיהֶם, וְאֵנִי (וְאַתָּה) מִתְעַטֵּר בָּהֶם בְּכָל יוֹם? אֵיךְ הִתְעַנְתּוּ עַל יְדֵי הַנְּחָשׁ? אֵיךְ הִתְעַנְתּוּ רוּחוֹת קְדוּשׁוֹת לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלִבוֹשִׁים נִכְרָיִים אֲחֵרִים לְדוֹן אוֹתָם בְּקִלּוֹן רַב? וַיִּלְזָה! וַיִּלְעוֹת הַזֶּה!

מִי רָאָה בְּתוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, בְּשַׁעַת שֶׁנִּמְסַר הַדִּין לְמַעְלָה. עֶשֶׂר מַרְגְּלוֹת יְפוֹת, הָאוֹר שֶׁל כָּל הַגֵּן, בֵּין כָּל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת, מִתְפַּשְׁטִים וְכֻלָּם יוֹצְאִים הַחוּצָה. וְכָל אוֹתָם הָאֵילָנוֹת שֶׁל גֵּן עֵדֶן צוֹנְחִים וְאוֹמְרִים: וַיִּשְׁתַּעַנְתּוּ אֲנָשֵׁי הַחֵיל! וְשׁוֹמְרֵי הַשַּׁעַר שֶׁל גֵּן הָעֵדֶן מְזַדְעָזְעִים, אוֹתָם הַכְּרוּבִים, עוֹלִים וְיוֹרְדִים, וְלֹא נוֹתְנִים מְקוֹם לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרוֹת הָלֵלוּ.

כִּשְׁהַתְּפַשְׁטוּ מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל לְבוּשֵׁיהֶם. וְעֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים צוֹנְחִים כְּנִגְדָם, וְאוֹתָם שׁוֹמְרֵי הַחוּמוֹת לְמַעְלָה מְזַדְעָזְעִים, וְכָל צְבָאוֹת רוּם הַשָּׁמַיִם בּוֹכִים וּמִילְלִים מִי רָאָה אֶת אֲמִנּוּ גּוֹעָה וּמִילְלָת? יוֹרְדָת לְכְרוּבִים, שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעֲרִים שְׂבָגָן, וְהֵם מְזַדְעָזְעִים. עוֹלָה אֲמִנּוּ, וְכְרוּב אֶחָד עִמָּה.

וְאִזּוּ לַהֵט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת, שֶׁנוֹנָה הַרְבֵּה, מִכָּה לְתוֹךְ הַשַּׁעֲרִים, וַיִּצְאוּ אוֹתָם עֲשָׂרָה הָאוֹרוֹת. הָעֲלִיוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים צוֹנְחִים: וַיִּלְעוֹלָם! וַיִּלְדוּר!

לָנוּ יָאָה לִסְפָּד כְּתַנִּים, כִּשְׁיִרְדָה הָאֵם, וְלֹא מִצָּאָה אוֹתָם שָׁם בְּגֵן. וְכָל אוֹתָם הָאוֹרוֹת וְהַבְּשָׁמִים גּוֹעִים וּמִילְלִים. אִזּוּ הִיא גּוֹעָה וּמִילְלָת. אוֹתָם הַכְּרוּבִים שׁוֹמְרֵי הַשַּׁעֲרִים בּוֹכִים וּמִילְלִים, פּוֹתְחִים בְּבִכְיָה. אָנוּ עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה נָאָה לָנוּ לְבָכוֹת עַל הַכָּל, וְעַל הָעוֹנוֹת הַזֶּה.

עוֹד פָּתַח, (בְּרֵאשִׁית נ) וַיִּצְווּ אֶל יוֹסֵף לֵאמֹר וְגו', (שם) אָנָּה שָׂא נָא פֶשַׁע אַחֶיךָ וַחֲטָאתָם וְגו', וַיִּבֶךְ יוֹסֵף בְּדַבְּרָם אֵלָיו. הַחֲטָא - לוֹ הֵם עָשׂוּ, וְהוּא מְכַפֵּר עַל הַכָּל, וּמְכַפֵּר עַל חֲטָאָם. כִּינּוּ שֶׁהוּא מוּחַל, לְמִי יֵשׁ לְתַבַּע עַל חֲטָאָם? זֶהוּ וְהִתְעַנְתּוּ אֲנָשֵׁי הַחֵיל. עוֹנוֹת הַדִּין רַב הִיָּה לְאוֹתָם אֲנָשֵׁי הַחֵיל. וַיִּלְנוּ, מִי יִנַּחַם אוֹתָנוּ?

לָמָּה הָיָה עוֹוֹת הַדִּין הַזֶּה? מִשּׁוֹם שֶׁהָרִי אֲמַנּוּ גְרָשָׁה וּבְרָחָה, וְהִלְכָה לָהּ, וּמִשּׁוֹם זֶה עוֹוֹת הַדִּין נִמְצָא, שֶׁנִּמְצָא לְבָדוֹ אוֹתוֹ שֶׁהִסְטִין עָלֵינוּ, וְלֹא הָיָה מִי שִׁימְחָה בְּיָדוֹ וַיִּטְעַן עָלֵינוּ טַעֲנָה. עַל זֶה נִמְסְרוּ בְּיַדָּהּ כָּל תְּקוּנֵי אֲמָנוּ.

שְׂאֵלָו נִמְצָאָה שָׁם אֲמָנוּ, לְפָנִים מִשּׁוֹרֵת הַדִּין הֵיחָה מְכַנְיָסָה אוֹתָנוּ. עַל זֶה הִיא בּוֹכָה, וְעַל זֶה הִיא מִיְלָלָת, עַל בְּנֵיהָ שֶׁגָּלוּ, וְשֶׁנֶּהְרְגוּ, וְשֶׁשְׁמְדוּ בַחֲנָם.

וּבְדִינֵיהֶם לֹא נִמְצָאָה, וְעָשָׂה בָהֶם אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ אֶת רְצוֹנוֹ. וְעַל זֶה כָּתוּב וּבְפִשְׁעֵיכֶם שִׁלְחָה אִמְכֶם, שְׁלֹא תִהְיֶה מְזַמְנָת בְּדִינֵיכֶם. אֵיכָה יִשְׁבָּה בְּדָד בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִיא הֵיחָה לּוֹקַחַת טַעֲנַת בְּנֵיהָ, וּבִשְׂבִילָהּ הָיָה נִקְרַע הַדִּין.

וּכְשִׂאוֹתָם עָשָׂר הַמְרַגְלִיּוֹת (הַשְּׂבָטִים) יֵצְאוּ מִגֵּן הָעֵדֶן לְהִתְלַבֵּשׁ בְּלִבוּשִׁים אַחֲרִים, כָּל הַלְבוּשִׁים נִמְסְרוּ בְּיַד הַנְּחָשׁ, פָּרַט לְאֶחָד, שֶׁהוּא רְאוּבֵן, שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית לו) וַיֵּשֶׁב רְאוּבֵן אֶל הַבּוֹר. וְעַל שְׁנֵתַן הָעֶצֶה לְזָרְקוֹ לְבָאֵר, הוּא נִתְפָּס בְּבָאֵר, וְנִצָּל. וְזֶהוּ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל, כְּשֶׁתְּפָשׂוּהוּ לְמִינּוֹת, וּנְתַנּוּהוּ בְּבוֹר, וְנִצָּלָה נִשְׁמַתוֹ שֶׁל רְאוּבֵן. בְּרוּךְ יְהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. מְלוֹךְ יְהו"ה לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

תְּקוּנִים מִזֶּהֱרַח חֲדָשׁ (דָּף ק"ג ע"א - דָּף קמ"ג ע"א)

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים. בֹּא וּרְאֵה, שְׁתֵּי הַתְּבוֹת הִלְלוּ נִחְלָקוּ לְשֵׁנֵי צְדָדִים כָּל אַחַת. בְּרֵאשִׁית - בְּרֵאשִׁית שֵׁנִית. אֱלֹהִים - מִי אֱלֹהֵי. מַה זֶה שֵׁנִית? אֵלּוּ שְׁשֶׁת הַצְּדָדִים שֶׁל הַמִּשְׁכָּן שֶׁהוּא כְּמוֹ שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ, וּבִשְׂבִילָם נֶאֱמַר (שְׁמוֹת ל"ח) אֱלֹהֵי פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן. וְזֶה הוּא מִי אֱלֹהֵי. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיָּה מ) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בְּרָא אֱלֹהֵי. וּשְׁנֵי מִשְׁכְּנוֹת הֵם שֶׁנִּרְמְזוּ בַּפְּסוּק הַזֶּה: אֱלֹהֵי פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן הַמִּשְׁכָּן הָעֵדֶת, הַמִּשְׁכָּן הָעֵלְיוֹן. מִי, וְזֶה הָעוֹלָם הָעֵלְיוֹן, הַמִּשְׁכָּן הַתְּחִתּוֹן מֶה.

הַמִּשְׁכָּן הָעֵלְיוֹן בִּשְׂבִילָהּ נֶאֱמַר מִי בְּרָא אֱלֹהֵי, מַה זֶה אֱלֹהֵי? אֵלּוּ אֱלֹהֵי מוֹעֲדֵי ה'. וּמִי הֵם מוֹעֲדֵי ה'? אֵלּוּ הֵם חֲגֵי הַמִּצְוֹת וְחֲגֵי הַשְּׁבוּעוֹת וְחֲגֵי הַסְּכּוֹת, הָרִי שֶׁלְשָׁה. שְׁלֹשֶׁת הָאֲחֵרִים - רֵאשׁ הַשָּׁנָה, חֲנֻכָּה וּפּוּרִים. שְׁלֹשָׁה מֵהֶם נִקְרְאוּ מוֹעֲדֵי ה', וְהֵם מִקְרְאֵי קִדְשׁ.

שֶׁלֶשֶׁת הָאֲחֵרִים נִקְרָאִים אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי, וּכְנֻגָּדָם נֹאמֵר (איוב לג) הֵן כֹּל אֵלֶּה יַפְעַל אֶל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר.

וְזֶה הַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן שְׁעֲלִיָּהֶם נִקְרָא מִי. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב מִי בָּרָא אֵלֶּה. וְזוּ מִי, הִיא הַבֵּינָה, וְזֶה שְׁמָה, וְהַדְרָגָה שְׁלֵה הוּא וְדָאֵי יוֹם הַכַּפּוּרִים, וְהַדְרָגָה הַזֹּו שְׁנִקְרָאת בֵּינָה נִקְרָאת הָעוֹלָם הַבָּא. וּבְעוֹלָם הַבָּא אֵין בּוֹ אֲכִילָה וְשִׁתְיָה. כְּמוֹ כֵּן יוֹם הַכַּפּוּרִים שְׁלוֹ אֵין שָׁם אֲכִילָה וְשִׁתְיָה. הַמְּלָכוֹת נִקְרָאת מִ"ה, זֶה מִשְׁכָּן הָעֵדוּת. וּמִשׁוֹם שָׁבוּ נִמְצָאת עֵדוּת, נֹאמֵר בּוֹ מָה אֶעֱיֹדָךְ. (וְזֶה שְׁמָה, וְדְרָגָתָה שְׁכָת)

וּכְמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוֹצִיא שְׁשֵׁה מוֹעֲדִים, כִּךְ הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הוֹצִיא שְׁשֵׁה מוֹעֲדִים, וְהֵם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. וּמִנִּין שְׁהֵם שְׁשֵׁה בַּשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ? זֶהוּ שְׁכֵתוֹב כִּי שְׁשֵׁת יָמִים עָשָׂה ה' אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. כִּי שְׁשֵׁת וְדָאֵי שְׁהֵם שְׁשֵׁה. וּמִשׁוֹם זֶה לֹא אָמַר כִּי בַּשְּׁשֵׁת יָמִים.

וּכְמוֹ שֶׁנֹּאמַר עֵדוּת בְּעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב מָה אֶעֱיֹדָךְ, כִּךְ יֵשׁ עֵדוּת בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב הָעֵיִדִיתִי בְכֶם הַיּוֹם אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ. הֲרִי הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּרָא שְׁמִי"ת, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּרָא שִׁית, וְאֵלוֹ הֵם שְׁנֵי מְשַׁכְּנוֹת לְאֲבִיר יַעֲקֹב. אִם כֵּן, אַחַר שֶׁאָמַר אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ שְׁהֵם שְׁשֵׁה.

מִדָּהוּ בְּמוֹעֲדָם שֶׁאָמַר אַחַר כֵּן? אֵלֶּה אֵין רְשׁוֹת לְקִרְא לָהֶם אֵלֶּה בְּמוֹעֲדָם, שֶׁהִיא מְלָכוֹת. וּבְמִקּוֹם אַחַר אָמַר אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי. הֵ"ם הוּא בְּהַפּוֹךְ אוֹתִיּוֹת מִ"ה, וְזֶהוּ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי. וְזֶהוּ שְׁמִינֵי חַג עֲצָרַת, שֶׁהוּא חַג בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ.

בֹּא וּרְאֵה, אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' הוֹלְכִים עַל תְּקוּן הַגּוּף שֶׁל הַמְּלָךְ הַקָּדוֹשׁ, וְאֵלֶּה הֵם: פֶּסַח - זְרוּעַ יָמִין שֶׁל הַמְּלָךְ, וְזֶה חֶסֶד, וּבִשְׁבִילָהּ נֹאמֵר הַיָּמִין מְקַרְבֵּת. רֹאשׁ הַשָּׁנָה - זְרוּעַ שְׁמָאל שֶׁל הַמְּלָךְ, וְזוּ גְבוּרָה, וּבִשְׁבִילָהּ נֹאמֵר שְׁמָאל דּוֹחָה. שְׁכוּעוֹת - זֶה הַגּוּף שֶׁל הַמְּלָךְ, וְזוּ תְּפָאֶרֶת, הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי. חֲנֻכָּה וּפּוּרִים - אֵלֶּה הֵם שְׁתֵּי הַשּׁוֹקִים שֶׁל הַמְּלָךְ, שְׁעֲלִיָּהֶם שׁוֹרָה הַנֶּס, וּבִשְׁבִילָם נֹאמֵר אֵלֶּה פְּקוּדֵי, שְׁתֵּי מִצְוֹת וְדָאֵי, שְׁבִשְׁבִילָם נֹאמֵר פְּקוּדֵי פְּקוּדֵי. שְׁנֵי נְבִיאִים, שְׁנֵי מְשִׁיחִים הֵם וְדָאֵי.

כִּי הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים - זֶה הַיְסוּד, וְזֶה חַג הַסְּכוּת כְּלוּל מִכָּלָם, וְהוּא הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים. שְׁאוֹתָם נִצַּח וְהוּד, אוֹת הוּא בְּצָבָא

שלו. ולמה נקרא כל? משום שעליו שורה בינה, שהיא השביעית.
(י"ם כ"ל)

י"ם, זה יום הכפורים, היא ודאי, ועמה חמשים שערים של חרות
בחשבון כל, בינה בן י"ה, שהוא הולך מהלך חמש מאות שנים,
ומגיע ליסוד, שהוא חג הסוכות, כדי להתחבר עם הפלה שלו, שהיא
חג שמיני עצרת. ובשעה שהם בחבור אחד, נקראו שניהם כ"ל פל'ה.
פסח צריכים ישראל לומר בו הלל גמור והלל שאינו גמור. הלל
גמור לקבועו.

ספר שני

והמשפלים יזהרו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם
ועד (דניאל יב). והמשפלים - אלו רבי שמעון וחבריו,
יזהרו כשהתכנסו לעשות את החבור הזה, שהוא מזהר העליון
שלמעלה, הרצון העליון התגלה, נתנה רשות לרבי שמעון וחבריו
לגלות בו רזים נסתרים עמקים, ולכל הנשמות של הישיבה
שלמעלה, והישיבה התחתונה, ולשבועה הרים עליונים, שהם שלשת
האבות והרועה הנאמן ואהרן ודוד ושלמה, ואליהו עמהם, ולכל
הנשמות של הישיבות שהולכים מערטלים, והמלאכים שממנים
עליהם, והולכים מערטלים בשבילם, שהם בתולות אחריה רעותיה
של השכינה. שהיא מערטלת מהם, והם מערטלים ממנה. וכך הם
צבאות המלך מערטלים ממנה, שכתוב (ישעיה לג) הן אראלם צעקו
חצה מלאכי שלום מר יבכיון.

ומניין לנו שהשכינה יחידה מצבאותיה? זהו שכתוב איכה ישבה
בדד. איי כיה ישבה בדד, שנאמר בו (תהלים קמה) וחסידך
יברכו כיה. ועל הקדוש ברוך הוא ושכינתו אמר הכתוב (משלי כז)
כצפור נודדת מקנה כן איש נודד ממקומו, שנאמר בו (שמות טו) ה'
איש מלחמה. ובזמן שהיא מערטלת, תלמידי חכמים וצדיקים ואנשי
מדות שלה, כלם הולכים ונודדים ממקום למקום, מאתר לאתר, כמו
שבארוה בעלי המשנה, דור שבן דוד בא, אנשי חיל יסובכו מעיר
לעיר, ולא ירחמו.

ומשום זה הסכים הקדוש ברוך הוא ושכינתו לעשות את החבור
הזה על יד אותו שהתגלה, וכנס בו עליונים ותחתונים
למצא בו מנוחה לשכינה בגלות, וחרות לה ולבניה. זהו שכתוב

(תהלים פד) גם צפור מצאה בית ודרור קן לה. הִהִיא שְׁנֵאֲמַר בָּהּ (ויקרא כה) וקראתם דרור בארץ לכל ישביה.

אֲשֶׁר שְׁתֵּה אֶפְרוּחֶיהָ - אלו שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם (דברים כב) וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֶפְרוּחִים, וְהֵם בְּעֵלֵי הַכִּנּוּפִים, שְׁבָהֶם נֹאֲמַר (יחזקאל א) וְאַרְבַּעַת פָּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע כְּנָפִים לְאַחַת לָהֶם. שְׁאֵלָה הֵם שְׁמֹמְנִים עַל בְּעֵלֵי הַמְּשֻׁנָּה, שְׁרוּחַם פּוֹרַחַת מֵהֶם.

או עַל הַבִּיצִים - אלו הָאוֹפְנִים שְׁמֹמְנִים עַל בְּעֵלֵי הַמְּקָרָא. שְׁבִשְׁבִיל הַחֲבוּר הַזֶּה, וְהָאֵם רִבְצַת עַל הָאֶפְרוּחִים אוֹ עַל הַבִּיצִים לֹא תִקַּח הָאֵם עַל הַבָּנִים, אֵלּוּ שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. אֵלּוּ רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחֲבֵרֵי וּמֹרֵי הַיְשִׁיבָה שְׁעוֹשִׂים אֶת הַחֲבוּר הַזֶּה.

וְהַחֲבוּר הַזֶּה הִיָּה כְמוֹ תִבַּת נֹחַ שֶׁהִתְכַּנְּסוּ בָּהּ כָּל מִין וּמִין. כָּךְ מִתְכַּנְּסִים בַּחֲבוּר הַזֶּה כָּל נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים וְאַנְשֵׁי מַדּוֹת, שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לַה' צְדִיקִים יִבְאוּ בוֹ. וְאַחֲרֵים שְׁאֵינָם צְדִיקִים, נְדַחִים מִשָּׁם. וְכִשְׁהִתְגַּלָּה הַחֲבוּר הַזֶּה בְּעוֹלָם, רַבִּים מִתְכַּנְּסִים אֵלָיו, שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם (דברים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו', וְאַתְּ אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֹה - בַּחֲבוּר הַזֶּה - עִמָּנוּ הַיּוֹם. וְעֲלִיָּהֶם נֹאֲמַר (דניאל יב) וּמִצְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּפוֹכְכִים לְעוֹלָם וָעֶד, כְּאוֹתָם הַכּוֹכְבִים שֶׁיְהִיוּ קִיָּמִים לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים. וְנֹאֲמַר בָּהֶם, וְהָיָה זֶרְעֶךָ כְּכּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, שֶׁהוּא אַתָּה תִשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְלֹא כְּכּוֹכְבֵי מִשְׁמַיִם, שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם (ישעיה נא) כִּי שָׁמַיִם כַּעֲשָׂן נִמְלָחוּ, (תהלים קב) הִמָּה יֹאבְדוּ וְאַתָּה תַעֲמַד.

וְעוֹד וְהַמְּשַׁכְּלִים, אֵלּוּ שֵׁישׁ בָּהֶם שֶׁכָּל לְדַעַת אֶת גְּזֵרַת הַנִּשְׁמוֹת שְׁלָהֶם, מֵאלּוֹ הַסְּפִירִים שֶׁהֵם דְּבָרִים שְׁגֻזָּרִים מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאֲמַר (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל. שְׁכֹלָם מְלֵאִים סִגְלוֹת. וְאוֹתָם אֲנֹשֵׁי מַדּוֹת, נִשְׁמוֹתֵיהֶם רְשׁוּמוֹת שָׁם, וּמִשָּׁם אֲצִילוֹתָם. מִצְדָּה שֶׁל הַמְּלָכוֹת הֵם בְּנֵי מְלָכִים, שְׁנֵאֲמַר בָּהֶם כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים, וּמִצְדָּה זֶה יוֹצְאִים מִיִּשְׂרָאֵל מְלָכִים.

וּמִצְדָּה שֶׁל הַצְּדִיק נִקְרָאוּ צְדִיקִים. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה ס) וְעַמּוּד כָּלָם צְדִיקִים. וּמִהֲצַד שֶׁל נִצַּח וְהוּד נִקְרָאוּ נְבִיאִים. וּמִהֲצַד שֶׁל הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי נֹאֲמַר בָּהֶם (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כְּלָה זָרַע אֲמַת, וְעֲלִיָּהֶם נֹאֲמַר (מלאכי ג) תּוֹרַת אֲמַת הִיָּתָה בְּפִיהוּ. וּמִצְדָּה שֶׁל הַגְּבוּרָה נִקְרָאוּ גְבוּרִים עוֹמְדִים בְּפָרֶץ דּוּחִים אֶת הַגְּזֻרוֹת. וּמִצְדָּה שֶׁל

החסד נקראו חסידים. ומהצד של חכמה ובינה נאמר בהם כלנו חכמים כלנו נבונים.

ומצד של הכתר, שהוא הראש של הכל, הם ראשי אלפי ישראל, שעליהם נאמר אנשי מדות. אלו הם המשפילים שיש בהם שכל להפיר את רבונם, שסודות רבונם אין מתכסים מהם, שכלם היו בהסכמה בחבור הזה.

ולאֵה שהם במדות הללו, צריך לגלות סודות טמירים. אבל מי שמגלה סודות לרשעים, כאלו מגלה עריות בתורה. שבני שפחה הרעה לילית, אמם של הרשעים, ערבוביה רעה. מי שמגלה סודות התורה, גורם לצדיק שהוא יסוד, שנאמר בו (תהלים כה) סוד ה' ליראיו, שהסתלק ממנו המעין ומן השכינה. זהו שכתוב (איוב יד) אָזְלוּ מים מני ים ונהר יחרב ויבש.

באותו זמן אותם הצדיקים למטה עניים מהכל, עניים מסודות התורה, עניים בגוף. וכל מי שמגלה סודות לצדיקים, גורם לצדיק להאיר בסודות התורה, ולשכינה, שהאור נקרא ר"ז.

ובאותו הזמן והמשפלים יזהרו כזהר הרקיע. מה זה כזהר? הדרגה של משה רבנו עליו השלום, העמוד האמצעי, שעל שמו נקרא החבור הזה ספר הזהר. והשכינה מאירה בו, וזוהרת בלבנה מן השמש. שהשמש מאירה בששה הרים גדולים, והלבנה בשביעית כלולה משבע.

שם אבגית"ץ, עליהם נאמר (ישעיהו ו) שש כנפים שש כנפים לאחד. והשם הזה הוא סגלתו לכסות ולנשמה, כשעולה למעלה בכל לילה ולילה להעיד על המעשים הטובים של האדם, ולהצילו ממלאכי החבלה ומכל המזיקים והרוחות ולילין ושדים, ובהם פורחת למעלה. בשתי אותיות מכל שם תכסה פניה מהם, בשתי אותיות תכסה רגליה, ובשתי אותיות פורחת למעלה, ואף כך לרוח ואף כך לנפש. עד כאן.

אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ן נג"ד יכ"ש בט"ר צת"ג חק"ב טנ"ע יג"ל פז"ק שקוצי"ת שהנשמה פורחת בהם למעלה בכל לילה ולילה, וזוהי נשמת כל חי, שהאצילות מן האם העליונה, ושבעת השמות הללו שפורחת בהם הם שבע, שכלולים בבת שבע, שהיא השכינה התחתונה, כלולה משבע ספירות, שעליהם אמר דוד (דברי

הימים-א-כט) לך ה' הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ.

והאם העליונה היא הנשר הגדול בעל הכנפים, האדם הגדול, חכמה, ועשר חכמות נקראו עשר ספירות מצדו. וכתר עליון נקרא מצדו חכמה קדומה, והיא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהתפשטותו בעשר ספירות, אבל האם העליונה נשר עליון, שהתפשטותו בשבע, והיא השמינית, ובה שבחו של משה.

אז ישיר משה, וממנו תמצא את סוד קן הצפור, שלח תשלח את האם של אצילות. אריה חסד, שור גבורה, זוהי המרכבה העליונה. המרכבה השניה, תפארת אדם שנית, שנאמר בו (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם, דמות אריה שור נשר. נצח הוד יסוד מלכות היא תבנית כלם. זהו הסוד של תקון אחד.

אבל מצד הנשמה הם נקראו שרפים, ומהצד של רוח - חיות, שנאמר בהם (ש) ודמות החיות מראיהם כגחלי אש בערות כמראה הלפדים היא מתהלכת בין החיות. ונאמר בהם (ש) ומתוכה דמות ארבע חיות וזה מראיהן דמות אדם להנה.

והרוח היא מצד העמוד האמצעי, ויש לה ארבעה פנים, כמו זה יש לנשמה ארבעה פנים. האופנים מצד של הנפש, והיא מצד של השכינה התחתונה, ויש להם ארבעה פנים של מרכבה שהם נצח והוד. והנה אופן אחד בארץ זה צדיק. האופנים הם ממטה למעלה, החיות באמצע, השרפים למעלה.

ולמעלה (על כלם) אדון יחיד שולט על הכל, מפלא ומכסה בכתר, ובחכמה הוא שלטון שעומד על כלם בעשר אותיות של השם המפורש. אבל משם למטה כל הספירות, מרבעות בארבע אותיות. כמו זה בינה יה"ו, אותו בן של י"ה הוא ו', שהתפשטותו בשש ספירות. ה' רביעית בשכינה התחתונה, בו נשלם יהו"ה.

מהצד של ארבע האותיות הללו יש לכל חיה ארבעה פנים, ומהצד של יו"ד ה"א וא"ו ה"א דמות אדם לארבעתן. וכנגד תשע הספירות הללו ראה יחזקאל תשע מראות, שנאמר בהם (ש) נפתחו השמים ואראה מראות אלהים. ואלה הם: המראה הראשון - (ש) וממעל לרקיע אשר על ראשם כמראה אבן ספיר דמות כסא. האבן

הזו היא השכינה, אכן ספיר, ויחזקאל ראה ממטה למעלה. הוא ראה אותה כמי שרואה מתוך עששית.

המראה השני - ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה. כאן ראה העמוד האמצעי סמוך לשכינה, וראה אותו מתוך מטטרו"ן שהוא שדי. המראה השלישי (שם) וראה כעין חשמל כמראה אש בית לה סביב, וזה צדיק חי העולמים, שאחוז בין הקדוש ברוך הוא שהוא יהו"ה, ובין השכינה שהיא אדנ"י. והצדיק הוא חשמל, הכלל של שני השמות הללו, שהם יאהדונה"י. וראה אותו מתוך שר הפנים.

וד' הפנים הם יהו"ה, וארבע כנפים הם אדנ"י. כל חיה היא מרבעת, ולכל צד יש לה ד' פנים. לכל פן ד' פנים, ולכל כנף ד' כנפים, והם ששה עשר פנים. וששה עשר כנפים לכל חיה, הם אותם שלשים ושנים מרבעים עולים לד' חיות - ששים וארבעה פנים וששים וארבע כנפים.

ויש אומר כן, והכל אמת: ארבעה פנים לאחת וארבע כנפים לאחת להם, והם לכל חיה ארבעה פנים וארבע כנפים, הרי הם שלשים ושתים כחשבון שלשים ושנים אלהים של מעשה בראשית. ודמות פניהם פני אדם, שהוא עשר אותיות של השם המפרש, כנגד עשר אמירות, הרי ארבעים ושתים. וששים וארבעה פנים וכנפים עם שמונה אותיות של חשמל - שבעים ושתים, ועליהם נאמר (שם) וגביהן, אלו שבעים ושתים כנפים. וגבה להם, והם שבעים ושנים פנים. שהם באותיות אצל הנקדות, שעליהם נאמר (קהלת ה) כי גבה מעל גבה שמר. וגבוהים עליהם - אלו הטעמים. ובגללם נאמר (יחזקאל א) וגבתם מלאת עינים סביב לארבעתן.

ואותם הנקדות כמו פרקי האצבעות שהם עגולים, ואותן האותיות כמו שהאצבעות. ואותם הטעמים כמו העינים שפנהיגים את כל איברי הגוף אחריהם, והם רמוזים בשם הזה יהוה. ועוד וגבתם מלאת עינים סביב לארבעתן כמו זה י, ונאמר בכנפים, שתיים חברות איש, כמו (שמות כח) שתי כתפת חברת. ושתים מכסות את גויתיהנה, כמו אל שני קצותיו וחבר. שתיים חברות - הם ימין ושמאל.

איש - ה' איש מלחמה. מי האיש? לפעמים ממעלה למטה, נקראת חכמה אדם, ונקרא איש, ושלש ספירות תחתיו נקראו שלש חיות. ולפעמים האם העליונה נקראת האדם, בתוספת ה'. חסד גבורה תפארת שלש חיות. ולפעמים תפארת נקראת אדם. נצח הוד יסוד שלש חיות. ולפעמים חכמה איש. א' פתח עליון, י' חכמה, ש' תשובה, שהיא האם העליונה, שתיים חברות איש - גדלה וגבורה. ושתיים מכסות - הן נצח והוד. את גויתיהנה - את זה צדיק, שהוא תרגום אות.

את גויתיהנה - זה העמוד האמצעי שהוא הגוף, ושכינתו הטבור שלו והעמוד האמצעי, עליהם נאמר (שמות כה) והיו הפרכים פרשי כנפים למעלה. מי הכנפים שלהם למעלה? ימין ושמאל. סככים בכנפיהם - שני עמודי אמת. על הפפרת - זה צדיק שצריך לכסותו. ופניהם איש אל אחיו - הם חכמה ובינה, שהם הפנים של הפרוכים.

ולמי היו פורשים כנפיהם ומסתכלים איש אל אחיו? לאותו שנכנס בכתר עליון, שהוא מכסה, שעליו נאמר במפלא ממה אל תדרש ובמכסה ממה אל תחקר. והפרוכים אליו, כנפיהם פתוחים למעלה לקבל אותו עליהם. (במדבר ז) וישמע את הקול - מתוך העמוד האמצעי. מדבר אליו - מתוך השכינה התחתונה. וישמע את הקול - למעלה מתוך האב. וידבר אליו - מתוך האם. ומי שמע אותו? העמוד האמצעי. והדבור נשמע אל השכינה.

מראה רביעי וחמישי - ממראה מתניו ולמעלה, נצח. וממראה מתניו ולמטה, הוד. שהם שתי שוקים. המראה הששי - ראיתי כמראה אש, וזו הגבורה, שמשם אותם שנים כרובים זהב. שפסוף הוא לימין, הזהב לשמאל. ושבעה מיני זהב נכללים בו.

המראה השביעי - כמראה הקשת אשר יהיה בענן. מי הענן? זה החסד שעולה שבעים ושתיים, ובו בא הקדוש ברוך הוא בעב הענן בעבור ישמע העם (כשבא) לדבר עם משה. ובו יש שבעים ושתיים שהוא חסד, נראית קשת שהיא צדיק בגוניה המאירים, שהם שלשה גונים של שלשה אבות, ובו הם נכללים. ומשום זה נאמר בצדיק ויכלו, שעולה שבעים ושתיים, שבו נכללים שלשת האבות,

שנאמר בהם בכל מפל כ'ל. ובאלו שלשת הגונים, וראייתה, את השכינה, לזכר ברית עולם.

שהצדיק הוא האלף הששי, היום הששי. ונוסע בימין, שהוא חסד כולל שבעים ושתים, ובשבילו נאמר (דניאל יב) ואתה לך לקץ ותנוח, בצדיק, ותעמד לגרלה לקץ הימין. שהוא הימין, שבו (ישעיה נב) כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון. ונוסע בע"ב של העמוד האמצעי, שבו (בראשית א) ויהי מבדיל בין מים למים. ובשבילה נאמר ללבי גליתי, ולמלאכי השרת לא גליתי. ללבי גליתי, ולא יכרי לא גליתי. (חסר כאן) (נראה שקץ) יש בכל דור ודור כפי זכיותיהם, בכל מורה הדור כפי שרב הדור נוטים אחריו. ואם החטאים מתרבים עליה - אמר רבי חייא, הגאלה (נדחית) עד הדור האחרון. ומשום זה כל הקצין כלו, והכל תלוי בתשובה ובזכות של המדות של כל דור ודור.

אבל הקץ והזמן ששם הקדוש ברוך הוא לא תלוי בזכות ובמדות של כל דור ודור, אלא בו תלוי! זהו שכתוב (ישעיה מח) למעני למעני אעשה, (יחזקאל כ) ואעש למען שמי. ומשום זה כל קץ של כל דרגה הוא כפי הזכות של בני האדם הוא, והקץ של הקדוש ברוך הוא לא תלוי בזכותיהם.

ויש שבעים ושתים אחר האלף החמישי כפי המדה ההיא. ויש שבעים ושתים אחר אלף ומאתים כפי המדה ההיא. ויש מאתים וחמשים ויש של נח שלו, כי עין בעין יראו קץ אחר יש מאתים ארבעים וחמש כפי (אותה) המדה, והדרגה הזו של רצון שהוא הקדוש ברוך הוא. שני קצין אאריה. וזה וכל החשבונות וגימטריאות של קצים הם פרפראות לחכמה מכתר למעלה אין קץ וחשבון, כמו שכתב בעל ספר יצירה: ולפני אחד מה אתה סופר. הראש של כל הקצים - חכמה, הסוף של כל הקצים הוא, שהשכינה היא העשירית. **העמוד** האמצעי כולל הראש והסוף של כל הקצים, וכל סוף הוא בצדיק, והכל נכלל בצדיק שכולל שלשת האבות שבהם נקרא שביעי שלש פעמים. זהו שכתוב (בראשית ב) ויכל אלהים ביום השביעי, וישבת ביום השביעי, ויברך אלהים את יום השביעי. וזהו בעב הענן, וממנו נמצא השם בן שבעים ושתים שמות ויס'ע ויב'א וי'ט, שהם כלל ופרט וכלל, שנכללים במים אש ורוח, והם ים ואויר ורקיע.

וְהֵם הָיִם וְתִקְףָהּ הַיָּמִין, מִלֵּאךְ הַחֹסֵד, וְזֶה מִיכָאֵל, שֶׁהוּא עַל שֵׁם (שְׁמוֹת טו) מִי כְּמוֹךְ בְּאֵלִים ה', שֶׁשָּׁמוֹ מְכַבֵּי שְׁעוֹלָה לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם בְּחֻשְׁבוֹן אוֹתוֹת, וְאוֹרוֹ אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם. וְזֶהוּ כַחוֹ, (יִשְׁעִיָּה מֵג) כִּי תִלְךְ בְּמוֹ אֵשׁ לֹא תִכְוֶה. שְׁזֵה מְכַבֵּה אֵשׁ, וּמִיכָאֵל הוּא דְמוֹת אַרְיָה, שֶׁהוּא אַרְיָה מִמַּיִם. (שְׁמוֹת טו) וַיֵּט מֹשֶׁה אֶת יָדוֹ עַל הָיָם, וַיִּשֶׂם אֶת הָיָם לְחֶרְבָה, בְּכַח שֶׁל גְּבִרְיָאֵל שְׁלִיחַ הַגְּבוּרָה שֶׁמִּמֶּנָּה עַל חֶרְבָה. וּמִשּׁוֹם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ וַיִּשֶׂם אֶת הָיָם לְחֶרְבָה, מֵהַצַּד שֶׁל אוֹרִיָאֵל, שְׁלִיחוֹ שֶׁל הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, הַפְּרִיד בֵּין מַיִם וְאֵשׁ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב, וַיָּבֵא בֵּין מַחְנֵה מִצְרַיִם, שֶׁהִיא אֵשׁ נִכְרְיָה, וּבֵין מַחְנֵה יִשְׂרָאֵל, שֶׁהִיא מַיִם.

וַיְהִי הָעֲנָן מִיָּמִין, וְהַחֲשֵׁךְ שֶׁל הָרְשָׁעִים מִשְׁמָאל, שֶׁהֵלֵךְ לְקַטְרֵג לְצַד הַשְּׁמָאל שֶׁל גְּבוּרָה, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. וְכִמוֹ שֶׁהַפְּרִיד בֵּין הַשְּׁמָאל שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר לַיָּמִין שֶׁל הַקֹּדֶשׁ שֶׁלֹּא הִתְקַרַּב אֵלָיָה, כִּף מִיַּחַד בֵּין הַיָּמִין וְהַשְּׁמָאל שֶׁל הַקֹּדֶשׁ, שָׁבוּ הַשְּׁמוֹת וְהַסְּפִירוֹת וְהָאוֹתוֹת מְשֻׁלְּשׁוֹת, וּמִשּׁוֹם זֶה וְה' וְכו' מְשֻׁלְּשׁ בְּשֵׁלֶשׁ אוֹתוֹת, מִשּׁוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל שְׁלִישִׁי לְכַהֵן וְלִלְוִי. אָבֵל שְׁמוֹת מְרַבְּעִים וְאוֹתוֹת שֶׁל תְּבֵה אַרְבַּע הֵם מֵהַשְּׁכִינָה.

וְתִשְׁעֵי סְפִירוֹת הֵן מְשֻׁלְּשׁוֹת בְּעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי, כְּמוֹ זֶה: ח' כ' מ' חס'ד נִצְיָח כְּתוּר תְּפָאֲרֹת יְסוּד בִּינָ'ה גְּבוּרָה הו'ד, וּמְלֻכּוֹת הִיא עֲשִׁירִית לָהֶם, וּרְבִיעִית לָהֶם מִצַּד הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, הִיא שְׁמִינִית, וּשְׁלֹשׁ הַסְּפִירוֹת הֵלְלוּ לְבוֹשֶׁם חֲשֵׁךְ עָנָן וְעֶרְפֶּל. הַחֲשֵׁךְ לְשְׁמָאל, הָעֲנָן לַיָּמִין, וְהָעֶרְפֶּל בְּאֲמֻצֵּעַ, תַּחַת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (תְּהִלִּים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרְדּוּ וְעֶרְפֶּל תַּחַת רַגְלָיו. בְּעָנָן שְׁיוֹצִיא קוֹל, שְׁנֶאֱמַר בּוֹ (שֵׁם כט) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם.

וְכַפּוּהָ קוֹלוֹת מְתַפּוֹצְצִים מִמֶּנּוּ, שְׁנֶאֱמַר בָּהֶם (שֵׁם צג) מִקְלוֹת מַיִם רַבִּים, מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁשֵׁם חֲשֵׁךְ, שָׁבוּ (בְּרַאשִׁית כז) יִצְחָק וְתִכְהֵיךְ עֵינָיו מֵרָאֵת. דוֹפֵק קוֹל שְׁנֶאֱמַר בּוֹ (תְּהִלִּים כט) קוֹל ה' חֲצֹב לְהַבּוֹת אֵשׁ, וּמִצַּד הָעֶרְפֶּל דוֹפֵק הַקוֹל שְׁנֶאֱמַר בּוֹ קוֹל ה' בְּהִדְר, הַיְדוּעַ הַדּוֹר לְיִשְׂרָאֵל דוֹפֵק זָקֵן. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (וַיִּקְרָא מט) וְהִדְרֹת פָּנָי זָקֵן.

סדר הלימוד ליום יט אלול [יום 344 בשנה]

שְׁלֹשָׁה קולות אחרים מנצח הוד יסוד, שהם כנגד שלשת האבות. הקול השביעי יוצא מן האם העליונה. וכנגד שלשת האבות הם. הזית לימין, נר לשמאל, העמוד האמצעי פתילה שאחוזת בשניהם, שהיא עץ פרי עשה פרי למינו. אשר זרעו בו על הארץ, זה הפלי של הנר, ונר של שבת מצד הגבורה בוערת ומוארת. אוי למי שמקריב אש זרה אליה, שבגללו צוה לא תבערו אש בכל משבתכם ביום השבת, ואף השכינה כך נקראת נר מצד השמאל, ונקראת אור מצד הימין, ששם (שמות כז) זית זך וכו' להעלת נר תמיד, והוא שמן למאור, שהיא כי נר מצוה ותורה אור, והיא פתילה מצד העמוד האמצעי שאוחז בשניהם.

וכמו זה זרע של אדם כנגד שמן, וברית מילה כנגד פתילה. נר ה' נשמת אדם כנגד נר של מנורה. המראה השמיני, האם העליונה נקראת - כן מראה הנגה סביב, מט"ה האלהים. הנגה מצד הימין מטה כלפי חסד, לרחם על בעלי התשובה, שבו נאמר כי ימינה פשוטה לקבל שבים. מצד השמאל מטה האלהים, להכות בו את הרשעים. זהו שכתוב (שמות יז) ומטף אשר הפית בו את היאר קח בידך והלכת.

ושבע שבתות, לכל אחת שבעה ימים, עולים לארבעים ותשע. וזהו (ויקרא כה) וספרת לך שבע שבתות שנים, הם ארבעים ותשע שנים. וארבעים ותשעה ימים שבע שבתות, כנגד שבעת השמות האלה, שהם:

אב"ג ית"ץ, קר"ע שט"ן, נג"ד יכ"ש, בט"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שק"ו צי"ת, הם שבעה שמות, ולכל אחת שש אותיות כנגד ששת ימי השבוע לכל שבת ושבת. ואלו הם שנאמר (ישעיה ו) שרפים עמדים ממעל לו שש כנפים שש כנפים לאחד. וכלם ארבעים ותשע שבע שבתות, וארבעים ושנים ימים של חל. ושבע שבתות שבע ספירות, לכל אחת שש דרגות, ועולים לארבעים ותשעה פנים טהור של התורה. האם העליונה חמשים יום של ספירת העמר. ה' העליונה מן מט"ה. ושש דרגות הן עליונות - שרפים וחיית ואופני הקדש.

השרפים, בהם פורחת האם העליונה שהיא נשמת כל חי, וממנה נשמת החיים של האדם, שנאמר בו ויפח באפיו נשמת חיים. ובשרפים שנמשכים מאלו היא פורחת בכל לילה לאם העליונה, ובכל שעה שחוזרת בתשובה, שבשבילה נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו. האדם חשבונו חמשים. רוח הקדש שנאמר בה ורוח אלהים מרחפת על פני המים. שאותם בני תורה, המים של התורה, נטלה מהעמוד האמצעי, זו עולה בכל לילה בארבע חיות שלכל אחת ארבע כנפים, ובהם פורחים למעלה לעמוד האמצעי שכולל יאהדונהי. יהו"ה מזמין, אדני משמאל. הנפש באה מצד האופנים, שנאמר עליהם (יחזקאל א) ומראה האופנים ומעשיהם כעין תרשיש. נאמר כאן תרשיש, ונאמר בשיר השירים (שיר ה) ידיו גלילי זהב ממלאים בתרשיש.

ואף על גב שהרי בארנו למעלה, שרפים וחיות ואופנים, בכל מקום שמתחדשים בו רזים, צריך להחזיר אותם השרפים כנגד כנפי הכרובים, והחיות כנגד גוף הכרובים. האופנים כנגד רגלי הכרובים, שהם עגלים. משגלו ישראל, היו מתמעטים כנפי החיות, וכרוב אחד, שהוא העמוד האמצעי, התעלה לאותו המפלא (ומכסה), שנאמר בו (תהלים יח) וירכב על כרוב ויעף.

נשאר כרוב שני, שהיא השכינה בגלות. אשריו מי שמחבר אותם בשפתים שלמות בח"י העולמים, שהוא לשון למודים, כולל שמונה עשרה ברכות התפלה, שבו מתכנסים שרפים וחיות ואופנים, כלם כנפיהם פתוחים כנגדו, וקולו נשמע מתוך העמוד האמצעי ושומעים להם. זהו שכתוב (יחזקאל א) ואשמע את קול כנפיהם.

באיזה מקום נשמע? בקריאת שמע, ובאיזה מקום נפתחו? כשישראל אומרים אדני שפתי תפתח. אדני - השכינה, כשנפתחת לקבל את בעלה, נפתחים שרפים וחיות ואופנים, כנפיהם אליו לקבל אותם לרבונם. זהו שכתוב (ש) ופניהם וכנפיהם פרוות מלמעלה. הרי שאותם הכרובים זכר ונקבה יחד. בתפלת העמידה נאמר בשרפים וחיות ואופנים, (ש) בעמדם תרפינה כנפיהן. בעמדם - ודאי ישראל בתפלת העמידה, באותו הזמן אותם הכרובים ופניהם איש אל אחיו. באותו הזמן התפללות מתקבלות ברצון, שנאמר עליהן תפלות כנגד תמידין. ועוד הרי פרשונה בעלי המשנה, שאין

עבודה אלא תפלה, ששקולה התפלה כעבודת הפהנים, וכמו הקרבנות שלהם.

בזמן שהפרוכים, שהם העמוד האמצעי והשכינה, אינם פנים בפנים, אין התפלה מתקבלת, ויוצא סמא"ל, שהוא הפלב, לאכל את הקרבנות שלהם, שהם התפלות, וזהו (ויקרא ט) ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם. וזו האכילה של הקרבנות שהן תפלות ישראל, ונאמר בהם וימתו, כמו שבני אהרן, ואין מיתה לישראל אלא עניות. ובפנים של הפרוכים הללו נאמר (שמות לג) ודבר ה' אל משה פנים אל פנים.

קמו כלם בעלי המשנה והמלאכים, ואמרו, מי הוא שגלה הסודות הללו? אלא ודאי זהו שנקרא ספר הזהר, בדרגה שלו, שהוא בדיוקן של רבונו, שנאמר בו (דניאל ד) גדל העץ והתחזק, שלרגליו תהיה בצל חיות השדה, שהן חיות הקדש. ובענפיו ידורו צפרי השמים, שהן הנשמות העליונות. וממנו יזון כל בשר, זה ישראל למטה. ולא עוד, אלא בכבת עינו מאירה השכינה, שבשבילו נאמר (שמות ג) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה. וזה ב"ת ל"ב, בת כלולה מעשר אמירות ול"ב נתיבות שלה, שהם ל"ב אלהים של מעשה בראשית. שבגלל הל"ב הזה נאמר, הלב רואה הלב שומע. בעין שלו מאיר העמוד האמצעי.

בשלושת צבעי עינו הימנית מאירים שלשה אבות. בשתי כנפי עינו פותחים וסוגרים שני עמודי אמת, ברב העין שאוחז בשתי כנפי העין שלו, זה צדיק. בת דקה קטנה יש מבפנים תחת בת העין העליונה, וזו השכינה התחתונה. שבת העין העליונה שם חכמה, לב, האם העליונה. האור שמאיר בכבת העין שהיא י' ועמו נקרא האור הקדמון, זה כתר עליון. ועוד, בשבעה גלדי העין שלו מאירים נשמות רבי שמעון וששת חבריו, ועליהם נאמר (זכריה ד) שבעה ושבעה מוצקות.

ויש מפרש אותם כך בארבע עשרה אותיות של השם המפרש. בשבעה גלדי העין ושלושת צבעי העין מאירות עשר אותיות שהן יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וזהו (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם. בשני כרובי העין ובשני עפעפי העין מאירים פני אדם, שהם ד', והם יהו"ה, ועליהם נאמר ודמות פניהם פני אדם. דמות שלש החיות הם

דמות פני אדם, כל איבר ואיבר שלו, נמצאת רשות היחיד, שרחבו ארבעה וגבהו עשרה, שהן ארבע עשרה אותיות השם המפְרָש. באיברים שלו מקננות כל נשמותיהם של ששים רבוא של ישראל. שששים רבוא של מלאכים כלם שמתכנסים בחבור הזה מקננים בו.

אָמְרוּ הנשמות של הישיבה העליונה: ודאי זה הוא שדרגתו העמוד האמצעי, שעתיד להגלות בדור שהמלך המשיח מתגלה בו. וסוד הדבר הפתוב מוכיח, מ'ה שהי'ה הו'א שיהי'ה. ובה ממכו"ן שבת"ו השגי"ח אל כל יושבי הארץ.

קום רועה הנאמן להתעורר לאותו שנאמר בו אני ישנה ולפי ער. וכמה הם ישנים וישנה בעיניהם, שלא פותחים אותם להתעסק בסודות של התורה, שכל רז נקרא אור, להאיר בו לבת העין ולעורר אותה בו אל בעלה, שהיא ישנה בגלות בין אותם בעלי תורה, שאין אחד מהם שיעורר אותה לבעלה, שהוא ר"ז, האור שמאיר בה בכת העין. שרז, אור הוא בחשבון. שהרי אתה הוא שנאמר בו משה קבל תורה מסיני. שהרי כל הנביאים והחכמים ובעלי קבלה אצלך הם כלבנה והכוכבים והמזלות, שאין להם אור אלא מן השמש.

ומ'שום שנאמר בך פני משה כפני חמה, קום האר להם, שעד שאמת מאיר להם, כלם הם בחשכה ואין להם אור. שבמקום שאתה תמצא, העמוד האמצעי נמצא שם, שהוא כולל עליונים ותחתונים. אתה הוא המראה של כל מראות הנבואה, שנאמר בהם (יחזקאל א) ואראה מראות אלהים. המראה התשיעי - (שם) מראה דמות כבוד ה'. וזו חכמה שיש בה כ"ח מ'ה, וכמה חשבונות וגימטריאות יש שם, שנאמר בהם תקופות וגימטריאות פרפראות לחכמה. והם מ"ה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, הוא (הז) עשר ספירות.

שְׂאֵמֵר בעל ספר יצירה: עֶשֶׂר, וְלֹא ט' וְלֹא י"א. כמו שעֶשֶׂר האותיות של השם המפְרָש, שלא להוסיף עליהן יותר מעֶשֶׂר, וְלֹא לַגְרַע מֵהֶן. וְחֻשְׁבוֹן שֶׁל עֶשֶׂר הָאוֹתוֹת הָאֵלֶּה הֵם מ"ה. הכח שלו הם כ"ח אותיות שהם תולדות של עֶשֶׂר הָאֵלֶּה. והם יו"ד וְא"ו דָּלָת, ה"א אֶלֶף, וְא"ו אֶלֶף וְא"ו, ה"א אֶלֶף. עֶשֶׂר אוֹתוֹת כְּנַגַּד עֶשֶׂר אֲצָבָעוֹת. כ"ח אוֹתוֹת כְּנַגַּד כ"ח פְּרָקֵי עֶשֶׂר אֲצָבָעוֹת, וְכִשְׁבִּילִם נֶאֱמַר (במדבר יד) וְעַתָּה יִגְדַּל נָא כ"ח אֲדָנִי.

ומשום הפח הזה נאמר, שמי שלא יודע בגימטריאות וחשבונות שלו, עתיד לרדת לשאול, כמו שבארונה במדרש, (קהלת ט) (כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה) כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הלך שמה. מ"ה הוא כב"ד אחד. כמו זה וא"ו חשבונו אח"ד כב"ד. הוא יו"ד ה"א ה"א. וכבוד הוא חשבון ל"ב, והוא ל"ב אח"ד. ובגללו נאמר (יחזקאל א) הוא מראה דמות כבוד ה'. ועוד, מה באותיות מ"ם ה"א שעולה בגימטריא אהי"ה אדנ"י, וחשבונו אלהים. וזה הפנוי של השם המפרש, שפך עולה אלהים בגימטריא כנוי. וזהו השם בכנוי. הכפ"א כף עולה הוא בחשבונו כ"ו כ"פ וא"ו הוא.

יהו"ה אלהים בגימטריא א' תוספת, מראה ששמו וכנויו אחד, ואינו כמו שהאדם שהוא אחד וכנויו אחד, אלא הקדוש ברוך הוא הוא ושמו וכנויו הכל אחד. תשע המראות הללו ראה יחזקאל מתוך תשע צורות אחרות. המראה העשירי שהוא כתר מפלא ומכסה, לא גלה בו שום מראה בעולם. זהו שכתוב (שם) ואראה ואפל על פני, ולא אמר מה ראה. משום שנאמר עליו במפלא ממך אל תדרש ובמכסה ממך אל תחקר. אין לך עסק בנסתרים.

מי המסתרים שלו? אלו שש מאות ועשרים סתרי תורה גנוזים (סודות) שתלויים ממנו, כחשבון כת"ר, וכל אחד מלמד סוד למעלה ממנו, והם עולמות גנוזים לאותו מפלא, שהוא עלת כל העליונים. קום רועה הנאמן, גלה שבחיו, שהרי הרשות נתנה לך מן עלת כל העלות. וענן וערפל - אב ואם. ושבעה ענני כבוד - שבע ספירות. השקאה של אלו העממים הם יו"ד ה"י וי"ו ה"י שעולה לחשבון ע"ב. ועליו נאמר (ישעיה יט) הנה ה' רכב על עב קל ובא מצרים. ועשר הספירות נכללו בו מצד של החסד, וממנו שם בן שבעים ושתיים כתוב בזרוע של הקדוש ברוך הוא, כמו שבארו בספר רזיאל, בשעור קומה שהוא היה הספר של אדם הראשון.

ובשעולה השכינה בעננים הללו, עולה בחשאי בתפלה בחשאי. וכמה חיות שהולכות באויר, שהם שרפים חשמלים, עשר כתות הם כלם פותחים כנפיהם אליה. זהו שכתוב (יחזקאל א) ופניהם וכנפיהם פרדות מלמעלה, לקבל השכינה עליהם. וכשעולה,

עולה בכלם בהבלים הללו של הפה, שהם שבעה הבלים שאמר קהלת ושלשה גנוזים.

ובשעוזה עליהם, מיד יורד הקדוש ברוך הוא לקבל אותה בכמה צבאות ומחנות. המחנות של השכינה עולות עם השכינה, ומחנות המלך יורדים עליהם, והם המרכבות התחתונות מהעליונות, ומקבלים אלו מאלו בשמחה בנשיקות. וסוד הדבר, (בראשית כח) והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו. והנה המלאכים של השכינה שנעשית אלהים עולים, ומלאכים יורדים בו אליה.

אשרי תפלת האדם שהיא עושה סלם לשני מחנות המלך והגבירה. ומשום זה, כשעולים מחנות הגבירה, עולים בחשאי, וכשיורדים מחנות המלך עליהם, הם מדברים עליהם. באותו הזמן הוא היחוד של הקול והדבור יחד.

יאהרונהי, שבשבילו נאמר גדול העונה אמן יותר מן המברך. והרי פשוה, וכשיורדים מחנות המלך, יורדים בקולות. זהו שפתוב (שמות יט) ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וקל שפר חזק מאד. שפך דרך המטר - להעלות ענן בחשאי, ולהוריד מטר בקולי קולות. ואין מטר אלא השקאת התורה לשכינה. שהשכינה היא נר, שנאמר בה היא העלה. ישראל פתילת שמן תורה להעלות נר תמיד, ובזמן שהתפלה שהיא מצוה, עולה בתורה, אין לה כביה עולמית.

ובשתפלה, היא עת רצון לפני ה', נראית הקשת בגוניה מאירים בענן, באותו הזמן וראיתה לזכר ברית עולם. שבגוניה המאירים הללו נודע ששכינה עולה לפני ה' במעשים טובים של ישראל. אם לא נראית הקשת בגוניה מאירים, היא רומזת (איכה ג) סתה בענן לך מעבור תפלה. ונראית בלבוש של ענן שחר.

אם קשת בו בגוניה חשוכים, היא רומזת אל תראני שאני שחרחרת. ואם צבעי הקשת מאירים, היא רומזת שחורה אני ונאווה. שחורה אני - בענן שחר, ונאווה - בגוניה יפים מאירים של הקשת, במעשים טובים של ישראל.

ושבר התפלה של התקון הזה, כשיוצאת הנשמה מן הגוף ללכת לעולם הבא, כמו שהוא כבד את השכינה והלביש אותה בכמה עננים של לבושים נכבדים, שנקראו ענני כבוד, והעלה אותה בתפלתו לקדוש ברוך הוא בשירות וזמירות ותשבחות והודאות,

שֶׁהַתְּפִלָּה כִּף מַעֲלָה אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹלָם הֵבֵא לְנַשְׁמָתוֹ בְּלְבוּשׁ עֲנָנֵי כְבוֹד וּבְכִמָּה שִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת וְהוֹדָאוֹת, כְּמוֹ שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּעֲנַנֵי כְבוֹד וּבִנְגִוֶן, זֶהוּ שִׁכְתוּב (שמות טו) אֲזַי יִשִּׁיר מֹשֶׁה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו'.

וְכִמוֹ שֶׁמַּעֲלָה אוֹתָהּ בְּכִמָּה מַחְנוֹת שֶׁל מְלֹאכִים, וּמוֹרִיד אֵלֶיהָ אֵת מַחְנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָנֶיהָ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם - כִּף מַעֲלָה אֵת הַנִּשְׁמָה מִן הַגּוֹף עִם מַחְנוֹת הַשְּׂכִינָה, וַיּוֹרֵד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְפָנֶיהָ עִם מַחְנוֹתָיו.

וְכִמוֹ שֶׁמַּעֲטָר אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ, וּמִתְקִין לוֹ כֶּסֶף בְּצִיצִית, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה (ישעיה טז) וְהוֹכֵן בַּחֹסֶד כֶּסֶף - כִּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְקֵן לְנַשְׁמָתוֹ כֶּסֶף, וּמִתְקֵן לוֹ דִּירָה עִם מְזוּזָה, וּמַעֲטָר אוֹתוֹ בַּכֶּתֶר שֶׁלוֹ.

וְכִמוֹ שֶׁקָּשַׁר אֵת הַשְּׂכִינָה עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקָשָׁר שֶׁל תְּפִלִּין וּמִיַּחַד אוֹתָהּ בּו - כִּף הַרוּחַ שֶׁלוֹ קְשׁוּרָה עִם הַנֶּפֶשׁ, וְהַנִּשְׁמָה עִם בְּעֵלָהּ, שֶׁהוּא אָדָם, וּמִתְקִין לוֹ דִּירָה עִמּוֹ. וְהַסִּימָן - (משלי כ) גֵּר ה' נִשְׁמַת אָדָם. גֵּר - נַפְ"שׁ רו"ח, וְהֵם אֲצִילוֹת שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וְהַעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי שֶׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת. נִשְׁמַת אָדָם - הָאֲצִילוֹת שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה וְחִכְמָה, שֵׁשׁ מ"ה, שֶׁהוּא אָדָם הָרֹאשׁוֹן. הַמַּחְשָׁבָה כֶּתֶר עֲלִיוֹן, תְּפִלִּין עַל רֹאשׁ - הָאֵב וְהָאֵם. וּמִשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בְּאָדָם, בְּמִדָּה שֶׁאָדָם מוֹדֵד, בָּהּ מוֹדְדִים לוֹ. וּבְשִׁבִיל בְּנֵי הָאָדָם נֶאֱמַר (שמואל-א ב) כִּי מְכַבְּדֵי אֶכְבֵּד וּבְזֵי יִקְלוּ. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה, יֵשׁ לוֹ חֲרוּת.

וְכַעַת צָרִיךְ לְפָרֵשׁ עַל פֶּה שֶׁעוֹלָה הַתְּפִלָּה מִמְּנָה, כְּצִפּוֹר וּכְיוֹנָה וּכְנֶשֶׁר. וּכְשִׁיִּשְׂרָאֵל יֵצְאוּ מִמִּצְרַיִם, יֵצְאוּ כְּמוֹ שְׂיוֹנָה בּוֹרַחַת, וְהִנֵּן הִיָּה רֹדֵף אַחֲרֶיהָ, כִּף יֵשׁ תְּפִלָּה שֶׁמֵּהֲצַד שֶׁלוֹ הַשְּׂכִינָה פּוֹרַחַת בָּהּ כְּיוֹנָה, וּסְמַא"ל וְצִבְאוֹתָיו רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ בְּכִמָּה חֲטָאִים שֶׁמְלַמְדִים עַל בַּעַל אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה, וּמְלַמֵּד אוֹתָם בְּגְבוּרָה לְעַכֵּב אֵת הַשְּׂכִינָה שָׁם, שֶׁלֹּא תַעֲלֶה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם אוֹתָהּ הַתְּפִלָּה. וְזוֹהֵי תְּפִלַּת יִשְׂרָאֵל עַל הַיָּם, שֶׁהָיוּ בְּלֵי זְכוּת שֶׁל תּוֹרָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְהַיָּם לָהֶם חוֹמָה, וְכִף הֵם הַתְּפִלוֹת מְעַכְבוֹת.

וְאֵם חוֹזְרִים בַּתְּשׁוּבָה, בַּעַל הַתְּפִלוֹת הוּא שְׁאוֹמֵר לְשִׁלֵּיחַ הַתְּפִלוֹת מִטְטְרוֹן: מַה תַּצְעַק אֵלַי? אָמַר לַתְּפִלוֹת לְנִסְעַ בְּמִסְעֵיהֶם. זֶהוּ

שְׁכָתוֹב (שמות יד) דִּבֶּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ. לְאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהוֹלֵךְ אַחֲרָיו אוֹתוֹ בְּעַל מַסֵּי הַמֶּלֶךְ, וְאוֹחֵז בּוֹ עַד שֶׁפּוֹרַע מִנְדָּה כָּלוּ (סוגי מסים) וְהֵלֶךְ. מִשּׁוֹם שֶׁפָּרַח, הוּא צוֹנֵחַ לְמִי שֶׁמוֹצִיא אוֹתוֹ: יֵבֵא אֲדוֹנוֹ וַיֹּאמֶר, (אמר) לוֹ שִׁילֵךְ לְדַרְכוֹ, שְׁאֲנִי פָרַעְתִּיו. בָּא בְּעַל הַמַּסִּים שֶׁל הַמֶּלֶךְ. מָה עָשָׂה? הַטְּבִיעַ רֹאשׁוֹ בְּטִיט וְהִרְגוּ אוֹתוֹ. כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה בְּמִצְרַיִם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שמות טו) מִרְכָּבוֹת פָּרַעַה וְגוֹ' טָבְעוּ בַיָּם סוּף.

וּמִי גַרְם שְׂרוּדָפִים אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל? מִשּׁוֹם שֶׁטָּרַם הִיָּתָה לָהֶם תּוֹרָה לֹא הָיָה שְׁטַר שֶׁחָרוּר, מִשּׁוֹם שֶׁתּוֹרָה הִיא שְׁטַר חֲרוּת לְבְנֵי אָדָם מֵיִצָּר הֶרַע וּמִמְלֶאךָ הַמּוֹת וּמְכַל מְקַטְרְגֵי הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שם לב) וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא חֲרוּת עַל הַלַּחַת. וְזוֹ הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שְׁנַת הַחֲמָשִׁים, שֶׁמֶשֶׁם תּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי שֶׁנִּקְרָאת חֲרוּת, שֶׁמֶשֶׁם נִתְּנָה לַיּוֹנָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה, שֶׁמִּצְדָּה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל יוֹנָה.

וְכִךְ כִּשְׁתַּפְּלָה, שֶׁהִיא יוֹנָה, עוֹלָה בַתּוֹרָה, מָה כָּתוּב בּוֹ? (ישעיה נב) כִּי לֹא בַחֲפוֹזוֹן תִּצְאוּ וּבִמְנוּסָה לֹא תִלְכוּן כִּי הִלֵּךְ לִפְנֵיכֶם ה' וְגוֹ'. וְאֵלּוּ הֵן הַתַּפְּלוּת שֶׁל בְּעַלֵּי הַתּוֹרָה, שֶׁעוֹלָה כְּנֶשֶׁר שְׁאִינוֹ פּוֹחַד מְכַל עוֹפוֹת הָעוֹלָם. וּמֵהֵצֵד שְׁלָהֶם (של התפלה) הַגְּבִירָה הִיא דֶרֶךְ הַנֶּשֶׁר בְּשָׁמַיִם. וַיֵּשׁ שְׁיֵאמֶר כֶּךְ, וְהַכֵּל אֲמַת.

וּמִצְדָּם שֶׁל בְּעַלֵּי הַמְּקָרָא עוֹלָה הַתַּפְּלָה כְּמוֹ צְפוּר. וּמִצְדָּם שֶׁל בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה עוֹלָה כְּמוֹ יוֹנָה. וּמִצְדָּם שֶׁל בְּעַלֵּי קִבְלָה עוֹלָה כְּמוֹ נֶשֶׁר, גְּבִירָה עַל הַכֵּל. אֲבָל מִצְדָּם שֶׁל אֵלּוּ שְׁאִין בָּהֶם מְקָרָא מִשְׁנָה וּקִבְלָה, שֶׁהֵם עֲמֵי הָאָרֶץ, אֵין לָהּ עֲלִיָּה בָהֶם.

וּמִשּׁוֹם זֶה אָמַר קִהְלַת בְּדֶרֶךְ רְמֹז, (קהלת א) מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֵלָה הִיא לְמַעְלָה וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הִירְדָת הִיא לְמַטָּה לְאָרֶץ. וְרוּחַ הַבְּהֵמָה, אֵלּוּ הֵם עֲמֵי הָאָרֶץ, וְלִפְעָמִים יוֹצְאִים מֵהֶם זֶרַע מְעֵלָה, בְּנֵי תּוֹרָה, לְעֵלוֹת בָּהֶם. מִשּׁוֹם זֶה בָּאוּ בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה, הִזְהָרוּ בְּעֲמֵי הָאָרֶץ, שֶׁלִּפְעָמִים יוֹצְאִים מֵהֶם בְּנִים מְעֵלִים בְּעַלֵּי תּוֹרָה.

קָם הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה וְכָל הַמַּחְנוֹת לְנִשְׁק אוֹתוֹ זָקַן. פָּרַח. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדַאי אוֹתוֹ זָקַן לֹא רָצָה לְטַל שְׂכָר מִעֲמָנוּ לְנִשְׁק אוֹתוֹ, וּמִשּׁוֹם כִּךְ פָּרַח. אֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שְׂזַכֵּינוּ לְשִׁמְעַ שְׂכָר שֶׁל מִצְוָה וְשֶׁל תַּפְּלָה בְּעוֹלָם הַבָּא.

קם רבי אלעזר ואמר, אבא, מי היה אותו הזקן? אומר, ודאי רב המנונא סבא הנודע שנשמתו ירדה מלבשת באויר של ההבל של התורה. שבזמן שהצדיקים מתעסקים בתורה, כל ההבלים האלו שעולים מפיהם בתורה, כמה נשמות של אותו העולם רוכבים עליהם ומתלבשים בהם. והקולות והדבורים של התורה נעשים להם כמו סוסים, ורוכבים עליהם ויורדים בעולם הזה, ואפלו המלאכים. וכל שכן בחבור הזה.

ובבעלי החבור הזה שבו הקדוש ברוך הוא הטה השמים ושמי השמים כמו שבסיני, והוא ירד עליו להקים שכנתו בשמים רבוא של מלאכים, ובכל הנשמות שנבראו ושעתידות להבראות. זהו שכתוב (דברים כט) כי את אשר ישנו פה עמנו וגו'.

ובנשמות האצילות של פיו, היא סיני. והקול שלו (בא) כמו הקול של אדונו, שנאמר בו (דברים ד) קול דברים אתם שמעים. וכל דבור ודבור נעשה ממנו מלאך. ונשמתו בגלגלה מכריזים למעלה, כשעולה בכל לילה: תנו כבוד לדיוקן המלך. בינתים הנה הרועה הנאמן בא. נטל מקלע בידו.

פתח ואמר, זרקא מקף שופר הולך סגולתא. נטל שלש אבנים וזרק אותן למעלה. וכשזרק אותן, נעשו אבן אחת, ואמר לראשי הישיבה: קבלו אליכם את האבן הזו, שהרי השכינה בגלות, ואין בכם מי שיתעורר אליה לרצותה לבעלה, ולא עוד, אלא כמה בעלי מדרשות, שהם חברים אצלכם, צווחים בכל יום ולילה בתורה שבפעל פה בכמה קשיות, וצווחים בה כמו כלבים שאומרים הב הב, כמו שהגיהנם צווח הב הב. זהו שכתוב (משלי ל) לעלקה שתי בנות הב הב. הב לנו עשר בעולם הזה, הב לנו עשר בעולם הבא. כמו שבארונה, למד תורה הרבה, ויתנו לה שכר הרבה. ואין מי שישתדל בתורה להעלות בה השכינה מהגלות וליחד אותה עם בעלה, משום שהם אטומי עינים וסתומי לב.

ומשום זה יוצא קול בכל לילה, כשיורד הקדוש ברוך הוא לגן עדן, כשעולות הנשמות לפניו, ואותו הקול אומר פסוק ככתוב (ישעיה מ) קול אומר קרא, לך ואמר להם שישתדלו בתורה כדי לחבר השכינה עם הקדוש ברוך הוא. כמו שדוד שאמר (תהלים קלב) אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה. והוא היה משתדל

בתורה לחבר את האם, שנאמר בה (משלי א) ואל תטש תורת אִמֶךָ, עם בעלה. שהרי השכינה מצד של החסד נקראת גמילות חסדים.

ומצד הגבורה נקראת עקדה וקרֶבֶן, ומצד העמוד האמצעי נקראת תורה, ואין מי שייעיר אותה במדות הללו לבעלה. זהו שפתוב (ישעיה נא) אין מנהל לה וגו'. ומשום זה הקול אומר (ישעיה מ) מה אקרא כל הבשר חציר. שלא משתדלים אלא לזבח בשר, ואלו הם עמי הארץ. ואלו שמשתדלים בגמילות חסד ובתורה, לא משתדלים אלא לעצמם, ובשבילם נאמר וכל חסדו כצִיץ השדה. וכל אלו שלא משתדלים בה לשמה - רוח הקדש, שהיא השכינה, לא שורה עליהם. זהו שפתוב (תהלים עח) ויזכר כי בשר הִמָּה רוח הולך ולא ישוב.

ויש שלא משתדלים בתורה שבעל פה לשמה, ונאמר בהם (שמות א) וימרו את חיייהם בעבדה קשה - זו קשייה. בחמר - זה קל וחמר. ובלבנים - בלבון ההלכות. שעליהם נאמר ותכן לבנים תתנו. בכל עבדה בשדה - זו ברייתא. את כל עבדתם - זו פסקה. אשר עבדו בהם בפרך - פרכה. כשהגיעו לעמקה של הלכה, נאמר בהם אין הלכה כפלוני.

ויש אחרים שמשתדלים בה לשמה, שהם בעלי המגנים של בית המדרש, שנאמר בהם (במדבר יט) אדם כי ימות באהל. כמו שבארוה בעלי המשנה, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

ואין מיתה אלא עני, שבארוה בו פת במלח תאכל. ועליהם נאמר (ישעיה כו) יחיו מתיד. אלו שנאמר בהם (במדבר יט) אדם כי ימות באהל. שודאי בהם מתקיימת שכינה, ועתיד הקדוש ברוך הוא להחיותם בו, כמו שבארוה, כל המקיים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר וגו'. נבלתי יקומו, אלו שנאמר בהם (משלי ל) אם נבלת בהתנשא. ואמרו בעלי המשנה, כל המנבל עצמו על התורה, לסוף מתנשא.

הקיצו ורננו שכני עפר, אלו שנאמר בהם ועל הארץ תישן. משום ההיא שנאמר בה (קהלת א) הכל הִיָּה מן העפר, ואפלו גלגל חמה, שבו ברוך הקדוש ברוך הוא את אברהם ויהיה (ושמתי את) זרעך כעפר הארץ. וזו השכינה, שבשבילה נאמר באלו שמשתדלים בה לשמה, (דניאל יב) ורבים מיִשְׁנֵי אֲדָמַת עֶפְרָה יִקְיְצוּ אֵלֶּה לְחַיֵּי עוֹלָם. (ואלו

שלא משתדלים בה לשמה, יהיו לחרפות לדראון עולם).

כי טל ארות טלף (ישעיה כו), וזה יו"ד ה"א וא"ו. זהו חשבון ט"ל תורה שבעל פה, שהוא ה"א, ששה סדרי משנה היא בחשבון ה"א, ובשבילה בארו בעלי המשנה, כל העוסק בטל תורה, טל תורה מחיהו. וזהו שמתפללים בו מוריד הט"ל. והקדוש ברוך הוא אומר (הושע יא) לא אבוא בעיר.

מש"ל לבת מלך שהלך בעלה למדינת הים, ולזמן שבא אליה, נשבע לה שלא נכנס בישוב. וזהו לא אבוא בעיר. ואם אינך מאמינה לי, הרי לך סימן שראשי נמלא ט"ל, שזהו הטל להחיות בו מתים. (ישעיה כו) וארץ רפאים תפיל, פרושה בעלי המשנה, מי הרפאים? אלו שנאמר בהם בפסוק אחר רפאים כל יקמו.

ואלו הם שמתרפים מדברי תורה לעבודה זרה, שנותנים לעובדי כוכבים ומזלות את ממונם להתגבר בהם, ומרפים ידיהם מאלו שעוסקים בתורה לשמה לעשות חסד עמהם. אלו לא יקומו, והארץ מפילה אותם, כאשה מעברת שמפילה נפלים, וזהו וארץ רפאים תפיל. שהנפל אינו בר קיימא, וזהו שלא כלו לו חדשיו, שהם תשעה ירחי המעברת. מי המעברת?

אףא זו תורה, והיא השכינה, אותו הילד שנוול ממונה בתורה, בחדש הראשון מאלו שנאמר בהם אין בן דוד בא עד שתתפשט מלכות הרשעה תשעה חדשים על ישראל. בחדש הראשון הוא משיח אין. ובחדש השני עושה אותו יש מאין, בספירה השניה שנאמר בה והחכמה מאין תמצא. בחדש השלישי מוסיף בו בינה, וזה ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה. ומשום זה פרושה בעלי המשנה, איזהו חכם? המבין דבר מתוך דבר. שקדם שבא לעולם מלמדים אותו חכמה ובינה. בחדש הרביעי גומל עמו חסד, שמכניס לו פרנסה מטבור אמו. בחדש החמישי נותן בו תקף של גבורה להתגבר על יצר הרע מצד של סמא"ל שלא ישלט עליו בבטן אמו לעשות אותו נפל להרג המשיח.

בחדש השביעי נותן בו דעת וכח ויפי של פנים. בחדש השביעי והשמיני נותן בו רוח הקדש מצד של נצח והוד, שהם שני נביאי אמת. ומשום זה נתנבא רוח הקדש עליו, (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיה ובטרם תצא מרחם וגו'. מצד הצדיק נותן לו אות ומופת בחדש התשיעי שנוול מהול, ואותו התינוק הוא העשירי מצד המלכות, הוא הטפה העשירית, ומשום זה זכה לתשע הדרגות הללו.

קָמוּ בְעֲלֵי הַמִּשְׁנָה וְאָמְרוּ, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, טְלוּ הָאֶבֶן שֶׁלָּךְ אֵלַיךְ, שְׂאֵתָה הוּא שְׁנֵאָמַר עֲלֶיךָ (שמות ה) וַתֵּרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא. וּפְרָשׁוּהָ בְעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מַה זֶה כִּי טוֹב? שְׁנוּלֵד מְהוּל. וְאֵתָה הוּא כָּלוּל בְּתַשְׁעָה הַחֲדָשִׁים הַלְלוּ, וּמִצַּד הָעֵבֹר שֶׁלָּךְ, הַמְּלָכוֹת הַקְּדוּשָׁה נֹאמַר בָּהּ (דברים לג) וַיְהִי בִישְׂרוֹן מֶלֶךְ. וְזוֹ הָאֶבֶן, טַפָּה קְדוּשָׁה כָּלוּלָה מִעֲשָׂרָה. אֵתָה הוּא הַזֶּרַע שְׁנִמְשַׁכֶּת מִמֶּנָּה, וּבָךְ תְּלוּיָה הַגְּאֻלָּה, וְעֲלֶיךָ עֲתִיד לְהַבְנוֹת בְּגִין וְעֲלֶיךָ תִּקְוָם. טַל אֹתָהּ אֵלַיךְ. אָמַר לָהֶם, אֵינְכֶם יְכוּלִים לְהַנְצִיל. אִם נִצַּלְתֶּם מֵאֶבֶן אַחַת, אֲנִי אֲזַרְק לָכֶם שֵׁשׁ, שְׁנֵאָמַר בָּהֶם בְּרַ"א שִׁי"ת. נִטַּל הַמְּקַלֵּעַ כְּמוֹ מִקְדָּם.

פְּתַח וְאָמַר זֶרְקָא מְקַף שׁוּפְרֵי הוּלְךְ סְגוּלְתָא. שְׁלֵשׁ אֲבָנִים עֲלִיוֹנוֹת הֵן סְגוּלְתָא. שְׁלֵשׁ טַפּוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁנֵאָמַר בָּהֶן (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֵל פְּעֻמִּים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבַר. וְשְׁלֵשׁ טַפּוֹת תַּחְתּוֹנוֹת פְּנִגְדָּם סְגוּלָה, עֲלֵיהֶן נֹאמַר (מִיכָה ו) שְׁמְעוּ הָרִים אֵת רִיב ה'. מִי הָהָרִים? אֵלָּא הִנֵּה שְׁלֵשׁ אֲבָנִים עֲלִיוֹנוֹת אֲצֻלְכֶם, שֶׁהֵן סְגוּלְתָא. וְלָמִי מִכֶּם? לְרַבִּי וְרַב וְרַבִּיא שֶׁל הַיְשִׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁפְּנִגְדְּכֶם הִיוּ כָּל רַב מִבְּבָל, וְרַבִּי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְרַבָּא מִשְׂאֵר הָאֲרָצוֹת.

שְׁמְעוּ שְׁלֹאוֹתֵי רִיב וּקְטָטָה וּמַחְלָקַת בְּהִלְכָה לְמַעְלָה, וְרַבִּי וְרַב וְרַבִּיא מַחְלָקַת וְרִיב וּקְטָטָה בְּהִלְכָה שְׁלֵהֶם לְמַטָּה. וְאִין בְּכֶם שְׂיֵהִיָּה רִיב וּקְטָטָה וּמַחְלָקַת בְּשִׁבִיל הַשְּׂכִינָה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדַחֵק אֹתוֹ בְּכַמָּה קְשִׁיּוֹת עַד שְׂיֻצִיא אֹתוֹ מִן הַגְּלוּת.

וְהֵאֲתָנִים - אֵלוֹ הַתְּנָאִים שֶׁל הַמִּשְׁנָה שֶׁל הַיְשִׁיבָה שְׁלֵמְטָה. הִנֵּה שְׁלֵשׁ אֲבָנִים אֲצֻלְכֶם, שֶׁהֵם סְגוּלָה. שְׂשֵׁשׁ הַנְּקֻדוֹת הַלְלוּ הֵם שְׂשֵׁה סְדְרֵי מִשְׁנָה, וְכָל נִקְדָּה הִיא עֶשֶׂר, וְעוֹלָיִם לִס' מִסְכָּתוֹת, שְׁעֲלֵיהֶם אָמַר שְׁלֵמָה (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת. וַיֵּשׁ לוֹ כַּמָּה בְּתוֹלוֹת אַחֲרֶיהָ רְעוּתֶיהָ שֶׁל הַלְכוֹת פְּסוּקוֹת שְׁנֵאָמַר בָּהֶן (שם) וְעֲלָמוֹת אֵין מִסְפָּר. וְהַשְּׂכִינָה הִיא כְּתָר עַל כָּלָם.

הַתָּג שֶׁל זֶרְקָא, עֲלֵיו נֹאמַר (משלי לא) רַבּוֹת בְּנוֹת עָשׂוּ חֵיל וְאֵת עֲלִית עַל כְּלָנָה. וְהִיא רִיב וּקְטָטָה וּמַחְלָקַת וְקְשִׁיָּה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל אַחֲיָכֶם. וּמִוְרֵי הַמִּשְׁנָה שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה בְּכָל יוֹם וְלִלְיָהּ בְּגָלוּת, הִיא רִיב בְּשִׁבִילֵם שְׂיֻצִיא אֹתָם, וְאִין מִי שְׂיֵהִיָּה רִיב וּקְטָטָה וּמַחְלָקַת לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבִילוֹ בְּגָלוּת.

סדר הלימוד ליום כ אלול [יום 345 בשנה]

קם זקן אחד מביניהם ואמר, רועה הנאמן, כמה חזקות האבנים שזרקת, שהזדעזעו בעלי הישיבה שלמעלה ומטה, ואפלו המלאכים העליונים, שהם סומכים את שש מדרגות הכסא, והכסא הזדעזע. אבל הרי איתן מושבך אליך, שהיא השביעית, השמר ממנה, שהרי האבן שזרקת הרי היא אצלך, שהיא כתר על כלם. ושים בסלע קנה, ושש אחרים אצלך, משום שהוא אמר (יחזקאל לו) לא למענכם אני עשה. הרי שש אצלך. כי אם לשם קדשי. הרי השביעית אצלך. ולא עוד, אלא אתה הוא שנאמר בך ויך את הסלע, ושים בסלע, שהנחש קנה לכפר עונך.

הקדוש ברוך הוא צוה אתכם ודברתם אל הסלע, ואתם לא עשיתם כך. שאם עשיתם מאמרו בדבור, היו לומדים תורה בלי ספק ובלי קשיה ומחלקת. ומשום שנאמר בך (במדבר כ) ויך את הסלע, ולא יצאו ממנו אלא טפות טפות, כך בעלי המשנה הם כמי שמכה בסלע, והם לשונם.

בפטיש יפוצץ סלע, ופוסקים בה כמה הלכות פסוקות של הלכות, ולא יוצאים מהם אלא טפות טפות והן לקוטות. ומשום כך הכל תלוי בך. הרי האבן אצלך ושש אחרות. וכך תלויה הגאלה של השכינה ובניה, כדי שיתקן בך מה שנהרס בראשונה. ובשביל החכיבות שלך, שש טפות של גלגול חזרו אליך, שהם רמוזים בראשי הענפים שלך. אותם ש' ש' שכפל בהם משה משה.

האבן השביעית (איכה ב) מה אעידך מה אדמה לך, ונאמר בה הבת ירושלים. ועליה אמר מה אשנה לך. היא אשנה לך בשברון שלך ואנחמך. שיש לך להתנחם עמה, שדיו לעבד להיות כרבו, ואף על גב שיהיה גדול השברון שלך כמו הים. זהו שכתוב (שם) כי גדול כים שברך מ"י ירפא לך, שהיא האם העליונה, התשובה שלך באר שלך שהתבקעה, שהיא ים התורה. זהו שכתוב (שמות יד) ויט משה ידו על הים ויולך ה' את הים ברוח קדים עזה כל הלילה וישם את הים לחרבה. (עד פאז).

מכאן ואילך, ויבקעו המים שלו אליה, והוא עץ החיים, שנאמר בו (שם טו) ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים, של תורה

שְׁבַעֲל פֶּה, שְׁנֹאֲמַר בְּהֵם (שם) וְלֹא יִכְלוּ לְשַׁתֵּת מִיָּם מִמָּרָה כִּי מָרִים
הֵם, כְּמוֹ שְׁבֹאֲרוּהָ (שמות א) וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעַבְדָּה קָשָׁה, שֶׁהִיא
קָשָׁה. וּבָאוּתוֹ הַזְּמַן וַתִּשָּׁתְּ הָעֵדָה וּבְעִירָם.

וּבְשִׁהֲתַגְלָה לָךְ עֵץ הַחַיִּים בְּדוֹר הָאֲחֵרוֹן, שְׁאֲתָה עֲתִיד לְהַתְּגַלּוֹת
בִּינֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁבֹאֲרוּהָ (קהלת א) מ'ה שֶׁהָיָה הוּא
שִׁיחָיָה, כְּמָה נְסִיוונוֹת יֵשׁ לְנִסּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל? זֶהוּ שְׁכָתוֹב שֵׁם שֵׁם
לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט וְשֵׁם נִסְהוּ, אֶת מִשָּׁה, וְהַתּוֹרָה הַחֲזִירָה לָהֶם נְסִיווֹן
לְאוֹתָם שְׁמִשְׁתַּדְּלִים בָּהּ וְהֵם בְּצֻרוֹת רַבּוֹת. כְּמוֹ שְׁבַמְצָרִים שְׁנֹאֲמַר
בו (שם א) כָּל הַבֵּן הַיְּלוּד הַיְּאֲרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ, וְזוֹ הַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, וְכָל
הַבֵּת תַּחֲיוֹן - הַתּוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, שֶׁשְׁתִּיחֵן הֵן פֶּה וְלִשׁוֹן, וּבָהֶם תִּהְיֶה
אֲתָה כְּבֹד פֶּה וּכְבֹד לְשׁוֹן, וְלַחֲכָם בְּרֹמֶז. וְאִין מִיָּתָה שֶׁל בַּעַל אוֹר
הַתּוֹרָה אֵלָּא עֲנִיוֹת.

וּבְנֹאֲלָה הָאֲחֵרוֹנָה, תּוֹרָה תִּהְיֶה לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ שֶׁהָיָה, שְׁנֹאֲמַר בָּךְ,
הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן, (שם) וַתִּשָּׂם בְּסוּף עַל שְׁפַת הַיָּאֵר. בְּסוּף פ"ו
יָמִים, דְּרָגָה שֶׁל גְּאֻלָּה, נֹאֲמַר בָּךְ וַתִּשָּׂם בְּסוּף עַל שְׁפַת הַיָּאֵר, שֶׁהוּא
אוֹר הַתּוֹרָה, הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי. שְׁפַתוֹ הַשְּׂכִינָה.

בָּאוּתוֹ הַזְּמַן אֵלּוֹ הַטּוֹפוֹת שֶׁהָיוּ יוֹצְאוֹת מֵהַסְּלַע, שֶׁהֵן פְּסָקֵי הַלְּכוֹת,
נֹאֲמַר בְּהֵם (תהלים צג) נִשְׂאוּ נִהְרוֹת ה'. שְׁתֵּי טַפּוֹת שֶׁהֵן צִר"י,
עוֹלוֹת עִם שְׁנֵי וו"ם וְנִעֲשִׂים נִהְרוֹת. וְאוֹתָהּ הַנִּקְדָּה הָעֲלִיוֹנָה, שֶׁהִיא
סְגוּלָּתָא, הַתְּעַלְתָּה עַל כְּנַפְיָהֶם. וְעַלִּיתוּ בְּאִיזָה מְקוֹם הוּא? אֵלָּא אֵלּוֹ
שְׁנֵי נִהְרוֹת הֵם אָבָא וְאִמָּא. מִצַּד הַבַּיִת שֶׁל הַמֶּלֶךְ נִקְרְאוּ טַפּוֹת,
שְׁנֹאֲמַר בְּהֵם וַיִּיצֹר, (ישעיה כו) כִּי בִּיהַ ה' צוֹר עוֹלָמִים. צִיר שְׁנֵי עוֹלָמוֹת
דְּקִים. הָעוֹלָמוֹת שֶׁל בֵּית הַמֶּלֶךְ הֵם מִמְטָה לְמַעְלָה. מִצַּד הָעֲמוּד
הָאֲמָצְעִי נִקְרְאוּ נִהְרוֹת, וּמִשׁוֹם זֶה נִשְׂאוּ נִהְרוֹת.

לְמִי? לְאוֹתָהּ סְגוּלָּתָא, מַעְלִים אוֹתוֹ כְּת"ר עַל גְּבִיָּהֶם י י י לְהִיּוֹת
כּוֹלָל סְגוּלָּתָא, וּמִתְעַטְטֶרֶת בּוֹ בְּשִׁלְשָׁה כְּתָרִים, שֶׁהֵם כְּתָר כְּהִנָּה
וְכְתָר מְלָכוֹת, וְכְתָר תּוֹרָה עַל גְּבִיָּהֶן. וְכֵן הֵם שְׁלִשָּׁה נִהְרוֹת ו'ו'ו'
וְשִׁלְשׁ יוֹדִי"ם וְשִׁלְשׁ וו"ם רְמוּזִים בְּשִׁלְשָׁה רְאִשֵׁי תְּבוּת שֶׁהֵם וַיִּסַּע
וַיָּבֵא וַיֵּט. שְׁנַיִם שֶׁהֵם אָבָא וְאִמָּא מַעְלִים כְּתָר עַל כְּנַפְיָהֶם.

נִשְׂאוּ נִהְרוֹת קוֹלָם. הֵם חֶסֶד גְּבוּרָה, עֲלִיָּהֶם נֹאֲמַר נִשְׂאוּ נִהְרוֹת
קוֹלָם. מִי קוֹלָם? הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי, וְזֶה הַסּוּד שֶׁל שׁוֹרֵק

למעלה. השלשלת כוללת שלש נקודות בקשור אחד של העמוד האמצעי, שעליו נאמר (ירמיה ב) ואנכי נטעתיך שורק כלה זרע אמת. ישאו נהרות דכים, הם נצח והוד. לא כתוב נשאו, אלא ישאו, והם סגול, שהיא נקדה מצד השכינה, היא נקדה למטה, שצדיק שכינה תחת רגלים, שהם ירכתי צפון. זהו שכתוב (תהלים מח) יפה נוף משוש כל הארץ וגו'. כשהיא נקדה וד' תחת ירכי אמת, נקראת הר ציון, הר נמוך. ונקראת מצד של צדיק דכים, ד"ף י"ם. דף כלול מכ"ד אותיות שהן ברוף שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ובהם אל ישב דף נכלם.

יב נקראת מצד של האם העליונה, כלולה מחמשים אותיות שכלולות בקריאת שמע בפסוק הראשון שמיחדים את הקדוש ברוך הוא פעמים, שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. ובהם ויפן כה וכה ויך את המצרי. ומצד של האם העליונה היא נקדה על כנפיהם, קרית מלך רב. וכעת נאמר בה (איכה א) העיר רבתי עם היתה כאלמנה. קום העמוד האמצעי, שאתה הוא ו' כולל שש ספירות, ואתה אחוז בין כ"ה עליונה ובין כ"ה תחתונה. קום אצל סמא"ל, שהוא מצרי, בכלי הקרב שלך, שהם השכינה התחתונה, המקלע התחתון. והשכינה העליונה, המקלע העליון, שעליו נאמר (שמואל א כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע. מי נפש אויביך? סם מות נחש אשת זנונים, שמקננת בשבעה סלעים, ובעלה בשבעה הרים.

קום באבנים שלך שהסתלקו בהרים לשבר את ההרים והסלעים של הנחש, ובשביל ההרים שלך נאמר (תהלים צג) נשאו נהרות ה'. ובהם כל גיא ינשא, שהוא שהכל כלול בו. וזה הרועה הנאמן שנאמר בו (דברים לד) ויקבר אתו בגי. שבשבילו נאמר (תהלים ס) ויך את אדום בגיא מלח. ונשמתו גנוזה בגי"א מן אבגית"ץ. ת' תורת משה צפונה בצד"י שהוא י'. שצדי ארפה מצד העולם הבא, משם הוא טוב לצדיקים לעולם הבא.

בגי"א אב לייג מדות, שהם וא"ו, ויעבר ה' על פניו. ויעבר ע"ב רי"ו. ע"ב חסד. רי"ו גבורה, שבו קר"ע שט"ן מן הים, ובו עתיד לקרע לו מן הים של התורה. ומצד החסד הוא אב לייג מדות, שבו יהו"ה, הוא העמוד האמצעי ארך אפים, ומאריך בו על הבינונים ומטה להם כלפי חסד.

וּבְאוֹתֵיזוֹת א"ת ב"ש, יהו"ה הוא מצפ"ץ א"ל ת"ך, רחוי"ם גספ"י, וכן עד שלש עשרה תבות. באלו השלש עשרה הוא מאריך על הבינונים שיחזרו בתשובה. אבל בקר"ע שט"ן ידין בגוים מלא גויות, שהוא שטן מלא עינים. ומשום כך אבגית"ץ נקרא פתח חכמה, אב לשלש עשרה המדות, שכלולות בחסד שכולל שבעים ושנים שמות שהם הכלל שלהם, והו' אני והו', וחכמה לימין, כמו שנאמר הרוצה להחכים ידרים. האם העליונה לגבורה (לשמאל) בה.

ק"ר"ע שט"ן מן השמאל. ובה (שמות יד) וישם את הים לחרבה, ובה קרע הים לשנים עשר קרעים, ובה רקע הארץ וצאצאיה, ובה עקר הרים ושבר סלעים של הנחש. זהו שכתוב (מלכים-א יט) ורוח גדולה וחרק מפרק הרים ומשבר סלעים. שהם ההרים והסלעים של הנחש, שנאמר בו דרך נחש עלי צור. ובשם הזה היה רבה עוקר הרים בתורה שבעל פה.

פ"ת עליון הוא פלא, ובו העמוד האמצעי, שנקרא אש עושה פליאות. זהו שכתוב (שמות טו) נורא תהלת עשה פלא. ובו אמר משה נגד כל עמך אעשה נפלאות וכו'. וזהו נג"ד יכ"ש. נג"ד י"ש כ' שהוא פתח י"ש, להנחיל אהבי יש. והם י' חכמה, ש' תשובה. כלם כולל העמוד האמצעי השמים, שנאמר בו (מלכים-א ח) ואתה תשמע השמים. שמע ישראל.

במ"ר צת"ג זהו נצח, ויש אומרים אותו גת"ץ רט"ב, בו והיית כגן רטב. ויתקיים בישראל (ישעיה נח) והשביע בצחצחות נפשך, מצד הנצח שהוא צח (שם) ועצמתיה יחליץ וגו'. ונאמר בג' מן גת"ץ, והיית כגן רטב, הוא רחמים. ת' תפארת, ובו (בראשית א) תדשא הארץ דשא, עץ פרי עשה פרי, לישראל במדבר, וכמה מעינות של מים.

חק"ב טנ"ע זה ההוד, בו (שמות ט) שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. שהוד נקשר בגבורה, נצח בחסד, ונאמר בהוד (איכה א) נתנני שממה כל היום דוה. בו הסתכל בחרבן המקדש, וכמה הרוגים שנהרגו לטל נקמות מהרשעים, ובו נאמר (בראשית לב) והוא צלע על ירכו. באותו הזמן (ישעיה לה) אז ידלג כאיל פסח. ועוד, טנ"ע בהפוך אותיות נט"ע, בו חטא אדם. זהו שכתוב (שם יז) ביום נטעך תשגשיגי. ובו ננטע והשתרש בעולם. זהו שכתוב (ישעיה ס) נצר מטעי מעשה ידי להתפאר.

וְעוֹד, חֶק"ב טנ"ע, שָׁם בַּט"ן וְשָׁם ע"ב. הַשְּׂכִינָה בּוֹ נִקְרָאת בְּטַנָּךְ
 עֲרַמַת חֲטִיּוֹת. שֶׁהָרִי כָּל שָׁם כְּלוּל שֶׁשׁ לְסַפִּירוֹת, וְשָׁם ע"ב.
 זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב (ויקרא כג) וַעֲנַף עֵץ עֵבֶת. שֶׁנֶּצַח וְהוֹד הֵם עֲבֵי שְׁחָקִים,
 וְעֲלִיָּהֶם נֶאֱמַר (שם) עֲרֵבִי נָחַל. דְּמִיּוֹן לְשֵׁתֵי שְׁפָתַימָּה וְשֶׁלֶשׁ סַפִּירוֹת,
 כָּל אֶחָד כּוֹלֵל שְׁבַעִים וְשִׁתִּים אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵם נִצַּח וְהוֹד יְסוּד, כְּמוֹ
 שֶׁשְּׁלֶשֶׁת הָאֲבוֹת, וְכָל הַשְּׁלֶשָׁה כּוֹלְלִים שְׁבַעִים וְשִׁתִּים (מ"ב) אוֹתִיּוֹת.

יג"ל פז"ק - זֶה הוּא צַדִּיק, הָאֱלֹף הַשֵּׁשִׁי, שֶׁכּוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יג"ל פְּדִיּוֹן זַרְעֵ קְדוֹשֵׁי"ם. שֶׁהוּא יְסוּד הָעוֹלָמוֹת, הוּא סוּד
 קֶץ הַגְּאֻלָּה שֶׁנֶּרְמַז בְּשְׂכִינָה שֶׁנִּקְרָאת שְׁקוּצִי"ת, שֶׁשָׁם שִׁי"ת וְק"ץ,
 שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַשְּׁבִיעִית לָהֶם, הַקֶּץ שֶׁל כָּלִים. עֲלֶיהָ נֶאֱמַר (דניאל יב)
 וְאַתָּה לֶךְ לְקֶץ וְתַנּוּחַ וְתַעֲמֵד לְגִרְלָךְ לְקֶץ הַיָּמִין. וְהוּא הַקֶּץ שֶׁמְדַלֵּג
 מֵאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנִים שֶׁהָיוּ עֲתִידִים לְהִשְׁתַּעֲבֵד בְּמִצְרַיִם הִיא וּבְנֵיהָ,
 וְנִשְׁאַרוּ רַד"ו, רַדוֹ שְׁמָה.

מִצַּד שֶׁל הַיָּמִין נִקְרָאת קֶץ הַיָּמִין, וּמִצַּד הַשְּׂמָאל קֶץ כָּל בְּשָׂר. לְמִי
 שֶׁמְחַבֵּל אוֹת בְּשָׂר קֹדֶשׁ, הִיא דִין לוֹ, קֶץ כָּל בְּשָׂר. וְהִיא סוּף
 פְּסוּק, סוּף פְּסוּק הַהֲלָכוֹת. וּבַחֲבוּר שֶׁל הָאוֹת ו' הוּא פְּסוּק. הוּא פְּסוּק
 וְהוּא פְּסוּק, כּוֹלֵל כָּל פְּסָקֵי הַהֲלָכוֹת. שֶׁשְּׂאֵלָה צְרִיכָה, וּפְסָק הִיא
 הַשְּׂכִינָה, תוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה קוֹרְאִים לָהּ.

וְהִיא מְשֻׁמָּעָתָא, שְׁטָה, תְּשׁוּבָה, תּוֹסַפְתָּא, הַגְּדָה, תִּיקוּ. תְּנִיָּא,
 קְבֻלָּה, הַלְכָה, מְשֻׁנָּה, בְּרִיָּתָא, קְשִׁיָּה, מַחְלָקָת, חֲמֵרָה, קְלָא.
 הַשְּׂכִינָה הִיא הַשְּׂאֵלָה שֶׁבָּהּ הַחֶכֶם שׁוֹאֵל כְּעִנְיָן וּמְשִׁיב כְּהֲלָכָה, וְכֵּן
 (שמות ג) וְשֶׁאֵלָה אִשָּׁה מְשַׁכְּנָתָהּ וְגו', וְכֵּן (דברים לב) שֶׁאֵל אֲבִיךָ וְיִגְדֶּךָ,
 שֶׁהִיא הַגְּדָה, שֶׁבָּהּ (שם כו) הַגְּדָתִי הַיּוֹם לֵה' אֱלֹהֶיךָ. שֶׁאֵל מִמֶּנִּי וְאַתָּנָה
 גּוֹיִם נִחְלָתְךָ. וְכֵּן אָמַר לְשִׁלְמָה (מלכים א' ג) שֶׁאֵל מָה אֶתֵּן לָךְ, וְכֵּן
 תִּקְנֶנּוּ לְשֶׁאֵל בְּקִשְׁתוֹ בְּבִרְכוֹת הָאֲמֻצְעִיּוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה, שֶׁבְּשֶׁאֵלָה הַזֶּה
 לֹא יִחְזֹר רִיקָם בְּתִפְלָתוֹ לְפָנַי הַמְּלֶךְ, שֶׁהוּא הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי.
 וּבְבִרְכוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת נִקְרָאת תְּשַׁבַּחַת, שֶׁבָּהּ תִּקְנֶנּוּ לְסִדֵּר הָאָדָם אֶת
 שְׁבָחוֹ שֶׁל הַמְּלֶךְ.

וּבְשֶׁלֶשׁ הָאֲחֵרוֹנוֹת נִקְרָאת קְבֻלָּה, שֶׁבָּהּ הָעֶבֶד, שֶׁהוּא מַטְטְרוּ"ן,
 הוּא כְּמוֹ עֶבֶד הַמְּקַבֵּל פָּרֶס מִרְבוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ, וְכוּ נוֹתְנִים
 שֶׁכָּר הַתְּפִלוֹת לְאֵלוֹ שֶׁמִּתְפַּלְלִים עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס. אָבֵל לְאוֹתָם

בנים שלא מתפללים, אלא מתוך אהבה ויראת רבונם בצדיק, היסוד ח"י העולמים כולל ח"י ברכות מקבלים.

שמצדו של הצדיק היא נקראת קבלה, היא בית הקבול להוריש נשמות לצדיקים. הברכה נקראת מצד העמוד האמצעי, כשנוטל מגבורה, שהוא השור שהקריב אדם הראשון, שהוא חכמה, שממנה על כל הקרבנות. שהכבש הוא מצד הימין, והשור מצד השמאל.

ומשום זה, השור שהקריב אדם הראשון נאמר בו (תהלים טו) משור פר מקרן מפריס, והוא ממנה על המדבר, ובו ספק צרכיהם במקום המדבר. ומשם השכינה נקראת הברכה, וממנו נקראת פסק, ומשם פסקי הדינים. ומשם לאוי הדינים אין צריך.

ומשום זה יש לדעת לאדם כל מדה ומדה שהיא שאלה ותשובה, שיהיה בה שואל ומשיב כהלכה, וכל רז לא אנוס לו, וכל עמק ההלכה התגלה לו. וצריך לחזור עליו שלא יהיה בו ספק בעולם. שאל"ה היא מימין שהוא אל, האל הגדול ששם חכמה. ומשם בקש שלמה חכמה, כשאמר לו הקדוש ברוך הוא (מלכים א-ג) שאל מה אתן לך. ומשם תניא שמסייע לו, שבו וה' נתן חכמה לשלמה.

מה זה תניא? זה העמוד האמצעי, ומשם נקראת סיעתא דשמיא, שנאמר בה (שם ח) ואתה תשמע השמים. צריכא הרי בארנו אותה מצד הגבורה. התשובה נקראת מצד הבינה. שאם אין אדם מבין ההלכה, איך יחזיר אותה ומשיב לשואל?

פסק, הרי בארנוהו מצד הדין פסק דין. משמעטא - משמעות ההלכה, מצד אותו שנאמר בו שמע ישראל של שהוא של ארבע הם תקוני ההלכה שנרמזו באדם, והם: י' ראיה, י"ה שמיעה, יו"ו ריח, יהו"ה דבור. וארבעה בגוף כלולים מארבע אותיות. כנגדם א' שמוש, א"ד תנועה, אד"נ ממוש, אדנ"י הלוח. שהם: שמוש בידים, תנועה בגוף, ממוש בברית, הליכה ברגלים. יש אומרים, ממוש בידים, שמוש בברית, והכל אמת.

ראיה - מצד של אריה, שהיא לימין, שנאמר בו (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתם. ראיה - אריה. תוספת י' שניה חכמה. הרוצה להחכים ידרים. ומשם ראובן, או"ר ב"ן, האור של היום הראשון.

הַשְּׂמִיעָה - בְּשׁוֹר, גְּבוּרָה, שֵׁשׁ בִּינָה, שֶׁהִיא הַשְּׂמִיעָה כּוֹלֵלַת חֲמִשִּׁים אוֹתוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע. וּמִשׁוֹם זֶה תִּקְנּוּ בּו קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שְׁחִירִית וְעֶרְבִית, וּבִשְׂבִילָהּ אָמַר הַנְּבִיא (חִבְקוּק ג) ה' שְׂמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי. וְאָמְרוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, הַבִּינּוֹתֵי הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! וּבִשְׂבִילָהּ אָמַר (יִשְׁעִיָּה לז) הִטָּה ה' אֶזְנוֹךָ וְשָׁמַע. וּמִצַּד הַחֶסֶד, כִּי עִי"ן בְּעִי"ן יִרְאוּ, שֶׁהוּא ע"ב חֶסֶד. אָבֵל מִצַּד הַגְּבוּרָה, שְׂמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יְרֵאתִי, שֵׁשׁ יִרְאֶה, שְׁמֵשׁ הִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה, מִשְׁמַעְתָּא, וּמִשְׁשׁ שׁוּמְעִים.

הַרִיחַ - (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן. וּבּוּ הִיא פּוֹרַחַת הַנֶּשֶׁר, וּמִשְׁשׁ נִקְרְאת הַשְּׂכִינָה נֶשֶׁר. זֶהוּ שְׂכָתוּב (מִשְׁלֵי ל) דְּרָךְ הַנֶּשֶׁר בְּשָׂמִים. וּמִשְׁשׁ לו"י לוֹיָהּ, שְׂיָמִין וְשִׁמְאֵל חֲבוּר שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

דְּבוּר - (יחזקאל א) וְדַמּוֹת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם. וְיִהוּדָה בָּהּ. אוֹדָה אֶת ה'. וּמִשְׁשׁ נִקְרְאת הַשְּׂכִינָה אֲגָדָה, מִשׁוֹם וַיִּגַּד יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְהֵם שְׁנַיִם, הַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה וְהַחֲכָמָה הַתַּחְתּוֹנָה. וּבִשְׂבִילָם נֶאֱמַר (אִיּוֹב יא) וַיִּגַּד לָךְ תַּעֲלָמוֹת חֲכָמָה. פִּיָּה פִתְחָה בְּחֲכָמָה. שְׁמִלְמִטָּה לְמַעַלָּה הִיא אָדָם הַקָּטָן, מִהַחֲכָמָה הָעֲלִיוֹנָה אָדָם הַגָּדוֹל, וּמִצַּד הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי תִפְאָרַת אָדָם כּוֹלֵל בּוּ (בֵּין) שְׁנֵיהֶם.

פְּשׁוּטָה נִקְרְאת מִצַּד הַיָּמִין, כִּי יָמִינָךְ פְּשׁוּטָה, וּכְמוֹ תִקְיַעָה פְּשׁוּטָה לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ רַחֲמִים, שְׂאִין שָׁם קָשֵׁי שֶׁל הַדִּין. שֶׁהַקְּשָׁיָה הִיא וְדַאי קָשָׁה מִצַּד הַדִּין, מִדַּת הַדִּין הַקָּשָׁה, הַמְּדָה שֶׁל הַדִּין הַקָּשָׁה. וּכְשֶׁרוּאָה שְׁמַתְקָשָׁה מִמֶּנּוּ הִלְכָה, מִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת עֲשֵׂה, וַיִּתְעוֹרֵר הַיָּמִין בְּשִׁמְאֵל, רַחֲמִים בְּדִין. שְׁמִצְוֹת עֲשֵׂה הָרִי פְרִשׁוּהָ וְזֶה זְכָרִי, שֶׁהוּא ו"ה, עִם זְכָרִי רַמ"ח, מִצַּד שֶׁל אֲבָרָהֶם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם, שְׁדוּגָתוֹ חֶסֶד, כְּמוֹ שְׁבָאֲרוּהָ אֶהְבַּת עוֹלָם אֶהְבְּתִיךָ עַל כֵּן מִשְׁכַּתִּיךָ חֶסֶד. שְׁמִי גוֹרֵם שְׁמַתְקָשָׁה מִמֶּנּוּ הִלְכָה? שְׁעֵבֵר עַל אַחַת מִשְׁלֵשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחָמֵשׁ לֹא תַעֲשֵׂה, שֶׁהֵן מִשְׁמְאֵל, שְׁנֶאֱמַר בּוּ זֶה שְׁמִי, עִם י"ה - שְׁלֵשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחָמֵשׁ.

הַחֲמֻרָה נִקְרְאת מִיָּמִינוּ, הַקּוֹל מִשְׁמְאֵל, וְזֶהוּ מִקַּל וְחֲמֹר (שְׁמוֹת א). גְּזֵרָה שְׁוֵה מִצַּד הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי. וְזֶהוּ וַיִּמְרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בְּעֵבֶדָה קָשָׁה. בְּחֲמֹר וּבִלְבָנִים - בְּקַל וְחֲמֹר. וּבְכָל עֵבֶדָה בְּשֻׁדָּה - בְּגִזְרָה שְׁוֵה. וְחֲמֻרָה מִשְׁמְאֵל, שֵׁשׁ הַצַּד שֶׁל סַמְא"ל, שֶׁהוּא מְמוֹנָה עַל לֹא תַעֲשֵׂה, וְהוּא חֲמֻרָה מִצַּד שֶׁל אֵל אַחַר חֲמֹר.

קל"א מימין, שְׁנַאֲמַר בוּ וּבִלְבָנִים, כְּלַבּוֹן הַהֶלְכָה. וַיֵּשׁ שְׁהִים כֶּף חֲמֵרָה מִימִין, שְׁשָׁם חֲמֹר נוֹעַר, שְׁנַאֲמַר בוּ (חֲבִקוּק ג) חֲמֵר מִים רַבִּים. הַקְּלָא מְשֻׁמָּל, שְׁשָׁם שׁוֹר מוֹעֵד שֶׁל נְזִיקִין, שֶׁהוּא אָבִי אָבוֹת שֶׁל הַנְּזִיקִין, הוּא אֵשׁ הַגִּיהֶנֶם. אָבֵל חֲמֹר הוּא אָבִי אָבוֹת הַטְּמֵאָה. וּמְשׁוּם זֶה צְרִיף בוּ חֲמֵר יוֹתֵר, וְנַאֲמַר בָּהֶם (דְּבָרִים כב) לֹא תַחְרַשׁ בְּשׁוֹר וּבַחֲמֹר יַחְדָּו.

גזרה שְׁוֵה זֶה הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, שְׁמַחֲלֵק בִּינֵיהֶם מַחֲלֵקֶת לְהַפְרִיד בִּינֵיהֶם, וְהוּא שְׁוֵה בֵּין יָמִין וּשְׂמָאל שֶׁל הַקֶּדֶשׁ. וּמְשׁוּם זֶה מַחֲלֵקֶת הִיא הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי בֵּין דְּרָגוֹת הַטְּמֵאָה, וְהוּא הַפְּרוּד בִּינֵיהֶן. וְהִיחֹד בְּדְרָגוֹת הַקְּדוּשׁוֹת.

הבריתא הִיא הַשְּׂכִינָה מְשֻׁמָּל, זֶהוּ שְׁכָתוּב (דְּבָרִים כב) כִּי בַשְּׂדֵה מְצֵאָה. וְהַמְּשָׁנָה בְּצַד הַיָּמִין, שֶׁהִיחֹד שָׁלוּ אֵינוֹ אֶלָּא מְצַד הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי. וְלָמָּה הִיא מְשָׁנָה וּבְרִיתָא מְצַד שֶׁל יָמִין וּשְׂמָאל? מְשׁוּם חֲמֹר וְשׁוֹר מוֹעֵדִים, שֶׁהֵם לְיָמִין וְלְשְׂמָאל.

התוספתא נִקְרָאת מְצַד הַצְּדִיק, שֶׁהוּא כּוֹלֵל כָּל הַמוֹסְפִים, וּמְשָׁם הַשְּׂכִינָה הִיא קָרְבָּן שֶׁל הַמוֹסְפִים, וּבַשְּׂבִילוֹ נֹאֲמַר (מְשָׁלִי יא) יֵשׁ מִפְּזֹר וְנוֹסֵף עוֹד. בוּ הַתּוֹסֵפְתָא חֲכָמָה וּבִינָה וְדַעַת וְכָל הַמְּדוֹת שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִמֶּנּוּ תּוֹסֵפֶת שֶׁל נְשָׁמָה יִתְּרָה שְׁנוֹסֵפֶת לְאָדָם מְעַרְבַּ שְׁבֶת לְעַרְבַּ שְׁבֶת. וְהוּא יוֹם הַשְּׁבֶת, שְׁבִיעִי, כָּל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאוּ בוּ שְׁבִיעִיּוֹת. וְכָל מִי שְׁמוֹסִיף בוּ בַשְּׁבֶת בְּמַאֲכָלִים וּבַתְּעוּנוּגִים, מוֹסִיפִים לוֹ. וּמָהֶם מַאֲכָלוֹתָיו? הַקְּרָבָנוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל מוֹסֵף שְׁמוֹסִיפִים בוּ הָעֵם הַקְּדוּשׁ יוֹתֵר מְשָׁאֵר יָמוֹת הַחַל. תּוֹסֵפֶת קֶדֶשׁ שֶׁל קִדּוּשׁ, עֲנוּג, וְקִרְאֵת לַשְּׁבֶת עֲנוּג בְּשֵׁלֶשׁ סְעוּדוֹת.

ומשום זֶה כָּל הַמוֹסִיף מוֹסִיפִים לוֹ, וְכָל הַגּוֹרַע גּוֹרְעִים לוֹ. וְעוֹד, הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת תִּיק"ו, מְצַד אוֹתוֹ שְׁנַאֲמַר בוּ בַמִּפְּלָא מִמָּךְ אֵל תְּדַרְשׁ וּבַמְּכִסָּה מִמָּךְ אֵל תַּחְקֵר. וּבַגְּלָלוֹ פִּרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, שְׁתַּק, כֶּף עָלָה בְּמַחְשָׁבָה.

ק"ב רוּעָה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, סָבָא סָבָא, עֲלִיף נֹאֲמַר (וַיִּקְרָא יט) מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם. תִּקּוּם בִּישְׂרָאֵל הָעֲלִיּוֹן עַד שְׁאִין סוּף לְעֲלִיתָךְ. הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתְּחַתּוֹנִים מַתְּבָרְכִים כֶּךָ וּמְשַׁתְּבָּחִים כֶּךָ, שְׁנִכְלָלוּ כֶּךָ כָּל הַמְּדוֹת אַחֲרָיִים וּפְנִימָיִים שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר, הֲרִי זְרִקְתָּ מְקַלְעַ, אֲבָנֵי הַקְּלַע אֵלַי. אָמַר לְאוֹתָם שֶׁהוֹלְכִים בְּאוֹר, שֶׁהֲרִי אָבֵן אֶלֵיהֶם.

פְּתַח וְאָמַר, זָרְקָא מְקַף שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא. הַמְּלֹאכִים שֶׁל
הָאוֹתִיּוֹת, שְׁעָלִיכֶם נֹאמֵר (תהלים קד) עֲשֵׂה מְלֹאכֵינוּ רַחוּת
מִשְׁרָתֵינוּ אִשׁ לַהֵט, קִבְּלוּ אֲבָנִים הִלְלוּ שְׁהֵן הַנְּקֻדוֹת שֶׁנִּקְרְאוּ עַל
שְׁמֵכֶם, שֶׁנֹּאמַר בָּהֶם (דברים כז) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה'
אֱלֹהֶיךָ. אֱלוֹ הֵם:

קְמוּץ - קדומיא"ל מלכיא"ל צוריא"ל. פְּתַח - פּדא"ל תומיא"ל
חסדיא"ל. צְרִי - צוריא"ל רזיא"ל יופיא"ל. סְגוּל -
סטטוריי"ה גזריא"ל למוא"ל. שְׁבָ"א - שמעיא"ל ברכיא"ל אהניא"ל.
חָלָ"ם - חניא"ל להריא"ל מהניא"ל. חֶרֶק - חזקיא"ל רהטיא"ל
קְדוּשִׁיא"ל. שְׂרָ"ק - שמועא"ל רעמיא"ל קניא"ל. שְׂרָ"ק -
שמישיא"ל רפא"ל קדשיא"ל.

וְהַמִּשְׁפִּילִים, אֱלוֹ שֵׁישׁ בָּהֶם שְׁכָל לְהַכִּיר בַּתְּפִלָּה, אִיךְ מַעֲלָה אוֹתָהּ
הֵבֵת בְּאוֹתִיּוֹת וְנִקְדוֹת וּטְעָמִים. שְׁכָלָם הֵם אֲהַבֵּת בַּת
הַמְּלֶךְ לְחֻתָּן שְׁלָהּ, לְהַכְנִיס אֲהָבָה וְשָׁלוֹם וְחִבּוּר וְקִרְבָּה בֵּינֵיהֶם בְּכָל
הַמְּדוֹת שֶׁל שְׁנֵיהֶם, לְהַכְלִיל אוֹתָם יַחַד בְּכָלָם. וְהֵם קָרָב לְסַמָּא"ל
וְנָחַשׁ וְשִׁבְעִים הַמְּמַנִּים.

קָם רַבִּי שֶׁמְעוֹן הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה עַל רַגְלָיו, וְהַעֲלָה יָדָיו לְרַבּוֹן
הָעוֹלָם וְאָמַר, רַבּוֹן הָעוֹלָם, יְהִי רְצוֹנְךָ לְתַתּ לָנוּ תַקְּךָ לִי וּלְכָל
הַחֲבָרִים וּלְכָל הַנִּכְנָסִים לְקִרְבִּי הַזֶּה, שֶׁהֵם מִן הַצַּד שְׁלֶךְ, לְהַכְנִס
לְקִרְבִּי הַזֶּה בְּלִי בּוֹשָׁה לְפָנֶיךָ, וְלִצְאָת מִשָּׁם בְּלִי בּוֹשָׁה לְפָנֶיךָ וּלְפָנֵי
הַגְּבִירָה הָעֲלִיוֹנָה.

שְׁבַשְׁמוֹנֵצְחִים בְּנֵיהַּ בְּקִרְבוֹת, נֹאמַר בָּהּ אִם הַבָּנִים שֶׁמָּחָה (תהלים
קיג), וְלֹא אֲהִיָּה בְּבוֹשָׁה לְפָנֶיךָ בַּת הַמְּלֶךְ, שֶׁנֹּאמַר בָּהּ
(שם מה) כָּל כְּבוֹדָה בַּת מֶלֶךְ פְּנִימָה וְגו'. שְׁהָרִי כַּמָּה כְּרוּזִים יוֹצְאִים
בְּשִׁבְלָהּ. זֶהוּ שְׁכַתוֹב (משלי א) בְּרֹאשׁ הַמִּיּוֹת תִּקְרָא בְּפִתְחֵי שְׁעָרִים
בְּעִיר אֲמַרְיָהּ תֹּאמַר. וּמָה אוֹמְרִים הַכְּרוּזִים? (שם ח) אֲלֵיכֶם אִישִׁים
אֲקָרָא וְקוֹלִי אֵל בְּנֵי אָדָם.

שְׁהָרִי כַּמָּה פְּרָשִׁים חֲזָקִים הָיוּ מִתְּכַנְסִים לְהִלָּחֵם בְּקִרְבִּי עִם הַנְּחָשׁ,
נָחַשׁ הַקְּדוּמוֹנִי, שֶׁהָרַג אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, וְהָרַג אֶת כָּל הַדּוֹרוֹת
שֶׁבָּאוּ אַחֲרָיו. מִהֵם הָיָה אוֹכֵל בָּאֵשׁ שֶׁלּוֹ שֶׁהִיא גִּיהֶנֶם, וּמִהֵם הָיָה
בוֹלֵעַ אוֹתָם חַיִּים כְּמוֹ קֶרֶחַ, שֶׁנֹּאמַר בָּהֶם (במדבר טז) וַיִּרְדּוּ הֵם וְכָל אֲשֶׁר

להם חיים שאלה. מהם הרג בכמה מיני מיתה, שנאמר בהם (תהלים
ח) למות תוצאות.

ובמה בעלי מגנים היו מתפנסים אליו בכתי כנסיות ובכתי מדרשות
ופוסקים עליו כמה פסקות, בקלות וחרמורות שלו. (שמות ב)
ויפן כ'ה וכ'ה וירא פי אין איש. אין בהם אחד שהרג את הנחש.
והכרוזים יוצאים: מי שנצח בקרב והרג את הנחש, תהיה ההלכה
שלו. וכמה הלכות פסוקות הן, שנאמר בכל אחת הלכה כפלוגי, והן
(תהלים מה) בתולות אחריה רעותיה, של בת המלך.

אבל על בת המלך נאמר (משלי לא) רבות בנות עשו חיל ואת עלית
על כלנה. והיא ארוסה למשה, הלכה למשה מסיני, ועדין
אינה נשואה לו, עד שיהרג הנחש ויכנס לארץ הקדושה. שבגלל
זה לא נכנס לארץ הקדושה עד שיזכה לה, שמאז ששני הלוחות
נשברו פרוחה ממנו, ובגלות הרביעית יזכה לה, ובגללה יזכה להכנס
לארץ הקדושה.

אלהו הנביא אמר לרבי שמעון בן יוחאי, שבדוד האחרון יתפרנסון מתורתו
שתהיה מתוק לנפש ומרפא לעצם

אלהו הנביא זכור לטוב ירד מן השמים עם כמה חיילין נשמות וכמה
מלאכים ושכינתא עלאה עטרא על כלהו, ואמר לרבי שמעון בן יוחאי:

רבי רבי אנת הוא אילנא דרבה ותקיף באורייתא, בענפיו דילך דאינון אברין
קדישין, כמה עופין שרין תמן, דנשמתי קדישין כגוונא דלעילא, דאתמר
ביה (שם ט) ובענפוהי ידורן צפרי שמיא, וכמה בני נשא לתתא יתפרנסון מהאי
חבורא דילך, כד יתגלי לתתא בדרא בתראא בסוף יומיא, ובגיניה (ויקרא כה י)
וקראתם דרור בארץ וגומר. (תקוני זהר תקון ר' בסוף)

הרב חיים ויטאל היה צריך לעסק תמיד בכל יכלתו בספר הזהר מפני שבאחד
מגלגוליו לא האמין בזה

אמר לי רבינו האר"י זכרונו לברכה, כי לסבה שהייתי בגלגול אחד מן
הקודמים בלתי מאמין בחכמת ספר הזהר, שצריך עתה שאעסק תמיד בכל
יכלתי בחכמת ספר הזהר, ושזה הוא העקר הגדול שאני צריך לעשות עתה
בגלגול זה. גם אמר לי, כי לסבה הנזכר לעיל צריך אני שלא אקשה קשיות
רבות בזהר עד אשר אלמד עמו זמן ידוע אצלו, ואחר כך יהיה לי רשות
להקשות ולשאל כל מה שאני רוצה לחקור ולידע בספרי הזהר.

(רבינו חיים ויטאל זכרונו לברכה בשער הגלגולים דף מ"ט:)

סדר הלימוד ליום כא אלול [יום 346 בשנה]

קום אתה הרועה הנאמן, שבגללך נאמר (שמות ב) ויפן כה וכה ויך את המצרי. שבשם האם העליונה, שהיא חמשים שערים, הפית אותו, שנגמזו בכ"ה. וכ"ה, האותיות שמיוחדים בהם את הקדוש ברוך הוא פעמים בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, שיש בשש התבות עשרים וחמש אותיות, ופעמים הם י'. באלו החמשים הכה את פרעה ואת כל עבדיו חמשים מכות.

קום אליו במקל שלך להכות אותו כמו כלב, שפך דרך הכלב, להכותו במקל. ודרך העבד להכותו במקל ככלב, משום שעליו נאמר (משלי כט) בדברים לא יוסר עבד. בהתחלה הפית אותו על הים. כעת קום והכה אותו בים של התורה, בקולמוס שלך, בזרוע שלך, ביד שלך, שנאמר בו (שמות יד) ויט משה את ידו על הים, שהרי בימין נבקע הים, ובשמאל חזרה היבשה. זהו שכתוב (שם טו) ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים. בעמוד האמצעי, נשפת ברוחך כסמו ים.

קום תנצח בקרבות, שהרי בת המלך שלך היא, ולך חוזרת. ולא עוד, אלא כמה דבים וזאבים של ערבוביה מתכנסים בגלות לאכל את הצאן שלך, שנאמר בהם (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי.

קום קח המקלע שלך עליהם, שהרי במקלעו של דוד נאמר (שמואל א-יז) ויבחר לו חמשה חלקי אבנים מן הנחל. נטל אותן בחמש תבות, שהן שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. וכששם אותו במקלע, נעשו אחת, אבן אחת, והרג את הפלשתי.

ועל האבן הזו נאמר (דניאל ב) והאבן שהכתה את הצלם היתה להר גדול, ומלאה כל הארץ. זהו שכתוב (יחזקאל ג) מלא כל הארץ כבודו. ובשבילו נאמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. מאת ה' היתה זאת. ובשבילה אמר דוד, (שם כז) אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי וגו', בזאת אני בוטח. ואל יתהלל המתהלל, (ירמיה ט) כי אם בזאת יתהלל המתהלל. זאת אשיב אל לבי על פן אוחיל.

ויעקב, משום שהיה יודע שהיא עקר הכל, למד אותה לבניו, זהו שכתוב (בראשית מט) וזאת אשר דבר להם אביהם. ומשה רבנו

עָלִיו הַשָּׁלוֹם מִמֶּנָּה קִבַּל תּוֹרָה, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (דברים מד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מֹשֶׁה. וְאַהֲרֹן נִכְנַס עִמָּה לְקַדֵּשׁ הַקִּדְשִׁים, וְהִתְקַבַּל קִרְבָּנוֹ, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ויקרא טז) בְּזֹאת יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקִּדֵּשׁ. זֹאת אֲשֶׁר לְלוּיִם. וּבִשְׂבִילָהּ נֶאֱמַר (בראשית מט) מִשָּׁם רָעָה אֶבֶן יִשְׂרָאֵל. (זכריה ג) עַל אֶבֶן אַחַת שְׁבַעָה עֵינַיִם.

אֲשֶׁרִי הוּא מִי שְׁשָׁם אוֹתָהּ בְּמִקְלַע שָׁלוֹ, שֶׁהוּא פִּיּוֹ, בְּקִרְיָאתָ שָׁמַע, וְזוֹרֵק אוֹתָהּ לְשָׁמַיִם שֶׁל סַמְא"ל, שְׂבַשְׂבִּילוֹ נֶאֱמַר (ירמיה ב) שְׁמוֹ שָׁמַיִם עַל זֹאת. וּבָהּ כִּי שָׁמַיִם (שְׁלוֹ) בְּעֶשֶׂן נִמְלָחוּ וְהָאָרֶץ כַּבְּגָד תִּבְלָה.

וְאַתָּה רוּעָה הַנְּאֻמָּן, קוֹם טַל אֶת הַמִּקְלַע שְׁלָךְ, שְׁלִמְקוֹם עֲלִיוֹן אֶתָּה מַעֲלָה אוֹתוֹ, יוֹתֵר מְדוּד וּמְכַל הַנְּבִיאִים וְהַחֲכָמִים שֶׁל כָּל דּוֹר וְדוֹר. וְזֶהוּ הַמִּקְלַע שְׁלָךְ - זֶרְקָא מִקָּף שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא. שְׁהָאֶבֶן הַזֶּה מִפִּיךָ עוֹלָה לְמִקְוֵם שְׁנֶאֱמַר בּוֹ בְּמִפְּלֵא מִמָּךְ אֵל תְּדַרְשׁ וּבְמִכְסָּה מִמָּךְ אֵל תִּחְקֹר.

וְהוּא הַשֵּׁם שֶׁל הַפְּתָר הָעֲלִיוֹן, שֶׁהִיא חֲכָמָה קְדוּמָה. שְׁכָף עוֹלָה חֲכָמָה לְחֻשְׁבוֹן שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, עִם עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת בְּכָלֵל, שֶׁהֵם יו"ד ה"י וּא"ו ה"י. שְׁשָׁם שְׁלֹשׁ יוּד"ים, שֶׁהֵן הַשֵּׁם שְׁמִכְתִּיר אֶת הַשֵּׁם שֶׁל הַחֲכָמָה הַקְּטָנָה. זֶה כּוֹלֵל עֶשֶׂר מִמְעָלָה לְמַטָּה, וְהַחֲכָמָה הַקְּטָנָה כּוֹלֵלֶת עֶשֶׂר מִמַּטָּה לְמַעְלָה. עֶשֶׂר בְּגִבּוֹרָה מִמְעָלָה סְגוּלָתָא, שְׁמִשָּׁם נִקְרָאת הַשְּׂכִינָה סְגֵלַת מְלָכִים, וְהִיא מְשֻׁמֵּדָה אֶת אֲמוֹת הָעוֹלָם.

הוּא הָאֶבֶן הָאֶחָת כְּלוּלָה מִעֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת מִמַּטָּה לְמַעְלָה שְׁרִמּוּזוֹת בְּיו"ד ה"א וּא"ו ה"א. שְׁלֹשׁ הָאֲלֵפִי"ם הָאֵלוֹ שֶׁל חֲכָמָה קְטָנָה שְׁשָׁם כ"ח מ"ה, שְׁזֵהוּ הַשֵּׁם שְׁעוֹלָה אֲרַבְעִים וְחָמֵשׁ בְּחֻשְׁבוֹן. וְתִלּוּיּוֹת מִמֶּנּוּ עֶשְׂרִים וְשִׁמּוֹנָה אוֹתִיּוֹת, שֶׁהֵן יו"ד וּא"ו דל"ת, ה"א א"ל"ף, וּא"ו א"ל"ף וּא"ו ה"א א"ל"ף. וְשְׁלֹשׁ הָאֲלֵפִים שֶׁל הַשֵּׁם הַזֶּה, אֵלוֹ שְׁעוֹלִים אֶהְיָ שְׁלֹשׁ פְּעָמִים, כְּחֻשְׁבוֹן שְׁרוּמְזוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לָךְ בְּשִׁלְיַחְוֹתָךְ לְהוֹצִיא אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שמות ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֶהְיָ אֲשֶׁר אֶהְיָ וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶהְיָ שְׁלַחְנִי אֲלֵיכֶם. וּבּוֹ נוֹדַע שֶׁהוּא מְפֹלֵא וּמְכֻסָּה מֵהַצֵּד שֶׁל עֲלֵת כָּל הָעֲלִיוֹנִים, שְׁנֶאֱמַר בּוֹ בְּשִׁלֹּשׁ יוּדִין שֶׁל סְגוּלָתָא אֲנִי רֵאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים.

וּמַהֲצַד שֶׁל עֵלֶת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים נִקְרָאת הַשְּׂכִינָה אֲמוֹנַת יִשְׂרָאֵל. וְהָאֶבֶן הָאֶחָת הִזּוּ י' בְּחֻשְׁבוֹן עֶשֶׂר, וַיֵּשׁ לָהּ קוֹץ לְמַעְלָה וְקוֹץ לְמַטָּה, וְנִקְדָּה בְּאֲמָצַע, וְהִכּוּל אֶחָד. וּמִשָּׁם קָרָא לְמֹשֶׁה לְעֲמוּד הָאֲמָצָעִי בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת הָרַחֲמִים. שְׁמֵי שְׁקוּרָא בְּשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת הָרַחֲמִים הִלְלוּ לְעֵלֶת כָּל הָעֲלוֹת, לֹא תַחֲזוּר תְּפִלְתּוֹ רִיקָם.

וּבְשֵׁהוּא רֹכֵב עַל אֶבֶן אֶחָת, אֵין מְמַנָּה וְשֵׁלִיט שְׁבַשְׁמִים וְאֶרֶץ שְׁעוּמָד לְפָנֵי הָאֶבֶן הִזּוּ. שְׁבָאוֹתוֹ הַזְּמַן נֹאמַר בְּסַמָּא"ל, (עֹבְדִיָּה א) אִם תִּגְבִּיָּה כְּנֶשֶׁר וְאִם בֵּין כּוֹכְבִים שִׁים קִנְיָ וְגו'. וְכַךְ י' הִתְחַתְּנָה עוֹלָה לְשֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה מְדוֹת, וְרַמְזוֹת בָּאוֹת א', י' לְמַעְלָה וַי' לְמַטָּה. חֲכָמָה בְּרֹאשׁ וְחֲכָמָה בְּסוּף. ו' כְּרִיכָה שֶׁל שְׁנֵיהֶם.

קוּם טַל הָאֶבֶן, וְכַרְךְ אוֹתָהּ בָּאוֹתוֹ הַחוּט שֶׁל זֶרְקָא, שֶׁהוּא אֶרֶךְ אֲפִים, בְּעֵלָה, וְדָאֵי וַא"ו אֶרְכָּה, שְׁאִם אֵין אָדָם כּוֹרֵךְ אוֹתָהּ בַּה' י' בְּאֲבָנִים בְּרֹאשׁ הַטְּבַעַת, שְׁעֲלִיָּה נֹאמַר תְּהֵא מְקַדְשֵׁת לִי בְּטַבַּעַת זֹאת. וּבְרַצּוּעָה, שֶׁהִיא קָשֶׁר תְּפִלִּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד, שֶׁהִיא כְּרוּכָה בְּאֲצָבַע, לֹא מְסַתְּלָקֶת. וְכִשְׁהִיא כְּרוּכָה עַל הָרֹאשׁ שֶׁל אוֹת ו', נִקְרָאת כְּתָר שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה. וּבְשִׁבִילָהּ נֹאמַר, כָּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בְּכֶתֶר עוֹבֵר.

הִיא אֶבֶן מְכַלְלֶת וּמְעַטְרֶת עַל כָּל הָאוֹתִיּוֹת, הִיא עֶטְרָה עַל כָּל רֹאשׁ שֶׁל צְדִיק, כְּמוֹ שְׁבָאֲרוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה, הָעוֹלָם הִבָּא אֵין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה, אֲלָא צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֶטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם, וְהִיא כְּתָר תּוֹרָה וְכְתָר כְּהֵנָּה וְכְתָר מְלָכוֹת בְּשֵׁלֶשׁ פָּנִים שֶׁל שִׁי"ן. מִמֶּשֶׁה נּוֹדַע בְּשִׁמְךָ, רוּעָה הַנֶּאֱמָן. בְּשֵׁלֶשׁ אוֹתִיּוֹת הַתְּעַטְרֶת לְהִיּוֹת כְּתָר עַל רֹאשׁ כָּל הַכְּהֻנִּים וְלוֹיִם וְיִשְׂרָאֵלִים הַתְּעַטְרֶת עַל כָּלָם.

וּבְשֵׁעֲלֹתָהּ בְּמַחְשָׁבָה הָאֶבֶן הָאֶחָת כְּלוּלָה מְעַשֵּׂר סְפִירוֹת, שֶׁהֵן יו"ד ה"א וַא"ו ה"א, הַמְּחַשְׁבָּה וְדָאֵי הִיא חֲכָמָה מ"ה חש"ב, וְתִמְצָא אוֹתָהּ שָׁם. וּמִצַּד שֶׁל הַכְּתָר נִקְרָאת כְּתָר, וְכָה עָלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַחְשָׁבָה. שְׁמַחְשָׁבָה נַעֲשֵׂתָה לוֹ מְרַכְּבָה, וְכִשְׁעוֹלָה לְעֵלֶת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים נַעֲשִׂית כְּתָר בְּלִי שְׁתוּף, שְׁנִכְלָלֶת לְהִיּוֹת מְרַכְּבָה לְאוֹתוֹ שְׁאֵין לוֹ חֻשְׁבוֹן וְשְׁתוּף.

וּבְשֵׁי"ש בְּיִשְׂרָאֵל מְשַׁכִּילִים, וְזוֹרְקִים אוֹתוֹ בְּדַבּוּר שֶׁל תְּפִלוֹת בְּמַקְלַע שְׁלָהֶם, וּמַעֲלִים אוֹתָהּ בְּמַחְשָׁבָה עַד אוֹתוֹ הַמְּפִלָּא שֶׁהוּא עַל הַכְּתָר, מִיָּד נַעֲנִים. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (תְּהִלִּים צא) כִּי יִדַע שְׁמִי, שָׁם י' הַכְּתָר שֶׁל זֶרְקָא. יְקָרָאֵנִי וְאַעֲנֶהוּ עִמּוֹ אֲנֹכִי וְגו'. בָּאוֹתוֹ הַחוּט

שהוא כריכה שלה, שבו צריך להאריך אותה, עד שמעלה אותה עד עלת כל העליונים, ויורד בה לקבל תפלותיהם.

אשריו מי שמעלה שלש תפלות אלו בשלש נקודות של סגולתא, שמהם נמשכו שלש טפות של שלשה מחים עליונים. שכשאדם נמשך ממנו זרע, אלו הטפות שנמשכו ממנו הן מיפי היפי של המח המבחר מן הכל. כך כמו זה, כשהקדוש ברוך הוא מוריש באדם שלשה קשרים, שהם נשמה ורוח ונפש, מיפי היפי שלו, נותן אותם שהם משלש י י י של סגולתא שנרמזו בשם יו"ד ה"י וא"ו ה"י. ומשום זה אמר להם (דברים כו) ובך בחר ה' להיות לו לעם סגלה. **באותו** זמן שיצאו הדברים הללו מפי המנוחה הקדושה, ירדה שכנינה ונשקה אותו, וכל אותם ראשי ישיבות ברכו אותו, והרועה הנאמן ברוך אותו ונשק אותו. באותו הזמן זקן אחד הזדמן אליו. פתח ואמר, נשקו בר, שהוא סלת נקיה, טפה קדושה זו של התורה של משה שנתנה לנו על ידו, שלא היה בו פסלת של מץ ותבן. שמי שאין פסלת בנשמתו, הוא בן של הקדוש ברוך הוא ושכינתו. שיש בן מאותה חטה שנאמר בה האילן שאכל אדם הראשון היה חטה.

ח"ט מץ ותבן, שבשבילו אמר דוד (תהלים נא) הן בעוון חוללתי וגו'. ובזמן שהאות ה', שהיא חמשה מיני לחם, היא בכסוי דרה בין (הרודפים אחריה) הרשעים בגלות, שנאמר עליהם (תהלים א) לא כן הרשעים כי אם כמץ אשר תדפנו רוח - י' שהיא מעשה שלו, לא מתחברת עמו.

ומשום זה מץ ותבן פטורים מן המעשר, ומשום זה נשקו בר. נשקו בר, שהשפתים העליונות של הרועה הנאמן, שהם ההשקאה שלהם בשני עמודי אמת, שהם למודי ה'. והצדיק הוא לשון למודים, הוא לשון למעלה, ואות ברית למטה.

ועוד נשקו בר, בשפתים העליונות השכינה העליונה, שכך עולה שכינה לחשבון שפ"ה. החוט שסובב אותה הוא אותה כריכה, החוט של זרקא שמקיף את השפה הוא חוט של חסד, והוא חוט של זהב. והוא קו ירק מהצד של תשובה שסובב כל העולם. שלשה חוטים הם למעלה שסובבים את בת העין, שעליהם נאמר (שיר ז) עיניך ברכות בחשבון על שער בת רבים. מה זה בת רבים? בת

עין אלו שלשת האבות. שלשה גונים הם של העין. עין המים שאין לה הפסק, עין המים. ומשם נשקו בר להאיר עולמות בסודות נסתרים של התורה.

באותו זמן קם אותו זקן ונטל מקלע בידו. פתח ואמר, המנורה הקדושה, עד עכשו היה מקלע בידך, מכאן ואילך הרי התעלית בעליונים, שמר עצמך מהאבנים שלה. שהרי כפי הצדיקים היא מתעלה בתפלות שלהם אל בעלה. ובמעשים שלהם של האבן הזו, כשירדת למטה היא אבן בחן, שעליה נאמר (תהלים יא) ה' צדיק יבחן. ובה נתנסו האבות. ומשום זה נאמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים, שהם האבות.

וכשירדת למטה, יורדת כמו זה: הוה". וכשעולה, נאמר בה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. כמו זה יהו"ה. בה נתנסה אברהם בעשרה נסיונות. ובזמן שנתנסה בה אדם, הוא מנמך. ואחר שעומד בנסיון שלו, היא מתעלה בו לבעלה שהוא יהו"ה.

באותו זמן מתעלה אדם על כל אותן הדרגות וממנים שהתנסה בהם אדם. וכשרואה סמא"ל שנותנים לו רשות על צדיק להיות לו נסיון, ורואה שהוא עומד בקיום, הוא אומר (אסתר ה) וכ'ל ז'ה איננו שויה ל'. ואם תאמר שעל מרדכי אמר לו המן - ודאי המן דגמא של סמא"ל היה לו, שבו התלבש, ועשרה כתרים תחתונים התלבשו בעשרה בניו. ומשום שעמד מרדכי בנסיון, נתן אותם הקדוש ברוך הוא בידו. על אחת כמה וכמה מי שהתנסה בשביל השכינה בגלות.

משום שירדים עליו עשר סגלות של השם של הכתר, שהן יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שהם ספירות מלאות בסגלות, שסוכבים את הכתר העליון של המלך והגבירה. וזהו הכתר העליון שנאמר בו ביום שבת בקדשה כתר יתנו לך ה' אלהינו. מי ה' אלהינו? האבא ואמא שבו מכתירים את העמוד האמצעי, והשכינה שהיא קדשה. ונאמר בה קדשה לך ישלשו. והם קדוש קדוש קדוש, שלשה אבות, ה' צבאות. מי הצבאות? נצח והוד. מלא כל - זה צדיק, בו מלא כל הארץ כבודו, שהיא שכינה.

ומי שהוא משלשת האבות, לא צריך להתנסות. שמי שהוא מגזעו ומשרשו, אין בו ספק שעומד בנסיון. ואם תאמר שאברהם לא

התנסה בשם של הכתר, אלא במדת חסד, ויצחק במדת גבורה, ויעקב במדת תפארת, והשכינה משלשת הצדדים הללו נקראת להם אבן בחן - יפה הוא, ומי שיתנסה דבור בעשר אותיות שסוכבות את הכתר. (שם לא התנסו) וכיון שפך, הוא יכול להתנסות.

ומי שיתנסה שם, אין סוף לנסיונו. זהו שכתוב (איכה ב) מה אעידך מה אדמה לך. שלא יכול להתדמות הנסיון שלך למ"ה, שהוא יו"ד ה"א וא"ו בשלשת האבות. ה"א במלכות, אחר שנסיונה באין סוף, (שם) כי גדול כ"ים שברך מי ירפא לך. אותו שהוא מפלא ומכסה, ובו תתעלה לא"ם, כמו שהשבר שלך אין לו סוף. וכעת, המנורה הקדושה, טל אבן אליה, שאתה יכול לסבל אותה, ויש לך כח.

ואם תאמר שאתה לברך הוא שזרקת אותה - לא! אלא אפלו לאבות ולכל המחנות של הנשמות שמקננות עמך בדיוקנה, כמו רועה נאמן שיש לו שני פרצופים, אחד למעלה ואחד למטה, כנגד המרכבה העליונה והמרכבה התחתונה, ובשבילם נאמר (בראשית א) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים. בצלמו, בדיוקן שלמעלה. בצלם אלהים, הדיוקן למטה. ומשום זה כפל שמו פעמים משה משה. זהו שכתוב (שמות ב) ויאמר משה משה. וכמו שכולל הפרצופים של בריאה, כך כלולים בו הפרצופים של אצילות.

אמר לו המנורה הקדושה: זקן זקן, ידעתי בך שאתה הוא מהצד של הזקן העליון שהוא ישראל שלמעלה. ואת האבן הזו שלך אנו מקבלים אותה ברצון שאין סוף ותכלית לנסיונות שלו, בשביל כבוד השכינה שנאמר בה (בראשית מט) משם רעה אבן ישראל, כדי להחזיר לה סגולתא לשרות עליה, וכדי שישרה עליו עלת על כל העליונים.

אמר אותו הזקן: המנורה הקדושה, יו"ד ה"י וא"ו ה"י הם עשר אותיות, וחסבונו ששים ושלש, ובו נוטל נקמה מג"ס רוח שנאמר בו כי גאה גאה. משום שממנו באים הערובי הרע, שנאמר בהם (תהלים נג) כלו סג יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד. ועשר אותיות עם ס"ג הם ג"ע, וזהו שלח נא ידך. וג"ע בכל אשר לו. והמנורה הקדושה, אחר שקבלתם את האבן הזו, טלו אותה אליכם, שלא תזוז מכם, עליה נאמר (תהלים סו) אם תשכבון בין שפתיים. אשרי

הוא מי שמשכיב את האם העליונה בין שפתותיו, ובשכיבה נאמר (שם) אם תשכבון בין שפתים. אל תקרי אם אלא אם.

וישתיים הן, האם העליונה והאם התחתונה. השכינה העליונה והשכינה התחתונה, שעליה נאמר (דברים כב) שלח תשלח, שני שלוחים, כנגדם נאמר (רות א) ותלכנה שתיהן. אשרי הוא מי שמשכיב אותם בשפתותיו בתפלה, בתורה, בקריאת שמע, בתפלת השכיבנו, ששם הקדוש ברוך הוא שנאמר בו השכיבנו אבינו לשלום וגו'. ועל השכינה נאמר ופרש עלינו סכת שלומך. שני שלומות, אחד כנגד השכינה העליונה, ואחד כנגד השכינה התחתונה. אחד הוא בעל הבית, ובשכילו נאמר השכיבנו אבינו לשלום, וזה העמוד האמצעי. והשני הוא אורח. על שניהם נאמר, בעל הבית בוצע, והאורח מברך.

ומהצד של אורח נקראת השכינה מלון אורחים. זהו שכתוב (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון ארמים. ובשכילו נאמר וילן שם. ולמה? כי בא השמש. שהתכנס ממנו אותו שנאמר בו (תהלים פד) כי שמש ומגן ה' אלהים. ונשארה השכינה בחשכה בגלות.

ומהצד של נצח והוד נקראת נבואה, ומהצד של שלשת האבות שנקראו אל אלהים ה', שהם האל הגדול הגבור והנורא, נקראת גדלה גבורה תפארת. ובשלשת השמות הללו היא מעידה על היותו ואלהותו ויכלתו על כל העולמות.

ומהצד של האם העליונה נקראת אם תשובה יהו"ה, שמראה על פנוי והויה של רבון העולמים, בעל כל הפנויים וכל ההיות. שכל הפנויים וההיות הם פנויים לו, והוא אינו פנוי. והיא נקראת מ"ה מהצד של חכמה, שנאמר (דברים י) מה ה' אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה. שאם אין חכמה - אין יראה, ואם אין יראה - אין חכמה. ובזה מ"ה מעיד על עלת כל העליונים, כי לא ידעו מ"ה הוא.

ומצד של החכמה הם הנקודות. כמו זה י', הקוץ שלמטה והקוץ שלמעלה, והנקדה של האמצע מראה על פתר עליון, שבו שלשה קשרים י י י, והם רמוזים ביו"ד ה"י וא"ו ה"י. וכל אות מראה ארבע אותיות, שהן: יברכה יהו"ה, יאר יהו"ה, ישא יהו"ה, י"ב אותיות שתלויות מן י"ד. ובה אותם שלש עשרה מדות אחת. כמו

זה י' הקוץ למעלה - אחת. והקוץ למטה - שתיים. ונקדה שבאמצע - הנה שלש. והאות י' בחשבונה עשר. הנה י"ג מדות הרחמים, שנאמר בהם בעשרה מאמרות נברא העולם. ומה תלמוד לומר והלא במאמר אחד יכול להבראות?

ומצד של הנקדות נקראת השכינה התחתונה בת קול, כמו שבארנו, כמו זה ומהצד של הטעמים נקראת השכינה מחשבה, כמו זה והכל נרמז באות אָלף. בה נרמזו הטעמים למעלה, והנקדות למטה, האותיות באמצע, והכל הוא עשר אמירות, עשרת הדברות, וששת ימי בראשית, והם כ"ו כחשבון יהו"ה, שכולל טעמים ונקדות ואותיות כמו זה יהו"ה, ואותם טעמים ונקדות מים עליונים, כמו זה מים נקביים כמו זה.

הרקיע של האמצע כולל כל האותיות. בשבילו נאמר (בראשית א) **יהי** רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים. רקיע בהפוך אותיות עקר, וזהו עקר האמונה. ועליו נאמר (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע, שהוא הרקיע שבכתר עליון, שהוא מרכבה לאותו שנקרא עקר האמונה, עלת על כל העליונים טמיר וגנוז.

ועוד, השכינה מצד הנקדות היא בתו של הקדוש ברוך הוא, הדום רגליו. ומהצד של הטעמים נקראת אשת חיל עטרת בעלה. ובצורפים וההירות נודעת בת המלך, כמו זה הוה"י. מצד הזה היא הדום רגליו.

ומצד של יהו"ה נקראת פרצוף ונקראת פניו. ומהצד של שתי נקדות אלו, שהם פרצוף וזנב, נקראת א. בראש הנקדה העליונה היא ראש, ובנקדה התחתונה היא סוף. וסוד הדבר, חכמה בראש וחכמה בסוף. בשתי הנקדות הללו מראה על עלת העלות, שהוא ראשון ואחרון. זהו שכתוב (ישעיה מד) **אני ראשון ואני אחרון**.

וא"ו באמצע של שתי יודיים מראה על עלת כל העליונים שאין אלוה חוץ ממנו. זהו שכתוב (שם) ומבלעדי אין אלהים. ומשום שהשכינה כלולה מהעליונים ותחתונים, נקראת בשם של עליונים ותחתונים. זהו שכתוב (שם מ) **לכלם בשם יקרא**. לכל העליונים והתחתונים בשכינה נקראו, שנקראת שם, שבשבילו אמר למשה רבנו עליו השלום (שמות לג) **ואדעך בשם**.

איש לא נעדר מכל העליונים והתחתונים שלא נקראת בהם. בעליונים - הרי בארנו שנקראת בשם של כל ספירה וספירה, בהיותה, בנקדتها, ובשמות של כל הפנויים. ונקראת בשם של התחתונים - כסא, שרף, מלאך, אופן. כסא, (תהלים קג) ה' בשמים הכין כסאו. מה זה שמים? זה העמוד האמצעי. ומשום זה סמך לו (שם) ומלכותו בכל משלה.

מצד של השמים נקראת שמימה. זהו שכתוב (בראשית טו) הבט נא השמימה. וכמו שהיא נקראת בשם של העליונים והתחתונים, כך נקרא העמוד האמצעי בעליונים ובתחתונים, שהיא (בכל אחת כמדתו) מדתו, והיא שעור קומתו.

ונקראת שרף, זהו שכתוב (ישעיה ו) ויעף אלי אחד מן השרפים. כמו שמלאך שנקרא שרף ונקראת מלאך. זהו שכתוב (בראשית מח) המלאך הגאל אתי מכל רע. ויסע מלאך האלהים. ומלאך פניו הושיעם.

ונקראת מלאך על שם מטטרו"ן, כשהיא עושה בו את שליחותו של בעלה. ונקראת אופן על שם סנדלפון, כששלוטונה בו על התחתונים. ונקראת מרפכה על שם ארבע חיות של המרפכה שלמטה כששלוטונה עליהם, כמו שבארנו (תהלים קג) ומלכותו בכל משלה. נקראת דמות אדם, דמות אריה, דמות שור, דמות נשר בהם. ובאלו הדמיונות נראית לתחתונים, שהם עבדיו הנביאים. זהו שכתוב (הושע יב) וביד הנביאים אדמה.

ויש נביאים שהם מהמרפכה העליונה, שנקראו בנים. כמו זה מי שירא מהקדוש ברוך הוא, שורה י' בלבו. ומי שאוהב אותו, שורה ה' במח. ועל שתי האותיות הללו נאמר (דברים כט) הנסתר לה' אלהינו. שמי שירא מן הקדוש ברוך הוא או שאוהב אותו, נסתר הוא מבני אדם, והנגלות הן ו"ה. מי שמתעסק בתורה, שורה ו' בפיו. ומי שעוסק במצוה, שורה ה' במאמץ ארבעים ושמונה איבריו.

ומצוה כלולה מארבע אותיות, כמו שהציצית שנאמר בה (במדבר טז) ועשו להם ציצית, ופרשוה בעלי המשנה, כל הפוחת לא פחת משבועה, וכל המוסיף לא יוסיף על שלשה עשר. והם שמונה עשר בין קשרים וחליות לכל צד - עולים שבעים ושנים.

עֲלֵיהֶם נֹאמַר (ישעיה טז) וְהוֹכֵן בַּחֶסֶד כֶּסֶף. חֶסֶד בְּגִימָטְרִיא שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם. וְהַמְנוּרָה הַקְדוּשָׁה אָמַר, כָּל מִי שֶׁמִּנִּיחַ תְּפִלִּין וְצִיצִית, כְּאֵלוֹ מְקִיִּים תְּרִי"ג מְצוּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא בְּצִיצִית כְּאֵלוֹ מִתְקַן כֶּסֶף לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּתִפְלִין, שֶׁהֵם שֵׁם יְהו"ה, כְּאֵלוֹ הוֹרִיד יְהו"ה עַל כֶּסֶף.

אם כֶּךָ, לְמָה נֹאמַר אֵין חָבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ מִבֵּית הָאֲסוּרִים? אֲלֵא וְדַאי שְׁנֵי סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים כָּאן, אֶחָד שֶׁל גְּאֵלֶת הָעַמּוּד הָאֲמֻצְעִי וְהַשְׂכִּינָה, וְהָאֵב וְהָאֵם שֶׁהֵם יְהו"ה, אֵין תְּלוּיָהּ אֲלֵא בַעֲלַת כָּל הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁהוּא מְפֹלֵא וּמְכֹסֶה בְּכֶתֶר עֲלִיוֹן. וְאֶחָד שֶׁמֵּהֲצַד שֶׁל צְדִיקִים גְּמוּרִים אֵינוֹ חָבוּשׁ וְאֲסוּר בְּגִלוּת, אֲלֵא הוּא אֲסוּר וְחָבוּשׁ עִמָּהֶם בְּאַהֲבָה, קָשׁוּר עִמָּהֶם בְּחִבּוּבֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (בראשית מד) וְנִפְשׁוּ קְשׁוּרָה בְּנִפְשׁוֹ. חָבוּשׁ עִמָּהֶם בְּכֶסֶף שֶׁמִּתְקַנִּים לוֹ וּבְמִרְכָּבָה שְׁלוֹ בְּכֶמֶה שִׁירוֹת וְתִשְׁבָּחוֹת שִׁירֻדִים עֲלֵיהֶם כֶּמֶה מַחְנוֹת שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֹּאמַר בָּהֶם (יחזקאל א) וְאִשְׁמַע אֶת קוֹל כְּנֻפֵיהֶם.

וּבִישָׁתִּיבַח בָּאִים הַשְּׂרָפִים, יוֹרְדִים אֵלָיו בְּכֶמֶה מַחְנוֹת, שֶׁהֵם שְׂרָפִים וְחַיּוֹת וְאוֹפָנִים, וּבְתִפְלָה קוֹל דְּמָמָה דְקָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה (מלכים א' ט) וְהִנֵּה ה' עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוּלָה וְחִזְקַ מִפָּרֶק הָרִים וְגו'. שֶׁהַתִּפְלָה בְּחִשָּׁאֵי הִיא קוֹל דְּמָמָה דְקָה. וּמִשׁוּם שֶׁשֵׁם בָּא הַמְלָךְ, צָרִיךְ לַעֲמֹד בְּשִׁבְלֹו, וּמִשׁוּם זֶה נִקְרָאת תְּפִלַּת עֲמִידָה. וּמִשׁוּם זֶה ח"י הָעוֹלָמִים, כּוֹלֵל ח"י בְּרָכוֹת, בּוֹ מִתִּיחַד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינָתוֹ. יֵאֵהָדוּנְהִי שְׁעוּלָה לְחֻשְׁבוֹן אָמֵן. וּבוֹ צָרִיךְ לְכַרֵּעַ עַד שִׁיתְּפַקְקוּ ח"י הַחֲלִיּוֹת שֶׁבְשֻׁדְרָה, וְכֶךָ פִּרְשׁוּהָ בַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה.

וּבִשְׁלֹשׁ הָרֵאשׁוֹנוֹת צָרִיךְ לְתַקֵּן אֶת שְׂבָחוֹ, לְהַכְנִס לְשַׁעַר הַמְלָךְ בְּהִיכְלוֹ, שֶׁהִיא אֲדֻנְיָ. שֶׁכֶּךָ עוֹלָה הֵיכָל כְּחֻשְׁבוֹן אֲדֻנְיָ. אַחַר שֶׁנִּכְנַס לְשֵׁם וּבִקְשׁ בְּקִשְׁתּוֹ בְּשִׁתִּים עֲשֶׂרָה הַבְּרָכוֹת שֶׁהֵן ו"ו, אַחַר כֶּךָ נוֹתְנִים לוֹ שְׂאֵלָתוֹ בְּשִׁלְשׁ הָאַחֲרוֹנוֹת, שֶׁשֵׁם צְדִיק בֵּין שְׁתֵּי שְׁפָתַיִם לְשׁוֹן לְמוֹדִים, וּבוֹ הַשְׂכִּינָה הִיא קְבֻלָּה. מֵהֲצַד שֶׁל הַצְדִיקִים הֵלְלוּ הוּא אֲסוּר וְחָבוּשׁ (שֶׁל הָאַהֲבָה), שֶׁמִּתְקַנִּים לוֹ כֶּסֶף עִם הַמִּרְכָּבָה שְׁלוֹ, וְהַמַּחְנָה מֵהֲצַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים.

אֲבָל מֵהֲצַד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שֶׁקוֹשֵׁר אוֹתָם בְּיֶצֶר הַטוֹב לְהִיּוֹת עֵזֶר עִמָּהֶם, וְקוֹשֵׁר אוֹתוֹ עִם יֶצֶר הָרַע כְּמוֹ חֲמוּר לְמִשָּׂא תַחְתֵּיהֶם, חֲמוּר נוֹשֵׂא סָפְרִים. מֵהֲצַד שֶׁל בִּינוּנִים הוּא אֲסוּר וְחָבוּשׁ

בגלות, שעליהם נאמר בימות החל, היה כשור לחרש וכחמור למשאווי. ברשעים נאמר (איכה א) נתנני ה' בידי לא אוכל קום.

שרצונות התפלין הן כחבלים לקרני סמא"ל, שור מועד שלא יכלה אותם, ותפלה של יד קושר לרגליו. ומי שלא מניח תפלין, עליו נאמר משור מועד הרחק ממנו כמלא עיניו, שממנו תלויים אבות גזיקין, ציצית משאווי על חמור נואף. נחש, בשבילו נאמר אפלו נחש כרוף על עקבו לא יפסיק.

וארבעה פתי תפלין הם כהיכל לארבע אותיות. מי ההיכל הזה? אדנ"י, שפך עולה כחשבון היכ"ל. ואותן ארבע פרשיות ארבע אותיות של יהו"ה, כמו פני החיות. ובתים ארבעה כנגד פני החיות, והם כמו הנקודות והאותיות שהן זכר ונקבה.

שתי רצועות כנגד כנפי יונה, רצועה של יד לקשר אותה, וזו השכינה שנאמר בה יונתי. ושנים הם היונים - זכר ונקבה. מי שרוצה לצוד אותו צידה של שניהם, נוטל הנקבה וקושר אותה עמו, ומיד יקרא לזכר ויבא. וכך צריכים ישראל לטל יונה קדושה מצוה השכינה, לקשר אותה בקשר של תפלין, ומיד יקרא לבעלה, שהוא ישראל שלמעלה, העמוד האמצעי.

ומשום זה תקנו לקרא שמע ישראל בקול עם מצות תפלין. ומיד כשירד אליה, צריך לקשר אותו עמה להיות חבוש עמה ברצועה של תפלין של יד, כמו שבארונה בעלי המשנה (יחזקאל כד) פארף חבוש עליך. אלו תפלין, כמו שבארונה לעיל.

ומיד שקושר אותם, צריך ליחד אותם ביחוד של אחד, א"ח עם ד', שהיא כלולה מארבע פרשיות של תפלין, והיא הרביעית לארבע האותיות של הקדוש ברוך הוא. ה' הרביעית השלמות של השם יהו"ה, והיא הקוץ של האות דל"ת, עשירית לא"ח, שהוא תשע בחשבון, ובה נשלם לעשרה. כמו זה יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והרי פרשוה.

ומשום זה תקנו לקרא קריאת שמע בתפלין. ופרשוה בעלי המשנה, שמי שקורא קריאת שמע בלי תפלין, כאלו מעיד עדות שקר. והקשר של הקדוש ברוך הוא והשכינה צדיק, אות של תפלין. ובאותו זמן שקושר אותם בו לקדוש ברוך הוא ושכינתו, מי ששח בינתים - עברה היא בידו.

וּתְפַלִּין שֶׁל רֹאשׁ הוּא תְּפִלִּין, הָאֵם שְׁמַעְטַרְתּוּ אוֹתוֹ לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, עָלֶיהָ נֶאֱמַר וּבְזָרוּעַ עֲזוֹ. כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, (ישעיה סב) נִשְׁבַּע ה' בְּיָמֵינוּ - זוֹ תוֹרָה. וּבְזָרוּעַ עֲזוֹ - אֵלּוּ תְּפִלִּין שֶׁבְּרֹאשׁ. גְּבוּרָה הוּא זְרוּעַ שְׁלוֹ, וְהִיא עֲזוֹ, וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ. וּשְׂכִינַת עֲזוֹ בְּגִבְהֵי מְרוֹמִים, הוּא אֱלֹהֵינוּ, מֵהַצֵּד שְׁלוֹ תְּפִלָּה שֶׁל יָד אֵינָה מְעַכְבֶּת שֶׁל רֹאשׁ וְכוּ', שֶׁכָּל אַחַת הִיא מְצֹוּהָ בְּפָנֶי עֲצֻמָּה. מֵצֵד הָאֵם אוֹתָם הַהֲוִיּוֹת שֶׁבְּאֵמְצַע, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, וְהָרִי נִתְבָּאֵר. וּמִשּׁוּם שֶׁלֹּא בְּקִיאִים אֵלּוּ שֶׁל הַדּוֹר הָאֲחֵרוֹן, שְׁמִים שְׁנֵי זוּגוֹת תְּפִלִּין, מִסְּפֵק שֶׁלֹּא יוֹדְעִים בְּסוּד הַזֶּה (שְׁנִיָּהֶם נִצְרָכִים).

וְעוֹד, מִי שֶׁשָּׂם תְּפִלִּין כְּרֹאשׁוֹ, זֶהוּ שְׁמַקִּים הַמְצֹוּהָ בְּמֵאמְרָה, וְכְמוֹ שֶׁצָּדִיק הוּא אוֹת שְׁאוּחֵז בֵּין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינָתוֹ, כִּף הוּא אוּחֵז בְּשְׁנֵיהֶם בְּשִׁמוּנָה עֲשֵׂרָה בְּרֻכּוֹת הַתְּפִלָּה. וְנֶאֱמַר בְּתְּפִלִּין, שֶׁחַ בִּינָתִים - עֲבָרָה הִיא בִּידוֹ. וְנֶאֱמַר בְּתְּפִלָּה, וְאֶפְלוּ נָחַשׁ כְּרוּךְ עַל עֲקֻבוֹ לֹא יִפְסִיק. אֲשֶׁרִי הִפָּה שֶׁבְּתְּפִלָּה עוֹשֶׂה בּוֹ מִשְׁכָּב לְשְׂכִינָה, וְזֶהוּ (תהלים סח) אִם תִּשְׁכַּב בֵּין שְׁפָתַי, שֶׁבִּהֵן אֲדַנִּי שְׁפָתַי תִּפְתָּח, לְהִשְׁכִּיב בָּהֶם הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (דברים כב) וְהָאֵם רִבְצָת עַל הָאֶפְרָחִים. שְׁבִזְמוֹן שֶׁהִיא פוֹרְשֵׁת כְּנַפֶּיהָ עַל גּוֹזְלֶיהָ, שֶׁהֵם יִשְׂרָאֵל, בְּשַׁבְּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ (לְכָרֵךְ) הַפּוֹרֵשׁ סִכַּת שְׁלוֹם עֲלֵינוּ, נִמְצְאוּ בְּחֵרוֹת מְכַל אֲמוֹת הָעוֹלָם, וּמִשּׁוּם זֶה בְּשַׁבְּתוֹת וְיָמִים טוֹבִים שֶׁהִיא רוֹבְצָת עַל יִשְׂרָאֵל, אֵין לָהֶם פֶּחַד מִכָּל הַמְּקַטְרָגִים שֶׁבְּעוֹלָם. וְכִשְׁיָבֵאוּ יָמוֹת הַחַל, נֶאֱמַר בּוֹ (שם) שִׁלַּח תִּשְׁלַח אֶת הָאֵם.

וְמָה יֵשׁ בֵּין הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיּוֹנָה לַתְּחַתּוֹנָה שֶׁהַכֹּל אֶחָד? אֵלֶּא הַשְּׂכִינָה הַתְּחַתּוֹנָה הִיא כְּיוֹנָה, וְנֶאֱמַר בָּהּ (תהלים סח) כְּנִפִי יוֹנָה נִחְפָּה בְּכֶסֶף, צָרִיךְ לְכַסּוֹתָהּ, שֶׁהִיא יִרְאָה וּפְחַד נִמְצָא מִצְדָּהּ, מִשּׁוּם שֶׁנִּטְלָה מִצֵּד הַגְּבוּרָה שֶׁשָּׂם סִמָּא"ל לְתַבְעֵ דִינִים.

וּמִשּׁוּם זֶה צָרִיךְ לְכַסּוֹת אוֹתָהּ מִכְּמָה בְּעֵלֵי דִינִים שֶׁלֹּא מִפִּירִים אוֹתוֹ. וּבְמָה? בְּכֶסֶף, שֶׁהוּא יָמִין, שֶׁבְּגִלְלוֹ נֶאֱמַר, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלִילָה, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מוֹשֵׁף עָלָיו חוֹט שֶׁל חֶסֶד בְּיוֹם. וּמִשּׁוּם זֶה נִחְפָּה בְּכֶסֶף לְרִשָּׁם אוֹתָהּ מִצֵּד הָרַחֲמִים, שֶׁלֹּא יִכִּירוּ בָּהּ בְּעֵלֵי הַדִּין.

אֲבָל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה הִיא כְּנֶשֶׁר, שֶׁלֹּא פוֹחֶדֶת מִכָּל הָעוֹפּוֹת שֶׁלְּמַעְלָה, וְהַכְּנַפִּים שֶׁלָּהּ הֵם מִסּוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּף הָעוֹלָם, וּבְשִׁבְלָהּ

נֹאמֵר (דברים לב) כְּנֹשֶׁר יַעִיר קִנּוּ, וְזוּ יְרוּשָׁלַיִם. וְעָלְיוּ נֹאמֵר (שם כב) כִּי יִקְרָא קֵן צְפוּר. שֶׁהֵקֵן שָׁלָה הִיא יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מַעְלָה, וְקֵן הַצְּפוּר יְרוּשָׁלַיִם שֶׁל מָטָה. אֲשֶׁרֵי הִפָּה שֶׁהוּא הֵקֵן שָׁלָה. אֲשֶׁרֵי הַתּוֹרָה וְהַתְּפִלָּה שֶׁהִיא קֵן שָׁלָה. אֲשֶׁרֵי הַנְּשֻׁמָּה שֶׁהִיא הֵקֵן שָׁלָה. שֶׁכִּשְׁהִיא מְקַנְנֶת שָׁם, לֹא פוֹחֶדֶת מִכָּל הַמְקַטְרָגִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וּמִשּׁוּם זֶה נִקְרָאת נִשְׁמַת כָּל חַי. הִיא מְקַנְנֶת בַּתְּפִלַּת הַשִּׁבְתָּה, וְצָדִיק מֵהֵצֵד שָׁלוּ נִקְרָאת יוֹם הַשְּׁבִיעִי, כְּשֶׁמַּחֲשָׁבִים הַיָּמִים מֵהָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, וְהִיא הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, וְהַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁל סְכוּת. וְהַשְּׁכִינָה הַתְּחַתּוֹנָה חֵג שְׁמִינֵי עֲצָרַת, וְהִיא יוֹם מִתֵּן תּוֹרָה, וְהִיא יוֹם הַכַּפּוּרִים. כָּל הַתְּפִלוֹת שֶׁל כָּל הַשִּׁבְתוֹת וְהַיָּמִים הַטּוֹבִים צָרִיכִים לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ. וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַפְּסוּק (ויקרא כג) אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם. מַה זֶה מוֹעֲדָם? הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה. וְצָרִיךְ לְהַכְלִיל בָּהּ עֶשֶׂר סְפִירוֹת.

וּכְשֶׁהִיא עוֹלָה, הִיא עוֹלָה עַל הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה (משלי ל) דָּרַךְ הַנֹּשֶׁר בְּשָׁמַיִם. עוֹשֶׂה שָׁם דָּרַךְ וְלֹא נוֹדַעַת בּוֹ אֵלָּא לְבַעֲלָהּ. וַיֵּדַע אָדָם עוֹד אֵת אֲשֶׁתּוֹ. אֵלָּא שֶׁמַּעֲלָה אוֹתוֹ עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ, תְּפִלִּין עַל הָרֵאשׁ. וּכְשֶׁעוֹלָה, כְּמָה צְבָאוֹת עוֹלִים עִמָּה. וּכְשִׁיורֶדֶת, כְּמָה צְבָאוֹת יורֶדִים עִמָּה, וְנִקְרְאוּ נְשֻׁמוֹת יְתֵרוֹת שִׁיורֵשִׁים הָעַם הַקְּדוֹשׁ, וּבָהֶם יֵשׁ לְיִשְׂרָאֵל מְנוּחָה בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים.

וְהַיּוֹנָה הַקְּדוּשָׁה, בְּכָל שֵׁשֶׁת יָמֵי הַחַל הוֹלֶכֶת נוֹדַדֶת מִמְּקוֹם לְמְקוֹם. וְאִם מוֹצֵאת צָדִיק בְּעוֹלָם, נִדְבָקֶת בּוֹ. אִם לֹא, חוֹזֶרֶת לְקִנְיָהּ וּמִתְחַבֵּאת שָׁם, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא קֵן צְפוּר. וּמַה הוּא הֵקֵן שָׁלָה? מַטְטְרוּ"ן שֶׁשְׁמוֹ שַׁד"י, שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַשַּׁעַר שֶׁנֹּאמַר בּוֹ (תהלים קיח) זֶה הַשַּׁעַר לֵה'.

וּמִשּׁוּם זֶה בְּמִזְוָה, שַׁד"י מִבְּחוּץ וְהַיּוֹנָה מִבְּפְנִים. שֶׁשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וָאַרְבָּעָה מִלְּאֲכֵי חִבְלָה הֵם כְּחֹשְׁבוֹן יָמוֹת הַשָּׁנָה, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וְחָמֵשׁ חֶסֶר אֶחָד. זֶהוּ יוֹם הַכַּפּוּרִים שֶׁאֵין לְשַׁטֵּן שְׁלֹטוֹן עָלָיו. הַשַּׁטֵּן כִּךְ עוֹלָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וָאַרְבָּע. בְּמְקוֹם שֶׁשָׁם מְזוּזָה, אֵין לוֹ רִשְׁוֹת לְהַתְּקַרֵּב, וּמִשּׁוּם זֶה (דברים יא) וּכְתַבְתֶּם עַל מְזוּזוֹת בֵּיתְךָ. מְזוּזוֹת - זֵז מְנוֹת. וּמִשּׁוּם זֶה, כְּשֶׁלֹּא מוֹצֵאת מְקוֹם, חוֹזֶרֶת לְקִנְיָהּ שֶׁהוּא מַטְטְרוּ"ן, שֶׁחֲשָׁבוֹנוֹ שַׁד"י, שֶׁשָׁם יְהוּ"ה בְּעַל הַיּוֹנָה הַקְּדוּשָׁה.

ובשבת ששם צדיק, ותבא אליו היונה לעת ערב, משום שהוא היחוד של הקדוש ברוך הוא עם שכניו. וכשיש צדיק למטה, הוא במקום של יום השבת, שהוא שדי שלמעלה, ובו מתיחדת הקדוש ברוך הוא. ושם מוצאת מנוחה, ולא הולכת מטלטלת ממקום למקום ומאתר לאתר.

ומי הוא הצדיק שנדבקת בו? אותו שכלול מכל המדות של הקדוש ברוך הוא, שנאמר בו ויכלו, כולל הכל. שכל הספירות נכללו בו, שהוא חסיד וגומל חסד עם השכינה, ונותן לה תקף בגבורה. וכך בכל ספירה וספירה נותן לה תקף. היא נדבקת, ולא תזוז ממנו בכל ששת ימי השבת. ובשבילו נאמר, על צדיק אחד העולם עומד. הוא העמוד שנושא הכל, ובו כנפי יונה נחפה בכסף. היא מכסה עליו בכנפיה ומגנה עליו מכל המקטרגים של העולם.

ובשבילו נאמר (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט לצדיק. לא יאנה לצדיק כל און. לא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם. ובו נראית הקשת של גאלה בגונים מאירים, ומיד (בראשית ט) וראיתיה לזכר ברית עולם. ולא תצא כצאת העבדים מצד הקשת שהוא עבד. ועוד זרקא. הנה אליהו יורד וכמה מחנות עמו של מלאכים ונשמות.

פתח ואמר, המנורה הקדושה, הנה כמה מחנות של מלאכי חבלה שיורדים על הצאן. אמר לרועה שיזרק אבן מהמקלע הקדוש עליהם. נרמז בכתר עליון כמו זה: יו"ד ה"י וא"ו ה"י, שעולה אהיה שלש פעמים, והוא אש"ר רא"ש שאהי"ה אהי"ה הכלל של מ"ב, והוא כולל עשר אמירות כמו זה: אל"ף ה"א יו"ד ה"א. וכמה הן ספירות פנימיות, וכמה ספירות אחריות, והן זו על גב זו. זהו שכתוב כי גבה מעל גבה שמר וגבהים עליהם.

ובשבילם נאמר וכמה פנים לפני הנוראים, וכמה אחרים לאחרים שלא נראים. ואותם הפנימיים הם: יו"ד ה"י וא"ו ה"י. יו"ד ה"י וי"ו ה"י. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אחרים הם: י"ה יה"ו יהו"ה א"ה אה"י אהי"ה. א' א"ד אד"נ אדנ"י. כשאותם פנימיים מלמעלה כמו הטעמים על האותיות, הם זכרים.

השכינה סתומה וחתומה בין הרשעים שלא נהנים ממנה, והאור
שלה נאמר בו (שמות ב) ותרא אתו כי טוב הוא ותצפניהו. וכך התורה,
הסודות שלה סתומים וחתומים, שאין נהנים מהם הרשעים, ומשום
זה אכל דבש ושטה יין ואל תלמדהו לגוי.

ועם כל זה, דבש מצאת אכל דייך (משלי כה). שבמה שהרשית התבונן,
ואין לך עסק בנסתרות. וכמו שמח האגוז סתום, כך היא
השכינה סתומה, והיא אסורה בגלות בין הרשעים. ובגללם נאמר
(איכה א) נתנני ה' בידי לא אוכל קום. שבהם היא סוגרת ומסגרת. ובין
הצדיקים אין בה פסלת.

ובבינוניים בעלי התשובה היא סמא"ל, אסור כפסלת של תמר,
שהוא אסור וסתום מבפנים ואין לו רשות לשלט.
ועוד, מצד הבינוניים היא פשוטנה בין החוחים, כמו שירושלים
שנאמר (יחזקאל ה) זאת ירושלים בתוך הגוים שמתייה וסביבותיה
ארצות. זו היא השכינה, השרש של העץ בתוך הקוצים, שהם עשרת
הכתרים התחתונים, שנאמר בהם (ויקרא טז) השכן אתם בתוך טמאתם.
והם ארצות של שפחת הגבירה, שעליהם נאמר וסביבותיה ארצות.
ולא עוד, אלא כל המזונות של חמורים וכלבים, שהם צבאות
סמא"ל ונחש ששולטים במשמרת הלילה, כמו שבארונה בעלי
המשנה, משמרה ראשונה - חמור נוער, שניה - כלבים צועקים. כלם
היו צוחים לגבירה לתת להם מזון, לקיים בהם ומלכותו בכל משלה.
הרי השכינה כלולה מעליונים ותחתונים, היא המעין של האילן מצד
האות י'. והיא מקור מים חיים מצד הכתר, המקור שאין לו סוף.
והיא ים התורה מהצד של האם העליונה, ובה נחלקים שבע ספירות
לשבעה נחלים. זהו שכתוב (ישעיה יא) והכהו לשבעה נחלים.

והיא פרי העץ מצד האות י'. והיא גוף האילן מצד האות ו'. והיא
ענפי האילן מצד של האות ה' העליונה. והיא שרש האילן
מצד האות ה' התחתונה, שהיא גן, שבו נטע עץ מצד של אדנ"י.
והיא אדם שנאמר בו (בראשית ב) ויטע ה' אלהים גן בעדן מקדם
וישם שם את האדם אשר יצר. היא אדם מצד השם המפרש יו"ד
ה"א וא"ו ה"א. היא כלולה מכל השמות העליונים. ומשום שהיא
כלולה מעליונים ותחתונים, שורה עליה עלת כל העליונים, ובו
שלטון על הכל.

קוּם אֵלֶיהוּ לְשַׁבַּח אֶת עֵלְת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים, שְׁאַתָּה תְּהִיָּה מְקַדִּים לְכָל נְבִיא בְּדוֹר הַמְּשִׁיחַ, שֵׁישׁ מִי שְׁאַתָּה עֲתִיד לְהַתְּגַלּוֹת לוֹ מִצַּד נִשְׁמָתוֹ בְּשֶׁכַל שְׁלוֹ, וַיֵּשׁ לְמִי שְׁאַתָּה עֲתִיד לְהַתְּגַלּוֹת לוֹ בְּחֻכְמָתוֹ, וַיֵּשׁ לְמִי שְׁאַתָּה עֲתִיד לְהַתְּגַלּוֹת לוֹ פָּנִים בְּפָנִים מִצַּד שֶׁל גּוּפוֹ.

קוּם פִּתַח דְּבָרִים לְפָנֵי הַשְּׂכִינָה. מִיָּד פִּתַח וְאָמַר, וְהַמְּשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ. מִי הַמְּשַׁכְּלִים? אֵלּוֹ שֵׁישׁ בְּהֶם שֶׁכָּל לְהַפִּיר אֶת רְבוּן הָעוֹלָמִים, שְׁהוּא עֵלְת כָּל הָעֲלִיּוֹנִים בְּשְׂכִינָה, שְׁנֹאֲמַר בָּהּ (תְּהִלִּים קיח) זֶה הַשֶּׁעַר לְה' צְדִיקִים יָבֹאוּ בּוֹ. שֶׁעַר בְּהַפּוֹךְ אוֹתִיּוֹת עֶשֶׂר, כְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר סְפִירוֹת, וּמֵהַצַּד שֶׁלָּהֶם הִיא גְּבוּל, כְּמוֹ הַיָּם שְׁנֹאֲמַר בּוֹ (יִרְמִיָּה ה) אֲשֶׁר שְׁמַתִּי חוֹל גְּבוּל לַיָּם. כִּךָּ הִיא גְּבוּל וּתְחוּם לְשֵׁם שֶׁל יְהוָה, שְׁהִיא רְשׁוֹת הַיְחִיד, שְׁתְּחוּמוֹ הוּא שְׁמוֹנָה אֲלָפִים אֲמָה, אֲלָפִים לְכָל צַד. וְהֵם יֵאֱהַדוּנָהּ.

וְרִשׁוֹת הוּא לַיְחִיד, שְׁהוּא רְחִבּוֹ אַרְבַּעַה יְהוּה, וְגָבְהוֹ עֶשְׂרֵה יוֹד הַרְּאוּ הָא. הוּא גְּבוּל לַיָּם הַתּוֹרָה, שְׁהִיא הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שְׁגֻלְיָהּ שְׁנִמְצָאוּ מִחֻכְמָהּ, שְׁהִיא כ"ח מ"ה, לֹא עוֹבְרִים מִמֶּנָּה. אֲבָל מִצַּד עֵלְת כָּל הָעֲלוֹת שְׁאִין לְמַעְלָה מִמֶּנָּה, אִין לָהּ גְּבוּל מִצַּדוֹ, וְאִין לָהּ תְּחוּם מִצַּדוֹ וְלֹא רְשׁוֹת עָלָיו, וְלֹא מְחוּצָה לוֹ, וְאִין לוֹ מְדָה וְשַׁעוֹר.

וְלֹא עוֹד, אֲלֹא מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי יֵשׁ לָהּ שְׁתּוּף וְחִבּוּר, כְּמוֹ זָכַר וְנִקְבָּה שְׁהִיא וְשְׁתּוּף שְׁלָהּ א"ח, וְשְׁנִיָּהֶם אַח"ד. אֲבָל מִצַּד שֶׁל עֵלְת כָּל הָעֲלוֹת, אֶחָד בְּלִי שְׁתּוּף, וְלֹא עוֹד, אֲלֹא מֵהַצַּד שֶׁל אֶחָד הִיא ד', עֲמוּ י"ג אַח"ד הַמְּנוּי. אֲבָל מֵהַצַּד שֶׁל עֵלְת עַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים הִיא אֶחָד. וְלֹא כְּכָל אֶחָד הַכְּנוּי וְהַמְּנוּי שְׁהוּא כְּנוּי לַיהוָה. אֲלֵהִים וְדָאִי כִךָ עוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן כְּנוּי. וּמִצַּד שֶׁל רְבוּן עַל הַכֹּל אִין לוֹ כְּנוּי.

וְעוֹד, מִצַּד שֶׁל הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי נִקְרָאת בֵּית קְבוּל, שְׁלַפְעָמִים יוֹרְדַת לָהּ נְבִיעָה. וְהִיא מְלֵאָה, שְׁכָךְ אוֹתִיּוֹת שֶׁל אֱלֹהִים מְלֵאָה. וְלַפְעָמִים הִיא יְבֻשָּׁה, כְּמוֹ (רוֹת א) אֲנִי מְלֵאָה הִלְכְּתִי וְרִיקָם הִשְׁכִּיבֵנִי ה'. וּמֵהַצַּד שֶׁל עֵלְת עַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים לֹא יְחִסֵּר וְלֹא יַעֲדִיף. נְבִיעַת אוֹרוֹ שְׁכָל הַסְּפִירוֹת מְקַבְּלוֹת זו מִזוֹ, וַיְכוּלִים לַעֲשׂוֹת שָׁם דְּמִיּוֹן כְּמוֹ שְׁנְבִיעַת הַמַּיִם שְׁמִשְׁקִים אֶת הָאֵילָן. וְאֵם חֲסָרָה אוֹתָהּ נְבִיעָה מִמֶּנּוּ, הוּא חֲרִב וְיָבֵשׁ, כְּמוֹ שְׁהַנְּהָר שְׁנֹאֲמַר בּוֹ אֲזָלוּ מַיִם מִנִּי יָם וְגו'.

אֲבָל בְּעֵלְת עַל כָּל הָעֲלִיּוֹנִים אִין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ שְׁמוּסִיף בּוֹ וְגוֹרַע בּוֹ, שְׁכָל הַסְּפִירוֹת הוּא גוֹרַע מֵהֶם נְבִיעָה, וּמוּסִיף לָהֶם

נביעה, כמו שהשכינה שלפעמים היא מלאה ולפעמים היא חסרה, וכך כל ספירה וספירה. והוא שמוסיף וגורע בכלם, ואין עליו שמוסיף וגורע. ולא עוד, אלא הוא שהוציא תשע ספירות, שהן כלל של א"ח, שהעמוד האמצעי כלול מאותן התשע.

ועלת על כל העליונים לא יורד עליו יחודו, עד שמוציא לו בת זוגו כלולה מעשר ספירות, ובגללה יורד עליה יחודו, כדי שתהיה חביבה עליו, והוא שאוחד בשניהם. (ומשום כך הם אחד מצדו בלא חשבון. ובזמן שהוא אוחד בשניהם, אין שם פרוד. וכשהוא אוחד בשניהם) הם א"ח ד', שיש שתוף של שניהם, כמו צדיק שנאמר בו כי כל בשמים ובארץ. ותרגומו, שאוחד בשמים ובארץ. השתוף שלו כמו ברית המילה שאחוז בזכר והנקבה, והוא לזמנים ידועים יש זוג, ולפעמים הפרדה.

כמו אהרן הכהן שנאמר בו (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש. ולפעמים בזאת יבא אהרן אל הקדש. כמו אשה שלפעמים היא נדה מרחקת מבעלה, ולפעמים היא טהורה מתרת לבעלה.

אבל כשעלת על כל העליונים ביניהם, אין שם נדות ולא רחוק ולא קצוץ ולא פרוד, והוא שקושר עשר הספירות הפנימיים ועשר הספירות החיצוניים אליהם. ומשום שהוא מבפנים, שם את אמונת ישראל בהם, באותה הקשורה בכלם, פנימיים וחיצוניים, שהיא כלולה מעליונים ותחתונים עד שאין סוף ותכלית.

ומשום זה קרא לה אמונת ישראל, שבה נודעים עליונים ותחתונים, ועלת על כל העליונים. ומי שמיוחד אותו עמה, כאלו מיוחד אותו וממליך אותו על כל העליונים והתחתונים. קמה השכינה מכסאה ונשקה אותו, ורועה הנאמן נשק אותו, וכל העליונים והתחתונים ברכו אותו ונתנו לו מתנות. עד כאן סוד היחוד. מכאן ואילך סתרי תורה וטעמי תורה.

קום המנורה הקדושה, פתח דברים לפני השכינה להוריד אליה נביעה משמן קדוש, שנאמר בו (שמות כז) שמן זית זך כתית למאור להעלת נר תמיד. שהיא השכינה שנאמר בה (משלי כ) נר ה' נשמת אדם. בגללה נאמר אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה. וכך לא תכבה נשמתו של מי שיתעסק בה תמיד. אל תתנו דמי לקדוש ברוך הוא עד שיתעורר אליה, שהנר לא שוכף אצלו. זהו שכתוב

למען יזמרך כבוד ולא ידם. שהיא כבודו, יקרה היא מפנינים וכל חפצים לא ישוו בה.

קב המנורה הקדושה, פתח ואמר, בראשית ברא אלהים. רבון העולם, יהי רצונך לקיים בי ואנכי אהיה עם פיך והוריתיך אשר תדבר. שלא בשביל כבודי עשיתי, אלא לפתח דברים לפני שכינתך. פתח ואמר פעם שניה. סו"ד ה' ליראיו, הוא שבעים פנים של סתרי תורה שצריך לפרש בהם שבעים פעמים במעשה של הפרשה הזו של בראשית.

תקון ראשון

בראשית. פעמים רבות הן בתורה ראשית, וכל אחד מתפרש במקומו. הראשון הוא, (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו. זו התורה שיש בה טעמים ונקודות ואותיות, וכמה מצוות של עשה ולא תעשה, שכלן תלויות בשם יהו"ה. זהו שכתוב זה שמי לעלם וזה זכרי לדר [נ]דר. שמי עם י"ה - שלש מאות ששים וחמש. זכרי עם ו"ה - מאתים ארבעים ושמונה. שלש מאות ששים וחמש משמאל, מיראת הגבורה נתנו פחד יצחק. מאתים ארבעים ושמונה מימין, מאהבה של דרגת אברהם, שנאמר בו (ירמיה לא) אהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. העמוד האמצעי כולל את שניהם. ומשום זה נקרא בשם יהו"ה.

אבל הימין א"ל, נוטל עמו ו"ה. זהו שכתוב אלוה מתימן יבוא. השמאל נוטל עמו י"ה מן אלהים. העמוד האמצעי נוטל שם שלם. ומשום זה אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ. כולל אותם בפסוק הזה.

ולכל מצוה יש טעם ידוע למעלה, ושכרה ידוע לאותם שיודעים הסודות הנסתרים של רבונם, לא התכסה מהם כל רז. זהו שכתוב (דניאל ד) כל סוד אין נסתר ממך.

וכל אות ואת של התורה, והקוץ שלה והנקוד שלה והטעמים שלה, יש להם סודות נסתרים למעלה. והמשכילים מכירים אותם שיש בהם כח לעמד בהיכל המלך, כמו שנאמר בחנניה מישאל ועזריה (שם א) ואשר כח בהם לעמד בהיכל המלך, בעמידת התפלה שהיא היכל המלך, כלולה מכל הטעמים והנקודים והאותיות. שאין ידיעה כמו ידיעת הנקודות והטעמים של האותיות,

מַשְׁמִים, נִשְׁאָר שְׁמוֹ, בּוֹ שְׁבוּעָה (ישעיה 50) כִּי יוֹם נָקַם בְּלַבִּי, כְּחֻשְׁבוֹן דָּיִם, לְקַיִם בּוֹ כִּי דָם עֲבָדְיוֹ יִקָּם.

שְׁמוֹ עִם דָּם – שְׁמִים. חָסַר אֶחָד לְמִיָּה וּמִיָּה אֶחָד בְּתוֹסֶפֶת א', לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֹּל אֶחָד. הָרִי כָּאֵן הַסּוּד שֶׁל שְׁלֹשָׁה שְׁמוֹת יְהוָה מְשֻׁלְּשִׁים. וּמִשָּׁם בָּנִים חַיִּים וּמְזוֹנוֹת. חַיִּים – הַחֲכָמָה תְּחִיָּה בְעֲלִיָּה. מְזוֹנוֹת – (תהלים קמה) פּוֹתַח אֶת יָדֶיךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכֹל חַי רְצוֹן, וְהִיא הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה. בָּנִים – בֶּן יִיָּה. וְהִיא יָד רָמָה, הַבִּינָה שְׁאוֹתִיוֹתֶיהָ יְהוָה, וּמִן יוֹד יוֹצֵא יְהוָה. וּמִן ה' יוֹצֵא אֱלֹהֵינוּ. וּמִן וְאִי יְהוָה שֶׁהֵם יוֹד אוֹתִיוֹת, וּרְמוּזוֹת בְּקִרְיַאת שְׁמֵעַ, שְׁשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה, וְהַכֹּל אֶחָד.

ה'ה'ה' הַשְּׂכִינָה הַתְּחַתּוֹנָה, שְׁלֵמוֹתָם שֶׁל שְׁלֹשָׁה יְהוָה יְהוָה יְהוָה שְׁרַמְזוֹתָם אֱהִיָּה אֱהִיָּה אֱהִיָּה, שְׁנֹאֲמַר לְמֹשֶׁה הֲרַמְזוּ שְׁלֵהֶם בְּפִסּוּק הַזֶּה, (שְׁמוֹת ג) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל מֹשֶׁה אֱהִיָּה אֲשֶׁר אֱהִיָּה וַיֹּאמֶר כֹּה תֹאמַר לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֱהִיָּה שְׁלַחְנִי אֵלֵיכֶם. שְׁמָא שְׁהוּא יְהוָה שֶׁשׁ עֲשָׂרָה פְעָמִים יְהוָה וְשֶׁשׁ עֲשָׂרָה פְעָמִים וַיִּי, הֲרַמְזוּ שְׁלֵהֶם בָּאוֹת א' כְּמוֹ זֶה א', רוֹמְזוּ יוֹי, זֶהוּ א וַיִּי וַיִּצָּר (חֲסַר כָּאָן).

וְעוֹד, וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ, אֵלּוּ שְׁשִׁים רְבוּא בְעֲלֵי הַמְשָׁנָה שְׁלֵמַעְלָה, וְאֵלּוּ שְׁשִׁים רְבוּא בְעֲלֵי הַמְשָׁנָה שְׁלֵמַטָּה, וְאֵלּוּ שְׁשִׁים רְבוּא שֶׁל מְלֹאכִים, וְאֵלּוּ שְׁשִׁים רְבוּא שֶׁל כּוֹכָבִים, כָּלֶם יִזְהָרוּ כָּאוֹתוֹ שְׁנֹאֲמַר פְּנֵי מֹשֶׁה כְּפָנֵי חֲמָה. כָּלֶם יִזְהָרוּ בַחֲבוּר הַזֶּה. בּוֹ יִזְהָרוּ בְּדַבּוּרוֹ. כָּלֶם יִזְהָרוּ בְּכַתִּיבָתוֹ בְּסִפֵּר הַזֶּה כְּזֶהר הַרְקִיעַ. וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָא סִפֵּר הַזֶּהר בְּדִיוֹקָן שֶׁל הָעֵמוּד הָאֲמָצְעִי, שֶׁהוּא סִפֵּר הַזֶּהר שֶׁלּוֹ מְהָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה שֶׁהִיא זֶהר, וְכּוֹ בְּאֵרוֹ חֲכָמִים, אֵיזְהוּ חֲכָם? הַמְּבִין דָּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר. וְהוּא הַזֶּהר שְׁמָאִיר בְּלֶב הַרוּעָה הַנְּאָמָן, זֶהוּר בְּל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

וְהָעֵמוּד הָאֲמָצְעִי נִקְרָא עֲלִיּוֹן עַל שְׁשֵׁת הַרְקִיעִים, שְׁלֹשָׁה מְכָאֵן וְשְׁלֹשָׁה מְכָאֵן, וְהוּא בְּאֲמָצְעַ, רְבִיעִי לְכֹל הַשְּׁלֹשָׁה, וּשְׁבִיעִי לְכֹל הַשְּׁשָׁה, וְעֲלִיוֹ נֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקִיעַ שְׁמַיִם, כּוֹלֵל אֵשׁ וּמַיִם, מֵה שְׁלֵא קָרָא כֶּף לְשָׂאֵר הַרְקִיעִים, אֶלָּא לוֹ מִמֶּשׁ, וְהַרוּעָה הַנְּאָמָן בְּדִיוֹקָנוּ.

פְּתַח וְאָמַר, רְבוּן הָעוֹלָמִים, יְהִי רְצוֹנָךְ לְהַכְלִיל עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים בְּסִפֵּר הַזֶּה וְלְהַמְצִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד בּוֹ, בֵּין בְּכַתִּיבָה, בֵּין

בְּדַבּוּר, בְּכַח שֵׁם יְהו"ה וּבְכָל הַהַיּוֹת שְׁמַאֲרוֹת מִמֶּנּוּ, וּבְכָל
הַשְּׁמוֹת וְהַכְּנוּיִים שֶׁלוֹ, שְׁכַלְם יִזְהִירוּ מִמֶּנּוּ.

יְהִי כָּל הָעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים שֶׁנִּזְכְּרוּ בַחֲבוּר הַזֶּה זוֹהָרִים מִשְׁמֶךָ
וּמִהַהַיּוֹת שֶׁלוֹ כְּזֹהֵר שְׁמַאֲרֵי בְּרַקִּיעַ. וְתֵן רְשׁוֹת לְכָל מִי
שֶׁאֶזְכִּיר בְּסִפְרֵי הַזֶּה בְּכַח שֵׁם שֶׁל שְׁמֶךָ, לְהַזְדַּמֵּן מִיָּד בּוֹ כְּהַרְף עֵינַי, לְגַלוֹת
בּוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד דְּבָרִים נְכֻבָּדִים וְסוּדוֹת גְּנוּזִים לְפָנַי הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא
יְחִידָה בְּגַלוּת, לְהַאֲרִיךְ מִשְׁמֶךָ בַחֲבוּר הַזֶּה וּלְהַתְחַבֵּר עִמָּךְ בַחֲבוּר
הַזֶּה, לְהַתְקַשֵּׁר בּוֹ אֵלַיךְ בְּכַמָּה קְשׁוּטִים, לְקַיֵּם בּוֹ (בְּרַאשִׁית ט) וּרְאִיתִיהָ
לְזַכֵּר בְּרִית עוֹלָם.

קָם הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן עַל רַגְלָיו וְאָמַר, רוּעִים קְדוּשִׁים, אֲבָרְהֵם יִצְחָק
וְיַעֲקֹב וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן וְאַהֲרֹן וְדָוִד וְשְׁלֹמֹה. לְמָה אַתֶּם יֹשְׁנִים?
הַתְעוֹרְרוּ לְשְׂכִינָה שְׁנֵאֱמַר בָּהּ אֲנִי יֹשֵׁנָה בְּגַלוּת, בְּאֵלוֹ שְׁעוֹבָרִים עַל
שֵׁלֶשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וְחֲמֵשׁ מִצְּוֹת כַּחֲשֹׁבוֹן יֹשְׁנָה. שְׁהִרֵי חַיּוֹת רְעוֹת
וְדָבִים בָּאִים לֶאֱכֹל אֶת צֵאֲנֵי שֵׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁנֵאֱמַר בְּהֵם
(יְחֻזְקָא לַד) וְאַתָּן צֵאֲנֵי צֵאֲן מְרַעִיתִי, שְׁכַעַת הַגִּיעַ זְמַן שְׁנֵאֱמַר בְּהֵם
(יִשְׁעִיָּה ט) וַיֹּאכְלוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בְּכָל פֶּה. שְׁהִרֵי בְּכָל דּוֹר וְדוֹר אַתֶּם
סוֹבְלִים כְּמָה דְחֻקִּים בְּשִׁבְלֵם בְּדַרְךְ נִסְתָּר.

וּבְכַח שֵׁם יְהו"ה וּבְכָל הַהַיּוֹת שֶׁלוֹ, וּבְכָל הַכְּנוּיִים הַקְּדוּשִׁים
וְהַטְּהוּרִים שֶׁלוֹ, יִתְעוֹרְרוּ עִמָּכֶם שְׁשִׁים רְבּוּא בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה,
שְׁשִׁים רְבּוּא מְלֹאכִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְשְׁשִׁים רְבּוּא נְבִיאִים,
שְׁכַלְם יְהִי מְלַמְּדִים זְכוֹת עַל יִשְׂרָאֵל לְהַצִּילֵם מִן הַחַיּוֹת הַרְעוֹת
הַלְלוּ, שְׁיִמְחַל לָהֶם אֶת כָּל חַטָּאֵיהֶם, וּלְגַאֲלֵם אוֹתָם וּלְקַיֵּם בְּהֵם מְדַלֵּג
עַל הַהַרִים, שֶׁהֵם הַקְּצִים. אֵל תַּתְּנוּ דְּמֵי לוֹ עַד שְׁיִתְעוֹרֵר אֵלֵיהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַחֲמִים.

קוּם אֵלֵיהֶוּ, שְׁאַתָּה מְדַלֵּג אֶת הָעוֹלָם בְּאַרְבַּע טִיסוֹת לְהַמְצִיא עִם כָּל
אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שְׁמֻקְיָמִים אוֹת בְּרִית מִלָּה. בְּכַח שֵׁם
יְהו"ה וְכָל הַהַיּוֹת וְהַכְּנוּיִים שֶׁלוֹ, אֵל תַּתְּעַכֵּב לְטַל רְשׁוֹת מִהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְרַדֵּת וּלְשַׁמֵּר אֶת הַצֵּאֵן. וְתַתְּעַטֵּר בְּכָל הַשְּׁמוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְהַגֵּן בְּהֵם עֲלֵיהֶם, וּלְרַדֵּת בַחֲבוּר הַזֶּה לְגַלוּת בּוֹ סוּדוֹת
נִסְתָּרִים לְפָנַי הַשְּׂכִינָה, לְהַאֲרִיךְ לָהּ בְּסוּד הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא כַּחֲשֹׁבוֹן ר"ז,
שָׁבוּ וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהִירוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ, כְּזֹהֵר שָׁבוּ כ"ו ר"ז כ"ה אוֹתִיּוֹת
הַיְחוּד, וּבּוֹ ז"ו שֶׁהוּא אֶחָד.

וַיְקוּמוּ עִמָּךְ הַמְנוּרָה הַקְדוּשָׁה וְשֵׁשׁ חֲבָרִיו שְׁנִשְׁכָּחוּ בְּרֵאשׁוֹנָה בְּזֵהָר הַזֶּה, לַחֲדָשׁ בּוֹ דְבָרִים כְּבָרֵאשׁוֹנָה, שְׁעֲלִיָּהֶם הַשְּׂכִינָה מְאִירָה מְשַׁבְּעָה רְקִיעִים, וּבָהֶם מְאִירָה מְשַׁבֵּעַ אֲרָצוֹת שְׂאֵמֶר עֲלֵיהֶם דָּוָד (תהלים קטז) אֶתְהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' בְּאֲרָצוֹת הַחַיִּים.

(קום רבי שמעון ופתח דברים לפני השכינה. פתח ואמר, והמשפלים יזהרו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. והמשפלים, אלו רבי שמעון וכו', ככתוב בדפוס בתקונים ראש דף א').

וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ. וְהַמְשַׁכְּלִים לְהוֹצֵאת הָאוֹתִיּוֹת שְׁנִמְשָׁחוּ בְשִׁמּוֹן, הָרֵאשׁ וְהַגּוֹף וְהַשּׁוּלִים שֶׁל זְנוּבוֹת הַהָרִים יוֹשְׁבִים כְּגוֹף בְּלֵי רוּחַ. הַנֶּפֶשׁ בְּהַשְׁכֵּל דְּגוּשָׁה וּרְפוּיָה, לְפַעֲמִים כְּנֶגֶד הָרוּחַ. הָרוּחַ, נִקְדוּת שְׁמַתְחַמּוֹת בַּתְּחוּמֵיהֶן, לְהַחֲיוֹת הַגּוֹף וּלְהַעֲמִידוֹ עַל רַגְלָיו לְהַעֲנוֹת בְּדֶרֶךְ, וְלֹא יוֹדְעִים לְלַכֵּת לְיָמִין וּלְשְׂמָאל, לְפָנִים וּלְאַחֹר.

יִזְהָירוּ כְּזֵהָר הַנֶּשְׁמָה אוֹתָן הַתְּנוּעוֹת לְלַמֵּד הַדֶּרֶךְ לְיָמִין וּלְשְׂמָאל וּלְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֵמֶת שֶׁלֹּא יִסְטוּ מִמֶּנָּה. כְּזֵהָר הַרְקִיעַ, שֶׁהוּא כְּמוֹ הַקַּפְאוֹן הַחֲזֵק שֶׁעַל גַּב הַחַיּוֹת, בְּשַׁעוֹר נִסְתָּר וּלְמַטָּה בְּסוּד הַמְדִידָה שֶׁל הַמְּאוֹר.

וּמִצְדִּיקֵי הָרַבִּים, שֶׁהוּא אוֹתָם הַפְּסִיקִים, תְּנוּעוֹת, שֶׁהֵם מְצַדִּיקֵי הָרַבִּים וְלֹא לְכָל. כְּכּוֹכְבִים, הַשְּׁבַעָה שְׂמַאֲרִים וְנוֹסְעִים לְהוֹרוֹת בְּעוֹלָם, מֵהֶם לְיָמִין וּמֵהֶם לְשְׂמָאל. זְנוּבוֹת שׁוּלֵיהֶם כְּשׁוּלֵי קִדְרָה שְׁעוֹמְדֵת עַל הָאֵשׁ שְׂאִינָה שׁוֹרְפֵת, וְהִיא הָאֵשׁ שֶׁל הַסְּנֵה שְׁנֹרְאֵית וְלֹא שׁוֹרְפֵת. יֵשׁ אֵשׁ סוֹבְלַת אֵשׁ, וַיֵּשׁ אֵשׁ אוֹכְלַת אֵשׁ. שְׁבַעָה נוֹסְעִים וְשְׁבַעָה עוֹמְדִים. הַשְּׂמִינִי נִרְאָה כְּהֵם, וְהַתְּשִׁיעִי מְסִיעַ אוֹתָם.

וְהַמְשַׁכְּלִים. עֶשֶׂר נִקְדוּת שְׁעוֹמְדוֹת לְהַנְהִיג, ה' מְיָמִין וְה' מְשְׂמָאל, הַדֶּרֶךְ שֶׁל אֵלֶּה כְּנֶגֶד אֵלֶּה. חֲמֵשׁ הֵם גְּדוּלִים בְּאוֹתוֹ

הַגִּנּוּן קְטַנִּים. א א א א א בְּיָמִין. א א א א א (כ"ל בחיריק והם ה' נקדוּת קטנות) בְּשְׂמָאל. נְכַלְלִים אֵלּוּ עִם אֵלּוּ לְהַנְהִיג הַגּוֹף. חֲמֵשׁ מְשַׂמָּאל נֶפֶשׁ, וְחֲמֵשׁ מְיָמִין רוּחַ. וְהֵם חֲמֵשׁ בְּתוֹךְ חֲמֵשׁ. שְׁתֵּים נִסְתָּרִים וְלֹא גְלוּיִים, תַּחֲלַת הַהַנְהִיגָה הַנִּקְוֹד שֶׁל אַבְרָהָם אֶ הַכָּלֵל שֶׁל הַכָּל.

הַנִּקְדָּה הַזֹּאת שֶׁל אַבְרָהָם מוֹשְׁכַת אוֹתָם הַנִּסְתָּרִים וְכוּלְלַת אוֹתָם, מְשׁוּם שֶׁכָּל אֵלּוּ שְׁלֵמְטָה נִכְנָסִים בָּהּ, וְזוֹ הַנִּקְדָּה שְׂמַאֲרָה מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם. אֶ סוּד הַשֵּׁם הַחֲקוּק. מוֹשֵׁךְ מְאוֹר

וְרוּשֵׁם נִקְדָּה חֲשׂוּכָה בְּלִי אֹר כְּלָל. וְזוֹ הַנִּקְדָּה שֶׁל יִצְחָק. אִזּוֹ נִקְרָאת
שֶׁבֶט לְתוֹךְ חֶסֶר לֵב. מְגִלָּה עֲמֻקּוֹת מִנִּי חֶשֶׁךְ. וּמִשׁוּם כִּף עוֹלָה בְּשֵׁם.

הַנִּקְדָּה שֶׁל יַעֲקֹב לֹא מוֹשְׁכֶת בּוֹ מְאֹר אַחֲזוֹ לְשָׁנֵי צָדָדִים, וְהוּא לֹא
נִרְאָה. אִיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁל בְּרֵאשִׁית, כִּי טוֹב כִּי טוֹב פְּעַמִּים,
הוּא גִנּוּז וְלֹא יָדוּע בְּתוֹכָם. הַמְּאֹר לֹא מוֹשֵׁף בּוֹ כְּלָל. הוּא טְמִיר וְגִנּוּז
וְלֹא נִרְאָה.

עֲרֵבוּת נִגְנְז אַחֲרֵיהֶם לְהִתְקִין בּוֹ אֶת הַנִּסְתָּר מֵהַכֹּל. וּמִשׁוּם שֶׁטְמִיר
וְנִסְתָּר עָלָיו שְׂאִינוֹ יָדוּע כְּלָל, הַכֹּל גִּנּוּז. קִרְקַע עֲרֵבוּת נִרְאָה,
וְאִף עַל גֵּב שֶׁהוּא נִסְתָּר. אֶת הַנִּקְדָּה שֶׁתְּלוּיָה תַּחַת הַשָּׁנִים, הִיא קִרְקַע
עֲרֵבוּת. עֲרֵבוּת, הוּא גִנּוּז וְנִסְתָּר שְׁלֵא נוֹדַע בֵּין הַשָּׁנִים לְאַחַר שְׂרוּכֵב
בּוֹ אוֹתוֹ הַטְּמִיר שֶׁל הַכֹּל, מוֹצִיא אוֹתוֹ וְשׁוֹלֵט בְּקִרְקַע עֲרֵבוּת הַכֹּל.

תְּקוּנֵי הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף

זֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל, רַב בְּעַלְיִים מִכַּבְּשִׁי א-ל בְּאֶחָד בְּאֵלוֹל רֵאשׁ הַשָּׁנָה
לְמֵאשׁוֹר בְּאִימָה רְצוֹן קוֹנֵם, הָאֱלִילִים מִתְאַשְׁרִים בְּפָנֵי אֲשָׁמָם, כִּי אֶתְיָא
לְמוֹדִי"ן מִדֵּי שָׁנָה וְשָׁנָה, בְּ"א עַל"י מִקְרָא, בְּ"א עַל"י מִשְׁנָה, ה"ו סֹדֵר לְמִשְׁנָה
בְּסִפְרֵי תְּקוּנִים קִנ"ה וְצו"ף, תְּקוּנֵי הַנֶּפֶשׁ וְתְּקוּנֵי הַגּוּף, לְשֵׁם גְּרוּסִי"ן גּוּמְרִים
הִלְלוּ מִטְהַרִּין וְהִלְלוּ אוֹשְׁרִים כָּל בְּאִיָּה ל"ו יְשׁוּבוּן.

(מתוך הקדמת המגילה לתקוני זהר דפוס בילוגראדו)

סוּד תְּקוּנֵי הַזֵּהר שְׁגֵלָה הַרְבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי גָּלָה וּפְתַח הַעַ' פָּנִים שְׁבַמְלַת בְּרֵאשִׁית, וְקָרָא אוֹתָם
תְּקוּנֵי זֵהר, מִפְּנֵי שֶׁהוּא לְשׁוֹן אֹר, וְאו"ר גִּימְטוּרִיא ר"ה, וְהוּא הָאֹר הַגִּנּוּז
שֶׁגִּנּוּז הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּתוֹרָה וְכו', שְׁעַל יְדֵי זֶה יְהִיָּה בִּיכְלַת הָאָדָם לְתַקֵּן
כָּל מָה שֶׁעָבַר עָלָיו עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה, וְעַל יְדֵי זֶה יִבְרַךְ אוֹתוֹ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ
שִׁיְהִיָּה, חֲטָאִיכֶם כְּשָׁנִים הִלְלוּ, שְׁסֻדוּרוֹת וּבְאוֹת מִשְׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, וְאִזּוֹ
כִּשְׁלַג יִלְבִּינוּ.

וְלָכֵן נוֹהֲגִין יִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד בְּסִפְרֵי הַתְּקוּנִים בְּחֻדְשׁ אֵלוֹל וְעִשְׂרֵת יְמֵי תְּשׁוּבָה,
שְׂאֵלוּ הָאֲרַבְעִים יוֹם הֵם יְמֵי רְצוֹן שְׂאֵז נִתְּנוּ הַלוּחוֹת שְׁנִיּוֹת לְמִשְׁה רַבִּינוּ עָלָיו
הַשְּׁלוּם עִם כָּל הַדְּבָרֵי תוֹרָה, וְלִתְקֵן הַכֹּל עַל יְדֵי תְּשׁוּבָה.

(פרי צדיק לרבינו צדוק הכהן מלובלין זכותו יגן עלינו, סימן ח' דף נ"א.)

והמשפלים יזהרו. והמשפלים כמו שנאמר (משלי טז) משפיל על דבר ימצא טוב, הינו יזהרו כזהר הרקיע. כזהר, זהר שזוהר של זהרים בעליה. הזהר זוהר ומאיר ומדליק, נוצץ לכמה צדדים זוהרים. זהר עולה ויורד. זהר נוצץ לכל עבר. זהר שופע ויוצא. זהר שאינו פוסק לעולמים. זהר שעושה תולדות. זהר זוהר שטמיר וגנוז, ניצוץ של כל ניצוץ. כל הדרגות בו יוצא וטמיר, נסתר וגלוי, רואה ולא רואה, משקל בעקור מבוע הבאר, יוצא ביום וטמיר בלילה. משתעשע בחצות הלילה בתולדות שהוציא.

הזהר שזוהר ומאיר לכל, הפלל של התורה, וזהו זהר הרקיע. הרקיע שבו תלויים השמש והלבנה, כוכבים ומזלות. זה נקרא הזהר של האספקלריה שמאירה, שלא זכה בו איש פרט לרועה הנאמן של כל הבית, שאין מאירה הלבנה אם האספקלריה שלא מאירה, רק ממנו, שזכה לאספקלריה שמאירה.

זהר הרקיע, הנסתר העליון, שמאיר ואינו ידוע, מדליק ולא נראה, ומי שנוטל אינו יודע ממי נוטל. הסתר שלו נסתר וגנוז, שבטו של יוסף הצדיק נסתר בארבעה גוונים. הזהר שנוצץ בשמים עשרה חיות, זיום ואורות נוצצים ממנו, שלש עשרה הם בסוד השם הקדוש, ותוך סוד האין סוף. האין סוף שאין לו שעור.

תשע נקודות בתורה יוצאים ומתחלקים באותיות. האותיות בהם נוסעים מסעות קטנים בסודות חלוקים. אלו התשע שולטים על האותיות, האותיות מתפשטות מהם. נשארו הנקודות להנהיג אותם. לא נוסעים רק כשהם יוצאים, אלו נקראו אין סוף. כל האותיות מסעותיהן באין סוף. כמו שהם נושאים אותם, כך נושאים אלו הנסתרים אותיות מגלות קולות של קולות, משתנים מתוך נקודה אחת שיוצאת מהנקודות הללו שנקראים אין סוף. ומאותה הנקודה כל האותיות התפשטו.

אחר כך אלו הנקודות מסתרות בתוך הסתר, ונוטלים אותם בכל המסעות. מאין סוף יוצא הניצוץ הקשה לעטר את הכל, להנהיג את הים הגדול שלא יצא משעורו החוצה. זהו שכתוב (איוב לח) עד פה תבוא ולא תסיף ופא ישית בגאון גליף. פ"ה השעור של

המאור פ' שמונים מסעות מתוך ראשית העגול בתוך העמק. כ' עגול, העמק שנכנס פנימה לאותו העגול, ו' בדיוקן של הכ"ו הזה, והפ' הזה עגול ועמק. רבוע בתוך חמשים מסעות, ה' רבוע תוך מדידה ו', בדיוקן שנכנס בעגול, אותו הדיוקן ממש נכנס ברבוע. הניצוץ הקשה מתפשט בכל אותם הקשרים וסימניהם חו"ל. ח' למעלה, ו' באמצע, ל' בכלם. כשהמאור מתפשט, כל אחד ואחד עושה תחום לשבר גלי הים. (לצד צפון) מתחילים הגלים ועולים הכפסים. יוצאת ח' הקשר בסודו ומכה אותם ורושם במדידה, וחוזרים הגלים.

לצד מזרח מתחילים הגלים רוגזים ועולים ורועשים, ויוצא סוד הקשר ו' בכל אותם רשומים, ומכה אותם, רושם ברשימה בתוך המדידה וחוזרים הגלים.

לצד דרום מתחילים הגלים, ועולים ורוגזים ורועשים, עולים ויורדים. יוצאת ל', הקשר שנעשה בכל הקשרים, מגדל בחומתו, מקפים דלתות ובריחים בתחום, והגלים חוזרים לצד צפון, לצד מזרח, ולצד דרום, ונשברו ושוכך הרגז. זהו שכתוב (ירמיה ה) אשר שמתי חול גבול לים. ח"ל עולים באויר מתערבים באותיות, והאותיות מתחילות עליהם להוציא בהם קולי קולות. ואלו הם תחום לתקון של סוד האמונה.

ואלו ח"י"ך ו"לשו"ן ומגדל השנים, על אלה שורים הכל. ואלה הם שהתכסו בקול הפנימי, ובקול שנשמע ובדבור. ואלו הם תחום לאלו. אלו משנים לכתר הראשון שהיה בסתר. וכשהתפשטת, מגיעה לאחד מאלו, ומשתנה ונעשית רוח שלא שוככת לעולמים ותמיד נובעת. משום שאותו הקשר שהוא תחום המאור מכה בו, ובגללו נובע בחשאי, וזה סוד ח' ח"ך, כך נקרא. זה עושה בנין בגרון של אדם.

וזהו התחום הראשון. כשרוצה להתפשט אותה הנקדה, עולה הקשר הזה, ונוטל אותו מהמקום הזה, ומשנה אותו בשלשה גונים, באש ברוח ובמים. משום שהקשר הזה, כשנקשר מאין סוף במאור, כך נקשר.

ובשמוציא קול שנשמע מתוך הדחק שפושט של המחשבה, הקשר הזה דוחק אותו, ושולח אותו לקשר השני

בסוד של וא"ו שהוא לשון, ומכה בו אותו הקול, ונשמע מן הצד הזה, ושורה על הצד הזה של הלשון. ומשום כך נקרא הקול הזה ו' לשון.

הקשר הזה שהוא לשון, שולח אותו לתוך קשר חזק, מגדל כלל של עשרים ושתיים שורות, ואז אותו קול שוכך לתוך הדבר בשעור, בתוך התהום כראוי.

ושלשת הקשרים הללו הם תחום להנהיג לקול ולדבור, ולכל אותם הצדדים שיוצאים מהקול והדבור, שנקראים ימי קדם. ואלו מרבים את הימים בשעור כראוי לקול ולדבור. וזהו סוד (איוב כט) וכחול ארבה ימים. משום החול מרבים הימים תוך השעור של המאור כראוי, והכל מאין סוף.

אין סוף, כל הנקודות של התורה, קושרים אלו שלשת הקשרים שאמרנו בשעור הסוד של חול, והם שלש הנקודות ששורות על האותיות, למעלה ובאמצע ולמטה, והם חול שאמרנו. הראשון שורה למעלה ונקרא בכלם. השני שורה באמצע, ומשנה השם ונקשר בין מעלה ומטה. השלישי שהוא חזק, נקרא בשם אחר.

ועל זה שלשת אלו נקראו גבול, התחום של המקלות, צדדי המאור לשים תחום לכל, למעלה ולמטה. מהקשר השלישי יוצא הזהר הזה, והוא זהר הרקיע שבו השמש והלבנה ככוכבים ומזלות להאיר. כשהזהר הזה מאיר ומכה בכל אותם ההרים, ורושם אותם ומרבה אותם ומגדל אותם, ואז כלם נשלמים.

והמשפלים יזהרו כזהר הרקיע. הזהר הזה הוציא אותיות דקות כמראה אותם העליונות, אותיות עליונות אותיות דקות, וכלן בסוד עליון כראוי. מהקשר השני האמצעי יוצאים מזלות שזוהרים להסתכל באותו הזהר העליון. מהקשר השלישי יוצאים הכוכבים להשתמש, ועל זה (דניאל יב) ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. ומצדיקי דוקא, והם ככוכבים של צדק, וכלם תלויים בזהר הזה.

תשעה מאירים לא מתפשטות מהם אותיות, כמו אלה שיוצאים מתוך נקדה אחרת. אלו לא מתפשטים אלא התפשטות דקה, ונשארו אלה בקיומם, ואותה ההתפשטות שמתפשטים אותם הטעמים של התורה שיוצאים לנגן בהם.

שְׁלִישֵׁת הַקְּשָׁרִים הָרֵאשׁוֹנִים שְׁאֵמְרָנוּ, הַקְּשָׁר הָרֵאשׁוֹן נִשְׁאָר עַל הָאוֹתִיּוֹת לְמַעַלָּה לְנִקְדָּה, וְנִשְׁאָר לְהִיּוֹת הַטַּעַם לְמַעַלָּה. שְׁנֵי הָאֲחֵרִים קִיָּמִים לְטַעַם אֶחָד, וְהֵם שְׁתֵּי נִקְדוֹת בְּתוֹךְ הַדְּיוּקָן שֶׁל ו"ו. שְׁלִישֵׁת אֵלוּ לֹא מִתְפַּשְׁטִים יוֹתֵר, אֲלָא עוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם שְׁלֹשׁ נִקְדוֹת שְׁלִישָׁה קְשָׁרִים, לְהִנְהִיג הַכֹּל בְּכֹל אוֹתָם הַסּוּדוֹת שְׁאֵמְרָנוּ.

וּכְבָּלֵם הֵם סוּד הַתּוֹרָה לְסַמָּךְ, מִשּׁוּם שְׁיֵשׁ לְתוֹרָה עַל מֵה שֶׁתְּסַמָּךְ. סְמִיכוֹת נִסְתַּרְת פְּנִימִית, וְסְמִיכוֹת שְׂמֻגְלָה יוֹתֵר וְעוֹשֶׂה הַמְּסַעוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה לְלַכֵּת, וְלֹא תִצָּא בַחוּץ. הַתּוֹרָה בְּלִי סְמִיכוֹת זֹו פְּנִימִית לֹא סְמִיכוֹת, וְלֹא נִמְצָאָת לְהִיּוֹת תּוֹרָה, וְהַכֹּל מֵאֵין סוּף וְעֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה, וְאֵלוּ מִן הַנִּקְדָּה שְׁיִצָּאָה מֵאֵין סוּף.

תִּשְׁעֵ נִקְדוֹת שְׁשׁוּלְטוֹת עַל הָאוֹתִיּוֹת הֵן אֵין סוּף, וְשׁוּלְטוֹת עַל הַכֹּל. שְׁלִישָׁה עֶשֶׂר טַעְמִים שֶׁל הַתּוֹרָה הַתְּפַשְׁטוּ מֵהֶם, וְכֹל הָעֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם כְּחֻשְׁבוֹן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה. אֵלוּ כ"ב הַנִּקְדוֹת וְטַעְמֵי הַתּוֹרָה, הֵם הַסּוּד שֶׁל הַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה לְמִדֵּיֶת הַכֹּל בְּסוּד הַזֶּה. כָּל מִדֵּיֶה לְאֶרֶךְ וְלָרַחֵב לְעַמֵּק וְלָרוֹם. אֵין לוֹ מִדֵּיֶה שְׁיִוְצָאָת מִן הַשְּׁעוֹר הַזֶּה, מִסּוּד שֶׁל תִּשְׁעֵ נִקְדוֹת וּשְׁלִישָׁה עֶשֶׂר טַעְמִים. עַל זֶה הַסּוּד הַתּוֹרָה עוֹמְדָת בְּכֹל צְדָדָיו, וְכֹל הַסּוּדוֹת וְכֹל הָעַמְּקִים שֶׁל הַתּוֹרָה לֹא יִצָּאוּ מִן הַסּוּד הַזֶּה הַחוּצָה.

הַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה עֲשֶׂה מִדֵּיֶה בְּסוּד הַזֶּה לְכֹל הַמִּדֵּיֶדוֹת, וְהַסּוּד הַזֶּה לֹא נִתֵּן לְגִלוֹת רַק לִירְאֵי חֹטָא, שְׁסוּד הָאֲמוּנָה בִּידֵיָהם, וְהֵם כְּשָׂרִים לְגִלוֹת לָהֶם. אֵלוּ הַמְּפִתְחוֹת שֶׁל אוֹתָם עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם שְׁשׁוּלְטִים עַל הַתּוֹרָה, וּמֵאֵלוּ מִתְּפָרְשִׁים כָּל הַסּוּדוֹת וְכֹל הָעַמְּקִים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְכֹל מִדֵּיֶה שֶׁל כָּל הַמִּדֵּיֶדוֹת בְּכֹל אוֹתָם הַצְּדָדִים.

הַמְּפִתְחוֹת הֵלְלוּ נִמְסְרוּ לְמִשָּׁה בְּסִינֵי בְּשַׁעָה שְׁקָרָן עוֹר פְּנִיּוֹ, וּמָסַר אוֹתָם בְּסוּד שֶׁל לַחֵשׁ לִיהוֹשֶׁעַ וְכֹל אוֹתָם הַזְּקֵנִים, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְבַעֲלֵי הָאֲמוּנָה לְדַעַת. אֲשֶׁרֵי חִלְקָם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

מִשְׁנָה. בְּאַרְבַּעַת תְּקוּפוֹת שֶׁל רוּחוֹת הָעוֹלָם. וְהַמְּשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ, מִי הַמְּשַׁכְּלִים? אֵלוּ שְׁיִוְדָעִים לְהִסְתַּכֵּל בְּכַבּוּד רְבוּנָם, וְיִוְדָעִים סוּד הַחֻכְמָה לְהַכְּנִס בְּלִי בּוֹשָׁה לְעוֹלָם הַבָּא, אֵלוּ זוֹהָרִים כְּמוֹ הַזֶּהר הָעֲלִיּוֹן.

וּמָה שְׁאָמַר וְהַמְשָׁכִילִים וְלֹא אָמַר וְהַיּוֹדְעִים, אֵלּוּ וְדַאי אוֹתָם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בְּסוּדוֹת הַפְּנִימִיִּים הַנִּסְתָּרִים שֶׁלֹּא עוֹמְדִים בְּגִלּוֹי, וְלֹא נִמְסְרוּ לְכָל בְּנֵי הָאָדָם. מִי שֶׁזּוֹכֶה לְהִסְתַּכֵּל בָּהֶם בְּהַשְׁכֵּל, זֶה מְזַהֵר שֶׁנוֹצֵץ בְּעֵטוֹר שֶׁל הַזֹּהַר הָעֲלִיּוֹן עַל הַכֹּל. אֵינן זֶהר שֶׁמְזַהֵר כִּזֶּה, אֵינן זֶהר שֶׁנוֹצֵץ לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם כְּמוֹ הַזֹּהַר הַזֶּה.

זֶה הַזֹּהַר שֶׁל הַתּוֹרָה, זֶה הַזֹּהַר שֶׁל בְּעֲלֵי הַחֻכְמָה שִׁיּוּרְשִׁים אוֹתוֹ הָעוֹלָם עַל הַכֹּל. הֵם יוֹצְאִים וְנִכְנָסִים בְּכָל גְּנוּזֵי רְבוּנָם, וְאֵינן מִי שִׁמְחָה בִּידֵיהֶם. כָּלֵם מִתְבַּיְשִׁים מֵהַזֹּהַר שֶׁלָּהֶם. הַזֹּהַר הַזֶּה נוֹצֵץ לְכָל עֵבֶר. וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, הָרַבִּים וְלֹא הַכֹּל, כְּמוֹ (דְּנִיאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת עֶפְרַיִם יִקְיָצוּ. מַה זֶה וְרַבִּים? מִשּׁוּם שֶׁיֵּשׁ שֶׁלֹּא יִקּוּמוּ, וְזוֹ הִיא אֲדַמַּת עֶפְרַיִם. מַה זֶה אֲדַמַּת עֶפְרַיִם? אֵלּוּ אֲדַמַּת שֶׁהִיא מֵעֶפְרַיִם, וְזוֹהִי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁהִיא אֲדַמַּת מְאוֹתוֹ עֶפְרַיִם, שֶׁכְּתוּב בּוֹ (קֵהֶלֶת א) הַכֹּל הָיָה מִן הָעֶפְרַיִם, וְאֶפְלוּ גִלְגַּל חֲמָה, וְנִאֲוָרִים שֶׁאֵר הָרְשָׁעִים מִמֶּנָּה וְלֹא יִקּוּמוּ. וּמִשּׁוּם כֶּן וְרַבִּים – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל.

אָף כָּאֵן וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכּוֹכְבֵים לְעוֹלָם וָעֶד – אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל שֶׁזְּכוּ לַתּוֹרָה שֶׁל הַנִּקְדָּה הַנִּסְתָּרָה. וְהַתּוֹרָה הִיא כָּלֵל שֶׁל נְבִיאִים וְכַתּוּבִים, הַכָּלֵל שֶׁל תּוֹרָה שֶׁבְעַל פִּהּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא הַכָּלֵל שֶׁל הַכֹּל, מִי שֶׁזּוֹכֶה בָּהּ זוֹכֶה בְּכֹל. כְּכּוֹכְבֵים, יֵשׁ כּוֹכְבֵים שֶׁנִּרְאִים לְצַד מְזֻרָח, כּוֹכְבֵים לְצַד צָפוֹן, כּוֹכְבֵים לְצַד דְרוֹם, כּוֹכְבֵים לְצַד מְעֻרָב. אִם מְדָה בְּמַקְל, שְׁלֹשָׁה לְכָל צֵד דְקִים נוֹצְצִים, וּשְׁנַיִם כְּדְבוּק, כּוֹכֵב שֶׁל זֶהר זוֹהַר וְנִסְתָּר בְּתוֹךְ תְּקִפּוֹ שֶׁל הָעֲגֹל.

כּוֹכֵב מְאִיר וְזוֹהַר בְּלֶכֶן מֵהַצַּד הַזֶּה. כּוֹכֵב אַחַר מְאִיר וְזוֹהַר אָדָם. זֶה חַיִּים וְזֶה מוֹת סְמוּךְ לְזֶהב הַדֵּק הַזֶּה, שֶׁלֹּא מְאִיר וְלֹא מוֹצִיא קִטְטָה שֶׁל קִטְטָה (מִדַּת הַבְּנָאִים). בְּתוֹךְ הַיֵּכֶל הָאוֹתִיוֹת הַדְּקוֹת שֶׁבְעָה טְעָמִים שֶׁל תּוֹרָה תְלוּוִים בָּהֶם.

וְאֵלּוּ הַטְעָמִים שֶׁנִּפְרְדוּ מֵאוֹתָם הַטְעָמִים הָאַחֲרִים שֶׁלֹּשָׁה עֶשֶׂר שְׁעוֹמְדִים לְהִנְהִיג וּלְנַגֵּן, וְאֵלּוּ הַשְּׁבָעָה נִפְרָדִים לְשִׁלְשָׁה עֶשֶׂר אַחֲרֵים לְהִנְהִיג וּלְנַגֵּן לְכַתּוּבִים. וְאֵלּוּ יַחֲדִים לְמָקוֹם הַזֶּה בְּשִׁבְעָה הַיֵּכֶלוֹת שֶׁל כְּתוּבִים, וְאֵלּוּ הַשְּׁבָעָה נִפְרָדִים מֵאוֹתָם הָאַחֲרִים. וְכִשְׁשׁוּרִים בְּכַתּוּבִים נִפְרָדִים לְעֶשְׂרֵה, וְעֲלֵיהֶם נִקְרָא סֵפֶר כְּתוּבִים סֵפֶר אֱמוּנִים. וְעֶשְׂרֵה אֱמוּנִים הֵם עֲלֵיהֶם. אַחַר כֶּן נִפְרָדִים לְשִׁלְשָׁה

עָשָׂר, וְהַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה בְּתוֹרָה, הַנְּבִיאִים שׁוֹרִים בְּמִקוֹמָם, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ בְּסוּד שֶׁל הַתּוֹרָה.

הַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה עָשָׂה מְדִידָה בְּמִדֵּי דוֹת שְׁאֲמַרְנוּ, וְהַכֹּל בְּסוּד שֶׁל הָאֵין סוֹף בְּנִגּוּן שֶׁל הַטְּעָמִים, מִתְחִיל וּמִכָּה הָאֲוִיר שְׁלֵהֶם. שְׁאוֹתוֹ הָאֲוִיר יוֹצֵא מֵאֵין סוֹף וּמִכָּה לְתוֹךְ הַמַּח, וְהַמַּח מוֹצֵא אֲוִיר וּמִכָּה בְּגֵרוֹן, שְׁמֶשֶׁם יוֹצֵא אֲוִיר אַחַר הַחוּצָה. נִמְצְאוּ שְׁלֵשָׁה אֲוִירִים וְנִכְלְלוּ בְּאַחַד, אֵלּוּ מִתְחִילִים בְּשִׁלְשָׁה קְשָׁרִים שְׁאֲמַרְנוּ, וּמִתְחִילָה מִן הַמְּאוֹר הַתְּפֹשֵׁטוֹת לְהַתְּפֹשֵׁט, וּמוֹדֵד לְאַרְךָ וְלָרַחַב לְעֵמֶק וְלָרוֹם לְאוֹתָם עֲשָׂרִים וּשְׁנַיִם מִפְּתוּחוֹת עֲלִיוֹנִים, וּמוֹדֵד עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת.

וְכָל הַסּוּד וְהָעֵמֶק וְהַסֵּתֵר שְׁלֵהֶם כְּנִגְדֵי שְׁלֵשָׁה אֲוִירִים, שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים, יְהוּ"ה אֱלֹהֵינוּ יְהוּ"ה, וְהַכֹּל בְּסוּד לְמֹשֶׁה מְסִינִי. וְכִיּוֹן שְׁנִזְכָּרוּ (שֶׁהַתְּחִבְרוּ) בְּפֶה, יוֹצֵא הַמְּאוֹר, וְהַצֵּטְרֵךְ לְמִדֵּד אוֹתָם לְשִׁמּוֹת הֵלְלוּ בְּתוֹךְ הַמְּדִידָה, וּמְדִידָתָם אַחֲזוּזָה בְּמִדֵּי דַת הָאֲרֶזֶךְ וְהָרַחֲב, הָעֵמֶק וְהָרוֹם, הָעֵגוּל וְהָרְבוּעַ. וְכֶךָ צְרִיף, מִשׁוֹם שְׁסוּד הַשְּׁמוֹת צְרִיף לְהַסְתֵּמָךְ עַל אֵין סוֹף, וְלְהַתְּקִים בְּקִיּוֹם שְׁלֵם בְּתוֹךְ מְדִידַת הַמְּאוֹר, בְּנִקְדוֹת וְטְעָמִים בְּנִגּוּן. שְׁזוּהֵי הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל סוּד הַיַּחֲוֵד כְּרֵאוּי, וְאֵין מִי שִׁיּוֹדֵעַ עַל מָה קִיּוֹם הַכֹּל, פָּרַט לְבַעֲלֵי הָאֲמוּנָה, וּמְעֵטִים הֵם.

אַח"כ א' בְּחֻטָּף, הַסּוּד לְהַתְּקֵשֶׁר הַמְּאוֹר בְּאוֹתָם הַקְּשָׁרִים, וְעוֹשָׂה מְדִידָה תּוֹרַת הַמְּדִידָה נִקְדָּה אַחַת שְׁיִצְאָה מֵאֵין. הַנְּבִיאִים מֵאוֹתָהּ נִקְדָּה הַתְּפֹשֵׁטוֹ וְנִכְלְלוּ בָּהּ, וַיִּרְדּוּ לְמִטָּה, וְאֵלֶּה נִסְמְכוּ עַל הָעֵמוּד שְׁנִסְתָּר מֵאֵין סוֹף שְׁלֵשָׁה קְשָׁרִים כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

מִשְׁנָה. הָאֲשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל הַצּוּרוֹת בְּעֲלֵי הַמַּגְנִים, פְּקוּחֵי הָעֵינַיִם בְּעֲלֵי הַלֵּב, בְּהַשְׁכֵּל קָרְבוֹ וְשִׁמְעוֹ, מִי מִכֶּם שֶׁשָּׁמַע קוֹל גִּלְגָּל שְׁנַעִים וְסוּבָב בְּגִלְגוּל, עוֹלָה וַיִּוֹרֵד וּמְרִים קוֹלוֹת בְּקוֹל נְעִים, וְשִׁלְשָׁה נִצְנוּצִים יוֹצְאִים מֵהַמִּצַּח שֶׁל כָּל קוֹל. וְאוֹתוֹ הַגִּלְגָּל סוּבָב לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וַיּוֹצֵא נִיצוּץ וּמִלְהִיט אֶת הַגִּלְגָּל, וְאָז מוֹצֵא אֵשׁ לוֹהֵטָה בְּמִקְלוֹת. כְּשֶׁמִּתְּפֹשֵׁט אוֹתוֹ גִּלְגָּל הַמְּאוֹר לְמִדֵּידָה, יוֹצֵא אֲוִיר טְהוֹר שְׁלוֹהֵט בְּאוֹתָם שְׁלֵשֶׁת הָאֲוִירִים שְׁאֲמַרְנוּ, וְלוֹהֵטִים יַחַד. וּמֵאוֹתוֹ הִלְהֵט יוֹצֵא זֶה הַגִּלְגָּל שְׁסוּבָב וְלַעֲלוֹת וַיִּוֹרֵד.

וְכִשְׁמִדִּידַת הַמְּאוֹר יוֹצֵאת וּמוֹדֵדַת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, הַגִּלְגָּל הַזֶּה כּוֹנֵס אֶת כָּל הַמַּחֲנוֹת, וְכִשְׁמִתְחִילָה הַמְּדִידָה, הַגִּלְגָּל

הזה נוהם בנעם, ומוציא אותיות קטנות נוצצות לפרש באותיות של התורה, ואז נקראת מסרת. מהגלגל הזה לזהט אחר תחתון, ומתפשט ומלהט אותיות אחרות לפרש, ולא כאותם הראשונים, ונקראת מסרת קטנה.

שני הגלגלים הללו נקראים מסרת קטנה ומסרת גדולה. שתי המסורות הללו נמסרו לידי הרועה הנאמן, לדעת ולהסתכל, עד שיךרו האותיות ונחקקו על לוחות האבנים. כשהגלגלים מתחילים וסוכבים כמה צבאות וכמה מחנות, בעלי כנפים טסים באותם הרקיעים, ואותם האותיות שיוצאות נמסרו לאותו הממנה הקדוש שנקרא יופיא"ל בעל החכמה. ואז הולך וחוקק אותם סביב האותיות. והממנה הקדוש הזה מסר אותם לנאמן הקדוש, כמו שנאמר (שמות כד) עלה אלי ההרה והיה שם וגו'.

והמשפלים יזהרו כזהר הרקיע, אלו אותם שמשתדלים בתורה, ומסתכלים בדברי תורה ברצון ובהרהור הלב. והמשפלים שמשתכלים, ולא מסתכלים בדבר לבדו, אלא שמשתכלים במקום שתלוי אותו הדבר, משום שאין דבר שלא תלוי על סוד עליון אחר. ומצא בדבר הזה דבר אחר של סוד עליון מתוך האספקלריה שאינה מאירה, ימצא ויראה האדם סוד האספקלריה המאירה, וסימנה - (משלי טז) משפיל על דבר ימצא טוב.

דבר - זו האספקלריה שלא מאירה. ימצא טוב - זו האספקלריה המאירה. משפיל על דבר, ולא כתוב משפיל דבר, אלא על דבר, שצריך להסתכל עליו למעלה. וזהו כזהר הרקיע, זהו הרקיע הנודע על החיות למטה. שמתוך הרקיע הזה יסתכל באותו זהר, שנוצץ הזהר שזוהרים העליונים. הזהר שיוצא מתוך הנקדה העליונה, יזהיר ויתנוצץ בניצוץ של שאר האורות לכל צד.

ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם ועד. מה הפוככים שעומדים תמיד בקיום של אותן הנהגות השמים להאיר תמיד, כמו שנאמר ואת הפוככים, אלו הפוככים שמאירים. ומצדיקי הרבים - שדוחקים אותם ומלקים אותם לשמר דרכי התורה. פכוכבים - אלו אותם הדגשים של האותיות שדוחקים אותם ומוציאים אותם לאור. ואלו הם פכוכבי השביט, מוציאים רוח ואור כאחד, ומאירים לסוד האותיות.

כְּזֶהָר הַרְקִיעַ - זו הַנְקֵדָה שְׁשׂוּרָה עַל הָאוֹתִיּוֹת לְנִגּוֹן וּלְהִתְפַּשֵּׁט, וְזו הַנְקֵדָה שֶׁהִיא רוֹבֶצֶת עַל הָאוֹתִיּוֹת כְּמוֹ אִם עַל בָּנִים. וְאֵף עַל גַּב שֶׁהִיא הַנְקֵדָה הָאֶחָת מִתְפַּשֵּׁט לְנִגּוֹן וְלֹא מִתְפַּשֵּׁטת בְּמֵרָאה. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב (תהלים צב) מְזִמּוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהָרִי יוֹם הַשַּׁבָּת בְּזֶה עוֹלָה. וְעַל זֶה הַנִּגּוֹן שֶׁל הַנְקֵדָה הַזֹּאת עוֹלָה בְּמִנּוּחָהּ, וְזֶהוּ הַזֶּהָר שֶׁל הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא יוֹם הַשַּׁבָּת.

וְעוֹד יִזְהָרוּ, אוֹתָם הַמְשַׁכְּלִים בְּאוֹתוֹ הַזֶּה שֶׁעוֹלָה בּוֹ אוֹתוֹ הַרְקִיעַ הַתְּפֹשֵׁט. וּמִשׁוֹם שֶׁאוֹתוֹ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט קָטָן מִכָּל הַרְקִיעִים, הַנְקֵדָה הַזֹּאת שֶׁעוֹלָה בּוֹ אוֹתָהּ הֵהִתְפַּשֵּׁטוֹת שֶׁל הַנִּגּוֹן מְעַט בְּמִנּוּחָהּ, וְלֹא רַבָּה, וְשֶׁעוֹרוֹ בְּנִגּוֹן כְּשֶׁהוֹשִׁיטוֹ הַיָּמִין וְהַשְּׂמָאל לְרַקִּיעַ הַזֶּה אֲזַי מִתְיַחֲדִים. וְעַל כֵּן בּוֹ שְׁנֵיהֶם שְׁתֵּי רוּחוֹת מִתְפַּשֵּׁטוֹת בְּנִגּוֹן, וְהֵם בְּדַחֲיָהּ, וּבְכָאָה רוּחַ קִטְנָה בְּמִנּוּחָהּ.

אַחַר כִּךָּ הַנְקֵדָה הַזֹּאת נִסְתַּרְתָּ בְּתוֹכָהּ, וּמִתְכַּסֶּה וּמִתְפַּשֵּׁטת בְּהִתְפַּשֵּׁטוֹת כְּתוֹלְעַת הַזֹּאת שֶׁמִּתְכַּסֶּה. וְאַחַר שֶׁמִּתְכַּסֶּה בְּתוֹכוֹ, נִזְרַקְתָּ לְמַטָּה לְנִגּוֹן, וְזוֹ נִקְרָאת זְרִיקַת הַנְקֵדָה הַזֹּאת, מִשׁוֹם שֶׁמִּתְיַשְׁבֵּת בְּיָמִין הַזֶּה. וְכִשְׁמִתְפַּשֵּׁטת הַנְקֵדָה הַזֹּאת לְנִגּוֹן, אוֹחֶזֶת אֶת הַנִּיצוּץ הַקָּשֶׁה לְהִתְיַשֵּׁב, וּמְאִירָה וְנוֹצֶצֶת. וְאֲזַי וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֶהָר, כְּאוֹתוֹ הַזֶּהָר מִמֶּשֶׁ שֶׁהִתְפַּשֵּׁט וְנִזְרַק נִיצוּץ לְהִתְיַשֵּׁב, וְזֶה מְשַׁכֵּל עַל דְּבָר. וְדַאי מִשׁוֹם שֶׁהִיא עוֹמְדַת עַל דְּבָר - יִמְצָא טוֹב. הַתְּפַשֵּׁטוֹת הַזֶּהָר הַזֶּה שֶׁהוּא נִיצוּץ וְזֶהָר לְהִסְתַּכֵּל, וְהַסוּד הַזֶּה הוּא עִמָּךְ וְרוּם לְהִתְיַשֵּׁב בְּסוּד הַמְּאוּר כְּמוֹ אוֹתוֹ הַדְּבָר.

וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֶהָר הַרְקִיעַ, זֶה הַרְקִיעַ שֶׁבּוֹ שֶׁמֶשׁ וּלְבָנָה כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. כְּאֵן הַתְּפַשֵּׁטוֹת שֶׁל הַמְּאוּר לְנִגּוֹן עַל זֶה בְּתִמְיָהּ בְּעִלְיָה עַל הַכֹּל. וְסִימְנָךְ - (תהלים קיב) פִּזֹּר נָתַן לְאַבְיוֹנִים, שֶׁזֶהוּ שְׁנוֹתֶיךָ לְכָל הַתַּחְתּוֹנִים, וּמְדִידַת הַמְּאוּר פִּזֹּר גְּדוֹל.

כְּשֶׁמְדִידָה עוֹלָה וּמִתְגַּדְּלֶת, אֲזַי הוּא עוֹלָה וּמוֹשִׁיט שֶׁשׁ אֲמוֹת בְּשַׁעוֹר שֶׁל שֶׁשׁ נִקְדוֹת לְאַרְךָ וְלָרָחֵב, כְּמֵרָאה הַזֶּה שֶׁהוּא פִּזֹּר. וְזֶהוּ סִימְנָךְ - (אסתר ה) וַיּוֹשֵׁט הַמֶּלֶךְ לְאַסְתֵּר אֶת שְׂרָבִיט הַזֶּהָב.

וְשְׁנֵינּוּ, שֶׁשׁ אֲמוֹת הוֹשִׁיט לְקַבְּלָהּ. מִהַפִּזֹּר הַזֶּה מְלֵא הַמַּעַן שֶׁלְךָ וְנוֹתֵן לְעַנְיִים. וְזֶהוּ הַשְּׂרָבִיט שֶׁנִּתְקַן בְּמְדִידָה הַזֹּאת. וּבְנִגּוֹן הַמְּדִידָה הַזֹּאת עוֹלִים וְנִתְקַנִּים כְּרָאוּי, וְאֲזַי וְהַמְשַׁכְּלִים וְגו'. שַׁעוֹר זֶה

כמו שעור של שש נקודות, לנגן שלש לארץ ושלש לרחב, משום שהיא סוד של שש.

יש הם, והם חמש. שלש לארץ ושתיים לרחב כשמתכלים שלש לצד זה ושלש לצד זה. ואז ומצדיקי הרבים כפוכבים לעולם ועד. אלו הם שש הנקודות שנוצצות ומאירות למטה, ואותם כוכבים נסתרים להאיר, והלבנה מוארת בכל אחד ואחד ממדידתם שנוצצות במאור.

והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע, זה הרקיע של חיות שעומדות. מתפשט קו המדה, מודד לארץ שלשה קשרים לימין ושלשה קשרים לשמאל. אלו שלשה קשרים עמוד אחד, ואלו השלשה עמוד אחד. ואלו שלש נקודות שעומדות זה על זה, בין לצד זה בין לצד זה. מדידת קו המדה השעור לנגן שני טעמים שעומדים במראה שמקימים נגון של המדידה שמודד אחר הירכים שעומדות. **יעקב** שהוא הגוף, נסמך על העמודים במדידת קו המדידה, כשנכנס לאביו הסוד של יבא לו יין וישת. והגוף התקים בקיומו. ועל זה והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע וגו'. והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע, שמתפשטים ומאירים למטה, כשהשרביט מתקים בסוד של פזר, ונותן ונכנס במדידה ומודד, ונתתקנים אלו שני העמודים במדידה למטה, ומתתקן המאור ומודד זה עם זה.

אז והמשכלים יזהרו, שהרי למטה התתקנה בתקון של הנקבה לקבל את הזכר. והירכים התתקנו בלי התפשטות. וכאן אין נגון בתוך המדידה הזו, ונקראת אתנחתא כנגד שני טעמים, סוד הנקבה הפתוחה כנגד הזכר, וכאן אין נגון שהכל בנחת.

המדידה הזו טמירה, אז והמשכלים יזהרו כזהר הרקיע. זהו רקיע הימין שזהר ומאיר ומחזיק בחזקו. מתחיל קו המדידה ומתפשט להאיר, והנגון שהולך מצד הימין מרצה את הנגון של חביבות ללכת בנגון הזה בחבוק. והתלשא סוטר לקשר קשר, זה ישר וזה כפוף, ונכפל נגד צדו בנכח, והתפשטו שתי זרועות כאחד, בסוד של אזלא וגריש שקושר השמאל.

והמשכלים יזהרו, כשפוסק האור וקו המדידה פסקה, ולא מודד בארץ ורחב ממטה למעלה, מתפשט קו המדידה, ואוחז ממעלה למטה בסוד של הקשירות, ומתברכים עליונים

ותחתונים במדידה הזו של קו המדידה (של הנגון) לכל המדידות, ונעשה הכל מדידה אחת שעומדת ונסמכת כלה על זה.

ומשום כך, כשהמעשים כשרים למטה ונכשרים במעשים טובים, במעשים של תורה, אז הכל מתתקן עד האתר הזה. שהרי כאן נמצא ומזדמן בגלוי ובכסוי סוד האמונה, ונוסע עד לכאן.

והמשבליים יזהרו, כשהמעשים מתקנים ואוחזת מדידה אחרת בסתר, ופוסקת בין המדידה שלמטה למדידה העליונה. המדידה העליונה היא מדידה ולא למדידה, אין מדידה כלל. ומשום כך פוסקת מטה למעלה, ומפסיקה ממעלה למטה. וזה סוד יהו"ה ו' יהו"ה פוסקת בתוכם, והכל אחד בסוד קו המדידה. **והמשבליים** יזהרו, כשהמעשים לא נכשרים וקו המדידה אינו מתפשט, אז השופר מתהפך, והכל מתעכב וקיים במקומו ולא שופע למטה. ולפעמים שזה שופע עד שמגיע לשרביט, ועומד שם ולא שופע למטה ומתעכב. והנגון עומד ומכה בדרגה, שהיא הראשונה, וקו המדידה עומד שם ולא מודד ולא מתפשטת המדידה. וכל זה משום שהשופר התהפך מהתחתונים על מעשיהם שאינם כשרים.

ובשקו המדה מתפשט ומודד, אזי השופר הולך, ושלשה קשרים קיימים במקומו, ואף על גב שבסוד אחר הכל עומד בסוד אחד, שהרי שלשת הקשרים הללו שבמקומו עומדים תחת כנפי אותו השופר, קו המדה עומד שם ומתברכים מתוך חביבות.

הפגולתא בסוד של שלשה אבות העומדים בתוך השופר, כאן קו המדה מודד את המדידה הזו בכלם. בארך, ברחב, עמק ורום ועגול. ולא עומדת כאן המדידה להתגלות, ואז כזהר הרקיע, הרקיע הנסתר שלא התגלה כלל, ועומד על ראשי החיות הקדושים שעומדים בסוד האבות.

וזה הרקיע הנסתר, עליו עומד עליהם. ומוציא ממנו זהר שמאיר לכל החיות. ואז עומד קו המדידה שמאיר ומכה בכלם לזהר, ועל זה הכל בסוד המדידה עומד לנגן בשעור שהנגון מודד את קו המדה. אין מי שמכיר את הסוד הזה, רק אותם הלויים שעומדים על הנגון, ולא גורעים ולא מתפשטים החוצה, אלא הכל בתוך המדידה של סוד קו המדה.

אותם שלשת הקשרים הראשונים שאמרנו, שהקשר הראשון נשאר על האותיות לנקד שיהיה הטעם למעלה. לפעמים הנקדה הזו שעומדת לטעם למעלה, המאור מוריד אותה למטה לקשר הזה לעשות בו מדידה למטה. והכל בסוד של הדיוקן של וא"ו יורד נקרא תב"ר. וכשיורד ועומד על האותיות, הרי נתבאר.

ואותם שני הקשרים האחרים שאמרנו שנשארו, עומדים על האותיות, ומתפשטת אכן המדידה בסוד של וא"ו ואוחז בהם, ואז נקרא זקף גדול. וכשלא קימת ההתפשטות הזו בשני הקשרים הללו, נקרא זקף קטן, ואף על גב שהנה הכל עומד בסוד אחד.

והמשכלים יזהרו, יעשו נגון בסוד הזה כראוי. יזהירו למעלה, יזהירו למטה, לקים את קיום סוד האמונה, וסומכים אותה ומאירים לה. יזהירו באותו הנגון רוח אחר רוח, ונעימות זו אחר זו. כשכלם מתחברים בסוד הזה, המדידה עולה כחשבון יזהירו. משום שה"יזהירו" הזה הוא כחשבון מאתים שלשים ושמונה, שהרוחות הללו והתנועות לנגן, שיתפשט המאור בכל האורות תוך המדידה לסמך את התורה. ומשום זה יזהרו כזה"ר, כך הוא לחשבון יזהיר"ו.

יזהרו כזהר אחד הוא. מה בין זה לזה? אלא כמו שנאמר, שהרקיע העליון הנסתר על הכל, מדידה בתוך קו המדה שעומד ברקיע הזה בכל המדידות של החיות הקדושות העליונות והתחתונות, ומשום כך יזהירו כזהר, בכל אותם החיות העליונות והתחתונות, כזהר באותה הרקיע שעומד עליהם, והכל זה כנגד זה. והסימן של כל הסודות הללו בזה עומד, יזהרו כזהר הסימן הזה. והסוד הזה לא נתן אלא לבעלי מדות שיודעים בסוד קו המדה הזה. אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

בא וראה, והמשכלים יזהרו וכו'. והמשכלים יזהרו, אלה אותם שמשתכלים בסוד החכמה, בסתרי הסודות של התורה. אלה הצדיקים שעושים רצון רבונם, ומשתדלים בתורה ימים ולילות. ואלו הם המשכילים שהם משכילים ברצון רבונם תמיד, והרי בארנו שאין דרגה כדרגתם.

משום כָּךְ, כָּל אוֹתָם שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה נִקְרָאִים מִשְׁכִּילִים, מִסְתַּכְּלִים בַּחֲכָמָה, מִסְתַּכְּלִים בְּסוּד הַחֲכָמָה הַעֲלִיוֹנָה. אֵינן סוּף מִתְפַּשֵּׁט אוֹר נִסְתָּר שְׁלֵא יָדוּעַ, וְזֶה יוֹצֵא מֵאֵין סוּף בְּרִית לְקַיָּם. וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ, אֵלֹהֵי הֵם שֶׁמִּסְתַּכְּלִים בְּסוּד הַחֲכָמָה, בְּסִתְרֵים בְּסוּד הַתּוֹרָה. אֵלֹהֵי הֵם שֶׁמִּכְרִים אֶת סוּד הַסּוּדוֹת, וּמִסְתַּכְּלִים וְיִרְאוּ לְהִזְדַּהֵר בְּאוֹתוֹ הַזֹּהֵר שְׁשׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא, וְעוֹמְדִים בְּסוּדוֹת הַתּוֹרָה וְיוֹדְעִים לְהִסְתַּכֵּל בְּסִתְרֵיהָ.

כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ, זֶהוּ הַרְקִיעַ שֶׁעוֹמֵד לְהֵאִיר לְמִטָּה, וּמִתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּמֵאִיר לְמִטָּה. וְאוֹתוֹ הַזֹּהֵר שׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ לַתַּחְתּוֹנִים, וּמֵאוֹתוֹ הַזֹּהֵר הֵם נִזְוֵנִים, וְעוֹמְדִים בְּקִיּוּמָם וְהוֹלְכִים וּמְשׁוֹטְטִים, וּמִנְצְחִים גְּבוּרֵי הַשָּׁמַיִם, וְדָנִים גְּבוּרוֹת קָשׁוֹת.

וּמִצְדֵּיקֵי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד. כְּשֶׁמֵּאִירִים הַכּוֹכְבִים בְּאוֹר שְׁנוֹצֵץ וְנוֹסְעִים בְּמִסְעוֹתֵיהֶם שִׁיאֹרוּ מִתּוֹךְ דְּרָגוֹת יְדוּעוֹת, הַכּוֹכֵב שֶׁמֵּאִיר מִצֵּד הַמְזָרְחַת, כְּמָה הֵם מַחְנוֹת מִשְׁתַּלְשָׁלִים עוֹמְדִים בְּהִיכְלוֹתֵיהֶם. הַכּוֹכֵב הַזֶּה נּוֹצֵץ שְׁלֵשׁ פְּעָמִים, וּמִכָּה אֶת הַנִּיצוּץ שְׁלוֹ בְּרִבְעִית לְקַבֵּל נִיצוּץ שֶׁל קָשֶׁר אֶחָד וְאוֹר פְּנִימִי שֶׁעוֹמֵד לְמַעְלָה. וְאַחַר כֵּן שׁוֹכֵךְ, וּמִתְנַוֵּצֵצִים כָּל אוֹתָם הָאַחֲרִים, וְהוּא נִסְתָּר בְּמִקוּמָם. וְזֶה נִקְרָא כְּכּוֹכֵב אֶמֶן. אַחַר כֵּן יוֹצֵא לְצֵד הַדְּרוֹם כּוֹכֵב אַחֵר, וְזֶה נּוֹצֵץ עִם אַרְבָּעָה כּוֹכְבִים שְׂרָצִים וְהוֹלְכִים וּמוֹשִׁיטִים אֶת אוֹרָם לְאַרְבַּעַת צְדָדֵי הָעוֹלָם, וְזֶה נִקְרָא כּוֹכֵב שְׁנוֹצֵץ מִשְׁנֵי צְדָדִים, דְּרוֹם וּמִזְרָח.

וְנִאוּרִים אֵלֶּף וְרִבּוֹא רַבּוֹת כּוֹכְבִים שְׁנוֹטְלִים זֹהֵר וְנִיצוּצוֹת מִתּוֹךְ נִיצוּצוֹת שֶׁמֵּאִיר מֵהַשֶּׁמֶשׁ. שֶׁמֶשׁ שֶׁל הַמִּשְׁקוּף (מִשְׁקוּף שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ) כְּשֶׁמֵּאִיר בְּמִסְעוֹ, נִאוּרִים מִמֶּנּוּ כָּל אוֹתָם הַכּוֹכְבִים שֶׁמֵּאִירִים וְנוֹצֵצִים כָּל אוֹתָם כּוֹכֵב אוֹמֵן. אֵף עַל גַּב שְׁנִסְתָּר אַחֵר כֵּן, יוֹצֵא וְזוֹהֵר עָלָיו מִמֶּנָּה אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ יִגְזְרֵא"ל.

וּכְשֶׁכּוֹכֵב אוֹמֵן הַזֶּה יוֹצֵא וְנוֹצֵץ וְלֹא נִסְתָּר, אֲזִי אוֹתוֹ הַמִּמְנָה מוֹרִיד שְׁלוֹם לְאוֹתוֹ הַצֵּד. וְכֹאשֶׁר הַנִּיצוּץ הַקָּשָׁה עוֹשֶׂה מְדִידָה לְמַעְלָה וְלְמִטָּה, וְהַכֵּל מִסְתַּמֵּךְ וּמֵאִיר וְשׁוֹפֵעַ הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל הַרְקִיעַ הַעֲלִיּוֹן כְּנֶגֶד הַמְזָרְחַת, וְהוּא מִתְעוֹרֵר כְּנֶגֶד הַמַּעְרָב, וְסִימְנָךְ – (ישעיה מא) מִי הַעִיר מִמְזָרְחַת צֶדֶק יִקְרָאֵהוּ לְרַגְלוֹ, אֲזִי כָּל אוֹתָם הַמִּמְנִים שֶׁעוֹמְדִים עַל הַכּוֹכְבִים, כְּלָם יוֹבִילוּ הָאוֹר שֶׁל הַפְּנִים מִתּוֹךְ הַשֶּׁמֶשׁ, כְּשֶׁנוֹסֵעַ הַשֶּׁמֶשׁ לְמִשְׁקוּף אֶחָד שֶׁהוּא מִשְׁקוּף שֶׁל בִּילְגָא, אֲזִי אוֹתוֹ הַכּוֹכֵב שְׁנוֹצֵץ מֵאִיר מִתּוֹךְ כַּחוֹ שֶׁל מִמְנָה אֶחָד שְׁנוֹסֵעַ כְּשֶׁהַשֶּׁמֶשׁ נוֹסֵעַ.

סדר הלימוד ליום כד אלול [יום 349 בשנה]

וַיְהִי לִי שׁוֹר וְחִמּוֹר - מֵצַד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ. צֹאן וְעֶבֶד וְשִׁפְחָה - מֵהַצַּד שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל יָד. וְהָיָה כַּעַץ שֶׁתּוֹל עַל פְּלָגֵי מַיִם, וְהָרִי פִּרְשׁוּהָ כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה, שְׁצָרִיכִים לְשִׁלְשָׁה גִלְגּוּלִים אֵלָיו, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ יִשְׁלַשׁ אָדָם שְׁנוֹתָיו וְגו'. וּפִרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, בְּשִׁבְתֵּי אֵין עוֹלִין בְּאֵילָן, וְאֵין רוֹכְבִים (סוּמְכִים) בְּאֵילָן, וְאֵין מְשַׁתְּמִים בְּאֵילָן.

אֵת זֶה בְּדֶרֶךְ סוּד אָנִי שׁוֹאֵל אוֹתָךְ, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְלֹא בַּפְּשִׁיטוֹת שֶׁל בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה הַגּוֹפְנִיִּים, אֲלֹא שֶׁל בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה הַשְּׁכָלִיִּים שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר וְהַמְּשָׁכְלִים יִזְהָרוּ. אָמַר לוֹ, זָקֵן זָקֵן, אִמַּר אָנִי, שְׁאֲנִי מֵצַד הָעֵץ שֶׁנִּקְרָא עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנִּטּוּעַ בְּשִׁבְתֵּי הַמַּלְכָּה, שֶׁלֹּא צָרִיךְ שׁוֹם אָדָם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בָּהּ, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, כָּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בְּכֶתֶר - עוֹבֵר. וְזֶה הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ שֶׁעוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן אָדָם. וּפִרְשׁוּהָ רְבוּתֵינוּ, כָּל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בַּשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ, נִעְקָר מִן הָעוֹלָם.

אָמַר לוֹ, בְּרוּךְ אַתָּה הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁבּוֹדֵאֵי כֶּךָ הוּא, שְׁבִימוֹת הַחַל שׁוֹלֵט עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל וַיִּצֹר, בַּיִצָּר הַטּוֹב וּבַיִצָּר הָרָע. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית ב) וַיִּצֹר ה' אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם, וְהוּא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם, וְזֶהוּ מִטְרֹוֹן שֶׁהוּא עֶבֶד שֶׁשׁוֹלֵט בְּשִׁשָּׁה סְדָרֵי מְשָׁנָה וְהוּא גּוֹפְנִי, וְשׁוֹלֵט בְּשִׁשָּׁתַּיִם יְמֵי הַחַל, שֶׁהֵם חֲלִין שֶׁל טְמֵאָה וְחֲלִין שֶׁל טְהָרָה, וּמִמֶּנּוּ נִתְּנוּ שִׁשָּׁה סְדָרֵי מְשָׁנָה בְּאִסּוּר וְהִתֵּר, טְמֵאָה וְטְהָרָה, כְּשֶׁר וּפְסוּל.

וְבוֹ שִׁשָּׁתַּיִם יָמִים תַּעֲבֹד וְעֲשִׂיתָ כָּל מְלֹאכֶתְךָ. וְאֵין עֲבוּדָה אֲלֹא תְּפִלָּה, שְׁבוּ צָרִיךְ אָדָם לְהִיּוֹת כַּעֲבֹד הַמְּסֻדָּר שֶׁבְּחִיו לִפְנֵי רְבוֹ, וּכְעֶבֶד הַשׁוֹאֵל פָּרֶס מְרֵבּוֹ, וּכְעֶבֶד הַמְּקַבֵּל פָּרֶס מְרֵבּוֹ וְהוֹלֵךְ לוֹ.

אֲבָל בְּשִׁבְתֵּי הַמַּלְכָּה, שֶׁשׁוֹלֵט בָּהּ עֵץ הַחַיִּים וְלֹא עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, פִּרְשׁוּהָ שְׁאֵין מְשַׁתְּמִים בְּאֵילָן שׁוֹם שְׁמוּשׁ, וְכָל הַמְּשַׁתְּמֵשׁ בְּכֶתֶר - עוֹבֵר, וְלֹא עוֹלִים בּוֹ וְלֹא סוּמְכִים בּוֹ לְהִשְׁתַּמֵּשׁ, שֶׁלֹּא יִקְצְצוּ בְּנִטְיָעוֹת, שְׁאֵין שֵׁם קִצּוֹץ וּפְרוּד בְּעֵץ הַחַיִּים.

וְהָעֵץ שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ פְּרוּד בֵּין טוֹב לְרָע. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (בראשית ד) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. וְצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ קִצּוֹץ שֶׁיְהִיָּה הָאָדָם בְּלֵי יִצָּר הָרָע, כְּמוֹ שֶׁקוֹצֵץ אוֹתוֹ

מִמֶּנּוּ וְהוֹרְגוּ בְּגִרְסָתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים קט) וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי. וּכְנָגַד מ"ט מן מטטרו"ן הם ארבעים ותשע פנים טהור. ומצדו של סמא"ל ארבעים ותשע פנים טמא.

וּמִי שְׁזוּכָה לְחֵבֶר ה' לְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעַ פְּנִים שֶׁל טָהוֹר, שֶׁהוּא חֲמֵשָׁה חֲמֵשֵׁי תוֹרָה, נַעֲשֶׂה מִטָּה לְהַכּוֹת בּוֹ אֶת יִצְרוֹ עִם הָאוֹת י' שֶׁהִיא עֶשֶׂר מִכּוֹת, וְהִינוּ ה"י מִן אֱלֹהִים. וּמִשׁוּם כֶּף נִקְרָא מִטָּה הָאֱלֹהִים. וּבַעַל הַמִּטָּה הַזֶּה הוּא ו', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שמות לד) הִנֵּה אָנֹכִי כֹרֵת בְּרִית נֶגֶד כָּל עַמְּךָ, שְׁכַרְתָּ עִמּוֹ בְּרִית עַל שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים שְׁלֵא יִחְזֹר רִיקָם בְּתַפְלָתוֹ. שְׁאֵלָם בְּלִי ה"י בֹּא רִיקָם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר יַעֲקֹב, לֹוֹלִי אֱלֹהֵי אָבִי אֱלֹהֵי אֲבֹרָהּם וּפְחַד יִצְחָק הִיָּה לִי כִּי עַתָּה רִיקָם שְׁלַחְתָּנִי (בראשית לא). וְלָמָּה? מִשׁוּם שֶׁנֶּאֱמַר בְּלִבְּךָ וּתְחַלֵּף אֶת מִשְׁכַּבְּתִי עֲשֶׂרֶת מַנִּים (שם). וּבָאוֹת י' נַעֲשֶׂה לוֹ נֶס, שְׁאֱלֹהִים הוֹצִיא מִמֶּנּוּ ה"י, נִשְׁאַר אֶל"ם רִיק בְּלִי תוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה. אֲבָל מִי שֶׁמִּתְפַּלֵּל תְּפִלָּה לְעֵץ הַחַיִּים, לֹא יִחְזֹר רִיקָם בְּתַפְלָתוֹ לְעוֹלָם. וּמִשׁוּם זֶה יֵשׁ אֱלֹהִים מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וַיֵּשׁ אֱלֹהִים חַיִּים וּמְלִךְ עוֹלָם מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וְאִין זוֹכִים לוֹ אֶלָּא בְּעֲלֵי קַבְלָה, שִׁיּוּדְעִים אֶת סוּדוֹת הַתּוֹרָה.

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה לְאוֹתוֹ הַזֶּקֶן, בְּמָה נוֹדַע מִי שֶׁהוּא בְּעֵץ הַחַיִּים, שֶׁהוּא עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימ"ה בְּעֶשֶׂר אוֹתִיוֹת שֶׁל הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ, שֶׁהוּא אָדָם שֶׁל אֲצִילוֹת, שְׁכָף עוֹלָה יו"ד ה"א וּא"ו ה"א לַחֲשׁבוֹן אָדָם, לְמִי שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁל אָדָם שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, שִׁישׁ בּוֹ אָדָם טוֹב וְאָדָם בְּלִיעֵל?

אָמַר לוֹ הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, בֵּין אָדָם טוֹב שֶׁל עֵץ הַדַּעַת לְאָדָם שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, יֵשׁ בָּהֶם חֲלוּף, כְּמוֹ וְהַבְּדִילָה הַפְּרֻכָּת לָכֶם וְגו'. שְׁזֶה בְּבִרְיָאָה וְזֶה בְּאֲצִילוֹת. נוֹדַע מִי שֶׁהוּא מֵעֵץ הַחַיִּים נִשְׁמָתוֹ, וְדַאי כְּשֶׁמִּנִּיחַ תְּפִלִּין עַל רֹאשׁוֹ, מִתְּכַוֵּן לְהַכְנִיס כָּל אֱלֹהִים אַחֲרֵים תַּחַת שְׁלִטוֹן הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיוֹנָה שֶׁהִיא הַתְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הָאָדָם, וְלְהַכְנִיס אֶת כָּל הָאֲמוֹת תַּחַת יַד ה' שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה.

מִשׁוּם שְׁבַגְלוֹת נֶאֱמַר (משלי ל) תַּחַת שְׁלוֹשׁ רִגְזָה אֶרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ וְנִבָּל כִּי יִשְׁבַע לְחָם, וְשִׁפְחָה כִּי תִירַשׁ גְּבֻרָתָהּ. וּמִשׁוּם זֶה תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וַיֵּד, לְהַכְנִיס שִׁפְחָה תַּחַת גְּבֻרָתָהּ לְמַעַלָּה וְלְמַטָּה. וּבַהֲזָכְרוֹת שְׁבַפְנִים שְׁכָלוֹלִים בָּהֶם שֶׁהוּא שְׁקוּל לְתוֹרָה, צָרִיךְ לְהַכְנִיס

עבד תחת רבו למעלה ולמטה, וזה נקרא הבן של הקדוש ברוך הוא ושכינתו. זהו שכתוב כה אמר ה' בני בכרי ישראל. ואלה שעושים את זה, נאמר בהם בנים אתם לה' אלהיכם. ומשום זה אמר אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל פרס.

ומי שעושה את המצוה הזו על מנת לקשר אלהים אחרים של עבודה זרה שתהיה לשעבודו, והאמות שלמטה לשם תחת ידו, אין נותנים לו נשמה אלא מצד העבד הזה. ומשום זה אם כבנים אם כעבדים. ומשום זה (תהלים א) כי אם בתורת ה' חפצו. ופרשוה חכמים, שלא יתעסק אדם בתורה אלא במה שלבו חפץ. יש שלבו חפץ בסתרי תורה, במעשה בראשית ובמעשה מרכבה, ויש שאין רוצה אלא בפשטי התורה. שפשטים הם מהצד של עבד, וסודות מהצד של המלך. אדון ועבד. ומשום זה לזה נקרא שתול, ולזה נטוע. שתול, שאין לו קשר. ונטוע, שאין לו עקירה.

והנחה של שבת ברשות יחידו של עולם, היא השכינה שבת המלכה, לא צריך לעשות בה עקירה מאותו חפץ, שנאמר בו כי אם בתורת ה' חפצו, ופרשוה רבותינו. אלא להיות בו קבוע. אבל מצד של העץ טוב ורע, צריך לעשות בו עקירה שיהיה מטלטל וגולה ממקום למקום, כמו שבארנו רבותינו של המשנה, אף חבב עמים וגו' (דברים לג) - אלו אותם שמכתתים רגליהם ממדינה למדינה ודורשים אותו שפך אומר, בזמן שאתה חובב עמים בגלות בחטאי הדור, כל קדשיו יהיו בידך. ואחר כך אמר והם תכו לרגלך, אלו אותם שמכתתים רגליהם ממדינה למדינה וממקום למקום לשא ולתן במשא ומתן של תורה, שהולכים מטלטלים ממקום למקום, נחשב להם כגלגול.

ששבעה מיני עניות נחשב לו לאדם כשבעה מדורי גיהנם, שלכלם יורד אדם, ובתשובה עולה, שעליהם נאמר ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. משום שחטא אדם בשבעה מינים, שהם חטה ושעורה וגפן ותאנה ורמון זית שמן ודבש. ומשום זה היו אומרים רבותינו של המשנה, אילן שאכל אדם הראשון חטה היתה. ואחרים אומרים גפן היתה. ואחרים אומרים תאנה היתה. ולא היו חלוקים בדבריהם, שהכל אמת. ששבעת המינים נטועים בארץ, חטה ושעורה.

וְהִינּוּ מֵה שְׁשָׁנֵינוּ, בַּעֲצֵרֶת עַל פְּרוֹת הָאֵילָן נִדוֹן כָּל הָעוֹלָם. לְכֻלָּם קָרָא אֵילָן אֶחָד מֵצַד אֶחָד. וּמֵצַד אַחֵר נִפְרָדִים לְשִׁבְעָה מִיָּנִים. כְּמוֹ לִוְלָב שֶׁהוּא אֶגְדָּה אַחַת לְמִטָּה וּלְמַעְלָה, נִפְרָדִים הַמִּיָּנִים כָּל אֶחָד לְחֵלְקוֹ, כְּמוֹ הַחַיּוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶן (יחזקאל א) וּפְנִיָּהֶם וּכְנַפְיָהֶם פְּרֻדוֹת מִלְּמַעְלָה. וּלְמִטָּה, שְׁתֵּים חִבְרוֹת אִישׁ וּשְׁתֵּים מִכְּסוֹת אֶת גְּוִיֹּתֵיהֶן.

אֲשָׁרֵיו הָעֵץ שֶׁהוּא שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם שֶׁל הַתּוֹרָה. וְיֹתֵר מִי שֶׁהוּא מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (בראשית א) אֲשֶׁר פָּרְיו יִתֵּן בְּעֵת"ו, וְזוֹ הַשְּׂכִינָה, וְלֹא מוֹצִיא מֵעַת שְׁלוֹ. אֲנִי ה' בְּעֵת"ה אֲחִישְׁנָה. בְּעֵתָה, שְׁבָעִים וּשְׁנַיִם פָּנִים לַתּוֹרָה, שֶׁהוּא ת' מִן עַת, וְעֵלְהוּ לֹא יָבוּל. כְּמוֹ שֶׁמֶלֶתָךְ לֹא בִלְתָה מֵעֲלֶיךָ.

וְכָל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ - אֵלּוּ מִצְוֹת עֲשֵׂה, שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֶיְהֶן וְכֻלָּ אֲשֶׁר הוּא עֲשֵׂה ה' מִצְלִיחַ בְּיָדוֹ. (מִיָּם הֵינּוּ שְׁכָתוּב עַל פְּלָגֵי מַיִם) וּפְרָשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁהִיא הַתּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ שְׁתֵּה מַיִם מִבּוֹרֶךְ וְגו'. וּפְרָשׁוּהָ, בּוֹר - מַיִם מְכַנְּסִים. בְּאֵר מַיִם חַיִּים. זֶהוּ שְׁכָתוּב מֵעֵין גַּנִּים בְּאֵר מַיִם חַיִּים.

מֵהַצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, הִיא מַיִם מְכַנְּסִים לְמִקְוֵה. מַיִם מְכַנְּסִים סְרוּחִים. אֵלּוּ מֵצַד הַטּוֹב, וְאֵלּוּ מֵצַד הָרַע. וְהַמַּיִם הַמְּכַנְּסִים (לְמִקְוֵה) אֵלּוּ הַלְכוֹת וּלְקוֹטוֹת שֶׁהֵן כְּמוֹ לְקַט שְׂכַחָה וּפֶאֱהָ לְעֵנִי, כִּף הַמַּיִם הַמְּכַנְּסִים לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּקְרָא עֵנִי בַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, שְׂאִין לוֹ אֶלָּא מֵה שְׁנוֹתָנִים לוֹ, שֶׁנִּשְׁקָה מִבְּחוּץ עַל יְדֵי אַחֵר.

אֲבָל אֵלּוּ שֶׁל צַד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, הֵם דּוֹמִים לְבְּאֵר מַיִם חַיִּים שְׂאִין לָהֶם הַפֶּסֶק, וְדוֹמִים לְעֵץ שֶׁהוּא נְטוּעַ עַל פְּלָגֵי מַיִם, אוֹ שְׁתוּל שְׁעָקְרוּ אוֹתוֹ הָאֵילָן מִמָּקוֹם שֶׁל יִבְשָׁה וְשָׁתְלוּ אוֹתוֹ עַל פְּלָגֵי מַיִם, שֶׁהֵם מְשַׁלְּשִׁים בַּתּוֹרָה.

וְנִקְרָאוּ פְּלָגֵי מַיִם, עַל שֵׁם שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַחְלָקַת בְּמִשְׁנָה שְׁלֵהֶם, וְכִף הַמַּחְלָקַת שֶׁל עֵץ הַחַיִּים הוּא מַיִם עֲלִיוֹנִים זְכָרִים. מַיִם תַּחְתּוֹנִים נִקְבוֹת. וְהֵם בּוֹכִים כְּדֵי שֶׁלֹּא יִהְיוּ רַחוּקִים מֵהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה בָּהֶם מַחְלָקַת, שֶׁשֵּׁם חֲצִי לְמַעְלָה מֵהַרְקִיעַ, וְחֲצִי לְמִטָּה מֵהַרְקִיעַ, כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה נוֹדַע הַחֲלוּק בֵּין הַזְּכָרִים לְנִקְבִיִּים. מִשּׁוֹם כִּף שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַבְּדֵלָה בֵּין פָּנֵי הַזְּכָר לְפָנֵי הַנִּקְבָּה.

וְזוּהִי מַחְלֶקֶת לְשֵׁם שָׁמַיִם שְׁסוּפָה לְהַתְקִיִּם. אֲבָל כָּל־אֶחָד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּאָדָם וְאִשְׁתּוֹ, (ישעיה נא) כִּי אֶחָד קָרָאתִיו. וְהָאוֹת א' תּוֹכִיחַ, שֶׁהִיא י' לְמַעַלָּה מֵיָם זְכָרִים. י' לְמַטָּה מֵיָם נְקֻבוֹת. כְּמוֹ י"י מִן יֵאֱהַדוּנָה י, נִשְׁאַרוּ שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת בְּאֲמֻצָּע בֵּין י"י מִן יֵאֱהַדוּנָה י כַּחֲשׁוֹבֵן ו' מִן א' שֶׁהוּא הֶרְקִיעַ בְּאֲמֻצָּע, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר (יחזקאל א) וּמִמֶּעַל לְרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ, וְנֶאֱמַר בּוֹ דְמוּת כְּמַרְאֵה אָדָם עָלְיוֹ מִלְּמַעַלָּה. וְזֶה א' מִן אָדָם.

וְא כָּל הַמַּחְלֻקוֹת שְׁווֹת. שֵׁשׁ מַחְלֶקֶת לְחֶלֶק בֵּין טוֹב לְרַע, וְיֵשׁ מַחְלֶקֶת לְחֶלֶק בֵּין זְכָרִים לְנְקֻבוֹת, כְּמוֹ בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁזֶּה חוֹלֵק עַל הַהֲלָכָה שְׁלוֹ, שֶׁהַמִּיִּם הָעֲלִיוֹנִים יֵהִיו מִתְגַּבְּרִים עַל הַנִּקְבָּה שֶׁהִיא מֵיָם תַּחְתּוֹנִים, וּמִי שְׁאֵלִים גּוֹבֵר. כְּמוֹ הַלָּכָה שֶׁל הַלֵּל עַל הַלָּכָה שֶׁל שְׁמַאי, שֶׁנִּכְנַעַת הַהֲלָכָה שֶׁל שְׁמַאי תַּחַת הַהֲלָכָה שֶׁל הַלֵּל, אִף עַל פִּי שְׁאֵלוֹ וְאֵלוֹ דְבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים. אֲלָא לְהִרְאוֹת, שְׁמַי שֶׁהוּא מִצַּד הַנִּקְבָּה, צָרִיךְ לְהִכְנַע תַּחַת הַזְכָּר, כְּמוֹ טַפָּה שֶׁל נִקְבָּה שֶׁנִּכְנַעַת תַּחַת הַזְכָּר שֶׁנִּקְרָא בֵּן. וְאִם טַפָּה נִקְבָּה שׁוֹלְטַת עַל טַפָּה הַזְכָּר, נִקְרָא בַת. וְכַאֲזַן הוּא סוּד וְהִיא כְּעֵץ שְׁתוּל עַל פְּלָגֵי מַיִם, שֶׁל אוֹתָם סוּדוֹת הַתּוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה, וְנִקְרָאוּ דְבָרֵי אֱלֹהִים חַיִּים מִצַּד שֶׁל עֵץ הַחַיִּים, וְעָלִיהֶם נֶאֱמַר (משלי כא) פְּלָגֵי מַיִם לֵב מִלֶּךְ בְּיַד ה' עַל כָּל אֲשֶׁר יַחֲפִץ יִטְנוּ.

וְיֵשׁ מַחְלֶקֶת עַל לְבוּשֵׁי א' מִן אָדָם, וְהֵינּוּ זְכָר וְנִקְבָּה, כְּמוֹ אֵלוֹ שְׁחוֹלְקִים עַל הַפְּסוּקוֹת שֶׁל לְבוּשֵׁי הַגְּבִירָה, וְעוֹשִׂים לָהֶם כְּמָה יְשׁוּבִים. עָלִיהֶם נֶאֱמַר וְעָלְהוּ לֹא יִבּוּל. כְּמוֹ שֶׁמֶלֶתָךְ לֹא בָלְתָה מִעֲלֶיךָ. וְאֵינָם כְּאוֹתָם לְבוּשִׁים שֶׁל אִסּוּר טְמֵאָה פְּסוּל, שֶׁהַבְּגָדִים הִלְלוּ שֶׁל רְבוּתֵינוּ שְׁמַתְבָּלִים, שְׁמַתְחַכְכִּים בָּהֶם הַשְּׂדִים. וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יִצְלִיחַ - אֵלוֹ מִצְוֹת עֲשֵׂה.

וְעוֹד, תּוֹרָה נִקְרָאת חוּמָה, כְּמוֹ וְהַמִּיִּם לָהֶם חֲמָה מִימֵינָם. וְהִיא חֲמָה לְאֵמוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קִבְּלוּ אוֹתָהּ, כְּמוֹ מִצְרַיִם שֶׁנִּעְשְׂתָה לָהֶם חֲמָה, וְטָבְעוּ בָּהּ וּמָתוּ. וְהֵינּוּ כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְגו'. מִצַּד הַיָּמִין נִקְרָאת הַשְּׂכִינָה חוּמָה, מִצַּד הַחֲסָד שְׁשֵׁם חֲכָמָה. וּמִצַּד הַגְּבוּרָה - וְאֵנִי אֶהְיֶה לָּהּ נֶאֱמַר ה' חוּמַת אִשׁ סָבִיב. וּמִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי נִקְרָאת רוּחַ גְּדוּלָּה וְחֶזֶק. גְּדוּלָּה מִצַּד הַחֲסָד, וְחֶזֶק מִצַּד הַגְּבוּרָה, בְּיַד חֶזֶקָה וְגו'.

גְּדוּלָה וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוּלָה. מִשְׁנֵיהֶם מִפָּרֶק הָרִים וּמִשְׁבַּר סְלָעִים. שֶׁהֵם אַמּוֹת הָעוֹלָם שֶׁלֹּא קָבְלוּ תוֹרָה. מִרוּחַ ה', שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנָחָה עָלָיו רוּחַ ה'. וְנִקְרְאָת רַעַשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְאֶשְׁמַע אַחֲרַי קוֹל רַעַשׁ גְּדוֹל וְגוֹ'. וְעַתִּיד לְהַעֲבִיר רַעַשׁ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא בְרַעַשׁ ה' (מלכים-א יט). וְנִקְרְאָת אֵשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוּב כֹּה דְבַרִי כְּאֵשׁ נָאֵם ה'. וְעַתִּיד לְלַחֵךְ הָאֵשׁ שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לֹא כְּאֵשׁ ה'.

נִשְׁאָר הַמְּלֶךְ בְּקוֹל דְּמָמָה דְקָה, שֶׁהִיא שְׂכִינָה, תִּפְלָה בַחֲשָׁאֵי, שֶׁבָּה אֲדוּנֵי שְׁפָתַי תִּפְתָּח וּפִי יִגִּיד תְּהִלָּתְךָ. שְׁבָאֲרַבְעָה הִיא רְבִיעֵית דְקָה, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה. אֲבָל שְׁלֹשׁ קְלָפוֹת, שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לְכֶם עֲרָלִים לֹא יֵאָכֵל וּבִשְׁנָה הַרְבִּיעֵית יִהְיֶה כָּל פְּרִי קֹדֶשׁ, זֶה קוֹל דְּמָמָה דְקָה. וּמִשּׁוֹם זֶה נִכְנָסוּ אֲרַבְעָה לַפְּרִדָּס. שְׁלֹשָׁה שְׁנֵיכֶסוּ בְּשֹׁלֶשׁ שָׁנִים עֲרָלִים - אֶחָד הַצִּיץ וּמֵת, וְאֶחָד הַצִּיץ וְנִפְגַּע, שְׁלִישִׁי יֵצֵא לְתַרְבוֹת רְעָה. הַרְבִּיעִי שְׁנֵיכֶס בִּשְׁנָה הַרְבִּיעֵית - קֹדֶשׁ הַלוּלָיִם לֵה'. נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל הַפְּרִדָּס בְּתוֹךְ הַגֶּן שֶׁהוּא: פ' פֶּשֶׁט, ר' רְאִיָּה שֶׁל פְּסוּק, ד' דְרָשָׁה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ אֵין מְשִׁיבִין עַל הַהַגְדָּה.

בְּשִׁלְשָׁה הָאֵלוֹ נִפְלוּ שְׁלֹשָׁה עֲלִיוְנֵי עוֹלָם וְנִכְשְׁלוּ. הַרְבִּיעִי שֶׁהוּא ס' סוּד, רַבִּי עֲקִיבָא נִכְנָס בְּשָׁלוֹם וַיֵּצֵא בְּשָׁלוֹם. וּמִשּׁוֹם זֶה נִקְרְאָת הַתּוֹרָה גִּין. זֶהוּ שְׁכָתוּב גִּין נְעוּל. גִּין סְדָרִים שֶׁל תּוֹרָה נִסְתָּרִים וְחֲתוּמִים, וְהֵינּוּ מַעֲיֵן חֲתוּם. כְּמוֹ יֵין חֲתוּם וְסִתּוּם שֶׁלֹּא מְנוֹסֵף אוֹתוֹ גּוֹי, אִף כִּף צְרִיכִים לִהְיוֹת סוּדוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי. כִּין בְּגִימַטְרִיא סו"ד. וּמִשּׁוֹם זֶה פְּרִשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, אֲסוּר לְגַלּוֹת סִתְרֵי תּוֹרָה לְגוֹי, שֶׁלֹּא יִנְסֵף אוֹתָם לְעַבּוּדָה זָרָה.

וְאֵם תֵּאמַר, הֲרֵי פְּרִשׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ שְׁאֵנֵשִׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוּלָה הֲרֵגוּ אֶת הָאֲרִיָּה שֶׁל הַעַבּוּדָה זָרָה שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע, דְּמֵיוֹנוֹ כְּאֲרִיָּה, עָלָיו אָמַר דָּוִד (תהלים י) יֵאָרֵב בַּמַּסְתָּר כְּאֲרִיָּה בְּסִכְהָ יֵאָרֵב לַחֲטוּף עֲנִי, וְאֵין עֲנִי אֵלָא עֲנִי מֵהַתּוֹרָה וּמִמְצוּוֹתֶיהָ.

מִשּׁוֹם שְׁעַתִּידִים לִהְיוֹת יִשְׂרָאֵל בְּדַחַק בְּגָלוּת, וְכִדֵּי שֶׁלֹּא יִהְיוּ טוֹעִים בּוֹ בְּכַבֵּד הַמַּס וּבְכַבֵּד הַמְּלָאכָה בְּאֲבוּד הַדַּעַת, הֲרֵגוּ אוֹתוֹ. וְכִדֵּי שֶׁלֹּא יִתְפַּשְׁטוּ בְּעַרְיוֹת, סְמָאוּ אֶת עֵינֵי יֵצֵר הָרַע שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וּפְרִשׁוּהָ שְׁאֲרִיָּה שֶׁל עַבּוּדָה זָרָה, כְּשֶׁתִּפְסוּ אוֹתוֹ בְּנִימָה אַחַת שֶׁל נֶשֶׁר

מִמְנוּ, צֹחַ קוֹל עַד אַרְבַּע מֵאוֹת פְּרָסָה. מִשׁוּם זֶה הִכְנִיסוּ אוֹתוֹ בְּכָלִי
שֶׁל עֶפְרַת, וְלֹא נִשְׁמַע בּוֹ קוֹלוֹ, וְשָׂרְפוּ אוֹתוֹ בְּאֵשׁ, לְקַיִם בּוֹ (דברים ז)
פְּסִילֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּשְׂרְפוּן בְּאֵשׁ.

וְכִמּוֹ שֶׁתִּקְנוּ הָאֲבוֹת שֶׁלֹּשׁ תְּפִלוֹת בְּזִמְנֵים יְדוּעִים, כִּף תִּקְנוּ רִבְּנָן
לְשֵׁלֶשׁ אֶת שְׁנוֹתֵינוּ בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה וּבַתְּלִמוּד. וּבַגְּלָלִים בְּאֵרוֹ
שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹאמֹר, קִבְּעַתְּ עֵתִים לַתּוֹרָה? וּפְרֹשׁוּהָ, שְׂמִי
שְׂמַתְעֶסֶק בַּמִּשְׁנָה (בַּתְּלִמוּד), כְּאֵלּוֹ הַתְּעַסֵּק בְּכָל, מִשׁוּם שֶׁהִיא כְּלוּלָה
בַּמִּקְרָא בַּמִּשְׁנָה וּבַתְּלִמוּד. וּמִשׁוּם זֶה נֹאמֵר בְּאֶהְרֹן, (ויקרא טו) בְּזֹאת
יָבֵא אֶהְרֹן אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּפֶרֶךְ בֶּן בְּקָר לַחֲטָאֵת וְאֵיל לְעוֹלָה. בְּפֶרֶךְ לְכַפֵּר
עַל הָעֵגֶל, וְאֵיל לְהִזְכִּיר אֶת עֲקֵדַת יִצְחָק.

וְעוֹד, בַּמִּקְרָא תִקְנוּ שֶׁמִּלְמַד לֹא יִהְיֶה רֹשֵׁי לְלַמֵּד יוֹתֵר מֵעֶשְׂרִים
וּחֲמִשָּׁה תִינּוּקוֹת, וְסוּד הַדְּבָר - מִיָּמִין כ"ה תְּבָרְכוּ, מִצַּד
הַשְּׂמָאל הֵלּוֹא כ"ה דְּבָרֵי כְּאֵשׁ נֹאם ה'. וְהֵינּוּ וַיִּפֶן כ"ה וְכ"ה
וַיֵּרָא כִּי אֵין אִישׁ. כְּנִגְדָם עֶשְׂרִים וּחֲמִשׁ אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע
עַרְבִית וְשַׁחְרִית בְּפֶסוּק הָרֵאשׁוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע, וְאֵין לְהֶאֱרִיךְ
יוֹתֵר. וְכָל מִי שֶׁקוֹרָא קְרִיאַת שְׁמַע עָרַב וּבִקְרָא, כְּאֵלּוֹ מְקַיֵּם וְהִגִּיתָ
בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה.

וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ. מִי הַמְשַׁכְּלִים? אֵלּוֹ אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה. יִזְהָרוּ
- אֵלּוֹ הַנִּקְדוֹת שֶׁמֵּאִירוֹת בְּאוֹתִיּוֹת כְּנִשְׁמָה בְּגוֹף.
כֹּזֵהר - אֵלּוֹ טַעְמֵי תּוֹרָה, שֶׁהֵם כְּתָרִים עַל רֹאשֵׁי הָאוֹתִיּוֹת, כִּי רִקִּיעַ
שֶׁהוּא עַל הָאָרֶץ כְּכֹתֵר. וְהָאוֹתִיּוֹת וְהַנִּקְדוֹת וְהַטַּעְמִים הֵם כְּנִשְׁמָה
וְרוּחַ וְנִפְשׁ.

הָאוֹתִיּוֹת הֵן מִצַּד הַנִּפְשׁ שֶׁהִיא בְּרִבּוּעַ, וְהַנִּקְדוֹת בְּעִגּוּל שְׁבָאִים
בְּעִגּוּל מִשׁוּם שֶׁהֵם כְּמוֹ אָדָם שֶׁל יִצְרָה. הַנִּקְדוֹת הֵן מִצַּד
הָרוּחַ כְּאוֹתָם הַגְּלִגְלִים שְׁבָאִים בְּגִלְגוּל. וְכִמּוֹ שֶׁהָרוּחַ מְנַהֵיגָה אֶת כָּל
הָעֵרְקִים שֶׁל הָדָם שְׂדוּפָקִים מִן הַלֵּב, כִּי הָאוֹתִיּוֹת מְנַהֵגוֹת לְנִקְדוֹת.
וְסוּד הַדְּבָר - אֵל אֲשֶׁר יִהְיֶה שְׂמָה הָרוּחַ לְלַכֵּת יִלְכוּ.

מִשׁוּם שֶׁרוּחוֹ שֶׁל אָדָם מִשֵּׁם נִטְלָה, מֵהַדְּרָגָה שְׁנֹאמֵר בָּהּ (יחזקאל א)
כִּי רוּחַ הַחַיָּה בְּאוֹפְנִים, שֶׁהֵם גּוֹף לְרוּחַ לְנִקְדוֹת, שְׂאוֹתָן
רוּחוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הֵם מְרוּחַ הַחַיָּה. הַנִּשְׁמָה בְּאֵה מֵהַכֶּסֶף. וּמִשׁוּם
שֶׁשֵּׁם יְהוָה, שֶׁהוּא מְנַהֵיג אֶת הַכָּל, הַטַּעְמִים שֶׁהֵם הַכְּתָרִים שֶׁל
הַתּוֹרָה הֵם מִצַּדָּה.

בא ורָאָה, כָּל הָאוֹתוֹת הֵן מֵצַד הָאוֹתוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁפִלוּלוֹת בְּשִׁכְנָה. הַצְּדִיק נוֹסֵעַ לְשִׂמְעָל שֶׁהוּא יִצְחָק. קָ"ץ ח"י, ח"י הַעוֹלָמִים קָשׁוּר בְּשִׂמְעָל, וְהַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה מֵצַד הַשְּׂמָאל נֹאמֵר בָּהּ וְהָאֲרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ. וּמֵצַד הַיְמִינִין וְבָהּ, בּוֹ הוּא. וּמֵצַד הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי וְחֻשֶׁף עַל פְּנֵי תְּהוֹם (שם). וְאֵלּוּ הֵם הַלְּבוּשִׁים שֶׁל הַשְׁכִּינָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּגָלוֹת. וּמִי גָרַם אֶת זֶה? אֵלָּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא קֹדֶם שֶׁבְּרָא הַעוֹלָם הָיָה נִסְתָּר יְהוָה.

אחר כִּף הַתַּפְּשֻׁטָה ה' לְמִטָּה, וְנֹאמֵר בּוֹ וְהָאֲרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְבָהּ. וְסוּד הַדְּבָר - אֵלָּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאֲרֶץ בְּהַבְּרָאָה, בְּהַ בְּרָאָם. הָרִי לָךְ שֶׁהִיָּה לְבוּשׁוֹ תְּהוֹ. וּמִשׁוּם כִּף כִּי לֹא הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים וְגו' (שם ב), לֹא יִרְדֶּה עָלָיו נְבִיעָה, מִשׁוּם שֶׁאֲדָם אֵינִי. שֶׁהִיָּה בַעֲלָה נִסְתָּר לְמַעַל בְּאֵינִי, עַד שֶׁהַתַּפְּשֻׁטָה ו' מִן יְהוֹ שֶׁהוּא בִּינָה ס, שֶׁהִיא מְקוֹר הַנְּבִיעָה שֶׁהִיא נִקְדָּה נִסְתָּרָה. וּמִיָּד וְהַשְּׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה.

וקדם שִׁירְדָה, הָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן, מִשׁוּם שֶׁלֹּא הִיְתָה נְבִיעָה יוֹרְדָה. בְּאוֹתוֹ זְמַן שִׁירְדָה הַנְּבִיעָה לְה', הִיְתָה הָרְאשִׁית מִחֶסֶד. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אִמְרַתִּי עוֹלָם חֶסֶד יִבְנֶה. וּמִשׁוּם כִּף לֹא תְּהוֹ בְּרָאָה, לְשִׁכְתִּי יִצְרָה. וְנֹאמֵר בָּהּ (ב) לֹא טוֹב הָיִיתָ הָאֲדָם לְבָדוּ.

ובזמן שֶׁהִיָּה תְּהוֹ, אָמַר אֱלֹהִים לְנַח (בְּרֵאשִׁית ו) קָץ כָּל בְּשָׂר בָּא לְפָנַי. וְזֶה הַקָּץ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁנֹּאמֵר בּוֹ כִּי אֲתָךְ רְאִיתִי צְדִיק לְפָנַי בְּדוֹר הַזֶּה (שם). שָׁאֵם אֲתָה מִבְּקֵשׁ רַחֲמִים עָלֶיָּהֶם, (לֹא נִחְרְבוּ, וְכִף הָרָאָה לוֹ בְּרָמָז בְּסוּף הַיָּמִים, כְּדִי שִׁיבְקֵשׁ רַחֲמִים עָלֶיָּהֶם) וְלֹא יָמוֹת מְשִׁיחַ שֶׁהוּא מֵצַד הַשְּׂמָאל. אָמַר לוֹ, וְהָרִי בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבֵן הָיָה קֹדֶם שֶׁנִּבְרָא הַעוֹלָם. אֵלָּא מְגִיד מְרֵאשִׁית אַחֲרִית, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ כָּל הַדּוֹרוֹת שֶׁהִיָּה בּוֹנֵה, וְנִחְרְבוּ קֹדֶם שֶׁנִּבְרָאוּ. רָאָה שֶׁהִיָּו עוֹשִׂים מַעֲשִׂים שֶׁנִּחְרְבוּ, וְכִיּוֹן שֶׁבְּרָא וּמִנַּע מֵהֶם בְּרֻכּוֹת, הִחְשִׁיב אוֹתָם כְּאֵלּוּ הַחֲרִיב אוֹתָם.

וזה מְדַבֵּר עַל סוּף הַיָּמִים שֶׁהַתּוֹלְדוֹת הִלְלוּ הָרַעִים הָיוּ גּוֹרְמִים שֶׁהַנְּהָר יִחְרַב וְיִבֵּשׁ. הַנְּבִיעָה שֶׁלּוֹ בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּשִׁכְנָה הַעֲלִיּוֹנָה וּבְשִׁכְנָה הַתַּחְתּוֹנָה. וְזֶהוּ יִחְרַב - בְּבֵית רֵאשׁוֹן, וְיִבֵּשׁ - בְּבֵית שָׁנִי. וְלִנְחַ הַתַּגְּלָה מֵהַ שֶׁהִיָּה עֲתִיד לְהִיֹּת, וְלֹא בִקֵּשׁ רַחֲמִים עָלֶיָּהֶם.

עַד שָׁבַא מֹשֶׁה וּבִקֵּשׁ רַחֲמִים. וְעֵתִידִים הָיוּ יִשְׂרָאֵל שְׁלֹא יֵצְאוּ אֶלָּא אֶחָד מֵעִיר וּשְׁנַיִם מִמִּשְׁפָּחָה, מִצַּד הַגְּבוּרָה שֶׁהִיא הַדִּין, וְהָיָה חוּזֵר הָעוֹלָם לְתוֹהוּ וָבִהוּ. וּמִשׁוּם שֶׁבִקֵּשׁ מֹשֶׁה רַחֲמִים עֲלֵיהֶם, הַשְּׂמֵאל דּוֹחָה, וְלֹא יֵצְאוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל. וְיִמִּין מְקַרְבֶּת, שֶׁהִיא יְמִין מִטָּה כִּלְפֵי חֶסֶד. וּמִשָּׁה, מִשׁוּם שֶׁנִּתֵּן עֲצָמוֹ עֲלֵיהֶם, נִתֵּן תִּקְוָה לְדַרְגָּתוֹ שֶׁהִיא הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָה בְּיָמָיו. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים לג) מִיִּמֵינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ, וּמִשׁוּם זֶה הַגְּאֻלָּה תִּלְוֶיהָ בּוֹ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב לֹא יִסּוּר שִׁבְט מִיְהוּדָה וְגו', עַד כִּי יָבֹא שִׁיל"ה, שֶׁהוּא מֹשֶׁה בְּחֻשְׁבוֹנוֹ יִסּוּר צְדִיק, בּוֹ ס"ו תֵּהָא דּוֹחָה.

אָתָּה עַל גֵּב שֶׁבְּאַרְנוֹ בּוֹ כָּל הַנֶּפֶשׁ הַבְּאָה לִיעֲקֹב מִצְרִימָה שְׁשִׁים וְשֵׁשׁ. מִשׁוּם שֶׁנִּקְשָׁר בְּשְׂמֵאל, וְיָמִין מְקַרְבֶּת. מִשׁוּם שֶׁתְּלוּי מִמְּנוֹ הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁס"ו הֵם שְׁשִׁים מִסְּכָתוֹת וְשֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנֵה שֶׁנִּתְּנוּ מִגְּבוּרָה, שֶׁהִיא הַשְּׂמֵאל. שְׁשִׁים גְּבוּרִים נִקְרְאוּ, שְׁנוּסְעִים מִגְּבוּרָה שְׁשֵׁם תּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה, שֶׁהִיא שְׁכִינָה תַּחְתּוֹנָה, הַכֹּלֵל שֶׁל שְׁשִׁים מִסְּכָתוֹת וְשֵׁשׁ סְדְרֵי מִשְׁנֵה.

וְשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב הִיא הַלֵּב, הַכֹּלֵל מִל"ב אֱלֹהִים, וְתּוֹרָה שֶׁבְּעַל פֶּה - פֶּה. וְזֶהוּ הַלֵּב לְפֶה לֹא גֵלָה, מִשׁוּם שֶׁעֵתִיד הַשְּׂמֵאל שֶׁהוּא הַפֶּה לְהַדְּחוֹת. וּכְמוֹ שֶׁהַלֵּב הוּא נִסְתָּר, כִּן הַגְּאֻלָּה נִסְתָּרַת בְּלֵב. וְהַפֶּה, שֶׁהוּא גְלוּי, לֹא גֵלָה אֶת הַגְּאֻלָּה. וּמִשׁוּם שֶׁהַכֹּל תְּלוּי בְּיָמִין, אָמַר (רוֹת ג) חֵי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר. וּמִשׁוּם שֶׁהַגְּאֻלָּה תְּלוּיָה בְּיָמִין, אָמַר הַנְּבִיא (ישעיה נג) וְזָרַע ה' עַל מִי נִגְלָתָה. עַל מ"י וְדָאִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִי יִרְפָּא לָךְ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (אֵיכָה ב) מָה אֶעֱיִדְךָ מָה אֲדַמָּה לָךְ, הֵהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְאָמְרוּ לִי מָה שָׁמוֹ מָה אָמַר. בְּמ"ה תְּבֵא הַנְּחֻמָּה וּבְמ"י הַרְפוּאָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב מ"ה אֲשׁוּהָ לָךְ וְאֶנְחַמְךָ מִי יִרְפָּא לָךְ. שֶׁמִּשָּׁה הוּא מָה שָׁמוֹ, וּבוֹ תִּהְיֶה נְחֻמָּה.

וּמִשׁוּם כִּן כָּפַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת שְׁמוֹ מִשָּׁה מִשָּׁה, אֶחָד עַל הַגְּאֻלָּה הָרֵאשׁוֹנָה, וְאֶחָד עַל הָאַחֲרוֹנָה. וּמִשׁוּם זֶה אֵז יִשִּׁיר מִשָּׁה. אֵז שֶׁר לֹא נֶאֱמַר, אֶלָּא אֵז יִשִּׁיר.

הַעֲשִׂירֵי בַּתְּפִלָּה, וְזוֹ הַשְּׁכִינָה, עֲלֶיהָ נֶאֱמַר תְּפִלָּה לְדוֹד שְׁמֻעָה ה' צְדָק. וְדוֹד בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ אָמַר עַל יִשְׂרָאֵל בְּאַחֲרִית הַיָּמִים שֶׁל הַגְּלוּת, (תהלים יז) בְּחִנְתָּ לִבִּי פִקְדֹתַי לִילָה. וְאֵין לִילָה אֶלָּא גְלוּת. וְאֵיּוֹב מָה שֶׁאָמַר, הַכֹּל הָיָה מְשָׁל עַל יִשְׂרָאֵל, שֶׁאָמַר כָּלָה

עָנַן וַיִּלֶךְ. וְהִשְׁטָן רָצָה לְקַטְרֵג עָלָיו, וְאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אִיֹּב
לֹא בִדְעַת יְדַבֵּר.

וַיַּעֲקֹב, מִשּׁוֹם שֶׁרָאָה בְּרוּחַ הַקְּדוֹשׁ אֶת דַּחַק הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹנָה בְּסוּף
הַיָּמִים, אָמַר (בראשית לב) וַיִּירֹא יַעֲקֹב מְאֹד וַיֵּצֵר לוֹ, וַחֲלַק הָעַם
הַקְּדוֹשׁ בַּגְּלוּת לְשִׁלְשָׁה צְדָדִים. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב וַיֵּשֶׁם אֶת הַשְּׁפָחוֹת וְאֶת
יְלִדֵיהֶן רֵאשֶׁנָּה, בְּרֵאשׁ בַּגְּלוּת שֶׁל אָדָם. וְאֶת לֵאָה וַיְלִדֶיהָ אַחֲרָנִים
וְאֶת רַחֵל וְאֶת יוֹסֵף אַחֲרָנִים (שם לג). וּמִשּׁוֹם שֶׁרָאָה אַחַר כֵּן אֶת הָעֲנִי
וְהִצְעֵר שְׁלָהֶם, אָמַר וְשִׁבְתִּי בְּשִׁלּוֹם אֶל בֵּית אָבִי (שם כח), זֶה הַמְּקַדָּשׁ.
וְאָמַר וְנָתַן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבִגְדֵי לְלַבֵּשׁ.

וְדוֹד בַּגְּלוּל הַגְּלוּת אָמַר (שמואל א יז) הָעַם רָעִב וְעַיִף וְצָמָא בַּמִּדְבָּר.
וּמִשּׁוֹם שֶׁרָאָה הַשְּׂכִינָה חֲרֻבָה וַיִּבְשָׁה, הוּא הָיָה נוֹטֵל הַצְעֵר
בְּשִׁבְלָהּ. שְׂאֲחֵר שֶׁרָאָה שֶׁחֲזָרוּ יִשְׂרָאֵל בְּתִשׁוּבָה בְּשִׁמְחָה, תִּקַּן עֲשָׂרָה
מִיָּנִי תַהֲלִים, וּבְסוּף שֶׁל כָּלֶם אָמַר (תהלים פו) תִּפְלָה לְדוֹד הַטָּה ה' אֲזַנְּךָ
עֲנִי וְגו'. רָאָה שֶׁכָּל תִּפְלוֹת הַנִּגּוֹן הָיוּ מִתְעַטְפוֹת לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְלֹא
הָיוּ נִכְנָסוֹת עַד שֶׁתִּכְנַס תִּפְלַת הָעֲנִי. זֶהוּ שֶׁפָּתוּב תִּפְלָה לְעֲנִי כִי יַעֲטֵף
(שם קב), שְׁעוּטֵף כָּל תִּפְלוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת עַד שֶׁנִּכְנָסוֹת תִּפְלַת הָעֲנִי.

וּמִשּׁוֹם כִּךְ תִּפְלַת (הָעֲנִי הַקְּדוֹשׁ לְכֹל. מִי הִיא תִּפְלַת הָעֲנִי? זוֹ תִּפְלַת) עֲרֵבִית שֶׁהִיא
רְשׁוֹת בְּפָנֵי עֲצָמָה בְּלֹא בַעֲלָהּ. וּמִשּׁוֹם שֶׁהִיא בְּלֹא בַעֲלָהּ,
הִיא עֲנִיָּה וַיִּבְשָׁה וְצָדִיק עֲנִי וַיִּבֵּשׁ. וְתִפְלַת הַשְּׂבֵת הִיא צְדָקָה לְעֲנִי
(שְׁלָה, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ בַעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, שֶׁמֶשׁ בְּשֵׁבֶת צְדָקָה לְעֲנִיִּים). וּמִשּׁוֹם זֶה צָרִיךְ אָדָם
שֶׁיְהִיָּה הוּא כְּמוֹ עֲנִי לְשַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּתִפְלַת הָעֲמִידָה בְּכָל שְׁשֵׁת יָמֵי
הַחֹל בְּשִׁבְלֵי הַשְּׂכִינָה. וּמִתְעַטֵּף בְּעֵטוֹף שֶׁל מְצוּהָ כְּעֲנִי, וַיְהִיָּה
בְּתִפְלִין כְּאֲבִיוֹן לְשַׁעַר הַהִיכָל שֶׁהוּא אֲדֹנָי, שֶׁכֵּף עוֹלָה לְחֻשְׁבוֹן
הַיֶּכֶל. וְזֶהוּ אֲדֹנָי שְׁפָתַי תִּפְתָּח.

וּבְשִׁפּוֹתַח פִּיּו בְּתִפְלַת עֲרֵבִית, הַנֶּשֶׁר יוֹרֵד בִּימוֹת הַחֹל לְקַבֵּל
בְּכַנְפָיו אֶת תִּפְלַת הַלֵּילָה, וְזֶה נִקְרָא נִוְרִיא"ל. אוֹרִיא"ל
מִצַּד הַחֶסֶד, וְנִוְרִיא"ל מִצַּד הַגְּבוּרָה, שֶׁהִיא אֵשׁ דּוֹלֶקֶת, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ
(דניאל ז) נִהַר דִּינֹר שׁוֹפֵעַ וַיּוֹצֵא מִלְּפָנָיו. וּבְתִפְלַת שְׁחָרִית יוֹרֵד אֲרִיָּה
לְקַבֵּל תִּפְלַת הָאָדָם בְּזוּרְעוֹ וּבְכַנְפָיו, שֶׁאַרְבַּע כְּנָפִים לְכָל חַיָּה, וְזֶה
מִיכָא"ל. וּבְתִפְלַת הַמִּנְחָה יוֹרֵד שׁוֹר לְקַבֵּל הַתִּפְלָה בְּקַרְנָיו וּבְכַנְפָיו,
וְזֶה גְּבִרִיא"ל.

ובשבת יורד הקדוש ברוך הוא עם שלשת האבות לקבל את הבת היחידה בהם, וזה סוד השבת, ש' בת. בשלשה אבות מקבל הקדוש ברוך הוא את התפלה שהיא השבת, הבת היחידה שלו.

באותו הזמן החיות העליונות שנקראו בשם של ה', פותחים ואומרים, שאו שערים ראשיכם וגו' (שם כד). באותה השעה נפתחים שבעה היכלות. ההיכל הראשון - היכל האהבה. השני - היכל היראה. השלישי - היכל הרחמים. הרביעי - היכל הנבואה של האספקלריה שמאירה. החמישי - היכל הנבואה של האספקלריה שלא מאירה. השישי - היכל הצדק. השביעי - היכל הדין. ועליהם כתוב בראשית, ברא שש. אלהים, ההיכל השביעי, והם שבעה היכלות למטה ושבעה היכלות למעלה. וכנגדם ז' קולות של הבו לה'. ושמונה עשרה אזכרות של הבו לה', שבהן שט הקדוש ברוך הוא בשמונה עשר עולמות ברכב אלהים רבותים אלפי שנאן, שהם שמונה עשר רבוא עולמות.

וכמה שומרי שערים עם שומרי ההיכלות שמקבלים את התפלות. וכל תפלה לא תכנס אלא במדה ובמשקל, ומשום זה נאמר על התפלה לא יהיה בכיסוף וגו'. והתפלות החסרות, עליהן נאמר, שקל שקלת במאזנים ונמצאת חסר. אף על גב שהפסוק הזה במקום אחר פרשוהו, שבעים פנים לתורה, משום שעל השכינה נאמר כלך יפה רעיתי ומום אין בך, ואין מקבלת תפלה שיש בה מום. זהו שכתוב (ויקרא כב) כל אשר בו מום לא תקריבו.

וכי יש תפלה שיש בה מום? כן, זו שעולה פגומה בלי מחשבה ובלבול הדעת. כל שכן אם טעה בשלש ברכות הראשונות או בשלש האחרונות או באמצעיות. ומשום זה פרשוה בעלי המשנה, טעה בשלש ראשונות - חוזר לראש. ובאחרונות - חוזר לעבודה. ובאמצעיות - חוזר למקום שנזכר. ומשום זה נאמר בתפלה מי יעלה בהר ה' וגו'. וכשתפלה עולה בזרוע ימין או בשמאל, שהן שחרית ומנחה, מה כתוב בה? שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.

תפלת ערבית היא מטה, ובשכילו נאמר ביעקב וישתחו ישראל על ראש המטה, שהיא בבית החלי בגלות שהוא הלילה. כמעט שעברתי מהם וגו'. וכשתפלות עולות כראוי, הכרוז יוצא ואומר

שָׂאוּ שְׁעָרִים וְכוּ'. וְאוֹמְרִים מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד (תהלים כד), מִהֲצַד שֶׁל הָאֵם שֶׁהִיא מ"י, וְנִקְרָאת ה' עֲזוּז וְגִבּוֹר מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַתַּחְתּוֹנָה. מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד ה' צְבָאוֹת הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֵלָה, מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמָצְעִי וְצַדִּיק.

וְאִם אֵין הַתְּפִלָּה שְׁלֵמָה, כַּמָּה מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה רוֹדְפִים אַחֲרֶיהָ, וְנֶאֱמַר בָּהּ כָּל רִדְפֶיהָ הַשִּׁיגוּהָ בֵּין הַמְּצָרִים. וּמִשׁוּם זֶה מִתְּפַלְלִים וְהוּא רַחוּם יִכְפֹּר עֲוֹן, זֶה סִמָּא"ל שֶׁהוּא נֶחֱשׁ. וְלֹא יִשְׁחִית - זֶה מִשְׁחִית. וְהִרְבָּה לְהִשִּׁיב אָפוֹ - זֶה אָף. כָּל חֲמָתוֹ - זוֹ חֲמָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִרְדְּפוּ אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה.

וְכַמָּה מִלְּאֲכֵי חֲבֵלָה תְלוּיִים מֵהֶם. שְׁבַע הֵם הַמְּמַנִּים, וְשִׁבְעִים תְלוּיִים בֵּינֵיהֶם. וְלִכְלֹל רְקִיעַ וְרִקִיעַ הֵם מְקַטְרְגִים וְתְלוּיִים מֵהֶם שְׁבַעִים אֶלֶף רַבּוּא.

וְאִם תְּפִלָּה עוֹלָה שְׁלֵמָה בְּעֶטּוֹף שֶׁל מִצְוָה, וּבַתְּפִלִּין עַל רֵאשׁוֹ וּבִזְרוּעוֹ, נֶאֱמַר בָּהֶם יִפֹּל מִצְדָּךְ אֶלֶף. וּבִזְכוּת תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ וְרֵאוֹ כָּל עַמֵי הָאָרֶץ כִּי שֵׁם ה' וְגו'. שֵׁם ה' הִרִי פִרְשׁוּהָ שֶׁהִיא תְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ. וּמִיד שְׁרוּאִים שֵׁם ה' עַל רֵאשׁוֹ בַתְּפִלָּה שֶׁהִיא אֲדָנָי, יְהוָה תְּפִלִּין עָלָיו, מִיד כָּלֶם פּוֹחֲדִים וּמִזְדַּעְזְעִים מִהַתְּפִלָּה, וּמֵהֶם נוֹפְלִים וּמֵהֶם בּוֹרְחִים. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב יִפֹּל מִצְדָּךְ אֶלֶף. וְאֵין מִי שֶׁעוֹמֵד לִפְנֵי שַׁעַר הַתְּפִלָּה, וְעָלָיו נֶאֱמַר לֹא יִבְשׁוּ כִי יִדְבְּרוּ אֶת אוֹיְבֵים בְּשַׁעַר. בְּשַׁעַר שֶׁהוּא שַׁעַר הַמֶּלֶךְ.

וְאִף עַל גִּב שְׁבַמְקוֹם אַחֲרֵי פִרְשׁוּהָ - כָּאֵן מְקוֹמָהּ. וְהַתְּפִלָּה הִיא הַשְּׂכִינָה, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא תוֹרָה, וְנֶאֱמַר בּוֹ מִסִּיר אֲזָנוֹ מִשְׁמוֹעַ תוֹרָה וְגו'. וְהִרִי פִרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמְּשָׁנָה, מִשׁוּם שֶׁתְּפִלָּה הִיא מִצְוָה וְזוֹ שְׂכִינָה. וְתוֹרָה וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵין צָרֶךְ הַפְּסָקָה בֵּינֵיהֶם. וְצָרִיךְ לְהַעֲלוֹת תוֹרָה וּמִצְוָה בִּירְאָה וְאַהֲבָה. שְׁפָל מִצְוֹת עֲשֵׂה וְלֹא תַעֲשֵׂה, כָּלֶן תְלוּיֹת מִשֵׁם יְהוָה, וְסוּד הַדְּבָר - זֶה שְׁמִי לְעֹלָם. שְׁמִי עִם י"ה - שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שְׁשִׁים וְחָמֵשׁ. זְכָרִי עִם ו"ה - מֵאֲתִים אֲרַבְעִים וּשְׁמוֹנֶה. וּמֵאֲתִים אֲרַבְעִים וּשְׁמוֹנֶה תְבוֹת הֵן בְּקִרְיַאת שְׁמַע, וְנִתְנוּ מֵאֲהָבָה שֶׁל אֲהָבָה.

וּמִשׁוּם זֶה תִּקְנּוּ הַבוֹחֵר בְּעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבָה. וְאֵלוֹ כְּלוּלִים בְּאַבְרָהָם, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ זֶרַע אֲבְרָהָם אוֹהֲבֵי. הַתְּפִלִּין הֵן עוֹ, שֶׁנִּתְנוּ מִירְאָה שֶׁהִיא לְשִׁמְאֵל. וְזֶהוּ פַחַד יִצְחָק, שֶׁשֵׁם כָּל הַמְּקַטְרְגִים

עולים לתבע כל הדינים. ומשום זה, ובזרוע עזו - זה תפלין, י"ה ביראה, ו"ה באהבה. זהו שפתוב אהבו את ה' כל חסידיו. תפארת, יהו"ה כולל הכל. ומשום זה נאמר ביעקב והנה ה' נצב עליו, שהוא העמוד האמצעי.

לאחר שנקרא ישראל, עולה ביו"ד ה"א וא"ו ה"א, וסוד הדבר - ישראל עלה במחשבה להבראות. מחשבה - חשב מ"ה, ותמצא בו השם הקדוש. ובשביל יעקב, שהוא ישראל, נאמר ויברא אלהים את האדם בצלמו, בדיוקן רבונו ודאי. שכאשר תפלתו עולה למעלה, פרוז יוצא מהרקיעים ואומר: תנו כבוד לדמות המלך.

ואין שער שעומד לפני התפלה הזו. אדני שפתי תפתח, להוציא מזון לבנים הקדושים. שבהיכל הזה שם המזון. בנים חיים ומזונות מצד העמוד האמצעי, והוא בני בכרי ישראל. והוא עץ החיים שיוצא מן החיים שלמעלה, והוא העץ שמזון לכלם בו, ותלוי במזל הקדוש הזקן של הזקנים. ובני השכינה, הם ישראל למטה, החיים שלו תורה, המזון שלו תפלה שנחשבת לקרבן.

ובגלות נאמר על ישראל (בראשית ל) הבה לי בנים. והשכינה היא הקרבן של הקדוש ברוך הוא שמקבל אותה בימין ובשמאל ובגוף, ויחודו עמה בצדיק שהוא אות תפלין ואות שבת וימים טובים.

ויש לשאל, למה מתפללים לקדוש ברוך הוא בכמה דרגות? לפעמים מתפללים לו בספירה ידועה ובמדה ידועה, לפעמים תפלה לימין. זהו שאמרו הרוצה להחכים ידרים. לפעמים לשמאל. זהו שאומרים הרוצה להעשיר יצפין. שהאבא והאמא הם לימין ולשמאל, ולפעמים לעמוד האמצעי, לפעמים לצדיק. כל תפלה עולה לדרגה ידועה. אלא ודאי יהו"ה הוא בכל ספירה וספירה.

והתפלה היא שכינה. בזמן שצריכים לרחם על העולם, עולה בימין. ובזמן שצריך לעשות דין בעולם, עולה לשמאל. והכל אל יהו"ה שהוא בכל מקום. ומשום זאת, זאת תורת העלה. ה' עלה לה'. וזו התפלה, שהיא השכינה קרבן לה'. וכשעולה אליו, צריך להכליל עמה כל הספירות, שאין קדשה פחות מעשרה, שהיא קדשתו, ברכתו ויחודו.

סדר הלימוד ליום כה אלול [יום 350 בשנה]

ומשום כִּף, כְּשֶׁרוּצָה אָדָם לְהַעֲלוֹת תְּפִלָּה לְמַעַלָּה, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ בְּכָל הַתְּנוּעוֹת, וְאִם הִנָּחַשׁ רוּצָה לְקַטְרֵג לְתַפְלָה, צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת אוֹתָהּ מְקַלֵּעַ. וְסוּד הַדְּבָר - זֶרְקָא מְקַף שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ סְגוּלָתָא. **פְּתַח** רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, עֲלִיוֹנִים שְׁמַעוּ, תַּחְתּוֹנִים הִתְכַּנְּסוּ. אֵלּוּ רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבָה שְׁלַמְעֵלָה וּלְמַטָּה. אֲלֵיהֶוּ, בְּשַׁבּוּעָה עֲלֵיךְ, טַל רְשׁוּת מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְרַד לְכָאן, שְׁהַרִי קָרַב גְּדוּל מְזֻמָּן לָךְ. חֲנוּךְ מַטְטְרוּ"ן רַד לְכָאן אַתָּה וְכָל רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבָה שְׁתַּחַת יָדְךָ, שְׁלֵא לְכַבּוּדֵי עֲשִׂיתִי, אֲלֵא לְכַבּוּד הַשְּׂכִינָה.

פְּתַח כְּמוֹ מְקַדָּם וְאָמַר, הַזֶּרְקָא, וְדַאי בְּהַ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַתְּפִלָּה לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם הַיְדוּעַ, שְׁהַרִי אֲבָן הַמְּקַלֵּעַ שְׁנַזְרָקָה לְמְקוֹם יְדוּעַ, כִּף צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת הַמַּחְשָׁבָה בַּתְּפִלָּה בְּכַתֵּר הַזֶּה, הִיא אֲבָן מְכַלְלֵת וּמַעֲטָרֵת שְׁנַאֲמַר בְּהַ כָּל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם, צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לְמְקוֹם שְׁנַטְלָה. וּבְאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמַעֲלָה אוֹתָהּ אֶל בַּעֲלָה, אֲפִלּוּ נַחֲשׁ כְּרוּךְ עַל עַקְבוֹ לֹא יִפְסִיק. אֵף עַל גַּב שְׁנַאֲמַר בּוֹ (בְּרַאשִׁית ג) וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ עַקֵּב - הָאֲבָן הַהִיא שְׁהִיא י' שֶׁל יַעֲקֹב, שְׁנַאֲמַר בְּהַ (שֵׁם מַט) מִשֵּׁם רַעַה אֲבָן יִשְׂרָאֵל, לֹא יִפְסִיק לְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שְׁנַטְלָה. מִהַעֲמוּד הָאֲמָצְעִי צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ עַד אֵין סוּף.

וּבְשִׁמּוּרִיד אוֹתָהּ, נֶאֱמַר בּוֹ כָּל הַכּוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּכְרוּךְ. (וְכַאֲשֶׁר מוֹרִיד אוֹתָהּ) בּוֹ צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת אוֹתָהּ עַד אֵין סוּף (וְלַהַזְרִידָה) וְעַד אֵין תְּכֵלִית, וְלֹא יִפְסִיק אוֹתָהּ מִמֶּנּוּ לֹא לְמַעַלָּה וְלֹא לְמַטָּה. לְפַעְמִים ו' הוּא בַּעֲלָה בְּצַדִּיק בְּשֵׁשֶׁת הַפְּרָקִים שֶׁל שְׁתֵּי הַשּׁוֹקִים, יוֹרְדַת אֱלֹוֹ בְּשֵׁתֵי שּׁוֹקִים. לְפַעְמִים בַּעֲלָה הוּא ו' בְּשֵׁתֵי זְרוּעוֹת, בְּשֵׁשֶׁת פְּרָקִים עוֹלָה אֱלֹוֹ בְּשֵׁתֵי זְרוּעוֹת. לְפַעְמִים הוּא בַּעֲלָה בֵּין הָאֵב וְהָאֵם, בֵּין י"ה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ לְשֵׁם. לְפַעְמִים הוּא בַּעֲלָה בְּכַתֵּר ו' בְּבֵין י"י כְּמוֹ זֶה א' צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָהּ אֱלֹוֹ. וְכִשְׁעוֹלָה לְשֵׁם אֱלֹוֹ, נֶאֱמַר בְּהַ (תְּהִלִּים קיח) אֲבָן מְאִסוּ הַבּוֹנִים וְגו'.

בְּשֵׁהוּיָא עוֹלָה לְמַעַלָּה בְּרַאשׁ שֶׁל כָּל הַרְאָשִׁים, שׁוֹאֲלִים בְּשִׁבְלָה הַמְּלֵאכִים אֵיָה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ לְהַעֲרִיצוֹ. וְכִשְׁעוֹלָה לֹא (לְמַעַלָּה) הִיא כְּתֵר בְּרַאשׁ שֶׁל, עֲטָרָה עַל רֵאשׁוֹ. כְּשִׁיּוֹרְדַת עֲמוֹ, יוֹרְדַת וְנַעֲשִׂית נִקְדָּה לְמַטָּה מִמֶּנּוּ. וּבְכָל דְּרָגָה שְׁעוֹלָה, כִּף יוֹרְדַת. כְּשְׁעוֹלָה

נקראת כְּתֹר בְּסוּד הַטְּעָמִים, וּכְשִׁירֻדֶת נִקְרָאת נִקְדָּה, וּכְשֶׁהִיא כְּמוֹ
זֶה אוֹי, וְיִמְתַּחֲדֶת עִמּוֹ. וּכְשֶׁהִיא כְּתֹר עַל רֵאשׁוֹ, נִקְרָאת אוֹת זִין.
כְּלוּלָה מִמֶּנּוּ אוֹת הַבְּרִית שֶׁהִיא שְׁבִיעִית, שֶׁהִכַּל וְדָאֵי שְׁבִיעִי. הָאֶבֶן
הַזֶּה הִיא בְּנִין כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּבְשִׁבְלָה נֶאֱמַר (דברים כה) אֶבֶן שְׁלֵמָה
וְצִדֵק יִהְיֶה לָּהּ. הִיא מְדָה בֵּין כָּל סְפִירָה וְסְפִירָה, שְׁכָל סְפִירָה עוֹלָה
בָּהּ לְעֶשֶׂר.

הַשְּׁעוּר שֶׁל הו' בַּה נַעֲשֶׂה אִמָּה, עֶשֶׂר אֲמוֹת אַרְבָּ בֵּין כָּל סְפִירָה
וְסְפִירָה, וְסוּד הַדְּבָר - עֶשֶׂר אֲמוֹת אַרְבָּ הַקֶּרֶשׁ. וּבֵין כָּל
אִמָּה וְאִמָּה הִיא עֶשֶׂר, בֵּין פָּרֶק וּפָרֶק תִּמְצָא אוֹתָהּ. וְי' עֶשֶׂר פְּעָמִים
עוֹלָה לְמֵאָה. וְהַפּוּךְ שֶׁל מֵאָה - אִמָּה.

כָּל מְדָה וּמְדָה נִקְרָאת עוֹלָם. וְאוֹתָם י"ו שְׁעוֹר וּמְדָה, ו' שְׁקָל, י'
הַמְדָה שְׁלוֹ. וְשְׁעוֹר שֶׁל הַמְדָה חֲמֵשׁ אֲמוֹת אַרְבָּ וְחֲמֵשׁ אֲמוֹת
רַחֵב, וְהֵם כְּנֶגֶד הַשְּׁעוֹר שֶׁל כָּל רְקִיעַ שֶׁמְהַלֵּךְ חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה אַרְכּוֹ
וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה רַחֲבּוֹ. וְהֵם ה"ה. הָרִי לָהּ שְׁעוֹר קוֹמָה בְּאוֹתִיּוֹת
יְהו"ה, שֶׁהָאוֹת ו' הִיא תְּפֹאֶרֶת. שְׁמַיִם, חֲמֵשֶׁה רְקִיעִים שְׁלוֹ, ה' אֵלוֹ
נִקְרָאוּ הַשְּׁמַיִם, חֲמֵשֶׁה רְקִיעִים שְׁכֹלֵלִים בְּשְׁמַיִם. חֲמֵשֶׁה עֲלִיוֹנִים
שְׁמֵי הַשְּׁמַיִם. וְהֵם כָּלֵם ה"ה חֲמֵשׁ עִם חֲמֵשׁ.

ו' הַרְקִיעַ הַשְּׁשִׁי לָהֶם. י' שְׁבִיעִי לָהֶם, וְהֵם שְׁבַעָה עִם שְׁבַעָה, וְעוֹלָם
אַרְבַּעָה עֶשֶׂר. וְכִף הֵן הָאֲרָצוֹת שְׁבַע עַל גְּבִי שְׁבַע כְּגִלְדֵי בְּצָלִים.
וְכָלֵם רְמוּזִים בְּשִׁתֵּי עֵינַיִם. י' נִקְרָאת עוֹלָם קֶטֶן. ו' עוֹלָם אַרְבָּ. וְכָל
מִי שְׂרוּצָה לְשֵׂאל שְׂאֵלָתוֹ לְגַבֵּי עוֹלָם אַרְבָּ - צָרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בּוֹ,
וּבְעוֹלָם קָצֵר - לְקַצֵּר בּוֹ.

וְעַל זֶה אָמְרוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, מְקוֹם שֶׁאָמְרוּ לְהֶאֱרִיךְ אֵינּוּ רִשְׁאֵי
לְקַצֵּר, לְקַצֵּר - אֵינּוּ רִשְׁאֵי לְהֶאֱרִיךְ. לְקַצֵּר בְּתַפְלָתוֹ - אֵל נָא רְפָא
נָא לָהּ בְּנִקְדָּת י'. לְהֶאֱרִיךְ - מִצַּד הָאוֹת ו', וּנְפִילָה בְּאוֹת פ', וְהַכֵּל
פ"ו, וְאֶתְנַפֵּל לְפָנָי ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה. וְהַכֵּל מ"ם, י'
הַנִּקְדָּה בְּאִמְצַע נַעֲשִׂית מַיִם.

וּמִצַּד הַחֹסֵד צָרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בְּתַפְלָתוֹ. וּבִשְׁם הַקְּדוֹשׁ יַעֲלֶה יְהו"ה
בְּרַבִּיעַ. וְצָרִיךְ לְהֶאֱרִיךְ בְּתַנּוּעָה הַזֶּה, שֶׁהִיא סוּד הַתְּקִיעָה.
לְקַצֵּר מִצַּד הַגְּבוּרָה בְּתַנּוּעָה שֶׁל שְׁבָרִים, שֶׁשֵּׁם תְּבִיר בֵּינוּנִי, לֹא
בְּאֲרִיכוֹת וְלֹא בְּקַצּוֹר, בְּתַרּוּעָה בְּעִמּוּד הָאִמְצָעִי שֶׁהִיא שְׁלֵשֶׁלֶת,
שְׁשִׁנְיָהֶם שְׁקָל הַקֶּדֶשׁ, כְּנֶגֶד רַבִּיעַ שֶׁהוּא עוֹלָה חוֹלָם. הַשְּׁבָרִים כְּנֶגֶד

שָׂבָא. זֶה צָרִיךְ לְהַעֲלוֹת קוֹל, וְזֶה צָרִיךְ לְהוֹרִיד אוֹתָהּ. וּמִשּׁוּם זֶה
אוֹתָם שְׂבָרִים תְּרוּעָה, שֶׁלְשֵׁלֶת זוּ י' סְגוּלָתָא.

פְּתַח וְאָמַר, זֶרְקָא מִקְּפֵי שׁוּפְרֵי הוּלְחֵי סְגוּלָתָא. בְּחִשְׁבֵי הַשְּׂכִינָה
הַתְּחַתּוֹנָה, וְקוּלָהּ לֹא יִשְׁמַע, פְּתַח נִקְדַת יְמִין יְהוָה מְלֶךְ.
נִקְדַת שְׂמָאל יְהוָה מְלֶךְ. הַנִּקְדָּה הָאֲמֻצְעִית יְהוָה יְמֶלֶךְ. רַבִּיעַ
לְהַעֲלוֹת קוֹל. תְּבִיר לְשִׁבְרֵי הַקּוֹל. הַשְּׁלֵשֶׁלֶת אוֹחֻזֹת בְּשִׁנְיָהֶם
כְּשֶׁלְשֵׁלֶת. וְהוּא כְּמוֹ הַרְבִּיעַ שְׂמֵאֲרִיךְ בֵּהּ הַתְּבָה, וְהִיא נִקְדָּה אַחַת
כְּמוֹ שֶׁהַחֹלֶם. אֵין נִקְדָּה שְׂאִין לָהּ כְּמוֹ שֶׁלָּהּ בְּטַעְמִים. סְגוּלָּ אֶל
הַסְּגוּלָתָא. שְׂבָא כְּנֶגֶד זְקָף גְּדוֹל, כֹּלָם תְּמַצָּא אוֹתָם נִקְוִדִים כְּמוֹ
שֶׁהַטַּעְמִים לְמִי שִׂידַע סוּדוֹת נִסְתָּרִים.

קָם זְקָן הַזְּקָנִים מֵאַחַר צֵלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, הֲרִי כָּל
בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה יוֹרְדִים לְעָרֶךְ עִמְךָ קָרֵב. הַתְּתַקֵּן וְהַזְדַּרְזוּ עִם כָּל כְּלֵי
הַקָּרֵב. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא כָּל בְּעָלֵי הַסּוּסִים שְׁסוּסֵיהֶם הֵם אֲשֶׁר,
מִרְכָּבוֹתֵיהֶם מִרְכָּבוֹת לְהִבָּה, רְמַחֵיהֶם אֲשֶׁר, וְחַרְבוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר,
וְקִשְׁתוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר, וְחִילוֹתֵיהֶם אֲשֶׁר. וְלֹא עוֹד, אֲלֹא שְׂזָקָן הַזְּקָנִים בְּאֵי
עִמְהֶם, שְׁנֵאמַר בּוֹ (דְּנִיאל ט) עֲתִיק הַיָּמִים יוֹשֵׁב, וְלִבּוֹשׁוֹ כְּשֶׁלֶּג לְבָן וְכוּ'.

קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, חֲבָרִים, הַשְּׁעָה הִיא לְהַתְּקִין הַשְּׂכִינָה בִּינְיָנוּ
לְהִגָּן עָלֵינוּ בְּקָרֵב הַזֶּה. וְהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי, הִיא
יוֹרְדַת בְּכַמָּה בְּעָלֵי קוּלוֹת וְשׁוּפְרוֹת, וְכַמָּה פְּרָשִׁים תְּקִיפִים מְלַמְּדֵי
מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִמָּנוּ. וּמִשּׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי,
יוֹרְדַת, צָרִיךְ לְהַעִיר הַתּוֹרָה בְּאוֹתִיוֹת שֶׁהֵן סוּסֵי אֲשֶׁר, וְהַנִּקְדוֹת שֶׁהֵן
פְּרָשִׁים רוֹכְבִים עָלֵיהֶם, וְהַטַּעְמִים שֶׁהֵם כְּלֵי הַקָּרֵב.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, זֶרְקָא מִקְּפֵי שׁוּפְרֵי הוּלְחֵי סְגוּלָתָא. כְּשֶׁגָּלוּ
יִשְׂרָאֵל וּנְזָרְקוּ לְבֵין אַמּוֹת הָעוֹלָם לְאַרְבַּעַת צְדָדִים, נְזָרְקוּ
עָלֵיהֶם אַרְבַּע אוֹתִיוֹת מְלַמְּעֵלָה. י' לְמִזְרַח, ה' לְמַעְרָב, ו' לְדָרוֹם, ה'
לְצָפוֹן. וְזֶה הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי שֶׁהוּא יְהוָה שׁוֹלֵט עַל אַרְבַּעַת צְדָדִים
שֶׁל הָעוֹלָם.

וְהַנְּשָׂר, שֶׁהוּא הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, פּוֹרְשֶׁת עָלֵיהֶם אֶת כְּנַפֶּיהָ בְּכָל שַׁבָּת
וְיָמִים טוֹבִים, כְּדֵי שֶׁתְּהִיָּה מְגַנָּה עָלֵיהֶם וְדַאי מְכַל הַצְּדָדִים
הַרְעִים, וְזֶהוּ הַפּוֹרֵשׁ סִכַּת שְׁלוֹם וְכוּ'. שְׁסִפָּה וְדַאי נִקְרָאת, מִשּׁוּם
שֶׁמְסַכַּכֶת עָלֵיהֶם בְּשַׁבְּעַת יָמֵי הַסְּכוֹת, הֵם בְּנִיָּה, כְּנֶגְדָם שַׁבְּעַת יָמֵי
הַפְּסַח, וְעָלֵיהֶם נֵאמַר שַׁבְּעַת יָמִים יְהִיָּה תַּחַת אִמּוֹ.

ומיזם השמיני והלאה זה שמיני עצרת, עליו נאמר ירצה לקרבן אשה לה. והנשר העליון הזה נאמר בו כנשר יעיר על קנו על גזליו ירחף. זהו שפתוב ורוח אלהים מרחפת על פני המים, שהם שבעים פנים של התורה.

מיד, ויאמר אלהים יהי אור. תהיה גאלה לישראל. באותו הזמן יפרש כנפיו יקחהו ישאהו על אברתו. ומשום זה הנשר הוא עין, כנפיו הם שני כרובי העין. שלשת הגונים שלו הם שלשת האבות, שנאמר בהם וראיתיה לזכר ברית עולם. אותם הגונים של העין שהיא מרקמת בהם. אשרי העינים שמסתכלים ונפתחים אליה לקבלה כמרכבה עליהם. ומיד ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי.

בת העין זו השכינה התחתונה. היא הפתר בראש. זרקא. האם העליונה פורשת כנפיה ונוטלת אותה ופורחת עמה, עד שמגיעת אותה לבעלה ממנו ועד אין סוף. וכשמעלה אותה מתקנת בכל עשר הספירות, מתקשטת בכל התקונים והלבושים שלה, כלם מרקמים מכל הגונים שעליה, וחמשה אורות מאירים בה.

באותו הזמן מה כתוב בבעלה, שהוא ו' העמוד האמצעי? וראיתיה לזכר ברית עולם. וכשמיוחדת אותם האם את שניהם, היא אומרת לי העליונה שהוא האבא, מלך מלכי יהיה יפה עליך. וזהו מקף שופר, לשון של יפי.

באותו הזמן שמתחברת עם בעלה, יאמר לה האב הולך סגולתא, אהובה עם בעלה. באותו זמן יתקיים בו (בראשית ב) על כן יעזב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו והיו לבשר אחד. וביום ההוא יהיה ה' אחד למעלה, ושמו אחד למטה. ויהיו האב והאם ביחוד אחד, י"ה למעלה, והקדוש ברוך הוא ושכינתו ביחוד אחד, שהם ו"ה למטה. וכך עולה יהו"ה לחשבון אח"ד אח"ד.

באותו הזמן שיהיו ארבע אחד שורים על הצדיק. וזהו יפה נוף משוש כל הארץ. ויתעורר למטה המשיח, ותעלה שמועתו בכל העולם. משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון. מה זה הר ציון? זה אותו הקר שנאמר בו הר העברים, משם יקום, ושני משיחים, שהם משיח בן דוד ומשיח בן יוסף יהיו הירכים שלו, והוא אות ביניהם, משום שעליה נאמר (שמות ג) וזה לך האות. ובאותו הזמן

השכינה העליונה, שהיא קרית מלך רב, שהוא חכמה, מורידה עטרה עליה.

קם זקן אחר ואמר, זקן זקן, שנים היו, והרי הם אחד למטה. אמר לו, ודאי, יפה נוף - צדיק. משוב כל הארץ - זה העמוד האמצעי, שהוא המשוב של הצדיק שנקרא כל. והארץ, שהיא השכינה, ואצלה גוף וברית נחשבים לאחד. ולמעלה הם שנים, כמו שהאילן שהשרש שלו הוא אחד, והענפים למעלה נפרדים לקבל הפרי, וסוד הדבר - ופניהם וכנפיהם פרות מלמעלה. ודאי פרודות, אותם הענפים אל האב והאם לקבל נביעה ממקור עליון שאין לו סוף, ולהריק הכל בצדיק אל השכינה.

ועוד, הר ציון ירכתי צפון, זו הנקדה שהיא ציון, היא בין שני ירכי האמת שהם צרי, ועמהם נעשה סגול. בשתי הזרועות היא סגולתא. למעלה מהם חולם על צרי, נעשה סגולתא. חיריק תחת צרי, נעשה סגול תחת שני הירכים. ומשום שסגולתא היא על שתי הזרועות שהם אברהם ויצחק, אמר הכתוב (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה.

ואותן שלש יודיים יי, עליהן נאמר אין פוחתים מעשר מלכיות ומעשרה זכרונות ומעשרה שופרות, שנרמזו ביו"ד ה"י וא"ו ה"י. והם שלש טפות של המח שנקראו יי. ומהו המח? זו החכמה העליונה הנסתרת בכתר של הראש שהוא כתר עליון. ואלו הם יחוד ברכה קדשה, שבהם יעננו ביום קראנו, שהם ראשי התבות שעליהם נאמר (בראשית לב) ויעבר את מעבר יבק, ועולים בכשבון אהי"ה יהו"ה אדנ"י, שהן נשמה ורוח ונפש בדרך אצילות משם.

ובשזהורקא הזו מתגלית בעולם, נאמר בה (ישעיה מ) על הר גבה עלי לך מבשרת ציון הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים. עלי לך בנקדה העליונה מן סגולתא, שהוא חולם על צרי. הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי, בשני יודיים, שהם צרי, וכלם סגולתא.

באותו הזמן עולה למעלה קול, ועוד בזרקא, אבינו מת במדבר, ואין מיתה אלא גלות. כי בחטאו מת, בחטאי הנקבה של סמאל, זה הנחש אשת זנונים שפתה את חנה. והוא לא היה בתוך העדה, עם אלו הנועדים על ה' בעדת קרח, מאלו שהיו מקצצים

בנטיעות ועשו פרוד בין הקדוש ברוך הוא לשכינתו, והנחש הזה הוא כרוך על צוארו.

ומשום כף האריך בו ואמר אבינו מת במדבר. וזה קו ירק שנאמר בו והארץ היתה תהו ובהו. והוא קו ירק שסובב את כל העולם. זה קו בחנק רוח סערה. ועליו נאמר (איכה ד) רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם. רוח אף בו נלכד משיח ה' שנאמר בו (בראשית א) ורוח אלהים מרחפת על פני המים, ועליו נאמר וברוח אפיה נערמו מים. ואלו המים של התורה.

בזמן שאותם הרשעים של העולם נצבו כמו נד נזלים, טפות טפות, מעט שם מעט שם. משום שלא נמצאת האמונה, קפאו תהמת בלב ים. מה זה לב ים? זה ל"ב אלהים של מעשה בראשית. כלם קפאו, כדי שלא יתגרה (יהנה) בהם אף. מהו ים? זו האם שהיא קפואה, חתומה ביניהם, ולא מזרימה ומשפיעה בעולם. וכשרוצה הקדוש ברוך הוא לטל נקמה מן הנחש וממרכבותיו, מה כתוב? נשפת ברוחך כסמו ים.

ובאותו הזמן נמשכים מים של התורה ומשפיעה למטה. ואותם מים זידונים צללו כעופרת במים אדירים מהם, שהם מאותו שנאמר (תהלים לג) אדיר במרום ה'. בהם אבנים מפלמות (הו). ויש אבנים מצד אחר שנאמר בהם עץ ואבן, יוצאים מהן מים זידונים, מי המבול. ומי גורם שהם שולטים על העולם? הלוחות אבני התורה שנשברו, שהם אבנים מפלמות שמהן היו יוצאים מים חיים.

וכשאילו מתגברים, מה כתוב? וכרב גאונך תהרס קמיה. ונעשו להם אבנים של סקילה וחשך על פני תהום. ויהי הענן והחשך, ולא קרב זה אל זה כל הלילה. ונאמר בו (שם קלט) גם חשך לא יחשיך ממך. ונאמר בו (שמות י) ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים, ולכל בני ישראל היה אור במושבתם.

וסוד הדבר - ועתה לא ראו אור בהיר הוא בשחקים (איוב לו). נאמר כאן ועתה לא ראו אור, ונאמר במצרים לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו. ולכל בני ישראל היה אור. וחשך הוא שרפה, ועליו נאמר תשלח חרונה יאכלמו כקש. וזהו אש אוכלת אש, האש של התורה שאוכלת אש נכריה. תהו"ם הוא המן"ת.

וַיֵּשׁ תְּהוֹם אַחַר שְׁנָאֵמַר בּוֹ (תהלים מב) תְּהוֹם אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיָּה. מַה זֶה צְנוּרִיָּה? אוֹתָם הַצְנוּרוֹת שֶׁל הַחֲכָמָה שֶׁהֵם וַיֵּי הַעֲמוּדִים. כָּל מְשַׁבְּרֵיךְ - אֵלֹה הַטְּעָמִים שֶׁל הַתּוֹרָה. וְגַלְיָה - אֵלֹה הַנְּקוּדִים שֶׁל הַתּוֹרָה. עָלֵי עֲבָרוֹ - זֶה סוּד הָעֵבֹר, שְׁנָאֵמַר בּוֹ (שמות לה) וַיַּעֲבֹר ה' עַל פְּנֵיו וַיִּקְרָא.

וַיֵּשׁ תְּהוֹם שֶׁהוּא בְּהַפּוֹךְ אוֹתִיּוֹת הַמּוֹת, וְהוּא הָרֵג. וְאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת שֶׁל שֵׁם יְהוָה שׁוֹלְטוֹת עַל אַרְבַּע מִיתוֹת בֵּית דִּין, סְקִילָה שְׂרִפָּה הָרֵג וְחִנּוּק. י' עוֹשֶׂה סְקִילָה בְּה"ו. ה' עוֹשֶׂה שְׂרִפָּה בְּתֵהוּ, שֶׁהוּא קוֹ יָרֵק, וְהוּא תְּשׁוּבָה. ה' מְתַלְבֶּשֶׁת בּוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין בְּרָשָׁעִים. ו' הַתְּלַבֶּשֶׂה בַּחֲשֵׁךְ לַעֲשׂוֹת בּוֹ שְׂרִפָּה. ה' הַתְּלַבֶּשׂ בְּתֵהוּם, שֶׁהוּא הַמּוֹת, לַעֲשׂוֹת בּוֹ הָרֵג.

וְהָאֲרִיץ כְּלוּלָה מְכַל הַקְּלָפוֹת, וְהַשְׂכִּינָה מְלַבֶּשֶׁת בָּהּ לְבַעַר אֶת רוּחַ הַטְּמָאָה, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר וְאֶת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֵבִיר מִן הָאֲרִיץ. וַיֵּשׁ מִי שְׁאוּמַר, שְׁבַקְלָפוֹת הִלְלוּ הוּא הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּהַפּוֹךְ הוּה"י, וְסוּד הַדְּבָר - וְכָל ז"ה אֵינְנוֹ שׁוֹ"ה ל"י. וְהֵם ה' בְּתֵהוּ, ו' בְּבֵהוּ. ב"ו הו"א אַנ"י וְה"ו. וְחֲשֵׁךְ עַל פְּנֵי תְּהוֹם. וְחֲשֵׁךְ - בּוֹ ה'. תְּהוֹם - בּוֹ י'. וְכֹאשֶׁר ה' הַקְּטָנָה בְּקִלְפָּה, שֶׁהִיא תֵהוּ, מַה כְּתוּב? לֹא תֵהוּ בְּרֵאָה, שְׂאִין לָהּ חֲבוּר וַיִּחַד עִם בְּעֵלָה כְּשֶׁהִיא מְתַלְבֶּשֶׁת בְּתֵהוּ.

וְהַקְּלָפוֹת הִלְלוּ נִקְרְאוֹת עֲרִיּוֹת, וְעַלֵּיהֶם נֹאמַר עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְךָ לֹא תִגְלֶה. זֶה תְּהוֹם וְחֲשֵׁךְ, שֶׁהֵם עֲרוֹת הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵן י"ה. עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּה - תֵהוּ וְחֲשֵׁךְ. עֲרוֹת אַחֻוֹתֶיךָ בַת אָבִיךָ אוֹ בַת אִמְךָ - זוֹ ה' הַקְּטָנָה. כָּל הָעֲרִיּוֹת הֵן כָּאֵן, וְכֹאֵן נֹאמַר (ישעיה נג) לֹאכַל לְשִׁבְעָה וְלִמְכָסָה עֲתִיק.

וְהָאֲרִיץ הִיְתָה תֵהוּ. בְּזִמְן שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיָּה בְּאֵלֹה הַקְּלָפוֹת, הִיָּה בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת וּמַחְרִיבָן. וְהָרִי פִרְשׁוּהָ שְׂאִין הַשְּׂפָעָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וְהַנְּהָר, שֶׁהוּא צְדִיק, יַחֲרֹב וַיִּבֶשׁ, בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וַיֵּשׁ מִי שְׁאוּמַר, שֶׁעֵלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לְבָנוֹת עוֹלָמוֹת וְלִהְחַרִּיבָן, וְאָמַר: אֵלָה מוֹעִילִים לִי, וְאֵלֹה לֹא מוֹעִילִים לִי. אֵלֹה שְׁנָאֵמַר בָּהֶם אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאֲרֶץ - מוֹעִילִים לִי. הָאֲחֵרִים שְׁנָאֵמַר בָּהֶם וְהָאֲרֶץ הִיְתָה תֵהוּ וְבֵהוּ, שֶׁמְרָאָה עַל עוֹלָמוֹת שֶׁעֵלָה כְּרִצּוֹנוֹ לְכֹרָא אוֹתָם וְלֹא עָשָׂה אוֹתָם, עַלֵּיהֶם נֹאמַר תֵהוּ וְבֵהוּ, בְּאֵלָה הוּא אָמַר לֹא מוֹעִילִים לִי.

ובזמן שהקדוש ברוך הוא באלו הקלפות, נאמר בו (איכה ג) סכתה בענן לך מעבור תפלה. בהו וחשך, עליהם נאמר ויהי הענן והחשך, ואלו הם קלפות האגוז, המח מבפנים שנחלק לארבעה צדדים. זה יהו"ה שהוא אינו מקבל טמאה, כמו שנאמר (ירמיה כג) הלא כה דברי כאש נאם ה'. מה האש לא מקבל טמאה, אף שמו אינו מקבל טמאה.

ובזמן שמעברות הקלפות הללו, ישברו מהאגוז. התפלה, שהיא השכינה אדנ"י, עולה לבעלה, שהוא יו"ד, שבזמן שהוא היה מכסה ממנה בקלפות הללו, היא נקראת עניה ויבשה, ואין לה אלא מה שהביאו לה עבדיה בחשאי.

ובאותו הזמן שמתפשט הקדוש ברוך הוא מהקלפות הללו, נאמר בו (ישעיה ל) ולא יכנף עוד מוריה והיו עיניה ראות את מוריה. ומיד שנהיה היבשה, נאמר בו מלא כל הארץ כבודו. ונקראת הברכה שלו, הקטרת שלו, הקרבן שלו, הקשור שלו, העולה שלו, ושורפת כל אותן הקלפות ועולה אליו. זהו שכתוב (ויקרא ו) זאת תורת העלה, בתפלת שחרית. היא העלה - היא העולה אליו בתפלת המנחה. על מוקדה על המזבח כל הלילה - בתפלת ערבית, שבה היא שורפת את כל הקלפות הללו ששולטות בלילה, שהיא הגלות.

וכשהיא עולה אליו, עולה בכמה ריחות ובשמים של גן עדן, שהיא הגן של התורה, שעליו נאמר (שיר ד) גן נעול אחתי כלה. סתומה שאינה נפתחת אלא לבעלה. וכשיבא בעלה, אדני שפתי תפתח. נפתחת אל שני עמודי האמת, ומקבל אותה בשתי זרועות. זהו שכתוב (שם ב) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. יהו"ה יורד אליה, וזהו הסוד של אמן יאהדונה"י, הוא החבור של שני השמות. ומשום זה גדול העונה אמן יותר מן המברך.

באותו הזמן שיהיו שני השמות כאחד, תתעורר בת המלך בשיר השירים, ובמשלי ובקהלת, שהם (שני שמות כאחד), שלשת אלפים משל, שלש יודיים שהם שלש טפות של המח שיורדות מן יו"ד ולאן נמשכים? לצדיק שהיא קשת, ומה שהיה קטן נעשה גדול, וסוד הדבר - שופר הולך פזר גדול. מתי יהיה זורק חץ בדיוקן הזה? עוד, כתנות עור חשוכות העינים, שנאמר בהן ותכהין עיניו מראת, להסתכל באלו שנאמר בהם נפתחו השמים ואראה מראות

אלהים. שהם חמש אור של מעשה בראשית. פתנות עור הם. והארץ
 היתה תהו ובהו. והארץ - אחת. תהו - שמים. בהו - שלש. וחשך -
 ארבע. תהום - חמש. וארבע האותיות שכלולות בגוף, והן ארבעה
 יסודות שהן קלפות האגוז. ומשום זה, והארץ היתה תהו, ופרשוה
 שתהו היתה מקדם לכן, שפך דרך הקלפות שמקדימות את המח.
 ורוח אלהים מרחפת - זה רוחו של המשיח. מיד שתהיה מרחפת על
 פני מי התורה, מיד תהיה גאלה. זהו שכתוב ויאמר אלהים יהי אור.
 וישלחו ה' אלהים מיד המשיח שהוא בגן עדן, שנאמר בו
 וישלחו ה' אלהים מגן עדן, מהעדון שלו. ולמה?
 לעבד את האדמה, שהיא השכינה. משום זה וישלחוהו. מיד שיצא
 משם, וישכן מקדם לגן עדן את הכרבים, שהם משיח בן דוד ומשיח
 בן אפרים, שמושכים את רוח המשיח, שנאמר בו ורוח אלהים. זה
 שיל"ה, אותו שנאמר בו ואצלתי מן הרוח אשר עליך. שפך עולה
 מש"ה שיל"ה בחשבון.

וישפך מקדם, שהקדים שילה לשניהם, כדי שיהיה מרחפת על פני
 המים של התורה, והגאלה בו תלויה, והרי פרשוה ואת להט
 החרב המתהפכת. מיד תהיה בידו מטה. ומי הוא? מטטרו"ן,
 שמתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד מטה, זו השכינה
 התחתונה. ואם זכו ישראל - מטה כלפי חסד לימין, ויצאו ברחמים,
 ואם לא - מטה כלפי חובה לצד הגבורה, ששם הנחש אל אחר,
 שמבקש לשפך דם, ויהרג המשיח ורבים מישראל.

ומשום זה נאמר (רות ג) חי ה' שכבי עד הבקר, שהוא הבקר של
 אברהם שיהיה מטה כלפי חסד. ומשום זה, ואת להט
 החרב המתהפכת, והכל לשמר את דרך עץ החיים, שהיא התורה,
 שנאמר בה עץ חיים היא למחזיקים בה, והיא התורה שבצל פה. אם
 זכה האדם - היא סם חיים שלו, ואם לא - היא מתהפכת לו לסם
 המות. והרי פרשוה בעלי המשנה כך, כמו שהמטה שמתהפך ממטה
 לנחש ומנחש למטה. ובזמן ההוא ימחו מן העולם כל אותם שנאמר
 בהם ויעשו גם הם חרטמי מצרים בלטיהם כן. עד כאן.

בזאת יבא אהרן אל הקדש. בא וראה, אין אדם מפיק רצון מהקדוש
 ברונד הוא אלא בזאת, שעליה נאמר (משלי יח) מצא אשה מצא
 טוב. וזאת היא עת לעשות לה. וכמה עתים יש, ועליהם נאמר ואל

יבא בכל עת. ושלמה אמר אותם בספרו (קהלת ג) עת לבכות ועת לשחוק. הם עשירים ושמונה. ועל זה הזהיר לאהרן ואל יבא בכל עת אל הקדש, שהוא קדש ישראל לה'.

ובששכינה הנקראת זאת עם ישראל, שנאמר בה ואף גם זאת בהיותם בארץ אביהם, ישראל מה הם אומרים לה? אנה הלך דודך היפה בנשים (שיר השירים ו), בכמה תחנונים ותפלות וציצית ותפלין ושבתות וימים טובים, שעליו נאמר (שמות לא) ביני ובין בני ישראל אות היא. אות של ברית מילה, אות של שבת, אות של יום טוב, אות של תפלין. ועליו נאמר על זאת יתפלל כל חסיד אליך. מצא אשה מצא טוב. והנביא אמר (ירמיה יט) אל יתהלל חכם כי אם בזאת.

ויעקב אבינו, בעבור שהיה יודע שזאת היא היתה עקר להפיק רצון אבינו שבשמים, צוה לבניו והודיעם בזאת, שנאמר (בראשית ט) וזאת אשר דבר להם אביהם. ודוד היה יודע שבה מפיק רצון מה', כשהיה נלחם עם אויביו אמר (תהלים כז) אם תחנה עלי מחנה, בזאת אני בוטח.

והנביא, כשראה צערן של ישראל בגלות, ולא ראה להם מנוחה וגאלה אלא בעבור זאת, אמר (איכה ג) זאת אשיב אל לבי. וכן משה - ואולם בעבור זאת העמדתיך. וכן ליהודה - וזאת ליהודה. ומי שלא שת לבו גם לזאת, עליו נאמר וכסיל לא יבין את זאת.

ועתה צריך אתה לדעת, כיון שהאדם בה פיק רצונו, ובה משיג שם ה' שזהו סוד על זאת יתפלל כל חסיד. ועל זאת - ודאי לשם ה' שהוא על זאת. למה תקנו בשחרית תפלה למדה ידועה, וכן במנחה למדה ידועה, וכן בערבית למדה ידועה, וכן בשבת למדה ידועה, וכן ביום טוב למדה ידועה, וכן בעשרת ימי תשובה למדה ידועה? אלא מה שאמר על זאת, הוא מורה שיהו"ה הוא בכל ספירה וספירה, כמו שאמר דוד לך ה' הגדלה והגבורה. וכל ספירה אין לה פעולה בתחוננים אלא על ידי המלכות, שנאמר בה ומלכותו בכל משלה.

אבל בזמן שצריך הקדוש ברוך הוא להצדיק צדיק ולעשות עמו צדקה, שהוא מלכות עם התחוננים, נכללים בו כל הספירות ונקראים צדיקים על שמו. וה' נקרא על שמו צדיק, שנאמר צדיק ה' בכל דרכיו, ומרחם על בריותיו בצדקה.

סדר הלימוד ליום כו אלול [יום 351 בשנה]

וְאִין צְדָקָה אֶלָּא תַפְלָה, שְׁהִיא צ' - תְּשָׁעִים אֲמִנִים. ד' - אַרְבַּע קִדְשׁוֹת בְּכָל יוֹם. ק' - מֵאָה בְּרִכּוֹת. ה' - חֲמִשָּׁה חֲמִשֵּׁי תוֹרָה. וְזֵהוּ וְצְדָקָה תְּרוּמָם גּוֹי. וְעֲלִיו נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם וַיַּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה. וּבְשֵׁהוּא רּוֹצֵה לְהִגָּן בָּהּ, נֶאֱמַר בָּהּ (ישעיה נט) וַיִּלְבַּשׂ צְדָקָה כְּשָׂרְיָן. מִצַּד ה' הִיא צְדָקָה. וּמִצַּד י' הִיא כּוֹבֵעַ עַל רֹאשׁ צְדִיק, אוֹ בְרִית עֲטָרָה בְּרֹאשׁ כָּל צְדִיק. וּמִצַּד ו' נֶאֱמַר בָּהּ אַרְכָּה מֵאַרְץ מִדְּבָר. מִצַּד ה' עֲלִיוֹנָה - וַרְחֲבָה מִנִּי יָם.

וּבְשֵׁרּוֹצֵה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַמְשִׁיךְ נְבוּאָה, כָּל הַסְּפִירוֹת כְּלוּלִים בָּהּ וְנִקְרְאוּ נְבִיאִים. וּמַלְכוּת הִיא דְּמִיּוֹן כָּלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (הושע יב) וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַדְּבַרְתִּי עַל הַנְּבִיאִים, שְׁהִיא כְּמוֹ אֶסְפָּקְלָרְיָה שְׁכָל הַפְּנִים נִרְאִים בָּהּ. וְכֵן כָּל הַסְּפִירוֹת מֵרְאוּת בָּהּ כְּחֵם וְדְּמִיּוֹנָם וְצוּרוֹתָם, לְכָל נְבִיא כְּפִי הַשְּׁגָתוֹ לְמַעַלָּה. וּכְמוֹ כֵּן לְמַטָּה הִיא מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּכֶסֶף הַכְּבוֹד, וּבְכָל הַמְּלָאכִים וְהָאוֹפְנִים וְחַיּוֹת הַקִּדְשׁ, וּבְכָל הַרְקִיעִים וְהַכְּסָאוֹת שֶׁבָּהֶם הַמְּלָאכִים הַתְּלוּיִים מֵהֶם, שֵׁישׁ מְלָאכִים גְּבוּהִים עֲלֵיהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ה) כִּי גְבוּהַ מַעַל גְּבוּהַ שְׁמֵר וּגְבוּהִים עֲלֵיהֶם. וְכֵן בְּכָל כּוֹכַב וּמְזָל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וּמַלְכוּתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וְזֵהוּ וּבִיד הַנְּבִיאִים אֲדַמָּה. לְכָל אֶחָד נְדַמָּה כְּפִי כַחוֹ שְׁהִיא נִשְׁמָתוֹ. (וְהִבֵּן אֲמָרָם הַעוֹנָה אֲמֵן בְּכָל כַחוֹ).

ה' הוּא בְּכֶתֶר, שְׁהִיָּה קִדְם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם הוּא וְשִׁמוֹ לְבַד בְּכֶתֶר, כְּשֶׁבְּרָא הָעוֹלָם בְּמִדַּת רֵאשִׁית, יָרַד עֲלָיו וְלֹא הָיָה חֶסֶר מִלְּמַעַלָּה, וְכֵן בְּכָל סְפִירָה וְסְפִירָה כְּמִדְּלִיק נֵר מִנֵּר, וְאִינוּ חֶסֶר מִן הָרֵאשׁוֹנָה וְלֹא מִחֲבַרְתָּה עַד אֵין סוּף וְאֵין תְּכֵלִית.

וּמִי שֶׁמְכִיר אוֹתוֹ בְּזָאת, כְּאֵלוֹ מְכִיר אוֹתוֹ בְּעֲלִיוֹנִים וּבַתְּחִתּוֹנִים, בְּעֵבּוֹר שְׁהִיא כְּלוּלָה מִהַעֲלִיוֹנִים, וְהִיא יְחִיד וְקָשָׁר כָּלָם, וְהִיא מִתְּלַבֶּשֶׁת בְּכָל הַתְּחִתּוֹנִים. וְעַל זֶה אָמַר הַנְּבִיא (ירמיה ט) כֹּה אָמַר ה' אֵל יִתְהַלֵּל חֲכָם, כִּי אִם בְּזָאת וְגו', הַשְּׁכָל וְיִדַע אוֹתִי. הִיא נִקְרְאת נְבוּאָה מִצַּד הַנְּבִיאִים, חֲכָמָה מִצַּד הַחֲכָמִים. שְׁכָל הַסְּפִירוֹת נִקְרְאִים חֲכָמָה.

וְעוֹד, כְּחוֹט הַשְּׁנִי שֶׁפְּתוּתִיךְ וּמִדְּבַרְךְ נֶאֱוָה. זֶה חוֹט שֶׁל הַשְּׁפָתִים שֶׁל הַתְּפִלָּה, וּבָהֶם אֲדַנִּי שְׁפָתִי תִפְתַּח, לְזֶרֶק שֶׁלֹּשׁ אֲבָנִים

לנחש, והם ארבע תפלות שבהם הקלע, שהוא שפה, זורק אותם לנחש, והוא מקיף אותם בתקף הולך, ומוליכה אותם בזרוע ימין שהיא חסד, ונעשים סגולתא בעמוד האמצעי.

ומי השפה שזרקת את שלש התפלות הללו? זו השכינה, שפך עולה בחשבון שפ"ה. ובגללה נאמר כחוט השני שפתותיה. וחוט השפה הזה הוא הקלע. כשזרקת האבנים הללו לנחש, נאמר בה (שמואל א-כח) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע. שהיא הקלע, והקל"ע הזה הוא סיני, שבו נשמעו שבעים קולות לשבעים אמות, שהם תלויים משבעה ראשים (של חיה) של החיות, שמקננים בשבעה הרים, וכלם מתו, משום שלא רצו לקבל חמשה חמשי תורה שהם ה' בתוספת הקלע.

ודוד, בה' נטל חמש אבנים, כנגד חמשה חמשי תורה, והם היו כמו חמש התבות של היחוד, שהן שמע ישראל ה' אלהינו ה'. וכששם אותם בקלע, נעשו כלן אחת. בי"ג מדות התורה נדרשת, והרג את הפלשתי שהוא יצר הרע, והוא נחש, והוא סמא"ל, הוא עמלק, הוא פלשתי, הוא מלאך המות. לכל אדם הוא נעשה כפי חטאיו.

וכף חמש האבנים מתתקנות בחמשה תקוני הפה בעשרים ושתים אותיות של התורה. והן: אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסצר"ש. והן משתמשות בשפתים, בלשון, בחד, בגרון, בשנים. וכל החמש נקראות פ"ה אחד.

אשרי מי שלומד (שעוסק) בתורה שנתנה בחמשת התקונים הללו להרג בהם את היצר הרע. שיצר הרע וחילותיו מסובב את הגוף בכל יום, להלחם בו קרב בכמה חטאים שכוונס בכל יום, ומקריב את כלם בזמן הדין, שהוא ראש השנה, אל כסא הדין. באותו זמן צריך אדם להתתקן בתפלות.

תקון אחד למטה, ארבעה סוסים עם תפלת מוסף, וסוד הדבר - (חבקוק ג) כי תרכב על סוסיך מרכבתיך ישועה, ואלו ארבע תפלות. וצריך להלביש לו שריון, זהו שכתוב (ישעיה נט) וילבש צדקה כשרין. צדקה הרי פרושה, צ' - תשעים אמנים שתלויים מן א' של אמן. ד' - ארבע קדשות. ק' - מאה ברכות. ה' - חמשה חמשי תורה, והכל אמן. מ"ן תשעים.

ומי שלא אמר אותם, צריך לכוון בחמש עשרה ויום של אמת ויציב וינכון וקיים וגו'. א' מן אמת שבה עולים לחשבון אמן, והוא סוד יאהדונה". ומי שאומר אותם בכל כחו, הוא אלהים, שפך עולה לחשבון בכ"ל כ"ח, ונותן תקף לסוסים, וקורעים לו גזר דינו של שבעים שנה, שהם שבעים סנהדרין שהם גוזרים על אדם מה שיהיה לו בכל השנה.

אלהיים הוא בחשבון הפס"א, והוא פסא רחמים. אל מלך יושב על פסא רחמים ומתנהג בחסידות. פסא חס"ד ודאי שעולה לשבעים ושנים קשרים וחליות של ציצית, והם הזוגים של הפסוים של הסוסים, שעולה הנגון של הכשכוש שלהם לשבעים ושנים גונים, אחר שהסוסים מנצחים את הקרב בתפלות. באותו הזמן בעלי הסוסים שממנים על התפלות, כלם פותחים בזמירות שירות ותשבחות והודאות. והשפה, שהיא הקלע, זורקת אבנים באהבה. והן חמש בחמשה תקונים של העין, שהם שלשת צבעי העינים, ושני העפעפים של העין.

ולאיזה מקום נזרקים? לבת העין. זהו שכתוב (שמואל-א כ) לשלח לי למטה. ושלשת צבעי העין הם מרקמים בשלשה לבושי שלשת האבות, ושני עפעפי העין שני נביאי אמת, שהם פותחים וסוגרים את העין, שהיא המראה של נביאי אמת. ומה הוא בת עין? השכינה התחתונה, עליה נאמר (במדבר יב) ה' במראה אליו אתודע. ועליה נאמר לגבי משה, ותמונת ה' יביט. חמשה גונים הם ה'. בת עין זו י'. מי העין שכוללת כל הגונים? זו ו' שהיא פותחת וסוגרת. **קם** אליהו ואמר, המנורה הקדושה, ה' הרביעית אני הוא. אמר, ודאי חמשה אור הם מבפנים, ומשום זה ה"ה זהו חמשה גונים מבחוץ, חמשה גונים שמאירים בהם מבפנים, והם גון לבן, גון אדם, גון ירק, גון תכלת, גון שחר. והלבושים שלהם ארגמן. א' - אורפניאל. ר' - רפאל. ג' - גבריאל. מ' - מיכאל. נ' - נוריא"ל. אלו הם גוף לחמשה גונים.

אמר לו אליהו לרבי שמעון, המנורה הקדושה, ודאי עין ימין, כששורה בה יהו"ה ומאיר בה, וכן בעין שמאל, השכינה אומרת לעינים הללו מרב אהבה, (שיר ו) הסבי עיניך מנגדי שהם הרהיבני. שורפים אותי בשלהבות של אהבה שזורקים לכל עבר.

קם הנער חנוך מטטרו"ן, פתח ואמר, צעיר אני לימים ואתם ישישים, ולאור העינים שלכם ירדתי, שמאירים מעלה ומטה, ועליהם נאמר (רות ב) עיניך בשדה אשר יקצרון והלכת אחריהן. ומה הוא? שבכל מקום שנותנים עיניהם - או מיתה או עני. ואלו הם העלמים שנפטרנו בקצור שנים. וכלם תחת ממשלתי בישיבת הרקיע. וזה למה? משום השכינה שיושבת ביניהם, ושם מאירה בעיניהם, שנאמר בו (דברים לב) אני אמת ואחיה.

ומשום זה אמר הקדוש ברוך הוא, עיניך בשדה אשר יקצרון. בשדה שהוא ששם ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. לפנות כל המקורגים שהם ערבו של ישראל (רע) עם ערב רב, ובהם נאמר בשדה אשר יקצרון.

ועוד עיניך - אלו תלמידי חכמים, שהם העינים של התורה. אשר יקצרון בשדה - שמענישים את מי שנוגע באסור תורה. ועוד אשר יקצרון, שעליהם נאמר, מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר. לקצר - אינו רשאי להאריך. והם פוסקים תורה באסור והתר, פסול וכשר, טמאה וטהרה, ועושים כמה גדרות בתורה, שלא עושים פרצה ופרוד בשכינה, שהיא תורה שבעל פה. ומשום זה והלכת אחריהן, משום שיהו"ה שליט עליהם. זהו שכתוב (רות ב) ויאמר לקוצרים ה' עמכם. ומשום זה והלכת אחריהן, שכה צריכה האשה ללכת אחר בעלה.

אלקטה בשבלים - אלו לקוטות של התורה שיתפרנסו בהם בגלות. בין העמרים תלקט ולא תכלימוה. ועליהם נאמר (שמות טז) וימדו בעמר. כלם במדה. עמר לגלגלת מספר נפשתיכם. ולא העדיף המרבה והממעיט לא החסיר. שלא להוסיף ולא לגרע מדברי התורה. והצדיק זורק, והשכינה כונסת, ועליהם נאמר (משלי יא) יש מפזר ונוסף עוד. מה זה ונוסף עוד? זה העמוד האמצעי. ועוד מה זה ונוסף? זה מי שמפזר טעמי תורה, ונוסף בחדושו.

באותו הזמן ויאמר לקוצרים ה' עמכם ויאמרו לו יברכה ה'. וזה הסוד של יברכה ה', יאר ה', ישא ה', שהם שנים עשר עינות מים, והם ו"ו שיוצאים מהצנור שהוא א והכל וא"ו. ומשום שבעלה שם, שהוא ו"ו בששת הפרקים של הזרועות, וששת הפרקים של השוקים, א באמצע, העטרה על הגוף. ומשום זה ושתי מאשר

ישאבון הנערים, שהם ברהטים בשקתות המים. נערים יש למעלה,
ונערים יש למטה. והם פנים גדולות ופנים קטנות.

קם הנער (חנוך מט"ט) ואמר, רבנן, צעיר אני לימים מצדו של זעיר
אנפין, ואתם ישישים מהצד של אריף אנפין, שהם ברהטים
בשקתות המים, על כן זחלתי ואירא מחות דעי אתכם. בינתים
שהשכינה רוצה להיות משקית מהעלמים, משאיבת התורה שהיא
העמוד האמצעי, צריך להשקותה על ידי צדיק שהוא צעיר לימים.

שני נביאי אמת שהם כנגד שתי שפתיים, שנאמר בהם (שיר א) ישקני
מנשיקות פיהו. מה זה פיהו? זו השכינה, והם כנגד שני כרובי
העין, שפותחים וסוגרים, שבהם מאיר העמוד האמצעי בכח העין,
ונקראת מצדו האספקלריה המאירה, וכשפותם העין נקראת
אספקלריה שאינה מאירה. ובת העין היא עינו של צדיק, ועליה
נאמר (בראשית כד) לעת ערב לעת צאת השאבת. ימין ושמאל נקראו
שקתות המים, שני נביאי אמת מוציאי מים.

וימד שש שערים וישת עליה - זה השעור של שתי שוקים שהן
ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, ו' התחתונה. ויש שש
עליונים ו' שהם ו' עליונה של שתי זרועות, שהן שמע ישראל. והכל
נשקים מהאם העליונה שהיא א אלף בינה, ובה נעשו אחד, וישת
עליה אל ה' התחתונה המלכות.

ועוד וימד שש שערים, למטה, הם ששה סדרי משנה, והם מאכל
הבהמות שהם חיות הקדש. לאחר שהיא כונסת אותם, זורקת
אותם לצבאותיה. זהו שכתוב (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק
לנערתי. וכשזורקת אותם למטה, נקראת זרקא. ומשום זה יש מפזר
ונוסף עוד, שבעלה מוסיף לה.

קמו העליונים והתחתונים וברכו אותו. פתחו אותם הזקנים בכרכות
וברכו אותו.

קם אותו הזקן מאותם הזקנים ואמר, (בראשית מח) המלאך הגאל אתי
מכל רע יברך את הנערים. מי המלאך? אם היה אומר מלאך,
היה משמע על חנוך מטטרו"ן. אבל ה' בתוספת היא השכינה שהיא
ברכה, ברפת ה' היא תעשיר. יברך את הנערים, כל הנערים שנקראו
על שם נער, מתברכים על ידי אותו הנער.

ויקרא בהם שמי - זו השכינה העליונה. ושם אבותי - אלו האבות. ועוד יברך את הנערים - הצדיק ושני נביאי אמת. וידגו לרב - החכמה שנאמר בה (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, שתתרבה ותתגדל. בקרב הארץ - באלו שנאמר בהם והיה זרעך כעפר הארץ. ולא תפסק הברכה ממנה, כמבוע שנאמר בו (ישעיה נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו.

שאין דורון חביב לפני הקדוש ברוך הוא כדורון של השכינה. אשרי אותם זרועות שמעלים אותה אליו. תפלין על ידיהם ועל ראשיהם. אשרי אותם רגלים וגוף וידיים וכל איבר ואיבר שבו עולה הדורון לקדוש ברוך הוא, שאין דורון חביב לפני הקדוש ברוך הוא כדורון של השכינה. אשרי האיבר שעושה בו מצוה לקדוש ברוך הוא, שבשכינה יורד הקדוש ברוך הוא לשרות בכל איבר שלו. ועל זה האיש מכריזים למעלה: תנו כבוד לדיוקן המלך.

ועוד וידי אדם מתחת כנפיהם, יש בני אדם שמעלים דורון לגבירה, ובהם מלאכי אלהים עלים וירדים בו. באדם ההוא, בנשמתו שמעלה דורון למלך, ומורידה דורון ממנו לגבירה. שכאשר מורידים דורון לגבירה, וידי אדם יורדים מתחת כנפי המלאכים שלוחי הגבירה, ונותנים להם השאלות והבקשות ששואלים מהגבירה. וכל מה שהגבירה נותנת, ברשות בעלה הוא הכל. ואם לא נכנסים ביראה ואהבה, דוחים אותם החוצה, והדורון שלהם נמסר לכלב.

אשרי האיש שהגבירה מקבלת ממנו דורון או נותנת לו בדיקה, שהרי ודאי בן המלך הוא. אבל לאחרים, על ידי שליחים נותנת להם מדיקה. אלו יוצאים, ואחרים באים דופקים לפתחה, והם בעלי התורה, בעלי הפה.

ואם נכנסים ביראה ואהבה של י"ה, ההיכל נפתח אליהם, והקדוש ברוך הוא נותן להם לשון למודים, ושם להם דבור בפיהם לדבר לפני הגבירה. זהו שכתוב (ירמיה א) וישלח ה' את ידו ויגע על פי ויאמר ה' אלי הנה נתתי דברי בפיה, ועליהם נאמר (הושע יב) וביד הנביאים אדמה. ודברתי על הנביאים, בדבור ממש.

ועם כל זה, כשיכנסו להיכל כל הנביאים לדבר עם הגבירה, היא לא מדברת עמם, עד שנדמה להם הקדוש ברוך הוא בחיות שלו. מהם נכנסים בדיוקן של שור, ומהם בדיוקן של נשר, ומהם בדיוקן

של אריה, ומהם בדיוקן של אדם. ויש מי שנכנס בכל אותם הדיוקנאות. ואם יהו"ה עליו, אדנ"י שפתי תפתח בודאי, ההיכל נפתח אליו. ואם שם יהו"ה אינו שם בכל אותם הדיוקנאות, הגבירה היא כבודה בת מלך פנימה, והיא נסתרת בהיכל, ומדברת עמהם על ידי שליחים כפי דיוקניהם ומזלם.

ומשה היה שלם בארבע חיות. ושם יהו"ה עליו, כמו זה ש' מן משה שלש חיות, אריה שור נשר. מ'ה ודמות פניהם פני אדם? שם יהו"ה עליו. מנין לנו? זהו שכתוב (שמות ז) ואמרו ל"י מ"ה שמו"ו מ"ה אמר אליהם. ומשום שהוא שלם בכל, נפתח אליו ההיכל. זהו שכתוב אדני שפתי תפתח. ונאמר בו (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו וגו'. ותמונת ה' יביט. שהיא הגבירה. מה שאין כן שאר הנביאים שאינם שלמים כמותו.

ומיד הרי אלה יוצאים, והנה אחרים דופקים לפתח, והם בעלי הפנים שיודעים את שבעים הפנים לתורה. ואם נכנסים ביראה ואהבה, נפתח להם השער, ונכנסים ולא יכולים להסתכל בפניה של הגבירה מהענוה שלהם, ונופלים על פניהם בנפילת אפים. זהו שכתוב (יחזקאל ג) ואפל על פני. נותנים להם בקשותיהם ויוצאים.

והנה אחרים נכנסים כמו יחזקאל או כמותו, והם בעלי עינים שנאמר בהם וגבתם מלאת עינים. שהם לאותיות, והאותיות ממנו, הם מלאת עינים, מלאות מכמה מצוות, שהם כל מצוה נר מצוה, שנאמר בה מצות ה' ברה מאירת עינים, ודופקים לשער. אם הם כדאים, הגבירה משגיח מן החלונות מציץ מן התרכים של ההיכל אליהם, אבל לא שייכנסו להיכל. ונאמר בהם וארא, כמו יחזקאל שאמר וארא, וכמו ישעיה שאמר ואראה את ה', שודאי לא אמר ואראה ה', אלא את ה', וזו השכינה שהיא המראה של הקדוש ברוך הוא שבה נראה לנביאים.

הנה אלה יוצאים, ואחרים באים ודופקים לפתח, והם בעלי האזנים שבהם שמיעה, והם זריזים שהיו מקדימים למצוות, והרי קוראים קריאת שמע עם דמדומי חמה. ואותם בעלי השמיעה היתה יוצאת הגבירה לפניהם, והיתה מכבדת אותם משום שהיו משמחים

אוֹתָהּ עִם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא יִשְׂרָאֵל, וְעֲלֵיהֶם נֹאמֵר (חֲבִקוּק ג)
 יְהוָה שָׁמַעְתִּי שְׁמַעְךָ יִרְאֵתִי.

שְׁלֹכָל הַנְּבִיאִים כָּל־מָקוֹם יְדוּעַ וְזָמַן יְדוּעַ, אֲבָל לְמֹשֶׁה לֹא הָיָה
 לֹא מָקוֹם קְבוּעַ וְלֹא זָמַן יְדוּעַ, אֲלֵא בְּכָל מָקוֹם הָיָה מִסְתַּכֵּל,
 וְלֹא הָיְתָה הַגְּבִירָה מִתְּכַפִּיט מִמֶּנּוּ בְּכָל תְּקוּן.

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת יְהוָה. ב' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר יְהוָה.
 ג' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ יְהוָה. ד' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ
 הַמַּיִם יְהוָה. ה' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשֵּׂא הָאָרֶץ יְהוָה. ו' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
 יְהִי מְאֹרֶת יְהוָה. ז' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם יְהוָה. ח' - וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ יְהוָה. ט' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ יְהוָה. י' -
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְּתִי יְהוָה.

אָלוֹהִים ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל בְּרֵאשִׁית שֶׁהֵם כְּנֶגֶד ל"ב שְׁבִילִים. א' -
 בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת. ב' - וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל. ג' -
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר. ד' - וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר. ה' - וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים
 בֵּין הָאוֹר. ו' - וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. ז' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ.
 ח' - וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. ט' - וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. י' -
 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם. יא' - וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבְשָׁה אָרֶץ. יב' - וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יג' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תְּדַשֵּׂא הָאָרֶץ. יד' - וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי טוֹב. טו' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת. טז' - וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי
 יז' - וַיִּתֵּן אֶת־הֵם בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. יח' - וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב. יט'
 - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם. כ' - וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הַתַּנִּינִם. כא' -
 וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב כִּב' - וַיִּבְרָךְ אֶת־הֵם אֱלֹהִים לֵאמֹר. כג' - וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ. כד' - וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת חַיִּת. כה' - וַיֵּרָא אֱלֹהִים
 כִּי טוֹב. כו' וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה. כז' - וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם. כח'
 - בְּצֶלֶם אֱלֹהִים בָּרָא אֹתוֹ. כט' - וַיִּבְרָךְ אֶת־הֵם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר. ל'
 וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ. לא' - וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים הִנֵּה נִתְּתִי. לב' -
 וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל. א' - וַיִּכַּל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. ב' - וַיִּבְרָךְ
 אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשְּׁבִיעִי. ג' - אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת.

אָלוֹהִים הַשְּׁלֵשָׁה עוֹלָם עַל כָּל ל"ב אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְזֶה
 סוּד (שְׁמוֹת ג) וַיֵּרָא אֱלֹהִים מִלְּאֹךְ ה' בְּלִבַּת אֵשׁ. בְּלִבַּת הָאֵשׁ שֶׁל
 הַתּוֹרָה, וְזֶהוּ (יִשְׁעִיָּה סג) כִּי יוֹם נִקְּם בְּלִבִּי. וּבָהֶם פּוֹעֲלִים אַרְבָּעִים
 וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת שֶׁל יְהוָה בָּם, וְכֹלֶם נִכְלָלִים בְּבַת שְׁבַע, וְהֵם שְׁבַעֲהָ

שמות של ארבעים ושתיים אותיות אבג יתן קרע שטן נגד יכש בטר
צתג חקב טנע יגל פזק שקו צית. עליהן נאמר (תהלים קיט) שבע ביום
הללתיך. ובהם וישתחו ארצה שבע פעמים.

יַעֲקֹב שֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ מֵעֶשׂוֹ בְּגִלּוֹת, שָׁשָׂם בֵּת שֶׁבַע. וְכֹל זֶה הָיָה יוֹדֵעַ
יַעֲקֹב בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְהָיָה מְזָכִיר אֶדְנִי אֵל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שֶׁהוּא הָאֲדוֹן שְׁשׁוּמֵר אוֹתוֹ אֶת אֶדְנִי בְּגִלּוֹת. כְּנֶגֶד שֶׁבַע הַשְּׁמוֹת
הַלְלוּ הֵם שֶׁבַע יָמֵי בְּרֵאשִׁית. וְהֵן אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתוֹת לְבוֹשִׁים
לְעֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת, (וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת) וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם אֱלֹהִים שֶׁל מַעֲשֵׂה
בְּרֵאשִׁית וּשְׁלֹשָׁה אֱלֹהִים שֶׁל וַיְכַלּוּ, עוֹלָה הַכֹּל מ"ה, לְהִרְאוֹת שָׁשָׂם
קָבוֹר בְּגִלּוֹת הֵהוּא שְׁנֹאֲמַר בּוֹ וְאָמְרוּ ל"י מ"ה שְׁמ"ו מ"ה, וְזֶה יו"ד
ה"א וּא"ו ה"א, וּשְׁלֹמֹת הַלֵּילָה בְּלֵיל שְׁמוֹרִים, שֶׁהֵינּוּ ע"ב בְּחֻשְׁבוֹן
בְּלֵיל, בּוֹ מְאִיר מ"ה, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַמְּפָרֵשׁ שֶׁל הַגְּלוּת, שֶׁהוּא קָבוֹרָה
שֶׁל הַשְּׂכִינָה.

וּבְשִׁיבָא לֵיל הַגְּאֻלָּה שְׁלוֹ, מְאִיר לוֹ מ"ה שֶׁהוּא שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ. בְּאוֹתוֹ
זְמַן בֵּן שׁוֹאֵל לְאָבִיו מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת,
שָׁבוּ (שם לג) מְשֻׁמִּים הֵבִיט ה' רָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הָאָדָם. וְאִם יִתְמַהֲמַה
חֲכֵה לוֹ. אבג יתן - וַיִּקְבֹּר אִתּוֹ בְּגִי' תוֹרָה צְוָה. לְנוּ מַשֶּׁה צְפוֹן
בְּתוֹרָה. קרע שטן - קר"ע שֶׁהוּא בַּיָּם, שְׁנֹאֲמַר בּוֹ יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
הַיָּמִים. י' מִן רְקִיעַ הוּא עֶקֶר הַיַּחֲוֹד וְבוֹ קָרַע אֶת הַיָּם. וַיְהִי מִבְּדִיל,
ש"ט"ן, שֶׁהוּא מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם.

אבג יתן - בְּרֵאשִׁית אב"ג תש"ר בְּאוֹתוֹת א"ת ב"ש. קרע שטן -
יְהִי רְקִיעַ בַּיּוֹם הַשְּׁנִי. נגד יכש - הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, נֶגֶד כָּל עֲמֻדָה
אֲעֲשֶׂה נִפְלְאוֹת. בטר צתג - בַּיּוֹם הָרְבִיעִי, בּוֹ שָׁבַר הָאוֹרוֹת וְהַחֲשִׁיד
לָהֶם, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (ישעיה כד) וְחִפְּרָה הַלְּבָנָה וּבוֹשָׁה הַחֲמָה.

חקב טנע - בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי יֵצְאוּ הַזְּרָעִים שֶׁל הָאֵילָנוֹת, מִשׁוּם שֶׁהוּא
ח"ק בט"ן, וְהִיא ה' שְׁנֹאֲמַר בָּהּ (שמות ב) וַתִּשָּׂם בָּהּ אֶת הַיֶּלֶד.
וַתִּשָּׂם בְּסוּף שֶׁל הַתּוֹרָה כְּדֵי לְכַסּוֹתוֹ בְּגִלּוֹת, שְׁעָלָיו נֹאֲמַר (שם א) כָּל
הַבֵּן הַיֶּלֶד הַיֶּאֱרָה תִּשְׁלִיכֶהוּ.

שְׁהִיא אור התורה, שֶׁהוּא אור, תִּשְׁלִיכֶהוּ. וְכֹל הַבַּת, שֶׁהִיא נֹר
מְצוּהָ, תוֹרָה שֶׁבַעל פֶּה - תַּחֲיוֹן. כָּל אֵלוֹ שֶׁיִּתְגַּדְּלוּ בָּהּ,
מִשׁוּם שֶׁהִיא עֲתִיד לְהוֹצִיא מוֹשִׁיעַ. וְלֹא עָשׂוּ כִּף הַמִּלְדוֹת, שֶׁהֵם
בְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה, וַתַּחֲיוּן אֶת הַיֶּלְדִים, מִשׁוּם שֶׁהֵיוּ פוֹחַדוֹת מִן הַקָּדוֹשׁ

ברוך הוא. זהו שכתוב (שם) ותיראן המילדת את האלהים וגו'.
ובבן הזה הילוד היארה בו תשלי"כהו. והמשפלים יזהרו כזהר
הרקיע וגו'.

ביום הששי אלף הששי, בו יגל פזק, בו יג"ל פ'רקן זרע ק'דושים,
ועליו נאמר (בראשית לא) יגר שהדותא, ויעקב קרא לו גלעד.
והצדיק הוא עני. ושני משיחים יקומו כף, אחד כנגד בית ראשון,
שהיא ה' העליונה, והשני כנגד בית שני, שהיא ה' התחתונה, יו"ד
ה"א וא"ו ה"א, מ"ה מן משה ששולט ורוכב עליהם. ע"ב תלויים
מן י"הוה י"הוה י"הוה ארבע פנים של אריה, ארבע של שור וארבע
של נשר, והם עולים אלף ומאתים, ובהו רוכב מ"ה חיה של אדם
שהוא משה.

והב"ל מתעכב עד שיבא שילה שהוא משה בגימטריא מ"ה, ארבעים
וחמש שנים אחר אלף ומאתים שנים. וכל הארבע אותיות
יורדות בצדיק ונקשרות בו, משום שהוא קשר של יחוד, ומי הוא?
יהו"ה העמוד האמצעי מאיר בצדיק, להקים בו את השכינה שהיא
אדני"י, דין בגלות.

ומשום שהצדיק נקשר בגבורה שמשם העשר, השמאל דוחה,
ולא יגאל משם עד שיתקשר הצדיק בימין, שהוא עני
וחכם, ששם הצדיק הוא מספן וחקם, ומלט הוא את העיר
בחכמתו. מי העיר? זו ירושלים, שנאמר בה ונלכדה העיר, ולא
ימות משיח. ומשום עניותו וחקמתו יציל את הקריה, משום שהוא
עני וחשוב כמת.

ועתידים שלא ישארו בתורה אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה.
אחד מעיר - שמגן על הקריה, וזה שילה, שדרגתו
העמוד האמצעי. ושנים ממשפחה - שני משיחים מהצד של שני
עמודי האמת שהגנו על משפחה שהם עשירים בתורה ובנבואה.
והאחרים כלם עניים בתורה ובנבואה. ובזכות שלשת אלה, ובעני
שלחם, ינצלו ממיתה וצרות ויפקד ברחמים. ומשום זה שמאל דוחה
וימין מקרבת.

שקו צית - ביום השביעי, שהוא האלף השביעי, בה קץ הימין. וסוד
הדבר - כוז"ו במוכס"ז כוז"ו, י"י אלהינו י"י. אלהינו היא
השכינה העליונה, עליה נאמר (רות ג) וגאלתיך אנכי חי ה' שכבי עד

הבקר, וְזֶהוּ כִּי יוֹם נָקַם בְּלִבִּי. וְעוֹד, לְלִבִּי גְלִיתִי. זֶה הַשֵּׁם שֶׁל שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת בּוֹ נִבְנְהוּ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שֶׁהוּא זְרוּעַ יְמִין, וּבוֹ נִבְנְהוּ הָעוֹלָם שֶׁהִיא שְׁכִינָהּ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים פט) אָמַרְתִּי עוֹלָם חֹסֵד יִבְנֶה, וְהוּא חֹסֵד, שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת, וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עֵבֶב קָל וּבָא מִצְרַיִם. עֵבֶב זֶה י' יִיָּהּ יְהוֹ"ו יְהוֹ"ה. הָרִי כָּאֵן עֶשֶׂר אוֹתִיּוֹת, וְעוֹלוֹת לְשְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם בְּחֻשְׁבוֹן, וּתְלוּיִים מֵהֶם שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת, וְאֵלוֹ הֵם.

וְהָיוּ יל"י ס"ט על"ם מה"ש לל"ה אכ"א כה"ת הז"י אל"ד לא"ו
 הה"ע יז"ל מב"ה הק"ם לא"ו כל"י לו"ו פה"ל נל"ך יי"י
 מל"ה חה"ו נת"ה הא"א יר"ת שא"ה רי"י או"ם לכ"ב וש"ר יח"ו
 לה"ח כו"ק מנ"ד אנ"י חע"ם רה"ע יי"ז הה"ה מי"ך וו"ל יל"ה
 סא"ל ער"י עש"ל מי"ה וה"ו דנ"י הח"ש עמ"ם ננ"א ני"ת מב"ה
 פו"י נמ"ם יי"ל הר"ח מצ"ר ומ"ב יה"ה ענ"ו מח"י דמ"ב מנ"ק
 אי"ע חב"ו רא"ה יב"ם הי"י מו"ם וה"ו אנ"י וה"ו ראשי תבות וא"ו,
 שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים, עַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (ישעיה נד) וּבְרַחֲמִים
 גְּדֹלִים אֶקְבָּצֶךָ.

וְאֵלֵינוּ הֵם שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרַחֲמִים שְׁכָרַת עִם מִשָּׁה לְהוֹצִיא בָהֶם
 אֶת יִשְׂרָאֵל מִן הַגְּלוּת, וַיֵּשׁ בָּהֶם שְׁבַעִים וּשְׁתַּיִם תְּבוּת, שֶׁהֵן
 חֹסֵד זְרוּעַ יְמִין, וּבָהֶם מְאֵתִים וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת בְּחֻשְׁבוֹן גְּבוּרָה.
 וְאוֹתָן הַתְּבוּת נִכְנָעוֹת תַּחַת הַתְּבוּת, וְזֶהוּ וַיַּעֲבֹר, עֵבֶב רִי"ו. וְזֶהוּ הִנֵּה
 ה' רֹכֵב עַל עֵבֶב קָל. וְזוֹהֵי י' יִיָּהּ יְהוֹ"ו יְהוֹ"ה יו"ד יו"ד ה"א יו"ד ה"א
 וא"ו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, וְהֵן עֶשְׂרִים וְשֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת, וַיּוֹצֵאוֹת מִן י'
 יִיָּהּ יְהוֹ"ו יְהוֹ"ה, וְזֶהוּ הִנֵּה ה' רֹכֵב עַל עֵבֶב קָל.

בְּאוֹתוֹ זְמַן, (שם מב) ה' כְּגִבּוֹר יֵצֵא כְּאִישׁ מְלַחְמוֹת יַעִיר קִנְיָה יְרִיעַ
 אֶף יִצְרִיחַ עַל אֵיבּוֹ יִתְגַּבֵּר. יְרִיעַ - בְּתַקִּיעָהּ, וְזֶה רְבִיעַ.
 יִצְרִיחַ - בְּשִׁבְרִים, וְאֵלוֹ שְׁנֵי גְרִשִּׁין. עַל אֵיבּוֹ יִתְגַּבֵּר - בְּתַרוּעָהּ, וְזוֹהֵי
 שְׁלֵשֶׁת, וְהָרִי פְּרָשׁוּהָ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שׁוֹפֵר מְהַפֵּךְ קַדְמָא, זְקַף קַטָן, זְקַף גְּדוֹל. מַה זֶה מְהַפֵּךְ?
 אֵלָּא מְהַפֵּךְ מְשַׁלֵּת הָאֲמוֹת שֶׁל הָעוֹלָם, לְמַמְשְׁלָה שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל. וּבְאוֹתוֹ זְמַן וְהַפְּכֵתִי אֶבְלָם לְשִׁשׁוֹן. זְקַף גְּדוֹל זְקַף קַטָן.
 וּבְאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם (ישעיה ס) הַקָּטָן יִהְיֶה לְאֶלֶף וְהַצָּעִיר לְגוֹי עֲצוּם אֲנִי

ה' בעתה אחישנה. והרי פרשונה, אם זכו - אחישנה, ואם לא זכו - בעתה, בעת ה'.

צָרִיךְ לְדַעַת מַה זֶה עֵתָה שְׁעֲלֶיָה נֹאמֵר (תהלים קיט) עַת לַעֲשׂוֹת לְה' הִפְרוּ תוֹרַתְךָ, וְזֶה יֵשׁ עֵת וַיֵּשׁ עֵת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ויקרא טז) וְאֵל יִבֵּא בְּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. וּמִשׁוֹם זֶה אָמַר (קהלת ה) עֵת לְבָכּוֹת וְעֵת לְשִׂחוֹק. וְסוּד הַדְּבָר - מִיַּד שְׂיָבֵא בְּכֵיָה, עֵת שֶׁל דַּחֲק לְיִשְׂרָאֵל, מִיַּד יִהְיֶה לָהֶם עֵת גְּאֻלָּה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ירמיה ל) עֵת צָרָה הִיא לְיַעֲקֹב וּמִמְנָה יוֹשֵׁעַ. שְׁהָרִי רַבִּים הָיוּ עֲתוֹת שֶׁל צָרָה, זֶהוּ שְׁכָתוֹב (תהלים ט) מִשְׁגָּב לַעֲתוֹת בְּצָרָה.

מִי יִכּוֹל לְדַעַת הָעֵת הַהִיא בִּינֵיהֶם? אֵלָּא עֵת שֶׁל בְּכֵיָה הִיא, וְסוּד הַדְּבָר - בְּבִכֵּי יִבְאוּ. בְּבִכֵּי שֶׁל דְּלוּת, שְׁכָךְ עוֹלָה חֲשֻׁבּוֹן בְּבִכֵּי כְּחֻשְׁבוֹן ד"ל. וְכִיּוֹן שְׁרָאָה מִשֶּׁה הַדַּחֲק הַזֶּה שֶׁל דְּלוּת לְיִשְׂרָאֵל, נֹאמֵר בּוֹ וְהִנֵּה נֶעַר בָּכָה. מִיַּד מַה כָּתוּב אַחַר בְּכֵיָה? וַתַּחַמַּל עָלָיו, בְּפָדוּת. וְסוּד הַדְּבָר - וַיִּתְמַהֲמַה וַיַּחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ וּבִיד אִשְׁתּוֹ וּבִיד שְׂתֵי בְנֹתָיו בְּחַמְלַת ה' עָלָיו. שְׁכָךְ עֲתִידִים לִהְיוֹת בְּדוֹר שֶׁל הַגְּלוּת הָאֲחֵרוֹנָה, כְּמוֹ אוֹתָם אֲנָשֵׁי סְדוּם וְעַמּוֹרָה. וּמִיַּד וַיִּצְאֵהוּ וַיִּנְחָהוּ מִחוּץ לְעִיר. וַיִּצְאֵהוּ - מִן הַגְּלוּת. וַיִּנְחָהוּ - מִמֵּי הַמַּבּוּל.

וְעוֹד, וְהִנֵּה נֶעַר בָּכָה, ב"ו כ"ה, שְׁנֹאמֵר בּוֹ וַיִּפֶן כ"ה וְכ"ה. וְהוּא כָּלוּל מִחֻמְשֵׁים שְׁעָרִים שֶׁל בִּינָה שְׁנַמְסְרוּ לַמֶּשֶׁה, וּבָהֶם וַיִּף אֶת הַמִּצְרִי, וּבָהֶם הִכָּה חֻמְשֵׁים מַכּוֹת בְּמִצְרַיִם, וְעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר מִי יִרְפָּא לָךְ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב מַחְצָתִי וְאֲנִי אֲרַפָּא. בְּמַה שְׁמַחְצָתִי אֶת הַמִּצְרַיִים, אֲנִי אֲרַפָּא לָךְ. וּבְשִׁבִיל זֶה מַה אַעֲיִדְךָ. וּשְׁלֵמוֹת הַכְּתוּב - הַבַּת יְרוּשָׁלַיִם, מַה אֲשׁוּהָ לָךְ וְאֲנַחְמְךָ, כִּי גְדוֹל כֵּיָם שְׁבָרְךָ מ"י יִרְפָּא לָךְ. מִיַּד שׁוֹפֵר הוֹלֵךְ אֶתְנַח יְתִיב.

בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר מְשִׁיחַ, שֶׁהוּא כְּמוֹ נַח שְׁנֹאמֵר בּוֹ זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשָׁנוּ, שֶׁהוּא כְּכַד הַמְּלָאכָה. וּמִעֲצָבוֹן יְדִינּוּ, שְׁנֹאמֵר בָּהֶם אֲשֶׁר עָבְדוּ בָהֶם בְּפָרֶךְ. וְזֶהוּ אֶתְנַח, אֶת הָאֱלֹהִים הַתְּהַלֵּךְ נַח (בראשית ו). וַיִּתְמוּ חֲטָאִים מִן הָאָרֶץ, וְעָרַב רַב מ"ץ וְתַב"ן שְׁאוֹר וְחֻמֵץ. וַיִּשְׁאַרוּ יִשְׂרָאֵל סִלַּת נִקְיָה, שְׁעֲלִיָּהֶם נֹאמֵר (דברים כה) תִּמְחָה אֶת זִכְרָם עֲמֵלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם. שֶׁהֵם שְׁנִשְׁאַרוּ מִמֵּי הַמַּבּוּל שְׁנֹאמֵר בָּהֶם וּמַחְיַתִּי אֶת כָּל הַיְקוּם, שֶׁהֵם הָיוּ עוֹמְדִים עַל יִשְׂרָאֵל בְּחַמְשׁ, מִשׁוֹם שֶׁהֵם רָאשִׁים עֲלֵיהֶם בְּגִלוּת. וּמִיַּד שְׁנַמְחוּ, יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא על כסאו, שנשבע שבועה שלא ישב על כסאו עד שימחו מן העולם. זהו שכתוב כי יד על כס יה מלחמה וגו'. וזהו אתנח יתיב.

באותו זמן שיושב על הכסא, ימחל לישראל מכל החטאים שעשו. זהו שכתוב ועתיק הימים יושב, לבושו כשגל לבן. לקיים אם יהיו חטאיכם כשנים כשגל ילבינו. כסאו שביבי אש, אם יאדימו כתולע כצמר יהיו. ועוד, אם יהיו חטאיכם כשנים - מהצד של יצחק, כשגל ילבינו - מהצד של אברהם, שבו מתלבנים.

באותו זמן שהקדוש ברוך הוא יושב על כסאו, מיד נח. ותנח התבה, שורה על הרי הקללה לעשות בהם דין, שהם הרי אררט, ההרים החשוכים של הגלות ארורים בגלות. זהו שכתוב (דברים כח) ארור אתה בעיר וארור אתה בשדה.

שבאותו זמן יורדים כל הקללות על ישראל כדי שיתכפרו מחטאייהם, וכל הזכויות יורדות על הרשעים לקבל בהם שכרם, וסוד הדבר - והנה מלאכי אלהים עלים ויורדים בו. עלים - עולים הזכויות. ויורדים - יורדים החטאים. והכל עולים ויורדים בסלם הזה. ובטעמים הוא סלם. וזהו שופר הולך רביע דרגה, שני טעמים.

באותו זמן עולה הזכות של ישראל למעלה, ויורדים חובותיהם, כמו שבארנו. מה זה עלים ויורדים? אלא מי שחטאו יורד - זכותו עולה. באותה דרגה שהורידו את השכינה עד עפר, כך יורדים אותם שהורידו אותה. וכמה שהם יורדים, כך השכינה שהיא מזלם עולה עד שמגיעה למקום שהורידו אותה משם. ומיד שעולה למקומה, מיד הקדוש ברוך הוא מקבל אותה בימין. זהו שכתוב (בראשית ח) וישלח ידו ויקחה ויבא אתה אליו אל התבה.

באותו זמן והמים היו הלוך וחסור, שהם ערב רב, עד החדש העשירי. בעשירי באחד לחדש נראו ראשי ההרים, שהם האבות, ומתעוררת זכותם על ישראל. שעד אותו זמן תמה זכות אבות. משם ואילך חלה זכות אבות באותו זמן, ובכן צדיקים יראו וישמחו וגו' והרשעה כלה בעשן תכלה וגו'. בכך ודאי, שהוא חסד זרוע ימין כסא, משום שהכסא מתתקנת בימין. זהו שכתוב והוכן בחסד כסא, ובה ותמלך אתה הוא ה' אלהינו.

באותו זמן שהקדוש ברוך הוא יושב על כסא של חסד שהוא של רחמים, נאמר אל מלך יושב על כסא רחמים ומתנהג בחסידות. באותו זמן ולא יפנה עוד מורף.

וכף זה מצדו של עץ החיים. ומצד של העץ של טוב ורע, האתרוג דומה לצדיקים, והדס לבינונים, וערבה לרשעים. ובשכינה נאמר בה ומלכותו בכל משלה. אף על גב שנאמר בה עץ חיים היא למחזיקים בה. היא שולטת על עץ הדעת טוב ורע, מהצד שלו היא קרובה למלך. (ומהצדדים הללו לפעמים הנקבה היא קרובה למלך). זהו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש, מצד הימין. היא לפעמים רחוקה ממנו מצד השמאל. ואל יבא בכל עת אל הקדש. מצד הימין היא לא מקבלת טמאה. טוב הוא ימין. אבל מקומה מקבלת טמאה מרע ומות, באותו מקום אין לו קרבה. (אל הקדש, היא לא מקבלת טמאה, אבל מקומה טוב מקבלת טמאה מרע, ומאותו המקום שאין לו קרבה).

ישם צריך להקריב קרבן, וקטרות להרחיק רוח טמאה מאותו המקום, ולקרב הזכות לשמאל הגבירה, ולהרחיק משם השפחה. ומשום זה כל השמות יש בה.

שנוי מעשה זה שבת. שהיא כל מעשיו כלאחר יד, וסוד הדבר - כלאחר יד, כל - שהיא צדיק, אחר יד - שהיא שכינה, זה שנוי מעשה. ובזמן שהיא כלאחר יד, אין שם כריעה שנאמר בה כל הכורע כורע בכרוף. שועל בזמנו השתחוה לו. שבזמן שהיא כלאחר יד, נעשית זנב. ועם כל זה שאמרו שועל בזמנו השתחוה לו במקומו.

אבל חוץ למקומו תהיה זנב לאריות, ואל תהי ראש לשועלים. שהרי צדיק גמור - אף על גב שירד מדרגתו ונעשה זנב לאריות, עליו נאמר (תהלים לד) לא ראיתי צדיק נעזב. מה הזנב שלו? אותו הקוץ של האות ד' מן אחד, שהיא י' קטנה, השכינה התחתונה, עליו נאמר (משלי כד) כי שבע יפול צדיק וקם.

בא וראה, הגלגול של אות ו' הוא שיוצא בשעתו, שעליו נאמר מזל שעה גורם. כמו שבארוה בעלי המשנה, אין מזל יום גורם, אלא מזל שעה גורם. באברהם מה כתוב בו כשבא בגלגול?

(בראשית ט) וישכם אברהם בבקר אל המקום, כדי להקדים אותה. מה כתוב ביצחק בגלגולו? (שם כד) ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב. יצא אליה לשדה, משום שנאמר בה (ירמיה ט) מי יתנני במדבר מלון ארחים.

אחד - להקדים לחפש אותה בבקר, והשני - לחפש אותה בערב. מה כתוב ביעקב? (בראשית כח) ויפגע במקום. פגע בה. אשרי מי שפוגש בה, כמו יעקב שעליו נאמר וילן שם. ואותה לינה היא לוייה. מיד שפגש בה, (שם לב) ויפגעו בו מלאכי אלהים. ועם כל זה שפגש בה, היה שומר אותה ולא התאחד אתה עד שבא בעלה. וזהו (שם כח) וילן שם כי בא השמש, שבשבילו (שם לב) ויזרח לו השמש, שהוא משה שבא בו בגלגול רוחו של משה.

ומשום זה יעקב ומשה היו עומדים בדרגה אחת בעמוד האמצעי, אבל זה בגוף, וזה בנשמה שלו. ומשום זה אין השעה עומדת לכל אדם, שהיא השכינה בלי בעלה. ומשום זה, כשדחקה השעה לרבי פדת, ואמר, אם תרצה שאחריב העולם, ואפשר שתפל בשעה של מזונות, ואולי שתפל.

מה זה ואולי? אלא ואולי אם ירצה הקדוש ברוך הוא שתפל בשעה של מזונות. שהרי אשתו עשתה, ואולי אם רוצה בעלה שיהיה מקיים מה שהיא עשתה בלי רשות של בעלה. וכמו זה אין השעה עומדת, שהיא שכינה, לאותו אדם, אלא אם יבא בגלגול באותו האדם (בעלה) של אותה השעה. וסוד הדבר - בזאת יבא אהרן אל הקדש. ובלי בעלה נאמר (ויקרא טז) ואל יבא בכל עת אל הקדש. (שם) והזר הקרב יומת. ואין מיתה אלא ענינות. והזר הזה לא כזר אחר של מום זר, אלא זר מבעלה.

אשרי מי שנפגש בשעה שנברא מששת ימי בראשית, שלכל נשמה יש עת וזמן בגלגול, כמו שאמר קהלת (קהלת ג) לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. וזו השכינה התחתונה, שהיא זמן ועדן לכל ספירה וספירה ולכל גלגול וגלגול.

והיא עדן ועדנים וחצי עדן. שכל העדנים יפה. מה זה וחצי עדן? אלא כמו פלג המנחה, בשמאל נחלקת לדין, ובמימין לרחמים. בעמוד האמצעי נשלמת. וכשנחלקת בימין ושמאל, נאמר בה לאסתר (אסתר ה) מה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. והיא כח יהו"ה,

חֲצִי שְׁלֵה יַד יְמִין, וְחֲצִי שְׁלֵה יַד שְׂמָאל. כְּנֶגֶד שְׁנֵיהֶם הַזְכִּיר קִהְלַת עֲשָׂרִים וּשְׁמוֹנֶה פְּעָמִים עֵת. זֶהוּ שְׁכָתוּב (קהלת ג) עֵת לְלִדַת וְגו'.

רָאָה שְׁלֵה הַצְּלִיחַ - וְנִתְּן אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָנָיו וְאֶת עֲצָיו, וְהִרְכִּיב אוֹתוֹ בְּגוֹף אַחֵר, כְּמִי שֶׁמְרַכֵּב אֵילָן מִמִּין תְּפוּחִים בְּמִין חֲבוּשִׁים, וְשֵׁם מִשְׁתַּנֶּה הָאֵילָן וְהַפְּרִי שְׁלוֹ. וְזֶהוּ שְׁנוֵי הַשֵּׁם. רָאָה שְׁלֵה הַצְּלִיחַ - עוֹקֵר אוֹתוֹ מִשֵּׁם, וּמְשַׁנֶּה אוֹתוֹ בְּכָל מַעֲשָׂיו מִכָּל מֵה שֶׁהִיָּה בְּרֵאשׁוֹנָה וּמִכָּל הַצִּיּוּרִים שְׁלוֹ, וְסוּד הַדְּבָר - (איוב יד) מְשַׁנֶּה פָּנָיו וְתִשְׁלַחֵהוּ.

הֵן כָּל אֱלֹה יִפְעַל אֶל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גְּבֹר. בְּקִרְקַע שְׁשֵׁם נִטַע אוֹתוֹ וְהַצְּלִיחַ וְהַתְּפַשְׁטוּ פָּנָיו וְשָׂרְשׁוּ עַד אֶלְף דוּר, זוֹ הַשְּׂכִינָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב דְּבַר צִוְיָה לְאֶלְף דוּר. וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (שיר ח) הָאֶלְף לָךְ שְׁלֵמָה. וְאֱלֹה אֶלְף עוֹלָמוֹת שֶׁל כְּסוּפִים שֶׁהִרְכִּיב אֶת הָאָדָם עַל כָּלָם, וְסוּד הַדְּבָר - (דברים ה) וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים. לְמִי? לְאֶהְבִּיו וּלְשִׁמְרֵי מִצְוֹתוֹ לְאֶלְף דוּר (שם ז). כִּיִּן שֶׁהַצְּלִיחַ בְּכָל גְּלָגוּל וּבְכָלֶם נִטְהַר וְהַצְּלִיחַ, נֶאֱמַר בּוֹ וַעֲשֵׂה חֶסֶד לְאֶלְפִים.

אֲבָל לְרַשְׁעִים שְׁלֵה מַצְלִיחִים בְּכָל מְקוֹם, מֵה כְּתוּב בָּהֶם? יִפַּל מִצְדָּךְ אֶלְף. אֵינן לָהֶם חֵלֶק בְּאֶלְף הָעוֹלָמוֹת הַלָּלוּ. וְסוּד הַדְּבָר - (קהלת ח) וּבִכֵּן רָאִיתִי רַשְׁעִים קְבָרִים וְכָאוּ וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ. מֵה זֶה וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ? שֶׁהִרִי אִם הֵם רַשְׁעִים, אִזּוֹ לֹא הִיָּה לָהֶם מִמְקוֹם שֶׁל קְדוּשָׁה? אֵלֹא וְדָאִי וּבִכֵּן רָאִיתִי רַשְׁעִים, מִשׁוּם הַרְשָׁעוֹת שֶׁלָּהֶם אֵינן לָהֶם חֵלֶק בְּקְדוּשָׁה.

בֵּין כֶּף הַנֶּה מִזְדַּמֵּן הַזְקָן שֶׁל הַזְקָנִים אֵלָיו, וְאָמַר לוֹ, לֹא כָּל הַרְשָׁעִים שָׂוִים, שְׂיֵשׁ רַשָּׁע גְּמוּר, וְיֵשׁ רַשָּׁע שְׂאִינוֹ גְּמוּר. הַרְשָׁע שְׂאִינוֹ גְּמוּר יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּקְדוּשָׁה וְיֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּטַמְאָה, שֶׁשְׁנֵיהֶם הַתְּעַרְבוּ בּוֹ, וְעַל זֶה נֶאֱמַר רָאִיתִי רַשְׁעִים קְבָרִים וְכָאוּ וּמִמְקוֹם קְדוֹשׁ יִהְלְכוּ, וְלֹא אָמַר רָאִיתִי רַשְׁעִים גְּמוּרִים. שֶׁהַרְשָׁע הַגְּמוּר אֵינן לוֹ חֵלֶק בְּקְדוּשָׁה וְדָאִי.

אֲבָל רַשָּׁע שְׂאִינוֹ גְּמוּר, יֵשׁ לוֹ חֵלֶק בְּקְדוּשָׁה. וְכִדִּי לְהִטְהַר מִהַטְמָאָה, מוֹרִידִים אוֹתוֹ בְּגְלָגוּל, וְלָזֶה אֵינן שְׁעָה וְעֵת וְזָמַן יְדוּעַ, אֵלֹא יִבֵּא כְּמֵה פְּעָמִים בְּגְלָגוּל עַד שִׁיטְהַר מֵאוֹתָהּ הַזְהָמָה. לְאֵמֵן שֶׁהִיָּה לוֹ כְּלִי שֶׁל כֶּסֶף מְעַרְבַּב בְּמִין אַחֵר, רִצָּה לְבָרְרוֹ וּלְלַבְּנוֹ, מֵה עֲשֵׂה? הִיָּה יוֹצֵק

אותו בכלי כֶּמֶה פְּעָמִים, וְזוּרְקוּ לְאֵשׁ עַד שֶׁהִתְבָּרַר וְהִתְלַבֵּן, וְסוּד
הַדָּבָר - (איוב כב) אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת נָהָר יוּצֵק יְסוּדִם.

אֵיזָה נָהָר? זֶה נָהָר דִּינֹור שְׁשֵׁם יוּצֵק הַנְּשֻׁמָּה עַד שֶׁמִּתְלַבֵּנָת. וּמָה זֶה
אֲשֶׁר קָמְטוּ וְלֹא עֵת? אֵלּוּ תִשַׁע מֵאוֹת שְׁבַעִים וְאַרְבַּעַת דּוֹרוֹת
שֶׁהִתְקַמְטוּ בְּלֹא עֵת וְהִסְתַּלְקוּ בְּלֹא עֵת טָרַם זְמַנָּם, וְזָרַק אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּגִלְגוּל עַל כָּל דּוֹר וְדוֹר, וְהִחְזִיר אוֹתָם לְיִסוּד.

וְזֶהוּ וְנָהָר יוּצֵק יְסוּדִם, שֶׁהֵם ד' יְסוּדוֹת שֶׁל אַרְבַּעַת פְּרָצוּפִים, שֶׁהֵם
פְּרָצוּף אָדָם וּפְרָצוּף אֲרִיָּה וּפְרָצוּף שׁוֹר וּפְרָצוּף נֶשֶׁר, שְׁמִמְנִים
עַל מִים וְאֵשׁ וְרוּחַ וְעֶפֶר. אֲרִיָּה מִמְרַכְבָּה, וְגִלְגוּלוֹ מִים. שׁוֹר מִרְכָּבָה,
וְגִלְגוּלוֹ אֵשׁ. נֶשֶׁר מִרְכָּבָה, וְגִלְגוּלוֹ רוּחַ. אָדָם מִרְכָּבָה, וְגִלְגוּלוֹ עֶפֶר.
זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וְאָדָם אֶל עֶפֶר יָשׁוּב.

עַל שְׁלֹשׁ חֵיּוֹת נֹאמֵר, הֵן כָּל אֱלֹהִים יִפְעַל אֶל פְּעָמִים שְׁלוֹשׁ עִם גָּבֵר.
אָדָם צֹוֶה לְאֵלֶיךָ דוֹר. בָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן לְנִשְׁקוֹ, וּפְרַח לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, זָקֵן זָקֵן, עָלֶיךָ נֹאמֵר (מלאכי ב) הֲלוֹא אָב אֶחָד לְכָלֵנוּ.
בְּדִיוֹקָן שְׁלִמְעֵלָה, אָבִינוּ שְׁבַשְׁמִים. אֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שְׁזַכִּינוּ
שִׁיְהִיָּה לָנוּ בְּךָ חֵלֶק.

וּמָה הִיָּה? פְּשִׁתִּים, שֶׁנֹּאמֵר בּוֹ (שמות כח) וַעֲשֵׂה לָהֶם מְכַנְסֵי בָד לְכַסּוֹת
בְּשׂוֹר עֲרוּהָ. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, אִם כֵּן שֶׁהִתְכַסְּתָה בּוֹ הָעֲרוּהָ
- הוּא טוֹב! אָמַר לוֹ, בְּנִי, לֹא כָּל הָעֲרִיּוֹת שׁוּיִם. זֶה לֹא הַקְּרִיב הַקְּרִבָּן
הַזֶּה אֵלָּא לְקָרֵב אֶת עֲרוֹתוֹ לָהּ, שֶׁנֹּאמֵר בּוֹ (ויקרא יח) אִישׁ אִישׁ אֶל כָּל
שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּהָ אֲנִי ה'. וּמָהִי עֲרוֹתוֹ? הַזְּהֵמָה
הָרַעָה, הָעֲרֵלָה הַנִּקְבָּה, שֶׁעֲרֵלָה הִיא שֶׁנֹּאמֵר בָּהּ אָדָם הָרֵאשׁוֹן מוֹשֵׁף
בְּעֲרֵלְתוֹ הִיָּה.

וּמָהִי הָאֵם שֶׁל הָעֲרֵבּוּבָיָה הָרַעָה? פְּרִי הָעֵץ שֶׁל טוֹב וְרַע, שֶׁנֹּאמֵר
בָּהּ (בראשית ג) וַתִּקַּח מִפְּרִיֹו וַתֹּאכַל וַתִּתֵּן גַּם לְאִשְׁהָ עִמָּהּ
וַיֹּאכַל. וּמָהִי? לִילִיָּת, מִשָּׁם בָּאִים הָעֲרֵב רַב, שֶׁהֵם מְעַרְבִים בְּיִשְׂרָאֵל,
שֶׁנֹּאמֵר בָּהֶם (ישעיה א) הוּאִי גוֹי חָטָא, שֶׁהֵם זָרַע מְרַעִים בְּנִים מִשְׁחִיתִים
וְגוֹ'. וְאָמְרוּ אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל לְעַגְל. וּמִשׁוּם זֶה (בראשית ד) וְאֵל קִיֵּן
וְאֵל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה.

וְהָרִי נֹאמֵר בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, (תהלים קמה) וְרַחֲמָיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו,
וְנֹאמֵר כִּי לֹא אֶחָפֵץ בְּמוֹת הַמֵּת, וְקִבַּל אוֹתָם, וְכָל שְׁכֵן

לקרבנו של קין. אלא שהיה רצונו לרע, כמו שנתבאר. אבל הכל היה רצונו בקרבנו לקרב את השכינה, לאותו שנאמר בו (דניאל ז) ועתיק הימים יושב, לבושו כשֶׁלֶג לָבָן, ושער ראשו כצמר נקי. במה? באותו שהקריב מבכורות צאנו ומחלבהן. ומשום זה וישע ה' אל הכל. והרי נתבאר.

ומיד כשלא התקבל קרבנו של קין, ויחר לקין מאד. ויאמר ה' אל קין למה חרה לך שלא התקבל קרבנך? אם תיטיב מעשיך בגגול - שאת לך בעולם ותתקבל בתשובה, ואם לא - לפתח חטאת רבץ.

הנה כאן אדם של עשיה ויצירה, אדם של בריאה, שבארוה על תפארת. מה זה בצלמו בצלם? שתי הדמיות שלו למעלה. אלו הם ו'ו, שתי וו'ין, הם שני דיוקנאות של א' שהוא האדם של האמצע.

שהשכינה העליונה היא דמות אדם עליון, שהוא חכמה, והשכינה התחתונה דמות אדם, שהוא העמוד האמצעי. ועוד, העמוד האמצעי בדיוקן של כתר, וזה אדם של בריאה. ואדם של יצירה צדיק בדיוקן החכמה. ומשום זה (מלכים א ה) ויהוה נתן חכמה לשלמה. שהוא צדיק ברית שלום, שלום ה'. ושכינה התחתונה אדם של עשיה, דמות השכינה העליונה.

ועוד אדם מהצד של ו'ו הוא ארך אפים, וזה אדם של בריאה, אדם של יצירה, זעיר אנפין מהצד של ו'יצר. ו'ו אלו הם הספירות של בריאה ויצירה ועשיה התחתונים. ועוד, בראשית בראשית ש"ת, והם אדם של בריאה ויצירה ועשיה התחתונים, ואדם של בריאה ויצירה ועשיה העליונים.

ומצאנו שטמונים בספרו של חנוך, שאדם בחשבון קטן הוא תשע, וכל ספירה נקראת אדם, והשכינה התחתונה דמות אדם. בראשונה עלת העלות אמר לכתר נעשה אדם, יהיה הראש ממך, זהו שכתוב (שיר ז) ראשך עליך ככרמל.

הראש הנה אחד, ומצחו ושתי עינים ושתי אזנים - הנה שש, ושתי פנים וחטם - הנה תשע. נעשה אדם, הנה הפה שהיה עשירית, הכלל של הכל. אמר לו רבון העולם, כל עמל האדם לפיהו, וכל גלגוליו לפיהו, ואפשר שינתן בשעה של מזונות? אמר

לו, אני אשתתף עמכם, לא יהיה עמל בפיהו. באותו זמן ברא הכל בלי עמל ויגיעה. זהו שכתוב (תהלים לג) בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם.

אמר רבי אלעזר, ומה עמל היה למעלה וחסרון של מזון? אמר לו, כן, שאותו אדם קדמון היה בונה עולמות ומחריבן, משום שעלת העלות לא היה משתתף שם, משום שעד עכשו לא היה שלם עם נקבתו. ומשום זה אמר (בראשית א) נעשה אדם, שהוא נקבה, והשתתף שם, שאינו שורה אלא במקום שלם.

אחר כף ירד למח, שהוא חכמה, ואמר נעשה אדם. שהמח הוא אחד, ונחלק לארבעה מחים - הנה חמש. ושני כנפי ראה ושתי כליות שנחשבות עמו מבפנים - הנה תשע. ואמר נעשה אדם, זה הלב, שיהיה שלמות הכל.

ואחר כף ירד לגוף ואמר נעשה אדם. שעל הגוף, צואר וקנה וושט - הנה שלש, והגוף ושתי הזרועות - הנה שש, וברית ושתי שוקים - הנה תשע. נעשה אדם - העשירית לכל, זו הנקבה. בכל מקום הנקבה זו היא שלמות העליונים והתחתונים. וכך הולך בכל איבר ואיבר ובכל ספירה וספירה, ואמר נעשה אדם, עד שנכללת השכינה בכל ספירה ובכל איבר.

באותו הזמן שנשלמו כל האיברים בה, כל אחד לעשר כמו זה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א. אחר כף ירד לארבע החיות שמהם נטל אדם שהם יהו"ה, ואמר נעשה אדם, שתהיה השכינה כלולה מכל צד. וכך ירד למטה לכל צבא השמים ואמר נעשה אדם, וכך למטה בבני אדם. ואלעזר בני, נקט את הכלל הזה בידך - שבכל מקום שאין שם שכינה, אין שם שלמות, ועלת העלות לא שרוי שם. ומשום זה האדם בלי הנקבה הוא פגום ולא שורה עליו הקדוש ברוך הוא. אמר רבי אלעזר וכל החברים של שם, אלו לא באנו לעולם אלא לשמע זאת - מספיק.

ועוד אמר רבי שמעון, הברכות אין יורדות על ביתו, ולא הנביעה, עד שהשכינה מתחברת עם הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב (בראשית ב) כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ. למה? משום שאדם אין, שעליו נאמר (יחזקאל מד) להניח ברכה אל ביתך, ואדם לא נקרא בלי נקבה, ומשום זה כי לא המטיר ה' אלהים על הארץ.

וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְּהוֹ וְבָהּ, וְכָל הַבְּנֵינִים הָיוּ חֲרָבִים וַיִּבְשִׁים בְּלִי נְבִיעָה, עַד שֶׁבָּאָה הַשְּׂכִינָה. וּמִשּׁוֹם זֶה (שמות כ) בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֶזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבִרְכָתֶיךָ. וְתִרְגַּם אוֹנְקְלוֹס, בְּכָל מָקוֹם שֶׁאֲשָׁרָה אֶת שְׂכִינָתִי. שְׁכַל הַבְּרָכוֹת מִתְּפַנְסוֹת בּוֹ.

וּבְשִׁבְיָיו נֹאֲמַר כָּל הַכוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבְרוּךְ. מַה זֶה בְּרוּךְ? כ' כֶּתֶר. ר' רַאשִׁית חֲכָמָה. ב' הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה וְהָאֵם הַתְּחַתּוֹנָה. ו' כּוֹלָל שֵׁשׁ הַסְּפִירוֹת. הִנֵּה עֲשָׂרָה כְּלוּלִים בָּהּ, וְכָלֵם מִתְּכַנְנִסִּים אֵלֶיהָ. וּמִשּׁוֹם זֶה נִקְרָאת בֵּית הַכְּנִסֶּת, הַכְּנוּס שֶׁל הַכֵּל.

וְכָל הַזּוֹקֵף - זּוֹקֵף בְּשֵׁם, וְכָל הַכוֹרֵעַ - כּוֹרֵעַ בְּבְרוּךְ, הֵהוּא שֶׁנֹּאֲמַר בּוֹ וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיוֹן, כּוֹלָל עֶשֶׂר סְפִירוֹת מִמַּעְלָה לְמַטָּה, שֶׁהוּא מְקוּר כָּל הַבְּרָכוֹת. וְכָל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם, פְּעַמִּים לְמָה? הִיָּה לוֹ לֹאמֹר, כָּל מִי שֶׁמִּתְּפַלֵּל, כּוֹרֵעַ בְּבְרוּךְ זּוֹקֵף בְּשֵׁם! לְמָה שְׁתִּי כְּרִיעוֹת וְשְׁתִּי זְקִיפוֹת? אֵלָּא הַסּוּד שֶׁל שְׁתִּי כְּרִיעוֹת - הִרְאֵשׁ וְהַגּוֹף, עַד ח"י הָעוֹלָמִים שֶׁהוּא כּוֹלָל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה חֲלִיּוֹת. וְזֶהוּ עַד שֶׁיִּתְּפַקְּקוּ כָּל הַחֲלִיּוֹת שֶׁבְּשִׁדְרָה, וְעֲלֶיהָ נֹאֲמַר בִּיעֶקֶב (בראשית לג) וַיִּשְׁתַּחֲוּ אַרְצָה שֶׁבַע פְּעַמִּים. וְכִמוֹ שְׁשְׁתִּי כְּרִיעוֹת הֵם בְּרֹאשׁ וְגוֹף שֶׁהוּא בְּרוּךְ, כָּךְ צָרִיךְ שֶׁם שְׁתִּי זְקִיפוֹת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, סוּד עֲלִיוֹן יֵשׁ יוֹתֵר שִׁירִידַת הַנְּבִיעָה מִבְּפָנִים הִיא יִתְרָה. שְׁתִּי כְּרִיעוֹת הֵן י"ו לְמִי? אֵל ה"ה, וְשְׁתִּי זְקִיפוֹת בְּה"ה לְהַעֲלוֹת ה' עִם י', ה' עִם ו', כְּמוֹ שֶׁבֵּית רֵאשׁוֹן וְשְׁנֵי שֶׁהַסְּתַלְקוּ בְּשְׁנֵי עַמּוּדִים, וְעֲלֵיהֶם נֹאֲמַר (תהלים קמה) סוּמְךָ ה' לְכָל הַנְּפִלִים וְזוֹקֵף לְכָל הַכְּפוּפִים.

אָמַר לוֹ, וְהָרִי נִתְבָּאָר כָּל הַכוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבְרָכוֹת, שֶׁהוּא אֵל עֲלִיוֹן שֶׁנִּכְלָלִים בּוֹ עֶשֶׂר, אֵיךְ הֵם כְּפוּלִים שֵׁם עֶשֶׂר שְׁנַיִם שִׁיְהִיו שֵׁם שְׁתִּי כְּרִיעוֹת? שֶׁהָרִי הַכְּרִיעוֹת הֵן עֶשֶׂר מִמַּעְלָה לְמַטָּה. וְזְקִיפוֹת עֶשֶׂר מִמַּטָּה לְמַעְלָה. וְסוּד הַדְּבָר - אֵלֶּיךָ ה"א יו"ד ה"א. יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. הַכְּרִיעוֹת בְּעֶשֶׂר מִן אֵלֶיךָ שֶׁל אֲדָנָי, עַד עֶשֶׂר זְקִיפוֹת מִן י' שֶׁל אֲדָנָי, עַד אֵלֶיךָ מִן אֲדָנָי הוּא אֶהְיֶה. י' מִן אֲדָנָי הוּא יְהוָה. וּמִשּׁוֹם זֶה כָּל הַכוֹרֵעַ כּוֹרֵעַ בְּבְרוּךְ אֵלֶיךָ ה"א יו"ד ה"א. וְכָל הַזּוֹקֵף זּוֹקֵף בְּשֵׁם יו"ד ה"א וְא"ו ה"א. הָרִי כְּאֵן זְקִיפָה אַחַת וְכְרִיעָה אַחַת. הַכְּרִיעָה בְּאֶהְיֶה, זְקִיפָה בִּיהוָה, וְהַכֵּל בְּאֲדָנָי. אִם כֵּן, זְקִיפָה שְׁנַיִה וְכְרִיעָה שְׁנַיִה בְּמָה?

אמר רבי שמעון, ברוך בני לעתיק הימים, ודאי שזקיפה וכריעה שניה צריך לעלת העלות, שמוריד אותו ממעלה למטה ולהעלות בו השכינה, שהוא זוקף אותה בשם יהו"ה שהכל בידו וברשותו. העליה והירידה והנביעה ברשותו, שלא מוריד אלא ברשותו. ואם הוא לא מוריד נביעה, לא יורדת. ואם הוא לא מוריד, אין עליה לשכינה, והנביעה לא יורדת לה. שמחו כל החברים ושמח רבי אלעזר. יצא קול ואמר על רבי שמעון: ישמח אביך ואמך. ועל רבי אלעזר - ותגל יולדתך.

ועוד נעשה אדם, התחברו אופן ומלאך וכסא ואמרו נעשה אדם, שיהיה בשתפות שלנו. הנשמה מכסא, והרוח מהמלאך, והנפש מהאופן, שיהיה בדיוקן שלנו לברך ולקדש וליחד אותו כמונו.

ועוד נעשה אדם. בינתיים הנה הזקן של הזקנים, העתיק של העתיקים, ירד ואמר, שמעון שמעון, מי הוא שאמר נעשה אדם? ויאמר אלהים, מי הוא כאן האלהים הזה? מיד פרח, ולא ראה אותו. כמו ששמע רבי שמעון שאמר לו שמעון שמעון ולא קרא לו בשם רבי, אמר ודאי הוא הקדוש ברוך הוא, שנאמר בו (דניאל ז) ועתיק הימים יושב, ולבושו כשלג לבן. כעת השעה לפתח בסוד הזה, שודאי כאן יש סוד שאין רשות לגלות, וכעת משמע שנתנה רשות לגלות.

פתח ואמר, למלך שהיו לו כמה בנינים לבנות, והיה לו אמן, והאמן לא היה עושה דבר אלא ברשות המלך. זהו שכתוב (משלי ח) ואהיה אצלו אמן וגו'. המלך ודאי הוא החכמה העליונה למעלה, והעמוד האמצעי הוא המלך למטה. אלהים האמן למעלה, וזו האם העליונה. אלהים האמן למטה, וזו השכינה שלמטה. ואין לאשה לעשות דבר בלי הרשות של בעלה.

וכף הבנינים שהיו בדרך אצילות, היה האב ואמר באמירה לאם יהי כף - וכף היה. זהו שכתוב (בראשית א) יהי אור ויהי אור. ויאמר, היה ואמר לאלהים יהי אור, בעל הבנין הוא שאומר, והאמן עושה מיד. וכך בכל הבנינים שהם בדרך אצילות היה ואמר יהי רקיע, יהי מארת, והכל מיד נעשה.

בשהגיע לעולם הפרוד, שהוא עולם הנפרדים, אמר האמן לבעל הבנין, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. אמר בעל הבנין,

וְדַאי טוֹב הוּא לַעֲשׂוֹתוֹ, אֲבָל עֲתִיד הוּא לַחֲטֹא לְפָנָיִךְ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא כְּסִיל. זֶהוּ שְׁכָתוּב (משלי י) בֵּן חָכָם יִשְׁמַח אָב וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אָמוֹ. הִיא אוֹמְרָת, אַחַר שֶׁחֲטָאוּ תְלוּי בָאֵם וְלֹא בָאָב, אָנִי רוֹצֵה לְבָרֵא אוֹתוֹ בְּדִיוֹקְנִי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ, וְלֹא רָצָה לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ הָאָב.

בְּזִמְנֵן שֶׁחֲטָא מַה כְּתוּב? וּבְפִשְׁעֵיכֶם שֶׁלָּחָה אִמְכֶם. אָמַר הַמֶּלֶךְ לְאֵם, וְלֹא אִמְרָתִי לָךְ שֶׁעֲתִיד הוּא לַחֲטֹא? בְּאוֹתוֹ זְמַן גָּרַשׁ אוֹתוֹ, וּגְרַשׁ אוֹתָהּ עִמּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה כְּתוּב בֵּן חָכָם יִשְׁמַח אָב, זֶה אָדָם שֶׁהוּא בְּדַרְךְ אֲצִילוֹת. וּבֶן כְּסִיל תּוֹגַת אָמוֹ, זֶה אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה.

קָמוּ כָּל הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, רַבִּי רַבִּי, וְכִי יֵשׁ פְּרוּד בֵּין הָאָב לְאֵם, שֶׁמִּצְדוֹ שֶׁל הָאָב הוּא בְּדַרְךְ אֲצִילוֹת וּמִצְדֵּי הָאֵם בְּבְרִיאָה? אָמַר, חֲבָרִים חֲבָרִים, לֹא כֶּן, שֶׁהֵנָּה אָדָם שֶׁל אֲצִילוֹת, זָכַר וּנְקִבָּה הִיא מִצְדֵּם שֶׁל הָאָב וְהָאֵם. וְזֶהוּ (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. יְהִי אוֹר מִצְדֵּי הָאָב, וַיְהִי אוֹר מִצְדֵּי הָאֵם. וְזֶהוּ אָדָם דּוּ פְּרָצוּפִים, וְלָזֶה אֵין בּוֹ צֶלֶם וְדְמוּת. אֲלֵא שְׁלֵאִם הִיא כְּנוּ"י שְׁעוּלָה לְחִשְׁבוֹן אֱלֹהִים, וְהַכְּנוּי הַהוּא הוּא אוֹר וְחִשְׁף. וּמִשּׁוּם הַחִשְׁף הַהוּא שֶׁהִיא בְּכַנּוּי הַהוּא אָמַר הָאָב שֶׁעֲתִיד הוּא לַחֲטֹא לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, שֶׁהוּא אוֹר לְבוּשׁ עֲלִיּוֹן, וְזֶהוּ הָאוֹר שֶׁבְּרֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן שֶׁגִּנְזוּ אוֹתוֹ לְצַדִּיקִים.

וְהַחֲשֵׁף הַהוּא שֶׁנִּבְרָא בַּיּוֹם הַרְאִשׁוֹן לְרִשְׁעִים, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמואל-א ב) וּרְשָׁעִים בַּחֲשֵׁף יִדְמוּ. וּמִשּׁוּם אוֹתוֹ הַחֲשֵׁף שֶׁהִיא עֲתִיד לְהַחֲטִיא לְאוֹתוֹ הָאוֹר, לֹא רָצָה הָאָב לְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ, הָאוֹר הַהוּא. כְּדְמוּתֵנוּ, הַחֲשֵׁף הַהוּא, שֶׁהוּא הַלְבוּשׁ שֶׁל הָאוֹר כְּמוֹ שֶׁהַגּוֹף הוּא לְבוּשׁ לְנִשְׁמָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (איוב י) עוֹר וּבָשָׂר תִּלְבִּישֵׁנִי. שֶׁמָּחוּ כָּל הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שְׁזַכִּינוּ לְשִׁמְעַי דְּבָרִים שֶׁלֹּא נִשְׁמַעוּ עַד עַתָּה.

הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זָכוּתוֹ יִגַּן עֲלֵינוּ אִמֵּן מְעוֹרֵר לְלַמֵּד תְּקוּנֵי זֶהר
הַנְּנִי רוּשֵׁם לָךְ, תְּלַמִּידֵי הַמְּבַהֵק רַב הַגָּאוֹן הַקְּדוֹשׁ מוֹרִינוּ יַעֲקֹב יוֹסֵף הַכֹּהֵן גִּרוֹ יְאִיר,
בְּקִצְרָה עַל גֵּר קָטָן בְּכִיּוֹן בְּכִדֵי שֶׁתִּשָּׂא אוֹתוֹ בְּכָל עַת. קְבַלְתִּי מִמוֹרֵי וְרַבִּי וְכו' וְהַבַּעַל שֵׁם
טוֹב, תְּקוּנִים יִלְמַד בְּכָל הַשָּׁנָה בְּכָל יוֹם. (כְּתוּר שֵׁם טוֹב)

סדר הלימוד ליום כח אלול [יום 353 בשנה]

פְּתַח רְבִי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (דברים לב) רְאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. אָמַר, שְׁמַעוּ חֲבָרִים דְּבָרִים עֲתִיקִים שְׁאֵנִי רוֹצֶה לְגַלוֹת, מֵאַחַר שֶׁנִּתְּנָה לִי הַרְשׁוֹת לְגַלוֹת. מִי הוּא שְׁאָמַר רְאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי? אֲלֵא זֶהוּ עֵלְת עַל כָּל הָעֲלִיוֹנִים. וְהֵהוּא נִקְרָא עֵלְת הָעֵלְוֹת, עֵלְת מֵאֵלוּ הָעֵלְוֹת שְׁלֵא יַעֲשֶׂה אַחַת מִן הָעֵלְוֹת הָלְלוּ שׁוּם מַעֲשֶׂה עַד שֶׁנוּטֵל רְשׁוֹת מִהָעֲלִיוֹן הֵהוּא שְׁעָלִיו, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ לְמַעְלָה בְּנַעֲשֶׂה אָדָם.

נַעֲשֶׂה וְדַאי עַל שְׁנַיִם נֶאֱמַר. שְׁזֵה אָמַר לְאוֹתוֹ שְׁלַמְעֵלָה מִמֶּנּוּ נַעֲשֶׂה, וְלֹא עוֹשֶׂה דְּבַר אֲלֵא בְּרְשׁוֹת בְּאַמִּירָה מֵאוֹתוֹ שְׁלַמְעֵלָה מִמֶּנּוּ, וְאוֹתוֹ שְׁלַמְעֵלָה מִמֶּנּוּ לֹא עוֹשֶׂה דְּבַר עַד שֶׁנוּטֵל עֲצָה מִחֲבֵרוֹ. אָבֵל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עֵלְת עַל כָּל הָעֵלְוֹת, שְׁאֵין לְמַעְלָה מִמֶּנּוּ, וְאֵין לְמַטָּה שְׁשׁוּה לּוֹ. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ישעיה מ) וְאֵל מִי תְדַמְיוּנִי וְגו'. אָמַר, רְאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁנוּטֵל מִמֶּנּוּ עֲצָה, כְּמוֹ הֵהוּא שְׁאָמַר וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ.

קָמוּ כָּל הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ, רְבִי, תֵּן לָנוּ רְשׁוֹת לְדַבֵּר בְּמָקוֹם הַזֶּה. אָמְרוּ, וְהִרִי אָמַרְתָּ לְמַעְלָה שְׁעֵלְת הָעֵלְוֹת אָמַר לְכַתֵּר נַעֲשֶׂה אָדָם, וְאֵיךְ אָמְרוּ בְּעֵלְת הָעֵלְוֹת שְׁלֵא נוּטֵל עֲצָה וְרְשׁוֹת אֲלֵא הוּא לְכַדּוֹ בְּלִי שְׁתוּף וְחֻשְׁבוֹן, שְׁכַתּוֹב וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, אִפְלוּ אֱלֹהִים שֶׁל אֲצִילוֹת?

אָמַר לָהֶם, תְּהִינָה שׁוּמְעוֹת אֲזַנֵּיכֶם מֵה שְׁפִיכֶם מְדַבֵּר. וְהִרִי לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם עַכְשָׁו שִׁישׁ שֶׁנִּקְרָא עֵלְת הָעֵלְוֹת, וְאֵינוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא עֵלְת עַל כָּל הָעֵלְוֹת?! שְׁעֵלְת עַל כָּל הָעֵלְוֹת אֵין לּוֹ שְׁנֵי שֶׁנוּטֵל עֲצָה מִמֶּנּוּ, שֶׁהוּא יְחִיד קָדָם הַכֹּל, וְאֵין לּוֹ שְׁתָּף.

וּמִשׁוּם זֶה אָמַר רְאוּ עֵתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי, שֶׁנוּטֵל מִמֶּנּוּ עֲצָה. שֶׁהוּא יְחִיד קָדָם הַכֹּל, וְאֵין לּוֹ שְׁנֵי וְלֹא שְׁתָּף וְאֵין חֻשְׁבוֹן. שִׁישׁ אֶחָד בְּשְׁתוּף כְּמוֹ זָכַר וּנְקִבָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי אֶחָד קִרְאתִיו וְכו'. אָבֵל הוּא אֶחָד בְּלִי חֻשְׁבוֹן וּבְלִי שְׁתוּף, וּמִשׁוּם זֶה וְאֵין אֱלֹהִים עִמָּדִי. קָמוּ כָּל הַחֲבָרִים וְהִשְׁתַּטְחוּ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁרְבוּנוּ מְסַכִּים עִמּוֹ לְגַלוֹת סוּדוֹת טְמִירִים שְׁלֵא הָיוּ מִתְגַּלִּים לְמַלְאָכִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר לָהֶם, חֲבָרִים, יֵשׁ לָנוּ לְהַשְׁלִים הַפְּסוּק, שְׂכַמָּה סוּדוֹת טְמִירִים
בַּפְּסוּק הַזֶּה, אָנִי אָמִית וְאַחִיָּה וְגו'. חֲבָרִים, אָנִי אָמִית
בַּסְּפִירָה, וְאַחִיָּה בַּסְּפִירָה. מֵצַד הַיָּמִין חַיִּים, וּמֵצַד הַשְּׂמָאל מִיתָה.
וְאִם לֹא הִסְכִּימוּ שְׁנֵיהֶם בְּעִמּוּד הָאֲמֻצָּעִי, לֹא מִתְקַיֵּם הַדִּין, שֶׁהוּא
בְּמוֹשֵׁב שְׁלֹשָׁה יָחַד.

וְלַפְעָמִים מִסְכִּימִים הַשְׁלֹשָׁה לַעֲשׂוֹת דִּין, וְתָבֹא יָד יָמִין שֶׁהִיא
פְּשוּטָה לְקַבֵּל שְׁבִים, שֶׁהִיא יְהו"ה יו"ד ה"א וּא"ו ה"א,
זוֹ הַשְּׂכִינָה נִקְרָאת יָד יָמִין מֵצַד הַחֶסֶד, יָד שְׂמָאל מֵצַד הַגְּבוּרָה. יָד
יְהו"ה מֵצַד הָעִמּוּד הָאֲמֻצָּעִי. כְּשֶׁאָדָם חוֹזֵר בְּתִשׁוּבָה, הַיָּד הַזֹּאת
מִצִּילָתָם מִן הַדִּין, אֲבָל כְּשֶׁדָּן עַל כָּל הָעֲלוֹת, נֹאמַר בּוֹ וְאִין
מִיָּדִי מִצִּיל.

וְעוֹד, שְׁלֹשׁ פְּעָמִים יֵשׁ בַּפְּסוּק הַזֶּה אָנִי אָנִי אָנִי, שֵׁישׁ בָּהֶם א א א י
י י, שְׁנַרְמְזוּ בְּיו"ד ה"י וּא"ו ה"י. יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. וַיֵּשׁ
בָּהֶם שְׁלֹשׁ ווִי"ם - וְאִי"ן וְאַחִיָּה וְאַנ"י, שְׁנַרְמְזוּ בְּשִׁמּוֹת הַלָּלוּ. וְעַם
כָּל זֶה שֶׁבָּאָרוֹ הַחֲבָרִים אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה אֲצֵל אֱלֹהִים אַחֲרֵים - רְאוּ
עֲתָה כִּי אָנִי אָנִי הוּא, זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנָתוֹ שְׁנֹאמַר בָּהֶם
אנ"י וְה"ו. וְאִין אֱלֹהִים עֲמָדִי - זֶה סמא"ל וְנַחֲשׁ. אָנִי אָמִית בְּשִׁכְנָה
אֶת מִי שֶׁהוּא רָשָׁע, וְאָנִי אַחִיָּה בָּה אֶת מִי שֶׁהוּא צְדִיק. וְאִין מִיָּדִי
מִצִּיל - זוֹ יָד יְהו"ה שֶׁהִיא יְהו"ה יו"ד ה"א וּא"ו ה"א. וְהִיא כּוֹז"ו
בְּמוֹכַס"ז כּוֹז"ו, וְהַכֹּל אָמֵת.

אֲבָל מֵה שְׁנֹאמַר לְמַעַלָּה עַל הָעֲלִיּוֹן שֶׁהוּא עַל כָּל הָעֲלוֹת,
הַסּוּד הַזֶּה לֹא נִמְסָר אֶלָּא לְחַכְמִים וְנִבְיָאִים.

וְעוֹד נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ, הָרִי פְּרִשׁוּהַ הַחֲבָרִים עַל מְלֶאכֶי
הַשְּׂרָת, שֶׁהֵם אָמְרוּ אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה אַחַר שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים מֵה
שֶׁהָיָה וּמֵה שֶׁעָתִיד לִהְיוֹת. וְהֵם הָיוּ יוֹדְעִים שֶׁהָיָה עֲתִיד לְחַטָּא, וְלָמָּה
רָצָה לַעֲשׂוֹת לוֹ? וְלֹא עוֹד, אֶלָּא עֲזָא וְעֲזָאל הָיוּ מְקַטְרְגִים עֲלָיו בְּזִמְן
שֶׁאֲמָרָה הַשְּׂכִינָה לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נַעֲשֶׂה אָדָם.

אָמְרוּ, מֵה אָדָם וְתִדְעָהוּ, מֵה אֶתָּה רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת אָדָם וְתִדְעָהוּ,
וְעָתִיד לְחַטָּא לְפָנֶיךָ בְּאַשְׁתּוֹ שֶׁהִיא חֶשֶׁךְ, שֶׁהָאוֹר הוּא זָכָר,
הַחֶשֶׁךְ נִקְבָּה, הַשְּׂמָאל חֶשֶׁךְ שֶׁל בְּרִיאָה. בְּאוֹתוֹ זִמְן אָמְרָה לוֹ
הַשְּׂכִינָה, בְּזֶה שֶׁאַתָּם מְקַטְרְגִים, אַתָּם עֲתִידִים לְנַפֵּל. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב

(בראשית ו) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם, וַחֲשָׁקוּ בָהֶן וַטְעוּ בָהֶן, וַהֲפִילָה אוֹתָם הַשָּׁכִינָה מִקְדָּשָׁתָם.

אָמְרוּ הַחֲבֵרִים, אִם כֶּף, עֲזָא וְעֲזָאֵל לֹא מְשַׁקְרִים בְּדַבְרֵיהֶם, שְׂוֹדָאֵי בְּנִקְבָה הִיָּה עֲתִיד לַחֲטֹא אָדָם. אֲלֵא כֶּף אֲמָרָה הַשָּׁכִינָה, אַתֶּם שְׁהַזְדַּמְנַתֶּם לְקַטְרַג לְפָנַי יוֹתֵר מִכָּל צְבֵא הַמְרוֹם, אִם אַתֶּם הֵייתֶם טוֹבִים מֵאָדָם בְּמַעֲשֵׂיכֶם, נִאֵה לְכֶם לְקַטְרַג עָלָיו. אֲבָל אִם הוּא עֲתִיד לַחֲטֹא עִם אִשָּׁה אַחַת, אַתֶּם בְּנָשִׁים רַבּוֹת, כְּמוֹ שְׂוֹנְאָמֵר (ש) וַיִּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם. בְּנוֹת הָאָדָם וְלֹא בַת הָאָדָם. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אִם אָדָם חוֹטֵא, הֵרִי הַקָּדִים לוֹ תְּשׁוּבָה לְחִזּוֹר לְרַבּוֹנוֹ וּלְהַתְתַּקֵּן בְּמָה שְׁחָטָא.

אָמְרוּ לוֹ הַחֲבֵרִים, אִם כֶּן לְמָה כָּל זֶה? אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְחֲבֵרִים, אִם לֹא הִיָּה כֶּף שְׂבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֵצֵר טוֹב וַיֵּצֵר הָרַע שֶׁהֵם אוֹר וַחֲשָׁךְ, לֹא הִיָּתָה זְכוּת וְחוּבָה לְאָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, אֲלֵא מִשׁוֹם שְׂנִבְרָא מְשֻׁנִּיָּהֶם. וּמִשׁוֹם זֶה (דברים ל) רָאָה נְתַתִּי לְפָנֶיךָ הַיּוֹם אֶת הַחַיִּים וְאֶת הַטּוֹב וְאֶת הַמּוֹת וְאֶת הָרַע. וּבַחֲרַתְּ בַחַיִּים. אָמְרוּ לוֹ, וְעוֹד כָּל זֶה לְמָה? לֹא הִיָּה נִבְרָא לַחֲטֹא לְפָנַי יְהוָה, וְלֹא גוֹרֵם כָּל מָה שְׁגָרָם לְמַעֲלָה, וְלֹא הִיָּה לוֹ לֹא עֲנֵשׁ וְלֹא שְׂכָר.

אָמַר חֲבֵרִים, מִן הַדִּין הִיָּה לְבָרָא אוֹתוֹ בְּשִׁבִיל הַתּוֹרָה, בְּגִלְלָה נִבְרָא, שְׁכַתוֹב בֵּה שְׂכָר לְצַדִּיקִים וְעֲנֵשׁ לְרָשָׁעִים, וְלֹא הִיָּה שְׂכָר לְצַדִּיקִים וְעֲנֵשׁ לְרָשָׁעִים. אֲלֵא בְּשִׁבִל אָדָם שֶׁל בְּרִיאָה, לֹא תִהְיֶה בְּרָאָה לְשִׁבַת יְצָרָה. אָמְרוּ, וַדַּאי כַּעַת שְׂמַעְנּוּ מָה שְׂלֹא שְׂמַעְנּוּ עַד עַכְשָׁו, שְׂוֹדָאֵי לֹא בְרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְבַר שְׂאִינוֹ צָרִיךְ.

וְלֹא עוֹד, אֲלֵא הַתּוֹרָה שֶׁל בְּרִיאָה הִיא הַלְבוּשׁ שֶׁל הַשָּׁכִינָה. אִם אָדָם לֹא הִיָּה עֲתִיד לְהִבְרָא, הִיָּתָה הַשָּׁכִינָה בְּלֵי כְסוּי, כְּמוֹ עֲנִי. וּמִשׁוֹם זֶה, כָּל מִי שְׁחוֹטָא כְּאֵלוֹ הַפְּשִׁיט אֶת הַשָּׁכִינָה מְלַבּוֹשָׁה, וְזֵהוּ עֲנֵשׁוֹ שֶׁל אָדָם. וְכָל מִי שְׂמַקִּים אֶת מְצוּוֹת הַתּוֹרָה, כְּאֵלוֹ הַלְבִישׁ אֶת הַשָּׁכִינָה בְּמַלְבוּשֶׁיהָ. וּמִשׁוֹם זֶה פְּרִשׁוּהָ בְּכְסוּי שֶׁל צִיצִית (שמות כב) כִּי הִיא כְּסוּתָהּ לְבָדָה הִיא שְׂמֶלְתוֹ לְעֵרוֹ בְּמָה יִשְׁכַּב, בְּגָלוֹת, וְהִרִי פְּרִשׁוּהָ.

בֵּא וּרְאָה, הַחֲשָׁךְ הוּא הַשְּׁחַר שֶׁל הַתּוֹרָה, הָאוֹר הַלְבָן שֶׁל הַתּוֹרָה. וּכְשִׂאוֹתוֹ הָאוֹר מִתְלַבֵּשׁ בַּחֲשָׁךְ, נִאָּמַר בַּתּוֹרָה שְׁחוֹרָה אֲנִי וְנִאָּוָה (שיר השירים א). וּכְשִׂמְסִתְלַק מִשֵּׁם אוֹר שֶׁהוּא לְבָן, הִיא אוֹמְרַת אֵל תְּרַאֲנִי

שְׁאֲנֵי שְׁחַחְרַת. וְהַתּוֹרָה כְּמוֹ בַת הָעֵינַן שֶׁהִיא שְׁחוֹרָה וַיִּפֶּה בְּאוֹר שְׁמַאִיר בָּהּ, וּמִשׁוֹם זֶה בַת הָעֵינַן וְהָאוֹר הַמַּאִיר בָּהּ אָמַר דָּוִד (תהלים כז) ה' אורי וישעי ממי אירא. אורי - אור י', שְׁהִיא בַת עֵינַן. וּשְׁנֵי גִּוְנִים יֵשׁ לָהּ, אוֹר מִבְּפָנִים וְחֻשֶׁךְ מִבְּחוּץ לְהִיּוֹת שׁוֹלֵט בָּהֶם עַל כָּל הַקְּלָפוֹת. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וּמְלָכוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. בְּלִבוֹשׁ שֶׁל אוֹר הִיא שׁוֹלֵטת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אוֹר בְּמוֹשְׁבָתָם, וּבְלִבוֹשׁ שְׁחַחְרַת שׁוֹלֵטת עַל הַרְשָׁעִים שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם וּרְשָׁעִים בַּחֲשֶׁךְ יִדְמוּ.

וְעוֹד, שֶׁהָאוֹר הוּא מֵצַד הַיְמִין, שֶׁהוּא אוֹר הַיּוֹם הָרִאשׁוֹן שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ יְהִי אוֹר, זֶה אֲבָרָהֶם, וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם. הַחֲשֶׁךְ מֵצַד הַשְּׂמָאל שֶׁל יִצְחָק, שֶׁהוּא הַיּוֹם הַשְּׁנִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וַתִּכְהֶינּוּ עֵינָיו מֵרְאִתָּה. וְלַחֲשֶׁךְ קָרָא לְיִלָּה וְגו'. אָדָם, זֶה יַעֲקֹב, הַתְּלַבֵּשׁ בְּשִׁנְיָהֶם, בְּאוֹר שֶׁל הַיְמִין וּבַחֲשֶׁךְ שֶׁל הַשְּׂמָאל.

וּבְשִׁנְיָהֶם הַעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי הוּא עֲמוּד הָעֵנָן יוֹמָם וְעֲמוּד הָאֵשׁ לַיְלָה, שְׁמַאִיר בְּשִׁנְיָהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (שמות יג) לֹא יִמִּישׁ עֲמוּד הָעֵנָן יוֹמָם וְעֲמוּד הָאֵשׁ לַיְלָה לִפְנֵי הָעַם וְגו'. הָעֵנָן מֵהֵצֵד שְׁלוֹ מִים. הַחֲשֶׁךְ מֵהֵצֵד שְׁלוֹ אֵשׁ. הַעֲמוּד הוּא הַשְּׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (איוב כה) עֲשֵׂה שְׁלוֹם בְּמִרוֹמָיו. וְכִשְׁהוּא בְּאֲמֻצָּע, וְלֹא קָרַב זֶה אֶל זֶה כָּל הַלַּיְלָה. לֹא קָרַב הַמַּיִם לָאֵשׁ, וְלֹא אֵשׁ לַמַּיִם. כְּמוֹ שֶׁהוּא הַפְּרִיד בֵּינֵיהֶם, זֹהִי מַחְלַקַת לְשֵׁם שָׁמַיִם, הַלֵּל וְשָׁמַיִ.

בְּנִגְדָם שְׁנֵי אֲמוֹרָאִים בְּרָקִיעַ - מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, וְשֵׁר שְׁלוֹם מְכַרְיַע בֵּינֵיהֶם, שֶׁהוּא נוֹרִיאֵל אוֹרִיאֵל. אוֹרִיאֵל נִקְרָא מֵצַד שֶׁל הַיְמִין, נוֹרִיאֵל מֵצַד הַשְּׂמָאל, וְהוּא אָדָם שְׁלִמְטָה, מִטְטְרוּ"ן שְׁמוֹ, שְׁשׁוֹלֵט עַל כָּל בְּעָלֵי הַמְּשָׁנָה. זֶהוּ שְׁכָתוֹב וַיִּרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם. אֵלוּ תַלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁמִּתְרַבֵּים בַּיָּם הַתּוֹרָה שְׁיֹרְשִׁים מִשָּׁם וְכו'.

בְּרֵאשִׁית בְּרִ"א שִׁי"ת, וְזֶה מִטְטְרוּ"ן אוֹת בְּצַבָּאוֹ, וּבְשִׁבְלִיו נֶאֱמַר (בראשית ד) וַיִּשֶׁם ה' לְקִיץ אוֹת, לְהִגֵּן עָלָיו. מֵה שֶׁהִיָּה הוֹלֵךְ נֶעַ וְנָד בְּגִלְגּוֹל, נַעֲשֶׂה נוֹד. מִיָּד וַיִּשָּׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַת עַדָּן. וְזוֹ אוֹת בְּרִית הַמִּלֵּה שֶׁקָּנָא עַל שֶׁל אָחִיו, מִשׁוֹם שֶׁנוֹלַד מֵהוּל. וּבְאֵיזָה מְקוֹם זָכָה לוֹ? בְּקִינֵי, מִשׁוֹם שֶׁשָּׁם חָזַר בְּתִשׁוּבָה וַיִּצְאוּ מִמֶּנּוּ בְּנָיו שֶׁנִּכְנְסוּ לְגֵן עַדָּן, וּמִשׁוֹם זֶה וַיִּשָּׁב בְּאֶרֶץ נוֹד קְדַמַת עַדָּן.

אחר כִּךְ עָשָׂה תולדות מצד הרע, והתפשטו בגלגולים בעולם, ועליהם נאמר וידע קין את אשתו ותהר ותלד את חנוך. חנוך מהצד של קין, וזה יצר הרע, חנוך לרע. ויש חנוך מהצד של אנוש, שהוא יצר הטוב, חנוך לטוב, ונאמר בו (שם ה) ויתהלך חנוך את האלהים ואיננו כי לקח אתו אלהים. וזה חנוך שנהפך בשרו ללפידי אש.

וישליטה הם: אדם, שת, אנוש. מאנוש התייחסו כל הדורות. זהו שכתוב אז הוחל לקרא בשם ה'. משם התפשטו כל הגלגלים של הצדיקים. חנוך שיצא מאנוש הוא מטטרו"ן שנהפך בשרו ללפידי אש, והוא נוריאל, ועל שניהם נאמר והחיות רצוא ושוב. רצוא זה נוריאל. ושו"ב מטטרו"ן, כִּךְ עולים בחשבון. כמראה הבזק, אלא הוא כמראה הקשת אשר יהיה בענן, שנאמר בו (בראשית ט) והיה בענני ענן על הארץ ונראתה הקשת בענן, ובשכילו נאמר (שם) ולא יהיה עוד המים למבול לשחת כל בשר, משום שהתהפך ללפידי אש. וכל המלאכים הממנים על הנשמות של הגלגולים הם משם.

ועוד כמראה הקשת, עליו נאמר למשה (שמות כה) וראה ועשה בתבניתם אשר אתה מראה בהר. כמראה אשר הראה ה' את משה בן עשה את המנרה (במדבר ח). וזה מטטרו"ן, מ' שלו מנורה. נוריאל אש דולקת, והוא ט"ט, והיו לטטפות בין עיניו. והכל נתפשט מאנוש, ומשום זה אז הוחל לקרא בשם ה'.

בראשית ברא אלהים (בראשית א). הפסוק הזה התפרש לשבעים פנים במה שפרשוהו רבותינו שבעים פנים לתורה. בראשית בת בתחלה, למה? אלא כִּךְ פרשוהו רבותינו של המשנה, בת תחלה – סימן טוב לבנים. ומהו? אלו שש הספירות שכלולות בעמוד האמצעי, שנאמר עליהן (שמות כ) כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. והם שש פעמים טוב שבמעשה בראשית.

וביום השלישי פעמים כי טוב, אחד של היום השני של בראשית, ואחד של היום השלישי. והם (דברי הימים א כט) הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל, שהוא הצדיק. והבת הזו היא השכינה התחתונה, מלכות הקדש, העשירית לתשעה,

והשביעית לששה, והרביעית לשלשת האבות, ושמינית לשבעה, חג שמיני עצרת.

והיא בת קול, הרביעית לשלש הדרגות שהיו משתמשים בהם ישראל בארצם, והם: תורה, נבואה, רוח הקדש, בת קול. וכלם כלולות במלכות הקדושה, היא התורה מצדו של העמוד האמצעי, תורת ה' תמימה. והיא הנבואה מהצד של נצח והוד, שהם שני נביאי אמת, בכל הצורות והמראות והדמיונות והחזיונות של הנביאים, כלם רשומים בכת העין, שהיא לבת אש מתוך הסנה. " כלולה מעשור מראות, ומאירה משלשים ושנים אלהים של מעשה בראשית, כלולה מעשרה מאמרות, ובה הלב רואה, הלב יודע, הלב מבין.

ל"ב נתיבות פליאות חכמה, ועליה בארו בעלי הקבלה נגע בבת, וכלל בה כל המאמרות והנתיבות. ועשר האמירות ושלושים ושתיים נתיבות הן ארבעים ושתיים שרמו בהם משה בשיר של פגעים. כ"י ב"י חשק ואפלטוהו. כ"י ב"י - ארבעים ושתיים. שבהם נקראת יד הגדולה יד החזקה יד רמה.

והיא רוח הקדש מהצד של צדיק חי העולמים. והיא בת קול מצדו של העמוד האמצעי, שנקרא קול השופר, הקל קול יעקב. (שמות ט) משה ידבר והאלהים יענו בקול.

היא בת קול שמנהמת כיונה, שנאמר (שיר ב) יונתי בחגי הסלע. ובארו עליה, בת קול היתה יוצאת מן השמים ואומרת הלכה כפלוני.

היא בת הקול שנאמר עליה (תהלים יז) שמרני כאישון בת עין. היא בת שנאמר בה (תהלים מה) כל כבודך בת מלך פנימה וגו'. פנימה למשנה של הפנים שהם נראים מצד של יהו"ה. ממשבצות זהב לבושה, מהצד של אדנ"י, שהוא דין של גבורה.

והיא פנימה רחמים. שעמוד האמצעי שנוסע בימין וכלולים יחד יאהדונה"י. אדנ"י לבוש ליהו"ה, והאות י' כבודך בת מלך פנימה. והם בת עין ימין ובת עין שמאל, י' מן יאהדונה"י, והיא הבת מצד החסד, דרגתו של אברהם, שנאמר בה בת היתה לאברהם ובכל שמה, שנאמר (בראשית כג) וה' ברך את אברהם בכל.

שְׁנֵי בְּרֵאשִׁית, פְּרִשׁוּהָ רְבוּתֵינוּ, לָמָּה הַתּוֹרָה מִתְחִילָה בְּב' ? אֵלָּא הָרִי פְּרִשׁוּהָ, אָדָם חָטָא שְׂאֵכֵל מַעַץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע, וְקָלֵל אֶת הָאָדָם עֶשֶׂר קָלָלוֹת, וְתַשַּׁע לְאָרֶץ, חָסַר אֶחָד שְׁלֹא הַתְּקַלְלָה הָאָרֶץ הַזֹּאת. וּמִיָּד שֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה פִּתַּח בְּבִי"ת, שֶׁהִיא בְּרָכָה, לְהוֹצִיא אֶת הָעוֹלָם מִקָּלָלָתוֹ. וְעַל כֵּן מִתְחִיל בְּב', וְעַלֶּיהָ נֶאֱמַר (משלי י) בְּרַכַּת ה' הִיא תַעֲשִׂיר. (יחזקאל מד) לְהַנִּיחַ בְּרָכָה אֶל בֵּיתְךָ.

וּמֵאִיזָה מְקוֹם נִקְרְאָת בְּרָכָה ? לְמַלְךְ שְׂרָצָה לְבָנוֹת פְּלִטְרִין, חָפַר בְּאָרֶץ וְחָפַר לוֹ מַעֲיָן מִים. אָמַר, מֵאַחַר שֵׁישׁ לִי מַעֲיָן מִים, אֲבָנָה בֵּית. וְהֵינּוּ בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. וְהַמְּקוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הִנְהָר מַעֲיָן שְׂאִין לוֹ סוּף וְלֹא הֶפְסֵק. זֶה הַפֶּתֶר הָעֲלִיוֹן. וְאוֹתוֹ הַבֵּית כְּשֶׁמִּתְמַלֵּא מִחֻכְמָה, נִקְרָא בַת, בַּת י', וְהֵינּוּ בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. כָּל אִשָּׁה בַת לְבַעֲלָהּ. וּבִי"ת קִטְנָה הַתְּמַלְאָה מִתְפָּאֲרַת, דְּהֵינּוּ תּוֹרָה, וְבוֹ נִקְרְאָה בַת.

אָבִי הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה בְּתוֹסְפֵת י'. וְשִׁלְמָה אָמַר (מלכים א ו) וְהַבֵּית בְּהַבְנָתוֹ אֲבָן שְׁלֵמָה מִסַּע נִבְנָה. מֵהִי אֲבָן שְׁלֵמָה ? זוֹ י' שְׁעַלֶּיהָ נִבְנָה הַבֵּית, וּמִשׁוּם זֶה בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. וְזוֹ י' קִטְנָה שְׁעַלֶּיהָ נִבְנָה הַבֵּית שְׁלֵמָטָה, כְּמוֹ שֶׁנִּבְנָה בְּאוֹת י' הַבֵּית שְׁלֵמָעֵלָה, וְהֵם בֵּית רֵאשׁוֹן וּבֵית שֵׁנִי. וְהֵם י"י מִן יְהוָה אֲדַנִּי, עֲלֵיהֶם נֶאֱמַר (דברים כז) אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה' אֱלֹהֶיךָ. אֶת - לְרִבּוֹת הַמִּזְבַּח הַשֵּׁנִי.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר וּשְׂאָר הַחֲבָרִים שֶׁהָיוּ עִמּוֹ, וְדַאי שְׂאֵלוּ לֹא כְּאֵנוּ לְעוֹלָם אֵלָּא לְשִׁמְעַת אֶת זֶה - דִּינֵנוּ. וְכַעַת נוֹדַע בּוֹ מִי נִתְבָּרְכָה וְנִקְרְאָה בְּרַכַּת ה', וְהֵינּוּ וּמֵלָא בְּרַכַּת ה' יָם וְדָרוֹם יִרְשָׁה. מִן הַמֵּלָא מִתְבָּרְכַת, וּמִשָּׁם נִשְׁקִים כָּל אוֹתָם שְׂצָרִיכִים לְהִיּוֹת מְשֻׁקִים. אָמַר הַמֵּלָךְ, אַחַר שֵׁישׁ לִי מַעֲיָן, אֶטַע אֵילָן, וְהֵינּוּ בֵּן, שֶׁהוּא בֵּן מִלְשׁוֹן בְּנִין, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ רְבוּתֵינוּ, אֵל תִּקְרִי בְּנִיךָ אֵלָּא בּוֹנִיךָ. וּפְרִשׁוּהָ בְּנוֹת בְּכָלל בְּנִים.

וְהָאֵב, שֶׁהוּא מְקוֹר הַחֻכְמָה, הוּא הַפֶּתֶר. מְקוֹר הַחֻכְמָה הַשֵּׁנִי מֵה הוּא ? אָמַר לוֹ, אָמַר בְּנִי. אָמַר לוֹ, בְּפִסּוּק הַזֶּה רָמַז לוֹ שְׁלֵמָה (משלי ה) יְהִי מְקוֹרְךָ בְּרוּךְ, וְזֶה צְדִיק. וּמִשׁוּם זֶה נֶאֱמַר בּוֹ בְּרָכוֹת לְרֵאשׁ צְדִיק, וְזֶה שְׁלוֹם. וְשִׁלְמָה נִקְרְאָה עַל שְׁמוֹ שְׁלֵמָה, וְנֶאֱמַר בּוֹ וְהַמֵּלָךְ שְׁלֵמָה בְּרוּךְ. וּמִשׁוּם זֶה אֵין אִשָּׁה מִתְבָּרְכַת אֵלָּא מִפְּרִי כֶּטֶן שֶׁל

בעלה, שהוא זרע מברית חי העולמים, הכולל שמונה עשרה ברכות התפלה. ומשום זה, מי שרוצה להיות משקה ממנו, צריך לכרע אליו. ויוסף הצדיק, כשזכה לדרגה הזו של צדיק חי העולמים, ראה בחלום שכל הדרגות היו כורעים לדרגתו. זהו שכתוב (בראשית ל) והנה השמש והירח וגו'. ומשום זה, כל הכורע כורע בברוך.

אמר לו, ברוך בני לעתיק הימים, ישמח אביך ואמך. אביך - זה הקדוש ברוך הוא. אמך - זו השכינה. ותגל יולדתך - זו אמך שלמטה. שודאי שמאותו ברוך מתברכת השכינה שלמטה. והברכות שלו באות מן המזח, שהיא חכמה העליונה על ידי העמוד האמצעי. ומשום זה גוף וברית נחשבים לאחד. וכמו שהצדיק הוא מקור השכינה התחתונה, אף כף העמוד האמצעי הוא מקור הצדיק, והחכמה העליונה מקור העמוד האמצעי, וכתר מקור החכמה העליונה. ובכל מקום ברוך - זכר, וברכה - נקבה, והינו להניח ברכה אל ביתך.

בא וראה, יש שכינה שנקראת אמה, ושכינה שנקראת שפחה, ויש שכינה שנקראת בת המלך. כך יש איש ויש איש. יש איש שנקאמר בו (שמות טו) ה' איש מלחמה, ויש איש שנקאמר בו (דניאל ט) והאיש גבריאל. ומשום זה הנשמה שמחייבת בגלגול - אם היא בתו של הקדוש ברוך הוא.

אם תאמר שנמכרת בגוף נכרי ששם השלטון של יצר הרע שהוא מהצד של סמא"ל - חס וחלילה! זהו שכתוב (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן, שהוא יצר הרע. ואותו הגוף שבו שורה בת המלך נאמר שנמכר לפתרים התחתונים של הטמאה - חס וחלילה! עליה נאמר והארץ לא תמכר לצמיחת פי לי כל הארץ.

ומי הגוף של בת המלך? זה מטטרו"ן. ואותו הגוף הוא אמה של השכינה. אף על גב שהיא נשמה שהיא בת המלך, שבויה שם בגלגול שבאים בגלגולים. משום שבאה לשם, מה כתוב בו? (שמות כא) וכי ימכר איש את בתו לאמה וגו'.

ועוד וכי ימכר איש את בתו, איש - זה הקדוש ברוך הוא. את בתו - אלו ישראל, שהם מהצד של בת חידה נקראו בתו. אם תאמר שיצאו מצד העבד שהוא מטטרו"ן כמו שאלו יצאו במנוסה

ממצרים - לא תצא כצאת העבדים. זהו שכתוב (ישעיה נב) כי לא
בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו.

בא וראה, מיד כשנולד אדם, נותנים לו נפש של בהמה מצד הטהרה
מאלו שנקראו אופני קדש. זכה יותר - נותנים לו רוח מצד
החיות שהן חיות הקדש. זכה יותר - נותנים לו נשמה מהצד של
הכפסא, ושלשת אלו הם: אמה ועבד ושפחה של בת המלך.

זכה יותר - נותנים לו נפש בדרך של אצילות מהצד של בת יחידה,
והיא נקראת בת מלך. זכה יותר - נותנים לו רוח של אצילות
מן הצד של העמוד האמצעי, ונקרא בן לקדוש ברוך הוא, זהו
שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. זכה יותר - נותנים לו נשמה
מצד האב והאם. זהו שכתוב (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים. מי
החיים? אלו הם י"ה, ועליהם נאמר (תהלים קג) כל הנשמה תהלל יה.
ונשלים בו יהו"ה.

זכה יותר - נותנים לו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא אדם בדרך של
אצילות למעלה, ונקרא בדיוקן של אדונו, ועליו נאמר (בראשית
א) ורדו בדגת הים. זהו השלטון בכל הרקיעים ובכל אופנים ושופים
וחיות ובכל הצבאות והכחות שלמעלה ולמטה. ומשום זה, כשאדם
זוכה בנפש מהצד של בת יחידה, נאמר בה לא תצא כצאת העבדים.
ובאבד רשעים רנ"ה, הוא הנר, שהוא נהר יצא מעדן. ומה הוא?
מצוות עשה ומצוות לא תעשה כחשבון נהר, והוא הנר
המאיר לכל אדם, ועל זה ובאבד רשעים רנ"ה. ובאותו זמן שהטחול
אינו שוחק, ימלא שחוק פינו ולשונו רנ"ה. ודאי ואז לא יכבה בלילה
נר"ה, משום שטעמה כי טוב סחרה.

ובאותו זמן מתקנת ירושלים, שהיא הלב, היא ה"ב, לה"ב
המזבח. יכבה כחשבון לה"ב ה"ב. לא יכבה בלילה נרה,
שהיא הגלות. וזו ירושלים שהיא הלב, ותבנה על ידי הקדוש ברוך
הוא. זהו שכתוב בונה ירושלים ה'.

בראשית ברא אלהים. ברי"ת א"ש. אמר רבי אלעזר, אבא, סוד
הברית למה שמים ערלה בכלי עפר? אמר לו, בני, יום
אחד שאלתי את אליהו, שאלתי אותו על ערלה אומרים תקנו לו כלי
בעפר. אמר לי, ערלה ודאי היא בת זוגו של נחש הקדמוני, שגרם
מיתה לאדם ולכל הבריות, ובגללו מתקנים כלי של עפר.

וְאוֹתוֹ הָעֶפֶר מְזוֹן לְאוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְנִחַשׁ עֶפֶר לְחִמּוֹ, וּבָזָה הוּא נִפְרָד מִהָאָדָם, וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר (שמות כ) לֹא תִנְאָף, אֵל תִּתֵּן לוֹ מְקוֹם לְהִנּוֹת מִמֶּנּוּ, אֲלֵא שְׁנוֹתֵן לוֹ מְזוֹן בַּחוּץ. וּמִשּׁוּם זֶה חֵלֶק לֹא תִין אִיף, אֵל תִּתֵּן לוֹ מְקוֹם פְּרִיעָה הַנִּקְבָּה שֶׁל סְמָאֵל שׁוֹפֵף דָּמִים, עָלְיוֹ נֶאֱמַר לֹא תִרְצַח. לְכָלֵב צָרִיף לְתֵת דָּם. לָזֶה עֶפֶר וְלָזֶה דָּם, לְקִיּוֹם בָּהֶם (משלי כה) אִם רָעֵב שֶׁנֶּאֱמַר הָאֲכִילֵהוּ לֶחֶם וְאִם צָמָא הִשְׁקֵהוּ מַיִם. וְהִכָּל בַּחוּץ. וּבָזָה מְצִיל אוֹתָם מִחֲבוּט הַקֶּבֶר וּמִחֲרָבוֹ שֶׁל מְלֶאךָ הַמּוֹת. זֶהוּ לְרִשְׁעִים.

אֲבָל לְבִינוּנִיִּים הַדָּם הַזֶּה נִחָשֵׁב לוֹ דָּם הַקֶּרְבָּן, וְהָעֶפֶר הַזֶּה נִחָשֵׁב לוֹ עֶפֶר הַמְּזֻבָּח. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שמות כ) מִזְבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִי וְגו', וְנֶאֱמַר בָּהֶם לֹא תִבְנֶה אֶתְהֵן גִּזִּית, כְּדִי שֶׁלֹּא תַעֲשֶׂה לָךְ פֶּסֶל. וְזֶה שֶׁל נְדָה אוֹ שְׁפָחָה אוֹ גוּיָה אוֹ זוֹנָה, כִּי חֲרַבְךָ הַנִּפְתָּ עָלֶיךָ וְתַחֲלָלֶיךָ. כְּלוּמַר, מְחַלֵּל שַׁבָּת לְצַדִּיקִים, שְׂאִין בָּהֶם הַזֶּהֱמָה שֶׁל הַנִּחָשׁ, נַעֲשֶׂה בְּקִרְשָׁה וּבִרְכָה וַיִּחַד.

בְּמְקוֹם שֶׁל פְּרִיעָה שׁוֹרָה בָּהֶם י"ה, וּבְמְקוֹם עֲרָלָה שׁוֹרָה בָּהֶם ו"ה, וְסוּד הַדְּבָר – מ"י יַעֲלֶה לְנִיֹּו הַשְּׁמִימָיָה, בְּסוּפֵי תִבּוֹת יִהְיֶה, כְּמוֹ מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה'. נִפְשׁוּ, אוֹתוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ נִשְׁבַּע ה' בְּנַפְשׁוֹ. וְעָלְיוֹ נֶאֱמַר (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (ישעיה מג) כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרָאתִיו וְגו'. בֹּא וּרְאֵה, כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, כְּשֶׁבָרָא אֶת כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, נִתֵּן לָהֶם כַּח לְהַנְהִיג הָעוֹלָם, וּבָרָא הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּסוּד שֶׁל יו"ד, וְהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן בְּסוּד שֶׁל ה"א. זֶהוּ שְׁכָתוּב כִּי בִיָּה ה' צוּר עוֹלָמִים. וְהַנְּהַגַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן הַזֶּה מְרָאָה בְּהַנְּהַגְתּוֹ הַכַּח שֶׁנִּתֵּן לוֹ מִלְּמַעְלָה לְמַעְלָה.

אִם אָדָם מְהִנֶּה אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּקִרְבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה, כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְהִנֶּה אוֹתוֹ מְאֻכָּלִים זוֹהָרִים בְּעוֹלָם הַהוּא, שֶׁהֵם מְאֻכָּלִים שֶׁל גּוֹף הַמְּזוֹן שֶׁלְמַעְלָה, מְאֻכָּלִים לְנִשְׁמָה מְסוּדוֹת הַתּוֹרָה. הָאָדָם שֶׁעוֹשֶׂה דִירָה לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁכִּינְתּוֹ וְלַחִילוֹתָיו בְּשַׁבָּתוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְדַרְתָּם, לְשׁוֹן שֶׁל דִּירָה, כִּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְקִין לוֹ דִּירָה בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם וּלְכָל שְׂבָאִים עִמּוֹ.

שָׁכְמוּ שְׂאֵדָם עוֹשֶׂה נַחַת לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִשְׁכִּינָתוֹ בְּשֶׁבֶת, כֶּן
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְאָדָם עִם בַּת זוּגוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם.
הוּא שׁוֹמֵר אֶת הַשְּׁכִינָה עִמּוֹ בְּשֶׁבֶת שְׁלֵא תִתְחַלֵּל, כֶּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שׁוֹמֵר אֶת הָאָדָם עִם בַּת זוּגוֹ שְׁלֵא תִתְחַלֵּל.

אָדָם שְׁלֵא מִפְּרִיד בֵּין הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין שְׁכִינָתוֹ, הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר אֶת אוֹתוֹ אָדָם עִם בַּת זוּגוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם,
וְאֵין רְשׁוּת לְנַחֵשׁ לְהַפְרִיד בֵּינֵיהֶם. וּבְכָל מַצְוָה וּמַצְוָה שְׁמוֹקִיר אָדָם
אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׁכִינָתוֹ (בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּכָל מוֹקִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָאָדָם) עִם בַּת זוּגוֹ בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שְׂאֵמֵר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כִּי
מִכְבְּדֵי אֲכַבֵּד.

אָדָם שְׁמַמְלִיךְ אֶת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאַרְבַּעַה
הַצְּדָדִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֶּן הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְלִיךְ אוֹתוֹ עַל
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְאַרְבַּעַה הַצְּדָדִים בְּעוֹלָם הַהוּא. וּמִשׁוּם זֶה פְּרִשׁוּהָ,
כֹּל צַדִּיק וְצַדִּיק יֵשׁ לוֹ עוֹלָם בְּפָנָיו עֲצָמוֹ, וּבְאוֹתוֹ הָעוֹלָם הוּא אָדָם
בְּדִיוֹקָן שֶׁל רַבּוֹנוֹ שֶׁל הַכֹּל. וְזֶהוּ וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.

וְהַמִּשְׁפָּלִים יִזְהָרוּ כְּזֹהֵר הַרְקִיעַ, הוּא הַזֹּהָר הַטָּמִיר וְגָנוֹז, וְזֶה
הַפֶּתֶ"ר. זֶה־ר בְּהִיר בְּשַׁחֲקִים זוֹ חֲכָמָ"ה. זֶה־ר הַזּוֹרֵק
נִיצוּצוֹת וּמִבְּהִיק כְּבָרֵק לְעֵינַיִם זוֹ בֵּינָ"ה. זֶה־ר לָבֵן כְּלֻבָּה זוֹ גְּדֻלָּ"ה.
זֶה־ר זֹה־ר אָדָם כְּמֵאָדָם זוֹ גְּבוּרָ"ה. זֶה־ר מִבְּהִיק הַכּוֹלֵל לָבֵן וְאָדָם זוֹ
תַּפְּאֲרָ"ת. זֶה־ר יֵרֵק כְּכּוֹכַב זֶה נִצְ"ח. זֶה־ר כּוֹלֵל לָבֵן וְאָדָם זֶה הוֹ"ד.
זֶה־ר זֹה־ר לְכָל עֵבֶר כְּמִי שְׁמִכָּה בַּפֶּטִישׁ וְזוֹרֵק שְׁבִיבִים לְכָל הַצְּדָדִים
זֶה יְסוּ"ד. וְכָלֵם מְשַׁפִּיעִים לְמַלְכוּת, כְּנִסַּת יִשְׂרָאֵל.

רֵאשִׁי אֶלְפֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה (כַּמְדַּבֵּר א), כְּתָר חֲכָמָה חֲכָמִים. בֵּינָה נְבוֹנִים.
חֶסֶד חֲסִידִים. גְּבוּרָה גְּבוּרִים. בְּעֲלֵי תוֹרָה תַּפְּאֲרָת. נְבִיאִים
נִצַּח. חוֹזִים הוֹד. צַדִּיקִים יְסוּד. מַלְכוּת מְלָכִים. וְעַל שְׁמָה נִקְרָאוּ
יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

[זֶה שִׁיר לְפָרֶשֶׁת נַח]

וַיִּבֶן נַח מִזְבֵּחַ (בְּרֵאשִׁית ח). מַה זֶה וַיִּבֶן נַח? אֵלָּא נַח אִישׁ צַדִּיק. וַיִּבֶן
מִזְבֵּחַ, זוֹ הַשְּׁכִינָה. הַבְּנִינָן שְׁלוֹ בֵּין, שֶׁהוּא הָעֵמוּד הָאֲמֻצָּעִי.
וַיִּקַּח מִכָּל הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה. בְּהֵמָה לְמַעְלָה וְעוֹף לְמַטָּה, מַהִי בְּהֵמָה
לְמַעְלָה? אֵלָּא בְּהֵמָה זֶה הַשּׁוֹר הָעֲלִיּוֹן, שְׁנִקְרָא הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן

שְׁלֹמֶעֱלָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מִקְרָן מִפְּרִיס. וּפְרִשׁוּהָ מִקְרָן כְּתוּב, שֶׁקְרָן אַחַת הִיְתָה לוֹ בְּמִצְחוֹ, וְזוּהִי קְרָן הַיּוֹבֵל, שֶׁמִּמֶּנּוּ קְרָן פָּנֵי מִשָּׁה.

הַיְשׁוּר הַזֶּה הוּא פֶּר. פֶּר הוּא דִין, עִם ו' נֶעֱשֶׂה פּוֹר, רַחֲמִים סְלִיחָה, וְעַל שְׁמוֹ נִקְרָא צוּם כְּפּוֹר. מַה זֶה כ' בְּתוֹסֶפֶת פּוֹר? אֵלֶּא זֶה כְּתוּר מַלְכוּת. בֹּא וּרְאֵה, אֵיךְ שְׂכִינָה שְׁלֵא נֶעֱשִׂית כְּתוּר לְאוֹתָהּ שְׁלֹמֶטָה מִמֶּנָּה. וּמִשׁוּם זֶה הַשְׂכִּינָה הָעֲלִיּוֹנָה הִיא כְּתוּר מַלְכוּת, וּמַלְכוּת נִקְרָאת צוּם שְׁלֵה, הִיא הַמַּלְכוּת (כְּפּוֹר). וּמַלְכוּת נִקְרָאת צוּם כְּפּוֹר. מִהֲצַד שֶׁל הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה הִיא צוּם, אֲבָל מִצְדוֹ שֶׁל הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי נִקְרָאת אֲכָל.

לְחָם אֲבִירִים אֲכָל אִישׁ, הֵהוּא שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ ה' אִישׁ מִלְחָמָה. וּמִי כָּאֵן הָאִישׁ? אֵלֶּא זֶה מ' פְּתוּחָה מִבְּפָנִים שְׁבָה אֲכָלוּ אֶת הַמֶּן מ' שָׁנָה. אֲבָל ס הִיא הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂאִיךְ בּוֹ אֲכִילָה וְשִׁתְיָה, וְכָל הַסְּפִירוֹת נִקְרָאוּ צוּמוֹת בָּהּ, וּמִשׁוּם זֶה הַקְּרִבָּנוֹת שְׁמַתְעַכְלִים, שְׁהֵם תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת, הִיא הַשְׂכִּינָה הַתְּחִתּוֹנָה. וְהֵהוּא שְׁנֵהֲנָה מִמֶּנָּה, שֶׁהוּא הָעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי, מִרִיחַ כָּל הַרִיחוֹת שֶׁל הַקְּרִבָּנוֹת וּמִקְרִיב אוֹתָם לְאָב וְלֵאֵם. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (בְּרֵאשִׁית ח) וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחַח. לֹא כְּתוּב אֵלֶּא אֶת רִיחַ הַנִּיחַח, זֶה הִיא.

הַיְשׁוּשָׁנָה, רִיחַ הַטּוֹב לְאָב וְהָאֵם. הַשׁוֹשָׁנָה הִיא וְדֹאֵי עִם חֲמִשָּׁה עָלִים הִיא ה'. אֲבָל הַרִיחַ שְׁלֵה ו' שֶׁהוּא רִיחַ, לֹא שׁוֹרָה בּוֹ עַד שֶׁנִּפְתַּחַת לְהַעֲלוֹת מִמֶּנָּה רִיחַ טוֹב. כְּשִׁישְׂרָאֵל פּוֹתַחִים בְּתַשׁוּבָה, הַשׁוֹשָׁנָה נִפְתַּחַת לְבַעֲלָהּ, שֶׁהוּא הַרִיחַ שְׁלֵה, וְאוֹתוֹ הַרִיחַ עוֹלָה אֶל הָאָב וְהָאֵם שֶׁהֵם י"ה, וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ.

(ס) וַיֹּאמֶר ה' אֶל לְבוֹ. וַיֹּאמֶר ה' - זֶה הָאָב, אֵל לְבוֹ - זֶה הָאֵם, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ לֵב מְבִיךְ. שְׁבִזְמַן שִׁישְׂרָאֵל חוֹטְאִים לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׂמִים, נֶאֱמַר וַיִּתְעַצֵּב אֵל לְבוֹ. וּבְזְמַן שְׁמֵהֲנִים יִשְׂרָאֵל לְאֲבֵיהֶם שְׁבַשְׂמִים בְּקְרִבָּנוֹת שֶׁל תְּפִלָּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּמִדְבָר כח) צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ לָהֶם אֶת קְרִבָּנֵי לְחִמֵי וְגו'.

מִיָּד - שְׁמֵן וְקִטְרֵת יִשְׁמַח לֵב. וְגוֹרְמִים בְּאוֹתוֹ הַרִיחַ לְהַרִיק שְׁמֵן וּנְבִיעָה מִלְמַעְלָה בְּשְׂכִינָתוֹ. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (שִׁיר א) לְרִיחַ שְׁמֵנִיךְ טוֹבִים שְׁמֵן תּוֹרַק שְׁמֵךְ עַל כֵּן עֲלָמוֹת אֶהְבּוּךָ. מַה זֶה עֲלָמוֹת? שְׁמוֹנָה עָשָׂר עוֹלָמוֹת שְׁכָלִילִים בְּשְׁמוֹנָה עָשָׂר עוֹלָמוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם רַכֵּב אֱלֹהִים רַבּוֹתִים אֲלֵפֵי שְׁנָאן.

בינתים הנה זקן הזדמן אליו. פתח ואמר, מה זה רכב? אמר לו, ר' היא חכמה, ראשית חכמה. ב' בינה. כ' פתח עליון. הם רכ"ב לאותו טמיר וגנוז שרוכב עליהם, ואלו שלש הספירות הן רוכבות על ח"י העולמים, שהם תשע נקודות כפולות, והם אדם עליון טמיר וגנוז בטעמים ואדם שלמטה שהם תשע נקודות, הם שמונה עשור עולמות ששט בהם עלת העלות, שהוא האדם השלישי שלא התגלה בתורה ושט בהם, והם מרפכה לו. והשמונה עשור הזה איפה עולה? בויר"ח. ובגללו נאמר וירח ה' את ריח הניחח. וכשישראל מעלים ברכות בתפלות אליו כראוי, מיד נהנה משם. מה כתוב? ויאמר ה' אל לבו. (עכ"מ).

תקונים

והמשפלים ישכלו כזהר הרקיע ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. פתח רבי שמעון ואמר, בט"רם אצ"ר בכת"ר ידעתיך. זהו שכתוב אשר קדש ידיד מבטן. בט"רם אצ"ר - זו רוח של יצירה. ובט"רם תצא מרחם - זו נפש של עשייה. נביא לגוים נתתיך - זו הנשמה.

שקדם שאדם יבא לעולם, הוא נודע לרוחו ונשמתו וגופו (ונפשו) שמתחברים למעלה. ומשום זה ויאמר ה' אל אברם, זו הנשמה שהיא אב לרוח ולנפש ורם לגוף. ועל אלו הרוח והנפש והגוף, עליהם נאמר הן כל אלה יפעל אל וגו'. הנשמה זה גוף פלוני. לך לך מארצך - זה שנוי מקום. וממולדתך - זה שנוי השם. ומבית אביך - זה שנוי מעשה.

שנוי מקום זה גלגול ראשון, שנעקר ממקומו וננטע בגוף אחר. ומי גרם לו את זה? משום שעקר את הארץ הקדושה ממקומה, שהיא השכינה, כמו שנאמר ובפשעיכם שלחה אמכם. וממולדתך, כאן סוד (בראשית מח) ומולדתך אשר הולדת אחריהם לך יהיו, ובו יקראו בנחלתם. כדי שלא יכרת שם המת, יקרא על שם אחיו, וזה שנוי השם. ומי גרם את זה? משום שעקר האילן, שהוא עץ הגן ממקומו. כך נעקר ממנו, ונקרא עקר בלא בן, על שם שהוא עקר ו' שכולל ששה צדדים ממקומו.

ומבית אביך - זה שנוי מעשה, ומי גרם לו את זה? משום שחטא במעשה, שהיא האם העליונה, מעשה בראשית, ששם גנוזה

המחשבה, שאין עשייה בלא מחשבה. זהו שכתוב כלם בחכמה עשית. אל הארץ אשר אראך - זה הגוף. כפי שהוא מחיב בחטאים, כך ננטע בו ונרכב עד שמחזיר מה שעקר למקומו.

קם העמוד אחר צלו של רבי שמעון ואמר, רבי רבי, סוד זה, סוד אחר עליון יש בגלגול למעלה בדרגות העליונות, וזהו ויאמר ה' אל אברהם, זהו שנאמר בו הלא אב אחד לכלנו. ומי אמר לו? אותו הרם שעליו, שהוא רם על כל גבוהים. ומה אמר לו? לך לך - שני גרושים, הם 'י מן א'. האות ו' משם גרש אותה אותו רם על כל רמים, שהוא עלת על כל העליונים. ולאן שלח אותו? אל הארץ אשר אראך, זו השכינה התחתונה.

אמר לו רבי שמעון, אם כך, מה זה מארצך וממולדתך? אמר לו, רבי רבי, שלשת אלפים הם משלשה שמות שהם אהי"ה אהי"ה אהי"ה שנאמר למשה עליהם, שהוא הדיוקן של אותו ו' העליונה.

ויאמר ה' אל משה אהיה אשר אהיה. אהיה שלחני אליכם. כאן נרמז שהתגרש משלשה אלה, שהם שלשה עולמות שנאמר בהם מארצך וממולדתך ומבית אביך (בראשית יב). וזוהי האם העליונה שהיא כתר אם כל חי. שהאות ו' במעיה היא א' בכתר עליון, וא' השנית בכינה, ואל"ף היא שלישית באמצע של האות ו', וסוד הדבר - יו"ד ה"א וא"ו ה"א, והיא כתר מלכות. אל הארץ - זו שכינה התחתונה שכלולים בה כלם. ואעשה לגוי גדול ואברכה - מהצד של א' העליונה. ואגדלה שמך - מהצד של א' השנייה. והיה ברכה - מהצד של א' השלישית.

ויהי רעב בארץ וירד אברהם מצרימה. דע כי הלב הוא דיור הנשמה, והיא שבעה, שנאמר ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם לא תחסר כל בה. וכשירדת הנשמה לטחול, שהוא רעב, משום שכבד לא נותן לו מהדם אלא השירים הרעים שלו, ומשום זה (שם) כי כבד הרעב בארץ.

באותו הזמן שירדת שם הנשמה, פוחדת משם, שנאמר ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. קדם שנקרבה שם הנשמה. ויאמר אל שרה אשתו - זה הגוף. ומה אומר לה? הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. את יפה בזכיות, ובגללך אני פוחד שיהרגו אותי בגללך,

שְׁצוּפָה רָשַׁע לְצַדִּיק, וּמִשׁוּם זֶה עָרוּם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. שְׁצַדִּיק שְׁנַמְצָא בֵּין הַרְשָׁעִים, נִתְפָּס בֵּינֵיהֶם. וּמִשׁוּם זֶה וְהָיָה כִּי יֵרָאוּ אֶתְךָ הַמְצָרִים, וְזֶה סוּד כָּל הַבֵּן הַיְלֹוד. וּמִשׁוּם זֶה וְהָרְגוּ אֹתִי וְאֶתְךָ יְחִיו. אֲלָא אֲמַרִי נָא אַחֲתִי אָתָּה. זֶהוּ שְׁכַתוּב אָמַר לְחֻכְמָה אַחֲתִי אָתָּה. לְמַעַן יִיטֵב לִי בְעַבְרֶיךָ - בְּעוֹלָם הַזֶּה. וְחִיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְלֶיךָ - לְעוֹלָם הַבָּא.

בִּינְתִים הִנֵּה הָעֲמוּד שֶׁל הָאוֹר שֶׁנִּרְאָה בְּצִלוֹ שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאָמַר לוֹ, רַבִּי רַבִּי, כָּאֵן סוּד וְלֹא צָרִיךְ לְכַסּוֹת, מִשׁוּם בְּעֲלֵי חוּבוֹת מִרְאָה לְפָנֵיהֶם, בְּעֲלֵי עֶשֶׂר, שְׁלֹא יִהְרְגוּ אוֹתוֹ עַל מְמוֹנוֹ. וּמַהוּ מְמוֹנוֹ? בֵּית וְהוֹן נִחְלַת אָבוֹת וּמַה' אִשָּׁה מְשַׁכֶּלֶת. וְזוֹ בַת עֵינַן, שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ כָּסוֹת עֵינַיִם, שְׁצַרִיךְ לְהִתְכַּסּוֹת בֵּין הַרְשָׁעִים, מִשׁוּם אוֹתוֹ הָאוֹר שְׁמַאִיר בָּהּ, שֶׁהוּא בְּעֵלָה, שֶׁהוּא סוּד, צָרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ מִבֵּינֵיהֶם שְׁלֹא נִתְפָּס עָלָיו.

מִשׁוּם שְׁחֻשָּׁה, שֶׁהוּא נֶחֱשׂ הַקְּדַמוּנִי, מְקַנָּא עַל הָאוֹר שֶׁהוּא אוֹר הַגְּנוּזִי, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וְתָרָא אֹתוֹ כִּי טוֹב הוּא וְתִצְפְּנֵהוּ (שְׁמוֹת ב).

וְכִי מִי שֶׁמִּתְגַּלֶּה לוֹ אוֹר שֶׁהוּא רַ"ז בֵּין הַרְשָׁעִים, צָרִיךְ לְכַסּוֹתוֹ עַד שְׁיִכְאוּ הַצַּדִּיקִים לְהָאִיר בֵּינֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוּב אוֹר זָרַע לְצַדִּיק. וְאִם לֹא מְטַמֵּין אוֹתוֹ, מַה כְּתוּב? (בְּרֵאשִׁית יב) וַיְהִי כְּבוֹא אַבְרָם מְצַרְיָמָה, וַיְהַלְלוּ אֹתָהּ אֶל פְּרַעֲוִה וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרַעֲוִה.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, אוֹי לְבָנֵי הָעוֹלָם שֶׁהֵם אֲטוּמִים בְּלֵב וּסְתוּמִי עֵינַיִם, שֶׁהָרִי כַּמָּה סוּדוֹת נִסְתָּרִים יֵשׁ בַּתּוֹרָה וְלֹא מְשַׁגִּיחִים בָּהֶם, שְׂאִין רוּצִים אֲלָא לְאָכַל אֶת הַתְּכַן שֶׁל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא הַפֶּשֶׁט, לְבוֹשָׁה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְלֹא טוּעֲמִים מִן הַמַּח שְׁבַפְנִים.

בֵּא וְרֵא, יֵשׁ נִשְׁמָה שֶׁהִיא גּוֹף לְנִשְׁמָה, וַיֵּשׁ נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, וַיֵּשׁ נִשְׁמָה זְכָרִית שֶׁנִּקְרְאת אַבְרָם. וַיֵּשׁ נִשְׁמָה נְקֵבָה שֶׁנִּקְרְאת שָׂרִי. וְאִף עַל גַּב שֶׁנִּקְרְאת זָכָר, הַנִּשְׁמָה הַזֹּאת אַבְרָם בְּלִי ה' הִיא טְפֵלָה לְנִשְׁמָה שֶׁהִיא נְקֵבָה שָׂרִי שְׁשֵׁם י', אוֹ לְשָׂרָה שְׁשֵׁם ה'. וּמִשׁוּם זֶה פִּרְשׁוּהָ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁטְפֵל הִיא אַבְרָם לְשָׂרָה בְּנִבְוָאָה, מִשׁוּם שֶׁהִיא זְכָתָה לְשִׁתִּי אוֹתִיוֹת - י' בַּתְּחֵלָה, שָׂרִי, וְלְכַסּוֹף שָׂרָה בָּהּ. כְּשֶׁהִיתָה בְּיוֹ"ד הִיתָה יְחִידָה, וְכְשֶׁזְכָתָה בָּהּ נִקְרְאת אִם. וְכְשֶׁהִיתָה יְחִידָה בְּיוֹ"ד נֶאֱמַר עָלֶיהָ שְׁמֵרְנִי כְּאִישׁוֹן בַּת עֵינַן.

וּפְרַעֲוִה, שֶׁהוּא דְמוּת שֶׁל נֶחֱשׂ רָשָׁע, אַחַר שֶׁשְׁכַּחוּהָ, כְּתוּב וַתִּקַּח הָאִשָּׁה בֵּית פְּרַעֲוִה. וְזֶה רוּמֵז לְגִלּוֹת מְצָרִים שֶׁגִּלְתָה

השכינה במצרים. והנחש רצה לקרב אליה, מה כתוב? והזר הקרב יומת. וינגע ה' את פרעה. וזה רומז למכות שהכה הקדוש ברוך הוא את פרעה ואת המצרים ואת הממנים שלהם. ומה כתוב? ועתה הנה אשתך קח ולך. כמו שפרעה במצרים שאמר למשה ולישראל שלח מעל פני ויצאו. וזוהי ההבטחה לשכינה ולישראל בגלות האחרונה. **מיד** כשירצו האמות עובדי הכוכבים של העולם לקרב אליה ולדחוק אותה, שכר הכלה הדחוק, כתוב וינגע ה' את פרעה. מיד - ובאלהיהם עשה ה' שפטים. שעל השכינה נאמר אני ה' הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן, והזר הקרב אליה יומת.

וכמו שפרעה הראשון אמר הנה אשתך קח ולך, כך אמר פרעה קומו צאו מתוך עמי, וכך עתידים העמים של העולם לומר לישראל קומו צאו, צאו מבינינו. והקדוש ברוך הוא לא מוציא אותם מביניהם עד שלקח את כליו.

וכמו שנאמר ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אתו ואת אשתו ואת כל אשר לו - כמו כן בגלות האחרונה. זהו שכתוב והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה' וגו'.

בינתים הנה אליהו הזדמן אליו, ואמר, רבי רבי, ודאי כמו זה הוא בנשמה שהיא מצד השכינה. ויצר הרע רוצה לקרב אליה, והקדוש ברוך הוא מכה אותו בכמה מכות, כמו שהכה את פרעה על דבר שרי אשת אכרם.

ובאותו זמן יורד סמאל וכל חיליו לנשמה ההיא, ושומר אותה עד שמתקרבת לקדוש ברוך הוא, וכך כמו זה כל אדם שרוצה לקרב לצדיק להזיק אותו, הקדוש ברוך הוא מכה אותו בכמה מכות להזיקו עד שיחזור לשעבודו. ומשום זה אמרה אשתו של המן הרשע, (אסתר ו) אם מזרע היהודים מרדכי, לא תוכל לו כי נפול תפל לפניו. אבל הנשמה שאינה מצד רוח הקדוש, יש לה להשמר, שיש רשות למקטרג עליה, וערום ראה רעה ונסתר.

ויצל אכרם ממצרים. מה זה ויעל אכרם ממצרים? אמר לו אליהו, ודאי בזמן שהנשמה נצולה מהממנה הרע ההוא, שהוא אל אחר מלך מצרים, מלך של אותם הצוררים שדוחקים את הנשמות, ואותם מלאכי החבלה המזיקים, כמו שבארו בעלי המשנה, נשמות הרשעים הם הם המזיקים בעולם.

מה כתוב בבעל הנשמה? ויעל אברם ממצרים. התעלה עליהם בחזק רב, הוא ונשמתו וכל אשר לו. ואפלו לוט עמו, שהוא שד מצד הימין, שלא כל השדים שוים. שיש שדים שהם כמו מלאכים קדושים, שיודעים מה שהיה ומה שעתיד להיות, ועל השד הזה אמר הקדוש ברוך הוא אעשה לו עזר. אם זכה - עזר, ואם לא (כנגדו עזר, שזכה לאות י' של ברית מילה, ונעשה שדי. ואם לא) - השד הוא כנגדו. זהו שכתוב (בראשית יג) ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדו.

ועוד, אם זכה אדם - הוא עזר. מתי? בליל שבת שמלוים שני מלאכים את האדם, זה היצר הטוב וזה היצר הרע. אם זכה - יצר הטוב מברך את בעל הבית ואת אשתו וכל אשר לו, ויצר הרע עוזר לו בעל כרחו ועונה אמן. ואם לא - הוא כנגדו ומקלל אותו וכל אשר לו. ומשום זה נקרא לוט, שמביא קללות על אותו האיש ועל ביתו ומכניס קטטה בביתו. זהו שכתוב ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט.

ובאותו זמן, (ש) ויאמר אברם אל לוט אל נא תהי מריבה ביני ובינך וגו' כי אנשים אחים אנחנו. מצד שהוא הגוף. ומה אמר לו? הלא כל הארץ לפניך (ש). ומשום זה אמרו בעלי המשנה, אם ראית שייצר הרע מתגבר עליך, הוליכהו לבית המדרש. אם אבן הוא נמוח, ואם ברזל - מתפוצץ. אמר רבי שמעון לאליהו, את זה גם ילדים יודעים אותו. אמר לו, רבי רבי, ודאי כך הוא, אבל סוד דברי הפרשה הזו אינם לגלוי כך, אלא ביני ובינך.

פתח ואמר, (שם יב) ויהי רעב בארץ. מה הרעב כאן? אלא ודאי כשסתלקת הנביעה מארץ השכינה, מיד כתוב ויהי רעב בארץ (ש). וירד אברם מצרימה, ירד הקדוש ברוך הוא לדור בין הצדדים הרעים הללו, כדי שזרעו יהיה שמור ביניהם.

אמר לו רבי שמעון, רבי רבי, והרי כתוב בשכינה ארץ אשר לא במסכנת תאכל בה לחם. אמר לו, ודאי כך הוא! שבזמן שישראל שומרים אות הברית, היא מתמלאת כל טוב ולא חסר ממנה (שפע. וכאשר לא שומרים הברית, מסתלק השפע ממנה), ונאמר בה ותראה היבשה.

ובאותו זמן, אם לא יורד הקדוש ברוך הוא לשמר אותה, יש רשות לצדדים האחרים לקרב לשם. ואותו שגורם את זה, יש

רשות למקטרג להרג אותו. משום זה אמר לה וְהָיָה כִּי יֵרְאוּ אֶתְךָ הַמִּצְרִים וְגו' (סו). ועל זה אמרי נא אחתי את (סו), לא תוֹדְעֵי בֵּינֵיהֶם. וְאִם תֹּאמַר מָה חָטָא אַבְרָם? אֵלָּא חָטָאוּ קֹדֶם שֶׁבָּא לְעוֹלָם הָיָה בָּאוֹת ה', בְּחֶסְרוֹנוֹ שֶׁם הָיָה. ומשום זה הָיָה נִקְרָא אַבְרָם בְּלִי ה', עד שִׁזְכָּה לָהּ וּבָהּ נִשְׁלַם בְּכָל אֵיבָרָיו. ומשום יו"ד שֶׁהִיָּתָה בְּשָׂרֵי, אָמַר אִמְרֵי נָא אַחֲתֵי אֶתְךָ, לְהִגָּן. לְמַעַן יֵיטֵב לִי בְּעַבְדֶּיךָ (סו), בַּת יַחֲדָה, וְנֹאמַר בָּהּ אָבִן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים. יֵיטֵב לִי - מֵצַד שֶׁל הַטּוֹב, וְחִיָּתָה נִפְשִׁי - מֵצַד שֶׁל ח"י הָעוֹלָמִים, מִשּׁוּם שֶׁשְׂתֵּי הַדְּרָגוֹת הִלְלוּ נִבְנָה בָּהֶם הָעֲמוּד הָאֲמִצְעִי וְצַדִּיק.

וַיְהִי־וַיְהִי ח"י שָׂרָה וְגו'. פֶּתַח רַבִּי שְׁמֵעוֹן וְאָמַר, יְשֵׁנֵי חֶבְרוֹן קוֹמוּ. וַיְהִי־וַיְהִי ח"י שָׂרָה, מִי שָׂרָה כָּאֵן? זֶה הַשְּׂכִינָה, מִשּׁוּם שֶׁלְמֻטָּה בְּצַדִּיק וַיִּכְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. כִּךְ הַצְּדָקָת הַזֹּו נִבְרָאָה בְּדִיוֹקְנָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה.

וַיְהִי־וַיְהִי ח"י שָׂרָה - זֶה הַשְּׂכִינָה. וּמִי הוּא הַחַיִּים שְׂלָה? י"ה, וְזֶהוּ הַשְּׂכִינָה. שָׁכַן י"ה. וְזֶהוּ הַחַיִּים שֶׁל הַנְּשָׂמָה. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב כָּל הַנְּשָׂמָה תִּהְלַל י"ה. וְהֵיאָה הַזֹּו בְּא"ת ב"ש - צ'. עִם י' עוֹלָה לֵק', וְהֵם מֵאָה בְּרָכוֹת שֶׁחַיֵּב אָדָם לְהַרְיֵק בְּכָל יוֹם בַּשְּׂכִינָה, וְזֶהוּ מֵאָה שָׁנָה. וְעַלֵּיהֶם צָוָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם מָה ה' אֱלֹהֶיךָ שֶׁאֵל מַעֲמֶךָ. אֵל תִּקְרֵי מ"ה אֵלָּא מֵא"ה.

וְעֵשָׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעֵי שָׁנִים - אֵלּוּ עֶשְׂרֵי אֲמִירוֹת וְעֵשָׂרָה דְּבָרוֹת וְשִׁבְעָה הַיָּמִים הַרְּאִשׁוֹנִים שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית, וְשֵׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֵׂה וַיּוֹם הַשַּׁבָּת, שֶׁהוּא וַיִּכְלוּ, הַכֹּלֵל שֶׁל כָּלֵם. וַיִּכְנָגְדָם נִתְּנָה תוֹרָה בְּעֵשָׂרִים וְשִׁבְעֵי אוֹתִיּוֹת - עֵשָׂרִים וְשֵׁשֶׁתִּים שֶׁל הַתּוֹרָה, וְחֲמִשׁ שֶׁהֵן מִנְּצַפ"ךְ שֶׁהַצּוֹפִים אָמְרוּ אוֹתָם.

וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם עוֹבְרִים עַלֵּיהֶם יִשְׂרָאֵל, מִתְּפַזְרִים לְאַרְבַּעַת הַצְּדָדִים, וְהַשְּׂכִינָה גִלְתָּה עִמָּהֶם. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַתִּמַּת שָׂרָה. הַמִּיתָה שְׂלָה שֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנָּה י"ה וְנִשְׁאָר כ"ס חֶסֶר. ומשום זה וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כ"ס י"ה.

בְּקִרְיַת אַרְבַּע - אֵלּוּ אַרְבַּעַת צְדָדִים שֶׁהַתְּפִזָּר עִם יִשְׂרָאֵל, ומשום זה תִּקְנֵנוּ בַּתְּפִלָּה וְקִבְּצֵנוּ יַחַד מֵאַרְבַּע כְּנָפוֹת הָאָרֶץ. שֶׁהִגְלוֹת הִיא מִיתָה לְשְׂכִינָה וְלִכְלֵל יִשְׂרָאֵל בְּנִיָּה.

ויעוד, ותמת שרה בקרית ארבע - אלו תהו וכהו וחשך ותהום, שהיא מתלבשת בארץ, שנאמר בה והארץ היתה תהו וגו' (בראשית א). משכינה וצדיק שאין בו נביעה של התורה. מארבע החיות שלו, שהן ארבע החיות של הכסא, גלו בארבעה יסודות אלו, שהם תהו - קו ירק, הקלפה הירקה של האגוז. בהו - גון לכן, קלפה שנייה. וחשך - קלפה שלישית של האגוז, שהוא אש מתלקחת. תהום - חלל האגוז ששם המוח, שהיא השכינה, כסא הכבוד וארבע החיות שלו. שפך נחלק המוח של האגוז לארבעה צדדים שעליהם עומד המוח.

ואלו הם כנגד ארבעה אורי המוח של אדם, עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשכני. הן ארבע קלפות האגוז שהן בסוד הערלה, שעליהן נאמר ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבשם (שם א). ופרשוהו הראשונים, מה זה עור? זה עור הנחש.

ובזמן שישראל באותן הקלפות, שהן ארבע גליות, הם בפרוד כפיכול, כאלו לא היו גוי אחד, ושמו של הקדוש ברוך הוא לא שורה עליהם. ומשום זה בארו בעלי המשנה, כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה.

אמר רבי אלעזר, אבא, והרי שמעתי שאותיות השם הקדוש כן הן " בפרוד מן ה', ו' מן ה', ולא מתחברות עד שישראל יצאו מן הגלות. אמר לו, בני, יש אותיות שהן לבושים של הקדוש ברוך הוא, שנקראו על שמו שנבראו. זהו שכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו. ואלו הם בפרוד. וכשמתחברים במנין, שלש עשרה למעלה ושלש עשרה למטה, ועולים לעשרים ושש יהו"ה כחשבון אחר"ד אחר"ד, ככתוב ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. אבל אותיות היחוד בדרך אצילות אין שם חשבון ולא פרוד. ומשום זה ונהר יצא מעדן וגו' ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. בזמן שתבא גאלה, יתקיים ונפצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ. (נאמר. היא חברון שעמיד הקדוש ברוך הוא לחברם כאחד, וזהו וקבצנו יחד מארבע כנפות הארץ).

שמעו אלי רודפי צדקה, אינון דתבעי רזא דמהימנותא, אינון דאתדבקו בקשורא דמהימנותא, אינון דידעין ארחוי דמלכא עלאה, קריבו שמעו. (סדר חלק א' דף קמ"א - חלק ב' דף י"ב)

סדר הלימוד ליום כט אלול [יום 354 בשנה]

וַיְהִי־יָוֵם חַיֵּי שָׂרָה מֵאָה שָׁנָה וְעֶשְׂרִים שָׁנָה וְשִׁבְעַת שָׁנִים. מֵאָה שָׁנָה, זֶה יוֹ"ד שְׁעוּלָה לְמֵאָה עִם שְׁנֵי הַיָּוֵן, כְּמוֹ זֶה הִ"י עוּלָה יוֹ"ד. חֲמֵשׁ פְּעָמִים י' הֵם חֲמִשִּׁים. וְכַךְ ה' הָאֲחֶרֶת חֲמִשִּׁים. הָרִי מֵאָה. וְעֶשְׂרִים שָׁנָה זֶה ו' שְׁעוּלָה לְכ' שֶׁל כְּתָר וְנִעֲשִׂית כ"ו.

בּוֹ נִשְׁלַמַּת י' לַהֲיוֹת י' י' בְּחֻשְׁבוֹן, כְּמוֹ זֶה א' הִיא יוֹ"ד לְמַעְלָה, ו' בְּאֲמִצָּע, דְּלִ"ת לְמִטָּה. וְלִפְעָמִים י' לְמַעְלָה, י' לְמִטָּה, ו' בְּאֲמִצָּע, וְעוּלָה לְחֻשְׁבוֹן כ"ו. וְזוֹ כ"ו מִן כּוּז"ו. וּמִשׁוּם שֶׁכ' הִיא כְּתָר, רַחֲמִים וְרִצּוֹן שְׂאִין שָׁם דִּין כָּלֵל, אָמְרוּ בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה שֶׁמִּעֲשָׂרִים וְלִמְטָה לֹא מַעֲנִישִׁים בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְשִׁבְעַת שָׁנִים זֶה ו'. כְּשֶׁשׁוּרָה י' עַל רֹאשׁוֹ נִעֲשִׂית ז'. וְאִם זָכָה בְּשִׁכְנָה שֶׁהִיא ז' לְשִׁמּוֹר אוֹתָהּ בְּבְרִית, מִשׁוּם שֶׁהַבְּרִית מִמֶּשׁ שׁוּרָה עָלָיו ז', שֶׁהִיא יוֹם שְׁבִיעִי, וְנֶאֱמַר בּוֹ שִׁבְעַת בְּיוֹם הַלְלַתֶּיהָ, וְאִם לֹא – כְּתוּב בּוֹ וַיִּסְרַתִּי אֶתְכֶם אֶף אֲנִי שִׁבְעַת.

וְעַקֵּר הַכֹּל הוּא אוֹת הַבְּרִית, שֶׁבּוֹ זֹכָה לְעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא שְׂאִין בּוֹ לֹא אֲכִילָה וְלֹא שְׁתִּיָּה וְלֹא קִנְיָה וְלֹא תַחֲרוּת, אֲלָ צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם וְנִהְנִים מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. וְתַמְצָא סֶמֶךְ בִּיסוּד שֶׁהוּא כ"ו. חֵלֶק סֶמֶךְ וְתַמְצָא בּוֹ כ"ו. וַיִּסוּד הוּא יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְתַמְצָא בּוֹ כּוּז"ו.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אָבָא, וְהָרִי כּוּז"ו מְצָאנוּ, אָבֵל ו' הָאֲחֶרוּנָה לֹא מְצָאנוּ בְּאוֹתוֹת! אָמַר לוֹ, בְּנִי, כְּשֶׁאֲתָה מִחֻשָּׁב, מֵהָאִם הָעֲלִינָה נִקְרָא ז', וְכִשֶׁאֲתָה מִחֻשָּׁב מִיְמִין שֶׁהִיא גְדֻלָּה נִקְרָא ו'. אָמַר לוֹ, זֶה יָפָה, כִּף נִחְשָׁבֶת בְּסִפְרוֹת שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם, הָרִי עֲשֹׂר וְלֹא יוֹתֵר. כְּמוֹ שְׂאוּמְרִים בְּסִפּוֹר יְצִירָה, עֲשֹׂר סִפְרוֹת בְּלִי מָה, עֲשֹׂר וְלֹא תִשַׁע, עֲשֹׂר וְלֹא אַחַת עֲשָׂרָה.

אָמַר לוֹ, בְּנִי, כ' מְרָאָה י' מִמַּעְלָה לְמִטָּה וּמִמִּטָּה לְמַעְלָה, וְהַכֹּל א' שֶׁהִיא הַסּוּד שֶׁל יוֹ"ד וְהַכֹּל אֶחָד. וּמִשׁוּם זֶה תַמְצָא שֶׁהָאוֹת יוֹ"ד הִיא כ', כְּתָר שֶׁל הָאוֹת י' שְׁעוּלָה בְּחֻשְׁבוֹן כ', וְהַכֹּל אֶחָד. כִּי י"י אֶלְהִיךָ אִשׁ אוֹכְלָה הוּא. כִּי הוּא י' וְהוּא יְהוָה שְׁעוּלָה כ"ו, וְעִם אַרְבַּע אוֹתוֹת עוּלָה ל' לְחֻשְׁבוֹן כ"י, וְזֶה סוּד יְהוָה.

וְתָמַת שָׁרָה - זו הנשמה, שנאמר בה ויפח באפיו נשמת חיים. ומה המיתה שלה? שירדה מלמעלה ונכנסה לארבעה יסודות רעים, שהם אש רוח מים עפר, והם שתוף של נפש הבהמה, משום שהיא שם בלי תורה. שקדם שהנשמה יורדת לגוף בארבעה היסודות הללו, נתנה התורה כלה. ומיד כשנכנסת לגוף, מסתלקת ממנו, וסוד הדבר - אני מלאה הלכתי וריקם השיבני ה'.

אמרה הנשמה, אני מלאה הלכתי לעולם הזה, וכעת ריקם החזירני ה' לגוף הזה. ועם כל זה, אם זכה אדם להתעסק בתורה - היא חברון, שהיא התורה, שהסתלקה מהנשמה - התחברה לה. שהנשמה היא מכפסא הכבוד. והתורה שמו של הקדוש ברוך הוא, תורת ה' תמימה. עץ חיים היא למחזיקים בה. ואף על גב שהוא אדם בארץ רעה, כנעני שסובב אותו יצר הרע, אם יתחזק באותה חברון, היא מתחברת לו.

דבר אחר, היא חברון - זו השכינה. אף על גב שהתרחקה מן הקדוש ברוך הוא, היא חברון אליו. כמו שישאל שאומרים (ישעיה כו) ה' אלהינו בעלוננו אדנים זולתך. ועם כל זה, לבד בך נזכיר שמך, אף על פי שהתרחק. זהו שכתוב ברח דודי (שיר השירים ח), ועם כל זה הלב שלנו והפה שלנו לא נפרד ממך, ככתוב ודמה לך לצבי (שם). כעת אנו מיחדים שמך בכל יום ואומרים שמע ישראל בלב ובכפה ובמחשבה.

ומשום זה היא חברון, משום ששכינה לא זזה מן הקדוש ברוך הוא, וישאל מיחדים שמו בכל יום וסובלים כמה מכות עליו, כמו שבארוה הראשונים.

פתח רבי שמעון ואמר, ויהיו חיי שרה מאה שנה - אלו מאה ברכות שנמצאו מחכמה, ועשרים שנה מצד הכתר, ושבע שנים מצד האם העליונה. ותמת שרה בקרית ארבע - זו קריאת שמע. שלא מתה הצדקת הזו על ידי הנחש, אלא שיצאה רוחה בקריאת שמע בארבע אותיות. היא חברון, חבור של הנשמה שלה, היא השכינה, שהיא קרית ארבע, ארבע האותיות של השם הקדוש שהם 'י יהוה. ה' אלהינו. ו' יהוה. ה' אחד. ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. (עכ"מ).

וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה וכו' (בראשית כו). פתח רבי שמעון ואמר, וירא אליו ה' - מצד של האספקלריה שמאירה

כִּף הוּא ה' בְּכָל סְפִירָה וְסְפִירָה כְּנִשְׁמָה בְּגוֹף אָדָם. וּמִצַּד הָעֵמוּד
הָאֲמֻצְעִי נֹאמֵר וַיֵּרָא אֵלָיו ה', הַתְּגִלָּה בְּרַחֲמִים לְיִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
שֶׁהַתְּגִלָּה לָהֶם בַּגְּאֻלָּה שֶׁל גְּלוּת מִצְרַיִם, שֶׁנֹּאמֵר בָּהּ אֲנִי וְלֹא מִלְּאֻף
אֲנִי וְלֹא שָׂרָף.

בִּינְתַיִם הֵנָּה הַזְקֵן שֶׁל הַזְקֵנִים הַזְדַּמֵּן אֵלָיו וְאָמַר, הַמְּנוּרָה
הַקְּדוּשָׁה, מִצַּד הַנְּבוּאָה כָּל הַסְּפִירוֹת נְכַלְלוֹת שָׁם, אֲבָל
שָׁם ה' הוּא בְּכָל מְקוֹם וַדָּאִי. אֲבָל הַנְּבוּאָה, דְּרָגָה יְדוּעָה יֵשׁ לָהּ, וְכִּף
הַתְּפִלָּה כָּל הַסְּפִירוֹת נְכַלְלוֹת בָּהּ, אֲבָל דְּרָגָה יְדוּעָה יֵשׁ לָהּ. וְכִּף בְּכָל
אוֹתָן מִצְוֹת, בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה כָּל הַסְּפִירוֹת נְכַלְלוֹת בָּהּ. אֲבָל כָּל
אַחַת וְאַחַת יֵשׁ לָהּ דְּרָגָה יְדוּעָה. וְהַשְׂכִּינָה הִיא הַמִּצְוָה שֶׁל כָּל
הַמִּצְוֹת, וּבָהּ נְכַלְלִים כָּל הַנְּבִיאִים וַדָּאִי, נִצַּח וְהוּד, וּבָהֶם נְכַלְלִים
הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי וְהַשְׂכִּינָה. הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי, מִשָּׁם נִקְרָאת
הָאֲסַפְקֻלְרִיָּה הַמְּאִירָה מִצַּד שֶׁנִּצַּח שָׁבָה הוּא אוֹר צַח, וּבִשְׂבִילוֹ נֹאמֵר
וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצַחוֹת נִפְשָׁהּ.

הַשְּׂכִינָה, שֶׁהִיא מַלְכוּת הַקְּדוּשָׁה מִצַּד הַהוּד, נִקְרָאת אֲסַפְקֻלְרִיָּה
שֶׁלֹּא מְאִירָה, וְהֵם כְּתוּבִים מְזָה וּמְזָה, וְכְתוּב בּוֹ מִשְׁנֵי
עֲבָרֵיהֶם, וְהֵם יְמִין וּשְׂמָאל, חֶסֶד וּגְבוּרָה, שְׂבָהֶם שְׁתֵּי יָדַי לְכַתֵּב.
וְהֵם ה' ה', חֶמֶשׁ הָאֲצַבְעוֹת שֶׁל יַד יְמִין, וְחֶמֶשׁ הָאֲצַבְעוֹת שֶׁל יַד
שְׂמָאל. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ ו' הִיא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב, עֲלֵיהֶם ה"ה ו', וְעַם י'
שֶׁהִיא חֶכְמָה נְעֻשִׁית יְהו"ה, וְהֵם נִצַּח וְהוּד, שְׁנֵי נְבִיאִים, שְׁנֵי
כְּתוּבִים, שְׁנֵי לוֹחוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנוּ מִיְמֵין וּמִשְׂמָאל.

הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי הוּא תוֹרָה שְׂבַכְתָּב מִיְמֵין. מַלְכוּת הַתּוֹרָה שֶׁפְּעַל
פֶּה מִשְׂמָאל. וְהִיא אֲסַפְקֻלְרִיָּה הַמְּאִירָה מִיְמֵין, וְהִיא
אֲסַפְקֻלְרִיָּה שֶׁלֹּא מְאִירָה מִשְׂמָאל, וְהֵם רוּחַ הַקֹּדֶשׁ זָכַר וּנְקֵבָה.

מִצַּד הַצַּדִּיק מִתְּחַבְּרִים הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי וְהַשְּׂכִינָה בֵּין בַּתּוֹרָה בֵּין
בְּכְתוּבִים בֵּין בְּנְבִיאִים, וּמִשׁוּם זֶה כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ. וְהָרִי
פָּרְשׁוּהָ שְׂאוּחָזוּ בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ, שֶׁבְּכָל הַדְּרָגוֹת הֵם יְמִין וּשְׂמָאל,
שְׂאִין יַחוּד וְקִרְבָּה לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָּא בְּצַדִּיק, שֶׁהֵם כְּאֵילָן
שֶׁהַעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיְמִין וּלְשְׂמָאל וּמִתְיַחֲדִים לְמִטָּה בְּשֶׁרֶשׁ שֶׁהִיא
אֲגָדָה, שֶׁהוּא הַצַּדִּיק, עֵקֶר הַיַּחֲדוּד.

וּכְמוֹ שֶׁהַצַּדִּיק הוּא עֵקֶר הַיַּחֲדוּד לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ לְמִטָּה,
כִּף הוּא הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי קִרְבָּה וַיַּחֲדוּ וְעֵקֶר לְאֵב וְלֹאִם.

וְכַךְ כְּמוֹ זֶה תְּפִלָּה מְעַמֵּד וְתְּפִלָּה מֵיֵשֵׁב נִכְלְלוּ בְּצַדִּיק חַי הָעוֹלָמִים הַכּוֹלֵל שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה בְּרָכוֹת שֶׁל הַתְּפִלָּה. וְתְּפִלַּת שְׁחֲרִית וְתְּפִלַּת מִנְחָה הֵן יְמִין וּשְׂמָאל, שֵׁם הָאֵב וְהָאֵם, וְנִכְלְלִים בְּעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי שֶׁהוּא תְּפִלַּת עֲרֵבִית, שָׁבוּ (בְּרֵאשִׁית כח) וַיִּפְגַּע בְּמָקוֹם.

הַדְּרָגָה שֶׁל הָעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי, וְהוּא עֶקֶר הַתְּפִלִּין, וְבוֹ צְרִיף לְקִשְׁר (לְסֵדֶר) אוֹתָם כְּמוֹ זֶה: חֲכָמָה - קִדְּשׁ לִי, וְזֶה י'. בִּינָה - וְהִיָּה כִּי יִבְיָאָה, וְזוֹ ה'. שָׁמַע יִשְׂרָאֵל לְיָמִין - ו'. וְהִיָּה אִם שָׁמַע לְשְׂמָאל, וְזוֹ ה', וּבְעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי נִכְלְלִים.

וּבְשֵׁנֵיכֵלָלוֹת בּוֹ תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ וְשֶׁל יָד, נִקְרְאוֹת תְּפִלִּין. וְבוֹ הֵם מְצוּהָ אַחַת, וְלֹא צְרִיף לְהַפְסִיק, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרוּהָ, סָח בֵּין תְּפִלָּה לְתְּפִלָּה - עֲבָרָה הִיא בִּידוֹ. וְזֶהוּ עֶקֶר הַגְּמָרָא. וְאֵלוֹ שְׁעוֹשִׁים אוֹתוֹ שְׁתֵּי מְצוּוֹת (פְּתִלְמוּד) שֶׁל יְרוּשְׁלָמִי, הוּא מִיְמִין וּשְׂמָאל שֶׁשֵּׁם הָעֲנָפִים נִפְרָדִים שֶׁמֵּצֵד הַיְמִין וְהַשְּׂמָאל. שְׁתֵּים דְּבַר אֱלֹהִים - צְרִיף לְבָרֶךְ עֲלֵיהֶן שְׁתֵּי בְּרָכוֹת, אַחַת לְהַנִּיחַ תְּפִלִּין עַל שֶׁל יָד, וְאַחַת עַל מְצוּת תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ. וְאִם סָח בֵּינְתֵימָם, מְבָרֵךְ עַל שֶׁל רֹאשׁ שְׁתֵּים.

אַבְלֵי מֵצֵד שֶׁל הָעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי, עֲלֵיהֶם נֹאמֵר אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים, וְלֹא צְרִיף אֲלֵא בְּרָכָה אַחַת, כִּי אֶחָד קְרָאתִיו. וְאִם סָח בֵּין תְּפִלָּה שֶׁל יָד לְתְּפִלָּה שֶׁל רֹאשׁ, הוּא עוֹשֶׂה פְּרוּד בִּיחּוּד, וּמִשּׁוֹם זֶה עֲבָרָה הִיא בִּידוֹ וְלֹא מְצוּהָ. וְאִין עֲבָרָה אֲלֵא מוֹת, שֶׁנֹּאמֵר רַגְלֵיָהּ יִרְדּוֹת מוֹת, שְׁעֲלֵיָהּ נֹאמֵר כִּי הַמּוֹת יִפְרִיד בֵּין א"ח ל'ד'. וּמִשּׁוֹם זֶה עֲבָרָה הִיא בִּידוֹ, וְחוֹזְרִים עֲלֵיָהּ מְעוֹרְכֵי הַמְּלַחְמָה. וְשֵׁם יוֹצֵא מִשֵּׁם בְּחֻטָּא זֶה, יְמוֹת.

וְזֶהוּ אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים. זֶה הַצְּדִיק שֶׁהוּא יוֹם שְׁבֵת, זְכוּר וְשָׁמוֹר בְּדַבּוֹר אֶחָד צְרִיכִים לִיחַד אוֹתָם בּוֹ וְלַעֲשׂוֹת אוֹתָם אֶחָד. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ, זְכוּר לְזָכֵר וְשָׁמוֹר לְנִקְבָה. אַבְלֵי מֵצֵד שֶׁל יְמִין וּשְׂמָאל הֵם שְׁנֵיהֶם שְׁתֵּי מְצוּוֹת, וְכְמוֹ זֶה כָּל הַמְּצוּוֹת.

וּמִשּׁוֹם הַמְּחֻלְקֵת הִיא בֵּין הַחֲבֵרִים בְּתְּפִלִּין, וְשֵׁם הַמְּצוּוֹת הוּא בְּיָמִין וּשְׂמָאל. אַבְלֵי בְּעִמּוּד הָאֲמֻצְעִי אִין שֵׁם מְחֻלְקֵת, מִשּׁוֹם שֶׁהוּא עֶקֶר הַגְּמָרָא שֶׁהִיא שְׁלֵמָה, וּמִשֵּׁם נִקְרָא יַעֲקֹב אִישׁ תָּם, הוּא ו' שְׁכוֹלֵל שֶׁשָּׂה סְדְרֵי מְשֻׁנָּה. ה' הַגְּמָרָא שְׁלֵהָ הִיא תָּם בְּשִׁלְשֵׁת הָאֲבוֹת יְהו"ו, וְבוֹ נִשְׁתַּלֵּם יְהוָה.

וּמִשּׁוּם זֶה, בְּכֹל מְקוֹם שֶׁנִּפְרָדִים הָעֲנָפִים לְיָמִין וּלְשְׂמָאל, אֲבָל לְמִטָּה נִקְרָאת אֲגָדָה אַחַת בְּעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּרְא אֱלֹהֵי ה' וַיֹּאמֶר אֵל תֵּרַד מִצְרִימָה. זו הִדְרָגָה הָרְעָה שֶׁגִּרְמָה רָעַב שֶׁל הַתּוֹרָה וְעֲנִיּוֹת שֶׁל מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהָרִי פְּרִשׁוּהָ, שְׂכָן בְּאֶרֶץ - זו שְׂכִינָה. וְהָרִי פְּרִשׁוּהָ הֵרָאוּשׁוּנִים, כָּל הַדָּר בְּחוּץ לְאֶרֶץ דּוֹמָה כְּמִי שֶׁאֵין לוֹ אֱלֹהִים.

וּמִשּׁוּם שֶׁאֲבָרָם דִּרְגָתוֹ אֲרִיָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ גִּזְרֵי אֲרִיָּה, וּמִשּׁוּם זֶה אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִּזְרֵי בְּאֶרֶץ הַזֹּאת. הַיָּמִין שָׁם יֵהִי שְׁעוּלָה לְחִשְׁבוֹן אֱהִי"ה, וְשָׁם ו' בְּשִׁבִיל ה' שֶׁל אֲבָרָהֶם שֶׁהִיא הָאֶרֶץ. וּמִצַּד הַיָּמִין נִקְרָא בְּאֶרֶץ, שֶׁשָׁם אָב, ב"א בְּהַפּוּךְ הָאוֹתִיּוֹת אָב, וְזֶהוּ בְּאֶרֶץ, כִּי אָב הֵמוֹן גּוֹיִם נִתְתִּיף.

וְאֱהִיָּה עֲמָךְ - זו יֵהִי בְּחִשְׁבוֹן אֱהִי"ה, בְּשִׁבִיל ה'. וְאֱהִיָּה עֲמָךְ - ו' שֶׁהוּא בֶן י"ה מִן אֱהִיָּה עֲמָךְ. וְאֲבָרְכֶךָ - שֶׁהַבְּרָכוֹת הֵן מִצְדוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן. הַשְּׂכִינָה הָעֲלִיוֹנָה נִקְרָאת בְּרָכָה מִצַּד הַיָּמִין, וּקְדֻשָּׁה מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְהָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי נִקְרָא יְבָרְךָ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב בְּךָ יְבָרְךָ יִשְׂרָאֵל. וּמִצַּד הַשְּׂמָאל נִקְרָא קְדֻשׁ, זֶהוּ שְׂכָתוֹב קְדֻשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה'. וּמִקְדָּשֵׁי תִירָאוּ. וְקְדוֹשׁ מִצַּד הַשְּׂמָאל. וּמִשּׁוּם שֶׁהַבְּרָכָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, אָמַר וְאֲבָרְכֶךָ כִּי לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ. הַזֶּרַע הוּא מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי לְמַעְלָה, וּמִצַּד הַצַּדִּיק לְמַטָּה, וְזֶהוּ עַל כָּל זֶרַע זְרוּעַ. זְרוּעַ לְמַעְלָה, זֶרַע לְמַטָּה. שְׁמִי שֶׁשׁוֹמֵר הַבְּרִית עוֹלָה עַל כָּל הַקְּלָפוֹת הַלְלוּ שֶׁהֵן עוֹלָה וּפְרִיעָה, שֶׁשָׁם סְמָאל וְנִחַשׁ, הַמְּמַנִּים שֶׁל כָּל אַמּוֹת הָעוֹלָם. וּמִשּׁוּם זֶה כִּי לָךְ וּלְזֶרְעֶךָ אֶתְּנֶן אֶת כָּל הָאֲרָצוֹת הָאֵל, שֶׁהֵם הַשְּׁלִטוֹן שֶׁל אֵל אַחֵר.

וְהַקְּמוֹתֵי אֶת הַשְּׂבֻעָה, הַשְּׂבֻעָה הִיא הַשְּׂכִינָה, וְהַקְּיוּם שֶׁלָּהּ הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. אֲשֶׁר נִשְׂבַּעְתִּי לְאֲבָרָהֶם אָבִיךָ, שֶׁכּוֹ הַגְּאֻלָּה. זֶהוּ שְׂכָתוֹב חֵי ה' שְׂכָבִי עַד הַבֶּקֶר. עֵקֶב אֲשֶׁר שָׁמַע אֲבָרָהֶם בְּקִלִּי, עֵקֶב רִאשֵׁי תִבּוֹת: ע' עֲנוּהָ, ק' קְדֻשָּׁה, ב' בְּרָכָה. סְנַדֵּל לְעֲנוּהָ - יְרָאָה, וּמִשּׁוּם זֶה עֵקֶב עֲנוּהָ יְרָאת ה'. עֲנוּהָ מִצַּד הָעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. וּמִשּׁוּם שֶׁמִּשָּׁה הָיָה מִשָּׁם, נֶאֱמַר בּוֹ וְהָאִישׁ מִשָּׁה עָנּוּ מְאֹד. וְהָעֲנוּהָ מִיָּמִין. וְהַשְּׂכִינָה יְרָאָה מִצַּד הַשְּׂמָאל. וּמִשּׁוּם שֶׁשְׂכִינָה הִיא עֵקֶב לְעֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי, נֶאֱמַר בּוֹ רִאשׁ דְּבָרְךָ אָמֵת. וְנֶאֱמַר בְּשְׂכִינָה עֵקֶב עֲנוּהָ יְרָאת ה'.

בְּזֶה הוא ישׁוּפֵף ראש וְאַתָּה תְּשׁוּפְנוּ עֲקֵב. אַחַר כֵּךְ נֹאמֵר
 בְּיַעֲקֹב הוּא יְשׁוּפֵף רֹאשׁ. זֶהוּ שְׁכָתוֹב (ישעיה כד) יִפְקֹד ה' עַל צָבָא
 הַמְרוֹם בַּמְרוֹם. וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי - זוֹ שְׂכִינָה, שֶׁהִיא מִשְׁמַרְתֵּי תְרוּמָתִי.
 מִצּוֹתִי - מִצַּד הַיָּמִין כְּלוּלִים בְּמֵאֲתַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה אֵיבָרִים.
 חֲקוֹתִי - מִצַּד הַשְּׂמָאל שְׁמֹשֶׁם כִּי חֵק לְיִשְׂרָאֵל הוּא. חֲקִים וּמִשְׁפָּטִים
 הֵם מִשֶׁם גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ, שְׁשֶׁם גְּזֵרַת כָּל הַדֵּינִים. וְתוֹרָתִי - מִצַּד הָעֵמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, וְהוּא סֵפֶר תּוֹרָה. הַצַּדִּיק הוּא סֵפֶר תּוֹרָה, הָעֵמוּד הָאֲמֻצָּעִי.
וְאֵם תֹּאמֵר, צַדִּיקִים עוֹמְדִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם בְּרֹאשֵׁיהֶם - אֵלוֹ הַתְּגִים
 שֶׁל סֵפֶר תּוֹרָה, שֶׁהֵם בְּד"ק חֲי"ה שֶׁעֵטְנ"ז ג"ץ. וְאָמְרוּ בְּעֲלֵי
 הַמִּשְׁנָה, אֵלוֹ הַתְּגִים הֵם כְּלֵי זִין, כְּאֵדָם שְׂאוּחֻז כְּלֵי זִין בְּיָדוֹ וּמְנִיעַ
 אוֹתוֹ לְיָמִין וְלִשְׂמָאל וְלִקְדָּשָׁה. וְכֵלֵי הַזִּין הֵם בְּשִׁלֵּשׁ עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת
 ז"ן בִּדְח"ק, שֶׁהִיא כְּמִין חֲטָטָרֶת שֶׁל הָאוֹת זִין וְנִעֲשֶׂה זֶה, וְסִימָנָךְ -
 ז"ה ו"ד ז"ח ח"ק ח"י. ז' צַדִּיק בְּכָל אוֹת וְאוֹת, וְהוּא עִם י' עֵטְרָה
 עַל רֹאשׁוֹ.

וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בְּגֵר. בֹּא וּרְאֵה, צָרִיף שְׁלֵא יִהְיֶה דְבֵק בֵּין אוֹת לְאוֹת,
 וְלֹא יִהְיֶה חֶסֶר אוֹת מִן הַתְּבָה, וְלֹא מְשָׁנִים מִפְּתוּחוֹת
 לְסִתּוּמוֹת וּמִסִּתּוּמוֹת לְפְתוּחוֹת, וְאֵם לֹא - סֵפֶר הַתּוֹרָה פְּסוּל. וְכָל
 הַתְּקוּן הַזֶּה לְמָה? אֵלֶּא הָאוֹתִיּוֹת פְּתוּחוֹת מִצַּד הַשְּׂכִינָה הַתְּחַתּוֹנָה,
 וְהַסִּתּוּמוֹת מִצַּד הָאֵם הָעֲלִיוֹנָה, הָעוֹלָם הַנִּסְתָּר. וְאוֹתָם מ"ם, זוֹ
 פְּתוּחָה וְזוֹ סִתּוּמָה. מ' פְּתוּחָה - מְלָכוֹת. ס סִתּוּמָה - בִּינָה, מִצַּד הַיָּמִין
 וְהַשְּׂמָאל, שְׁעֵנָפִים מִתְּפָרְדִים לֹא יִדְבֵק אוֹת בְּאוֹת. וּמִצַּד הָעֵמוּד
 הָאֲמֻצָּעִי, שֶׁהוּא שְׁקֵל הַקֹּדֶשׁ, לֹא יוֹסִיף אוֹת וְלֹא יִחְסַר אוֹת, שְׁכָל
 הַמוֹסִיף גּוֹרֵעַ, וְאֵם הַדְּבִיק - נִגְרָר, וּמִשׁוּם זֶה וַיֵּשֶׁב יִצְחָק בְּגֵר וְגו'.

בִּינָתָיִם הֵנָּה עֵלָם הַזְּדִמָּן בִּינֵיהֶם וְאָמַר, לְמָה אֵין נִקּוּד בְּסֵפֶר תּוֹרָה?
 אָמַר לוֹ, בְּנִי, כָּל נִקּוּדָה הִיא תְּנוּעָה שֶׁל אוֹתִיּוֹת, כְּמוֹ
 הַפְּרָקִים שֶׁהֵם הַתְּנוּעוֹת שֶׁל אֵיבָרֵי הַגּוּף, וְכָל תְּנוּעָה הֵם מִצַּד
 הַחֲכָמָה. וְכֵדִי לְהַכִּיר אֶת סֵפֶר הַתּוֹרָה, הוּא מִצַּד הָעֵמוּד הָאֲמֻצָּעִי, אֵין
 בוֹ נִקּוּדוֹת. וְכָל הַנִּקּוּדוֹת הֵן בַּגּוּף, עֵינַיִם, פְּנִימִים, אֲזַנַיִם. הַחֲטָם שֶׁל כָּלֵם
 עַל הַפֶּה.

וּמִשׁוּם שֶׁהַתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב נִתְּנָה מִצַּד הַיָּמִין, שְׁשֶׁם כְּתִיבָה, פְּרָשׁוּהָ
 שֶׁתּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, סֵפֶר תּוֹרָה, שְׁלֵא לְקַרְא אוֹתוֹ עַל פֶּה,
 וְנֹאמֵר שְׂאֵין לוֹ נִקּוּדִים. לְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה יֵשׁ טְעָמִים וְנִקּוּדוֹת.

דָּבָר אַחַר וַיֵּרָא אֵלָיו ה'. בֹּא וּרְאֵה, יֵשׁ נְבוֹאָה מֵרְאִיָּה, וַיֵּשׁ נְבוֹאָה מִרִּיחַ, וַיֵּשׁ נְבוֹאָה מִשְׁמִיעָה, וַיֵּשׁ נְבוֹאָה מִדְּבוּר, וְהֵם ד' מִרְכָּבוֹת לְשֵׁם יְהוָה. בְּרִיאָה, בְּרִיאָה שְׁהִיא מֵרְאֵה, וּכְנֻגַּד הַמִּרְכָּבָה שְׁלֹמֶעֱלָה אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִעְשֶׂה אָדָם.

וְהָרִי הִקְשׁוּ הָרֵאשׁוֹנִים, אַחַר שְׁכַל הַבְּרִיּוֹת שֶׁבָרָא בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית הַזִּכִּיר בְּרִיאָה בְּלִשׁוֹן יַחִיד, לָמָּה הַזִּכִּיר בְּנִעְשֵׂה אָדָם בְּלִשׁוֹן רַבִּים כְּדִי לְתַת פְּתַחוֹן פֶּה לַמִּינִים וְלַמוֹמְרִים? אֲלָא כִּאֵן כְּתוּב (הוֹשֵׁעַ יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְגו' וּפְשָׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם. לְקַיִם בָּהֶם וּבִכְבוֹד רְשָׁעִים רָנָה. שְׁהָרִי הַתּוֹרָה סְתֵמָה שֶׁהוּא בָרָא אֶת הָאָדָם הָעֲלִיּוֹן הָרֵאשׁוֹן, זֶהוּ שֶׁכְּתוּב וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ. אֶת - לְרִבּוֹת שֶׁבָרָא אוֹתוֹ בְּדִיוֹקָן שֶׁל אָדָם עֲלִיּוֹן בְּמִרְכָּבָה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

וּבְרָא אוֹתוֹ בְּשְׁנֵי דְיוֹקְנָאוֹת שֶׁכְּתוּב בְּצַלְמוֹ, בְּצֶלֶם, שֶׁהֵם אָדָם שֶׁל כֶּסֶף הַכְּבוֹד מְרוֹם, וְאָדָם שֶׁל הַכֶּסֶף הַשְּׁנִי שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ מֵרֵאשִׁיטוֹן, וְזֶהוּ מְרוֹם מֵרֵאשִׁיטוֹן. וְיֵמָּה שֶׁאֲמַר נִעְשֶׂה אָדָם, זֶה לְלַמֵּד לְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהֵם זָכָר וּנְקֵבָה לְשַׁתֵּף אוֹתוֹ בְּזוּיוֹגוֹ, שֶׁאֵם ה' לֹא יִבְנֶה בֵּית שְׂוֵא עִמָּלוּ בּוֹנִיּוֹ בּוֹ. וּמִשּׁוֹם זֶה אָמַר הַפְּסוּק בְּכָל דְּרָכֶיךָ דַּעְהוּ וְהוּא יִישֵׁר אַרְחֻתֶיךָ. שֶׁנֶּאֱמַר בָּהֶם כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה'. שְׁוֹדָאֵי נֶאֱמַר בְּעֵלֶת הָעֲלוֹת שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁצִּיר בָּהֶם עֲלֵת עַל הַכֹּל, וְהֵם י' מֵאִישׁ וְה' מֵאִשָּׁה. שְׁנֵי עוֹלָמוֹת שֶׁצִּיר בָּהֶם עֲלֵת עַל הַכֹּל הֵם ו' ה', הָעוֹלָם הַזֶּה וְהָעוֹלָם הַבָּא, וְזֶה י"ה, וְזֶה יו"ד ה"א וְא"ו ה"א.

וְאָמַר עֲלֵת עַל הַכֹּל, אֵף עַל גַּב שֶׁנֶּאֱמַר שֶׁבָּאֵלוּ הָאוֹתִיּוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם, וְכֶסֶף לְאָדָם לְשֶׁבֶת בֵּית, לְשֶׁבֶת עַל הַכֶּסֶף, שֶׁבָּהֶם אִי"ה או"ה, וּבָהֶם נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל בְּנִים אֲתֵם לֵה' אֱלֹהֵיכֶם, וְנֶאֱמַר בָּהֶם אָדָם אֲתֵם - שֶׁתְּפוּנֵי עִמְכֶם בְּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ וַיִּתְקַיְמוּ מַעֲשֵׂיהֶם, שֶׁאֵנִי הוּא שֶׁבְּרֵאשִׁית כָּל הָעוֹלָמוֹת וְכָל הַכֶּסֶף אוֹת וְהַחַיּוֹת וְהַמְּלָאכִים וְכָל הַצָּבָא הָעֲלִיּוֹנִים וּבְנֵי אָדָם בְּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ.

וְאֵף עַל גַּב שֶׁיֵּשׁ בִּישְׂרָאֵל הָאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ בְּשֶׁבִיל הַתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנָן לָהֶם, לֹא יִמְצְאוּ בְּאוֹתִיּוֹת הַלָּלוּ לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה בָהֶם שֶׁלֹּא יִשְׁתַּפּוּ אוֹתֵי עִמְהֶם. וּמִשּׁוֹם זֶה אָמַר לָהֶם נִעְשֶׂה אָדָם, בְּשִׁתּוּף שְׁלִי, וְלֹא הַתּוֹרָה וְהַמְצִיָּה עֲשׂוּ פַעֲלָה לְמַעֲלָה וְלִמְטָה פְּחוֹת מִמֶּנִּי.

ומשום זה בכל דרכיה דעהו. וכל אמות העולם שלא קבלו ממנו תורה, אין להם בו ידיעה, והולכים כצאן בלי רועה, ונאמר בהם כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו, ועושים הרבה אלהות, וכל ישראל קבלו ממנו תורה, הם עובדים אותו אחד בו, ובכל האותיות והשמות הקדושים שלו ובכל המחנות העליונים והתחתונים שנבראו בהם.

ובכל הבריות העליונות והתחתונות ולמעלה מכלם אחד, ולמטה מכלם, ומבפנים של כלם, ומבחוץ של כלם הוא אחד. מבית ומחוץ תצפנו, וכך תוכו כברו. כך הוא מבפנים של כל העולמות כמו מחוץ לכל העולמות לא משתנה, ואין שם וחבור אותיות של שם ה' ובכל הכנויים שלו חוץ ממנו. שאם לא שהוא חבר בקרבנה 'י בה' ו' בה', לא נקראו האותיות בשם 'יהוה', והוא מחבר 'יהוה' אדנ'י, והוא מחבר 'יהוה' באלהים, שעולה לחשבון אהי'ה אדנ'י. והוא לא נקרא אחד פחות מהם, שהוא אחד שמחבר שנים, שהם זכר ונקבה, ועושה אותם אחד. זהו שכתוב באדם ותוה כי אחד קראתיו. והוא משתף בכנין בן ובת שהם בנין, לשון של בנין. וזהו אם ה' לא יבנה בית.

וכך ענין ומעשה שאינו משתף בו, מה כתוב בו? כי שמים כעשן נמלחו והארץ כפגד תבלה. ומיד, ישמחו השמים ותגל הארץ, שהם הבנין והשתף שלו. שכל ההבלים של אמות העולם הם שמים וארץ, ועתידים להאבד, וכל ההבלים של ישראל ביי' ביחודו. אותם שמים וארץ הבנין שלו. ומה הוא חי וקיים - כך מעשהו חי וקיים. ומשום זה אמר חי אני נאם ה' אם אחפץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכו ורחיה.

וכמו שאמר לישראל נעשה אדם, כך אמר לספירות נעשה אדם. זה העמוד האמצעי שהוא ראשון למחשבה ואחרון למעשה, שהם חכמה בראש וחכמה בסוף. שכל ספירה נותנת בו חלקו, ומשום זה הוא בדיוקנו מאסף לכל המחנות הצבאות. ורועה הנאמן בדיוקנו.

ואמר למלאכים נעשה אדם, וזה מטטרו'ן, שכל מלאך ורחיה שם בו חלקו. וכך אמר לצבא השמים לעשות את השמש

בדיוקנו, וכל כוכב נותן בו חלקו, ועלת על הכל השתתף בו בכל מקום, בתפארת במטטרו"ן ובשמש, ואין להאריך בזה.

ועוד נעשה אדם, לאמן שזרע כמה זרעונים בבת אחת, וכל אחד יצא ביומו. אחר כך אמר לאלה שהם פועלים: אני רוצה שתשתתפו כלכם לעשות כלי, וכל אחד מהם יתן בו חלק ממה שנתתי בכם, ואני אשתתף עמכם בכלי ההוא חלק ממני. אמרו לו: מה הכלי הזה כל כך חשוב לפניך שיהיה כלול מהכל? אמר להם: הכלי הזה הוא אדם שיהיה בדיוקן של האדם העליון.

אמרו לו: למה תאמר לנו שכל אחד ואחד נותן בו חלקו, והרי אתה הוא אדון הכל, ואתה בראת הכל? טל אתה מכל אחד ואחד מה שאתה רוצה, שלא יהיה פתחון פה לאותם שלא יודעים בכך, שיאמרו שמעשה של אדם אתה צריך מהשליחים שלך.

אמר להם: למלך שנתן מתנה לעבדיו ונתן לכל אחד ואחד חלקו וירשתו מאותה מתנה, אחר כך בא העבד הנאמן אליו ובקש ממנו מתנה. אמר המלך: העבד הזה עבד אותי בכל האיברים שלו, כך אני רוצה לעשות הכלי שלו מתנה מכל הצבאות שלי. מה עשה? כנס את כל המחנות שלו ואמר: אני רוצה מכם כל אחד ואחד יתן מתנה משלו לעבד הזה, ואני אשתתף עמהם ואתן בו מתנה משלי.

מהם הקשו ואמרו מה אנוש כי תזכרנו, ומהם אמרו ברצון שלם. אף כך קדם שנברא העולם, נכנסו ישראל במחשבה להבראות, קדם שנבראו המלאכים וכל הבריות של העולם של מעשה בראשית, ובחביבות שלהם הניח את המעשה שלהם שיהיו אחרונים למעשה בראשית. ואמר עליו נעשה אדם.

ולמה? אלא בשביל החביבות של אביהם שבשמים שנקרא ישראל, והם היו עתידים להקרא בשמו ישראל, כנס את העליונים והתחתונים לתת חלק מכלם. משום שאם יחטא האדם, כלם נמצאים חסרים בהם מאותו החלק שנתנו בו, וכלם יבקשו רחמים בשבילו. והוא נתן בהם משלו, משום שמרוים לו עשה למענה אם לא למעננו, בשביל אותו החלק שלך שנתת בישראל. זהו שכתוב כי חלק ה' עמו. והוא מוחל להם בשביל אותו החלק שלו של שמו שנתן בהם. **שאם** לא יתנו הם מעצמם חלק בו ברצונם, כלם היו טוענים עליו, שאתה נטלת מעמנו על כרחנו חלקנו שהוא באדם מכל אחד

ואחד, ולא היו מרחמים עלי. וכדי שלא יהיה להם פתחון פה, משום זה לא רצה לטל חלק אלא ברצונם.

כמו זה שנאמר ברועה הנאמן, עליה למרום שבית שבי לקחת מתנות באדם. ומשום שהמזיקים סרחו לו ולא רצו לתת בו חלק, ואמרו מה אנוש כי תזכרנו וגו', לא ברא להם לבושים, שהם הגופים שלהם, והם שונאים אותם. ועל כן הממנים שעל שבעים ושתים אמות שהם לפניך, כמו כאשר ישראל מחיבים לאביהם שבשמים, אותם אמות העולם הם רצועות בידי בורא העולם להלקותם בהם.

ובשחוזרים בתשובה, זורק את הרצועות מידו, ולא יהיה בהם ממש. שהכח של הרצועות אינו אלא בידי של מי שנוטל, שעליהם נאמר כל הגוים כאין נגדו. ומשום שישראל יש בהם חלק מבורא העולמות שהוא עלת על הכל, ומעשר הספירות ומהכסאות ומהמלאכים והכוכבים והמזלות, כשחוזרים בתשובה, מכל מה שנטלו מבקשים עליהם רחמים, חוץ משדים ומזיקים וכחות הטמאה, שנאמר בישראל אל תטמאו בכל אלה, שאין להם חלק בהם.

ומשום זה אמות העולם, שנשמותיהם מאותם כחות הטמאה, אין להשתתף עמם באכילה ושתיה, ולא בכל מעשיהם, שעליהם כתוב אשר חלק ה' אלהיך וגו', ובך בחר ה'. ועליהם נאמר כי כל העמים ילכו איש בשם אלהיו וגו', שהוא יחיד ומיוחד בכל המחנות שכלולים בהם.

ומשום שישראל כלולים מעליונים ותחתונים, ועלת על הכל שם את שמו בהם, והם אהובים יותר ממלאכי השרת, משום שיש להם חלק בספירות מה שאין כן במלאכים, משום שישראל הם גורלו ונחלתו, כמו שהבנים אצל אביהם. שהמלאכים אינם אל הספירות אלא כמו סוסים אל הרוכבים עליהם, אבל ישראל בנים של הקדוש ברוך הוא, ופרשוה בעלי המשנה, אין ישראל נגאלים עד שישתעבדו בשבעים ושתים אמות. ומשום זה כלל הקדוש ברוך הוא בסנחריב את שבעים ושתים האמות, לקיים בהם מ'לחמה ל'ה' ב'עמלק מדור דור.

וּבַנְגֵד שְׂבָעִים וּשְׁנַיִם שָׁרִים הֵם הַשְּׁמוֹת שְׂבָעִים וּשְׁנַיִם שֶׁל וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט, לְקִים בָּהֶם הִנֵּה ה' רִכַּב עַל עַ"ב ק"ל, לְטַל מֵהֶם נִקְמָה מֵעַמְלֵק שְׂכוּלָל בּוֹ שְׂבָעִים וּשְׁתַּיִם אַמּוֹת. וּכְנָגַד שְׂבָעִים וּשְׁנַיִם שְׁמוֹת וַיִּכְלוּ הוּא שְׂעוּלָה שְׂבָעִים וּשְׁתַּיִם.

וְזָה עָלָיו נֹאמַר שְׂזַרַע כָּל הַזְּרַעוֹנִים בְּבַת אַחַת יַחֲדָה, וְהִיא הַכְּלָה, שְׂבַת הַמַּלְכָּה מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא תַּפְאֲרַת וְהַמְעֶשֶׂה שָׁלוֹ. וּמִשׁוֹם שְׂכָל בְּרִיּוֹת בְּרֵאשִׁית נִכְלָלִים בָּהּ, לְכַךְ הַתְּחִילָה הַתּוֹרָה בְּבִי"ת מְבֵרָאשִׁית, וְהִיא בַת זִוְגוֹ שֶׁל תַּפְאֲרַת אָדָם, כָּל אֶחָד נִתֵּן בּוֹ חֵלְקוֹ.

וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן אוֹתָהּ גְּדוּלָה וְשׁוֹלְטַת עָלֶיהֶם, מִשׁוֹם שְׂכָלֵם נִבְרָאוּ בְּאוֹת י', בַּת יַחֲדָה הַכְּלוּלָה מֵעֶשֶׂר אַמִּירוֹת, וְעֶשֶׂר אֱלֹהִים. ה' כְּלוּלָה מִחֲמֵשֶׁה אִוּרוֹת, הָאוֹר שֶׁל הַיּוֹם הָרֵאשׁוֹן. ו' שְׂשֵׁה עֲמוּדֵי אָמֶת. יוֹם הַשְּׁשִׁי ה', שְׂבִשְׂבִיל שְׂבִיּוֹם הַשְּׁשִׁי ו', נְשֻׁלְמָה ה' בְּבַת אַחַת.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֵׁיִשׁ לְסַפִּירוֹת לַעֲשׂוֹת פְּעֻלָּה בְּשֵׁם יְדוּעַ, שְׂמֵשֶׁם פְּעֻלָּה, לֹא תִשְׁתַּלֵּם וְלֹא תַעֲשֶׂה עַד שְׂכָל סַפִּירָה נוֹתֶנֶת שֵׁם חֵלְקָהּ (כִּתְּהָ). זֶה נוֹתֵן שֵׁם הָאוֹתִיּוֹת שֶׁהֵם כָּל הַגְּוֹנִים הַשְּׁחוּרִים מֵהַצַּד שֶׁל בַּת יַחֲדָה, וְהֵם הַנְּקֻדּוֹת הָאֲדָמוֹת מֵצָדָם שֶׁל שְׁלֶשֶׁת הָאֲבוֹת, וְזֶה נוֹתֵן יְכוּ' עַד שְׁנִכְלָלוֹת בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם שֶׁל כָּל הַסַּפִּירוֹת. (עכ"מ).

עוֹד לְפָרֶשֶׁת וַיֵּרָא אֱלֹהֵינוּ

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַהוּ וַיֵּרָא אֱלֹהֵינוּ? אֵלָּא כְּמוֹ שֶׁהָרָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאָדָם הָרֵאשׁוֹן דּוֹר דּוֹר וּפְרָנְסִיו, דּוֹר דּוֹר וּמְנַהֲיָנוּ, כִּךְ הָרָאָה לְאַבְרָם וְאָמַר לוֹ: בְּדוֹר הַזֶּה יִהְיוּ צְדִיקִים, וּבְדוֹר הַזֶּה בִּינוּנִיִּים, וּבְדוֹר הַזֶּה רְשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, הָרִי פְּרִשׁוּתָהּ הַכֹּל בְּיַדֵּי שָׁמַיִם חוּץ מִיֵּרֵאת שָׁמַיִם (שְׁנַאמַר דְּבָרִים י') וְעַתָּה יִשְׂרָאֵל וְגו', כִּי אִם לִיֵּרֵאתָ, וּבְפִסּוּק אַחֵר כְּתוּב (אִיּוֹב ג') מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת וְהַטּוֹב. וְאִם קָדָם שְׂבָאוּ לְעוֹלָם נִגְזַר עָלֵיהֶם לִהְיוֹת צְדִיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בִּינוּנִיִּים, לֹא הִיָּה עֲתִיד לִהְיוֹת לָהֶם שְׂכָר וְעֲנֹשׁ, וְלֹא הִיָּה לְנִבְיָא לֵאמֹר לָהֶם (מִפִּי עֲלִיּוֹן לֹא תִצָּא הַרְעוֹת וְהַטּוֹב, וְלֹא הִיָּה לָהֶם לְבַעֲלִי) מִשְׁנִיּוֹת לֵאמֹר הַכֹּל בְּיַדֵּי שָׁמַיִם חוּץ מִיֵּרֵאת שָׁמַיִם.

אמר רבי שמעון, השאלה הזו עמקה, ונחלקו בה הקדמונים, ורבים כשלו בה, משום שלא הגיעו לעמק הסוד. על הנביא נאמר הפסוק הזה (ירמיה א) בטרם אצרך בבטן ידעתיך. וזה סוד הכל צפוי והרשות נתונה. הרי הדברים הללו סתומים, ולא מתגלים אלא במה שביארו רבותינו, מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה.

מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה - למדנו מפאן, שקדם שבא לעולם הוא מתפלל בשבילו, ושם בו מחשבתו בשעת הזווג, ומשום כך כתוב בטרם אצרך בבטן ידעתיך וכו' ובטרם וגו'. אחד על שהתפלל בשבילו קדם שבא לעולם, משום ששם בו מחשבתו קדם יצירתו בבטן בשעת הזווג, ומשום זה בטרם אצרך בבטן ידעתיך ובטרם תצא מרחם וגו'. ומשום שהקדימה אותו בתפלה ובמחשבתו קדם יצירתו וקדם שיצא מרחם אמו, הוא מנבא עתידות קדם שיבאו לעולם.

כל שכן הקדוש ברוך הוא שידע כל הדורות קדם שיבאו לעולם. שקדם שיבא כל בן אדם לעולם, קדם יצירתו מלאך הממנה על הטפה ההיא, והקדוש ברוך הוא גוזר עליו אם יהיה נביא או חכם או בעל מקרא ומשנה או בעל רוח הקדש או בעל בת קול, שבת הקול מתנהגת בדבור שלו, ויאמר הלכה כפלוגני, או אם יהיה טפש. אבל רשע וצדיק לא גוזר. אף על גב שאביו עשה אותו במחשבה רעה, שעושה בו מעשה שעושה אותו עם נדה או עם עריות, או בגויה או בזונה או בשפחה.

אף על גב שהקדוש ברוך הוא יודע שהוא בן רשע או ממזר קדם יצירתו, לא צוה הקדוש ברוך הוא על אביו לעשותו בעריות או בנדות, שהרי צוה בו בתורה על העריות ועל הנדות, זהו שכתוב ואל אשה בנדת טמאתה לא תקרב.

וזה הוא שנאמר מהנביא, מפי עליון לא תצא הרעות והטוב. מה זה הרעות והטוב? אלא כך הקדוש ברוך הוא לא גזר עליו שיהיה צדיק וטוב, אלא קדם יצירתו הוא ידע את מחשבת אביו, והקדוש ברוך הוא מצרף מחשבה טובה למעשה. זה הוא כל אחד בפרט.

ומשום זה הכל צפוי במחשבה, שהקדוש ברוך הוא יודע את מחשבתו הרעה, והרשות נתונה לאדם במעשה. ואדם

חָטָא בַּמַּחְשְׁבָה וּבַמַּעֲשֵׂה, וְגַרְם לְעוֹלָם שְׁנֵדְבָקוּ בְּעֵץ שֶׁל טוֹב וְרָע, והוא חָזַר בְּתִשְׁבּוּחַ וְדָבַק בְּעֵץ הַחַיִּים.

וּמִשּׁוּם שְׁכַל הַדּוּרוֹת תְּלוּיִים בּוֹ, וְהַתּוֹרָה שְׁנַתֵּן לוֹ, נָתַן לְמֹשֶׁה וּלְכָל יִשְׂרָאֵל. וְכָל הַדּוּרוֹת הִרְאָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דוֹר דוֹר וּפְרָנְסִיו, דוֹר דוֹר וּמְנַהֲיָיו.

וּמִנֵּינִן לָנוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן לוֹ תּוֹרָה? זֶהוּ שֶׁכָּתוּב אִזּוֹ רָאָה וַיִּסְפְּרָה הַכִּינָה וְגַם חִקְרָה וַיֹּאמֶר לְאָדָם. אֲפֹלוּ הַשָּׂדִים וְהַמַּזִּיקִים יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ, וְזֶהוּ פִקְדַן עוֹן אָבוֹת עַל בָּנִים - אֵלּוּ שִׁמְעֵשָׂה אָבוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וְלֹא יוֹמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים, וּבָנִים לֹא יוֹמְתוּ עַל אָבוֹת - אֵלּוּ שִׁמְעֵשָׂה אָבוֹתָם לֹא בִּידֵיהֶם.

וְלֹא עוֹד, אֲלֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא אָמַר שֶׁהִרְאָה לְאָדָם, וְלֹא לְאַבְרָהָם, וְלֹא לְשׁוּם נָבִיא, אֲלֹא דוֹר דוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ'. וְלֹא אָמַר שֶׁהִרְאָה לוֹ צְדִיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בִּינוּנִיִּים, וְלֹא שֶׁגָּזַר עֲלֵיהֶם לְהִיּוֹת צְדִיקִים אוֹ בִּינוּנִיִּים אוֹ רְשָׁעִים. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי, אַחַר שֶׁהִרְאָה לוֹ דוֹר דוֹר וּפְרָנְסִיו, דוֹר דוֹר וּמְנַהֲיָיו, וְדַאי הִפִּיר בָּהֶם אִם הֵם צְדִיקִים אוֹ רְשָׁעִים אוֹ בִּינוּנִיִּים! אָמַר לוֹ, כִּפֹּךְ הוּא וְדַאי, אֲבָל סוֹד הַדְּבָר עִמָּךְ, הַנִּסְתָּרִת לֵה' אֱלֹהֵינוּ.

בִּינְתָיִם אוֹתוֹ הִזְקַן הָעֲלִיּוֹן הַזֶּדֶמֶן אֲלֵיהֶם וְאָמַר לָהֶם, בַּמָּה עֲסַקְתֶּם? סָחֻ לוֹ הַמַּעֲשֵׂה. אָמַר לָהֶם, וְדַאי שֶׁתּוֹרָה נִבְרָאָה אֲלֵפִים שָׁנָה קִדְּם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, וּבָהּ הִרְאָה לְאָדָם הִרְאֵשׁוֹן דוֹר דוֹר וְדוֹרְשָׁיו וְכוּ', וּבָהּ הִרְאָה לְאַבְרָהָם אֵף כִּן מַה שֶׁכָּתוּב בּוֹ. וּמִשּׁוּם זֶה וַיִּשְׁמַר מִשְׁמַרְתִּי מִצּוֹתַי חֲקוֹתַי וְתוֹרָתִי. וּבָהּ נִמְלָךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבִכְרָא אֶת הָעוֹלָם.

וּנְשִׂמוֹת הַצְּדִיקִים אֲפֹלוּ כִּי נִמְלָךְ בָּהֶן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבִכְרָא הָעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב בְּרֵאשִׁית, וְאִין רֵאשִׁית אֲלֹא תוֹרָה, וְאִין רֵאשִׁית אֲלֹא נִשְׁמָה. וְהַתּוֹרָה טְפֵלָה לְנִשְׁמָה, מִשּׁוּם שֶׁשֶּׁבֶת שְׁקוּלָה כְּנֶגֶד כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה, וּמַחְלָלִים אוֹתָהּ בְּשִׁבִיל נִשְׁמַת אָדָם שֶׁלֹּא תֵצֵא מִמֶּנּוּ קִדְּם זְמַנּוֹ.

וְהַנִּשְׁמָה הַזֹּאת נִבְרָאָה בְּהַ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שָׁלַח אוֹתוֹ בְּכָל דוֹר וְדוֹר לְהִגָּן עָלָיו וּלְסַבֵּל הָעַל שְׁלָהֶם מִשּׁוּם שֶׁהִיא מֵעֵץ הַחַיִּים, שֶׁלֹּא תְלוּי מִמֶּנָּה זְכוּת וְחֻבָּה וְלֹא שְׂכָר וְעֵנֶשׁ, שֶׁהֵם עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע. וְכָל דוֹר אֵינוֹ פְּחוֹת מִשְׁשִׁים רַבּוּא,

שְׁלֹטוֹנָה שֶׁל אוֹתָהּ הַנְּשֻׁמָּה. וְהִרְאָה לְאָדָם, אִם הַדּוֹר יִהְיֶה זָכָאִי, אָדָם יָקוּם לְרִשְׁתַּת נְשֻׁמָּה מִצַּד שֶׁל חֶסֶד, וְיִהְיוּ צַדִּיקִים מִצַּד שֶׁל חֶסֶד, וּמִטָּה לָהֶם כִּלְפֵי חֶסֶד, וְהַדּוֹר הַזֶּה יִהְיוּ בְּעֲלֵי חַן וְחֶסֶד.

וְאִם לֹא מִתְנַהֲגִים בְּדִרְגָתָם, שֶׁהוּא הַמְּמַנֶּה עַל הַדּוֹר וּפְרִנְסִיו שִׁיְהִיו חֲסִידִים, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְעַבִּיר מֵהֶם אֶת הַחֶסֶד, וּמְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם הַגְּבוּרָה, מִדַּת הַדִּין, לְדוֹן אוֹתָם כְּפִי מַעֲשֵׂיהֶם, וְלֹא כְּפִי הַדְּרָגָה וְהַמוֹלָד וְהַמְּזֹל שֶׁלָּהֶם. וְסוּד הַדְּבָר הַזֶּה רְמוּז לָנוּ בְּהַגְדוֹת וּדְרָשׁוֹת, שֶׁבְּאַרְוָה, מְשַׁלְּחֵי רִגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר – אֵלּוּ שְׁנֵי הַמְּשִׁיחִים שֶׁעֲתִידִים לָבֹא בַּדּוֹרוֹת הַלְלוּ. אִם הַדּוֹר הוּא חַיִּב, מִתְקַיֵּם בָּהֶם מְשַׁלְּחֵי רִגְלֵי הַשּׁוֹר וְהַחֲמוֹר.

וְעוֹד לְמַדְנֵנוּ בְּסוּד זֶה דְּבָר אַחַר לְסַמֵּךְ לוֹ, בְּשִׁגְם הוּא כְּשֵׁר. וּבְאַרְנֵנוּ, בְּשִׁגְם – זֶה מַעֲשֵׂה, שֶׁעֲתִיד הָיָה לְתַת תּוֹרָה בְּדוֹר הַמְּבוּל, אֲלֹא שִׁיְהִיו רְשָׁעִים, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גָּנַז אוֹתָהּ לְצַדִּיקִים. אַף כֶּךָ הִיְתָה מְזַמְנַת בַּת שֶׁבַע לְדוֹד מְשֻׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית, אֲלֹא שֶׁאֲכָלָה פָּגָה, וְלְמַדְנֵנוּ שֶׁחֲטָאֵי הָאָדָם גּוֹרְמִים שְׁלֹא יִזְכֶּה לְטוֹבָה שֶׁמְזַמְנַת עָלָיו מְשֻׁשֶׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית.

אַף כֶּךָ, דוֹר טוֹב, מַחְלוֹת רְעוֹת שֶׁעֲתִידוֹת לִהְיוֹת, יֵשׁ אֶת מִי שֶׁמִּתְרַחֵק מִמֶּנּוּ עַד שֶׁמִּתְקַן מְעֻשָׂיו, וּמְחִזִּיר לוֹ אֲבֹדָתוֹ. וַיֵּשׁ שֶׁמֵּאֲבֵד אוֹתוֹ בְּחֲטָאוֹ וְלֹא חוֹזֵר לוֹ לְעוֹלָם, וְזוֹהִי הָאֲבֵדָה שֶׁהִתְיַאֲשׁוּ הַבְּעָלִים מִמֶּנָּה, וְזֶה שְׁזָכָה בְּמַצִּיאָה קָנָה אוֹתָהּ, אִם הַקְּדוּשָׁה בָּהּ אֶת חִבְרוֹ. וְזוֹהוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַאֶה לְכָל הָעוֹלָם שֶׁשֶׁת אֲלֵפֵי שָׁנִים וְאַחַד חֹרֵב, וְהִרְאָה שֶׁבְּכָל הָאֵלֶף הִרְאִישׁוֹן שֶׁלְטוֹנוֹ הַחֶסֶד.

בְּאַרְף הַשְּׁנֵי שֶׁלְטוֹנוֹ גְּבוּרָה, שְׁדָרִים בְּשִׁתֵּי דְרָגוֹת – גְּבוּרִים וְחֲסִידִים, וּבְאַרְף הַשְּׁלִישִׁי שֶׁלְטוֹנוֹ לִהְיוֹת דוֹרוֹ אֲנָשֵׁי אֲמֶת. הָאֵלֶף הַרְבִּיעִי שֶׁלְטוֹנוֹ נִצַּח, וְהָאֵלֶף הַחֲמִישִׁי שֶׁלְטוֹנוֹ הוֹד, וְהִיוּ עֲתִידִים לִהְיוֹת דוֹרוֹתָם נְבִיאִים.

הָאֵלֶף הַשְּׁשִׁי צַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וְאִם חֵס וְשְׁלוֹם בְּמִקוֹם שֶׁדִּרְגָתָם מְחִיבָת אוֹתָם לִהְיוֹת צַדִּיקִים וְהֵם רְשָׁעִים, כְּאֵלּוּ הַעֲבִירוֹ עִמּוֹד הַצַּדִּיק יְסוּד עוֹלָם מִן הָעוֹלָם, וּמְחִזִּירִים אֶת הָעוֹלָם לְתוֹהוֹ וְבוֹהוֹ, וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהֶם בְּמִקוֹם הַצַּדִּיק סְמָאֵל הַרְשָׁע.

אַף כֶּךָ אִם הַדּוֹרוֹת שֶׁל נִצַּח וְהוֹד הֵם רְשָׁעִים בְּמִקוֹם נְבִיאֵי הָאֲמֶת – שׁוֹלֵטִים נְבִיאֵי הַשֶּׁקֶר. וְאִם דוֹר שֶׁאֲמֶת לֹא מְנַהֲיגִים בוֹ בְּאֲמֶת –

מסתלקת מהם האמת, ושולט עליהם השקר. ואם לדורות הגבורה אין גבורה עומדים בפרץ - מסתלקת מהם הגבורה ושולט עליהם זר. ואחד ירדף אלף ושנים יניסו רבכה. ואם דור של חסידים לא מתנהגים בחסידות, שולט עליהם גזלן שגזל אותם.

וזהו שהראה לאדם כל הדורות והמנהיגים שלהם. אם זכאים הדורות ללכת אחריהם, הקדוש ברוך הוא מתנהג בהם באותה מדרגה טובה. ואם לא - מתנהג אתם לפי מעשיהם, במדרגה רעה. ומשום זה, (איכה ג) מפי עליון לא תצא הרעות והטוב.

ובבב"ל דור נותן להם הטוב והרע לפי מדרגת הדור. וסוד הדבר - (דברים ד) ראה נתתי לפניך היום את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע. וזהו שכתוב בתורה כל הדורות שיהיו עתידים להיות, אם זכו להתנהג.

והראה לו פרנסים מצד של יצר הטוב, ופרנסים מצד של יצר הרע. אם זכו להנהיגה של פרנסים של יצר הטוב, מטה אותם כלפי חסד או גבורה, או אמת, או נביאים, או צדיק יסוד עולם, כפי השלטון של כל מדרגה. ואם מתנהגים בפרנסים רעים מצד של הרע, הקדוש ברוך הוא ידון אותם במדות רעות, בהפך של מדרגות טובות. וזהו שמראה להם פרנסים רשעים וצדיקים שבכל דור. ולא שנאמר שגזר הקדוש ברוך הוא על הדורות להיות צדיקים או רשעים.

מיד ששמע המנורה הקדושה ורבי יוסי דברים אלו, השתטחו לפני אותו הזקן ואמרו, כעת התגלו דברים על ברוך. ולא נמצאה קשיה בעולם בשאלה זו. מיד עף אותו זקן. אמר המנורה הקדושה, ודאי אדם הראשון היה אותו זקן, שאין כמוהו בכל הבריות בחכמה, ואין מדרגה של בן אדם בעולם כמדרגתו, [וכי אף] שהוא קודם לכל הבריות. כן דמותו קודמת לכל הבריות. (עכ"מ)

כך גם כן כנגדם למטה, שנים עשר שבטים עומדים סביב המשכן בגון הזה, כל אחד מהם במקום הראוי לו. וכנגד הדרגה הזו עשה שלמה למטה ים שעומד על שנים עשר בקר, שלשה פונים צפונה, ושלשה פונים דרום, ושלשה פונים מזרח, ושלשה פונים מערב. ומה הטעם נקראת הדרגה הזו למעלה ים?

אָפֵּא משום שהצדיק ההוא שממלא את הים הזה נקרא יום. זהו שכתוב ויקרא אלהים לאור יום, וכתוב אור זרע לצדיק ולשרי לב שמחה. והוא מאיר בסוד של וא"ו של השם הקדוש, ואותו היום בסוד של כח השם הקדוש, שבו ממלא את הים הזה שנקרא ה"א התחתונה של השם הקדוש. זהו שכתוב כל הנחלים הלכים אל הים. וכל זה הדרגה של צדיק, משום שכל התפנוקים יוצאים ממנו.

מה זה הנחלים? אלו חמש הדרגות שעמו, שהולכים לים למלא אותו. והדרגה הזו נקראת בת שבע. וכשמאיר הצדיק הזה לדרגה הזו שנקראת צדק, לדרגה הזו שנקראת שבעה שבועות שבע פעמים, אז גם העולם התחתון הדרגה הזו שנקראת הלבנה ששולטת בלילה. שנת הלבנה כמה גדולה? שלש מאות ששים וחמשה ימים, וארבעים ותשעה שבועות מהם כנגד הדרגה הזו של הים שלמעלה שהיא מקבלת ממנו.

נשאר שנים עשר ימים כנגד שנים עשר שבטים המקיפים את היום הזה לשמר את משמרת המשפן, והכל כדי להראות הכח העליון. ועל זה כתוב כל הנקרא בשמי, זו דרגת הצדיק שהוא מאיר בכח של שמו הקדוש. זהו שכתוב ולכבודי בראתיו, זה ים החכמה שנקרא כבוד.

יצרתיו, זה סוד של היום למטה שהוא כנגד כל שלמעלה. אף עשיתיו, זו הלבנה שלמטה. ועל זה כתוב יוצר אור ובורא חשך, הדרגה של השמש והלבנה. אז כשמתחברים, עושה שלום במרומו, ואז שלום לעולם. זהו שכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. ואז היחוד למעלה והיחוד למטה, שלום למעלה ושלום למטה, שנאמר שלום שלום לרחוק ולקרוב.

משנה. בטהר, בראש רצון המלך, חקק תשעה חקוקים בגלגליו הטהורים, ואחד טמיר ולא ידוע. חקק חקוקים והכה לתוך מאור אחד ויצא אחד ממנו של רצון אחד טמיר בטמירות, ידוע ולא ידוע. כל ההשכל בו חוזר לאחור. קטן הוא, ומתוך קטנותו הוא טמיר בסתר של מעיו ולא ידוע. כל ההרהורים בו משבשים, שבים וחוזרים ואין נדבקים. נסתרים בו שלשים ושתים עינים, והם עינים שלא פתוחות. רשומות הן ברשם קטן, עולים בו הרהורים ומעשים

ולא גלה טעמיהם. כונס אותם בשעה שנזרקו, ובשעה שהתכנסו זורק אותם. מצטירים בו ציורים נסתרים ולא גלויים.

חוקק חקיקות ומכה ויוצא ב' אחד שלמטה שסובב סביב סביב ופורח באויר. מכה במגדל, ומסתובב ההיכל מתוך האויר הפורח. בו שמים ציורים האמנים בכל כלי הכסף וזהב ונחשת. הולך ונסתר ולא נשמע קולו החוצה. מבפנים במעיו נשמע קול שלא נודע.

ואותו הקול יוצא מסוף העולם ועוד סוף העולם, עולה ויורד, הולך ועומד. העין אינה שולטת לראות. בשעה שמתכסה מתגלה, ובשעה שמתגלה מתכסה. בסתימת העינים רואים אותו. באטימת האזנים שומעים אותו. בפתחת העינים מכסים אותו, ולא ידוע, עד שמזדמנים לשלחנו צדיקי אמת לאכל.

חוקק תוך חקיקה של ציור, ויוצא ג' שמתכסה החשן והאפוד, מזוז באבנטו. מתגלה ביום ומתכסה בלילה. יוצא פעם אחת ומתחרט ונגנז, עד שבאה ו' שאוחזת בו, ומתפיס ושכ למקומו, ואינו רוצה להתגלות אלא לאותם הקוראים לו בלילה. ובבקר מגלה רשם של חוט קטן ודק שמתחבר עמם ביום בתוך שירה וחדוה שמזמרים לו בלילה, ועושה חסד לכל. מעלה הדגל לימין, ונרשם ומקים העולם.

נכנס לתוך היכלות הפנימיים ויוצא, ובונה עולמות בראשית ובסוף הוא טמון בשמים רבוא עולמות. בצד הדרום מתחיל ויוצא, ואוחז מגרפה, ומוציא מזון לכל ומאיר להם. חוקק חקיקה של אור של טהר זך, ומוציא הרביעית בחשבון של מאתים אלף עולמות עד הר של אור שמאיר. ממנו יוצאים עמקות לגלות. האור שמאיר ונטמן ונחשף. הוא דוחה, ואחר מקרב. הוא מכה, ואחר מרפא. בידו שרביט של חיים ומות, טמון בארבע מאות אבנים עורכי קרב, בעלי רמחו וחרב הלוהטת, שמשם יוצאים ומתפשטים בלי חשבון.

בשחוקק חקיקה כהתוף של אש בוערת, יוצא ממנו אדם אחד כשושנה. שערותיו תלויים כדבים של הרי החשף. פחד ואימה תקיפה יתרה הוספת בו. ידיו דבקות בשלהבת של חרב המתהפכת. ביום שיתעורר, כלם עוברים לפניו כבני מרון. אשרי מי שמתקרב אליו ונצול ממנו.

חוקק חקיקות של הרים של אור, ומוציא ה' שעומדת בתוך עמודי העולם. הכל עומדים לפניו, ויושב ביניהם כמלך בתוך צבאו. שני שרים גדולים ממנים עומדים כנגדו. עושה שלום ביניהם. בשעה שמתגלה, הכל עומדים במקומם, סוגר ופותח. ובשבילו עומדים ששים אלה רבוא על הרים גדולים, וכל מפתחות המלך בו עומדים. הוא עושה פרצונו, ואין מי שימחה בידו. הנסתרים העליונים רמים וטמירים עומדים עליו ושמחים בו, ממנו פתוחים ומאירים חלונות של אור. חותם נסתר של המלך בידו, עושה פרצונו בצבא השמים ודירי הארץ. בתוך אצילי ידיו ידורו שלש מאות אלה רבוא עולמות. ארכו מסופי העולם ועד סופי העולם. יושב על כסא של שביבים של אש. ממנו נאורים עולמות וממנו נזונים. אחד הוא אחד להיות אחד נקרא, ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

מחוקק חקיקה ומכה בציור, ומוציא ו' שהולכת תמיד. ואוחז רחים, ושוחק האורות לזון העולמים באותם האורות ששוחק. חמשת סממני קטרת הבשמים מתערבים עמם. הוא שוחק ומאיר ולא מתבשם בחוץ. טומן עצמו שלא יתבשם ולא יריחו בו ריח. קדם לשמוש בסוד של חמש מאות רזים של המלך.

עומד על מקומו, והמלך תמוך עליו. שורים בו כל אותם נאמנים של אמת. חבר אחד יש לו, נותן רשות זה לזה מיום שהיו. לומדים כך חוקק ומכה בחקיקותיו ומוציא ז' אותו הנאמן האחר שאצל חברו. את כל אמנות חברו הוא עושה, עומד אצלו ברצון גדול.

זה על זה עומד, נוסע. נאמנים הם לעשות חסד לבית דוד. אברהם האהב תמוך על זה. יצחק הקרבן השלם תמוך על זה. יעקב שלמות הכל עומד ותמוך עליהם. יחד הם, ומכסים בעששית שמקבלת שמש. חוקק חקיקות ומכה המאור ומוציא ח', וזו השמינית לחשבון, ומוציא אהוב אחד של הכל, תשוקת הכל.

צדיק של הכל, הנאמן של הכל, הדיוקן של השלם ההוא. הזהר שמתפשט לארבעה זהרים, הוא נעוץ בארץ וראשו מגיע לקצה השמים. נופו יפה ופריו רב, ובו מזון לכל. תחתיו יושבת בצל אותה החיה שנתחמת לארבעה צדדים של העולם, בענפיו ידורו צפרי השמים, הולך ועף בחמש מאות עולמות ומוציא מאכל מכלם,

והוא נוסע וגובה מהם. זה נותן לחם, וזה נותן מים, וזה נותן שמן, וזה נותן מן.

והוא גובה ומכניס לאוצר העניים, והוא טמיר. אין בו דיוקן להסתכל בחוץ. אורו מסוף העולם ועד סוף העולם, כל החיים שורים בו, והוא נותן למי שאין לו חיים כלל. נכנס לאותם חמש מאות עולמות, ונוטל מהם חמשים שנים ולא יותר.

והוא נותן. אחר כך נכנס לאב ולאם, וממה שנותנים לו הוא נותן ומשלים לשבעים. מתגלה ביום, ונתחם לשנים עשר תחומים. שבעים תמרים ושנים עשר מעינות שנובעים בו תלויים הצדיקים שנקראים על שמו. כל מאכל וכל תבואה של העולם הוא לוקט והוא נותן. ברוך זכרו לעולם ולעולמי עולמים.

חוקק בתקף הקפאון של תקיפות אחת ומוציא תשע, והוא עץ תשיעי שעולה ביום ויורד בלילה, טמון בשלש מאות שנים וחמשה דיוקנאות נסתרים. הולך ועולה יורד ועומד, טמונים בין שתי זרועות המלך.

חקוק בטבעת השרביט של החותמת. שליח ששומר בדרך, דן דינים ומיטיב על עיון של ספרים פתוחים. טוב ורע עומד כנגדו. מצדו חיים ומצדו מות. מצדו מתיקות ומצדו מרירות. נחש אחד עומד כנגדו, ראשו תחת לרגליו. בשעה שמוציא ראשו, מכה בזנבו. מי שפוגש בקשקשיו, שם מוריד אותו עד נקב תהום רבה. עומד רגלו על ראש אותו הנחש. כשמסתלק, בוקע הים באויר שמגיע ולא מגיע. עומד בלילה.

מחלק נכסים לעשירים. נותן מזון לביתו. מתחבר ונטמן במאמץ ארבעים ושמונה פנים, מתקשט בקשויטי המלך. רבון כל הארץ גנו בתוכו אור שמאיר ורץ בארון לתורה, נלחם בקרב עם שונאים ונוטל נקמות. מזרז עצמו כגבר חזק, חרב שנונה בידו. הרמח שלו שביבי אש. החצים שזורק לזהטים בתקף של אש אוכלת.

המאור של הנר ששורה על ראשם של צדיקי אמת. הסתר של אותם ההיכלות שלו אין לו חשבון. התחומים שלו עד שפת ים גינוסר (פנת) התתחם לארבעה צדדים. ארבעה מלכים מצטיירים מתוכו, בהם הוא שולט על העולם. שני עלמים קבועים

תחתינו. טס בהם בשנים עשר (בשמונה עשר) עולמות ונגנז שם. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים אמן נצח סלה ועד.

תם ונשלה השבח לאל בורא עולם

מיותר

וְאִזּוּ פָּרַע מֵהֶם עַל יְדֵי מַנִּין אוֹתָן הַשָּׁנִים שֶׁחָסְרוּ מִסוּד שֶׁל שֶׁבַע עַל חֲטָאתֵיכֶם. בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁתִּמְנָה כ"ב שָׁנִים ז' פְּעָמִים, לְכֹל אוֹתָם מֵאוֹתָם הָעֶשְׂרֵה שֶׁמָּכְרוּ אוֹתוֹ, תִּמְצָא אֶלֶף תַּק"מ.

צרותיהם עד לגאלה השלמה למים הכתוב, כי מלאה הארץ דעה את השם וגו' הרוח הזה נסתלק לו והלה, ואינו מאיר בעולם.

וי לון מאן דגרמין דיזיל ליה מן עלמא ולא יתוב לעלמא, דאליו אינו דעבדיו לאורייתא יבשה, ולא בעאן לאשתדלא בחכמה דמבלה.

[תרגום וביאור הזהר]: אוי להם לאותם אנשים הגורמים שרוחו של משיח יסתלק וילך לו מהעולם ולא יוכל לשוב לעולם. שהמה הם העושים את התורה ליבשה, כלומר, בלי משהו לחלוחית של שכל ודעת, כי מצטמצמים רק בחלק המעשי של התורה, ואינם רוצים להשתדל ולהבין בחכמת המבלה, לידע ולהשפיל בסודות התורה וטעמי מצוה.

וי לון דגרמין ענייתא וחרבא וביזיה והרג ואבדו בעלמא. [תרגום וביאור הזהר]: אוי להם, שהם גורמים במעשיהם הללו, שהיה עניית וחרב וקמס ובויה והריגות והשמדות בעולם.

[תרגום וביאור הזהר]: הקדמת ה"סלם" אות ע'

השכינה אומרת 'מה אקרא', (כלומר אין בה כח להרים את עצמה מעפר, בשביל ש'כל הבשר חציר', כלם המה כבהמות אוכלי עשב וחציר, כלומר שעושים המצוות בלי דעת כמו בהמות, ו'כל חסדו כציץ השדה', כל החסדים שעושים, לעצמם הם עושים, כלומר שאין כוננתם במצוות שעושים, שתהיינה בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרים אלא רק לתועלת עצמם הם עושים המצוות.

ואפילו כל אינו דמשתדליו באורייתא, כל חסד דעבדיו לגרמייהו עבדיו.

[תרגום וביאור הזהר]: ואפלו הטובים שבהם, שמסרו זמנם על עסק התורה, לא עשו זה, אלא לתועלת גופם עצמם, בלי כונה הרצויה, בכדי להשפיע נחת רוח ליוצרים.

בהוא זמנא [וכו'] רוח הולך ולא ישוב, לעלמא, ודא איהו רוחא דמשיח.

[תרגום וביאור הזהר]: בעת ההיא נאמר על הדור, רוח הולך ולא ישוב, להעולם, דהינו רוח המשיח, הצריך לגאל את ישראל מפל

גדל מעלת למוד הזהר וזהו שאמרו בתקונים (תקון ל' נתיב תנינא דף עג:), וזה לשונו: קומי ואתערו לגבי שכינתא, דאית לכון לבא בלא סכלתנו למנדע בה, ואיהו ביניכו.

[תרגום וביאור הזהר]: קומי והתעוררו בשביל השכינה הקדושה, שהרי יש לכם לב ריקן בלי בינה לדעת ולהשיג אותה, אף על פי שהיא בתוככם.

ורוא דמלה קול אומר קרא (ישעיה מ ו), כגון קרא נא היש עונה ואל מי מקדושים תפנה (איוב ח א), והיא אמרת מה אקרא, כל הבשר חציר, כל אינו כבעירן דאכליו חציר, וכל חסדו כציץ השדה (שם), כל חסד דעבדיו לגרמייהו עבדיו.

[תרגום וביאור הזהר]: וסוד הדבר, כמו שכתוב (ישעיה מ) 'קול אמר קרא', שקול דופק בלבו של כל אחד ואחד מישראל לקרות ולהתפלל להרמת השכינה הקדושה, שהיא כללות נשמות של כל ישראל, ומביא ראיה מהכתוב 'קרא נא היש עונה', שקריאה פרושו תפלה, אבל